Emilie Flygare Carlén

Bibliotek 1800

JOMFRUTÅRNET

Emilie Flygare-Carlén

Jomfrutårnet

En sø-roman

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Emilie Flygare-Carlén: *Jomfrutårnet* er oversat og redigeret af Kim N. Jensen (1955-). Den originale svenske tekst er public domain over hele verden.

Oversættelsen er tillige med ebogens opsætning og formatering © 2023 Kim N. Jensen. Oversætteren har givet tilladelse til download og videregivelse af hans oversættelse under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en over 100 år gammel svensk original. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal derfor, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Emilie Flygare-Carlén: *Jomfrutårnet* is translated and edited by Kim N. Jensen (1955-). The original Swedish text is public domain worldwide

This translation, as well as the ebook arrangement and formatting is © Kim N. Jensen. The translator has consented to the distribution of his work under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on a more than a hundred year old original. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Første afdeling

1. Nordsøfiskeri

En svær storm fra sydøst havde i flere dage raset på Skotlands østlige kyster, og sat redningsbådene i bevægelse. Alligevel havde flere hjerter fundet fred på Nordsøens kolde dyb end de, der stadig bankede i taknemmelighed med de oversete helte, som så ofte skjuler sig i fattigdommens klæder, men med medmenneskelig kærlighed og mod i brystet vover deres liv for at redde andres, og hvis medaljer "for heltemodig dåd" snarere bæres under end udenpå kavajen.

Stormens vældige åndepust var dog efterhånden atter blevet kuet, og da solen den 17. september 18.. belyste skuepladsen for de foregående dages kamp, så havet ud som en jævn, glinsende vandørken. En knækket mast, nogle knuste spær og en landgangsbåd med bunden i vejret, som på afstand lignede en gigantisk delfin, var de eneste genstande, som kunne føre tanken hen på de rædselsscener, der måtte have været opført her. Der var stille på havet: det hvilede sig efter de anstrengende dage, det havde haft – nødråbene fra de ofre, det havde opslugt hørtes ikke mere.

Henved ni eller ti mil fra den skotske kyst sås to fartøjer, ikke længere fra hinanden end at de var på prajehold.

Den ene, en kutter, havde en usædvanlig skarp bov, men var dog, ligesom de hollandske kuffer, forsynet med en slags "sværd" langs siderne. Den havde kun én mast af lav rejsning, og et ualmindelig stort bomsejl, der var nedfiret ligesom de øvrige sejl. Fartøjet var udelukkende bygget og udrustet til "storfiskeri" på de jyske og skotske banker. I forgyldte bogstaver

læste man på den ene låring navnet *Medborgeren* og på den anden hjemstavnen "Molde".

Det andet fartøj var en af disse sønymfer, der vækker så stor glæde hos søfolk, især de yngre. Den var tiltaklet som en skonnert, og det lange, lave skrog, de tilbagehældende, smækre master, de fine, hvidmalede ræer og gafler, den nydelige lille galionsfigur og kobberforhudningen betegnede en af disse små hurtigsejlere, som amerikanere og franskmænd gerne benytter til lystture og smugleri. I modsætning til fiskerfartøjet havde den alle sejl tilsatte, men de hang slapt ned og bevægedes kun ved de lange, næppe mærkbare dønninger, som fra tid til anden satte fartøjet i en let duvning.

Vi flytter os nu ombord på de planker, der er hentet ud fra gamle Norges vældige skove.

Klokken kunne vel være henved elleve om formiddagen.

På kutterens dæk vandrede med lange skridt en mand, hvis djærve og skønne ansigtstræk stod i et sælsomt misforhold til de sky og mørke blikke, han oftere kastede til siden end lige ud, og som, hvor de end rettedes, syntes at stå i modsætning til alt, hvad der var rent og ædelt i naturen. Det var kaptajn Arne Holgersen, *Medborgeren*s befalingsmand og reder. Han havde en smuk, rank holdning trods sin højde, og hans brede skuldre, muskelstærke lemmer og vejrbidte kinder, om hvilke et lyst, krøllet hår bølgede, mindede om fortidens vikinger.

Kaptajn Holgersens klædning udmærkede sig, når man så bort fra en kort sømandsjakke, ikke fra de øvrige sømænds på anden måde end ved deres finere udførelse. Han bar ligesom de en rød uldtrøje, hvide bukser, sko og blanklædershat med bred skygge.

Den anden i kommandoen, Halvar Jensen, en stor autoritet på *Medborgeren*, var sammen med to yngre mænd – kutterens hele besætning – ivrigt beskæftigede med fiskeriet. En optrukket medestang på den anden side af kutteren lod ane, at Holgersen selv for nylig havde prøvet lykken, men enten havde han ikke haft noget held med sig, eller også havde hans sind været optaget af tanker, der ikke lod sig forene med anden beskæftigelse.

Intet forstyrrede stilheden uden kaptajnens taktfaste gang og den gnislende lyd, der fremkom ved at snørerne gned mod rælingen, når man trak fisken ind.

Nu og da standsede Holgersen, lagde hånden over øjnene og stirrede med spændt opmærksomhed udefter på den lille skonnert; men efter at han havde gentaget denne bevægelse flere gange, afbrød han sin promenade med en tvær mine og begav sig gennem den lille grønmalede kappe ned i en, i forhold til fartøjets størrelse, usædvanligt rummelig kahyt, som man ville have fundet ganske hyggelig, hvis den ikke, som hele resten af skibet, var forpestet af den afskyelige lugt af fiskelever, der blev kogt tran af i en dertil indrettet kedel i kabyssen.

Som det snart skulle vise sig, var det ikke kaptajn Holgersens hensigt at søge hvile i kahytten. Han tog en kikkert ned fra en hylde, trak den ud af futteralet og gik atter op på dækket, hvor han, støttet mod kappen, satte den for øjet og nøje afsøgte horisonten.

Han lod til at være tilfreds med resultatet af den undersøgelse, han havde foretaget, men dog måske ikke helt sikker på rigtigheden heraf, for han gik hen til den gamle matros og bemærkede: "Hør, Jensen, jeg skal passe snørerne så

længe … tag du kikkerten, gå til vejrs og se nøje efter, om du skulle se nogen sejler rundt omkring mellem himmel og hav … og varsko mig, hvis du ser nogen."

"Godt, kaptajn! Er der nogen, ser jeg ham nok med blotte øjne – men jeg kan jo gerne tage kikværket med for en sikkerheds skyld."

Et betydningsfuldt blik, fuldt af djærv fortrolighed skød ud af den underordnedes øje og blev opfanget af kaptajnen. Derefter mødtes deres næste blik, nærmest som tilfældigt, på skonnerten, der syntes at ligge ubevægelig på samme sted.

Med en drengs behændighed klatrede Jensen op ad det smalle vant og overskuede hele synskredsen, først med øjnene, dernæst med kikkerten.

"Intet spor af sejl – andre end skiftingens der!" sagde han, idet han steg ned igen.

Holgersen svarede ham ikke. Men efter at han havde trykket sin line ind og bjerget en stor torsk, gav han Halvar Jensen et vink, og gik atter ned i kahytten, hvor den anden snart fulgte efter.

"Hvad er din mening?"

Kaptajn Holgersen ytrede disse ord, samtidig med at han ligegyldigt knækkede lakforseglingen af en flaske vin med en proptrækker.

Idet han fulgte sin herres tankegang, svarede Jensen uden tøven: "Jeg mener, hr. kaptajn, at hvis det nødvendigvis skulle træffe sig så, at skonnerten kom nogen *ulykke* til, så kunne ingen anden vidne om, hvad her går for sig, så længe blikstillet varer, end mågerne og havørnene."

"Hm!" Kaptajnen tørrede det korksmuld, der var blevet siddende på flaskehalsen, af med sit lommetørklæde, og hældte vinen op i et glas. Han fyldte glasset halvt og tog en slurk. "Det er ikke så ilde, det her … presset af ægte druer … ikke noget forfalsket rævepis … Hvorfor siger du: hvis det skulle træffe sig så?"

Halvar Jensen rystede på hovedet med et vist forlegent udtryk. Det var tydeligt at se, at spørgsmålet generede ham.

"Du har dine betænkeligheder?"

"Betænkeligheder – hm … ja, det kan vel være; jeg skal sige kaptajnen, at …"

"Godt, godt! Kan jeg stole på dig eller kan jeg *ikke*?"

"Hvis kaptajnen er sikker på, at …"

"Jeg er sikker på, at det er *hende*, og lige så sikker på, at hun fører en kostbar ladning stykgods til Göteborg. Jeg har kendt *La belle Coquette* længe. Hun har moret sig med at smugle i mange år, og da hun hidtil har undladt at pådrage sig toldernes bevågenhed, ville det vel heller ikke være så himmelråbende, om hun skulle komme ud for et lille uheld og blive losset før tid – det havde såmænd let kunne vederfares hende under den storm, som har drevet hende herop. Jeg tror ikke, hun er synderlig bemandet."

"Siden dagvagten har jeg ikke kunnet få øje på mere end fire eller fem mand, når jeg undtager en dreng, som var ude at bade i morges og svømmede rundt om vort drivsejl – han undrede sig vel over, hvad det var for noget."

"Godt! – Nå, gamle Halvar, du har vel ikke glemt smagen af den her vin: den giver varme og friskhed i blodet. Jeg ved nok, du foretrækker rom, men som du nok husker, er du uden bund,

når det kommer til den vare … Drik nu den franske skonnerts skål!"

Kaptajnen fyldte et nyt glas.

"Takker ærbødigst, kaptajn! … Jo, det smager rigtig skønt" – Halvar tømte det store glas i et eneste drag og tørrede sig så om munden med kavajærmet – "men det er ganske vist, at jeg hellere tog mig en rom … nå, men én skal vel heller ikke rejse til Paradis hver dag! Men skulle det komme til en forretning …"

"Ja, ja, vi er jo ikke nået dertil endnu."

"Og hvis vi aldrig kom til dertil, kunne jeg dog uden sorg give afkald på rommen."

"Stille! Du snakker så underforstået, mere end det er nødvendigt … Hør nu her!"

"Jeg lytter, kaptajn!"

"Vi har vist ikke ret meget brød til overs."

"Brød? Jamen vi har endnu to tønder tilbage."

"Ganske vist, men jeg må jo se, hvordan landet ligger, kan du vel begribe – altså, vi har ikke mere brød!"

"Som kaptajnen befaler."

"Du har altså forstået mig?"

"Jeg er som Vor Herre har skabt mig, og jeg tror ikke, han lagde fingrene imellem, da han klemte forstand ind i skallen på mig."

"Det tror jeg heller ikke. Gør nu båden klar, læg en stor, smuk fisk med ned som prøve på, hvad vi har at bytte med, og sig til Rasmus, at han skal holde sig rede – jeg kommer lige straks op."

"Der skal ikke andet med i båden?"

"Nej, ikke nu; først når vi leverer *resten* … Tønne følger også med – forstår du?"

"Jaha ja!"

På et vink forsvandt Halvar Jensen, og den vilde kaptajn på *Medborgeren* var alene.

Et øjeblik stod han ubevægelig, som om han lyttede til indre røst. Derefter vendte han langsomt blikket mod et over køjen ophængt portræt af et fruentimmer, men ved den tilbageholdenhed, hvormed dette skete, kunne man fristes til at tro, at han snarere blev drevet af en eller anden hemmelig følelse end af sin egen fri vilje.

Det var billedet af en ung og smuk kvinde. Hendes læber syntes halvt åbnede i et sorgfuldt smil mod beskueren – eller sådan måtte det i det mindste have forekommet Holgersen, for et øjeblik lysnede hans åsyn. Men som om han følte, at en fremmed magt ville tage herredømmet over ham, vendte han sig hastigt vort fra portrættet, idet han sagte mumlede: "Guds død, hvad skal det nu betyde?"

At skifte overtøj, efterse låsene på pistolerne og kaste resten af indholdet af vinflasken i sig tog kun et øjeblik. Så gik han op ad trappen til dækket.

"Næsten klar, kaptajn!" rapporterede Halvar.

"Udmærket – men tag lige kikkerten og se efter endnu engang!"

"Skal ske, kaptajn!"

I en håndevending var Halvar atter oppe i masten, men denne gang forblev han længe tavs.

"Hvad ser du?" råbte kaptajnen utålmodigt.

"Ja, gu' fa'en er der noget," svarede Halvar langsomt. "Jeg tror, den las, der stikker op ude i nordøst, er et sejl, hvis det da ikke er en havfrue, der har hængt sine særke til tørre i solen."

"Du skulle vel ikke tilfældigvis se fejl? Forhast dig nu ikke!"

"Bevares, nej, kaptajn! Jeg kan vel vente lidt endnu, så jeg får vænnet øjet mere til."

"Nå?"

"Bi lidt, kaptajn!"

"Er der da ingenting – ser du ikke nogen sejlere?"

"Jo, lige netop en sejler – hverken mere eller mindre!"

"Udmærket … jeg tror, det begynder at friske lidt op: vi får vist snart en brise, så det er ikke værd at spilde tiden med et besøg på skonnerten. Tag bare fisken op af båden igen, drenge!"

Og uden at hans stemme forrådte det mindste spor af bedraget forventning, begyndte Holgersen på ny sin promenade på dækket, efter at han dog selv havde aflagt et besøg oppe i masten med kikkerten for at forvisse sig om rigtigheden af Halvars iagttagelser.

2. Første vagt

Det havblik, som havde gjort kutteren og den franske skonnert til selskabsbrødre, var allerede i begyndelsen af eftermiddagen blevet opløst af nogle friske vindpust, som på ny, idet de rensede luften, fyldte de slapt nedhængende sejl.

I løbet af nogle timer havde begge fartøjerne tabt hinanden af sigte.

Det var i mørkningen. Solen var allerede gået ned over det endnu i det fjerne synlige skotske højland og sunket ned i en seng af blodrøde skyer, hist og her gennembrudt af et i violet og azur changerende blondevæv, hvorpå fantastiske figurer syntes at danse frem og tilbage.

"Det er ikke værd, du tager drivsejlet ind endnu, Halvar," sagde kaptajn Holgersen, idet han tog piben ud af munden og rettede blikket mod det himmelske skuespil. "Solen spår både det ene og det andet. Hvis hun skulle springe vestlig længere hen på vagten, får vi en kuling, og så kan du purre mig ud."

"Skal ske, kaptajn!"

"Der er vel sagtens så meget rom tilbage i flasken, at I hver kan få jer et glas grog at varme jer på – det er køligt her til aften."

Holgersen gik ned i kahytten. Men af lampelyset fra skylightet så man, han ikke gik til køjs.

"Sådanne hanekyllinger som jer kan vel have tilstrækkeligt med varme i blodet uden grog!" mente Halvar Jensen, idet han uden videre tog flasken og gik tilbage til roret.

"Sådan en rask karl som Dem, fatter Halvar, tager vel heller ikke skade af kulden sådan en septembernat?" tillod Rasmus sig

at bemærke, idet han vovede et tvetydigt smil.

"Jo, drenge, ser I," svarede Halvar tungt, "det er mine sår fra gamle bataljer, der gør mit blod lunkent. Jeg fryser altid, indtil jeg har fået så meget indenbords, at kroppen kan holde sig jævnt varm."

"Men før det sker, skal De vel fyre godt op!" faldt den anden matros, Tønne, ind.

"Lige netop, ja! Når jeg tager den første, ja nogen gange den anden, om morgenen, bliver jeg altid dårlig og er lige ved at blive kvalt, så jeg bliver ganske bleg, men når jeg så får den tredje, bliver jeg igen rigtig kry, og ved den fjerde er jeg frisk som en havørn."

"Men for pokker da," bemærkede Rasmus, "hvorfor starter De da ikke med den *tredje* – så klog skulle De vel nok være?"

"Kors, det har jeg aldrig tænkt på!" Halvar blev helt eftertænksom og lod til nøje at overveje det kloge råd; så skiftede han hurtigt ansigtsudtryk og udbrød: "Din skælm, din spottefugl, skammer du dig ikke ved at drive gæk med en, som kunne være din far!" Man så imidlertid af Halvars stærkt markerede ansigtstræk i den blege belysning fra nathuset, at spøgen ikke mishagede ham.

"Men vi sælger ikke vor førstefødselsret for en portion vandgrød!" sagde Tønne. "Hør, Halvar, hvis De skal have vores rom, bliver det ikke for ingenting."

"Det er rigtigt," sagde Rasmus i en afgjort tone, "og jeg for min del vil have en halv rulle af den tobak, De har liggende til venstre i kistebænken!"

"Og jeg," vedblev Tønne, "vil have, at De fortæller os nogle historier. Så kan Rasmus og jeg dele både tobakken og

historierne – eller hvad synes du, Rasmus?"

"At jeg er en fornuftig fyr, som lader fem være lige eller det modsatte, som det nu falder bedst. Men jeg vil tilføje en ting: Halvar skal lade os vide, hvorfor det ikke blev til noget med at bytte fisk med den franske skonnert. Hvad havde den anden sejler, som De varskoede, med den sag at bestille?"

"Det er lige netop, hvad jeg også gerne vil vide besked om!" afsluttede Tønne. "Så, fatter Halvar, vær så god at lukke op for skatkisten!"

Samtidig med, at de to yngre mænd talte frem og tilbage om deres krav i den foreslåede handel, lavede Halvar Jensen uforstyrrelig sin grog færdig, kastede det blik på kompasset, og satte sig derefter til rette med en velbehagelig mine, som fortalte, at han var godt på vej til paradiset. Han havde dog hørt alt, hvad kammeraterne sagde, og fandt nu endelig for godt at svare:

"Jaså, mine unge venner, I undrer jer over, at det ikke blev til noget med at lave byttehandel? Men jeg skal give jer et godt råd, som I kan lægge jer på sinde, eftersom det kommer fra en, der har set lidt mere af verden end jer, og det er, at I aldrig skal spekulere for meget over ting, I ikke forstår!"

"Åh, hvad det anbelanger," Rasmus nikkede betydningsfuldt, "så kan jeg lade Dem vide, min kære Halvar, at både jeg og Tønne er lige så kloge som mennesker! Vi lader os ikke narre april: der findes jo allerede folk, som godt ved, hvad kaptajn Holgersen er for en mand, skønt ..."

"Stille, din nar! Du skulle hellere bide tungen af dig end komme med den slags ytringer – der har du et godt råd at

lægge til de andre!" Halvar tog en dygtig slurk af grogglasset og kastede et umisforståeligt blik hen i retning af kahytslugen.

"Å, han kommer vel ikke lige sådan listende bag på en!" hviskede Tønne, skottende henad samme kant som Halvar. "De siger, at han skal være styg at bestille med på søen, skønt han hjemme i Molde går både magistraten og præsteskabet så lunt under øjnene, at det altid hedder: Den retskafne og skikkelige hædersmand, kaptajn Holgersen."

"Det *hedder* ikke blot sådan," forsikrede Halvar, "for det er både vist og sandt, at han alene giver lige så meget til fattigkassen og andre indretninger, som måske den halve by tilsammen."

"Det kan være, men I lægger ikke til, at han alene på sit nordsøfiskeri gør lige så gode forretninger som måske halvdelen af byens købmænd næppe gør det på hele året. Jo, jo, kun ud med sproget, fatter Halvar, og gør jer ingen ulejlighed med at antage nogen dydsmaske for Rasmus og mig, for rent ud sagt – vi gjorde halvt om halvt regning på, at der ville gives os lejlighed til at skrabe noget mere sammen end den smule, der tjenes på fiskeriet. Holgersen vidste godt, hvad vi gjaldt for, da han forhyrede os!"

"At I er et par raske gutter, rede til hvad som helst, det er noget, som både han og jeg ved. Men ser I vel, ærlighed varer længst. Derfor må vi passe på, om Vorherre ikke skulle sende os et eller andet fedt vrag i favnen, hvor det værste arbejde allerede er fra hånden – for det, som driver omkring på vandet uden ejermand, det hører den til, der kan tage det … efter den lovbog, jeg har gjort mig … Men det var dog forbandet, som det trækker sammen!"

"Det trækker vest efter, som kaptajnen sagde, og så får vi en lille kuling, som nok vil blæse tågen væk … Men gå du til køjs, Tønne!"

"Jeg går ikke af pletten, før Halvar har givet os en historie. Hold nu bare op med at snakke udenom, men fortæl os noget om kaptajnens og Deres eventyr – De, som har været med ham i så mange år, kan vel nok berette et og andet … Kom nu, lad os høre, så hårene rejser sig på vores hoveder!"

"Vent da et øjeblik – jeg må tænke efter."

Halvar lagde roret i orden, strakte sig, nippede til groggen og begyndte med dæmpet stemme:

"Det var en nat, lige så mørk som den vi nu får. Kaptajnen havde hele aftenen fra gavlen af sit høje hus ved Molde holdt udkig efter en hollandsk kuf, som havde signaliseret efter lods i mørkningen. Det var et forrygende vejr … ude i luften kunne man knap holde øjnene åbne, og enten havde lodserne ikke set signalet, eller også syntes de selv, at det var bedre at sidde hjemme hos mutter og æde risengrød i ro og mag, end at vove livet for en hollænder, som måske havde pruttet på to specier i betaling. Kort at fortælle, efter at kaptajnen havde set i natkikkerten, så længe det var muligt at se noget, skød han den sammen igen og sagde på sin sædvanlige korte og rolige maner (for det er nu hans vane aldrig at ryste på hånden eller blinke med øjnene, når de skal være åbne): 'Halvar, gør min gig klar!' (Det er netop den, vi har hængende her agter ude). 'Siden de kameler ikke vover sig ud, vil vi to prøve på at give hollænderen en håndsrækning.'"

"Uf – det løber allerede ned ad ryggen på mig som koldt vand," sagde Tønne. "Han er en farlig mand."

"Nå, jeg var da nødt til at tage med," fortsatte Halvar. "Men det så stygt ud: Søen arbejdede og brændingen stod himmelhøjt og tog på veje, som en gryde i kog. Vi lagde ud – aldrig glemmer jeg den nat. Havde vi ikke haft giggen her og været så bekendte med farvandet, som vi var, havde vi aldrig fået gøgen at høre mere. Jeg roede, kaptajnen sad ved roret, og da vi var kommet ud om de indre brændinger, kunne vi tydeligt se fartøjet mod himlen; det stod fast på Torskeknatten, straks udenfor Olsskæret. – Men hør, får vi ikke netop en vestlig brise? Jeg tror, vi må bjerge drivsejlet og varsko kaptajnen!"

"Ikke endnu," bad Rasmus. "Hvad skete der med vraget – hvordan gik det senere?"

"Jo," fortsatte Halvar, efter at han havde set sig omkring, så vidt det tiltagende mørke tillod, "vi roede, som sagt, og holdt os i læ af Olsskæret, da vi hørte et nødråb. Som I ved, er jeg ikke bange af mig, men jeg syntes det lød stygt. Kaptajnen rejste sig op i båden og stirrede til alle sider. Da lød skriget igen, og han befalede mig nu at ro hen ad den kant, hvorfra vi havde hørt det. Det gjorde jeg, og det varede ikke længe, inden vi fik øje på en mand, der kom svømmende hen imod os med den yderste anstrengelse. Den stakkels djævel havde set båden … Men vent – jeg bliver tør i halsen."

"Det forekommer mig, at De hakker lidt i det, fatter Halvar – De har da vist lidt hjerte endnu, hvad?" sagde Tønne og betragte en smule undrende Halvars ansigt, der, efterhånden som han fortalte sine minder, fik et vist melankolsk anstrøg.

"Nå ja, noget er der vel tilbage a'et – det har nu ellers fået lov at være med til lidt af hvert, så meget kan der ikke være i

behold. Men skidt med det, gutter, så længe man har rom til at drikke spekulationerne væk i."

"Nu slap De vist tråden, Halvar!" afbrød Rasmus. "Han svømmede altså imod jer, sagde De?"

"Ja, og kaptajnen gik forud … Men det er ikke værd at fortsætte, der sker så mange ting mellem himmel og hav, men det duer ikke altid at snakke om dem."

"Jo, fanden ta' mig skal De snakke, Halvar! Jeg tror ikke, vi besvimer, nogen af os, hvad vi end får at høre, og jeg siger Dem, vi er karle for vores hat og viger ikke tilbage for en rask lille forlystelse, bare det bringer os lidt i pungen."

"Så lad gå!" hviskede Halvar. "Kaptajnen sagde, at han ville bjerge fyren, og han fik også fat i staklen, som havde fået dokumentæsken og en pose med rigtige guldpenge hængende i et bånd om halsen – kan gerne være, det var skipperen selv. 'Nu trækker han ham op,' tænkte jeg, men vist og sandt er det, at det så ud, som om han trykkede ham ned igen og holdt ham under vandet, i stedet for at trække ham op. Endelig fik han ham dog over rælingen, og så sagde han i den der tone, hvor man aldrig kan mærke, fra hvilken kant vinden blæser: 'Halvar, det er forbi med fyren. Han er død, stendød. Vi kan ikke gøre ham nogen gavn!' Og så lod han liget glide ned igen, men med det samme blev pengeposen siddende fast mellem fingrene på ham. Dokumenterne lod han følge med, for han belemrer sig aldrig med sådan noget, der kan være til besvær. Og så rejste vi ikke videre for den gang, for se … da det *klingende* var kommet ham i møde, ville han ikke friste lykken videre."

"Nå, hvad fik I, fatter Halvar, for jeres arvepart efter den døde svømmer – for man kan jo begribe, at han var død."

Halvar lod, som om han ikke forstod den grove spøg, og sagde blot: "Han gav mig ti guldmønter med en mand på, der holder pile i næven – de hollandske dukater har dette præg. – Men jeg gravede dem ned, da jeg kom i land, på et sted, hvor jeg syntes, de lå i god ro, og der skal de have lov til at ligge, til min død."

"Er I bandsat, fatter Halvar, som ikke gør jer glade dage af arven, i stedet for at lade den ligge og ruste i jorden?"

"Uh! Tror nogen, jeg vil røre ved de penge … nej!"

Rasmus og Tønne vekslede et ubeskrivelig forundret blik.

"Er I så følsom af jer," sagde den sidste, "hvor kan I da fare med kaptajn Holgersen, og det med god fornøjelse, som det lader?"

"Det forstår I ikke. Det er ikke alt her i verden, der er som det synes. Men ser I, min mor (Gud glæde hendes sjæl) gik med mig, så hun stor grim ulv, der skræmte livet af hende. Hun troede, han ville drikke hendes blod, og det ville han jo nok også, hvis der ikke var kommet hjælp. Nå, det gik, som den slags går: da jeg lige efter kom til verden, bed jeg godt fra mig, ret som en rigtig ulv, jeg fik også et vildt sind og kunne se både blod og andet værre uden at få opstød. Men røre ved syndspenge, det kan jeg ikke, for mor var en ærlig og retskaffen sjæl, og sagde til mig, da hun døde: 'Halvar,' sagde hun, 'hvis du skulle komme til at sulte, så skaf dig hellere føden ved det laveste arbejde du kan finde, frem for at skaffe dig gode dage med uretmæssigt gods!'"

"Og det har De så altid gjort, kan jeg tro?" mente Tønne i en hånlig tone.

"Det skulle jeg mene, siden jeg får hele min aflønning i fisk, som jeg selv sælger."

"Javel, ja – fisk er jo af en ærlig familie. Men angående disse her kampe, som De har sår efter …"

"Nå, tror I ikke på, at de er kommet på ærlig vis? Mand mod mand, i krig – så går det lystigt til mellem både soldater og officerer og konger og kejsere! Men i stilhed at tage nogen af dage, som ikke kan forsvare sig – nej, da huggede jeg hellere hånden af mig!"

"De er en besynderlig mand, Halvar," sagde Rasmus eftertænksom, "og jeg kan ikke blive klog på, hvordan De er blevet sådan … nå, tag det nu ikke ilde op – sådan – De har lugtet både krudt og blod."

"Aldrig, undtagen når den djævelske ulv har besat mig; så … jøsses, kaptajnen selv kan ikke være mere grusom end jeg, når ulveraseriet kommer over mig … jeg er frygtelig – jeg bliver som en vild!"

"Mon ikke også kaptajnens mor har forset sig på sådan en gråben?"

"Nej, det er noget andet med ham, men eftersom han også har *sit*, som trækker ham med sig, syntes jeg vil ligesom hørte sammen … Men nu har vi talt længe nok; jeg ser, hvad der kommer – stuv flasken ned og lad os få drivsejlet op."

Da Halvar igen med påtaget myndighed havde givet sine undermænd denne ordre, gik han hen til kahytstrappen og råbte ned:

"Vestlig vind, kaptajn!"

Holgersen viste sig straks på dækket.

"Tag to reb ind i storsejlet og sæt kun klyveren til så længe! Inden et halvt glas har vi en frisk kuling. Du kender skuden, Halvar, hun er en god sejlbåd, men tåler ikke topsejl i hårdt vejr … det kan let blæse op til en storm."

"Jeg kender skuden så godt som mig selv, kaptajn … skal vi sætte fokken til klodsrebet?"

"Gør det og styr sydsydvest eller så nær vinden, som du kan."

"Godt, kaptajn!"

Holgersen gik atter ned, og inden et kvarter var *Medborgeren* i fuld fart i den anviste kurs.

Den, som nu havde kunne se ind i kahytten, ville have set et forunderligt syn: den mørke, hårdhjertede og stolte man sad derinde med sænket hove, kuet mod og knyttede hænder foran bordet, hvorpå to breve lå udfoldede. Disse brev, skrevet med en fin og smuk kvindehånd, bar flere spor af tårer. Men om tårerne stammede fra hende, der havde skrevet brevene, eller fra ham, der havde modtaget dem, hvem kunne vide det – måske de stumme vægge i fribytterens kahyt?

3. På hundevagten

Henimod midnat var vinden frisket op, dog uden at gå over til storm, hvorimod en og anden regnbyge fortættede den tykke dis.

Ved roret sad den gamle sømand tavs og ubevægelig som St. Olavs billede i galionen, mens matroserne stod mærkværdigt tænksomme og støttede sig mod kappen. Sydvestene og oliekapperne gjorde, at de ikke behøvede at tage sig særlig af det ubehagelige vejr.

"Du, Rasmus, gå forud og hold udkig! – Tønne kan gå til køjs, til jeg purrer ud," sagde Halvar, idet han, ligesom vågnet af en dagdrøm – måske også af en lille lur – rettede sig op og så sig omkring.

"Hvad kan det vel hjælpe at holde udkig, når man ikke kan se en hånd for sig?" spurgte Rasmus, uden at røre sig af pletten.

Halvar tav, for han fandt bemærkningen rigtig, men efter nogle minutter gentog han dog ordren til Tønne, forundret over, at denne blev på dæk, når han ikke havde vagt.

"Jeg føler på mig, at jeg ikke får søvn i øjnene – derfor er det næppe værd at gøre sig ulejlighed for!"

"Hvordan er det, I har fat på det? – I er blev så modfaldne begge to?"

"Jo, ved De hvad, Halvar," sagde Tønne, idet han forlod sin plads og stillede sig så nær roret som muligt, "der er hændt os noget."

"Men dog, hvad da? Jeg har ikke mærket noget."

"Men Rasmus og jeg, vi har mærket – kan De gætte hvad? Jo, da vi skulle tage drivsejlet ind, lå havfruen i midten, og netop

som vi begyndte at hale, holdt hun fast, som om hun ville slide sejlet fra os. Så vidt jeg kunne se, havde hun arme og hænder ligesom et menneske, og øjnene tindrede akkurat ligesom stjerner i hovedet … ja, Rasmus så det også!"

"Tys, drenge!" udbrød Halvar, og hans røst forrådte en ikke utvetydig bæven. "Jeg har også en gang fået øje på hende … det var i Middelhavet … og det syn bragte ulykke med sig … for samme aften faldt jeg ned fra mærseråen på dækket og brækkede mit ben, og kaptajnen om bord – jeg sejlede med en dansker den gang – døde samme uge. Siden da har jeg gudskelov aldrig set hende i mit farvand. Men nu frygter jeg, at der forestår en ulykke … vi har ikke set den dag i morgen endnu!"

"Det skal ingen sige om mig," sagde Rasmus, som hidtil havde været tavs, "at jeg har ladet mig skræmme af et kvindfolk, om det også var af havfruen i egen person. Men nu må vi ikke holde faddersladder om hende længere; sig os i stedet, Halvar, hvad De mente med, at kaptajnen også har *sit*, der trækker i ham. Det ville være rart at komme under vejr med den historie også!"

Og ganske umærkeligt nærmede nu også Rasmus sig til rorgængere, eller måske snarere til lyset i nathuset: alt overnaturligt indvirker på sømandens sind, om det så består af aldrig så hårde og grove bestanddele. Fem store karle af hans egen slags ville ikke have skræmt Rasmus, men mod havfruens indbildte tilsynekomst kunne han kun lade, som om han var modig.

Halvar viste ikke modvillig, "for", som han sagde, idet han gjorde en ny rulle tobak i orden, "vagten er lang og ikke

synderlig morsom ved efterårstid."

De unge mænd stillede sig klar til at lytte, og hele gruppen der i skibets agterende lignede skyggerne i en laterna magica. Havet kunne ikke skelnes i den tykke tåge, men man kunne høre dets dovne brusen under fartøjets køl.

"I må vide, at i kaptajnens første ungdom oplevede han en stor ulykke (og når jeg siger *stor*, mener jeg sådan en, som man har hængende over hovedet resten af livet): han blev forbandet af sin egen far, og fra den stund er det ganske, som om han har stået under selve Satans eget formynderskab."

"Nok har jeg været ude for lidt af hvert," hviskede Tønne sagte, "men aldrig har jeg dog båret en sådan byrde, for min var, gudskelov, aldrig et hår bedre end jeg."

"Jeg tror ikke," vedblev Halvar, "at gamle Holgersen var gjort af noget bedre stof end sønnen, men han var skrækkelig gerrig og dertil en forfærdelig retskaffen herre – i verdens øjne, i det mindste. Hvad han eller var, skal jeg lade være usagt, men jeg tror nu ikke, Vorherre vil stille ham ved sin højre side … Nå, I skal vide, at jeg om vinteren havde arbejde hos herr Holgersen, der var en svært mægtig købmand i en stor by, som jeg ikke behøver at nævne … alt nok: den lå ikke i nabolaget af Molde. Og så hændte det sig, at jeg ofte kom til at opvarte hr. Arne og løbe ærinder for ham, som på den tid var en ung lystig fyr, der havde mange drengestreger for og gerne spillede sin far et og andet puds, fordi han holdt låget på pengekisten så tæt tillukket."

"Og De hjalp ham vel?"

"Nej, dengang havde han andre hjælpere: han stod i komplot med den yngste bogholder og en anden slyngel, som jeg ikke

husker så nøje. De narrede ham til at spille terninger om sin urkæde, som var af det pureste guld og en gave fra hans farfar."

"Hvordan endte den leg?"

"Med at han tabte urkæden. Nu blev han så godt hed om ørene og grumme bekymret for, hvordan han skulle får den tilbage, for gammelfar lod ham tit og ofte vise den frem, så han var sikker på, at den var i god behold, men han tog aldrig hverken den eller brystnålen med den store diamant fra ham, for det passede ham godt, at folk kunne se, at Arne var den rige Holgersens søn."

"Altså var han i en køn klemme."

"Ja, og han havde endnu ikke fundet nogen udvej, da den gamle sagde til ham: Jeg kan ikke se farfars kæde – tag den frem!"

"Uha!"

"'Jeg har lagt den på plads, far,' sagde den skælm omgående, 'for jeg synes den er for fin at bruge til hverdag, men hvis far vil have det, tager jeg den på igen morgen.' – 'Det skal du gøre, min dreng,' sagde den gamle så – og han vidste nok, hvad han sagde, 'for sådanne pæne ting er mindre udsatte for tyve, når man bærer dem på sig.'"

"Satans så snu!"

"Ja, den mand var der ingen, der kunne tage ved næsen, så Arne måtte nødvendigvis skaffe sig kæden tilbage. Men dem, der havde spillet den til sig, var ikke så nemme at overtale; de ville have penge med det samme, eller beholde, hvad de havde vundet."

"Hvordan i hekkenfeldt reddede han sig så – det vil jeg gerne høre," sagde Rasmus og bøjede sig så langt frem som muligt for

at høre bedre.

"Ja, nu kommer ulykken. Han forsøgte at låne sig frem, men ingen ville hjælpe ham, for det vidste fuldt vel, at han ikke havde noget at betale med, så længe den gamle var i live. I sin fortvivlelse og harme og sorg og alt det andet, man vel kan forestille sig, begav det sig ikke bedre, end at han lyttede til en, som hviskede ham i øret: 'Når din far er så nærig, at du slet ikke kan betale, så,' … og dermed var Arnes fremtid givet, for det er sådan, at hvis man ikke kan sige nej til fristeren, første gang han stikker næsen frem og vil lokke en i fælden, så går man også siden hen i den uden at lægge mærke til noget – den sag er jo klar nok."

Hverken Rasmus eller Tønne gav noget direkte svar på dét, men den første fremtvang en latter, mens den anden udstødte et langvarigt suk.

Halvar fortsatte: "Ud over den jernbeslåede pengekiste, som ikke kunne dirkes op, havde den gamle et pengeskrin fastskruet til kommoden inde i soveværelset. Nå, men om aftenen, da han var ude til en eller anden godgørende middag – han deltog ofte i sådanne, så for det ene og så for det andet, til stadens og de fattiges bedste – dirkede hr. Arne skrinet op og tog så mange penge, han havde brug for, og lidt til tror jeg – da han nu havde bidt hovedet af al skam, faldt det sig ikke så nøje med et par specier fra eller til. Så smækkede han skrinet i igen, så at intet skulle blive mærket."

"Hør, hvad kigger De efter, Halvar?"

"Åh, jeg undrer mig blot over, at han ikke slukker lyset dernede – han sover aldrig rigtigt."

"Lad ham våge, hvis det passer ham, gå nu bare videre … Han smækkede altså skrinet til, sagde De?"

"Ja, og den gamle mærkede ingenting den aften, eftersom han ikke så efter. Men den næste dag, da han skulle til at tage en hel rigsbankdaler frem for at give sin søn som en slags erstatning for, at han havde haft en mistanke om kæden, fandt han ud af det: han blev aldeles ude af sig selv, da han manglede to seddelbundter, han bandede og regerede som en hel tyrk og svor, at han nok skulle få rede på, hvem der var tyven, om han så havde skjult sig i et musehul."

"Og hr. Arne?"

"I sin angst for, at sandheden skulle komme for en dag, og han af den grund ville blive brændemærket for altid – for han kendte nok sin faders sindelag – gik han til ham, smækkede døren i lås efter sig … og se, det som nu følger, det kan jeg sværge på Bibelen, for jeg kom i det samme gående med en favn brænde, og da jeg ikke kunne komme ind, blev jeg stående udenfor."

"Nå, og så hørte De … måske kiggede De også gennem nøglehullet?"

"Et lille øjeblik. Han lå på knæ på den gamle, han krøb som en hund i støvet, han græd og snøftede som et lille barn, og sagde: 'Far, jeg har fejlet tofold, for først har jeg spillet farfars kæde bort, og bagefter har jeg bestjålet dig for at kunne indløse den. Men jeg er straffet gennem den anger og angst, jeg har lidt siden i går aftes, at du må være barmhjertig mod mig! Husk dog, at jeg kun er seksten år … Tilgiv mig, og sig, at du har regnet galt, så sværger jeg ved Gud Fader i Himmelen, og ved mor, som allerede er gået derhen, at jeg aldrig mere skal være at

finde på den onde vej! Pisk mig, spark mig, gør med mig, hvad du vil, men tilgiv min brøde og lad ingen få det at vide, for så ...' – 'Jaså, du truer oven i købet din far, din falske kanalje, din gøgeunge!' fo'r den gamle op som et vilddyr. 'Men har du spillet og har du stjålet mine penge for at skjule det, så må du hjælpe dig selv! Du må udstå lovens straf, for jeg huser ingen forbryder i mit hus: en tyv er ikke min søn!'"

"Det så vist ikke godt ud for hr. Arne – der kræves hår på brystet for at stå mod sådanne ord."

"'Far, du dømmer mig da for både menneskenes og den evige Gud!' Han omfavnede den gamles knæ og bad, så en sten var blevet rørt derover, men gamle Holgersen blev bare mere og mere oprørt; han gik fra både sans og samling og skreg som en gal på byvagten og magistraten og borgmesteren, så folk hørte det og stillede sig op uden for huset. Da greb Arne en af den gamles ladte pistoler, som altid hang over sengen, og sagde så iskoldt, som han siden dengang plejer at tale: 'Tag de ord i dig igen, far! Sig, at du har taget fejl, eller du skal stå til ansvar for Gud og min mor for, at du har gjort mig til selvmorder, og man vil pege fingre af den mand, der har ofret sit eget kød og blod – vælg selv' ... 'Galgenfugl!' stammede den gamle og blev af bare raseri bleg i ansigtet som en dødning, 'jeg' ... hans stemme vaklede, angsten tog hans stemme ... 'Jeg skal tie ... giv mig blot pistolen!'"

"Så fik han alligevel sin vilje til sidst! Men hvordan gik det sidenhen?"

"Sådan, at Arne, der ikke havde nogen mistanke om bedrageri, ganske ydmygt gav pistolen fra sig. Men i samme øjeblik, den gamle havde låst den nede i en skuffe og taget

nøglen ud, åbnede han vinduet og skreg: 'En tyv … en tyv … indbrud! Loven må gå sin gang. Jeg er en retskaffen mand og kender ikke mere min søn, og i stedet for arven, som du nu aldrig får en styver af, giver jeg dig min forbandelse!'"

"Sikken en slyngel!" Rasmus knyttede næven af bare ærgrelse, mens Tønne med et sagte: "Jøsses dog!" gav sin deltagelse til kende.

"'Ha, du bedrog mig!' råbte Arne. 'Du kaster mig, på trods af min anger, mine bønner, ud på forbrydelsens vej: du forbander mig … Men jeg forbander dig tilbage, og det skal du mindes til din dødsstund!' Og før jeg nåede at røre mig ud af det sted jeg stod uden for, næsten forvandlet til en stenstøtte, fløj døren op, og som et lyn ilede Arne forbi mig og ud i den mørke nat forfulgt af byvagten, som skreg: 'Fang tyven!' Men ingen fik fat i ham, og ingen hørte mere til ham: han var som sunket i jorden; og først flere år senere, da den *ærlige* og *rettænkende* mand, som havde forrådt sin egen søn, lå for døden, testamenterede han hele formuen til formål, der langt ud i fremtiden kunne bevidne, hvor godgørende og retskaffen han en gang havde været … Nå, men Vor Herre lader sig vel ikke narre, håber jeg!"

"Men hvor blev kaptajnen da af?"

"Han drog ud på en lang vandring over fjelde og dale, og mens han led af kulde og sult og menneskenes mistro og ondskab, hærdedes hans sind, til det til sidst blev så hårdt som jern. Han tog på en længere rejse til Amerika, men da faderen var død, kom han atter til Norge, omend til en anden egn, og da havde han fået samlet sig nok sammen, til at han kunne købe sig en lille skude og begynde at smugle. Det var på den tid, han

traf sammen med mig: jeg tog hyre hos ham, og siden da har vi været på mange eventyr sammen."

"Og det der er værre!"

"Han var blevet udstødt som en hund, netop da lå som angrende synder for sin faders føder. Det øjeblik gjorde ham vild, så han siden aldrig spurgte om, hvad der var rigtigt eller forkert, når blot han, ligesom faderen, kunne give det udseende over for resten af verden, som om han var en retskaffen mand. Han har et grusomt sind! Alt for penge – han vil være rig som sin fader. Og jeg har mere end en gang hørt ham mumle for sig selv, når han tror sig alene: 'På Dommedag skal du hjælpe mig med at stå til ansvar for mine forbrydelser – det er kun renters rente!'"

"Men man siger, at hans hustru skal have stor magt over ham?"

"Det er sandt nok, men hun kan ikke se ham ind i sjælen. Over for hende lyver han sig ærlig, eftersom han nærer så stor kærlighed til hende, at han ikke vil, hun skal se, at han er så sort som en ravn. Han har fundet hende langt borte i udlandet, hvor hun rejste med et svensk herskab – hun er svensk af fødsel – og da hun ikke havde en eneste nær slægtning i verden, ud over en gammel onkel i Holland, som ikke interesserede sig for to styver for hende, forelskede hun sig i kaptajnen, som jo er en smuk mand, og fulgte ham uden tøven som hustru hjem til Molde, hvor han havde bosat sig og havde et godt rygte."

"Lever hun så lykkeligt med ham?"

"Det må Gud vide, men det kan jo være både op og ned. Hun er måske ikke altid lige rar mod ham, men børnene, de tre små piger, dem er han rigtig bange for … han ved jo nok selv,

hvordan det er med sin samvittighed. Og se, med *børn* er det jo sådan, at ser man dem lige i øjnene, så er det som om Gud Fader selv sad og kiggede ud som gennem et lille spejl. Og når kaptajnens den mindste, lille Rosa, rækker sine små hvide fingre ud mod mig, så takker jeg altid Gud, at jeg ikke har giftet mig, og det er der ingen, der bør gøre, hvis de ikke kan svare for sig, når Vor Herre fører dem til bogs."

Efter disse ord, som Halvar udtalte med en stemme, som fik selv kammeraternes spøgefuldheder til at dø på deres læber, standsede samtalen; og ingen af de tre, som hver for sig var fordybede i deres egne tanker, havde endnu brudt tavsheden, da der pludselig hørtes et forfærdeligt brag, ledsaget af et stød, der rystede fartøjet i dets inderste fuger og kastede dem alle tre over ende.

4. Natligt fiskeri

"Død og helvede! Vi er løbet på et fartøj i mørket! Gav jeg ikke ordre til at hejse lanternen?" brølede Holgersen, idet han fuldt påklædt kom farende op af kahytten. "Frem med økserne!"

Rasmus, som først var kommet på benene, skyndte sig forud og rapporterede.

"Ingen fare for skuden, kaptajn, men hvordan det står sig med den anden, det ved jeg ikke. Så vidt jeg kan se, har vi ramt hende med boven midtskibs, og vor klyverbom er raget uklar med hendes takkelage."

Rasmus' sidste ord blev overdøvet af en høj stemme, som råbte på fransk fra det andet fartøj: "Den hund har i det mindste stødt to planker ind, og den halve ræling er fanden i vold!"

Holgersen havde imidlertid med egne øjne overbevist sig om forholdet, og disse øjne, der var så skarpe og øvede, at de kunne gennemtrænge selv en regnfuld septembernat, havde snart åbenbaret ham en omstændighed, der end yderligere bekræftedes af de på fransk udtalte ord, og den naturlige vrede og skræk, han nys havde gennemlevet, gav plads for følelser, hvis lige kun fandtes hos rovdyret i det øjeblik, det uventet får en lejlighed til at kaste sig over et eftertragtet bytte.

Med et signal, som de alle kendte, kaldte han besætningen agterud.

"Mine gutter," sagde han hurtigt og i en dæmpet tone, men dog således, at de tydeligt hørte hvert ord, "et stød mod æggeskallen der forude får os ikke til at synke … det er en fransk skonnert – og jeg ved ikke, hvis I ellers deler min tanke, hvorfor

vi ikke lige så godt kan gøre os til herre over den kostbare ladning, hun har inde, som at se den gå til bunds. Jeg tror ikke, at han holder sig længe oven vande efter det kys, han har fået. Det er i alt fald ulovligt gods, en smugler behøver man ikke at gøre komplimenter med. Vil I gøre en god fangst, som kan bringe jeres sager på fode, så følg mig og tag en økse med."

"Vi går med, kaptajn," lød det trestemmige svar.

"Men sørg først for at få en god ende gjort fast på ham. Bjerg storsejlet og hal fok og klyver ned … og gør så roret fast til luvart! Jeg skal straks være hos jer!"

*Medborgeren*s chef forsvandt i l hytten, men kom i næste øjeblik op på dækket igen, bevæbnet med en hirschfænger og to pistoler.

Alle de forberedelser, tiden tillod, var nu trufne og de nu endnu mere sammenlænkede fartøjer gyngede forfærdeligt, da Holgersens folk, end mere hidsede til ekspeditionen af den nys i hast indtagne styrkedrik, stod færdige til angreb … forrest Halvar, i hvem "ulven" nu var krøbet ind med hud og hår.

Efter nogle med dæmpet stemme givne instrukser råbte kaptajnen med tydelig røst: "Klar til at kappe!" – sneg sig derpå med de andre i hælene over spillet og ud på bovsprydet og steg ubemærket ned på dækket, hvor hans første forretning, der begunstigedes af den almindelige forvirring, bestod i at liste sig hen til kappen, aflåse døren og stikke nøglerne til sig, for på denne måde at forebygge et angreb fra dem, der muligvis befandt sig dernede.

Imidlertid havde en svajning af skonnerten kastet skæret fra en lygte ned på dækket under den sammenfiltrede takkelage, hvor en mand af den fremmede besætning, ligeledes forsynet

med en økse, skyndte sig frem for på sin side at kappe de bindende tove.

Rasmus, som i det samme kom farende ned fra springstaget, antog franskmandens manøvre som et angreb på sig og strakte med et eneste hug den uforberedte langs hen ad dækket.

Han havde truffet kaptajnen selv. "Sørøvere! Mordere! … Forsvar jer, manne!" var den franske skibsførers sidste og eneste anskrig, idet han sank sammen og udåndede. Signalet var nu givet til et almindeligt blodbad.

Umiddelbart derpå stødte Holgersen mod en mand, hvis træk han troede at genkende i mørket.

"Halvar! Er det dig?"

"Nej, din usling!"

Det var styrmanden på skonnerten, og i samme øjeblik havde denne fået nordmanden om livet og forsøgte med albuerne at afparere eller dog at uskadeliggøre de stik, Holgersen søgte at give ham mellem skuldrene.

Der opstod en forfærdelig tvekamp.

Som følge af den vældige strid, som også foregik fartøjerne imellem, idet de, uden nogen styring drivende gennem bølgerne, søgte at sønderslide de bånd, der forenede dem, huggede de kraftigt i den allerede svære søgang. Holgersen, der var usædvanlig høj, kunne kun med besvær står fast på benene, og nødedes til med mellemrum at gribe fat i takkelagen for ikke at få overbalance. Hans modstander, en svær, undersætsigt bygget mand, stod mere stabilt, en fordel, han i kampens løb også drog sig til nytte til at trænge sørøveren længere og længere mod rælingen i den hensigt at tvinge ham overbord.

Holgersen begreb, hvad han ville, og hans raseri steg.

Regnen blandede sig med blodet på det gyngende dæk og gjorde det endnu mere slibrigt og svært at stå på. Råbene og forbandelserne og de rallende strubelyde fra de døende smeltede mere og mere sammen med stormens melodier, indtil stemmerne en efter en forstummede. Endnu kæmpede dog de to sidste kæmper deres vilde strid.

Nu tog Holgersen hirschfængeren mellem tænderne, og samlede alle sine kræfter til et sidste og afgørende forsøg, han greb franskmanden under armene og løftede ham op fra dækket og slog ham ned med en sådan voldsomhed, at han selv faldt omkuld, men ovenpå. I næste sekund havde han atter hirschfængeren i hånden, og efter et halvt minuts kamp var den raske styrmand på *La belle Coquette* vandret efter sin kaptajn.

Sørøveren rejste sig op og lyttede i alle retninger.

Alt var nu stille ombord: bortset fra lydene fra de krængende fartøjers skurren mod hinanden hørtes intet andet end vindens piften i takkelage og sejl – en dyster sørgesang over de faldne stridsmænd.

Holgersen famlede sig frem for at forvisse sig om kampens udfald.

Hvis denne mand var tilgængelig for en sådan følelse som anger, stammede den i det mindste nu kun fra frygten for, som en følge af sit dristige vovestykke, at stå alene tilbage i denne verden af blod og død. Ene formåede han her intet – alt ville da have været forgæves. Men sank hans mod ved den forestilling, steg det lige så hurtigt igen, da han havde nået kappen og her stødte på en mand, som med sagte stemme spurgte:

"Er det kaptajnen selv?"

"Ah, er det dig, Halvar? Det synes, som om skuden nu er vor!"

"Ja, kaptajn, men hun er købt dyrt! Rasmus og Tønne ligger ved siden af de andre … jeg ville ønske at jeg lå der med!"

"Vi har andet at gøre end at ræsonnere – og filosofere: det kan du more dig med senere. Nu hånden på værket! … Men hvad i hede helvede er det for en skifting?"

Næppe havde den vilde kaptajn fremført dette spørgsmål, før en tretten- eller fjortenårs dreng, som netop havde omfavnet Halvars knæ, rejste sig op med en fatning, der var langt over hans alder, og langt over, hvad man kunne vente sig i den stilling hvori han befandt sig, og nærmede sig den person, der her havde magt over liv og død.

"Hørte du til besætningen, dreng?" spurgte Holgersen med en stemme, der ingenlunde egnede sig til at indgyde tillid, end sige håb.

"Nej, herre, jeg er her som passager. Min fader, som blev syg i Nantes, hvor vi har boet i flere år, rejser nu hjem til vort fødeland med mig og min stakkels døvstumme broder. Vi er ikke franskmænd, vi er svenskere … Skån os! Min fader har mange penge. Han vil betale, hvad De forlanger for at give os fri. Men for Guds barmhjertigheds skyld … lad mig komme ned i kahytten! Min fader, som det er blevet værre og værre med under rejsen, er måske allerede død af angst, og min broder kan ikke tale et ord med ham."

"Så sagte, min gut … Du skulle ikke have forladt kahytten. Hvad hedder din fader? Hvad er hans bestilling?"

"Min fader hedder Jentzel … Wilhelm Jentzel. For mange år siden var han købmand, men nu driver han ingen forretning."

"Hvor har du været under striden?"

"Hvor? Jeg har stået her. Jeg løb op, da skibene tørnede sammen; da jeg ville skynde mig tilbage, fandt jeg døren låset og nøglen ude … Ak! Vær barmhjertig og ophold mig ikke længere! Hvis De selv har haft en fader, så …"

Den stakkels dreng kunne ikke have fundet på noget ynkeligere end denne appelleren til sørøverens sønlige følelser. En ny ide havde desuden gennemkrydset dennes hoved.

"Stille, dreng!" afbrød han ham i en tvær tone, "du må dø!"

"Nej, nej … det vil De ikke! … Tag vore penge, men ikke vort liv … Vi skal tie, det lover jeg. Jeg kan ikke dø – min far – min bror …"

Uden at tage notits af drengens bønner, som måske ikke en gang havde nået hans øren, løftede Holgersen sin blodbesudlede hirschfænger, men Halvar som hidtil havde stået tavs, vovede nu at gribe sin foresatte i armen og sagde med rolig stemme: "Skån barnet, herre … De vil angre, hvad De gør. Mere end en mand har både De og jeg dræbt i åben fejde, og det har været, som det skulle være – men at udgyde uskyldigt blod …"

"Halvar Jensen!" afbrød Holgersen ham med isnende kulde, "jeg er din kaptajn, og jeg siger dig, at dette eneste vidne *må* ryddes af vejen. Du ved, at når jeg har sagt et ord, så står det fast!"

Men i samme øjeblik, som den hjerteløse skurk afmålte dødshugget, gjorde drengen et hastigt spring til siden, undslap og forsvandt i mørket.

"Stå her på post!" lød Holgersens befaling til Halvar, "og rør dig ikke af flækken, for så vidt du ikke vil lade det komme an på

en tvekamp mellem os to! Jeg ved, hvad jeg gør – her er intet øjeblik at spilde!"

Og uden at opholde sig med at spørge, om det var venners eller fjenders lig, han trådte på, fo'r Holgersen midtskibs frem og ville netop til at gribe lanternen, da en lille hue faldt ned for hans fødder.

"Aha – har jeg dig her?" Blodhunden så til vejrs og fik øje på et lille ben, der stak frem ovenfor fokkeråen og nu viste sit mørke omrids på sejlets hvide baggrund.

Han rev øjeblikkelig sin pistol ud af bæltet og gik hen ad gangspillet for at tage sigte på det stakkels offer, men da han atter så op, var drengen fuldstændig skjult bag ved masten på den anden side.

Ophidset af sit skuffede håb vendte Holgersen atter om for at hente lygten.

I sin angst sprang drengen nu ved hjælp af perterne langs ud med råen, uden at bemærke faren ved lygteskinnet, og ville netop til at tage fat i toplenten, da han blev opdaget af sin forfølger.

Skuddet brændte af, fartøjet gjorde en svingning mod læ; drengens slanke skikkelse svævede et øjeblik i luften og forsvandt derpå i dybet.

"Den gerning kommer jer dyrt at stå på dommedag, kaptajn Holgersen!" sagde Halvar, da morderen, efter at han med lygten i hånden langsomt havde gået over hele slagmarken, bleg om læberne og med nogle sveddråber på panden atter nærmede sig kappen.

"Ti … her var ikke andet at gøre! Hvis den ulykkesfugl ikke havde forladt kahytten, så havde han levet endnu. Men han havde set det hele. Han kunne altså ikke forblive blandt de levendes tal, hvis jeg selv vil fortsætte at leve."

Halvar svarede ikke.

"Du ved, du hørte, at der endnu findes to hernede … De ved intet. Vi bryder kahytten op og frelser dem – forstår du? *frelser* dem – fra sørøvere, som har overmandet fartøjet og myrdet besætningen. Da vi ilede til hjælp, tog skurkene flugten, men de skød først mine matroser ned."

"Ak herre – De er forfærdelig!"

"Han har mange penge, og jeg bringer ham til Molde … To mennesker reddet af os … begriber du hele fordelen af en sådan tilfældighed? … Men lad os rappe os. Han må vente lidt, mens vi letter på stykgodset."

Et svar, ikke fra Halvar, ikke fra menneskelige læber, fik Holgersen til at fare sammen og kaste et blik fuldt af rædsel på sin medforbryder.

Det var en skvulpende, brusende lyd, som uden den mindste tvetydighed gav Holgersen vished om, at *La belle Coquette* ville bringe sin rige ladning med sig ned i den bløde seng, der stod rede til at modtage dens befalingsmænd og dens øvrige forsvarere.

"Himmel og helvede – hun er sprunget læk!"

Med et spark var kahytsdøren åbnet – og som en geist, der iler afsted på sin natlige færd, grebet af angst for ikke at nå sit mål før hanegal, kastede Holgersen brutalt alt, hvad der stod ham i vejen, til side.

En gammel mand, der lignede en benrad i magerhed og en støtte i ubevægelighed, sad halvt oprejst i den ene køje, eller rettere sagt halvt uden for samme. Hans vidt opspærrede øjne stirrede uhyggeligt imod døren. Den angst, han led, havde næsten berøvet ham mælet for kun utydeligt fremstammede han de ord: "Albin! Albin!" … Ak, det var navnet på hans søn, ynglingen, som nys så varmt havde udtalt sin bekymring for sin elskede fader! Nedenfor køjen stod den blege skikkelse af en anden søn, en endnu yngre søn, hvis øjne hvilede på faderen med en ømhed, som kunne kaldes fortvivlet. Han forstod øjensynligt, at denne ville have meddelt ham noget, at noget usædvanligt var på færde deroppe, men hans øre var lukket, hans læber var stumme, og den forvirring, som faderens tilstand og broderens udeblivelse forårsagede, gav hele hans ydre et udseende af vanvid.

En døsig lampe, der svajede frem og tilbage i sin kæde under loftet, belyste denne gruppe og kastede et mat skær over en stor kuffert og to på bordet stående pengeskrin.

"Redning fra døden!" lød Holgersens tiltale. Han greb den syge herre i sine arme, og idet han indsvøbte ham i køjetæppet, ilede han op med ham på dækket, efter at have givet Halvar et tegn til at følge efter ham med drengen og skrinene, og hvad der ellers på øjeblikket kunne bringes i behold.

Flytningen til det andet fartøj gik næsten lige så hurtigt for sig, og efter et kvarters forløb var tovene kappede og roret vendt.

Medborgeren, som ikke havde lidt noget synderligt afbræk, styrede mod Norge, og *La belle Coquette* med sin døde besætning – mod havbunden.

5. Skyggespil

"Albin! Albin! … Min Albin!" lød en dump stemme fra sørøverchefens kahyt, hvor en febersyg mand, der lige var vågnet af en velgørende besvimelse, vred sig på sit smertensleje.

"Tusinde djævle!" mumlede Holgersen, som selv stod ved roret, mens Halvar udførte de nødvendige manøvrer. "Nu får jeg også *ham* på halsen! Den forrykte hvalp skreg op som en druknet varulv, da jeg trak ham med mig fra skonnerten. Han sprang omkring på dækket som en gal hund, der snuser efter sin herre!"

"Han ledte jo efter sin broder," svarede Halvar tvært.

"Og havde det ikke været for den fordels skyld, jeg skal skaffe mig af ham og faderen – den eneste gevinst, siden den anden forretning gik i vasken – så skulle han også …"

"Albin! … Albin!"

"Igen! … Kom og tag roret, du! – jeg må til at begynde på det andet spil."

"Skulle vi ikke først se at få jollen op, som blev glemt i eftermiddags? Hun frisker op ved daggry."

"Hvor dumt også, at du ikke kunne tænke på giggen før! Nu er jeg for træt til at hjælpe dig. Men der er nu heller ikke nogen fare for storm."

"Albin … Albin!"

"Han bliver gal dernede – jeg må ned til ham!"

Holgersen forsvandt gennem kappen.

Næppe skulle man i den mands væsen, udseende og gebærder, der nu trådte hen til den syges køje, have anet den

vilde sørøver, den stenhjertede, beregnende blodmand, som gav alt til pris for egen vinding.

"Stakkels fader!" sagde han sagte, og, hans tone antog hele det troværdige udtryk af dyb medlidenhed.

Den syge stirrede på ham. "Skulle det have været en rædsom drøm? … Hvem er det, der ligger? … Albin, er det dig?"

Holgersen trak sagte på skulderen. "Det er formodentlig Deres søn. Selv mistede De bevidstheden, da jeg bar Dem fra det synkende fartøj, og den stakkels dreng har grædt over Dem, til han fandt ro i søvnen."

"O, mit barn, min Albin … men det forekommer mig, det var, som om jeg ikke havde ham … det havde været forfærdeligt! … Stakkels Will kan ikke hjælpe sig uden Albin … Men hvor er Will henne? Sover han også?"

Holgersen tav og vendte sig bort.

Den lidende fader syntes at samle sine tanker. "De reddede mig … De sparkede kahytsdøren op … nu husker jeg det! Han var gået op, min Albin … men hvem kunne da have låset døren?… Ak, væk ham, herre, væk dem begge!… Jeg vil se mine drenge!"

"Jeg frygter desværre," svarede Holgersen med en bevægelse, der nu var fuldstændig naturlig – for han kunne ikke uden en iskold gysen forestille sig det tilfælde, at den svage mand kunne nå at dø, før de nåede Molde, hvor sidste akt skulle udspille sig – "at jeg med den bedste vilje ikke har formået at gøre alt, hvad jeg kunne have ønsket."

"Disse ord, hvad betyder de?" stammede den ligblege mand. "Tal! … endnu har jeg så megen kraft tilbage, at jeg kan høre Dem! Men tal kort og hurtigt!"

"Liggende på fiskeri her i Nordsøen, holdt jeg kurs i sydøstlig retning, da jeg og mine tre gutter i nat pludselig hørte nogle højlydte skrig, som tilkendegav, at to fartøjer var tørnede imod hinanden i mørket. Jeg holdt ned mod den kant, hvorfra de lød, for at kunne give en håndsrækning, hvis det var nødvendigt, men den larm, vi nu hørte, var ikke den, der plejer at ledsage et uheld af den beskaffenhed. Hvad skal man sige … den franske skonnert var stødt på en skotsk sørøver, og besætningen på den sidstnævnte havde, begunstiget af mørket og forvirringen, kastet sig over franskmændene. Da jeg kom til hjælp, tog de skotske hunde flugten, efter dog først af have strakt to af mine gutter til dækket i samme minut, vi var ved at borde skonnerten. Kampen havde været forfærdelig … ikke en levende sjæl var tilbage. Da sprængte jeg kahytsdøren, som en af skurkene vel må have låst, for at fange dem levende, der var dernede. Det var på høje tid, fartøjet var allerede på vej til at synke, og jeg fandt blot Dem og denne dreng i kahytten … ligesom det også, efter hvad jeg tror, lykkedes mig at redde den største del af Deres ejendom."

"Men min anden søn, min Albin, som var gået op på dækket … han råbte ned til mig, at nøglen var borte … O, Gud, o, Gud, min søn … en ung dreng … så De ikke ham? … ak, De tier! … Så De i det mindste ikke hans lig? Forbandelse over den, der løftede sin hånd mod et værgeløst barn. Jeg skal snart fordre ham til regnskab!"

Ikke en muskel i Holgersens ansigt forrådte, hvad han følte, men hans stemme bævede dog, da han svarede:

"Jeg er fortvivlet over, at jeg intet håb kan give Dem."

"Men De har endnu ikke undersøgt alt? Hav medlidenhed med en fars kval … Albin, hvor er du? O, hr. kaptajn … se en mand, hvis eneste støtte og glæde denne søn var … se dette hjælpeløse barn, hvis bedste støtte han skulle have været … lad mig i det mindste få hans lig, blot hans lig – endnu er vel fartøjet ikke sunket helt, og Wilhelm Jentzel er en mand, der forstår at vise taknemmelighed."

"Når det gryr ad dag, vil vi se, at selv vimplen på *La belle Coquette* er forsvundet."

Den ulykkelige foldede sine hænder med så hjerteskærende udtryk, at Holgersen måtte vende sig bort.

"Og kaptajnen, den raske, hæderlige kaptajn – jeg er sikker på, at han forsvarede min stakkels dreng?"

"Kaptajnen syntes ulykkeligvis at være den første, der var faldet … Men, hr. Jentzel, lad os nu tænke på Dem selv og Deres anden søn: prøv for hans skyld at leve! Om den bortgangne var Dem mere dyrebar, så – tilgiv, at jeg siger det, men jeg er selv en fader – er der så meget mere grund til at erstatte den mest beklagelsesværdige, hvad man har mistet, i dobbelt mål."

"Der er sandhed i Deres ord, og jeg takker Dem!"

Den syge tav under dybe sukke. Derpå sagde han: "Jeg vil forsøge at leve, til jeg har ordnet alt for min sidste søn … stakkels barn, han vil dog snart blive faderløs! Ak, kunne jeg blot slæbe mig så langt frem, at jeg kunne nå Stockholm … for jeg må og vil leve, til jeg har set min Wilhelm i den mands værge, der skulle have været begge mine børns formynder, deres anden fader … Men hvordan skal jeg formå at takke Dem, som har givet Deres eget og Deres folks liv til pris for at redde os fremmede!"

"En sømand, som ser en anden i nød, gør jo bare sin pligt, når han kommer til hjælp – det er ikke værd at takke for. Og skulle så være, så bærer gerningen den i sig selv."

"Undskyld! Jeg har ikke mere tanke for andet end min søn … død, myrdet, begravet i bølgernes dyb. Nylig så varm, så levende, så fuld af håb og kærlighed – min kønne, raske dreng … Vær stille, hjerte, stille – vent tålmodigt! Snart, snart … Min arme Will … o, Herre, tag også ham! Jorden er så kold og tom … Lys … lys … jeg må have lys!"

En feberagtig søvn sænkede sig over den medynkværdige: hans øjne lukkede sig.

Udmattet oven på så mange anstrengelser kastede Holgersen sig på sofaen. Men i hans hoved rørte sig en mængde vilde tanker, som holdt ham vågen trods hans træthed.

Skulle man forsøge at iklæde disse mørke fostre af en dæmonisk ånd nogen form, ville ordene måske lyde således:

"Nej, ingen anger: det er kun fejhed, det er kun slaver, der kan det – jeg kan ikke, har aldrig kunnet det siden den stund, da jeg krøb i støvet foran den tifold elendigere synder, som drev mig ud blandt forbrydelser og laster, og som solgte sin søns ære, hans blod og måske … evige salighed! … Nej, ingen anger – drenge *måtte* dø! Hvis jeg engang skulle komme til at leve dette øjeblik om igen, skulle han endnu en gang dø, for selvopholdelsesdriften er min første lov … Skulle verden sætte mindre pris på mig for det? Den er så lumpen, så let at bedrage … Min fader var jo en hæderlig mand – er jeg det ikke også? … Jo vist, for skinnet er alt … Og er jeg ikke lykkelig, rig, agtet, med en skøn hustru, som jeg – ak, det er en ulykkelig svaghed – elsker til galskab? … Er jeg ikke elsk…"

Han trykkede øjenlågene fast sammen og forsøgt at falde i søvn, uden at tænke mere; men tankerne, disse sjælens beherskere, lod sig ikke noget befale.

"Nej, nej, det er det, som gør mig vild! Jeg vil rase, jeg vil myrde, jeg vil knuse under mine fødder denne jord, som bærer den eneste kvinde, jeg har elsket, som jeg kan elske – og som hader mig! … Ja, hun hader mig, hun foragter, hun trodser mig – hun er kold som nordens sne … Og dog, hvad ved hun … ah, kun *en* ting, som hendes anelser har åbenbaret hende … Men nu skal jeg se, hvad hun vil sige, når jeg bringer disse to mennesker med mig hjem, reddet af *mig* … Åh, hun vil tro, hun har miskendt mig … Hun skal bedrages – hun må lade sig bedrage! Hun skal elske mig … eller hun vil skælve for mig!"

Vi vil ikke længere følge synderens brændende tanker, men går i stedet op på dækket og fornemmer, hvad der rører sig i en anden mands hoved.

En tung tåge, kold som trækvinden fra dødsriget, indhyllede *Medborgeren* og alle dens dele i et gråt slør.

Halvar Jensen, til hvis erfarne hånd fartøjet nu udelukkende var overladt, stirrede netop i vejret. Da han derefter lod blikket falde på kompasset i nathuset, havde gjort nogle små bevægelser frem og tilbage med roret og sikret sig, at sejlene stod rigtigt i forhold til den kurs, han skulle holde, indtog han den selvsikre holdning, der hos en sømand tilkendegiver, at han er forberedt på striden mod den ubeskrivelige kedsommelighed og ensformighed i en kold natte- eller morgenvagt på havet – ensom, uden et levende væsen at dele sine tanker med.

Men da Halvar ikke kunne rette sine tanker mod de levende, gjorde han det mod de døde – det bevidnede de dybe suk, som tid efter anden skælvende forlod hans læber, og de bevidnede den bemærkelsesværdige omstændighed, at tobaksrullen lå urørt ved siden af ham. Når Halvar forsmåede denne nydelse, der udgjorde en væsentlig del af hans liv, da var hans væsen rystet i sit inderste.

"Hvis jeg havde sagt nej," ræsonnerede han, "hvilken vej ville den vilde djævel da have taget? Jeg skulle have sagt: 'Stop, det må nok med den slags!' Men måske havde han så knust mig med det samme … ja, der kunne vel være faldet ham ind i hans sindsforvirring, og så havde de to andre jo alligevel fulgt ham … Rasmus og Tønne, de trådte den sidste dans i stedet – må Vor Herre se i nåde til dem! De var ganske vist ikke så rene, at de kunne træde roligt frem for ham, men giver han dem blot tid til at angre, så … for mor sagde, og præsten med, at angeren, når den styrer ret kurs, altid fører en i sikker havn."

Endnu en klage trængte sig op gennem gamle Halvars bryst: "Å, å, det er nok også på tide, at jeg begiver mig ad den vej, for går det meget længere sådan her, bliver ulven min overmand … En kan ligefuldt se, at det ikke var for morskabs skyld, gutterne så den havfrue; det var justement som et genfærd – som hvis en af dem skulle vise sig for mig nu … Herre Jesus … Fader vor, du som er i Himmelen … Ak, jeg fattige, syndige menneske …"

Halvar Jensen, den mandhaftige sømand var nær ved at synke tilbage på dækket. for første gang i sit liv bævede han som et blad for vinden, for til trods for alle de bønner, han fremmumlede, var der noget, der bevægede sig langsomt frem og tilbage i forenden af skibet, og dette noget havde i den

tågede nat en forbavsende lighed med et menneske eller genfærdet af et sådant.

"De har ingen ro på havbunden!" åndede Halvar, idet han, opbydende alt sit mod, prøvede på at se op en gang endnu, eftersom han ikke som et kristent menneske kunne fritage sig for pligten til at spørge, om det havde noget at sige, eller om der var noget han kunne gøre.

Men idet han udførte denne beslutning, som fik den kolde sved til at bryde frem på hans pande, forstummede han, for det var hverken genfærdet af Rasmus eller Tønne, men af den, hvis død plagede ham værst, nemlig den myrdede dreng, der svævede med åndelignende bevægelser agterud, idet det bønfaldende strakte hænderne frem for sig.

Ufrivilligt udstødte Halvar et råb – i samme øjeblik var synet som bortblæst.

Holgersens hoved viste sig over kappen. "Prajer du nogen, eller hvad går der af dig?" spurgte han.

En uforklarlig indskydelse bevægede Halvar til at fortie, hvad han havde set. "Åh nej," svarede han, "vinden begynder at blive skral – og kaptajnen ved, at jeg altid plejer at råbe efter den. Nå, nu rummer hun igen."

"Jeg holder ikke af de vindråb på denne tid," sagde Holgersen, idet han steg op på dækket og gik ud efter mod forenden, hvor den spøgelsesagtige figur var forsvundet.

"Det skulle undre mig," tænkte Halvar, "om han også får noget at se! … Det ville komme ham tilpas … måske ville det røre lidt op i hans samvittighed! Men det lader ikke til, at han ser eller hører noget … Nej, selv spøgelserne er bange for ham!"

Kaptajnen kom snart tilbage, kastede et blik på kompasset, firede lidt på stor- og fokkeskødet, og vendte sig derpå om for at gå ned.

Idet Halvar sin foresatte forsvinde, slog den tanke som et lyn ned i hans sind: "Hvis nu drengen ved Vor Herres magt stadig levede?" Med sagte røst spurgte han: "Hvad ville kaptajnen give til, at det, der er hændt i nat, blot var en drøm?"

Holgersen standsede med en tvær mine. "Gamle fjols, har du rejst så længe med mig, og kan endda spørge så enfoldigt?"

"Hm – jeg er nu vis på, at kaptajnen i det mindste ikke gerne gjorde det sidste om igen?"

"Jo, så sikkert, så hvis han dukkede op af havet i dette øjeblik, ville jeg støde ham tilbage igen. Har jeg ikke sagt dig, at han døde, fordi han ikke *kunne* få lov at leve, eftersom han havde set, hvad han havde set? Jeg havde intet imod drengen, men den, der krydser mine planer, er selv skyld i sin skæbne."

"Men knægten havde jo forstand: han ville aldrig have brudt sin ed, hvis han havde svoret tavshed."

"Og jeg skulle hænge mit liv i den tråd, der var en ung knægts ordholdenhed, dummerhoved! Hvis han havde nået at forråde mig for sin far, havde de måttet følges ad alle tre. Deres uvidenhed" – han pegede nedad – "redder dem, og tjener mig tusinde gange mere end både deres død og deres guld … Men nok om det: nævn ikke emnet igen, for selv om jeg ikke angrer, hvad jeg en gang har gjort, vil jeg ikke idelig mindes om det!"

Efter disse ord forlod *Medborgeren*s kaptajn dækket med et kort nik.

"Åh, De skal nok blive mindet om det en dag af en, der hverken lader sig true eller bestikke," mumlede Halvar, i det han

så det sidste glimt af sin foresattes kavaj forsvinde. Derpå lyttede han med spændt opmærksomhed mod forskibet.

Længe forblev alt stille. Aldrig i hele sit syndige liv, hvor dog en og anden mildhedens blomst på underfuld vis havde skudt op af den fordærvede jordbund, havde Halvar Jensen følt som han gjorde i dette øjeblik. Rædsel, glæde, smerte, bæven hjemsøgte ham på skift, og – hvilket var det mest vidunderlige – noget fugtigt i øjenkrogen hindrede ham i at se stregerne på kompasset tydeligt. Han tænkte på den gamle mand dernede og på den stumme dreng, som snart ville være uden hverken far eller bror. Videre tænkte han på alt det, som han selv og Holgersen ville have at svare deroppe.

"Nej, intet underværk … det var kun et varsel: drengens genfærd, som ledte efter sin fader. Men hvad? … det rører sig igen! … hanen har galet. Det er …"

"Forråd mig ikke!" hviskede en stemme ganske sagte, men Halvar genkendte dog såvel den som selve figuren, der nu steg mere og mere frem af tågen.

Halvar bad – den ulykkelige synder havde jo endnu, efter sit eget udsagn, et stump hjerte tilbage – bad en kort bøn om, at Holgersen ikke måtte komme op, inden den Højeste havde indgivet ham, med hvilke midler han kunne redde dette barn, hvis død han dog trods alt anså for at være nødvendig for både kaptajnens og hans egen sikkerhed. Under den forfærdelige angst og ubeslutsomhed antog hans træk en hårdhed, som ikke modsvaredes i hans øjeblikkelige tanker.

Drengen stirrede på ham og strakte sine hænder ud på ny, først mod himlen, så mod Halvar.

Halvar gav ham et tegn til at nærme sig uden at gøre larm, og ingen beboer fra åndeverdenen kunne med mere lydløse skridt snige sig gennem en menneskebolig end dem, med hvilke den stakkels dreng sneg sig over *Medborgeren*s forræderiske planker. Nu stod han Halvar så nær, at denne kunne nå ham med hånden.

"Du lever da virkelig?" Sømanden rystede på hovedet med mistroisk forbavselse.

"Skuddet traf ikke … Men hvor er min fader og min broder?" hviskede den fra skyggernes rige tilbagekomne indtrængende, der, som vi ved, bar navnet Albin Jentzel.

"De er i fred for alt ondt. Men jeg svarer ikke et ord mere, før jeg får at vide, hvordan du kunne blive reddet."

"Da skonnerten, i det samme, pistolen blev affyret, svajede over til siden, faldt jeg ned mellem fartøjerne. Jeg fik fat i noget – jeg ved ikke rigtig, hvad det var, for faldet havde bedøvet mig, og det var kun med stort besvær, jeg havde besindelse nok til at kunne klatre op. Hvad jeg siden gjorde, ved jeg ikke, for jeg vågnede nu nylig under en bunke sejl i kabelgattet. Jeg har været ligesom død, men da livet kom igen, vidste jeg straks, hvor jeg befandt mig. Jeg ville netop snige mig frem, da du skreg … og den afskyelige mand dernede kom op … O, jeg ville ønske at se hans hjerteblod! – *Du* er for god til at være sørøver, du … men min fader og min broder, som var i kahytten … hvor er de?"

Han kastede et langt, forskende og spørgende blik omkring sig.

"Stakkels barn … De blev, hvor de var! Skonnerten sank. Det var med nød og næppe, vi kunne frelse os selv," svarede Halvar i

en alvorlig, men så sagte tone, at der måtte et skarpt lyttende øre til, hvis man skulle opfange ordene.

Halvar Jensen indså godt, at hvis der fandtes et middel til at frelse drengens liv, måtte denne være fast overbevist om, at faderen og broderen var omkommet, for hvordan de nu var eller ikke var med hans "ulv", så havde han dog en fornemmelse, som sagde ham, at drengen, hvis han fik at vide, at faderen levede og i sin fortvivlelse kaldte på ham, aldrig ville få noget middel til muligvis at redde sit liv, men tværtimod ville efterlade den stakkels fader i en fortvivlet angst. Øjeblikkene var desuden så dyrebare, at et eneste ord for meget kunne koste to liv til.

Albin Jentzel, der er hovedpersonen i denne historie, var ved Halvars ord sunket ned på sine knæ. "De blev, hvor de var!" gentog han med kvalt stemme og sammenpressede hænder. "O, Gud, Gud, hvorfor var jeg ikke hos dem … Så havde alt været forbi!"

"Tys … tys, siger jeg! … Det behøver du ikke at vente på længe, hvis kaptajnen kommer op."

Albin hørte intet. I den overstrømmende smerte, der rystede hans unge sjæl, glemte han sig selv, sin fare, ja selv stedet, hvor han befandt sig – han vidste blot, at han stod faderløs og ensom, og at hans fader og stakkels Will havde måttet dø uden ham.

"Det er forskrækkeligt, dette her!" sagde Halvar. "Jeg må have ham reddet … i det mindste prøve det. En god gerning opvejer mange onde … Bare han nu må komme til besindelse! – Hør mig nu, min unge ven! Vi har dårlig tid – og husk på, at om jorden også var gloende, så måtte vi dog gå på den, så længe Vorherre vil. Du har at bestille med en mand, som har gjort

meget ondt i verden, men som ikke vil røre et hår på dit hoved. Kan du begribe vigtigheden af et løfte, som under ingen betingelse må brydes?"

Albin nikkede tavs.

"Så lov mig og sværg ved din fader, som du har haft så kær, at hvis jeg prøver på at redde dig med fare for mit eget liv – lov mig, at du aldrig i hele dit liv vil forråde os eller for noget menneske nævne så meget som navnet på den franske skonnert, end sige, at du har været ombord på den! Du skal tværtimod sige, at du var ombord på et norsk fartøj, *Johanna*, *Britta* – kald det, hvad du vil, bare det er så almindeligt, at ingen lægger mærke til det, og skibets hjemsted har du glemt – det var en eller anden ø eller sådan noget – og glem for alting ikke, at skuden sank, fordi hun blev læk, da hun i mørket tørnede imod et andet fartøj."

"Jeg lover alt dette ved min faders minde – og det løfte kan jeg aldrig bryde. Du har desuden været god imod mig – og jeg er ikke utaknemmelig."

"Vil du bede en bøn for mig igen? – Du, som er ren for Herren, bliver nok hørt."

"Jeg vil bede for dig af mit ganske hjerte, gamle mand … men hvad vil du gøre? Jeg siger dig forud, at jeg kaster mig i søen, hvis rovdyret dernede stikker hovedet op, for før jeg nu – hvor jeg er ene – beder ham om nåde med et eneste ord, før dør jeg."

"Godt, dreng – du har mod, og det behøver du! Se der." Halvar pegede på den efter kutteren slæbende båd. "Din redning. Alt hvad jeg formår at gøre for dig er at slippe dig midt ude i Nordsøen i den lille jolle. Du når kanske aldrig land – det er dog bedre end at blive myrdet om igen – men Gud er en

mægtig mand. Ro nu blot dygtig til, så at du er ude af sigte, når det bliver dag – for ellers …"

Halvar fuldendte ikke sætningen, men gav Albin et tegn til at tage roret, mens han gik bort et øjeblik.

I de minutter, Halvar var borte, stormede så mange forfærdelige tanker ind på den stakkels Albin, at ingen blev klar hos ham, uden den, at han, hvis morderen viste sig, ville opsøge sin fader og broder i havet.

Men Halvar kom snart tilbage. Han bar en pakke med skibsproviant, et sejl og en sømandskabuds, hvilket han alt sammen sagte firede ned i båden. Nu gav han sin protegé et vink. Albin listede sig frem og rakte sin beskytter hånden.

"Herren gengælde dig det håndslag! Det viser bedst, hvad hjertelag, du har," hviskede Halvar, "og stol på, at den, som en gang har reddet dig på en så vidunderlig måde, heller ikke vil lade dig i stikken en anden gang. Hvis vi skulle træffes der oppe hos 'den Gamle' – hernede sker det vel næppe mere – så kan du fortælle mig, hvordan det gik dig. I den venstre lomme ligger nogle skillinger, som du ikke behøver at være banke for at røre – de er ærligt fortjente ved fiskeri. Men har du rørt åren før, stakkels barn? Svømme, det ved jeg, du kan."

"Frygt ikke, jeg er vant til søen."

"Godt – men husk vel på, at hvis du endnu kan se kutteren, når tågen letter i dagningen, så må du lægge dig i bunden af båden … for kaptajnen her har en god kikkert. Til sidst beder jeg dig: bliv altid en ærlig mand, for ellers får du aldrig fred med dig selv! Det er en stor synder, der giver dig dette råd, men derfor er det lige godt … Og nu, Gud være med dig!"

Halvar slog en tovende omkring livet på drengen og lod ham sagte glide ned i båden hvorpå han gjorde los og kastede fanglinen ud, efter først at have fæstet en gammel stump tov, der hvor linen havde været fastgjort, for at det kunne se ud, som om den var rykket over.

Et gensidigt nik, som udtrykte beskytteren og den beskyttedes gensidige følelser, var deres sidste farvel.

Fartøjet gjorde otte knob, så den lille båd, der hastigt sakkede agterud, var snart forsvundet i tykningen.

Med en ubeskrivelig angst afventede Halvar solens opgang. Tågen var begyndt at lette, men så vidt han med øjnene kunne skelne, var der intet sort punkt med mistænkeligt udseende af finde. Han ventede dog alligevel så længe, han turde, før han purrede kaptajnen ud.

Holgersen var snart på dækket, og efter at have gjort en runde omkring på dækket for at forvisse sig om den skade, de havde lidt om natten, kom han agterud med et: "Hvor fanden er giggen?" idet han kastede et spørgende blik på Halvar.

"Jeg sagde jo til kaptajnen, at vi burde have hejst båden op i nat … nu er vi af med den!" bemærkede Halvar, idet han pegede på rebstumpen.

Holgersen rynkede panden, betragtede den formentlige levning af fanglinen, hentede sin kikkert og så sig nøje om, men der var intet andet at se end en stor sort brig med gulbrune sejl, som lå et par mil agterude.

"Det må vel så være … men fanden tage mig, om jeg forstår det! Vi har jo ikke haft nogen storm? … Nå, nu skal jeg nok passe

på roret. Du kan have godt af at komme til køjs. Men lav først kaffen i orden til vore passagerer. De sover endnu begge to."

Uden videre eventyr blev sejladsen fortsat, og den følgende dags aften ankrede *Medborgeren* i Molde.

6. Legehuset

Omtrent en kilometer fra byen Molde i Norge lå på den tid, hvor vor fortælling foregår, et stort, skummelt toetageshus så tæt ved havet, at den høje grundmur, ligesom klipperne omkring det, kastede Nordsøens bølger tilbage, når de vestlige storme bragte dem til raseri.

Dette hus, som kun havde ordentlige vinduer i den øverste etage – den nederste havde kun glugger med små blyindfattede ruder – var hverken malet, pudset eller blot beklædt med brædder: tømmerstokkene lå frit, men de var tilhuggede og af en umådelig tykkelse, som vidnede om, at de var blevet skovet på en tid, hvor Norges urskove havde et endnu mere respektabelt udseende end nu.

Alderen havde ikke mørnet dette træ, men tværtimod gjort det hårdt, blankt og glinsende som brunlige knogler. To store trapper af vældige egeplanker ledte i begge husets gavle op til en svalegang, som strakte sig hele vejen rundt om huset, og var udstyret med en balustrade af dværgagtige søjler. Bag bygningen lå en stor, firkantet indhegning af ege-, birke- og nordens smukkeste træ, taxen, som i fællesskab dannede en næsten uigennemtrængelig hvælving.

Omtrent en måned efter blodnatten på *La belle Coquette* træder vi ind i denne indhegning.

Oktobersolens matte stråler skinnede gennem de huller, som efteråret havde frembragt i den dunkle løvsal, og idet det gav dens i gult og rødt spillende blade en yderligere forgyldning, syntes de at ville samles om en bestemt genstand, som, med en lysere grøn farve end træernes løv, stod ved hjørnet af trappen.

Den genstand, som solstrålerne havde udvalgt sig som tumleplads ved deres korte besøg, var et grønmalet dækshus, antagelig bjerget fra et vraget af et større skip; dets indretning, der bestod af miniaturemøbler, børnetallerkener og børnebestik, og legetøj af alle mulige slags, antydede dets funktion som legehus, hvilket fuldt ud bekræftedes, når man kastede et blik på dets beboer.

Foran et lille bord, passende i størrelse for husets herskerinde, sad en pige på omkring syv år, i fuld gang med serveringen. Den lille skønhed ejede allerede en net ynde: hendes hud, af en fin bleg farve med den skæreste rødme, og hendes store sorte øjne, hvorfra ikke barnets legende trods eller strålende munterhed lyste mod enhver, men derimod en mild alvor, en stille venlighed, som gjorde et sådant indtryk, at man ikke kunne se ind i dem uden at føle sig draget mod den, hvis syvårige øjne ejede en sådan magt. Det sorte, bølgende hår flød let om en hals, der var hvis som svanens og allerede formet efter den ædle og stolte model af en Juno.

"Må jeg byde på en kop kaffe til?" spurgte det smukke barn en ung sortklædt dreng, hvis kridhvide kind gennempløjedes af to store tårer, der langsomt rullede ned, uden at han med en eneste bevægelse søgte at holde dem tilbage.

"At han dog ikke kan tale eller blot forsøge at lære det!" beklagede den lille pige sig med et sorgfuldt blik.

"Han kan græde i stedet for, og det er også en slags tale, som mange forstår!" lød en mærkelig stemme uden for dækshuset.

Denne stemme, der oprindelig var grov og rå, lagde en for den fremmed blidhed i ordene: den blev næsten rørende, da

den blandede sig med de barnlige stemmer, der hørtes omkring den.

"Er du derude, Halvar?" Pigen vende hastigt blikket mod døren.

"Ja, og oven i købet med selskab, som vil være med til dit gilde."

Halvar stod ved siden af en lille, i stærke farver bemalet barnevogn, i hvilken to mindre piger under højlydte råb og skrig netop var blevet trukket omkring af Halvar, som med en vis bly og mandhaftig ydmyghed nu som så ofte før havde påtaget sig rollen som hest.

"Hildur må godt komme ind," sagde dækshusets dronning, "men Rosa slår bare alting itu!"

"Åh, lad dog lille Rosa være med!" bad Halvar. "Hun er så fin!"

"Jeg vil ikke derind, jeg vil køre mere. Hyp, Halvar … kør mere!" lød en temmelig befalende barnestemme ned fra vognen.

"Jeg vil også køre, rare Halvar, rare Halvar!" istemmede en lille fløjtetone, mild som en sommerbrise.

"Gud velsigne den lille engel! Hun skal få lov at køre … Men mamsell Hildur kunne vel bede pænt, hvis jeg skal trække videre – altid er det: jeg *vil*!"

"Ja, hvis du vil have det, så siger jeg det!" svarede den seksårige Hildur næbbet. "Men nu vil jeg ikke køre mere … Stands, Halvar, stands – jeg vil ind i legehuset til Tekla!"

"Lille utyske!" mumlede Halvar, idet han lod den egensindige lille pige gøre, som det behagede hende. "Kun seks år er hun … hm … hm!" Han sagde ikke mere, men fortsatte afsted med den

yngste af søstrene, en lille treårs engel med guld i lokkerne og smilende, mørkeblå øjne.

Imidlertid havde Tekla rejst sig fra legebordet og var netop ved med sin små hvide hænder at tørre tårerne bort fra sin stumme legekammerats kind, da Hildur – et dansende kirsebær, en skælmsk brunøje, en spirende hjerteknuser – kom farende ind i legehuset.

"Altid græder den dreng," sagde hun misfornøjet.

"Hvis vi mistede gamle Karo, ville vi også græde, Hildur: stakkels Will har mistet sin papa. Det er synd for ham: han vil ikke lege, og kan ikke tale!"

"Stakkels, stakkels Will! Jeg skal nok lære ham at tale, så han ikke er så ked af det!" Hildur gik hen og gav Will en af de to pærer, hun havde holdt i forklædet … "Men Tekla, ville vi ikke græde frygtelig meget, hvis vi mistede vores papa?"

"Å jo, vist ville vi det!" svarede Tekla eftertænksomt. "Alle børn græder, når deres forældre dør."

"Ja, men man kan ikke græde, hvis man ikke *vil* græde! Hvis mor døde, ville det være noget andet: så ville jeg dø af sorg, og hvad skulle vi dog gøre, hvis vores lille mama aldrig mere kom igen? Men papa, uf – jeg bliver altid bange, bare han kigger ind ad døren! Er du ikke også bange for ham?"

"Nej, men jeg bliver ked af det, når han kommer hjem, og den fremmede dreng bliver også ked af det, når papa kigger på ham … Vær nu rar, lille Will, så skal du få det smukkeste, jeg har – men så må du heller ikke græde mere … Se her!" Og Tekla tog en lille forgyldt fisk, der sad på en smuk medesnor, og rakte det hele hen mod den tavse gæst.

Men Will rystede kun sørgmodigt på hovedet og skubbede mildt den tilbudte gave fra sig.

Netop nu kørte Halvar forbi med vognen, og da Will i det samme vendte sig mod døren, opfangede han et blik fra den lille Rosas øjne. Straks for han ud til vognen, som om han i øjeblikket havde glemt sin smerte, og da pigen i det samme rakte sine små arme ud mod ham, tog han hende op og holdt hende hårdt ind til sig, idet en skælven af glæde fo'r igennem ham. Det var ligesom han følte sig beslægtet med denne skabning, der endnu kun var i stand til at udtrykke sig lidet, men alligevel gennem sine kærtegn gav ham en erstatning for alt.

"Se bare … Rosa holder han af, men os bryder han sig ikke om: det er sandelig kønt – hende, der er så forfærdelig lille!" sagde Hildur fortrydeligt.

"Ja, men Rosa er jo også næsten som en dukke!" trøstede Tekla. "Vi er så store."

"Selvfølgelig er vi store, men derfor kunne han da godt bære os også … Han kan slippe for at få mine pærer en anden gang, kan han – det lover jeg!"

"Han tog imod din pære, men han brød sig ikke om min guldfisk!" Tekla kunne næppe holde tårerne tilbage.

En ældre kvinde, som nu kom til syne på gårdspladsen, forkyndte, at børnene ikke mere måtte være ude, og lig en flok duer flaksede de, jaget af den uvelkomne vogterske, tilbage ind i dueslaget.

Da den stakkels Will atter følte sin favn tom, blev tomheden i hans hjerte på ny mærkbar. Og da dækshuset var blevet lukket af og vognen kørt væk og det sidste glimt af de små var

forsvundet, stod han alene tilbage, støttet til legehusets dør, og stirrede op mod himlen, hvor hans fader nu var, og hvor han også troede, hans broder befandt sig, for faderen havde sagt, at han skulle derhen for at finde dem begge.

En grov, kraftig hånd lagde sig på drengens skulder. Det var Halvar, som efter den gode gerning, han vidste, han havde gjort, følte et stadigt behov for at trække lidt fra den store og tunge regning, som han havde at afregne med sin samvittighed og sin Gud. Dette stakkels ulykkelige væsen, som var blevet faderløs nogle få dage efter sin ankomst til det fremmede hus, tog Halvar sig af med en varme, som dog mest var til glæde for ham selv. Og hvis Will blot en gang imellem gjorde tegn til, at han begreb det og var taknemmelig, bævede den gamle synders hjerte, og han fandt sig da altid i stand til mere frit at kunne se ind i den lille Rosas øjne, om hvilke han en gang havde sagt, at "når han så ind i dem, var det som om, Gud Fader selv så tilbage på ham som gennem et lille spejl."

Den elleveårige Wills sorgfulde blik vendte sig mod Halvar, som, idet han pegede på en fiskestand, gjorde tegn til ham om, at de skulle gå ud på molen og fiske, et forslag, som Will med stille ligegyldighed tog imod, i dag som alle andre dage.

Men mens Halvar nu er beskæftiget med at opbyde hele sin formåen for at trøste og underholde den døvstumme dreng, vil vi kigge ind i huset: først ind i Holgersens kontor, og siden i de værelser, der bebos af hans hustru.

7. To ægtefæller

Kaptajnens, eller, som han gerne blev kaldt i hjemmet, hr. patronens privatværelse lå i den underste etage, og her finder vi ham nu siddende foran vinduet.

Værelset, der kun var møbleret med en gammel skrivepult, to egetræsskabe og et par kister, lignede snarere et fængsel end en rig mands selvvalgte bopæl. På bordet lå en mængde papir, samt to poser, fyldt med det metal, der udøvede en så forfærdelig indflydelse over denne mands sjæl.

Udtrykket i Holgersens ansigt bar et modbydeligt præg af triumf og tilfredsstillet vindesyge; dog var det ikke vanskeligt at se, at hans tanker ingenlunde beskæftigede sig udelukkende med, hvad han havde for øjnene. Ligesom for på en behagelig måde at forkorte en tid, som han ikke kunne påskynde hurtigt nok, øste han indholdet af begge poserne ud på bordet, og betragtede det med samme iver og nydelse, som en kunstkender, der ser på et maleri, og han lyttede til klangen af det mellem sine fingre, som den henrykkede musikelsker til tonerne af en smuk sang. Kort sagt, Holgersen forekom, i dette øjeblik, da to mægtige passioner kæmpede om herredømmet over hans sjæl, næsten endnu mere forfærdelig end han var, når han bedrev sin vilde sport. Han gjorde alt for at ophidse sin lumpne vindesyge, men det utålmodige blik, han ind imellem kastede på uret, bevidnede, at også hans grådighed måtte adlyde en hersker.

"Det traf sig," mumlede han, og et sælsomt smil fortrak hans smukke ansigtstræk – hvilket for dem, der kendte ham, forekom at være en parodi, mens det for dem, der *ikke* kendte

ham, var et sikkert tegn på hans ærlighed – "Det traf sig at disse ikke kom med på fortegnelsen over efterladenskabet, fordi de tilfældigvis befandt sig i det tungeste skrin – det, der fulgte salig *Coquetten* på hendes sidste rejse … Ja, ja, det var fortrædeligt nok … Og jeg undres ikke over, at hr. Jentzel beklagede tabet, især da den lille æske med de uindfattede stene heller ikke var så ganske nogen bagatel. Men i havsnød må man vel være tilfreds, når man redder veksler og bankosedler til et beløb af 28.000 specier. Det var en ret smuk dødsboopgørelse, en net lille arv for den stakkel derude, som dog vel bliver umyndig alle sine dage, selv om han gifter sig … Men den bedste nytte har jeg dog måske af dette her!"

Holgersen fremtog nu med en vis varsomhed et dokument, på dødslejet undertegnet af Wilhelm Jentzel, og med det indhold: at han, for at give et lille bevis for den taknemmelighedsforpligtelse, hvori han stod til kaptajn Arne Holgersen, der med fare for sit eget liv havde reddet ham, hans ene søn samt størstedelen af hans ejendom fra et synkende fartøj, herved testamenterede bemeldte Holgersen den sum af 1000 specier. Nogle mindre donationer til de døde matrosers efterlevende familier udgjorde det sidste punkt i dette testamente.

"Ah, det har en ubeskrivelig værdi – med byfogeden til vidne under Jentzels egenhændige underskrift – og endnu dyrebarere bliver det mig derved, at det har kostet mig hele arven!"

Med disse ord hentydede Holgersen til en af de nødvendige opofrelser, som han ind imellem så sig nødt til at gøre – dog sjældent med en sådan effekt som denne gang – for at opretholde og rodfæste sin anseelse som god og nidkær

medborger, hvilket var hans højeste stræben, næst efter hans begær efter at samle sig rigdomme.

Hvad han ved denne lejlighed havde gjort, var følgende: Han havde deponeret hele summen i magistratens varetægt, med den erklæring, at da han måtte anse det for syndepenge, hvis han, en velhavende mand, modtog belønning for en pligt, som han ville og burde have udøvet mod enhver, så følte han sig beføjet til at overlade ovenomtalte 1000 specier som grundkapital til et fond – hvorpå man længe havde tænkt – for hvilket der skulle opføres et hus, hvori ubemidlede sømandsenker og deres mindreårige børn kunne erholde varme og underhold.

Denne handling, som var blevet dybt beundret og vidt og bredt omtalt for dens store uegennyttighed, styrkede måske mere end alt andet den beklagelsesværdige patient til valg af formynder for Will. Vel havde Jentzel endnu fra ældre tider nogle bekendte i Stockholm, navnlig en, med hvem han havde stået både i venskabs- og handelsforbindelse, men da han nu kom i hu, at denne mand, som han benævnte Frederik Stangerling, som oftest befandt sig på rejse og desuden var ugift, så – da nøden og døden stod for døren, og både byfogeden og præsten holdt lovtaler over Holgersens redelighed, hvorom hans opførsel i alle henseender vidnede klarest – troede han ikke, at han i denne forlegenhed kunne handle rigtigere. Han var også indtaget af den uskrømtede velvilje, hvormed han var blevet modtaget i Holgersens hus og forsynet med alle mulige bekvemmeligheder. Slægtninge havde han ingen af, som var i live, og han betragtede således med bevægelse og taknemmelighed den familie, hos hvem han fik

lov til at efterlade sin søn, det sidste pant fra en hustru, tabet af hvilken havde ført ham afsted til fremmede lande og gjort ham til en omvandrende særling. Fru Holgersen havde med hans døende hånd i sin lovet at være barnet en god og retskaffen moder; og da samtidig tre små engleansigter havde kigget gennem døren fra et andet værelse, havde det forekommet ham, at hans Will måtte blive lykkeligere her end andetsteds.

Han kunne ingen mistanke fatte og døde, idet han velsignede sit barn og dem, der skulle frede om dets barndom og ungdom.

I det sandsynlige tilfælde, at Will skulle dø ugift, var formuen bestemt til underhold for et vist antal døvstumme børn af begge køn.

Holgersen foranstaltede en statelig begravelse og godtgjorde derpå byfogedens og præstens ulejlighed på en måde, der vandt ham et endnu mere berømt navn. De fattige blev heller ikke glemt, eftersom den gavmilde formynder i sin myndlings navn på selve begravelsesdagen uddelte en smuk sum penge til værdigt trængende, hvilket havde den virkning, at hr. Vilhelm Jentzel ved sin jordfæstelse fik et næsten endeløst gravfølge; alle velsignede den, som i stedet for – som så mange andre – at stikke pengene i egen lomme, spredte dem blandt de fattige.

Kun en eneste, for hvis mindste bifald Holgersen ville have været i stand til at opofre alt, tav hårdnakket.

"Se så," sagde han, da han atter lagde pengene på plads og bundtede beviserne på sit gode navn og rygte, "det her bliver en smuk arv til børnene! Et godt navn er dog en herlig ting, og koster det lidt, så … Men jeg tror dog, at Satan har drejet på urviserne, den viser stadig kun halv tolv … Nej, jeg holder det ikke ud længere. Endnu en halv time, til hun har sluttet sin

husholdningsrunde – åh ja, jeg kalder den husholdningsrunden … man kan jo blive gal!"

På et øjeblik var alle de skatte, der lå på bordet, låst inden i egeskabet, og kaptajn Arne Holgersen rettede sin mandige skikkelse op, og tog til en beskæftigelse, som man mindst af alt skulle have tiltroet ham at bruge tid og omsorg på, nemlig at klæde sig om, yderst omhyggeligt, og det for at besøge – sin hustru.

Blandt værelserne i den øverste etage fandtes der tre, med hvilke husets ejer ikke havde kommunikation oftere, end når hans kone sammesteds modtog ham; og dette indtraf ingenlunde når som helst, men kun og alene når han havde udvirket sig en tilladelse.

Ved måltiderne traf de sammen i en stor, mørk sal, som børnene en gang imellem ved deres muntre leg forlenede med et anstrøg af hjemlig hygge. Denne sal var indrettet til at udgøre familiens samlingssted, men det skete oftere end ikke, at kun børnene var der, og at moderen, hvis hun var derinde, forsvandt ved faderens ankomst, eller at han, hvis hun *ikke* var derinde, hurtigt forlod stedet igen.

Da kaptajn Arne Holgersen, så sagte, som om han begav sig på vej til et hemmeligt kærlighedsmøde, vandrede gennem den korridor, der skilte hans hustrus værelser fra det øvrige hus, havde hans ansigt antaget en blussende farve, som sammen med udtrykket i hans lysende øjne, lod ane, at de kuede følelser, der brændte i hans hjerte, nu nåede deres fulde højde. Skulle man tro, at hans hånd, denne hånd, der uden at ryste havde

gelejdet mere end et menneske ind i evigheden, virkelig bævede, når han lagde den på dørhåndtaget til en kvindes værelse! Men denne kvinde beherskede ham: over for hende var tigeren et lam, omend et lam med tigerhjerte, som kunne have drukket sin herskerindes blod, hvis hun ikke havde forstået i rette tid at tilkaste ham nogle smuler.

Som en stor modsætning til de ellers mørke og trykkende rum i dette dystre og tunge hus, glædede fru Holgersens lille lejlighed øjet med lyse tapeter, lyse møbler og en så glimrende samling blomster, smagfuldt arrangeret, så at man troede sig hensat i en anden verden. Der var ingen luksus at se i disse rum; de dynger af kostbarheder, hende mand gennem årene havde foræret hende, opbevarede hun i et aflukket kammer.

Gennem mere end tre år havde hun helt og aldeles mistet smagen for den næsten østerlandske pragt, hvormed hendes værelser tidligere havde været indrettet, og samtidig med at hun strengt forviste al luksus fra sin lejlighed, forviste hun den også fra sin egen person. Man havde bemærket, at den overflod, der havde omgivet de første børn, helt var forsvundet ved Rosas fødsel, og at der fra denne tid var indtrådt en omvæltning i såvel de huslige som de ægteskabelig forhold. Allerede før dette havde denne af sin mand forgudede kvinde været knap nok i sine gunstbevisninger, og forstod ved denne strenge tilbageholdenhed sammen med en vis værdighed, at opretholde sig en position, hvor hun var herskerinden. Om dette var ved beregning eller af et medfødt begær efter at herske, er svært at sige – man kunne fristes til at mene det første, hvis man en eller anden gang havde opdaget den dæmpede flamme i hendes sorte øjne. Hun var uden tvivl et klogt fruentimmer, som indså,

at hun, med den mand, hun havde fået, enten måtte herske ved det overherredømme hun kunne skaffe sig ved at være ung, skøn og elsket, eller synke ned til en ubetydelige slavinde.

Men som vi allerede har nævnt, var disse bedre tider forsvundet, og fra den dag af, hvor hendes yngste datter var blevet født, hvilket næsten havde kostet hende livet, var hun så helt og holdent forandret, i særdeleshed overfor den, som hun benævnte sin ægtemage, at hun mere end en gang bragt ham til sindssygens rand, hvilket andre måtte undgælde for, hvis hun ikke til forebyggelse heraf kunne berolige ham.

Da Holgersen nu åbnede døren og gik gennem det første værelse, mødtes han af den friske blomsterduft, som altid udgjorde begyndelsen til de berusende kvaler, han led, hver gang han besøgte en hustru, der var elsket til raseri, men som var om muligt endnu koldere end snedriven.

I det næste værelse stod pianoet opslået, og rundt omkring lå en mængde fruentimmersager, som vidnede om, at det var her, hun sædvanligvis opholdt sig. Men i dag sad hun i det inderste værelse, og da Holgersen skød døren, der stod på klem, op, så han sin kone siddende i en indisk gyngestol med den lille Rosa på skødet. Den smukke seksogtyveårige kvindes hoved hvilede på en lille pude, som hang over stoleryggen, mens hendes finde fod lå udstrakt på en skammel af flettede bambusrør. Lille Rosas gyldne hår glitrede prægtigt på baggrund af den unge moders ravnsorte lokker, og barnets hvide arm, der lå rundt om hendes hals, tjente kun til at bevise, at marmoren i den første ikke var mere ren og lys end den sidste. På nogen afstand sad Tekla og Hildur på hver sin lille kurvestol, beskæftiget med at sy dukketøj, og længst væk ved det andet vindue stod den stumme

Will, der iagttog, hvordan Teklas og Hildurs fødder legede på gamle Karos ryg, uden at denne, der lå mageligt udstrakt imellem dem, viste det mindste tegn på at være generet af dem.

Ved det første blik på sin hustru, der gjorde ham den ærgrelse af være lige så smuk i sin enkle grønne merinoskjole, som dengang hun fangede ham ved at vise sig iklædt indisk musselin eller dyre silkestoffer, lynede det hans store blå øjne. Men så snart han blev alle de overflødige tredjeparter var, formørkedes hans blik, og hans tonefald røbede hans misfornøjelse, da han ytrede: "Jeg havde håbet, du var alene!"

"Men det er jeg jo."

"Er du det, du der jo blot er den femte person her i værelset?"

"Børnene og jeg er det samme, og den stakkels Will har den lykk… ulykke, at han ikke kan høre."

"Send børnene ud, Amelie – jeg beder dig!"

"Jeg troede, det ville glæde dig at se dem samlede her, når du besøger mig … Tekla, sæt en stol frem til papa!"

"Det behøves ikke; jeg kan komme igen, når du er mindre optaget."

"Som du vil, min ven!"

Amelie bøjede atter sit hoved, men afskeden kom ikke på tale, for i stedet for at gå, vendte Holgersen om og tog de par skridt tilbage, han allerede havde taget, og idet han bøjede sig over sin hustru, hviskede han med flammende blik: "Tir mig ikke … jeg vil tale alene med dig!"

Holgersen egen bevægelse hindrede ham i at bemærke, at en let bæven gennemfo'r Amelies skikkelse. Hendes stemme havde dog sin sædvanlige ro, da hun sagte, men med et hastigt øjekast, der fik Holgersen til at holde vejret, svarede: "Vær nu

rolig, og vær lidt sød ved børnene – jeg skal nok snart sende dem ud."

Lydig som en bjørn i en kæde, søgte Holgersen at behage sin hustru ved at opfylde hendes vilje. Han ville se på sine ældste døtres håndarbejde, men kom derved uheldigvis til at træde på Karo, og der blev straks uro i lejren. Pigerne fo'r rundt for at komme til at se til Karos fod, som han haltende forsøgte at gemme for dem. Tekla kom helt gammelklogt og bad om Rigabalsam. Hildur snøftede og så ondt på sin far, som om hun havde vældig lyst til at træde på ham til gengæld, og lille Rosa, som havde kastet sig ned fra moderens knæ, skreg i vilden sky af sympati med Karo. Selv Will kom nærmere, som om ham ville trøste de små bedrøvede væsener.

"Satans til spektakel for sådan en køter!" mumlede Holgersen for sig selv, vendt mod vinduet – for højlydt turde han ikke betjene sig af et så råt udtryk i sin hustrus nærvær. Når han var hos hende, gjorde han sit yderste for at være – og var vel også – en ganske anden person end kaptajn Arne Holgersen, fører og ejer af fartøjet *Medborgeren*.

Imidlertid havde den unge frue nu rejst sig og ringet på barneplejersken, hvorpå såvel Karo som alle hans venner, Will indbefattet, blev overladt til hendes omsorg.

De to ægtefæller var alene.

8. En ægteskabelig scene

Amelie indtog ikke igen sin forrige stilling i den indiske gyngestol: hun stillede sig ved kakkelovnen, og hendes kind, der nys havde haft de friskeste roser, fik, jo længere tid hun fra siden betragtede sin stadig ved vinduet stående mand, en alt mere mærkbar bleghed – det stjerneskud, der et halvt sekund havde vist sig i hendes øje, havde nu givet plads for en mørk sky.

Holgersen vendte sig om og så et øjeblik på sin hustru uden at sige noget. Derpå trådte han nærmere og ville tage hendes hånd, men hun trak den sagte tilbage.

"Ikke en gang så meget under du mig?"

"Vil du mig noget specielt?"

"Jeg vil holde din hånd – du må hade mig ret meget for at finde en så ringe begæring ubillig."

"Du er dog vel ikke kommet blot for det? Det forekom mig, at du sagde i aftes, at du ønskede at tale med mig om den stakkels svenske dreng … Gud give, han hos os var i gode hænder!"

"Ham vil jeg tale om sidenhen."

"Hvad skal vi da tale om først – jeg finder dette vigtigst."

"Men for mig findes der noget langt vigtigere. Jeg har nu været hjemme i over en måned fra en rejse, under hvilken mit liv, som du vel ved, har svævet i stor fare, og endnu har du ikke givet mig et eneste kærlighedsfuldt blik!"

"Kærlighedsfuldt?" Den unge kvindes læber krængede sig næste foragteligt.

"Venligt da – du har ikke en gang set venligt til min side!"

"Hvorfor skulle jeg?"

"Hvorfor – ha – du stoler på min langmodighed … hvorfor ser andre kvinder venligt på deres mænd, når de kommer hjem?"

"Ja, det er mere, end jeg ved – jeg kender kun så lidt til andre hustruers forhold, så jeg har svært ved at sætte mig ind i dem."

"Kender du da en hustrus pligt – kender du din egen pligt?"

"Det har jeg hidtil ment, og jeg kan ikke forestille mig, at du har noget at beklage dig over."

"Hvad – skulle jeg ikke have noget at beklage mig over … Amelie! Se på mig en eneste gang, sådan som du så på mig i ældre tider … Du ved, at jeg lider!"

"Du? Lide? … O, en stakkels kvindes blik kan ikke virke på en sådan mand, som du er!"

"Det burde det ikke, men jeg sådan en elendig svag mand, at jeg rødmer over mig selv!"

"Og jeg, jeg rødmer også, men af harme over at jeg vækker en sådan mands lidenskab!" Ved disse ord flammede der en stærk ild op på Amelies blege kind, og det slør, som havde skjult hendes øjnes glans, veg for et lyn af forbitret stolthed.

"Men en gang rødmede du ikke over det?" sagde Holgersen med skælvende læber.

"Nej, for jeg troede, at du formåede at føle virkelig kærlighed."

"Og nu tror du ikke, at jeg formår det?"

"Jeg tror ikke, jeg ved det! Du kan kun føle den sanselige, legemlige elskov. Var det blot anderledes …"

"Nuvel?"

"… så ville denne følelse for længst have skabt dig om til et andet menneske."

"Og hvis det ikke er tilfældet, hvis skyld er det så?"

"Din egen, naturligvis, siden du ikke har forstået at fatte det … Åh, du vækker min medynk. En mand med den mest smudsige passion, vindesyge efter penge, taler om kærlighed, sukker for en kvindes blik, efter at føle trykket af hendes hånd!"

"Amelie! Amelie! Hvor ynkværdig du end anser denne mand for at være, så gem dog nogen medlidenhed for dig selv, for når du således vedbliver at slå på hans sår, hænder det til sidst, at svien ophidser ham til at glemme det løfte, du har aflokket ham."

"Jeg har ikke aflokket dig noget løfte: Jeg har for tre år siden givet dig valget mellem at se mig og mine børn forlade dit hus eller også blot at betragte mig som bestyrerinde af din husholdning; som rådgiverske, når du behøver en sådan. Du foretrak at se mig blive på disse vilkår – men vil du bryde dit løfte, så er jeg rede til at rejse."

"Forbandelse over det ulykkelige øjeblik, da jeg i min fortvivlelse for at miste dig forrådte en hemmelighed, som kun en vanvittig dåre kunne give til pris for kærlighed til sin hustru!"

"Ja, ve over den stund, der flåede bindene fra mine øjne og lod mig se dig i al din forfærdelige sjæls vanskabthed! Kan jeg vel nogensinde glemme den nats mareridt? Jeg var faldet fra den ene besvimelse i den anden, men i det øjeblik, da jeg var ved bevidsthed, vågnede jeg op og så dig da – måske for første gang i dit liv – ligge på knæ med udstrakte arme og hørte dig, som et fortvivlet menneske, uden dit eget vidende udråbe disse ord: O, Herre, du tager hende fra mig … det er straffen, fordi jeg i går stødte den stakkels hollænder tilbage i dybet, efter først at

have røvet hans guld. Han havde måske en hustru, hvis forbandelsers frugt jeg nu må oppebære!"

"Ti, siger jeg, ti … Gentag ikke disse forrykte ord!"

"Disse sande ord!"

"Kan være – du har dog på bedste vis lønnet min fortvivlelse."

"Over hvad?"

"Over dig!"

"Hvis du i stedet havde sagt, over din forbrydelse! Men du føler ikke anger: du ville måske endnu en gang …" Hun afbrød sin sætning, men en kuldegysning gennemrystede hendes krop.

"Har jeg ikke reddet to menneskers liv? Har jeg ikke skænket den sum, Jentzel testamenterede mig som bevis på sin taknemlighed, til en anstalt for fattige sømandsenker? … Amelie, du må dog en gang dømme retfærdigt!"

"Jeg dømmer efter mit instinkt, og det har for længst sagt mig, at du ikke har gjort det gode for det godes skyld alene. Jeg har spejdet i dit ansigt, i din sjæl, og …"

"Og …?" Holgersen prøvede forgæves at tilkaste sin hustru et dristigt blik.

"Jeg har læst en ny hemmelighed, som jeg ikke formår at gennemtrænge."

"Men hvis jeg sværger?"

"Sværg ikke – for jeg føler, at jeg ikke kan tro dig! Men hvis du fortalte mig det værste, jeg i min fantasi kunne forestille mig, så …"

"Hvis jeg gjorde" – Holgersen blik begyndte at brænde – "hvad så?"

"… så ville jeg tro dig."

"O, kvinde! kvinde! Du myrder mig med din hån og din iskulde! … Jeg er træt af at lade dig lege med mig længere – du er min ægtefælle … du er min ejendom!"

Med lynets hurtighed slyngede han sine arme om hendes liv og trykkede hende op til sig, men smidig som en gazelle rev hun sig løs.

"Forlad mig, forlad mig øjeblikkelig, eller …"

"Det gør jeg ikke – det er mig, der bestemmer her! Alt for længe har jeg været din slave – jeg har sagt til dig, at jeg er træt af det!"

"Så lad mig rejse bort med børnene!"

"Aldrig … Ved du, hvad jeg ville gøre, før jeg gik ind på skilsmisse?"

"Du myrder mig vel?"

"Ja, og derefter gør jeg det af med alt vort afkom og til sidst mig selv! Så vov ikke at tale om hverken rejse eller skilsmisse, for om du så rejser til verdens ende, skal jeg nok finde dig … Du klagede over, at jeg ikke forstår at elske dig, men den kærlighed, som slider min sjæl i stumper, skal forfølge dig dag og nat resten af dit liv: den skal råbe til dig efter trøst i sin kval, og hvis du fortsætter med at håne den, skal jeg dynge forbrydelse på forbrydelse i denne kærligheds navn, som jeg forbander og dog ikke kan blive kvit uden at rive hjertet ud af mit bryst!"

Holgersens raseri var steget til forfærdende højder. Hans som en ond ånd fra afgrund foran sin hustru. Men hun tabte ikke fatningen: hun betragtede ham tværtimod med en mine, som røbede en slags dæmpet deltagelse, ja måske endnu mere, og hendes stemme havde en kærtegnende klang, som på vidunderlig måde fik de høje bølger i den vildes sjæl til at falde

til ro, da hun sagte sagde: "Hvis jeg ikke kendte dig så godt, Arne – hvis jeg ikke vidste, at din forrykte kærlighed nogen gange gør dig vild, så ville du skræmme mig, men jeg tilgiver dig: nu var du da for en gangs skyld åbenhjertig over for mig."

"Du tilgiver mig, og du tilgiver mig med denne stemme! … Gør ved mig, hvad du vil, befal over mig, se blot på mig en eneste gang til med dette blik, der ville kunne varme mig, om jeg så allerede var stivnet i dødens kulde … Amelie, Amelie, jeg er forfærdelig elendig, og jeg ville græde over mig selv, hvis jeg kunne græde. Men der var en aften i mit liv – og det er nu meget længe siden – hvor jeg på en gang græd alle de tårer bort, jeg havde i mig. Siden har mine øjne stadig været tørre og mit hjerte fuldt af had og alskens ondskab, kun ikke mod dig, som jeg er dømt til at elske, skønt det mangen gang ville være mig en vellyst at kunne hade selv dig!"

"Denne aften – det har du aldrig talt om før, for din fortrolighed har jeg aldrig haft … var det for en kvindes skyld, du bortgræd alle dine tårer?" Hendes tonefald havde nu hverken sin sædvanlige ro eller den fortryllende klang, som senest havde dirret i den: den røbede tværtimod en undertrykt heftighed, og hendes øjne, der fo'r hen over hendes ægtefælles ansigt, slog gnister, som når man puster til en glød, der ligger gemt i asken.

"For en kvinde, siger du – hvorfor skulle du dog spørge om det? Det er dig jo aldeles ligegyldigt."

"Nok muligt – men jeg vil alligevel vide det!"

"Husker du den aften for flere år siden, hvor jeg mente, at du besvarede de hede blikke, som den unge maler sendte dig – husker du mig da?"

"Kun alt for godt; du havde krævet den unge mands hjerteblod, hvis jeg ikke havde svoret, at han aldrig havde tiltalt mig på andet end den mest ærbare måde. Den aften var du et sandt uhyre!"

"Det kom sig af, at jeg aldrig før havde lidt så græsselige kvaler som da."

"Men hvorfor erindrer du mig om det?"

"Fordi, hvis det var muligt, at du skulle huske noget, der blot tåler den mindste sammenligning med det helvede, jeg dengang gennemgik, og som jeg aldrig ville havde hjerte til at lade dig gennemlide. Jeg sværger ved det eneste, som for mig har været rigtigt og sandt, kærligheden til dig, at det ikke var en kvinde, der pressede tårer af mine øjne og gjorde mig til det, jeg er blevet: det var min far, min egen far, og vi skiltes under gensidige forbandelser."

Holgersen skjulte ansigtet i sine hænder, for mindet om de rædselsfulde øjeblikke var stadig for ham et spøgelse, som råbte i hans øre: "I den time begravedes dit bedre jeg; siden da har du levet en fordømts liv!"

Med uforstilt bevægelse betragtede Amelie sin mand. "Arne," sagde hun, "denne forfærdelige tildragelse skal du fortælle mig i en roligere stund. Det gør mig allerede godt at kunne håbe, hvad jeg aldrig tidligere har troet, at en ulykkelig skæbne, ikke din egen onde vilje, har stødt dig ud på forbrydelsens vej. Men første – for vor samtale lider mod enden: det er snart middag – sig mig, om der på denne jord endnu for dig findes *noget*, som ville kunne modvirke den dybe afsky, dit hjerte og din sjæl har fået over for alt, hvad der er ædelt og rent – en pris, for hvilken du ville anse det for lønsomt at begynde et nyt liv?"

"Kun én sådan pris findes der!"

"Mener du," – hendes røst bævede – "ad adskillelsen mellem os skal ophøre, at jeg atter skulle blive din hustru?"

Holgersen rystede på hovedet. "Du er min hustru, og ingen menneskelig magt kan formå mig til at se dig på nogen anden måde, hvis jeg var i stand til at gennemtvinge mine blotte rettigheder over for dig. Havde jeg vel i tre år behersket mig og adlydt dit mindste vink, hvis jeg ikke håbede … nok; den pris, for hvilken intet offer ville være for stort og ingen forsøg umulige, denne pris er, at du blev indgivet en lige så stor og brændende kærlighed som den, jeg nærer … Oh, om jeg kunne se dig pines og plages: om jeg, uset af dig, kunne stå ved dit leje og høre dig sukke og kalde på mig og tro mig langt borte, ligegyldig for dig … å, jeg ville før tiden stige ned i afgrunden, hvis jeg kunne få dette at høre og se!"

"Du er forfærdelig … Forlad mig nu – i overmorgen skal du atter få lov at besøge mig."

"Nej, ikke så lang en venten: nu i aften, når skumringer falder på og skjuler mit ansigt, lad mig da fortælle …"

"Ikke på det tidspunkt … ikke før, jeg giver dig lov! Jeg må komme mig igen – og du har også brug for at berolige dig. Adlyd mig! Hvis du elsker mig – er det ikke allerede mere, end du turde håbe, at jeg taler til dig i denne kærligheds navn?"

"Jeg går … jeg adlyder … lad mig blot nogle sekunder få lov at holde din hånd i min – nægt mig ikke det, som du ikke vovede at nægte mig i børnenes eller fremmedes nærvær!"

Amelie strakte sin hånd ud, og Holgersen sluttede den bævende i sin, men næppe havde han rørt den, før han af egen drift lod den falde og ilede ud af værelset.

Nu var det Amelie, som skjulte sit af frembrydende tårer oversvømmede ansigt, idet hun sagte hviskede: "Denne synder er da virkelig i stand til at føle en stor kærlighed – men en forfærdelig kærlighed!"

Samme aften mødtes de to ægtefæller i den store sal, hvor kaminilden blussede og børnene løb muntert om kap med Karo. Men ved spisebordet sad den stumme Will og legede mekanisk med et par store røde æbler, som husmoderen havde givet ham med et venligt kærtegn.

Senere på aften sås samme sted den stakkels Will sovende på gulvet i gamle Karos favn. Det tre små piger, som allerede havde sprunget sig trætte, havde overladt Karo til Will, og så længe havde denne, siddende på en skammel, klappet og kærtegnet Karos ryg, at de begge to var blevet ligesom magnetiserede og var faldt i søvn sammen.

"Lad dem være," sagde Tekla til Hildur, som skælmsk trak i Wills lyse lokker, "ak, lad ham være, du – han har ikke nogen moder!"

"Ja, men når Bolla kommer ind og rydder af, må vi vække ham."

Og efter den aften tilbragte Will og Karo, der syntes at have indgået et stiltiende venskabsforbund, altid et par timer sammen i denne fortrolige stilling, fra hvilken de først blev vækket, når tiden var kommet til aftensmåltidet.

9. Magistraten

Den dag Holgersen med angst og bæven havde imødeset, som den, på hvilken han atter skulle være alene med sin kone, modtog han allerede om morgen underretning om, at hun om natten havde befundet sig ilde og nu lå i stærk feber. Dog havde hun strengt forbudt at indlade andre end doktoren og en gammel pige, der var sin madmoder dybt hengiven.

Nu begyndte for den uregerlige, heftige og stærkt rystede mand en ny serie af forfærdelige sindsbevægelser. Han ville bestikke pigen for at få lov til i blot en halv time at stå skjult i det værelse, hvor Amelie vred sig i vilde feberfantasier, men den trofaste Bolla huskede de ord, hendes madmoder havde sagt, inden feberen brød ud: "Jeg befrygter, at jeg kan komme til at tale i vildelse, og så siger man mange ting, som det ikke er værd at lytte til – derfor må du ikke lade min mand komme ind, Bolla!" Og Bolla lod ham da heller ikke komme ind.

Lægen, som han forgæves bønfaldt om det samme, svarede alvorligt: "Hun er så svag, at det ville være farligt at gøre hende imod. Det er kun af ømhed, hun ikke vil se Dem, men vær nu rolig – så snart krisen er overstået, vil hun ikke længere afvise Dem!"

Holgersen var nær ved selv at blive syg under disse dages og ugers fortvivlelse. Han sygnede hen, blev ligegyldig med sig selv og stod næsten på grænsen af virkeligt vanvid, da han en aften modtog et lille brev, hvis udskrift var ham så vel bekendt. Med en glæde, der nærmest lignede raseri, trykkede han den først til sine læber og brød den derpå så heftigt at den gik itu, men det lykkedes ham dog at læse følgende:

I morgen må du besøge mig, men hvis du vil, at jeg skal leve, så behersk dig! Først når jeg fuldt ud har genvundet mine kræfter, vover vi at genoptage den samtale, hvis følger du snart skal få at se.

På tåspidserne, med tilbageholdt åndedræt, nærmede Holgersen sig næste morgen det værelse, hvori hans kone opholdt sig, men da han endelig nåede sengen og så hende ligge der, ligbleg, indhyllet i den hvide sygedragt, med en lok af det sorte hår, der faldt ned over en kind, der var lige så hvid som pudebetrækket, da – på trods af, at han havde svoret at være rolig og ikke forråde den mindste bevægelse – faldt han på knæ, lænede hovedet mod sengekanten, og for første gang siden den sidste aften i det fædrene hus brast han i gråd.

Amelie så med en slags henførelse på den forfærdelige græmmelse, han havde undergået, og selve den bitre sorg, til hvilken han nu havde hengivet sig. Hun så i disse tegn beviser på en angrende sjæl … ak, hun vidste jo ikke, at denne store forbryder aldrig havde haft tanke for noget andet end hende – angeren var endnu langt fra hans hjerte, der udelukkende var optaget af passionen.

"Sæt dig her hos mig!" bad Amelie med blid stemme. "Har du været god ved børnene, har du set efter, at den stakkels Will ingenting mangler?"

"Jeg ved ikke, hvad jeg har gjort – jeg har ikke vidst af mig selv, siden du blev syg!"

"Jeg har tænkt meget på den stakkels dreng."

"Han er da lykkelig, så!"

"Vi bør ikke holde ham her hjemme: vi burde finde et godt institut for døvstumme, i hvert tilfælde for et par år."

"Vi vil føre ham, hvorhen du end foreslår."

"Lader du mig bestemme?"

"I dette som i alting."

"Tak, tak! Jeg elsker dette barn – jeg har haft ham inde hos mig flere gange."

"Ham?"

"Ja! Han er så forstandig, så øm: Han støjer ikke, han ser af mine øjne, hvad jeg vil, og han holder allerede så meget af mig, at disse gode øjne står fulde af tårer, når jeg lider."

"O, det er alt for meget, at en fremmed, et barn ..."

"Nu igen ... du er jaloux på dine egne børn, tilmed på denne stakkels døvstumme dreng?"

"Ja, jeg er jaloux på alt: på jorden, du betræder, luften, som du indånder. Jeg vil være jord og luft og himmel for dig, og – jeg er ingenting ... Men tilgiv mig, nej, jeg klager ikke. Jeg siger intet: hvis du ønsker det, vil jeg ikke sige mere ... lad mig blot få lov til at sidde her!"

Og hver dag fik han lov at sidde en time eller to ved Amelies seng. Endelig var sygdommen besejret, og den unge moder syntes, atter omgivet af sine børn, mere blomstrende en nogensinde. Da vovede han en gang at erindre hende om den afbrudte samtale, og hun svarede stille: "Vi skal snart genoptage vor samtale om det bitre emne, for derefter for altid at lade det hvile."

Svævende mellem håb og frygt sad Holgersen en morgen foran sit skrivebord i det mørke værelse, vi tidligere har beskrevet, da hans tankegang blev afbrudt ved en banken på den låsede dør.

"Hvem er det?" spurgte han, idet han rejste sig, uden dog at åbne.

"Det er mig," svarede Halvar, og en vis bestyrtelse udtalte sig i hans stemme, "vær så god at lukke mig ind!"

Holgersen skød slåen fra og kunne ikke afholde sig fra at kaste et forbavset blik på sin gamle medskyldige.

"Byfogeden, præsten og seks herrer fra byen står der ude og ønsker at få hr. patronen i tale, og da jeg kunne finde på andet at svare, sagde jeg, at jeg ikke vidste om patronen var hjemme, men at jeg skulle se efter."

"Byfogeden, præsten og seks andre herrer?" gentog Holgersen langsomt og blegnede, "hvad kan de ville? De kan vel ikke … nej, det er umuligt … Lad du nu bare være med at ligne en ulykke i fjæset, men vis straks de herrer op i salen og sig til dem, at jeg straks skal have den ære at komme – og hent så nogle flasker frem fra mit ældste og bedste lager!"

"Udmærket, patron – jeg ønsker, at alt er til det bedste!"

"Jeg ønsker, at din tunge tørrede fast i ganen! … Så du nogen toldbetjent?"

"Nej, men betjenten med sin knippel – og byfogeden i fuld uniform."

"Det er godt! Gør nu, hvad jeg har sagt – men sørg for først og fremmest at se ud som en gammel, tro tjener i et rigt hus, og ikke som en, der længes efter at …"

"... dingle tre alen over jorden?" fuldendte Halvar. "Nå, nå, det skal ikke komme an på mig!" Han lukkede døren bag sig, idet han sendte sin herre et beroligende blik.

Da Holgersen var alene, gennemfløj han i tankerne en mængde muligheder og umuligheder. Han var ikke stand til at begribe, hvilken af alle de ulovligheder og forbrydelser, han havde begået, der kunne være kommet for dagens lys. Ud over, hvad han kaldte "i åben kamp" havde han ikke mere end to liv på sin samvittighed: hollænderen, der under alle omstændigheder havde været nærved at drukne, og drengen, som han havde ofret på selvopholdelsens alter ... at medregne dem, som var omkommet ved *forretninger*, kom naturligvis ikke på tale, eftersom han ved slige lejligheder lige så meget havde givet andre mulighed for at ombringe ham, som han havde haft mulighed for at tage deres liv. Da det således var umuligt, at de groveste af hans handlinger var blevet opdagede – havets tavshed plejede man jo dog at kunne regne med – så stod dog stadig en mængde ulovligheder tilbage: vragrøverier, smugleri, åger og meget andet, men alt udført så klogt og i dybeste stilhed, at han ikke kunne finde noget tilfælde, der med rimelighed kunne spøge.

"Nå, det får være, hvad det vil!" sagde han, og den djærve holdning, som i nogle øjeblikke havde forladt ham, kom snart igen. Han klædte sig skyndsomst om og begav sig op på første sal, hvor han dog ved i døren til salen følte blodet bruse så heftigt mod hjertet, at de måtte være synligt i hans ansigt.

"Guds død," mumlede, "hvis de nu netop ..." Han fuldendte ikke sætningen, men slog med en hurtig bevægelse døren åben.

Ved indtrædelsen i salen frembød der sig et besynderligt billede for hans blik. Byfogeden stod i uniform ved siden af menighedens sjælesørger, som ligeledes var klædt i sin embedsdragt, præstekjole og pibekrave. Bag ved disse to høje notabiliteter stod seks herrer af "formandskabet" i deres sorte dragter, og bag ved dem igen byretsbetjenten, som i sine hænder holdt noget, hvilket Holgersens indre oprør – for han følte virkelig et sådant – ikke tillod ham at skelne.

Byfogeden og præsten gik begge med højtidelig alvor værten i møde, og til hans egen store overraskelse nåede han ikke at sige et ord, før den førstnævnte overraskede ham med en tale, der lød nogenlunde således:

"Hr. Arne Holgersen! Helt fra den stund, da De for ni år siden beærede vort lille samfund ved at indtræde som dets medlem, har Deres levned været sådan, at det har opvakt borgerskabets udelte agtelse. Vi føler, at De – som på trods af Deres velbjærgede stilling ikke foragter at dele Nordsø-fiskerens tunge, besværlige erhverv – under Deres rejser et par gange har reddet forulykkede fartøjer og uden bjergeløn har overladt dem til deres ejere. Mere end et fartøj har De med Deres overlegne dygtighed lodset i havn, når ingen af byens lodser vovede sig ud. På trods af den fordringsløshed, De så nøje tager i agt, kender vi dog til Deres månedlige uddelinger af fisk og korn til byens og egnens fattige, og vi har i frisk erindring ikke blot det mod og den selvopofrelse, hvormed De reddede den svenske herre, Vilhelm Jentzel, men også den sjældne næstekærlighed, De har vist, da De frasagde Dem en rimelig belønning, for at stifte fonden til en indretning, hvis grundlægger De således er. Disse mandige og ærlige dyder, der har været vist gennem

mange år, påkalder en offentlig belønning, og jeg har, sammen med disse herrer, efter hvad vi tror gjort vor pligt, når vi har ladet det sande omfang af Deres handlinger komme for Hans Majestæts øren, som med sin velkendte retfærdighedssans har ilet med at udmærke en så sjælden fortjenstfuldhed ved et passende tegn."

Byfogeden vinkede ad byretsbetjenten, som trådte frem med en massiv plade af sølv, hvorpå der glimtede en stor guldmedalje.

"På Hans Majestæts, vor allernådigste konges vegne, fæster jeg på dig, Arne Holgersen, som et hæderstegn for dig selv og en spore for dine børn og efterkommere til at træde i dit fodspor, medaljen "For berømmelige Gerninger". Gid den må nedbringe over dig al den velsignelse, du har udbredt i dette samfund, som håber endnu i mange år at beholde en af sine stærkeste sønner i sin midte."

"Og en gang" tilføjede den gamle præst højtideligt, "skal kongernes konge, han, for hvem intet er skjult, veje dine gerninger og belønne dem efter deres sande fortjeneste."

Arne Holgersen, den grove synder og hykler, bævede så heftigt, at han kun ved den voldsomste anstrengelse formåede at holde sig oprejst. En askegrå bleghed dækkede hans ansigt, og han formåede først atter at beherske sig, da byfogeden vedblev:

"Hr. Holgersen! Efter den hædersbevisning De nu har fået, kan det forekomme overdrevet at tilbyde Dem mere, men formandskabet og de af Moldes borgere, De har beæret med Deres særlige venskab, smigrer sig med at håbe, at De ikke vil forsmå at modtage et bevis på deres højagtelse: i eget og deres

navn beder jeg Dem derfor som et minde at modtage denne plakette, som medaljen har hvilet på!"

Den sindsbevægelse, som præstens få, men betydningsfulde ord efter medaljens overrækkelse havde fremkaldt i Holgersens sjæl, begyndte så småt at falde til ro, men kun for at give plads for en anden, for denne jernnatur lige så fremmed følelse: *undseelsen*. En livlig rødmen afløste hurtigt den forfærdelige bleghed, og forgæves søgte han i djærve og raske ord at udtrykke sin dybe taknemmelighed; han formåede imidlertid kun at fremstamme nogle usammenhængende sætninger, hvilket dog ikke på nogen måde kom ham til skade, men forklaredes som atter en prøve på hans fordringsløshed og tilbageholdenhed. Først da glassene var blevet fyldte, og skåler frem og tilbage havde afløst den højtidelige stemning, løsnedes Holgersens tunge, og det ikke mindst velkomne af hans ord var den ved afskeden henkastede, ydmyge anmodning om, at han til erindring om denne dag måtte have æren af at sende hver af deputationens medlemmer et dusin flasker champagne.

Da han endelig befandt sig alene med de smukke beviser på sin retskaffenhed og sin menneskekærlighed, sank han mere udmattet end efter den vildeste kamp på havet, ned i en stol, idet han sagte læste og atter læste medaljens inskription:

Illis, quorum meruere labores.

10. Himmelstigen

Skønt Amelie ikke havde været nærværende ved den æresbevisning, der var blevet hendes mand til del, havde hun dog hørt den omtale, og med en bevægelse, der – skønt den vel var ædlere – næppe var mindre end hans, afventede hun eftermiddagen, da han ifølge deres overenskomst plejede at besøge hende.

Under påskud af hovedpine havde hun ikke vist sig ved middagsbordet. Hun ville først træffe Arne alene.

Novembereftermiddagen havde allerede begyndt at kaste sine lange skygger over jorden, da Holgersen trådte sagte ind. Dog skjulte de ikke medaljen, som glimtede i knaphullet på hans jakke.

Amelie lå tilbagelænet i den indiske gyngestol, der var blevet hendes yndlingsplads. Holgersen satte sig ved siden af hende. At begynde samtalen formåede han dog ikke, for han anede, at den ville blive ham svært tung at gennemgå.

"Du har i dag haft et mærkeligt besøg!" sagde Amelie og løftede sit blik på ham.

"Ja, såre mærkeligt."

"Og dine følelser under dette besøg … er det for formasteligt at spørge om dem?"

Holgersen svarede ikke. Han lænede hovedet mod rygstødet på hans hustrus stol.

"Ingen fortrolighed?" sagde hun klagende.

"Hvad ønsker du?"

"Sandhed!"

"Men hvordan kan du være sikker på, at denne sandhed ikke er en løgn?"

"Kræver du ikke alt af mig – kræver du ikke det, som du anser for mere værd end selve livet?" sagde Amelie dæmpet.

"Åh," sagde Holgersen skarpt, "du vil altså endelig en gang tænke på mine kvaler!"

"Jeg vil tænke på din evige salighed, Arne, og måske også på din jordiske lykke, og jeg tror ikke mere, at du kan eller blot ønsker at bedrage mig. Hvad var altså de følelser, du fik, da du modtog disse hædersbevisninger, rettet mod en ærlig og højt agtet medborger?"

"Nuvel, jeg har aldrig følt mig mere fornedret i mine egne øjne – jeg ønskede mig tusinde mil borte!"

"Priset være Gud for disse ord! Du følte altså ingen hemmelig triumf over, at du så snedigt og fuldstændigt havde bedåret verden?"

Et bittert smil fortrak Holgersens læber. "Vil du have, jeg skal gentage præstens ord: 'En gang skal kongernes konge, han, for hvem intet er skjult, veje dine gerninger og belønne dem efter deres sande fortjeneste'."

Amelie bøjede hovedet, og der indtrådte en dyb stilhed, som først brødes ved en dump lyd, næsten som et suk, fra Holgersen. Hun rakte sin hånd ud og lagde den på medaljen, hvis bånd hun løste.

"Du skal aldrig," hviskede hun, "bære den, i det mindste ikke før din samvittighed og dine handlinger tillader dig at gøre det, uden at synes alt for foragtelig i dine egne øjne."

"Tag den, gem den, du – den tid kommer vel aldrig, da jeg begærer den tilbage … Og hold nu inde med dette narrespil,

som kan være godt nok for børn og tåber! Jeg har et større og mere kostbart mål for øjnene. O kvinde, kvinde, om det står i din magt at udøve barmhjertighed, så gør det! Mit liv uden dig er en forbandelse: jeg har ingen ro på jorden, når jeg ikke er forenet med dig, men jeg ville heller ikke få nogen ro under den, hvis jeg forlod dig – måske for en anden."

"Beskriv din ungdoms storme for mig, Arne … Jeg vil høre dem, og derefter svare."

"Så at din afsky for mig kan blive endnu større? Men som du vil!" Og nu oprullede Holgersen i grelle farver sin barndom, sin ungdom, forfejlet og udtørret i skyggen af den mest egennyttige faders omsorg. Han beskrev den hændelse, som Halvar havde fortalt Tønne og Rasmus på nattevagten på *Medborgeren*, og desuden, hvad Halvar ikke havde kunnet fortælle, sin indre lidelser under kampene med sine behov, sine kvaler med retmæssigheden eller det modsatte af de midler, han benyttede af, da han ikke mere havde nogen ære at opretholde, intet hæderligt liv at leve for. Hans fremtid var ødelagt og brændemærket: han søgte ind i mørket og sank alt dybere, lidt efter lidt, i dets labyrint. Det var et langt, frygteligt skriftemål. Dog nævnede han ingen særlige begivenheder, men talte om et ondt liv og levned i almindelighed, og lagde til, at hvilken straf, der end ventede ham på Dommens dag, ville ingen af hans gerninger komme for en verdslig domstol: "De sover for evigt på havets bund!"

"Men en gang vil de vågne i din samvittighed, og så vil de ikke atter lægge sig til at sove."

Holgersen svarede ikke.

"Og kan jeg tro, at den stakkels hollænders blod er det eneste, du har at gøre regnskab for?"

"Endnu et liv øger regnskabet," stønnede Holgersen, "men jeg sværger, at det var nødværge, som har kostet mig megen græmmelse – ikke anger, for jeg kunne ikke gøre andet, men græmmelse over, at skæbnen føjede det således. Du må tro mig, når jeg tilsværger dig, at jeg ville have gjort hvad som helst hellere end dét!"

"Hellige Gud, hvilket vilddyr du må være på havet – og jeg skulle hvile i dine arme, skulle kærtegnes af dine blodbesudlede hænder … nej, nej, det overstiger mine kræfter! Du må have barmhjertighed med mig, lad mig komme væk, lad mig frelse mine børn: de besudles af din blotte nærværelse!" Den forfærdede og opskræmte i kvinde sprang op og ville flygte: hun vidste knap, hvad hun gjorde; hun havde nu behersket sig så længe, at hun var nær ved at gå fra sans og samling.

Holgersen spærrede vejen for hende med sin arm. "Var det for at få så meget mere grund til at forlade mig, at du lokkede mig til denne fortrolighed?" sagde han bebrejdende.

"Nej, Herren ved, at det var med et andet formål, men jeg gyser for dig, for mig selv. Du ved ikke, aner ikke, hvor forbryderisk jeg også selv er – o, alt for meget!"

"Du?"

"Ja, jeg – ville ikke en retskaffen og dydig kvinde afsky dig?"

"Men det gør du jo!"

"Ville hun ikke fordømme dig?"

"Har du ikke gjort det tusinde gange om?"

"Ville hun ikke foretrække døden, frem for fejt at blive?"

"Døden er kold!"

"Og ville hun ikke hellere stikke dolken i sit hjerte end lade det banke for morderen?"

"Hvad – hvad?"

"Og ville hun endelig ikke hellere lade bjergene falde over hende og skjule hende, frem for at gøre det, jeg nu gør?"

Hun kastede sig i hans arme, der, ligesom jernet omslutter magneten, lukkede sig om hende.

Holgersen hev efter vejret; den umådelige lykke at, trods sin forbryderiskhed, sit forfærdelige synderegister alligevel at være elsket, så elsket af den kvinde, hvem ham dyrkede som en afgud, denne lykke var nær ved at tage livet af ham – han kunne ikke tro den, for så måtte han tro på mirakler.

En flod af tårer styrtede ud af Amelies øjne. "Jeg har nu røbet en hemmelighed, som jeg havde tænkt mig at tage med i graven, som jeg *vil* tage med i graven, men du skal også give mig alt, hvad jeg kræver i bytte!"

"Alt, alt – hvad skulle jeg nu kunne nægte dig … Men drømmer jeg ikke blot, vil jeg ikke om lidt vågne, narret, bedraget? Det er da ikke muligt, at du … sværg det for mig … o nej, tilgiv mig, jeg føler, at det er som du siger. Det svimler for mig … hvordan tør jeg elendige håbe på himlen?"

"Eller jeg? Men vi vil håbe, for Herrens barmhjertighed findes overalt. Hvor har jeg ikke stridt, hvor har jeg ikke foragtet mig selv for ikke at kunne overvinde en kærlighed, der blev vildere og mægtigere fra den stund, da jeg, som følge af den forbrydelse, der blev mig forrådt, svor, at min sidste følelse for dig var slukket i en retfærdig foragt, en dyb afsky! Ak, jeg har lidt meget, og mest af alt, fordi min sjæl ikke har set klart i dette kaos. Dog sagde jeg til mig selv: Hvis jeg for længe siden

havde vist ham mit hjertes sande følelser, var han måske ikke sunket så dybt, men – tilføjede jeg så altid – hvis jeg betroede ham det sande forhold, gjorde jeg mig jo til hans medvider, og mistede samtidig den magt over ham, som hidtil havde været det eneste, der holdt ham tilbage fra de stier, hans vilde væsen ellers ville have brudt sig vej til."

Beruset lyttede Holgersen til disse ord, der for ham var skønnere end lyden fra Himlens harper. "*Du* skulle have mistet din magt over mig, hvis du gjorde mig til et menneske … Befal da, befal, og se om din magt er blevet mindre."

"Vent! Da du første gang så mig, var jeg så ung – endnu ikke sytten år – at jeg hverken kunne fatte eller forstå vigtigheden af det bånd, jeg knyttede. Jeg var fader- og moderløs, jeg var fattig, jeg havde derfor med taknemmelighed taget imod den tilbudte plads hos et for mig ubekendt herskab, som rejste til Holland, hvor jeg troede, at min onkel ville tage mod mig. I to år oplevede jeg tomheden i et hjem, hvis medlemmer, skønt de var venlige nok, dog aldrig lod mig føle den trygge fortrolighed, som jeg længtes efter, og min rige, barnløse onkel ville ikke belemre sig med et ungt fruentimmer. Hvilket under var det da, at du, med dit smukke og mandlige ydre, fangede mine følelser. Jeg troede, at jeg skulle blive en ærlig sømands ærlige hustru: jeg skulle få mit eget hjem i et land, der lå så nær ved mit eget. Det var vel da naturligt, at jeg, tilskyndet af den familie, jeg boede hos, modtog det fordelagtige tilbud."

"Desværre har jeg ikke ejet styrken til at beklage mig over det, skønt jeg burde!"

"De første fire år levede jeg næsten som en sultaninde i et østerlandsk harem. Du var jaloux som en tyrk, du låste mig

inde, men du overøste mig med en sådan mængde af skatte, at jeg trods min indskrænkede frihed alligevel befandt mig udmærket. Den stærke kærlighed, som jeg – til min lykke eller ulykke – indgav dig, voksede i stedet for at mindskes, for allerede i den første måned af vort ægteskab forstod jeg, at hele min fremtid beroede på dette. Jeg passede og plejede den altså som en skat, hvoraf selv livet afhænger. De stadige adskillelser bidrog kun til din passion, og hvor meget der end forekom mig dunkelt i din fortid og dit nuværende levned, var jeg dog lykkelig indtil den nat, da … jeg vil ikke genkalde den. Jeg troede, jeg håbede og bad til Gud, om jeg måtte død, og alligevel bebrejdede jeg mig, at jeg så ville have brugt mit liv dårligt. I stedet for at nyde de rigdomme, du overøste mig med, burde jeg have efterforsket, hvor de stammede fra. I stedet for at lytte til de vilde udbrud af din glæde, når du efter en lang fraværelse atter fik lov at omfavne mig, burde jeg have fordret din dybere fortrolighed. Men det gav mig en barnlig tilfredsstillelse at se dig, som med uimodståelig kraft og kold strenghed herskede over så mange, hos mig blive et helt andet menneske. Ak, alt dette var forbryderisk, for jeg lod dig beholde dine sjæleanliggender for dig selv."

Amelie tav, en dyb og ubeskrivelig smerte glødede i hendes skønne ansigt. Holgersen lyttede tavs til hendes anklager mod sig selv.

"Straffen kom dog fra det øjeblik, hvor jeg ikke døde, men måtte leve for uophørligt at sige til mig selv: Du er en morders, en sørøvers hustru, du må flå hans billede ud af dit hjerte, du kan ikke andet end foragte og gyse for dette uhyre af kold forbryderiskhed – du må flygte og skjule dig med dine børn,

langt, langt borte, hvor han ikke kan nå, hvor han ikke kan besmitte dig eller dem! – Alt dette har jeg sagt til mig selv tusinder af gange, og alligevel har jeg i disse tre år alene formået at gennemføre min første beslutning, en adskillelse mellem os, uanet af resten af verden. Hvor jeg bævede for dit åsyn, når du trådte ind i mit værelse. Var det måske for morderen? Må Gud tilgive mig: det var af frygt for, at du skulle se, at den kærlighed, som du sukkede efter, brændte i lys lue så tæt på dig. Den tiltog med en forfærdelig styrke, og den har, med rette eller urette, bibragt mig en tro, hvis sanddruhed kun fremtiden kan vise, nemlig den, at du, fra det øjeblik, min sjæl hengiver sig til dig, vil være reddet. Du bød mig før om at befale, og nu, hvor jeg har betroet dig alt, vil jeg også gøre det."

"Og jeg gentager det: befal *alt*, for min sjæl er sikrest i dine hænder!"

"Tak – jeg skal sidenhen forsøge at lede den på rette vej. Først og fremmest fordrer jeg, at du helt og aldeles opgiver søen, på havet bliver du aldrig et menneske."

"Ikke søen, men mit vilde eventyrliv derude!"

"Ingen betingelser – hvis du allerede afviser min første bøn, hvilket håb kan jeg da have om, at du opfylder de andre? Kærligheden er da ikke stærk i dig!" Amelies slanke hånd strøg over Holgersens pande, og denne pande sænkedes.

"Det vil kræve meget af mig, men når du så bestemt kræver det …"

"… så bliver det sådan. Men lad mig tilføje, at hvis du bedrager mig, skal jeg vide at betale dit forræderi!"

"Mod dig kan jeg ikke blive forræder!"

"Det tror jeg på! For det andet må du, så hurtigt du kan, afslutte dine forretninger her og forlade Molde."

"Hvorfor det? Her nyder jeg anseelse og har fået fodfæste – et andet sted …"

"… kan du også få fodfæste og anseelse. Jeg vil ikke bo i Molde, på dette sted, som erindrer mig om alle de rædsomme ting, der her er flettet ind i dit liv. Vi skal flytte langt herfra til en afsides by i mit land, hvor du for eksempel kan nedsætte dig som købmand. Bifalder du dette? Du vil vel ikke resten af dine dage høre på mine sukke, hver gang jeg kaster blikket ud over Nordsøens grufulde bølger! Du vil glad og gerne opfylde den kvindes ønske, som du elsker, og som vil forstå at være taknemmelig for at du opfylder hendes bøn?"

"Åh, gør med mig, hvad du vil: sagde jeg ikke, at din magt aldrig var større end nu?"

"Har jeg ikke også sagt, at min kærlighed ikke var større end nu … Mit tredje ønske er, at du skifter navn, så vi som nye mennesker kan komme til det nye hjem, og den fjerde og sidste, at dette hjem kun bliver der, hvor jeg ønsker at være, og hvortil jeg rejser med glæde."

"Det hele er opfyldt!" Holgersen nærmede sine bævende læber til sin hustrus, som uden modstand lod ham besegle deres nye forening. I dette øjeblik kunne Amelie have fordret hans liv, og han havde ikke nægtet hende det.

"Senere," sagde hun, idet hun blidt trak sig tilbage, "vil vi lidt efter lidt, men med dyb og levende ihærdighed, sammen arbejde på din sjæls frelse, på at gøre bod for alt det onde, du har gjort. Du er endnu ung, måske ligger der et langt liv foran

dig: meget kan nås, og det gode, du hidtil har gjort med lumsk beregning, skal du herefter gøre af et godt og ærligt hjerte!"

"Ja, ja, for din skyld!"

"Ikke for min skyld, for din egen, for din samvittighed, for din evige frelse og for dine børns skyld – dine børn, hører du!"

"Jeg hører … O, at få lov til atter at holde din hånd, så lille, så fin, så blød … atter at få lov at varme den med mine kys … at …"

"Stille – hørte du ikke, at jeg talte om din sjæls frelse?"

"Er jeg ikke allerede frelst, når jeg kan holde dig i min favn – har jeg så ikke Himlen her?"

"Hvad betyder *den* himmel mod den, hvorefter din anger bør stræbe? Hvis jeg døde fra dig, var din himmel lukket for dig, og hvis du ikke ved et nyt levned prøver at komme ind i den rigtige, vil vi ikke mødes igen."

"Jeg kan ikke tænke på det *nu* – mine tanker, min sjæl tænker kun på ét – du, og atter du! Led mig, hvorhen du vil – jeg kan ikke gøre modstand!"

Amelie lagde armen om den faldne synder og lovede med en hellig ed at søge at rette ham gennem sin kærlighed.

Hvad hun formåede, skal, som hun også selv sagde, kun fremtiden afsløre.

Imidlertid forlader vi nu Norge og de personer, om hvilke handlingen senest har koncentreret sig, for atter at vende os med den, som udgør vor fortællings egentlige helt: den unge Albin Jentzel, som vi forlod i et lille fartøj midt ude i Nordsøen.

11. Flyvefisken

Livet har måske få stillinger, der i smerte og tomhed overgår den, at befinde sig ganske ensom i verden, ikke at eje noget til fælles med andre væsener, kun at have sin egen indre stemme at spørge til råds, med et ord: at være som en lille frøplante, afskåret fra det store træ, som kun har sin egen smule kraft til at søge at holde sig oppe med.

Føjer man nu til denne forladte stilling en alder af kun tretten og et halvt år, en brændende sorg over tabet af alt, fader, broder, ejendom, fremtidsudsigter, alt mistet på en eneste nat, så vil man med god grund finde den, der er blevet indviet ved en sådan prøvelse, værd at beklage, især når han, som nu er tilfældet med den lille fordrevne passager fra *Medborgeren*, befinder sig lig en forvildet fugl, svævende mellem himmel og hav.

Den unge Albin Jentzel var da også i den første time af hans nye tidsregning i sit liv for mere beklagelsesværdig at regne end hans broder, den stumme Will. Will fik tre leende engle og gamle Karo som selskab: Albin havde kun et håb om, at himlens gode engle ikke ville svigte ham.

Heldigvis havde naturen udstyret ham med mod og sjælsstyrke. Ej heller var han ubekendt med det element, som han nu havde at bekæmpe: lige siden han som seks-syv års knægt havde ladet sine barkbåde sejle hjemme i åen ved sin faders landejendom i nærheden af Stockholm, var søen hans liv, og mange planer for fremtiden havde forældrene dengang haft på banen. Moderen gyste tilbage for søen, men faderen, som selv elskede den, overtalte med sin kærligheds magtsprog den

urolige hustru til at bifalde Albins så tidligt fattede hu mod sømandslivet. Men dengang var det ikke et spørgsmål om at gå ind i koffardi-flåden: Albin skulle være en rask søofficer og begynde sin bane ved Carlberg, mens den vege, stumme Will skulle opdrages hjemme under beskyttelse af sin moders usigelige ømhed og aldrig svigtende tålmodighed, for at sende ham til et institut, som faderen ønskede det, var det hende ikke muligt at bifalde.

Da kom døden, den rædsomme dommer i så mange slags tvister, og lagde sin kolde hånd mellem ægtefællerne og rev moderen fra de to små drenge. Barndommens sorg er dog mild, mens den i den modnere alder ofte trænger for dybt ind til nogensinde at heles.

Vilhelm Jentzel, den rige ejendomsbesidder, tidligere købmand, fandt ikke mere adspredelse i sine forretninger: de besværede ham ligefrem i hans uslukkelige savn; og om han allerede i sit korte ægteskab havde trukket sig tilbage fra det tomme selskabsliv og levet afsondret, blev dette så meget mere tilfældet, efter at han havde mistet hende, der havde udgjort en del af hans sjæl.

Efter et års enkestand besluttede han at sælge sin ejendom og trække sig tilbage fra alle forbindelser i fædrelandet. Med sine sønner og sin formue flyttede han til Frankrig, i håb om dér at få mod til at begynde et nyt liv. Han valgte Nantes til sit nye hjem, og medtog fra Sverige en lærer til Albin, for det sprog, hans elskede hustru havde talt, måtte ikke glemmes. Men den ulykkelige mand formåede ikke at begynde et nyt liv, ejheller kunne Albins opdragelse gå fremad i ro og mag, for Wilhelm Jentzel havde aldrig ro på sig. Altid på sørejser med

hele husholdningen, fik Albin allerede fra lille dreng lov til at følge sit brændende ønske om at lege sømand; og når læreren klagede over den megen tid, som disse lege optog, nikkede Jentzel bare og mente, at hr. N. måtte lade Albin gøre skaden god igen, når det blev vinter – og det gjorde Albin da også. Men så snart det blev forår og sommer, forsvandt hans læselyst.

Til sidst blev læreren træt af dette uordentlige liv, og skønt han egentlig var kommet til at holde af Albin, som med sit livlige sind ikke kunne se en sky på sin kære gamle præceptors pande uden øjeblikkelig at søge at sprede den, begærede han sin afsked for at vende hjem til Sverige. Men da drog både sorg og fortrydelse ind i drengens hjerte, og han lovede højt og helligt, at han i et helt år ikke ville forsømme den mindste smule, hvis blot hr. N. ville blive. Hr. N. kunne ikke modstå dette tilbud. Men det blev kun forundt Albin i et halvt år at vise, at han var den mest ordholdne dreng i verden, for ved denne tid – for omkring halvandet år siden – fik læreren en svær feber, som efter et par måneder rev ham bort. Albin nåede dog i denne tid at bevise ham hele sit unge hjertes taknemmelighed.

Hr. N. havde, efter hvad man ved, aldrig i livet været nogen uundværlig person for sin herre, men efter at Jentzel ikke mere havde sin daglige fornøjelse af at diskutere på svensk, spille sit daglige parti skak, og holde sine daglige foredrag om verdens elendighed for forstående svenske øren, skete det, at han ganske umærkeligt blev besværet af en sygdom, som han endelig erkendte måtte være hjemve. Når nu hertil kom stadig oftere udbrud af et langvarigt fysisk onde, besluttede han efter endnu et år tilbragt på rejser, at han ville hæve hele sin kapital og vende tilbage til sit fædreland, hvor han ville dø, efter først at

have overladt sine drenge til en vens omsorg, som var ham inderligt hengiven. Denne mand, som var den eneste, han havde omgåedes under sit sidste besøg i Sverige, havde fordum været på hans fars kontor, og havde denne at takke for sin fremgang. I de fire første år efter at være flyttet fra fædrelandet korresponderede Jentzel med Frederik Stangerling, en gammel, erklæret ungkarl, men siden havde også denne rejst rundt i flere forskellige lande, og de to venner havde i lange tider været uden forbindelse med hinanden.

Som man ved, blev Jentzels ønske om at dø i sit eget land ikke opfyldt, for sygdommen skred frem med raske skridt under rejsen, og den frygtelige nat på *La belle Coquette*, hvis rædsler han måtte gennemleve uden at kunne røre sig, samt den dræbende smerte ved at vide Albin faldet for en sørøvers hånd, forkortede hans livstråd hurtigere end han havde ventet. Og i den tro, at han ville møde Albin hos sin længe savnede hustru, i den tro, at han havde overladt Will, hendes allerhelligste efterladenskab, i de bedste hænder, lagde han uden at kny sit hoved til den sidste hvile.

Men der sidder nu den faderløse, den arveløse, den i alle sine glade ungdomsdrømme skuffede dreng. Lad os nu følge ham på den bane af eventyr, som ligger foran ham, ligesom foran alle andre, der af den ene eller den anden grund bliver sin egen lykkes smed.

Med en raskhed, som ville have gjort en tyveårig lodsdreng fra Bohusläns kyster ære, halede vor helt fanglinen ind, greb årerne og fik båden vendt imod vinden, hvorved den dog nær var kæntret i kølvandet efter *Medborgeren*.

Det var et held for ham, at båden var en af disse skarpe, spidse snipper, som på så forunderlige vis bliver oven vande i den sværeste søgang, og ligesom havmågen med foragt trodser bølgerne, når de fra dybet tvinges til atter at løfte den skrøbelige skal på deres rygge.

Den stakkels dreng roede modigt de høje bølger i møde, idet han støttede med foden mod den ene tofte for at holde ligevægten, når båden under opstigningen på hver bølge antog en næsten lodret stilling. Med forfærdelse skottede han nu og da til det bortsejlende fartøj, som lidt efter lidt forsvandt i tågen, og hvor sørgelig hans forfatning end forekom ham, åndede han dog lettere, da han ikke længere kunne skimte en sejlklud på den flydende morderkule.

Henved to timer havde han med anstrengelse af alle sine kræfter udholdt denne ulige kamp, men nu var disse kræfter også udtømt, og han hensank efterhånden i den sanseløse tilstand, som indtræffer, når sjælen bukker under for alt for megen fysisk anstrengelse. Uden at vide det, havde han taget årerne ind og var selv sunket ned på bunden af båden. Han stirrede opad på den mørkegrå himmel, og det var ham, som om han blev kastet fra den ene sky til den anden. Nu vuggedes han på sin moders knæ ligesom i barndommen, og vindens og bølgernes sang lullede ham hen, mens han lyttede til de bønner, hun lærte ham; så fløj han over på en anden sky, på hvilken hans fader og den stakkels Will – nu ikke mere stakkels, men en hvid lysets engel – ilede ham i møde, og mens de således sejlede sammen gennem luften for at indhente den sky, hvor modens sad i en smuk stjerne, og hvor de skulle bo alle samme, fortalte faderen ham, hvor herligt det var at have sluppet jordelivets

sorger, som havde været ham så tunge, siden han mistede hende, som han nu snart skulle genfinde. Albin følte sin kind kærtegnet af faderens hånd, og mærkede, hvorledes han bad varmt for sin søn, som efter det korte besøg igen skulle flytte ned på jorden, hvor han måske endnu måtte forblive, indtil også han fik lov at tage bo i stjernelandet.

Med rolig og stille andagt hørte Albin faderens ømme ord og hans milde formaninger til det elskede barn om altid at vandre ad den vej, han havde anvist ham; og Albin græd, skønt han følte sig så lykkelig, og lovede aldrig at glemme de smukke ord, der endnu, da han sejlede alene gennem en andet stor og ensom sky, stadig genlød i hans øre.

Men efter disse himmelbilleder hjemsøgtes han af de mørke minder fra natten på *La belle Coquette*. Igen sprang han rundt i vanterne, forfulgt af morderen, igen lød skuddet, og han fald dybt, dybt ned – denne gang dog i søvnens arme.

Nogle store regndråber, som faldt ned på den sovende drengs ansigt, vækkede ham dog snart. Han rejste sig hastigt op og så sig om på det vilde hav. Søgangen havde lagt sig; en let brise drev båden fremad. Albin havde brug for nogen tid for atter at samle tankerne, og den kulde, som gennemrystede hans lemmer, den dybe rædsel, der afmalede sig på hans ansigt, viste at han var blevet ført tilbage til virkeligheden. Han faldt på knæ og opsendte en bøn til den, som er de faderløses fader, han genkaldte sig sin husvalelse ved den skønne drøm, og han mindedes med håb og fortrøstning de ord, som faderen havde sagt ham: "Gud skal ikke svigte dig, så længe du tror fuldt og fast på ham!" Og Albin troede, for rådet kom fra den ømmeste

fader, og for denne fader behøvede han ikke mere at sørge, for *han* var lykkelig.

For at genoplive de af morgenkøligheden stivnede lemmer, fattede han på ny årerne og begyndte at ro.

Selv om han beregnede, at han nødvendigvis måtte være adskillige mil fra sørøverskibet, også selv om det holdt samme kurs som da han forlod det, vovede han dog ikke at lade båden sejle lige for vinden, men lagde den op mod vinden. Han troede ganske vist ikke, at den gamle mand, der havde hjulpet ham, havde skiftet sind og fortalt kaptajnen det hele, men han frygtede, at denne, når han savnede båden, kunne være kommet på sporet af sandheden, og måske netop nu satte efter ham. Han fortsatte derfor med at ro ligesom han havde gjort i løbet af natten.

Tågerne var lettet fra deres fugtige leje – det var højlys dag.

Albin havde længe ikke set sig om, da han pludselig hørte et brusende bulder bagved sig. Forfærdet så han sig tilbage, og troede at se en hvalfisk eller et andet havuhyre, som havde udset sig ham og hans båd til morgenmad – men i stedet mødte et mere trøsterigt syn ham.

Han så det sorte skrog af et stort skib, som for fulde sejl styrede næsten lige imod ham. Hans første lynsnare bevægelse var at vende båden, for at den ikke skulle blive oversejlet, og den anden at rejse sig og råbe "hjælp! hjælp!" så højt hans trettenårige stemme formåede.

Umiddelbart derefter så Albin et sortkruset hoved stikke frem over rælingen, og derpå hele skikkelsen af en mulatdreng, omtrent på hans egen alder, svinge sig op med en kats behændighed. I den ene hånd holdt han et sammenrullet tov,

med den anden greb han fat i fokkevantet. Bagved den lille mulat kom en større mand til syne, øjensynlig ligeledes for at bringe ham hjælp.

Albin var så nær, at både han og båden blev overstænkede af skummet fra fartøjets bov, og det lette fartøj var på nippet til at sænke kølen i vejret i den heftige bølgegang, som fremkom ved skibets frembrusen, da den fremmede dreng råbte på en slags blandet kaudervælsk af svensk og engelsk: "Lille gut! Fir agterud … ellers knuse båd!"

Og i det samme fløj linen i hvirvlende bugter gennem luften ned i båden.

Med konvulsivisk kraft greb Albin om det frelsende tov og havde åndsnærværelse nok til at gøre enden fast om fortoften. I næste øjeblik stoppede linen med en sådan heftighed, at stævnen gik under og båden fyldtes med vand. Det samme sorte hoved sås nu i giggen (den lille båd, som sædvanlig hænger agterude på større fartøjer), og en tyk trosse blev firet ned til Albin.

"Lille gut, klatre op ad den, ellers Achilles gå ned og hjælpe … hvid dreng ikke klatre godt."

Uden at svare på denne fornærmelige artighed, svingede Albin sig med en abes hurtighed op ad trappen, og steg ind i giggen.

Endnu havde han ingen ord for sine følelser, men et par store tårer trillede ned ad hans kinder, idet han greb og hjerteligt rystede den lille mulatdrengs hånd, samt kastede et taknemmeligt blik til den kæmpestore matros, der halede trossen op, mens begge de håbefulde søgaster svingede sig over rælingen og havnede på dækket.

Albin, som efter den bistand, der allerede var blevet ham til del, ikke uden grund håbede at blive modtaget med den velvilje og den medlidenhed, hans hjælpeløse stilling fortjente, blev ikke så lidt forbavset, da han så, at ingen lagde synderlig mærke til ham. Men denne forbavselse steg til uro, da han var kommet forbi rattet med sin ledsager og nærmede sig kappen. I dette øjeblik steg nemlig en person op af kahytten, ved synet af hvem Achilles forsvandt som en ånd, idet han trak Albin med sig.

Den pågældende var en skikkelse, der var tilstrækkelig egenartet til at straks af samle opmærksomheden på sig.

Ansigtet var smukt, skønt gulbrunt ligesom hænderne, men da vinden løftede de korte sorte lokker, som skyggede for pande og nakke, kunne man af den sidstes hvidhed skønne, at farven ikke var medfødt, men resultatet af en brændende sols stadige påvirkning. De mørkebrune, tindrende øjne, den let krummede næse og de sammenpressede læber viste viljestyrke; men et vist udtryk i hele fremtoningen lod alligevel ane, at denne viljestyrke kunne komme til udtryk på mange forskellige måder, afhængig af sindets øjeblikkelige tilstand af storm eller stille. Hovedet på denne mand, eller måske snarere yngling – han forekom i hvert fald ganske ung – var dækket af en let sydvest af olietøj, kantet med silkesnore. Han bar en frakke af kostbart stof, om livet holdt sammen af et bengalsk silkesjal. Gule nankinsbukser, sammensnørede ved anklen, samt sko, der var tilvirket af fine, elastiske rodtråde af hvid og grøn farve, fuldendte det fantastiske kostume. Hage og kinder var skægløse og syntes at tilhøre en kvinde, men dette blev modsagt af den kraftige stemme og den mandige holdning.

Denne person var styrmand på briggen *Flyvefisken*, der kom fra Vestindien med kolonialvarer, destineret til Göteborg.

Det kunne vel falde enhver mærkværdigt, at dette skib, som sejlede i fredeligt ærinde, var bestykket med fjorten kanoner, foruden en umådelig lang kanon forude og to agter. Fartøjet havde kunnet manøvreres bekvemt med seksten til atten mand, men besætninger udgjordes af nogle og tredive, hentet fra mange forskellige nationer, og blandt grupperne på bakken sås tilmed et par malajer, der var let genkendelige på de tørre, knudrede, men muskuløse kroppe og deres brændende blik.

Styrmanden, som ikke bemærkede Albin, der af mulatdrengen var blevet efterladt ved storbåden, hvor han instinktivt holdt sig skjult, gik med lette, men regelmæssige trin hen til nathuset, og efter først at have set på kompasset, så på vindfløjen og til sidst på sejlenes stilling, vendte han sig mod en lille sammenkrummet mand med tyndt hvidt hår, der vel havde set sine tres vintre, og tiltalte ham lakonisk:

"Logbogen, kaptajn!"

Spørgsmålet blev stillet og besvaret på et sprog, der lød som en slags gebrokkent svensk. Den lille mand tog fra et til kappen fastsømmet segldugsfutteral en skindindbunden bog frem og gav den med et ydmygt godmorgen til styrmanden, som med et forskende blik, uden skelen til nogen høflighedsformer, gennemgik de i bogen nedfældede optegnelser.

"Samme kurs på hele vagten, kaptajn?"

"Samme kurs på hele vagten, styrmand!"

"Kun otte knob – skal mit skib da krydse frem på samme måde som du selv, kaptajn?"

Semi-kaptajnen gav intet svar på dette mærkelige spørgsmål, men ytrede blot en sagte grynten.

"Da du tog vagten, din gamle husmus, havde vi en stiv brise, men jeg kan se, den er stilnet af i løbet af de sidste fem glas – hvorfor i hede helvede har du ikke tilsat læsejlene?"

"To læsejlsræer knækkede i den sidste storm!" rapporterede man forude. "Det var bovenbram..."

"Lige meget hvad det var!" afbrød styrmanden og vendte sig atter mod den person, han havde talt med i begyndelsen.

"Orkede du ikke en gang så meget at give tømmermanden befaling til at lave nye af reserveræerne ... Hør kaptajn, tror du, at du ikke har andet at lave her ombord end at ryge mine ægte havannacigarer og lænse mine romfade? Gå straks forud og bed tømmermanden om at lave ræerne – om en time skal de være færdige, ellers skal jeg tale et par ord under fire øjne med dig, i min private kahyt – du ved, hvad det betyder, kaptajn!"

"Skal ske!" svarede den bedrøvelige skikkelse, idet han ilede forud, hvor han trods alt i et ikke meget mindre despotisk tonefald end det, hvori han nys var blevet tiltalt, videregav befalingen, hvorefter han gik tilbage og rapporterede: "Færdig om en time, styrmand!"

"Udmærket ... Er der ellers passeret noget i løbet af din vagt?"

Kaptajnen svarede ikke, men gjorde en bevægelse i retning af storbåden, hvor Albins hoved stak frem.

12. Forhøret

"Guds død, hvad er dette? … Hvem er den dreng, hvordan er han kommet her?"

"Flød omkring i en båd, var i livsfare, fik en ende ned og blev bjerget!" svarede kaptajnen.

"Båd … livsfare … bjerget – hvad er det for noget dumt sludder? Har jeg ikke tværdrivere nok at føde på uden at behøve at fiske dem op af søen? … Kom her du, og lad mig se på dig!"

Albin trådte frem. Nu var han alene i verden og havde ingen andre end sig selv at sørge for. Denne følelse gav ro i hans blik, tryghed i hans holdning.

"Hvad hedder du – hvad landsmand er du?"

"Jeg er født svensk, men jeg kommer fra Nantes. Mit navn er Albin Jentzel."

"I hvilken anledning befinder du dig her?"

Sit løfte tro mod "den venlig sørøver", som han i tankerne benævnte gamle Halvar, forrådte han intet, der stod i forbindelse med *La Coquette*, men fortalte, at den norske skonnert, som han tidligere med sin fader og broder havde befundet sig den foregående nat under hjemrejsen fra Frankrig, i tågen var tørnet mod et andet fartøj, ved hvilken lejlighed nordmanden var sprunget læk og derpå sunket med hele besætningen.

"Hvis du er sunket, er det svært at forstå, hvordan du er kommet op igen, og tilmed i en båd?" bemærkede styrmanden med et spottende blik.

"De må ikke mistro mig, herre! Jeg blev reddet, jeg alene, fordi … fordi det var Guds vilje."

"Og din egen, kan jeg forstå, som passede på i tide?"

Albins ansigt blev overtrukket af en blodrød farve. "Herren kender mig ikke!" sagde han langsomt, ligesom for at undertrykke den følelse af vrede, som ville skaffe sig afløb gennem tårer. "Hvis herren kendte mig, ville han ikke kunne tro noget så nedrigt om mig."

"Haha, der er dog godt svensk stof i dig, min kære landsmand! Men hvordan kom du i besiddelse af båden under så vanskelige omstændigheder?"

"Den båd, hvori jeg søgte redning," her fandt Albin sig atter nødt til at omgå sandheden – "tilhørte sikkert det andet fartøj og havde formodentlig revet sig løs under stormen. Kun jeg alene af os alle" – nu blev hans stemme næsten uhørlig – "nåede den, men" – tilføjede han med en vis sky ærbødighed – "det havde været forbi med mig, hvis jeg ikke havde fået en god håndsrækning."

"Godt! Du spiller ikke din rolle ilde, så ung du er, men du må nok lære dig at have bedre sammenhæng i dine komedier, hvis du vil vække medlidenhed. Sandheden sætter jeg nu mere pris på – jeg tror ikke et ord af, hvad du siger, min unge vildfugl!" Styrmanden vendte sig fortrydelig bort fra den bestyrtede Albin og spurgte i en barsk tone, henvendt til kaptajnen: "Hvem kastede trossen?"

"Unge hr. Achilles!" svarede kaptajnen ærgerligt.

Et lyn fo'r ud af den unge styrmands mørke øjne og en let rødme farvede hans kinder endnu stærkere, men han beherskede dog sit vredesudbrud. "Hvem hjalp ham?"

"Jungmand Bas."

"Ah! Befal Bas at komme agterud."

Bas, en kæmpestor og bredskuldret yngling, som Albin genkendte som den, der havde været med ved manøvren, trådte nu frem med huen i hånden.

"Hvem kastede linen til denne dreng, før mit samtykke blev indhentet?"

"Achilles, styrmand!"

"Hvorfor hindrede du ham ikke?"

"Styrmanden havde ingen ordre givet dertil."

"Ålehoved! Jeg var jo ikke på dækket! Men siden du har været behjælpelig med at bemande mit fartøj med en grønskolling til, så har du vel i sinde at afstå ham din ration?"

"Hm!" sagde Bas, idet han antog et yderst enfoldigt udtryk og stod og vendte og drejede sin hue. Så kiggede han til vejrs, ligesom om han nu havde overvejet sagen.

"Jeg spørger dig, lømmel, om du kan leve uden madration?"

"Nej, styrmand, jeg tror ikke, det lader sig gøre. Havde det været en *anden* slags ..."

"Af denne hersens, mener du?"

Med disse ord gav styrmanden monsieur Bas et slag på øret, som denne under andre omstændigheder ikke ville have agtet og næppe følt, for nogen egentlig styrke kunne *Flyvefiskens* styrmand ikke bryste sig af, skønt han gerne ville anses for at være en mindre Herkules. Imidlertid vidste Bas nok, hvad han gjorde, da han, som om var blevet aldeles bedøvet af slaget, tumlede hen ad dækket og tørnede imod stormasten, idet han mumlede nogle ord imellem tænderne.

"Vover du at beklage dig, din kanalje!" Styrmanden nærmede sig ham med et barsk blik, men bag strengheden anede den

listige Bas noget, som han var i stand til at tyde lige så godt som almanakkens spådommen om godt eller dårligt vejr.

"Nej, styrmand, det vover jeg ikke."

"Nå, hvad er det da, du mumler om?"

"Å, jeg tænkte bare, at hvis styrmanden vil bruge sine kræfter mod folkene på den måde, var det måske lige så godt at anlægge et sygehus om bord! Det er ikke alle, skulle jeg tro, der kan døje sådan en visker så godt som jeg!"

"Mener du det, min gut?" sagde styrmanden strøg sig om hagen med et let smil. "Nå, sig til kahytsdrengen, at han giver dig en flaske rom. Du behøver noget at vaske ørene med – jeg har allerede glemt, at du har båret dig dumt ad."

"Gud bevare styrmanden! Jeg tænkte jo kun på at opbringe båden, som er en af de bedste snipper, jeg nogensinde har set, og så fulgte knægten med i købet."

"Godt, godt! Så sig også til Achilles, at han lader et par ruller tobak gøre rommen selskab. Du kan lægge noget af den på tænderne, hvis du skulle få tandpine efter min sansekage. Og tag så drengen her med dig og sørg for, at han får noget at leve af … Har man taget fanden op i – eller rettere ud af båden, så kommer man vel også til at bringe ham i land!"

Et nådigt blik affærdigede på en gang Albin og hans beskytter, og under de snurrigste grimasser vendte jungmand Bas tilbage til sine kammerater, som højligt misundte ham den indbringende ørefigen.

"Hør, kaptajn," befalede styrmanden, "gå ned og læg kortet sammen, og før så ind i logbogen: *Med fare for eget liv reddet en stakkels dreng fra den forliste norske skonnert Johanna. Drengen flød*

omkring i en elendig båd, som ved redningsaktionen blev slået til pindebrænde mod vor skibsside!"

"Udmærket, styrmand!"

"Vent – giv først ordre til at bringe båden ombord! Man må passe nøje på, at den ikke støder mod: der er godt træ i den slags snipper … kender dem udmærket. Og lad den så stuve ned i storbåden!"

"Javel, styrmand!"

"Eftersom vi ganske sikkert får klart vejr til middag, kan du bringe oktanten op – husk at pudse glassene rene – og læg den på kappen! Jeg pejlede ganske vist den skotske kyst i går, men strømmen går ganske bandsat heromkring … det skader vel i hvert fald ikke at tage en højde."

Den således bebyrdede gamle kaptajn gik ned for at udføre alle de forskellige opgaver, hans despotiske styrmand havde givet ham.

I mellemtiden promenerede samme herre frem og tilbage på dækket af sit fartøj: for kaptajnen kom det aldrig på tale at kalde det for *sit*, undtagen når man var i havn, hvor den gamle blev klædt på og passende pudset af for at gøre *les honneurs* som *Flyvefiskens* sande, i skibspapirerne anerkendte øverstbefalende. Men så snart man atter var på søen igen, måtte kaptajnen igen trække sig tilbage til sin underordnede og fornedrende rolle som nul. Af hvilken grund forholdende var således, vil vi senere erfare.

Albin, som stik mod, hvad han hidtil havde været vant til, måtte holde sig foran masten, havde lige styrket sig på den fortræffelige skibskost og søgte nu – da han ikke så noget til sin

første ven, Achilles, som i sin egenskab af skibsdreng var beskæftiget i styrmandens kahyt – at bringe bekendtskabet i gang med den nyeste, jungmand Bas.

Naturligvis var Albin yderst forundret over det fuldstændig omvendte forhold ombord, som han ikke helt vidste, hvad han skulle mene om, eftersom det på ingen måde lignede noget, han havde set på andre koffardiskibe, og hans første spørgsmål til Bas – der straks ganske ugenert hjalp hans forsøg på bekendtskab på gled ved at erklære, at han var en landsmand, gotlænder – gik først og fremmest ud på at få at vide, hvad dette var for en slags fartøj, hvorfra det kom, hvilken nation det tilhørte, hvorfor det havde så mange kanoner, så stort et mandskab, og i særdeleshed hvorfor styrmanden var kaptajn og kaptajnen ingenting.

"Stop og beslå! … Det er ikke skik om bord på *Flyvefisken* at være så nyfigen! Den, som vil vide noget, ser, hører og begriber, men han snakker ikke højt om det … tralleralleralleralla – i det mindste! Ak, herre Gud, den som endnu en gang fik lov at se Hoberggubbens sovekammer [Note 1)] – ja, min lille herre, jeg er barnefødt deromkring, og derfor tænker jeg, at jeg kan være så god en sømand som nogen, der endnu ikke har set skummet på en styrtsø."

"Hvordan kan det være, at du har taget hyre så langt hjemmefra?"

"Ja, hvordan kan det være, at bølgerne danser rundt fra Nordsøen til Atlanterhavet og Sortehavet og Rødehavet og Hvidehavet og hvad de nu hedder, alle disse have, som løber jorden rundt? Jeg ved ikke andet, end at de bare er der og følger med. Sådan er det også med sømanden: han følger med, hvor

det så bærer hen, i dag her, i morgen der – svensker, nordmand, franskmand, irlænder, tyrker eller hedning, det kommer ud på et, som tyskeren sagde, bare det går ordentligt til, så han kan lægge lidt på kistebunden, til han kommer hjem og ser sig om efter en køn pige – for ser du, kæresten skal være fra hans eget land. Jeg lider det ikke, når fruentimmerne kommer og går ligesom bølgerne – der skal være orden i tingene!"

Albin smilede ad den glade sømand. Selv om han troede, at han aldrig selv kunne blive glad igen, var dog som en lise for hans hjerte at se munterhed hos andre, især da, når jungman Bas, bortset fra den venlige mulatdreng, var den eneste ombord, han mente at kunne prøve at meddele sig med. Alle andre så så alvorlige, kolde og uigennemtrængelige ud, at Albin nærmest fik kuldegysninger blot ved at se på dem.

"En ting kan du dog godt sige mig, jungmand Bas, hvorfra kommer fartøjet – og hvad landsmand er det?"

"At vi kommer fra Vestindien er lige så vist, som at vi går til Göteborg, men at sige, hvad landsmand *Flyvefisken* er, det kan jeg ikke påtage mig, eftersom jeg ikke ved det selv. Skulle jeg tænke noget aparte, så … men det tror jeg ikke, jeg gør, når jeg tænker over det, jeg har altid haft afsky for hovedbrud, og ment, at vi stakkels sømænd har fået vores part, når vi altid har vores bryderi med både hænder og fødder."

"Du viger uden om – fartøjet her er vel hjemmehørende et eller andet sted?"

"Ja, hvis havet skulle finde på at være et bestemt sted! Jeg tror, at *Flyvefisken* er født i havet, at hajerne er dens brødre og hvalfiskene dens fætre, og at kaptajn Ennes er havmanden selv.

De siger i det mindste, at han ikke har haft foden på land i fyrretyve år – men jeg ved ingenting, som den stumme sagde!"

"Men styrmanden da?"

"Ts … ts …

Katten hun er mit søskend'barn –
Hun har så gode dage …

Å, hvis den lille herre bare vidste, hvor morsom en vise det er: det er en gammel gotlandsk vise, og den har jeg sunget mere end en gang, da jeg var lille og legede i Hoberggubbens Sovekammer … men se, der har vi Achilles, *han* forstår sig både på det ene og det andet … bare han ikke er *for* klog … Og nu farvel, til De begynder at kede Dem, min unge herre … Da er jeg til tjeneste igen, hvis jeg har tid!"

Den unge mulat nærmede sig Albin med hjertelig deltagelse. "Stakkels dreng være meget ulykkelig … miste fader og broder! Achilles heller ingen fader, aldrig haft broder … ikke være glad altid, men ikke nogen vide … selv vide bedst!"

"Så passer vi godt sammen, jeg skal også begrave min sorg hos mig selv, hvis jeg blot kan blive vant til den," sukkede Albin, idet han, vekslende et hjerteligt blik med den venlige dreng, satte sig på en kanon og stirrede ud i vandet.

Som styrmanden havde forudsagt, blev luften helt klar henad middagstid, og han foretog sine observationer med en nøjagtighed og sikkerhed, som viste, at han var godt hjemme i sin gerning.

Flyvefisken ilede afsted for en frisk kuling gennem Nordsøens skummende bølger, imens vor helt, stående alene ved den køje, han skulle dele med Achilles, i tankerne overvejede, hvad han burde gøre, når han ankom til Göteborg, hvor han ikke havde et

eneste menneske at vende tig til. Den ene mil efter den anden forsvandt i det fjerne bag skibets agterstavn, uden at den stakkels dreng blot kunne længes efter at gense det land, hvor han havde hjemme, men alligevel var en fuldkommen fremmed. Hans fars gamle ven – hvis han ellers var hjemme i Sverige – boede langt fra Göteborg. At henvende sig til ham på anden måde end ved et brev var altså umuligt. Men breve kommer langsomt frem: den, som skal vente på et svar, må have noget at ernære sig ved imens, og Albin havde intet, ud over lidt småpenge, for de penge, han havde fået ombord på sørøverskibet – hu – dem turde han ikke røre. Desuden ville han jo gøre fortællingen om sin ulykke utroværdig, når der ingen vidner var, og han selv var bundet af sit løfte til den gamle sørøver – og hvordan kunne han for øvrigt lyve for sin fars tro ven – være sig i brev eller mundtligt?

Albins tanker blev stadig mere dystre. Han huskede på den mistro, styrmanden havde haft til ham, og hvordan det nu var med Albin, havde han ikke lyst til endnu engang at måtte rødme for den sags skyld. Hvad skulle det i øvrigt også tjene til at opsøge en mand, som havde været *udset* til at være formynder, hvor der nu ikke var mere tilbage at passe på … "andet end mig selv!" tilføjede Albin i tankerne. "Nej," sagde han straks efter, og det unge bryst svulmede stolt ved tanken om, hvordan han *alene* gennem tusinder af vanskeligheder og modgang skulle arbejde sig op, "jeg er snart fjorten år – jeg skal ikke ligge nogen til last: jeg må kunne passe mig selv."

Når man er tretten år har man altid stor fortrøstning i troen på deres egne evner. Og Albin sukkede dog i barnlig fromhed: "Og Gud forlader ikke den, der har en fast tro på ham!" Men idet

han halvt hviskende udtalte disse ord, brast det stakkels lille hjertes styrke og mod: mindet om faderen, både i live og fra den smukke drøm, stod så livagtigt for hans indre øje, at han kastede sig ned på dækket og begyndte at græde. Intet og ingen kunne nu trøste ham: han græd, til han faldt i søvn, og snøftede selv i søvne.

13. Et nyt venskab

Dagen efter var Albin – som fandt sig nogenlunde trøstet af såvel den lille mulats filosofier som jungman Bas' utvungne veltalenhed – ved noget bedre mod.

Den ulykke, som havde ramt ham, var uigenkaldelig og uoprettelig. Hans elskede fader kunne vel alligevel ikke have levet længe og ledet ham på vej, stakkels Will havde det langt bedre i Himlen end på jorden, og hvad den store formue angik, havde det ganske vist været bedre, om den ikke havde ligge på bunden af havet, men siden det nu var sådan, var det vel sket, fordi Gud, som vidste alt, havde afgjort, at det var bedst for ham at komme frem i verden ved hjælp af hans egen indsats. En sorg havde han dog endnu: den bitre forestilling om, at faderen i sin sidste stund havde kaldt på ham, og havde sukket over, at han ikke var kommet.

Det var noget over middag. Folkene havde skaffet, og Albin havde også i selskab med sin ven Achilles gjort kål på et gedigent måltid – ungdommens sorger ødelægger ikke appetitten. Nu stod de to unge kammerater på fordækket og talte sammen, da styrmandens stemme krævede deres opmærksomhed. Det var dog ikke nogen af dem, men en af malajerne, der fik befaling om at komme frem.

Albin tænkte, at det vel drejede sig om en eller anden tjenstlig ordre, men blev særdeles forundret, at han hørte den stolte styrmand i en fortrolig tone bemærke: "Nå, min ven Antony, skal vi tage os lidt motion oven på maden?"

"Hvad betyder det?" spurgte Albin lavmælt Achilles, som ikke syntes at tage den ringeste notits af forslaget.

"Betyder? Se selv – egne øjne altid se bedst. Ganske almindelig ting – men morsom, meget morsom ting."

Albin rettede atter blikket mod styrmanden og opdagede med stadig stigende forundring, at denne fra et skab i kappen fremtog to dolke af træ med sløvede klinger. Af disse beholdt han den ene selv og overlod den anden til malajen, som tog mod den med modvillig ligegyldighed, der dog syntes at dække over en følelse, der lignede had.

"Nå, Antony, se nu ikke ud i fjæset som skyerne før en byge! Du har selv undervist mig i denne ædle kunst – jeg kan jo ikke gøre for, at læredrengen overgår mesteren … Åh, kaptajn, du står noget i vejen der. Jeg kan ikke lide, at der er nogen her på mit skib, der ikke kender sin plads. Du har vel ikke allerede landkending?"

Den gamle kastede et efter Albins opfattelse ganske besynderligt sideblik på sin noget dristige officer; derefter luntede han smukt agterud med et skarpt sideblik på malajen.

Styrmand vedblev, vendt til denne: "Husk også, min ven Antony, at jeg har tre stød til gode hos dig fra sidst, hvoraf det ene, så sandt jeg er befalingsmand på det mit skib, ville have lagt mig i dok i evighedens havn med det samme, hvis du i stedet for trædolken havde haft den lange kris i hånden, hvis spids så venligt titter ud af bukseslidsen ved din side. Glem ikke at slibe den, Antony, ellers ruster klingen … Og nu – klar!"

"Klar, styrmand!"

Under denne samtale havde de fleste af besætningen forsamlet sig i en nysgerrig flok ved storbåden og omkring stormasten for at overvære et skuespil, som, hvor ofte de end havde set det før, altid havde den samme interesse for dem.

Albin og Achilles satte sig til rette på en vandtønde for at iagttage kampen.

Med trækniven i den højre hånd og den venstre arm løftet i en ret vinkel indtog de kæmpende næsten samme position som to duellanter, dog med den forskel, at disse forsøger at holde deres stilling og gør udfald uden at ændre den. *Flyvefiskens* kamplystne fægtere begyndte deres leg med at gå rundt på dækket, omtrent som to store hunde, der viser deres gensidige mistro.

Malajen angreb med et stød mod styrmandens venstre side. Denne parerede lynhurtigt, men fik i samme øjeblik et heftigt, og denne gang virkeligt, stød mod skulderen. Malajens tropiske blod var allerede begyndt at komme i oprør, øjnene spyede ild, han vred og snoede sig som en slange for at komme til at give sin modstander endnu et bevis på sin overlegenhed, men styrmandens formidable undvigemanøvrer tilintetgjorde hans bestræbelser.

"Skal du have mesterkysset, Antony?" drillede den overmodige eventyrer – "du ved, lige ved halsen … skråt nedefter … en ottendedel tomme fra nøglebenet. Pas på, du søn af ilden og solen – nu er det min tur!" Og den stadige mere ophidsede Antony fik da virkelig et så voldsomt stød på det angivne sted, at han, der var den spinkle styrmand mange gange overlegen i styrke, var ved at segne om. Men en sådan skam i overværelse af besætningen fik ham til at glemme sit underordnede forhold: hurtigere end tanken skiftede den hævngerrige malaj våben – og nu var det den forfærdelige kris, hvis klinge glimtede i hans hånd.

Styrmanden gjorde et hurtigt spring til siden, kastede trædolken fra sig, og før malajen kunne nå at vende sig mod ham, blinkede de blågyldne mønstre i solen fra en milanesisk, trekantet klinge i hans højre hånd.

"Ha, du nedrige usling, du vil gøre legen til alvor: du vil stikke i stedet for at støde. Læg din køkkenkniv fra dig, og jeg vil lade nåde gå for ret, for du er en god sømand – men, Guds død, hvis du gør et eneste udfald, så får du på øjeblikket et mesterkys, du vil føle lige ind i hjertet!"

Søfolkene, der indbyrdes morede sig over styrmandens sære påstand om hans egen styrke, skælvede for hans dygtighed i at føre dolk, sabel og skydevåben. Inden malajen havde nået at gøre en eneste bevægelse, fandt han sig derfor afvæbnet og fastholdt bagfra af kammeraterne, som – hvor lidet styrmanden end var elsket – ikke brød sig synderlig om Antonys vilde og lumske forsøg, der var følgen af et dybt indgroet had til styrmand, som han aldrig kunne forlade og derfor var nødt til at adlyde.

"Øvelsen er slut for i dag, Antony!" vedblev den besynderlige hersker, der nu atter var rolig, og stak hastigt sit smukke våben ned i dets skede indenfor jakken. "Kahytsdreng," – Achilles kom frem – "tag et af de små bambus-halvankre og giv til Antony. Han må have noget, hvormed han kan drikke en taksigelsesskål med sine kammerater, for at de kølede hans blod inden det fik brændt hans sidste gnist af fornuft ud af ham – jeg er ikke hævngerrig … gå!"

"Det var dog en besynderlig form for disciplin!" sagde Albin til sig selv. "Og alligevel går alt for sig som et urværk her på skibet, når det angår manøvreringen!"

Han overvældede jungmand Bas og Achilles med spørgsmål, men den første snoede sig uden om med sin gamle, gotlandske vise: "Katten hun er mit søskend'barn", mens den sidstnævnte syntes at stride med sig selv om, hvorvidt han burde udtømme sit hjerte for sin ven.

Sent en aften – *Flyvefisken* var da begyndt at kløve Kattegats grønne bølger – stod begge drengene ved galionen og betragtede det herlige farveskift fra måneskinnet, som blandede sig med de lysende striber af skummet foran skibets bov.

Achilles brød stilheden, efter at han først havde udvekslet et blik med Albin.

"Kan hvide dreng være rigtig ven med brun? … nej, nigger være foragtet – være hund!"

"Det gør mig meget ondt, Achilles, at du kan tro sådan om mig," svarede Albin med venlig iver for at retfærdiggøre sig. "Farven betyder ingenting, hvis man holder at et menneske – og du ved selv, hvor megen grund jeg har til at holde af dig, du, som har reddet mit liv!"

"Mig også holde af, holde meget af, give stort bevis på venskab … Albin ikke foragte stakkels neger?" Og inden Albin kunne nå at hindre de, havde den lille mulat trykket hans hånd mod sine læber.

"Achilles, sådan noget må du ikke gøre! Men giv mig din fortrolighed, og lad være med at tro, at nogen kan foragte dig – for øvrigt er du jo ingen neger: du er brun."

Achilles så længe eftertænksomt ned i vandet. Endelig fortsatte han: "Kan Albin tie? Neger hellere bide tunge af sig end forråde ven!"

Vor stakkels helt kunne ikke andet bæve for endnu et pålæg om tavshed. Men han var alt for interesseret af, hvad han i løbet af denne rejse havde hørt og set, til ikke at give sit løfte om ubrydelig tavshed.

"Jo," fortsatte Achilles, idet han forsigtigt så sig omkring "kaptajn og styrmand sejle hjem til mit land, købe negere og føre dem bort til gule mænd, som piske negre ihjel, hvis han ikke arbejde flittigt i store marker med langt græs."

"Ah, nu forstår jeg! Det er et smukt selskab, man er kommet i! … Og dig har de købt som slave? … men de behandler dig dog med megen godhed?"

"Ja, styrmand holde meget af Achilles … men Achilles ikke være slave: være i slægt med styrmand!"

"Kors – hvor er du da født?"

"I Afrika … i min faders land. Og min fader var ung, smuk neger, solgt til kaptajn, som havde ham på sit skib i mange år. Mig født om bord."

"Om bord? Havde da negeren sin kone med sig?"

"Ingen kone med sig."

"Hvem er da din moder?"

"Min moder være … være" – mulatten bøjede sig hen over Albins øre – "være – styrmand!"

"Er du tosset eller driver du gæk med mig?"

"Nej, nej – men ikke tale! Om nogen høre dette, både Achilles og hvide dreng være ulykkelige!"

Albin gjorde store øjne.

"Styrmand være fruentimmer, være gift med gammel kaptajn, men ingen menneske vide dette uden styrmand selv, kaptajn, mig og gammel negerinde, som havde Achilles i otte år.

Styrmand holde meget af Achilles, kysse ham og kalde ham søde dreng, elskede barn – og da mig sige *mama styrmand*, men hende altid låse kahytsdør og sige, hende slå ihjel søde dreng, elskede barn, om han sladre. Kaptajn var ond imod papa neger og sælge ham eller slå ihjel. Mama styrmand ikke vide, om han er levende eller død. Når mama styrmand tænker på neger, hende blive vild som tigerkat, tampe gammel kaptajn og låse for rom og cigarer, men Achilles altid stjæle til kaptajn, og derfor kaptajn også holde af Achilles!"

"Aldrig har jeg hørt en så forunderlig historie," udbrød Albin i den højeste spænding, "din *mama styrmand* har vist ikke sin lige i hele verden. Hun manøvrerer jo med fartøjet og fører en kommando, som om hun havde været på søen i alle sine dage!"

"Også altid være," svarede mulatten, "gammel negerinde, som mig være hos, fortæller om kaptajn, at han klage over mama styrmands utaknemmelighed. Kaptajn mange år siden, tyve år, finde i sit land, svenske land, smuk lille jødebarn, som ingen sørge for – meget fattig, forfærdelig fattig. Kaptajn altid ømt hjerte – uden mod neger – tage lille jødebarn til sig, klæde på som dreng og have med sig om bord – lære mange ting, læse, skrive, regne, al ting som kahytsdreng – gifte sig i svenske land, da lille barn femten år, men kaptajn meget gammel. Hende ikke siden længer være kahytsdreng, men styrmand."

"Og hun har taget kommandoen fra kaptajnen?" faldt Albin ind.

"Kaptajn aldrig kommando uden i land: ham da bryste sig, sætte hoved højt, være herre på sit dæk. Mama styrmand da stikke pibe i sæk – ligne turteldue – tage frem fin rom, fin tobak

og, når ingen ser det, kæle for kaptajn, rykke ham i skæg, smiske for ham."

"Hvilken snedig ordning. Er det længe siden, de var i Sverige?"

"Ikke være der siden gifte sig, men have mange penge i slavehandel – eje dette skib med ladning, som dem sælge i Göteborg – siden den rejste en gang endnu til Vestindien, men komme igen om to år og købe store plantager i svenske lande, mama styrmand fortælle – og Achilles flytte med."

"Du har dog en moder, selv om hun er styrmand, men jeg har hverken fader eller moder," sagde Albin sukkende, "og når vi nu kommer til Göteborg, ved jeg ikke, hvor jeg skal hen, eller hvad jeg skal tage mig for, inden det lykkes mig at få hyre."

"Mig sige til mama styrmand, at dig være om bord, følge med til Vestindien og tilbage til svensk land – og siden hos Achilles på plantage."

"Nej, således kan det ikke blive," svarede Albin, idet han rystede på hovedet og trykkede den unge mulats hånd med varme, "med den kvinde – bliv ikke vred på mig, fordi jeg siger det – vil jeg ikke rejse, og heller ikke spise hendes brød et minut efter, at vi er kommet i havn. En anden sag er det med dig: Du er hendes søn, du kan tage hendes penge, men, men ..."

"Hvide dreng ikke kende Achilles! Alle poser med guld koste negers blod. Achilles ikke drikke papas blod, men holde af mama styrmand, ikke forlade mama styrmand når hende bliver gammel. Men Albin sulte ihjel i fremmed by, om ikke have guldpenge."

"Nej, Achilles, der kommer nok råd. Jeg har ingen, ingen i hele verden, men alligevel er jeg ikke modfalden! Da jeg blev

kastet rundt i den lille båd på havets bølger, så jeg i drømmen min døde moder, som gentog de bønner, hun engang lærte mig, da jeg var lille, og så sejlede jeg i en sky med min fader, som talte så smukt til mig og sagde: 'Gud forlader aldrig den, som tror fuldt og fast på ham!' Fra den tid kan jeg vel nok føle en dyb og tung sorg inden i mig, men jeg har den sikreste overbevisning om, at den, der tre gang har frelst mit liv, ikke atter vil drage sin hånd fra mig. Jeg går i mit fjortende år, jeg skal nok vide at fortjene mit brød; og selv om jeg skulle komme til at sulte lidt ind imellem, så vil jeg tænke på, hvor godt jeg har haft det i tretten år, og at alting ikke altid kan være ligedan."

"Men om du blive husvild – om hvide dreng ikke finde venlige mennesker: alle fremmede?"

Albin så tænksomt på de glimtende gnister, der lyste i vandet. "Å nej, der findes jo så mange udveje! Jeg er stærk – jeg ville helst være fri for at skulle gøre tjeneste som kahytsdreng, men jeg ved alt hvad der hører til, og kan gøre, hvad end der måtte være nødvendigt."

"Også børste støvler, som Bas sige, man bruge i svensk land?"

Albin så atter ned på gnisterne, der dansede så lystige og glade. "Ja, hvorfor ikke," sagde han med et lille suk – "jeg kan vel nok gøre det også! Du skal ikke bekymre dig om mig, Achilles, for papa sagde, at det ikke er nogen skam at gøre, hvad som helst det skal være, så længe det blot er hæderligt."

To dage efter denne samtale lå *Flyvefisken* fortøjet ved Klippan.

Gamle kaptajn Ennes stod på sit "selv førende og selv ejende" skib, klædt omtrent som en rig nabob. Den unge styrmand vimsede geskæftigt frem og tilbage, lyttede med dyb opmærksomhed til *kaptajnens* ordrer, og undlod ikke at tage til hatten, hver gang han gik forbi sin foresatte.

For sidste gang hvilede de to unge drenge ved hinandens side. Inden de sov ind, havde de lovet hinanden evigt venskab og at bevare hinanden i trofast minde, hvis de ikke skulle mødes oftere i livet. Længe lyttede Albin Jentzel til den unge mulats snøften, og selv var han heller ikke ved alt for godt mod. Men da Achilles vågnede om morgenen, var pladsen ved hans side tom. Forgæves søgte han vennen over alt på skibet, men Albin var og blev forsvundet, og med ham det eneste lyspunkt, der blinkede på den stakkels Achilles' himmel.

14. Vor helts første eventyr i land

Det var endnu ikke dag, da Albin, som ville være borte, inden der blev liv og bevægelse på skibet, sneg sig bort fra sin brune vens side.

Den godmodige kæmpe jungmand Bas havde vagt, og han, som få dage i forvejen havde hjulpet Albin om bord, hjalp ham nu fra borde, idet han på sin joviale måde forsikrede ham, at den sidste tjeneste var mere værd end den første.

Bas modtog en varm hilsen til Achilles samt et håndtryk til sig selv, ved hvilket Albins lille, fine "herrehånd", som Bas udtrykte det, helt og holdent forsvandt i matrosens store næve – men et håndtryk er måske aldrig blev givet og besvaret på ærligere vis.

"Stakkels fyr," sukkede Bas, "det er næsten, som dengang jeg slap den stær ud, jeg havde som barn … Nå, de små fugle har også vinger, og Vor Herre kaster vel nogle korn til dem på deres vej. Jeg kan ikke andet end bede til Gud for dig – var det min landlovsdag, fulgte jeg med dig."

"Tak, gode, hæderlige Bas, men det ville nok ikke være godt, for så ville styrmanden måske kunne finde mig igen gennem dig. Jeg vil helst, at ingen her fra skibet ved noget om mig, for jeg er bange for, at …"

"Jeg forstår … nå, Gud være med dig. Tag denne las af en pengeseddel, så gør du mig en tjeneste, for hvis jeg kommer i land, så går den alligevel til … Hør nu, vær ikke så hoffærdig! Nok er du i dit eget land, men ikke desto mindre en fremmed!"

"Aldrig ville jeg tage, hvad du har arbejdet hårdt for at tjene – det må du ikke bede mig om! Og Gud velsigne dig også, gode

Bas! Hils Achilles tusinde gange … Og nu farvel!"

Kommet i land vandrede Albin gennem Masthugget, imens han bad for, at den onde styrmand ikke ville søge efter ham. Achilles historier havde indgivet ham en sand rædsel for den kvindelige officer på *Flyvefisken*, og bortset fra det aller forfærdeligste, nemlig atter at falde i hænderne på sørøveren, kunne han ikke tænke sig noget værre, end hvis mama styrmand tog ham med til Vestindien.

Intet afbrød stilheden på de ellers så livlige gader, ud over en og anden hane, der galede solopgang for sit harem, og her og der en snorken fra en matros, der var faldet i ærlig kamp under Bacchus' fane, og nu strakte sig behageligt i en bekvem rendesten med en lille hoben affald som hovedpude. Man kunne også, hvis man lyttede nøje efter, høre en snøften fra en skudeskipper, der stak hovedet op og med hånden over øjnene så op mod vindfløjen efter vindretningen.

Albin, der havde en smule anlæg for filosofien, fandt ikke sin stilling værre, end at han kunne lytte til de tegn, hans øjne gav. Lykkelige alder, hvor søvnen kommer i næsten første række af alle nydelser! Han tog plads på en trappe, hvor han, mens han betragtede den forgyldte støvle på et skomagerskilt skråt overfor, sov ind.

Han blev vækket fra en drøm, hvori han talte hurtigt og livligt på tegnsprog med Will, ved et ublidt puf i siden. "Hvad sidder du der og lurer for, din lille lømmel?" lød de ord, der påfulgte vækningen.

Albin rejste sig, og hans første tanke var at returnerede puffet, men han lod være, da han så, at han havde været til

hinder for, at en forretning kunne åbne, og gik uden at sige et ord.

Da han var kommet ind i byen, promenerede han op og ned ad den smukke Hamngatan, betragtede rådhuset, vagten og kanonerne udenfor, skubbedes snart til den ene, snart til den anden side af kontorister, som med hatten trykket dybt ned i panden og hænderne stukket i baglommerne af deres korte jakker, ilede fremad med samme fart som en dampvogn.

Musikken ved vagtparaden udgjorde Albins morgenmad. Men da han nu i så lang tid havde vandret omkring uden at støde på nogen, som gav særlig agt på hans lille, ensomme person, fandt han tiden inde til at stille et behov, der var lige så påtrængende som søvnen havde været det tidligere, og eftersom han mente, at maden var dyrere inde i byen, vendte han tilbage til Masthugget, hvor han efter at have indtaget sin frokost, ville begive sig ned i havnen og tilbyde alle de kaptajner, han kunne få i tale, sin tjeneste.

Inden han iværksatte denne beslutning, satte han sig dog på en afsides bænk for at tælle de småpenge, han havde i sin pung, der heldigvis havde ligge i den trøje, han hin forfærdelige nat havde taget på, men hvordan han end regnede – og Albin kendte så udmærket pengenes værdi – kunne han ikke få sin skat til mere end tre rigsdaler i svensk mønt. Ganske vist havde han stadig de sedler, som den "venlige sørøver" havde givet ham, men for ikke at blive fristet til at bruge dem, fandt han, at han lige så godt kunne kaste dem i kanalen. Han talte også disse penge, som udgjorde ikke mindre end femten rigsdaler, men han gøs ved at røre ved dem, og gøs endnu mere ved tanken om, at disse penge kunne være hans understøttelse … og

en-to-tre fløj det gulnede papirsomslag med Halvars gave ned i dybet.

Albin følte nu sit hjerte lettere i samme omfang som hans kasse var blevet det. Han var helt sikker på, at de penge, han havde tilbage, og som var det sidste, han havde tilbage fra sin fader, nok skulle bringe ham lykke. En mønt ville han dog gemme for altid, og engang, når han blev rig (og hvorfor skulle Albin tvivle på det; tvivler man overhovedet på noget, når man går i sit fjortende år?) – skulle lade indfatte i guld og rubiner og smaragder med flere ædle stene og siden bevare som en slags relikvie.

I forventning til fremtiden og dette gyldne løftes indfrielse tiltrådte Albin tilbagevejen til Masthugget, og som det første tegn på, at skæbnen nok ville være ham bevågen, fandt han den lykkelige omstændighed, at det værtshus, uden for hvilket han standsede, på et skilt over døren havde den imødekommende indskrift:

"*I dag for penge – i morgen for intet.*"

"Ak, hvilke venlige folk!" sagde Albin, idet han opmærksomt gentog læsningen af inskriptionen. "Det er jo godt for de mange fattige, der ikke har mange penge!" Og dermed gik Albin – som hidtil kun havde besøgt store, elegante hoteller, hvor han havde spist med sin fader, og hvor man ikke fandt slige velmente deviser – ind i restaurationen og bad om en portion bøf og kartofler, dog først efter at han for en sikkerheds skyld havde forhørt sig, om han havde læst rigtigt på skiltet.

"Jo bevares!" sagde den smilende værtinde. "I dag for penge, i morgen for intet!"

"Takker ydmygst!" Albin bukkede dybt, erlagde sin betaling, og forsikrede, at han ikke ville glemme at komme igen i morgen.

Nede ved havnen, hvortil han nu begav sig, var der nu meget livligt. Han spurgte alle og enhver om, hvor han kunne finde kaptajner. En svarede ham kun ved at stirre ham stift i øjnene, en anden rystede på hovedet og sagde lakonisk: "Ombord på skibene!" En tredje råbte: "Se at komme af vejen, og besvær ikke folk, som har travlt!" og en fjerde var endelig så venlig at sige: "Min dreng, lige der står kaptajn C. og kaptajn L. og taler sammen." Men inden Albin havde fundet ud af, hvem af de personer, han kunne se, var de nævnte kaptajner, var den, der havde givet ham oplysningen, allerede forsvundet. Nogle matroser, der var beskæftiget ved losningen af et skib, anviste ham et par fartøjer, hvilke han da også opsøgte, og på det ene traf styrmanden, på det andet selve kaptajnen, men ingen af dem havde brug for en kahytsdreng – den sidste lovede dog at anbefale ham til en anden kaptajn, men denne var ikke at træffe lige i dag.

Det var blevet aften, før vor stakkels Albin, som hele dagen havde været i uophørlig bevægelse, endelig indså, at han måtte afvente den næste morgen, før han gjorde nye forsøg. Ganske træt og mødig tog han nattelogi på det første det bedste herberg, han traf. Han havde også et stort behov for at få sig et aftensmåltid, men han besluttede sig til at være sparsommelig, og ville sikkert være gået til hvile med dette forsæt, hvis ikke duften af risengrød havde fristet ham på det mest forføreriske.

"Lad da gå," tænkte han, "i morgen får du jo i hvert faldt frokost gratis og har sikkert hyre inden aften!" Og så spiste

Albin risengrød, bad sine bønner, tænkte på sin fader, moder og broder, der nu var i Himlen, og sov derpå godt, uden at skænke forholdet mellem det værelse, han nu beboede, og dem han tidligere havde beboet, en tanke.

Næste dag begyndte den samme skæbne. Han blev narret fra den ene til den anden. Den tjenstvillige kaptajn, der havde lovet at anbefale ham til en anden kaptajn, kom slet ikke, og enden på det var, at Albin endnu klokken tolv var uden arbejde. "Nå, nå," trøstede den håbefulde dreng sig, "i eftermiddag bliver det bedre!" Og dermed begav han sig til det venlige madsted, hvor han bad om sin *tillægsportion*, hvilken han da også fik, men da han rejste sig uden at betale med andet end en venlig tak, erklærede værtinden, at dette var så langt fra tilstrækkeligt: hun skulle have sine seksten skilling, brød iberegnet, hverken mere eller mindre.

"Men," indvendte Albin bestyrtet, "der står jo tydeligt: I morgen for intet!"

"Ja, men i dag er det *i dag* – forstår han ikke det, den lille herre?"

"På den måde bliver man jo snydt hver dag?"

"Ha, ha, ha, så enfoldig man er – det er jo til at le sig fordærvet over – er *i morgen* ikke altid en ny dag?"

"Fruen kunne dog i det mindste have været så ærlig at have sagt det før jeg spiste, så havde jeg ladet være!"

"Åh, han havde vel nok brug for at få noget i sig! Men jeg kan da ellers lade ham vide, at mit hus og min restauration er alt for hæderlige institutioner til sådanne skarnsunger, der ikke kender højre fra venstre. Og vær nu så god at aflevere noget mønt – og så kan han pakke sig!"

Med et bittert suk betalte Albin for den erhvervede erfaring.

Eftermiddagen blev anvendt til at tage en runde til alle hotellerne for der at efterspørge kaptajner af enhver nation – men ak, hvilke forskel mellem at søge og at finde! Albin traf mange kaptajner, men sort uheld ville, at ingen havde nogen plads som kahytsdreng ledig, og Albin turde ikke påtage sig nogen anden.

Men vi kan ikke sådan trin for trin følge den unge dreng og se, hvordan hans ungdommelige tro, hans glade forhåbninger efterhånden svandt – altså: den femte dags morgen finder vi ham med den dystre bevidsthed om kun at eje en tolvskilling, stående udenfor apoteket Kronen, hvor han betragtede denne de døendes sidste restauration og de mange flasker med foruroligende etiketter, som i hastig følge blev båret ud derfra af jomfruer, hvis søvnige øjne fortalte om nattevågen og sygesenge.

"Der findes vel dem, som har det værre: jeg har jo dog i det mindste mit gode helbred," sagde Albin til sig selv, men skønt han ikke ville tilstå, at modløsheden var ved at nærme sig ham, viste dog det fugtige slør, der havde lagt sig over de store blå øjne, at han stadig stærkere havde brug for noget til at støtte sin tiltro. Heldigvis drømte han altid om natten en rar drøm, hvori det hed: "Den som hjalp dig, da ingen hjælp syntes mulig, vil nok heller ikke svigte dig nu – og næst Gud, bevar din tro på dig selv!"

Eftersom det ikke syntes muligt at få arbejde på søen for tiden, havde han besluttet sig for at tage et hvilket som helst arbejde, og det var ikke uden hensigt, at han netop havde udvalgt dette sted.

En provisor trådte nu ud på trappen, høfligt bukkende for en gammel dame, som fulgt af en lille sort hund, begav sig ned på gaden, hvorved hun passerede tæt forbi Albin, som, da han så den unge mand blive stående på trappen for at trække en mundfuld frisk luft, trådte nærmere hen til ham og spurgte, om man ikke kunne bruge en dreng på apoteket til at udføre lettere opgaver.

"Jo, min ven, her er brug for mange drenge, men i øjeblikket har vi tilstrækkeligt!" svarede provisoren, mens han gennem sine lorgnetter så et helt andet sted hen.

"Men kunne jeg ikke få lov at arbejde, lige meget hvor simpelt, blot nogle dage?"

"Nej, hør nu!"

Albin følte sit hjerte krympe. Hvorhen skulle han nu gå? Tilbage til *Flyvefisken*? Der fandtes god mad, og Achilles ville modtage ham med åbne arme. Men mama styrmand, dette uhyre, som stjal negre og forøvede så meget ondt … "Nej, aldrig går jeg derhen igen!"

Han blev vækket af sine refleksioner af et skingert råb: det var den gamle dame, som ængsteligt skreg: "Tibb, min egen Tibb – Den store drage sluger ham! Frels, ak frels ham, min dreng!" Hun vinkede ad Albin, idet hun ganske udmattet af den store forskrækkelse måtte støtte sig mod muren.

Med et par spring var han på pletten. Den lille sorte hund var kommet i uenighed med en stor dogge, som ruskede voldsomt i lille Tibb, og denne var ganske sikkert blevet "slugt", hvis ikke Albin havde kastet sig uforfærdet imellem, befriet Tibb og båret ham hen til hans herskerinde, som nu lykkeligvis, efter at

provisoren havde været så venlig at ile efter Hoffmannsdråber, var kommet til sig selv igen.

"Lever han endnu?" var hendes første ord, og derpå et glad udråb, da hun så ham hel og velbeholden. "Tak skal du have, min gode dreng," sagde hun hjerteligt, henvendt til Albin, "tak skal du have – men vil du fuldbyrde din gode gerning, så bær ham hjem for mig! Kom, min dreng, kom … Tak for venligheden, hr. provisor – meget forbunden!" Og idet hun vinkede ad Albin, som med et glad "ja så gerne" havde påtaget sig den tilbudte kommission, satte matronen sig langsomt i bevægelse og standsede ikke, før de stod ved døren til et yderst net og velholdt lille hus.

"Kom med ind, kære barn," sagde den gode frue, idet hun gik op ad trappen, støttende sig forsigtigt til gelænderet. Endelig var dette tilendebragt, og alle tre, damen, Tibb og Albin, befandt sig nu i et smukt værelse, hvor en gammel, ærværdig husholderske modtog dem.

"Ak, Greta, hvorfor var jeg så uforsigtig og tog ikke dig med, som du bad om … Havde det ikke været for denne udmærkede dreng, ville min stakkels Tibb ganske bestemt være blevet ædt!"

"Hvad … Tibb ædt?" råbte Greta, og slap sin frues mantille for at ile hen og se efter, hvordan mon Tibb kunne se ud efter en sådan affære. "Ak, ak, om nådigfruen dog blot engang ville tro på mig!"

"Det skal jeg en anden gang … Men kom nu, min velsignede Greta, og løs mit hattebånd og tag mit overtøj af, og lad mig komme hen til chaiselongen … Se her, min dreng," vedblev hun henvendt til Albin, idet hun rakte ham en pengeseddel, "dette får du for at have reddet min stakkels Tibb!"

Albin bukkede uden at røre pengene. "Jeg takker så meget," sagde han, "men jeg kan ikke tage betaling for at have reddet den lille hund: det havde jeg gjort uden at blive bedt om det. Men hvis fruen vil give mig lidt," – han rødmede og stemmende bævede – "for at have båret ham hjem, så … kan jeg spise frokost for det."

Den gamle dame, som imidlertid havde lagt Tibb på sofapuden, betragtede Albin med en vis venlig overraskelse. "Du er ikke født heromkring, kan jeg høre – hvor kommer du fra, mit barn?"

"Jeg er født i nærheden af Stockholm – det er længe siden, jeg var hjemme. Dengang jeg rejste ud, var jeg en rig mands søn … nu kommer jeg hjem, faderløs og fattig, og ønsker blot at få et arbejde."

"Stakkels barn – hvordan har dine omstændigheder taget denne ulykkelige vending. Jeg spørger ikke af utidig nyfigenhed."

Albin fortalte sin sørgelige historie, undtagen det, han måtte forblive tavs om, og den menneskekærlige kvinde, en formuende adelig enke, blev så rørt af drengens åbne, uskyldige ansigt og hans bitre skæbne, men frem for alt af hans faste tro på Forsynet, at hun besluttede at gøre noget mere end blot at yde ham en øjeblikkelig hjælp.

"Hør, Greta," (således faldt fru Woks ord) "varm straks noget suppe og noget kød! Imens kan du, min lille ven, gå ind ved siden og tage dig et stykke smørrebrød med ost – det står på skænken – mens jeg tænker lidt over sagerne."

Og mens Albin gjorde sig til gode og takkede Gud inderligt, som endelig havde ladet ham møde et venligt menneske,

afsluttede fru Wolk sine overvejelser med at spørge: "Hvad står din hu så til, mit barn?"

"Søen, nu som altid, om blot jeg kunne få en god kaptajn at tjene."

"Ja, det er jo netop det svære: at finde en, som vil tage sig af dig i en faders sted. Men lad os ikke fortvivle. Foreløbig er du så ung, at du endnu nogen tid bør fortsætte med at gå i skole."

"Det er sandt, at jeg er ung, men jeg ved så nogenlunde alt det, jeg har brug for at kunne, indtil jeg kan læse til styrmandseksamen."

Fru Wolk smilede. "Nuvel, ungdommen har da altid tillid til sig selv! Jeg synes nu alligevel, at dine eventyr til søs ikke ligefrem har være så rare, at du skulle længtes alt for meget tilbage til det liv. Du må blive her i nogen tid – så skal jeg nok siden finde dig en passende plads."

"Jeg takker Dem så dybt, af hele mit hjerte! Men hvad skal jeg egentlig tage mig til? Jeg er for gammel til at … at … leve af andet end mit eget arbejde."

"Det er godt, du tænker sådan, min dreng, og den smule gæld, du kan komme til at stå i til mig, skal du nok komme til at betale af på ved at skrive mine regninger, åbne mine breve, læse højt for mig og ind imellem går ærinder for mig til boghandleren, og mange andre ting, som jeg ikke så nøje kan gøre rede for på forhånd. For disse ting får du hos en ærlig gammel kaptajn, jeg kan lave en aftale med, skønt han holder et lille værtshus, frit ophold og føde, og kommer i skole hos en af mine bekendte, magister I. Onsdag og lørdag eftermiddag kommer du og besøger mig, og det vil være min højeste

belønning at høre, at du gør fremskridt, for lærdom, mit barn, er godt at have i alle slags stillinger."

Albin følte sig rørt til tårer af den ukendte velgørerindes godhed, men han havde også, som vi allerede har set, en god portion selvstændighed og en alt for stærk tillid til sine egne kræfter. Det bekom ham altså ikke ganske vel at skulle afbryde den plan, han selv havde udkastet for sit fremtidige levned, og i stedet for søen og det friske liv derude at skulle ty til den kedelige skolegang og tilmed være afhængig. Men hvilken retning hans tanker end tog, var dog de ord, han iklædte sin taknemmelighed, således at den gamle dame følte sig overbevist om, at hun ikke ødslede sin godhed på en, som ikke var det værd.

Mens den gode fru Wolk nu gik ud i køkkenet for at holde råd med Greta, uden hvis viden og godkendelse den skikkelige herskerinde intet foretog sig, morede Albin sig med at betragte malerierne på væggene, og til sin forundring fandt han hele den ene væg beklædt med portrætter af hunde: det var alle den gode kones indsovede yndlinge, samt Tibb, der sad sidst i rækker. Albin smilede for sig selv. "Den, som elsker end hund så højt," tænkte han, "må dog elske sine medmennesker så meget højere!"

Efter nogle timer, som fru Wolk brugte til at finde ud af Albins kundskaber – ikke blot de boglige, men også om han kendte til nogle mulige slægtninge. Det var dog kun lidt, hun fik ud af dette sidste, for Albin havde fundet det bedst at fortie navnet på hr. Stangerling, for ikke at rode sig ind i forklaringer, han ikke selv kunne finde rundt i. Derefter var hele denne lille, men for Albin store forretning afgjort. Og efter at damen havde

påtaget sig at fremskaffe kaptajn Ennes udtalelse om Albins optagelse på hans skib, hvilket var nødvendigt for at drengen kunne blive indskrevet i sognet, og efter at hun havde holdt en rar lille moderlig prædiken om dårligt selskab, bedrag og andre ting, stod jomfru Greta parat, med slør over sommerhatten, rede til at ledsage ham til det hus, der nu skulle være hans hjem.

"Mit hjerte er ved at flyde over, så meget har jeg derinde, at jeg ikke ved, hvad jeg skal sige," erklærede Albin, idet han førte den gamle dames hånd til sine læber. "Men mine forældre i Himlen ved, hvad jeg tænker."

"Det kan jeg se, min dreng! I eftermiddag taler jeg med magister I, og så snart vi har fået købt nogle ordentlige klæder til dig, begynder du at gå i skole … Gud være med dig! Her har du Det nye Testamente – læs i det, så vil du aldrig mangle mod og trøst."

Albin var allerede ude af døren, da han blev kaldt tilbage. "Mit barn," sagde fru Wolk alvorligt, "gamle Stare, din vært, er en gennemhæderlig gammel søulk, men jeg kan ikke svare for alle dem, der går ind og ud der i huset. Gå ikke ud i hans værtshus, så længe du ikke keder dig alt for meget!"

15. Kaptajn Donnert

"Nå, her tænker jeg nok, han kommer til at bo som en prins, min lille ven!" sagde jomfru Greta, da de havde nået deres bestemmelsessted. "Og det kan jeg sige ham, at hvis han opfører sig ordentligt og læser flittigt – og nådigfruen, som er i Bibelselskabet, hun forstår sig på den slags – så er hans lykke gjort; og nådigfruen, som står i forbindelse med både høj og lav, til lands og til vands, helt ud til Det gule Hav og Den vilde Ørken, vil til sin tid skaffe ham en ordentlig plads, så sandt jeg hedder Greta Gråberg!"

"Det er jeg sikker på," svarede Albin, ikke så lidt overrasket over den nådige frues store magt, "og jomfru Greta kan tro, at jeg vil være taknemmelig mod både den ædelmodige frue og mod jomfru Greta!"

"Tak … det er godt! Jeg skal også nok protegere ham – for jeg har også en smule at sige … Men det var sandt: glem nu ikke nådigfruens sidste ord om værtshuset, for selv om det kan være morsomt at høre kaptajnerne sladre om dit og dat, så lyver de uden ende, og det kan de unge knægte tids nok lære … og nu farvel! Værten, som lige straks kommer hjem, er en fortræffelige gammel fyr, og hans husholderske et fint og skikkeligt menneske – når Albin ikke har mulighed for at søge mit eller nådigfruens råd, kan han gerne benytte sig af fru Märtas i en snæver vending … Gud være med ham!"

Albins værelse var et nydeligt lille loftskammer, hvis møblement bestod af følgende: tre umådelig stor sømandskister, der fungerede som sofaer, en med stjerner indlagt skrivepult, et bord af bambus med lakeret bordplade,

hvorpå der stod en ostindisk potpourrikrukke, rundt om hvilken grupperede sig et mindre batteri af muslinger og koraller, og endelig to trebenede stole, overtrukne med gult læder.

På væggen han mellem kort, søkort og en kikkert m.m., to skilderier. Den ene forestillede slaget ved Hogland, den anden et alter, hvorpå man så to hjerter i klar cinnoberrød og på hver sin side af dem to figurer, om hvilke kendere påstod, de skulle forestille: den ene en underofficer i flåden, som i den ene hånd holdt en krans, som han gav til den anden figur, en pige, som med et rosenrødt bånd holdt et lam eller en lille hund i snor – hvilket dyr det var, havde ingen kunnet afgøre. Men under billedet stod med sirligt prentede bogstaver:

> *"Tilegnet min hjerteven, den mest dydige og smukkeste jomfru Rebecka Lannerstedt af Christian Stormbom, søkadet ved H:s Kgl. Majestæts flåde, medaljør og indehaver af to blessurer."*

Vor helt stod netop og betragte slaget ved Hogland og den bedrøvelige stilling, den svenske flåde befandt sig i ved den lejlighed, og hans læber krusede sig netop til et ungdommeligt smil over de sære cirkelrunde skyer, da døren gik op, og en noget krumbøjet, men endnu frisk og rørig gammel mand, klædt i blå sømandsjakke, trådte ind.

"Ah, velkommen min dreng! Du behøver ingen anbefaling, siden fru Wolk har taget dig til sig. Du ser ud til at have krummer i dig."

Albins ærlige blik mødte den gamles, og hans ord, da han takkede for det smukke logi, bekom også den gamle vel.

"Nå, vi skal vist snart blive gode venner. Jeg ser, du er ved at studere mine skilderier – mangen ærlig sømand har lagt op, siden de blev tegnet: det var i min ungdom, og nu er jeg snart fyldt de femoghalvfjerds."

"Har hr. kaptajnen selv tegnet dem?"

"Nej, de er vel bedre end som så: de er mine dyrebareste minder om en gammel ven, salig flådekaptajn Stormbom, som malede dem engang, da den velsignede kærlighed sejlede os i sænk – og jeg siger *os*, for du skal vide, at også jeg havde et godt øje til jomfru Rebecka … ja, Herregud, det var dengang, ja … Men da han fik den bedste broderpart, nemlig pigen, så gav han mig skilderierne, og siden har han og jeg mangen gang stået med piben i munden foran dem og mindedes gamle dage … Er det ikke smukke skilderier?"

"Jo, bevares, de er ganske velmente."

"Og glimrende udførte tilmed!" svarede den gamle sømand med en vis stolthed og hans blik kunne stadig slå gnister, da han så på pigen med det røde bånd. "Men nu," føjede han til med et suk, "har tøsen for længe siden sat de sidste klude og er gået ombord i Charons færge, hvor gamle Stormbom snart fulgte hende, for de var et i liv og i død … Å, du forstår ikke, hvad jeg snakker om: den gamle her er bare en gammel sær enkemand … ingen fru Rebecka, nej min søn, bare et helvedes fruentimmer … stille: jeg har kun min svigerinde, mener jeg, som vel skal arve værtshuset, når jeg er død, for den gamle tøs er god nok – man skal ikke klage!"

"Hr. kaptajnen ser da endnu så rask ud, at der vel er god til at overlægge, hvem der skal arve:"

"Det er bedst altid at ligge sejlklar, så man ikke skal ligge alt for meget på tværs, når vinden er i dét hjørne … Vi skal se, hvor længe den gamle her skal gå og træde vande, før han igen træffer de gamle kammerater! Salig Stormbom og jeg har fået os mangt et godt glas sammen i godt selskab. Kvindfolket holdt ham godt nok noget under tøflen; men Lille-Olle i Lagervall – ham kaldte vi Bambus-Olle – han … Nå, jeg står og snakker, jeg bliver så glad, når jeg tænker på de dage!"

"Har hr. kaptajnen da ikke flere venner tilbage?" spurgte Albin deltagende.

"Ingen af de gamle er det tilbage: alting er nyt, ubrugeligt – bare sludder og snak – du skal få at se … Men du skal vide, min unge søhvalp, at bedre mærsegaster en Stormbom og jeg fandt man ikke i den svenske koffardiflåde – ja, i sin ungdom sejlede han også koffardi … Så, nu har jeg sludret så længe, at piben er gået ud! Føl dig nu bare som hjemme: kunderne kommer vel snart, og de har en vane med, at de gerne ser den gamle i hans lænestol. I morgen vil jeg høre din historie … farvel nu! Klokken tre går du ned og skaffer: jeg skal anbefale dig til svigerinden!"

Og svigerinden, fru Märta Törner var ikke noget "helvedes fruentimmer", som kaptajnen havde sagt, men tværtimod en from og harmløs sjæl, som alene for den gamles og måske også sit eget fremtidige bedste sørgede for, at de mange stamkunders regning ikke blev ved at være på "kridt" … "Svoger har en dårlig hukommelse!" var det værste, hun kunne finde på at sige, men det var også det farligste, for kaptajn Stare, som virkelig var begyndt at gå lidt i barndom, tålte ikke to ting: den ene, at man bragte hans dårlige hukommelse på bane i de daglige gøremål – det andet, når fru Märta blev hidsig over at

den gamle for ofte krævede sin toddy spædet, først fordi den var for stærk, så fordi den blev for svag, og til sidst fordi den blev for sød.

Fru Märta forenede en stor naturlig godhed med et venligt væsen, læste aftenbøn hver aften, så den gamle kunne *høre* den, talte fromt til tjenestepigerne, gav hver lørdag morgen de fattige deres brødstykke, og tog sig den frihed hver aften i værtshuset, trods kaptajnens småbrummen, at forkynde når klokken var slået ti. Hun var, med et ord, værtshusets og husets "ordnende ånd", og blev snart også en god støtte for Albin, hvilket den gode fru Wolk måske også havde tænkt lige så meget på som på den gamles, da hun indlogerede Albin hos kaptajn Stare.

Man kunne måske forestille sig, at han, der havde været så hårdt prøvet, nu, omgivet af velvilje og godhed på alle sider, ville være lykkelig i sin nye stilling, men det rolige liv faldt ikke på langt nær i Albins smag. Det hus, fru Wolk havde valgt til hans opholdssted, havde også den ulempe at understøtte hans største interesse. Den gamle Stares sømandshistorier og stadige venden tilbage til sine egne og længst indsovede kammeraters ungdomseventyr fik ham til at sukke over sin egen uvirksomhed; han følte sig som en fangen fugl, og i de ledige stunder, som skolen – som han dog flittig passede, for hans stolthed bød ham, at han viste sig sin beskytterindes godhed værdig – gav ham, udviklede han en stadig større smerte over de ulykker, der havde ødelagt hans første ungdom. Han sluttede sig ikke tæt til nogen af sine skolekammerater, skønt mange af dem på grund af hans milde og stærke karakter

så op til ham – det blev dog aldrig til andet end gensidig venlig omgang i skolen.

Onsdag, lørdag og søndag eftermiddag tilbragte han regelmæssigt på besøg hos sin velgørerinde. De to førstnævnte aftener måtte han flere timer i træk, under ustandselig halvkvalt gaben, føre protokollat over tab og gevinst ved spillebordet – fru Wolk spillede med et par andre gamle fruer to gange om ugen, og når de ikke havde brug for ham, lagde jomfru Greta beslag på ham til at rive sukker, folde servietter, skære brød og lignende. Om søndagen var han som oftest indbudt til middag, og når den var forbi, måtte han altid, stående foran sin beskytterinde, som sad med Tibb på skødet i den store lænestol, aflægge en udførlig rapport om alt, hvad han havde læst og gjort i den forløbne uge, hvilket fru Wolk så efter omstændigheder roste eller gik i rette med. Hver søndagsoverhøring endte dog altid i gode moderlige formaninger, lidt forsigtig udspørgen om fru Märtas gøren og laden, og derpå et kapitel fra Bibelen, som Albin skulle læse højt.

"Nu kan du more dig lidt, mit barn!" plejede fru Wolk så at sige, når hun andægtigt havde flyttet bogmærket, som lå i Bibelen; og eftersom han kun alt for vel vidste, hvori hans morskab forventedes at bestå, begyndte han at dressere Tibb, hvis opdragelse stadig lod meget tilbage at ønske. Fru Wolk og jomfru Greta lo hjerteligt af hver lille saltomortale, Tibb udførte over kæppen, og den dag, Tibb kom gående på to ben hen til sin madmoder med hendes sypose om halsen, brast den rare sjæl i gråd og gav Albin en hel specierigsdaler, som kom et par

ilanddrevne sømænd, som han mødte dagen derpå, meget tilpas.

I efterårs- og vinteraftenerne, når fru Wolk var ude, måtte Albin hente hende, for at støtte hende med den ene arme og bære Tibb med den anden, mens jomfru Greta trippede foran med lygten.

Således gik næsten et helt år, hvis dage alle lignede hinanden så meget, at vi med den skitse, vi nu har givet, har sagt alt, hvad der er at sige om dem. Kun en bemærkelsesværdig hændelse var indtruffet i årets løb, nemlig gamle kaptajn Stares død. Oldingens sov stille ind, næsten uden at han selv vidste af det, mens han endnu i tankerne morede sig med sine gamle bravader på søen, og tænkte over, hvornår han mon igen skulle se sine hensovede kammerater. "Nu har han fundet dem," tænkte Albin, da han stod ved siden af den døde, "hvornår mon *jeg* finder nogen trofast kammerat her i *livet*?"

Fru Märta arvede hus og beværtning, og det faldt ingen ind af den grund at lave om på Albins liv. Men selv tænkte han så meget des mere over det, for efter den gamle kaptajns død blev han overvældet af en virkelig dyb kedsomhed. Var han da den eneste i verden, der aldrig skulle opleve nogen eventyr – skulle han blive en landkrabbe, en forkælet morsdreng eller det der var værre? Han kunne ikke finde på flere lignelser, men sagde til sig selv: "Nej, sådan kan det ikke fortsætte!"

Det bekom ikke hans stive sind, som beherskede hans stærke og spændstige krop, at *æde nådsensbrød* – og det bekom ham heller ikke at sidde stille og læse, altid læse. Heller ikke fandt unge hr. Albin det særlig morsomt, når han søndag morgen havde båret fru Märtas store salmebog hen i kirken og sammen

med hende havde hørt præstens prædiken, at han yderlige i løbet af eftermiddagen måtte høre tre prædikener til fra sine tre skytspatronesser: fru Wolk først, dernæst jomfru Greta og endelig fru Märta, når han kom hjem. Alle tre mente at have lod og del i Albin, alle ville de gøre ham til et dydsmønster eller i hvert tilfælde en rar ung mand, og Albin, som med sikkerhed mente at være det sidste, ville svært gerne se den dag gry, hvor han atter åndede den friske havluft – og kom det så også til et og andet *voldsomt* eventyr, så var det dog at foretrække, frem for på denne måde at vandre fra den ene gamle kone til den næste. "Nej," havde Albin sagt til sig selv, "sådan kan det ikke fortsætte!" Og et tilfælde kom til at støtte ham i hans hemmelige forehavende.

Det var i begyndelsen af september. Fru Märtas indbydende beværtning, som om sommeren havde været mindre besøgt, var i efterårsaftenerne atter blevet mødested for mange fremmede kaptajner, som over en toddy eller en bid brød sludrede nogle timer bort.

En sådan aften, hvor Albin efter at have afsluttet skole og lektier, så ned i værtshuset, hvor hans største fornøjelse var, mens han ventede på aftensmaden, måske at overhøre en eller anden historie, fik han øje på en nytilkommen gæst, som sad ved avisbordet.

Manden var omkring de fyrre og så godt ud, med sort, velfriseret hår og sorte, buskede bakkenbarter. Hans tøj, som også *så* vældig nydelig ud, viste sig dog ved nærmere eftersyn at være overordentlig luvslidt, men børstning og rensning havde

opfrisket og forynget den blå klædesfrakke, så man på afstand kunne tage den for ny.

Bemeldte person, som for resten havde en ganske respektabel skikkelse, morede sig med at studere en plakat om linedans og akrobatiske kunster, men idet han hørte trin fra flere nye gæster, kastede han plakaten til side, og da tre andre kaptajner trådte ind, var han i fuld gang med hastigt at gennemsøge aviserne. Da han ikke fandt, hvad han åbenbart søgte, vendte han sig barsk mod Albin:

"Tjener, hvad satan er det her for noget? Her er jo hverken *Times*, *La Constitutionelle*, *Hamburger Allgemeine* eller nogen andre udenlandske aviser – skulle dette her være en *tavern* for dannede søkaptajner?"

"Jeg er ikke tjener," sagde Albin høfligt, "men hvis hr. kaptajnen vil læse udenlandske aviser, skal jeg vise ham hen, hvor han kan finde sådanne."

"Har jeg måske befalet dig at vise mig noget som helst, hva'? Når der ikke findes nogen aviser, som jeg plejer at læse, min dreng, så svarer du en anden gang: "Nej, hr. kaptajn" eller siger: "Befaler hr. kaptajnen, at jeg løber hen efter dem?" og så siger du altid: "If you please" … "s'il vous plait" … eller "wenn Sie belieben", hvilke fraser nu om stunder bruges på alle udenlandske hoteller for søkaptajner. Tjenerne lærer sig dem allerede den første dag, han kommer i tjenesten, så han kan skelne, hvilken nation, den fremmede tilhører. Hvis kaptajnen spidser ører ved en af dem, bemærker tjeneren hvilken, så at værten der på stedet, uden at være så uhøflig at spørge direkte, får sikker underretning om, på hvilket sprog han bør tiltale sin gæst, for i udlandet, mine herrer," – manden vendte sig mod

det nysankomne selskab – "må ingen holde værtshus eller restaurant for rejsende uden at have taget den såkaldte vinstue-eksamen, hvorved kræves kendskab til fire sprog, videre at kunne opregne *quatuor species* samt endelig kunne tage en måneobservation for at kunne lede gæsterne på rette vej, i det tilfælde at de, når de er for hjemadgående, skulle have glemt kursen. Hvad siger de herrer til det?"

De tre herrer havde med et forståeligt smil – og Albin med tilgivelig forundring – lyttet til denne svulmende ordstrøm, der dog kun var at ligne ved den lette brise, der kommer før stormens udbrud.

"Har du ferskenlikør fra huset Draoul & Fils i Paris, mit barn?" spurgte han den indtrædende jomfru.

"Nej, hr. kaptajn, men et udmærket svensk fabrikat."

"Lader aldrig svensk likør væde mine læber! Det er en ejendommelighed ved mig, at jeg indtager simpel brændevin, når den slags likør, jeg vil have, ikke er at få … Fire af de klare med en påbid! De herrer gør mig vel selskab?" Han bukkede til højre og venstre … "Som sagt, kan jeg ikke få Draoul & Fils, indtager jeg aldrig andet end fusel – det er et karaktertræk, et princip, mine herrer, og principper skal man overholde."

"Og netop derfor må jeg sige tak, men nej tak!" svarede en af kaptajnerne, en lille, undersætsig mand, "for jeg har det princip aldrig at drikke brændevin."

"Det sker kun sjældent, at nogen, som jeg tillader at nyde en dram i *mit* selskab, afviser min indbydelse … Men lige meget: jeg hænger mig ikke i småting. Men apropos, jeg havde et lille eventyr i Batavia med nogle negerslaver, der lossede jern fra mit skib. Deres dovenskab ærgrede mig: de kunne ikke klare at bære

flere stænger end omkring et halvt skippund ad gangen. Nuvel, mine herrer, hvad gjorde jeg så – jo jeg tog to negres last under hver arme, bed mig fast i den ene negers bælte – netop ham, der havde ærgret mig mest – og bar så hele skidtet over landgangsbroen og hen til lageret. Men da jeg nåede frem, var den stakkels satan, jeg bar i munden, næsten kvalt, og jernstængerne havde ved trykket taget sådan skade, at jeg kun fik halv pris for dem. Den fornøjelse kostede mig 500 dollars … Men, min bedste hr. kaptajn, har De nu alligevel ikke lyst til at gøre os andre selskab."

"Nej, trods sådanne rørende argumenter vil jeg hævde mit princip."

"Nuvel," ytrede denne nye Münchhausen, idet han højtideligt satte glasset fra sig og begyndte at strække armene, hvorved de andre forsigtigt trak sig tilbage, idet de frygtede for inden længe at se deres lavstammede kammerat blive slået i gulvet, "nuvel," … men mere skete der til alles overraskelse ikke, og ligesom han havde givet efter for en tanke af noget mildere natur, vedblev han: "så må min herre jo naturligvis gøre som han lyster!" hvorpå han atter fattede om sit glas, bukkede for selskabet og tømte det i et drag.

Efter at en munter latter havde efterfulgt den lykkelige slutning, tog den stærke mand igen ordet: "Mine herrer, mit navn er Donnert, nordmand af fødsel og, som herrerne måske allerede har forstået, en mand, som ved, hvad og hvem han er. Jeg har dog den ejendommelighed at respektere andre vaner, ligesom den vil være at beklage, som har noget at bemærke til mine. Men tillad mig, mine herrer, at henlede Deres opmærksomhed på, at det er en ejendommelighed ved

Forsynet, at det i de mænd, som det har begavet med overmenneskelige kræfter, tillige har nedlagt en mildhed i sindet, en selvbeherskelse, som andre mangler. Tænk Dem, hvis det modsatte havde været tilfældet, hvor mange enker, hvor mange faderløse, hvor mange blødende hjerter der ville have været, når mænd, fædre og sønner blev båret hjem med knuste lemmer!"

Den kaptajn, der således var blevet irettesat, blev langt fra stødt; tværtimod var det længe siden, han sidst var stødt på sådan en morsom personage som kaptajn Donnert. Han spurgte nu, om han som pant for et nærmere bekendtskab måtte byde samtlige herrer på en toddy, et forslag som alle, ikke engang undtagen kaptajn Donnert, velvilligt gik ind på, denne sidste dog med den forklaring, at det også hørte til hans ejendommeligheder ikke at anse sig for værende for god til at modtage en høflighedsbevisning af en kammerat.

De fire Neptuns sønner satte sig nu med deres glas omkring salig kaptajn Stares vældige egetræsbord, hvor han selv så mangen herlig aften havde ført ordet. Den ene skipperskrøne afløse den anden, og Albin, der sad i sit hjørne, havde ikke længe haft en så underholdende aften. Dette var noget helt andet end at sidde ved siden af de gamle damers spillebord og i halvsøvne skrive tab og gevinster ned.

"Hr. kaptajnen vil altså lade sin skonnert kølhale – den slags skal man have gjort, før dagene bliver for korte!" bemærkede Donnert, som sjældent lod de andre overtage ordførerskabet. "Jeg for min del er snart sejlklar: jeg er netop ved at tage en last korn ind til Liverpool på det fartøj, jeg fører. Jeg har den besynderlige idé, at jeg aldrig fører mine egne skibe, skønt jeg

ejer et skib på 200 læster og to brigger på 90, alle overstrøgne med min patenterede skibslak … de herrer har muligvis hørt tale om den?"

"Nej, bestemt ikke!" svarede herrerne.

"Hvorledes – skulle De ikke have hørt om den donnertske skibslak? På min ære, det er dog forunderligt … Lige meget, De kan vel bedømme, hvad den er værd, når jeg fortæller, at de amerikanske stater tilbød mig 50.000 dollars, hvis jeg ville rykke ud med hemmeligheden, men jeg røber ikke nogle af mine erfaringer, så længe jeg lever. Jeg har en del kostbare manuskripter liggende i frimurerlogen i Boston, hvis indhold efter min død vil komme menneskeheden til gode. Men hvad nu den omtalte skibslak anbelanger, så giver den ikke blot fartøjet udseende af at være emaljeret, men den er tilmed så hård, at en køl, som har fået tre lag af den, skærer i de skarpeste koraller som en diamant skærer glas."

Kaptajnerne vovede en så lidet tvetydig latter, at spidsen af kaptajn Donnerts næse begyndte at blive rød.

"Men ved Gud, mine herrer, hvert eneste ord er sandhed … og for resten, jeg husker netop en bandsat mærkværdig hændelse, der indtraf, da jeg første gang prøvede lakken, og som måske bedst understreger dens fortræffelighed. Det var på et større skib, som jeg førte fra Bahia til London. Jeg stod netop og lænede mig ud over rælingen og så ned i vandet, som ved skibets genspejling så endnu mere klart ud, da otte kolossale sværdfisk på en gang på en linje fo'r frem mod fartøjet, som fik sig sådan en rystelse, at alle mand, mig selv inklusive, tørnede i dækket. Sagen var den, som De måske allerede har gættet, at de otte sværdfisk havde set deres egne spejlbilleder i fartøjets

skrog, og mente at se lige så mange fjender. De brækkede alle otte deres sværd, som jeg fiskede op og siden hen solgte i London til British Museum for halvtreds pund sterling, hvilke jeg gav mine folk i drikkepenge."

Samtlige kaptajner beklagede, at de ikke kunne nyde godt af en så uvurderlig ting som denne skibslak, men vovede ikke des mindre at spørge, om kaptajn Donnert dog ikke kunne fremstille en ganske lille smule til dem.

"Umuligt, mine herrer! Jeg rejser i overmorgen – i modsat fald havde det været mig en sand fornøjelse at imødekomme Deres ønske."

"Hvor stor er kaptajnens besætning?"

"Å, for øjeblikket morer det mig at føre en tredive læsters slup, hvor jeg selv er tredjemand, kahytsdrengen naturligvis undtagen. Men der er aldrig nogen af dem, der bliver hos mig, for eftersom jeg selv underviser mine drenge, har de som oftest nået det højeste stade i teoretisk sømandskab inden et år, og jeg når næppe at sætte foden på land, før en eller anden reder eller skibsmægler overfalder mig med bønner om at afstå min kahytsdreng, som da gerne ansættes som andenstyrmand på en ostindiefarer. Den sidste efterlod jeg i Portsmouth: Admiralen – en af mine venner – ville ikke lade mig slippe, før han havde fået drengen, som kunne udfylde en ledig plads som underlærer ved navigationsskolen."

Nu lo herrerne ubehersket og ønskede, at de kunne få lov at overlade deres opvoksende afkom til kaptajn Donnerts vejledning.

Med den største opmærksomhed havde Albin hørt på de forskellige historier. I sin uskyld mente han, at alt, hvad erfarne

mænd ytrede, måtte være sandt. Især fæstnede han sig ved kaptajn Donnerts påstand om de uhørte kundskaber, som hans kahytsdrenge på så kort tid bibragtes; og idet han glemte sin gode beskytterindes løfte om *til sin tid* – et ordvalg, Albin ikke holdt af – at sørge for hans ansættelse, besluttede han sig for på egen hånd at anbefale sig og om muligt komme i besiddelse af den ledige plads efter ham, der blev lærer på navigationsskolen i Portsmouth.

Hvis Albin blot havde søgt råd hos fru Märta, som stod ved komfuret og stegte rødspætter, havde hun bestemt frarådet ham dette skridt, og ville have klaget sådan over Albins selvrådighed, at han nok havde afstået. Som det var, handlede han uden at inddrag fru Märta; og da tilfældet netop ville, at kaptajn Donnert blev alene tilbage, efter at de andre var gået, anså han det for et sikkert tegn på, at han burde adlyde den mægtige tiltrækning, han følte i sig. Han gik altså frem og spurgte generт, om kaptajn Donnert havde brug for en kahytsdreng, da han, om så fordredes, var villig til at tage pladsen allerede den følgende dag.

"Brug for … skulle Konradin Donnert have brug for *noget*? Vid, enfoldige dreng, at jeg en gang på en tur mellem Malaga og Stockholm mistede hele besætningen i Spanskehavet: en styrtsø skyllede dem alle over bord, men jeg alene, med hjælp fra min trofaste puddelhund, navigerede skibet frelst til Stockholm, hvor hunden af rederiet fik udbetalt styrmandshyre, for hvilken sum jeg satte ham i pension hos en gammel, invalid sømand, der havde brug for pengene."

"Det var såvist ikke min mening, at kaptajnen ikke skulle kunne undvære mig, men den grundige undervisning, som

kahytsdrengene på hr. kaptajnens fartøj modtager, fik mig til at ønske, at jeg kunne være så heldig at blive antaget. Jeg er en fremmed her, fader- og moderløs, og ville svært gerne lægge mig efter sømandslivet."

"Er du en fremmed, fader- og moderløs?" gentog kaptajnen i et forandret tonefald. "Har du måske ingen, stakkels barn, som spørger efter, hvor og hvordan du lever?"

"Jo, en gammel frue her i Göteborg har med største omsorgsfuldhed modtaget mig og bekostet min fortsatte opdragelse, men alene er jeg i alle tilfælde, så jeg kan nok selv bestemme, hvad jeg anser for at være bedst for mig selv."

"Nuvel, min dreng, opsøg da i morgen tidlig, omkring klokken ni, sluppen *Snarensvend*, så skal jeg svare dig bestemt; måske – og jeg siger kun måske, men det er også allerede en del – vil jeg tage mig af din fremtid, og så er din lykke gjort."

Glad og taknemmelig bukkede Albin for den store mand, som endog ulejligede sig med at give ham hånden til afsked.

Uden med så meget som et ord at forråde sin hemmelighed for fru Märta, som han frygtede i så tilfælde kunne finde på at opsøge hans beskytterinde, før han selv nåede derhen, gik den unge hr. Jentzel til sengs. Men da han nu var blevet alene, begyndte han at lytte til sin samvittigheds stemme, som ganske tydeligt fortalte ham, at han begik en stor utaknemmelighed, når han uden så meget som at rådspørge fru Wolk, tog hyre, og tilmed så ganske uforberedt.

"Ak, ak," sukkede han, og hans nedtrykthed gav sig afløb i et par store tårer, "ak, om blot den rare fru Wolk ville forstå, at jeg dør, hvis jeg længere skal æde nådsensbrød, og at jeg hellere vil arbejde som … ja som den fattigste arbejder, frem for at

modtage lærdom for andres penge – den, som går i sit femtende år, kan vel nok på egen hånd læse, hvad han eller har brug for. Når desuden kaptajn Donnert selv underviser mig i den tekniske del af sømandsarbejdet, så er det nok godt, og når jeg engang får et fartøj at føre, skal jeg besøge den gode fru Wolk og jomfru Greta og fru Märta og takke dem med andre ord end nu, hvor jeg går og sørger i ensomhed, skønt de ikke ved det. Og hvis Tibb i mellemtiden er død, skal jeg skaffe min rare fru Wolk en hund, der er ti gange smukkere og tyve gange dygtigere end Tibb. Se bare til kaptajn Donnerts puddel – det var vel noget! Tænk, at føre et skib fra Spanskehavet til Stockholm alene med hjælp fra en hund – han må virkelige være en dygtig mand! – Ak, den gode fru Wolk vil nok tilgive mig, når hun ser, hvor lykkelig jeg er … Og for resten – hvad der er gjort, er gjort – og bliver jeg ulykkelig, har jeg kun mig selv at give skylden!"

16. Menneskets vilje er dets himmerige

Tidligt den følgende morgen havde den unge Jentzel fuldendt sit toilette og kastede et sidste blik i sit lille spejl. Han var virkelige en køn yngling, med de klareste blå øjne, hvori hjertets godhed og sjælens alvor som oftest var at finde. Hans vækst var ikke af den slags, der var skudt for hurtigt i højden, men var på en gang slank, stærk og velproportioneret. Et egentligt frisk livsmod var dog endnu ikke at se i hans blomstrende ansigt, men beslutsomhed og en stærk vilje kunne man allerede ane: han havde i tiden for overgangen mellem barn og yngling mødt alt for dybe sorger til at han havde kunnet erfare ungdommens almindelige muntre liv, skønt han dog i nogle tilfælde havde kendt dens sorgløshed.

Det sidste år, der havde henslæbt sig så ensformigt havde også bidraget til at give han karakter et vist tungt præg, som han instinktivt følte mindre nyttig, men som havde bidraget til at udvikle den selvrådighed og alt for store tiltro til egne kræfter, som gærede i det unge blod.

Før klokken ni stod han på kajen og spejdede efter sluppen *Snarensvend* blandt de øvrige skibe. Endelig så han en lille jagt med en umådelig bred og flad agterstavn, på hvis spejl dette navn lyste, smukt malet med gulokker. Som kaptajnen havde sagt, lastede den rug, hvilket dog ikke foregik på den ellers brugelige måde, ved at hælde kornet ned i lastrummet; det blev derimod taget ind i sække.

Albin løb over landgangen og spurgte en mand, som han mente var styrmanden, eftersom han var beskæftiget med at

føre regnskab med lasten, om kaptajn Donnert var ombord. "Han har bedt mig komme klokken ni."

Styrmanden, en lille rolig, alvorlig skikkelse, chefens direkte modsætning, stirrede nogle øjeblikke på den unge dreng og pegede derefter på kappen uden at sige et ord.

Albin begav sig de tre eller fire trin ned, og eftersom der ikke var nogen dør, stod han straks ansigt til ansigt med kaptajn Donnert. Denne var netop ved at udskære et stykke saltet svinebov med en foldekniv, hvortil han ind imellem tog en skefuld ærter. Det hele blev tilbørligt skyllet ned med slurk fusel fra en grøn kvartflaske.

I den såkaldte kahyt fandtes kun en brugbar køje, eftersom den anden var proppet fuld med alskens forskellige genstande: gamle sejl, rødløg, der var knyttet ind i et laset lommetørklæde, en bøtte smør uden låg, et halvt, ferskt får og en ituslået oktant uden futteral. På gulvet stod en sæk kartofler og en lidt mindre sæk med gryn, og på skottet hang fem-seks stykker saltet oksekød, tilsyneladende netop ophængt, for lagen dryppede ned på et kort over Nordsøen, på hvilket der var udbredt en del røgtobak til tørring. To ved siden af kortet stående kompashylstre, fyldte med ærter, udgjorde resten af møblementet i Donnerts salon.

"Velkommen, min unge ven!" sagde kaptajnen ugenert. "Flyt det brændevinsanker op i min køje og sæt dig der henne på bænken, mens jeg frokosterer; jeg har den ejendommelighed at tillade selv drenge at sidde ned i mit nærvær, notabene så længe de endnu ikke står under min kommando – til den tid kræver respekten, at de står op."

Før Albin benyttede sig af denne tilladelse, bukkede han sig tilstrækkelig dybt til at overbevise kaptajnen om, at han opfattede betydningen af den gjorte bemærkning.

"Nå, så du er altså blandt ansøgerne til stillingen som kahytsdreng! Det var dit held, at du talte med mig i går aftes, for siden da har elleve ansøgere meldt sig, deriblandt flere sønner af rige og mægtige fædre, som ved, hvilken anbefaling det er at havde sejlet et år under kaptajn Donnert, men jeg har den ejendommelighed, at jeg hellere gavner de fattige end de rige. Altså antager jeg dig, og forventer, at du er i stand til at værdsætte det bemærkelsesværdige held, du har haft."

"Jeg takker ydmygst hr. kaptajnen!" svarede Albin, eftersom tanken om hans nuværende ensformige liv, med dets moralprædikener, spilleprotokol og Tibbs dressur, at det ikke faldt ham ind at sige, at han næsten fortrød det hele.

"Vær ombord med dine ting omkring klokken syv i aften!" vedblev kaptajnen. "Nogen påmønstring behøves ikke, hyren skal vi nok kommer overens om – men fremfor alt, min dreng, sørg for at få det godt med styrmanden! Han er en rigtig søulk og en hårdhændet krabat, hvis man hidser ham op eller ikke gør ham hans skyldighed."

"Jeg skal gøre mit bedste!" erklærede Albin, hvorpå han på et vink fra skibets hersker forlod kahytten.

"Jeg blev antaget!" rapporterede vor yngling, idet han ydmygt tog huen af for styrmanden.

"Godt," svarede manden surt, "så skal vi snart få at se, hvad du duer til: dovenskab og klodsethed tåler vi ikke her ombord!"

"Jeg skal sætte en ære i at overbevise styrmanden om, at ingen kan beskylde mig for noget af den slags. Men jeg er ung

og ikke vant til livet ombord, så jeg har nok brug for undervisning."

"Det skal det ikke komme an på," bemærkede styrmanden lakonisk, hvorefter han med en ubekymret mine genoptog sine gøremål.

Før Albin gik, havde han lejlighed til at se det ydre af fartøjet, som var om muligt endnu værre end kahytten. Rælingen var brækket og lappet sammen med træstumper, uden at de var blevet malede eller blot tjærede, dæksplankerne var hullede og mellemværket forsvundet, det løbende gods var for størstedelens vedkommende splidset sammen og slidt, og flere steder så man tjærede bastreb i stedet for hamp.

Albin kunne ikke begribe, hvordan en mand, som ejede sine egne skibe og regnede sig for at stå på venskabelig fod med admiraler og millionærer, og desuden var i besiddelse af hemmeligheden ved at fremstille en skibslak, som de amerikanske forenede stater havde tilbudt ham 50.000 dollars for, kunne nedlade sig til at sætte sin fod på et så elendig fartøj som sluppen *Snarensvend*, men det faldt ham dog endnu mindre ind at betvivle sandheden af kaptajn Donnerts oplysninger. Der var altså ikke andre forklaringsmuligheder tilbage for Albin end kaptajnens mange "ejendommeligheder". Albin havde jo både læst om og hørt omtale mænd med de tusinde særheder, og hvorfor skulle han ikke være kommet ud for netop sådan en, forskellig fra alle andre, da han jo for ikke så længe siden var kommet ud for en kvinde, som vel heller ikke fandtes magen til, og når han i tankerne sammenlignede kaptajn Donnert med mama styrmand, så gik den donnertske vægtskål helt i bund. Han huskede på endnu en ting: kaptajn Donnert havde selv

bemærket til de andre kaptajner, at såkaldte skipperløgne også omfattede ting, som kun havde eksisteret i længst forsvundne dage.

En time efter, at han havde besøgt *Snarensvend* stod Albin foran sin velgørerinde.

Varm og ydmyg var hans bøn om tilgivelse, fordi han, grebet af de lysende fremtidsudsigter, havde taget et så afgørende skridt, men da han, i overensstemmelse med sandheden, havde omtalt, hvordan han vantrivedes og længtes efter at komme ud på det kære hav, opklaredes lidt efter lidt det næsten strenge udtryk, som ved de første efterretninger havde afspejlet sig i den hjertensgode dames ansigt.

"Du har langt fra handlet rigtigt, mit barn," sagde hun, "og jeg vil inderligt bede Gud om, at du ikke må købe din erfaring alt for dyrt, for efter din beskrivelse er denne kaptajn Donnert ikke andet end en sølle storpraler. Men endnu er det ikke for sent at vende om. Vil du vente til foråret, skal jeg nok skaffe dig en plads hos en god og ordentlig kaptajn."

"Ak, søde, gode fru Wolk, bed mig ikke om at forandre, hvad der allerede er gjort. Jeg er stadig for ung til at begynde at tænke på min konfirmation, og for resten smager det mig bedst selv at arbejde sig til en lille fortjeneste."

"Jeg frygter for, min kære dreng, at det er, som jeg ofte har bemærket, at du har en god portion stolthed hos dig, og det gør mig ondt, barn, for – mærk dig mine ord – stolthed står for fald."

"Jeg er ikke stolt, gode fru Wolk, men … men …"

"Du vil råde dig selv! … Nå, denne lærdom kan måske blive dig nyttig, og hvad enten det går dig godt eller slemt, så kom i hu, at du har en gammel veninde, som mener dig det bedre, end du mener dig det selv! … Ak," sukkede den gode frue, "hvem skal nu dressere Tibb til vinter, stakkels Tibb, som gjorde så gode fremskridt! Men jeg og Tibb må sidde tilbage i ensomheden. Du glemmer os dog ikke, og heller ikke glemmer du Greta, som bliver ude af sig selv, når hun hører dette … Men først og sidst, min kære dreng, glem ikke at læse i din Bibel og at bede til Gud hver aften. Tænk så over, hvordan du har levet og handlet den forgangne dag! Mærker du, at der er skudt ukrudt op i dagens løb, så ryk det straks op med rode – læg aldrig fingrene imellem, for hvis du ikke betvinger dine egne fejl, vil de betvinge dig senere hen … Og så er der også noget andet, jeg vil lægge dig på hjertet. Du er lettroende, mit barn, og du tror alle godt … Tag dig i agt for, at man ikke bedrager dig! Vær mistroisk over for den slags mennesker, der praler meget! Skulle det endelig ske, af du bliver ked af og angrer din overilede handling, så lad ingen falsk skamfuldhed hindre dig fra at vende tilbage under min beskyttelse, som altid skal stå dig åben, så længe jeg lever, og du opfører dig sådan, at du fortjener det!"

"Den dag, jeg ikke gjorde det," svarede Albin, som med dyb opmærksomhed havde lyttet til denne sin skytspatronesses sidste prædiken, "ville jeg hverken vove eller ønske at komme tilbage. Hvis Gud hjælper mig, kommer jeg dog nok snart igen – men enten jeg kommer eller ej, så glemmer jeg aldrig – nej gode fru Wolk, aldrig i livet – den morgen, da jeg stod udenfor apoteket Kronen!"

"Tak, mit barn, jeg forstår dig, og for at minde dig så meget mere levende om den dag og det år, der er fulgt efter, skal jeg forære dig det sidste portræt, som jeg har ladet tage af Tibb, og som er blevet indfattet i min tegnebog – du kan vel nok tænke dig, mit barn, at der i tegnebogen også vil findes noget for påkommende behov."

"Ak, fru Wolk, jeg ved intet at sige, men det er mig, som jeg følte en lille selvbebrejdelse over, at jeg ikke har været så taknemmelig, som jeg burde være."

"Berolig dig, min dreng! Dit hjerte er for godt til, at det ikke skulle komme til en lille strid mellem det og dit egenrådige sind. Og hvad angår dine rejsefornødenheder, så vær blot ubekymret: din sømandskiste bliver bragt ombord i aften."

Vi forbigår Albins stigende rørelse og afskeden fra såvel fru Wolk som jomfru Greta, der græd, så hele forklædet blev gennemblødt af tårer, men alligevel trøstede sig til slut ved at stikke Sturms lille bønnebog i hånden på Albin. Den unge drengs sidste ord til sin velgørerinden – da han om eftermiddagen atter vendte tilbage for at modtage sin rejsekapital, indlagt i tegnebogen med Tibbs portræt, samt den sidste velsignelse og de sidste formaninger – var en forsikring om, at han stedse ville huske disse dyrebare formaninger; og da nu den gamle frues læber, som en velsignende moders, berørte hans pande, faldt han på knæ og fremhviskede med tårefyldte øjne det hellige løfte, at han heller ikke ville glemme troen på den, der havde givet ham en moder, da han hverken havde en fader eller en moder.

Efter at vor helt havde taget afsked med sin værtinde og sit lille loftskammer, begav sig om bord til den fastsatte tid og meldte sig hos styrmanden, der anviste ham en køje i skansen oven over matrosens. Den var anbragt så nær ved dækket, at han måtte krybe derind i horisontal stilling.

"Der kan du lægge din madras og din dyne, hvis du har nogen med dig. Har du intet tæppe, så får du tage til takke med stumperne af den gamle klyver, der ligger i bagbordsbænken – og er du søvnig, så sov nu, for om ikke før, bliver du purret ud til dagvagten. Vi går under sejl, så snart kaptajnen kommer om bord."

Efter at have modtaget disse ordrer, gik Albin ned for at gøre bekendtskab med skansens bekvemmeligheder.

Matrosen, Krabbe, var netop beskæftiget med at bringe indholdet af sin kiste i orden og slog derpå et par søm fast foran den i gulvet, for at den ikke skulle tage overbalance, når fartøjet slingrede.

"Hør du," sagde Albin, som tænkte, det tilkom ham at åbne samtalen, "får kahytsdrengen ikke sine køjeklæder af kaptajnen?"

Matrosen vendte sig halvt om. "Å, hunde og kahytsdrenge sover blødest på de bare planker."

Albin anså det under sin værdighed at give noget svar på en sådan grovhed. Han begyndte tværtimod med beundringsværdig rolighed at indrette sig et slags leje af den til hans disposition overladte klyver, da hans blik traf til at falde på hans egen kiste, hvortil han havde nøglen i sin lomme. Uden at spilde et sekund, gav han sig i færd med at undersøge den – og man tænke sig hans usigelige taknemmelighed, da han foruden

en fuldstændig sømandsdragt, linned og alt andet, fandt et tæppe, en pude og to par lagener. Af disse effekter, som hans mutte bakskammerat mønstrede med et misundeligt blik, indrettede han sig snart et temmelig godt natteleje, men da han ikke var søvnig, forføjede han sig op på dækket, efter dog først at have låst kisten og stukket nøglen til sig.

Det varede ikke længe, før kaptajnen kom ombord og gav ordre til øjeblikkelig afsejling. Albin fik befaling til at indstuve og fastsurre alt i kahytten, og da han atter kom op, var fartøjet allerede i fuld fart.

"Sæt pumpen i gang, min dreng," sagde kaptajnen, som vandrede frem og tilbage på dækket med hænderne i kavajlommerne. "Du ved måske, hvordan det går til?"

"Ja, hr. kaptajn."

"Så pump da, til fartøjet bliver læns! Det er en af mine ejendommeligheder at gå grundigt til værks. Således begynder et ungt sømandsemne med at indhente de grundlæggende kundskaber, såsom indstuvning, dæksspuling, brændehugning, grydeskuring og den slags. Så kommer man til læren om pumpning, en sag, der må lægges megen vægt på, og som du kun gennem megen øvelse kan komme efter."

Albin slog straks en pøs vand i pumpen, anbragte håndtaget i merlen og begyndte. Han var stærk og meget udholdende af sin alder, men efter at have pumpet et kvarter, var han aldeles udmattet og tog sig den frihed at spørge kaptajnen, om ingen kunne løse ham af.

"Nej, min kære dreng!" svarede Donnert. "En sømands første pligt er at lære sig til at holde ud, den anden er at adlyde uden at stille spørgsmål, af den grund, at ingen bliver god til at

befale, hvis han ikke først har lært sig at adlyde – dette hører til opdragelsessystemet. Jeg går nu ned … Imidlertid sørger styrmanden for, at du ikke lader mit system blive til skamme."

Styrmanden, som forstod dette vink, trak en lille ende reb frem, som han lagde ved siden af sig på storlugen, hvor han satte sig, efter først kort at have kommanderet: "Pump løs!"

Ynglingen, som nu begyndte at fatte, på hvilken måde kaptajn Donnert bibragte sine elever det praktiske sømandskab, anstrengte sig over sine evner for at slippe for den tiltænkte ydmygelse. Han fik næseblod, men i samme øjeblik han ophørte med at pumpe for at tørre det af, greb styrmanden tampen, og så fortsatte den stakkels dreng, skønt blodet fortsatte med at løbe.

Endelig tilkendegav den sædvanlige synkning i pumpen, at det gamle skrog var læns.

Med møje formåede Albin nu at slæbe sig hen til skansen, hvor han satte sig for vaske blodet af. Derefter benyttede han sig af den givne tilladelse til at opsøge sin køje – og så træt var han, at han ikke formåede at tænke over nogen ting, men straks sov ind, som om han havde ligget på edderdun.

Men uvant som han nu var til søen, blev han desværre vækket af det lille fartøjs slingren og stampen, og da han ikke kunne sove længere og ikke ville lytte til den stemme, der mindede ham om den gode fru Wolks spådomme, gik han op, lagde sig ned på dækket. Natten var så mørk, at han knap kunne skelne to favne frem for sig, men i lyset fra nathuset kunne han ane Krabbe, som sad ved roret.

"Jeg gør vel endnu et forsøg, så her ikke er så ensomt!" sagde Albin til sig selv, men da han på spørgsmålet om, hvor langt de

var kommet, fik svaret: "Hold kaje, din kylling, og hold dig til din plads!" opgav han sit håb og lagde sig ned på dækket. Stirrende snart op på den sorte himmel, snart ned på sine uhyggelige omgivelser, kunne Albins tanker ikke lade være at vende tilbage til ham selv – ikke at han erkendte, at han havde handlet forkert, for han hyldede allerede den grundsætning, at menneskets vilje er dets himmerige, men al den stund, himmeriget under kaptajn Donnerts kommando syntes at være mangehånde, begyndte han at tænke, at han måske nok havde gjort bedre i at følge sin velgørerindes råd og havde ventet til foråret. Dernæst spurgte han sig selv, om han, hvis det nu stod i hans magt at vende tilbage ved en eller anden gunstig lejlighed, ville bestemme sig til at benytte denne, men da han på dette spørgsmål af sin stolthed, sin egenkærlighed og sin faste vilje modtog et tredobbelt nej, foresatte han sig at se sin skæbne i det bedste lys og havde netop modigt besluttet at søge sin køje igen, da han så en lysstråle trænge op igennem en sprække i dæksplankerne og hørte kaptajnens og styrmandens stemmer under den. Uden at give sig tid til at tænke over det urigtige i denne opførsel, adlød han kun sit instinkt, krøb hen til åbningen og kunne således til dels høre fortsættelsen af en allerede påbegyndt samtale, men han så intet andet end styrmandens skaldede hoved.

Kaptajnens stemme lod sig først høre: "Du lagde vel de tomme sildefjerdinger under kornsækkene? Kommer de garneringen nær, bliver hele underlaget fordærvet. Det gamle vrag er så fordømt læk, at jeg ønsker, vi allerede havde hende der, hvor hun skal sove den evige søvn."

"Å," svarede styrmanden, "endnu har det ingen nød med os, især hvis vinden står os bi til i overmorgen nat ved denne tid … Hvor højt fik patronen hende assureret?"

"Sekstusind daler banko for fartøjet og tusind rigsdaler for ladningen. Papirerne afgik i forgårs til det Lloydske assurancekompagni i London."

"Hvordan fanden kunne hun blive assureret så højt? Men patronen har altid held med sine affærer. Jeg ville ikke give firetusind daler for hende, end sige banko."

"Å jo, hun figurerer i papirerne, som nys forhudet og forsynet med en ny rig, som ligger i god forvaring hjemme i magasinet."

Styrmanden trak på munden. "Hvor agter kaptajnen at rede hendes seng?"

"Det beror på omstændighederne, vind, vejr, sejleres nærhed og vor egen bekvemme sikkerhed. Men naturligvis vil det ske et steds ved indløbet til kanalen, det være sig ved den franske eller engelske kyst."

"Skal vi støde på eller bore?"

"Du fortjente både at blive stødt og boret for et så dumt spørgsmål. Hvilken *klog* mand støder nogen sinde på, når fartøjet er ladet med varer, som – atter er blevet udlossede? Tilfældet kunne jo bevirke, at skuden ikke blev slået i stykker, og så stod det hver og en frit for at forvisse sig om, at der ingen last fandtes, på trods af at de dobbelte certepartier og konnossementer viser det modsatte. Det ville blive en smuk historie! Til alt held har jeg den ejendommelighed, som du ved, aldrig at begå nogen dumhed, endnu mindre nogen uforsigtighed."

"Det var at ønske, at kaptajnen ikke gjorde en undtagelse, da han tog denne hersens dreng ombord."

"Ingenlunde. Jeg har mine planer med den dreng. Han er endnu for ung til at indvies i forretningslivet, men i fremtiden vil han blive mig til uberegnelig nytte."

Styrmanden rystede mistroisk på hovedet. "Han har dog imidlertid både øjne og øren."

"Det er sandt, at vi må gå forsigtigt til værks med ham, men han kan dog aldrig fatte nogen mistanke om sænkningen. Så læk som skuden er, kan intet være mere naturligt, end at hun går til bunds, når hun ikke kan holdes flot længere ved pumpning … og når manøvren går for sig, skal jeg nok vide at beskæftige ham … Men en anden ting, styrmand: drengen skal arbejde, men lad være med at bruge tampen, for han hører til den slags, som bedst dresseres uden den slags opmuntring."

Af hele denne samtale, som Albin blot havde hørt en del af, alt eftersom de talte højt eller lavt, forstod han ikke andet, end at det drejede sig om at begå en eller anden ulovlighed, men hvori den bestod, var ham en gåde. Imidlertid følte han sig beroliget af kaptajnens ordre om, at tampen ikke måtte bringes i anvendelse, og efter at han atter var krøbet ned på sit hårde leje og havde indsvøbt sig i sit tæppe, faldt han i en forfriskende søvn, hvoraf han ikke blev vækket, før man havde talt fire glas på dagvagten. Det var da styrmanden, der purrede ham ud med den befaling at sætte grødgryden på, samt have kaffen færdig om en time.

Visheden om at slippe for skammen ved en legemlig afstraffelse gengav ynglingen hele hans livsmod, og skønt han følte sig foruroliget af de meste besynderlige billeder, som

nattens begivenheder fik til at opstå for hans indre blik, var de dog nu så sammenvævede med søvnen, at han ikke kunne skille virkeligheden fra drømmen, og derfor anså han det for bedst at slå det hele hen – han vidste jo i hvert fald, at hvad det end var, ville han ikke blive bedt om at medvirke. Hurtigt gik han altså til sine pligter, et par favne træ blev hugget til pindebrænde så fermt som om han havde hugget brænde hele sit liv, og inden det var lys dag, meldte han kaptajnen, at kaffen var færdig.

"Du er flink, min dreng! Vis dig nu blot flittig ved pumpen, så bliver jeg nok tilfreds med dig. Og eftersom det er en ejendommelighed ved mig, at jeg lader mine folk have det lige så godt som mig selv, kan du bagefter tage kaffekedlen med ud og drikke resten sammen med Krabbe. Fløde har vi, som du ved, ikke noget af om bord, og sukker må du tænke dig til. Grød kan du spise så meget af, du lyster. Så kender du morgenrutinen her om bord."

Albin bukkede og skulle netop til at gå, da kaptajnen tilføjede endnu et par ordrer: "Til middag koger du ærter på den salte kødbid, som blev lagt i vand i går, og i morgen varmer du op, hvad der bliver til overs. Klokken seks hver eftermiddag har du varmt vand færdigt til kahytten og dermed basta!"

Morgenen var klar og smuk, og sluppen skød en temmelig god fart for en frisk og østlig kuling. Den svenske kyst var forsvundet for længe siden.

17. En stemme fra fortiden

Næste dag trak vinden sig mere sydlig. Styrmanden havde rortørn, og kaptajnen stod ved siden af og støttede sig til kappen.

Albin havde kastet et blik på kompasset, og da han ikke mente, det ville skade at lade kaptajnen vide lidt om hans kundskaber, gik han hen til denne og fremsatte lidt genert sin undren over, at man styrede nordud, når Kanalen efter hvad han vidste lå sydpå; han mente således, at man med den kurs, man nu styrede, ville man aldrig nå Liverpool, med mindre da kaptajnen havde tænkt sig at gå nord om Skotland.

Kaptajn Donnert studsede og kastede et betydningsfuldt blik til styrmanden, men tog sig straks i det og svarede: "Det glæder mig, min dreng, at se, at du ikke savner kendskab til geografien, men du er endnu for uerfaren til at kunne bedømme, hvordan kursen bør sættes. Du skal vide, at strømmene gør enhver sikker kursberegning umulig i disse farvande – for andre end mig, for blandt mine seneste opfindelser er et instrument, med hvilket jeg præcis kan beregne fartøjets afdrift, strømmens indvirkning og kompassets misvisning, alt på én gang og med fuldstændig matematisk nøjagtighed. Således, min dreng, må du aldrig forlade dig på den kurs, jeg har sat, når du skal bedømme den virkelige, for det hænder sig ofte, at jeg af mine beregninger kan se, at jeg nødvendigvis må styre nordud, når jeg egentlig vil mod vest. Men alt dette skal blive klart for dig, når din uddannelse når det punkt, hvor vi kan trænge dybere ned i navigationen."

Ærgerlig over sin formentlige uvidenhed, og taknemmelig over den venlige måde, hvorpå kaptajnen havde tilrettevist ham, gik Albin forud og tændte op under levningerne fra gårsdagens aftensmåltid.

Hen imod aften, da Albin atter havde udstået den strenge øvelse ved pumpen, som var i gang fire gange om dagen, kaldte kaptajnen ham ned i kahytten.

"Jeg plejer altid," sagde han i en faderlig tone, "at give mine folk ekstraforplejning efter strengt arbejde. Derfor skal du nu tage dig et godt glas vin – og så kan du gå til køjs."

Kaptajn Donnert opløste nu selv sukkeret i et stort drikkeglas og fyldte det med portvin, hvilket Albin nu af skyldig ærbødighed – så sandelig ikke på grund af smagen – så sig nødsaget til at tømme.

Da vor unge sømand kom op på dækket, følte han snart virkningen af det nydte. Det var ham, som om han ikke kunne stå rigtigt på benene. Kaptajnen nikkede til styrmanden, hvorpå han gik hen til Albin, tog ham ved hånden og ledede ham selv ned i skansen, hvor han stuvede den snart fuldstændig bevidstløse dreng ned i køjen.

Vejret havde været smukt lige siden afrejsen fra Göteborg, og fartøjet fulgte nu Norges vestlige kyst for en stiv brise.

Kaptajnen havde gjort regning på at være ud for Molde ved midnatstid, for den reder, for hvem Donnert gjorde denne rejse, var ingen anden end *Medborgeren*s befalingsmand, indehaveren af medaljen for berømmelige gerninger, den alment agtede kaptajn Arne Holgersen, som nu først efter et års forløb havde set sig i stand til at afslutte sine mange forskellige affærer, der måtte bringes i orden, inden den tilstundende

flytning fra Molde kunne iværksættes. En af hans sidste forretninger var den, kaptajn Donnert havde påtaget sig, for selv om han i sit eget omdømme var en forbedret mand, forbedret ved hjælp af en tilbedt hustru, kunne han dog ikke når helt dertil i sin omvendelse, at han ikke søgte at få mest muligt ud af sine gamle skibsvrag. Når sandheden skal frem, var det dog alene *Snarensvend*, der var bestemt til at lette forsikringsselskabets kasse en smule: de øvrige var blevet solgt til højestbydende. Store skibe havde Holgersen aldrig haft nogen af, for han fandt det upassende for den, der selv passede sit nordsøfiskeri, at være arbejdsgiver for rigtige kaptajner.

Mod solens nedgang blev himlen mørkere, og skønt man allerede skrev september, føltes luften trykkende.

"Jeg frygter, vi får torden eller regn, og hvad der ville være aller værst – havblik," sagde styrmanden til sin kaptajn.

"Gør intet til sagen," svarede denne, "vi har blot tre mil frem, og rederen kan efter afsejlingsdagen, som han allerede kender, beregne, at vi bør være her i nat. For en sikkerheds skyld vil vi hænge to lanterner ud, en agterude og en på toppen – og gør så al ting klart, så at vi uden tidsspilde kan få sækkene op!"

Nogle timer var forløbet. Tordenvejret var, som styrmanden havde forudset, brudt ud og regnen faldt i stride strømme.

"Det var fanden til lyn!" mumlede kaptajn Donnert, idet han slog kavajkraven bedre op om ørerne, "de betager lanternerne skinnet og ødelægger vore signaler!"

"Å nej, der er altid lidt ophold imellem. – Men skulle vi ikke purre Krabbe ud nu? – Så slår vi lugen til for det tilfælde, drengen skulle vågne."

Med et "gør kun det!" gav kaptajnen sit bifald til kende til styrmandens anskuelse.

Det var første gang, Albin havde drukket så meget vin, at han var blevet beruset af det. Hans søvn var tung, og forvirrede billeder foresvævede ham i drømme. Det tordnede og bragede omkring ham. Virkeligheden blandede sig sammen med fantasien, og endnu længe efter, at han havde forvisset sig om, at han var vågen, pressede han af alle kræfter mod dækket, som han næsten kunne berøre med ansigtet, og mod hvilket tordenen rullede og regnen plaskede. Endelig forårsagede hans egne heftige bevægelser, at han faldt ud af køjen ned på kisten, en lykke, der befriede ham fra den bedøvende angst, han havde udstået. Han mindedes nu, hvor han var, og da han følte trang til frisk luft, famlede han sig frem til lugen – men den var aflåst.

Nu blev det en anden angst end i drømmen. Samtalen mellem kaptajnen og styrmanden faldt ham øjeblikkelig ind. Måske skulle fartøjet nu sænkes, og han selv samtidig, fordi man formodentlig havde fattet mistanke om, at han anede noget, og derfor ville være af med ham. Han følte sig for i matrosens køje – også den var tom.

I nogle øjeblikke søgte han at gennemtænke sin stilling. Han erkendte, at den var fortvivlet, men håbede dog endnu, for han kunne ikke tro, at han, således indespærret, skulle druknes som en hund … "I det mindste," sagde han beslutsomt, "skal de erfare, at jeg ikke har i sinde at lade det ske uden modstand!"

Med hele sin samlede kraft anstrengte han sig for at sprænge lugen, idet han udstødte høje råb, som bulderet over og omkring ham dog gjorde uhørlige. Han ledte efter øksen, men ulykkeligvis var den blevet efterladt på dækket.

Nu opstod der en pause. Frygten nærmede sig mere og mere drengens hjerte: han indbildte sig allerede at kunne føle vandet stige op gennem dørken, og tanken om faderens og broderens formentlige død på den synkende *La belle Coquette* stod lyslevende for ham.

Men netop som han var nær ved helt at overgive sig til resignationens mod, vågnede en ny, frisk gnist af selvopholdelsens kraft. Han ilede hen til skorstenen i den hensigt at slå ild og stikke lugen i brand, da han, i det samme, han rakte hånden ud for at gribe fyrladen så et lysglimt igennem den væg, der afsondrede skansen fra lasten og troede desuden at høre stemmer. Han lagde øjet til og så matrosen i forening med en anden karl, som han aldrig havde set før, befæste den ene kornsæk efter den anden ved en jernkrog, som derpå blev hejset i vejret.

Albin indså nu, at fartøjet blev bragt i orden til, hvad der senere skulle ske, og var netop, adlydende øjeblikkets følelse, i begreb med at kalde på matrosen, da han under et ophold mellem tordenbragene fik en stemme at høre, der bragte hans egen til at forstumme. "*Morderen?*" genlød det i hans sjæls inderste dyb, mens han vaklende sank ned på kisten.

"Djævelen gale i jer hals, drenge, hvis I ikke rapper jer!" var de udtryk, Albin havde hørt blive fremtordnet, og nu var han sikker på, at man havde drukket ham fuld og spærret ham inde for at han ikke skulle blive vidne til en niddingsdåd. Men helt

rigtigt kunne han dog ikke opfatte sagen, for dels savnede han ethvert begreb om den slags bedragerier, dels havde han ikke fuldkommen kunnet opfatte sammenhængen i kaptajn Donnerts fremstilling.

Da han nogenlunde var kommet til sig selv igen, krøb han, heftigt sitrende, atter hen til sprækken og så nu, at man hejste sten ned i sækkenes sted. Efter at arbejdet var endt, og lugen lagt på, hørte han endnu en gang den forfærdelige sørøvers stemme.

"Vær forsigtig, Donnert, og forlad ikke fartøjet før vandet spiller på rælingen! … Og nu lykkelig rejse! Hvis skuden ikke går igen, skal dusøren ikke komme til at stå tilbage for akkorden."

"Vær ubekymret," svarede Donnert. "Der et en af mine ejendommeligheder, at jeg altid opfylder de forpligtelser, jeg har påtaget mig."

"Og drengen dernede … hvad var det for en, sagde du?"

Albins tænder klaprede – han kunne knap drage ånde.

"En lille, godmodig vildfugl, uden hjem eller forbindelser, som jeg kneb mig til i Göteborg. Nogen påmønstring blev der ikke tale om."

Umiddelbart derpå tilkendegav bevægelserne og stemmerne på dækket, at det andet fartøj lagde fra. *Snarensvend* vendte stavnen mod sit mål.

Et dybt åndedrag lettede Albins bryst. Sagte sneg han sig tilbage i køjen, fordi han klogeligt tænkte, at det eneste parti, han kunne tage, var såvel for kaptajnen som for den øvrige besætning at anstille sig, som om han havde sovet under alt, hvad der var passeret, selv under uvejret.

At han ikke mere kunne få søvn i øjnene, er vel indlysende, og lige så naturligt var det, at han sov som en sten, da jernstangen ved daggry endelig blev fjernet fra lugen, og nogen lyttede ned efter ham.

Da solen stod højt på himlen, uden at han endnu var blevet forstyrret, tog Albin jomfru Gretas gave, Sturms bønnebog, frem fra dens plads under hovedgærdet, og med inderlig og varm andagt læste han sin bøn og takkede brændende ham, som igen havde holdt sin hånd over den faderløse. Hvis kaptajn Donnert ikke havde anset det for nødvendigt at holde ham af vejen, ville han have mødt den, som havde svoret hans død – kunne han dog resten af sit liv nogensinde tvivle på et Forsyn, hvis ledende hånd var overalt! Men en ting havde han dog fast besluttet: nemlig at han, så snart tilfælde gaves, ville rømme fra Donnert. Han kunne så få hvilken skæbne, det skulle være, men hos en forbryder ville han ikke være. Nu fløj hans tanker til beskytterinden i Göteborg, og med et dybt suk hviskede han for sig selv: "Hun havde dog alligevel ret!"

Endelig, henved klokken otte, kom kaptajnen selv hen til lugen og råbte: "Stå op, dreng! Du har haft en lang sovetørn, men det er en ejendommelighed hos mig ikke at ville tage mine drenge for hårdt i begyndelsen!"

Albin fo'r op af køjen, gned sine øjne, som om han pludselig vågnede, fik klæderne på og var i en håndevending på dækket, hvor han i sin sædvanlige tone spurgte, hvad kaptajnen befalede.

"At du øjeblikkelig sætter kaffekedlen og grøden på. Vi kan trænge til noget i livet efter det hundevejr, vi havde i nat!"

"Hvilket vejr?" spurgte Albin med store øjne.

"Har du ikke hørt tordenen og regnen – og så stormen siden, stormen?"

"Kors, har det blæst så hårdt – jeg synes, det ser ganske roligt ud!"

"Jo, jeg takker," svarede Donnert. "Det har knaget og braget i hver en planke af fartøjet – men vejret stilnede af hen ad morgenstunden."

"Hvis kaptajnen tillader mig at sige det, så har jeg følt en sådan tyngde i hovedet efter vinen, jeg drak, at jeg aldrig før har sovet så tungt."

Kaptajnen behagede at smile med megen mildhed. Albin gik til sine gøremål.

De efterfølgende dage var vinden sydlig. *Snarensvend* lå og krydsede, men kaptajnen havde fuldt op at bestille i en lille "kælder" under kahytsgulvet og med at pakke adskillige ting og sager i en lille kuffert, som før havde stået i kahytten, men nu blev flyttet op på dækket, for, som han sagde, "at klæderne ikke skulle blive jordslåede". Tredje morgen sprang vinden i nord, og Albin bemærkede, at kaptajnen og styrmanden oftere end de plejede samtalede med hinanden. Efter endnu et par dage fik man ved middagstid land i sigte.

I mørkningen lod kaptajn Donnert, efter at de var kommet den engelske kyst nærmere og nærmere, fartøjet lægge bak, hvorpå Albin blev beordret til at gå til køjs. Han var nødt til at adlyde, men kunne ikke sove, for nu var det uden for al tvivl, at det forfærdelige skulle indtræffe, og med spændt uro afventede han timen. Hans værste frygt var, at lugen skulle blive lagt på igen, men dette skete ikke, hvorimod han i flere timer hørte kaptajnen og styrmanden gå frem og tilbage.

Det var en forfærdelig stilling vor unge sømand befandt sig i, for han svævede i den dybeste angst, og turde dog ikke ved den mindste bevægelse forråde sin mistanke. Som et bevis for hans åndsnærværelse midt i forvirringen må vi dog bemærke, at han sagte åbnede sin kiste og tog flere skjorte på under den, han almindelig bar, hvorefter han lagde Sturms bønnebog og diverse andre småfornødenheder i en lille bylt – tegnebogen med Tibbs portræt hvilede sikkert i brystlommen. Således udrustet satte han sig på bænken nedenfor køjen og ventede.

Tavsheden deroppe lokkede ham endelig til at stikke hovedet op. Han så blot matrosen Krabbe, der var beskæftiget med noget henne ved rælingen, som morgentågen hindrede ham i at skelne. Da han imidlertid gerne ville vide, hvad det var, sneg han sig op af trappen, spejdede gennem en sprække i skanseklædningen og bemærkede med en stærk hjertebanken, at den lille båd var sat ud, og at Krabbe nedfirede flere ting i den, som styrmanden tog imod. Lige så sagte sneg han sig nu tilbage og lagde sig på kanten af køjen, men han var ikke forblevet i denne stilling mange minutter, før han fo'r op ved en besynderlig susen under gulvet. Denne gang var det ikke indbildning. Vandet begyndte at trænge op i skansen.

"Alle mand til pumpen!" råbte kaptajnen med tordenstemme. "Skuden er sprunget læk!"

Albin fløj op: "Hvad er der på færde?"

"Der er det på færde, at vi synker alle til hobe, hvis vi ikke kan holde fartøjet læns! Men det er en ejendommelighed hos mig, altid at bevare min koldblodighed i farens stund."

Disse ord til trods, var det dog lykkedes kaptajn Donnert at give sine ansigtstræk et sådant udtryk af rædsel og skræk, at

Albin, hvis han intet havde hørt forud, ville have betvivlet det sande forhold.

Skønt vor helt godt indså, at arbejdet ved pumpen var spildt ulejlighed, ærgrede han dog kaptajn Donnert derved, at han aldrig havde været ivrigere før. Men da denne, som var beskæftiget på fordækket, så, at fartøjet ikke sank dybere, for han hen til Albin og greb selv pumpestokken med de ord: "Du er træt, min dreng, skynd dig ned i kahytten og se til, at du kan få mit kompas op, som hænger under loftet, jeg skal passe dit arbejde så længe."

Albin ilede med at udrette det ny ærinde, men da han kom tilbage, befandtes det, at kaptajn Donnerts overmenneskelige kræfter havde brudt pumpestokken tværs over, og at al videre pumpning var umulig.

"Gutter!" tog kaptajnen nu til orde med højtidelig stemme. "Mod Guds vilje kan ingen kæmpe! Vi har gjort, hvad vi har formået for at redde fartøj og ladning, vor pligt som ærlige søfolk er opfyldt, det kan I alle bevidne … Er det ikke således?"

Han så skarpt på Albin, og denne mumlede et ja, ligesom begge de andre.

"Nu vel, i ulykken er dette altid en satisfaktion – nu står kun tilbage at tænke på vor egen redning. Tilfældigvis hører det til mine ejendommeligheder at være forberedt på alt. Jeg har derfor ladet båden sætte ud, for en befalingsmands første pligt er at våge over sine undergivnes liv … Og nu hurtigt ned i båden alle mand! Vi har ingen tid mere at give bort!"

Udskibningen blev straks iværksat.

Kaptajnen satte sig ved roret, styrmanden og Krabbe greb årerne – Albin blev beordret til at stuve det i hast nedfirede løse

gods ned.

"Vent lidt," sagde kaptajnen, "jeg vil se hele det bitre syn til ende … Stakkels *Snarensvend*!" Kaptajnen førte for større effekts skyld kavajærmet op til de tørre øjne. "Nu står vandet ved røsterne – lad os komme af vejen, for når lasten er fuld, går det gesvindt … Hal ud, manne!"

Da søtågen hindrede de *forliste* i at se klart, kom kompasset vel tilpas. Efter en halv times skarp roning lettede tågen, og ligesom tæppet sagte hæves og sceneriet på et smukt dekoreret teater viser sig, belyste solen de spændte sejl på en umådelig mængde større og mindre fartøjer.

Kaptajnen og de øvriges blikke svævede spejdende omkring, men *Snarensvend* kunne intet steds opdages, antagelig var dens kahyt allerede overtaget af en alvorlig flynderfamilie, mens torsk og kuller legede muntert omkring masten, måske oven i købet overvåget af en gammel jaloux lange, som med sine glasagtige øjne tittede gennem de utallige huller i storsejlet.

"Skade for den herlige last!" sagde kaptajnen i en sørgmodig tone til Albin, "den kunne have mættet mangen en fattig mund, min dreng!" Men inderst inde følte den hæderværdige kaptajn Donnert sig ganske ualmindelig fornøjet over sin vellykkede streg.

En af de talrige lodsbåde, der krydser udenfor indløbet til Themsen, blev nu synlig. Kaptajnen prajede den, og lodsen påtog sig at bringe folk og båd i god behold til Gravesend.

18. Et uventet gensyn

Det var en frisk, næsten kold efterårsmorgen. Solen kunne ikke trænge igennem, men gav blot en, hvad kunstnerne kalder varm rødgul farvetone til de vældige af stenkulsrøg bestående skymasser, der hvilede over den umådelige verdensby. Kun St. Pauls tårnspir og kuplerne på nogle andre kirker, der rejste sig op over den tunge atmosfære, glimrede i deres fulde, glinsende pragt, når solstrålerne kastede sit guld på dem, og blev derved sat så meget mere i relief af fabrikkernes utallige skorstene, der uophørligt sprudede mængder af ild og røg.

På den tid, da de træge indbyggere i denne umådelige myretue begyndte at røre sig, så man en yngling i svensk sømandsdragt, net og ordentligt klædt, spadsere foran et mindre kogehus ved en af havnene. De i trøjeærmerne indstukne hænder, de langsomme skridt og den tankefulde mine, som stod i så stor modsætning til det ungdommeligt friske og blomstrende ansigt, viste med al tydelighed, at han var et af disse væsener, der ikke har noget at lave, men ganske sikkert får det.

Noget i kogehusets indre syntes at pådrage sig hans opmærksomhed, for han standsede foran den åbne dør og så ind i denne grød-, ærte-, flæske- og kødkogefabrik. Langs med væggene var anbragt små komfurer med rør stukket op gennem taget, men de unge, sorte kykloper, som man kender under navn af kokke, lod til at have sovet over sig, eller også var det for tidligt, til at den almindelige virksomhed i kogehuset endnu var begyndt.

Imidlertid så vor unge sømand, Albin Jentzel – for det var ham og ingen anden – at nogle skikkelser bevægede sig frem og tilbage i venstre side af kogehuset, nu og da oplyst af skinnet fra nogle ildsteder samt meteoragtige glimt fra et eller andet glødende stykke træ eller stenkul, som, kastet af kraftige arme, beskrev en bue fra den ene stenvæg til den anden.

Det forekom ham, at bevægelserne mindede om et slagsmål, som han aldeles ikke havde lyst til at se på nærmere hold; han lod sit blik søge behageligere mål, og fandt da også et sådant til højre for døren.

Indenfor en skranke i form af et slags gitterværk så han en kone af næsten gigantiske dimensioner, men med et oprømt, godmodigt udtryk i det frodige ansigt. Hun havde et vældigt bord foran sig, hvorpå der i smuk orden var arrangeret en ærværdig kaffekedel, eller måske snarere en tønde af blankskuret kobber, hvis indhold simrede jævnt over fyrfadets gløder. Ved siden af dette stykke, som indtog hædersplads en, stod et par flasker, hvorfra gin og rom smilede venligt til de besøgende, som desuden næppe kunne undlade at fæste opmærksomheden på adskillige små ankre, ankerbøjer og flag med emblemer fra sømandslivet, udskårne i gult smør og smukt arrangeret på nogle tallerkener, som i de klareste farver desuden fremviste såvel admiral Nelson som nys hjemkommen matros med gule bukser og rød trøje, trykkende en elskerinde i blå kjole til sit hjerte, og ved siden af tallerkenerne to pyramider af snehvide kiks, som dominerede en gravitetisk ost fra Yorkshire, der havde sit hjem ved deres fødder.

"Skulle jeg måske kunne få et stykke smørrebrød med ost og en kop kaffe at købe her?" spurgte Albin på ret godt engelsk, idet

han trådte hen til det indbydende bord og bukkede høfligt for matronen.

"Jo, sir. Og da jeg ser på din dragt og især på dit ansigt, at du er en gentleman, som nok kan få den ære at tælles blandt mine børn, så vær så god at træde ind i mit lokale, sir, så skal jeg servere for dig."

Vor helt, der blev meget opmuntret af denne modtagelse, trådte ind, hvorpå den vældige kone straks huggede et stykke af et anker, smurte det på en kiks, lagde et stykke af Yorkshire-osten oven på og skænkede derpå dampende kaffe i den netteste lille sømandshat af sort porcelæn.

"Hvor er mit barn fra, sir?" spurgte kogehusets patronesse, idet hun med velbehag betragtede den smukke dreng og kom en skefuld fløde mere i sømandshatten. "Du har ingen hyre, kan jeg begribe?"

"Nej, min gode frue, jeg søger netop en, da jeg er en skibbruden sømand. For resten er jeg fra Sverige."

"Ah! Du er fra jernlandet! Velklædt … har mange penge, sir?"

"Å nej, de er snart sluppet op! Jeg har kun tre kroner og nogle pence tilbage. Det er mig derfor magtpåliggende at få hyre – får jeg den ikke snart, ser det meget sort ud for mig."

"Det skal nok passe, sir! Mange af mine børn er sultet ihjel, alene fordi de ikke har fulgt mine råd, men endnu flere er forulykket og druknet, fordi de ikke rådspurgte mig, *før* de tog hyre."

"Så kunne jeg måske udbede mig et råd?" spurgte Albin med en generт mine, som klædte ham ganske udmærket.

"Meget gerne, sir, og det er, at du ikke tager hyre tirsdag eller fredag. I morgen er det mandag, og får du da hyre, skal jeg

gerne forsikre dit liv på dén rejse … Har du penge hos dig til at betale, hvad du har fortæret, sir?"

"Ja," svarede Albin, og tog den lille skat frem, som blev bevogtet af Tibb.

"Det var godt, sir! Nu kan du putte dem i lommen igen til en anden gang. Jeg lader for det meste de store børn betale for de små."

Albin rødmede let ved det ædelmodige tilbud, men stoltheden måtte vige for nødvendigheden, og til sin egen ydmygelse følte han sig helt glad over den besynderlige kones gavmildhed.

Efter at have takket hjerteligt, agtede han netop at fjerne sig, da han hørte en heftig støj fra den del af kogehuset, hvor han havde set de glødende ildkugler og kullene fra ildstederne danse omkring.

"Jeg tror, der sker noget alvorligt!" sagde han til sin værtinde.

"Nej, det er ingenting, sir – børnene morer sig lidt! Selv om de er noget hårdhændede, så må det få lov at passere, jeg tåler ikke, at mine drenge er blødagtige, for et blåt øje i ny og næ hører med til en sømandsuniform. Jeg jog et par stykker væk sidste år, den ene var tretten og jamrede sig, da det vågnede op fra en besvimelse efter et slag i hovedet med brændejernet, den anden var vel på din alder, sir, skreg op, bare fordi han kom til at hugge en finger af, da han skulle hugge brænde. Nej, sir, jeg passer på mine børns opdragelse og tåler ingen krystere!"

Under den moderlige amazones tale var larmen blandt sømændene tiltaget, og pludselig ramtes Albins øre af nogle af hans hjemlands vemodige toner, og selv om de måske langtfra

svævede på poesiens vinger, glædede de ham alligevel i al deres svenske grovhed.

"Se til, at du stikker af, din fordømte franske tandstikker! Og lad I andre mine øjne være i fred! Fem mod en! … I må skamme jer, I hunde! – lige terninger er ærligt sømandsspil! … Mor Kitty," tilføjede taleren på engelsk, "vis mig den godhed at kaste den marekat af mig, som rider på min næse!"

"Jeg kender det barn på stemmen," sagde mor Kitty, "det er for resten en af mine store favoritter, men han må hytte sig selv, hvis der ikke er mere end fem om ham, for når han er i rigtig godt humør klarer han fint seks!"

Albin troede at genkende den dybe stemme, og da han ikke var i stand til at styre sin nysgerrighed, begav han sig ned til valpladsen hvor han så en stor matros ligge udstrakt på gulvet, forsvarende sig mod fem mands overmagt. Den stærke matros løftede nu og da sine modstandere højt op i luften, men de hængte sig atter fast ligesom igler.

Et øjeblik tænkte Albin sig om. Derpå nikkede han, som om han havde fået en god indskydelse, ilede hen til et af ildstederne, hvor han tog en slevfuld af grød fra en af gryderne, og bevæbnet med denne velsignelse var han lige så hurtigt tilbage. Inden nogen af de kæmpende fik tid til at se sig om, havde han med sikker hånd anbragt en portion på hvers hals, idet han af bare velvilje mod den svenske kammerat glemte Tibbs eksempel, det vil sige: små hunde skal holde sig fra at give sig i kast med store. Men i dette tilfælde havde det ingen fare.

Den heftige, uforklarlige smerte fremtvang hos de kæmpende hver sit skrig, og alle fløj til forskellige sider, som om et stærkt elektrisk stød havde sprængt dem fra hinanden.

"Hvad var *det* … hvad fanden gik der af dem?" brummede matrosen, idet han rejste sig op.

"Det var en ung ven, som hjalp en gammel kammerat – kender du mig ikke igen, Bas?"

"Endnu kan jeg ikke se mere end en natgammel hundehvalp – og dog vil jeg lade mig kølhale, om det ikke er Albin Jentzel – hvide dreng, som Achilles sagde! … men hvad er det for en heksemester, som sådan i en håndevending kan slå fem begtrøjer af marken?" fortsatte den raske gotlænder, idet han, inden de øvrige fik tid til at genvinde deres samling, søgte og fandt havn inde i det moderlige lokale.

"Å, det var såmænd ingenting," svarede Albin, "jeg satte dem blot en spansk flue i nakken."

"Hvorfra kom det fluepulver så belejligt?"

"Af en af gryderne derhenne." Og Albin smilede stolt over sit vellykkede puds.

"Mor Kitty! Kom først og fremmest med vand, så at jeg kan spule øjnene klare og få denne fortræffelige gut at se!"

Med megen moderlig ømhed fulgte mor Kitty denne opfordring, og snart var det ene øje i brugbar stand. Det andet lå, på grund af en kraftig opsvulmen, nedsænket i stille søvn, mens selve ansigtet fandtes blottet for en stor del af sin hudbeklædning.

Da Bas endelig ved hjælp af vand og gin var blev fuldstændig renset, lignede han nærmest et grimt eksemplar af disse indianerhøvdinge, som anser tatovering for typen på al skønhed: panden såvel som kinderne fremviste en hel mængde sorte striber på kryds og tværs i de mest vidunderlige mønstre.

"Tager sig ikke ilde ud på en søndag morgen," sagde Bas i en ynkelig tone, idet han spejlede sig i mor Kittys blanke kaffetønde. "Men, ved St. Brittas underkjole og så sandt mit navn er Olle Bas, skal den franske tandstikker ikke dø i synden – det var ham, som red på min næse – jeg skal kalfatre ham, så hans egen mor ikke kender ham igen!"

"Så," sagde lokalets herskerinde med bydende værdighed, "nu har du spyet galde nok, sir!"

"Jamen, mor Kitty, det er min landlovsdag i dag, og jeg havde forberedt mig på at være i selskab med Polly! Men Deres datter vil nok ikke se mig så pyntet, som jeg nu er blevet – derfor agter jeg at tilbringe hele dagen med denne her unge herre, som er en gammel bekendt."

"Bas," sagde Albin fortrydeligt, "hvorfor siger du herre – ser du ikke på min trøje, at jeg er sømand som du, dog ikke en gang så meget som du, siden jeg ikke er kommet højere end til kahytsdreng og oven i købet uden hyre."

"Nå ja, men så vil jeg holde selskab med denne her unge *kammerat* da!" vedblev han, idet han rystede Albins hånd, og mor Kitty nikkede et majestætisk bifald fra sit højsæde.

Efter en stunds forløb, efter at de to venner havde fået sig en ny omgang morgenmad, og Bas havde haft endnu et anfald af vrede, der gav sig udtryk i de mest udtryksfulde mimiske gebærder, da han så franskmanden forsvinde med en hånlig latter.

Da hans had til engelskmændene ikke på langt nær var lige så stort, nikkede han godmodigt til dem, der på deres side, stolte og stive i nakken som spanske grander, dog kun svarede ved at kaste et blik fuldt af foragt på Albin, idet de, da de vel fandt det

under deres værdighed at tage hævn på en dreng, mumlede noget om "Swedish dog". Derpå trak vore to sømænd sig tilbage, efter at de først havde taget ærbødigt afsked med mor Kitty.

"Nå, Albin," begyndte Bas, da de var kommet ud af kogehuset, "lad mig nu først vide, om du har til huse nogetsteds, det vil sige, om du for tiden råder over så stor en plet, som vi kan være alene på, for jeg længes svært efter at vide, hvordan fanden du er endt her … du har penge?"

"Nej, der tager du fejl! Ganske vist har jeg nogle skilling i behold, men hvis jeg ikke får hyre …"

"Forstår en halvkvædet vise!"

"For øvrigt," vedblev Albin, "er ugen snart slut, og jeg har ikke råd til at leje værelset for en uge mere. Men jeg er dog ikke bange, for Gud hjælper mig nok!"

"Jah, det er da godt at være fast i troen, men …"

"… man skal ikke lægge armene over kors og sætte sig til at vente på hjælpen, mener du? Nej Bas, det har jeg ikke gjort, og vil heller ikke gøre det. Jeg er vis på, at vi mennesker må slide og tænke selv for at nyde godt af Himlens beskyttelse, men når vi har gjort det, må vi dog heller i fortvivle – du skal snart få at se, at jeg har god grund til at sige sådan … Men du har ikke svaret mig på, hvordan Achilles har det; jeg ved ikke engang om du stadig sejler med *Flyvefisken* … men det ser nu ikke sådan ud efter grødgryden at dømme."

"Fanden heller om jeg sejler med *Flyvefisken*; jeg har hyre på en svensk brig og hos en ærlig kaptajn. Men vi kommer til at skilles en times tid – historierne må komme senere."

En time senere sad Albin og hans gamle ven i den førstnævntes bolig – et kammer eller rettere en slags skab i en kælder.

"Nå, du lille landløber," begyndte gotlænderen. "Få nu mundlæderet i gang og lad mig vide, hvordan det gik dig, siden vi skiltes ad i Göteborg. Jeg ville ønske, at jeg havde en skilling og dobbelt op for alle de gange, jeg har tænkt på dig siden."

"Men fortæl mig først om Achilles!"

"Ikke et ord får du ud af mig, min dreng, før du selv har snakket færdig!"

"Så hør da." Og nu begyndte Albin fortællingen om sine eventyr i Göteborg. Med forkærlighed dvælede han ved den morgen, da han næsten modløs og uden penge stod udenfor apoteket Kronen, hvor den gode fru Wolk traf ham. Dernæst kom beskrivelser om Tibb, jomfru Greta, prædikenerne, spilleaftenerne, skolen, gamle kaptajn Stare, fru Märta, og til slut, om end noget mere kortfattet, hans utaknemmelighed og den egensindighed, han gjorde sig skyldig i, idet han, tværtimod den gamle frues råd, tog med kaptajn Donnert, der aldeles havde forblændet ham med sine historier og påstande om sine kahytsdrenges medgang.

"Hvilken galning!" mumlede Bas medlidende. "Sidde med lykken i næven og lade den dumpe på gulvet, ligesom et uartigt pigebarn, der kaster sin dukke! Skam dig, dreng, at du kunne være så letsindig og dog så stolt, det var ikke mere end rimeligt, at du kom til at svie for det!"

"Det kom jeg også til, Bas!" Og nu skildrede Albin den anden akt: scenerne fra *Snarensvend*, lige til det øjeblik, da de forlod den og prajede lodsbåden, som førte dem til Gravesend.

"Gid fanden måtte knække halsen på den nederdrægtige basilisk!" bandede Bas og rejste sig i sin fulde længde, "at narre en dreng, et barn sådan! Jeg ville ønske, at jeg havde ham i mine arme … Jeg skulle pumpe ham, jeg! … Men hvordan bar du dig ad med at komme bort fra den hvalfisk? Det var det klogeste, du endnu har gjort!"

"Jo, da vi var kommet i land, stak kaptajnen og styrmanden ind i et værtshus og befalede mig og Krabbe at blive udenfor … de ville være hos os igen i "en håndevending", sagde de. Lodsen og Krabbe kom snart i samtale, og da jeg så mit snit, betænkte jeg mig ikke længe, men listede mig ind i en lille tværgade i nærheden. Jeg krydsede nu omkring så stærkt mine ben kunne bære mig, i alle retninger, men til sidst måtte jeg dog standse af træthed, og da jeg mærkede, at jeg ikke blev forfulgt, gav jeg mig tid til at se mig om. Det var netop uden for dette lille hus her. Jeg følte mig sulten, gik ind og har siden boet her i seks dage, uden at høre det mindste hverken til kaptajn Donnert eller til nogen af de andre. Værten har jeg fortalt, som også sandt er, at jeg er forlist og blev reddet på en lodsbåd … Og nu kender du mine eventyr på et nær, som jeg næsten skammer mig ved at tale om."

"Åhå, hvad kan det vel være?"

"Min gode frue i Göteborg gav mig en velforsynet kasse, som vist ikke skulle være blevet tømt på otte dage, hvis jeg ikke havde været det fjog, jeg var."

"Nå?"

"Jo, ser du, da jeg gik ud – netop første gang, jeg vovede at forsøge det, for jeg har været angst for at støde på kaptajn Donnert – var det kun den mindste del af pengene, jeg lod ligge

i tegnebogen … Men se her," Albin tog fru Wolks erindringsgave frem, "du skal se tegnebogen og Tibb – sådan ser han altså ud. Jeg skal sent glemme, hvor glad den rare fru Wolk blev, da jeg havde lært ham at gå på bagbenene, og han kom gående hen til hende med syposen om halsen!"

"Lad mig se!" sagde Bas og vende med stor forsigtighed Tibbs lille fysiognomi op mod lyset. "Herregud," tilføjede han sagte, "hvor hjertensgod må fruentimmeret være, at hun kan elske sådan et lille stykke hundedyr – der er nok mange mennesker, der gerne gad være i hans sted … Men kom nu frem med resten!"

"Det er en kort historie," svarede Albin med et halvt suk. "Jeg syede min skat ind i et lommetørklæde, stoppede tørklædet ind i en vante og vanten i en strømpe … og så lagde jeg pakken, der så ud som et par sammenviklede strømper, ned i bunden af sengen, og nøglen tog jeg med mig … Jeg syntes ikke, jeg kunne bære mig fornuftigere ad!"

"Aha!" udbrød Bas, smiskende i skægget, "men du tænkte ikke på, at der måske fandtes en anden nøgle?"

"Hvem kunne tro og tænke på noget så slet! Da jeg kom hjem, var mine penge borte, og da jeg ville drage værten til ansvar, blev han vred og sagde, at jeg blot havde min ungdom at takke for, at han ikke slæbte mig på politikammeret og lod mig bøde for min uforskammethed."

"Stakkels fyr!" sagde Bas. "Du har måttet købe dig din visdom dyrt på alle kanter! Men hvis du ellers mener, din læretid har varet længe nok, så kunne jeg nok sørge for, at du fik fri overfart til Göteborg: jeg kender en skonnert, som netop en af de nærmeste dage sejler derhen; og hvis du vil lytte til mit råd, så

rejs du hjem til den rare frue og jomfru Greta og Tibb og skolen og det hele – for ser du, sådan en fin lille herregårdsknægt som du skal – hvis han i det hele tage skal tage til søs – rejse med hæderlig konvoj, og ikke blot det, men med en kaptajn på et større skib, som kan skaffe dig frem i verden med den hæderværdige dames hjælp."

"Nej, det råd vil jeg ikke følge!" sagde Albin, idet han rejse sig heftigt, og blodet, som fløj ham til hovedet, bevidnede fuldt vel, hvad der gærede i ham.

"Guds kors, er du besat, din lille tosse – du er jo kun fjorten år!"

"Hør, Bas, hvis vi skal være venner, så find nogle andre ord! Jeg vil ikke kaldes hverken "lille tosse" eller "fin herre", selv om jeg ganske vist tror på, at jeg kan blive det sidste. Jeg er heller ikke kun fjorten år, eftersom jeg er et godt stykke inde i det femtende. Desuden må du forstå, Bas, at den, der har udstået så svære ulykker som jeg, også har haft lejlighed til at blive moden hurtigere end andre, som ikke ved, hvad det vil sige at have ejet *alting* og mistet *alting*."

"Kan nok være," svarede Bas eftertænksomt, "men det er ikke ligefrem et tegn på sund menneskeforstand, at du forlod den gode frues formynderskab og at du nu ikke vil vende tilbage."

"Det første var en uforsigtighed, men du ved ikke, du som alle dine dage har arbejdet for dig selv, hvad det vil sige at æde nådsensbrød. Hvad det andet angår, mener du da, at jeg efter nogle få uger skulle rejse tilbage med en lang næse og blive tigger for anden gang? Nej – før springer jeg i Themsen!"

"Og alligevel taler du om, at du lider på Vor Herres beskyttelse! Hvordan tror du, han har det med folk, som så

langt fra at fire lidt på overmodet, hellere forspilder sit liv?"

"Kære Bas," sagde Albin, idet han rødmede over den skarpe irettesættelse, "du ved jo nok, at jeg ikke mente det så syndigt, som jeg sagde i farten. Men nu skal du ikke prøve at råde mig fra det, jeg har besluttet, for en ting er sikker: jeg tager ikke hjem til Sverige nu. Råd mig hellere om, hvordan jeg skaffer mig hyre, og så snart den sag er i orden, skal jeg skrive til min gode frue, og vil ikke genere mig for at lægge sandheden på bordet."

Bas tænkte sig om et øjeblik. Derefter ytrede han i en tankefuld tone: "Jeg kan ikke tage på min samvittighed at lade dig gå for lud og koldt vand her i et fremmed land, og heller ikke at skaffe dig emploi hos en, jeg ikke kender. Så må du hellere tage hyre som kok om bord på vor brig. Kokken har behaget at rømme, og jeg, som ellers er letmatros, forretter nu hans tjeneste. Vil du have den plads, så skal jeg skaffe dig den. Vi bliver da i det mindste sammen, og hvad den hæderlige konvoj angår, tror jeg ikke, nogen har noget at sige kaptajn Flyborg på. Med gryderne og alt, hvad det angår, skal jeg nok hjælpe dig til rette."

"O, du gode, fortræffelige Bas! Hvor vil det nogen sinde stå i min magt at takke dig! Men du skal også se, at jeg ingen skam skal gøre dig … Og alligevel, Bas, var det dog skade, at kaptajn Donnert skulle vise sig at være sådan et dårligt menneske – tænk, hvor hurtigt jeg eller kunne have taget min styrmandseksamen hos en så lærd mand!"

"Det var jo bare opblæst pral alt sammen, kan du vel forstå: Han var vist lige så uvidende hvad lærdom angik, som han var lærd i at lave skælmestreger … Men nu skal jeg i korthed fortælle

dig, hvordan det er gået med Olle Bas. Jeg tror næsten, Achilles gav dig et slags begreb om, hvad styrmanden var for en slags person?"

"Vidste du det også?" spurgte Albin.

"Å, både jeg og alle de andre kendte godt hele sammenhængen, skønt ingen viste det. Men jeg kunne aldrig holde hende ud: hun var en rigtig djævel, selv om hun var en god sømand. Allerede i Göteborg havde jeg tænkt at mønstre af, men jeg talte om det med den stakkels Achilles, og for hans skyld gik jeg med en gang til … Det var jeg senere glad for, for ser du …" Her gjorde Bas et ophold for at trække lommetørklædet frem.

"Det er dog vel ikke gået den stakkels Achilles ilde?"

"Gudbevares, nej, tværtimod. Han er vel forsørget, og der var vist aldrig nogen så glad for at mønstre af som han. Du må ikke tro om mig, jeg er en gammel kælling … nå, jeg ser, dine glugger ikke er mere tætte end mine – men det var et herligt syn at se den dreng dø. Jeg plejede ham under en forbistret feber. Han var så tålmodig, så mild, at han kunne lokke hjertet ud af brystet på en anden stakkel. 'Skulle du træffe hvide dreng,' sagde han, 'så skal du sige ham, at Achilles altid har tænkt på ham og at han holder meget af ham og hilser ham mange, mange gange.'"

Ved at høre denne inderlige afskedshilsen, hulkede Albin sagte. Han mindedes så tydeligt, da han ene i den lille båd drev omkring på Nordsøen, da *Flyvefisken* kom ilende imod ham, og Achilles' mørke hoved viste sig over rælingen.

Efter nogle øjeblikkes tavshed fortsatte Bas: "Mama styrmand tog på veje, som om hun var blevet forrykt. Rigtig nok

havde hun drengen kær, det kan ingen sige andet – hun gav ham også et løfte, som hun holdt, og vel vil holde til sin død, og det var, at hun aldrig mere skulle rejse til 'papa niggers land og stjæle eller købe nigger' – det velsignede værk udrettede knægtens død. I den første sorg fik gamle Ennes kommandoen i hele fjorten dage, men da Achilles havde sovet en lille stund i den store sømandsgrav, vågnede mama styrmand op igen en smuk morgenstund og lod os vide, at hun levede endnu, og fra det øjeblik, hun kom til humør igen, tog det en sørgelig ende med den gamles gode dage. Den ny kahytsdreng påstod, at han blev grundigt tugtet tre gange om ugen, og hvad groggen og cigarerne angik, vankede der smalhans – for det var hendes største morskab, den djævel, at pine livet ud af den gamle nar, som ikke havde mod til at holde et kvindfolk tre skridt fra livet af sig. Da Achilles nu var død, og hendes ondskab blev stadig større, blev jeg enig med mig selv om at give *Flyvefisken* en god dag. Det gjorde mig inderlig ondt for kaptajnen, det skrog, men hjælpe ham kunne jeg ikke, og så mønstrede da jeg og nogle andre svenskere da af for omkring seks måneder siden. Men så meget skylder jeg dog mama styrmand at sige på hendes bag, at jeg har hende at takke for, at jeg kender mine ting til gavns, og at jeg derfor – uden at rose mig selv – står ligesom lidt i kridthuset hos kaptajn Flyborg – og det er en mand, som forstår sig på folk!"

Der gik nogen tid, inden Albin kunne genvinde hele sin fatning, og da var det ham, som spurgte, om Bas havde, som han udtrykte sig, "lagt noget på kistebunden".

"Nej, gudskelov," svarede Bas, "rotterne slipper for at få noget at gnave på i min kiste! Mama styrmand gav en honnet hyre,

men der var ikke nogen velsignelse ved den. Jeg skal sige dig, hvordan det forholder sig, Albin. Der findes folk, som er født til den ulykke aldrig at tåle noget i tegnebogen … ja, ja, se du kun på mig – men når tegnebogen er svulmet op, mens jeg har været på søen, svinder den altid ind igen, når jeg kommer på landjorden. Det er ilde, men jeg trøster mig med, at jeg vel engang bliver bedre til det."

Albin svarede blot med et smil, hvorpå han spurgte, om han kunne melde sig næste dag hos kaptajn Flyborg.

"Vi må vente i nogle dage. Jeg har i sinde at spille kaptajn Donnert et puds og ved samme lejlighed skaffe os en net lille priseskilling."

"Hvordan det?"

"Vi går hen og angiver hos direktionen for assurancekompagniet, hvordan det er gået til med sluppen *Snarensvend*s udlosning og forlis – Kan vi ikke udrette andet, skal vi i det mindste holde kaptajn Donnert lige så varm, som han holdt dig ved pumpen."

"Er det nu også helt rigtigt – han var jo ikke ligefrem ond ved mig?"

"Er det rigtigt at kende til en forbrydelse uden at angive den? Jeg har hørt, at hvis der findes den mindste grund til anmærkninger, så kommer det til at holde hårdt for dem at få udbetalt forsikringssummen, og det er alt, hvad jeg vil … Men lad mig om det. I morgen taler jeg med vores styrmand, om jeg kan få lov at blive i land, og så mødes vi ved kogehuset – så kan jeg også overlægge sagen så længe."

"Gør, som du finder for godt, Bas. Jeg tror ganske sikkert, jeg kan stole på dit råd."

"Tak for det ord, min dreng! Jeg skal også herefter tage bedre vare på mig selv, for at kunne tage endnu bedre vare på dig, hvis det bliver nødvendigt. Fremmede er vi begge, og indtil videre kan vi slutte os til hinanden i venskab. Senere hen går det sagtens i en anden gade; du bliver herre og kaptajn, jeg aldrig andet end en ærlig matros, men skønt det nu går, som det kan med fortroligheden, kan du være ganske rolig for, at jeg ved, hvad der passer sig. *Nu* er jeg *din* beskytter, senere kan *du* blive *min*."

"Bas, kære Bas!" udbrød Albin med lysende øjne. "Giv mig din hånd! Min fader ser vist i Himlen, at jeg aldrig kunne få en bedre ven, og når man er så ene som jeg i den vide verden, er det en trøstende tanke, at man har en ven, som man kan have tillid til i alt. Jeg har truffet på mange nedrige mennesker, men erindringen om stakkels Achilles, om min gamle frue og erindringen om dig, Bas, skal holde mig i den tro, at der også findes gode mennesker i verden."

"Amen, min gut! Her har du næven, og dermed basta … Nu skal vi spadsere lidt ud i byen og more os. Du ved, det er søndag i dag."

19. Forhøret

Klokken ti næste formiddag befandt Bas og Albin sig i et værelse udenfor den svenske og norske generalkonsuls kontor, hvor de havde fået befaling til at vente.

Efter nogen tid, som de syntes var en evighed, blev de kaldt ind, ikke på kontoret, men i et lille kabinet, hvor konsulen, indsvøbt i en stor paletot, med en tyrkisk pibe i munden og en kop chokolade foran sig, sad og bladrede i dagens aviser.

"Godmorgen, drenge!" sagde han nådigt, for konsulen var en velvillig mand. "Sig nu frem, uden omsvøb, for jeg har travlt – men ingen klager over jeres kaptajner: hvis I ikke får jeres hyre ud her, er det sikkert for jeres eget bedste."

"Jeg må dog ærbødigst bemærke," sagde Bas, som mente, at det tilkom ham at føre ordet, "at vi netop er kommet for at tale om en kæltring, der …"

"Du vil dog ikke betegne nogen skibskaptajn med den titel?" afbrød konsulen ham strengt.

"Jo, det er kan nok ikke undgås!" Bas skrabede ud med foden og så konsulen ind i ansigtet. "Jeg skulle dog tro, at jeg handlede som en usselryg, hvis jeg ikke angav en, som har boret sit fartøj i sænk."

Konsulen lagde piben fra sig, gik ud i forkontoret og sendte kontoristen ud i et eller andet ærinde, hvorpå han atter indtog sin plads og sagde: "Betænk dig vel, inden du taler – men er du sikker på din sag, så stik intet under stolen."

"Det er ikke mig, hr. konsul, men denne lille gut her, som har været med og kan bevidne, hvordan det er gået til."

Konsulen fæstede et langt, gennemtrængende blik på Albin og opfordrede ham derefter i et venligt tonefald til at fortælle alt, hvad han vidste.

Vor helt skildrede nu nøjagtigt alle omstændighederne lige fra sit første bekendtskab med kaptajn Donnert i Göteborg, samtalen mellem ham og styrmanden og hvad andet, han havde haft lejlighed til at observere. Men hvor lasten var blevet ført hen, var han, på grund af kaptajnens nye opfindelse til kurssætning og -beregning ikke i stand til at udrede.

"Hvad er det for en ny opfindelse," spurgte konsulen med et hastigt smil.

Albin forklarede det på samme måde, som kaptajn Donnert havde forklaret den for ham, selv om Albin ikke mere troede på det, og man kunne se på konsulens ansigtsudtryk, at han efter denne opdagelse af kaptajn Donnerts mange talenter heller ikke følte sig ganske overbevist om oplysningens troværdighed.

"Og lasten blev losset i åben sø, siger du?"

"Ja, i hvert fald roede eller sejlede de den væk fra *Snarensvend*."

Albin passede imidlertid meget på, at han ikke fik sagt noget om to ting: den ene, at han mente, at fartøjet var blevet tømt ud for den norske kyst, den anden, at han havde genkendt den mands stemme, som havde modtaget lasten og sandsynligvis var ejer af både den og fartøjet. Muligvis kunne også sørøveren, blodmanden fra *La belle Coquette*, blot have været kommissionær for den rette ejer. Albin var ikke ivrig efter at få nogen af delene at vide, for kom der *noget* for dagen, kunne man snart komme under vejr med mere, som ledte til forbrydelsens kilde, og hvordan skulle det så gå med det hellige løfte, han havde givet

sin redningsmand, og hvordan skulle det gå med ham selv, hvis han vovede at påkalde sig den forfærdelige mands hævn.

Albin gøs for det store ansvar, han var blevet tvunget til at påtage sig, og lovede sig selv at holde så meget rede på, hvad han fortalte, at intet kunne lede til eller sammenblandes med den anden, langt frygteligere gerning. Mens han gjorde sig disse overvejelser, blev han heldigvis ikke iagttaget af konsulen, som eller kunne have fået mistanke om noget ved at se hans ansigts forskellige farveskift. Konsulen havde også tænkt over sagen, og resultatet heraf var følgende spørgsmål: "Hvor gammel er du?"

"Fjorten og et halvt år."

"Det var skade, så kan du ikke være vidne – men hvis du kunne, ville du så sværge på alt det, du her har fortalt."

"Det kunne jeg. Det er min ven Bas her, der har rådet mig til at tage dette skridt."

"Godt, drenge! I har handlet, som det anstår sig redelige skandinaver. Kom igen i morgen på samme tid, så får vi se!"

"Jo, du, nu er det tid at leve!" mumlede Bas oprømt, da de atter var kommet ned på gaden. "Du kan være overbevist om, at der vanker en stor belønning! I så fald skal jeg købe et sjal til Poll, og det skal spille i det himmelblå – for, ser du, det er nu sådan at forstå, skønt du ikke begriber det endnu, at kærligheden slår sine bugter i den retning. Og så skal det, katten hente mig, have stjerner, du, både i borterne og midt på, for det skal du også vide, at det går med kærligheden som med rommen: når man har taget for meget ind i ballast, så ser man gerne en farlig hoben stjerner for øjnene! … Du synes måske, at

jeg snakker hen i vejr og vind nu, men du skulle se Poll, mor Kittys datter! Hun foragter mig ikke – men hvad hjælper det? Nå, står ungdommen og kræfterne bi, så kan jeg være lige så god som en anden! Og når hun og jeg bare er enige, så giver den gamle nok sit bifald."

"Men sagde du ikke, dengang du var på *Flyvefisken*, at kæresten skulle være fra dit eget land?"

"Jo, vist gjorde jeg det, men dengang havde jeg ikke set Poll."

Næste dag omtrent ved samme tid, da de unge sømænd var blevet vist ind i et lille kammer bag konsulens kontor, kun afskilt derfra ved en tynd bræddevæg, ankom en notarius publicus med sin skriver, og straks derpå hørtes kaptajn Donnerts stemme i det ydre værelse, talende til en af kontorbetjentene.

"Jeg håber, konsulen er hjemme?" sagde han i en tone, som om han agtede at besøge ham, og ikke som om han var blevet *indkaldt*. "Vær så god at gå ind at melde kaptajn Konradin Donnert, den samme, som med egen livsfare for assurandørernes regning frelste den forulykkede slup *Snarensvend*s jolle."

"Behøves ikke," lød svaret, "konsulen har befalet, at hr. kaptajnen skal lukkes ind straks."

"Nå, lige meget – nogen har da underrettet ham om, at jeg agtede at gøre ham en visit."

Kontoristen åbnede døren, og den stortalende nordmand trådte ind.

"Ydmygste tjener, herr konsul! Glæder mig at se, at hr. konsulen er ved godt helbred … Gener Dem ikke for mig – jeg beder Dem, bliv De siddende!"

Konsulen, som sad i en lænestol uden at have gjort den fjerneste mine til at rejse sig, hilste kaptajnen med et koldt nik, idet han pegede på en anden stol, hvor kaptajn Donnert tog plads på sin sædvanlige utvungne måde.

"Jeg har anmodet kaptajnen om at komme til mig," begyndte konsulen, "for at indhente nogle oplysninger angående måden, hvorpå sluppen *Snarensvend* forliste – jeg kan ikke skjule for Dem, at her går visse krænkende rygter, og jeg er overbevist om, at hr. kaptajnen ikke vil have nogen vanskelighed ved at gendrive disse."

"Andre oplysninger," svarede Donnert, "end dem, der kan hentes af min logbog og den af mig og besætningen beedigede søforklaring, har jeg ikke at afgive – og hr. konsulen må have glemt, at jeg har den ejendommelighed altid at opsætte den slags dokumenter så nøjagtigt, at der *umuligt* kan være et eneste ord at lægge til eller trække fra. Men apropos, det skete engang for mig i Batavia …"

"Undskyld," afbrød konsulen, "historierne må vente til en anden gang – kort og godt, kaptajn Donnert, man har sagt mig, at ladningen er blevet udlosset i rum sø og fartøjet boret i sænk ikke langt fra indløbet hertil."

"Ha, ha, ha!" lo Donnert, blodrød i ansigtet, "jeg tør næppe fornærme konsulen ved at spørge, om De benyttede Dem af stokken eller ridepisken, da De besvarede denne bizarre angivelse!"

"Jeg tillod mig intet videre end at fæste en rimelig opmærksomhed på den, men sig mig, hvordan forholder det sig … har *hele* besætningen beediget søforklaringen?"

"Har herr konsulen læst besætningslisten? Jeg tror, det vil besvare spørgsmålet bedst."

"Tilvisse – men fandtes der ingen anden om bord – for eksempel en ung dreng?"

Donnert strøg sig over de yppige bakkenbarter, og indskrænkede sig til den lidt ubestemte ytring: "Hvad vil det sige?"

"Det vil sige, at en dreng må have befundet sig om bord, og at bemeldte dreng lykkeligvis snart er myndig som vidne, da han netop i disse dage fylder sit femtende år."

Det varede temmelig længe, inden kaptajn Donnert svarede, men endelig udbrød han oprømt: "Nej, min bedste herr konsul, nogen ung dreng har jeg ikke haft med mig *denne* gang. Jeg tænkte lige efter, om hr. konsulen måske tænkte på en anden rejse, for der er mange drenge, der har fået deres uddannelse under min ledelse."

Konsulen ringede. Albin og hans ven trådte ind.

"Kender hr. kaptajnen denne dreng?"

"Nej, ikke det jeg ved," svarede Donnert med den mest ublu frækhed, idet han tog Albin under hagen og klappede ham på hovedet. "En rask og køn ung mand … Er du svensk, min dreng?"

"Understøt kaptajnens hukommelse!" sagde konsulen, som trods sin værdighed ikke kunne undertrykke et lille smil, "eller er kaptajn Donnert ikke den samme person, du har talt om?"

"Den samme, hr. konsul, og hvordan kan kaptajnen" – Albin så med foragt på sin tidligere chef – "nægte det?"

"Yngling," sagde Donnert højtideligt, "enten er du gal, hvilket ville være højst beklagelsesværdigt, eller også er du måske blevet betalt for den nedrighed, du har begået, hvilket i betragtning af din alder ville være endnu sørgeligere."

"Hr. kaptajn," sagde Albin med bævende stemme, "erindrer hr. kaptajnen ikke den aften i Göteborg, da kaptajnen fortalte de andre kaptajner om den skibslak, som de forenede stater havde tilbudt Dem 50.000 dollars for? Det netop den aften, da jeg, i min værtinde fru Märta Törners værtshus, første gang talte med hr. kaptajnen."

"Åh," udbrød Donnert leende, "nu forstår jeg den stakkels drengs misforståelse; det var min broder, Ezekiel Donnert – vi ligner hinanden meget, så det er skam ikke så mærkeligt … Nå, min unge ven, er kaptajn Ezekiel i London? Hvornår ankom I. Det var sandelig en højst behagelig overraskelse!"

"Tag Dem i agt, min herre!" sagde konsulen i er streng tone, "denne unge dreng kan umuligt have fundet på en sådan historie selv! … Fortæl alt, hvad du har hørt og set på sluppen *Snarensvend*."

Mens Albin efterkom denne opfordring, syntes Donnert snart at blegne, snart at rødme, men da ynglingen havde talt ud, udbrød han med gnistrende øjne:

"Jeg håber, hr. konsulen tillader mig at spare tyendet den ulejlighed at kaste disse to unge skurke på døren? … Formodentlig har den ældre forført dette enfoldige barn!"

Bas, som hidtil med sammenpressede læber og blussende kinder havde lyttet til det hemmelige forhør, kunne nu, da

angrebet blev rettet mod ham selv, ikke styre sig længere. Idet han glemte respekten for den kgl. svenske og norske konsul og for stedet, hvor han befandt sig, fo'r han frem i døren som et lyn: "Hvad siger du – bedrager, lømmel, storpraler?" (Bas sagde du til alle og enhver, når han, som følge af noget usædvanligt, havde afkastet sig respektens åg.) "Var det ikke dig, som på Törnerskens lille værtshus i Göteborg bildte denne unge fyr ind, at han i løbet af et år ville blive styrmand på en ostindiefarer? Har du glemt sværdfisken, du, som knækkede deres sværd mod dit fartøjs skrog, som var så stærkt lakeret, at det kunne skære koralklipper som diamanter skærer glas? Har du måske glemt kahytsdrengen, som du på din ven admiralens bøn efterlod som lærer på Portsmouths navigationsskole? Har du ikke lyst til at tage mig i munden, i stedet for en nigger, og kvæle mig, du? Jo, du kan tro, vi kender dig!"

"Tys ... tys ... Ingen ukvemsord her!" bød konsulen med en stemme, som fik Bas til at forstumme, skønt raseriet endnu brændte i ham. "Læg blot mærke til to ting, kaptajn Donnert: Drengen er snart vidnefør, og lodsen, som bragte Dem ind, kan bevidne, at denne dreng virkelig var med."

"Det gør mig ondt," svarede Donnert triumferende, "at denne selvsamme lods desværre druknede på en krydstur i forgårs, og hans medhjælper gik også samme vej. De ville ellers klart have bevist, at drengen er en bedrager, der er forført af dette smudsige, væmmelige murmeldyr!" Han kastede et yderst foragteligt blik på Bas.

Men det blik og de udtryk kom Donnert til at betale, for inden nogen kunne nå at komme imellem, havde kæmpen Donnert ved kæmpen Bas omsorg gjort tre-fire luftture mellem

gulvet og taget, uden at en eneste lyd andet ende ordet "murmeldyr" var kommet over den svenske gasts skælvende læber.

"Jeg håber, jeg kan nyde beskyttelse mod personlig vold på kronerne Norges og Sveriges konsulatkontor i London!" skreg Donnert.

"Jo, herr kaptajn," svarede konsulen, som med et misfornøjet blik og en streng gebærde med hånden atter havde vist Bas hen til døren. "De skal nyde beskyttelse – men indtil videre bliver det i et af kronen Storbritanniens fængsler! Drengens udsagn er allerede ført til protokols," konsulen pegede på en dør, inden for hvilken lovens mænd opholdt sig, "og politikonstablerne vil straks være her."

"Undskyld," sagde Donnert, "at jeg beder herr konsulen vel betænke det ansvar, De påtager Dem ved en sådan fremgangsmåde mod en af den norske krones undersåtter. Desuden vil jeg gerne gøre hr. konsulen opmærksom på, at jeg har den ejendommelighed, at jeg aldrig glemmer en forulempelse!"

"Jeg beklager," sagde konsulen, "at jeg ikke kan tage hensyn til det. Pligten frem for alt!"

"Man vil dog i det mindste være så høflige, at tillade mig først at begive mig hjem til mit logi. Jeg har et møde der af største vigtighed."

"Det smerter mig at måtte sige det, men det er ikke muligt."

"Nuvel, hr. konsul," sagde nu nedtrykte kaptajn, efter at han havde stået et øjeblik fordybet i tanker, "jeg ser mig da nødsaget til at gribe til et middel, jeg kun har benyttet to gange før i mit liv: jeg må hjem, og jeg giver mit *æresord* på, at jeg er tilbage om

en halv time – jeg sagde mit æresord, og dét har endnu ingen Donnert brudt."

"Jeg skal ikke betvivle det donnertske æresord, men kan ikke gøre andet end at give mit eget på, at hr. kaptajnen ikke kommer herfra i andet end det selskab, jeg allerede har nævnt. Og nu vil herr kaptajnen behage at træde ind i værelset her ved siden af, hvor matrosen Bas opvarter indtil videre!"

Albin måtte blive tilbage. Hans udsagn skulle gås nøjere igennem.

"Du er en forbandet rask sømand!" sagde Donnert til sin improviserede fangevogter. "Og eftersom jeg har den ejendommelighed ikke blot at se igennem fingre med, men oven i købet respektere en person, der tør måle sig i mod med mig, så ville jeg gerne forære dig et par kroner, hvis bare jeg havde noget småmønt på mig. Hvis du vil følge med mig til værtshuset her ved siden af, så jeg kan veksle en fempundsseddel!"

Bas tav.

"Jeg forstår din generthed, min dreng, og værdsætter den fuldstændig; men den, som kan berømme sig med at have overvundet Konradin Donnert, har gjort sig fortjent til en passende belønning – men kom du kun herhen, så skal jeg vise dig, hvordan en mand af ære handler i et tilfælde som dette!"

"Ellers tak," sagde Bas tvært, "men murmeldyr har den ejendommelighed, at de ikke slipper, hvad de først har fået tag i."

Kaptajn Donnert kunne ikke finde på flere udflugter. Efter en halv times tid nødedes han til, trods sine forsikringer om, at et sådan arbejde som at føre Konradin Donnert afsted mod hans

vilje var en både fysisk og moralsk umulighed, roligt at følge med to venlige herrer fra Bow Street.

Næste morgen afgav Albin sin forklaring for en retslig domstol, men desværre kunne der nu, som konsulen havde bemærket, intet hensyn tages dertil – historien med lodsen var desuden virkelig sand. Kaptajn Donnert, som ubetinget nægtede alt, måtte finde sig i at blive i fængslet, til der blev indhentet oplysninger fra afsejlingsstedet Göteborg, men da der ingen talende beviser kunne opdrives, kom han da endelig på fri fod. Men den smule godt rygte, han havde haft, var efter disse begivenheder fuldstændig ødelagt. Imidlertid hørte det til kaptajn Donnerts ejendommeligheder aldrig at beklage sig over en uret; frem for at så meget som hentyde til den himmelråbende uretfærdighed, man havde begået mod ham, foretrak han at spille martyr. Der var kun en eneste person, han tillod at vise sig deltagelse, men denne ene blev også belønnet for sin umage på en måde, der fik ham til at ønske, at kaptajn Donnert havde fulgt *Snarensvend* til havsens bund. Desuden må vi tilføje, at visse rygter løb helt til Molde og gjorde til en endnu større nødvendighed for indehaveren af "medaljen for berømmelige gerninger" at se sig om efter et andet fædreland – hvad han da også gjorde endnu samme efterår.

Men det er for resten først længere fremme i fortællingen, at vi genfinder familien fra Molde.

Vor ven Bas indstillede i ærbødige udtryk og i den ydmygste underdanighed til hr. konsulens og det nådige

assurancekompagnis bedømmelse, om ikke den unge Jentzel burde nyde en lille belønning for sit forhold, på hvilken indstilling konsulen svarede, at direktionen havde indskrænket sig til at bede ham, konsulen, at bevidne drengen Albin Jentzel kompagniets tilfredshed samt dets venlige håb, at han af denne begivenhed måtte lære også for fremtiden at vandre på ærlighedens vej.

"Fanden tage de elendige landkrabber!" mumlede Bas, da han for sidste gang gik ned ad trappen i kronerne Sverige og Norges konsulat i London. "Det var også værd at umage sig og have bekostninger i land for det gnierpaks skyld! Før skal hele den svenske og norske handelsflåde og krigsflåden med få lov til at bore sig i sænk, før jeg lægger så meget som to halmstrå overkors for assurandørkompagniets regning!"

Med disse barske tanker ankom Bas til kogehuset.

"Mor Kitty har vel intet imod, at jeg bliver de femten shilling og seks pence skyldig, vi står i gæld for?" bemærkede han, da han trådte ind i den store kvindes lokale, hvor han havde aftalt at mødes med Albin, hvis stolthed umuligt havde kunnet tillade ham at være nærværende, når Bas stillede konsulen sit forslag, på hvis resultat han ikke behøvede nogen anden forklaring end Bas' anmodning om kredit.

"Hvad mener du med dit *vi*, sir?" spurgte den moderlige patronesse fra disken, "taler du om nogen anden end dig selv, sir?"

"Jeg taler om drengen her, for det er nu temmelig afgjort, at han kommer til at rejse med vort fartøj – og så vil jeg efterlade i pant sølvuret og kavajen, når jeg rejser."

"Det er meget godt, men ethvert barn skal betale for sig selv. Det meste af de femten shillings og seks pence har mit *lille* barn fortæret for, sir, og derfor må han stille sine egne klæder i pant, hvis han ikke har penge."

"Hvor kan I mene det, mor Kitty – han ville jo fryse ihjel, hvis han lod jer beholde sin nye trøje!" Bas satte en rædsom mine op for sin elskerindes moder.

Men mo'r Kitty svarede med urokkelig bestemthed: "Kommer du da ikke til at fryse uden kavaj, sir?"

"Jeg?" Bas lo. "Det er længe siden, jeg frøs, og presenninger har vi nok af ombord … men dette lille væsen her …" Der lå en bevægelse i Bas' stemme, som kunne have rørt det hårdeste hjerte.

Men nu blandede Albin sig i sagen. "Tænk ikke så lavt om mig, mor Kitty. Jeg ville blot høre den gode Bas ud. Men se, kære mor Kitty, når jeg først har talt med min nye kaptajn og er blevet påmønstret, så skal jeg – hvis jeg ikke kan tage noget op af min hyre – lade jer beholde den nye klædning, jeg har på mig – jeg kan vel hjælpe mig med den anden så længe."

"Det kan jeg lide, sir! altid ordentlig! Imidlertid kan du få din kaffe og dit smørrebrød med yorkshireost på, så længe du er her."

Efter at denne overenskomst var truffet, begav vore unge sømænd sig ombord på briggen *Iduna*, for hos kaptajn Flyborg at melde prætendenten til koksfunktionerne på bemeldte fartøj.

"Nå," sagde Bas, idet de fortroligt vandrede afsted arm i arm, "du vil vel gerne vide, hvordan det gik hos konsulen?"

"Det kan jeg jo se på dig."

"Ja, du kan være sikker på, at det er et dejlig hæderligt kompagni! De takkede dig gennem konsulen for din velvilje, og håber, at du, af samme velvilje naturligvis, vil tage dig i agt og også fremover vandre ad ærlighedens vej. Det var lige akkurat det hele, men kønne viser er jo også sjældent så lange."

"Du skal ikke være ked af det, Bas!"

"Ked og ked – jeg kom bare til at tænke på noget."

"Hvad da?"

"Da vi angav kaptajn Donnert, handlede vi som ærlige mennesker."

"Åja, sådan da – det var jo ikke kun for den gode sags skyld, som du vel kan huske."

"Vi handlede som det, de kalder gentlemen!" vedblev Bas.

"Visselig!"

"Ja, men det koster ganske forfærdelig meget sådan at lege gentlemen: her har vi nu, for at spare forsikringskompagniet for en udgift på 3-400 pund sterling, sat os i gæld for femten shilling og sixpence, hvad der ellers ikke havde været nødvendigt, for hvis vi ikke havde taget os af denne her affære, kunne du allerede for flere dage siden være blevet forhyret som kok og fået din føde ombord. Det var et dumt påfund af mig. Hvis vi i stedet var gået til Donnert og havde snakket et par ord med ham, så havde vi bestemt haft os en fempundsseddel for slet ikke at gøre *noget*, hvorimod vi nu … Nåja, én kan ligefrem miste smagen for at være ærlig på den måde!"

"Kære Bas," sagde Albin, "nu siger du ting, som du end ikke tænker, når du er faldet lidt til ro! Har vi dog ikke vor gode samvittighed i behold?"

"Jo, det har vi da, og det vil gøre mig rigtig godt, når jeg en nat har rortørn og i tolv-femten graders kulde kan stå og køle mig af i bar undertrøje – ja, min gut, jeg er så glad for det, at jeg hakker tænder bare ved tanken."

"Ved du hvad, Bas, nu kan jeg ikke rigtig lide dig!" bemærkede Albin med en lumsk sorgfuld mine, som greb Bas om hjertet. "Er det ikke dig, der har lovet at være min ven og et godt eksempel?"

"Stop, min dreng, der sagde du et ord i rette tid, som jeg ikke vil foragte – og bare Vor Herre vil være så nådig, at han ikke har sat ulven til at vogte fåret, så håber jeg, at det ikke vil komme til at mangle på den gode mening. Vi har gjort det rette, det er så sandt, som det er sagt – hører du, vi har handlet ret som hæderlige folk, og det kan du godt skrive til gammelmor i Göteborg … og nu ikke mere snak om den sag! I værste fald vil Poll vel lægge et godt ord ind for os hos mor Kitty – men forbandet var det nu, at jeg ikke fik det blå sjal med stjernerne!"

"Det må vente til en anden gang!" trøstede Albin.

"Det må det … men lad os nu skynde os, for kaptajnen er ikke længe ombord, og i morgen skal vi flytte længere op mod London Bridge og begynde at laste."

"Er kaptajnen meget svær at tale med?"

"Å, ikke, hvis man gebærder sig rigtigt. Når du kommer ned, skal du fremsætte dit ærinde så kort som muligt, straks sige, hvad du vil have i hyre, og frem for alt vise dig meget alvorlig, for kaptajnen er selv af den alvorlige slags: i de seks måneder, jeg har sejlet med ham, har jeg aldrig set ham trække på smilebåndet. Han er ordentlig og retfærdig: vor proviant får vi, som det er aftalt, og hyren falder på dagen, enten vi er i land

eller står til søs under en storm. Efter mine begreber er han en af de kyndigste og modigste kaptajner i den svenske handelsflåde, men han har en besynderlig vane med at tale om, at han aldrig selv har fået nogen opdragelse og ingenting lærte, da han var ung. Det skulle bero på, siger dem, som ved noget om det, at han har en eller anden sygdom, som landkrabberne kalder tungsind, men det forhindrer ham ikke i at være en pokkers karl til sit arbejde. Der er ikke noget under solen, der skræmmer ham mere end kvindfolk: dem skyr han som pesten. Ja, der har du vel så hans signalement. Du skal ikke tage dig af, at han er kort for hovedet og barsk i talen, for jeg har aldrig set katten i sving på hans skib … Frisk mod, nu er vi her – jeg skal bede styrmanden anmelde dig."

"Jeg håber, det går godt!" sagde Albin med et lille suk. Og nu befandt begge vore sømænd sig på briggen *Iduna*s dæk.

20. Kaptajn Flyborg

Styrmanden, som var gået ned for at melde aspiranten til stillingen som kok ombord, kom straks tilbage med den besked, at han kunne indfinde sig.

Efter de oplysninger, Bas havde givet ham om kaptajnen, kunne Albin ikke lade være med at føle en let hjertebanken, da han steg ned ad den hvidskurede trappe og trådte ind i kahytten.

Denne kahyt var enkelt indrettet, men overalt rådede der en næsten til yderlighed gående properhed: Alt, hvad han her så, og det var en hel del, var ordnet således, at de mangfoldige forskellige ting hver for sig optog så lidt plads som muligt. Væggene var næsten beklædt med kort. I loftet mellem dæksbjælkerne havde nogle fastskruede etuier, der indeholdt sekstanter og oktanter, fået plads. Man så ingen sammenrullede søkort, men de fandtes; de var alle udspændt på lærred og lå plant på en træplade, der var opsat i loftet mellem væggen til agterspejlet og skylightet, men indrettet således, at når man trak pladen ned, lå kortene klar ligesom på et bord. Natlampen og kompasset havde deres sædvanlige pladser, men – hvilket er sjældent at se på et handelsfartøj, eller i hvert fald var det dengang – man så desuden på bordet et kostbart kronometer i etui og ved dets side et psalmodikon og en lille tertsfløjte sammen med en nodebog, indeholdende koralmusik. Nogle smukt indbundne videnskabs- og andagtsbøger stod i et i agtervæggen anbragt glasskab.

Forskellen mellem indretningen i kaptajn Flyborg og kaptajn Donnerts kahyt indvirkede straks fordelagtigt på Albin, og han

sendte et fromt ønske til Gud om, at han måtte blive forhyret her.

Da han trådte ind, sad kaptajnen på bænken, med armen støttet på bordet. Han var en høj, mager mand over de halvtreds, med en høj, fremstående pande og et tyndt, gråsprængt hår. De store blå øjne havde et udtryk af tung alvor. Sådan var kaptajn Flyborg, førende briggen *Iduna* af Gävle.

Han lagde netop koralbogen fra sig, hvori han syntes at have bladet … "Ja så, du er den dreng, som styrmanden og matrosen Bas har omtalt, og som ønsker at tage hyre som kok?"

"Ja, hr. kaptajn."

"Har du faret til søs med nogen anden end det afskum Donnert? … Bas har fortalt mig dine eventyr med ham."

"Ikke som tjenstgørende, men som passager har jeg tit været på længere rejser med min fader, og da det jeg havde lyst til sømandslivet, morede det mig altid at være med."

"Godt … Hvordan stiftede du bekendtskab med Bas?"

"Jeg var med min far og broder på vej fra Frankrig til Sverige. Vi blev påsejlet …" her knækkede den stakkels Albins stemme over – skulle han nu atter misforstås og krænkes på grund af sit løfte til den venlige sørøver, der havde reddet hans liv? "Ak," udbrød han, idet han gav efter for sin smerte, "jeg har haft så store ulykker, at mit hjerte ind imellem bliver tungt som bly i mit bryst! Skibet, hvorpå Bas var med, fandt mig ude i Nordsøen i en lille båd … at det lykkedes mig at finde ly i den, var Guds værk, ikke mit."

"Det stemmer. Berolig dig – den Vor Herre prøver, giver han nok også sin nåde … Kan du skrive … kender du til nogle sprog?"

"Jeg taler fransk og et nogenlunde engelsk, læser tysk og skriver læseligt."

"Jeg kunne *ingenting*, da jeg var så gammel som du, fik en vanartet opdragelse, kan lidt eller måske slet ingenting nu, allerhøjst navigere et skib og lire nogle fremmede gloser af!" – Kaptajn Flyborg var almindelig kendt for sin evne til at skrive og tale adskillige sprog. – Han sukkede så dybt, som var han den ulykkeligst blandt mennesker … "Hvad forlanger du i hyre?" tilføjede han efter et lille ophold.

"Et pund om måneden."

"Kan du forrette noget arbejde pålideligt?"

"Det tør jeg ikke sige, men jeg har en god vilje."

"Det er allerede det halve. Har du været til vejrs – kan du rebe og beslå et sejl?"

"Ikke sådan, at jeg tør udgive det for godt – men hvis jeg må forsøge …"

"Godt! Vi skriver nu den anden oktober. Fra denne dag regner du dine månedspenge som tjenstgørende på briggen *Iduna* med månedsløn. I morgen bliver du påmønstret, og du skal få, hvad du forlanger … Men kom i hu, at jeg ingen uorden og forsømmelighed tåler. Alt må være rent og pænt. Jeg jager dig til vejrs, hvordan end vejret er, når der skal rebes – det gjorde man ved mig, da jeg var dreng. Ret dig efter det, og øv dig forud i at gå op, ellers kan du takke dig selv for følgerne. Nu ved du besked – Gud være med dig og os alle … Gå!"

Albin fløj lynhurtigt op af trappen. På bakken ventede Bas på ham og hørte med tilfredshed, hvordan det var løbet af.

"Det var ingen småskilling – et pund om måneden!" sagde Albin og følte sig en hel tomme højere fra det øjeblik, han kunne

beregne sin *egen* fortjeneste. "Men på den måde, kaptajnen talte, turde jeg ikke tale om forskud!"

"Det gjorde du klogt i: du kunne eller have indgivet ham en forkert tanke om dig allerede fra begyndelsen – så ordentlig som han er!"

I egenskab af kok på briggen *Iduna* indfandt Albin sig næste morgen i kogehuset. Hans debut ville have været noget mindre end glimrende, hvis ikke mor Kitty havde taget sig af barnet, da den pirrelige franskmand, som under optrinnet med Bas havde fået den største portion af havregrøden, ville have fat i Albin igen.

Den raske kone, som førte en despots scepter indenfor sit domæne, fandt sig ved denne lejlighed foranlediget til med egne moderlige hænder at lange franskmanden en forsvarlig ørefigen, et velfortjent straf for, at han havde forbrudt sig mod den af hende udfærdigede husorden: at ingen ældre sømand måtte overfalde en dreng. Det betød intet, at Albin uophørligt råbte: "Jeg er ikke nogen dreng, jeg kan godt forsvare mig selv!" for mor Kitty svarer med den største ro: "Hold du blot din mund, sir, og sig tak for hjælpen, for du kan være overbevist om, sir, at kaptajnen sætter dig fra bestillingen, hvis du kommer ombord den første dag med et blåt øje!"

Ud over dette bevis på hendes kærlighed var konen så nedladende at hun, efter at franskmanden var deserteret, personligt gav Albin nogle lektioner i køkkenvidenskabens hemmeligheder og en hel del gode råd oveni, som Albin lagde sig på minde.

Da den unge kok endelig stod færdig til at begive sig om bord med sin gryde, vovede han, med den mest indsmigrende mine, et forsøg på at overtale mor Kitty til at give ham kredit på gælden uden pant i de nye klæder, for det var dog gruelig hårdt at undvære dem, når han tænkte sagen igennem. Derimod lovede han bestemt at sende mor Kitty, hvad hun skulle have, så snart den første måneds hyre var forfaldet.

I dette punkt var konen dog ubevægelig, men i hendes vægring lå en sådan godmodighed, at Albin ikke kunne føle sig såret deraf.

Da han kom tilbage til briggen i et forsvarlig nedstemt lune, var mandskabet allerede travlt beskæftiget med indladningen, og han kunne derfor i al ro og mag tage sin nye, smukke sømandsdragt frem, den venlige fru Wolks sidste gave, uden at Bas så det.

Klæderne blev stuvet ned i gryden, som skulle gøre tjeneste i kogehuset om middagen, men da han her tog sin skat frem, erklærede mor Kitty, at hun allerede havde haft bud fra Bas, som bestemt ville sætte pant for hele summen og ellers blive frygtelig opbragt, så Albin kunne beholde sin ting.

"Ja så!" sagde Albin, rødmende af harme. "Er jeg da et svøbelsesbarn, som ikke kan tage vare på sig selv? Men se, mor Kitty, nu går jeg ud og sælger klæderne til en marskandiser, og så bliver mor Kitty nødt til at tage sine penge!"

"Det må du ikke gøre, sir!" sagde hun i en bydende tone, "det bliver der intet af!"

"Jo, det bliver der!" forsikrede Albin, og dermed tog han bylten under armen for at forlade kogehuset.

"Blues du ikke ved at sætte dig op mod din moder, sir?" udbrød mor Kitty, halvt vred, og rykkede klæderne til sig.

"Tager mor Kitty dem i pant da?"

"Javist, mit barn. Så har du dem i det mindste i behold, når vi træffes igen."

"O, hvor Bas vil hænge med næsen, når han nu kommer med sin kavaj!" tænkte Albin med inderlig tilfredshed, og glæden over at have forekommet Bas' ædelmodighed gjorde følelsen af hans egen forlegenhed mindre bitter.

En aften nogle dage efter, da indladningen var endt, kom kaptajnen om bord og gav ordre til at gå under sejl, når ebben traf ind.

Albin så Bas tale nogle ord med styrmanden og straks efter gå i land, iført sin kavaj.

"Der er jeg kommet dig i forkøbet, min gut!" tænkte Albin.

Men hvad tænkte han vel, da han efter en god times forløb så Bas komme tilbage uden kavaj og uden at medbringe hans egne klæder!

"Var da også denne godmodige kone en bedragerske? Er verden da kun befolket med mordere, skurke og bedragere?" Den stakkels unge dreng sukkede så dybt og tungt, at hvis nogen havde hørt dette suk, ville han have skønnet, at det kom fra et svarlig bedrøvet hjerte. Han blev dog hurtigt kaldt tilbage til det nærværende af kaptajnens stemme, som befalede ham sammen med tre andre at gå i båden for at bugsere briggen ud på floden.

Inden vi følger den unge Jentzel videre på hans bane, er der grund til at gengive det brev, som han, dagen efter at han havde

fået hyre på briggen *Iduna*, skrev til sin moderlige veninde:

"Bedste, gode, rare fru Wolk!
Eftersom jeg ikke vil have nogen usandheder på min samvittighed, vil jeg begynde med at erkende, at fru Wolk havde ret i sin bedømmelse af kaptajn Donnert.

Jeg udstod mange ubehageligheder med ham, trods det, at han vel ikke var ligefrem ond ved mig. Han sænkede sit fartøj, efter at han først havde gjort sig kvit af sin last et eller andet sted – hvor, ved jeg ikke, for de havde givet mig så meget vin, at jeg sov det meste af tiden, og de havde låst lugen, for at jeg ikke skulle komme op, hvis jeg vågnede. Ak, fru Wolk må tro, at det var en nat, som ikke var de rene løjer, for jeg vågnede alligevel og hørte mere, end jeg kan fortælle. Nogle dage efter blev vi bjerget af en lodsbåd ud for Themsens indløb, hvor kaptajnen borede og sænkede *Snarensvend*, selv om han ville bilde mig ind, at den var sprunget læk og sank af den grund. Så snart vi var ankommet til Gravesend, rømmede jeg hans tjeneste, og da jeg havde holdt mig klar af ham i otte dag, sendte Gud mig, allerede den anden gang, jeg vovede mig ud, den store, venlige matros Bas, som jeg før har nævnt for fru Wolk. Han fortalte mig, at han havde forladt *Flyvefisken*, for Achilles, stakkels Achilles, var død, og fru Wolk og jomfru Greta kan tænke sig, hvor rørt jeg blev, da jeg hørte, at han havde huske "hvide dreng" i sin sidste stund og sendt mig så mange varme hilsener.

Bas, der nu har hyre som matros på briggen *Iduna* af Gävle, har været så rat at skaffe mig plads på samme fartøj

under en hæderlig og god kaptajn. Inden jeg kom ombord, rådede Bas mig til at angive Donnerts skarnsstreger, hvilket jeg også gjorde til den svenske og norske konsul – men kan fru Wolk tænke sig, at Donnert påstod, at han ikke kendte mig! Han kom nu alligevel i fængsel, og der kan han have det så godt. Han syntes dog ikke at kunne blive dømt på grund af mangel på beviser.

Ak, menneskene er meget onde, men en inderlig god kone har jeg mødt i kogehuset – da Albin skrev dette, havde han endnu ikke gjort sin sidste, indbildte erfaring – Gudskelov, at der også findes gode mennesker. Den bedste, den ømmeste findes dog i Göteborg: det er fru Wolk, som jeg elsker og ærer af hjertet. Men var venlig ikke at holde nogen prædiken for mig, selv om jeg ikke kommer tilbage! Der var noget i mig, som sagde, at jeg ikke burde gøre det nu. *Iduna* kommer vel til Sverige engang, og så er min stilling måske blevet ganske god. Jeg får et pund om måneden i hyre – tænk Dem, søde fru Wolk, og også jomfru Greta: et pund, det er meget i svenske penge!

Hver dag – næsten hver dag – læser jeg et kapitel i det Ny Testamente, og derved mindes jeg, med hjertet fuldt af tårer, alle de timer, jeg har stået for fru Wolk og gjort rede for mine tanker, og alt hvad jeg har lært – og fru Wolk kan være sikker på, at selv om jeg ikke mere kommer som dengang, så kommer jeg dog i tankerne – ligesom til Gud, for det var Gud, der sendte fru Wolk den morgen, jeg stod udenfor apoteket Kronen.

Jomfru Greta må også være overbevist om, at jeg ikke glemmer Sturms bønnebog – og heller ikke glemmer jeg

jomfru Greta selv. Ja, og den gode fru Märta tænker jeg også ofte på.

Vær så god, rare fru Wolk, at sende bud efter fru Märta og læs mit brev op for hende og sig, at jeg hilser hende så hjerteligt, og beder hende om forladelse for alle de søndagsmorgener, hvor jeg var så ondskabsfuld og ustyrlig, når hun vil rede mit hår – men hun kan være sikker på, at jeg nu reder det meget smukt selv.

Nu skal fru Wolk ikke være urolig for min skyld, for kaptajn Flyborg er ikke alene en almindelig agtet søkaptajn, han er også en gudfrygtig mand. Og så har jeg Bas, som ganske vist blot er en simpel matros, men alligevel har et bedre hjerte og er mere hæderlig end mange kaptajner.

Hils den rare Tibb og min lærer – vær sikker på, at jeg nok skal holde mine kundskaber ved lige! Har Tibb fået lært sig at bære snusdåsen?

Farvel, søde, gode fru Wolk! Så snart jeg har noget at skrive om igen, skal jeg gøre det. Jeg ville blive meget, meget glad, hvis jeg fik et brev under kaptajn Flyborgs adresse: vi skal til Middelhavet. På handelskontoret N. i Gävle ved de nok, hvor kaptajn Flyborg kan findes.

Endnu en gang farvel!

Fru Wolks ærbødige og altid
taknemmelige

Albin Jentzel.

P.S. jeg fik Gud ske lov bjerget både de nye klæder og tegnebogen med Tibbs portræt, ligesom det Ny

Testamente og Sturms bønnebog. Ak, hvor jeg dog holder af fru Wolk, nu mere end før – for når man savner det gode, kender man først dets rette værdi."

Albin nævnte dog ikke hverken klædernes eller pengenes skæbne: hele brevet kom fra hans varme, barnlige hjerte, men udviste tillige en stolt modvilje mod at berøre den modgang, der var i strid med den selvsamme stolthed.

Tidligt næste morgen, inden tågen havde løftet sig fra sit leje på Themsen rolige overfladen hørtes Bas' dybe stemme gennem luften, da han, akkompagneret af kammeraterne og den svære ankerkættings raslen, var i gang med at lette anker.

Hans atletiske og smidige skikkelse, når han, med venstre fod på spillet, løftede sig op for at lægge endnu mere kraft i tagene med den vældige håndspage, var en ægte type på vore raske svenske søfolk, næsten altid sorgfrie og livsglade som de er.

Den opsang, som Bas nu som altid med stor forkærlighed benyttede sig af, havde en både kraftig og vemodig melodi, og kættingen var da også snart trukket ind og lå klar på dækket, bådene hejst ind og surret fast, og lodsen var ombord – og da vinden var god, gled den svenske *Iduna* snart for fulde sejl ned gennem Kanalen.

Hun var, som Albin havde nævnt det i sit brev, fragtet til Middelhavet.

Hen på eftermiddagen, netop som Albin og Bas stod og udvekslede deres skuffede forhåbninger med hensyn til mor Kitty – noget, som gik Bas dybest til hjertet, for han havde for

længe siden regnet ud, at tre år, med to pund sterling om måneden, ville (hvis det ikke gik, som det plejede) indbringe ham en sum, der kunne anstå sig for frieren til Poll – kom styrmanden til og overleverede Bas to pakker samt et brev.

"Under min vagt i nat," fortalte styrmanden, "lagde en båd til, og et par fruentimmer, som sad i den, leverede mig dette, men de bad mig om, at du ikke måtte få det, før vi var ude i rum sø."

Uden at kunne forklare sig denne gåde, hastede Bas med Albin og det uskatterlige fund ned i skansen, og snart lå for deres overraskede blikke Albins nye klæder i sammen med en nattrøje og to skjorter. Hvad Bas angik, kunne han glæde sin sjæl ved synet af en så godt som ny duffeljakke i stedet for hans egen, mens hans øjne tindrende dvælede ved to røde silketørklæder, mærkede i spidserne med et O.B., samt tre skjorter og en elegant sømandsvest.

"Nå, så belønne og velsigne Vorherre den forbistrede kælling, som sådan kunne lure mig!" fremstammede Bas, idet han i sin stormende henrykkelse prøvede det ene klædningsstykke efter det andet. "Jo, jo det er nok det gamle ord vi må sande: at Vor Herre hjælper den, der er fortrøstningsfuld … Gudsdød, hvad Poll skulle blive for en nydelig lille skude!… og den gode Gud kan nok, hvis det behager ham, mage det så, at jeg bliver både reder og skipper på det fartøj! – Nu munter, min gut, og –

Katten hun er mit søskend'barn!

Jeg tror, jeg får lyst til at danse!"

"Nå, vær nu rolig!" sagde Albin, hvis egne følelser stod tydeligt at læse i hans tårefyldte øjne. "Vær nu rolig, mens du læser brevet; måske mor Kitty beder dig hilse mig … læs højt!"

"Jaha – ja!" sagde Bas i en pludselig forandret sælsom tone. Derpå åbnede han brevet, fløj det igennem med øjnene og puttede det i lommen.

"Nå, hvad skriver hun?"

"Å, mange ting!"

"Er det fra den gamle eller Poll?"

"Fra den gamle … eller fra Poll … jeg tror vist … Du kan nok begribe, at Poll ikke … skønt, hvem ved? Måske … nej … ja … men det kan være det samme!" Og under alle disse modsigende udbrud blev Bas mere og mere nedslået, til han til sidst så ganske ynkelig ud.

"Men hvad i alverden går der af dig?" spurgte Albin bekymret.

"Ikke andet," svarede Bas og hans kinder blussede, "end at jeg ikke kan stave et ord svensk sammen, endsige engelsk … Læs du!" Og ligesom han følte sig overvældet af mismod ved at se så uvidende ud over for en dreng, som han havde påtaget sig at spille lærer for, ilede han op dækket, men stak straks derefter hovedet ned gennem lugen og spurgte sagte: "Det er vel ikke fra Poll? Men vent … jeg må lige se efter, at kammeraterne ikke forstyrrer os." Og til dette formål lagde Bas sig ned så lang han var på dækket, med hovedet stukket ned gennem lugen. "Se så – begynd nu!"

Albin brød brevet og læste:

"Min kære søn Bas!"

"Fanden heller! Det er dog fra kællingen! Men videre i teksten!"

"Skønt du har opført dig som en værre stakkel …"

"Hva'? står der *stakkel*? Hør, du er da vist en værre stakkel til at læse, min kære Albin!"

"Det tror jeg ikke – jeg læser engelsk lige så godt som svensk."

"Å, så lad gå da!"

"Skønt du har opført dig som en stor stakkel, da du lod franskmanden kalfatre dig i ansigtet …"

"Jeg vil lade mig hænge," udbrød Bas med sammenpressede tænder, "hvis jeg ikke skal male alle de franskmænd blå, der kommer mig i vejen!"

"… så er du dog den kæreste af alle mine drenge …"

"Aha! Nu går vinden over til laber kuling!"

"… og du kan være sikker på, at Poll …"

"Stop der! Det bør man nyde langsomt," sagde Bas højtideligt, idet han rejsende sig på den ene albue, fremtog nogle tobaksblade, som blev behørigt indstuvede. "Se så, sæt nu pumpen i gang igen! Men læg ikke til og tag ikke fra et eneste ord, det siger jeg dig!"

"… at Poll har dig lige så kær, ja endnu kærere end jeg. Hun har syet skjorterne og mærket tørklæderne og bedt mig bytte din kavaj med min søns, salig Edwards, som Herren tog til sig for to år siden. Endvidere sender hun dig en hjertelig hilsen og lover at være dig tro så længe, hun har

sagt. Og jeg for min part har intet imod, at du tager hende under din konvoj – men derpå må du ikke tænke, før du har skrabet halvtreds pund sammen, for dertil føjer jeg lige så meget …"

"Halvtreds pund?" hviskede Bas, og hans tone havde nu, på grund af den stærke bevægelse, der under den sidste del af brevet havde hindret ham fra ethvert udbrud, næppe nogen lyd. "Det er ikke småting, det, Albin! Men skønt jeg får mangen svedig trøje, inden de bliver samlede … samles skal de! … Ak, jeg arme synder, fortjener jeg en sådan lykke, jeg? – mærket lommetørklæderne, syet skjorterne! … Skriver den gamle mere?"

"Endnu et par linjer:

"Hvis du føler efter i den venstre vestelomme, så ligger der en erindring til dig fra Poll: en hårlok og et lille guldhjerte, som hun bar om halsen, da hun var barn. Hils min lille stivnakkede kok, mit *lille* barn – og gid I altid begge to må vandre på sådanne veje, at I, uden at slå øjnene ned, kunne gense

Jeres tro moder

Kitty Tilburney."

Den henførte Bas havde ikke tid til at rejse sig op, men styrtede sig hovedkulds ned gennem lugen, flåede klæderne op og da han fandt den lille hårlok og det lille hjerte, som Poll havde båret som barn, brast han i gråd.

Bas havde ikke grædt sådan, siden han som barn legede i Hoberggubbens sovekammer.

Albin tænkte for sig selv over, hvor det dog måtte være underligt at være forelsket, når Bas, den store stærke matros Bas, kunne være grebet så dybt.

Kaptajnens befaling kaldte dem snart på dæk, men hvor de mødtes resten af den dag, viste deres blikke, hvor lykkelige mor Kittys pakke havde gjort dem.

Efter nogle dages forløb gyngede *Iduna* i det atlantiske ocean.

Albin, som havde lagt sig kaptajn Flyborgs råd på hjertet, øvede sig flittigt i at klatre i takkelagen, og Bas udviklede som lærer en sagkundskab, som eleven nød frugterne af.

Skønt kaptajnen sjældent tiltalte Albin, kunne det dog let mærkes, at han syntes om drengen, som altid udførte sine opgaver til punkt og prikke. Albin følte sig også ganske lykkelig, for endnu havde han ikke måttet lide en eneste ydmygelse.

Men en søndag kom Albin, som netop havde taget af bordet og ryddet op efter middagen i kaptajnens kahyt, ned til Bas, som sad i skansen og reparerede et trøjeærme.

"Hvad i djævelens skind og ben er det for en sørøverklud, du har hejst i dag?" spurgte Bas, da Albin uden at sige et ord, men med en mine som en stormsky lige før det bryder løs, kastede sig på kisten foran køjen. "Har den gamle der bagude knurret ad dig?"

Albin forholdt sig stadig tavs, men farven på hans kinder blev blegere og blegere.

"Så, få nu munden på gled! Det er tydeligt, at du har brug for at sætte pumpen i gang … du stod dig da ellers så godt med kaptajnen?"

"Godt … er jeg en hund, Bas, sig mig, er jeg en hund … mindre end en hund … mindre end en slave?"

"Rolig, rolig, min dreng! Jeg troede ikke, du havde sådan et vildt sind. Hvad er der sket?"

"Ah," stønnede Albin, "kaptajnen har på den mest nedrige måde såret, smertet, forulempet mig!"

"Aha," mumlede Bas, "jeg tror jeg begynder at forstå mig på de svenskere – men sig mig alligevel …"

Først efter nogen tid var Albin i stand til at fortælle, hvad der var sket – dog først efter at han havde fået Bas til at aflægge højtideligt løfte om, at denne aldrig ville fortælle nogen om den fornedrelse, han var blev udsat for.

"Som du nok ved, får kaptajnen om søndagen sagosuppe til middag. Lidt efter, at jeg havde båret maden ned, råbte han mod al sædvane: 'Kok!' Jeg ilede ned, og kunne straks se på ham, at han var vred over noget, men undrede mig over, hvad det var han sad og blandede sammen i skeen og krydrede med salt og peber. Så vinkede han mig hen til sig, og med et ansigt, som gjaldt det liv eller død, spurgte han: 'Har jeg befalet dig at være renlig og ordentlig?' – 'Ja!' svarede jeg, for det havde jo sin rigtighed … 'Har jeg i særdeleshed befalet dig at rense de gryn grundigt, som du bruger til maden?' Jeg vovede ikke at svare noget, for i det samme huskede jeg på, og det med største sorg, at jeg havde glemt det. 'Kan du æde den mad, du selv laver?' sagde han. Jeg rødmede stærkt, for jeg fattede vel meningen … Men forskån mig for resten, Bas – nå, men: han tvang mig til at sluge den skefuld, han havde i hånden, som et barn, man giver medicin. Derpå tilføjede han: 'Husk, at jeg ikke pruttede med

dig, dengang du forlangte din hyre. Derfor tillader jeg heller ikke dig at slå af på dine pligter … du kan gå!'"

"Ha, ha, ha!" lo Bas, "det var vel også noget at geråde i raseri over! Sådan et traktement fik jeg hver anden uge, dengang jeg sejlede som kok. Og du, som har faret med Donnert, den kæltring, skulle have noget at klage på hos kaptajn Flyborg, som du har fejlet overfor og derfor var straf skyldig!"

"Donnert var en stor skurk, men han sårede mig aldrig på *den* måde."

"Og du vil måske hellere stå under sådan en types befaling, bare han smigrer dig lidt i ny og næ, frem for at sejle under en ærlig mand, som kender sine pligter, og vil have, at andre også opfylder deres? Nej, min dreng, der er du hoppet i den gale tønde – og hvis du vil høre mit råd, går du straks ned og beder om forladelse!"

"Det ville jeg have gjort, hvis han havde givet mig tid til det, men *nu*, hvor han … nej, Bas, den som har straffet, har ikke krav på den slags høfligheder. Men når jeg engang bliver kaptajn, skal *jeg* ikke glemme, at kokken og kahytsdrengen kan have en lige så stor afsky for ydmygelser som jeg selv!" Og dermed krøb Albin op i køjen og sov sin voldsomme vrede bort.

21. Forandrede udsigter

Rejsen gik lykkeligt for sig under det mest gunstige vejrlig, lige til fartøjet nåede indløbet til Gibraltarstrædet. Men her opstod en storm så stærk, at briggen, som gik for bram- og undersejl, krængede i den grad, at den et par gange syntes at være nær ved at kæntre.

Skønt ugerne, så kaptajn Flyborg sig endelig nødt til at give ordre til at rebe og beslå. Albin blev kommanderet ud på bramrånokken, hvor han da også uden betænkning begav sig op. Bas fulgte tæt efter Albin, da denne entrede op ad vantet til luvart.

"Hold dig godt fast, min gut!" råbte den for sin unge protegé bekymrede læremester. "Stol aldrig på fødderne, kun på næverne – og skulle hun valse dig om ørerne, så kald på mig!"

"Har ingen fare, Bas!" råbte Albin, som ikke ville anses for ringere end nogen anden. Men Bas harmede sig bittert på kaptajnen, der sendte drenge op i et arbejde, som kun egnede sig for erfarne sømænd.

Endelig kom de op i bramråen, og Albin begyndte at klatre ud på den. Bas fulgte tæt efter.

"Tag godt fat med armene om råen, min gut, og pas på, at du holder perten dygtig stiv! Arbejd dig forsigtigt ud til rånokken, men prøv ikke på at hjælpe til – du er alt for uvant til det endnu – jeg skal nok alene bjerge sejlet på min side."

Den trætte *Iduna*, som hvert sekund blev budt op af en danselysten bølge, blev trukket afsted i en vild polskdans, som havet opførte. Oppe til vejrs svingede hendes tro svende rundt i de vide kredse, som masten i den højde beskrev.

Hundrede gange havde Albin været oppe på bovenbramråen. Han havde vendt fløjen og siddet på selve toppen – men da havde det været stille. Nu begyndte det at løbe rundt for ham under fartøjets slingringer. Hans sanser forvildedes, og han syntes, det ville være en nydelse at slippe tovet og lade sig dumpe.

"Bas, Bas – jeg … falder!" hørtes et skrig: Albin slap virkelig taget. Men Bas' vældige næve greb i samme sekund fat i kraven på hans lille trøje. Denne var dog for svag mod tyngden: den blev tilbage i den reddende hånd, og Albin styrtede i søen.

Bas' første tanke var at følge efter, men idet han i næste øjeblik betænkte fartøjets mislige stilling og faren for *alles* liv, vovede han ikke at forsømme ordren til sejlenes bjergning, men råbte af sine lungers fulde kraft:

"Kaptajn, ohøj! … drengen er overbord – besvimet!"

"Mit værk!" mumlede kaptajn Flyborg, idet han med en ynglings hurtighed fo'r hen til rorgængeren og kommanderede:

"Lad redningsbøjen falde … Hold så fartøjet op i vinden og fald af i tide!"

I en håndevending havde han kastet kavajen af sig og råbte til styrmanden:

"Rorgængeren har kommandoen … hold en pælestikende klar til at fiske os op!" og i næste sekund – han var med det samme sprunget op på rælingen – slap han sit tag i fokkemastens vantstag og forsvandt i det skummende element, netop som briggen under en forfærdelig stampen satte stævnen op imod vinden, således, at den stod næsten lige op og ned.

At drengen var besvimet, da han faldt, gjorde efter kaptajn Flyborgs overbevisning livsfaren så meget større og

foranledigede det ædle vovestykke. Men næppe havde Albin nået vandet, før han genvandt sin bevidsthed, og da han straks fattede hele forholdet og var en udmærket svømmer, blev det snarere ham, der stod sin redningsmand bi end denne ham.

Iduna faldt af, snart havde hun redningsbøjen med de to menneskeliv i sit kølvand, og inden et kvarters forløb stod kaptajnen og kokken velbeholdne på dækket.

"Den tingest har allerede betalt sig … ville ønske, enhver ville lægge sig en lignende til!" var kaptajn Flyborgs eneste bemærkning, idet han pegende på bøjen gik ned i sin kahyt.

Fem minutter efter var Albin klædt om, og efter yderligere fem minutters forløb lå han, til trods for alle Bas' modforestillinger, atter ved siden af denne på rånokken for til fulde at beslå sejlet.

Men denne gang indfandt ingen svimmelhed sig.

"Hvordan er det med drengen?" var kaptajn Flyborgs første spørgsmål, da han kom op.

"Der er han!" svarede styrmanden og pegede til vejrs.

"Godt – bliver en flink sømand!"

Hen imod middag var stormen blevet afløst af en frisk kuling.

Albin var atter beskæftiget med sin funktion som kok og trådte ind i kahytten med kaptajnens middagsmad.

"Hør, min dreng," sagde kaptajn Flyborg og fæstede sit forskende blik på ynglingen, "sig mig oprigtigt, om du fandt, jeg handlede urigtigt, da jeg lod dig gå til vejrs i en så svær storm?"

"Nej, hr. kaptajn."

"Men dog fandt du måske, det var synd for et dukkebarn som dig?"

"Ingenlunde, hr. kaptajn, jeg har min hyre og gør min pligt. Men hvis kaptajnen ikke tager det fortrydeligt op, så ville jeg ærbødigst bede om, at jeg hellere må blive kaldt for en lømmel, en tværdriver eller hvad som helst andet end et "dukkebarn", for hvis jeg ser ud som en dukke, er det noget, jeg ikke kan gøre for. Og dernæst må jeg hjerteligst takke kaptajnen for håndsrækningen. Det ville ikke mange kaptajner have gjort!"

"Ingen tak, dreng! Men hør nu, hvad jeg har at sige dig. Jeg er selv en dårlig sømand, i det mindste langt fra en af de dygtigste, hvilket kommer af min forsømte opdragelse, men min stræben og hovedøjemedet med mit liv er at uddanne duelige søfolk til vor handelsflåde, og deri har jeg ved Guds nåde mange gange været heldig over forventning. Da jeg tror at have mærket, der er godt stof i dig, har jeg derfor besluttet, hvis du skulle ønske det, at meddele dig de teoretiske kundskaber, jeg selv ejer, hvis du vil have det!"

"Hr. kaptajn," stammede Albin heftigt rørt, "skulle det være muligt, at …"

"Godt, godt, jeg ser, at du går ind på forslaget … nå, du bliver da afmønstret i næste havn som kok og mønstret på igen som kahytsdreng eller *apprentice*. Men du får ingen hyre. I tre år finder mellem dig og mig et forhold sted omtrent som mellem fader og søn. Jeg giver dig, hvad du behøver, og dermed basta!… Samtykker du også i dette sidste?"

"Ak, hr. kaptajn, det er netop det, der behager mig mest af alt – ja, det behager mig i den grad, at jeg hellere ville gå i døden

tusinde gange, end mishage den, der lover mig at være i faders sted … Hvor vil det glæde min gode frue i Göteborg og jomfru Greta og Bas!… tilgiv, hr. kaptajn, at jeg går lidt udenfor respekten, men hr. kaptajnen indser nok selv, at det ikke sker af mangel på respekt, men fordi hjertet er så fuldt!"

"Godt, dreng! Det er en lykke at eje et friskt hjerte og et taknemmeligt gemyt – men husk på, at du vedbliver at være kok, indtil du er blevet afmønstret! … Gud være med dig nu … gå!"

Da Bas hørte denne store nyhed, så han til vejrs, det vil sige mod himlen, og løftede på hatten, som om han med dette tegn på ærefrygt havde villet takke den, der havde hørt hans flittige bøn for Albin. Efter at denne lille andagtceremoni var fuldbragt, udbrød han i en jublende tone:

"Nu, min gut, går der ikke mere end højst tre år, inden vi drager den store tværstreg mellem styrmand Jentzel og Olle Bas! … Hurra!

Katten hun er mit søskend'barn!

Sådan skal det gå – frisk vind i sejlene!"

"Ak, om det bare vil gå så længe!" svarede Albin. "Jeg er bange for, at mit gamle uheld kommer igen og spiller mig et puds."

"Hvad skal det til – er du sådan en sølle stakkel, at du sørger over dine bekymringer, allerede før de har indfundet sig? Nej du, det tids nok, når kommer og stiller sig i vejen for en. Men se, da skal man tage dem ved kravebenet og sige: "Hårdt mod hårdt!" for Vor Herre bryder sig ikke om, at man sætter sig ned og flæber."

"Har du da set mig gøre det?"

"Nej, satan heller om jeg har! Du har været en dygtig dreng, og når du er blevet et mandfolk, bliver du en af de bedste, når blot du ikke lader dit stivsind rende dig over ende."

"Og det siger *du* – husker du hos konsulen – husker du kaptajn Donnert?"

"Det er rigtigt nok, men ved du godt, min kære Albin, at det, som anstår sig – eller i hvert tilfælde kan tillades – hos en simpel matros, som ikke har lagt sig herskabslader til, det anstår sig knap så godt for den, som kommer til at hedde kaptajn Jentzel og bliver en herre, som smukke damer i silkesjaler og kastorshatte med lange fjer vil smile til; ja for satan, jeg tror, jeg føler, du bliver en fin kavaler, og selv om du må have mod i brystet, som det anstår sig en sømand, så bliver du vel dog ikke sådan en storagtig dævel som … men stop – nu har jeg prædiket nok: hvis din gamle frue i Göteborg hørte mig, ville det være svært opbyggeligt for hende."

"Vær du blot tilfreds, om *jeg* bliver det!" sagde Albin småleende og inderst inde overbevist om, at Bas' velmente råd nok kunne fortjene nøjere overvejelse.

"Ja, men for nu at vende tilbage til tjenesten," vedblev den glade matros, "så kan du være helt vis på, at kaptajn Flyborg, selv om han måske ikke selv praler af at være sådan en dygtig sømand som kaptajn Donnert, så er han alligevel den bedste af de to. For lige så udygtig som kaptajnen er i sine egne øjne, lige så dygtig er han i andres. Jeg har hørt fra gamle Kolja, som har sejlet med ham i mange år, hvordan han bliver vurderet af patronerne. Hver gang han kommer hjem, beklager han for dem, hvor dårligt han har sejlet, og advarer dem mod atter at betro deres ejendom til sådan en uduelig karl som han selv.

Patronerne, som udmærket kender hans besynderligheder, har det største besvær med at holde på ham, men for at få ham til at fortsætte hos dem plejer de at sige, at ingen anden skipper kan være til rådighed lige i øjeblikket … å, de ved nok, hvad de gør, de herrer! Vor gamle dogge er er ærlig som Gud fader selv: han bedrager ikke rederiet for så meget som to styver, og lader ikke udføre unødvendige reparationer eller pynter sin kahyt op som et fruentimmerværelse. Men et råd vil jeg give dig: Sig ham ikke imod, når han taler om sin vanartede opdragelse, for det er nu engang hans sang, som han må have lov at synge i fred!"

"Tag det blot roligt, Bas – du skal få at se, at jeg kan opføre mig ret ordentligt. Jeg skal læse i ham så nøje, at jeg får lært ham udenad fra første til sidste side, og jeg vil vise mig så taknemmelig, at han selv engang vil blive lykkelig over det gode, han gør mod mig."

Ved ankomsten til Malaga modtog kaptajnen ordre, der bekræftede en allerede forud aftale, der var truffet med rederiet: at fartøjet skulle gå i fragt, så længe kaptajn Flyborg mente, det kunne holde sig uden nogen væsentlig reparation, men i modsat fald øjeblikkelig vende tilbage til Gävle.

Ifølge kaptajnens løfte blev Albin nu afmønstret som kok og flyttede samme dag ind i kahytten, hvor han fik sin køje lige overfor kaptajnens. Efter at han havde modtaget sin månedshyre udbetalt til den sidste hvid og kaptajnen havde erklæret, at han ingen videre løn havde at vente som *apprentice*, begyndte også samme dag hans undervisning.

I fire timer hver dag beskæftigede kaptajnen sig med dette, så længe de lå i havn, og han formanede Albin til i denne tid at være yderst flittig, fordi han i søen ville fordre fuldstændig letmatrostjeneste. Og Albin var ikke blot flittig, han var utrættelig, for her gjaldt det først og fremmest en videnskab, som han omfattede med hele sin sjæl, og for det andet at vise sin taknemmelighed på den eneste måde, der kunne behage læreren.

Kaptajn Flyborg anerkendt på sin side, at han aldrig tidligere havde haft en sådan lærling, og det varede ikke længe, før Albin med inderlig glæde oplevede, at den gamle sømands hjerte ligesom blev blidere af de nye, friske og varme følelser, der omgav ham og stadig søgte at komme ham nærmere.

22. Et farvel

Men tiden går, livet skifter mellem brogede og mere ensformige billeder, uden at vi kan dvæle ved dem alle: mennesket rejser jo så hastigt forbi udsigtspunkterne i dets livsbane, så at det tit og ofte må lede grundigt efter i erindringen for at få rede på det ene og det andet – hvordan skulle da vel en romanforfatter kunne være så længe undervejs, at han kunne formå at samle alle de småstykker, hvoraf et helt livs mosaik er dannet: hist og her må han dog efterlade et lille hul … Vi befinder os netop nu på den anden side af et sådant: mellem det punkt, hvorved vi sidst standsede op, og det punkt, hvor vi nu atter vil genoptage vor handling, ligger en lille afgrund på tre år – hvor lidet et tidsrum i ynglingens liv, hvor stort i mandens!

Altså – tre år er forløbet.

Iduna er stadig gået på fragter frem og tilbage mellem Ost- og Vestindien. Kaptajn Flyborgs helbred har længe været vaklende: både han og fartøjet trænger til hvile. Derfor er billedet af briggens skytsgudinde nu også vendt imod det gamle Europa, men de vinde, der fylder hendes hvide sejl, medfører endnu ikke hjemlandets luft.

Albin er nu en smuk og vakker gut i sit attende år, og var allerede seks måneder i forvejen blevet påmønstret som styrmand med en anselig hyre, som han dog ikke fik udbetalt, eftersom kaptajnen havde erklæret, at den tilhørte ham, indtil de aftalte tre år var fuldt udløbne. Denne dag nærmede sig nu efterhånden, uden at Albin dog imødeså den med nogen større længsel, for dels var rejsen snart til ende, dels sørgede kaptajn Flyborgs faderlige ømhed for alt, hvad han havde brug for – dog

ikke mere, for kaptajnen holdt hus med sine midler – til hvilket formål vidste Albin ikke, men at det var til noget godt, var han sikker på.

Selv om kaptajnens samtaler med ham almindeligvis angik tjenesten og de nautiske studier, som Albin stadig fulgte under hans ledelse, havde han dog i fortroligere øjeblikke under en og anden ensom nattevagt ladet sin yndling – for det var Albin i ordets fuldeste forstand – få et glimt ind i et hjerte, der på langt nær var så udtørret, som han gerne ville give det skin af.

En dyb og alvorlig gudsfrygt var, sammen med mistroen til hans egne evner, parret i denne mands sjæl, og skønt kaptajn Flyborgs eksempel vel ikke fuldstændig dæmpede den djærve tro på sig selv, som Albin altid havde haft, indvirkede dog hans enkle og varme tro på ynglingen, der lige fra sin tidligste ungdom havde næret en urokkelig tro på Forsynet. Kaptajn Flyborg gjorde ikke blot Albin til en god og videnskabeligt uddannet sømand, han gjorde ham også til et godt og retfærdigt menneske, han plantede i ham et sæt grundsætninger og lærte ham deres værdi – i korthed: kaptajn Flyborg gav Albin en skat, der var større end rigdom, hvis han ellers havde kunnet eller villet give ham denne; han gav ham nemlig i tre år det lærerige eksempel af en mand, der kender og opfylder sine pligter, det være sig som foresat, som menneske og som kristen.

Flere gange i al den tid havde Albin skrevet til fru Wolk og flere gange fået brev fra hende med de varmeste ønsker om fremgang, de bedste formaninger og de udførligste efterretninger, såvel om hendes egen som jomfru Gretas og Tibbs helbredstilstand. Den gode kone havde også skrevet et

taknemmeligt brev til kaptajn Flyborg, som havde glædet hende med et svar, som hun, hvor mange gange hun end læste det højt for Greta, aldrig kunne læse uden tårer, for fra begyndelsen til enden handlede det om hendes protegés forhold og kaptajn Flyborgs varme forhåbninger om, at han, selv med sin ringe formåen, alligevel ved Herrens hjælp kunne få noget ud af denne yngling.

I den sidst forløbne del af det tredje år havde Albin imidlertid ingen tidender hørt fra sin gamle veninde. Derfor længtes han desto mere efter at kunne overraske hende og præsentere sig som styrmand Jentzel – det lød af noget, det, og det var det også, for selv om *Iduna* ikke var noget stort fartøj, havde hun dog sejlet på Ostindien, og det var følgelig en lige så vigtig som ubestridelig sag, at Albin Jentzel, allerede inden han havde fyldt sit attende år, havde sejlet som styrmand *på en ostindiefarer*.

At Albin i øjeblikket så livet for sig i det smukkeste himmelblå nuancer, falder så temmelig indlysende: han havde næsten glemt al sin gamle modgang, og kom derfor så meget sjældnere til at tænke på fremtidige vanskeligheder, som det var hans overbevisning, at han blot behøvede at melde sin ankomst for straks at blive antaget på fordelagtige vilkår. Det var hans hensigt, når fartøjet var lagt op i Gävle, hvor kaptajn Flyborg agtede at slå sig til ro for resten af sit liv, at tage en tur til Göteborg og ikke blot overvintre hos sin gamle veninde, men også her under hendes øjne forberede sig til sin konfirmation, som hidtil nødvendigvis var blevet opsat.

Men det er nu tid at tale nogle ord om Bas.

I det første år holdt han sig ærligt til, og det lykkedes ham også over forventning at reparere det store hul i tegnebogen.

Men hvem mægter at stride imod skæbnen?

En skøn morgenstund kom der brev fra mor Kitty, som havde sendt det med et af sine mange "børn" til den utålmodige elsker, som derude undere Indiens brændende sol svedte for, ud over giftermålsafgiften, at skrabe et lille overskud sammen til "stjernesjalet", som stadig randt ham i hu, hver gang han betragtede Polls hårlok og det lille guldhjerte. Men ved brevet, der forfærdelige brev, styrtede den unge sømands så prægtigt opførte bygning sammen og gav ham tilmed en hjertesorg, hvorunder Albin mere end en gang måtte minde ham om hans egne ord om, at "når bekymringerne stiller sig vejen, skal man tage dem ved vingebenet og sige: Hårdt mod hårdt!"

Og hårdt mod hårdt var det, da Bas, som ikke engang var i stand til at jamre sig over sine kvaler, følte, hvorledes blodet ligesom stivne i årerne, når han hørte Albin med bævende røst læse op:

> "Fat mod, min kære søn Bas. På jorden findes der flere piger, smukkere end Poll, og trofastere med. Men hvad der er sagt, er sagt, og hvad der er gjort, er gjort – Poll er gift! Hun beder dig tilgive sig, og derom beder jeg dig også, på det at hun ikke må savne lykke i sit ægteskab."

Bas med sine varme, omend dybt sårede følelser kunne ikke andet end tilgive Poll, og om det skrev også Albin på Bas' vegne et brev til mor Kitty. Men at tænke på kærlighed, giftermål og husholdning mere, det kunne der aldrig blive tale om – tegnebogen fik atter sin gamle lækage, og da Albin formanede ham til sparsommelighed af hensyn til alderdom og sygdom,

svarede Bas kort: "Pokker må spare til den dag, der kommer! Jeg havde jo sparet, og hvad glæde fik jeg af det?"

Fra det tidspunkt, da Albin tog sin styrmandseksamen og blev næstkommanderende ombord på *Iduna*, sagde Bas: "Nu må du rebe og beslå, hvad angår vores kammeratskab – matrosen siger ikke *du* til en styrmand i mesterklassen: der kan være venskab nok i hjerte og gerning, men der skal også være ræson med alting!" og derefter hed det *styrmand* tiltale og svar, og aldrig mere slet og ret *Albin*. At deres inderlige venskab ikke af den grund led noget afbræk, vil vise sig i det følgende.

Skønt den gule feber rasede heftigt i Batavia ved afrejsen derfra, var dog ingen af besætningen blevet smittet. Men den retskafne, af sine folk højtskattede kaptajn syntes at blive mere og mere mørk og tungsindig, og skønt han ikke i det mindste tilsyneladende, var grebet af nogen smitte, aftog dog hans legemskræfter sådan, at han måtte gå til køjs nogle dage efter, at fartøjet havde forladt Batavia, og på den tid, vi igen besøger *Idunas* kahyt, har hendes befalingsmand allerede ligget en hel uge.

Det var aften.

Efter at Albin havde givet sin afkræftede ven hans sædvanlige ration af fransk vin og vand samt lidt syltet frugt, det eneste, han nu for tiden kunne nyde, bad kaptajnen ham tage plads ved køjen.

Med stille, forudanende vemod efterkom ynglingen hans ønske.

Nattevagten var sat, kursen bestemt og fartøjet gik for en jævn brise – ombord var alt så roligt og stille som i en hytte langt inde i skoven.

Lampen kastede sit skin over et detaljeret kort over Ålandsskærene, der lå på bordet, og som Albin nylig havde studeret. Et hæfte med miniaturekort over de fleste europæiske farvande viste yderligere, at han var travlt optaget af at skaffe sig lokalkendskab til de steder, han i fremtiden ville komme til at besøge.

"Hæng en dug eller et kort over lampen. Skinnet gør ondt i øjnene," sagde kaptajn Flyborg, "sådan! – det var godt … og puden højere op … sådan! Tak, min dreng!"

"I aften er det værre end det plejer at være, frygter jeg?" Albins stemme forrådte alt, hvad han følte.

"Vær ikke bedrøvet, min dreng – læn dig op til mig. Jeg har noget at sige dig, hvorved du skal vise dig lige så fornuftig, som jeg har fundet dig i de fleste vigtige tilfælde."

"Hr. kaptajn … min velgører … min fader!" stammede Albin og trykkede den gamle mands afmagrede hånd til sine læber.

Kaptajn Flyborg nikkede udtryksfuldt – der lå en alvorlig ømhed i de store blå øjnes rolige blik.

"Jeg føler på mig, min dreng, at mit nytteløse liv snart er endt. Det må dog være en snert af den gule feber alligevel eller en stærk forkølelse – vist er det, at jeg ikke har mange timer tilbage."

"*Timer?*" udbrød Albin og fortvivlelsens bestyrtelse bredte sig ud over hans ansigtstræk.

"Om nogle timer er det forbi," gentog kaptajnen urokkeligt, "og det er der ingen, der lider ved. Mine forældre kendte jeg

aldrig, de døde, mens jeg endnu var et lille barn. Uden opdrager, fattig og overset, blev jeg kastet ud i verden, og ikke meget bedre går jeg ud af den igen … Stille, mit barn, jeg ved, hvad du vil sige, men jeg kender nok mig selv. I ni års alderen kom jeg til søs, og har nu pløjet havene i to og fyrretyve år, og naturligvis fået samlet nogen erfaring i den lange tid, men i mangel af en grundlæggende opdragelse, har jeg aldrig kunnet blive, hvad jeg virkelig stræbte efter: en virkelig dygtig sømand. Derimod vover jeg at tro – så besynderligt det kan lyde – at flere af dem, som har fået undervisning af mig, er blevet det. Du, min dreng, bliver det ganske bestemt, hvis du fortsætter, som du er begyndt, og studerer videre i tolv-femten år – når du er et par og tredive år, vil du kunne nyde en frugt, som jeg trods al min stræben aldrig har fået lov til at smage, nemlig ikke blot at overbevise andre, men også dig selv om, at du er en mand af udmærket fortjeneste i dit hverv. Mig har denne lykke, som sagt, aldrig været forundt … Jeg ser, at du vil afbryde mig – jeg ved nok, hvad din taknemmelighed, dit venskab, dit gode hjerte kan have at sige mig – men jeg har min tro … Hør, giv mig noget at drikke … Så skal du få mere at vide."

Albin vovede hverken at trøste eller tale ham fra det, han selv var så overbevist om, men dybt og inderligt beklagede han, at denne ædelsindede mand skulle have lidt så meget ved en alt for overdreven beskedenhed og mangel på tillid til sig selv. Med en rødmen indså, hvilken høj værdi dette eksempel havde for ham. Han erindrede sig, med hvilke stolte følelser, han førte sit skib de første dage som styrmand, og hvordan han i rigeligt mål havde ladet besætningen, dog undtaget Bas, mærke, at han nu var deres *foresatte*. "Og hvad," – sådan sagde han til sig selv

under en alvorlig selvransagelse – "er vel en styrmand, som endnu ikke er fyldt atten år, mod denne agtværdige og agtede mand, som har tilbragt sit hele liv i stræben efter kundskaber, og dog alligevel har så ringe tanker om sig selv? Det jeg er, er jeg gennem *ham* – når han er borte, vil jeg nok atter erfare, hvad det vil sige at være alene … og nu dette ansvar, er jeg måske *det* voksent?" En skælven gennemrystede ham ved tanken om, at det nu ville blive ham alene, som måtte påtage sig kommandoen på *Iduna* og føre hende tilbage til den havn, som hun i sin nuværende ringe tilstand havde så stort behov for at lægge til i.

Kaptajn Flyborg gjorde en bevægelse, og igen befandt Albins hoved sig nær den hovedpude, på hvilken den syges hvilede.

En god time beskæftigede den retskafne kaptajn sig udelukkende med råd og lærdomme med hensyn til det mangedoblede ansvar, der nu hvilede på Albin, men efter at dette emne var blevet gennemdrøftet så vidtløftigt som kaptajnens kræfter tillod ham det, gik han atter over til det mere private.

"Alt, hvad jeg har opsparet i dette lange arbejdsliv, er tre hundrede pund i guld – ikke meget, men de er ærligt tjente. Mine klæder, instrumenter, bøger samt kronometeruret forærer jeg dig, min dreng, med varm hånd, men ikke en skilling af pengene, for med to raske arme og på det punkt, hvor du nu står, behøver du dem ikke. De ligger imidlertid i en skindpung i det lille skab – du ved, i den skjulte skuffe – og dem skal du sammen med testamentet og et brev, som du finder i skrivemappen, levere til en købmand, hvis navn og adresse er skrevet såvel på brevet som på et særskilt stykke papir, der

ligger øverst på pengene. Den mand, jeg mener, synes, efter hvad jeg har fået at vide i et brev, at have trukket sig tilbage fra forretningerne og bosat sig på en landejendom nogle mil syd for Gävle. Du må love mig at aflevere guldet i hans egne hænder. Han skal besørge testamentet, som bestemmer, at hele summen skal forrentes, og den årlige rente deles mellem tre fattige søfolk, som ikke er eller har været gifte – men hvis de gifter sig, mister de deres pension."

"Skal de miste den, hvis de gifter sig?" gentog Albin, som anede en skjult årsag til kaptajnens ofte udviste modvilje mod fruentimmer.

"Jeg har aldrig kunne udstå gifte sømænd, eftersom de sjældent bliver særlig duelige til deres erhverv. Og kan du, min dreng, også holde dig fri og ubesmittet af den feber, der kaldes *kærlighed*! Kvinder er skabt til et forfærdeligt formål: de er en dræbende gift for alt, hvad der hedder mod og mandshjerte. De forfører manden til falskhed og fejhed – det kan vi jo oven i købet lære af, hvad selve den hellige skrift fortæller os om Adam og Eva."

"Jeg har hidtil haft ganske andre tanker om dem!" sagde Albin med en vis sørgmodighed, for det smertede ham, at disse væsener – de eneste, der ud over den gamle sørøver, kaptajn Flyborg og Bas havde gjort ham noget godt – skulle bedømmes så hårdt.

"I din alder tænker man mange tanker, som man siden hen ikke finder det umagen værd at spekulere over. Men ræk hellere hånden frem til en af de små gulgrønne, glinsende slanger, jeg viste dig på Java, og hvis gift medfører døden inden fem minutter, en til en kvinde, for en kvindes bid rammer hjertet,

men dræber først efter en lang, lidelsesfuld dødskamp. Tro mig mine ord – jeg vil dog ikke gå ind i evigheden med en løgn på læberne."

Albin gøs, da han hørte sin besynderlige chef således lægge kvinderne for had, og han kunne ikke holde det deltagende, genert fremsatte spørgsmål tilbage, om hr. kaptajnen måske selv havde gjort nogen bitre erfaringer.

"Ikke et ord om den sag, knægt!" svarede den stakkels særling, men en sagte skælven i stemmen fortalte Albin alt, hvad dette sårede og beskedne hjerte havde lidt og kæmpet gennem et langt, ensomt liv.

Et par timer forløb – kaptajnen slumrede ind nu og da, men vågnede atter med fuld bevidsthed for endnu at tilføje et par ord.

Endelig spurgte han: "Hvorfor har du slukket lampen, min dreng?"

"Jeg har blot hængt noget for den, hr. kaptajn!" Albin tog søkortet bort og pudsede vægen. "Så, nu lyser den klart."

"Lyser den nu klart? … ja så! … nå, det er godt, at det er kommet så vidt! … men hør, du – hukommelsen begynder at svigte mig. Er gamle Slommer, tømmermanden, endnu her – eller blev Bas ikke påmønstret som tømmermand?"

"Jo, hr. kaptajn, lige siden den gamle Slommer døde af feberen, har Bas faret som … som …"

Albins heftige bevægelse hindrede ham i at udtale ordet.

"Godt, min dreng: bed Bas komme ned!"

Albin ilede op ad trappen, og få minutter efter hvilede matrosens ærlige blik med et vemodigt udtryk på den elskede kaptajnen.

"Er du her, Bas?" spurgte chefen og stirrede ud i rummet.

"Ja, hr. kaptajn, jeg ville ærbødigst bede Dem om tilladelse til at tage et lille tag i kaptajnens næve … det vil kunne gøre godt i fremtiden at huske på, at man har holdt en sådan mands hånd."

"Ærlige sjæl," mumlede kaptajnen sagte og tilføjede derpå højere: "Du er en brav dreng, Bas, og du vil aldrig forlade denne unge fugl her, som nu snart skal flyve på sin egen hånd igen. Når du finder, at han er på vej til at skeje ud, så kan du minde ham om den gamle Flyborg og denne time. Men hør nu … du har vel færdighøvlede brædder?"

"Ja, hr. kaptajn," stønnede Bas.

"Godt! … Inden dagvagten er jeg død, og du skal da straks tømre en kiste sammen, tre alen og to tommer lang … ved fødderne lægges et stykke ballastjern, og to timer efter, at jeg har draget det sidste suk, skal I to, du og Albin, lægge mig i den. Derpå må mine øvrige gutter sænke mig ned i havet, mens I synger en salme over mig. Dette bliver hele ceremonien, men Gud ser ikke på, hvad der fattes. Nu, Himlen være med jer, mine børn, og også med de andre deroppe! … Nu kan I bede for mig, at den allerhøjeste må se i nåde ned på den synder, der snart skal banke på sin frelsers dør."

Ude af stand til at tilbageholde sine tårer længere, sank Albin ned på knæ ved siden af køjen.

I kahytten blev det så stille, at intet hørtes uden bølgernes lette brusen, som tonede mod *Idunas* gyngende køl. Men inden den sidste natstjerne var forsvundet på himlen, havde *Iduna* ingen anden befalingsmand end den unge dreng, som, da han tog ud med hende, stod i den sidste rubrik i hendes mandtalsliste.

Klokken ni blev alle mand kaldt op på dækket.

Hele mandskabet viste sig i deres højtidsdragter – deres hjerter havde også iført sig savnets og sorgens højtidelige skrud. Flaget var hejst til sorg. Havet lå stille og roligt. det nænnede ikke at forstyrre den simple ceremoni. Kisten stod på rælingen. Albin anførte salmesangen med bævende stemme, og efter at den var endt, blev havets søn sagte hejst ned, for at slumre i sin moders favn, og i hvert hjerte sukkede en stemme: "Med kaptajn Flyborg forsvandt en af de redeligste og bedste befalingsmænd, der nogen sinde havde haft kommando!"

Albin bøjede sig langt ud over skibssiden, og hans hede tårer blandede sig med skumhvirvlen efter den synkende kiste.

23. Nye prøvelser og ydmygelser

Det var en halv time før postens afgang.

På grosserer Ludvig N.s kontor i Gävle havde tavsheden i en hel time kun været afbrudt af den skrattende lyd af de to bogholderes flittigt arbejdende penne. Da åbnede kontordrengen sagte døren gik på tåspidserne forbi de unge herrers pulte. Drengen åbnede den halvt tillukkede dør til bag kontoret liggende værelse, og blev stående urørlig på tærsklen; han afventede uden tvivl det øjeblik, da patronen, som arbejdede alene herinde, skulle se op og lade sine øjne falde på ham.

Efter nogle minutters forløb, netop da hr. N. skød en stak underskrevne breve fra sig, indtraf dette. Dog var det kun med et blik, at hr. N. efterspurgte kontordrengens ærinde.

"En ung mand står derude, som siger, at han nødvendigvis må tale med hr. patronen."

Grossereren rynkede øjenbrynene og tog et nyt brev op. "Hvor tør du vove at afbryde mig, slyngel? Lad ham komme igen i morgen!"

"Det var af meget stor vigtighed, sagde han."

"Ligemeget – gå! I morgen klokken otte kan han høre herind."

Grosserer N. gav sig til at skrive videre, men nogle minutter efter stod drengen atter ved døren.

"Er du ked af din tjeneste?" spurgte patronen mod et halvt blik til siden.

"Beder ærbødigst om forladelse, han siger, den unge mand, at han har været styrmand på briggen *Iduna*."

Patronen lyttede. "Været … videre?"

"… at kaptajn Flyborg er død, og at han, styrmanden, derpå har ført briggen hjem, men at *Iduna* i nat er stødt på og så totalt forlist, at det ikke var muligt at redde det mindste."

En let farvenuance mellem rødt og gråt spillede på købmandens kinder. Han sammenlagde og forseglede et egenhændig brev, og mens han skrev udskriften, sagde han:

"Gå ud og spørg første bogholder, om det sidste assurancebeløb for briggen *Iduna* er blevet indbetalt."

Drengen gik, og patronen fortsatte sin post.

Efter nogle minutters forløb skete der et nyt ophold, han så på den indtrædende dreng og sagde det ene ord:

"Indbetalt?"

"Nej, siger hr. Colling."

"Det andet tab i år! … Vent!"

Endelig havde forretningsmanden sluttet sine breve, rejste sig, gik ud og lagde, uden at sige et ord, hele posten på den første bogholders pult. Da han var kommet tilbage til sit eget kabinet, befalede han kort: "Lad den unge mand komme op!" men tilføjede straks derpå: "Hør først efter, om kaptajn Flyborg døde af en smitsom sygdom, og om besætningen har været frisk på resten af rejsen."

Svaret faldt sådan, at kaptajnen længe havde lidt af melankoli, og at ingen af besætningen med undtagelse af en gammel tømmermand, som var død i Batavia, havde været syg, lige siden *Iduna* for tre år siden forlod London.

En ny ordre til at indlade styrmanden blev udfærdiget, og nogle minutter efter stod Albin Jentzel – en skibbruden sømand, langt fattigere, end da han sidst forlod Sverige – for

rederen af det fartøj, der under hans kommando var gået til grunde, og det, som man siger, på selve dørtærsklen til hjemmet.

På ynglingens blege kinder kunne man læse en alvorlig og smertelig bekymring, men i hans øjne, som åbent og frit fæstede sig på den fremmede principal, læste man en tryg samvittigheds hædrende vidnesbyrd.

"Hvem er De?" I spørgsmålet lå både kulde og barskhed.

"Påmønstret styrmand på patronens brig *Iduna* – mit navn er Jentzel."

"Kaptajn Flyborg – en brav og agtværdig mand – døde på rejsen, hører jeg, og De har ført fartøjet hertil?"

"Ja, hr. patron."

"Og lagde det i sikker havn?... Det kan kaldes en rekommanderende opførsel ... Eller hvad mener De selv?"

"Jeg ikke alene mener, men *ved* også med mig selv," svarede Albin rødmende, "at jeg har udrettet, hvad der stod i menneskelig magt, men over vind og vejr råder en herre, der står over både skipperen som rederen."

"Det var en aldeles overflødig bemærkning ... Jeg formoder, at De har Deres journal og søforklaring færdig?"

"Alle skibsdokumenterne er gået tabt, hr. patron, fordi kahytten, da fartøjet stødte på, inden få minutter stod under vand, og hvad søforklaringen angår, så er det ikke mere end en time siden, jeg kom til byen, og jeg ejer hverken skrivematerialer eller noget sted, hvor jeg kan sætte mig ned og skrive."

"Her findes jo værtshuse ... er De ikke taget ind på et sådant?"

"Hr. patronen er så god at komme i hu, at hverken jeg eller den øvrige besætning fik det allermindste af vor ejendom reddet, og netop i anledning heraf må jeg bemærke, at en af besætningen, tømmermanden og matrosen Bas, havde den ulykke, da fokkemasten gik over bord, at få det højre ben brækket og den venstre skulder af led. Efter megen møje og mange afslag lykkedes det os endelig at få ham indkvarteret hos en gammel fisker, men da patienten – kaptajn Flyborgs raskeste matros – savner såvel føde som behørig lægehjælp, håber jeg, hr. patronen har den godhed at lade ham udbetale, hvad han behøver, om også blot som et forskud, for så snart han bliver rask, vil han let kunne afbetale sin gæld."

"Jeg beklager ulykken, men kan vist intet udrette – og da De selv har været styrmand på min forulykkede brig, må De vel kunne begribe, at jeg intet hensyn kan tage til Deres rekommandation. Desuden er tabet af fartøjet tilstrækkeligt uden at det behøver at forøges yderligere."

Albin følte blodet koge gennem sine årer, men han tav dog, for patronens sidste bemærkning forekom ham rigtig nok.

"Hvor meget har De haft i hyre?" fortsatte hr. N., "og, hvor meget har De til gode?" Det sidste spørgsmål blev fremsat med en mine, som om han var beredt til at modsætte sig fordringerne, hvis de havde været alt for store.

"Jeg havde en særskilt akkord med kaptajn Flyborg, så at jeg aldeles intet har at fordre, for så vidt den tid ikke skal medregnes, der er forløbet siden kaptajnens død. Men derfor vil jeg efter den ulykke, der har ramt fartøjet, ikke begære nogen erstatning, selv om jeg måske var berettiget dertil."

"Rigtig tænkt, min kære styrmand – men de andre da?"

"Desværre havde kaptajnen, som var en mand af den strengeste orden, den vane også i søen at udbetale deres hyre, og ved den sidste opgørelse kort før sin død, gjorde han, hvad han aldrig havde gjort før: Han udbetalte en måneds forskud, så at alle har fået, hvad der tilkommer dem på fjorten dage nær."

"Godt! Besætningen har vel sine kontrabøger, hvori kaptajnen har anført, hvad de har fået?"

"Nej – jeg har allerede bemærket, at intet af deres ejendom er blevet reddet. Men hvad det angår, bliver det ligegyldigt, da jeg kan bevidne, hvad de vist heller ikke selv har i sinde at benægte."

"Vær så god at tage plads, hr. Jentzel! … Hent et glas vin og brød til styrmanden!" sagde den mægtige mand til kontordrengen, som øjeblikkelig ilede bort for at tilvejebringe det forlangte, mens patronen kaldte de to bogholdere ind.

"Ja så!" genoptoges forhøret, "mandskabet har altså fået sin hyre på fjorten dage nær?"

"Ja, hr. patron."

"Og styrmanden selv har efter sin egen erklæring intet at fordre."

"Nej!"

"Opsæt et bevis, Colling, som hr. Jentzel turde være så god at underskrive, at hele besætningen har erholdt hele sin akkorderede hyre til dato … Hr. Jentzel, vil De behage at modtage og kvittere for det resterende."

"Det vil jeg gerne, hr. patron, for jeg kender dem og ved også, at både de og jeg, hvis vi havde ville bære os ad som kæltringer, kunne have optaget mange måneders hyre, men ærlig var vor kaptajn, og ærlighed har han lært sin besætning!" svarede Albin

stolt, idet han høfligt skød det tilbudte glas tilbage og kvitterede for pengene.

"Godt!" svarede grossereren i sin tidligere kølige tone, idet han målte Albin med et blik, som antydede, at det nu stod denne frit for at tænke på sin afsked.

"En læge turde hr. patronen dog sende den ulykkelige sømand, som pines uden at have fået nogen hjælp."

"Min gode ven, opsøg selv en – jeg har virkelig en hel hoben andre ting at tage vare på! De har fået hans resterende hyre, og jeg har nu intet videre at tilføje, end at De sammen med den øvrige besætning har at indfinde Dem på rådstuen i morgen kl. ti, for at afmønstres og beedige den søforklaring, De da turde have færdig … Gud være med Dem!"

Med et smil, men et smil fuldt af bitterhed og foragt, forlod Albin Jentzel den hjerteløse mand.

Atter nedkommen på gaden kastede han et forskende blik mod himlen: den hvælvede sig, efter den foregående nats storm, grå og mørk over den jord, som syntes ham dobbelt så kold, dobbelt så karrig som selve det store øde hav.

"Har jeg noget at bebrejde mig – kunne jeg handle anderledes?" spurgte han de flyvende skyer. Men skyernes fantastiske figurer dansede blot forbi hans stirrende blik, mens en manende stemme i hans indre forøgede hans plager med et alt for sene råd: Du kunne have lagt bi, du kunne have forsøgt at ankre op! "Ah," sukkede han, "jeg gjorde måske ikke alt, hvad en anden med mere erfaring end jeg måske formåede. Jeg har påbegyndt min bane med uheld, jeg har gjort mig ilde berygtet, jeg har ingen midler til at gennemføre min skippereksamen, og

selv om jeg havde, ville ingen betro mig noget fartøj … Ingen andre udveje til at tjene noget – og vinteren stunder til."

Det var kaptajn Flyborgs tungsind og sig selv mistroende ånd, som nu spøgte i Albins ellers så modige sind. Modet var kuet, men med stolthed erindrede han dog sine umenneskelige anstrengelser i løbet af den sidste nats begivenheder, og besætningens, de gamle erfarne sømænds, troværdige forsikringer om, at ingen rigtig skipper havde formået at udrette mere, end hvad han havde gjort, og de kunne sværge på, at han var uden ringeste skyld i ulykken.

På et lille sømandsværtshus, hvor den øvrige besætning var taget ind, opsatte Albin – mens han ventede på doktoren, som havde lovet at komme inden halvanden time – sin søforklaring, uddelte pengene blandt kammeraterne og bad dem holde sig rede næste formiddag.

Vi skal nu vende os til en af de yderste rønner i den del af byen, hvor de fattigste på den tid boede.

Huset – siden vi nu *må* betegne det med dette ord – bestod blot af et eneste rum med et skur uden for, som tjente til opbevaring af brænde, fiskeredskaber og ejerens eneste ejendom, en lille jolle. Noget køkken var der ikke tale om, men den dag, det var kogedag, anvendtes det lille ildsted inde i hytten, og for ligesom at understrege dens værdighed i så henseende, stod en skibsgryde af støbejern sammen med et par stentøjsfade ved muren på ildstedets ene side. Kun et eneste vindue, og dette havde en højst særegen form, omkring trekvart alen bredt og to alen højt, oplyste om dagen denne armodets

bolig. Lyset var dog ganske sparsomt, for i flere af indfatningerne sad i stedet for glasruder olierede papirsstykker med korslagte træstumper for at holde dem på plads. Noget egentligt bord havde den gamle fisker ikke haft siden det sidste blev udpantet, men en sømand ved råd for alt, og så havde han lagt en dør over et par bukke i stedet.

I det øjeblik, vi træder ind, har aftenens skygger længe hvilet over landet og den fattige fiskers stue. På det ovenfor beskrevne bord brændte et tyndt lys, som ude af stand til at holde sig selv oprejst vuggede hid og did i den brede åbning på et blåt krus, som i forne dage, før han gik i land, mangen gang havde givet logi til den kvartliter øl, den gamle hver søndag indtog.

For at hindre trækvinden i at slukke den beskedne flamme havde man ophængt en sydvest i den del af vinduet, som syntes mindst i stand til at udholde et angreb af vinden. Men hvad skulle vel en stakkels enfoldig sydvest stille op mod sådanne fjender? Den gjorde dog ærligt, hvad den kunne, ved ikke at falde ned og knuse lyset, men ingen menneskelig magt kunne forhindre, at den svingede frem og tilbage på sit søm, så at lyset skiftevis flammede op og næsten slukkedes med en osende røg, og at de på dør-bordet liggende linnedstykker, der gjorde de ud for dug, den ene gang efter den anden fløj langt hen ad gulvet.

I denne dystre bolig finder vi tre personer forsamlede.

Husets ejer, en gammel eneboer, hvidhåret, tidligere matros, nu fisker, med en rød, ulden hue på hovedet, sad på en egetræs huggeblok vendt mod ildstedet, hvor der brændte en hyggelig ild, som, hvor stor end fattigdommen var, vidnede om rigelige forsyninger af brænde, hvis fravær i mange andre provinsbyer i høj grad øger den fattiges byrde.

Gamle Snurre, almindelig kaldet Snurre-Mats, var flittigt beskæftiget med at sno sig en fiskesnøre af hestehår mod knæet, der ofte indgnedes med kridt. Ind imellem vendte Snurre nogle saltede fisk, der hang til tørre foran ilden.

På en ved den ene væg opstillet bænk, halvfyldt med halm og dækket af en nydelig presenning, lå en lang skikkelse, med det ene ben surret fast til en bræddestump. Manden, der var hensunken i en feberagtig slummer, bemærkede ikke de sørgmodige og deltagende blikke, som den tredje person rettede mod ham. Denne tredje person, en køn, slank yngling med regelmæssige, markerede træk, stod ved bordet, hvor han, belyst af den flakkende lysestump, var optaget af at skære linned i strimler. Hvis man tilfældigvis betragtede ynglingens klædedragt nøjere, ville man ikke have kunne undgå at bemærke, at ingen skjortekrave, der stak op af den røde uldtrøje, satte det brune, lokkede hår eller de friske kinders ungdommelige rødmen i relief; og de ovenfor beskrevne varme blikke, som den unge mand rettede mod den syge, fortalte tydeligt, at det var den skibbrudnes eneste kilde til linned, som han – for stolt til at tigge hos fremmede, der syntes ham kolde – klippede til forbinding af kammeraten.

"Klods hold der, I djævle … ret så … luf en smule … sådan ja … Tag Dem ikke af det, mor Kitty, jeg kan nok selv klare den affære … Tag dig i agt, din satans tandstikker; husk jeg maler enhver franskmand blå, hvis du skader det brændende hjerte, jeg har fået af Poll … ak, lommetørklæderne har hun mærket og hårlokken lå i vestelommen og halvtreds pund har jeg skrabet samme … Af vejen, løgner! Poll gift – så maler jeg dig grøn, når

det ikke hjælper med det blå … Træk til der, reb og beslå … sådan gutter, det er godt!"

Således talte den stakkels Bas i vildelse, og Albin Jentzel, som lagde fragmentet af sin eneste skjorte sammen, satte sig nu ved siden af den elendige seng for at passe på, at forbindingen, som lægen havde anlagt, ikke blev forskubbet.

Eftersom det først den følgende dag var kogedag, tog gamle Snurre en trætallerken med grød ud fra skabet, som han fortærede alene, uden i ringeste måde at lade sig besvære af sine omgivelser, og oven på grøden gjorde han sig som dessert til gode med lidt kold fisk. Da den gamle derefter havde aftaget den røde hue og opsendt et varmt suk til giveren af både stort og småt, lagde han sig til på en sæk tang ved ildstedet, med huggeblokken til hovedgærde, den eneste bekvemmelighed, der var tilbage, da bænken jo var udlånt.

Hvad Albin angår, vågede han med mange forskellige tanker i hovedet, dog alle mørke, indtil morgenen gryede, og han vækkede Snurre for at indtage – trætheden gør *hvad som helst* behageligt – den gamles seng.

I sin drøm fik han selskab af kaptajn Flyborgs ånd, som han syntes kom og besøgte ham for at forsikre ham om, at han, *Iduna* tidligere befalingsmand, ikke havde den mindste bebrejdelse at gøre Albin for den måde, hvorpå han havde røgtet det betroede hverv. Den, som dygtigt havde ført skibet næsten helt fra Batavia, ville vel nok, hvis det kun havde kommet an på dygtighed, kunnet føre det ind i Gävles havn, men *Idunas* tid var omme – det bevistes bedst af, at den hærgende storm, som sendte hende ned i dybet, opstod netop ved selve indgangen til hjemmets port.

Selv om der lå en god del overtro i at tro på denne drøm, havde den alligevel en velgørende virkning på Albins nedslåede sind, og ved godt mod indfandt han sig på den fastsatte tid på rådstuen for at beedige søforklaringen. Han såvel som besætningen, der enstemmigt erklærede, at styrmanden ifølge deres overbevisning havde gjort alt, hvad en skipper uden at være alvidende havde kunnet gøre, samt at styrmanden ikke blot havde været den sidste til at gå i båden, men at han også med virkelig livsfare havde reddet tømmermanden Bas, som næsten var blevet knust, da fokkemasten sammen med stormærset gik over bord.

Styrmand Jentzel blev fuldstændig frikendt for ansvar. Men hos hvem som helst af købmændene han tilbød sin tjeneste i en eller anden forretningsgren for hele vinteren – og her måtte han overvintre for at pleje Bas og skaffe ham, om end blot det nødvendigste, til livets ophold – fik han kun høflige afslag: ingen behøvede for tiden nogen hjælp i magasinerne, i butikkerne eller til at holde opsigt med deres arbejdere – ingen havde brug for en sejlmager, for sådanne havde man rigeligt af i byen.

"Og dette er dog det land, hvori jeg er født!" tænkte Albin ved sig selv. "For fire år siden kom jeg til Göteborg som en tigger, og efter fire år kommer jeg til en anden svensk havn, atter som tigger; men det er dog mere bittert at være fattig og hjælpeløs som attenårig end det var som fjortenårig – min ungdoms blomstrende vår er slut." Han så op mod himlen … "Men prøvelsernes tid får vel også ende … Om jeg skrev til fru Wolk? – Nej, ikke endnu!"

Endnu en gang besøgte han grosserer N.s hus for at forhøre om der ikke i løbet af de sidste år skulle være indtruffet noget brev fra Göteborg til ham eller kaptajn Flyborg.

Den første bogholder tænkte sig om. Der var noget, der syntes at foresvæve hans hukommelse.

Albins hjerte bankede – måske fandtes der dog et håb gemt under denne eftertanke.

"Å, nu husker jeg det, hr. Jentzel. Det var et notifikationskort, som skulle sendes til kaptajn Flyborg. Det er kedeligt, at kortet er bortkommet, men jeg ved med bestemthed, at det underrettede vedkommende om en gammel enkefrues død."

"Fru Wolk?" stammede Albin blegnende.

"Ja, rigtigt – fru Wolk!" og den travlt beskæftigede mand så atter på tallene i sin hovedbog.

Albin sagde ikke et ord, men smerten greb ham så heftigt, at han nærmest tumlede sanseløs ned ad trapperne. Da han var kommet ud på gaden, tog han den tomme tegnebog med Tibbs portræt op af lommen, betragtede det nøje og sukkede ud af sin sjæls dyb:

"Også *hun* er borte!"

Hele aftenen til langt ud på natten drev han rundt uden mål og med; men da han atter styrede mod fiskerhytten, lykkedes det ham at fatte sig, og med dette vendte også hans fortrøstning tilbage.

24. Stoltheden stryger flaget

På den femte dag efter søforklaringen havde feberen endelig forladt Bas, så at han nu begyndte at fatte den vanskelige stilling, han befandt sig i.

"Ja så, det er styrmanden, der sidder her ved siden af mig … nå, det kunne heller ikke være andre. Bas er sat ud af spillet nu, men han forlader ham ikke … Tak – jeg siger ikke mere, men jeg mener det … det føles indeni!"

Og Albin anede noget i den ærlige matros' øjne, som han ikke havde set der mere end en gang tidligere, nemlig dengang den stakkels Bas faldt ned gennem lugen og flåede vesten op for at få Polls hårlok at se og det lille guldhjerte, som stadig hang fæstnet til en fin kæde om hans hals.

"Nå, hvor længe er det siden, jeg kom ind i det her paradis? … Det var dog satan som det ben værker – har doktoren splidset det sammen? … Men hvor har styrmanden selv ligget – jeg ser ikke nogen køjer, bortset fra denne her strækbænk?"

Albin indså, at Bas nu fuldt ud var i stand til at fatte deres situation, og fortalte ham alt, hvad der var passeret, undtagen fru Wolks død – Albin havde ikke hjerte til at give Bas flere sorger: han vidste jo nok, hvor nær dette dødsfald for hans skyld ville gå vennen på.

"Fanden annamme mig!" bandede Bas, efter at han tålmodigt havde påhørt historien i alle detaljer, "så den nærige karl til reder ville ikke give styrmanden sin velfortjente hyre? Sagde han bare nej uden videre?"

"På grund af min akkord med kaptajn Flyborg lod jeg ham selv vide, at jeg ingen fordringer havde."

"Var det nu nødvendigt – på den måde skal du nok komme langt … Av, av … ret lige lidt på planken her: benet ligger vist skævt … satan … Nå, men lægen betalte han vel?"

"Nej, min stakkels Bas, han var for optaget til at tænke på den slags."

"Fanden annamme sådan en personage … det ville være en stor barmhjertighed af Vor Herre, om han ville være så venlig at tillade mig sammen med denne hr. patron at bjerge sejl på bovenbramråen i det vejr, vi havde den nat, da salig vraget *Iduna* gik til bunds. … Av, av, av!"

"Min kære Bas," svarede Albin med et svagt smil, "så forarget, du nu er, så ved du dog, at hvis du havde hr. N. med til vejrs, så ville du redde ham, hvis han var i fare, og du kunne gøre det."

"Nej, ved St. Brittas underpermissioner – aldrig i evighed!"

"Så, tag dig nu ikke af det nu, men vend skulderen herhen, så jeg kan tage mig lidt bedre af dig af den, end mens du lå i feber … Men pas på, min ven Bas, at du ikke rører benet! Doktoren sagde, at det var et meget "rent" brud, og at det snart ville hele, hvis du bare holder dig i ro. Skulderen er det værre med: du får ikke din fulde kraft tilbage i armen det første halve års tid."

Bas ansigt trak sig sammen til en mørk skybanke, men han tav dog, for i det samme fik han øje på et bændel af linned med Albin Jentzels navnetræk på, og da hans blik derefter faldt på den grove blårlærredskrave om ynglingens hals, fattede han dennes opofrende omsorg, og selv om hans stemme dirrede af dyb bevægelse, opfattede Albin dog disse ord: "Bliver jeg nogensinde rask igen, så vil jeg ikke blot lade min sidste skjorte spring for den, som har gjort dette for mig – skindet

indenunder kan gerne følge med, hvis det kan være ham til gavn!"

"Hold op med at sludre," svarede Albin med en vis strenghed, "du kan jo se, jeg har skaffet mig en varmere skjorte i stedet!"

"Ja, hr. Jentzel har vel fået sig en matrosskjorte på kredit – jeg lugter lunten, kender den på smagen … jeg husker kun alt for vel, at intet linned var fint nok – men bare vent … av, der bevægede jeg benet igen … bare vent!"

En måned var forløbet, og ved hjælp af en krykke, som Bas selv havde lavet sig af en håndspage, kunne han hinke omkring i værelset ved egen hjælp.

"Men hvor i Herrens navn er styrmanden henne den hele lange dag?" spurgte Bas forskende, da Albin kom hjem en nat sent og satte sig på gamle Snurres huggeblok – den gamle tog sig for afvekslingens skyld en lur på bænken.

"Å, jeg har haft forretninger ude," svarede Albin undvigende.

"Ude? Hvor ude?" Bas rystede på hovedet. "Jeg vil aldrig være ærlig, hvis det hænger rigtigt sammen! De par styver, jeg fik i hyre, er gået i vasken for længe siden – men jeg husker, at styrmanden reddede skindpungen med kaptajn Flyborgs efterladenskab til fattige søfolk."

"Og så?"

"Og så? – ja, hvad ved jeg! Er *vi* ikke fattige søfolk og dem, der står ham nærmest? Nånå, far nu ikke sådan op: jeg ved ikke lige nu, hvad jeg skal tro og tænke, men det forekommer mig dog, at Vorherre kunne have været så venlig at spare mig for dette sidste – det var alt rigeligt med Polls sidespring!"

"Vi må ikke klandre Forsynet – vi har blot at underkaste os. Men så godt troede jeg dog, du kendte mig, at du kunne have lagt fingeren på Bibelen og sværget på, at jeg hellere ville have ladet både dig og mig sulte, end rørt en skilling af dem, min døde chef betroede til min ære! … Nej, så snart jeg kan – og jeg håber, det bliver snart – rejser jeg til købmanden, der skal have dem, og skønt hverken brev eller testamente blev reddet, gør det intet til sagen. Jeg husker kaptajn Flyborgs disposition."

"Med brevet var det værst: Jeg vil lade mig hænge, hvis det ikke indeholdt meget til styrmandens bedste – kaptajn Flyborg var en mand, som vidste, hvad han gjorde."

Bas havde fuldstændig ret i denne formodning, for brevet, der nu var forsvundet, havde virkelig indeholdt de varmeste anbefalinger af Albin, rettet til en mand, som kaptajn Flyborg viste havde det i sin magt at gøre mere for Albin, end han selv havde formået, hvis han havde efterladt ham sin lille kapital, for med Albins sind var det bedste, der kunne ske for ham, at han blev sat i gang med en virksomhed, der lod ham selv arbejde sig frem.

"Det er rimeligt, at du har truffet hovedet på sømmet … måske var det dog bedst, at det gik, som det gik, min kære Bas."

"Men hvad var det for en købmand?"

"Det ved jeg ikke. Adressen skal findes oven på guldet, men jeg har aldrig åbnet posen og vil heller ikke gøre det, før jeg er rejsefærdig."

"Styrmanden taler akkurat, som om det stod til ham at rejse, når han fandt det for godt! Hvis det ikke er for nærgående, ville jeg gerne spørge om, hvor rejsepengene ligger, og hvor styrmanden har taget kontanter fra til det, vi har levet af hele

måneden … den kraftige bouillon og kødet har jeg dog ikke fået fra fattighuset, ved jeg!"

"Nej, Bas, nu må jeg fortælle dig alt."

"*Alt* – man skulle tro, noget var gået i stykker her!" Bas blev straks i dårligt humør. "Lad mig da høre!"

"Jo, ser du, det var sådan, at jeg ikke bare kunne gå her og drive den af og sulte, og i mangel af bedre har jeg gået og savet brænde hos en skikkelig brygger, der har betalt mig godt."

Bas rynkede de tykke øjenbryn endnu mere. "Ja så, det er altså blevet til, at en fin og prægtig ung herre har nødig at tjene som dreng hos bryggeren. Fanden skal tage mig, om jeg tåler det! Jeg hinker ind til grosserer N., jeg, og holder en tale for ham, så han skal sætte benene i vejret! Er det måske rimeligt, at et rederi lønner en gammel og ærlig skippers højre hånd på den maner? Stop, styrmand – du skal ikke prøve at synge mig nogle sange om Vor Herres vilje og behag, for jeg kender også Ham deroppe, og han er, fanden tage mig, alt for hæderlig til at se med behag på, at rederiet lader styrmanden fra sit forliste fartøj arbejde som en hund."

"Ti dog, din galning," sagde Albin, idet han rejste sig op og lagde sin hånd på Bas' skulder, "det er forbi med brændesaveriet, og for resten gjorde det mig ret godt!"

"Så, det gjorde dig godt – hvorfor det?"

"Å, for lidt af hvert," svarede Albin, idet han rødmede ved tanken om alle de gange, han havde stridt hårdt med sin stolthed, før han kunne formå sig selv til at gribe til det eneste sikre middel, han for tiden havde til at opfylde de daglige behov.

"Nå, hvorfor er det så slut?"

"Jo, nu skal du høre, jeg har haft lykken med mig, sådan," – et suk drog over Albins læber – "skønt det egentlig var en større ydmygelse for mig end selve brændesavningen, viser det trods alt, at Forsynet altid hjælper på en eller anden måde i nødens stund."

"Ja vist, ja vist – men nogen gange tager det sig god tid undervejs … nå, det skal det nu ikke høre for, det hører vel til dets religion og reglement, må man tro … Jeg er ret nysgerrig efter at få mere at vide om den lykke, som er så lykkelig og alligevel sværere at bære end at stå og save brænde i bryggerens gård som en anden simpel karl!"

"Du føler ikke den sag på samme måde som jeg, Bas, men er nu lige meget; du har nok mere ret end jeg – altså: som jeg stod i eftermiddag i mit skur – det ligger ud mod gade, så alle og enhver kan se mig – kom en karl ind og hilste fra grosserer N. om jeg ville se op til ham. Han ønskede at tale med mig."

"Der kan man bare se!" mumlede Bas … "Jo, jo, der findes en der oppe, som kan bløde selv den hårdeste op … Styrmanden fløj vel afsted?"

"Å nej," sagde Albin, "så travlt havde jeg ikke, men jeg vovede heller ikke at trække det for længe ud, for når man er så langt nede, som jeg er nu, kan man ikke give sig tid til at diskutere med hovmodet. Jeg gik altså, men det var svært."

"Det forstår jeg – jeg er jo heller ikke tungnem."

"Da jeg kom ind, spadserede grossereren frem og tilbage på gulvet. Hans første spørgsmål var: 'Hvordan har den syge matros det?' – 'Godt!' sagde jeg. – 'Hvad lever I af?' – 'Jeg saver brænde.' – 'Hm! Kunne De ikke tjene penge på en mere passende måde? Af Deres søforklaring så jeg, at De uden

besvær kan føje Deres tanker sammen på papiret, og at De har en smuk håndskrift; og jeg har hørt, at De har tilbudt at give lektioner i flere forskellige sprog, og det forudsætter, at De er hjemme i dem.' Jeg nævnte, hvilke sprog jeg kunne tale og skrive, og igen tog han ordet: 'I går skilte jeg mig af med min anden-bogholder på grund af en begået skødesløshed. Hvis De tiltror Dem dygtighed nok til at kunne beklæde hans plads, så får De den.' – 'Hvor kan hr. patronen,' svarede jeg, 'være sikker på mine evner? Da hr. patronen nægtede at tage hensyn til min anbefaling af en anden, så må det da gælde så meget mere, når jeg anbefaler mig selv?'"

"Pokkers godt svaret! Hvordan tog han det, sad det ham i halsen?"

"Å nej, han smilede og svarede: 'Jeg har set så tilpas mange prøver på den herres ærlighed, at jeg tror på den. Vilkårene er følgende: 200 rigsdaler banko om året, fri kost ved mit eget bord, to par støvler med galocher, en ny overfrakke hver jul, og en sort klædning, hvis jeg finder, at den herre arter sig vel.'"

"Herre Jemini, det var jo overmåde gode konditioner!"

"Å ja – jeg tog også imod dem, og om fire dage skal jeg tiltræde min tjeneste."

"Gud give, det må blive en lykkelig stund!" sagde Bas. "Men styrmanden ser ikke glad ud efter at have gjort en sådan lykke?"

"Nej, jeg er langt fra at være glad, men det giver sig vel … Og nu skal jeg, for jeg fik et lille forskud, som han selv tilbød mig, begive mig ud på landet og opsøge købmanden, og når jeg kommer hjem igen, lejer jeg dig et pænt lille værelse, hvor du kan bo i fred og ro, til du bliver så rask, at du igen kan tage hyre – en duelig matros behøver aldrig at gå ledig. Jeg for min part

kommer vel til at gå mine tre år. Da tager jer øjeblikkelig min skippereksamen, og så kan det vel være, at grossereren eller en anden, om Gud vil, overlader mig et fartøj – og så, min kære Bas, skilles vi aldrig mere fra hinanden. Du skal blive min konstabel, min hovmester, siden du ikke vil lægge dig efter navigation og blive styrmand."

"En tro hund bliver jeg," svarede Bas med usikker stemme, "og proviantforvalter med, hvis styrmanden blot engang får en skude at proviantere … skønt – om ingen anden sørger for det, så har styrmanden da sin gamle frue i Göteborg, som han vel stadig har været for storagtig til at skrive til, kan jeg begribe."

En sky af tungsind drog over Albins pande.

"Ak, Bas, jeg har hidtil – der har jo været så mange bekymringer – skjult for dig, at jeg nu ved, hvorfor jeg ikke fik nogle breve det sidste år."

"Kors i Herrens levende live – konen er vel ikke styret ind i evigheden?"

"Jo, den ædelmodige kvinde er død. Jeg nåede aldrig at takke hende for hendes ømhed, aldrig at bede hende undskylde min utaknemmelighed. Men jeg har gjort begge dele siden, og jeg håber, hun har hørt mig, hvor hun nu er!"

"Ja, det står jeg inde for, at hun har … men har styrmanden ikke skrevet – jeg tænker, om det måske ikke var muligt, at hun har betænkt styrmanden med et eller andet i sin sidste stund?"

"Som du kan snakke! Har hun ikke gjort nok for mig – hun havde arvinger, som stod hende nærmere."

"Men skriv dog alligevel til jomfru Greta og lad hende vide, at styrmanden er kommet tilbage!"

"Jeg har tænkt på det, men jeg er så bange for, at det vil blive opfattet forkert … Nej, væk er hun i alle tilfælde – hvad hjælper det at skrive …"

I nattens tavshed, da Bas var slumret ind og gamle Snurre tog sine dybeste åndedrag, tog Albin kaptajn Flyborgs betroede ejendom frem af et hemmeligt gemme – nu vovede han, sikker på ikke at blive fristet til at tage et lån, at åbne den og lede efter adressen.

Med dyb bevægelse løste han den stædige knude, som den gode mand selv havde bundet om sin sammensparede skat, og med endnu dybere bevægelse tog han det stykke papir, skrevet med kaptajn Flyborgs egen hånd, der lå øverst. Albin holdt det hvide blad mod lyset og læste et navn, som gav en heftig genlyd i hans eget indre. Det var navnet på den ven, hans fader så ofte havde omtalt, den samme, som havde været bestemt til at våge over de umyndiges ejendom, men som Albin hidtil havde søgt at glemme, for ikke at bebrejde sig selv, at han hverken havde nævnt ham for sin gode fru Wolk og kaptajn Flyborg, at der fandtes denne mulighed for hjælp i nøden. Nu fo'r han sammen, da dette navn ved Forsynets forunderlige tilskikkelse, lyste ham i møde fra papiret: Fredrik Stangerling.

"Denne mand," sukkede Albin, "har, hvis han er lige så venskabeligt stemt mod sønnen som mod faderen, ret til at fordre sandhed – og *sandhed* kan jeg ikke tale." Han fandt sig nu mere end nogen sinde bundet af løftet til den, der havde reddet ham den forfærdelige nat.

Albin fik den hele nat ingen søvn i øjnene for sine mangfoldige tanker: men den følgende morgen gik han ud for at indhente nærmere oplysninger om hr. Stangerlings

landgods, og da faldt der ligesom en sten fra hans hjerte, da man fortalte ham, at hr. Stangerling allerede tidligt på efteråret havde forladt Furuvik, at han nu var udenlands og ikke ventedes tilbage før om et eller halvandet år.

"Til den tid," tænkte Albin med glad fatning, "kan jeg bedre præsentere mig for ham end nu. Måske giver jeg mig ikke til kende som hans gamle vens søn – det vil komme an på, hvad jeg synes om ham. Pengene vil jeg imidlertid deponere i magistratens varetægt."

Denne beslutning satte han omgående i værk, og rygtet om, at den samme stakkels yngling, der havde stået ved savbukken en hel måned, med så streng redelighed havde bevogtet den ham betroede ejendom, øgede den agtelse, han allerede havde opnået ved at behandle Bas så godt og hans ærlighed angående den skyldige hyre – han blev nu et mål for alles deltagelse, samtidig med at han blev alles samtaleemne.

25. Den første pil

To vintre var forløbet, siden Albin blev medlem af hr. N.s hus.

Bas havde allerede længe pløjet den salte bølge, og Albin havde brugt sin første orlov i tre år på at forberede sig til sin konfirmation, som han også havde modtaget, og derpå atter givet sig i færd med at opfylde de trivielle forpligtelser, han havde påtaget sig som anden bogholder på hr. N.s kontor.

Denne beskæftigelse, som i sig selv krævede meget tid, var yderligere blev udvidet, da en magasinbetjent var blevet opsagt, og Albin således, for altid at have regnskaberne i orden, ved natarbejde erstatte den tid, han om dagen brugte til at løbe i magasinet. Men alt dette betød intet, så længe han var ved godt mod og havde sit gode helbred, og begge dele havde han, på trods af, at han ikke kunne skjule for sig selv, at han ikke var ganske vellidt af sin patron.

Årsagen til dette mente han at kunne lede hen på to årsager:

Hr. N., som var enevoldshersker i sit lille rige, fordrede en næsten slavisk lydighed af alle sine underordnede, fra første bogholder til sidste stikirenddreng. Men da der ikke i Albins sind fandtes nogen slavisk ydmyghed, så var han blot høflig, aldrig ydmyg, endnu mindre krybende, noget som patronen i højeste grad fordrede netop af *ham*, som han havde ophøjet af nåde og barmhjertighed. Den anden årsag mente Albin var den, at patronen, efter hvad han havde hørt, flere gange var blevet skoset og indirekte var blevet bebrejdet den behandling, han havde givet besætningen på hans eget forliste fartøj, i særdeleshed styrmanden, skønt han vidste, at denne af den brave kaptajn Flyborg, hans bedste skipper, havde været

omfattet med faderlig kærlighed. Det var således halvvejs af tvang, af hensyn til sin egen anseelse, at han overhovedet havde tilbudt Jentzel stillingen. Men hvor stor nytte, grossereren snart kunne se, han havde af ynglingen, var dog hans ansættelse ved kontoret sket på en måde, som kun ville kunne glemmes ved dobbelt underkastelse fra hans side.

Imidlertid fordoblede Albin sin flid, og trods førstebogholderens formaning om også at tænke lidt på fornøjelser ind imellem – noget, som denne selv aldrig forsømte – blev Albin dog hjemme, også om søndagene, for dels havde det forgangne forårs for ham så betydningsfulde højtid, hans første altergang, stemt hans sind alvorligt, og dels fandt han ikke morskab i spil eller sviren, men beskæftigede sig i stedet med hvad han før havde forsømt, læsning, hvor han i bøgerne fandt mange tanker, som han selv havde haft, og mange drømme, som han selv havde drømt.

I henseende til sit ydre havde han altid haft anlæg for elegance, og denne smag blev nu udviklet i samme takt som hans øgede indtægter, og måske så meget hellere, som han ikke kunne undgå fra tid til anden at huske på de venlige blikke, han havde fået fra mangen en køn pige, han tilfældigt mødte på gaden. Ja, han troede tilmed – og ikke uden grund – at flere fruentimmer med vilje havde lagt vejen forbi det skur, hvor han den gang havde savet brænde for at opretholde livet for sig selv og Bas. Og da han var kommet hjem i gamle Snurres hytte, og kastede et blik i den lille spejlstump, han anvendte ved sit nødtørftige toilette, fandt han, at den varme rødme, som arbejdet havde fremkaldt på hans kinder, ikke ligefrem

misklædte ham – ej heller mente han, at man kunne sige hverken de lange brune lokker eller de klare blå øjne noget på.

"De kan se, at jeg foretrækker at arbejde, hvor hårdt det end måtte være, frem for at bukke og skrabe mig til min fortjeneste!" plejede han så at hviske til sig selv, og således hviskede han stadig i dag, når han, ilende frem og tilbage under sine gøremål, måtte en og anden af disse "farlige javaslanger", som kaptajn Flyborg på sit dødsleje havde advaret ham imod.

Angående hans fars forretningsbekendt, købmand Stangerling, havde han endnu ikke hørt andet, end at det var uvist, hvornår han kom tilbage.

Kort før midsommer vitterliggjorde patronen en nyhed, som dog længe havde været bekendt i løn, nemlig, at han agtede sig til U. for at gifte sig. Hr. N. havde været enkemand i ti år, og da han under en rejse året før havde forlovet sig med en pige i U., med ringe formue, men stor skønhed, mente man, at det kun var hans rigdom, der havde skaffet ham et ja og ikke en kurv.

Albin havde ikke delt det øvrige personales glæde ved at slippe af med "bossen"; han frygtede ikke hr. N., eftersom han ikke agtede ham, men snart fik også han en anledning til med fornøjelse at imødese husbondens fravær de kommende helligdage.

En dag, Albin kom hjem fra et ærinde i byen, underrettede kontordrengen ham om, at en dame ventede på kontoret for at modtage prøver på de netop indkomne druer.

Albin, der nu fra styrmand og brændesaver var blevet forvandlet til en elegant ung kontorist, trådte ind og bukkede

høfligt for en høj dame i en yderst pragtfuld, men samtidig lige så besynderlig, udenlandsk dragt, og i næste øjeblik var han nær styrtet baglæns ud af døren, da han i denne kvinde troede at genkende ingen mindre end – mama styrmand. Han standsede dog, overbevist om, at han måtte have taget fejl, men nu blev det hende, der målte ham med et forbavset blik og udbrød:

"Er det ikke den unge Jentzel … den samme yngling, som blev optaget på min mands skib og blev så god ven af Achilles, min stakkels Achilles, som nu er død?" Og ved dette navn førte den mandhaftige kvinde lommetørklædet til øjnene.

"Jo, min frue," stammede Albin, "men jeg ved ikke … jeg er så forvirret … jeg …" Han var nødt til at afbryde sig selv, for det var ham ikke muligt uden forlegenhed at se på den ubegribelige forhandling.

"O, forstil ikke denne forbavselse, min herre! Jeg var den gang styrmand på min kære mands fartøj – han var gammel, og det var min skyldighed at hjælpe ham tilrette. Nu er han ældre og derfor naturligvis også skrøbeligere, hvorfor jeg for udelukkende at opofre mig for hans pleje har trukket mig tilbage fra søen. Vi har nylig bosat os på en ejendom, ikke mere end nogle mil herfra … Kom og besøg os i helligdagene, hr. Jentzel, så skal jeg tale med Dem om min savnede Achilles, min lille fostersøn – jeg har ingen i dette land, som forstår mig, selv om det er mit fædreland!" Den smukke amazone hævede blikket mod Albin, og øjnene slog nu lige så mange gnister som dengang hun sloges med malajen Antony. Han sænkede sit eget, ude af stand til at udholde ilden i hendes, idet han tænkte: "Ak, hvor anderledes er mama styrmand dog blevet! Det er

Achilles' død og måske anger over hendes tidligere forbryderiske liv, som har bevirket det – hun forstår også nu, hvad det vil sige at være ensom i det land, hvor vi er barnefødte!"

Fru Ennes, som hun nu blev kaldt, begyndte efter den lille afbrydelse med megen iver og sagkundskab at beskæftige sig med det ærinde, hvori hun egentlig var kommet, men da hun havde sluttet handelen og tog afsked, fornyede hun sin anmodning til hr. Jentzel om, at han endelig måtte glæde et par gamle venner ved sit besøg – noget, som Albin uden betænkning lovede, for i sin nuværende skikkelse syntes mama styrmand slet ikke at være farlig; det var noget andet, dengang hun kommanderede *Flyvefisken* – og for sin egen del kunne han jo have meget godt af at adsprede sig med en tur på landet.

Den sidste uge før midsommer forløb hastigt. Hele husets personale var i bevægelse for på bedste måde at indrette den nymøblerede bolig til den unge frues ankomst. Til sidst fik det dog en ende, patronen rejste, og alle begyndte at tænke på deres egne forretninger eller fornøjelser.

Albin, som nu havde råd til at leje sig en hest og vogn, satte sig i denne udgift for at kunne besøge herskabet Ennes i deres landlige paradis som en fuldstændig kavaler.

Ejendommen lå i en naturskøn egn, hvor skovens høje træer vuggede deres kroner over adskillige søer og floder, hvis buldren blandede sig behageligt med vindens susen i træerne, og Albin, som ikke havde været på noget svensk landsæde siden sin barndom, nød i fulde drag den lykke at indånde en så herlig, friskduftende luft – frihedens luft, for nu var han ubunden, lykkelig, selvstændig. Hvor forskelligt fra den dag, da han blev

halet op på *Flyvefisken* blev forhørt af mama styrmand! Og nu faldt hans tanker på Achilles og Bas: den første var lykkelig i Himlen og den anden flød rundt på sit elskede hav … måske kom Bas aldrig mere tilbage – han havde fået hyre på en længere sejlads – og ved mindet om den redelige, varmhjertede sømand blev Albins eget hjerte ganske varmt.

Han beordrede skytsbonden at holde og gik, fordybet i sine betragtninger, videre med langsomme skridt, da han pludselig, uden at se nogen, hørte en stemme ved siden af sig, som kun alt for godt mindede ham om hans ophold på slaveskibet.

"For hede helvede! Vil du da ikke begribe, du gamle lække skibsvrag, at jeg kommanderer til lands lige så ufejlbarligt som til søs? Sæt dig øjeblikkelig i bevægelse med tre mand af husets besætning, og hvis du ikke har splidset løvsalen sammen inden to timer, så skal du have en privataudiens i min egen kahyt … har du forstået mig, kaptajn?"

"Ja, ja, bevares … men sagde du ikke, søde Susanna, at du nok skulle blive rar, da vi lagde op fra sølivet? Jeg holder så meget af at sidde i fred og ro og ryge min pibe."

"Kaptajn," råbte den ophidsede kvinde, "er det dig eller mig, der fører befalingen på denne her skude … denne her fordømte klat jord, mener jeg? Ved du, at du ikke er bedre værd end at du kan sidde i mærset, og at jeg vil lade opføre et sådant i det største mastetræ, der vokser i min skov, alt sammen til din bedre tugtelse, hvis du skulle glemme dine skyldigheder, kaptajn!"

"Jo, min ven, jo, søde Susanna, jeg skal altid huske det, men …"

"Ikke et ord! Lider du måske nogen nød, kaptajn, drikker du ikke den samme rom som jeg, når du opfører dig ordentligt, får du ikke cigarer af sorten næst efter mine egne, får du ikke lov at spise ved mit bord, og har du ikke tilladelse til i mit fravær at kommandere besætningen? Du skulle skamme dig, din tværdriver, at murre, blot fordi du bliver vækket af din evige dvale … Nu afsted, march! Løvsalen i orden om to timer, eller …"

I det samme stak fru Susanna Ennes sit hoved ud af en i bjerget udhulet grotte og stod ganske uventet ansigt til ansigt med den unge Jentzel, som yderst bestyrtet stirrede på det hemmelighedsfulde sted.

Mama styrmand kom straks helt frem og præsenterede sig i et pittoresk kostume med en sydvest på sned over det yppige hår og en kort nankinsjakke over et par vide tyrkiske bukser af hvidt stof. Det var kun, når hun rejste ind til staden eller modtog fremmede, at hun følte sig tvunget til at iklæde sig en europæisk fruentimmerdragt. Denne blev dog sædvanligvis udvidet med så meget ekstra udstyr, at hun næsten altid havde en hel hoben gadedrenge i hælene.

"Velkommen, hr. Jentzel!" sagde hun i en sødladen tone, "vi ventede Dem ikke endnu, min kære unge ven – men vær så god at fortsætte vejen: Jeg skal have den fornøjelse at gøre Dem selskab, for min elskede gamle kaptajn vil gerne have lov at være i fred for at opføre en lille huslig overraskelse til mig. Se her," – hun pegede fremefter på en nyopført pavillon, der anedes mellem træerne, – "den har jeg opført i al hast; det trykker mig at bo i fængsel som det der!" Hun vendte blikket mod det gamle hus, som nu også var kommet til syne.

Albin, der generede sig over den ægteskabelige scene, han netop havde overhørt, fandt ikke at han spillede nogen heldig rolle, men hans tilbageholdende stilhed måtte have haft en egen veltalenhed, for fru Susanna smilede velbehageligt til ynglingen, der lod sig føre som et barn, hvorhen det skulle være – og nu blev promenaden fortsat til den teltagtige pavillon, hvor Albin blev vist ind i et lille kabinet for der, som det hed, at more sig lidt på egen hånd.

Det blev ham langt lettere, end han troede, for fru Susanna Ennes havde i dette kabinet et lille museum for alle de kostbare og mærkelige ting, hun havde hjembragt fra sine vidtløftige rejser, og snart var Albin så fordybet i beskuelsen af den interessante samling, at han næppe mærkede, at døren gik op og at nogen berørte hans skulder.

Da han vendte sig om, vidste han ikke, om han skulle tro sine egne øjne.

Var det en havfrue – eller nøkken – eller var det en fortryllet prinsesse fra et vidunderligt eventyr … for mama styrmand kunne det dog vel aldrig være!

Men visionen forsvandt ikke fra hans blik.

Den smidige skikkelse var iført en kort, folderig tunika af blodrødt silke, næsten oversået med perlebroderi, og juveler af det ædleste vand dækkede hals, pande og arme. Håret bølgede frit om de fyldige former, og i øjnene lynede stråler, som i glans og klarhed endog overgik dem, solen gengav i stenenes klare facetter.

"Synes du bedre om mig sådan?" spurgte hun med en stemme og et smil, der fik Albin til at fare op og samtidig ubevidst trække sig tilbage, på samme måde som man springer

til side, når man er lige ved at træde på et af den slags dyr, som mennesket instinktmæssigt afskyr.

"Unge mand, hvorfor ser du så forstyrret ud?" spurgte hun med en stemme så mild som aftenvindens sus i trækronerne. "Kom her og sæt dig hos mig: du var Achilles' ven – jeg vil være din moder eller endnu bedre din søster. Du har ingen at støtte dig til. Jeg har heller ingen, for jeg må jo selv støtte den, som Himlen har givet mig til støtte i livet … vore skæbner, din og min, er som led i en og samme kæde … Sæt dig her ved mine fødder, min Achilles' ven: således sad Achilles altid!"

Mens Albin, endnu ganske svimmel i hovedet, blev stående oprejst og ubevægelig, nedlod den til en nymfe forvandlede amazone sig på den bløde divan, og inden han fik tid til at begribe, hvordan det gik til, fandt han sig selv siddende på en hynde. Fru Susannas sødtklingende og berusende stemme talte nu om Achilles og om hendes kærlighed til den elskede fostersøn. Men da hun i sin distraktion lod sin hånd forvilde sig i Albins smukke hår, og udbrød: "O, min Achilles, min søn!" og trykkede et alt andet end moderligt kys på hans halvt adskilte læber, sprang han op som en fjeder, og med et blik fuldt af uforstilt rædsel stirrede han på denne kvinde, som i sin asiatiske pragt syntes ham grimmere og mere afskyvækkende end selve sfinksen.

"Hvad går der af dig, min søn?" spurgte hun med en velhyklet bestyrtelse. "Er Achilles' fostermoder da ikke også din?"

"Nej, gudskelov!" svarede Albin og så hende stift ind i de glødende øjne.

"Ja så! … vi får vel se!" sagde hun med en kort latter. "Nu kan du hilse på kaptajn Ennes, hvis du behager, men forinden vil jeg

hædre din nærværelse derved, at jeg ifører mig den dragt, der tilhører dette kolde, uhyggelige land."

Da Albin var blevet alene, trak han vejret dybt. Det forekom ham, som om han var undsluppet en eller anden forfærdelig fare, men straks efter følte han sit hjerte blive beklemt – han havde sikkert såret denne furie, som nok turde lade ham erfare sin magt.

Hvor bittert angrede han nu ikke, at han ikke havde lyttet til sin første afsky for denne kvinde! Intet var jo sket – muligvis havde han miskendt hende – og dog bar han hele denne ængstelige anelse om en kommende ulykke i sig.

Først ved middagsbordet, hvor fru Ennes viste sig i et kostume, yderst generende for hende selv, men nogenlunde passende for madmoderen i et ordentligt svensk hus, genså Albin den gamle Ennes, som dog i ingen henseende syntes at glæde sig over hans ankomst og ikke svarede med andet end korte og tvære ord, indtil Albin erklærede, at han måtte tage afsked straks efter middagen.

"Herligt vejr, klart vejr, en skøn midsommernat!" bemærkede den gamle og kastede et halvt triumferende blik på sin tyranniske gemal.

"Siden du holder af natten, kaptajn," sagde hun, halvkvalt af vrede, "skal du også få lov at nyde den udendørs, og for at du ikke skal sove fra dens skønhed, kan du jo more dig med egenhændigt at rive løvsalen ned: den er så elendigt splidset sammen, at man kan mærke, du har sovet, mens du arbejdede."

"Skulle du ikke først," dristede kaptajnen sig til ytre, "drikke din mokka i selskab med … hm … med din gæst?"

"Er du syg, kaptajn," – hendes øjne lignede to glødende vulkaner – "eller ved at blive det? Jeg kunne næste tro det."

En gysende iling fo'r synligt ned ad kaptajnens rygrad ved tanken om, at hans djærve udtalelser muligvis kunne medføre den forudsagte sygdom, som altid indfandt sig, når der var ebbe i romrationen.

Så snart man var gået fra bordet, undskyldte værtinden sig med huslige gøremål; hun skulle nemlig, som hun selv udtrykte det, give tre fra kjolebesætningen, som ikke havde overholdt skibsordenen ved at blande dag- og nattevagt, deres fortjente løn. Og nu var det Albin, der gøs, da han så den farlige kvinde med et hånlig blik og et ondskabsfuldt smil, forlade lokalet i selskab med den mest elegante lille kat af flettet silke, som under måltidet havde ligget bag ved hende.

Det var en lettelse for Albin, at han ikke fik hende at se igen før afrejsen, og da han atter sag i vognen, gav han sig selv det løfte aldrig mere at lade sig narre til herskabet Ennes lystgård.

26. Den anden pil

"Nå, hvad synes hr. Jentzel så om vor patronesse?" spurgte førstebogholderen, da herrerne, efter grossererens hjemkomst med sin nydelige unge kone, var vendt tilbage til kontoret.

"Hun er," svarede Albin i betydelig lavere end han var blevet tiltalt, "meget køn!"

"Kors, hvorfor rødmer hr. Jentzel som en pige, når han siger dét? Jeg vædder på, at hun syntes det samme den anden vej."

"Vær venlig ikke at spøge sådan – jeg tror ikke, det rigtig passer nogen af os!" sagde Albin temmelig skarpt.

"Åh, mon dog?" brast hr. Colling ud i en skoggerlatter. "For min del tror jeg, at hun ikke tager den mindste skade af at blive snakket om, og jeg kunne fortælle en artig lille historie, som er kommet til min kundskab gennem Murman, hans stormægtighed grossererens nye kammertjener."

Halvt overvunden af sin nysgerrighed lod Albin den opslagne kladde falde på skrivepulten og begyndte at spidse nogle i forvejen fremlagte penne.

"Hvis patronen blot kunne se, hvor dumt han bar sig ad, da han tog Murman til tjener. Den næsvise kontordreng, som førhen ikke bestilte andet end at rende med sladder mellem kontoret og køkkenet, har nu, som tak for sin ophøjelse, ordentlig gjort vor værdige husbond til mål for sit vid. Å, det var til le sig fordærvet af, selv om jeg naturligvis gav den slyngel en huskekage for sin frækhed – at komme til *mig* med den slags digt og løgn!"

Albin spidsede løs og tav; han ville kun alt for gerne vide noget mere om, hvad Murman havde digtet, men han fandt det

ikke rigtigt, at bogholderne morede sig på patronens bekostning. Da hr. Colling imidlertid satte sig på kontorstolen, følte Albin sig nødsaget til at lade sin delikatesse forene sig med nyfigenheden og sammen ytre sig i følgende spørgsmål:

"Var sagen da så helt og holdent under hr. Collings værdighed at lytte til?"

"Å, det havde just ingen fare, men jeg tænkte, at jeg for en sikkerheds skyld hellere måtte få det til at se sådan ud, for jeg tror ikke, at patronen ville være særlig glad ved at få at vide, at historien er rundt i hele huset."

"Virkelig?"

"Virkelig!"

"Det var da besynderligt!"

"Syng nu ud, hr. Jentzel, og tilstå, at De gerne vil være lige så vidende som resten af husets personale!"

"Nuvel da," sagde Albin leende, "hr. Colling har gjort mig nysgerrig."

"Der kan man se – det er dog ikke umagen værd at spille helgen! Jeg anser mig selv for at være lige så hæderlig en karl som den næste, men jeg vil dog have lov at le over hvad og hvem som helst – andre ville gøre det samme mod mig."

"Ja, men når hr. patronen er på kontoret, bliver her aldrig leet; han tror sikkert, at hr. Colling er alvoren i egen person, en livslevende regnskabsbog."

"Ja, det hører nu med til mit fag altid at rette mig ind efter de forhold, jeg befinder mig under. Jeg forventer, at jeg engang vil blive etableret som selvstændig ved hr. N.s hjælp, og derfor har jeg ikke dårlig samvittighed over ved alle lovlige midler at indynde mig hos ham."

"Og det vover hr. Colling at betro mig?"

"Ja, hvorfor ikke – den slags eksemplariske hædersmænd, som gør regnskab, som hr. Jentzel gjorde det efter salig *Iduna*, kan man betro hvad som helst uden fare for at blive forrådt … nå, nu kommer vi bort fra historien, som i korthed er den, at det var ligeved, at hr. patronens bryllup var gået i fløjten, og jeg tror, jeg ville have givet et halvt års løn, hvis sagen var endt på den måde, at han, som af kærlighed og hovmod rejste ud så tyk og opblæst som fuldmånen på sit højeste, var kommet tilbage igen så gudsforbarmende ynkelig som … som månen i ny."

"Hvad skete der da?"

"Å jo, der skete det, at bruden, hvis ja var blevet hende aftvunget, skrev det allernydeligste lille brev, hvori hun bekendtgjorde, at hun tusinde – bemærk det, *tusinde* – gange hellere ville dø end falde på knæ på brudeskamlen ved en mands side, for hvem hun ikke engang kunne føle venskab, endsige kærlighed, og at han, såfremt der ikke skete nogen ændring, kunne være overbevist om, at hun ville benytte den sidste udvej, som hun havde tilbage, nemlig at sige nej i kirken. "Hjælp, jeg kvæles … Pauline … Pauline … jeg dør, Murman!" skreg patronen, som tog sagen ganske fra den alvorlige og følsomme side, og fuldstændig blå i hovedet lå med et halvt eller helt slagtilfælde, jeg kan ikke det sige præcis – da Murman kom ilende ind og i ro og mag gennemlæste brevet, før han tilkaldte hjælp og hentede doktoren. Til sidst kom dog vor elskede husbond – Gud glæde ham – til live igen, hvorpå Murman straks blev afsendt efter brudens fader, og gennem døren, der stod på klem, overhørte han så – den skælm – hvorledes patronen, den kærlighedssyge gamle nar, i største nød svor for

den kære svigerfader, at han sikkert ville hænge sig eller skyde sig den næste nat, hvis han ikke blev forenet med sin tilbedte Pauline. Det ville desuden være utænkeligt, at *han* kunne overleve den skandale, der ville opstå om hans person, hvis forbindelsen blev afbrudt, netop i selve det øjeblik, hvor den var ved at skulle fuldbyrdes."

"Nå, videre?" spurgte Albin ganske ophidset.

"Jo, den unge bruds fader svor til gengæld, at en slig dumhed aldrig kunne komme på tale, og at hans kære svigersøn kunne være fuldstændig rolig. Men rolig blev han nu ikke, men spankulerede omkring som en kalkunsk hane og klukkede, kurrede og kaglede hele dage, indtil han endelig henimod klokken syv endelig lå på brudeskamlen og hørte sin lille due fremsukke sit skælvende ja. Fra det øjeblik fik vor patron mål og mæle igen. Han havde dog været så skinsyg, at han havde stirret ind i hvert et hjørne for at se, om der måske var nogen, der kunne tænkes at være årsag til den store angst, han havde udstået – men han fandt dog ingen nattergal, som slog sin trille for den skønne, i hvert fald ikke lige i nærheden."

"Hvad så senere – hvordan har hun haft det siden?"

"Hvem djævlen kan vide det!" svarede hr. Colling, som altid lo, når han da ikke lige havde påtaget sig den gnavne forretningsmine. "Hun har vel *affundet sig* med det, som så mange andre har måtte gøre det før hende, stakkels lam! Og den værdige herre er så betaget, at han har glemt både politik og aviser og sine gamle klagesange over regeringen."

Hr. N.s trin på trappen afbrød nu al samtale. På et øjeblik havde førstebogholderen fået sine grønne briller og sin sure,

alvorlige og kolde mine på plads og sad og bladrede så ivrigt i bøgerne, at han hverken hørte eller så …

Da Albin den følgende middag blev kaldt ned til bordet, syntes det ham, som om det var ham, der havde haft noget på samvittigheden i forhold til den unge patronesse. Det gjorde ham meget ondt, at det brev, som havde forrådt hendes bitreste smerte, havde været i hænderne på en tjener og nu var genstand for morskab blandt hendes mands kontorister. "Hvis hun vidste det, ville hun sikkert aldrig tilgive mig en sådan mangel på delikatesse, men hun ser så god og mild ud, at hun vist ikke kan opretholde nogen uvilje mod nogen ret længe, hvor retfærdig den end måtte være."

Eftersom hans plads ved bordet var lige overfor den unge frue, kunne han ikke afholde sig fra selv i dag i ny og næ at lade et flygtigt blik hvile på det milde, blege ansigt, de næsten hele tiden nedslagne øjne. "Hun lider – ak, hvor jeg har ondt af hende: så ung, så smuk, så inderligt god, så generet af det utålelige menneskes dumme kærtegn, som han oven i købet tillader sig selv her ved bordet!"

Og Albin havde ret: denne bly, svage unge kvinde, som vel næppe mere end en eneste gang i sit liv havde vist at have sin egen vilje, havde nu underkastet sig, men led dog synligt ved den tålte ægtemands ømhed og upassende fjaseri i ord og bevægelser, uden at hun dog vovede at bede sig fri for nogen af delene. Tårerne stod hende i øjnene ved hans ofte temmelig rå morsomheder, og måske vidste hun ikke selv, at netop fordi Albins kinder rødmede lige så jomfrueligt som hendes, tog hendes blik ind imellem med genert uro sin tilflugt til ham; det gjorde det stakkels hjerte så godt at se, at nogen led med hende.

Førstebogholderen derimod fik ikke et eneste blik fra hende, for han smilede ad alle sin patrons morsomheder.

Flere uger forløb, uden at der foregik den mindste forandring i det daglige liv i det N.ske hus.

For Albin fandtes der intet andet forstyrrende end de temmelig hyppige besøg, som fru Susanna Ennes aflagde på kontoret, når hun opholdt sig i byen. Forgæves var dog alle hendes bestræbelser for – hvor moderlig øm hun end viste sig, og hvor mange hilsener hun end havde fra den gamle kaptajn – at formå Albin til en ny visit. Han blev til sidst næsten uhøflig for at slippe fri for hendes påtrængenhed, men damen havde nu sat sig for ikke at lade sig forulempe. Hun smilede og afventede tidens fylde: Albin var jo endnu ikke tyve år!

Grossereren fortsatte med at spille sin dobbeltrolle som tyran og elsker. Skønt han så og forstod sin hustrus åbenbare modvilje mod såvel hans person som hans samtale, morede det ham alligevel at pine hende ved på den kærligste måde at bede hende blive inde, når hun ville gå til sine huslige gøremål, og ligesom en ondskabsfuld dreng klipper vingerne af en flue, lod det til at fornøje ham gang på gang at klippe i de fine vinger, som bluselen og anstændigheden danner på en ren, uskyldig kvinde, og gennem hvilke hun *alene* kan hæve sig over sin stilling.

Albin havde indtil videre næppe vekslet et ord med sin patronesse, men hver gang deres blikke mødtes ved middagsbordet, listede der sig en rosensky ind over deres kinder og et smil over begges læber.

En dag skete der dog hverken værre eller bedre, end at hr. N., som spurgte Albin, hvor meget korn, han havde fået målt op om formiddagen, nåede at se dennes ansigt stråle, som om solen skinnede på det. Instinktivt kastede han derpå blikket på sin hustru, og blev ganske bleg, for også hun havde – måske ved et tilfælde – solskin i øjnene og et smil om læberne.

Grossereren lod som ingenting, men tænkte sit, og dagen efter fik Albin så mange gøremål på magasinet, at han ikke nåede at komme op, mens de andre spiste til middag, men måtte spise senere, en begivenhed, som besynderligt nok også indtraf både dagen efter og den næstfølgende, og snart tog hans beskæftigelse en vending, der gjorde, at han kun om søndagen kunne få tid til at spise ved det fælles bord.

Da Albin efter den første uges fravær atter genså den unge frue, syntes hun at være mere nedstemt og sørgmodig end tidligere; hun besvarede den kønne bogholders dybe buk med et venligt nik, nogenlunde som et par søskende kunne hilse hinanden, men da hr. N. med rynkede bryn sagde: "Min ven, jeg tror ikke, hr. Jentzel har krav på mere opmærksomhed end førstebogholderen!" rødmede hun og så ganske forvirret ud, tydeligvis rædselsslagen for at have gjort noget forkert, for hvilket hendes mand senere efter sin sædvane ville holde en skarlagensprædiken for hende.

Mod Albin ændre patronen ikke sin opførsel, men han krævede stadig mere og mere arbejde af ham, og syntes desuden i hemmelig at spionere efter noget håndgribeligt.

Albin, der ganske vist ikke begreb, at jalousi var årsagen til hans ubehageligheder, var dog tilstrækkelig klarsynet nok til at indse, at patronen *søgte* at finde noget, der kunne sætte ham i

stand til at blive ham kvit, og derfor var han utrættelig til at udføre de stadig flere opgaver, skønt de var ved at vokse ham over hovedet.

"Jeg tror ganske sikkert, at hr. Jentzel ender med at ødelægge sit gode helbred med alt det arbejde!" bemærkede hr. Colling en søndag eftermiddag, mens han var ved at gøre sig i stand til en ungkarlesouper om aftenen.

"Ja, det tror jeg også selv, men jeg kan jo ikke lade de opgaver ligge, patronen pålægger mig."

"Hr. Jentzel er for medgørlig: forlang en medhjælper. Jeg tænker, patronen bliver vred – men som sagt, det er herrens egen skyld: når herren arbejder for to, giver han Dem arbejde til tre, og morer det herren at vise, at herren kan arbejde for tre, så giver han Dem nok arbejde til fire."

"Jeg arbejder, så meget jeg kan, for jeg ikke give ham anledning til at beklage sig over mig."

"Og hvis han mod hr. Jentzels vilje alligevel har noget at beklage sig over?"

"Hvad mener hr. Colling?" spurgte Albin med et blik, der udtrykte hans fulde overraskelse.

"Hr. Jentzel er meget for uskyldig for en snart tyveårig yngling."

"Det er muligt, at her passerer mangt og meget, jeg ikke opfatter, men jeg tror dog ikke, jeg har grund til at beklage mig over det."

"Hvem ved – det kan komme an på så meget. Men oprigtig talt: har herren ikke den ringeste ide om, hvorfor patronen nærer et så inderligt ønske om at se herren forvandlet fra en fin og nydelig lystjagt til en ordentlig lastepram?"

"Ikke den ringeste, nej."

"Vil hr. Jentzel oplyses?"

"Ja, hvorfor ikke, hvis hr. Colling behager!"

"Nuvel – herren ser lidt for dybt i patronessens kønne øjne, og hun behager at smile til hr. Jentzel og opmuntre ham i al uskyldighed. Jeg tror ikke, hun mener så meget med det, men patronen har en anden mening."

"Det er jo nedrigt!" fo'r Albin op, "at lægge en sådan vægt på den uskyldigste ting i verden – et fattigt smil – og for resten har jeg da vist ikke set anderledes på hende, end mennesker ser på hinanden i almindelighed?"

"Jo, tilgiv mig, men det er dog virkelig sådan! Hr. Jentzel har meget kønne øjne – jeg gad gerne, i parentes bemærket, bytte med Dem – og der ligger en lille tryllekunst gemt i dem, det er jeg sikker på, for jeg har selv bemærket, hvordan den unge frue nu og da rødmer … netop som herren selv gør lige nu."

"Hvis jeg rødmer," sagde Albin med en værdighed, der ikke misklædte hans tyve år, "så vær kun sikker på, at det ikke er over mig selv, men på hr. Collings vegne, som vover at gøre hr. patronens egen hustru til emne for en så ilde anbragt spøg – og dermed vil jeg gerne udbede mig, at det er sidste gang, jeg bliver indviet i den slags betroelser!"

Uden at svare begyndte Colling at fløjte en melodi af *Preciosa*. Albin kaste sig ned på sofaen med en bog i hånden, men nu hændte der ham noget, som aldrig før var sket: På hver eneste side så han et portræt af den unge, smukke patronesse, og på hver eneste linje stod navnet Pauline i alle regnbuens farver. Gang på gang slog han bogen i, overbevist om, at han næste gang, han åbnede den, atter ville finde de velkomne bogstaver i

Miltons "Tabte Paradis" – men det skete ikke: kun portrætter og navnetræk strålede ham i møde.

"Min Gud, skulle det virkelig være muligt," sukkede han, "at jeg … å nej, så havde jeg da ikke mere ære i livet – men noget som dette har jeg dog aldrig før oplevet … Og hendes læber, som er så lig de inderste af rosens kronblade, har smilet til mig, og hendes øjne, der er blå som himlen og langt mere klare og milde end den, har set på mig, i dag – i dag for en time siden – og netop som jeg ser dem for mig, med blidt vemodige, sørgmodige blikke! … men hvad går der af mig? … Nej, der er bedst på havet – stakkels Bas, mon han stadig drømmer om Poll og stjernesjalet? … Og den usle grosserer plager hende, dræber hende med sine tusinde små stik!"

Albin sank mere og mere hen i sine nye drømme.

27. En ubesindighed

"Jeg har et forslag at stille Dem, hr. Jentzel," sagde Colling, idet han efter en lille udflugt til et andet værelse fortsatte med sit toilette.

Albin hørte ikke noget.

"Jeg tror ikke, det er sundt, sådan at overlade sig til sine fantasier – vær så god at vise mig den opmærksomhed at høre efter, hvad jeg siger."

"Hvad er det?" Albin rejste sig hastigt, forlegen over sin adspredthed.

"Jeg vil foreslå Dem at følge med på vor souper i aften. Det bliver en lille munter adspredelse. For resten er det jo til at le ad, at den tidligere styrmand på en ostindiefarer, en ung fyr og en rask sømand, skal være så sippet som en jomfru, og ikke kan drikke et glas i godt selskab."

"Å, sippet er jeg vel ikke; jeg tror, at hvis der blev tale om et væddemål, kunne jeg nok holde mig oppe, efter at hr. Colling var gået under bordet – men sagen er, at jeg ikke finder fornøjelse i slige forlystelser."

"Pas på med pralerierne, min unge herre: det bord er endnu ikke fremstillet, som jeg kommer til at gå under … Men godt, der er åbenbart alligevel mod og mandshjerte i sådan et skravl! Beslut Dem nu hurtigt – hr. Jentzel kan nok bruge en lille opmuntring, og en vis herre må tage mig, om vi ikke netop skal have os sådan en!"

Albin havde aldrig sporet noget kald hos sig til at være med i svirelag, men i aften var han bange for sit eget selskab, og hans syner havde også gjort ham bange for selve "paradiset". Altså

bestemte han sig til at modtage Collings forslag, og et par timer efter befandt herrerne sig på et aftalt sted, hvor et antal unge mænd ventede dem med kort, cigarer og rygende boller.

I henseende til Albins overmodige udtalelser, søgte hr. Colling omsorgsfuldt gennem de mest opfindsomme påfund at bevise det modsatte. Det lykkedes dog ikke. Albin drak vel med, ja, drak endog langt mere, end han havde sat sig for, men dette medførte ingen anden virkning, end at han blev usædvanlig oprømt, hvorimod hr. Colling selv under sine hyppige udfald så aldeles glemte sin egen sikkerhed, så da Albin om aftenen forlod selskabet, forøgede den første bogholder de slagne heltes antal.

Men under bordet lå han dog ikke, for han var altid forsigtig nok til, mens han endnu kunne regere sine ben, at styre kursen hen til en eller anden sofa, hvor han fortøjede sig et par timers tid.

Da Albin var kommet ud på gaden, gik han, hos hvem de halvt bevidste, halvt ubevidste, men på ingen måde rodfæstede elskovsgriller næsten var afdunstet, hjemefter med en vis stolthed over den sejr, hvormed han havde bestået sin første store prøve i et drikkegilde. Ikke langt fra hr. N.s hus fik han øje på en af sine selskabsbrødre fra souperen, som stod og famlede på døren til et hus, hvor Albin med bestemthed vidste, at denne person *ikke* boede.

Uden at tænke på noget, gik Albin hen til ham og søgte at forklare ham fejltagelsen, men den unge bakkant tilbageviste halsstarrigt alle tilrettevisninger: måtte ind her, fordi han boede her – det var jo netop hans principals hus. En … to … tre … fire … fem, seks, syv vinduer på facaden … seks trappetrin på

den ene side og lige så mange på den anden – det var jo klart som dagen!

"Kom," bad Albin i en ilsom, overtalende tone, "så skal jeg følge dig hjem."

"Nej, stop – gør dig ingen ulejlighed – jeg bor her!"

"Men du vækker hele gaden, og så falder du ned ad trapperne og brækker benene."

"Hvem vover at sige, at jeg brækker benene? Ser det her måske ud som et ben, der kan brækkes – se, hvilke muskler, hvilken kraft … prøv du bare at brække det, du der!"

"Men så kan du vel se, at der mangler et trappetrin: her er jo kun fem."

"Virkelig – det var som satan: jeg skal da mærke efter for en sikkerheds skyld!" Og nu begyndte han under ivrig regnen og tællen at rave ned ad trappen igen. Vel nede på gaden, fik Albin grebet sin ny broder under armen, for det var åbenbart, at den unge herre kun lidet egnede sig til at gå på sine egne ben; men ankommen til den trappe, der førte op til hr. N.s hus, bedyrede den muntre kammerat, som nu tilmed så småt var begyndt at synge, at han aldrig i evighed igen forlod sit hjem, medmindre man bar ham væk, for her var det bestemt og uden tvivl, at han boede.

Albin gerådede i en forfærdelig angst: herskabets sovekammer lå ud mod gaden.

"Jeg kan ikke overlade den stakkels fyr til at slå sig ihjel eller lade ham sove på gaden i nat – og hvordan skal jeg få ham væk?" Her var gode – og hurtige – råd dyre.

"Luk op, lille Stinamor, jeg kan ikke finde portnøglen, mit barn!" lallede den uforbederlige, mens hans stadig småsang og

buldrede på porten.

"Der findes kun en udvej," tænkte Albin ved selv, idet han slæbte genstanden for sine bekymringer op med sig og åbnede forstuedøren. "Jeg må tage ham med ind i mit værelse."

Og her fik han da endelig fyren ind, men dog ikke uden så stor anstrengelse, at han selv begyndte føle sig lidt utilpas og svimmel, navnlig efter at det var lykkedes ham at bringe den skibbrudne i havn på sofaen.

"Det her tror jeg ikke, jeg har lyst til at gøre om igen en anden gang!" tænkte Albin, idet han, stående foran den slagne kammerat gjorde sig sine betragtninger over, hvordan disse vilde fester for Bacchus forvandler og ligefrem ødelægger Guds afbillede. "For nogle timer siden var han der en ung, prægtig kavaler, nydelig, glad, spøgefuld. Nu er han … værre end et dyr!" Albin havde glemt, hvordan han for sin egen del også havde drukket mere end godt var.

"Stina, lille Stina, kan du ikke finde mig portnøglen? … Har du endnu dit hjerte – så pas på det, for ellers … Har du noget vand, Stina?

> Rhenskt vin och pimpinella –
> Vår lilla frukost vi framställa.
> Hvila vid denna källa
> Och en späckad bekkasin …"

"For Guds skyld … Ti dog, gale menneske … De gør mig ulykkelig!"

"Och aldrig utvandra vi mera,
Så dricka vi tapprast hos oss.
Må handel och sjöfart florera,
Att mordiskt mot kämparna slåes!"

"Din galning! Du vender op og ned … ikke blot på hvert vers … du vender også snart op og ned på hele husfreden! – Jeg må binde dig et tørklæde for munden!"

"Hjælp, Stina … røvere! … mordere!"

"Ha!" udbrød Albin og fo'r tilbage, da der hørtes knagende trin på trappen.

Umiddelbart derpå fløj døren op, og hr. N. stod på dørtrinnet, halvt påklædt og med øjnene tindrende af skadefryd – som selve Satan over et faldent menneske.

Inden vi fortsætter skildringen af dette optrin, må vi fortælle, at grosserer N. egentlig var en ganske rå og udannet person, som kun gennem skæbnens tilskikkelser var kommet op til overfladen af det store verdenskar. Hans moralbegreber var temmelig vilkårlige, og da han ikke troede på sådanne ting som dyd og gudfrygtighed – udmærkede ord at kunne benytte i forholdet til tjenestefolkene, men unyttige i forretningslivet – troede han heller ikke på Albins dyd og gudfrygtighed, men anså begge dele for en maske, som denne kunne anlægge for hele livet. På hans ærlighed, eller som patronen kaldte det, hans enfoldighed, havde han set så mange prøver, at det ofte havde generet ham i det daglige forretningsliv, hvilket alt sammen, i forening med hans gamle modvilje mod Albin, havde været tilstrækkeligt til at få ham til at ønske sig en lejlighed, hvor han kunne gribe dydsmønstret på fersk gerning, thi for sådanne karakterer som Albins nærede hr. N. en instinktiv modvilje.

Man kan så dømme om, hvor meget mere velkomment tilfældet var ham nu, hvor han som følge af de uskyldige blikke, som var blevet udvekslet mellem Albin og den unge frue, virkelig hadede ynglingen.

Som sagt stod hr. N. der som en Satan over en falden sjæl, og vi må tilstå, at Albin i dette øjeblik med bluelsens rødme, sænket blik og usikker holdning til fulde lignede sidstnævnte.

"Hvad djævelen går her for sig … halløj, derude!"

To kontordrenge, som lå i kammeret ved siden af, ilede lysvågne ind over hals og hoved.

"Se her et syn, som jeg længe har ventet – ha, ha, ha! Mit dydsmønster er blevet træt af den besværlige maske og kommer nu hjem og opfører sit uvæsen her og vækker hele huset med sit liderlige selskab!"

"Hvila vid denna källa
Och en späckad beckasin!"

"Gud fordømme et sådant optrin i en respekteret mands hus … Kender De ikke til respekt, min herre? … Kunne De ikke have ligget på gaden, til De havde sovet rusen ud? … for De er jo næsten lige så fuld som bæstet der! … Har De tunge i munden, min herre?"

"Rhenskt vin och pimpinella …"

"Nej, det går for vidt! Jeg bliver vel nødt til at tage politiet til hjælp for at få rent hus! … Elendige hykler! Vanartede yngling! – hvilket eksempel giver De ikke disse velopdragne drenge her!"

"Hr. patron!" stammede Albin – men han stammede ikke alene, fordi han havde drukket, men også fordi den heftighed, det anlæg for vrede, som vi ofte har set i hans sind, nu antog en

sådan voldsomhed, at han var ved at kvæles, og det var kun ved en sidste anstrengelse af fornuft og selvbeherskelse, at han fik fortsættelsen ud: "Hr. patron, jeg beder i disse vidners nærvær om forladelse for at jeg ved min opførsel har forstyrret husets nattero, og jeg lover, så sandt som det er første gang, at det også skal blive den sidste."

"Takker forbindtligst – De anser det for tilstrækkeligt at give en simpel undskyldning, som om De havde en ligemand for Dem! Men jeg agter at lade Dem vide at jeg ingen bakkanaler tåler i mit hus. Og den, der således vover at forulempe sin husbond gennem at fornedre sig selv, bliver af mig behandlet på samme måde, som jeg behandler mine drenge."

Ved disse ord fristedes hr. N., hvis fremfusenhed var blevet øget ved Albins tidligere undskyldende holdning, til en handling, som ikke var usædvanlig for ham: han skubbede til Albin, som, uforberedt på denne sidste grovhed, derved faldt bagover på den på sofaen liggende synder.

Nu var det ude med Albins fornuft.

"Nedrige menneske – hvis det er på den måde, en husbond har ret til at lønne en underordnet, der beder om forladelse, så ville denne også være lige så fej og ussel, hvis han således lod sig behandle som en hund. Tag dette, herre, at huske på næste gang det falder Dem ind at ville behandle Deres bogholdere ligesom Deres drenge!" Og med dette brændte et par vældige ørefigener på hr. N.s kinder, hvorpå hans person blev kastet ud af værelset, idet Albin låste bag ham.

"Godt – vi træffes i morgen!" skreg hr. N. med en stemme, som – hvis Albins sindsbevægelse havde tilladt ham at høre –

måske ville have kølnet hans blod, men som det var hørte han ingenting, for vreden gjorde ham sanseløs.

Et kvarter senere så de to drenge, der lå udenfor, gennem glasruden i døren, at lyset, som nogen tid havde bevæget sig frem og tilbage, hastigt slukkedes – nogle få minutter efter var der fuldkommen stille i andenbogholderens værelse.

"Hvis han kan sove oven på dette her," sagde den ene af dem, "så er han ikke så lidt modig – jeg ville ikke for tusind rigsdaler være i hr. Jentzels sted!"

"For tusind rigsdaler – nej, det tror jeg!" svarede den anden, "eftersom patronen mumlede noget om fængsel. Du ved måske ikke, hvad det vil sige at overfalde og slå sin husbond?"

"Stakkels hr. Jentzel, han er dog den bedste bogholder, vi har haft!"

"Ja, men hvis vi bliver kaldt til vidner, så hjælper det ikke noget, hvad vi synes – sandheden må frem."

28. Dagen derpå

Solen stod allerede højt på himlen, da Albin, som havde kastet sig påklædt på sengen, endelig vågnede og med undrende blikke mønstrede såvel sin egen persons som værelsets uorden.

Efter nogle øjeblikkes forskning i den forgangne nats annaler blev han først blodrød, derefter bleg.

Rædsomme fremtrådte som spøgelser fra deres grave den ene begivenhed efter den anden i hans omtågede hoved. Han rejse sig langsomt op og så på sofaen. Den var tom.

Kammeraten, som var vågnet en time tidligere end Albin, havde også, nærmest som en slags skyggespil, set optrinnet fra den forudgående nat for sig; og det var lykkedes ham at snige sig bort uden at vække andre end den ene af drengene, som han fik til at lukke sig ud.

Albin gik hen til spejlet. Han gøs ved det aftryk, som nattens orgier i forening med de voldsomme sindsbevægelser havde efterladt på hans ansigt.

"Men hvad," mumlede han, "betyder det mod den plet, min ære har fået, mod den anklage, min samvittighed retter mod mig, mod den ydmygelse, en undskyldning vil koste mig, en undskyldning, der måske oven i købet ikke fører til noget? Måske venter der mig offentlig vanære – lad mig se … lagt hænder på sin husbond … loven er streng på det punkt … Åh, gid den onde havde disse elendige fornøjelser, hvor sindet beruses og blodet kommer i oprør uden at efterlade andet bagefter end, i bedste fald, tomhed og slaphed! Og tusinde gange fordømmelse over den foragtelige svaghed ikke at kunne beherske sig, når vreden koger inden i en … Er jeg da begavet

med fornuft blot for at lægge den i dvale? Er jeg bedre end et dyr, når jeg blot følger mine instinkter, haster afsted som en galning i min ophidselse … å, hvor hun vil fordømme mig – hvor den foragtelige usling, for hvilken jeg snart nødes at stå som en ydmyg synder, vil have udmalet min synd for hende, en synd, der kun kan undskyldes ved rusen … rusen – store Gud, hvilken vanære, så meget mere som den, til dels i hvert tilfælde, er en løgn: det var raseriets, ikke vinens, rus, der brændte i mine årer … hvis min gamle ærlige kaptajn så mig nu, ville han vende mig ryggen."

Under disse udmarvende selvbebrejdelser, denne plagende uro, vandrede Albin heftigt frem og tilbage. Han kunne ikke gå til sit arbejde, for anså det for afgjort, at grossereren i heldigste fald ville afskedige ham fra tjenesten … "Burde jeg gå op og bede om at få ham i tale, eller burde jeg …" Albin nåede ikke at fuldende sætningen, før døren åbnedes og en af drengene stak hovedet ind.

"Hr. Jentzel er tilsagt at give møde hos patronen. Han venter i sit privatkontor." Og før Albin nåede at svare, blev døren atter lukket; drengen var åbenbart bange for at skulle svare på nogen spørgsmål.

"Nuvel," udbrød vor helt, idet en skælven trods alt gennemfo'r hans lemmer, "jeg kan ikke undgå min straf! Det værste er dog, at jeg så sent som i går stod uplettet for dette menneske. Med ro og selvtillid kunne jeg se ham i øjnene: mit liv og handlemåde gav mig dengang en vis overlegenhed. Nogle få timer har ændret alt: i dag er jeg hans ligemand i moralsk henseende – og i alt andet er overlegenheden på hans side, og jeg har mig selv at takke for, at jeg på en gang mister både tjeneste og ære og den

eneste rare fornøjelse, jeg har haft i livet, ved middagene at betragte den stakkels unge, ulykkelige …" Han tog sig i det: en ny tanke overraskede ham. "Hvad … hvis en eller anden hemmelig uvilje mod patronen ledet mig til at begå denne forbrydelse … Nej, jeg sænker mig selv dybere og dybere; jeg må nu tage det roligt og være kold og betænksom for ikke at miste alt."

Han klædte sig pænt på og hvor hærget end han end var indeni, lykkedes det ham dog at lægge et anstrøg af ro over sit ansigt, da han trådte ind til den forulempede husbond.

Hr. N. stod midt på gulvet, og hans udseende var på grund af det opsvulmede, i grønt og gult changerende øjenlåg og de af had og forbitrelse forvredne ansigtstræk så frygteligt, at Albin uvilkårligt trådte et skridt tilbage.

"Nej, vær så god at komme ind, min herre," sagde hr. N. med en hånlatter, "så at De kan kende mig igen, når vi i morgen mødet for retten, for jeg har sendt bud efter Dem for selv at give Dem underretning om, at jeg agter at anmelde Deres forbrydelse."

"Denne forbrydelse har virkelig været så stor, at jeg ikke tror, det har noget formål at bede om hr. patronens overbærenhed på grund af min ungdom og min fuldstændige uvanthed med vinens virkninger. Jeg kan dog ikke andet, hvordan så hr. patronens beslutning måtte falde ud, end på det ydmygste erkende min forbrydelse og lige så ydmygt bede om forladelse!"

"Hvilket – forladelse? Nej, det kunne på min ære være morsomt, om jeg skulle tilgive, at min bogholder lægger hånd

på mig og kaster mig ud gennem døren som en anden butiksdreng … Nej, min herre, lul Dem blot ikke ind i sådanne vanvittige forhåbninger, for jeg sværger på, at så har De bedømt mig dårligt!"

"Jeg troede ikke på nogen barmhjertighed," fortsatte Albin, "men det fritager mig ikke fra at give Dem den undskyldning, jeg skylder Dem, og det har jeg nu gjort. Imidlertid beder jeg hr. patronen erindre, at der er nogle få formildende omstændigheder: det var hr. patronen, der efter på ganske følelig måde havde forulempet en person, som dog altid har bestræbt sig på at opfylde, hvad han var skyldig; ja, behandlede ham, for nu at bruge patronens eget udtryk, som en af sine drenge, og det, skønt der var to vidner til stede, der kan bekræfte, at jeg havde bedt om forladelse for, at jeg havde taget det stakkels fjols med op, som havde forårsaget den støj, der forstyrrede hr. patronens nattero."

"Glimrende – ypperligt: De øver Dem allerede i Deres forsvar til i morgen! Men vær så venlig ikke at glemme, at selvsamme personer bevidnede, at De straks efter fløj over mig som en vild tiger … Åh, det skal nok bekomme Dem vel, når De snart får lov at lægge kræfterne i, når De skal flytte sten ved et af Kronens fæstningsbyggerier – eller De har måske ikke læst den paragraf i loven, man anvender for forbrydelser som Deres? Den stund skal nok blive den allermest interessante for Dem, når De føres frem på kærren af … du godeste, hvor alle byens damer vil måbe ved et sådant skuespil … Men jeg ser, De bliver ganske bleg – hav den godhed at forlade mig, inden De atter bliver grebet af bersærkerraseriet! For resten har jeg nu sagt, hvad jeg har at sige: anmeldelsen er indgivet før middag!"

Albin vidste ikke, hvordan han var kommet tilbage til sit værelse.

De to følgende timer var han så bedøvet af sorg, smerte og harme, at han ikke kunne rumme mere end en eneste tanke, nemlig den, at siden han alligevel stod alene i verden, forekom den vanære, den dybe fornedring, som var ham tiltænkt, måske trods alt ikke så slem. Måske kunne han flygte fra den? Men så kom skyggerne af de hedengangne, hans fader, hans ømme moder, hans ædelsindede gamle beskytterinde og kaptajn Flyborg, den ærlige ven, for at standse ham ved randen af den afgrund, på hvilken han stod – hvordan skulle han turde håbe at komme til at møde og gense dem alle, hvis han selv ved en ny forbrydelse afskar sig fra vejen til tilgivelse.

"Men hvad skal jeg da gøre? Fæstning, tvangsarbejde blandt tyve og mordere … nej, aldrig, aldrig – mit liv ville da være slut for evigt!"

Albin ilede som en stormvind ind på kontoret og fandt lovbogen frem. Han slog op på det kapitel, hvori hans forbrydelse stod, og fandt, at i stedet for den straf, som hr. N. havde foregøglet ham, kunne noget endnu værre komme på tale, hvis han blev betragtet som tjener, nemlig kagstrygning – offentlig piskning. "Oh, forfærdeligt! – hvilket liv venter mig dog, hvis jeg en gang har udstået en sådan straf … jeg rømmer … men så ville han måske også anklage mig for tyveri … det er altså også umuligt … og timerne går … Mon han endnu har indgivet anmeldelse? Åh nej, han venter så længe som muligt for at nyde at se mig strakt på pinebænken mellem det svage håb og … men i morgen, i morgen … ak, ingen hjælp … intet håb … intet lys!"

Albin havde ret i denne formodning. Den blotte fornøjelse ved at øge hans pine ved at trække tiden ud havde indgivet hr. N. den ondskabsfulde tanke at lade ham svæve i uvished nogle timer. Men manden var fast besluttet på at tage den hævn over ynglingen, som var bedst egnet til at skade hans fremtidige udsigter.

Store sveddråber løb ned ad Albins pande. "Oh, hvorfor blev jeg ikke ved min brændesavning: jeg kunne da i foråret have taget hyre som matros … men det er min skæbne aldrig at komme ud af det mørke, det intet, som den norske sørøver trak mig ned i, da han affyrede pistolen og jeg faldt i havet. – At opstå derfra, at adskille mig fra min fader, min broder, mine myrdede kammerater, ja fra selve navnet på det fartøj, hvor jeg havde været, var at begrave mig på ny. Jeg var udstødt fra hele resten af verden og kunne ikke give nogen nøjagtig forklaring hvorfor – jeg var tvunget til med en løgn på læberne at søge min fremgang … O ve, de svinder, disse drømme om en uafhængighed, som jeg selv skulle skabe mig! Nedsænket til den laveste blandt de lave vil jeg måske engang blive deres lige og dø som … Nej, det går ikke – er der da ingen udvej? … Ha," udbrød han heftigt, idet han standsede brat og løftede hænderne mod himlen, "dén tanke kom der oppe fra!"

En lige så forunderlig som hastig forvandling fo'r over Albins ansigt. Med faste skridt tog han atter vejen til sin principals værelse.

Hr. N. blev ikke så lidt overrasket, da han så den person, som han mente fuldstændig at have i sin magt, træde ind lige så ubesværet, som havde den umådelig vigtige sag aldrig eksisteret.

"Hvad skal dette betyde?" spurgte grossereren. "Jeg har jo sagt, at vi ikke har noget videre at skaffe med hinanden før i morgen."

"Jeg skulle tro det modsatte!" svarede Albin, ikke overmodigt, men i en tone, som dog bekræftede, at det faktisk var tilfældet.

"Nå, og hvad djævlen vil så den herre?"

"Jeg vil først og fremmest endnu en gang bede hr. patronen om undskyldning, og dernæst vil jeg bede ham glemme denne ubehagelige sag, som jeg hele mit liv vil angre. Min mening er dog, at den kun vil blive meget forværret gennem en offentlig retssag, som ikke indbringer ære for nogen."

"Aha, De tror altså, De har med en tåbe at gøre? Gå Deres vej, min herre, eller jeg ringer efter nogen til at smide Dem ud!"

"Inden hr. patronen iværksætter den trussel," sagde Albin, nu med noget forandret stemme, "så hav den godhed at lytte til et par ord, som jeg har at tillægge! Jeg har opfyldt min pligt og mere til, når jeg nu to gange har bedt om forladelse for en fejl, som hr. patronen selv ved sin grove opførsel har været årsag til, og nu har jeg blot tilbage at sige, at før hr. N. får mig at se som slavearbejder ved fæstningerne, ville det nok ikke være usandsynligt, at hr. patronen også selv fik husly sammesteds, hvis ikke hr. patronen i stedet kom til at miste hovedet."

Ved disse overmåde dristige og bestemte ord, udtalt uden ophidselse, men i dybeste alvor, stor vor patron bogstavelig talt som himmelfalden.

Han var askegrå i ansigtet, og kunne kun med besvær fremstamme: "Hvad mener De, min herre?"

"Å jo," svarede Albin i samme rolige tonefald som før, "det er da ganske enkelt: majestætsfornærmelse straffes med døden."

"Majestætsfornærmelse – er De da fra sans og samling?"

"Nej, men jeg har en god hukommelse. Kan hr. patronen ikke huske den 4. april, da hr. patronen ytrede sig i visse ganske bestemte vendinger om kronprinsen, netop som han red forbi? Dagen efter var det, at hr. patronen i lige så uhøviske vendinger inde på kontoret behagede at fremsætte sin mening om Hans Majestæt, og senere endnu en gang om hele den kongelige familie!" Dagene tog Albin på slump, men patronens udtalelser var fuldstændig i overensstemmelse med sandheden, hvilket også kunne ses på hr. N.s forlængede ansigt.

"Hvilken dum løgn," brølede han. "Min herre kan ingenting bevise."

"Jo men undskyld, hr. patron! Første gang var foruden jeg selv, såvel Murman som de to drenge nærværende, og anden gang overhørtes hr. patronens udtalelser af førstebogholderen samt skipper G. Tredje gang var ved middagsbordet."

Nu stod hr. N. slagen. Men i tiltro til sin enevælde i huset ringede han dog straks og befalede, at førstebogholderen og kontordrengene skulle hentes.

"Hør her," sagde han, der alle var samlede, "kan nogen af jer erindre, at jeg – ja, det er jo ganske fordømt underfundigt udtænkt, men Gud ske lov kan ingen af jer jo huske, hvad I aldrig har hørt – at jeg skulle have fremkommet med nedsættende ytringer om vort allernådigste og elskede kongehus?"

Hr. Colling og kontordrengene lod alle tre overraskede og forlegne, i særdeleshed Colling, som anede sammenhængen.

"Der bliver sandsynligvis tale om edsaflæggelse!" faldt Albin ind og så skarpt fra den ene til den anden.

"Herren vil behage ikke at komme med bemærkninger, når jeg taler med mine ansatte … hr. Colling," – denne fik et blik, der kunne oversættes med: *Hjælp mig i dag, så hjælper jeg dig en anden gang* – "hr. Colling kan bedst bevidne det nedrige i hr. Jentzels lumske angreb, som han er dum nok til at tro vil hjælpe ham til at slippe for straffen for den grove forbrydelse, han har begået."

Hr. Colling kastede et besvarende blik mod sin værdige patron, som denne måtte tolke sålunde: *Alt andet, men ikke mened* – og derpå sagde han:

"Jeg tror faktisk, at hr. patronen en gang har ytret et par uoverlagte ord angående det omhandlede emne, men jeg formoder, at hr. patronen ikke huser nogen forræder, som ville tilsmudse sig med en slig angivelse."

"Jo, sådan ville det nok blive," tog Albin atter til orde, "for selvforsvar er altid tilladt. Imidlertid beror det hele jo i sidste ende på hr. patronen selv."

"I kan gå – jeg ser nok, at her er tale om et komplot, som jeg nok skal vide at afsløre!" erklærede hr. N. i en vigtig tone, hvorefter han med en udtryksfuld gestus affærdigede både Albin og hans vidner.

"Det var forbandet fiffigt fundet på, det der!" hviskede hr. Colling i Albins øre, da de sammen gik ned ad trappen. "Nu ligger udspillet i herrens hænder – men følg en anden gang mit eksempel: jeg blev klogeligt hvor jeg var, indtil jeg med et par timers søvn havde styrket mit legeme og klaret tankerne. Og læg mærke til: hvis jeg mødte min egen broder i på gaden i en

sådan forfatning, havde jeg heller overladt ham til Gud Faders beskyttelse, frem for at trække ham med her op."

Straks på eftermiddagen, netop som Albin sad og grundede over tingenes tilstand, trådte grossereren selv ind til ham og sagde i en myndig tone:

"Bevæget af Deres ungdom og Deres anger, de eneste undskyldningsgrunde – mærk vel: *de eneste* – der har kunnet tale for Dem, har jeg besluttet at tilgive, og når jeg tilgiver, har jeg også glemt!"

"Jeg takker hr. patronen oprigtigt!" svarede Albin som øjeblikkelig gik ind i sin underdanige rolle. "Det vil dog vare meget længe, inden jeg selv glemmer min overilelse. Imidlertid må jeg bede om min afsked, for efter hvad der nu er passeret, tør jeg vel ikke gøre regning på at blive længere i hr. patronens hus – jeg tror tilmed, at det ikke går an!"

"Det skal De ikke bekymre Dem om, min ven: alt bliver, som det har været."

"Som hr. patronen behager!"

Albin var dybt overrasket over denne sidste vending, som han ikke var i stand til at fatte rigtigt før fire dage efter, da patronen trådte ind på kontoret en formiddag og sagde ganske tørt, men temmelig højlydt i alles påhør:

"Hr. Jentzel gør sig færdig til at flytte inden en uge!"

"Det var jo det, jeg selv fandt rigtigst!" svarede Albin med undertrykt harme og uro over nu igen at vide sig uden arbejde.

"Ja, men ser De," vedblev patronen, idet han kastede et blik hen over de tilstedeværende, "i min tjeneste plejer man ikke at sige op selv. Det er mig, der giver de personer afsked, som jeg

finder uduelige, eller som ellers ved en eller anden mislig opførsel har gjort sig uværdig til min gunst."

Aftenen før flytningen, da Albin – som ikke siden *katastrofen* havde spist med ved bordet – gik forbi døren til dagligstuen, åbnedes den sagte, og hans tidligere patronesse stak sit kønne hoved og sin lille hånd ud.

"Farvel, hr. Jentzel," sagde hun mildt, men en let skælven i stemmen. "Eftersom min mand ikke vil tillade mig at tage afsked med Dem, så vover jeg dette for at sige, at jeg ønsker Dem alt godt, og at jeg ikke beklager Dem, at De ikke skal være her mere. Gud har nok udset noget bedre for Dem, som er så god og retskaffen!"

"Ak, min Gud, er så megen mildhed mulig?" svarede Albin, idet han bukkede dybt for den unge kvinde. "Ikke desto mindre har jeg jo fejlet forfærdeligt."

"Men havde De ikke bedt om forladelse?" sagde hun med en dyb rødmen.

"Og De, tilgiver *De* mig?"

"Jeg skal bede til Gud for Dem!"

Nu fik Albin lov til at tage den lille hånd, som han vovede at trykke til sine læber. I næsten øjeblik var synet forsvundet, døren låst og Albin atter på sit kammer, hvor han fortsatte med at pakke sine ting for indtil videre at flytte ind på et værtshus.

Den smule, han havde sparet sammen, var ikke meget, for den første vinter lå Bas ørkesløs hen: desuden skulle gamle Snurre gerne have et par styver om ugen til øl og tobak, og gamle Snurre havde mange brødre, som lå Albin varmt på hjerte. Og den unge herre ville også gerne være fin og velklædt – så, det ene med det andet, der var ikke meget at lægge til side.

Men på den smule, han havde, ville Albin leve, indtil han kunne tage sin skipper-eksamen; for om han derefter fik skib at føre eller måtte lade sig nøje med at fare som styrmand – eksamen måtte han have.

29. Solen står op to gange

Efterårets gule blade havde for længe siden sluttet sin hvirvlende dans i gaderne – snesjap, hagl, tåge og stormbyger var trådt i stedet. Nu lakkede det mod vinter: Man var nær december.

Vor helt, som havde slået sig igennem i flere måneder ved hjælp af sin ubetydelige kasse og nu lykkeligt havde taget sin skippereksamen, stod i øjeblikket på det ingenlunde misundelsesværdige punkt, at han hverken var i besiddelse af fartøj, brød eller håb om nogen af delene. Endnu havde han dog ikke taget lån, skønt han gennem sin til mirakler grænsende sparsommelighed og sin ordentlighed hvad angik betaling af sine regninger havde skaffet sig en sådan anseelse hos sin vært, at denne gerne havde givet ham "en smule kridt", men så længe han kunne klare sig uden, ville han ikke sætte sig i gæld.

Endnu havde han ikke gjort noget forsøg på at skaffe sig en ny stilling, for *man* havde ladet ham forstå, at en person, der havde lagt hånd på sin principal – og så kunne han for resten være så dygtig, han ville – ikke ligefrem ville være efterspurgt hverken som kontorist eller skipper. Sådan en hanekylling ville vel, hvis han fik et skib at føre, snart bringe hele besætningen til mytteriets rand og desuden ville han sandsynligvis lave diverse spektakler, som ville komme rederiet til skade.

"Her kommer det aldrig til at gå!" sagde Albin til sig selv, og han havde ret, for ham uafvidende cirkulerede der mange forskellige rygter om ham rundt i byen.

Albin var så langt fra at ane, at hans utilbøjelighed til at ville opfatte fru Susannas stadig højere opflammende lue, havde

gjort ham andet og mere ondt end blot at gøre ham selv led og ked af hende.

Ikke længe efter at han havde forladt patron N.s hus havde hun opsøgt ham og ved den lejlighed i mere utilslørede vendinger end tidligere fortalt ham sine følelser og samtidig tilbudt ham både penge og skib, lige så stort ham måtte ønske – ja, hun var gået så vidt som til at foreslå sig selv som styrmand ved hans første, uerfarne forsøg som kaptajn. Og til gengæld for alt dette, rigdom, uafhængighed, selvstændighed, forlangte hun blot et håb, ikke andet end et håb, om at han en dag ville se på hende uden uvilje.

Man afvist, sendt tilbage til sine pligter som hustru, afvist i alle de forskellige roller som mor, ven og søster, begyndte denne kvindes farlige kærlighed at hælde modsat, mod sjælens mørke dyb: modstanden ophidsede hende. Men skønt hun ikke opgav håbet, ønskede hun dog hævn til at trøste sig med i mellemtiden. Den var ganske vist kun en leg endnu, denne hævn – tigerindens leg – men engang kunne legen blive til alvor. Dog … dertil kom det ikke så snart: ynglingen måtte dog modnes til mand! Hun havde før måttet vente på den frugt, hun ville høste, og i mellemtiden sneg rygterne sig rundt i mørket, rygter, der kunne tjene til at gøre hans stilling endnu mere ubeskyttet, bitter og trykkende, med andre ord: som hun ønskede den. Man talte stadig om, at han havde været på et udenlandsk fartøj, som var gået til bunds af en ukendt årsag, hvorved han havde mistet fader, broder og betydelige rigdomme, som ingen troede på, skønt man tænkte både det ene og det andet om den særegne omstændighed, at han *alene* var blevet reddet; han havde også været på et andet fartøj, som

blevet boret i sænk, en beskidt affære, han havde været blandet ind i i London. Fra Göteborg var han rømmet, og, efter hvad man troede, var han også rømmet fra Frankrig, hvor det ikke havde stået helt rigtigt til med hans fader. Det sidste hvilede der dog en eller anden hemmelighedsfuldhed over. Nok sagt: Albin Jentzel var en dristig og godt maskeret personage, som kun havde sin ungdom og sin mangesidige forstillelseskunst at takke for, at hans tvetydige eventyr ikke ansås for at være værre end de vel i virkeligheden var osv.

"Lykkeligvis," sagde Albin en aften, da han trods alt følte sig lidt tilbøjelig til at tro på lykken, "kan jeg gøre regning på at få så stor en sum at låne af Colling, som fordres for at komme Stockholm. Der må jeg dog vel kunne opdrive plads som styrmand for en vintertur. Jeg skal skrive et brev til Colling – han ved, at jeg ikke kan bedrage ham."

Albin skrev, og den førstebogholderen på N.s kontor svarede:

> "Det gør mig ondt, min bedste hr. Jentzel, men da der netop i disse dage er tale om kompagniskab mellem min principal og mig, så ville det være højst upolitisk af mig, og kunne ligefrem ødelægge min fordelagtige stilling, om jeg lånte et menneske penge, som han hader så uforsonligt. Undskyld derfor og vær overbevist om den oprigtige deltagelse og medlidenhed, hvormed jeg betragter Deres usædvanlige enfold i forretningslivet! Tro mig, som ejer nogen erfaring: på den måde, De har begyndt, går det aldrig – en ærlig mand bliver ofte anset for skælm, mens en skælm endnu oftere bliver anset for en ærlig mand.
>
> Deres forbundne

A. Colling."

Med foragt kastede Albin brevet i kakkelovnen. Han kendte ganske vist en person, som gerne havde gjort ham denne tjeneste, men med en varm rødme på kinden tilstod han for sig selv, at det ville være umuligt for ham at vende sig til *hende*: hun var jo den nedrige N.s hustru. Desuden forbød både finfølelsen og visse symptomer i hans hjerte ham at stå i selv den mindste forbindelse med hende: mindet om denne unge kvinde var en smuk drøm, en solskinsdag i hans overskyede liv – ikke mere og ikke mindre … På *hende* – den anden – som med udstrakte arme for et eneste blik fra ham ville være fløjet til hans bistand, tænkte han ikke, og selv om han havde, ville han aldrig, hvor fortvivlet hans stilling end var, have nedladt sig til at trække veksler på sin ære.

"Hvor mange gange i mit hidtil henrundne liv har jeg ikke været lige så rådvild og fattig som nu!" tænkte han, idet han, vendende gløderne i kakkelovnen, hvor brevet nu lå forvandlet til aske, syntes at se fantastiske billeder af tiltaklede skibe med fuld besætning: kaptajn Flyborg, Bas, den venlige gamle sørøver, ja, selv kaptajn Donnert på *Snarensvend* med flere minder fra forgangne tider sejlede forbi hans blik – indtil han pludselig blev revet ud af sine drømmerier af værten, som trådte ind med en avis i hånden.

"Tænk på noget morsomt, noget nyt, noget rigtig glædeligt, hr. Jentzel," sagde den joviale mand, idet han rakte Albin bladet og pegede på et bestemt sted mellem avertissementerne.

Med en forventningsfuld uro, som ikke kunne have en eneste rimelig tanke om avisens indhold, tændte Albin lyset og læste

med forbavselse, henrykkelse og jublende taknemmelighed følgende besynderlige annonce:

> "Dersom den yngling, som for flere år siden i Göteborg af en god veninde modtog en tegnebog, hvori der var indbefattet et portræt af en lille hund ved navn Tibb, skulle være kommet tilbage fra Vestindien, så anmodes han om at anmelde dette hos en person, som endnu plejer Tibb, da samme person skal give ham en anvisning på 1000 rd. banco, som ovenomtalte veninde i følge testamente har efterladt ham.
>
> Årsagen til, at man har taget denne forholdsregel, er den, at man forgæves har ventet på svar på det brev, som der for noget over to år siden blev afsendt til Batavia under kaptajn Flyborgs adresse.
>
> Undertegnet af den, som gav ynglingen Sturms bønnebog.
>
> *G...a."*

"O, min Gud, hvornår forlod du mig vel nogensinde!" udbrød Albin med et strålende blik, og to hede tårer faldt ned på det blad, som indeholdt den dyrebare erindring om hans ædle beskytterinde, og Tibb – Tibb, som levede endnu! Og Albin rev sin tegnebog op og var så hjertelig barnagtig, at han kyssede Tibbs hårrige hoved på billedet lige så inderligt, som han ville have kysset fru Wolks egne hænder.

"Jo se, således lønner Herren dem, der er bedre end deres rygte!" sagde værtshusværten venligt. "Og nu vil jeg gerne have lov til at byde hr. Jentzel på et glas."

"Gerne på to, for nu kan jeg give igen … I morgen rejser jeg til Göteborg … Tænk – Bas havde dog ret alligevel!"

"En trespændervogn!" råbte jomfruen henne fra døren.

"Nå, nå, er det en herre, så læg ham i det røde kammer – er der flere, så …" Værten gik ud, og en tidlang hørte Albin ikke mere til det tilbudte glas – men det var også ham ligegyldigt, som nu havde hovedet fuldt af alle mulige lyse tanker om fremtiden.

Men pludselig kom værten igen med en lige så vigtig mine som før.

"Hr. Jentzel, her er en gæst, som vil tale med Dem … en besynderlig gammel mand, og jeg tror ikke, der kan være andet end godt i vente … men vær så god at skynde Dem."

"Jeg kender ingen gammel mand, som på den måde kan sende bud efter mig – hvad skal det sige."

"Det får De vel at se … De kan ikke nægte en syg, gammel mand at se ind til Dem et øjeblik, ved jeg?"

"Gudbevares … nej, det være langt fra! Her er jeg!"

"Kom da!"

Værten gik foran og åbnede døren til sit pyntelige gæsteværelse.

Her så Albin ikke noget menneske, men fra en stor bunke pelsværk og tæpper henne i sofaen hørtes, foruden diverse hosten, en mængde "hm!" samt en del gryntende lyde, dæmpede eder og en hel mængde "ah!", "fy!", "pak sig!", hvilke sidste syntes at være stilede til en slags væsen, som også befandt sig under pelsbunken.

"Vær så god at træde nærmere!" sagde værten, idet han flyttede de to søvnige tællelys sådan, at det lykkedes Albin at

opdage et oldingehoved, hvorfra alle disse forskellige lyde kom, og lidt nedenfor et andet hoved, som Albin, skønt det var dækket med en lille fastbundet grøn kasket, dog ikke troede at tage fejl af som en marekats.

"Aha! … Hm … Er det ham? … Nå, hvad er han nu egentlig for en slags person," begyndte den sælsomme mand, efter at han ved et dobbelt vink havde betydet sin urolige sidekammerat at ligge stille og værten at forlade værelset.

"For en slags person?" gentog Albin.

"Nå, for en slags dyr da, som den ene dag sulter og hugger brænde for at føde en syg kammerat, og dog afleverer penge, om hvis tilværelse intet menneske … (åh, fanden tage … tjuha, madam Lona … respekt – har hun måske ikke fået kasket på?) … har hørt tale om, og den næste banker han sin husbond, så han bliver gul og grøn, og derpå truer ham med anmeldelse for majestætsfornærmelse … Hm, ja …"

"Skulle det ikke være lige så meget i sin orden, om jeg tog mig den frihed at spørge, hvem det er, der anser sig berettiget til at stille mig sådanne spørgsmål?"

"Berettiget? Aha! Er herren af den tønde? … Hører du, madam Lona! der er ingen opdragelse hos drenge nu for tiden! … berettiget? … Av! gigten flytter sig snart op i hjertekulen, tror jeg."

"Jeg forstår virkelig ikke dette her!" Albin vidste ikke, om han skulle le eller ærgre sig.

"Men jeg forstår, at jeg hedder Fredrik Stangerling, og at han hedder, med rette eller urette, Albin Jentzel … og hvis fanden ikke er løs … (Lona, tror du, jeg har glemt krabasken hjemme?) … så må vi have noget at gøre med hinanden … føler

det på gigten, som flytter sig rundt på fremmede steder i aften!"

"Hr. Stangerling!" udbrød Albin uvilkårligt, og selve tonen røbede, at dette navn var af gammelt bekendtskab.

"Ser man det? … Ser du, Lona? Han lystrer kommando! Det er i sin orden! Flyt lysene noget nærmere her hen, min unge herre, skønt det skærer mig i øjnene! … hm! … så skal vi granske hans ansigt nøjere … nogle kære, kendte træk må der vel være at finde!"

Ærbødigt nærmede Albin sig sin faders gamle ven og bøjede sig dybt ned. Han blev beskuet længe og med opmærksomhed, ikke blot af hr. Stangerling selv, men også af madam Lona, som med forpoterne støttede på sin herres skulder efterlignede hans bevægelser, idet hun lagde hovedet snart på den ene, snart på den anden side.

"Ingen lighed! … En smuk dreng! Mandig, dygtig, forbandet vakker dreng! Men ingen lighed … det er kun i romanerne, at sådan noget står på rede hånd!" klagede oldingen. "Men lige meget, Albin Jentzel er dog Albin Jentzel – blot ingen krumspring nu! Rent spil! Det har altid behaget gamle Stangerling. Svar mig, hvordan det gik til, efter at du var kommet ombord på den franske skonnert … længere har jeg ikke kunnet følge dig! … Du tier … du rødmer … du bliver bleg? Det slår aldrig fejl, der må være noget djævelskab på færde!"

Albin søgte at fremstamme nogle ord, men hans bevægelse var alt for heftig.

"Skal du tie for mig, du, Jentzels søn … Jentzel! … Ak, siden jeg mistede jer i Frankrig, har jeg aldrig hørt det kære navn før end netop nu, da jeg kom tilbage til min ejendom. Borgmesteren

skrev mig en hel lang historie til. Jeg lå syg – forstår du, dreng? – hjemme i min seng … gammel ungkarl, som ingen bryder sig om for hans egen skyld, uden netop Lona her … men jeg satte mig dog i vognen, for noget tidligere at kunne få rede på sagen … holdt hos borgmesteren … fik en hel hoben at vide: nu skal du fuldende historien!"

"Og hvis jeg er så ulykkelig, at jeg intet kan svare i selve hovedspørgsmålet?" sukkede Albin usigelig beklemt.

"Skulle du være en forbryder, unge mand … o ve! Da har Vorherre skrevet et falsk pas på dit ansigt!"

"Nej, ingen forbryder – det sværger jeg Dem til!"

"Hvorfor vil du da ikke tage din tilflugt til den, som din fader kaldte ven – eller vægrer du dig måske ved at give dig til kende som Vilhelm Jentzel søn? Alt synes ellers at bevise, at du er dette. Man har sagt mig, at du selv har udgivet dig for at være svensk af fødsel, søn af en tidligere købmand, at du med din fader og broder havde opholde udenlands, sidst i Frankrig, indtil du var tretten eller fjorten år, og at du alene af hele besætningen på det fartøj, der skulle bringe jer hjem, blev reddet. Det eneste jeg ikke kan få til at passe sammen, er den besynderlige omstændighed, at I tog fra Nantes på en fransk skonnert, men at du, ifølge dine egne oplysninger, da du blev reddet og taget op på kaptajn Ennes skib, kom fra et norsk. På alt dette *må* du nødvendigvis give mig svar, for jeg siger dig, at jeg har ret til at fordre sandheden af dig i din faders navn, han, som – det tør jeg sværge på – mere end en gang har meddelt mig sin hensigt, at betro dig såvel som din stumme broder til min beskyttelse."

"Ja, det var virkelig hans ønske, som han sikkert også ville have iværksat, hvis Gud havde tilladt det."

"Nå, så er vi gudskelov kommet så vidt, at du erkender dig for Vilhelm Jentzels søn!"

"Himlen bevare mig for at fornægte den bedste og mildeste fader! Ak, hr. Stangerling, mange gange har jeg tænkt på denne time, så glad og dog så bitter, da vi skulle mødes … i anledning af kaptajn Flyborgs testamente ventede jeg det sikkert."

"Besynderlige dreng!" sagde den gamle tankefuldt, "som hellere end at gå til den, som du næsten tilhørte, foretrak at sulte og gennem tusinde eventyr arbejde dig frem alene!"

"Bebrejd mig intet: jeg var ulykkelig, jeg var forladt, uden nogen anden rådgiver end mig selv, et næppe fjortenårigt barn, bundet af et løfte, hvis vægt man havde lært mig at indse! Jeg var også stolt. Jeg ville ikke komme hjem som en tigger, som en eventyrer, der ikke kunne gøre rede for det, han måtte lade forblive i skyggerne. Og i selve dette øjeblik," tilføjede han med dyb, skælvende stemme, "står jo stadig det samme spøgelse, det samme af barnet aftvungne løfte mellem mig og den, jeg så gerne kaldte fader! Jeg, ensom siden min barndom, jeg, der så meget længes efter et hjerte, ved hvilket mit eget kunne hvile, må jeg ikke gå mine egne veje, for hvem vil tro mig?"

"Det vil *jeg*, dreng!" næsten råbte den gamle herre, idet han udstrakte begge sine hænder. "Jeg føler i mit eget hjerte, at dit, fanden tage mig, er af den rette støbning! Og nu meddeler du mig alt, hvad du har oplevet – gå så tæt op til det ulyksalige løfte, som du kan! Jeg lytter med åbne øren … Men sig mig først, om kaptajn Flyborg kendte din faders forhold til mig?"

"Jeg har aldrig nævnt Deres navn for ham eller nogen anden, uden i sammenhæng med kaptajn Flyborgs testamente. Ej heller omtalte kaptajnen det nogen sinde. På sit yderste meddelte han mig kun testamentets indhold og tilføjede, at den mands adresse, der skulle fuldbyrde det, lå oven på pengene. Dog er det mere end sandsynligt, at han i det brev, som gik tabt tillige med testamentet ved *Idunas* forlis, har anbefalet mig til den mand, som han har måttet agte meget højt."

"Ser du ikke Guds finger i dette tilfælde? Flyborg, din tidligere ven … av, av, jeg gad gerne glemme den fordømte gigt, men det går ikke … Flyborg, den stakkels tungsindige hædersmand, som også jeg forstod at sætte pris på, viste dig til en fader, som du ikke selv ville søge!"

"Denne tanke er også opstået hos mig!" sagde Albin, idet han med stedse større fortrolighed sluttede sig til den gamle, og idet han satte sig tæt ved sofaen, og med ømhed betragtede den, som måske ville anse ham for en søn – en søn, oh himmelske tanke, at have en fader, en ven, en tryg havn, efter at han så længe havde faret næsten fredløs om.

"Hovmodige dreng, jeg ser ind i din sjæl!" Den gamle nikkede. "Men lad mig nu høre – og ærligt skal det være, som var det for Guds åsyn!"

Og så bundærlig var ynglingen fremstilling af sin historie, at – da han i fortællingens begyndelse var nødt til at springe over tildragelserne omkring *La belle Coquette* og hendes sammenstød, fra det øjeblik, han ilede op på dækket, til det, hvor han blev optaget på *Flyvefisken* – hullet i begivenhedernes gang ikke var mere uoverstigeligt, end den gamle ved visse vink og antydninger så nogenlunde fattede sammenhængen. Uden at

Albin i ord havde forrådt sit løfte, forstod han, at det måtte have være sørøvere, der havde aftvunget ham dette. Derefter løb de forskellige eventyr fremad, det ene efter det andet i den rette følge. Og efter at den gamle ved underretning om sin gamle vens død havde udstødt nogle forunderlige brøl – for ligesom Albin tog han det for givet at Vilhelm Jentzel og hans stumme søn var fulgt med fartøjet i dybet – beroligedes han lidt efter lidt og blev til sidst – ved beskrivelsen af kaptajn Ennes og mama styrmand, Achilles, Bas, fru Wolk, jomfru Greta, Tibb, kaptajn Donnert, mor Kitty og alle de andre, som på skift tonede frem i de scenerier, Albin fremmalede – i så godt humør, at bunken af pelsværk og tæpper, da vor helt nåede til historierne i Gävle, i særdeleshed det natlige eventyr med hans principal, rystedes af den motion, som den gode mand tillod sine lunger. Hr. N. var ikke ligefrem elsket, snarere tværtimod, og gamle Stangerling havde derfor ikke hjerte til at gøre sin vens søn nogen bebrejdelser. Han sagde blot, idet han truede med fingeren: "Nu render du vel ikke rundt på gader og stræder for at få et glimt af den unge frue?"

"Nej," svarede Albin leende og rødmende, men fuldstændig åbent, "det gør jeg ikke, og det behøver jeg heller ikke, for jeg husker hende aldeles udmærket endda!"

"Tvivler jeg ikke på – men føler du ikke ligesom et lille, stædigt behov for at komme til at tale med hende?"

"Nej, slet ikke, det kan jeg erklære i fuldt alvor … Og nu," vedblev han mere dæmpet, "har jeg fortalt alt, hvad der står i min magt at meddele."

"Og jeg siger: kom til mit hjerte, dreng! Der er blot *en* ting, som jeg ikke kan tilgive dig så let, nemlig, at du kom så sent …

(Hu! Den gigt!) … Stolthed, kun stolthed, som har stået dig i vejen lige til du blev tyve år! … men man lever ikke uden at drage nytte af sin erfaring. Hvis du uden videre havde opsøgt mig med det samme, så ville du have henlevet din ungdom temmelig ubekymret, skulle jeg mene. Men hvem ved, om ikke alt dette kan komme dig til gavn? Vi skal ofte le ad dine drengehistorier til vinter … for det vil jeg tage dig i favn på, knægt – du forlader mig ikke så snart! Til foråret vil vi se, om skipperpladsen på *Den gamle Dreng* skulle blive ledig. Det er det sidste fartøj, jeg har beholdt, og du kan være sikker på, at du og ingen anden skal få det at føre."

Nu lå Albin – til trods for madam Lonas' stirren, idet hun, stående oprejst på sine to bagben, beskuede dette optrin med skinsyge blikke – i den gamle mands arme, knuget så fast op til hans hjerte, at den gamle ganske glemte sine kramper og udråb. Albin lovede at blive en kærlig søn, at gengælde de faderlige følelser, der blev ham til del med uendelig kærlighed, og den gamle lovede at få Albin til at glemme, at han havde mistet en fader.

Da endelig de første voldsomme følelser havde lagt sig, og gamle Stangerling udbrød, idet han bøjede madam Lonas hoved med kasketten til hilsen: "Se, min dreng, må jeg præsentere dig for et væsen, som, hvor mærkelig og grim hun end kan forekomme, nok skal vinde din yndest, når du får at høre, at hun i flere år har været mit kæreste selskab. Åh, knejs ikke sådan, madam. Hun har også gjort mig en del fortræd, slået mange dyre ting i stykker for mig … Nå, men hun skal heller ikke have anden løn, hun bestjæler mig ikke, ærgrer mig ikke – med vilje, i hvert tilfælde – plager mig ikke med dumhed,

dovenskab, uvidenhed og hvad de ellers hedder – nå, bryd dig bare ikke om det, min dreng! Ind imellem kan jeg være lidt gnaven og pirrelig, siger man, men du ved vel selv, hvordan det kan være, når man ikke har andet end en stakkels abe at holde af. Nu derimod …"

Hans øjne strålede, og atter lå hans hånd i Albins, som med ubeskrivelig bevægelse trykkede sine læber mod den, idet han forsikrede, at han og madam Lona nok kom til at deles om værdigheden som begunstiget favorit.

"Ja, vi skal trives godt på Furuvik alle tre – et hyggeligt sted! … Men kan du ryge som en sømand, dreng, og drikke et glas uden at nippe til det som en jomfru? Jeg vil altid have vin på bordet og et parti piquet, hvis vi ikke er nok til boston."

"Vær overbevist om, at jeg skal forsøge på at vise mig som en værdig sømand også i den henseende … Men først, min kære, dyrebare onkel – må jeg i nok kalde Dem sådan?"

"Onkel? … å ja, det kan gå an indtil videre. Først, ville du sige?"

"Ja, først må jeg, når jeg er kommet lidt i orden på Furuvik, rejse til Göteborg for at omfavne jomfru Greta, gå en gang med fru Märta til kirke, og derpå," – her blev stemmen noget usikker – "besøge min ædle velgørerindes grav."

"Ja, min søn, alt dette må du gøre … Men lad os nu i Guds navn tænke på at få lidt mad og så komme til ro, for i morgen rejser vi hjem!"

Dagen efter fløj rygtet om den unge Jentzels mærkelige lykke som en løbeild gennem byen. Man havde allerede glemt alt det onde, der var blevet sagt om ham, og huskede nu kun hans

fortjenester, blandt hvilke det ikke var den ringeste, at han nu var en rig mands yndling og muligvis dennes kommende arving.

Og hermed afslutter vi beretningen om vor helts ungdomsliv for senere at genfinde ham under nye vilkår.

Anden afdeling

1. Røver-Liljes hule

Således lyder et sagn, der fortælles blandt gotlændske sømænd:

Langt borte på det vildene hav, ja, næsten ved verden ende, sejlede et skib, som hed *Räffinut*, og som var så stort, at man næppe kan sige hvor stort det var. Betænk vel, hvilket uhyre: når nogen som ganske lille skibsdreng var entret til vejrs i stortoppen og kommet vel ned igen, var han af alderdom hvid som en due i håret – fulde tres år var medgået til *den* rejse! Magen til blokke har man vel aldrig hørt omtale: I hver eneste taljeblok var plads til den halve besætning. Men det største under var dog mærsestængerne: de var fyldt med jord til udsæd for proviantering og indeholdt mere end tolv tønder land god mark. Bedst som man gik og pløjede deroppe, kunne det hænde, at en okse med plov og det hele faldt ned i kabyssen og landede i ærtegryden. Så kan man tro, der blev ledt i hele gryden: med fjorten slupper roede man rundt på kryds og tværs både dag og nat, og først efter tre uger fandt man oksen i skummet i den ene side.

En skønne dag, da skibet lå og krydsede i Spanskehavet, faldt det kaptajnen ind at tage Østersøen i øjesyn. Som sagt så gjort, skønt han havde en del besvær med at komme igennem Øresund. Besværet viste sig dog at være til ingen nytte: Østersøen behagede ham ikke, og han ville derfor vende tilbage, hvor han kom fra. Til den ende lod han, mens skuden lå for anker, et par matroser til hest begive sig forud med ordrerne. Det tog dem otte dage at aflevere ordrerne, så folkene kunne være klare til at kaste los og brase bak. Men det ville ikke rigtig gå, før han havde lettet fartøjet. Derfor smed han en del af

ballasten over bord – og deraf dannede på den ene side Gotland og på den anden Øland, men bovsprydet strøg i farten over Bornholm og tog al øens skov med sig, som aldrig siden rigtig er kommet sig. Hvor skibet *Räffinut* derefter blev af, kender ingen mennesker til; men at det endnu i dag spøger på havet, når storm og uvejr falder ind, det er den rene skinbarlige sandhed.

Gotland, der således var blevet kastet ud i Østersøens vidåbne favn, kunne i begyndelsen ikke finde nogen fast grund, men svævede (fortæller en anden legende) hver nat op til havoverfladen og sank igen ved daggry. Således havde øen da nogen tid svævet frem og tilbage mellem dybet og overfladen, da en mand fra Østergötland ved navn Tialvar blev drevet op på den i en storm sammen med sin søn Hafdi og dennes hustru Hvidstjerne. Tialvar tændte ild, og derved blev fortryllelsen ophævet: Øen slog rødder og lå siden fast på samme sted. De nyankomne besluttede da at vælge øen til deres boplads, begyndte at opdyrke landet, befolkede det og blev således stamfædre til øens nuværende indbyggere, der – selv om de kan regne øst-götingerne for nærtbeslægtede, alligevel taler om "svenskerne" som om fremmede.

Midt mellem moderlandet og den livlandske kyst hviler altså nu den räffinutske ballast. At der med denne ballast er medfulgt en hel lille dyreverden, viser sig tydeligt ved den mængde snegle, søpindsvin, muslinger og koraller, hvis forstenede rester findes overalt i kalklagene fra Fårösund til Hoberggubbens Sovekammer.

Men skønnere, om måske ikke lige så interessante naturundere har dette særegne nordiske landskab at vise i sin

rige, næsten sydlandske vegetation. Den af et mildt klima begunstigede overflade – hvor valnøddetræet vokser til egens størrelse, morbærret skinner i sin yppigste sorthed og vinranken under åben himmel beklæder murene med modne druer – fremviser i øvrigt en rigelig mængde smukke udsigtspunkter over blomsterdækkede enge og frodige kornmarker, omgivet af den evigt mørke skov, hvis stilhed hist og her afbrydes af øksens klang mod gavntræets stammer eller af en eller anden søfugls høje skrig, når den skræmmes op fra sin hvileplads i moserne.

Ganske vist savner Gotland romantiske spejlsøer og brusende bjergfosser, men øen har i stedet lunde af yppige alme, hængende birke og grædende pile, blandt hvilke en opretstående kalkstensblok, en kirkes spidse tårn eller en langsomt drejende vindmølle ved siden af et skinnende hvidt våningshus titter frem på sletten med det endeløse hav og dets hvide sejl til baggrund. Og dette hav møder, når det kaster sin vældige bølger mod den skærgårdsløse vestkyst, et vældigt bolværk i de næsten lodrette stenvægge, gennembrudte af dybe grotter og mange steder formede til mærkværdige skabninger som menneskelignende stenstøtter, tårne og regulære søjler, ofte tolv til tyve alen høje. Stundom ser man en nysgerrig ged eller et vildfarent får klatre rundt på de fremspringende kapitæler og angst søge beskyttelse, når oceanets vrede ånde dækker hele skønmaleriet i skum, som forener sig med og forsvinder i røgen fra de længere inde i landets brændende kalkovne.

Under ovennævnte kyst – en kort mil syd for Visby og lige i nærheden af Högklint, hvis brat afhuggede spids danner det

ene slutpunkt på den næsten halvcirkelformede bugt, som genspejler den gamle hansestads klart synlige mure og tårne – ligger lige ved havbredden et lille pittoresk bjergparti, som folk kalder "Røverliljes hule". Over en vild og uryddet skoveng fører vejen her ud mod stranden, der, ligesom næsten overalt på øen, er dækket dels med det ilanddrevne, af solen sortbrændte søgræs, dels med store kalkstykker, så rene og hvide, at den tilfældige vandrer fristes til i stedet for papiret at bruge deres fine overflade til at optegne sine vandringsminder på. Hist og her vipper bølgeskvulpet en knækket åre, en løsrevet spante eller en rådden tovende, stumme og ensomme vidner om mørke tildragelser der ude på havet.

Skjult bagved en høj, fritstående klippestrækning, der ligner en forvitret fæstningsmur og mod søsiden er formet som tre sammenbyggede tårne med lave, spidse tage, strækker dette hemmelighedsfulde smuthul sig dybt ned i jorden, end yderligere skjult af omstyrtede træstammer og en mængde uigennemtrængelige slyngplanter. Det udgør et par næsten parallelle grave, adskilte af en smal, granbevokset forhøjning, som langt nede i dybet giver dem adgang til hinanden gennem to små porte. Som vægtere udenfor dette røverslots ruiner, hvor alt vidner om en mægtig naturrevolution, hviler, overskyllede af havet, to vældige granitblokke – den ene blodrød, den anden sort – et par fremmede langvejs fra, formodentlig begge to sejlet hertil på en gigantisk isflage eller kastet op af rullestensfloden.

Om Røverlilje selv ved folket nu intet andet at fortælle, end at han har været en forvoven og af alle frygtet kumpan, at han under sine vinterekspeditioner plejede at binde skoene

omvendt på for at vildlede sine forfølgere, og at han endelig, da han mente at have gjort tilstrækkelig meget ondt, lod sig fange frivilligt i denne hans residens. Angående spørgsmålet om, hvornår han levede, hedder det kort og godt, at han "levede for mange Herrens år siden".

"Nej, nu er jeg træt og giver hele promenaden en god dag," hørtes en ungdommelig stemme sige i en vranten tone, og i det samme trådte to unge mænd ud af en kratskov ved den ovenfor beskrevne strand, idet de kastede forskende blikke omkring sig.

"Du vil da ikke, at vort møde skal være forgæves?" svarede den anden i en roligere tone. "Kun en smule tålmodighed, kære Viktor, og vi er ved målet."

"Solen er allerede nede … og vil velsagtens være oppe igen, inden vi når hjem igen," fortsatte den første.

"Nå, hvad så – eller rettere, så meget des bedre: det er et skuespil, som ikke kan ses for ofte."

"Ja, måske af dig, Carl, hvis egen sol altid er i opgående, men jeg for min part … For fanden! Hvilke sten og buske og rødder og djævelskab … jeg er ikke så romantisk anlagt, at jeg kan se det skønne i den slags!"

"Ligger der muligvis en skjult, mystisk mening bag dine ord, Viktor?"

"Slet ikke mystisk! Jeg tog mig den frihed at bemærke, at for dig, hvis sol som regel er for opgående, kunne en solopgang muligvis være noget behageligt – man finder måske sit eget spejlbillede i solen … i spejlet … i smukke fruentimmerøjne … med et ord …"

"Ja?"

"… i alt, hvad der har den artighed at gengive det. Jeg forstår mig ikke på den slags!"

"Men du forstår godt nok at såre en person, som aldrig har såret dig, og som mere end en gang har båret over med din humørsyge … Hvori ser du så meget sollys for mig?"

"Er du ikke først og fremmest en velstående premierløjtnant ved Hans kongelige Majestæts flåde … mens kun underløjtnantsepauletterne, og det først for ganske nylig, er blevet fæstet på *mine* skuldre? Har du ikke fremdeles et hjem på denne fortryllende ø, forældre, formue … rigdom skulle jeg sige – familien Salzwedel anses for at være så rige som deres hanseatiske forfædre – mens jeg intet ejer, hverken her eller noget andet sted. Og endelig kan du jo netop i disse dage vente dig en kommando – ganske vist kun på en kutter, men det er dog en begyndelse – mens jeg kan gå og svede med eksercitsen …"

"Hvad mener du?"

"Jo, jeg sveder …"

"Det må jeg virkelig sige!"

"… pines, martres, dø!"

"Det er ved Gud et herligt skue, dette hav – så roligt og dog afvekslende … se ud på det, Viktor …"

"Hvorfor … for at se en parodi på os begge to! Hør, Carl, ved du hvad?"

"Nej!"

"Jeg begynder at hade dig!"

"Ja, jeg har bemærket, at en så venlig følelse har været undervejs hos dig i nogen tid."

"Er du sikker på, at du ikke møder den på lige vilkår?"

"Fuldstændig – jeg beklager dig kun."

"Gentag ikke det, du lige sagde der!" Løjtnant Viktors ansigt blev purpurrødt, og hans øjne – et par tindrende, mørkeblå flammer – syntes at ville brænde sig ind i den andens rolige, alvorlige blik.

"Du er meget oprørt, Viktor."

"Ja, den milelange spadseretur har endnu ikke afkølet mig efter aftenens nydelse. Og du – er det ikke foragteligt, at du hykler en kulde, som du ikke ejer? Hvorfor render vi ikke kårderne gennem hjerterne på hinanden, hellere end at gå her og lede efter romantiske røverhuler? Det var dog klogere og langt mere behageligt! Jeg for min del er fuldstændig mættet af hele denne livskomedie."

Løjtnant Carl Salzwedel svarede ikke, men promenerede videre. Og Viktor, som et øjeblik havde stået ubevægelig, gjorde endelig det samme.

Et helt kvarter gik de således, med raske skridt, begge to lige tavse. Ingen af dem nævnte, at det trak sammen – måske mærkede de det ikke engang, selv om en og anden regndråbe allerede faldt på bladene.

"Så for fanden," bemærkede Carl, idet han tvært vendte sig om, "nu er vi gået forbi Getsvältan: derhenne under Högklint ligger den … nå, så tager vi den på hjemvejen … men lad os nu gå ned i sprækken der, og du vil tilstå, at din møje ikke har været forgæves."

De bevægede sig udefter mod stranden, fulgte vandkanten og var snart ved Røver-Liljes hule, målet for deres tur.

"Ja," udbrød Viktor, "dette er i sandhed værd at se … forbandet vild, ægte romantik! Den mur der var en kraftig bastion, når borgherren blev angrebet fra søsiden."

"Ja, ja, Røver-Lilje vidste nok, hvordan han skulle indrette sig … men vi må videre ned i hans sale!"

"Når blot ikke en eskadron snoge og øgler gør os den ære at præsentere gevær for os – det ville jo være knap så hyggeligt."

"Hvorfor ikke: så kunne vi udse os nogle stykker til sekundanter ved den duel, du netop foreslog!"

"Du skal ikke, bror Carl, bryde dig om at gøre dig lystig på min bekostning, for det kunne da let hænde …"

"Nå, skal vi så gå derned? Hold fast i træstammen her, og følg efter mig!"

"Lad mig først afslutte min sætning: det kunne da let hænde, at jeg – blot til en afveksling – kom til at more *mig* på *din* bekostning!"

Den skumring, der hvilede over røverborgen, forhindrede Viktor i at se de røde skyer, der flammede op på Carls kinder; og da denne ikke lod til at høre efter, blev Viktor ophidset til endnu et udfald. "Hør, min stolte kommandør," fortsatte han, "kan du se den snoede passage mellem klipper, trærødder og risgærder med den hemmelighedsfulde afgrund nedenfor – ved du, hvad den minder mig om?"

"Nej!"

"Jo, den viser mig lyslevende – du burde ikke have ført mig herud – et billede af din forlovelse, nu på tredje år. Alle disse træer og klippeblokke har du allerede styret igennem som en klog mand, det kan der ikke sættes spørgsmål ved, men så meget mere kan man spørge, om du, som sagerne nu står, ikke

som nu kan *klatre*, men ganske enkelt må *falde* ned i en afgrund som den, der her repræsenteres af Liljes hule."

"Du mener altså alvorligt, at du vil yppe kiv med mig?" Carls stemme rystede. "Du nøjes ikke længere med at komme med *små* stik."

"Ja, jeg tilstår, at jeg har det ønske, at får rusket bjørnen ud af hans dvale; du ved jo, at det kun er en bjørn, som uden mindste bevægelse udholder de små stik: de trænger jo naturligvis ikke længere ind end til hudoverfladen."

"Viktor," sagde Carl med dæmpet bevægelse, "da jeg indbød dig til denne spadseretur, havde jeg til hensigt at tale fornuftigt med dig. Jeg håbede, at vi skulle opføre os som mænd og ikke som tåbelige drenge."

"Det er vel sikkert, at du ikke vil give dig selv denne betegnelse – det er alene mig, som du beærer med titel af dreng, og tåbelig tilmed?"

"Du har hidtil i vort gensidige så yderst fintfølende forhold virkelig opført dig som en sådan. Nu må det være på tide, at du tænker på, hvad du skylder din ære."

"Ah! Endelig er vi kommet så langt – Ved du vel, løjtnant Salzwedel, at jeg synes bedre om dig sådan? Du indser, at intet andet end en åreladning vil hjælpe os."

"Kom dog ikke med de tåbeligheder! Har vi ikke nok at se til, uden at behøve at knække vore lanser mod vindmølle?"

"Godt – du gør mig altså til en Don Quixote, men hvis du prøver dig frem, vil du finde, at jeg ikke fægter så ringe endda … Rent ud sagt, du har kastet dit blik på min forlovede!"

"Og du er forlibt som en galning i *min*."

"Fortræffeligt! Nu arter det sig!"

"Du spiller en dobbeltrolle, Viktor, en foragtelig rolle."

"Guddommeligt!"

"Du er en … ja, Viktor, du er … en – nej, jeg vil ikke udtale det."

"Å jo, vær så venligt! Selv den roligste himmel bliver jo skyet ind imellem og trænger til at udlade sig, før den atter kan blive klar – genér dig blot ikke, lad det regne, tordne, lyne og storme … vi er jo netop i aften ude på eventyr."

"Oh, hvilket letsind – det styrter os alle i fordærv!"

"Oh, hvilken fornuftig fornuft – *den* vil styrte os i fordærv!"

"Javel, du erkender altså, at jeg er fornuftig?"

"Uden tvivl – men det hindrer dig ikke i at bære dig så ufornuftigt ad, som tænkes kan."

"Du mener?"

"At du ikke giftede dig for tre år siden – for to år, for et år siden?"

"Menneske dog, hvad er det du vil sige?"

"At den, som udskyder en god sag, kan takke sig selv for følgerne."

"Og hvilke følger forudser du?"

"Jeg viste dig dem nys histoppe i passagen."

"Nej, Viktor, det skal ikke lykkes dig at bringe mit blod i kog: du er en galning, som ikke er værd at lytte til – en sådan kvinde som Tekla Mørk *kan* ikke bedrage."

"Det tror jeg heller ikke."

"Hvor er da afgrunden?"

"Tekla Mørk har en søster …"

"… som er din forlovede brud …"

"… og din elskerinde! Carl, vover du at benægte, at du står i hemmeligt forhold til Hildur?"

"Afskyeligt! Nedrigt … og det er dig, der taler sådan … du, som ad tusinde omveje søger at tilsnige dig Teklas yndest! Det er denne vanvittige, ulyksalige kærlighed, der i stilhed bevirker alt det onde! Jeg kom hjem, lykkelig i troen på min Teklas hjerte, i håb om at få lov til at gennemleve nogle få uger i himlen. Hvad blev min lod? Jo, at jeg dag efter dag bliver stegt i den ovn, du har tændt. Imellem mig og Tekla var der fordum aldrig andet end fred og overensstemmelse i alt – hvem har forstyrret denne fred, hvem har bragt det dertil, at misforståelse og disharmoni har afløst den forrige enighed? Viktor, du har meget at svare for! Og hvis nu Tekla og jeg – Gud forbyde det – skilles på en måde, som måske gør vor genforening endnu sværere – du ved, at jeg ikke kan blive her mere end nogle få dage endnu – så bliver det på dig, at straffen vil falde: du, Viktor, vil heller ikke blive lykkelig!"

"Har jeg nogensinde håbet det? Dyng blot bebrejdelse på bebrejdelse! Det brænder i mig: jo stærkere varme, jo mindre kan jeg tænke. – Men hvem er det?"

Viktor rykkede et par trin tilbage, idet han pegede på noget, der lignede en menneskeskikkelse i det indre af hulen.

"Å, her vil vi ikke blive overraskede – det er blot en klippe, og kappen, der draperer sig så dramatisk om den, er forvitret kalk."

"Måske," mente Viktor, "er det hulens ånd, som er dømt til forstenet at vogte sin tidligere bolig – der ligger en egen vellyst i troen på, at vi efter døden kan sættes til at bevogte de steder, som i levende live var os kære … Lad os vente endnu en stund! Denne våning har en forfærdelig tiltrækningskraft. Jeg vil gå ind i den anden hule der … kors dog, en lille dør – en rigtig

port! … Ved Gud, dette er et højst mærkværdigt sted – men nu må eventyrets tid være forbi."

Carl, som stod tankefuld tilbage i den ydre hule, syntes ikke at lytte til det skiftende spil i Viktors tanker. Den unge sømand lænede sin ranke skikkelse mod en klippestøtte, og som han stod der i grottens mørke indre, forekom han ikke ulig et sindbillede på Vulcan, der hviler sig, lænet mod sin smedehammer.

Inde i den anden hule var også Viktor ligesom sunket ind i sine egne tanker.

Regnen, som først var faldet dråbevis, begyndte nu at klaske i tunge dråber mod stenen i hulens tag og kastede sig derfra i stridt strømmende småbække ud i det rolige hav. Hen mod et kvarter forløb, uden at Røver-Liljes gæster bemærkede hinanden. Endelig forlod Carl det sted, han havde stået, og trådte ind gennem den lille port til Viktors residens.

"Viktor!"

"Carl!"

"Jag har lagt råd op med mig selv."

"Også jeg."

"Og jeg har også taget en beslutning."

"Også jeg: jeg vil lægge min hemmelige kval, hele min sjæl åbenlyst frem for min forlovede."

"Det er netop det samme, jeg vil gøre for min. Så, Viktor, vil vi også håbe, at alt bliver godt igen … måske har jeg oven i købet taget fejl."

"Jeg ved, at jeg før har gjort det."

"Jeg har ikke været åben nok overfor Tekla!"

"Jeg har været fej i min opførsel overfor Hildur … ja," vedblev Viktor med vild heftighed, "meget fej – og det kan aldrig blive godt igen: jeg siger dig, Carl, det er umuligt, for … du kan ikke nægte det – du og Hildur står i hemmeligt forhold: har du ikke vekslet blikke med hende, der har bragt Tekla og mig selv til at rødme?"

"Er du nu igen inde på det ulyksalige kapitel: du påstår stadig, at jeg er indtaget af din trolovede?"

"Ja, jeg påstår det ikke kun – jeg *ved* det!"

"Og *du* er dristig nok til at komme frem en så enfoldig anklage, *du*, som selv begår dobbelt forræderi: i det ydre lader du, som om du tilbeder *din* trolovede, mens du i grunden kun lever og ånder for *min* … nej, ingen menneskelig tålmodighed kan dog bære tyngden af sådanne galskaber!"

"Nå, nu går det igen: vi beskylder højtideligt hinanden for den forbrydelse at elske hinandens forlovede! Denne gensidige skam *må* afvaskes i blod – mener du endelig det, du stenmenneske, du forstandsmenneske, som jeg ikke troede havde en eneste dråbe rødt blod i kroppen? Slås må vi – og bliver en af os liggende, så vil vor hæderlige svigerfader nok drage omsorg for, at den anden bliver skaffet bort … fader Mørk har vist haft lignende mystiske forretninger i gang i sine dage."

"Nuvel, Viktor, du vil det selv – og skønt jeg anser et sådant middel til oprejsning for en synd, ikke blot mod …"

"Åh, stop den tale, lad os hellere udnytte nattemørket til at gå hjem efter vore sabler – eller pistoler, hvis det passer dig bedre – så kan vi ved solopgang, netop på dette ensomme sted, afgøre vort mellemværende som det anstår sig for mænd af ære!"

Viktor havde næppe afsluttet sin sætning, da der hørtes et bulder mellem stenene ovenover, og en smuk basstemme, der syntes at komme ligesom gennem et rør, men egentlig kom gennem en revne, som førte lige ned til en underliggende hule, udtalte følgende ord:

"Undskyld, mine herrer, at en vildfremmed tillader sig den frihed at give Dem et mindre fortvivlet råd. Ville det ikke, frem for en duel, være langt fornuftigere at bytte kærester? Imidlertid vil den, der stiller Dem dette velvillige forslag, intet have imod, at I til tak viste ham den høflighed at overlade denne plads til dem, som allerede længe har ventet med utålmodighed på Deres bortgang."

Viktor og Carl fo'r begge hen til grottens åbning … intet menneske var at se, men i den nu fuldkommen mørke, regnfulde nat hørte de en besynderlig slæben frem og tilbage.

De to unge mænd stirrede på hinanden.

"Dette råd?" stammede Viktor.

"Tys!" afbrød Carl ham med en nybagt befalingsmands bistre stemme. "Her findes nattesværmere, elendige spioner … jeg vil vide, hvem der har vovet dette!" Og Carl Salzwedel, den mandige premierløjtnant ved Hans kgl. Majestæts flåde, entrede med forsigtige stormskridt op gennem den snoede passage til grottens munding, tæt forfulgt at den "livstrætte" løjtnant Viktor.

Men inden vi kan fortælle, hvordan de fremtidige svogres rekognoscering forløb, må vi først forlægge scenen til samme dags morgen.

2. Den gamle dreng

Forbi Carl X.s kæreste tilflugtssted Øland – den anden del af den räffinutske ballast – gled for en sagte brise en stor, gammeldags skonnert, hvis former ikke kunne prale af nogen stor regelmæssighed, men til gengæld så meget mere af en alvorlig gedigenhed.

Borgholm, med dens mørkegrå ruiner, var for længe siden sunket ned bag horisonten, og sundets herskerinde, den romantiske Jomfru, havde også sendt dem sit sidste afskedsblik. Af fartøjets kurs så man, at det agtede sig til den større tvillingbroder Gotland.

Det er søndag.

Dækket ser glinsende ud, om just ikke af hvidhed – for *Den gamle Drengs* planker har for længst fået den respektable alderdomsfarve, der spiller mellem gult og brunt – så dog af en spulen og skuren, som gør både chefen og mandskabet ære. Det er en fornøjelse at se, hvorledes alt løst tovværk er rullet smukt sammen, og hvor godt alt løst gods og fragtgods er indstuvet.

Et handelsfartøj med sin ringe friplads og evindelig oppakning ser i forhold til et orlogsskib nærmest ud som en lastepram – det er således, set i forhold til ressourcerne, altid rosværdigt at finde en sådan lille verden, hvor der hersker god disciplin.

Hvis vi nu skal starte med at besøge skansen – det er mod afslutningen af nattevagten, det vil efter almindelig tidsregning sige mellem klokken seks og syv om morgenen – så møder der os det statelige syn af to vandpøse, hvorfra en del af matroserne med opsmøgede skjorteærmer med hænderne øser den

mængde vand, de har brug for til at rengøre det vejrbidte ansigt, efter at barberingen allerede er tilendebragt foran den i en revne i stormasten anbragte stump spejlglas. Efter afskylningen kommer i tur og orden tørringen, og vi tager ikke fejl, når vi mener at se, at man dertil anvender en snip af den rene skjorte, der ligger klar, for med undtagelse af kaptajnen, styrmanden og en tredje person, nemlig konstablen, er ingen af *Den gamle Drengs* mandskab så fine på den, at de har rådighed over en luksusartikel som et håndklæde.

De af matroserne, som ikke har kunnet være med i første omgang, venter tålmodigt til deres tur kommer. Ingen af dem har fundet det nødvendigt at udstyre sig med et *komplet* barbersæt – hvad har man ellers kammeratskabet til? Den ene har et par knive, den anden et stykke sæbe, den tredje en børste, den fjerde er den lykkelige ejer af en messingkam: der kræves nemlig et instrument af en så hård beskaffenhed for at kunne gennemtrænge de mange forskellige ting, som i ugens løb har været i berøring med sømandens yppige hårvækst. Låner vi endnu et øjeblik øre til sømændene, så hører vi dem sagte – for man taler ikke højt på en søndag morgen – den ene bede den anden om hjælp med gloser, der er mere humoristiske end just velvalgte.

Endelig er alle detaljer på plads, og de af folkene, som ikke er kaldt til uundgåelige tjenester, sidder spredte rundt omkring på spillet, på de sammenrullede ankertov eller på en pøs, der har fået vendt bunden i vejret, hver og en såre anstændig at se til, med sin salmebog i hånden, for hvad så end en sømand mangler, er det dog sjældent denne.

Det sidste sandskorn i det ottende glas er løbet ud.

Nu høres lyden af en klokke svæve hen over bølgerne. Salmebøgerne lukkes, og gutternes blik vendes mod byggrøden, som står rygende varm i de fremsatte fade. En vældig smørklat kæmper i hvert fad mod den stærke varme, men løber til sidst som en lavastrøm i miniature, ned ad den altopslugende grød. Hver og en tager nu sin ske frem, i en håndevending har de stillet sig an til angreb, og snart har hver eneste sjæl på *Den gamle Drengs* dæk, helt ned til hønsene og ænderne i deres bure, indtaget morgenmaden. Men først da besætningens yndling, en hundehvalp af newfoundlænderrace, havde hjulpet kokken med at gøre fadene rene, ringede en anden klokke, som fik kahytsdrengen til at fare sammen og skyndsomst, med et par nypudsede støvler under armen og en kande varmt vand i hånden, begive sig ned i kaptajnens hytte.

"Vi har ham snart på dæk!" sagde styrmanden, en lille tyk og selvsikker søbjørn, idet han afbrød sin promenade på dækket og så på en person, som sad på hønseburene og røg mageligt på sin cigar.

Manden på hønseburene – i daglig tale kaldet kæmpen, for de fleste af besætningen kunne uden besvær gå under hans arm – nikkede fortroligt uden at røre sig ud af stedet: han vendte øjnene mod himlen, og antog en mine, som ville han sige: "Jeg falder snart i søvn af denne her sneglefart."

"Åh, hun skal nok komme op ad dagen!" fortsatte styrmanden, idet han holdt hånden over øjnene og snusede tænksomt op i vinden.

"Kaptajnen vil vide, hvor mange knob, hun gør!" hørtes nu kahytsdrengens stemme fra kappen.

"Tre knob!" svarede styrmanden.

"Vinden?" sufflerede drengen, hvis hoved virkelig syntes at stikke op af en sufflørkasse.

"Et par streger nordligere end da kaptajnen forlod dækket ved daggry."

"Hør, Lill-Petter," bemærkede cigarrygeren, idet han fangede kahytsdrengen, der netop kom op i et eller andet ærinde, "ved du, om kaptajnen har tænkt sig at prædike i dag?"

"Lige nu har han tænkt sig at drikke kaffe – det andet finder du nok ud af, når vi kommer så langt!" og hurtig som en pil var Lill-Petter, med et skælmsk, men dog ærbødigt blik på sin foresatte, i tre spring henne ved kabyssen for at hente kaptajnens morgendrik.

En times tid senere viste kaptajnen sig selv.

Befalingsmanden på *Den gamle Dreng*, kaptajn Stangerling, var en ung mand på omkring 24 år, kraftig og velvoksen, med et udseende som en fuldkommen gentleman. Mandskabet ville nok påstå, at hans kønne, ildfulde øjne, af den reneste dybblå farve, nok ikke just lignede himlen, når de faldt på nogen, der i ringeste grad havde mishaget ham, men samme besætning erkendte også, og med rette, at hvad end hans øjne og rynkede øjenbryn stundom forrådte, det kom dog aldrig over hans læber, før han havde betænkt sig to gange.

Han brød aldrig ud i grovheder mod sine folk, men det var sikkert, at ingen fregatchef kunne være mere respekteret. Han var elsket, fordi han var retfærdig, og agtet, fordi han aldrig krænkede nogens selvfølelse, men mente, at selv den simpleste matros kan have en ære, der kan krænkes. Katten var en næsten fuldstændig ukendt autoritet på *Den gamle Dreng*, men lige så ukendte var også skødesløshed, dovenskab og uvillighed. Et

alvorligt blik fra kaptajnen standsede enhver tvist og sendte kombattanterne til deres poster; for et smil fra ham – kaptajn Stangerling bar ikke til stadighed et sådant til skue – kunne hver eneste af hans raske gutter have kastet sig ud i et hvilket som helst vovestykke – de kendte ingen højere stolthed end at behage deres foresatte.

Da kaptajnen kom på dæk, var han så velklædt og velsoigneret, at det næsten kunne være på sin plads at bemærke, at det var lige ved at være for meget. Hans påklædning var ganske vist ikke til stadsestuen, men alligevel var den, så at sige, alt for udsøgt til *Den gamle Drengs* grove dæksplanker. Hans tætte, bløde, i brune nuancer changerende hår bølgede under den lette panamahat, men ganske stiligt, som om de aldrig havde været pisket hid og did af en stormbyge på havet; og hans korte, elegante overfrakke af lyst stof var af et snit og farve, som ikke havde det ringeste til fælles med de agtværdige gamle blå kavajer, som ellers er uadskilleligt forbundet med den svenske sømandsdragt. Når man så tillægger, at hans mørke bakkenbarter – ikke frodige som søgræsset, men ganske let antydede – lagde sig ind til en af solen let brunet kind, kunne man gerne forestille sig en kavaler på spadseretur frem for en skipper på sin skude. Men hørte man så igen kaptajn Stangerlings rolige og fyldige bas, når han gav en ordre, så man ham for eksempel under en svær strid med havet ile afsted for selv at udføre den eller den manøvre og gennem sit eget eksempel opildne sine folk, da så man, at han var en ægte sømand, og man tilgav ham gerne den lille svaghed, at han gav sig så nøje af med sit udseende, hvilket da også, når

sandheden skal frem, i sig selv var behageligt nok til at retfærdiggøre en smule forfængelighed.

Kaptajn Stangerling bar ikke nogen overfladisk, religiøs nidkærhed til skue, men eftersom han var en mand af urokkelig fortrøstning til Forsynet, og desuden følte, hvor nødvendig en sådan tillid er for enhver sjæl, og hvilket mod og tryghed den giver, så havde han for vane næste hver søndag, hvis ikke hårdt vejr fordrede hans opmærksomhed, at holde en slags fordringsløs prædiken for besætningen. Han læste den ikke op af nogen postille, heller ikke påtog han sig at udlægge og forklare dagens tekst, men når denne var læst op, talte han på sin egen måde, en måde, som folkene forstod og holdt af, eftersom den på en og samme tid vidnede om en varm sømandssjæl og en levende samdrægtighed mellem kaptajnen og hans skibsfæller.

Klokken var nu henad 10 om formiddagen. Fartøjet lagde an til Visby, men med den skrallede vind var farten ubetydelig.

Folkene var blevet befalet at holde sig rede, og da kaptajnen havde mønstret sejlenes stilling og med et venligt nik havde hilst på styrmanden og den store konstabel, skulle han netop til med en håndbevægelse kalde besætningen sammen, da han vendte sig til kahytsdrengen og sagde: "Hvad nu?" idet han pegede på kokkens medhjælper, newfoundlandshvalpen.

"Beder ydmygst om forladelse, kaptajn," svarede Lill-Petter og tog til sydvesten, "han har sneget sig ud gennem … nøglehullet, tror jeg – jeg låste ham rigtigt inde."

"Se nu – han filtrer jo loglinen – pas på, du ikke lader ham slippe løs under gudstjenesten!"

Kaptajnen gik nogle skridt frem og tilbage på dækket. Han så alvorlig, men mild ud. Måske tænkte han på sin improviserede prædiken, som kort efter tog sin begyndelse, efter at gutterne, med sydvesten under armen og foldede hænder, ærbødigt havde stillet sig op på agterdækket, hvor der først blev holdt bøn.

For at give læseren et begreb om kaptajn Stangerlings metode og temmelig karakteristiske opfattelse af sin dobbelte rolle som fartøjets kaptajn og besætningens leder, citerer vi her afslutningen af hans tale:

"Ja, gutter, tro mig, sådan er det! Forsynet er den stjerne, efter hvilken I skal styre, når solen på jeres himmel gemmer sig i tågen og I ikke kan pejle land. På sejladsen gennem livet har man ofte hårdt vejr og mange byger – har selv prøvet det – men hav blot tiltro … (konstabel, fir lidt på storsejlet, jeg tror vinden frisker op) … tiltro til Gud: Han hjælper jer nok, netop som vejret er tykkest. Men I må ikke indbilde jer, at han hjælper jer, uden at I forsøger at hjælpe jer selv, nej gutter, sådan er det ikke; han tåler ikke dovenkroppe, han deroppe! Han har ikke givet jer øjne, for at I skal holde dem lukket – nej, mine venner, hold godt udkik og brug under alle forhold den forstand, han har givet jer, så sejler I trygt under en hvilken som helst breddegrad, notabene: så længe I har *troen* som kompas og dommens dag i kikkerten … Når I kommer i land, skal … (styrmand, jeg tror hun rømmer for alvor – hun kommer ind forfra, vi må brase ræerne mere firkant … få det besørget, styrmand) …"

Befalingen blev udført, hvorpå kaptajnen fortsatte:

" … Når I kommer i land, skal I more jer på jeres fridag – men kom i hu, at de fleste af jer er gift; jeres hustruer skal I ære og ikke rende efter fremmede skuder, om de så er aldrig så smukt riggede og bemalede. Husk altid den gyldne regel: Lad forstanden tage roret, når kærligheden hejser sejl, og lad eftertanken være lods, når passionerne blæser til storm! … Gud være med jer, gutter … Amen!"

Hvis den lille menighed skulle have påhørt en lang, ordentlig og grundig prædiken, havde der nok være fare for, at en eller anden ikke kunne havde holdt en gaben tilbage og i den stærke hede havde givet efter for en tilbøjelighed til at falde hen; men da *deres* prædikant tav og de dybt og af hjertet havde bøjet sig for Herren, vendte de tilbage til skansen, vældigt opbyggede og taknemmelige mod deres kaptajn, som af venskab for dem talte sådan, at de følte deres hjerter blive nye og unge.

"Bas," sagde kaptajnen, idet han venligt lagde hånden på konstablens skulder, "kom ned i min kahyt om et kvarter!"

Vor ven Bas svarede med ærbødigt "udmærket, kaptajn,", hvorefter den unge befalingsmand gik ned i sin private residens.

Læseren har formodentlig allerede genkendt Albin Jentzel i kaptajn Stangerlings gestalt, men alligevel må vi oplyse om, hvordan han er kommet til denne navneforandring, eller rette navneforlængelse, for egentlig hedder han nu Jentzel-Stangerling, skønt kun det sidst, måske for firmaets skyld, stod at læse i skibets papirer.

3. Adopteringen

Efter at Albin i selskab med sin faders ven, den gamle besynderlige pebersvend, og dennes veninde, madam Lona, havde bosat sig på det smukke, men noget dystre Furuvik, som med sine dybe skove og alvorlige, vilde strømme gav næring til alvorlig flid, fandt han, for første gang siden sin barndom, hvad det behagelige ved et hjem vil sige.

Gamle Stangerling, en knarvorn, men i grunden godhjertet mand, som havde gjort menneskene adskilligt flere større tjenester, end de anede – for han ville ikke omtales for sin ædelmodighed – knyttede sig, allerede i løbet af de første uger, så inderligt til Albin, at han under dennes rejse til Göteborg næsten for første gang i sit liv blev klar over, hvad længsel efter en kær person vil sige.

Stedse alene i verden, uden kendte forældre, havde han så meget mindre haft mulighed for at erfare det hellige ved et mere tæt og fortroligt bånd, som han aldrig havde vovet sig på frierfod, hvor mange uopfattede vink han end havde fået om et muligt ja. Ingen kvinde havde han heller elsket, ikke fordi han på nogen måde hadede kvindekønnet, men blot fordi hans liv var svundet hen under hans ihærdige arbejde med sine mange daglige forretninger – for Fredrik Stangerling var forretningsmand med hud og hår – indtil han en dag overrasket så op, og opdagede, at hans ungdom var svundet hen, uden at han var stand til at finde ud af, hvor den var blevet af … for det stakkels menneske havde egentlig aldrig rigtigt være ung. Nu var han både "sin egen" og en rig mand, men han

kunne stadig ikke få tiden til at slå til under sine evindelige rejser.

Hundrede gange havde han sagt til sig selv: "Jeg bør gifte mig – jeg skal vel have nogen fornøjelse af al min stræben!" og så: "Næste forår eller næste efterår må jeg holde fri og tænke nærmere over den sag!" Men når høst og vår kom, var der ikke lige tid *det* år, heller ikke vinter eller sommer året efter, og så var han pludselig blevet gammel og syntes, at nu var det for sent.

En eller anden form for selskab ville han dog have, når han efter dagens mange møder og adspredelser søgte til sit ensomme ungkarlehjem, hvor violinen, han ven gennem mange år, ikke altid formåede at opmuntre ham; men eftersom menneskene længe havde kedet ham med både deres krav og deres velberegnede forekommenhed, valgte han sin ejendommelige egensindighed sit selskab blandt medlemmerne af en slægt, der i det ydre ligner mennesker.

Madam Lona, som havde fået sin tidligste opdragelse hos en omvandrende lirekassemand, blev reddet af hr. Stangerling fra den lidet misundelsesværdige skæbne at udgøre den akrobatiske del af lirekassemandens forestilling, iført en soldateruniform.

Det var ved et gærde udenfor en gæstgivergård og omgivet af et ganske talrigt publikum, at Lona havde sin debut; det gik dog ikke bedre, end at hendes herre så sig nødsaget til at bringe pisken i anvendelse, hvilket blev gjort så grundigt, at en godhjertet rejsende, som netop kom forbi, ikke kunne lade være med, ved hjælp af sin egen pisk, at befri hende fra fangenskabet og derefter betale hende fri for en så høj pris, at

lirekassemanden for pengene havde kunne købe sig en hele abeballet.

Der gik ganske vist nogen tid, inden hr. Stangerling og madam Lona – som han kaldte hende på grund af hendes mange særheder eller luner ("lonor") – kom på fortrolig fod med hinanden, eftersom begge ville bestemme og mærkbart demonstrere deres overmagt. Endelig tog madam Lona, som et veluddannet fruentimmer, det parti at indse sin underordnede stilling i husholdningens lille monarki, og fra det øjeblik indgik hun og hendes husbond et fællesskab, som kun blev sat på prøve, når det faldt Lona ind, at hun ikke ville danse den lille menuet, som hr. Stangerling selv, trampende takten, med violinen under hagen og buen i hånd, havde lært hende, eller når hun ville gøre sin hersker jaloux ved de prøver på sin gunst, hun viste sine omgivelser, når nogen vove at ophidse hende. Når der så indgik anklager, underbygget med forrevne kinder og tøj, kom krabasken frem, og der behøvedes ikke andet end synet af dem, for at gøre hende til det elskværdigste væsen på jorden, til og med for hendes fjender.

Hun var ikke fri for i begyndelsen at holde sig lidt stiv og fornem overfor Albin, i hvem hun med sit fine instinkt anede en rival, men han gjorde sig umage med at studere hendes luner og vinde hendes gunst, for han indså, at et godt forhold mellem ham og husets frygtede herskerinde var hans nye fader til glæde og morskab.

I Göteborg, hvortil Albin rejste efter at julen var overstået, havde han den glæde atter at omfavne jomfru Greta samt, med Tibb på skødet, at få underretning om den kære fru Wolks

sygdom og død, og hvordan hun havde talt om ham, hvordan hun havde bedt for ham, og hvordan hun havde forudsagt, at han en dag nok skulle blive, med jomfru Gretas udtryk, "et rigtigt mandfolk", hvis han blot ville lægge det grimme hovmod på hylden, som allerede havde spillet ham så mange puds.

"Vær kun vis på," havde Albin så svaret, "at det er blevet bedre med det; som mand skal jeg ikke begå så mange tåbeligheder, som jeg har begået som yngling," – en beslutning, som jomfru Greta højligen priste, idet hun tog sig den frihed at, ganske som i de gode, gamle dage, da hun havde spillet rollen som madmoder i fru Wolks husholdning, holde en lille prædiken for "den store kønne herre", som hun nu kaldte ham; men hvert et ord var så hjertensgodt og velment, at Albins blik strålede, da det mødte den gamle, kloge kones, alt imens han klappede både hende og Tibb.

Jomfru Greta boede i en lille aftægtslejlighed i det hus, der tidligere tilhørte fru Wolk. Hun var lige så fin som før med sine velstivede kraver og smukt strøgne kjoler, skønt både hun og Tibb var blevet gamle. Tibb havde ganske glemt sine tidligere kunster: han lå nu i al magelighed udstrakt på en pude og syntes kun at være sørgmodig og afventende. "Stakkels Tibb," sagde Greta, "den han venter på, kommer aldrig mere."

Da Albin en stille måneskinsaften besøgte Göteborgs smukke kirkegård, var der to grave, han måtte lede efter: i den ene, under et lille, enkelt kors, hvilede fru Märta – en anden med marmorsten dækkede støvet af fru Wolk. Ved den førstnævnte dvælede Albin med et venligt og varmt blik, ved den sidste faldt han på knæ og vandede den visne blomsterbuket med sin tårer, mens hans hjerte udgød sig i dybe sukke af den

taknemmelighed, der luede i hans sjæl, hvori den tanke slog rod, at han gennem en redelig og værdig livsførelse ville belønne hende, den gode kvinde, som havde gjort så meget, og ville have gjort endnu mere, om hun havde kunnet, for ham.

Denne aften, da han gik i rette med sig selv og ikke veg tilbage for at indrømme de fejl, han havde begået, og de følger, de havde haft, var ham til stor nytte senere i livet. Ofte så i ensomme stunder tilbage på dette øjeblik, da han, den eneste levende i de dødes rige, bøjede knæ ved sin velgørerindes af månelyset beskinnede grav. Vindens susen i træerne var hendes højtidelige svar, da hun modtog hans løfter; de visnede blomsterstænglers raslen, da de, berørt af hans varme hånd, faldt ned foran gravmonumentet, var hendes milde formaning om aldrig at svigte disse løfter.

Og han svigtede dem aldrig …

Efter en uges ophold i byen skiltes han dybt bevæget fra jomfru Greta og Tibb. Da han året efter, på sin første rejse med *Den gamle Dreng*, ankom til Göteborg, og med fryd i hjertet som kaptajn ilede op for at finde sin trofaste veninden, fandt han et fremmed ansigt, og fremmede læber fortalte ham, at både jomfru Greta og Tibb nu også hvilede under den tyste muld.

I glædens tid svinder årene hurtigt.

Om somrene rejste den unge kaptajn, og gjorde gode forretninger med *Den gamle Dreng*. Om vinteren boede han på Furuvik, hvor den gamle Stangerling nu, efter et omflakkende liv, havde slået sig til ro, og hvor han, bestandig i følge med Lona, hyggede sig, så med sin violin, så med at opretholde god

orden såvel i som udenfor sit hus, for det var ikke altid, hans gigt besværede ham. Men hans største fornøjelse var dog, når Albin, der allerede på *Iduna* under kaptajn Flyborgs vejledning havde lært at spille fløjte, havde udviklet dette talent, så at han kunne akkompagnere sin ven; for disse duetter glemte gamle Stangerling til og med spillebordet.

Når Albin om efteråret vendte hjem, blev der altid opsat et rigtigt regnskab med debet og kredit mellem rederen og hans skipper. Albin havde gode vilkår, men hr. Stangerling gav dog ikke noget ved dørene: alt skulle til punkt og prikke være klarlagt – en holdning, der så meget mere behagede Albin, som den fuldkommen stemte overens med Albins indstilling.

For at undgå alle de besværligheder, som hans vilde sind, der altid ville følge øjeblikkets indskydelser, havde pådraget ham i hans unge år, besluttede han nu at leve efter visse regler eller grundsætninger. Vi må dog indrømme, at også dette havde sine besværligheder, eftersom der ikke kunne opstilles en regel for ethvert uforudset tilfælde. Men Albin gjorde sig dog umage for, i det mindste at leve på en sådan måde, at han ikke alt for ofte havde nødig at udvide sine regelsæt …

Noget over et år før vi genfinder vor helt på rejsen fra Liverpool til Visby, havde følgende samtale fundet sted mellem ham og hans faderlige ven.

Det var en aften, et par dage før Albin skulle afrejse – den gamle havde i nogen tid gået og tænkt over noget og set småfiffig ud. Nu havde han kaldt Albin til sig i sit privatgemak; så vigtigt var det emne, som skulle bringes på bane, at selv madam Lona var blevet gjort forståelig, at hun skulle holde sig af vejen.

"Hør, min dreng," sagde den gamle en aften, idet han indbød Albin til at tage plads ved hans side i sofaen, "vil du være helt oprigtig over for mig?"

"Hvordan kan onkel tro, jeg kunne være andet!" svarede Albin.

"Nuvel, så vil du vel ikke nægte, at du finder *Den gamle Dreng* noget simpel, gammel og faldefærdig for en så fin og elegant kaptajn?"

"Fin og elegant, onkel – hvad mener du?"

"Hvad det vil sige – for satan, kan man dog ikke få et simpelt svar … jeg stiller dig et spørgsmål, og du svarer med et andet!"

"Jamen, har nogen klaget over min personlige fremtræ…"

"Satans knægt, svarer du nu ikke igen med et spørgsmål! Din fremtræden – har jeg klaget over din fremtræden, som hvert eneste fruentimmer i nærheden glor efter? Er ret fornøjet med dit udseende … kunne gerne passe ombord på en fregat – men det kan ikke nytte noget. Jeg vil have et ligefremt svar på det spørgsmål, jeg har stillet dig om *Den gamle Dreng*."

"Onkel presser mig alt for hårdt!" mente Albin, idet han med et ungdommeligt glad glimt i øjnene så den gamle i øjnene. "Jeg er bange for at virke utaknemmelig … men skal sandheden da endelig frem, så …"

"Nå, kom så, ud med det … jeg har skam lagt mærke til det, men jeg mente, det hjalp noget på vores lille stolthed, at vi ikke straks kunne stille os på række og geled med kaptajner, som fører skibe af første klasse."

"Men gode onkel!"

"Rent spil, min dreng – *Den gamle Dreng* har vel kostet dig mere end et suk, når du i de større havne har måttet lægge ind

på yderpladserne?"

"Det kan nok være, onkel, men onkel kan være sikker på, at jeg straks har taget mig i at nære sådanne følelser. Jeg, som i lang tid ikke kunne nære det mindste håb om at få det ringeste skib at føre, skulle vel nok takke Gud for de fordele, onkels godhed har givet mig!"

"Hm … ikke så ilde på den måde at forskanse sig bag den slags mure. Men du har vel alligevel tænkt: Den gamle stædige rad kunne godt tage og bygge mig et andet fartøj?"

Albin rødmede stærkt, men hans svar blev kun et ubestemt udråb.

"Nå, du forstår vel en halvkvædet vise, min søn, og helt uret har du vel heller ikke haft, ud fra *din* måde at anskue tingene. Men ser du, jeg ville først forvisse mig om, at du var i stand til at passe på et fartøj, og det har du allerede for længe siden bevist. Dernæst måtte jeg overbevise mig om din ordentlighed og din gode forretningsforstand, hvilke to punkter jeg også kan godkende. Men det vigtigste var, at jeg ikke ville give din største fejl ny næring ved hovedkulds at berede dig alle mulige fordele. Den, der har slidt som dig for at blive uafhængig, bør ikke uden videre standses i sin foretagsomhed og gives kommando på et fartøj, som det kun anstår en mand med prøvet erfarenhed og en veldokumenteret hæderlighed og ære at føre. Nu er der gået tre prøveår: Nu kan det være nok, og derfor skal jeg endnu i denne måned påbegynde bygningen af et fartøj, på hvis dæk min unge befalingsmand kan have grund til at føle brystet svulme af stolthed."

"Onkel, skulle dette ønske virkelig gå i opfyldelse – skal jeg få et smukt, herligt, hurtigtsejlende skib at føre … en sønymfe af

første rang?" Albin fo'r op og trykkede den gamle i sine arme.

"Nå, nå, for fanden, jeg er ingen sønymfe … klem mig dog ikke helt ihjel! Ser nok, hvor skoene klemte under alle de sukke, der blev udstødte, når du stod og betragtede briggen *Désirée* i vitrinen derude i forværelset! Har mangen gang undret mig over, at glasset ikke smeltede, og lige så mange gange beklaget, at det ikke var nogen køn tøs, du sukkede efter i stedet for."

"Åh, onkel, det er ikke tid til at sukke efter fruentimmer, når man ikke kan byde dem andet end to tomme hænder og et hjerte … men Gud ved – havde nogen sneget sig ind i mit hjerte, havde jeg nok sukket alligevel, men siden det nu ikke er tilfældet, har jeg plads i det til mit nye fartøj … Hør, onkel, det nye skib må hedde "*Søfrøkenen*" … hvilket poetisk, velklingende navn – som Walter Scotts digt om pigen i søen!"

"Døb hende i Guds navn, som du behager, Hav-, Sø- eller Landfrøkenen, det kommer mig ganske ud på et … men ser du, jeg har også noget at sige i dåbskapitlet, i et andet nemlig, siden vi nu engang har bragt den genstand på bane."

"Hvad kan det være, onkel? … at min første søn – hvis jeg får nogen – skal hedde Fredrik? Det falder ganske af sig selv."

"Ikke så dumt, du! Men hvad siger du, om vi for fuldstændighedens skyld kaldte ham for Fredrik Stangerling?"

"Jeg svarer med onkels egne ord: Ikke så dumt! Men hvordan skal vi bære os ad med at få ham til at bære det navn?"

"Midlet er ganske simpelt: det er, at hans fader først tager navnet. Du må vel kunne indse, at jeg ikke vil lade fremmede arve alt det, Gud ved mit arbejde har beskåret mig, og slægtninge har jeg ingen af, som du ved. Nå ja, jeg har glemt at gifte mig, men jeg så desuagtet gerne, at navnet Stangerling

levede videre i en hæderlig slægt, som kunne mindes den gamle. Videre har jeg tænkt, min dreng, at de kunne være godt for dig, om du efter den mystiske ulykke i sin tid med *La belle Coquette* kunne lægge mit navn til din faders ærlige navn. Kort sagt, dreng, jeg vil adoptere dig. Du skal kalde mig fader og ile med at gifte dig, for at jeg kan få den fornøjelse at hedde farfader, inden jeg dør. Går du ind på alt dette?"

"Ja, med den dybeste, den mest levende taknemmelighed, min dyrebare, elskede fader!" Nu lå Albin atter ved den gamles bryst.

"Tak, dreng, tak! … hvor jeg skammer mig ved at græde som en kælling, når jeg tænker på al den glæde, du allerede har beredt min alderdom og fremdeles vil berede den! – Du hørte vel, jeg befalede dig at blive forelsket med det første?"

"Ja, onkel, og jeg skal gøre mit bedste – dog frygter jeg, at jeg må gøre begyndelsen med at sværme for min *Søfrøken*. Men onkel lever endnu i mange år, så vi får nok tid til at bringe et hyggeligt familietableau i orden, inden … ak, min kære, min gode, varmhjertede fader!"

Albin så på den gamle med blikke, der tydeligere end ord forklarede afbrydelsen.

"Ja, ja, ved nok, du holder af mig! … Hvis grosserer N. var gået heden i stedet for hans unge, søde hustru, havde du måske tænkt dig at slå dig ned med hende?"

"Aldrig! Som yngling var jeg meget indtaget i den stakkels fru N., men *nu* ville hun ikke kunne opfylde mine ønsker. Skønt jeg ikke kurtiserer nogen nu for tiden, har jeg dog gjort mig en del tanker om min tilkommende, og de passer ikke sammen med de egenskaber, fru N. havde."

"Ne-ej, det havde hun vel ikke – og en vis anden dame, som nok snart bliver enke – kunne du tænke dig at belønne hende for hendes trofasthed?"

"Åh nej, hun er gudskelov væk nu: jeg besøgte for nylig gamle Ennes, og han takker sin himmelske fader for, at kan få lov at dø i fred. Hun bor vist i Tyskland nu, temmelig ekstravagant endda hun er vel rig nok til at kunne leve, som hun vil … Men lad os slå kærligheden af tankerne, onkel … bliver det en brig? Og hvornår kan den blive færdig til at løbe af stablen?"

"Et *skib* bliver det – og næste år, men henimod slutningen af sommeren, skal dit ivrige ønske vel være opfyldt. Dog må du ingen vinterture gøre, min søn, for så keder jeg mig ihjel herude, alene med madam Lona."

På det tidspunkt, vi nu er kommet til, stod Albin sine ønskers mål nær: Denne rejse var den næstsidste, på hvilken han førte kommandoen på *Den gamle Dreng*.

Søfrøkenen var næsten færdig til at træde sin første dans på bølgerne, og i sine breve gav den gamle Stangerling de mest forførende beskrivelser over hendes uforlignelige skønhed. Intet under altså, at *Søfrøkenen* bestandig legede i den unge befalingsmands tanker, så at han ligefrem glemt sit løfte om at se nærmere på landets døtre.

Men vi iler med at genoptage vor handlings gang.

4. Rådslagningen

"Her er jeg!" sagde konstablen, som ved sin indtrædelse i kahytten fandt kaptajnen så helt og holdent hensunken i tanker, at han ikke havde lagt mærke til, at døren blev åbnet.

"Nå, Bas, sid ned. Vi skal tales ved."

Konstablen forblev stående, men smilede med selvbehagelig stolthed over den udviste gunstbevisning.

Bas, vor gamle bekendt, var stadig den samme Bas i sjæl og hjerte, men i øvrigt ganske omtaklet. Sejldugsbukser med blå lapper på knæene levede for ham nu kun i erindringen; hans nuværende klædning var lidt småfin på det og lignede nærmest en ærværdig og formuende storbådsskipper, når han om søndagen går i land.

Bas' egentlige embede ombord var svær at bestemme: han var ganske vist påmønstret som konstabel, men han tjenstgjorde efter behov i alle grader om bord, kun undtaget kaptajnens. Selv om der, som vi har set, allerede fandtes en styrmand, så indtog han ofte dennes plads; men han var desuden også proviantforvalter, hovmester, førte katten (da denne, kaptajnen uafvidende, engang var befundet nødvendig), tømmermand, smed og til og med kok.

Hans atletiske skikkelse var nu ved hans fyldte to og tredivte år blevet endnu kraftfuldere, men det skalkagtige smil var forsvundet, eller måske skjultes det blot af et stort, sortkruset skæg, som han på det senere havde lagt sig til. Den respekt, han indgød besætningen for sig både gennem den velbekendte gunst, hvori han stod hos kaptajnen og fordi han var dem overlegen på mange områder, var følelig; der fandtes næppe

nogen, i hvert fald blandt de yngre matroser, der ikke tog til sydvesten, når han tiltalte dem.

"Så sæt dig da, din tosse!" vedblev kaptajnen. "Her nede er du jo min gæst, når jeg hidkalder dig på andre vegne end de rent tjenstlige."

"Men respekten, kaptajn!"

"Er det da i dag første gang, du og jeg sidder ned i samme rum? Husker du ikke længere, at jeg har sejlet *under* dig, at den der rønne, vi boede i udenfor Gävle efter skibbruddet, gav ly for to lige husvilde kammerater, og at du har indgivet mig mangen god lærdom. Du har en dårlig hukommelse, min ven Bas!"

"Å, hr. kaptajn, det var andre tider! Sagde jeg ikke den søndag morgen i London, da vi første gang mødtes hos mor Kitty," – her fløj et suk ved mindet om den aldrig helt glemte Poll over konstablens læber – "at, hvordan vi ellers havde det sammen i *begyndelsen* af vort bekendtskab, at jeg aldrig, når vi var kommet længere frem i verden, ville glemme respekten?"

"Og det løfte har du holdt langt ud over det nødvendige … Men kast nu bare anker på den stol der, for jeg vil i dag bede dig om et godt råd, min ærlige ven!"

"Så kan jeg vel ikke undslå mig! Men for en sikkerheds skyld, så kahytsdreng ikke kommer ind – tillader kaptajnen?" Bas rakte hånden ud mod dørlåsen.

"Som du vil … Du er jo født på Gotland?"

"Vel er jeg det, hr. kaptajn, og da jeg nu er i farvandet, har jeg hele formiddagen følt det ligesom lidt underligt i hjertet. Jeg var kun en dreng, dengang jeg sang visen om katten, så det gav genlyd i Hoberggubbens Sovekammer."

"Det var nok din gladeste tid … Du kender kysten og dens beskaffenhed?"

"Det skulle jeg tro."

"Også omkring Visby?"

"Kender det alt sammen som mit fadervor: jeg fo'r en tid med en fisker derfra."

"Huler, grotter og hemmelige smuthuller – ikke sandt?"

"Hvad behager?"

"I min tjeneste er du ikke blevet vant til at opspore sådanne, men jeg nødes dog til at tilstå, at det ville være mig særdeles kært, om du kunne erindre et eller andet smuthul i nærheden af Visby, det vil sige ved strandkanten – en ærlig mand burde ikke snuse efter det, undtagen for naturmærkværdighedens skyld."

"Kaptajnen vil have en sikker plads til at gemme noget af vejen?"

"Netop."

"Nå, det er jo rigtignok noget nyt – men det kan nok klares. Jeg kender netop en hule på den kant, så skjult og uhyggelig at se til, at ingen kan tænke eller ane, hvor mange hemmelige rum den har. Den hedder Røver-Liljes Hule, og den ligger lidt agter om Högklint. Jeg legede der som dreng, men siden har jeg ikke været hjemme, efter at far og mor for længe siden har lagt op og er gået i vinterhavn."

"Godt – du anser denne hule for sikker?"

"Som guld."

"Og vi kan komme derind med båd?"

"Ikke til selve stedet, hvor den ligger: dens ydervægge står som en mur ned i havet, men lidt til den ene side er der en

stribe sand ned til vandet, hvor vi kan lægge til, når vejret er som nu."

"Nå, så vil vi da i aften, når vi er blevet fortøjede udenfor Högklint, og mørket er faldet på, give os ud på eventyr. Som du ved, har jeg det princip aldrig at smugle, og jeg tåler heller ikke, at mine folk befatter sig med slige ulovligheder, men befragteren i Liverpool bad så høfligt om at måtte medsende nogle pakker inkognito til sin kommissionær i Visby, grosserer Mørk, at jeg som skipper ikke godt kunne nægte ham den tjeneste. Da godset ved visitationen imidlertid ville være let at finde, så har jeg tænkt mig at komme af med skidtet, så hurtigt som muligt. Får jeg det blot vel bjerget i et sådant smuthul, kan grossereren selv bedst besørge det videre."

"Kors – det var de pakker, der kom ombord sent om aftenen, da alle de besøgende var gået, og vi skulle til at lette anker … og som kaptajnen bad mig lægge ind i …?"

"Netop, og nu skal vi gerne af med dem igen. Jeg bryder mig ikke om hele denne sag – hvilket eksempel for mandskabet! Nu vil hver eneste af dem anse sig for berettiget til at drive sin egen forretning."

"Åh nej, gutterne lader sig nok nøje med at smugle et halvt dusin kaffekopper eller et sjal til mor – og hvis kaptajnen ønsker det, kan jeg godt lade dem forstå, at kaptajnen kun har gjort en undtagelse for at gøre en god ven en tjeneste?"

"Det går ikke, konstabel: en befalingsmand hver kan eller skal undskylde sig over for sine undergivne. Det må gå sin gang – jeg er vis på – det vil sige, jeg håber på – at ingen af mine gutter tillader sig at gøre nogen bemærkninger. Gädda skal gøre sig klar til følge med."

"Nå ja, det var også bare et velment forsøg på at gøre kaptajnen en tjeneste, men hvis han er så forbandet nøjeregnende …"

"Det ved jeg godt, min gamle ven … Og nu skal du tage dig en flaske af den gode gamle rom, og drikke en skål for den tid, da du legede i Hoberggubbens sovekammer."

Bas smiskede og forsikrede, at det vel kunne række – for det var vel kaptajnens mening, at han skulle tage en af de "gammeldags" flasker – til at også gutterne kunne få lov at smage en ægte grog senere på eftermiddagen.

Kaptajnen nikkede bifaldende, og med et buk, som ikke i fjerneste måde mindede om den tid, da matrosen Bas hjalp Albin til kokspladsen på *Iduna*, forlod konstablen kahytten.

Da vor unge kaptajn var blevet alene, tog han et bind af Holbergs komedier ned fra boghylden, kastede sig på sofaen for at læse, indtil det blev tid til at indtage middagen; men da denne lekture var ham temmelig velbekendt, og intet ulæst var at finde på boghylden, begyndte han at kede sig, greb den på bordet liggende fløjte, som han efterhånden var begyndt at elske, ikke kun fordi han ved sin stadig udvidede kunst beredte papa Stangerling en så inderlig glæde, men også, fordi der i fløjten boede toner, som – i særdeleshed en stille nat på havet – mere og mere smeltede sammen med visse andre toner, som nu oftere end før klang i hans hjerte. I dag ville ingenting dog lykkes – så selv fløjten fik sin afsked. Så befalede han Lill-Petter at lade hunden komme ind, og for adspredelsens skyld gav kaptajnen på *Den gamle Dreng* sig til – i erindring om salig Tibbs talenter – at dressere dennes mere ufuldkomne slægtning, en

fornøjelse, som viste sig så taknemmelig, at han fortsatte efter middagen på dækket til underholdning for folkene.

Om aftenen lå skonnerten ifølge beregning udenfor Högklint.

Omtrent på samme tid som vore to rivaler steg ned i røverborgen, forlod kaptajn Stangerling sit fartøj og steg ned i den ventende jolle, som skulle ros af konstablen og jungmand Gädda. Men da kaptajnen fattede roret og udtalte det sædvanlige "læg fra!", lå der i hans tonefald noget, som selv for det mest uerfarne øre viste, hvor ærgerlig og misfornøjet han var med dette eventyr, eller rette med sig selv, fordi han af blot og bar høflighed havde afveget fra en af sine grundsætninger.

Ikke engang synet af Visbys kolossale kirkeruiner, som fra tid til anden skimtedes gennem de regntunge skyer, formåede at lokke et lysglimt frem i hans øje, selv om kaptajn Albin ellers var en mand, som forstod at goutere sådanne scenerier.

Let som en dansende ungmø svævede båden hen over Østersøens stillestående spejl.

"Herregud!" sagde Bas, idet han holdt armen over øjnene, "hvor det alligevel er forunderlig endnu en gang at tage de kalkstensbjerge i øjesyn … jo, det da en tid siden, jeg nikkede dem farvel … Gud ved, om nogen derinde endnu mindes Olle Bas?"

"Å, mon dog ikke!" svarede kaptajnen med et trøstende blik. "Men skulle det være, at de alle er væk eller døde, så tænk på, at der findes andre end dig, der har haft sammen følelse, når de er kommet til et gammelt hjem, der er blevet dem fremmed."

"Skal huske det, kaptajn!" Bas nikkede indforstået: han forstod lige så godt sin kaptajn, som denne forstod ham.

"Vi får bestemt et styrtebad … og landingspladsen synes ikke at være den bedste," fortsatte kaptajnen efter nogle øjeblikkes tavshed.

"Hvis intet jordskælv har ødelagt den, jeg havde i tankerne, skal den findes, hr. kaptajn! … lidt højere med roret! … regnbygen kunne vi have undværet! … aha! vil man se! … jeg vidste nok, hvad der stak bag den kalkstensodde! … ser kaptajnen ikke revnen, der kommer stikkende så fint ned fra bakken? … det ser dog akkurat ud som for tyve år siden! Sagte med årerne, knægt! … lidt mere bagbord, hr. kaptajn! … så! Det er vel! … hør, Gädda, tag du den anden åre med, så skal jeg gå forud og holde udkig … men hvis det er nu som før, kommer ingen levende sjæl hen ad denne kant om dagen, og ingen kat om natten. Jeg tænker, det stadig er det samme."

"For så vidt," faldt kaptajnen ind, "at Røver-Liljes gamle hjem ikke benyttes som smuglerrede; i så fald kunne det vel hænde sig, at vi fik selskab … Pokkers også – jeg, som aldrig ville have noget uafgjort med de toldersnuder!"

"Jeg tror nu heller ikke det vil ske nu – kender jeg toldbetjentene i Visby ret, så er den ikke af den slags, der bringer nogen i fare – de er ganske stilfærdige af sig."

"I din tid, ja!"

"Jeg har hørt, at i den retning er der ikke sket nogen synderlig forandring … Se så – her er jo stille som i graven: ikke en levende sjæl andre end fiskene og søfuglene … Men alligevel, min kære Gädda, behøver du ikke løfte årerne slet så højt af

vandet: i sådanne affærer må man træde varsomt, det er det klogeste … Nu ind med årerne! … sagte blot – jeg skal tage tørn!"

Bas sprang i land med fanglinen og trak båden op på den hvide, med kalksten og knuste muslingeskaller oversåede strand, hvor kaptajnen snart stod ved hans side.

"Er der langt herfra til selve hulen, konstabel?"

"Nej, ikke særlig. Hvis kaptajnen ønsker det, kunne Gädda blive tilbage her som vagt, mens kaptajnen og jeg begiver os ind og ser, hvordan landet ligger. Det er allerede så dunkelt, at båden ikke kan ses, hvis nogen skulle komme forbi ude på søen."

Som sagt, så gjort.

"Hold øjnene åbne, Gädda!" befalede kaptajnen. "Skulle nogen kom forbi og tiltale dig, kan du sige, at du allerede tidligt i dag er roet i land for efter din kaptajns ordre at lede efter sneglehuse og mærkværdige sten, og at du lige straks har tænkt dig at vende tilbage til fartøjet der ude."

"Udmærket, kaptajn!"

"Å pyt, for noget lapperi, det her!" sagde Bas, idet han som fortrop begyndte at gå indefter. "Nej, dengang jeg først kom fra Gotland og sejlede med en skudeskipper fra Bohuslän-kysten – der kan kaptajnen tro, at jeg var ude på nogle rigtige eventyr! I en storm så forbandet, at man knap kunne få båden til at lystre roret, var vi på vor post … fanden heller, sikke både de har, og som de smugler! Og toldofficererne … åh, det smagte rigtig godt at narre sådan en – der var også gode fortjenester … Men nu er vi på stedet."

"Jeg kan undre mig over, at du har forladt en så indbringende geschæft, min kære Bas!" sagde kaptajnen leende.

"Jo, ser kaptajnen, det er som jeg mere end en gang har tænkt på – når man bliver ældre, kan man give grunde for mange ting – at skæbnen fra tid til anden morer sig med at lade flaget blæse i den gale retning, så man glemmer at tage bestik af vinden. Men den slags fejltagelser er ikke morsomme. Jeg troede så sikkert, at kompasset viste den rette vej, da jeg betroede Poll mit hjerte, og hun siden sendte mig det lille guldhjerte og hårlokken … men det var fandens, så det viste galt!"

"Din stakkel, kan du da aldrig glemme Poll?"

"Glemme – åh nej, det går vist ikke så let, det vil kaptajnen selv erfare, når han en gang selv går på grund … Men desangående Bohuslän-eventyret, så holdt mit held op: skipperen kom i knibe et par gange, så han til sidst mistede skibet, og så tog jeg til England, hvor jeg traf på *Flyvefisken* og mama styrmand … Jaja, man skal opleve meget … men nu er vi ellers på stedet!"

Bas standsede og pegede på de forunderlige naturformationer, der udgør ydersiderne af Røver-Liljes hule.

"Det er et smukt sted, det her!" Albin lod blikket løbe rundt over den romantisk vilde egn.

En dyb stilhed indtrådte. Som indfødt gotlænder var det en tilgivelig nationalstolthed, der lod Bas nyde godt af sin kaptajns følelser, mere end han nød sine egne.

5. En natlig scene

Hvor kaptajn Stangerling stod, gik den dybe revne, vi tidligere har omtalt, ned i det indre af Liljes hule, og Albins fod befandt sig netop ved mundingen af den. Det var derfor ikke underligt, at hans fod hastigt trak sig tilbage, idet han gjorde et tegn til Bas, der røbede, at han syntes at ane bevægelse nede i dybet.

En rysten på hovedet lod forstå, at Bas bestemt ikke troede på dette.

Men kaptajnen fortsatte med at lytte og signalere til den ubevægelige Bas. Endelig sneg han sig tilbage til sin ledsager. "Hulen er bestemt optaget!" sagde han.

"Umuligt, hr. kaptajn … medmindre det skulle være Røver-Liljes genganger. Det har været regnen, som falder på klippeblokkene!"

Albin gik tilbage og lagde øret til en lille åbning, som han nu havde opdaget. Hermed var al tvivl forbi: han hørte ikke blot den tydelige lyd af stemmer, han opfangede selve ordene.

Rekognosceringen fandt netop sted på det tidspunkt, hvor løjtnant Carl Salzwedel nærmede sig sin rival for at fortælle ham, at de burde søge forsoning med hinanden og deres forlovede.

"Aha! Et par stakkels elskovsnarre!" tænkte Albin, og hans læber fortrak sig til et smil. "Bare de ville forføje sig – det er jo slet ikke behageligt at stå her i regnen og samtidig være som på glødende kul."

Men nu tog samtalen en efter Albin opfattelse så løjerlig vending, at han næppe kunne afholde sig fra at le, da han hørte

de to mænd gensidigt beskylde hinanden for at have forelsket sig i den andens forlovede.

"Et par nette fyre, må jeg sige!" mumlede han, stadig mere interesseret, men alligevel samtidig fortrædelig over sin ubehagelige stilling. Disse forrykte rivaler kunne jo stå der hele natten; hvad skulle der så blive af godset? At føre det med tilbage til skibet, være nødt til at tage det med ind til Visby, måske blive anset for smuglere, han, som aldrig på noget tidspunkt … himmel … Den unge kaptajn blev stedse hedere i hovedet i samme forhold, som han blev vådere uden på samme.

På engang gav dog de udtalte navne på begge søstrene, Tekla og Hildur, hans ideer en hastig og lys vending, han huskede udmærket, at han … Men så slog en anden tanke ned i ham som et lyn, hvilket nær havde fået ham til at bryde ud i en kraftig sømandsed.

Forbindelsen mellem disse tanker var følgende:

Navnene Tekla og Hildur havde straks mindet ham om, at købmanden i Liverpool blandt andet havde fortalt, at grosserer Mørk i Visby havde indforskrevet tre kostbare sjaler til sine døtre, hvilke sjaler burde indsmugles ved den først mulige lejlighed, samt udtalt de navne, der nu lød for Albins øren. Der kunne ingen tvivl finde sted om de nævnte damers sammenfaldende identitet med sjalsejernes, så meget mindre som ordene "fader Mørk", "svigerfader", "hemmelige affærer", lod sig høre i rask flugt efter hinanden. Men nu var disse sjaler uheldigvis aldrig blevet lagt i pakkerne, men indsyede som foer i en kappe, som hr. grossereren havde fundet det hensigtsmæssigt at rekvirere ved samme lejlighed, og denne

kappe – deri lå knuden – hvilede nu fredeligt under lås og lukke om bord på *Den gamle Dreng*.

I sin ærgrelse over denne forglemmelse, over regnen, som piskede ned over ham, over pakkerne, som måske blev ødelagte, og over tiden, der gik, følte Albin sin utålmodighed stige i den grad, at han ikke kunne modstå sin lyst til at distrahere dem ved en lille afbrydelse, idet han derved håbede at nyde fordel af et forlig, der kunne begunstige alles interesser og samtidig overgive fæstningen i hans vold.

"Hvem der?" råbte løjtnant Salzwedel med en stemme, der intet spøgende havde ved sig.

"Svar, din natsværmer!" brølede løjtnant Viktor.

Under deres eftersøgning omkring Røver-Liljes ydre palisader var vore to løjtnanter så ivrige, at de nu for anden gang var ved at besøge hulens indre – om end denne gang på hovedet.

"Herhid, mine herrer!" lød den samme rene og behagelige basstemme, som nys havde vakt dem af deres kamp- og elskovstanker. "Den, I søger, agter ikke at tage flugten. Han håber tværtimod, at vi skal komme til en tilfredsstillende forklaring, når vi blot giver os lidt tid til det."

"Min herre," sagde Carl, der først fik øje på den uvelkomne forstyrrer, som han, så vidt det lod sig gøre i halvmørket, nøje tog i øjesyn, "mit navn er Salzwedel. Jeg er premierløjtnant på Hans Majestæts flåde og ikke vant til at tåle fornærmelser!"

"Og jeg, min herre, hedder Stangerling og er kaptajn, ikke på Hans Majestæts flåde, men på mit eget fartøj."

"Meget vel – men af hvad grund tillader De Dem at lytte til fremmede personers samtale?"

"Og hvad berettiger Dem til den endnu større frækhed at give uopfordrede råd?" tilføjede løjtnant Viktor med eftertryk, idet han umådelig forundret betragtede dette ugenerte "koffardi-menneske", som han i tankerne benævnte den ubekendte.

Et forbindtligt lille smil spillede på Albins læber, idet han svarede: "Jeg har gjort mig det til en regel aldrig – forstå mig ret, mine herrer – *aldrig* at blive hidsig. Utålmodig og irriteret kan jeg være, og var det netop nu, for I optog en plads, som jeg gerne vil sætte mig i besiddelse af, men da der nu så ud til at kunne blive et lille klammeri, som ikke blot ville forhale tiden, men desuden er rasende ulovligt, fandt jeg det …"

"… bedre at være fej?" fuldendte Viktor, idet han tøvende tog et par skridt i retning af kaptajnen.

"Nu," fortsatte Albin, som efter den velbekendte nat i hr. N.s hus var blevet stadig mere øvet i selvbeherskelsens uvurderlige kunst, "er jeg kold som is og rede til enhver forklaring – det er ligefrem min pligt at afgive en sådan."

"Vi lytter," sagde Carl, "men tro dog ikke, at *nogen* forklaring kan undskylde det skete!"

"I så fald," svarede kaptajnen roligt, "forpligter jeg mig hermed til at give Dem min undskyldning."

"Å, det betyder vel ikke stort," mente Viktor.

"Jamen, så forpligter jeg mig til at slås, hvis det anstår de herrer bedre!"

"Vi er ikke koldblodige lovbrydere!" bemærkede Carl.

"Nuvel, så forpligter jeg mig da til at iagttage den strengeste tavshed. Men er I stadig ikke tilfredse, så forpligter jeg mig til

slet ingen ting – i så fald kan vi jo udskyde vort mellemværende til i morgen, når vi mødes i Visby."

"Så lad os da høre forklaringen …"

"Men hav den godhed at gøre den så kort som muligt," bemærkede løjtnant Viktor utålmodigt.

"Godt, mine herrer! Tillad mig først et spørgsmål: er det ikke med grosserer Mørks døtre, I er forlovede?"

"Jo, ganske vist," lød svaret.

"Nuvel, svigersønner er gerne så høflige at respektere deres svigerfædres forretninger."

"Forretninger?" gentog Carl.

"Ja, jeg formoder, at det ikke kan være Dem ubekendt, at grosserer Mørk har sådanne … og stundom endda lidt mystiske."

"Det er ikke usandsynligt," mente Viktor.

"Nuvel da, mine herrer, De kan anse Deres æressager så meget mere sikre i min varetægt, som jeg nu overgiver min i Deres vold. Jeg kommer fra Liverpool og er af lastejeren – ganske mod min vilje, for jeg er ingen ven af slige eventyr – blevet overtalt til at medbringe adskillige pakker hertil, som skulle afleveres til grosserer Mørk. Af frygt for, at de skulle blive opdaget ved visitationen, agtede jeg at praktisere dem ind her, da jeg mærkede, at stedet var optaget. Hvad var derved at gøre? For mig, som blot havde valget imellem at få pakkerne ødelagte af regnen eller at føre dem tilbage til fartøjet, var nu ikke andet tilbage end at tage mig den – jeg indrømmer det – nærgående frihed at afbryde Deres forhandlinger ved et i alt fald velment råd. Og nu mine herrer … hvis I nærer det ringeste venskab for

jeres svigerfader, så lad os gøre ende på denne affære snarest muligt."

"Den er allerede endt," svarede løjtnant Salzwedel, afvæbnet og indtaget af kaptajnens åbenhed. "De har frivilligt betroet Dem til os. Altså er der intet at gøre ved den omstændighed, at vi imod vor vilje har fået Dem til vor fortrolige i en sag, som jeg dog håber, at delikatessen vil få Dem til at glemme?"

"Som De befaler, hr. løjtnant! … Og De, min herre?" Albin så på Viktor, der lod ubeslutsom.

"Løjtnanten er sikker af min tanke: jeg vover at indestå for ham!" Og idet han greb Viktor under armen, bukkede Carl høfligt, om end noget stift for kaptajnen, der med artighed besvarede afskedshilsenen og smilende så efter de to rivaler, der forsvandt mellem træerne.

"Hvad mener du om det her, Viktor?" spurgte Carl, da de var så langt borte, at de ikke mere kunne høres.

"Åh, man kan jo blive tosset af den slags råd!"

"Viktor, hvad tænker du på?"

"På det der åbenmundede koffardimenneske, som vist må stå i forbindelse med selveste … Hør Carl, det er – ja, det er er unyttigt at diskutere – der findes tilfældigheder, som har en forunderlig indflydelse på vore skæbner."

"Du har vist brug for at hvile dig, Viktor!" bemærkede Carl temmelig køligt.

"Jeg ved godt, hvad du tænker, og føler selv den stolthed, der rejser sig mod alt stødende eller latterligt."

"Jeg vil ikke høre et ord: du er mere gal nu, end da du ville duellere! Jeg foreslår, at vi holder os beskæftiget hver for sig på

hjemvejen, for med denne udveksling af tåbelige tanker bliver vore affærer kun endnu mere uklare end de var i forvejen."

"Jeg foreslår i stedet, bror Carl, at vi straks antager skæbnen til at afgøre det – vil du spille i nat?"

"Og indsatsen skulle måske være vore trolovede? … Men hvis du ikke vil tie, så kan du i det mindste tale alene – jeg holder min mund lukket fra nu af."

"Tyrenakke, som ikke vil se længere end til sin næsetip!" mumlede Viktor, derpå tav også han, og vore to eventyrere nåede virkelig byens porte og derefter deres respektive hjem, uden at have udvekslet mere end et eneste ord, og dette ene ord var et kort og tvært "godnat".

"Slagmarken er vor," sagde kaptajn Stangerling, idet han signalerede til Bas, der øjeblikkelig kom frem, da de to ungen herrer havde fjernet sig. "Nu rask hånd på værket! Gå du tilbage og hjælp Gädda, så bliver jeg her og gør bekendtskab med hulen … Tændstikkerne er dog ikke blevet våde?"

"Nej, hr. kaptajn, og den lille blændlygte har jeg i lommen – jeg er her snart igen."

Albin var nu alene.

Han blev grebet af en sælsom følelse, da han steg op på ruinerne af denne røverborg, som havde gemt byttet efter mangen forvoven og græsselig bedrift; og da nu regnen var begyndt at stilne af, så han månen kigge frem bag en sønderreven sky og kaste sit blege skin over den vilde grotte, hvis dybe huler med deres hemmelighedsfulde mørke og øde stilhed gabede ham i møde. Rundt omkring susede det i skoven

og raslede i grenene, mens de høje, hvide kalkstensklipper som genfærd i deres gevandter rejste sig på hele stranden udefter.

Albin steg højere op mod plateauet. Han ville kaste et blik ud over havet. Men også det lå diset, gråt og tyst.

Han fik en fornemmelse, som havde en tyngde lagt sig over hans hjerte, som en stemme uden lyd, en stemme fra fremtidens skjulte hemmeligheder, som en profeti om en kommende forandring i hans ydre eller indre liv – måske begge. Grebet af en slags overtroisk rædsel løftede han blikket fra afgrunden under sine fødder til himlen ovenover, men skyerne, de kære skyer, som han den rædselsfulde nat, da han, ensom og forladt, drev om på Nordsøen, i sin drøm syntes at sejle på, og som førte ham til moderen, faderen, Will, som han siden så ofte mente at have set igen, når han i de ensomme nætter havde spejdet efter dem, fandt han ikke nu, men kun en stor sort sky, som han syntes lignede en kæmpestor ravn. Og ravnen slog sine vinger omkring månen; dens lygte slukkedes: det blev mørkt … og regndråberne begyndte på nu at falde.

Sagte, men hastige skridt vækkede kaptajnen af han drømmerier. Konstablen og jungmanden nærmede sig med godset. Nu var han atter tilstede i det nærværende.

"Er kaptajnen der?"

"Jo, her befinder han sig! Men du, som er lidt bevandret med lokaliteterne, min kære Bas, kommer til at varpe dig ned først og tænde lygten. Men lys ikke opad med den: jeg ved ikke om det er indbildning, men jeg synes ligesom at høre åreslag i det fjerne."

"Frygt ikke, hr. kaptajn, jeg er sikker i vendingerne."

"Godt! … Gädda kan lange pakkerne ned til dig – jeg kommer efter … Men stille nu: det er åreslag, siger jeg dig."

"Og hvad så?" svarede Bas, "hvem kan se lysskæret der nede fra? Desuden må kaptajnen tro mig, at de ikke inde i Visby gør sig større ulejlighed for lidt smugleri: der kommer ikke en kæft."

Og der kom ingen.

To timer senere stod Lill-Petter rank som et lys ved kahytsdøren og afventede kaptajnens videre ordre.

Men kaptajnen sad urørlig ved bordet og stirrede på væggen uden at bemærke sin kahytsdrengs nærvær.

Lill-Petter hostede en, to, tre gange. Han var meget søvnig, den stakkels dreng – men respekten og kaptajnens støvler stod ham i vejen begge dele, og ingen af dem lod sig springe over.

Nu hostede Petter for fjerde gang og tog lungerne så fulde af luft, at kaptajnen hastigt så op.

"Hvad nu?"

"Kaptajn!"

"Ja, hvad er der?"

Petter betænkte sig. At bemærke støvlerne ville være en påmindelse, altså en slags brud på subordinationen. Men det så ikke ud som om kaptajnen havde tænkt sig at gå til ro foreløbig – man måtte altså gøre sig bemærket på en fin måde. "Hr. kaptajn … jeg vidste ikke, om kaptajnen måske havde brug for sin tøfler?"

"Ja så, din stakkel, du mener, det er på tide, jeg husker på dig … Klokken er vel mange – hvor længe kan det være siden jeg

kom hjem?"

"En *god* time, kaptajn!"

"Udmærket – stil tøflerne der: du kan gå!"

Idet Lill-Petter gled ud gennem døren, taknemmelig for sin kaptajn mildhed – for Lill-Petter havde allerede så megen erfaring, at han udmærket vidste, at der fandtes kaptajner, som man ikke kunne lede på rette vej, uden at de straks havde vrede ord eller ørefigener i beredskab – rejste Albin Jentzel sig. Han lignede en, der var vågnet af en tung drøm.

"Det her var besynderligt," sagde han til sig selv, "ikke siden hin blodnat, har den stået så levende klar for mig … Men det er vel rimeligt: jeg er blevet tungsindig, fordi kroppen ikke befinder sig vel. Jeg blev våd, og måske kom mit blod også i oprør ved den unge løjtnants anklage for fejhed. Der var også noget fortryllet derhenne ved røverhulen … Den fordømte smugleraffære! Hvis fader Stangerling var her, ville han med al mulig ret sige: 'Hvad havde min søn at gøre på den galej?'"

6. Sukkenes søn

"Mit navn er Blacken grå –
Oh rør mig ej, men lad mig stå!"

Denne bøn til efterverdenen kunne før i tiden læses som indskrift på et af tårnene i den bemærkelsesværdige fæstningsmur, der omgiver staden Visby, en flække, som, siden nu Gotland af skjaldene er blevet kaldt "Østersøens Øje", med god grund kunne benævnes øjets pupil, altså dets kostbareste og vigtigste del.

Efterverdenen har dog ikke respekteret denne bøn: "Blacken grå", en vældig forpost til Visborgs befæstede slot, er denne til trods nu om stunder jævnet med jorden. Men størstedelen af dens gamle, ærværdige kammerater, næsten et halvt hundrede i tallet, har fået lov at stå tilbage, ligesom selve muren i hele dens udstrækning. Beklageligvis har dette værn, som med ære har modstået så mange anslag af fjendehånd, dog ikke formået at beskytte mod *indre* fjender: Egennytte, enfold, råhed, de samme mørke magter, der styrtede Blacken grå, har også grusomt vanrøgtet, ja man kunne sige rent ud røvet, byens dyrebareste eje, nordens herligste mindesmærker efter en skøn, storslået bygningskunst, der har trodset seklerne. Man har kastet kirkernes søjler i kalkovnene, lagt gravhellerne med de hensovedes lovprisninger som trapper foran moderne villaer, overkalket kalkmalerier, oversmurt marmorbilleder, ja til og med forvandlet korrundinger til – stalde … Og værre endnu, det gik så langt, at en offentlig myndighed en gang bestemte, at disse "ødekirker" skulle sælges på offentlig auktion, med det

udtrykkelige vilkår, at køberen skulle lade dem nedrive og planere grunden, for at dog nogen indkomst kunne skabes ved udlejning.

Der skulle imidlertid komme en dag, da ødelæggelsens kvaler fik en ende.

Der blev lys, oplysningens og skønhedssansens lys.

Og nu står ruinerne omsorgsfuldt og venligt passede, ryddede og befriet for utilbørlige vedhæng. En frisk vind leger mellem de luftige buehvælv, vinranken smyger sig med vedbenden fortroligt ind i munkens gamle celle – og alt står i sit fineste puds som til en højtid. Og under og rundt om disse katolicismens genfærd ligger, på sin amfiteatralske skråning og som en række prøver på forskellige nationers byggestil, den urgamle stad, i en seng af løv og blomster, modtagende i sin favn de fremmede, som ankrer op på dens red, allerede der hilst af havlitternes skrig.

Hvilke hemmelighedsfulde og højtidelige følelser opstår da ikke også i den rejsende, når hans blik første gang rammer denne gigantiske fortidslevning. Men det er jo heller ikke uden grund, at man har kaldt Visby et ødelagt Jerusalem og lignet dens mure ved det gamle Zion.

Om morgenen efter det natlige optrin ved Liljes hule sås på Visborgs ruin og i nærheden af det sted, hvor Blacken grå havde stået, en ung pige, hvis indtagende, fine skikkelse tankefuldt støttede sig imod den høje signalstang, på hvilken man, når stormen raser heftigst, hejser "det røde flag" til tegn på, at ingen lods vover sig ud, og kun Herren kan hjælpe.

Men nu var flaget taget ned, for havet sov og fiskemågerne slog i ro og fred med de lange vinger over dets i blåt og grønt

skiftende dække.

Solen havde for nogle minutter siden hævet sig over skoven bag den såkaldte "Korseng", hvor kreaturerne, endnu ikke plaget af middagsheden, spadserede mageligt rundt om det høje stenkors, som Valdemar Atterdag lod rejse over sine tapre fjender, Visbys attenhundrede borgere, der var faldet i kamp for hustruer og børn netop på dette sted. Mere og mere legende begyndte solstrålerne snart at danse omkring Sankta Marias spir og på husets trappeformede gavle, indtil de endelig hoppede længere ned og lagde sig på "den hvide hest", som gotlænderne kalder den lavtliggende tåge, som i sommernætterne kan ses over enge og lavtliggende områder, og nu var på vej ud over havets vide bølger.

Tidligere vågne end byens indbyggere, havde stære-familierne allerede forladt deres "stunker", nette små huse, som gæstfrie mennesker havde sat op til dem overalt i haverne og på ruiner og tage, og som til tak fylder luften med jubelskrig.

Intet forstyrrede dette billede, thi forstyrrende kan man ikke kalde den galgebakke, der dominerer byen, på hvilken tre hvide stensøjler, som efter at en sømand ved navn Lautin var blevet hængt der, mere poetisk kaldes "Lautins Skib", nu om stunder tjener som sømærke.

Nej, intet forstyrrede dette billede. En drømmende fred lå også udbredt over den unge piges ansigt, da hun fra Severin Norrbys i grus sunkne hus og ombølget af duften fra engenes narcisser, snart lod blikket hvile på den gamle købmandsstad for sine fødder, snart med et suk af en ukendt længsel lod det glide ud over havet, i hvis langstrakte bugt en sælhund stak sit mørke hoved op hist og her uden at lade sig forstyrre af

fiskerbådene, der var på vej udefter eller sømandssangene, der lod sig høre fra havnen.

En sagte raslen bagved en afsats på muren fik den smukke drømmerske til at fare sammen.

Med denne bevægelse forsvandt det alvorlige udtryk, som nylig havde hvilet over hendes pande, og en blanding af barnlighed, munterhed og vemodig ømhed indtog den i stedet. Som hun nu, med den ene arm omkring signalstangen, bøjede sig fremefter for at lytte, lignede hun en på sin stængel vuggende rosenknop, omkring hvis blade en flok skælmske sommerfugle leger.

Efter nogle sekunder hørtes atter en sagte raslen, denne gang efterfulgt af et dybt suk og en hemmelighedsfuld lyd, der mindede om en loms klagen.

"Ak, jeg vidste jo nok, at det var *ham*!" sagde den unge pige og nikkede, lige som et tegn på, at hun ville besvare hilsenen. Derpå stod hun med et par lette spring på afsatsen, og idet et elskeligt smil forskønnede hendes smukke ansigt, rakte hun sin lille hånd ned.

Den person, der modtog dette gunstbevis, var en slank, velvoksen yngling af en usædvanlig skønhed. Men det forholdt sig ulykkeligvis med denne slags skønhed som med en prydplante, der var udplantet fra et drivhus til friland: dens skønhed falmer i køligheden. En mild tungsindighed, en synlig længsel syntes for længe siden at have jaget roserne bort fra ynglingens kinder. Hans lyse, silkebløde lokker, som hang uordentligt om hans skuldre, røbede hans ligegyldighed for det ydre udseende. Panden havde allerede nogle furer, og over øjets mørkeblå spejl lå i øjeblikket en tåge af undertrykte tårer.

Men som en smuk modsætning til den blege, spinkle unge mand, som i sin lette bluse, sin åbentstående skjortekrave, sin stråhat og med en sivfløjte hængende i en snor om halsen, mere lignede en dreng end en yngling, stod, ligesom en slags beskyttelsesvagt, en svær, gulhåret hund med et klogt og trofast udseende ved siden af ham. Hunden var en virkelig kæmpe af sin slags, og når den knurrende drejede sit veldannede hoved om og udstødte nogle bjæf mod den, der nærmede sig dens herre, var det ikke godt at komme den for nær.

I dette øjeblik kunne man vel sige, at den store beskytters venlige øjne udtalte en bister fortrædelighed, for idet han strøg sin øren mod husbondens knæ, ligesom for ved dette kærtegn at berolig og trøste ynglingen, rejste han sig på bagbenene, logrede med halen og knurrede dumpt.

Men så snart pigen viste sig, var det ligesom et glimt fra solen havde opvarmet begge de neden for muren stående vandrere.

"Stakkels Will!"

Disse to ord, udtalt med eftertryk af hende, blev besvaret af hunden, som syntes at være sin herres ordfører, med tre forunderligt milde: "Vov! Vov! Vov!"

Ynglingens læber åbnede sig også, men de uartikulerede toner lignede en loms. Han pegede med hånden imod syd og tog derpå et stykke papir og en blyant frem af sin lomme.

"Godt, godt, Will! En lille brevveksling igen! Det synes jeg godt om. Det er morsommere end tegnsproget."

Og hurtigt snappede pigen det tynde blad, som på grund af de store bogstaver allerede kunne læses i en lang afstand.

Det indeholdt følgende ord: "Will jaget – gå bort. Rosa hjemme."

"Ak!" udbrød den unge pige (det var hende, der bar navnet Rosa), og en let sky fo'r hen over hendes hvide pande, "er det nu sådan fat igen! Stakkels Will. Stakkels rare Will, som skal være en så uskyldig årsag til disse udbrud!"

Hun syntes at tænke sig om nogle øjeblikke, og pegede derefter på den tomme side af papirer, og gjorde tegn til ynglingen om at række hende pennen.

Med et blik, hvor den varmeste glædesstråle delte mørket, skyndte Will sig at adlyde hende.

Rosa lagde papiret over sin flade hånd og skrev: "Hvem kan være så tålmodig som Will? Rosa vil savne ham. Hun skal komme ud til Elfhagen og se, om Will har været rar mod hendes blomster."

Efter at den stumme yngling havde taget papiret tilbage og uden synderlig vanskelighed havde læst det, syntes en slags mild og resigneret ro at følge den forrige nedslåethed. Han berørte bladet med sine læber, og holdt det derpå ned for sin kammerat, hunden, som under det hele havde lagt sin interesse for dag gennem en dybsindig tavshed og nu, da han så sin herres glæde, uden tvivl ville have taget nogle luftige spring, hvis ikke noget sådan havde været i strid med hans alvor og værdighed.

Rosa pegede imod solen – hun syntes at ville sige: "Det er tid!"

Will forstod hende, smilede, sukkede, gemte bladet og forsvandt langs med muren.

"Rolf!" råbte den unge pige til hunden, som endnu ikke havde fjernet sig, "du er så klog, at jeg ville kysse dig, hvis du ikke var så styg, din krabat! Men kom her med din hals, du ægte Rolf Krake, så skal jeg klappe dig! ... så! ... ah, det smager dig, at du ikke bliver glemt! ... men gå nu til din herre ... farvel med dig!"

Ligesom alt nu først var i orden, satte Rolf sig i luntetrav og indhentede Will.

Rosa blev stående endnu i nogle minutter, mens hendes smukke mørkeblå øjne dvælede i den retning, hvori ynglingen var forsvundet. "Den arme Will!" hviskede hun, mens hendes mørkeblå øjne droges i den retning, hvor ynglingen var forsvundet. "Det var ikke uden betydning, at Tekla døbte dig 'sukkenes søn'!"

7. To søstre

"Rosa, Rosa," råbte en livlig, påtrængende stemme, "hvorfor går du på denne tid – hvad laver du oppe på den gamle ruin?"

"Jeg står og ser på et fartøj, som krydser rundt ud for Högklint!" Rosa havde virkelig fået øje på et sådant, og hendes hjerte bankede af længsel, som det altid gjorde, når hun opdagede en eller anden sejler, der havde kurs mod hendes elskede ø.

"Jo vist er det værd at spilde tankerne på en eller anden stakkels, elendig kalkskude, når jeg har alvorligere sager at tale med dig om. Kom ned på øjeblikket, så går vi en tur ned til fiskerhavnen!"

"Å, jeg hørte så mange kedsommeligheder i nat, da du forsøgte at drille Tekla, at jeg helst vil være fri for mere – jeres skænderier morer mig ikke."

"Så meget des bedre, at du kun skal høre på dem! Vær nu ikke så sur og skinsyg, dit lille barn – din tur kommer nok, det kan du være sikker på!"

"Føj!" udbrød Rosa, idet hun leende klatrede ned fra muren og endelig havnede på græsplænen, hvor hendes ældre søster, den smukke Hildur, ventede utålmodigt.

"Ja så, du siger føj – vil du da bilde mig ind, at du ikke vil giftes?"

"Jeg bilder mig i hvert fald ind, at jeg ikke vil have nogen mand!"

"Der kan man bare se!"

"Sæt bare ikke den mistroiske, fortrædelige mine op, for du kan godt tro, at alt det besvær, du og Tekla har med jeres

forlovede, og alle de skænderier, I har for deres skyld, fuldkommen har givet mig afsmag for at skulle følge jeres eksempler."

"Ak, mit barn, vi kan sagtens nå at tale om det, når du bliver stor nok – hvor længe siden var det, du holdt op med at lege med din sidste dukke?"

"Det var det år," svarede Rosa, "da du mistede din første tilbeder; året efter – eller i fjor – mistede du den anden – og nu mister du nok snart den tredje – altså er det lige tre år siden, jeg holdt op med at lege med dukker, og du begyndte at lege med elskere."

"Minsandten om den lille rose ikke gemmer på en hveps, der stikker ganske godt … Ak, at være så ulykkelig som jeg!" tilføjede Hildur hastigt. "Tekla forskanser sig bag sin dyds palisader, mor *vil* ikke forstå mig, Viktor er tosset – og du, som jeg troede elskede mig, du er hjerteløs og bitter! Og dog ønsker jeg ikke, at du skal erfare de lidelser, jeg nu udstår."

"Hvordan – skulle *du* virkelig lide?" Rosas ansigt, som for lidt siden så prikken og fornærmet, men samtidig alvorligt ud, genvandt nu sit sædvanlige indtagende præg. Hun lagde armen om Hildurs hals og tilføjede bedende: "Undskyld mig, men du ved jo, at jeg ikke altid kan være et barn."

"Kom," hviskede Hildur, "så skal du blive overbevist om, hvor meget jeg værdsætter et råd fra dig – jeg har brug for det."

"Men i så fald," vedblev Rosa genert, "tror jeg ikke, jeg kan …"

"Å jo, du har den rette følelse: den vil sikkert dømme rigtigt!"

"Så må du også love at være *meget* oprigtig overfor mig."

"Ja, ja, tvivl ikke på det … Men der kommer nogen – lad os gå!"

Uden at veksle flere ord, vandrede de unge piger langs stranden, forbi nordre batteris kanoner, indtil de standsede ved fiskerhavnen.

"Ak, hvor denne musik er henrivende – jeg kender ingen anden, som på samme måde anslår mine følelser!" sagde Hildur, idet hun lyttede til de forunderligt vemodige klange, der fremkommer, når vinden suser gennem nettene, der er ophængt til tørring, og slår synkevægtene mod hinanden.

"Jeg elsker den også, men jeg ved dog alligevel en, som taler endnu mere til *mine* følelser."

"Å, du mener de toner, som den tossede Will frembringer med sin sivfløjte – mig plager de: det er mig, som om jeg hører lommen skrige."

"Hvorfor siger du den *tossede* Will – det er ondt af dig! Er han ikke ulykkelig nok, den stakkels dreng, at han hverken kan høre eller tale, uden at han også skal berøves retten til at anses for et fornuftsvæsen?"

"Fornuftig, han? … hm! Men det skal vi ikke tale om nu: han har sukket sig ind i dit lille medlidende hjerte – og hvis han ikke er tosset, så pas du hellere på ham! Jeg har ikke nogen tiltro til sukkenes søn."

"Var det ikke andet, du havde at sige mig, så var jeg ellers sørgmodig nok i forvejen. Du ved måske ikke, at faders urolige sind igen er kommet til et af sine sædvanlige udbrud; den stakkels Will blev tidligt i morges forvist til Elfhagen, som snart er et rent fængsel for ham. Kan du begribe, hvorfor papa, når han er Wills formynder og burde opfylde ethvert af hans små ønsker, ikke blot er streng mod ham, men også nærmest skyr ham, så han ikke får lov at være i huset?"

"Nej, kæreste, det hverken begriber jeg eller har tid til at tænke på, jeg, som har så meget andet i hovedet … Lad det nu være nok om Will – ellers bliver jeg utålmodig."

Et suk fløj fra Rosas smukke læber. Derpå satte de to søstre sig fortroligt sammen på et stykke tømmer i skyggen af det alvorlige Krudttårn, byens tidligere fængsel.

Bortset fra to hvide ænder, som sad på hver sin sten i en af de tomme celler og netop var i gang med deres morgentoilette, havde pigerne ingen vidner til deres samtale.

Det var et smukt og indtagende maleri at se disse to søstre, som de sad og så hinanden i øjnene. På Hildurs kinder blussede en højrød purpursky, og hendes fine læber skælvede sådan, at hun måtte sidde lidt i ro for atter at kunne sige et ord. Rosa syntes igen at være rolig og fredfyldt som en nyfødt forårsmorgen.

"Du så vel, at det går aftes ikke stod rigtigt til mellem hverken mig og Viktor eller Tekla og Carl?"

Med dette aldeles overflødige spørgsmål indledte Tekla sit skriftemål.

"Selv om jeg ikke havde set det," svarede Rosa mildt, "så havde jeg jo måttet forstå det af din og Teklas oprørte tilstand hele denne nat – ingen af os har jo sovet."

"Nej, det er kun alt for sandt. Men Tekla sov – *hun* kan altid sove!"

"Det skal du ikke være så sikker på. Men Tekla kan beherske sig."

"Ak," brast det ud af Hildur, "hun kan forstille sig!"

"Jeg ved det ikke så nøje, men jeg tror, at det af og til er en og samme sag – og desuden, for nu at komme til sagen, så mener jeg, at skylden ligger hos dig. Du, Hildur, har ført det onde dertil, hvor det nu står; men jeg ved ikke, hvad du egentlig har gjort eller ved hvilke midler, du har forårsaget fire menneskers ulykke."

"Ja, det er mig, der har ført det onde!" sagde Hildur sagte. "O, om du kunne forstå, Rosa, hvordan jeg ind imellem hjemsøges af onde og fristende tanker. Sig mig, har du aldrig nogensinde haft ondt i sinde – har du aldrig følt fristelsen til, på trods af både samvittighed og fornuft, at gøre ting, som ikke er rigtige?"

"Ak, hvem har aldrig haft mindre kønne tanker! Var jeg ikke for lidt siden ret uvenlig mod dig … og jeg skal sige dig noget mere" – Rosa rødmede dybt – "jeg har ofte grebet mig i en ret grim følelse."

"Hvilken – hvilken?"

"Misundelse, tror jeg – jeg har sagt til mig selv: Tænk, om jeg var lige så smuk som Tekla!"

"Men andet har du ikke tænkt?"

"Nej, ikke hvad jeg kan huske."

"Du er den bedste af os alle tre! Tekla er slet ikke god, tro mig, for hun er hovmodig! Men *jeg* er værst, det indrømmer jeg."

"Nu er du uretfærdig mod dig selv og også mod Tekla; hun er anderledes end du og jeg, men hun er elsket af alle."

"Ja, og netop deri ligger det. Hvor skal hun være elsket af alle, uden selv at elske nogen? Hvorfor skal hun være anset for et mønster af dyd og åndfuldhed, når hun alligevel med største ligegyldighed møder al den hyldest, man spilder på hende. Ah,

sådan nogen fuldkommenhedsmønstre tåler jeg ikke; jeg vil flå dem bort fra jorden!"

"Min Gud, Hildur, hvad har du at klage over Tekla, som, skønt hun er den ældste, ikke har haft mere end en tilbeder, nemlig sin forlovede, mens du har haft det første halve dusin?"

"Nå ja," – et egoistisk smil spillede på Hildurs læber – "vist har jeg haft tilbedere, men jeg har læst mere end et blik i Teklas øjne, som sagde så meget som: Hvis ikke jeg var ligeglad, kunne jeg have haft dobbelt så mange!"

"Forudsat," faldt Rosa muntert ind, "at vor ø kunne levere så mange."

"Åh, nu må du ikke spøge – jeg er ikke i humør til det."

"Nå, men så hold op med at bagtale Tekla og giv mig del i den hemmelighed, der trykker dig."

"Det har jeg allerede halvvejs gjort, da jeg betroede dig mit had til Teklas strenge alvor. Det var som følge af denne, jeg kunne måske sige: vilde følelse, som ikke engang forlod mig i den første lykkelige tid efter min forlovelse med Viktor, at jeg fik den trefold ulykkelige idé at … men Rosa, jeg ved ikke, om jeg gør ret i at omtale dette for dig, du uskyldige og englerene lille barn!"

"Er det da noget meget farligt?" spurgte Rosa med bly nyfigenhed.

"Ja, sandelig: Tekla ville kalde det syndigt!"

"Men jeg er da gammel nok til, at jeg kan, eller burde kunne, skelne mellem godt og ondt. Hvis du fortæller mig, hvad du havde tænkt dig, kan det måske være mig en advarsel om ikke at begå den samme fejl."

"Se dog, om ikke uskylden også kan være listig! Men havde jeg den mindste mistanke om, at mit eksempel kunne opmuntre dig til noget forkert, ville jeg før blive stum i hele resten af mit liv end som nu søge lindring hos dig … Men, som jeg nylig sagde: du har en sand følelse, som jeg stoler på, vil vejlede dig og også mig i denne strid."

"Nuvel?"

"Du ved, at jeg helt fra starten elskede Viktor næsten til forgudelse, og jeg elsker ham endnu, ellers ville jeg nok ikke føle mig så bedrøvet. Men det var mig ikke nok at være lykkelig: jeg ville også ydmyge Tekla."

"På hvilken måde?"

"Jeg ville lære hende på sin side langt om længe at misunde mig – jeg havde jo længe nok været misundelig på hende."

"Jeg forstår dig ikke, Hildur?"

"Du vil snart forstå mig. Men sig mig alligevel først, om du nogen sinde har set en herligere mand end Viktor – en sådan utvungenhed, en sådan munter elskværdighed?"

"Ja, for nogle måneder siden var virkelig ganske elskværdig, og smuk er han også."

"Du må medgive, at Carl ikke kan måle sig med ham?"

"Måske ikke lige på de punkter, du har nævnt, men Carl er også køn, han er mere mandig at se til end Viktor, og han har sikkert også en bedre karakter."

"Ja, det er muligt eller rettere sagt, det er alt for sikkert." Et bittert suk undslap Hildurs uroligt bankende hjerte. "Imidlertid, Rosa, ved du nok, at alle har anset Viktor for at være farligere for fruentimmerne og således …" Hun tav, synligt forlegen for, hvordan hun skulle fortsætte.

Rosa hævede med et spørgende udtryk sine store sjælfulde øjne mod søsteren.

"Ja, du kan vel forstå, at det ikke var *umuligt*, at Tekla kunne tænke det samme?"

"Men Tekla var jo forlovet før du?"

"Og hvad så? Men ligemeget, jeg havde min onde idé, og for sjov – forstår du – sagde jeg engang til Viktor: Vil du have, jeg skal elske dig dobbelt, nej ti gange så meget, som jeg allerede gør?"

"Hvad sagde han så? Han undrede sig nok over, at du skulle kunne elske ham ti gange mere, end du gjorde; at du ikke allerede havde givet ham det hele?"

"Å nej, han tillod sig ikke at gøre nogen bemærkninger, han kastede sig for mine fødder og råbte: Hvad skal jeg da gøre for at vinde denne belønning?"

"Nå?"

"Du skal," svarede jeg, "plante lidt uro i et andet kvindehjerte; jeg er ikke ganske tilfreds, hvis jeg ikke kan være sikker på, at du også har en vis værdi i andres øjne."

"Å, aldrig," råbte Rosa, idet hun ufrivilligt gav efter for en følelse af forskrækkelse, "aldrig kunne du vel foreslå noget sådant?"

"Jo, vist kunne jeg det – og, kort sagt, jeg forstod at opmuntre Viktors egenkærlighed og forfængelighed, at han, beruset af selvsikkerhed, lovede at prøve sin lykke hos …"

"Videre, videre!"

"… Tekla."

"Ah, Hildur, det havde jeg dog ikke kunnet forestille mig … hvor du må bebrejde dig din letsindighed forfærdeligt!"

"Du kan være rolig, Rosa – den er allerede blevet straffet ved en hændelse, som er endnu mere afskyelig end min fejl."

"Lad høre!"

"Viktor gjorde sig klar til angreb, og han gjorde sikkert brug af alle ressourcer, men han gjorde det som leg og spøg, for han anede jo ikke, at jeg var ondskabsfuld, at jeg mente mere end sjov … Ak, han var henrivende, da han afleverede sine første rapporter til mig – så legende, så gnistrende rolig på sin egen og også på Teklas vegne! Han var i en fart blevet en stor beundrer af vore gamle ruiner, det eneste i verden, Tekla forguder, og jeg fik ligefrem tårer i øjnene, da han, idet han efterlignede Teklas alvorlige tonefald, gentog, hvad hun netop havde sagt ham: "Jamen dog, Viktor, der er da mere indhold i dig end jeg havde troet … jeg har miskendt dig!" Og så rakte hun ham hånden, *hun*, som ellers er så sparsom med sine gunstbeviser til sin egen forlovede."

"Og det kunne du og Viktor le ad?"

"Bestemt! Men Carl var her ikke, og i min letsindighed ventede jeg hans ankomst med længsel … o, han kom tids nok!"

"Og indtil da?"

"… udviklede vor plan sig. Viktor spillede sit hemmelige kærlighedsspil så godt, at Tekla til sidste troede, at han virkelige var indtaget i hende. Så begyndte hun at undgå ham, at vise en smule forlegenhed i ny og næ og nogle gange møde ham med kold strenghed. Enhver lille forandring i hendes humør blev indberettet af Viktor. Men allerede efter nogle uger … å, Rosa, Rosa, hvordan skal jeg få mod til at fortsætte!"

"Jeg skælver – skynd dig, og modsig min værste anelse!"

"Nej, jeg må tværtimod bestyrke den … Som sagt, efter nogle uger fandt jeg Viktor undvigende: hans svar blev selvmodsigende, ligefrem klodsede. Han undgik at tale om denne, som han nu kaldte det, "nykke", jeg havde, og da jeg krævede ham til regnskab for sin forandring, blev han forvirret og ophidset, noget som ellers ikke var ham lig … Afslutningen på disse gentagne tvistemål blev, at jeg lærte faren ved mit farlige spil at kende. Viktor havde set Tekla på alt for nært hold: i stedet for at fralokke hende noget af dette ishjerte, der ikke røres af noget, havde han efterladt noget af sit eget hos hende."

"Oh Gud, hvilke sørgelige og afskyelige hemmeligheder, som jeg aldrig før har anet!" stammede Rosa med et sky blik på Hildur … "Og du?"

"Jeg var bedraget, såret i mine inderste følelser, ville først ikke tro på det; men da jeg til sidst troede, ville jeg …"

"Hvad?"

"… have hævn!"

"Hildur … Hildur!"

"Nå ja – er jeg ikke den vilde Holgersens datter; kan jeg gøre for, at der flyder et sært blod i mine årer … Og dog," lagde hun til i et forandret, ydmygt tonefald, idet hendes hoved sank ned i hendes hænder, "har jeg følt og føler stadig en forfærdelig anger, for jeg ved, at jeg mister ham; han kan kun lige knap og nap lægge bånd på sine nye følelser."

"Men sig mig, hvordan kom det til det kedsommelige optrin i går? Jeg var ikke hos jer, da det begyndte. Carl, som eller er så rolig og forstandig, forekom mig at være stærkt oprørt."

"Det var frugten af min hævn, som ramte os alle. Allerede, da Carl for et par uger siden kom hjem, lod jeg ham ved tilfældige,

men bitre bemærkninger ane mine mistanker om Viktors følelser for Tekla. I begyndelsen var mistroisk, hvad dette angik, men jalousien, der en gang var optændt, sprang efterhånden i lys lue; han begyndte at observere, så hende rødme og rynke brynene ved den mindste hentydning til Viktor, men ikke at forsvare sig, før i går, da Viktors ringe selvbeherskelse – han kunne ikke holde hverken sine øjne eller sin sjæl fra Tekla – fuldstændig åbnede Carls øjne. Det ville have gjort mig ondt for ham, hvis jeg ikke selv havde lidt så forfærdeligt. Halvt forstyrret lod jeg, som om jeg havde en hemmelig fortrolighed med Carl, som i sin adspredthed ikke modarbejdede mig; så ikke engang, at Tekla et par gange blegnede, og viste mig løssluppen, skønt jeg var bange for at blive sindssyg, da jeg så en slags afsky i Viktors øjne. Tekla var stolt og overlegen, Carl bitter og modfalden, Viktor brændende og jeg afsindig … å, det var en henrivende kvartet vi udførte – du hørte jo afslutningen. Men nok om det, der har været: min frygt gælder nu den storm, som sikkert er ved at trække sammen ovenpå det uvejr, der rasede i går. og derfor, Rosa, til dette møde, som sikkert bliver afgørende, vil jeg gerne have dit råd."

Rosa var så overrasket over alle disse meddelelser, at hun skulle bruge nogle timer for igen at komme til sig selv. Endelig sagde hun: "Ville du følge mit råd, hvis jeg havde noget at give dig?"

"Javist, ellers bad jeg dig ikke om det."

"Efter min mening er det ikke blot det rigtigste, men også din ueftergivelig pligt straks i morgen tidlig, inden at nogle af herrerne er kommet, at betro Tekla alt: hun vil indse, hvad der så siden bør gøres."

"Aldrig! Hvad tænker du på – skulle jeg stå som synder for Teklas blik, skulle jeg gøre mig til grin for både hende og Carl?"

"Siden du siger sådan," svarede Rosa alvorligt, "er det tydeligvis ikke din hensigt at gøre din fejl god igen. Du lider, det er sandt, men det er, hvad du fortjener – men hvordan har Tekla og hendes forlovede fortjent den ulykke, du har trukket ned over *dem*? Jeg forsikrer dig højt og helligt, at det vil komme til et brud mellem dem, hvis de ikke får det sande forhold at vide."

"Å, man kan blive tosset af mindre!" klagede Hildur, idet hun rejste sig op og begyndte at gå heftigt frem og tilbage.

"Tænk dig godt om – du føler anger lige nu, men når du og Tekla sidder alene tilbage, vil du fortryde tifold."

"Jeg har allerede besluttet mig – hvad du forslår er, ganske simpelt, umuligt. Hvorfor skal Tekla også være så hovmodig, at hun ikke søger at mildne Carls bitre sindsstemning? Hvorfor udforsker hun ikke grunden til hans jalousi, taler ud med ham og fortæller ham, at hun er uskyldig?"

"Det burde hun sandelig også – jeg mener tilmed, at det er hendes pligt som trolovet – men Tekla er heller ikke fejlfri, og jeg frygter at Carl ved den blotte mistanke om, at hun er utro, og ved at vise sig ligesom en smule betaget af dig – hvilket man tydeligt kan se er kunstigt – har mistet så meget af Teklas respekt, at hun i hvert tilfælde ikke vil søge at holde på ham."

"Så elsker hun ham ikke – jeg ved, hvad jeg har gjort for at genvinde Viktors hjerte."

"Jeg kan ikke sige, om Tekla elsker Carl på den måde, han ønsker det, men holder af ham, det gør hun, det har jeg ofte

bemærket, og jeg er overbevist om, at hun aldrig vil blive lykkelig med andre end Carl."

"Og hvad med mig? Du siger ikke noget om mig – kan jeg blive lykkelig med andre end Viktor?"

"Det kan meget vel hænde, hvis du ellers nogensinde får tid til at blive lykkelig! Nu siger jeg det imidlertid for sidste gang, Hildur – og hvis du vil have, at jeg stadig skal holde af dig, så gør du så meget godt igen, som du kan, eller også lader du mig tale med Tekla."

"Jeg giver dig mit løfte om at gøre, hvad jeg formår. Men på en betingelse: du må ikke forråde mig for Tekla – jeg skal i stedet give Carl nogle vink om, hvor det hænger sammen."

"Det er godt!" svarede Rosa, idet hun nikkede med sit lille hoved … "Men nu har vi siddet her så længe, at fiskerbådene begynder at komme ind."

"Så lad os gå!"

"Vent lidt, eller gå i forvejen! Jeg skal se, om det fartøj stadig er at se … Jo, minsandten, om ikke det er lykkedes for det at kæmpe sig længere ind … Gud ved, hvad det er for en? Se, Hildur – hvad mener du?"

"Å, det er jeg da ligeglad med … måske er det Hansens brig."

"Ja, det er godt med dig! Kan du da aldrig lære at skelne en slags fartøj fra en anden – det burde en sømandsdatter vel kunne!"

"Jeg har vel andet at tage mig til end studere navigation og skibsbyggeri. Men hvad er det så for et havdyr?"

"En skonnert, ganske vist ikke af den nyeste slags: det er egentlig et gammelt, grimt skib. Men det manøvrerer smukt … lad os vente lidt endnu."

"Nej, kom!"

Rosa gav efter, idet hun et langt, dvælende blik hilste *Den gamle Dreng*, som straks efter bjergede sine sejl og lod ankeret gå på Visbys red.

8. Tekla

Fra fiskerhavnen gik vore unge damer op gennem Strandgatan, men standsede på en gang for at betragte nogle blomstrende æbletræer på det sted, hvor det gamle Visbys børs – kaldet "Kalfskinshuset" eller "Gotlænderhuset" – indtil år 1777 havde rejst sine ejendommelige mure.

Om Kalfskinshusets grundlæggelse findes det samme sagn, som om Kartagos. Kong Birger kom til Visby, og bad om at få et stykke af byens jord, så stort som et kalveskind kunne indhegne, hvilket man bevilgede ham. Så tog han et kalveskind og skar det ud i tynde remme, og indhegnede med dem det sted, hvor han senere byggede det omhandlede prægtige hus, hvori han og andre konger, når de besøgte Visby, havde deres residens, indtil Visbys slot blev anlagt.

Uden at fordybe sig i spekulationer over den kongelige økonomi, som nedbrød de mure, indenfor hvilke de værdige hanseater havde holdt deres råd, og i de kongelige kalkbrænderier forvandlede dem til kalk, begik pigerne også et lille helligbrøde, idet de brød sig hver en lille kvist af de blomstrende træer; og idet de viftede sig med disse improviserede vifter, hvis hvide og sarte blade ligesom legende sommerfugle fløj rundt om deres rosenrøde kinder, fortsatte de deres gang og gik endelig op i et af gadens gamle huse.

De ældgamle huse i Visby, som ved deres arner husede ejere af alskens nationer, fra skandinaver og tyskere til russere og grækere, findes der stadig i massevis, moderniserede og tilpassede tidens krav, men berøvede deres berømte kobberdøre og forgyldte vinduesgitre.

Opbygget af omsorgsfuldt tilhugne sten, rejser de allerældste sig tre til fire etager i højden med spidsvinklede tage og trappeformede gavle, disse sidste vender ud mod gade og prydedes af udskårne billeder og det i en eller anden vinduesrude indbrændte skjoldmærke, det vil sige et af løvværk omgivet sindbillede, som familien, efter at have bygget sig et nyt eller flyttet ind i et andet, havde fået for huslykkens skyld af en ven, hvis navn og valgsprog var anbragt under billedet, der som oftest fremstillede et stykke fra det gamle testamente eller hentydede til giverens erhverv, i hvilket sidste tilfælde den, hvis denne for eksempel var snedker, kunne prale med billedet af en kunstfærdigt udsmykket høvl, en tønde eller lignende.

Med en, i henseende til den grund, det ligger på, sædvanligvis uregelmæssige opdeling, har de lave etager kun i ringe udstrækning flere rum ved siden af hinanden, med undtagelse af den nedre kælder, under hvis hvælvede tag, der holdes oppe af tykke piller, købmanden havde sit varelager, og hvor der til husbehov opbevaredes levende fisk i smukke cisterner, som endnu den dag i dag, ligesom dengang, gennemløbes af frisk og velsmagende kildevand. Beboelsesrummenes al fresco-malerier, de gigantiske ildsteder og vinduesnichernes marmorsæder vidner yderligere om den gamle hanseats smag og tilbøjelighed for bekvemmelighed.

Det var i et sådant hus, de unge piger trådte ind. Lette som alfer ilede de op ad de tunge, nedslidte stentrapper, og, da de var kommet igennem en forstue i gammel stil, gik de gennem i en lys, stor og nyindrettet sal, hvor instrumenter, noder, sy- og tegnesager gav det hele et på en gang hyggeligt og elegant udseende, og videre ind i et rummeligt hjørneværelse, prydet

med gobelin-tapeter af nyere dato. Gobelingemakket, eller rettere, døtrenes værelse, blev oplyst af tre vinduer, hvorfra havet nedenfor et par små haver tilbød sig med en mægtig, uendelig udsigt.

Selve møblementet kunne vel kaldes pragtfuldt, skønt pragten lå i ting, som de fleste unge damer helst havde byttet ud med en noget lettere stil. Så for eksempel ser vi her tre jomfruelige senge, som ikke var omgivet af hvide, luftige gardiner, men bag tunge forhæng af tyk, blodrød velour. Den ligesom af tre lænestole sammensatte sofa har på sit sortbundede sirtsovertræk broderet en mængde mærkelige figurer: heste, hjorte, flyvende drager, som spyr ild, kort sagt, hele den vilde jagt, som jager efter hinanden gennem et skydække, som i en efterhånden noget mørkegrå nuance lå over hovedmotivet. Hver af pigerne havde på sit valnøddetræs-chatol et spejl, ikke stort, men rigt indfattet i sølv, og hver af dem havde et lille natbord, hvorpå stod en stor, massiv sølvkande på et lige så massivt sølvfad. For resten stod en mængde smukke planter opstillet såvel i vinduet som på særlige blomsterborde foran disse. Der var fugle i forgyldte bure, et egern, der hoppede frit omkring, og som netop nu klatrede op ad de lange gule nankinsgardiner, der var broderet med grå silkeblomster.

"Hun er her ikke!" sagde Rosa sagte og blinkede til søsteren.

"Hun er der inde i det blå værelse!" hviskede Hildur, idet hun pegede på den tillukkede dør til et værelse, hvortil der også var adgang fra værelset. "Gå du ind til hende, Rosa – jeg skal først se, om kaffen er i orden."

Hildur begav sig tilbage, men i stedet for at gå ud, blev hun stående ved døren til det blå værelse. "Jeg vil dog høre, om hun bagtaler mig – måske vil jeg så gøre noget andet, end hvad Rosa rådede mig til … Min Gud, om det blot var aften!"

Rosa, som ikke havde nogen anelse om Hildurs hensigter, gik ind i det rum, hvor Tekla virkelig opholdt sig.

Det blå værelse, en slags selskabsværelse, nyistandsat som pigeværelset, udmærkede sig ikke ved nogen særlige ejendommeligheder, men selv om den havde haft aldrig så mange, ville man ikke have bemærket dem, så længe Tekla opholdt sig der, for i hele denne unge kvindes alvorlige, og man kunne sige strengt ædle skønhed lå noget, som uvilkårligt tiltrak sig al opmærksomhed.

Tekla sad ved et lille kinesisk bord, på hvilket stod en vandfyldt glasbowle, hvori svømmede et par guldfisk.

Da Rosa trådte ind, var Tekla enten fordybet i at betragte guldfiskene eller i sine egne tanker, for hun vendte sig ikke om. Hun støttede hovedet i en hånd af den friskeste hvidhed, og hendes allerede smukt ordnede sort- og bruntglitrende gyldne lokker faldt ned over halsen, halvvejs dækket af et netsjal, gennem hvis violette silkemasker man så hudens blændende hvidhed.

"Tekla," sagde Rosa, idet hun berørte søsterens kind let med læberne, "er du ked af det?"

"Jeg er træt!" Tekla besvarede Rosas kærtegn nærmest som en mor besvarer et barns, og dog var Tekla ikke engang fulde fire år ældre end Rosa, som endnu ikke var fyldt seksten.

"Ja, du sov jo ikke meget i nat."

"Derfor har jeg også tænkt mig at benytte dette værelse til sovekammer fremover."

"Å, flytter du fra os? Har du spurgt mor om det?"

Tekla smilede, og i smilet lå en ubevidst selvfølelse, der kunne tolkes som: "Gør jeg ikke, hvad jeg har lyst til?"

Og Tekla gjorde virkelig, som hun havde lyst til. Hun havde en stor magt over både fader og moder, og en lignende magt udøvede hun næsten over alle, når hun ville det.

"Jeg tror," vedblev Rosa, "at Hildur er inderligt ked af …"

"Af hvad?"

"Måske mener hun, at hun har gjort dig uret."

"Hvis det er tilfældet, ønsker jeg hende til lykke!" svarede Tekla, men med en kulde, som gav genlyd i den lyttende Hildurs øren.

"Du ville vel så tilgive hende?"

"Uden tvivl … Det er ikke umagen værd at beklage sig over et så tankeløst væsen som Hildur."

"Søde Tekla, svar ikke så koldt! Hvis du tilgiver Hildur *rigtigt*, så skal du også elske hende, ellers er det ikke tilgivelse."

En let sky fo'r over Teklas sorte øjne. "Lille Rosa," sagde hun i en halvt affærdigende tone, "bland dig uden om dine ældre søstres anliggender! Du kan – og det er kun godt – *endnu* ikke fatte de sørgelige forhold af mange slags, som formørker vort hus. Vær lykkelig, min ven, vær barn, så længe du kan!"

Rosa stod modfalden: også over hendes ansigt lagde sig en skygge, men hun turde ikke sige mere, for Tekla indgød en respekt, som Rosa fra sin tidlige barndom havde lært ikke at udfordre, skønt hun også af og til ønskede at have sin egen vilje.

"Vær nu ikke ked af det, lille Rosa – *dig* holder jeg altid af!" Teklas alvorlige skønhed blev en smilende lysning; hun trak Rosa ind til sig og klappede hende på kinden.

Dette yndest- og kærlighedsbevis, så sjældent set af den, som gav det, bevægede Rosa, selv om det ikke opvejede den smertelige følelse af ikke at kunne forsone søstrene.

Hildur, som havde hørt hvert ord, i særdeleshed de sidste, fløj tilbage fra sin post. Et for husfreden ildevarslende minespil vansirede hendes smukke træk, idet hun mumlede: "Hvor var jeg dum … men Carl kommer nok til at vente med den forklaring!"

Efter at Rosa var vendt tilbage til deres fælles værelse, hvor hun tog sig til at give fuglene mad og vande blomster, sank Tekla atter tilbage i den tankefulde stilling, hun tidligere havde indtaget. Endelig rejste hun sig, åbnede en sekretær, hvis klap hun slog ud, og da hun havde sat sig til rette foran den, tog hun et stykke papir, hvorpå hun skrev følgende:

> "Gode Carl!
> Da det uden tvivl bliver nødvendigt, at vi får en forklaring med hinanden, foretrækker jeg, at det sker på ethvert andet sted end hjemme. Klokken 6 i aften finder du mig i St. Nikolaus.
>
> *Tekla*."

Først da billetten var var færdig og forseglet og pennen allerede klar til at skrive udskriften, holdt Tekla et øjeblik inde. Hun så op, kastede tilfældigt et blik i spejlet og fo'r tilbage ved synet af den bleghed, hendes kinder havde antaget. Hun kvalte

et suk, som fulgte ordene: "Jeg har besluttet det!" Og så skrev hun udskriften på brevet, hastigt, så den ikke skulle forråde hendes hånds skælven.

Så havde Tekla alligevel gjort netop det, som Rosa havde sagt til Hildur, at Tekla aldrig ville gøre, nemlig taget det *indledende* skridt til forsoning. Den, som vil forklare sig, ønsker forsoning. Men hvor meget dette skridt kostede hende, kunne kun den forstå, som kunne høre hendes heftige åndedrag og se, hvordan hånden blev trykket hårdt mod brystet.

Det var allerede tre år siden, hun blev forlovet med løjtnant Salzwedel, hvis uafhængige økonomiske stilling tillod ham at tale om bryllup med det samme, men i disse tre år havde Tekla under alle mulige påskud fået det udskudt, og hendes til tider lunkne, aldrig rigtigt inderlige forhold til sin trolovede havde ofte givet denne anledning til mørke overvejelser, indtil det onde nu, gennem Hildurs forbryderske letsindighed, havde nået et omfang, hvor det næppe kunne helbredes.

9. En familiefrokost

På den anden side, overfor den såkaldte forstue, lå spisestuen, og der finder vi nu alle medlemmer af den Mørkske familie, med undtagelse af den stakkels Will.

Holgersen, den vilde nordsøfisker, den under en ærlig mands ydre skjulte morder, havde nu i omkring tolv år været bosat på Gotland.

Fra det øjeblik af, da hans kone, ved atter at knytte deres gamle bånd og tilstå en kærlighed, som han så længe i vanvittig lidenskab havde eftertragtet, havde opnået endnu fuldstændigere magt over ham, var han nødt til – med undtagelse af den affære, vi har berørt i Albin Jentzels ungdomseventyr – for altid at tage afsked fra forbrydelsens og lovløshedens bane.

Men det kunne forudses, at hans lidenskab ikke, hvor stor den end var, ville formå at fylde det dyb, den tomhed, der opkom i hans sjæl ved denne omvæltning i hans liv. Efter at hans vilde virksomhed var ophør, begyndte en forunderlig uro at gøre sin indtog i hans sind. Længe ville han ikke engang forsøge at udtyde den, endnu mindre betroede han den til sin hustru, hos hvem han kun søgte glemsel, hvad han da også fandt, når denne nye sindstilstand gav ham ro.

Allerede i det år, som de efter forsoningen endnu tilbragte i Molde, søgte Amelie med al tænkelig ømhed og forsigtighed at føre hans følelser i retning af det mål, hun havde givet sin kærlighed, det eneste, som kunne forsone *hende* med den stadig i det skjulte begrædte synd: at elske en morder. Men Holgersen undveg hende altid på dette punkt; og når han ikke *kunne* undgå

at høre hende tale om bønnens magt, dens herlige og himmelske frugt, var det kun en ydre andagt, der lovede hende håb – i sit indre og forblev han en fredløs fremmed, for hvis blik der bestandig svævede et spøgelse, hvis tilværelse Amelie ikke en gang anede. Dette spøgelse var den ængstende, dræbende vished, at der fandtes en anden Albin Jentzel i live, formodentlig en pårørende af den myrdede dreng, at han endog havde sejlet med hans eget fartøj, for efter *Snarensvend*s forlis havde kaptajn Donnert i sine breve flere gange nævnt drengens navn, naturligvis uden at ane det forfærdelige indtryk, dette navn måtte gøre på Holgersen, som bestandig måtte frygte den tid, da denne yngling ville blive mand, komme på spor efter Wills tilværelse, og … hvem vidste, hvad der videre kunne følge!

Halvar Jensens død, vinteren efter "det sidste nordsøfiskeri", indvirkede også stærkt på den vakte synder. Gamle Halvar – den venlige sørøver, som Albin i sine tanker altid benævnte ham – omkom ved udførelsen af en gerning, som sikkert for den evige retfærdigheds domstol ville blive lagt i vægtskålen mod hans onde gerninger: han reddede nemlig fra et forlist fartøj tre sømænd, som alle havde hustruer og børn. Men da Halvar anden gang ville forsøge sin dristige og ædle dåd, og søge at bjerge dem, som kulden havde lammet, vendte en styrtsø båden på hovedet, hvorved Halvar blev hos dem, han ikke havde formået at redde, og i sin grav medtog han hemmeligheden om drengens redning.

På en så forhærdet forbryder som Holgersen skulle man tro, at denne mands død – den eneste, hvis bekendelse han måtte frygte – ville udøve en beroligende virkning. Men skønt dette

virkelig ud fra et verdsligt synspunkt også var tilfældet, fandtes dog i Halvars død en vækkelse, som ikke så let lod sig afvise. Ingen lykke, så stor den måtte være, kunne afryste sikkerheden i ordene: "Din tur kommer også!", og sammen med den genlød i hans øren også den gamle præsts profetiske tale ved medaljeoverrækkelsen: "En gang skal kongernes konge afveje dine handlinger mod hinanden og belønne dem efter deres sande fortjeneste!"

Ikke blot fordi hans kone ønskede det, men fordi han selv var overbevist af nødvendigheden af en navneforandring, antog han ved afskeden fra Molde navnet Mørk, og under dette havde han nu i Visby, i mange år drevet en indbringende handel. At der under denne, især efter de første år, var blevet indført en mængde var ved smugleri – omend nok så uskyldige sammenlignet med hans tidligere bedrifter – behøver næppe at bemærkes, for i samme forhold, som Holgersen blev en *ærlig* mand, blev han også en *gerrig* mand. Der kom jo dog så lidt ind på denne måde, at han måtte være om sig for ikke til sidst "at blive drevet til tiggerstaven", en fantasi, som nu og da foresvævede ham, når han ikke led angerens svare kvaler.

Men det var netop disse kvaler, som år efter år martrede og brændte ham, indtil de endelig gik over til en melankoli, der til sine tider antog en så forfærdelig karakter, at ingen anden end hans kone eller Tekla kunne nærme sig ham.

Under disse udbrud plejede han i flere timer i træk at slutte sig inde i de dybe kælderhvælvinger, for at ingen skulle høre hans tunge skridt og dybe sukke, når han, forfulgt af sine ofres blege spøgelser, søgte sin eneste trøst i den tanke, at denne sjælemarter afbetalte en del af hans store skyldbyrde. Men kom

han, under indflydelsen af en sådan sindsforvirring, til at få øje på Will – broderen til ham, han så ofte i sine både vågne og sovende drømme så springe rundt i vanterne, belyst af den blege lygte på *La belle Coquette* – kunne han henfalde i et virkeligt raseri, især når han fik den idé, at den anden Albin Jentzel ville indfinde sig og kræve ham til regnskab for både den levende og den døde. Hvis han havde kunnet, havde han helst villet gemme den stakkels Will af vejen; havde han ikke, som ynglingens formynder, haft så store fordele, havde han tilmed dag og nat ønsket ham død. Men den kloge og opmærksomme Amelie skyndte sig altid, når hun mærkede, at hendes mands uro var i farvandet, at fjerne Will, som ved disse lejligheder i almindelighed opholdt sig på familiens landsted Elfhagen.

Når Holgersens sygdom ikke var i udbrud, bar han særdeles udmærket sin værdighed som fremstående borger og familiefader. Men på trods af det rygte som en fortræffelig medborger og opofrende menneskeven, som han havde medbragt fra Molde, på trods af medaljen "for berømmelige gerninger", på trods af de ikke ubetydelige bidrag, han efter sin hustrus tilskyndelse gav til flere af staden Visbys forskellige godgørende foreninger, var det ikke lykkedes ham at indgive byens borgere nogen tro på ham, endsige egentlig agtelse, hvilke følelser så meget mere var blevet hans hustru til del, som var tilbedt af de fattige og værdsat af alle.

Man vidste intet konkret om ham. Han var kendt som en driftig og pålidelig forretningsmand, og alligevel mente mange, at det ikke stod helt rigtigt til med ham, hvad der dog ikke forhindrede nogen i at efterkomme hans invitationer til

gæstebud, hvor man jo også kunne møde en indtagende værtinde og tre fortryllende døtre.

Den foregående dag havde været en af hans værste dage, og hverken hans kone eller hans døtre havde håbet at få ham at se ved middagsbordet denne dag.

Men enten var anfaldet denne gang gået hurtigere over, eller også havde hans forøgede forretninger tvunget ham til selvbeherskelse … nok, han sad der ved bordenden, alvorlig og tankefuld, men dog med et væsen, som kunne kaldes husfaderligt.

I det øjeblik, vi genfinder familien, ser vi fru Mørk – den skønne kvinde, der med sine 38 år snarere ser ud som sine døtres ældre søster end som deres moder – løfte låget af et fad med kødboller og byde sin mand dem. Men det var først efter, at hun sagte havde berørt hans arm, at han modtog det med et "om forladelse, min ven!"

Tekla så i en avis, Hildur skar sit brød i små terninger, mens Rosa, som ikke havde nogen anledning til at være adspredt, rakte sin lille hånd frem for at tage sennepsflasken, hvorved hun vakte sin fader. Bogholderen var beskæftiget med flittigt og grundigt at udhule den store ost, som han altid tog plads i nærheden af.

"Var det ikke i morgen, Carl skulle rejse?" spurgte Mørk, idet han så på Tekla, som havde betragtet ham i nogen tid, skjult under avisen.

"Det var i overmorgen. Måske venter han til den lille postbåd afgår næste gang igen."

"Ah … og kommandoen på kutteren er han sikker på?"

"Ganske sikker."

"Men hvor er *din* elskede, Hildur?" spurgte fru Amelie, som om hun nu først syntes at savne den unge løjtnant, der ellers gerne plejede at begynde sine visitter allerede på denne tid.

"Hvordan skulle jeg dog vide det, mama?"

"En trolovet pige ved den slags."

"Ja, hvis hun *vil*!"

"og du?" bemærkede moderen med et dybt blik i datterens øje.

"Åh, jeg bryder mig ikke særlig om at holde rede på, hvor løjtnant Viktor befinder sig!" Der var noget stift, næsten ildevarslende i Hildurs stemme.

Moderen, som udmærket kendte Hildurs skiftende humør og de lige så skiftende forhold i hendes kærlighedsliv, fandt det bedst i øjeblikket ikke at ville forstå noget. Mere end en gang havde hun advaret Hildur mod de uoverlagte indfald, som hun nogen gange fik under øjeblikkets indflydelse, men den unge piges egensindighed og heftige blod ville ikke tåle nogen bånd, ikke en gang dem, som en elsket moders rolige fornuftighed lagde på hende.

"Hvordan forholder det sig da med *dig*, min pige?" sagde grossereren med en slags faderlig spøg til Rosa, hans yndling. "Har *du* ingen, som du længes efter?"

"Endnu ikke, papa!"

"Hun er så stærk i søvæsenet, den lille mamsell Rosa, at hun vist venter på en eller anden skudeskipper," bemærkede Hildur med en tvungen latter.

"Så, tror nogen det?" svarede Rosa og slog med nakken, "sådan en gammel koffardibjørn med et blussende ansigt og en

tjæret pjækkert, en kridtpibe i munden og en hel skok skipperløgne på læberne!"

"Netop sådan en!"

"Nej, jeg takker. Jeg vil have en ung, pæn og smuk sømand – om han end ikke er premierløjtnant, så kan han være … lad mig se … kaptajnløjtnant – det er jo højere oppe i graderne, ikke papa?"

"Jo, du har vist fået rigtigt fat på den sag. Men det plejer nu at være sådan, at ungdommen er gået på hæld, før man kan indkassere en kaptajnløjtnantsgrad."

"Å, hvor ærgerligt!"

"Men barn dog, hvorfor mener du, at alle koffardikaptajner er sådan, som du udmaler dig dem?"

"Herre Gud, det er vel ikke min fejl, at det kun er den slags, der kommer her! Alle de gamle præmieeksemplarer, som besøger papa og kalder mig "lille mamsell" er dog kun til at snakke og le sammen med, for de er jo rare nok, de gamle, og jeg laver dem gerne en toddy – men at forelske sig i en af dem … hu! jeg fryser allerede ved tanken!"

"Men du fryser da slet ikke," sagde Tekla leende, "når du om vinteraftenerne sidder midt iblandt dem, ganske ugeneret af tobaksrøgen, og lytter så opmærksomt til deres skipperskrøner, at det jo er tydeligt, du favoriserer dem."

Hastige skridt af en kommende afbrød samtalen.

Det var løjtnant Viktor. Med et let buk, hvori selv hans trolovede var indbefattet, hilste den unge mand sin tilkommende familie.

Rød i hovedet og fortørnet over, at han ikke engang rakte hende hånden, rejste Hildur sig, og med en eller anden

undskyldning forlod hun rummet uden at være opmærksom på det sørgmodige og anspændte udtryk i sin kommende ægtemands ansigt.

"Vil du ikke spise frokost med os, Viktor?" spurgte Amelie.

"Nej, jeg takker."

"Et glas vin da?"

"Det kan være … jeg kom ellers egentlig herop for at fortælle, at jeg tager til Carlsøerne i dag."

"Hvad vil du der?" spurgte grossereren.

"More mig!"

"Ja så!"

"Jeg og et par andre har tænkt os at drive lidt jagt."

"Nåda – hvilken slags jagt?"

"… og botanisere."

"Oho!"

"Desuden skulle vi prøvesejle Sonnerstedts nye båd – og desuden …"

Men nu havde den stakkels Viktor ikke mere i beredskab, men sank aldeles udmattet og led ved sig selv og hele verden om på sofaen, idet han klagede over hovedpine.

Familien udvekslede forundrede blikke.

Men inden nogen endnu havde fået tid til at sige et ord, lød der atter skridt derude, og en bogholder trådte ind med den efterretning, at kaptajn Stangerling, skipperen på den nylig indløbne skonnert, *Den gamle Dreng*, udbad sig en samtale med hr. grossereren.

"Han syntes at være forundret over," tilføjede bogholderen på egen hånd, "at hr. Appletons brev om afsejlingen fra Liverpool ikke er kommet hertil før ham."

"Appleton? … aha! Så er der noget at bestille! … Det er en hurtig rejse, han har gjort … men hvad er det ikke for et evigt snøvleri med det elendige postfartøj! … Jeg kommer på øjeblikket!"

"Hr. Levander!" råbte Rosa med et muntert blik, "vent lige et halvt sekund! Er karlen rødmosset og gulhåret, ligner han en ærlig svensk søbjørn af den bedste slags, og har han endnu fortalt nogen skipperskrøner?"

"Stille, din tossede tøs!" bemærkede faderen, idet han rejste sig.

"Åh, fader, du må ikke forhindre hr. Levander i at aflægge fuld rapport … Lad mig se: hvem ligner kaptajnen på *Den gamle Dreng* – måske kaptajn Broscher?"

"Bevares, nej: jeg kan fortælle mamsell Rosa, at han ganske sikkert ikke har drukket broderskål med kaptajn Broscher!"

"Så meget des være for ham! Så kan hr. Levander gerne lade ham forstå, at jeg finder det under min værdighed at tage imod ham – for en skipper uden skrøner er som et sejl, der ikke kan rebes: det er intet værd!"

"Sådan en lille taske!" Købmanden gav sin datter et blidt drag over nakken, der vendte han sig mod sin hustru og sagde i forbigående: "Jeg kan jo bede hr. kaptajnen komme og spise til middag hos os, hvis han intet har at forsømme med det?"

"Gerne, min ven," svarede hun.

Frokosten var næppe blevet taget af bordet, før selskabet blev forøget med Carl Salzwedel, som, uden at give sine følelser og indtryk til pris for enhvers blik, sådan som tilfældet var med løjtnant Viktor, dog lagde en alvor for dagen, hvoraf man kunne se, at han omgikkes med tanker af samme slags som denne.

Da de unge piger vendte tilbage til deres værelse, fandt de Hildur, som allerede var blevet træt af at være alene.

De tog plads, hver ved sit vindue, hver ved sit sybord.

I fredstid arbejdede de alle tre ved samme bord, men på de dage, da skyer formørkede den enes eller den andens himmel, isolerede man sig viseligt.

Der gik en trykkende forstemthed gennem hele det lille selskab. Tekla regnede roligt og ordentligt på sit broderi, mens Hildur med fortvivlet iver lod nålen flyve gennem og ved siden af sømmen. De unge mænd gik op og ned ad det lange stengulv med knagende skridt og arrige miner.

Himlen derude havde allerede længe været overtrukket – det var gråt både inde og ude.

"O, min Gud, jeg tror, at egernet har kradset døren op til fugleburet!" sagde Rosa, henrykt over et påskud til at komme ud, for det var langt bedre at lege gemmeleg med egernet end at sidde stille og høre på idelig sukken og kremten.

10. På kontoret

"Hr. grosserer Mørk, formoder jeg?"

"Kaptajn Stangerling?"

Albin gik den indtrædende købmand et par skridt i møde, men ligesom tilbageslynget af en indre magt, blev han pludselig stående, mens hans blik fæstede sig på den ham ganske fremmede mands ansigtstræk og hele person.

Grossereren måtte vel også på sin side være blevet betaget af en sælsom sindsbevægelse, for også hans øjne fæstede sig på gæsten med næsten samme ubevidste opmærksomhed.

Samtidig syntes de begge to at indse det upassende ved dette forhold og det umulige ved de billeder, der viste sig for deres indre blik; ingen af dem havde jo set hinanden før.

"Vi øboer er såre ilde stedte med hensyn til postvæsenet," begyndte grossereren, "vore breve kommer os så sent i hænde. Imidlertid, da nu hr. kaptajnen er kommet ..." Mørk bukkede, og tilføjede noget om, at postbåden var havareret, men ventedes senere på dagen.

"Jeg håber," sagde kaptajn Stangerling, som nu var blevet herre over sin usædvanlige bevægelse, "at hr. grossereren allerede har fået visse efterretninger gennem sine herrer tilkommende svigersønner?"

"Mine tilkommende svigersønner," svarede Mørk, ikke så lidt forundret over denne indledning, "er ikke forretningsmænd ... Men behager kaptajnen ikke at tage plads?"

"Jeg takker ... De omtalte herrer har altså intet berørt om vort møde i nat?"

"Jeg har blot talt med en af de unge mænd, og jeg må tilstå, at han ikke med et eneste ord hentydede til denne fornøjelse."

"Å, hvad hans fornøjelse angår, er hans forglemmelse ganske tilgivelig. For resten traf vi sammen ved et sted, som man kalder for Røver-Liljes Hule."

"Virkelig?"

"Ja bestemt!"

"I nat?"

"Som jeg siger."

"Men hvad ærinde kunne mine svigersønner vel have der på en sådan tid?"

"Det er noget, som det ikke tilkommer mig at forklare … men hvad derimod mit ærinde angår, så …"

"Min bedste hr. kaptajn," – Mørks mine opklarede sig mere og mere – "tillad mig at forsikre Dem om, at hvis jeg havde modtaget hr. Appletons brev, ville jeg allerede have været om bord tidligt i morges! Jeg formoder, at hr. kaptajnen har haft den godhed at overbringe noget småpilleri?"

"Smuglergods, ja!"

"I god behold?"

"Jeg håber, at hr. grossereren vil forefinde det i den tilstand, skønt der dog kom en smule regn på pakkerne."

"De kan være overbevist om min taknemmelighed og min beredvillighed til gentjeneste. Appletons brev kommer vel i eftermiddag, tænker jeg. Kaptajnen er lastet med …"

"Salt."

"Godt – vi skal afgøre forretningerne i morgen formiddag, jeg tror nok, at en af mine venner lader sig overtale til at indgå interessentskab med mig om at købe lasten."

"Fortræffeligt – og jo før losningen begynder, desto bedre; en sømand har altid knapt med tid."

"Det er i sin orden. Jeg hører heller ikke til dem, der vil forhale tingene unødigt."

"Og hvis hr. grossereren skulle anse sig forpligtet til den ringeste gentjeneste – for jeg må indrømme, at jeg har så ringe lyst til slige forretninger, at denne gang var både den første og den sidste – så ville jeg udbede mig en velvillig håndsrækning med hensyn til last herfra, helst til Gävle."

"Det træffer sig jo heldigt: jeg har netop en kornladning liggende parat."

"Fortræffeligt!"

"Men tillad mig at bemærke, at det for en søfarer er ensbetydende med mindst halvtreds procents tab at have så strenge grundsætninger!"

Albin smilede. "Jeg tror tværtimod, at jeg har fordel af det."

"Hm, min gode kaptajn: dårlige konjunkturer, forfærdelig dårlige konjunkturer!"

"Nå ja, de er vel ikke så gode; men med arbejdsomhed og påpasselighed tror jeg nu ikke, de mere nu end før kan forhindre erhvervelsen af selvstændighed og en i det mindste nogenlunde anstændig formue."

"Men en så ung og rask kaptajn som De burde gøre forretninger, som hurtigt kan hæve hans vilkår over middelmådigheden."

"Men hvis han nu foretrækker *den*?" svarede Albin rødmende.

"Så følger han naturligvis blot sin lyst. – Men tør jeg spørge, hvordan hr. kaptajnen kunne finde frem til Liljes Hule?"

"Jeg rådførte mig med en af mine folk, som er en indfødt gotlænder, og han … men han står netop her udenfor med en kappe, som hr. grossereren har bestilt fra Liverpool."

"Hvad – er den blevet båret sådan på den åbne gade midt om dagen? Min kære hr. kaptajn, blot ingen fra toldvæsenet har fået øje på den!"

"Toldfiskalen havde selv den artighed at bringe den i land."

"Hvad for noget?" Mørk blegnede – han havde endnu aldrig fået nogen dom for smugleri.

"Jeg havde glemt at lægge kappen ved pakkerne, som er gemt i røverborgen. Derfor, og fordi jeg var urolig for at komme i klemme ved fortoldningen …"

"Min herre, min herre!" Mørks bleghed skiftede til det stærkeste karmoisinrød.

"… benyttede jeg mig af lejligheden."

"Hvilken lejlighed?"

"Fiskalen kom om bord i en lille let sommerfrakke."

"Ja – ja?"

"Men da vi pludselig fik en kraftig regnbyge, fandt jeg, at det tilkom mig at byde ham noget, han kunne kaste over sig."

"Det er aldrig muligt!"

"Hvorfor ikke? Det var ikke mere, end hvad høfligheden fordrede, og da jeg ikke havde noget af mit eget ved hånden, lånte jeg ham hr. grossererens kappe, hvoraf han også med taknemmelighed benyttede sig."

"Han … toldfiskalen bar min kappe i land … ha, ha, ha! Forbandet morsomt! Og det gik godt?"

"Min konstabel, den samme person, jeg lige talte om, fik ordre til at følge med ham og tage kappen tilbage – og som

sagt, han står her udenfor."

"Nå, denne hædersmand skal ikke have gjort den gang forgæves … Men hele historien er så dristig, så godt og klogt udtænkt, at jeg ikke begriber, hvordan den kan være opfundet af andre end en rigtig smugler."

"Åndsnærværelse er nødvendig til alt – men jeg må udbede mig hr. grossererens strengeste tavshed, for jeg er ikke glad ved denne sag, og vil ikke for alt i verden, at den brave embedsmand skal blive til latter."

"O, frygt ikke, jeg ler aldrig højt – men hvad gør hr. kaptajnens mandskab … åh, det er min sandten den bedste streg, jeg har hørt om i lang tid!"

"Mine folk ler heller aldrig højt af en sag, som deres kaptajn behandler alvorligt: de føler på forhånd, at vi under sådanne omstændigheder ikke ville sejle længe sammen."

"En sådan disciplin falder i min smag … Men tillad mig nu at udbede mig fornøjelsen af hr. kaptajnens selskab ved en tallerken suppe her til middag, så jeg kan præsentere min familie."

"Jeg takker – det skal være mig en fornøjelse!"

Kaptajn Stangerling tog sin hat. Bas blev indladt, og kaptajn Stangerling forlod grossereren, der endnu en gang forsikrede ham om sin forbindtlighed.

Et kvarter senere, efter at Bas var blevet affærdiget på en for ham højst tilfredsstillende måde, steg grosserer Mørk atter op ad trappen og ind i sin kones kabinet – Amelie havde stadig sine private enemærker.

Om end mandens besøg ikke mere gik for sig med samme omstændelighed som før, var det dog altid med en følelse af ublandet glæde, han var alene med den eneste, der havde elsket ham, den eneste, han af sin hele sjæl havde elsket, for kærligheden til døtrene var dog en underordnet følelse i sammenligning. Han var stolt over dem; men egentlig var det kun Rosa, der havde sneget sig rigtigt ind i hans hjerte. For Tekla havde han en vis besværlig agtelse, hvorimod Hildurs næbbethed og egensindighed ofte satte hans tålmodighed på prøve og satte hans indre i dette vilde oprør, som voldsomme temperamenter føler, når de ikke kan få lov af bryde ud. Rosa legende barnlighed kunne han godt lide, men ingen af dem var dog for ham som hans hustru – for hun var uerstattelig.

Amelie sad ved skrivebordet, beskæftiget med at gennemgå husholdningsregnskabet for den foregående måned.

"Se her, min ven," – grossereren lagde kappen på stolen – "her er noget for pigebørnene."

"Kære Arne, har du nu atter ..."

"O, det er en prægtig historie!" Og grossereren tog ikke i betænkning at fortælle sin hustru det hele.

"Jeg synes meget godt om den unge kaptajns opførsel, men jeg er ikke sikker på, hvor kloge Hildur og Rosa kan være, så de må ikke høre noget om denne sag. det er nok, det de får deres sjaler ... Ak, Arne, det ville glæde mig, om det var sidste gang, de fik noget på *den måde* – du har dog nok råd til at give dine døtre fortoldede sjaler."

"Råd, råd! ... I kvinder forstår kun lidt, hvad der fordres for at vedligeholde en dyr husholdning! – I vil blot, at der altid skal være fuldt op."

Amelie smilede sørgmodigt. "Du ved, hvor lidt denne bebrejdelse passer på mig! Du ved, jeg ville være tilfreds med det aller ringeste, når blot …"

"Jeg ved, hvad du mener, Amelie – men så barnlig kan du vel ikke være, at du mener, at smugleri er andet og mere end en bagatel."

"Bagatel – men hvis du blev opdaget og kom i hænderne på loven?"

"Å, man ved at gebærde sig. En købmand kan ikke bjerge sig et ordentligt udkomme uden at snyde toldkammeret – kan man vel gøre for, at vi er belagt med en så hård told, at vi næsten må købe varerne to gange?"

"En købmand som dig kunne nok klare sig."

"Jeg frygter, kære Amelie, at du bedrager dig selv i spørgsmålet om mine økonomiske forhold. Måske sidder vi til sidst tilbage, og den dag kan komme hurtigt nok, på bar bund – jeg ved nok, hvordan det er."

"Ser man det – jeg synes, dit temperament er blevet noget lysere – fald nu ikke tilbage til dine gamle jeremiader, min gode Arne!"

"Nej, lysere er det ikke, snarere tværtimod; til dig, som jeg kan betro alt, vil jeg fortælle, at jeg føler et eller andet uforklarligt inde i mig … jeg bliver nødt til at drikke et par glas til middagen."

"Hvordan har du det da egentlig?" spurgte hustruen med øm og indtrængende opmærksomhed.

De to ægtefæller satte sig i sofaen. Arne tog sin hustrus hånd og pressede den hårdt mod sine læber. Hans ansigt havde skiftet udtryk: en hemmelig skælven talte nu ud af det.

"I Guds navn, Arne?"

"O, hvis jeg ikke havde dig, ville man for længe siden have fortalt, at grosserer Mørk havde hængt eller druknet sig."

"Hvor du taler!"

"Har du sendt Will ud til Elfhagen?"

"Ja!"

"Hvornår kommer han tilbage?"

"Det er der ikke taget bestemmelse om!"

"Hvor han vil sørge, den stakkels dreng!"

"Å, lapperi – der er jo folk derude. Desuden har han jo hunden, som er mere for ham end menneskene."

"Men …"

"Jeg sagde jo, at jeg havde en besynderlig fornemmelse – nuvel, Amelie, det er mit ønske, at ingen taler om den døvstumme eller så meget som nævner hans navn. Jeg kan ikke forklare mig nærmere, for jeg forstår ikke selv, hvorfra den følelse kommer, som siger mig, at det bør være således."

"Jeg frygter, du bliver forfulgt af en tom skygge. Hvor ofte har du ikke, når en eller anden fremmed er landet, holdt Will ude af syne!"

"Ja, men man har ikke altid kun med skygger at gøre – naturen driver ind imellem en besynderlig leg: nu denne unge kaptajn …"

"Hvad – han?"

"Han ligner Will forunderligt! Det var ligesom blodet stivnede i mig, da jeg fik øje på ham – og han … ja, jeg så ikke fejl … hvorfor blev *han* stående lige så ubevægelig? Jeg ved dog slet intet om denne mand!"

"Arne," sagde Amelie så sagte, at ordene næppe nåede hendes mands øren, "noget, som jeg ikke kender, må have tildraget sig den nat på … på … *La belle Coquette*."

"Tys! Vil du gøre mig afsindig?"

"Og broderen … Wills ældre broder?"

En skælven gennemfo'r mandens lemmer. "Jeg har jo sagt dig, at han … Amelie, du må ikke benytte din magt over mig til et sådant øjemed! Jeg er blevet svag i hovedet, siden sindet er kommet i uorden – lad os ikke tale et ord mere om den genstand! Jeg sværger dig til, at jeg har intet at gøre med denne mand, men jeg vil føle mig bedre, når jeg ser hans ryg."

"Og indtil da?"

"Får han naturligvis sin gang her i huset som andre kaptajner!" svarede Mørk med genvunden fatning. "Du skal ikke være urolig. Du kender mit sind: det er tungt og udsat for mange tåbelige vildfarelser."

Uden at afvente svaret, skyndte han sig ud. Amelie lod hovedet synke ned i hånden og så længe efter ham.

Hvor dybt led ikke denne kvinde, som i det ydre syntes så rolig og fattet – hvor begræd hun ikke den dag, som havde kastet hende ind i dette usalige forhold – hvor meget bad hun ikke om tilgivelse for at have elsket en forbryder så højt, og hvor varmt bad hun ikke om, at det dog måtte lykkes hende at bringe ham ind på troens og håbets vej! Ak, arbejdet var allerede for længe siden begyndt, men hvor tærende end angeren greb denne sjæl, var den dog endnu besmittet med alt for mange verdslige begær, alt for meget selvbedrag, til at kunne finde vej til lyset.

En navnløs uro greb hende i brystet, men den blev gemt af vejen til nattens ensomhed, for hun ønskede ingen spørgsmål, ville ikke forstyrre sine døtres ro.

Ak, hun anede ikke, hvor alvorligt denne var på vej til at blive forstyrret, for hun havde ikke den ringeste anelse om Hildurs forbryderiske letsindigheder, eller hvor langt ud den havde ført de fire trolovede!

11. En omvendt kærlighedsscene

Rosa var ilet ud for at se, om egernet vovede et angreb på grønsiskenens residens – og Rosa blev, hvor hun var.

"Forsømmer du ikke din rejse?" spurgte Hildur, idet hun kastede et hvast blik på sin elsker.

"Hvilken rejse?" Den stakkels Viktor havde allerede glemt sin historie om sejladsen til Carlsøerne. I det samme nærmede Carl sig Tekla, og stillede sig ved siden af hendes bord.

"Du ved, jeg rejser i overmorgen?"

"Venter du ikke på postbåden igen?"

"Nej!"

Ny tavshed.

"Tekla!"

"Bedste Carl!"

"Jeg må udbede mig en samtale med dig i enrum."

"Jeg troede også, du ville finde det nødvendigt – derfor har jeg sendt dig et brev i morges."

"Jeg har ikke modtaget et sådant!"

"Du kom altså ikke lige hjemmefra?"

"Ikke helt!"

"Du finder det, når du kommer hjem."

"Og på hvilken tid træffer jeg dig?"

"Det kan du se i brevet."

"Så vil jeg gå straks." Carl tog sin hat, men med et blik, som hverken lovede glæde eller håb.

Da han lagde hånden på dørhåndtaget, bemærkede Tekla, dog kun i et forbigående tonefald: "Vi får dig vel at se til middag?"

"Jeg tror det ikke. Fader og moder ser mig så lidt derhjemme – og *de* sætter pris på mit selskab de par dage, jeg endnu kan blive."

"Det er da så naturligt!" svarede Tekla uden at forråde blot den mindste smule ærgrelse over eftertrykket på *de*.

Carl vendte sig hastigt, men efter at han med en dybere følelse, end han gerne ville lade, havde kysset til trolovedes hånd, forlod han værelset for alvor. Straks derefter gik Tekla ind til sin moder, for at tale et par fortrolige ord om sin svære stilling; men da hun blev opmærksom på spor af uro og anspændelse i den elskede moders ansigt, ville hun ikke øge mængden af dennes bekymringer, men søgte i stedet at opmuntre og underholde den, som så ofte havde gjort det samme for hende.

Under den korte samtale mellem Carl Salzwedel og hans trolovede, havde Hildur og løjtnant Viktor ikke vekslet hverken ord eller blikke.

Men næppe var de blevet alene, før Hildur ude af stand til at styre heftigheden af sine lidenskabelige indtryk længere, styrtede sig i Viktors arme og brast i heftig gråd, som et barn, der *må* græde ud, før det atter kan tale og høre.

I de øjeblikke, den stærke paroxysme varede, havde Viktor med begge arme omsluttet hendes liv, og bryst mod bryst udkæmpede de nogle øjeblikke, som med deres tyngde syntes at skulle kvæle dem begge.

Endelig drog Hildur et dybt lettende åndedrag. Viktors arme åbnede sig langsomt – de trolovede stod lige overfor hinanden

og vekslede blikke fulde af smertelig angst.

Det var hende, der først brød tavsheden.

"Kom, lad os sætte os: vi må tale fornuft, Viktor!"

"Vil *du* tale fornuft?"

"Du skal høre på mig! Til at begynde med, Viktor, du ved jo, at jeg ikke er ond?"

"Jeg ved ingenting."

"Sådan må du ikke svare: vi skal ikke skændes! Du kan dog vel ikke for alvor tro, at jeg er ond?"

"Det ved kun Gud!"

"Viktor, Viktor, nu er det dig, der er ond – og dog ser Gud, at min hensigt og mine ønsker i det mindste nu er de bedste."

"*Nu*, ja!"

"Du vil altså sige …"

"Ja, siden du selv beder om det, så vil jeg sige, at *det*, som du lokkede mig til, ikke kan rubriceres som andet end – ondskab."

"Og det er *dig*, der taler sådan til mig?"

"Hvem skulle vel være nærmere til at tale sådan til dig, end jeg, som i min letsindighed har tjent dig som kastebold, jeg, som har kunnet fornedre mig til at spille en sådan nedrig rolle, blot for at … at …"

"Ti – du ved ikke, hvor du sårer mig!"

"… blot for at tilfredsstille din egoisme, din forfængelighed og din misundelse!"

"Pas på, Viktor – du går for langt!"

Hildur glødede og skælvede, men Viktor så intet. Han fortsatte i samme tone:

"Kan du huske, hvordan jeg, som nu med afsky tænker tilbage på disse stunder, leende aflagde rapport for dig om mine

fremskridt … hvilke fremskridt – ja, forræderiets mod al ære og følsomhed!"

"Ah … ah!" Hildur gispede efter vejret.

"Kan du huske, hvordan vi, et trolovet par, morede os med den lille uskyldige fornøjelse, lidt efter lidt at opregne din umistænksomme søsters mindste gunstbevisninger efter alle de sukke og hemmelige tegn, som jeg berettede om og du talte sammen? … Ve over min svaghed – ve over dit koketteri: det er dem, der har styrtet os alle i fordærv!"

Viktor tav, men da hans blik atter søgte Hildurs, fo'r han skælvende tilbage.

Hun, som han henført havde tilbedt, kunne hun således blive forvandlet? I vild, ukuelig vrede fløj hun op, stampede i gulvet med sine små fødder, rev sig i det lange, skønne hår og vred fra tid til anden hænderne, så de fine fingre fik dybe mærker af det. Tale kunne hun ikke, men hun så på Viktor med blikke, hvori had og kærlighed, hævntørst og afsky lynede side om side. Endelig sank hun ned på sofaen, hvor hun blev liggende ubevægelig i flere minutter.

Noget beroliget ved denne heftighed, som i sin voldsomhed afkølede hans egen, betragtede Viktor med anger, uro og medlidenhed den unge pige, i hvis ligblege ansigt livets farve så småt begyndte at vende tilbage.

"Undskyld," var hans første ord, da han forstod, at hun atter formåede at høre ham, "undskyld, Hildur! Jeg ved, at jeg har såret dig meget – men det er alt sammen kun resultatet af … du ved, hvad jeg mener!"

"Ja, du har givet flere oplysninger, end jeg selv havde kunnet udfinde – du hader mig, Viktor!"

"Nej, ved Gud, det kan jeg dog ikke!"

"Du elsker mig i hvert fald ikke mere?"

"Ikke som før!"

"Slet ikke mere?"

Viktor sukkede.

"Du ville ønske – ikke sandt – at jeg gav dig en foræring …"

Viktor så op uden at svare.

"… din frihed?"

"Jeg ved ikke helt, om det er mit ønske, men hvad jeg ved er, at der efter denne usalige vending, vor uværdige spøg har taget – og det kunne vel ikke gå anderledes, siden vi har udfordret mørkets magter – næppe er noget håb om, at vor forbindelse kan bringe os nogen lykke."

"Og dog, Viktor," – nu brast Hildur atter i gråd – "kan jeg ikke leve uden dig … O, min dyrebare, min eneste, min elskede Viktor, du ved jo, at jeg bliver tosset, hvis du forlader mig!"

"Du trøster dig snart!"

"Aldrig – du kender mig ikke! Graven eller dig: for mig findes ingen andre valg."

"Men du må vide hele sandheden, Hildur! Jeg føler ikke blot, at min tidligere lidenskab er kølnet (skønt Gud ved, at jeg blæste til flammen for at holde den i live, så længe der blot var den mindste gnist tilbage) men i mit hjerte er jeg dig også … utro – hører du, Hildur – utro!"

"Nå ja," svarede Hildur med en hastig forandring i tonen, og en tilsvarende hastig vending skete i hendes væsen, "det er ikke *mig*, der har ret til at beklage mig over denne bekendelse."

"Jo, vel har du da ret til det, skønt det intet kan hjælpe."

"Nej, Viktor, jeg har ikke den mindste ret til at fordømme dig, for ..." hun holdt inde, mens hun lod hele styrken af et på en gang bly, vemodigt og elektrificerende blik spille mod Viktor.

"Hvad ... hvad mener du?"

"Er jeg da ikke skyldig i den samme forbrydelse? Har ikke den skiftende kulde og varme, med hvilken jeg i den senere tid har mødt dig, vist dig, at jeg under indflydelse af en fremmed følelse ikke rigtig har forstået mig selv, ikke har vidst, hvad jeg skulle gøre?"

"Store Gud, skulle du da have bedraget mig? Du løj, når du trykkede dine læber mod mine? Det var en anden, du så for dig, når du omfavnede mig?"

"Ak," sukkede Hildur, "hvor har vore fejl været lig hinanden, Viktor!"

"Lig hinanden – nej, bestemt ikke! Jeg kunne ikke forråde dig."

"Det kunne jeg heller ikke mod dig! Du ser, hvorledes jeg har stridt, for ikke at skulle vige fra pligtens vej."

"Ha – pligtens vej! ... Hvilken kvinde: hun, som så mange gange har svoret, at jeg var hendes et og alt!"

"Har du ikke lige så ofte svoret, at jeg var *din* gudinde? Lad os opgøre vor debet og kredit, så vil du finde, at alt går op, og at vi kan skilles lige så hyggeligt og roligt som to rejsende, der tilfældigt har mødt hinanden på en gæstgivergård og talt en stund sammen."

"Forfærdelige letsind!"

"Hvad kan jeg vel gøre for min natur?"

"Jeg gyser for dig, Hildur!"

"Ja, det gør jeg også selv."

"Egentlig er det synd at kaste et sådant væsen som dig ud på de vildene vover."

"Kaste – sagde du: kaste?"

"Ja vist, for hvis vort bånd brydes, og intet holder dig tilbage …"

"Du forstår mig ikke, min bedste Viktor!" svarede Hildur stolt. "Efter de bekendelser, vi nu har gjort for hinanden, er der intet bånd imellem os. Pligten holdt os nok lidt løst sammen her på det sidste, men siden nu delikatessens slør ikke mere dølger, hvad der burde dølges, er båndet da endelig bristet af sig selv."

"Du tror altså?"

"Ja, jeg tror bestemt, at vi nu er frie som fuglene i luften."

"Hildur, du overrasker mig!"

"O, hvor det er herligt at indånde frihedens velgørende luft … Men, kære Viktor, tiden går, mens vi her betror os til hinanden som et par gamle venner … jeg får næppe tid til at klæde mig om til middagsbordet."

"Og det kan du tale om nu?"

"Ja, det er skam ikke uden betydning; vi venter fremmede: papa har indbudt kaptajnen på den nys ankomne skonnert til middag."

Viktor stod som himmelfalden. Han elskede, som han selv troede, ikke sin trolovede mere – men at bryde i et øjeblik, hvor han fandt hende mindre værd end intet … Denne ubegribeligt dristige og legende letsindighed havde dog en tiltrækning … var det ikke hans pligt at opofre sig, hellere end at give hende til pris for et lunefuldt sinds omskifteligheder? Utvivlsomt! Hvis blot fornuften atter fik ham i sin magt, ville han sikkert indse,

at enhver anden handlingsmåde ville være ham uværdig, især når Tekla var bundet med lænker, som hun næppe ville bryde, for hun var en kvinde uden letsind.

Mens Viktor gjorde sig disse tanker, stillede Hildur sig hen ved vinduet.

"Ah!" udbrød hun hastigt og kastede et langt blik hen ad gaden, "hvad er det for en smuk ung mand? Aldrig har jeg set et friskere udseende, en bedre figur! … Skulle mon gud Amor selv have fundet for godt at lægge til her i vor lille koloni?"

"Men dog, skal du nu også gå i brand for ham? Jeg kender ham ganske udmærket: vi havde et eventyr sammen i nat."

"Hvorledes, min egen Viktor – et eventyr?"

"Hvad nu – tiltaler du den sådan, som du netop har behaget at hædre med så åbenhjertige betroelser!"

"Hurtigt, begynd straks at fortælle! Hvor mødte du ham? Jeg troede, det var den fremmede kaptajn?"

"Ja, netop ham."

"Men hvordan kan I da have truffet hinanden i nat?"

"Det er en hemmelighed."

"Viktor … elskede Viktor … hvor?"

"I en røverborg ved månens blege skær!"

"Som du plager mig! Jeg vil spørge ham selv."

"Pas på," sagde Viktor med en hastigt påtaget kulde, "du kunne få en underretning, som end ikke din hurtige tanke ikke kunne besvare. Desuden ville du dermed gøre Carl til din fjende."

"Aha, Carl var også med?"

"Ja … men endnu et *velment* ord: spar dig følgerne af en ilde anbragt nyfigenhed – og tænk sidenhen på, hvad vi i dag har

talt om! Vor samtale er, Gud nåde os, atter slået over i letsindighedens ånd, men den har dog indeholdt sandheder, som er en dybere eftertanke værd. Jeg har ikke løjet for dig."

"Måske har *jeg* heller ikke løjet … Og endnu et åbenhjertigt ord: se på mig, når Carl Salzwedel træder ind, så vil du ikke oftere frygte, at du skulle have misforstået mig!"

Hildur ilede bort, i samme øjeblik hun havde udtalt disse ord.

Viktor stod tilbage i et hav af forskellige tanker.

12. Middagen

Da Albin havde forladt grossererens kontor, gik han i lang tid rundt i Visbys gader uden egentlig at se noget.

"Om jeg så tænkte til dommedag," sagde han til sig selv, "så tror jeg ikke, jeg ville være i stand til at erindre mig, hvor jeg har hørt den stemme og set de træk … Men det er klart, at jeg må tage fejl; jeg har aldrig i mit liv før truffet på nogen Mørk … Ah, man kan ikke blive klog på disse hemmelige og besynderlige instinktet, der engang imellem kommer som varsler ved visse bekendtskaber! Hvis jeg ikke tog fejl, oplevede han også et sådant varsel – skulle den mand komme til at krydse min bane som fjende … Når jeg forlader Visby med min last, er vi jo igen skilt, og narrer han mig på nogen måde, så er det vel i alle tilfælde en sådan bagatel, at det ikke kan påkalde mystiske varsler fra … Gud ved, om ikke kaptajn Flyborgs ånd går igen i mig! Jeg har af og til en smule hengivelse til overtro – det kan ikke gå an!"

Den unge kaptajn gik om bord, for, efter at have udstedt nogle nødvendige ordrer, at gøre sit toilette med mere end sædvanlig opmærksomhed. Der fandtes så mange unge damer i huset, som allerede havde vakt hans nysgerrighed.

"Hør, piger," sagde fru Mørk, idet hun kort før middag så ind i døtrenes værelse, "papas humør er i sin værste forfatning, og som I ved, er det da en fiks ide hos ham ikke at tåle vor rare lille Will."

"Ak," svarede Rosa, idet hun et øjeblik holdt inde med at rette på sin krave, "denne uretfærdighed kan til sidst tage livet af den stakkels dreng! Jeg så ham i morges, inden han og Rolf gik; han så så bedrøvet ud, at han nær havde fået mig til at græde."

"Ja, jeg ved, hvor ømt du føler, mit barn. Og i morgen skal du og jeg tage en lille tur til Elfhagen: det vil han synes om."

"Men han må vel følge med os tilbage? Papa var jo rar nok ved frokosten."

"Han er ikke rar med hensyn til humøret – og jeg råder jer alle tre til ikke at lade jer mærke med Wills fravær, ikke en gang med hans tilværelse, selv om I skulle få naturlig anledning dertil."

"Hvad skulle det være for en anledning?" spurgte Tekla, idet hun kastede et sideblik på moderen.

"En meget simpel: kaptajn Stangerling har i papas øjne nogle træk, som minder ham om Will. Jeg tror, det blot er en fantasi, men hvis et så almindeligt tilfælde, som at to mennesker ligner hinanden, virkelig skulle findes her, må I ikke lade jer mærke med det, hverken med ord eller blikke, for i dag fordres der kun den ubetydeligste anledning til at opirre papa og med det samme fremkalde hans sjælesygdom, som I jo nok ved, vi søger at holde hemmelig; som noget, der ikke angår resten af verden, men alene os, der gerne vil have ham omkring os."

Alle tre piger gav deres lydige bifald tilkende, og moderen fjernede sig.

"Hvor alt dette er besynderligt og ubehageligt – sådan er det ikke i andre huse," mente Rosa og fortsatte med at sætte sin krave.

"Hvor ved du det, lille Rosa? Du kan jo ikke kende forholdene i andre familier! Men du kan være overbevist om, at der findes noget hos enhver, som man ønsker at have for sig selv."

"Kære Tekla, det tror jeg også! Men da Will har så mange penge og papa er hans formynder, så må jo alle mennesker jo undres over, at han så ofte bliver vist ud til Elfhagen – jeg har selv lyst til at flytte derud!"

"Tal nu ikke mere om det lapperi med Will," faldt Hildur ind, ivrigt beskæftiget med sine lokker.

"Lapperi!" udbrød Rosa fortrydeligt. "Hvor er du ond!"

"Og hvor er du blødhjertet!"

"Det viser da, at jeg i det mindste har et hjerte!"

"Så," sagde Tekla med sin rolige stemme, "nu skal I to ikke til at synge duet igen! Hvis kaptajn Stangerling skulle komme ind nu, ville han tro, I var en flok snadrende ænder."

"Åh, du og dine naive lignelser," sagde Hildur ophidset.

Men det var nu ikke så let at ophidse Tekla: hun fortsatte med sin oprydning, for hun var allerede for længe siden færdig med sit toilette.

"Nå, men siden I er så ligeglade," vedblev Hildur, "så får I heller ikke en hemmelighed at vide, som kun jeg kender. I stakler har vel ingen anelse om, hvad der i nat tildrog sig ved Røver-Liljes hule – det er en net historie, hvori både kaptajnen på *Den gamle Dreng* og vore to herrer er indblandede i."

Tekla så mistroisk ud, men Rosa vendte nysgerrigt sit smukke hoved mod søsteren.

"Jeg har ikke tænkt mig at sige mere," fortsatte Hildur, fornøjet med at vække sine søstres nysgerrighed, "ikke et ord, ikke et bogstav, om I så tigger mig på jeres knæ!"

Der lød fodtrin og stemmer fra stuen ved siden af.

"Tys!" hviskede Hildur, "det er papa og gud Amor! Jeg sagde jer nylig, hvor smuk og statelig han er – hvis moder ikke havde afbrudt mig, ville I have måbet over min beskrivelse. Men ikke et ord om det andet, så stiller vi os blot, siger Viktor."

Her skiftede Teklas kind over i rødt; nu først troede hun, at der lå noget under Hildurs snak.

"Hvordan, et rigtigt eventyr – hvor usædvanligt!" sagde Rosa, idet hun strammede bæltet om den smalle midje og stak en lille buket af nelliker og liljekonvaller i spændet.

Et øjeblik efter bankede moderen på døren.

Da det generede de unge damer at gå ind alle på en gang og stille sig op som til parade, gik kun Tekla den sædvanlige vej. Hildur kom lidt efter fra det blå kammer, hvorimod Rosa begav sig til spisestuen, for at ordne blomsterne i vaserne, noget hun var så vant til, at hun sagtens kunne tænke på andre ting samtidig, og i dag faldt det naturligt, at hun undrede sig over, om Hildur kunne være blevet narret, hvad angik den fremmede. "Å ja, det er hun nok!" sagde hun leende til sig selv. "Det kunne bedst ligne hende – som om Amor skulle gøre sig ulejlighed med at komme her, forklædt som sømand!"

Det kan ikke betvivles om en mand som vor kaptajn, at han jo måtte være tilgængelig for den nydelse at se smukke kvinder. Tekla med sine sorte øjne, det pragtfulde fløjlssorte hår og sin ædle holdning blændede ham. Den elegante Hildur, hvis skælmske blik skiftede udtryk hvert sekund, og på hvis rosenrøde læber elskværdighed og skæmt legede, forekom ham fortryllende. Men Rosa, som var blevet præsenteret i al hast ved selve indtrædelsen i spisesalen, forekom ham som en lille

elskelig mellemting, hos hvem barnet og nymfen var så sammensmeltede i hinanden, at han ikke kunne sige, hvilken af dem der var den overvejende.

Hvad omvendt det indtryk angår, kaptajn Albin selv gjorde, må vi i overensstemmelse med sandheden nævne, var højst fordelagtigt. Fruentimmer anses i almindelighed for at have en lille svaghed for det, der falder i øjnene, og da Albin desuden havde et frit, elskværdigt væsen med en passende iblanding af sømandens bramfrihed, så må man ikke forundre sig over, at pigerne ved et hastigt blik udvekslede deres ganske ensartede tanker.

Ved bordet henvendte han sig dog mindre til døtrene end til moderen. Han var ganske indtaget af denne kvinde med det blege, fine ansigt, og hans blik fulgte hende så troligt, at havde det været i Holgersens yngre dage, ville kaptajn Stangerling ikke have sidde ved dette bord oftere.

Med ukunstlet velbehag modtog Amelie den unge sømands opmærksomhed, og ikke en eneste af hendes døtre misundte hende det fortrin, hun fik i dag ligesom mange gange før.

Den lighed mellem kaptajn Stangerling og Will, grossereren havde omtalt, forbavsede også de andre, og Viktor, som ikke havde fået noget at vide, sagde højt til Hildur, hvis blik nu og da svævede hen over den fremmede:

"Synes du ikke, at kaptajnens ansigt minder om sukkenes søn?"

Mørk og hans kone vekslede et hastigt blik, der blev opfanget af Tekla, som det heller ikke undgik, at et udtryk af sky rædsel afmalede sig i faderens øjne.

"Det var en højst tragisk benævnelse." sagde kaptajnen, idet han så på løjtnanten, "jeg ville aldrig have kunnet forestille mig, at jeg lignede en sukkenes søn."

"Hvorfor ikke?" svarede Viktor. "Ligger ikke suk og smil, glæde og smerte bestandigt side om side? Men ligheder kan jo findes i visse personers ansigtstræk, som ellers er så forskellige som nogen i alle livets forhold."

"Sandelig – men selve titlen er i alt fald så poetisk, at jeg ikke kan andet end fatte en vis interesse for personen."

"Det er min mands myndling, der tales om, som for øjeblikket opholder sig på landet," besvarede værtinden hastigt denne bemærkning.

"Hvor kom det sig, at du og Carl var ved Liljes hule i nat?" spurgte Mørk pludselig tvært.

"Af den simple grund, at da vi i aftes gik herfra, fandt vi vejret indbydende til en spadseretur. Under vor samtale mærkede vi ikke, hvor langt vi gik, men da vi endelig så, hvor vi befandt os, foreslog Carl, at vi skulle bese den mærkelige hule."

"Netop som vor gode kaptajn her også fandt på at gæsterere hos Røver-Lilje – den gamle rede er vist ikke blevet beæret med så mange besøg i lang tid!"

Kaptajnen, som havde grundet meget over, hvem af pigerne der udgjorde de omtvistede fæstemøer, og hvem der specielt var Victors forlovede – for dette kunne ikke mærkes – fandt nu en lykkelig anledning til at vende sig til de unge damer med det spørgsmål, om de havde gjort nogen valfart til denne romantiske egn.

Af deres svar sluttede Albin sig straks til enhvers smag.

"Vi har så romantiske mindesmærker indenfor murene," sagde Tekla, "at jeg for min del sjældent udvider kredsen af mine nydelser."

"Vel har jeg været ved Røverliljes hule en gang," sagde Hildur, "men af den udflugt mindes jeg ikke andet, end at jeg rev garneringen i stykker på min kjole, og at jeg gabte uafladeligt under min cicerones veltalenhed."

"Det er umuligt at afgive prøve på sin smag i mere bestemte udtryk," mente kaptajnen med et høfligt buk. Nu så han på Rosa, men det faldt ikke Rosa ind at vide, at kaptajnens smukke, blå øjne søgte hendes. Havde han så knapt om spørgsmål, at han behøvede tre svar på et eneste, så …

"Skal jeg skære kagen for, mama?"

"Meget gerne, mit barn!"

"Sikken lille englesatan!" tænkte kaptajnen, "men jeg skal vel nok få hende til at dreje til!"

"Der er altså ingen af damerne, der har besøgt denne besynderlige bolig med interesse? Tør jeg ingen modsigelse håbe?"

"Holder kaptajnen så meget af modsigelser?" spurgte Rosa, som nu fandt, at det nok gik an at *høre*, da han vendte sig direkte til hende.

"Ja, i dette tilfælde."

"Nuvel, så må jeg fortælle Dem, at jeg har klatret rundt omkring røverborgen både en og ti gange, og at jeg agter at gøre det i det mindste ti gange til!"

"Så er mamsell Mørk formodentlig en stor veninde af besynderlige naturformationer?"

"Jeg er en stor veninde af naturen, både med og uden besynderligheder. Jeg har også den ære at måtte tilstår, at jeg i nogen grad forstår, ja ligefrem samler på forsteninger."

"Ah, jeg bemærker straks, at der er sympati mellem os: jeg har min egen samling med, som nok ikke er helt værdiløs – ved lejlighed skal jeg medbringe nogle prøver."

"Glimrende, så kunne vi måske lave en byttehandel!" svarede Rosa glad. Og mens hun og kaptajn Stangerling fortsatte samtalen, endte måltidet.

"Gudskelov!" hviskede Viktor i Hildurs øre, da man atter var ude af spisestuen.

"Ja, du gør vel i at takke Gud, som i dag har tilladt dig at være så ualmindelig elskværdig!" svarede Hildur.

"Ydmygst til tjeneste!"

"Dette fremmede menneske må få nogle besynderlige idéer om vort liv og vor konversation!"

"Det står ham frit for!"

"Du, som ellers næppe kan holde munden i ro, til en anden en har fået lov at udtale sin mening, du har i dag kun åbnet den for et par enfoldige fraser."

"Enfoldige?"

"Udslidte!"

"Nej, ved du nu hvad!"

"Viktor, du har en fortvivlende lighed med min gamle sommerhat fra sidste år."

"Og hvilke egenskaber har da den?"

"Slet ingen, kan du vel begribe!"

"Oho!"

"Farven er afbleget, faconen vækker min medynk, båndene min afsky – den kommer bestemt med i affaldet!"

"Åh, du er jo charmant, min engel: du minder mig netop om min lille rare jagtoverfrakke, som jeg lod sy sidste vinter."

"Virkelig?"

"Første gang jeg havde den på, var jeg ved at blive gal – i mig selv – så djævelsk godt fandt jeg, den klædte mig."

"Hvor det ligner dig!"

"Ja, jeg erkender, at jeg elskede denne frakke passioneret."

"Hvilken passende kærlighed!"

"Ja, ikke sandt – men den var også ganske ubegribelig."

"Hvorledes?"

"Da jeg næste gang ville benytte min frakke på en jagttur, var jeg ikke i stand til at få den til at sidde ordentligt, og jeg forstod ikke hvorfor. Men jeg tog den på alligevel, skønt jeg ikke følte mig ganske hjemme i den."

"Hvor kløgtigt!"

"Så kom endnu en jagttur. Jeg var ved at slå spejlet i småstykker, så rædsom så jeg ud, eller også havde frakken forandret sig – jeg måtte undersøge, hvad der var galt."

"Nå?"

"Jeg tog den af og så nøje på den fra alle kanter, vendte den ud og tilbage – og du kan vel begribe min fortrydelse, da jeg fandt, at frakken var i fuldkommen samme stand, som da jeg fik den: hele hemmeligheden var … gæt?"

"Umuligt!"

"At illusionen var borte."

"Hvor fatalt – og følgen blev?"

"At jeg brugte den til at lave lokkeænder af."

Mens denne kærlige samtale fandt sted mellem de to trolovede, havde Rosa dækket kaffebordet. Mørk tog en tur ind på kontoret, værtinden syslede endnu ude i køkkenet, mens Albin stod sammen med Tekla ved det bageste vindue fordybet i samtale om tidligere tiders bygningskunst. På en gang bemærkede han dog, at hendes opmærksomhed blev delt – at en anspændelse viste sig i hendes ansigt.

Straks efter åbnedes døren, og løjtnant Salzwedel trådte ind.

13. Spadsereturen

Kaptajn Stangerling havde nu, efter at Carl var kommet og efter de enkelte ord at dømme, han havde opfanget af Viktors og Hildurs strid, ikke den ringeste vanskelighed med at opdage, hvilke af de trende piger, der var trolovede, men skønt konversationen ved kaffebordet var almindelig, fandt han dog, at det i den fortvivlede stilling, hvori sagerne befandt sig mellem de fire, tilkom ham at holde sig på den mindst farlige side, det vil sige til moderen og Rosa.

"Se her, piger," sagde Mørk, idet han trådte ind med sjalerne, der var befriet fra kappeforet – hans hustru havde forlangt, at døtrene ikke fik noget at vide om den lille affære med kappen – "se her, hvad kaptajn Stangerling har haft den godhed at tage med til jer!"

Med venlig, men stilfærdig taknemmelighed modtog Tekla sit sjal, et stort hvidt af den ægte slags. Hildur trykkede et hurtigt kys på sin papas pande og skyndte sig ud for at "gemme" sit. Men Rosa, som både glemte kaptajnens og de andre herrers nærværelse, tog sit smukke purpurrøde sjal ugenert i favn, kyssede det og dansede muntert omkring på gulvet – det var hendes første rigtige sjal – og efter at hun med megen kontenance havde stillet sig foran det store spejl, begyndte hun at drapere sjalet om sig, først sådan og så på en anden måde, det kastedes over hovedet som en spansk mantilla eller som en pelscape over de hævede arme.

"Men Rosa dog," sagde moderen, "bliver du da ikke træt af sådan at betragte dit eget spejlbillede?"

"Å, moder, jeg ser så godt ud i dette her!" Og nu kom hun dansende tilbage, tog sin papa i favn, klemte ham dygtigt og lo så skælmsk, at kaptajn Albin, som hun beærede med en nejen, i sit indre svor på, at "den fortryllende heks måtte være en paradisfugl fra det virkelige Paradis".

"Til tak," sagde fru Mørk, "synes jeg, at I ikke kan gøre mindre end at blive hr. kaptajnens ciceroner på en spadseretur ud i byen – jeg er sikker på, at vort gamle Visbys mærkværdigheder vil interessere en fremmed."

Albin erklærede sig høfligt henrykt over dette forslag, som blev enstemmigt vedtaget. Rosa løb ud for at hente Hildur, og snart var pigerne færdige.

Et halvmut blik fra Carl blev besvaret af Tekla med et sagte: "Der er jo langt til klokken syv – når de andre går hjem, kan vi gå til St. Nikolaus."

"Gud give," svare Carl lige så sagte, "at jeg går lykkeligere *fra* det møde, end jeg går *til* det … sig mig, dyrebare Tekla, hvad spår du mig?"

"Jeg vil ikke spå om noget, men jeg håber, at vi nok skal komme til rette!"

"Tak – de ord gør mig godt … alt afhænger dog af dig!"

"Vist ikke – sig ikke det: lige så meget afhænger af dig. Hvis vi bliver uenige …"

"Kom nu – vi er færdige!" råbte Hildur, Rosa og løjtnant Viktor i munden på hinanden.

Efter sin seneste lille strid med sin trolovede syntes Viktor atter at være så temmelig ovenpå. Dog mærkede Albin, hvordan hans blik under Hildurs fravær næsten åd Carls trolovede. "Hvilke galninge!" tænkte vor kaptajn. "Hvis jeg engang skulle

blive trolovet, vil jeg være så forelsket, at jeg ikke, selv for de farligste blikke fra tyve par smukke fruentimmerøjne, ville være borte så meget som et kvart minut, hvor jeg kunne se ind i min egen elskedes øjne – men jeg vil jo heller ikke haste afsted og forlove mig, før jeg er sikker i min sag … Men egentlig tror jeg ikke, at premierløjtnanten er synderligt betaget af løjtnant Viktors ejendom – eller også er han bedre til at forstille sig."

"Er alt klart, mine herskaber, så lad os gå!" råbte Viktor og satte sig selv i spidsen.

"Hvor styrer vi først hen?" spurgte Carl, da de var kommet ud på gaden.

"Hr. kaptajnen bestemmer!" foreslog Hildur.

"Nej, jeg ser helst, at en anden bestemmer for mig!"

"Vi gemmer kirkeruinerne til en anden dag," faldt Tekla ind, "de kræver lang tid, og bør for resten ses, når solen står i øst."

"Lad os gå omkring bymuren, det er tilstrækkeligt," bemærkede Rosa.

"Ja, det er godt!" istemte Viktor.

Og dermed var rådslagningen sluttet og optoget drog afsted.

Blandt mængden af Visbys fortidslevninger er bymuren med sine tårne måske et af de fornemste.

Disse tårnes alvorlige og, så at sige, kraftfulde navne tyder hen på en tid, hvor hofsmiger, kunstlethed og forfængelighed var sjældenheder blandt folket, en tid, da det var endnu mere sjældent at disse egenskaber kunne spores i almindelige dagligdags anliggender. Blacken grå, Oldingen, Sølvhætten, Jomfrutårnet, Lange Lise, Tynde Henrik, Opsluget, Udsigten – hvor solidt klinger ikke disse gamle navne mod f. eks. Carl Johans, Prins Carls, Oscar Fredriks, Gustafs eller Josephines

osv. osv., som nu om stunder uophørligt må forgylde rigets offentlige bygninger i den korte tid, de evner at holde sig oprejst, det være sig bastioner, kirker, skibe, sluser, broer eller simple skolebygninger!

Beregnet på den kampform, som var afhængig af armens styrke og buernes spændstighed, er disse tårne opført til en højde af tres eller halvfjerds fod, næsten alle firkantede, men åbne på den side, der vender ind mod byen. Med deres talrige glughuller – smalle udefter og videre indefter, så der er fri plads til buen, når pilen skal skydes af – står de, som spøgelsesagtige kæmper, spejdende ud i rummet med tomme øjenhuler, og tænker på, om arvefjenden, han som så ofte har bragt kamp og ufred til deres ensomme ø, for altid har ladet dem få ro til at ældes på deres fundamenter.

Selskabet tog sit udgangspunkt fra ruinerne af Wisborg slot, hvor det dvælede en stund ved flagstangen, netop der, hvor vi ved solens opgang så Rosa føre den stumme samtale med Will og hans beskytter, den store Rolf Krake.

"Ak, hvilken evig skade, at de er forsvundet, disse statelige kæmpemure!" udbrød kaptajn Albin, idet han så sig omkring med en vis ærefrygt.

"Ja, og hvilken evig skam, at de er blevet opslugt af den der," sagde Tekla, idet hun med harmens rødme blussende på kinden pegede på den nedenfor beliggende kalkovn, "Wisborg slot på *kronens* foranstaltning forvandlet til kalk."

"Men husk dog på," bemærkede Viktor, "at dette var nødvendigt for at kunne give andre bygninger en slotsmæssig overmaling."

"Og husk frem for alt," ytrede Carl med sin rolige stemme, der stak så meget af mod Viktor klingende friskhed, "at det skete hen mod slutningen af 1600-tallet – på den tid var hverken folket eller regenten begyndt at tænke på vigtigheden af at bevare fortidens mindesmærker."

"... hvilket kun beviser, at hele nationen savnede en nations ædleste følelse, nemlig ærbødigheden for fædrenes skygger, som taler fra deres værk."

"Ak, nu kommer Tekla ind på sit evindelige, kedelige kapitel!" erklærede Hildur utålmodigt. "Jeg for min del mener, at sagen er den, at ruiner er kommet i moden – og det, der er moderne, det passer man på ... er det ikke rigtigt, kaptajn Stangerling?"

"Uden tvivl! Men mon man ikke tør vove den tanke, at vore skønne fortidslevninger beskyttes af en højere og renere bevæggrund end den ustadige modes nykker. Før en mode opstår, må den dog udgå fra noget, og vi mener, at en forædlet opdragelse og dannelse er dette udgangspunkt."

"Medmindre," sagde Rosa lidt genert, "at den egentlige bevæggrund er et ønske om at efterabe andre nationer?"

"Rosa dog! Hvad giver dig ret til at fremkomme med sådan en tanke?" spurgte Tekla næsten strengt.

"Åh, jeg har skam ikke taget den ud af den blå luft, gode Tekla! Lad mig opstille nogle forskellige talende omstændigheder: En gang" – Rosa fremhævede to virkelige hændelser – "var alle Visbys ruiner sat til salg ved offentlig auktion under det vilkår, at de skulle jævnes med jorden – *så* meget holder vi dem i ære her til lands. En anden gang kom en rejsende englænder, som med vold og magt ville købe vor

herlige St. Karin, og blev ganske ude af sig selv, fordi han ikke måtte flytte ruinen til England, hvor han ville opføre den igen."

"Jeg frygter," erklærede Albin smilende, efter nogle udråb af overraskelse over det, han hørte, "jeg frygter virkelig, at mamsell Rosa slutning kan være rigtig!"

"Ganske sikkert!" afgjorde Carl. "Og vi har Carl Johans franske smag at takke for, at vi ikke behøver at genere os, når vi får besøg af udlændinge … Men det må vist være på tide, mine herskaber, at gå videre, hvis vi skal nå at se os lidt om." Ved de sidste ord rettede han et blik fyldt med kold fordømmelse mod Viktor, der uden ophold havde betragte Teklas oplivede ansigtsudtryk med ingenlunde uoversættelige blikke.

På Hildurs kinder brændte en glødende rødme – også hun havde set og forstået.

Selskabet fulgte nu muren forbi den sydlige toldport, også et tårn, der – i lighed med de andre toldporte – gennemskæres af en rummelig hvælving, hvorigennem man passerer ud og ind. Disse tårne var fordum forsynet med porte og faldgitre, og til de sidste findes endnu renderne, hvori de løb. På murens inderside, løber i hele dens udstrækning en lavere, på små piller hvilende støttemur; og selv om det små hvælvinger, som dannes af disse piller, i nyere tid er blevet muret til, er de dog stadig synlige og kan vække undren over, hvad der var deres oprindelige formål.

"De kan vel ikke," foreslog vor kaptajn, "alene være bygget som pynt?"

"Det er den almindelige tro her omkring," bemærkede Carl, "at de har tjent til hvilepladser i striden og til ophold for de sårede."

"Jeg ville gerne have levet dengang!" råbte Viktor med strålende øjne. "Det var noget, den gamle måde at kæmpe på, hvor personligt mod, styrke og dygtighed måtte være til stede hos hver og en, hvor legemet hærdedes og man stred mand mod mand. Man behøvede ikke at frygte for at blive fældet af en lumsk kugle: så sin fjende lige i øjnene … hvilke store helte havde denne tid netop af den grund at prale med!"

"Glimrende, Viktor," smilede Tekla. "Jeg vil også gerne have levet i den romantiske middelalder."

"Ja, det ville rigtig have anstået dig," spøgte Hildur i en hvas tone, "at sidde i højsædet ved turneringerne og uddele priser."

"Ja, hvorfor ikke? Med hvilken stolt følelse kunne ikke kvinderne på den tid omgjorde deres lansebevæbnede ridder … Nu, derimod, er krigen og krigerne ganske anderledes: det er et veritabelt slagteri af usynlige fjender: den mest elendige kryster kan strække selv den tapreste til jorden."

"Og dog," bemærkede Carl sagtmodigt, som viste, at hans trolovedes passion for gamle dage ikke just var ham noget nyt, "og dog, elskede Tekla, er det jo netop krudtet, som har fjernet den rå vildskab og slagterusen fra krigerne. Tænk dog blot: uden geværer havde Napoleon aldrig været Napoleon … havde han vel kunnet udføre sine forunderligt store gerninger kæmpende mand mod mand mod en grovlemmet landsknægt?"

"… hvad er de der små firkantede kasser oppe på muren og i træerne?" spurgte Albin, der var mere interesseret i den gamle bys forskellige mærkværdigheder.

"Stunkerne? Det er små huse, vi laver til stærene!" svarede Rosa, til hvem spørgsmålet var rettet. "Å, kaptajn Stangerling kan ikke forestille sig, hvor morsomt det er, når vi om foråret

sætter disse små huse op: det er en rigtig krig, der da føres imellem stærene, om hvilket par, der skal have huset – selv om man påstår, at det er den familie, der sidst har boet der, som til sidst flytter ind."

"Det er en smuk skik sådan at tage sig af de frie sangere, og hvis man skal dømme efter de små ting, så ville jeg både efter kærligheden til fuglene som efter alle disse smukke blomsterbede udenfor selv den ringeste hytte slutte, at Visbys indbyggere er et godhjertet og skikkeligt folkefærd med en usædvanlig veludviklet skønhedssans."

"Det kan nok være rigtigt," faldt Carl ind, "den almindelige gotlænder udmærker sig ved større belevenhed i sin omgang med andre end folk ovre i Sverige. Uagtet denne godmodighed er han dog også særdeles ømtålelig over for forulempelser. Og vant som han er til bekvemmelighed og vellevned, som den frugtbare jordbund bidrager til, har han let ved at tilfredsstille sin største fornøjelse, gæstfriheden. Men denne højt priste gæstfrihed viser sig dog ikke – jeg må nødvendigvis være ærlig – mod tilrejsende; et af hans mindre smukke træk er, at hvis en sådan bosætter sig her på hans ø, så bliver denne, på grund af gotlændingens frygt for indtrængere, snart frosset ud på enhver tænkelig måde."

"Fremad!" kommanderede Viktor.

Under en uafbrudt udvekslen af tanker over de forskellige seværdigheder fortsatte man promenaden, indtil man standsede ved randen af den næsten lodrette bjergvæg, nedenfor hvilken Sankta Maria, den eneste af kirkerne, der er i brug nu om stunder, ligger i et jævnt og af ældgamle træer beskygget terræn.

Her oppefra – hvortil man var kommet gennem nogle spredte grupper af ubetydelige hytter, hvis fordringsløshed stikker voldsomt af mod alt det store rundt om, men hvis udseende af venlig hygge gør et godt indtryk – har man fri udsigt over byen og dens omgivelser. Den udsigt, både dyster og højtidelig, smilende og mild, er altid storslået. Ved bredden af et uendeligt hav, hvorpå sejl på sejl svæver frem, ser man en rodet masse af huse i alle mulige forskellige stilarter, som danner det ene amfiteater inde i det andet. Hist og her rejser der sig af denne masse ruinen af en kirke, hvis enorme mure endnu holder de brøstfældige hvælvinger oppe, og hvor der på resterne af taget vokser højt græs og blomsterne kysser det støv, som århundredernes vinde har blæst sammen, indtil der er dannet et tæppe af jord, hvis garnering af æble- og kirsebærtræer – frembragt af de kerner, som fuglene har ført med sig – veksler med seljerønnens skyggende kroner.

Ad en trappe i bjergmuren stiger man ned til den prægtige Sankta Marias kirkegård … Og her fik vort selskab atter noget at tænke over i de fra kirkens tagrender fremspringende, diabolske figurer, som griner mod beskueren.

Kaptajn Stangerling sagde, at han havde set den samme slags besynderlige symboler på flere kirker udenlands. Men hvilket fællesskab – hvis man da ikke kunne forestille sig en bitter satire fra bygmesterens side – der kunne være mellem et tempel, indviet af kristne præster, og disse repræsentanter for underverdenens fyrste, var svært at sige.

"Man kan vel muligvis," sagde Tekla, "forestille sig, at meningen har været i billeder af fremstille den smukke tanke,

at hvor kristendommen har rejst sit alter, trives mørkets fyrste ikke, men flygter med samt hele sit følge."

"Men jeg ville dog hellere have et par smukke engle, som indbød til helligdommen," erklærede Rosa.

"Hvis Rosa fik en tryllestav," bemærkede Viktor leende, "så skulle vi nok få at se, at alle verdens folk forvandledes til engle sammen med fuglene i luften og fiskene i havet."

"Nå ja – men lige som Noa fik lov til at overleve syndfloden, så ville jeg også undtage dig ved den store engleskabelse: jeg frygter for, at jeg ellers ville få det alt for ensformigt og kedeligt i mit rige. Jeg ville undtage dig og udnævne dig til hofnar ved englenes hof."

"Det slipper du for, så længe jeg ikke har afskediget ham fra min tjeneste!" sagde Hildur med et noget kunstigt smil. "Men vil du imidlertid udnævne ham til englenar i *survivance*, så gør det endelig … jeg råder dig dog til at sørge for, at Tekla ikke i mellemtiden udnævner ham til hoflakaj."

Rødmende helt op til hårrødderne ved denne ondskabsfuldhed, som hentydede til Viktors i samme øjeblik udviste tjenstagtighed i at holde Teklas sjal, som hun for varmens skyld havde taget af, så han sig omkring til alle sider for at finde noget, hvorved han kunne aflede de andres opmærksomhed. Men han følte sig så opbragt, at han ikke vovede at forsøge at tale.

Tekla lod som om hun hverken så eller hørte.

Men Carl tog sit ur op og sagde:

"Vi har været alt for langsomme … jeg lovede mama, at hun skulle se dig hos os i aften, Tekla."

Rosa og kaptajnen satte sig nu i spidsen, og efter at have fortsat vandringen til den nordlige byport, ligeledes et tårn, hvorfra man atter fulgte muren forbi Lange Lise og Sølvhætten, standsede selskabet endelig foran Jomfrutårnet.

"Dette anser jeg for det interessanteste og mærkværdigste!" udbrød Rosa med tindrende blikke, "jeg er sikker på, at kaptajn Stangerling ikke kan have hørt et mere melankolsk sagn end det om Jomfrutårnet. I måneskinsaftenerne synes jeg altid at se Unghanses datter sidde i tårnlugen … ak, hvem der kunne hjælpe hende!"

"Hjælpe hende!" gentog Albin med et livligt blik til den smukke gotlænderinde, "hvad vil det sige?"

"Rosa er en flink lille fortæller, hvad sagn angår," sagde Tekla, "og skønt hun har sine egne, måske noget for barnagtige anskuelser om Jomfrutårnet, er jeg dog sikker på, at hr. kaptajnen vil finde sig holdt skadesløs under vort fravær – Carl og jeg tager os den frihed at fjerne os for en stund – jeg håber, at vi vil genfinde kaptajnen hjemme senere hen på aftenen."

Albin bukkede forbindtligt.

Og mens Viktor og Hildur talte sagte og afsides sammen på deres vis, begyndte Rosa sin fortælling uden at hjemsøges af nogen anelse om dens hemmelige sammenhæng med hendes egen fremtid.

14. Jomfrutårnet

Som det eneste af ringmurens tårne er Jomfrutårnets fjerde side lukke, så at det danner et tomrum med mur omkring, knap en favn på hver led. Indgangen går gennem en smal døre, og ved hjælp af nogle fremstående sten kan endnu i dag, omend med besvær, komme op på tårnets brede tinde.

Oven på ringmuren, hvorfra det skyder op, ligger store, flade sten i en lang række, antagelig brugt som gangsti for byens vagtposter i krigstider. Lige nedenfor, ved bredden af havet, breder sig en blød græsmåtte, hvorpå bølgerne, når de i et alt for ustyrligt humør og trætte af at hvile på deres hårde rullestensseng, muntre ruller frem i en halsbrækkende leg, og af og til giver det gnavne tårn et stød, et barnligt forsøg på at bringe det ud af sine alvorlige tanker.

"Vel er Jomfrutårnet, som hr. kaptajnen ser, et af de mindre," begyndte Rosa, idet hun indbød Albin til at tage plads ved siden af sig på en mosgroet sten, "men så er det også på den anden side det eneste, der kan prale af at have en legende om sig. Og den lyder således:

Her i Visby havde en håndværker ved navn Nils Guldsmed nedsat sig. Han havde samlet store rigdomme, for på den tid fandtes her sølv og guld nok at arbejde af. En smuk morgen rejste hr. Nils i al stilhed over til Danmark, til kong Valdemar Atterdag, som længe havde haft et godt øje til Gotland, og fortalte ham, hvordan de goter, som det hedder i visen …

vejed' deres guld på lispundevægt
og spilled' om de ædleste stene –
svinene æde af sølvertrug
og jenterne svinge guldtene!

Kong Valdemar var ikke svær at lokke … men hvad grunden til Nils Guldsmeds forræderi kunne være, har jeg ofte funderet over."

"Måske," sagde Albin, "var han opbragt over de formuende købmænd, som lod håndværkerne bo *uden* for murene?"

"Nej, sådan var det ikke med ham, for guldsmedene havde, ligesom bagerne, lov til at bo inde i selve byen. Men den slemme hr. Nils havde en datter, som var så overmåde hovmodig, at der gik en mængde smædeviser om hende, hvilket naturligvis må have gjort hende vred. Og det var sikkert hende, som ophidsede faderen til hævn … Hvilken by må Visby ikke have været på den tid: hver nation havde sin egen gade med boder og pakhuse og ligefrem sin egen kirke … Men jeg kommer væk fra historien!"

"Hvis det imidlertid sker for at berige den med en lille ekstra oplysning – hvilket for en fremmed er yderst velkomment – så får den også den yderligere fortjeneste, at den varer meget længere!" erklærede Albin med blik, som lod Rosa forstå, at han i hendes selskab ikke havde det alt for kedeligt.

"Nuvel, kong Valdemar blev bestyrket i sit forud fattede forsæt, men da Niels Guldsmed ikke kunne give ham de oplysninger, han behøvede til et erobringstog, besluttede han selv at rejse over til Gotland for at forvisse sig om alle forholdene og erfare, hvor de egentlige skatte var gemt. Til den ende forklædte han sig og rejste. Endnu ved bønderne på landet at fortælle, hvordan han som simpel karl snart opholdt sig på

den gård snart på den, fornemmelig ved kysten for at udse sig de bedste landingspladser for sine skibe. Da dette var fuldbragt, kom han her til Visby og rejste da som købmand. Men nu traf det sig ikke bedre, end at han umuligt kunne komme ind i byen, for portene blev på den tid strengt bevogtede, for at ingen fremmed skulle snige sig ind. Han gjorde sig derfor bekendt med en høvding i landet ved navn Unghanse, der boede i nærheden af byen, og af ham blev han modtaget uden mistro og med stor gæstfrihed."

"Det må vel være helten i historien," sagde Albin, og hans blik fæstede sig på det mørke tårn.

Ét let suk fløj fra Rosas bryst. "Jeg er vist ganske barnlig," sagde hun, "som interesserer mig for disse menneskers skæbne, som levede for så lang tid siden … men det kommer vel af, at jeg har så lidt at bekymre mig over for mit eget vedkommende."

"Jeg tror snarere det kommer sig af hjertets medfødte sympati for de ulykkelige."

"Måske – dette tårn har kostet mig mange tårer; jeg syntes ind imellem … men det er for tidligt at tale om endnu – nu skal kaptajnen høre!"

"Er du snart færdig?" spurgte Hildur, idet hun pludselig med en tvær mine vendte sig om fra sin dæmpede samtale med Viktor.

"Nej, bestemt ikke – men det er det samme, vi kan fortsætte historien, når vi kommer hjem."

"Men," indvendte Albin, "det ville være interessant at gå op i tårnet først."

"En anden gang," svarede Rosa, "jeg har et lille sæde deroppe, som … nogen har indrettet til mig." Rosa var ved at sige, "som

Will har indrettet til mig", men hun huskede på det besynderlige forbud om ikke at nævne hans navn og tog sig i det, skønt hun var ganske ked af ikke at kunne tale om den stakkels "sukkenes søn", som kaptajn Stangerling sikkert ville have følt stor deltagelse med.

"Mamsell Rosa bliver lidt tankefuld?" bemærkede Albin, som allerede følte, at han var godt bekendt med den unge, barnligt elskværdige pige.

"Se – Viktor og Hilda går nu … vær så god at komme med, hr. kaptajn!"

Efter at man var kommet hjem uden at have gjort flere ophold, hvad drukket te, og Rosa med Albin som nabo havde taget plads ved sybordet – fru Mørk havde slået sig ned i sofaen, familiens øvrige medlemmer var optaget af deres egne sysler – fortsatte Rosa sin fortælling:

"Jeg kom dertil, at Valdemar blev gæstfrit modtaget af Unghanse. Nuvel, denne Unghanse havde en meget smuk datter, og det varede ikke længe, før hun fandt behag i den raske købmand, og han i hende igen. *Hendes* kærlighed var i det mindste oprigtig: hun gav den elskede hele sit hjerte, og gennem hende, som havde fri adgang til staden, fik kongen alle de oplysninger, han ville have. Ak, hvor kunne hun andet, når den, hun holdt af og troede alt godt om, spurgte hende? Det kunne jo aldrig falde hende ind, at der var forræderi med i spillet … og derfor var hun altså ikke så forbryderisk, som Tekla påstår, og som vi ofte har diskuteret om! Hvad mener hr. kaptajnen?"

"Det har jeg svært ved at udtale mig om, når jeg ikke har hørt slutningen. Men det synes mig dog, at Unghanses datter

handlede noget ubetænksomt, når hun for en ukendt fremmed afslørede en mængde ting og sager, som – hvad almindelig betænksomhed burde have sagt hende – tydeligvis var vigtige hemmeligheder, siden de skulle udfindes ad den slags omveje."

"Hvor kaptajnen dømmer strengt! Men det får være: det er også det eneste, jeg bebrejder hende: at hun elskede og så hastigt kunne knytte sig til en fremmed. Men denne hendes fejl har dog i det mindste ført det gode med sig, at Visbys piger fra den tid af ser på *alle* fremmede med mistro."

"Undertegnede indbefattet?" smilede Albin. "Men havde hun ikke begået større fejl, så …"

"Men det var netop den største, for hvis hendes ven havde været en indfødt, så havde han ikke forrådt hende."

"Men hvis hun ikke havde betroet ham andet og mere end sin kærlighed, så var der heller ikke sket nogen ulykke?"

"Jeg har forestillet mig," svarede Rosa med en bly rødmen, "at den man giver sin kærlighed, giver man også alt andet – ellers var det vel ikke kærlighed … Men lige meget: nu elskede altså Unghanses datter den forklædte købmand, som dog trods alt en dag var ved at forråde sig selv."

"Hvorledes det?"

"Jo, husker mama det?" spurgte Rosa, idet hun med en indtagende bevægelse bøjede sig hen imod moderen.

"Det tror jeg nok, siden du så ofte har fortalt mig det, mit barn … en dag, da Unghanse uventet trådte ind, fandt han sin datter siddende på den fremmedes skød, og dette syn fik hans faderlige følelser til at bruse op i den grad, at han gav den uredelige gæsteven et ørefigen. Denne rejste sig da op i hele sin stolteste holdning og var nær ved at tilkendegive, hvem denne

fornærmelse var tilføjet – men han besejrede sin harme og forlod huset øjeblikkelig."

"Ja," tog Rosa ordet igen, "han bortfjernede sig, for han havde allerede fået alle de oplysninger, han havde brug for. Men ved skilsmissen hviskede han til sin elskerinde: "Bliver her ufred i landet, så hæng et hvidt klæde over porten til din faders gård, og ikke et hår skal blive krummet på jeres hoveder!" Vinteren gik imidlertid hen, isen brød op, og en skønne dag landede kong Valdemars flåde udenfor Klinte. Kong Magnus Smek i Sverige havde tidligere advaret gotlændingene, men overmodige, som de var af deres rigdomme og store magt, foragtede de fjenden og drev i viser og lege gæk med Valdemar … Vi har stadig en gammel juleleg tilbage fra den gang: man tager hinanden i hånden og danser rundt i en ring, mens en person, som forestiller Valdemar, går rundt uden for kredsen og prøver at snige sig ind, alt imens man synger:

Der var dig vel bedre at hjemme blive,
før du mod goterne ville stride … osv.

Valdemar blev dog ikke hjemme, men gik i land ved Klinte og drog ind i landet:

Nu rask på fod, rask på fod
Dig kommer nu goterne ridende mod!

hedder det videre i visen. Men til trods for deres modstand blev gotlænderne dog slået i flere træfninger, og snart stod Valdemar med hele sin hær udenfor Visby og begyndte at belejre byen. Da fattede man en kæk beslutning: Ved et uventet udfald skulle man med ét slag forjage fjenden, og atten hundrede borgere indviede sig til døden, som ofre for fædrenebyen og deres kære.

De drog ud. Portene blev lukket efter dem – men de ædle forsvarere havde oplevet deres sidste dag: ingen, ikke en eneste, vendte tilbage igen. Ak, hr. kaptajn, vi skal ud på "Korsengen" en dag – der stod slaget, og der lod kong Valdemar, efter at det var endt, rejse et højt kors, som står der endnu til minde om disse hans tapre fjender, som stred for deres hellige sag med et sådant heltemod, at ikke en eneste blev i live!"

"Herligt!" udbrød Albin. "En herlig død og en ædel fjende!"

"*År 1361, tirsdagen efter Sct. Jacobi, segnede udenfor Visbys porte, for danskernes hænder, et tusinde og otte hundrede gotlandske borgere – her begravede. Bed for dem!* … således lyder indskriften," fortsatte Rosa. "Men det var ikke nok med det. Han lod også et kapel bygge ved siden af, hvor der skulle holdes sjælemesser for alle de døde og slagne, og han kaldte det "Solberga", for det var mod aften, da "solen gik i bjerget", at kampen endte. Dette kapel, som siden blev forvandlet til et nonnekloster – er nu dog ganske forsvundet: intet står tilbage af det."

"Og *den* skæbne," sagde Albin, "har så mange andre af Visbys herligheder måttet dele."

"Ja, ødelæggelserne daterer sig netop fra den tid. Hr. kaptajnen skal høre … Da Valdemar havde vundet en så fuldstændig sejr, havde byens indbyggere ingen anden tilflugt end at overgive sig på nåde og unåde: portene blev åbnet, og borgmestrene og rådet drog ud og overleverede sejrherren stadens nøgler og regimente. Men enten kong Valdemar nu frygtede et forræderi, eller han mente, at man kunne påstå, han ikke havde gjort sin erobring på krigermæssig vis, i hvert fald lod han nedrive et stort stykke af mure, lige ved siden af Østerport, og gennem denne åbning – som man stadig kan se

sporene af den dag i dag – rykkede han ind med hele sin hær i fuld slagorden. – Nu begyndte plyndringen: alle huse og varelagre blev hærget og tømt, kirker og klostre berøvedes deres kostbarheder, tilmed klokkerne tog man ned; og da der ikke kunne findes mere, lod han på en af byens pladser opstille de tre største ølkar, han kunne finde, og erklærede, at hvis de inden tre solnedgange var blevet fyldt med sølv, guld og ædle stene – for han havde mistanke om, at de bedste skatte var blevet nedgravede eller på anden måde gemt væk – så ville plyndringen ophøre, og byen ville få lov at beholde sine gamle friheder og rettigheder. Og så stor var Visbys rigdom dengang, at karrene virkelig blev fyldt, tilmed allerede den første dag. Valdemar holdt sit løfte. Men hvilken glæde fik han af sit umådelige bytte? Da han var forsvundet med sine skibe, voksede der en så forfærdelig storm op, at han kun selv med nød og næppe undslap med livet i behold. Det største fartøj, med de fornemste kostbarheder, gik under med mand og mus ud for Carlsøerne: der kan man endnu, fortæller gamle sømænd, i stille og klart vejr – hvis man ellers har anlæg for den slags syner – se, hvordan den kostbare last nede på havbunden glimter og skinner mellem masterne på det sunkne skib. Men aller klarest skinner dog de to berømmelige karfunkler, som St. Nikolaus måtte bidrage med – når vi beser kirkeruinerne, skal jeg vise hr. kaptajnen, hvor de har siddet."

"Jeg husker, at jeg har hørt dette sagn blive fortalt af min konstabel, som er født på Gotland … Men hvordan kommer vi herfra til Jomfrutårnet?"

"Å jo, ved et lille spring … Da nu danskerne var vel ude af øje, og de arme borgere i Visby begyndte at tænke over deres

bedrøvelige stilling, faldt det dem straks ind, at der måtte have været en eller anden forræder blandt dem, som havde røbet deres inderste hemmeligheder, eftersom fjenden jo havde kendt til de allerhemmeligste skjulesteder. Der blev anstillet en undersøgelse, og snart fik man at vide, at der under hele denne ufredstid havde vajet et hvidt klæde uden for Unghanses gård, som tilsyneladende derfor var blevet sparet for plyndring. I sin grænseløse sorg over for sin kærligheds skyld at have forrådt sin fædreneby, erkendte den unge pige sig straks skyldig i alt … O, hvor hun må have lidt! Men hun klagede ikke sin bitre smerte, men afventede i stilhed, hvad rådet, hvori også hendes fader sad, skulle beslutte …"

Rosa drog et dybt suk.

"Der findes smerter," bemærkede Albin, "der er så store, at man ikke har nogen veklager … Hvad besluttede rådet?"

"… at Unghanses datter skulle indemures levende i det tårn, der siden har fået navn efter hende … tænk, begraves levende … dø tomme for tomme! I sandhed," tilføjede den ulyksaliges fortalerinde, og hendes skønne øjne skinnede med en forunderlig ild, "Tekla skal altid erindre om, at den *letsindige* jo havde myrdet atten hundrede ædle landsmænd, at hun havde forvandlet vore templer til ruiner og stjålet vore største rigdomme – sikkert er det nu alligevel, at Unghanses datter var en martyr, en kærlighedens helgen, som man kunne bede til ligesom til så mange andre … O, jeg kan tænke mig tosset, når jeg forestiller mig, hvordan de gik … måske lige igennem denne gade …det dystre sørgetog … med det levende lig imellem sig: jeg ser hendes hvide ansigt, hendes mod himlen løftede blik – hun *ville* ikke sænke det mod jorden … hendes lange, sorte slør

bølger ned fra lokkerne, som den forræderiske elsker har kærtegnet … Nu standser processionen foran døren til tårnet. Uden en klage, uden en bebrejdelse retter hun sine sidste blikke først mod faderen, derpå mod sine bødler, og går over tærsklen. Men der, ved synet af den tomme, iskolde grav, griber rædslen hele hendes væsen … lemmerne skælver … hun er ved at segne – nej, sjælens og kærlighedens kraft sejrer alligevel: hun strækker hånden ud, hør, hvorledes hun hvisker til alle Visbys døtre: "Giv mig jeres tårer, jeres bønner, at de hos Gud må udvirke, at min kamp bliver kort!" … Stenmennesker, bliver jeres hjerter ikke blødgjorte? … Hør – arbejdet påbegyndes, murskeen skraber … nu lød det første hammerslag … o, min Gud … et suk … Nej, bort, bort, langt væk herfra!"

Rosa fo'r hastigt op fra stolen, men sank straks tilbage, vækket som af en slags clairvoyant tilstand ved synet af sine omgivelser. Den unge piges fantasi var alt for livlig; hun slog hænderne sammen om sit purpurrøde ansigt, og sindsbevægelsen var så stærk, at hun næppe kunne holde en strøm af tårer tilbage.

Kaptajn Stangerlings og fru Mørks blikke mødtes: begge havde de et udtryk, der antydede, at deres følelser i dette øjeblik beskæftigede sig mere med fortællerinden end med fortællingen, så varmt den end var udsprunget af hendes hjerte.

"Berolig dig, mit barn," sagde moderen mildt, "du er alt for følsom."

Albin sagde ingenting, men det var ham umuligt at tage blikket fra Rosas indtagende skikkelse.

Endelig lagde den heftige storm i hendes unge blod sig, hendes kinder fik deres naturlige farve igen, og læberne det

milde smil.

"Hvor tosset jeg er!" udbrød hun, halvt i tårer, halvt i latter. "Har Unghanses datter da ikke haft fred nu i mange hundrede år, med mindre" – her lagde der sig atter en let bleghed over den varme purpur – "der er noget sandt i den legende, der går om Jomfrutårnet."

"Men Rosa dog," sagde moderen, "du er jo så overtroisk, at man næppe kunne fatte det, hvis du da ikke stadig var at betragte som et barn."

"Hvilken legende – tør jeg bede om også at høre den?" faldt Albin ind. "Vi sømænd elsker også det vidunderlige."

"Ja, men dette," svarede fru Mørk, "er ikke vidunderligt, det er et af disse almindelige tosserier, der altid bliver broderet på i enden af gamle historier."

"Men alligevel?"

"Jo, ser hr. kaptajnen," skyndte Rosa at opfylde Albins med tydelig interesse udtalte ønske, "der går et sagn her – som jeg for min part finder ret smukt, skønt det måske er alt for grusomt – og det fortæller, at den indemurede jomfru endnu ikke har fundet ro i tårnet, men at hendes genfærd rejser sig hver tirsdag nat og stirrer ud gennem lugen for at se, om ingen af Visbys jomfruer vil komme for at frelse hende – for ifølge legenden kan Unghanses datter ikke opnå den evige ro før end en anden af Visbys døtre for kærlighedens skyld ofrer sit blod for hende."

Albin følte til sin egen forundring en iling af kulde eller smerte – han kunne ikke sige hvilken af delene – gennemfare sine lemmer. Hvad Rosa just havde berettet, var jo så gennembarnligt, og dog formåede han ikke at svare hende med

andet end et "Jeg takker hjerteligt, mamsell Rosa!" Men denne tak blev udtalt i en ton, som fuldkommen tilfredsstillede Rosas krav, hvis hun da havde et sådant, på kaptajnens taknemmelighed for den underholdning, hendes fortælling havde kunnet skænke ham.

"Tag nu guitaren og munter os op med en lille vise," sagde moderen. "Du har næsten gjort kaptajnen forstemt, det ser jeg tydeligt."

"Ja, det er svært at sige, hvilken hemmelig magt, der lå i mamsell Rosas legende, men jeg må tilstår, at den gjorde samme indtryk på mig, som jeg i barndommen erfarede, når vi på engang skræmmes over og indtages af en eller anden historie, hvori midnatstimen og hvide spøgelser falder over hinanden."

"Jeg ved ikke rigtig, om jeg skal føle mig smigret ved dén bemærkning," mente Rosa, "men jeg tror alligevel, at jeg gør det, eftersom jeg endnu kun alt for tydeligt husker, hvor fornøjet jeg selv altid har været, over alt, hvad der havde den mindste antydning af uhygge."

"Men jeg husker," vedblev Albin, "at jeg aldrig fandt noget mere behageligere end når jeg siden blandede alle disse følelser og indtryk sammen i mine tanker, til de forsvandt … har mamsell Rosa det også således?"

"Nej, jeg kan ikke sige, at jeg var så fornuftig, eller er det nu, når jeg oplever sådanne følelser."

"I så fald" – Albin kastede et blik på guitaren – "tør jeg ikke håbe på at få lov til at høre nogle af hjemlandets toner? Jeg er sikker på, at mamsell Rosa har indsamlet mange af de melodier, som lever på folkets læber?"

"Ja, jeg kan skam synge flere af deres viser, men i aften tror jeg ikke, at det vil gå. Derfor gemmer jeg dette mit lille talent til en anden gang. – Det kan være nok," lagde hun muntert til, "med det, jeg allerede har fremvist som historiefortæller. Men spiller hr. kaptajnen ikke selv noget instrument?"

"Jeg har en fløjte, som jeg morer mig med i ledige stunder på søen – det er det hele …"

"Men dog, der var rart – så må vi tænke på at spille duetter: jeg skal sige hr. kaptajnen, at vi ynder at more os med at musicere her på ensomme ø. Tag fløjten med næste gang – Viktor spiller også fløjte … oh, det bliver smukt!"

"For ikke at vise mig utaknemmelig må det blive, som mamsell Rosa befaler!" svarede Albin forbindtligt, næsten hjerteligt – han vidste ikke selv, hvorfor han følte sig så vel til mode og hjemmevant her i dette hus. "Imidlertid," lagde han til, idet han greb sin hat, "er det nu på tide, at jeg vender tilbage til mit skib – jeg har allerede været alt for længe borte."

Efter en høflig afsked, hvorved han udtrykte hele den fremmedes taknemmelighed for en dag, der var tilbragt på en så behagelig måde, forlod vor kaptajn det Mørkske hus.

Da han kom ned i forstuen, ville han aflægge et hastigt besøg på kontoret, og skulle netop til at tage i dørhåndtaget, da han hørte grossererens stemme ytre i en skarp tone:

"Hvad i tusind tønder kommer det mig ved … har jeg måske noget med godset at skaffe – det bliver din sag alene!"

"Hvad nu?" tænkte Albin, som tænkte, at det måtte handle om det i Liljes hule gemte smuglergods.

"Gud velsigne hr. patronen," hørtes en anden stemme, "han må dog i Herrens navn have barmhjertighed! Kaptajnen narrede mig med smukke løfter til at tage på mig, at godset var mit."

"Hvad i alle ..." Vor helt holdt inde, for igen hørte man grossererens stemme:

"Så bliver det vel en sag mellem dig og kaptajnen, som jeg umuligt kan blande mig i – smugler I, så må I også udstå jeres straf."

"Ja, men, herre jemini, det er da forskrækkeligt, at patronen benægter det hele, når vi kun er os to herinde! Jeg jamrer ikke over skulle i spjældet; jeg er vel ikke bedre værd, når jeg har været så enfoldig at lade mig overtale med guld og grønne skove. Og det er den rene skære sandhed, at kaptajnen svor på, at det ikke ville være farligt, og at patronen ville erstatte mig al min modgang og give mig en stor dusør oveni. Men nu kan jeg se, hvad klokken er slået. Patronen er vel nok så pas hæderlig, at han vil give min kone en smule hjælp i hendes sorg?"

"Nå det tror du! Begriber du ikke, din enfoldige tåbe, at hvis jeg gjorde det, så indrømmede jeg at være indblandet i en sag, som jeg intet – hører du, intet – har med at skaffe! Du kan holde dig til den, der har lokket dig i fælden, han er vel nærmest til at trække dig ud af den igen ... farvel med dig!"

"Javel, flere måneders fængsel som tak for en god håndsrækning i nødens stund! Godt ... patronen kan lægge dén fortjeneste til de andre: der bliver noget at vise frem på dommedag ... måske kommer den også for før!"

Forbløffet og rystet over købmandens koldblodige beregning, havde vor kaptajn, som nu forstod, at det drejede sig om en

eller anden stakkels djævel på et andet fartøj, knap nok nået at trække sig tilbage, da en sømand, hvis ansigt havde et mørkt og næsten truende udtryk, kom ud fra kontoret. Albin fandt sig ikke i stand til at gå derind – han forlod huset, idet han sagte sagde til sig selv: "Og denne mand er husbond til en sådan hustru … far til sådanne døtre!"

15. Mødet i Sct. Nikolaus

I sine velmagtsdage havde Visby atten kirker – ja, antallet opgives af visse kilder endog at være treogtyve. "På den tid byggede man meget," bemærker en forfatter, "ikke så meget fordi det var nødvendigt, men for dels at skaffe sig et stort navn her i verden, dels også for at binde den Allerhøjeste i Himmelen til at vise sig erkendtlig, når man skal forlade den, en forestilling, som den tids klerke og munke på mesterlig vis vidste at forstærke."

Af disse kirker, alle opmurede af kvadersten uden brug af tegl, men nu om stunder alle mere eller mindre mærkede af tidens tand, er St. Nikolai ruin den største, og også den, der bedst har holdt sig. Den vestre gavl – den, som vender ud mod havet – rejser sig endnu næsten i sin fulde fordums højde, prydet med kunstfærdige sirater, men desværre berøvet sine to højrøde ædelstene, de berømte karfunkler, om hvilke legenden vil vide, at de om natten "skinnede som dagens klareste sol", og ledte søfarere på havet på rette vej, og så kostbare var de, at fireogtyve vægtere hver nat stod på vagt omkring kirken, så ingen kunne få lov at gå der forbi, efter at solen var sunket under horisonten, hvilket var under dødsstraf forbudt. Efter at disse mærkværdige eventyrsten under kong Valdemars voldsomme gæsteri var blevet brudt ud af muren og gået tabt ved skibbruddet ved Carlsøerne, fremkalder tomrummene nu om stunder kun et forgæves suk, måske en undren over, hvad de i virkeligheden var.

Ruinen, der i dag er befriet for sin rige marmorbeklædning, strækker sig næsten et hundrede alen i længden, og dens hvælv

hviler på ti firkantede piller. Koret, som er opført i ren gotisk stil, oplyses af fem og fyrre fod høje vinduer, fem i tallet, øverst brudt i kløverbladsform og adskilt af smalle kolonner, hvis kapitæler kan prale med et rigt forarbejdet løvværksmønster. Gennem en spiraltrappe i den nordre mur kommer man op på den nu til dags med træer og frodigt græs bevoksede hvælving, hvor besværet ved opstigningen belønnes med en smuk udsigt over nutid og fortid, der forsvinder ud i uendeligheden.

Den varme luft, som i sommertiden ligger om bygningens sydside, hvor tusinder af hyacinter og tulipaner oplyser templet mørke fod, forsvinder fuldstændig, når man træder over tærsklen til denne store grav, hvorfra iskolde vinde strømmer den besøgende i møde, samtidig med at sjælens følelse øjeblikkelig omstemmes, og trods sollyset fra vinduernes glansløse buer giver de dybe skygger, i forening med fuglenes skrig under taghvælvingen og de raslende lyde fra murenes slyngplanter, giver den øde helligdom et næsten uhyggeligt anstrøg.

Det var til dette sted, Carl Salzwedel havde ført sin trolovede. Den alvorlige Tekla elskede ruinernes alvorlige og mystiske præg.

De satte sig på en stenbænk længst borte ved den vestre gavl, med udsigt mod koret. Kirkens grav- og gulvstene fandtes ikke mere, men de levendes fødder hvilede på en blød græsmåtte, som hist og her – som en lille oase i ørkenen – stak op mellem det mørke grus.

"Her, dyrebareste Tekla, skal du ikke kunne sige mig andet end sandhed!" begyndte løjtnant Salzwedel i sit bundhæderlige

tonefald, og lod samtidig det trofaste blik hvile varmt på den elskede.

"Hvornår har jeg *ikke* talt sandhed til dig, Carl?"

"Jeg er ikke helt sikker på, at du nogensinde har gjort det – i hvert fald har jeg på det seneste haft anledning til at betvivle, at du fra starten har elsket mig af et oprigtigt hjerte."

"Kærligheden, min gode Carl, er i sit inderste væsen uudgrundelig – hvorfor skal vi da besvære os med at udforske den? Har vi ikke hidtil været lykkelige med det, vi allerede har fundet?"

"Har du virkelig været lykkelig, Tekla?"

"Jeg kan ikke fornægte, at jeg anser muligheden for en højere lykke end vor for sandsynlig, men på den anden side ville jeg finde det utaknemmeligt, om vi tillod os en klage over det, som er faldet i vor lod. Vi elsker hinanden, vor kærlighed grunder sig på vor gensidige kendskab til hinandens karakter og på visheden om, at vi ærer hinanden – er det ikke nok?"

"Jeg føler ikke desto mindre en trang til at vinde noget højere!"

"Tværtimod, Carl, tror jeg at enhver følelses stærkere spænding ville finde dig på fremmed – for ikke at sige unaturlig – grund."

"Du mener altså, at du anser mig for at være ude af stand til at huse, til at fatte en dyb og ægte kærlighed?"

Tekla betragtede ham et par sekunder med et melankolsk smil. Så sagde hun med dirrende stemme:

"Elsker du mig da ikke så højt, som du *formår* at elske?"

"Du må ikke stille sådanne svære spørgsmål!" Carl bøjede sig ned og trykkede sine læber mod Teklas hvide arm.

"Nuvel, så vil jeg stille et andet: har du ikke, indtil de sidste par uger, følt dig lykkelig i din kærlighed, sådan som den var?"

"Jo, det ved Gud!"

"Du ser altså, at den, skønt den ikke tilhørte de allerstærkeste af sin art, trods alt har være fyldestgørende for både dig og mig!"

"Jo, men nu er du blevet anderledes, og som en følge af de bitre følelser, jeg har lidt under i nogen tid, hvor jeg ellers havde regnet med den højeste salighed, har jeg besluttet …" Carl standsede; han var i tvivl om, hvordan han skulle fortsætte. Hans blik søgte ikke mere Teklas: det stirrede på solstrålerne, som forgyldte vinduernes kløverblade og kastede et let, glitrende skin på den forreste del af de grå stenmasser.

"Hvad har du besluttet, min egen Carl?"

"At begære en tydelig prøve på din kærlighed."

"Jeg har ganske vist læst, at kvinderne i gamle dag, i riddertiden, afkrævede deres elskere prøver på deres kærlighed – jeg var dog ikke klar over, at det modsatte var blevet brugeligt!"

"Måske er ordet prøve ikke det rette. Jeg vil helt enkelt forlange, at du ved handling bekræfter det løfte, du gav mig for tre år siden."

"Åh!" udbrød Tekla, og en flygtig rødmen brændte på hendes kind.

"Elskede, dyrebare Tekla, det både dig og mig ganske uværdigt at tilstå, at jeg lider af jalousi – men sådan er det! Viktors gale og åbenlyse kærlighed ødelægger min ro og får min hjerne til at brænde – jeg er ind imellem så fremmed for mig selv, at jeg gruer … men nok: jeg kan ikke rejse, uden at min

lykke er blevet stadfæstet. Giv mig lov til – jeg beder dig, besværger dig – giv mig lov til at bestille lysning!"

"Min elskede Carl, det kan ikke ske. Så hastigt, næsten voldsomt, kan jeg ikke bestemme mig."

"Altså igen udflugter!" sukkede Carl. "Hvad vil du have, jeg skal tro?"

Tekla tav – et udtryk af inderlig smerte blegede roserne på hendes kinder.

"Jeg vil betro dig en ting, min elskede ven," vedblev Carl, "og du bør tro, at når en mand af min natur kan drømme om sådant vanvid, er hans sind i dybt kaos!"

Tekla så på ham med et spørgende blik, og Carl fortalte hende nu om hele optrinnet i Liljas hule, helt til og med kaptajn Stangerlings optræden.

"Ja, det der," svarede hun i et tonefald, som Carl fandt underligt, "havde da virkelig været alt for latterligt – og så sluttede hele det påtænkte sørgespil dog som et lystspil."

Nu var det Carl, som blegnede. "jeg tror, du forsøger at fortælle mig, at du anser hele sagen for at være en bagatel, uværdig at spilde min opmærksomhed? Ikke desto mindre, da jeg endelig havde besluttet mig til noget så ufornuftigt som en duel, var det sikkert, at den ville *kunne* indtræffe – og du burde måske mindst af alle tro på, at fejhed tvang mig til at takke Gud for, at lystspillet kom imellem."

"Jeg ved udmærket, at du ikke er fej, Carl!"

"Tak, det er alt for meget. Men da du nu har erfaret, hvortil skinsygen kan føre, burde du ikke finde tilfredsstillelse ved at, om ikke direkte at blæse til ilden, så dog at understøtte den ved stadige modstand mod at lade os lyse for."

"Jeg skulle blæse til din skinsyges ild," svarede Tekla med en foragtelig gestus, "å, dette er virkelig tåbeligt!"

"Jamen så gør dog en ende på elendigheden ved at give mig lov til at bede om din fars tilsagn til, at vi i morgen går til provsten!"

"Umuligt – jeg har ingenting i orden endnu."

"Ikke andet end det? I vinter bor vi hjemme i mine forældres hus, og til foråret skal du se, hvilket hyggeligt hjem jeg skal indrette til dig i Karlskrona."

"Jeg tvivler ikke på det, men – men – tilgiv mig, Carl – det *kan* ikke ske!"

"Ved Gud, så har du også en grund, som jeg ikke kender – og jeg ville tabe agtelsen for mig selv, hvis jeg nu efter det, jeg nu har sagt dig fra mit hjertes inderste dyb, lod dig trække rundt med mig som en ren dreng! Du må bestemme dig, min elskede Tekla – for vid, at jeg har fattet den uigenkaldelige beslutning at rejse herfra enten som din brudgom eller også … *uden* denne!"

Han pegede på sin ring.

"Har du ugenkaldeligt taget denne beslutning?"

"Ugenkaldeligt, Tekla."

"Du vil ikke tænke over det endnu en gang? Tænk dig godt om!"

"Tro mig: jeg har tænkt, før jeg talte."

"Nu vel, så har vi intet andet at gøre, end at bytte disse ringe tilbage, som vi udvekslede for tre år siden."

"Hvad siger du?" udbrød Carl i den stærkeste sindsbevægelse. "Du lader et lune bryde vort bånd … du opofrer vor kærlighed for det?"

"Hvad gør du selv andet … du opofrer vor kærlighed, fordi jeg ikke giver dig ret til at lade et lune bestemme vor bryllupsdag!"

"Store Gud, hvem kan forstå sig på kvinderne." – Carl gik heftigt frem og tilbage i den øde ruin, hvorfra solen efterhånden forsvandt – "Hvem kan fatte disse væseners sammenhæng?"

"Det, du der siger, kan vist ikke være møntet på mig: jeg har ikke givet dig nogen falske håb, som jeg har sveget."

"Har du ikke det; du ødelægger jo hele mit livs glæde, når du skiller dig fra mig! Man trolover sig vel for at gifte sig – og den kvinde, som lover sin tro, bør også vide, at hun med det samme har givet løfte om at fuldbyrde forbindelsen!"

"Visselig, men man binder sig ikke til inden for en vis tid at sælge sig selv som en anden vare. At love sin tro er en ting, give et helt liv i pant er noget ganske andet."

"Men hvor gensidig kærlighed findes, skiller man ikke tingene ad på den måde. Jeg er en ligefrem, ærlig mand og forstår ikke at belægge mine ord, men jeg har et hjerte, som elsker dig, Tekla, mere end du … måske mere end jeg selv ved af. Du bør ikke lege med en mand, som ikke forstår sig på at spille elsker, men som, ved den levende Gud, bliver dig den ømmeste ægtefælle!"

Efter disse ord, udsprungne af hans sjæl, kastede Carl sig atter ned på stenbænken, greb Teklas hænder i sine og kyssede dem med en heftighed, der næsten kunne kaldes lidenskabelig.

I et sekund så Tekla ham dybt og varmt i øjnene; så trak hun sin hånd til sig. "Du har hørt mit svar, Carl: jeg kan intet bestemme nu."

"Skal det være slut mellem os – slut? O, Tekla, Tekla, du har aldrig elsket mig!"

Tekla tav.

"Et frygteligt lys går op for mig: du udnytter dette tilfælde til det yderste, du har ønsket det, du har ventet det, for du forudså, at jeg en dag ville blive træt af kun at leve på håbet?"

"Du tager fejl, Carl!"

"Gud give, jeg gjorde – jeg forlanger ikke bedre, end at du beviser mig min fejltagelse!"

"Det vil jeg, og det på en måde, som ikke vil lade nogen tvivl tilbage hos dig. Men husk, at det jeg nu tilbyder dig, tilbyder jeg kun *en* gang!"

"Hvilket … hvilket?"

"At glemme denne samtale. Hvis du selv ønsker det, vil jeg ikke oftere mindes, at du har givet mig to muligheder, og at jeg traf et valg."

Der lå en let skælven i Teklas stemme, og et udtryk, der lignede en bøn, stod at læse i hendes øjne.

"Et sådant forslag," svarede Carl næsten bittert, "er jo blot legeværk, ord uden indhold, for det skjuler blot sandheden. Jeg kan lige så lidt glemme mine betingelser som tage dem i mig igen – men, hvis du blot gav mig nogle grunde til dit afslag, ville jeg anse det for min pligt at lytte til dem. Men du giver mig ikke andet end tomme udflugter … eller ville du trods alt åbenbare den egentlige grund til din vægring for mig?"

"Nej, Carl, det vil jeg ikke, for det bør jeg ikke gøre."

"Hvornår vil da din modvilje ophøre?"

"Det ved jeg ikke, for det er alene et instinkt, der leder min handlemåde."

"Fortæller dit instinkt dig måske, at du vil blive ulykkelig sammen med mig?"

"Eller tværtimod, at jeg ville trække ulykke ned over dig … Ser du disse fantastiske skygger, som danner sig der henne bag den tredje pille? Solen formåede kun et kort, fattigt øjeblik at lyse på dem: natten trækker dem sammen, de fortættes mere og mere: således også skyggerne i min sjæl, eftersom de solstråler, der fra tid til anden har besøgt den, ikke lader sig se mere … O, min Carl, det er godt, som det er, for du og jeg, lyset og skyggen, ville til sidst være kommet til at erfare, at to hjerters forening dog ikke er grundlag for al forening."

"Tværtimod, Tekla, den praktiske forstand og den sværmende alvor ville snart finde sammen og støtte hinanden, når følelserne først har fundet sit mål … Ak, tro mig, som, skønt en mand af en almindelig og, om du vil, prosaisk karakter, dog ikke mangler evne til at fatte dine mere ophøjede følelser – tro ham, når han siger dig, at denne humørsyge, denne sjælens udmarvende søgen, vil blive til fred, når du beslutter dig for at leve og virke for kvindens ædleste mål! Som hustru, som mor skal du finde dig selv som et nyt menneske: nye glæder, så forskellige fra dine drømme mellem disse øde ruiner, skal møde dig i skikkelse af alt ædelt og smukt."

"O, ti! – sig intet mere! Disse mindestene fra en stor tid har jeg dog altid tilbage, og aldrig kan jeg, så længe jeg lever iblandt dem, blive ulykkelig; det skal du heller ikke, Carl! … men det er blevet aften – vi må skilles!" Hun greb om den finger, hvorpå trolovelsesringen sad.

"For himlens skyld, ikke i dette øjeblik!" udbrød Carl ligbleg. "Lad mig møde dig her en gang endnu!"

"Nej, Carl, det ville ikke tjene til det allermindste! Du nægtede for et øjeblik siden at glemme vor samtale: nu har vi talt færdig. Med din karakter tager man ikke sine betingelser tilbage: jeg tager heller ikke noget i mig … dog samtykker jeg i, at ringene først bliver byttet, når du rejser – hvad der er hændt her, bør ikke komme i lyset, før du er borte."

Tavse gik de ud af den øde kirke og hjem til det Mørkske hus; men da han i forstuen skiltes fra den kvinde, han elskede over alt andet, vovede han ikke andet end erindre sig den bitre adskillelse. Et håndtryk, der vidnede om langt heftigere følelser end læberne forrådte, var deres afsked.

16. Et gammeldags hus

Da løjtnant Salzwedel havde forladt den, han endnu kaldte sin trolovede, gik han lige hjem til sine forældres hus, denne bygning, der gennem århundreder var gået fra fader til søn, og hvis sidste levende arving Carl nu var.

Med en ærbødighed, som gjorde ætlingene ære, var de hanseatiske forfædres smag ikke blot blevet skånet, men endog yderligt respekteret; ingen rejsende, der besøgte Visby, mente at have set alle seværdigheder, hvis han ikke havde besøgt den Salzwedelske residens, hvis ejere, et gammelt ægtepar, ikke var mindre opmærksomhed værd end selve det gamle hus.

Løjtnant Carls fader havde allerede for mange år siden opgivet sin handel og levede nu som en rig mand, udelukkende for sig selv, sin familie og sin yndlingsgrille, som bestod i en fast tro på, at hvis man blot kunne udtænke og udregne, på hvilke steder det kunne have været mest fordelagtigt at nedgrave skatte i forne tider, ville man ganske sikkert kunne finde sådanne efter hanseaterne, ligesom man i Spanien mener, at der findes umådelige rigdomme efter morerne gemt på utilgængelige steder. Denne gamle hædersmands grille mente man dog nok gik noget for langt: somme ville vide, at han om nætterne, år efter år, vandrede rundt i de gamle ruiner og bankede på hver eneste sten og lyttede efter ekkoet. Ingen troede dog, at det alene var gerrighed, der afstedkom den feber, som de skatte, han drømte om, forårsagede: han talte om det almene vel og ville have anset det for rigelig løn, hvis han havde kunnet lyksaliggøre byen med dens i et ugennemtrængeligt mørke gemte skatte.

Intet kunne ophidse den ellers i almindelighed venlige og fromme mand, end en henkastet bemærkning, der såede tvivl om skattenes eksistens.

Om hans stamfader gik følgende sagn: En tysk skomagergeselle ved navn Hans Turitz sad en gang på et værtshus i Italien og overhørte en samtale mellem et par munke. Uden at have mistanke om, at der var nogen til stede, som forstod deres sprog, lagde de råd op, om hvorledes de bedst kunne bemægtige sig en skat af umådelig værdi, som skulle finde på Gotland, gemt i St. Klemens kirke i Visby, den kirke, som alle søfarende ofrede til. Dette lagde den unge geselle sig på minde, begav sig til Visby og anmeldte for skomagerlavet, hvad han havde hørt. Der blev anstillet undersøgelser i flere personers nærvær, og på det beskrevne sted fandtes virkelig en skat, bestående af en gås med fireogtyve gæslinger, alle af det fineste guld og i naturlig størrelse. Turitz fik størsteparten af fundet, og blev således en holden mand, opgav sit håndværk, bosatte sig i Visby, blev købmand, senere rådmand og endelig år 1617 byens borgmester. Han antog på dette tidspunkt navnet Salzwedel efter sit fødested i Mark-Brandenburg.

For fader Salzwedel var sagnet om hans stamfader og "guldgåsen" nærmest en bibelsk sandhed, ligesom det sagn, at Valdemar Atterdag ikke havde fået mere end halvparten af borgernes rigdom med sig, eftersom de allerede før krigens udbrud havde bragt de mest værdifulde genstande i sikkerhed. Under det Salzwedelske hus – et af disse Visbys talrige træhuse i tysk stil med en udbygning på langsiden, som trods det mindre solide materiale havde modstået tidens og ormenes

gnavende tand – fandtes også en kælder, og denne kælder havde rådmand Salzwedel (han var på sine ældre dage blevet formand for rådhusretten; titlen var hentet fra de gamle rådsherrers tid) gennemgravet i adskillige retninger. Men endnu var han så lykkelig stadig at have så meget ikke gennemgravet jord tilbage, at det ville række til at kunne more ham i resten af hans levetid. Når hans hustru eller søn overraskede ham i hans håbefulde arbejde, forsikrede han altid med en troendes lykkelige smil, at han netop havde drømt, at en skat af umådelig værdi var gemt på det eller det sted, og siden intet andet end tålmod behøvedes for at komme i besiddelse af den, skulle den nok blive fundet.

Fru Ringeborg, selv den sidste ætling af et gammelt hus, syntes i sin person at forene to ædle slægters rester af stolthed og værdighed. Hendes families adelige skjoldmærke var – ved siden af mandens, gåsen med de fireogtyve unger, muret ind i den vældige kamins skorsten i festsalen på øverste etage, og over disse heraldiske klenodier sad – ligesom man endnu i dag kan se det på en og anden prædikestol i visse landsbykirker – to rundkindede keruber, der i hænderne holdt palmer og et par alenlange basuner, hvis mundinger med sirlige bogstaver udbasunerede på den ene side navnet Susanne Ingeborg Bulmering og på den anden Hans Turitz Salzwedel. Loftet i denne festsal var, på og mellem hver eneste bjælke, overfyldt ikke blot med malerier, kække skabninger af en kapriciøs fantasi – de gamle hanseater hentede deres kunstnere langt fra deres lille ø – men også, og ikke mindst, en mængde inskriptioner af både åndeligt og verdsligt indhold. Væggene var dækket af store søslag, og de vældige egeskabe i hvert hjørne indeholdt på sine døre Antwerpens samlede flåde. Stolene var

af en nærmest grotesk størrelse, og overtrukket med stift gyldenlæder stod de der stive og højtidelige som stenene på familiegraven. De små kamre langs salens sider var holdt i samme stil.

I det ydre havde stueetagen, hvor familien boede, en lignende indretning. Men selv om det store loftsmaleri, der forestillede stamfaderens frieri til stammoderen, var blevet bevaret, var alt det øvrige i en nyere, omend stadig gammeldags, stil.

Da Carl trådte ind i stuen, sad fru Ringeborg i sin tunge, broderede lænestol på sin sædvanlige plads i hjørnet mellem den ene sofa og valnøddesekretæren. Foran den gamle frue, der havde tilbagestrøget hår og en rund, opsat hue (hun var ingen ven af forandringer i klædedragten), stod et lille, net sybord, næsten to alen langt og lige så bredt, på hvis bordplade, foruden den med utallige knappenåle besatte nålepude, var opstillet mængder af interessante genstande, blandt hvilke vi ikke skal undlade at nævne et helt dusin lugtedåser i de mest forskelligartede former, fra enkle og dobbelte hjerter til de findes æg i gennembrudt sølv og guld, besat med ædelsten, hvortil kom syv-otte etuier i smukke maroquinfoderaler, attrapper af ubegribelige dimensioner og lige så ubegribelig betydning, snusdåser af skildpaddeskjold, rav og perlemor, som indeholdt forskellige sorter snus til forskellige tider på dagen, lugtevandsflasker af form som små amoriner, svøbelsesbørn og dukker, og endelig et helt regiment at syæsker af elfenben og indlagt træ, alt sammen opstillet i en orden, som fik selv de værste pilfingre til at vige tilbage for en vanhelligelse. Fileringen – fru Ringeborg sad sædvanligvis i statelig højtidelighed beskæftiget med dette arbejde – var med en stor

diamantnål fæstnet i den med små skinnende sommerfugle oversåede atlaskes dyne, og kvikt og smidigt gik matronens øvede fingre med filérnålen i den ene hånd og den luftige vævning i den anden. På tæppet for hendes fødder lå husets skytsengel, den store hvide kat, fru Ringeborgs yndling.

"Det er mig kært, at du kom hjem så tidligt, min kære søn," sagde hun, idet hun med et venligt smil løftede sit ikke særligt kønne, men ædle ansigt mod sønnen, der tog hendes hånd og ærbødigt hilste med et kys.

"Det var ikke nogen lykkelig begivenhed, der førte mig hjem så tidligt, moder."

"Det beklager jeg, mit barn. Har du ikke været hos din trolovede – hun skulle da være fulgt med dig herhen?"

"Jeg har måske ingen trolovet mere," svarede Carl med et dybt suk.

"Let dit hjerte, barn, hvis det er tynget af bekymringer, du kan betro til mig!"

"Hvilke bekymringer skulle jeg ikke kunne betro en sådan moder! Jeg har udtalt noget, som jeg ikke kan tage tilbage uden at blues både overfor mig selv og hende."

"Kære søn, jeg forstod dig allerede ganske udmærket inden din fortrolighed oplyste mig. Jeg kunne se på de ansigt, da du gik, at du havde tænkt dig at stille hende overfor et valg, som jeg længe har ventet på."

"Ja, det er rigtigt, jeg havde uigenkaldeligt foresat mig, enten at indfinde mig hos provsten i morgen for at udtage lysningsseddel … eller at gøre ende på det hele: denne evige tøven kan ikke forliges med min karakter."

"Og vel heller ikke med din jalousi?" bemærkede fru Ringeborg med et listigt smil. "Men du kunne vel være rolig; den vigtigper til løjtnant Viktor kan ikke stikke Carl Salzwedel ud hos en pige som Tekla."

"Men hun har dog vægret sig mod at opfylde min bøn – det er så godt som slut mellem os!" Carl fortalte moderen om alle Teklas udflugter.

En fin rødme udbredte sig over fru Ringeborgs kinder, og de stolte årer svulmede på hendes høje pande – dog røbede hendes stemme ingen usædvanlig bevægelse, da hun svarede:

"Som du vil mindes, min Carl, har jeg aldrig været for forbindelsen med dette hus. Jeg anser Tekla for en højst agtværdig pige, men faderen har jeg aldrig kunnet lide. Hvis du bærer dit tab, som jeg vil forvente af dig, siden du selv har ført det til dette punkt, vil jeg snarere anse opløsningen af denne trolovelse som en lykke end en ulykke."

"Nej, en evig ulykke bliver det!" svarede Carl med sænket hoved.

"Lad det så være, som det var før," sagde moderen prøvende – "vent, til det engang falder hende ind at gøre alvor af sagen!"

"Umuligt – mit ord bryder jeg aldrig, og ejheller ville hun på nuværende tidspunkt tage imod et sådant forslag; hun er selv skyldig, *hun*, som er så stolt af sig!"

"Og du afslog?" Fru Ringeborgs øjne lyste af tilfredshed.

"Ja, eftersom hendes agtelse er mig mere uundværlig end selve hendes kærlighed. Ellers ville hun jo mene, at mine betingelser var tomme skræmmeskud, og foragte mig."

"Nuvel, du har handlet ret, mit kære barn, men da vi jo ikke kender hendes grunde, må vi ikke dømme hendes afslag alt for

strengt … Tillader du din moder at tale nogle ord i denne sag med hende? – Fruentimmer forstår stundom hinanden bedre – måske ligger det en eller anden misforståelse til grund."

"O, hvor moder er god og øm! … Gør alt, hvad moder finder passende! Gud vil styre alt til det bedste og lade mig bryde op herfra med let hjerte!"

Væguret begyndte at spille og slog derefter ni. Fru Ringeborg rejste sig i hele sin høje og oprette gestalt. Katten blev skubbet til side med den ene fod, og Carl skubbede bordet med de utallige smågenstande lidt til siden.

Næsten i samme øjeblik åbnede sig to døre til salen. Gennem den ene trådte rådmand Salzwedel, en høj, mager olding med et grublende blik og pilskaldet isse – gennem den anden moster Taga, en fattig pårørende af fru Ringeborg, der havde været i huset i mange Herrens år som husmoderens veninde, selskabsdame og højre hånd.

Moster Taga var, i forhold til huset frue, et inderligt godt og blidt, gammelt fruentimmer, der elskede hele verden og forgudede sin gudsøn Carl. Hun var hele byens moster og kendt og med længsel imødeset af hvert barn i hver familie, for moster Taga gjorde regelmæssigt året rundt visitter i alle byens huse, så de mindst heldige fik hende at se mindst en gang om måneden, hvor hun altid kom fyldt op til randen med de morsomste gamle eventyr, som børneflokkene, lejret omkring pejsen, påhørte med en henrykkelse, der stundom voksede til den dybeste beundring.

"Min gulddreng, jeg vidste ikke, du kom hjem til aften, ellers havde jeg lavet pandekager!" sagde moster Taga, idet hun

klappede den noget høje og bredskuldrede gulddreng på skulderen.

"Nå, nu tror jeg, jeg har det, min kære Carl," bemærkede rådmanden med en mine, som fortalte om en ny beregning, "denne gang tror jeg bestemt …"

"… at det går som alle de andre gange!" afbrød fru Ringeborg ham med en ærgerlig missen med øjnene.

"Men vent, mor – vær dog tålmodig, jeg har endnu ikke fortalt dig, hvordan jeg i nat drømte, at der præcis otte og et halvt skridt fra femte pille til højre … jeg siger ikke mere: du skal få at se …"

"Og når fader så har fundet skatten?" sagde Carl – han vidste så udmærket, at den gamle altid ventede på dette spørgsmål.

"Eftersom den er fundet på min egen grund, skal jeg også lade den fordele med den strengeste retfærdighed. Er der noget særlig bemærkelsesværdigt, smykker eller sådan noget, går det til kronen – for resten har den rige mange børn – du ved vel, min søn, at jeg har en stor familie blandt alle de fader- og moderløse?"

"Fisken venter!" oplyste moster Taga, idet hun åbnede døren til spisesalen, hvis hele service, fra den blanke tinskål med mælkegrøden helt ned til de kæmpestore sølvsaltkar og de tunge tallerkener af gammelt hollandsk porcelæn viste, at det ikke var for nylig, de første gang kom på bordet.

"Hvis du havde sagt, at suppen bliver kold, kusine Taga, så kunne du have ret, men fisken," og den gamle sendte moster Taga et komplimenterende blik, "den har du pakket så godt ind i servietten, at du godt kunne have ladet mig gøre min kabale færdig."

"Men klokken slog jo ni!" sagde husets frue med et næsten forbløffet blik på den gamle.

"Ja, ja, men i dag går det vist for hurtigt – kabalen plejer at passe med madtiden."

"Uret har stået i min salig fars *private* værelse, så selvfølgelig går det rigtigt!" Det blev sagt i en tone, som ikke tålte modsigelse.

Far og søn indtog en "appetitvækker", for fisken skulle svømme, og nu løftede moster Taga servietten, der var foldet som en vældig hane, af fiskefadet.

Fru Ringeborg satte sig på hædersplads ved midten af bordet, med manden højre side og sønnen på venstre. Moster Taga var indehaver af den nedre bordende lige overfor, men dog ikke ganske ensom, for bag hendes stol souperede den hvide kat af sin mælkeskål.

"Var der noget for på rådhuset i dag?" spurgte Carl, som trods sine egne bekymringer huskede på, at faderen gerne talte om nyhederne fra rådhuset.

"Vel var der det, og tilmed noget, som ikke kan være dig ligegyldigt, eftersom det angår din tilkommende svigerfader."

"Hvad da?" Moster Taga spidsede øren.

"Mørks skonnert synes at have haft smuglergods inde, da den kom til Västervik, hvor det imidlertid blev opdaget og lagt under beslag. Men da kaptajn Olsson har narret en af besætningen, Olaus Erlandsson, til at tage sagen på sig, så er nu den stakkels djævel kommet galt afsted med det. Sagen er henvist hertil, og Mørk bliver stævnet ind til på fredag … men han klarer sig vel som altid!"

"Han må vel dog have så megen samvittighed, at han kommer den stakkels mand til hjælp?" sagde moster Taga.

"Vi får at se," mumlede rådmanden, "om ikke Erlandsson kryber i hullet … Undskyld, min kære Carl, men jeg tror, din svigerfader ser først og fremmest på sit eget bedste."

"Jeg håber dog alligevel," svarede Carl, "at han ikke oven i bruddet på loven lægger en forbrydelse mod et uskyldigt menneske!"

"I alt fald," mente fru Ringeborg, som havde lyttet til samtalen i tavshed, "bliver det en kilden sag! Retfærdigheden må naturligvis have sin gang, men hvis Mørk bliver fældet, vil det – først og fremmest hvad angår den smudsige affære med matrosen – give stof til en sladder, hvis chikanøse følger også rammer dem, som …"

Fru Ringeborg nikkede og afbrød sin tale.

"Derfor bør vel ingen uskyldig lide?" Carl så på moderen med et mildt, men talende blik.

"Sandt, min søn," erklærede rådmanden. "Men hvordan det end går, er jeg dog bange for, som mor siger, at det ikke går af uden chikaner."

17. Knappenålsposten

Natten havde udbredt sine dunkle vinger over byen. De gamle, grå tårne stod som truende vægtere på deres høje mure, i ruinerne hørtes ikke mere menneskelige skridt. Men hvem tør afgøre, om ikke genfærdene af de hanseatiske købmænd i denne time vogtede deres nedgravede skatte, en og anden munk rejste sig af graven for at snige sig ad gangene i de øde kirker, se efter om den sten var blevet flyttet, hvorunder han havde gemt resultatet af hele sit liv: et kostbart manuskript, eller en nonne ilede til sin forrige celle for at bede en bøn for en anden "skat", som hun med blodige hænder og hede tårer havde begravet uden håb om nogensinde at se igen … hvem kunne vide det – hvem vover vel at trænge ind i midnattens mysterier.

Hele byen lå nu som et genfærd udstrakt på sin egen grav, mens månens stråler spillede over spøgelseskirkerne og kastede sin hvide stråler gennem de brøstfældige hvælvinger.

På havet, der lå roligt og ubevægeligt, hvilede skibene som sovende drager, og i fiskerhavnen slumrede småbådene, hver for sit anker, og lignede en flok trætte søfugle. De virkelige søfugle var for længe siden blevet tavse, bortset fra en og anden natteravn, som svævede højt over kirketagene og fra tid til anden på sin ensomme færd lod en vemodig klagen høres.

Også i de tre søstres sovekammer tittede månen ind gennem ruden. Søvnen havde omsider sænket sig på Teklas og Hildurs trætte øjenlåg; men Rosa, hvis tanker ikke forvildedes af kærligheden og dets bekymringer, havde sovet godt fra det øjeblik, hun havde sagt det sidste ord i sin aftenbøn.

I drømmen spøgte dog stadig billederne fra den forgangne dag: hun stod sammen med den unge kaptajn ved Jomfrutårnet i fortrolig samtale om Unghanses datter. Netop da hun i drømmen bøjede sig frem for at lytte til kaptajnens ord, og hans øjne hvilede med et så venligt og kønt udtryk på hende, forekom det hende, at hun på en gang hørte et dybt og langt suk. Kom det fra jomfruens grav, eller var det kaptajnen, der sukkede? Nej, også han lyttede og ventede. Derefter så han atter på hende, og blikket blev stadig mere klart og smukt, indtil det til sidst fik en så mild glans, at Rosa, som om hun adlød en hemmelig magt, genert vendte sig til siden. Ved denne bevægelse i søvne vågnede hun og følte sit hjerte banke med voldsom heftighed, for sukkene, som hun havde hørt i drømme, lød atter ganske nær ved hende, men hvor – det kunne hun ikke forklare sig.

Det havde oftere været omtalt, at det spøgte i det Mørkske hus, men endnu havde Rosa aldrig hørt andet end en sagte puslen i stueetagen, hvilket hun dog, med en smule kendskab til sin fars smughandel, ikke anså for at være noget farligere spøgeri. Igen et suk, og det tilmed så dybt og tungt, var dog nu et langt mere talende bevis for sandheden i disse rygter.

Hun ville kalde på sine søstre, men hun formåede det ikke. Man kunne måske tilmed sige, at hun, trods sin ubeskrivelige rædsel, ikke nænnede det, for hvis nu … der fulgte mere efter sukkene. Hendes tanker forvildede sig langt ud i eventyrets mørke: hun forestillede sig, at jomfruen var blevet forstyrret, fordi man havde talt så meget om hende.

Mens hendes fantasi således svævede til og fra, faldt hun atter hen, men i en let og urolig søvn, indtil hun, ved den tid

hvor dag og nat forlader hinandens arme, fo'r op ved lyden af et nyt, endnu dybere suk. Men da daggryets skær nu var trængt ind i værelset, følte Rosa sig modigere. Hun skønnede desuden tydeligt, at den lyd, som havde rystet hende så stærkt, kom fra gaden lige under hendes ikke helt lukkede vindue, og det var næsten unødvendigt, at det blev efterfulgt af en dump fnysen, en lav knurren, for at få hende til at tænke på et levende væsen.

Sagte, men ilsomt, stak hun sine små fødder i tøflerne, kastede en vid bluse over skuldrene og gik hen til vinduet, som hun stille åbnede.

Men Rosa var nær ved at lade sig overvælde af sit varme hjerte og briste i gråd ved det syn, der her mødte hende.

Det var den stakkels Will, "sukkenes søn", der havde sneget sig tilbage, skjult af mørket, for – da det ikke blev ham forundt at hvile under samme tag som Rosa – i det mindste at kunne våge udenfor hendes vindue og stirre op til det værelse, hvor hun, hans livs eneste ledestjerne, var gemt væk for hans blik.

Den døvstumme yngling sad på gaden nedenfor det af vinduerne, der var Rosas seng nærmest. Han lænede sit trætte hoved mod muren, og imellem hans knæ lå Rolf, og for hvert suk, der fløj over Wills læber, hørtes en knurren fra Rolf, eller også strakte han lemmerne, som om han ville spørge, om det ikke snart var på tide at ende nattevagten. Men for hans herre var dette sted blødere end den blødeste seng på Elfhagen. Derfor kærtegnede han af og til blidt Rolf, hvorved Rolf, som var nøje bekendt med meningen af sådanne kærtegn, lod fem være lig og lod, som om den faldt i søvn.

Men idet vinduet åbnede sig, vækkede han både sig selv og sin herre med en så heftig bevægelse, at denne sagte rejste sig

og vendte sit blik opad. Synet af Rosas hoved, der stak halvt frem gennem det åbnede vindue, udbredte en hel lys dag over ynglingens blege ansigt, om hvilket det lysbrune hår faldt i uredte lokker, fugtigt af natteluften.

Rosa gjorde en bevægelse, der viste hendes frygt: hun tegnede med veltalende blikke og gestus hvor dybt bedrøvet hun var.

Den stumme Will kunne ikke forsvare sig med læbernes farlige sprog, men i hans hoved var allerede anelsen om en bebrejdelse opstået, i det tilfælde Rosa opdagede hans tilstedeværelse; og at han havde tænkt på, hvordan han skulle afværge denne misfornøjelse, sås af, at han hastigt, med blikke, der dog talte et for Rosa uforståeligt sprog, holdt en lille papirrulle op imod hende.

Med en snarrådighed, som hun var alt for uskyldig til at rødme over, fæstede vor unge heltinde en knappenål i et nøgle tråd og lod det glide ned, mens hun selv holdt i enden.

Under et udbrud af næsten vild glæde greb ynglingen det lille vindsel, gjorde bladet fast med knappenålen – og i et nu var posten landet ved vindueskarmen.

Rosa løste papiret og læste:

> Til natten … Will gå hjem … sagte, sagte … ingen høre … ingen bande … Will græde, hjertet dø, men gå hjem til natten.

"Ak, hvilke besynderlige tanker, hvilken evindelig uro, der rører sig i den stakkels dreng!" tænkte Rosa ved sig selv. "Han kommer altid til mig, fordi jeg er god imod ham og holder af

ham! Arme, gode Will – hvis ingen anden bryder sig om dig, så ..."

Og Rosa tog en blyant og skrev:

> Will skal skynde sig tilbage til Elfhagen og tage imod Rosa ... Rosa kommer om nogle timer og hilser på Will!

Hun lod sin post gå ned, som blev afventet med utålmodighed af den stumme elsker. Næppe havde han studeret sig igennem ordene, før han udstødte et glædesskrig, som havde kunnet forstyrre hele nabolaget og for det første vækkede både Tekla og Hildur. Men derpå fløj han også med lange spring ned ad gaden, fulgt af Rolf, som ved en let rysten på hovedet tilkendegav sin forundring over en så uventet livlighed.

"Hvad er der på færde?" spurgte Tekla, idet hun heftigt rejste sig i sengen.

"Sikkert den gale Will!" udbrød Hildur. "Hvor kan Rosa være så ubetænksom at gå rundt på den måde?"

"Hvad skulle det gøre? Med dette store sjal over blusen risikerer jeg vist ikke at forkøle mig."

"Hvem taler om forkølelse – men hemmelige møder på denne tid – hvis nogen var gået forbi, hvad tror du ikke, man ville have tænkt?"

"Det tror jeg nok, jeg kan gætte. Hvis nogen havde set Will her på den måde, så ville denne nogen have tænkt – som sandt er – at Will bliver mere end ilde behandlet"

"Og det sømmer det sig for dig at fremhæve?"

"Det ville vel sømme sig for hvem som helst at se at bevæge ham til at vende tilbage, når han tilbragte natten på gaden. Ak, min stakkels Will! – se her, se, hvilken sørgelig klage!"

Rosa rakte Tekla Wills papir. Hun læste det uden at sige et ord, men derimod betragtede sin søster med et forskende blik.

"Min Gud, hvor hun dog er enfoldig!" sagde Hildur med et beklagende skuldertræk. Men et alvorligt og irettesættende blik af Tekla fik Hildur til at tie. Hun vendte sig fortrædeligt om og sov snart ind igen.

Tekla sov derimod ikke. Hendes tanker fæstede sig på Will, ligesom Rosas, og på det besynderlige, uudgrundelige forhold, der foranledigede faderens afsky for hans myndling. Derefter tænkte Tekla med dyb uro på en ting, som hun længe i stilhed havde anet, nemlig at en følelse havde banet sig vej til den døvstummes hjerte, som kunne have de sørgeligste følger. Hun ville ikke forstyrre Rosas uskyldige fred ved den ringeste hentydning, eller give hende noget begreb om det, der i øjeblikket var sort tale for hende; men hun foresatte sig at tale med moderen om det og se at udvirke, at Will ved et eller andet klogt arrangement blev fjernet fra huset.

Hvad Tekla samtidig tænkte over i forbindelse med sine egne bitre forhold, det blev, som så meget andet, inde i hendes egen sjæl. Men natten, som jo er vidne til så meget, så også, at disse tanker kostede Tekla tårer, som dog, da solen stod op, var tørret ind af sig selv, og havde efterladt sig en dump, ligegyldig følelse.

Omkring klokken ti om formiddagen stod en let enspænder for døren, og i vognen sad en smuk ung pige i tækkeligt sommertøj og en lille rund stråhat med hvirvlende røde bånd over de lyse lokker.

Det var Rosa, som utålmodigt var løbet i forvejen og nu sad og ventede på sin moder med tømmerne i den ene hånd og pisken i den anden.

"Mamsell Rosa skal ud på rejse, ser jeg?" hørtes nu en stemme fra den anden side af gaden, og for første gang i hendes liv udøvede en stemmes klang den magt over den unge pige, at den fik hende til at føle blodet stige sig varmt op i kinderne.

"Åh, godmorgen, kaptajn Stangerling! Hvornår får jeg de forsteninger at se?"

"Hvornår kommer mamsell Rosa tilbage?"

"Ja, det ved jeg ikke så nøje – om to-tre dage eller … uger."

"Det vil altså sige, efter at jeg har nået at losse, laste og sejle igen?" svarede Albin smilende.

"Nej, jeg vil bestemt være hjemme, når kaptajnen tager last ind."

"Virkelig … hvordan skal jeg vove at forklare en sådan godhed?"

"Godhed – å, tro ikke, at jeg tænkte på nogen godhed mod hr. kaptajnen; jeg finder det blot morsomt at stå oppe på min ridders, Severin Norrbys sammensunkne borg og høre sømandssangene, når besætningen haler fragtgodset om bord."

"Så-å – sørøveren Norrby er mamsell Rosas helt?"

"Ja, sådan da … jeg synes nu ellers ikke så godt om rov og plyndring."

"Ikke det?"

"Ikke i fredstid, nej – men i krig … der falder det sig ligesom naturligt! Og havde jeg levet på den tid, da vikingerne drog i leding, tror jeg bestemt, at jeg ikke ville have taget mig ilde ud som elskerinde til en søhøvding, som for at vinde mit hjerte var draget i krig og havde besejret – naturligvis – hele befolkningen på den fortryllede ø, hvor jeg skulle residere som dronning.

Kaptajnen kan vel forstå, at jeg ikke skulle kunne vindes på almindelig vis!"

"Man kan mærke, at den romantiske natur her på øen er smitsom; mamsell Tekla elsker middelalderens riddere, meden mamsell Rosa skal helt tilbage til vikingerne for at finde sit ideal."

"Jeg kan ikke gøre for det, kaptajn Stangerling! Hvordan skal man dog kunne interessere sig for vor nutids almindelige grå mennesker?"

"Og mamsell Rosa har hidtil haft det uheld kun at møde sådanne?"

"Desværre, med undtagelse af en gammel kaptajn, som jeg tror engang i sin ungdom har været sådan en slags viking."

"Tør man udbede sig nogen oplysning om denne misundelsesværdige persons fortjenester?" spurgte vor kaptajn, idet han smilende så ind i Rosas skælmske øjne.

"Meget gerne! Først og fremmest – men jeg tror da ved Gud, at mama aldrig kan gøre sig færdig – var han altid, sommer og vinter, klædt i denne fantastiske blå sømandskavaj, som ser sådan rigtig svensk og ærlig ud."

Albin rødmede let; han bar netop i dag den lyslilla sommerjakke, som klædte ham meget bedre end den "ærlige blå sømandskavaj", hvilket Rosa da også inderst inde syntes.

"Så bar han desuden altid en rød halsklud med vældige løse snipper."

"Altså en agtværdig gammel skudeskipper?"

"Må jeg være fri: kaptajn på en hundrede læsters brig … Men den røde halsklud var ikke det eneste, som viste, at han holdt af denne farve: kinderne changerede i cinnober og mørkebrun –

man kunne se, at vinden måtte have spillet så mangen en lystig leg på dem, og nok havde mere end en rompokal hjulpet med til at farve dem."

"Aha, mamsell Rosas helt skal altså også dyrke Bacchus?"

"En viking – men hvad tænker kaptajn Stangerling dog på – en viking kan vel ikke sidde og nippe til et glas saftevand?"

Nu måtte Albin bide sig i læben; han havde aftenen forud afslået at drikke et glas punsch, som var blevet ham budt af Rosas egen hånd, og taget imod fru Mørks tilbud om et glas lemonade i varmen.

"Man må tro," sagde han en smule spidst, "at det ikke kommer til at skorte mamsell Rosa på helte!"

"Nej, for så vidt der ikke krævedes andet end hvad jeg hidtil har opregnet – men nu kommer det egentlige: en rigtig søhelt må have oplevet noget ud over det almindelige hverdagseventyr – interessante, usædvanlige, med et ord, højst besynderlige eventyr. Dertil bør han have talent for at fortælle om det. Endelig må han have mod for ti landkrabber og altid være parat til at forsvare damer i nød, unge som gamle, der ikke selv kan gøre sig gældende … Se, det er ret en helt for mig … en mand i sit efterårs forår, sådan omkring en fyrre år, for før er manden ikke en rigtig mand – og frem for alt en ætling af de stolte vikinger."

Den unge pige lo så skælmsk, hendes blide, skønne øjne forrådte så megen barnlig glæde af det lille spil, hun havde tilladt sig, at også Albin måtte le med både med ansigt og hjerte og mod sin vilje blive fortryllet af denne barnlighed, som han dog egentlig inderst inde fandt en smule for ugenert.

Men nu hørtes støj på trappen, og Albin fik fornøjelsen af at hilse på fru Mørk og begge hendes ældre døtre.

Nogle minutter senere, da et par ord til afsked var blevet udvekslet og Albin havde knappet fodposen til, som tilfældigvis netop hvor Rosa sad var lidt genstridig, var vognen forsvundet.

Sammen med de to søstre gik Albin nu ind i huset, men da han var for høflig til at opholde dem, ilede han til grossererens kontor for at aftale med denne, hvornår losningen af hans skib kunne påbegyndes.

18. Elfhagen

Dette rare, lille landsted, som folk i Visby skiftevis kaldte Mørks villa, den Mørkske plantage eller Mørks forfængelighed, lå på en bakke, som dominerede en lille dal, og sandt at sige passede stedet så udmærket til alle sine tre tilnavne.

Skønt den var beliggende i samme egn som Røver-Liljes borg, var Elfhagen i sin natur dog af en noget lysere karakter. Kystens pittoreske kalkstensvæg kunne her anses for at være en slags bolværk, der beskyttede Elfhagen, så Østersøens vrede bølger ikke kunne høres derfra, endsige kaste sit skum derop.

Pragtfulde blomsterbede omkransede den vej, der bugtede sig rundt om højen, hvorpå dette sommerhus, eller rettere dette vindens lysthus lå, båret af to rækker stolper.

Fra altanen havde man udsigt over den grå by med dens mure, tårne og tinder, og op ad bakken lå på den ene afsats efter den anden dels forskellige helgenbilleder, som i fordum tid havde stået i de katolske kirker, dels galionsfigurer fra adskillige nationers forliste fartøjer. Huset var indrettet som en række skibssaloner og kahytter, og det var måske, om man vil, en smule bizart således at forvandle et sommerhus til et skib, fortøjet på den stillestående landjord og under alverdens helgeners beskyttelse.

Men bizar eller ej, var ikke desto mindre netop denne idé, som Holgersen havde haft, da han lige efter bosættelsen i Visby købte Elfhagen.

I alle tre etager, som var forbundet ved en vindeltrappe, der fra den underste etage gik helt op gennem taget, hvor et flag

blafrede på sin stang, fandt man den samme smag – eller mangel på smag – rådende.

Første salen – egentlig spisestuen – havde sine vægge behængt med en mængde besynderlige ting, mestendels jernsager, der var gravet op af jorden. På anden sal herskede en smule mere elegant smag, men over alt var det den sammen forunderlige blanding af søfartens og kirkens relikvier. Således var for eksempel malerierne, som dækkede væggene, skiftevis afbildninger af skibe og Maria med barnet, Frelserens gravlæggelse eller hans opstandelse. Mængder af koraller, sneglehuse, tørrede fisk og andre havdyr lå i vinduerne blandet med rosenkranse, røgelseskar, krucifikser og ubestemmelige klosterarbejder. Alle stuerne var udstyret med lange borde, som man så det i skibskahytter, skibsstole i massiv mahogni og i hvert loft hang, i stedet for en lysekrone, et prægtigt, fuldtaklet skib.

Den øverste etage, det allerhelligste, afsluttedes med en smuk kuppel i mangefarvet glas, i hvis midte en stor forgyldt lampe i form af en tremaster overraskede beskueren og pådrog sig hans beundring, hvad enten det var sollyset eller lampelyset, der kastede sine gnister mod det emaljerede kunststykke, hvis små kanoner af det reneste blå stål udgjorde selve lamperne. Alt det øvrige, lige fra det kostbare sofabord til den på sit stativ foran vinduet opsatte kikkert, vidnede ligeledes om luksus og rigdom. På begge sider af denne salon, hvor en divan, beklædt med lysende blå silke, løb hele vejen rundt langs væggen, fandtes der flere små kamre, hvoraf pigerne havde hver sit, indrettet efter deres smag.

Teklas var det enkleste, ja så enkel, at den i sammenligning med Hildurs lignede en klostercelle, hvorimod Rosas ikke blot lignede, men virkelig var et barns legehus. Rosa havde nemlig, efter at hun var blevet *stor*, som hun sagde, samlet hele sin vidtløftige dukkebestand med huse og alt bohave herude på Elfhagen, hvor hendes kammer næste var fuldt optaget af hele denne barneverden, som Rosa – når hun var alene – endnu ikke var holdt op med at have sin fornøjelse af, idet hun fundere over, om hun ikke havde haft det meget morsommere, dengang hun legede med dukker, end nu – hvor hun ikke havde nogen at lege med.

Inden vi afslutter beskrivelsen af Elfhagen, må vi også nævne det mest vidunderlige af det hele. Langs husets facade, lige nedenfor altanen, lå en aflang og med et kunstfærdigt gitterværk omgivet terrasse, udsmykket med en stor hvid krukke på midten og mindre krukker i alle fire hjørner. Når man så de tropiske vækster, der indhegnede denne terrasse, så denne rigdom af blomster, kunne man ved første blik ikke godt antage andet, end at dette ikke var andet eller mere end en solterrasse, men lod man blikke sænke sig mod jorden, opdagede man nogle trappetrin, som gik nedefter og afsluttedes ved en anselig jernport. Dette sted var altså noget andet, end det gav sig ud for: under den var en gravhvælving, indviet for flere år siden, på et tidspunkt, hvor Holgersen, endnu mere end nu offer for sine tærende samvittighedskvaler, mest opholdt sig herude på Elfhagen, hvor denne grav, der engang skulle modtage hans støv, hver dag lod ham oplevet dommens skrækkelige dag. Delt mellem verden, som han med den ene halvdel af sin sjæl hang så stærkt ved, og tanken om

evigheden, som lagde beslag på den anden, henslæbte han et liv i elendighed på dette sted, hvor hans plager dulmedes om dagen, når rejsende og venner berømmede hans særprægede villa, men om natten så meget mere end andre steder lod sine blege gæster omgive ham med de vilde erindringer fra en bortsløset ungdom, minder fulde af synd og smerte.

Hvis ikke Holgersen i alle tilværelsens omskifteligheder havde været behersket af kærligheden til sin hustru, havde han formentlig for længe siden begået selvmord eller atter kastet sig i forbrydelsens arme. Kun holdt oppe af hende, behersket af hende, søgte han på sin egen måde at gøre bod og angre, men som vi allerede har set, mægtede ikke engang kærligheden at rense ham eller blot indvi ham til de første skridt på den virkelig angrende synders sjæleforandring.

I de sidste år havde han langt fra ofte besøgt Elfhagen; synet af gravhvælvingen fik ham til at gyse og fortryde, at han i en art omvendelsesgalskab havde søgt tilladelse til at indvie sin egen gravplads. Flere gange havde han fremsat det ønske for sin hustru at sælge Elfhagen, men dette modsatte hun sig alvorligt og bestemt, og så behøvede man ikke tænke mere på den sag.

Det var til dette sted, som med sin henrivende udsigt, sine bekvemmeligheder og ligefrem luksus, som burde behage enhver, at Will forvistes, når Holgersens anfald af tungsind blev alt for voldsomme. Men Will elskede ikke Elfhagen med alt dets grønne frodighed og blomsterengene; han hadede tværtimod stedet, hvor han fandt sig mere vildfaren end blandt de øde og alvorlige ruiner, mod hvis kølighed han så ofte havde trykket sin brændende pande. Også Rolf vantrivedes ganske åbenbart der, hvor han ikke havde andet selskab end den store, vrede

lænkehund og gartnerens lille moppe, hvilke han begge fandt det under sin værdighed at søge selskab med. Altså fulgte han trofast sin herre i hælene, enten så denne forvildede sig i de lange alléer, satte sig til hvile på trappen ned til gravhvælvingen eller uden for døren til det lille kammer, hvor Rosa opbevarede sit legetøj, for Will dyrebare minder om en tid, hvor han altid var sammen med hende, som han både i sine vågne og sovende drømme så for sig som en smuk engel – og hvad havde vel denne stakkels døvstummes liv været uden denne hans livs engel?

Det var hende, som efter hans tilbagevenden fra instituttet, hvor han havde tilbragt to år, med en tålmodighed uden lige for et barn, havde lært sig at forstå Wills tegnsprog, og så snart hun selv kunne skrive, begyndte de den udveksling af tanker på papiret, som de sidenhen altid havde fortsat. Ingen kunne som Rosa forstå Wills forunderlige tanker, ingen var som hun interesseret i at vide, hvad han mente og tænkte om de ting, der omgav ham. Tekla forsøgte at udforske hans tanker, men Will brød sig ikke om Tekla. Når hun skrev, svarede han med enstavelsesord, og ofte lod han, som om han ikke kunne læse hendes skrift, hvorfor Tekla efterhånden også blev træt af det og overlod ham til Rosa. Næst efter Rosa var det han stedmoderen, han elskede mest, og hun altid for Will været den ømmeste moder.

Hun havde selv, straks efter flytningen til Visby, fulgt ham til instituttet og besøgt ham hvert år, og hun havde selv, da han bedende havde gjort hende tegn til, at han så gerne ville vende "hjem", ført ham tilbage, trods Holgersens udtrykkelige vilje: at han skulle forblive væk. Da Will kom tilbage, var Rosa syv år, og

deres venskabsbånd havde altså haft lang tid til vokse til og slå rod. På sine arme havde Will båret Rosa helt op til tinderne af de højeste ruiner; og når han da stod der med barnet i favnen, tæt ind til sit hjerte, med de små arme om sin hals, havde han, denne ensomme sjæl, følt himmelske følelser, ufattelige som selve den himmelske salighed, strømme gennem sit hjerte. Og tusinde gange havde han følt fristelsen til uden videre, bare: uden videre, mens Rosas blå øjne så ind i hans sjæl, at kaste sig ned fra kirketaget sammen med hende; men en indre magt havde holdt ham tilbage. Wills religiøse opdragelse var ikke blevet forsømt, skønt den naturligvis antog sine egne former hos ham: han var bange for, at hvis han selv med vold overskar de bånd, den store ånd havde pålagt ham, ville han ikke genfinde Rosa, eller sin fader, sin moder, sin broder i det paradis af en særlig glimrende art, han forestillede sig.

Men årene svandt: barndommens vår blomstrede af, ynglingens vår blev fattig på blomster – hede vinde fra ukendte egne tørrede dem ud og efterlod blot en uforstået længsel, en ofte vild smerte.

Fra den tid, da Will endnu boede med familien i Molde, husker man, at han havde en ven, som dengang var ham over alt andet, nemlig den gamle Karo, mellem hvis store poter den stakkels lille fremmede hver aften fandt beskyttelse. Han overvældedes af en grænseløs sorg, da Karo, som en dag havde være med tjenestekarlene i skoven, ikke kom med tilbage om aftenen. Den stumme dreng, som ledte efter sin tro ven, udgjorde et så sørgeligt billede, at selv karlene rørtes og tidligt næste morgen gik ud for at eftersøge hunden. Med blege kinder og stirrende øjne afventede Will deres tilbagekomst. Men da

han endelig genså dem, da de rakte ham Karos blodige halsbånd, som ulven ikke havde kunnet fortære, udgød Wills tørre, brændende øjne ingen tåre; men han bevarede halsbåndet ved sit bryst, og i nattens stilhed hørte man hans snøften, hans klagende sukke, som altid udgjorde hans mest talende sprog, og efter hvilke han havde fået tilnavnet "sukkenes søn".

Først flere år efter Karos død kunne Will formås til at tage mod en hund – men da var det også Rosas hånd, der tilbød ham den. Hun døbte hunden efter Rolf Krake; han måtte bære en vældig krigers navn for at blive Will en værdig ven. Og det blev han. På det nuværende tidspunkt havde han næsten fuldstændigt fortrængt mindet om Karo.

Da begge damerne kørte ind i gården, kom Will og Rolf løbende om kap ned ad den hvide gang.

I flere timer havde Will stået ubevægelig på altanen og stirret ned ad vejen, og da han så, at der ikke fandtes andre i vognen end Rosa og moderen, flammede et glædeslyn op i hans øjne. Han sprang rundt om de ankommende med en slags vild heftighed, uden dog at røre ved nogen af dem.

"Tag mig i favn, min stakkels dreng," sagde Amelie og trykkede et moderligt kys på hans pande.

Will modtog dette kærtegn med passiv glæde, men da Rosa med en gebærde fuld af inderlig velvilje mod sin vane rakte ham sine læber til en søsterlig hilsen efter skilsmissen, blev Will grebet af en så voldsom bevægelse, at Rosa så på ham med

forundring. Denne ild i Wills øjne forekom hende som feber, og idet hun skubbede til moderen, sagde hun bekymret:

"Jeg tror, Will er syg, mama!"

"Hvordan det?" spurgte Amelie og kastede nu også et forskende blik på Will, som med purpurrøde kinder og skælvende bryst endnu stod der med armene udstrakte.

En forfærdelig tyngde faldt i dette øjeblik på den stakkels moders bryst; hun blev grebet af anger og at have ladet Rosa og Will vokse op så fortrolige som to søskende. Det var aldrig faldet hende ind, at denne yngling, som syntes at have så lidt at fordre af livet, ville fordre det højeste. Hun havde glemt, at der i ethvert menneskes hjerte – selv om det banker i en døvstums bryst – vokser og lever en ukendt attrå efter lykke. Hun havde, med et ord, glemt, at drengen var blevet yngling, og at ynglingen kunne udvikle lidenskaber, der stod i en forfærdelig modsætning til de milde, bløde og ydmyge følelser, han hidtil havde ytret.

Da Tekla om morgenen inden afrejsen fra byen havde berørt denne genstand, havde Amelie ikke villet skænke den den ringeste opmærksomhed, så umulig forekom den hende. Og inden hun nåede Elfhagen, havde tusinde vigtige tanker fortrængt denne. Ikke engang Wills heftige glædesrus havde hun anset for andet end en frygt over at få et kært selskab i ensomheden. Men nu, da hun for første gang så ham så forandret, nu bævede hun og sukkede til Gud, at han ville oplyse hende om, hvordan hun havde at forholde sig.

Hun vovede ikke at være streng overfor ham, at opstille en mur mellem Will og den, som han hidtil havde fået lov til at knytte sig så fortroligt til, hun vidste ikke engang, om hun

burde vække Rosa af hendes barnlige tankeløshed, hvorved hun stadig gjorde det onde værre. Alt dette måtte hun tale med Tekla om. Foreløbig måtte Will ikke et sekund lades alene sammen med Rosa.

"Gå op i forvejen, mit barn, og tag gartnerens Betty til hjælp ved tilberedelserne til vort lille middagsmåltid."

"O ja, det vil blive morsomt. Will kan gøre kartoflerne rene, mens jeg slår æggene ud til pandekager." Og Rosa var allerede ved til at vinke ad Will.

"Nej," afbrød moderen hende. "Du ser jo" – Will var atter blevet bleg og stod der med nedslagne øjne og sænkede arme – "at Will ikke er rask! Lad mig beholde ham hos mig, så skal jeg nok udforske, hvad der er i vejen med ham."

"Han keder sig jo, lille mama."

"Ja, jeg ser det – men gå nu du først!"

Rosa fløj nynnende op ad den blomstersmykkede gang – og der lå ikke noget besynderligt i, at de mange malede skibe på væggene i den første sal pludselig ledte hendes tanker bort fra Will til søvæsnet, og derfra ved en naturlig overgang til den unge, fremmede kaptajn, som hun havde moret sig så godt med under deres korte samvær.

"Ja, det er vist," sagde hun, idet hun helt tankefuldt lagde hovedet i hånden, "at han er ganske forskellig fra de andre søkaptajner, og dog ser han ud til at kunne indgyde sine folk respekt … Ja, jeg tør nok tro, at han ligner en ung, kæk viking, når han står på sit dæk! Og det hår og de øjne, og den pande … og så hele skikkelsen … hm! … Hildurs lignelser er ikke så dumme somme tider – en fregatchef kunne takke sin Gud for at besidde en værdighed som hans! … Vist ser Viktors moustacher

rare og kække ud – jo, de er ganske søde – men jeg tror bestemt, jeg synes bedre om et smukt fipskæg, og – Betty! Er det dig, der går derude? Goddag, lille Betty! … og det klæder hr. kaptajnen rigtig godt … ti – nej, lad mig se: tyve gange bedre end moustache ville gøre … Hør, Betty, mit barn!" – gartnerens Betty var nemlig hele tre måneder yngre end Rosa – "har I nogle æg og noget mælk, så find det frem? Vi vil lave et lille middagsgilde, kære Betty!"

"Straks, mamsell!" lød en ung, klar stemme udenfor.

"Og," fortsatte Rosa sin tankerække, idet hun kastede et langt blik i spejlet, "hvis han nu også gerne danser – hvis et eller andet tilfælde – hvilket naturligvis ville være meget uheldigt – en nødvendig kølhaling eller noget andet, der skulle repareres på hans skib – skulle holde ham tilbage til Hildurs fødselsdag, hvor vi skal have bal, åja … så … så …"

Og nu indgav Rosas tanker hende en så livagtig forestilling, at hun måtte valse frem og tilbage i salonen, indtil Betty viste sig i døren og forkyndte, at det hele var fundet frem og ventede på mamsellen.

Imens måtte Will holde sin stedmoder med selskab og bære hendes tørklæde og sypose, mens hun, fulgt af gartneren, gjorde en langvarig inspektionsrunde, som varede helt til middag.

19. Resultatet af fru Ringeborgs besøg

Omtrent et kvarter efter, at Tekla havde fulgt sin moder ned og set hende og Rosa tage bort, kom Hildur, som stod ved et af stuevinduerne og spejdede efter Viktor, farende ind med den sjældne nyhed, at fru Ringeborg og moster Taga var drejet om gadehjørnet.

Et besøg af den gamle, ærefrygtindgydende og almindeligt agtede fru Ringeborg Salzwedel, som ellers aldrig gik på besøg, var selv for en tilkommende svigerdatter en så stor ære, at Tekla ilede ned til det nederste trappetrin for at modtage matronen, eller rettere matronerne – moster Tagas besøg hørte dog til husets hverdagsbegivenheder.

Med et tilfreds smil lagde den stolte fru Ringeborg mærke til, at hendes elskværdige sønnekone – som hun allerede længe havde benævnet Tekla – kom hende i møde på dette sted, og hendes stemme lød ganske moderlig, da hun med værdig mine sagde:

"Jeg takker dig, mit barn!"

Derpå tog hun Teklas arm og begav sig op ad trappen.

"Jeg efterlader kusine her i gode hænder," sagde moster Taga, "mens jeg går et øjeblik hen til fiskalinden. Om en time er jeg her tilbage!"

Og med et venligt nik forsvandt den gamle jomfru, byens "rådgiverske" i store såvel som små anliggender, og – kan vi lige så godt indrømme først som sidst – byens mest indholdsrige "tidende".

"Mama tog til Elfhagen for lidt siden," beklagede Tekla, "hun bliver mere end ked af det, når hun får at vide, at hun ikke var

hjemme ved et så kært og sjældent besøg."

"Jeg vil være oprigtig og sige dig, mit kære barn, at det i det hele taget er bedst, som det er. Jeg gjorde mig nemlig håb om den fornøjelse at tale en stund alene med dig."

"I så fald," svarede Tekla i en tone, der røbede en vis beklemthed, "vover jeg at bede tante have den godhed at træde ind i det blå værelse – der kan vi være uforstyrrede."

"Som du behager, min ven."

Og "tante" – så prægtig at skue i sin sorte atlaskes mantille, sin stive, gammeldags grønne hat med den opretstående syrenbuket og sin prydelige sypose med broderede tulipaner og påfugle – lod Tekla styre sig ind på den mest behagelige plads. Mantillehægterne blev hægtet op, hattebåndet løsnet og syposen, som indeholdt et mindre inventarium af samme art som på det forud beskrevne sybord, blev med al optænkelig påpasselighed anbragt på bordet. Da en skammel var blevet anbragt under fru Ringeborgs fødder og en pude bag ryggen – for den gamle dame sad altid stiv og rank, hvor ondt hun end havde – var der intet mere at foretage for Tekla end at tage en stol og sætte sig lige overfor hende.

Mens fru Ringeborg småhostede og overvejede, hvordan hun skulle begynde, bekymrede Tekla sig om, hvordan hun skulle bevare en rank holdning og en sikker stemme. I sin sjæls inderste følte hun, at denne samtale med Carls moder ville være det sidste, afgørende skridt: Carl vil ikke tage noget ord i sig igen, og derfor ville hun nu blive drevet til det yderste.

"Jeg håber, min datter," begyndte fru Ringeborg, mere højtideligt end just hjerteligt, "at du på nogen måde finder det upassende af mig, at jeg blander mig i min søns anliggender?"

"Min gode tante, hvordan skulle det være muligt!" Tekla så på matronen med et ømt opmuntrende blik.

"Du forstår mig – det glæder mig meget, og du kan være overbevist om, at jeg selv bedst ved, at en moder aldrig uden i *højeste* nødstilfælde bør gøre, hvad jeg nu har i sinde, nemlig at søge at bilægge en strid mellem sønnen og hans trolovede."

"Vi har ikke været uenige, kære tante."

"Du må ikke hænge dig ved ordene, min datter! Den sandhed kan ikke nægtes, at I to i et såre vigtigt anliggende har været af modsatte tanker."

Tekla tav.

"Du har kendt Carl i mange år – ja, du kendte ham fuldkommen, inden du gav ham dit ja. Siden den tid er nu snart tre år forløbet – og efter hvad jeg ved, har hans karakter ingen anden forandring undergået, end at den har fået større fasthed og stadighed … eller ved du andet, min pige?"

"Carls karakter er med rette agtet og påskønnet. Det ved ingen bedre end jeg."

"Hans kærlighed er vist nok heller ikke mindsket; han har heller ikke givet sit hjerte til nogen anden."

"Det er jeg sikker på."

"Hans stilling nu og i fremtiden er sikret, og bør altså ikke give hans tilkommende anledning til nogen uro."

"Men tante!"

"Ja, ja, mit barn, alt må komme klart for dagen. Hvad har du at bebrejde Carl?"

"Egentlig ingenting!"

"Egentlig? Undskyld, min ven, men jeg må have en nærmere forklaring af den vending!"

"I Carls karakter ligger et vist hang til mistro …"

"Så?"

"… og til skinsyge …"

"Ah!"

"… og, om jeg tør være oprigtig, en smålig ømfindtlighed i visse forhold, hvor fortrolighed frem for alt bør være hovedsagen."

"Det var ellers ikke så få anklager! Måtte jeg besvære dig med at åbne min sypose og give mig det grønne hovedvandsæg – ikke det med guldkanterne, men det andet der, i hjerteform … den, ja … tak, tak! Den duft er opfriskende og velgørende for gamle nerver, når man har gået langt i varmen … jeg er ikke så vant til at komme uden for huset, jeg bliver ganske åndeløs."

Tekla fandt dette ganske naturligt, men var også ganske klar over, hvad årsagen var til den åndenød, som hovedvandsægget skulle afhjælpe.

"Se så," sagde fru Ringeborg med et fint smil, "lad os nu vende tilbage til emnet … Du finder altså Carl mistroisk, skinsyg og smålig?"

"Min gode tante må ikke misforstå mine ord! Carl er et alt for åbent, redeligt og ligefremt menneske til, at ordet smålig kan anvendes om ham i andre tilfælde end dem, der berører hans kærlighed, hans forbindelse med mig."

"Jeg har aldrig, min datter," svarede fru Ringeborg med nogen stolthed, "kunnet mistænke dig for at have misforstået Carl på den måde, og jeg er overbevist om, at det vi her taler om, udelukkende er rettet mod hans forbindelse til dig!" Ved afslutning af denne sætning, kom syrenbusken i den antikke hat i voldsom bevægelse, og havde det ikke været, fordi det var

under fru Ringeborgs værdighed at vise sin sindsbevægelse, ville hovedvandsægget vel nok være blevet bragt i anvendelse endnu en gang.

Tekla bøjede sig fremover, tog matronens hånd og førte den til sine læber – der lå både kærlighed og ærbødighed i Teklas gestus.

"Nå, nå," smilede den højtstående datter af højtstående forfædre, "jeg er vel ikke så gammel, at jeg skulle have glemt, at en tvist mellem kærestefolk kan antage mange former. Carl er, som du selv sagde, et åbent, redeligt menneske. Han kan ikke forsone sig med den moderne letsindighed – og mellem os sagt kan han have ret. Har løjtnant Viktor ikke nok i den fæstemø, Vorherre har skænket ham?"

"Hvordan? Tante kan dog aldrig tro …"

"… at du, mit barn, lytter til Viktor? Nej, Gud bevare mig fra at mistænke din ærbarhed! Men når den unge mands velbekendte galskab – læg mærke til, at jeg benytter mig af det mildest mulige udtryk – lægges til din egen halsstarrighed i ikke at ville fastsætte brylluppet, så tror jeg ikke, du kan undres over, at Carl både bliver mistroisk og skinsyg …"

"… og despotisk, gode tante – for hvad andet end en maskeret despotisme ligger vel til grund for hans egen halsstarrighed med at få fastsat bryllupsdagen?"

"Min datter, min datter, du forbavser mig ganske! Fordrer du, at en Salzwedel, en mand af Carls karakter, skal lade sig behandle som et barn? Nej, min søn ville vanslægte sært, hvis han satte en kvindes griller over den agtelse, han skylder sig selv."

"Nuvel, tante," sagde Tekla med sagte, men temmelig rolig stemme, "Carl har jo truffet sit valg, og jeg tvivler ikke på, at han vil føle sig lykkelig over, at han i denne strid har reddet sin såkaldte mandlige værdighed, om end på sin kærligheds bekostning."

"Dette er ikke ganske afgjort, men bevidstheden herom vil dog nok trøste ham. Dog, mit barn, hvorfor vil du, hvis du endnu elsker Carl – for på *din* flygtighed vil du dog ikke have, at jeg skal tro – drive sagen til denne yderlighed? Lad mig, din Carls moder, standse jer begge på ulykkens rands – for sikkert vil I begge komme til at lide ved en så ganske ugrundet skilsmisse."

"Carls følelser, højtærede tante, er ikke af den dybe beskaffenhed eller af den heftighed, at hans lidelser bliver grusomme eller langvarige – hans sorg bliver rolig og går ikke længere end hans fornuft tillader det. En mand, der altid styres af fornuften og selv i sin kærligheds højeste smerte gør den til herre over sine handlinger, er ikke i stand til at rumme nogen stor sorg."

"Himlen bevare os – ønsker du at gøre ham til et dårekistelem?"

Et flygtigt smil gled som et vindpust over Teklas læber.

"Det ville jeg vanskeligt kunne, tror jeg!"

"Og det takker jeg Gud for, lille Tekla!" … Syposen og hovedvandsægget måtte frem igen, det stod ikke til at hjælpe.

Længe kæmpede stoltheden og moderkærligheden om den stolte gamle dames følelser. Endelig sejrede dog den sidste, og idet hun strakte armene ud mod Tekla, sagde hun:

"Jeg beder dig, mit barn, beder dig af mit inderligste hjerte, lad det få et lykkeligere udfald – samtyk i, at der bliver lyst for jer!"

"Nej, gode tante, min beslutning er fattet; ikke af stædighed, ikke af lune – men den er fattet."

"Og hvis – jeg siger blot *hvis* – Carl bekvemmede sig til at vente, hvilken tid ville *du* da fastsætte?"

"Ingen … o, jeg kan jo ikke!"

"Så findes der hemmelige grunde. – Du er for renhjertet til at lyve … svar mig oprigtigt!"

"Ja, desværre, der findes sådanne grunde." Teklas stemmede skælvede stærkt.

"Og dog," – fru Ringeborgs blik fæstede sig gennemtrængende på Tekla – "dog bortskænkede du din tro?"

"Ak, det var for tre år siden!" sukkede hun. "På tre år erfarer man meget! Men lad os ikke forlænge denne pinlige samtale, kæreste tante: alt er sagt, der *kan* siges!"

Fru Ringeborg rejste sig i hele sin statelige højde. Hun prøvede ikke Tekla yderligere, men gjorde sig færdig til at forlade den unge kvinde, der havde voldt hende den ydmygelse at bede forgæves.

"Gå ikke fra mig med alt for ublide følelser!" bad Tekla bønfaldende. "Tro mig, hvis tante kendte mine grunde, ville tante være den første til at anerkende, at jeg har handlet som jeg burde."

En besynderlig anelse, som sagde fru Ringeborg, at der lå sandhed i Teklas ord, beroligede på en forunderlig måde hendes oprørte sind. Huset Salzwedels ære lå hende mere på hjertet end alt andet, og hun mente, at hendes søn meget

lettere kunne leve med et knust hjerte end den mindste plet på sit navn og sin ære.

Hvordan det hang sammen med Teklas ord, kunne fru Ringeborg ikke gøre sig rede for, men vist er det, at hun uden uvilje tog afsked med hende.

Under den sidste del af samtalen var moster Taga kommet tilbage fra besøget hos toldfiskalens, og da hun ingen fandt i salen, gik hun ind på den anden side for at underholde sig med Hildur, indtil fru Ringeborg havde endt sin visit. Men Hildur var netop gået ud, og moster Taga så derfor ikke en eneste sjæl … hvilket dog ikke hindrede hende i at lade sit blik svæve rundt omkring i værelset, ja, at træde ind i selve sovekammeret, for det var interessant at se (syntes moster Taga) om fru Mørks ordenssans også tålte at beskues, når der ingen fremmede var i vente.

"Hm! … hm!" – moster Taga rystede sagte på hovedet. "Overdrevent rart er det just ikke … og garderobeskabsdøren står åben! … nå, min Gud, når man rejser på landet … og pigerne, som altid skal snage i gemmerne, når herskabet er kommet vel udenfor døren! … nej, det kan jeg min sandten ikke se på … det må være sket i tanker af Hildur, den sjuske! … jeg lukker sandelig til, jeg!" Nu stod moster Taga på tærsklen til garderoben.

"Kors, sikken mængde klæder! … men hvad er dette? Det var da besynderligt … er de mennesker fra deres forstand, som sådan sprætter en dejlig, ny kappe op? … nej se! Vatteringen er taget ud … der er blot foret og overtøjet tilbage!… den kappe …

splinterny … har jeg aldrig set, grossereren har båret … se, det fineste blå kashmir … og grønt bay til foer! … hvor i alverden har de gjort af vatteringen? … Ah!"

Moster Taga trak hastigt foden tilbage og slog hænderne sammen.

"Tænk om … om … der stak noget under! … hvad var det, jeg hørte af fiskalinden angående hendes mands gigt, som var blevet så slem efter visitatsen der ude på … hvad hedder den nu, skonnerten! … skønt den unge, nette kaptajn dog lånte ham en ny, fin kappe til beskyttelse mod regnen … af blå kashmir … hvori den gamle tog sig ud ligesom en greve? … nej, det var for stærkt! Ingen må tænke slemt om sin næste. Gud bevare os for ondskabsfulde tanker, og Gud bevare os for alle de ondskabsfulde tanker, man dog kan få!"

Med from fortrydelse over sig selv lukkede moster Taga døren og kom netop betids nok til at møde fru Ringeborg, som Tekla ærbødigt ledsagede lige ned til gaden.

Ingen kunne læse fru Ringeborgs nederlag på hendes ansigt, så længe hun befandt sig på hjemvejen, men da hun ved sin ankomst til sit eget hus blev modtaget af sin søn og bemærkede den kuede uro i hans blege ansigt, svigtede kræfterne hende næsten. Hun lod Carl føre sig ind i et af sideværelserne.

"Min moder, gør pinen kort!"

Carls læber skælvede og hans øjne havde et udtryk, som fru Ringeborg ikke var vant til at finde hos sin søn.

"Du er stærk, Carl – du tvivler vel ikke om, at din ære har været betroet i gode hænder?"

"Min ære … min ære!" udbrød Carl med en heftighed, som var ham aldeles fremmed, "er der nu tale om den?"

"Min søn!" Fru Ringeborg lod blikket hvile på sin yndling med imponerende smerte.

"Bliv ved, moder, bliv ved!"

"Gerne, mit barn! Du kan ikke mistro mig og ved altså, at ikke blot din ære, men også din kærlighed lå mig på hjertet."

"Ja, ja!"

"På min samvittighed, barn, jeg har gjort, hvad jeg troede at kunne forsvare, og endda lidt mere, for jeg har ikke anset det under min værdighed at nedlade mig til bønner – forgæves: det er forbi!"

"Forbi?" Carl kunne næppe få ordet frem.

"For himlens skyld, min søn, fat dig! Hun har erkendt, at der er opstået en hindring, siden jeres forlovelse blev afgjort. Hun ville ikke binde sig til nogen tid – det er lige så godt, at du tømmer kalken på en gang."

"En hemmelig grund … o, det er godt! Det er godt!" Carls ansigtstræk røbede en spænding, hvori harme og fortvivlelse kæmpede om herredømmet. "Jeg kender denne grund!"

"Hvordan, min søn?"

"Hun støder mig fra sig, fordi hun var et barn, da vi udvekslede vore løfter, og fordi hun nu er kommet til den overbevisning, at hun ikke kan elske mig."

Fru Ringeborg troede ingenlunde, at dette var tilfældet, men tog sig vel i agt for at modsige sønnen – hun mente, at så sårende denne omstændighed end var for hans hjerte, ville den dog bedst kunne læge det.

"Det er godt!" gentog Carl endnu en gang. "Hun skal ikke se mig som slave ved sine fødder!"

"Så stærk ventede jeg at finde dig, min søn … og ingen videre afsked?"

"Nej, ingen videre!" Hans hoved faldt ned mod brystet.

Fru Ringeborg anså det for bedst at lade ham være ene.

I det Mørkske hus forefaldt omtrent på samme tid to korte samtaler:

I den øverste etage:

"Min Gud, du er vel ikke syg, Tekla – hvorfor svarer du ikke?"

"Jeg er ikke syg, Hildur!"

"Men hvorfor har du låset døren?"

"Fordi jeg vil være alene."

"Tekla, kære Tekla, jeg aner en ulykke! … luk blot op, luk op! Jeg vil gøre alt godt!"

"Alt er allerede gjort godt."

"Tekla, Tekla, du ved ikke … du angrer det, hvis du ikke hører mig!"

"Stille, stille – det er godt … fuldkommen godt!"

"Er der intet galt fat med Carl?"

"Nej!"

"Nå, så bliver vel alt godt?"

"Uden tvivl."

I sin ubeskrivelige letsindighed var Hildur straks trøstet, ja, var endog nær ved at le ad sig selv og sin hjerteklemmelse.

Den anden samtal – i underetagen – fandt sted på kontoret:

"Så er det hele altså i orden, hr. kaptajn, og losningen kan begynde i morgen?"

"Jeg ønsker intet hellere – jeg har aldrig nogen tid at give bort af." Og kaptajn Stangerlings ansigt havde det ejendommeligt behagelige udtryk, som i almindelighed viser sig hos forretningsmænd efter afslutningen af en fordelagtig handelsspekulation.

"Apropos," sagde grossereren med dæmpet stemme, "varerne blev vel omhyggeligt gemt?"

"Bestemt … men har hr. grossereren ikke allerede taget dem i besiddelse?"

"Visse hindringer gjorde det umuligt i nat."

Albin troede at gætte disse hindringer, da han huskede den samtale, han den foregående nat havde hørt mellem grossereren og en af hans skibsfolk. "Han vover ikke," tænkte Albin, "uden den største forsigtighed at blotte sig i en sag, som han fornægter med så megen indignation."

Men Albin vidste naturligvis intet sikkert. Han ønskede grossereren til lykke med ekspeditionen og gik, helt tilfreds ved at have maget det så, at han selv var fri for det hele. Hvor heldigt, at vi ikke altid har anelser om dette og hint!

"Men denne mands ansigt," mumlede vor kaptajn, idet han tog vejen ned mod havnen, "hvor finder jeg det? Jeg har set det før, i det mindste i drømme …" – Albin standsede – "… galskab! idel galskab! – men han indgyder mig dog afsky."

I det samme kaptajn Stangerling svingede om hjørnet, mødte han løjtnant Viktor, som uden omstændigheder i stedet for at besøge sin forlovede lod kaptajnen føre sig om bord i *Den gamle Dreng*. Hensigten var at afprøve en gammel, ægte madeira, som løjtnant Viktor fandt så fortræffelig, at han med

største fornøjelse modtog værtens tilbud: at forny bekendtskabet med den ved en lille frokost næste formiddag.

20. Løn som forskyldt

Ude på Elfhagen havde man allerede spist til middag.

Med et barns hele henrykkelse og tilfredshed havde Rosa båret de vellykkede pandekager ind, dette talende bevis på hendes husmoderlige dygtighed, og mama havde rost dem, og Will havde spist tre gange så meget som han plejede, blot for at behage Rosa. Selv Rolf, som ellers i almindelighed kun satte liden pris på pandekager, havde vist dem sin opmærksomhed derved, at han – uden at spørge Rosa om lov – havde fortæret hele den med sukker rigt bestrøede pyramide, som Rosa havde sat hen til om aftenen.

Efter denne bedrift stod Rolf nu ene og tankefuld og støttede begge forpoterne på altanen. Med de store, kloge øjne så han sig om til højre og venstre, men da han ingen anden opdagede end lænkehunden Presto, som dog ved synet af hr. Rolf logrede ærbødigt med halen, vendte Rolf sig om, efter dog først med en nedladende knurren – for han var ikke hovmodig, han følte kun sit eget værd – at have besvaret den andens ydmyge hilsen.

Det var klart, at mosjø Rolf undrede sig over, hvor alle mennesker, selv hans herre, vel kunne være blevet af. Og over den gåde fik han lov til at gruble længe, for mens Rolf gjorde sit indhug på pandekagerne, havde fru Mørk kaldt Will op på anden etage, hvor de havde en lang samtale i tegnsprog, hvis udfald vi skal erfare senere; hvorimod Rosa tappert tog sig en svingom med sig selv omkring i sin smukke lille kahyt.

Hun havde flyttedag i dag: alle dukkerne, som før havde boet så hyggeligt, rummeligt og bekvemt i Rosas kammer, skulle nu mod hele deres bohave, løst og fast, indkvarteres i et lokale

allerøverst oppe, altså på loftet, for Rosa havde pludselig fundet, at disse små huse og skabe fyldte alt for meget op, og at det nu, da hun blev seksten år til efteråret, uden tvivl var mindre passende for hende at have børnelegetøj omkring sig.

I anledning af denne flyttedag var samtlige dukker nu taget frem og stillet op i en række på sofaen, for Rosa kunne dog ikke skilles fra dem, før hun havde pyntet og pudset dem og hvisket dem et venligt ord til afsked – de havde jo dog haft så mange ubeskrivelig morsomme stunder sammen.

Men nu forholdt det sig sådan, at frøken Ebba Brahes hat – det var historiske dukker – havde fået et slemt stød, således at skyggen var revnet. Den ærbare fru Christina Gyllenstjerna havde mistet halstørklædet, og værst af alt, Unghanses datter savnede sin ene sko.

"Hvor i alverden kan dog denne uorden være opstået?" udbrød Rosa næsten i tårer, og nu kunne der ikke tænkes på flytning, før enhver havde fået sine ting igen. "Mama lader ikke engang en pige træde ud af tjenesten, så længe hun mangler noget … skulle jeg da vise mine gamle venner fra mig på den måde? … aldrig!"

Og i næste øjeblik rodede Rosa rundt i de nys i kommoden så fortræffeligt ordnede sager. Lapper, saks, nål og silke kom frem for dagens lys, og mens Rosa forsålede sko, sømmede halstørklæde og tilskar hatte, blev hun atter barn på ny og sang så højt og klart, at det genlød i hele huset –

"Der kom en ridder ridende
opad vor kyst så grøn.
Han fæsted' sig en jomfru,
så fager og så skøn!"

"Rosa! Rosa!" lød moderens stemme fra vindeltrappen, "hører du ikke, at papa er kommet?"

Rosa vidste ikke, at det var blevet så langt ud på eftermiddagen. Hun syntes, at der kun var forløbet få minutter, siden hun havde begyndt sit arbejde.

Da hun kom ned på anden etage, gik faderen frem og tilbage med et ansigt, der vidnede om, at han ikke syntes at være særdeles oplagt til at nyde den smukke aften på landet. Mama syslede selv med teen. Will så man intet til, og nu først faldt det Rosa ind, at Will havde været usynlig hele dagen. Hun bebrejdede sig selv, at *hun*, som dog var den, der havde villet rejse herud for at more Will, havde haft så mange andet i tankerne end ham – måske var han nu af kedsomhed slentret ud i skoven … og endvidere forekom det hende besynderligt, at papa, som nys havde forvist ham fra byen, nu selv var taget herud.

"Jeg bliver her i nat," sagde Holgersen, som efter at han med en vis distraktion havde besvaret datterens hilsen, standsede foran sin hustru.

Amelie så forbavset på ham. I flere år havde han ikke villet tilbringe nogen nat i villaen.

"Jeg har mine grunde."

"Og den stakkels dreng … Vil du nu, at vi skal sende ham til byen?" Der lå en utilsløret misfornøjelse i spørgsmålet.

"Jeg var tilfreds …" Holgersen mumlede nogle ord mellem tænderne, men da hans blik i det samme faldt på Rosa, tilføjede han med kunstlet lune: "Jeg har ikke i sinde at æde ham. Han kan være, hvor han vil, og i morgen tidlig rejser jeg tilbage til byen."

Will, som intet vidste om plejefaderens ankomst, trådte i dette øjeblik ind med Rolf, men han trak sig hastigt og med umiskendelig skræk tilbage, da han fik øje på grossereren.

Det sitrede i Holgersens ansigtsmuskler, og han stirrede på ynglingen med et ikke mindre forfærdet blik end det, hvormed denne besvarede mønstringen, men desuagtet gav han Will et vink med hånden til at blive. Tavs sneg den forkuede, ulykkelige yngling sig hen til den fjerneste krog, hvor han satte sig og lænede hovedet ned imod Rolf, som igen lagde sit på sin herres skød.

"Nu må vel vandet være kogt," sagde Amelie med et blik på Rosa, som trippede frem og tilbage med glas, pibe, rom og alt andet, som fordredes til papas bekvemmelighed.

"Ja, der kommer Betty med det, søde moder."

"Sæt dig nu her, kære Arne, og glem dine griller hos os! … Har du afsluttet forretningen med kaptajn Stangerling?"

"Ak, Gud velsigne dig!" Til sin hustru havde Holgersen altid blide ord.

Imidlertid tog Rosa en kop te, rigeligt garneret med kringler på underkoppen, og bar den hen til Will.

Han rørte sig ikke.

"Jeg skal vække dig, skal jeg!" Og Rosa ruskede ganske ugenert i Wills lokker med sin lille hånd.

Nu så han op med et blik, fugtigt af tårer, et blik så klagende, så rørende, at Rosas varme følelser, der straks blev vakt til en levende sympati, udgød sig i det mest veltalende tegnsprog.

Men skyen på Wills pande forsvandt ikke. Han rystede på hovedet, og en stor, varm tåre faldt til sidst ned på Rosas hånd.

"O, hvor kedeligt, at han aldrig må være i fred!" tænkte den unge pige.

Og hun fortalte ham nu i tegnsprog, at hun absolut ville vide, hvad der fattedes ham.

Will pegede gennem vinduet sydpå, åbnede sine arme og strakte dem så langt ud, han kunne.

"Hvad mener han, mama?" råbte Rosa højt, "Will skal dog ikke bort? – Det er da ikke muligt!"

"Kan du bestemme det, mit barn?" spurgte Amelie med irettesættende alvor.

"Nej, men jeg synes, det er synd for Will, at han ingen har, der står på hans ret!"

Med et dybt, prøvende blik målte moderen sin unge datter.

Hun stod der, glødende som en rose og med øjnene lynende af smerte og fortrydelse.

"Det lader til," sagde faderen i en alvorligere tone end den, hvori han ellers plejede at tiltale sin yndling, "at han ikke savner en talsmandinde, og tilmed en, som det ikke fattes på frimodighed."

"Skulle det være frimodigt, papa, at nære tanker om ret og uret?"

"Ja, for den, som endnu ikke kan skille det ene fra det andet."

"O, papa, sig ikke det! Gud har givet enhver *den* evne, og intet skal afholde mig fra at sige, at Will i mange tilfælde bliver behandlet næsten værre end han selv behandler sin hund!"

"Men Rosa," udbrød moderen, "glemmer du, at du taler til din fader? Aldrig, aldrig troede jeg, at jeg skulle få grund til at gøre *dig* en sådan bebrejdelse! Ingen af dine søstre har vovet, hvad

du i dette øjeblik til min store smerte og overraskelse har dristet dig til."

"Har jeg haft uret i at sige min mening så frit, mama, så beder jeg papa ydmygt om forladelse … men det er dog besynderligt, at børn skulle være så blinde, at de hverken må bruge deres fornuft eller følelser, men kun tro!"

"Hvilket ræsonnement, barn!" Med skræk bemærkede den ømme moder, at Rosas karakter, uagtet dens barnlighed, ofte røbede disse farlige overgange til eksaltation, der kunne medføre de mest skæbnesvangre følger. Hun var ikke letsindig som Hildur, ikke indesluttet og tilsyneladende kold, mens det brændte i hendes indre, som Tekla, men dog havde også hun et opbrusende blod.

Rosa nærmede sig nu faderen ganske ydmygt, tog hans hånd og kyssede den, men sagde intet.

"Du vil altså dadle din fader?"

"Ja, papa, hvis jeg må få lov til det!"

"Du har allerede glemt katekismussen, som siger: Du skal ære din fader og moder?"

"Gud bevare mig fra at glemme den – men netop fordi ingen kan elske sine forældre højere end jeg, netop derfor" – hun smilede så blidt og overtalende, mens hendes lille fine hånd kærtegnede faderens stive skæg – "netop derfor tåler jeg ikke, at nogen kan have ret, når de siger, at grosserer Mørk behandler sin rige myndling som var han et plejebarn på nådsensbrød."

Holgersen tav og skød datteren sagte fra sig – måske talte dog samvittigheden i Rosas sted.

"I sandhed, mit barn," sagde moderen, "du er alt for uretfærdig og hastig og uforstandig! Hvad siger du, når du får

at vide, at det ikke er papa, men mig, der har foreslået en længere rejse for Will?"

Nu kastede også Holgersen et spørgende blik på sin kone.

"Og det for Wills fornøjelse og hans eget bedste. Han keder sig her hjemme. Men hvem kan vel fatte alle de tanker, der skifter i hans hoved? Var det ikke en velgerning at skaffe ham et passende selskab? Nu vel, det har vi fundet til ham i præstegården i ***, hvor en søn er blevet lige så stedmoderligt behandlet af skæbnen som Will. Han er netop kommet hjem fra instituttet, og hans selskab vil sikkert more Will, når skilsmissens første smerte har fået tid til al lægge sig."

Rosa tav tankefuld. "Når de blot bliver rigtig gode imod ham!" sagde hun endelig.

"Tvivl ikke på det! Betalingen bliver desuden så rigelig, at Will ikke kan komme til at savne noget, som præsten formår at skaffe til hans underholdning og fornøjelse."

Nu vendte Rosa atter tilbage til Will, og med de livligste gebærder og tegn gav hun ham alle de forhåbninger, hun selv var begyndt at fatte. Wills tårer tørredes, for Rosa blev hos ham hele aftenen, og ved et lille bord, som hun skød frem imellem sig og ham, passede de korrespondancen, som var deres bedste måde at meddele sig til hinanden.

Natten havde for længst sænket sine skygger over Elfhagen.

Rosa sov roligt og sødt. Will sov og drømte drømme, som åbnede Himlens sale for jordens stumme, trætte søn. Kun i ægteparrets soveværelse havde søvnen ikke indfundet sig. Begge stod tavse på altanen, skuende ud over det skønne

landskab. Mandens blik, der stirrede stift hen i en vis retning, vidnede om andre følelser end hendes. Endelig brød *hun* tavsheden.

"Dette har du aldrig tidligere haft for vane, Arne, og det gør mig inderlig ondt, at også Elfhagen skal tjene til gemmested for hemmeligt gods!"

"Vil du da hellere, at jeg skal miste varerne og desuden blive angivet?"

"Store Gud, skræm mig ikke med slige ord! – Angivet! – o, hvilken skam, hvilken vanære!"

"Og hvilken bøde siden hen!"

"Ja, men det kan der jo aldrig blive tale om? Ulykkeligvis er det sikkerheden, der har gjort dig så forvoven!"

"Hør, Amelie, det forholder sig ikke sådan – jeg er allerede halvt i fælden! … Men det betyder intet; man har ingen beviser!"

"Hvad mener du?"

"Skonnerten, som anløb Västervik, havde noget småpilleri med, som blev taget, men skipperen fik en af folkene, Erlandsson, til at påtage sig sagen. Nu er processen henvist til Visby, og …"

"O, for Gud og Himlens skyld, du har dog vel aldrig i sinde at lade den stakkels matros lide under din brøde?"

"Jeg erstatter ham naturligvis rigeligt alt ondt, ja mere end rigeligt – dog ikke nu for øjeblikket – det ville vække for stor opmærksomhed og lede lige på sporet. Men netop fordi det traf sig så fordømt uheldigt, at begge affærerne kom på en gang, ville jeg ikke røre mig sidste nat, og allermindst vovede jeg at tage godset til byen. Her, derimod, er det i sikkerhed indtil

videre – Bengtsson burde være her lige straks med hele herligheden …"

"Men den stakkels Erlandsson, hvordan går det imens med ham? Jeg sværger dig, Arne, bekend hellere end at blotte din samvittighed på ny! – Hvad straf kan Erlandsson få; man begriber jo dog snart, at godset ikke er hans?"

"Endnu ved jeg det ikke så nøje. Sagen var for på rådstuen i onsdags, og den kommer for lørdag igen … Men vær blot rolig, min elskede Amelie! Der tilstøder ham intet, som ikke kan erstattes med penge."

"O, det ulyksalige smugleri! Det er ikke nok, at man kompromitterer sig selv … andre skal også svie for det! Men Arne, hvis du har hjerte til at lade Erlandsson … Du må sige mig helt bestemt, om det kan blive farligt – for så …"

"Tys! Jeg hører skridt … Presto begynder at røre sig … Gå nu til ro, og vær ikke bekymret!"

"Ikke bekymret?" sukkede Amelie og kastede et langt blik på løvhvælvingen under sig; men derpå løftede hun øjnene mod himlen, nikkede stumt til sin mand og gik ind – hun ville ikke være vidne til den scene, der nu kunne ventes at finde sted derude.

Holgersen havde ikke hørt fejl. Det var hans karle, fulgt af vor ven Bas, der på Holgersens anmodning hos kaptajn Stangerling havde fået lov til at gøre dem selskab for at udlevere det gods, han havde indlagt.

Efter at Bas nu også havde været grossereren behjælpelig med at lægge varerne ind i et lille afsides brændeskur, blev han rigeligt belønnet af den fornøjede forretningsmand, hvorpå denne afskedigede ham med mange venskabelige hilsener til

kaptajn Stangerling og sendte ham tilbage til byen sammen sine egne folk.

"Se så, Amelie, nu er det overstået! Det gik jo, som det var smurt … Nu tænker jeg, at søvnen skal smage godt."

Amelie sagde intet – hun var allerede gået til sengs – men hun kunne ikke undlade at føle en bitter modbydelighed, ja, næsten afsky ved tanken om at denne mand, som hun så ofte havde set rase under samvittighedens kvaler, kunne være ved godt mod, ja næsten blive munter, når et lovbrud, der indbragte ham nogle småpenge ekstra i kassen, lykkedes efter forventning.

Holgersen så, at hun var ublidt stemt, men da han nu ikke behøvede nogen trøst, men tværtimod følte sig lettere i sindet, end han havde følt sig i lang tid, sov han sine bekymringer om, at han havde forstemt sin hustru, bort. Også Amelie faldt endelig i søvn.

Alt blev stille i villaen.

Der kunne vel være forløbet en time.

Da hørtes først en dyb knurren, derpå en lydelig gøen fra Presto, som på en gang fik Holgersen og hans kone til at fare op.

Holgersen rejste sig og stirrede hen på vinduet. Amelie følte en skælven fare gennem sit legeme.

"Hvad går der af dig, min ven?" sagde manden med forstilt ro. "Der er gået nogen over gården."

"Over gården – ja vist … Men det går også op ad sandvejen … op ad terrassen … hører du disse skridt?"

"Indbildning! … måske Will er blevet lukket ude – jeg skal stå op!"

Holgersen skyndte sig at komme i klæderne, men han havde endnu ikke fået mere end den ene arm i frakken, da et slag på forstuedøren rystede hele huset i dets inderste grund, og en stemme, der havde kunnet tjene til basun, tordnede:

"I Hans Majestæts og kronens navn, luk op!"

"Arne, Arne," stammede den forfærdede kvinde, "så kom det dog dertil!"

"Nu er det ikke tid til at klage, Amelie – jeg ved *et* råd, men også kun *et*!"

"Hvilket?"

"Mens du, du selv, viser dem omkring på den øverste og på den anden etage, skal jeg sørge for, at pakkerne kommer ind …" Holgersen stammede og hans stemme bævede. Han ville, men kunne ikke fuldende sætningen. Et nyt slag og en ny opfordring udefra gav ham dog mod til hviskende at tilføje: "… i gravkoret!"

"Mand, hvad vover du at foreslå?" udbrød Amelie med rædsel. "Dette rum, hvori dit støv en gang skal hvile, mens din sjæl skal kaldes til regnskab, dette indviede rum vil du benytte til gemmested for smuglergods? … Men, Arne, bliv et øjeblik og hør, hvad jeg tilsværger dig for Gud: vover du at fuldbyrde dit syndige forslag, da udtaler du vor skilsmisse for dette liv – intet skal tvinge mig til at leve sammen med en mand, der har vanhelliget sin egen grav! Tænk på præsten i Molde og de ord, han sagde til dig!"

"Død og forbandelse!" hviskede Holgersen og skar tænder. "Mit gods, bøden, skammen, forsmædelsen … hvem har forrådt mig?"

Nu hørte man lette trin på trappen. "Er papa ikke vågen? Hører papa ikke råbene? Hvad vil karlene, som står derude?"

"Bliv du her, Rosa!" befalede moderen med rolig stemme og tilføjede derpå: "Gå, Arne … lukke op må vi – lad dem så gøre beslaget uden modstand!"

Holgersen, som indså umuligheden af at undslippe, gik, skælvende af raseri, ned i forstuen og skød slåen fra.

"Hvad er meningen?" spurgte han i en tone, som skulle vise forbavselse og strenghed, men som egentlig kun forrådte hans ængstelse.

"Det skal jeg svare på, hvis hr. patronen ikke tager det ilde op!" råbte en person, hvis hoved stak frem over toldvagtmesterens. "Det er mig, en af patronens egne skibsfolk, Olaus Erlandsson, som til tak for den artighed, der blev mig vist, da patronen lod mig i stikken, ønskede at gøre gengæld efter evne. Vi har ligget på lur ved Liljes hule både sidste nat og nu i nat, men det var morsommere at gøre beslaget hjemme hos patronen selv – derfor ventede vi. Og nu har jeg gjort min skyldighed og antager, at kronens folk vil gøre deres. Farvel, hr. patron … løn som forskyldt!"

Det mørke hoved forsvandt, og ind trådte toldbetjentene.

Inden en halv time var beslaglæggelsen iværksat og godset ført bort.

21. Kaptajn Albin og hans grundsætninger

I kahytten på *Den gamle Dreng* havde Lill-Petter travlt. Det var om morgenen efter tildragelsen på "den Mørkske forfængelighed".

Petter dækkede et stateligt morgenbord og afpassede alt, det ene efter det andet, så snildt og sindrigt han formåede, for at alt kunne tage sig sirligt ud og dog ikke optage større plads, end der netop behøvedes, for at tallerkenerne ikke skulle danse i gulvet. Endelig fandt han, at hele herligheden nok turde møde kaptajnens mønstrende blik, og derfor ilede han op på dækket, lettede på huen og rapporterede:

"Færdigt, hr. kaptajn!"

"Lad os da gå ned, min broder!" sagde kaptajnen til løjtnant Viktor.

Ved den flaske vin, de havde tømt sammen den foregående formiddag, havde de opdaget adskillige fortjenester hos hinanden, hvilken opdagelse bestemte dem, først til broderskålen og dernæst til den overenskomst, at de ville være sammen så meget som muligt, så længe *Den gamle Dreng* blev liggende i Visby.

"Nåda, du har forstået at vælge dig en kok, som kan sine ting!" sagde løjtnanten. "Denne budding er fortrinlig!"

"Det hører til mine grundsætninger," svarede kaptajnen, "at lade besætningen få god og frem for alt tilstrækkelig kost – og hvad jeg ikke nægter min besætning, vil jeg heller ikke nægte mig selv."

"Naturligvis … Drikker din besætning så tilfældigvis også vin? En charmant vin, denne her!"

"Af og til, men de foretrækker snaps eller grog, og det kan man ikke bebrejde dem. Jeg har ikke forsøgt at overtale dem til fuldstændig afholdenhed, men jeg er da nået dertil med dem, at de afskyr overdrivelse. De ved, at selv om jeg tilgiver dem en rus, så vil jeg næppe nære stor tiltro til den, der gentagne gange gør sig skyldig i en selvfornedrelse, som jeg finder at være blandt de mest afskyelige."

"Det må jeg ellers sige, det var stærke grundsætninger. Tør jeg spørge, om du friholder dig selv, når du laver den slags love?"

"Jeg har ikke," svarede Albin leende, "i denne henseende udstedt mere end *en* lov, og den lyder: at den karl, der for tredje gang møder op i beruset tilstand, må skilles fra fartøjet. For min egen del overholder jeg naturligvis mine grundsætninger."

"Jaså, og du har været dristig nok til at vove at opstille en grundsætning om aldrig at drikke mere, end du kan tåle?"

"Det har jeg. Som ung mand kom jeg ud for noget, der fik mig til at vedtage et forsæt, som jeg ikke i fem år har brudt."

"Er hele dit liv da afmålt på alle leder og kanter efter en tommestok?" spurgte løjtnanten undrende, idet han klinkede med sin nye ven.

"Nej, en sådan inddeling ville nok være svær at gennemføre, hvis man da ikke ville gælde for at være pedant – hvilket jeg ikke ønsker – men med mit i grunden temmelig heftige temperament ville jeg ganske sikkert begå adskillige uretfærdigheder, hvis jeg ikke opstillede visse principper for mine handlinger. Hvis noget for eksempel hidser mig op til vrede, foretager jeg mig aldrig noget, før mit blod er kølnet. For en kaptajn på sit skib, hvor han jo egentlig er en slags

enevoldshersker, ville ellers få mange anledninger til at fortryde sine gerninger."

"En forstandig og agtværdig tanke! Jeg kan dog selv sværge på, at jeg, så heftigt end mit temperament er, har jeg aldrig haft grund til at fortryde noget … Men du har formodentlig været i en grim knibe på grund af det hidsige blod?"

Kaptajnen nikkede: han sank tilbage i erindringen om den morgen, da han i hr. N.s hus vågnede med den forfærdelige vished om at have lagt hånd på sin principal.

"Broder, du må fortælle mig om det!" udbrød Viktor. "En god advarsel kan være til stor nytte."

"Det skal jeg!" Og vor kaptajn lod historien i Gävle løbe af stablen i malende farver.

Løjtnant Viktor fulgte hele skildringen med alvorlig interesse, og erklærede til sidst, at det nok så ud til, at kaptajn Albin Stangerling hørte til de lykkelige mennesker, til hvem skæbnen altid i nødens stund har hjælp i beredskab.

"Det ville du kunne sige med så meget større overbevisning, hvis du kendte til en del af mine andre eventyr. Mit liv har siden drengeårene været rigt på sådanne. Men ikke engang, da jeg ikke kunne skimte den ringeste gnist af håb, mistede jeg modet. På forunderlig vis har Herren altid holdt sin hånd over mig, og min tro på Forsynets ledende magt er det skjold, som jeg i alle trængsler henholder mig til."

Et øjeblik betragtede den letsindige Viktor stumt sin værts ansigt. Det kønne, åbne og mandige åsyn fik et udtryk, der var Viktor så helt og holdent fremmed, at han udstødte tre korte "hm", før han tillod sig at spørge: "Du hører vel ikke tilfældigvis til de meget hellige, hjerte broder?"

"Slet ikke, og allermindst i den forstand, du mener – du kan vel se, at jeg er en glad lebensbrüder, men en ærlig sømand bærer altid sin Gud i hjertet og fornægter det ikke … men det er et emne, som ikke har noget at gøre her."

"Visselig ikke – men kommer det ikke ind imellem til ulejlighed med denne strenge retfærdighed?"

"Hvorfor spørger du om det? Jeg har sat mig for at handle efter visse regler – det gør mig lykkelig. Før jeg gjorde det, blæste jeg for de fire vinde."

"Og du er ikke bange for i modgangens time engang imellem at glemme dine grundsætninger?"

"Ikke ofte, for jeg har heldigvis også den, som måske er den fornuftigste, ikke at forfalde til yderligheder – men *jeg* har da brug for at læse trosbekendelsen lige så ofte som alle andre."

"Men hør – i al fortrolighed: hvordan kan *du* med al denne strenghed begå et lovbrud?"

"Det ved jeg ikke af, at jeg nogensinde har gjort."

"Nej men undskyld – er begyndelsen af vort bekendtskab ved Liljes hule allerede gået i glemmebogen?"

"Åh, det fordømte smuglergods! Du kan tro mig, når jeg sætter min ære i pant på, at det er første gang i mit liv, jeg har befattet mig med den slags tjenester – det er også et af mine principper, aldrig at ligge i strid med toldkammeret om, hvad der er mit og dit. Ærlig fortjeneste holder længst, selv om den måske ikke er lige så stor – og netop fordi jeg var bange for at stille mig blot, smed jeg ladningen af på vejen, og er nu vældig fornøjet med, at din kære svigerfar har fået den bjerget ind; min bedste mand, konstabel Bas, hjalp i nat til med at få det hele op på grossererens landsted."

"Det var vel ikke noget at gøre noget væsen af: her smugler man jo ved højlys dag … Men du havde jo ingen forbindelse med Mørk tidligere?"

"Ikke jeg, men lastejeren, og man har fordømt svært ved at afvise sådan en matador. Herefter vil det bestemt ikke ske igen; jeg vil ikke stille min ære blot af bare høflighed – jeg foragter for resten smugleri. Hør, vi jo tømt flasken … Petter!"

"Kaptajn!"

"Hid med en flaske champagne!"

"Det ses, at du ikke har brug for at smugle!" smilede løjtnanten. "Men ved champagnen må man tale om mere subtile emner, end vi hidtil har afhandlet – du har vel ikke lyst til at fortælle mig, om du tilfældigvis er forlovet?"

"Nej, jeg er fri med både hjerte og hånd."

"Har du heller aldrig været forelsket?"

"Ikke noget, der er værd at nævne."

"Du kræver vel en ren straffeattest?"

"Ikke rigtigt – så ubillig vil jeg ikke være: fuldkommenheden trives så dårligt her på jorden."

"Det er kun alt for sandt!" sukkede Viktor.

"Men når jeg engang har gjort mit valg, så vil jeg …"

"Ikke et bogstav mere – husk, hvad du selv rådede os til ved Liljes hule!"

"En letsindig spøg, foranlediget af min ubehagelige stilling – måske også, fordi det forekom mig, at mænd, der stredes på den tåbelige vis, nok kunne tåle en kold styrtsø … men jeg vil ikke sige mere."

"Nej tværtimod, sig så meget du vil! Jeg føler en stor tilfredsstillelse ved at få lov at lette mit hjerte … Men lad mig nu

først vide, hvilken af disse tre fortryllende piger, du vil give førstepladsen?"

"Jeg føler, at jeg må beundre dem alle tre: den ældste er dog utvivlsomt for øjeblikket den smukkeste. Hildur vil jeg sværge på er den mest forførende, skønt hun ingenlunde har ødslet sin gaver på mig: hun er en glødende blomst, men alle den slags har sine torne – dog er jeg sikker på, at hendes hjerte er mildere end hendes ord. Hvad Rosa, den lille fortryllerske, angår, så frygter jeg, at hun om et år eller to bliver højst farlig for sine ældre søstre. Hun er en rigtig alf, en trold, som med et barns munterhed og en ungmøs generthed forener et sådant følelsesdyb, at man næppe kan forstå, at det kan rummes i et så ungt væsen …"

"Hr. kaptajn!" Bas' ansigt viste sig i åbningen til kahytskappen.

"Hvad er på færde, konstabel?"

"Må jeg tale et ord med kaptajnen?"

"Kom ned! Hvad er der på færde – det er vel ikke en eller anden hemmelighed?"

"En fordømt ærgerlig historie: grosserer Mørk …"

"Ha!" udbrød kaptajnen rødmende.

"Ja, han fik besøg i nat, efter at vi havde afleveret godset. Det blev taget alt sammen og ligger nu i god forvaring på toldkammeret."

Kaptajnen fo'r sig med hånden over panden; en let sitren i hans øjenbryn overbeviste løjtnant Viktor, som opmærksomt fulgte hans bevægelser, om at han nu kæmpede for at overholde et af sine principper, ellers ville han uden tvivl have råbt ve og

forbandelse over sin tjenstagtighed. Men i en nogenlunde fast tone spurgte han:

"Du er jo vis på, Bas, at *du* ikke blev set?"

"I det mindste kan jeg sværge på, at *jeg* ikke så en moders sjæl, og havde der været toldsnoge i farvandet, hvorfor skulle de da ikke have grebet godset med det samme?"

Kaptajnen tænkte efter. "De kunne have haft deres gode grunde. Måske de netop ønskede at finde det i grossererens egne gemmer … ellers havde han sluppet med det blotte tab af godset, og løjet sig fra resten."

"Der kan være noget i, hvad kaptajnen siger!"

"I alt fald kan jeg ikke blive indviklet i sagen. Ingen formår at bevise, hvorfra varerne er kommet."

Han nikkede til Bas, som fjernede sig. Derpå sagde han til Viktor, som under dette optrin ikke havde ladet sig forlyde med et eneste ord:

"Du ser nu, hvilke fordømte ubehageligheder man får, når man blot en eneste gang afviger fra sine forsætter. Tænk, om jeg dog kom med i spillet – jeg stoler ikke ganske absolut på din svigerfader!"

"Å, nogen egentlig ulempe kan du ikke blive udsat for, men nu bliver der vel sagtens et allerhelvedes spektakel i huset … og så ærgrelsen for min svigerfader ved at få to sådanne processer på en gang, efter at han i mange år har levet på sit uantastelige rygte! Imidlertid – overvej nøje, hvad du har at gøre, for det tilfælde, at du kommer i knibe. Jeg husker nu, at jeg i aftes hørte en hemmelighedsfuld hvisken om en kappe, som du skulle have lånt toldfiskalen til beskyttelse mod regnen, da han visiterede herude."

"Hvad siger du? … nå, bare man en gang afviger fra det, man mener er rigtigt – gid fanden havde hele denne fordømte affære!"

"Det var altså ikke så ganske rigtigt med kappen? En kostelig historie, for resten! som, om jeg ikke tager fejl, er blevet bragt i omløb af en gammel, særdeles agtværdig dame, som har den mærkelige egenskab netop at opsnuse det, man gør sig mest umage for at dølge. Men du er dog for pokker ikke tåbelig nok til at ville vedgå sagen?"

"Hvad mener du?" spurgte kaptajnen.

"Jeg mener – hvis der intet *bindende* bevis findes …"

"Ja, det kunne jo være kønt, om jeg lavede det sådan, at man opfordrede mig til at aflægge ed, efter at jeg først havde værget for mig med løgnens våben! … men heldigvis sladrer vi her om pavens skæg – intet menneskeligt øje så båden lægge ud fra mit fartøj."

Men kaptajn Stangerling kom på andre tanker, da han næste morgen fik besøg af to bysergenter, der præsenterede ham for et stykke papir.

Det var hverken mere eller mindre end en tilsigelse til efter tre dages forløb at indstille sig til forhør i processen angående de smuglervarer, der var fundet på grosserer Mørks landsted, på grund af at matrosen Olaus Erlandsson, der afvigte søndag aften var roet hjem fra Carlsøerne, om natten mellem 11 og 12 havde set en båd forlade den udenfor Högklint liggende skonnert, hvilken båd skulle have taget retning mod Røverliljes hule.

Da kaptajn Stangerling modtog denne efterretning, gik der en bævende sitren gennem hans muskelstærke legeme. Han låsede kahytsdøren, og blandt alle gutterne på *Den gamle Dreng* fandtes ikke en eneste, som nu ville have vovet at forstyrre ham, ligegyldigt i hvilken anledning.

22. To samtaler

En middags- og en aftenindbydelse til det Mørkske hus havde kaptajn Stangerling høfligt, men koldt afslået, for endnu på tredje dagen efter hans tilsigelse til rådstueretten havde hans dybe harme ikke lagt sig i mindste måde – tværtimod havde det ingen selvovervindelse kostet ham at undgå alt samkvem med grossereren og derved forskåne sig for på ny at kompromittere sine grundsætninger. Albin, der bedst kendte sin egen karakter, vidste at intet kunne være bedre, end at han og Mørk undveg al berøring med hinanden.

Det var om morgenen på den dag, da vor kaptajn for første gang siden den donnertske proces i London og søforklaringen i Gävle atter skulle fremtræde for en ret. Siddende foran spejlet i sin kahyt var han netop blevet færdig med at barbere sig, da Lill-Petter kom ind og meddelte, at grosserer Mørk bad om at få hr. kaptajnen i tale.

Det vrantne og harmfulde udtryk, der allerede forud havde vansiret kaptajnens smukke træk, forvandlede sig nu til iskold foragt.

"Hils grossereren og bed ham undskylde, at jeg for øjeblikket er beskæftiget. Når retten er endt, står jeg til tjeneste."

Kahytsdrengen fjernede sig, men vendte straks atter tilbage.

"Grossereren beder hr. kaptajnen have den godhed ikke at tage ham det ilde op, men han vil ikke besvære længere end nogle få minutter."

"Lad ham komme ned da!"

Petter fløj op som en pil – hr. Mørk havde givet ham en hel rigsdaler.

"Hvor uforskammet! Hvad kan han ville mig?" mumlede kaptajnen, "velsagtens håne min fordømte tjenstagtighed."

I næste øjeblik stod købmanden bukkende for den unge vært, som bibeholdt sin urokkelige kulde.

"Min kære hr. kaptajn," begyndte grossereren indsmigrende, "jeg er kommet for af hjertet at beklage, at De skulle blive indviklet i denne sørgelige historie."

"Jeg ser ingen anledning til beklagelse for min egen part. Straffen er jo velfortjent!"

"Gud bevares, så ligegyldig hr. kaptajnen er!"

"Jeg taler altid ligegyldigt om ting, der allerede er forbi. At tænke, *inden* man handler, er klogt, men at tale om en sag, efter at handlingen allerede er sket, er tåbeligt – og så kan vi vist lade det emne ligge."

"Som hr. kaptajnen behager! Hvis det var mig tilladt, ville jeg dog alligevel fremsætte et spørgsmål."

Albin gjorde store øjne. "Hvad behager?"

"Anse det ikke for udelikat, men jeg tror, at personer, der befinder sig i en og samme snare, ingen skade har af at være åbenhjertige mod hinanden. Agter De at vedgå anklagen, hr. kaptajn?"

Albins øjenbryn rynkede sig på en særdeles utvetydig måde, "Hvad er hr. grossererens mening?"

"At få svar på spørgsmålet, hvis det behager kaptajnen."

"Jeg har ikke lært at anse eden for en ubetydelighed. Jeg betaler min bøde, og dermed basta!"

En stråle flammede op i Holgersens blik. "Jeg troede det – jeg tvivlede ikke et minut om, at hr. kaptajnens retfærdighedsfølelse ville sejre … det er smukt, meget smukt!"

"Hr. grossereren finder det så smukt, at man gør en dyd af nødvendigheden? Efter mit begreb er det dog en ret lumpen dyd, som jeg vil prise mig lykkelig ved ikke at behøve at lægge for dagen! … Men tiden iler!"

"Et ord, hr. kaptajn!" – Mørk kastede et spejdende blik op ad kappen til – "et ord i fortrolighed!"

"Hvad behager?" Kaptajnen så ikke synderlig medgørlig ud.

Mørk vovede dog forsøget.

"Min bedste kaptajn Stangerling! En ungkarl, en rejsende; en mand, som med et ord ikke bryder sig det mindste om at udgøre underholdningskapitlet for nogle få dage på et så afsides liggende sted som Visby … for en sådan er denne ubetydelige sag kun en bagatel."

"Det lader til, at hr. grossereren har behaget at forandre sine anskuelser siden begyndelsen af vor samtale og gør mig desuden den ære at anse mig for mere fordomsfri, end jeg virkelig er. Først og fremmest har jeg den svaghed at ville være anset for en ærlig mand på alle de steder, jeg kommer – og at det i det mindste ikke er nogen ære at blive berygtet som lovovertræder, turde vi være enige om. For det andet er jeg heller ikke rig nok til med ligegyldighed at afse den store pengebøde, som min tjenstagtighed kommer til at koste mig."

"Hvad det angår, hr. kaptajn, ville jeg anse mig for lykkelig, hvis …"

"Jeg beder, ikke et ord mere!" afbrød Albin ham tvært.

"Det ville dog ikke være mere end ret og billigt, siden det er for min skyld … Men det være langt fra mig at ville fornærme Dem. Dog har jeg en gunst, en ganske stor gunst at bede Dem

om, ikke for min egen skyld, skønt en borger og familiefader unægtelig har grund til at være lidt øm om sin … sin …"

"… sin anseelse?" supplerede Albin.

"Hm! Ikke fordi jeg i mindste måde tror, at den i virkeligheden vil kunne skades, men et ærgerligt tilfælde har maget det således, at jeg ganske uskyldigt er blevet indviklet i en lignende sag fra en anden kant – og en ægtefælle, en familiefader – alle mine fruentimmer har optaget sagen, som om den var af største vægt. Kort sagt, for ikke at opholde Dem længere: Jeg kommer i den hensigt at appellere til kaptajnens godhed for mine pigers og min hustrus skyld."

"I hvad henseende kan jeg være dem til tjeneste?"

"I en sag, som ville forpligte os alle til den største taknemmelighed, og det vil virkelig ikke falde Dem vanskeligt, da Deres beslutning jo dog er, ikke at nægte, at De har bragt varerne med Dem hertil."

"Men jeg begriber ikke?"

"Hvis for eksempel," Mørk sænkede stemmen endnu mere, "hvis *hr. kaptajnen* for eksempel selv var ejer af godset og jeg blot kommissionær – den som skulle modtage det …"

Kaptajn Stangerling blev purpurrød i ansigtet, men svarede ikke; en omstændighed, som gav Mørk mod til at blive ved: "Naturligvis ville min taknemmelighed da vise sig i en reellere skikkelse end i blotte ord."

Vor kaptajns farve steg nu til karmoisin, og at han endnu ikke svarede, kom deraf, at hans blod var i en gæring, der truede med at blive farlig, ikke blot for ham selv, men også for gæstfrihedens hellighed. Endnu formåede han dog at beherske

sig – men nu trådte købmanden ham et fortroligt skridt nærmere.

"Lad os opgøre den hele affære, min bedste hr. kaptajn! Hvis jeg blot figurerer i processen som kommissionær – så meget sandsynligere, som man har set, at konstablen Bas har været nærværende ved godsets transport fra Liljes hule – så betaler jeg foruden hr. kaptajnens omkostninger til bøden, et overskud, som jeg overlader Dem selv at bestemme."

"Min herre!" udbrød Albin, hvis kinder nu var blevet snehvide i stedet for både purpur og karmoisin, "hav den godhed at forlade kahytten jo før jo hellere, for ellers vil det komme til at ende på en måde, som formodentlig vil stå i et tilsvarende forhold til den fornærmelse, der er blevet mig tilføjet."

"Hvilken fornærmelse – jeg vil jo ærligt betale!"

"Gå, hr. grosserer, tving mig ikke til at vise Dem, hvordan en retskaffen mand svarer, når man forsøger på at ville *købe* hans ære!"

"Aha!" sagde Mørk hånende. "Men om jeg nu selv benyttede den lille udflugt; jeg tror, at lige så meget ville vidne for som imod?"

"Styrmand!" råbte kaptajnen gennem kappen. "Kald folkene agterud! Jeg har noget at sige dem, inden jeg går i land."

"Skal ske, kaptajn!"

"Hvad skal det betyde?" spurgte grossereren, der nu på sin side blev bleg.

"Det skal betyde," svarede kaptajnen, som Mørks topmålte frækhed atter havde gjort kold, "at jeg, for at gøre den tilsigtede angivelse uskadelig, agter at ledsage hr. grossereren op på dækket og der, i Deres egen nærværelse, underrette folkene

såvel om det tilbud, jeg har fået, som om den derpå følgende trussel. Jeg tror, at hr. grossererens vidnesbyrd på den måde vil miste en betydelig del af sin vægt, hvorimod det hele turde komme til at stå i et aldeles uventet relief."

"Det vil sige," mumlede Mørk med bævende stemme, "at hr. kaptajnen hverken agter at respektere gæstfriheden eller delikatessen? Hvad der er blevet talt i fortrolighed mellem fire øjne – hvad der i heden kan være blevet sagt af en ulykkelig fader og ægtefælle – for De kan vel ikke tro mig i stand til at begå en sådan handling – det vil De give til pris for Deres besætning?"

"Det ville være en nødtvungen forsigtighedsregel! … Men for sidste gang, hr. grosserer, lad os nu holde op! Ingen kan med større ulyst end jeg tilføje noget menneske en fornærmelse, og i tillid til, at De på vejen til rådstuen vil rådføre Dem med Deres samvittighed, skal jeg ikke falde Dem besværlig med mit selskab på dækket."

Mørk tog en kort og kold afsked og gik op ad trappen, uden at spilde et ord mere. Men idet han vendte sig om, kastede han et næsten vanvittigt blik tilbage. Derpå gik han, stolt som en lille konge, gennem den bukkende besætning, hen til landgangsplanken.

"Den nedrige usling!" mumlede Albin. "Og til sligt låner han sin kones, sine døtres navn? Jeg tør sværge på, at ingen af dem har haft den mindste anelse om hans forsæt. De stakkels kvinder … en sådan mand … en sådan fader! … Jo, det ville rigtignok være en herlig svigerfader for en ærlig mand – Gud ved, hvor mange skurkestreger, han ellers har på samvittigheden … Det kan dog ikke være muligt, at den lille

Rosa, det elskelige, smukke barn, i sin uskyld skulle have bedt ham fremsætte denne bøn, hvis indhold hun ikke selv fattede … åh nej, nej, hun er lige så klog, som hun er ren og indtagende … Men det er sandt … Petter!"

"Hr. kaptajn!"

"Er mandskabet samlet?"

"Ja, hr. kaptajn."

Albin skyndte sig nu med at fuldende sit toilette, for da det hørte til hans principper, ikke, uden i særdeles vigtige og uforudsete tilfælde, at kalde en ordre tilbage, så måtte han nu sige nogle ord til mandskabet, og disse ord lød således:

"Som I ved, drenge, er jeg blevet stævnet, fordi jeg viste lastejeren i Liverpool den artighed at føre nogle pakker smuglergods med mig til Visby, men inden jeg går for at indstille mig for retten, har jeg villet gøre jer opmærksom på, hvorledes den ringeste ulovlighed altid fører sin straf med sig. Jeg har blot gjort mig skyldig i en uforsigtig villighed mod andre og må dog bøde for det, som om det havde været min egen sag. I ser deraf, hvor sandt jeg talte, da jeg advarede jer mod al smuglerhandel – og jeg håber, at jeres kaptajns vidnesbyrd, at han har handlet som en stor dåre, vil være det bedste afskrækkelsesmiddel for dem af jer, der kunne fristes til at følge hans eksempel i denne sag … Det var intet videre jeg havde at sige jer, undtagen, at de af jer, der bliver indkaldt som vidner, har at give deres forklaring tydeligt og klart, overensstemmende med sandheden, for også *deri*, manne, skal I efterligne jeres kaptajn, at I i alle livets omstændigheder tager samvittigheden til kompas. Og nu farvel så længe! … Skynd på arbejdet, styrmand!"

Et almindeligt "Gud bevare kaptajnen!" påfulgt af nogle brede sving med hatten efterfulgte kaptajnens ord. Og så snart den unge chef havde passeret landgangen, udbrød Bas, som selv stod højtidelig i sit stiveste puds, klar til sin optræden på rådstuen: "Har I nogensinde sejlet under en sådan kaptajn, gutter? Fanden heller, jeg fik ligefrem tårerne galt i halsen! At stå sådan foran sin egen besætning og sige dem lige op i ansigtet: I skal ikke følge mit dårlige eksempel! – Jo, det er hjerte, er det – det er hæder, det er ærlighed … eller hvad mener I?"

"Å," svarede en af de ældre matroser, "jeg vil dog ikke råde nogen til at sige højt, at *vor* kaptajn har begået en ulovlighed – den, som lod det ord komme over sine læber, slap nok for at få tandpine resten af livet; jeg stak ham en ordentlig en på kajen, som rystede hele gebisset ud!"

"Og jeg," udbrød en anden, "hvis nogen så meget som …" sømanden satte tommelen til næsen.

"Er du da gal," udbrød en livlig jungmand, "den, som fordristede sig til sådan noget, lod jeg ikke have en hel knogle tilbage i kroppen. Række næse ad vor kaptajn … nej, fanden tage mig, han måtte gå næseløs!"

"Så," bemærkede konstabel Bas med en smule kommandørmyndighed i stemmen, "nu må det være nok …" og idet han samlede hele sin værdighed, forsvandt han med et nik til kammeraterne.

"Kaptajnen er en fortræffelig chef," bemærkede styrmanden, da folkene skulle til at genoptage den ophidsede snak, "men som I ved, er han heller ikke sådan til at lege med; og hvis han tilfældigvis skulle være godt arrig, når han kommer tilbage, ville

det være godt, om vi havde optaget arbejdet med dobbelt iver – han har nok ikke lyst til at blive liggende her i Visby meget længere."

Sessionstimen var endt.

Mørk havde ikke vovet at vanære sig ved en falsk angivelse: han havde erkendt – kaptajn Stangerling lige så, og med rynkede bryn og et tungt sind gik denne nu fra rådhuset. Han tænkte netop på det brev, han havde at skrive til sin plejefader, da han, i det samme han drejede om et hjørne, indhentede Rosa, der netop kom ud fra det Salzwedelske hus.

I dette pinlige øjeblik anså han det for klogest at snige sig forbi uden at lade sig se, men nu ville tilfældet, at Rosa vendte sig om, og da var det umuligt andet end at hilse og tale et par ord, da man jo gik samme vej. Det hele skete for hurtigt til, at kaptajnen fik tid til at tænke den tanke til ende, som netop faldt ham ind, nemlig at det i visse tilfælde kunne medføre aldeles henrivende behageligheder at blive *tvunget* til at afstå fra sine principper.

"Se, kaptajn Stangerling!" sagde den unge pige ukunstlet, men dog ikke i sit sædvanlige livlige tonefald, men snarere med noget, der lignede misfornøjelse i stemmen.

"Mamsell Rosa er allerede kommet hjem fra landet?"

"Jeg var kun borte en dag, men hvis jeg ikke havde set *Den gamle Dreng* ligger her endnu, havde jeg sandelig troet, at hr. kaptajnen allerede havde været borte!"

"Hvorledes da?"

"Kaptajnen har været usynlig – for os i det mindste."

"En mængde forretninger!" undskyldte Albin sig, men vovede dog ikke at se lige på Rosas åbne ansigt.

"Vil man se … så formel! Jeg befatter mig just ikke meget med gisninger, men hvis jeg nu gættede, at forretninger aldeles ikke har haft nogen del i kaptajnens usynlighed?"

"Så måtte jeg vel tro, at mamsell Rosa er alvidende."

"Åh nej, jeg ved blot, at hvis nogen imod sin vilje havde voldt mig ondt, så ville jeg hverken hade ham eller nogen af hans omgivelser … Det er måske urigtigt at spørge, men hvad kunne papa vel gøre for, at den engelske købmand sendte smuglergods med kaptajnen … og hvad kunne papa gøre for, at båden blev set om natten, da den lagde fra hr. kaptajnens skonnert?"

"Ikke det ringeste. Imidlertid …"

"Imidlertid," fortsatte Rosa og slog næsten over i sin sædvanlige spøgende barnagtighed, "gad jeg se de blikke, mama og Tekla ville veksle, hvis de derhjemme vidste, at jeg nu her begår den forfærdelige uforsigtighed imod alle former, ja, måske mod al delikatesse, at tale om en sag, som jeg naturligvis ikke en gang burde lade som jeg kendte. Men hvad skal man gøre, når man kun er femten og et halvt år gammel og desuden har den grimme vane at lade handling gå før tanke?"

"Man skal tro," svarede Albin hurtigt og fuldkommen overvundet, "at den, som er så lykkelig at påhøre en så fuldkommen uskyldig åbenhed, ikke kan andet end finde den elskværdig, selv om den måske indeholder en bebrejdelse!"

Ved disse ord bevægede den unge sømand sig tilfældigt nogle skridt nærmere hent til sin smukke nabo, og det på trods af, at han netop i samme øjeblik sagde til sig selv: "Hvilken umådelig skade, at denne engel har en sådan skurk til fader!"

"Desuden," vedblev Rosa, idet hun med genert skælmagtighed undgik det emne, som havde lokket kaptajnens høflighed frem, "desuden har jeg så mange andre bekymringer."

"Allerede i så ung en alder?"

"Ja, det kan kaptajnen tro – Først og fremmest … kærlighedsbekymringer."

"Hvadbehager?"

"Ja – men de er ikke mine egne!"

"Nå, det var da godt, ellers ville jeg have sagt, at mamsell Rosa var noget fremmelig."

"Åh, jeg har foresat mig ikke at få nogen *egne* bekymringer i så henseende – min Gud, jeg kan jo næppe bære de andres … Hr. kaptajnen har jo nok hør, at Carls og Teklas forlovelse er brudt?"

"Er det muligt?"

"Det er ganske vist! Da mama og jeg kom hjem i går fra vor lille udflugt, gæt da, hvad vi fik at se … Tekla uden ring! Ak, det gjorde mig ondt, og det gør mig mere ondt at se hende, så rolig og stille som altid, men dog med denne sorg i hjertet … Å, man kan blive fortvivlet over at menneskene sådan løber rundt og laver ulykker for sig selv! Carl skal, efter hvad moster Taga siger, have været så forstyrret i hovedet, da han rejste, at de slet ikke kendte ham igen."

"Det er i sandhed beklageligt."

"Ja, men det er ikke nok med det … Har kaptajnen set Viktor i dag eller i går?"

"Nej, ikke de sidste tre dage – jeg gik lige og undrede mig over, hvor han mon var blevet af."

"*Han* er blevet ligesom lidt sær, efter at han fik at vide, at Tekla var fri … Jeg taler åbent ud om vore indre forhold,

eftersom vi gennem Viktor har erfaret, at hr. kaptajnen derude ved Liljes hule fik oplysning om hele redeligheden."

"Ja, jeg ved virkelig så meget, at jeg interesserer mig varmt for alle parter. Men hvor er løjtnant Viktor henne?"

"Han er forsvundet, og nu har også Hildur sorg at drages med. Og den holder sig ikke så rolig som Teklas, skal jeg sige Dem."

"Det tror jeg heller ikke. Jeg har fundet, at mamsell Hildurs følelser forråder en stor livlighed."

"Jo, jeg takker! … Gud, hvor det er kedeligt alt sammen! Hele huset er uhyggeligt, papa i dårligt humør i anledning af en ubehagelig proces – mama bekymret – så bekymret, at jeg somme tider kan briste i gråd blot ved at se på hende! Og så er der en endnu, jeg har kær," – Rosa tænkte på Will – "som også lider og er bedrøvet. Jeg forsikrer, at lige siden kaptajn Stangerling kom til Visby, har vi uophørligt haft modvind."

"Det bliver bedst," sagde Albin med et halvt bebrejdende, halvt vemodigt blik på Rosa, "at jeg ser at komme herfra snarest muligt, for sandt at sige har heller ikke jeg ligefrem haft medvind i Visby."

"Ak, jeg ved det godt, og måske har jeg netop derfor betroet kaptajnen alle mine andre bekymringer, for også at have ret til at sige, at jeg er inderlig bedrøvet over, at kaptajn Stangerling skulle blive indviklet i disse ubehageligheder netop for papas skyld. Men, hr. kaptajn, tænk ikke noget ondt om os – det er gået os alle så nær."

"Gud bevare mig fra det! Det kunne lige så snart falde mig ind at tænke ondt om englene som om mamsell Rosa! Lad mig

desuden tilføje, at denne venlige stund har forsonet mig med meget andet!"

En pause opstod. Endelig sagde Rosa næsten hviskende:

"Måske vi ikke får hr. kaptajnen at se mere hos os?"

Albins grundsætninger tillod ham naturligvis ikke at gæste hos den, til hvem han stod i et så spændt forhold. Ikke desto mindre greb han sig nu i en lille "slingring". Damerne var jo ganske uskyldige – hos dem kunne han godt aflægge et lille afskedsbesøg – og altså lød svaret:

"Det ville være mig umuligt at forlade Visby, uden endnu engang at have genset den elskværdige fru Mørk og hendes døtre."

"Tak," sagde Rosa med et blik og et smil så strålende, at Albin syntes at se begge dele endnu længe efter, at han havde forladt hende.

Men der var noget andet, som han også med stor undren fandt sig at fornemme, nemlig at hans sindsstemning var mindre bitter og forstemt, en han havde forestillet sig på en så bitter dag. Han funderede meget og længe over dette emne, men var ikke i stand til at udfinde en naturlig eller blot en rimelig årsag til fænomenet.

23. Betroelsen

Et par dage er forløbet under vedvarende skyer på familiehimlen.

I husmoderens gemak finder vi hende selv fordybet i en alvorlig samtale med sin ældste datter.

Man havde allerede talt om den ulykkelige smugleraffære og den utålelige ydmygelse, at en fremmed som kaptajn Stangerling skulle idømmes bøder for en sag, der alene vedkom papa, om papas tiltagende vanskelige sind, om den stakkels Wills nødvendige forvisning, om den barnagtige Rosa, som intet kunne begribe, og til syvende og sidst havde man også fra alle kanter betragtet og drøftet det svære forhold mellem løjtnant Viktor og Hildur. Det var nu over otte dage siden, løjtnanten havde ladet sig se og Hildur havde overgivet sig til hele heftigheden af sit ukuelige gemyt, sine flygtige, hurtigt opblussende voldsomme følelser.

"Alt dette kan jo udtømme en helgens tålmodighed!" sagde moderen, idet hun tankefuld støttede hovedet med den ene hånd.

"Ja, vort hus er i sandhed blevet en bekymringernes tumleplads!" svarede Tekla med et undertrykt suk.

"Og dog, mit barn … hvor mange bekymringer må ikke forblive i det urolige bryst, uden at vove at udgyde sig! Ak, jeg havde blot én glæde at trøste mig ved, forbindelsen med den så højt agtede og agtværdige Salzwedelske familie, men dette håb har du selv, Himlen vide hvorfor, tilintetgjort – jeg ved kun det, at ophævelsen af din og Carls forlovelse er gået mig dybere til hjertet end ord kan udtrykke."

"Den er også gået mig dybt til hjertet – det vil jeg ikke skjule."

"O, er det muligt? Så er du ikke helt uden en varmere følelser for den gode, hæderlige Carl?"

"Tro ikke det!" Teklas stemme havde et forunderligt udtryk.

"Min dyrebare datter, hvis du kunne forestille dig, hvor bittert mit liv mange gange har været, ville du vist ikke nægte mig den eneste lykke, der nogensinde kan blive min: mine børns fortrolighed. Tal med mig om dit hjertes anliggender – din tillukkethed har ofte nok såret mig, skønt jeg ikke derfor har miskendt din kærlighed."

"O, mama, tro mig: mama bliver ikke lykkeligere ved en større fortrolighed! I visse tilfælde er det bedre at vide for lidt end for meget."

"Ikke, når man er så vant til smerten som jeg, mit barn! Og for at overbevise dig om, at en moder ubetinget må beskæftige sig med det, som i øjeblikket berører det barn, hun elsker, vil jeg gå dig i forvejen ved at meddele dig mine egne tanker om dit forhold til Carl."

"Lad mig høre!" bad Tekla med en vis heftighed i stemmen.

"Nuvel: efter hvad jeg tror, har du længe skjult dine følelser for ham – og grunden til, at du har gjort det, at du har vist dig lunken, når du egentlig var varm, har ligget i, at du har ment, at Carl med sin rolige, jævne og bundhæderlige karakter ikke var i stand til at føle styrken af en dyb og stærk lidenskab."

Tekla tav, men hendes blussende kinder svarede for hende.

"Jeg er ikke i stand til at afgøre, om du har ret i denne bedømmelse af Carl, men det vil jeg sige dig, efter min egen kun alt for beklagelsesværdige erfaring, at ingen kvinde kan blive mere ulykkelig end den, som er målet for en stor,

altfortærende passion … hvilken elendighed, hvilken rædsel, hvilken syndighed trækker denne ikke ind i hjertet! De høje og rene drømme blegner ved passionens brændende berøring, de salige, herlige forhåbninger om himmerige her på jorden dør umærkeligt lidt efter lidt: man kommer først til sig selv igen, når det er – for sent … Min elskede Tekla, tro på hvad jeg siger dig: et roligt, fredfyldt liv, uden overdreven henførelse, men også uden fortrydelse, ved en agtet, agtværdig, kærlig mands side er tusinde gange at foretrække for den stormende tummel, som aldrig lader sjælen have hverken rist eller ro."

"Jeg tror på, hvad mama siger, tror det så fuldstændigt, at skønt mit eget hjerte gemmer andre følelser end dem, der kan *ses*, så ville jeg dog fornuftigvis have taget imod en mere mådelig lykke med inderlig taknemmelighed, hvis der ikke fandtes en anden årsag til den vægring, som afbrød min og Carls forbindelse."

"For Guds skyld, hvilken da, kære barn – vel dog intet i Carls karakter?"

"Nej, nej, den virkelige grund kom af min ulyksalige evne til at reflektere over, ikke blot vore indre huslige forhold, men også over …" Tekla gjorde et ophold, og hendes blik søgte moderens, hvis blik dog atter var sænket, mens en let bleghed kastede en isskygge over hendes kinder.

"Over hvad?" spurgte hun langsomt.

"Over papas melankoli eller rettere sindssygdom!"

Amelie fo'r heftigt op, men kunne ikke straks besinde sig på noget svar, fordi hun længe havde næret frygt for, at Tekla havde anet en hemmelighed af vægt.

"O, moder, jeg ser, at du har forstået mig; lad mig derfor tilføje: hvilken lykke kunne jeg vente mig af livet, hvis jeg ikke ejede den ømmeste moders fortrolighed? Lad os græde sammen, for jeg frygter ikke blot, jeg nærer en forfærdelig vished om, at …"

"Mit barn, mit barn!" – moderen kastede et sky blik omkring sig – "vogt dig for dine egne ord!"

"Har jeg ikke skjult min angst nu i næsten tre år? Vær overbevist om, at en datters hjerte har de sikreste mure!"

"Men han … hvad gætter du da?" stammede den arme hustru.

"Papas indre lidelser var, som mama erindrer, endnu forfærdeligere på den tid, da min trolovelse fandt sted med Carl. En dag, da mama var ude – han havde da opholdt sig flere timer i den inderste kælder, hvor han foregav, at han havde nogle varer at tælle op – kunne jeg ikke udholde tanken om, at han skulle martres sådan længere, som hans forstyrrede mine altid røbede, når han kom op. Det forekom mig den gang, som om han følte trang til min ømhed, og derfor var jeg netop ikke bange for at forstyrre ham. Jeg gik ned i den ydre kælderhvælving. Døren til den indre var aflåset, men den dumpe klage, jeg hørte derinde fra, bestyrtede mig i den grad, at jeg ikke straks vovede at banke på eller kalde. Det må have været et rædsomt anfald, han den gang havde: jeg hørte ham fare med heftighed frem og tilbage, slå hænderne mod muren og udstøde toner, som det senere har været mig umuligt at glemme. Endelig råbte han ganske højt disse ord, som jeg gyser ved at forklare mig: Ha … benet, benet! … han gemmer sig på den anden side af masten … bum! Der brændte skuddet af … søen slår sammen over ham. Det er forbi!"

Med stirrende øjne havde moderen lyttet til datterens udsagn. Til hvilken anden, hende ukendt mørkets hemmelighed hentydede disse gruelige ord? Uden al tvivl til *den* forbrydelse, han *altid* havde fortiet, skønt han havde tilstået, at han bar endnu en blodskyld på sin samvittighed.

"Herre, Herre," sukkede den hårdt prøvede kvinde "retfærdig, men frygtelig er min straf. Hvad jeg taget mine børn og …" Hun afbrød sig selv – hun gøs, og kastede et fortvivlet blik mod datteren.

"Ak frygt ikke for mig – hvem er vel nærmere til at udgyde en fælles tåre end mor og datter … Jeg tog ikke fejl, jeg kunne ikke tage fejl – han havde begået en eller anden svær forbrydelse, og det er samvittigheden, frygten for regnskabet, der afpresser ham den kolde sved, som ofte dækker hans pande! … min Gud! min Gud! Hvis dog blot vore bønner formåede at udvirke, at hans anger blev af den dybe og af den eneste beskaffenhed, der kan erhverve ham tilgivelse!"

Moderen udstrakte sine bævende arme mod datteren, der lagde sit hoved til hendes bryst.

"Det er netop dette håb, denne fortrøstning, der har holdt mig oprejst i seksten år – for *så* længe er det siden, jeg blev grebet af den samme anelse som du!"

Den arme kvinde tog sig vel i agt for at sige *vished*; hun passede også på ikke at lade noget ord falde, der kunne bringe datteren på den tanke, at endnu flere forbrydelse tyngede faderens skyldbelastede sjæl.

"Ak, hvor moder har lidt!"

"Ja, mit barn, dybt, men måske mest, fordi en voldsom kærlighed i mit eget hjerte besvarede den afsindige lidenskab,

hvormed din fader hang ved mig i sine yngre dage. Jeg burde have trodset hans hævn, ja selve døden, for at frelse jer tre, mine elskede børn. Men så svag, så forblindet var jeg af min kærlighed, at jeg efter tusinde frugtesløse forsøg og tre lange års strid atter hengav mig til min vilde mage. Belønningen for denne min svaghed var hans hellige løfte: at opgive det liv, han hidtil havde ført på havet, at forlade Molde og bosætte sig her. Han holdt sit ord, og – med undtagelse af det ulyksalige smugleri, en last han deler med mange andre købmænd – har han altid været på den rette vej. Hans ømhed som ægtemand og fader er eksemplarisk, han har udrettet meget godt for almenheden, og da han også har givet mig den edelige forsikring, at den forbrydelse, hvad det så end er, der hviler på hans samvittighed, *aldrig* kan fælde ham for nogen menneskelig domstol, eller blot blive forelagt en sådan, vovede jeg at håbe på en lykkelig fremtid for mine døtre, disse arme væsener, som ikke burde bøde for faderens brøde."

"Jo, jo – straffer Gud ikke fædrenes misgerninger på børnene?"

"Ak, sig ikke det – du knuser mig, Tekla! Glem ikke mine ord: hvad der er sket, er kun mellem Gud og din fader!"

"Dette er kun en trøst i verdslig henseende, og hvem ved for resten, hvor sikker den er! I lange år har jeg båret denne tunge byrde og ikke formået at finde rede i det mørke, som med den trængte ind i min sjæl. Under uophørlige kampe har jeg udskudt giftermålet, for min samvittighed sagde mig, at familien Salzwedel, denne gamle, stolte slægt – ja, at ikke en gang Carl selv, hvor højt han end elsker mig på *sin* måde – nogen sinde ville tilgive mig, hvis hans navn blev vanæret ved

forbindelsen med en … o, Gud, jeg vover ikke at tale ud. De værste forestillinger forfølger mig: dommeren histoppe er retfærdig; og hvor længe end retfærdigheden har slumret, så kan jo en tilfældig hændelse, umulig at forudse, vække den … Nej, jeg vovede ikke, da Carl bestemt fordrede lysning, at trodse skæbnen – jeg måtte resignere!"

"Og blive ulykkelig for stedse, Tekla! Dette offer fylder målet af *mine* kvaler!"

"Nej, sådan må mama ikke opfatte det, for jeg erklærer helligt og tager Gud til vidne på mine ord, at hvilken skæbne, der end venter os, vil jeg dog altid foretrække den fremfor den bestandige frygt for et slag, hvis jeg blev Carls kone; et slag, som måske aldrig ville have ramt os, men som jeg ikke desto mindre hver dag ville have ventet på."

"Din ædelhed, din følsomme renhed gør mig stolt og fortvivlet på en gang … Men har du, kæreste barn, formået over for Carl og fru Ringeborg at give dit afslag på en måde, så at ingen … ingen …"

"Kan mama så meget som ane noget andet? Nej, hvor bittert det en føltes, har jeg været nødt til at finde mig i at synes lunefuld, uforstandig og utaknemmelig i deres øjne."

"Var Carl ikke hos dig i går morges?"

"Nej, og jeg ventede ham heller ikke, for jeg sendte ham ringen samme aften, som hans mor var her. Efter at han var rejste, tilskrev *hun* mig nogle linjer og sendte mig min tilbage."

"Skrev du ikke noget brev med din?"

"Kun disse ord: *Farvel for evigt … Gud beskytte dig!*"

"Ak, disse ord indeholder tusinde gange mere en flere siders klagen … og fru Ringeborgs brev … hvad skrev hun?"

"Se selv her!" Tekla tog brevet op af sin lomme og rakte det til sin moder.

> "Bedste Tekla!
> Min søn har givet mig den opgave at sende dig dette pant på en kærlighed, som måske aldrig har eksisteret. Under alle omstændigheder er han en mand, som jeg håber vil bære sin ufortjente sorg med fatning. Han beder til Gud om alt godt for dig, min lille Tekla, og i disse bønner vil jeg inderligt deltage, for et stolt og stædigt sind behøver mange bønners kraft, før det blødes op. Tilgiv mig disse, som du måske synes, alt for strenge udtryk fra
> en gammel ven
>
> *Ringeborg Salzwedel,*
> *født Bulmering*."

"Hvilken stolt, stejl kvinde!"

"Ja, som mama ser, er det bedst at være forsigtig med den gamle dame: hun ville dø af sorg over den ringeste plet på de dyrebare familievåben."

"Men hvad bliver det så til med Hildur og Rosa – skulle de også …"

"For dem kan vi håbe det bedste: de ved intet, nærer derfor ingen nagende tanker, der kan forstyrre deres lykke – og desuden, hvis noget forfærdeligt skulle indtræffe, vil Viktor vide at føje sig bedre i det end Carl med al sin rolighed."

"Tror du det?"

"Ja, fordi Viktor ingen rodfæstet stolthed besidder, intet familiehovmod, og, som godt er, ingen pårørende – han er

ensom i verden ligesom vi. Han vil lide med os, men tabet af hans verdslige anseelse og mulighed for forfremmelse ville ikke slå ham ihjel."

"Så meget mindre, som at vi jo kun taler om en drøm, hvis rette oprindelse vi ikke kender, og som aldrig kan blive kendt, eftersom havet har gemt det og lukket det inde i sit skød … Måtte blot Viktor vende tilbage til den stakkels Hildur, for med alt sit letsind, som har givet mig mere end en bitter stund, elsker hun ham dog … Men det ser ud som om en ond skæbne hviler over hele vor familie. *Du* var nødt til at afbryde din forbindelse. Måske er Hildur også nødt til at bryde sin, for hendes trolovede er for svag til at overvinde en ham som bundet mand uværdig følelse – ja, du forstår vel, hvad jeg mener. Så er der stakkels Will, med hans kærlighed til Rosa, en kærlighed, af hvilken jeg frygter vil komme svare følger … ah, det er som jeg siger: selv en helgens tålmodighed kan få en ende!"

"Men mamas tålmod er uden ende – en sådan hustrus hjerte vil aldrig svigte – og på trods af den instinktive modvilje, jeg ikke kan overvinde, mod den, jeg burde holde i ære, har jeg dog en uendelig medlidenhed med ham. De seneste dage har han set stærkt medtaget ud."

"Ja, der må være sket noget mellem ham og kaptajn Stangerling – Arne var vildt ophidset, da han kom hjem fra rådstuen."

"Måske har papa tilbudt kaptajnen skadeserstatning, hvilket denne naturligvis har afslået?"

"Formodentlig er det grunden," sagde Amelie. For sig selv tænkte hun dog: "Gud give, han ikke har foreslået ham andet!"

Den ulykkelige hustru kendte sin mand, og vidste, at han tillod sig en del, selv når han gav sig udseende af en ærlig mand.

"Mit hjerte er nu lettere!" vedblev Tekla, idet hun rejste sig. "En sådan fortrolig udveksling af tanker med sin naturligste ven er dog velgørende! Og tro mig, gode mama, denne stund vil ikke have været unyttig for nogen af os; vore tanker kan nu mødes i det mindste blik, i vore bønner, i vore tårer, når vi ikke formår andet!"

Tavs sluttede moderen sin datter til sit hjerte.

24. Et sørgespil med epilog

Lige efter middagen samme dag kom Rosa med hastige skridt ind i søstrenes fælles værelse.

"Hildur, klæd dig på med det samme … Viktor er her!"

Hildur lå på sofaen, med det lange, smukke hår skødesløst udslået og i en dragt, der bevidnede hvor ligeglad hun havde været med sit toilette i dag.

"Viktor?" gentog hun, idet hun skjulte gråden bag et kunstigt suk. "Du sagde ham naturligvis, at jeg ikke har det så godt, og derfor ikke kan tage imod ham?"

"Nej, det fik jeg ikke anledning til at sige, for han spurgte ikke efter dig, men efter mama."

"Efter mama?" Hildur sprang op med et blik, der slog gnister. "Du skæmter ikke, Rosa – nævnte han overhovedet ikke *mig*?"

"Søde Hildur, tag det roligt!"

"Tage det roligt … ti – kan *du*, et enfoldigt barn, begribe mine tanker og følelser … Hvor er han? … Hvilket utaknemmeligt, afskyeligt menneske – at spørge efter mama … åh, jeg ved nok, hvad det betyder … Nå, har han så truffet hende?"

"Nej, for mama er indbudt til kaffe hos tante Ringeborg."

"Men hvor er så Viktor – har du ladet ham gå? … Rosa, jeg siger dig, du er umulig; alle mennesker sammensværger sig mod mig!" Og Hildur brast igen i gråd.

"Puh, det skal vare længe, før jeg forlover mig!" sagde Rosa småfornærmet, idet hun åbnede døren til det blå kammer, hvor Tekla sad og læste.

"Tekla," hviskede hun, "vil du sige Hildur et fornuftigt ord! Viktor sidder inde på den anden side."

Tekla kom ud, og i en alvorlig tone bemærkede hun, idet hun førte Hildur hen foran spejlet: "Hvordan tror du, Viktor vil synes om dig sådan der?"

"Jeg bryder mig lidet om, hvad han mener, og for resten må du have mig undskyldt, jeg gider ikke høre flere overflødige bemærkninger!" Hendes hånd lå allerede på dørhåndtaget – hun skulle ud: hun *måtte* ud.

"Har du da rent tabt forstanden … vil du da vise dig for din trolovede – som du er ved at miste – sådan der, opsvulmet og rød som en pæon i hele hovedet, med brændende kinder, der er våde af tårer? Du må tage din værdighed bedre i agt – skal han få lov til at se, at han koster dig så meget? Giv dig nu lidt tid til at samle dig … Rosa, gå ind til Viktor og hold ham lidt hen!"

"Jaså, du tror altså at det koster mig så meget at se ham være mig utro? Åh nej, jeg er skam i ganske godt humør. Jeg ved nemlig, at han nok skal komme tilbage til mig, og derfor synger jeg så frisk som nogen lærke!" Og Hildur begyndte virkelig at synge.

"Ja, man ser, du er virkelig tapper! Men skrig dig nu ikke hæs, for den styrke betyder kun lidt. Tør dine øjne, red dit hår og prøv at lade være med at se ud som en teaterheltinde."

"Ak, du forstenede kvinde, som burde ligge indesluttet i et eller andet kalkbjerg … Det kunne lige passe, at du skulle give forskrifter for andres *følelser* – for at bedømme den slags må man selv have nogen."

"Så," svarede Tekla, uden at bekymre sig om Hildurs udbrud, som var lige så svævende og omkringfarende som hendes bevægelser med hænder og hoved, hvorved hun hjalp med at udbedre de påpegede mangler, "nu begynder du at se ganske

godt ud – på overfladen i det mindste – glem ikke, hvad du selv er værd! Ingen er mere utaknemmelige end mændene for de indrømmelser, vi giver dem, når de ikke vil have dem."

"Må jeg så være fri for at høre mere vrøvl …" og en-to-tre var Hildur ude på den anden side, hvor hun lige nåede at fange Viktor, der var på nippet til at gå.

"Aha, jeg tror, hr. løjtnanten havde tænkt på at desertere? Men undskyld mig, jeg bliver nødt til at opholde ham et par minutter!"

"Bedste Hildur, jeg vil komme tilbage senere på aftenen – lad mig først få lov at tale et par ord med din moder!"

"Nej, min herre, hvad der kan siges til mama, kan også siges til mig … jeg mener, jeg er berettiget til at vide det, da det uden tvivl angår mig."

"Som du vil da!" svarede Victor, fortvivlet over den forestilling, han anede forude. "Men jeg bedyrer, Hildur, at … at jeg er nødt til at tale med min gode tante."

"Også jeg, og så snart hun kommer igen, vil vi begge tale med hende."

"Hvis det var mig," sagde Rose, som endnu stod i døren, "vidste jeg nok, hvad *jeg* ville gøre!"

"Og det ved jeg også!" svarede Hildur, "Her må komme en afslutning på den ene eller den anden måde – er jeg da dømt til at dø af utålmodighed de tusinde gange om dagen?"

Nu trak Rosa døren til, mens Viktor og hans trolovede forsvandt ud på den anden side.

De trolovede var alene.

"Nå, Viktor, nu ingen omsvøb – hvad skulle de også tjene til? Tror du, jeg er så enfoldig, at jeg ikke forstår, hvad otte dages

fravær betyder? Det er altså din hensigt at spille din ærefulde rolle til ende?"

"Hildur, vi må prøve at forstå hinanden – jeg er fortvivlet ind i min sjæls dybeste afkrog – oh, om du dog ikke ville være så ondskabsfuld netop i dag!"

"Javel, vi skal altså angribe sagen fra den følelsesmæssige side? Vid da, min bedste Viktor, at selv din stakkels onde og skalkagtige Hildur har lært sig at anskue livet på en alvorligere måde end hidtil … O, Viktor, om du dog kunne fatte de mørke tanker, der plager mit hjerte, når jeg grubler over, hvor ilde vi har anvendt den tid, da kærligheden endnu opfyldte vore hjerter – i sandhed, vi har fortjent den ulykke, der rammer os nu."

"Hildur, kunne du være alvorlig et øjeblik?"

"Viktor" – Hildur førte hånden med lommetørklædet til øjnene – "hvor kan du tro, at jeg i en stund som denne kunne drive spøg? Det er dog sandhed, at du og jeg, skønt vore hjerter er ved at skilles, føler os forenede gennem vore minder og ligheden i vore temperamenter. Vi var uden tvivl skabte for hinanden, men utaknemmelige, som vi begge har vist os at være, er vi blevet uddrevet af vort Paradis."

"Ja, vi har være dybt utaknemmelige, og efter otte dages kamp …" Viktor tav.

"Fortsæt, min ven – jeg mener at vide, at det netop er otte dage siden, Teklas tog sin ring af fingeren?"

Viktor rødmede dybt. "Du lovede at lade være med at være så ondskabsfuld?"

"Vi har vist ikke noget at lade hinanden høre! Efter otte dages kamp … sagde du …"

"... er jeg kommet til fuld vished angående det emne, vi allerede en gang har afhandlet."

"Hvilket emne?"

"Så glemsom du lader! Har du ikke selv lige sagt, at vor utaknemmelighed har fordrevet os fra vort Paradis? At være fordrevet fra Paradis vil sige, ikke mere at elske – og når kærligheden er forkullet, er det forgæves at prøve at puste til gløderne – der kommer ikke engang en sølle lue, endsige en blussende flamme."

"Hvilken utrolig åbenhed! Jeg må vist smigre mig med, at jeg er den første trolovede nogensinde, der har modtaget sådanne bekendelser."

"Ja, det vil jeg tro, for jeg havde aldrig haft mod til denne ligefremme erklæring, hvis vi ikke havde hørt andre, lige så besynderlige erklæringer først. Men en mand, som ved sin egen trolovedes foranstaltning er blevet ledet ind på fristelsens vej og allerede har aflagt rapport om sin ufrivillige utroskab, behøver vel ikke at blues for at meddele hende denne sidste sandhed."

"Det er rigtigt, Viktor! Men hvad var det så, du ville fortælle mama?"

"Det samme, som jeg nu siger til dig: at eftersom mit hjerte har svigtet dig og jeg forgæves søger at påkalde pligtens bud, kan vi vel ikke gøre noget klogere, end at ... opløse vor forbindelse."

"I fuldt alvor?"

"I fuldt alvor!"

"Skilles for evigt?"

"For evigt!"

"Men i alle tilfælde," – hendes stemme fik her et smægtende udtryk og hendes blik søgte at trænge så dybt ind i den tidligere elskers hjerte, det kunne – "hvis jeg nu var hårdt straffet, Viktor; om jeg, uagtet al min letsindighed – og nu taler jeg alvorligt, forstår du – hvis jeg slet ikke havde ophørt at elske dig, skønt du har været mig utro; hvis jeg nu sagde: Viktor, tilgiv mig, hav barmhjertighed med mig, jeg har fejlet forfærdeligt, mod dig, mod mig selv, mod Tekla, mod Carl – mod Gud; hvis jeg end yderligere gjorde – sådan her," – hun kastede sig på knæ foran den bestyrtede unge mand – "og anråbte dig om ikke at overlade mig til mig selv, hvis jeg sagde: jeg vil blive mild, tilgivende, aldrig byde dig bebrejdelser, aldrig klage; jeg vil hjælpe dig til at hele dit hjertesår, som min syndige tankeløshed har åbnet … da, o min Viktor, ville du ikke sætte dig imod at høre på mig, ikke have mod til at flygte og overlade mig til den frygtelige, dræbende smerte ved at skulle miste dig?"

"Hildur, for Guds skyld, du sønderknuser mig – jeg er ikke så megen kærlighed værdig! Rejs dig op – nogen kunne komme."

"Nej, jeg rejser mig ikke op! Om så hele verden kom: jeg ville blot spørge efter dig – hører du, kun efter *dig* … og jeg vil ligge her, til du lover forbarmelse, glemsel, forsoning!"

Viktor tvang hende op. "Aldrig, aldrig skal jeg bedrage dig: en forsoning, som ville indebære, at vi fortsatte vor forbindelse, som om intet var hændt, er utænkelig … ja, Hildur – tilgiv mig min grusomhed – utænkelig!"

"Hader du mig da virkelig?"

"Så langt fra – men jeg føler, at det er fuldstændig forbi med mine følelser for dig. Lad os ikke udfordre skæbnen til en ny kamp; vær stærk, Hildur, giv mig min frihed, som jeg her …"

Victor gjorde en bevægelse for at trække ringen af sin finger, men et voldsomt skrig fra Hildur standsede ham.

"Riv hjertet ud af mit bryst, dræb mig, men rør ikke ringen!"

"Men jeg kan jo ikke andet – hele vort liv ville gå med denne slags optrin – og du, den stolte Hildur, vil dog ikke med vold holde den mand tilbage, hvis hjerte allerede har revet sig løs?"

"Ha, du vækker mig – jeg var under indflydelse af en afsindig fortryllelse! Det er ikke dig, det er mig *selv*, der i foragt for din lavhed og uredelighed, giver dig dit løfte igen … Se her," hun trak heftigt ringen af fingeren og kastede den på gulvet – "således sønderriver og bortkaster jeg de løfter, jeg har svoret dig! … Husker du det øjeblik, det gale, ulykkelige øjeblik, da vi lå på knæ på den lille grønne græstue, med armene om hinanden, og svor, at vor kærlighed ikke ville blegne før i døden, at vore løfter, der blev optegnet i Himlen, ikke ustraffet kunne brydes? … Ak, dine kys brænder endnu på mine læber, dine falske eder lyder endnu i mine øren! … Men alt er nu forbi … Giv mig det falske pant tilbage!" Hun rakte hånden ud og modtog med en konvulsivisk trækning ringen, som Viktor lige så skælvende rakte hende … "Så, gå nu! Min foragt, min afsky følger dig … Dog, der er ikke dig, som skal gå fra mig: det er mig, *mig*, der forlader dig!"

Hildur styrtede ud af værelset, men nåede ikke længere end til salen udenfor, hvor hun faldt besvimet om.

I flere minutter blev Viktor stående urørlig. Derefter gik han langsomt, ligesom vejende hvert skridt, ud i forstuen og ned ad trappen, mens han sagte mumlede: "Hvilken kvinde, hvilken kvinde!"

I tre dage rasede Hildur, som om hun havde været et bytte for den vildeste feber. Hun lo, græd, spottede, bad og hånede skiftevis, uden at unde sig selv eller andre et minuts ro.

"Vi må vel sende bud efter doktoren og indvi ham i vor familiære elendighed!" sagde fru Mørk den fjerde morgen, da hun med begge sin andre døtre sad ved kaffebordet. Grossereren selv var ikke at se: han forvildede sig ud på ensomme vandringer, eller lukkede sig inde, så i hans eget kontor, så i kælderhvælvingen. Sin familie undgik han lige så ivrigt som han skyede alle andre mennesker, og hans førstebogholder måtte passe både forretningen med kaptajn Stangerlings fragt såvel som alle grossererens andre forretninger.

"Ja," svarede Tekla, "jeg kan ikke se, hvordan vi kan gøre andet. Men hun sov dog i nat …"

"Og sov stadig roligt, da vi gik ud!" lagde Rosa til.

"Blot hun ikke ender med at miste forstanden – det har ikke gode udsigter!" sukkede moderen og så spørgende på Tekla.

"Vi må håbe på det bedste – hun har dog skræmt mig et par gange, så jeg må tilstå, at man kan frygte hvad som helst!" mente Tekla.

I dette øjeblik åbnedes døren, og alle tre fruentimmer fo'r sammen af forbløffelse, da de så hende, for hvis fornuft de med al mulig grund frygtede, hun, som endnu i går talte i vildelse og idelig besvimede, og i ethvert nogenlunde bevidst øjeblik anråbte "sin sjæls afgud", anklagede Tekla for med kærlighedsdrikke og alskens hemmelige kunster at have lokket ham fra hende – da, gentager vi, de så denne selv samme Hildur ganske roligt træde ind, kysse sin moders hånd og sætte

sig ved kaffebordet, som om intet var passeret. Hvis hun ikke havde været fuldt og nydeligt påklædt, ville man tro, at hun stadig var på sindssygens rand, men intet kunne være mere overbevisende om den overståede paroxysme end ordene: "Herre Gud, hvorfor ser i dog på mig med sådanne store øjne – jeg kunne jo da ikke godt tage livet af mig eller sørge i al evighed, vel?"

"Mit kære barn," sagde moderen halvt opskræmt, "er det muligt, at du efter tre så forfærdelige dage pludselig kan være dig selv igen?"

"Ja, det er min tro så sikkert, som noget kan være! … alt forekommer mig nu som en forrykt drøm – og hvad min kærlighed angår, er det gudskelov, som den var blæst bort. Hvis jeg fik Viktor at se nu, ville han ikke røre mig mere end … denne her brødskorpe!"

"Pral ikke for meget, du tåbelige pige!" blev moderen ved i en bekymret tone. "Hvis mit øre ikke bedrager mig," – hun lyttede og så på Rosa, som havde rejst sig og nærmede sig døren – "så kan dit mod snart blive sat på prøve. Viktor er her vist på øjeblikket for at erkyndige sig om din tilstand. Han kommer flere gange om dagen."

Fru Mørk var næppe færdig med at tale, før løjtnanten virkelig trådte ind, men han fo'r tre skridt tilbage, da han fik sin dødssyge tidligere trolovede at se siddende der med kaffekoppen i den ene hånd og en skive brød i den anden.

Viktor var så bleg forvandlet, han så helt ynkelig ud – man mærkede, at han uophørligt havde gået i rette med sig selv.

"Vil man dog bare se, hvilken bedrøvelig figur, hr. løjtnanten gør i sin rolle som afskediget elsker!" udbrød Hildur og opslog

en spottende skoggerlatter, som hun vedligeholdt så længe, hun kunne. "Kom du kun frem, min kære Viktor, og få dig en kop kaffe. Det vil sikkert gøre dit ridderlige hjerte godt at erfare, at jeg dog ikke døde denne gang."

Viktor, der var lige så overrasket som dybt såret, vendte sig om for at gå, da fru Mørk med et strengt blik på sin datter bemærkede: "Siden Hildur nu er så søsterligt forsonlig, så gør dog, som hun beder om, Viktor!"

"Nej, jeg takker," svarede den unge løjtnant, "jeg har allerede drukket kaffe – og da jeg nu har fået mit ærinde udrettet, vil jeg ikke være til besvær."

Han bukkede og forlod værelset.

"Hildur, Hildur, hvorfra har du dog denne dristighed, denne fuldkomne mangel på kvindelighed?" udbrød den bestyrtede moder.

"Jeg følger blot min natur, mama!" svarede Hildur roligt. "Kan jeg vel gøre ved, om jeg det ene øjeblik skriger og det næste ler – i begge tilfælde trækker jeg dog vejret!"

"Men ikke desto mindre, Hildur," bemærkede Tekla med et blik, der til fulde røbede hendes misfornøjelse, "kunne du vel prøve at lægge lidt bånd på dig selv!"

"Men jeg afskyr at gå i sådan et snævert snøreliv som dig: jeg vil ikke synes bedre, end jeg er … og eftersom vi nu begge er ledige, synes jeg, at du ikke behøver at spille guvernante længere; det giver dig et anstrøg af at være gammel – og det er vel kedsommeligt nok som det er, at hedde den ældste mamsell Mørk?"

"Nå, Hildur, har du da slet ingen skam i livet!" udbrød Rosa, som fandt Hildurs spøg med selveste *Tekla* himmelråbende.

"Skal lillemor nu også moralisere? Gud nåde og trøste os – dukkerne bliver da bestemt misundelige."

"Tror du det? Men jeg kan så fortælle dig, at de er flyttet op i loftskammeret alle til hobe!"

"Det går aldrig an! Efter at dine ældre søskende ikke mere er trolovede, må det være naturligt at dukkerne flytter ned igen – du kan vel forstå, at du nu igen er *lillesøster*, indtil vi atter har ring på fingeren begge to."

"Jo, det kunne være kønt – og hvis I så aldrig blev gift, skulle jeg være dømt til at lege med dukker resten af livet?"

"Utvivlsomt, mit barn: du må jo ofre dig for dine søstre!"

25. Ved Korsengen

Nu lå *Den gamle Dreng* lastet og klar til ved det første vindpust at lette anker.

Aftenen før den sidste dag, på hvilken kaptajn Stangerling var i Visby, var han atter i land for at besøge konen til den sømand, der havde angivet smugleriet af had til grosserer Mørk. Manden var allerede i fængsel, for at Mørk ikke lod sig fælde for anden gang, når han ved en fræk benægtelse kunne gå fri, var fra hans standpunkt helt naturligt.

Albin derimod, i hvis redelige hjerte intet had kunne opstå over alle de ubehageligheder, denne angivelse havde kostet ham, var netop i begreb med at hjælpe den stakkels kone med en lille skærv, da han ved sin indtræden i forstuen hørte en vellydende stemme – som han så udmærket kendte – sige med inderlig godhed:

"O, jeg fortjener ingen tak, gode madam. Gud give, at jeg blot ejede halvt så megen evne, som jeg har vilje til at afhjælpe alt det slemme og ulykkelige, der kan hænde."

"Ja, ja," svarede konen udtryksfuldt, "de fattige kender nok mamsell Rosa."

"Ja, vi kender hinanden," sagde Rosa med uefterlignelig ynde. "Men kære madam, sig ikke, at jeg har givet Dem pengene. Det må ikke hedde, at de er fra mig."

"Dette barn har et englehjerte," mumlede vor kaptajn, idet han, adlydende delikatessens forskrifter gik tilbage ud af huset og fortsatte sin promenade. "Papa Stangerling ville vist …" Her rødmede Albin stærkt og prøvede på at afbryde sig selv derved, at han halvhøjt brummede: "… købe min ære? … nej, *Søfrøkenen* –

det er en dame for mine tanker, det! – Men hvordan var det, den gamle skrev?" Albin åbnede brevet, da han nu var kommet igennem byporten ud i det fri, og begyndte, mens han gik fremad, at læse – ikke fra begyndelsen, men fra et vist punkt, som lød således:

> "Men jeg begriber ikke, min kære søn, hvordan det har sig med det, at du nu har nået dine fem og tyve år uden at have oplevet en ildebrand i hjertet – salig lille fru N. var jo blot en stakkels lilje, som duftede i den første fantasis måneskin. Sådan noget kan ikke tælle for en gammel ungkarl, der svært gerne ville kaldes farfar. Din søfrøken forlanger også en rival – og, kort og godt, inden- eller udenrigs må du vel kunne hitte nogen, der vil række mine ønsker hånden …"

"Ja," sukkede Albin, idet brevet atter blev gemt, "Gud ved, hvor hun vel kan træffes … Jeg har set mange smukke piger, men *min* bør nu først og fremmest være meget ung, dernæst må hun have et varmt og mildt hjerte, en klar forstand, et indtagende, livligt gemyt – ja, hun måtte også gerne øve en smule uskyldigt koketteri … det ville kun forhøje hendes ynde … og når hun desuden var smuk … som Hebe, det ville ikke gøre det ringere … Tekla er skøn som en Juno, ædel, yndefuld, en herlig kvinde; men denne henrykkende fortryllelse, som giver det daglige liv et herligt krydderi, den har blot … Men hvor i Guds navn er jeg dog kommet hen? Ah, nu ser jeg det. Det er Korsengen, den plads, hvor Visbys atten hundrede tapre borgere hviler ud efter deres ædle kamp."

Længe og med bevægelse betragtede Albin dette kors, som også førte erindringen hen til jomfrutårnslegenden og Unghanses datter, men navnlig til den smukke sagnfortællerinde. Han så nu i fantasien lige så tydeligt, som da hun med sin sværmende følelse beskrev toget, hvori Unghanses datter blev ført til sin død.

"Disse uger," vedblev han i tankerne, "kunne, hvis denne dumme historie ikke havde fordærvet det hele, have været endnu mere fortryllende."

Vi ved ikke bestemt, hvad Albin mente med sit "endnu mere", men formoder næsten, at det stod i forbindelse med de tilfældigheder, der flere gange havde maget det så, at han havde mødt en vis ung dame på gaden, som ikke havde vist den ringeste modvilje mod at indlade sig på en lille passiar, når de fulgtes ad et stykke vej. Og måske var det netop på disse små, glade og hyggelige samtaler han tænkte, da en besynderlig lyd afbrød hans grublen og fik ham til at vende sig hastigt om. Som forstenet stirrede han på det syn, der mødte hans blik.

Tæt ved den anden side af gærdet rejste en figur sig langsomt op … eller rettere to, en yngling og en hund, som begge betragtede den fremmede med et udtryk, der syntes at kunne tolkes således: "Hvad bestiller *du* her? – *Vi* venter på nogen."

Og det var ikke uden grund, de ventede, for hver tirsdag aften plejede virkelig en af Visbys unge piger at komme og udskifte den gamle krans, der hang på stenkorset, med en frisk.

Langt fra at begribe, at han stod i vejen, kunne Albin ikke vende sit blik fra ynglingen – disse lyse lokker, disse milde blå øjne, denne melankolske pande var gamle, men dog endnu levende minder i hans sjæl.

"Min herre," sagde han uden at kunne gøre rede for sin dristighed i at tiltale en ukendt, "hav den godhed at sige mig, i hvilken retning her fra byen den seværdige Gedefos er beliggende?"

Ynglingen rystede langsomt på hovedet, men Rolf svarede med en dyb, langtrukken knurren, der endelig gik over til et par afvisende bjæf.

"Han er *stum*!" hviskede Albin, og en forunderlig sitren gik gennem hans hjerte, hans hele væsen. Han kunne ikke modstå sin drift til at nærme sig gærdet, men til trods for det udtryk af dyb deltagelse, hans ansigt forrådte, var han næppe kommet to skridt nærmere, før Will, angst for at komme i berøring med en hvilken som helst fremmed, forsvandt sammen med sin ledsager med en hjorts hurtighed.

En verden af barndomsbilleder svævede nu forbi Albins indre øje – alt andet var glemt – og Gud ved, hvor længe han var blevet stående her, lænet til korset, hvis lyden af lette trin ikke havde fået ham til at fare sammen. Da han så op, stod Rosa foran ham med en blomsterkrans over armen.

"Altid skal vi mødes," sagde hun med en let rødme. "Det er dog smukt, at kaptajn Stangerling har husket Korsengen."

"For at være ganske oprigtig, var det tilfældet, der bragte mig hertil så tidligt på aftenen. Jeg ville være gået her op senere, for jeg kunne ikke have forladt Visby uden at have taget dette hellige kors i øjesyn – og stedet har virkelig noget både hemmelighedsfuldt og imponerende over sig."

"Jeg skulle tro," svarede hun, "at kaptajnen er blevet hjemsøgt af en mørk anelse for rejsen – rygtet vil jo vide, at søfolk ikke er ganske fri for at nære en smule overtro."

"Og dette rygte er nok ikke helt forkert. Selv blev jeg for ikke så længe siden – netop samme nat, da jeg besøgte Røver-Liljes Hule – grebet af en sådan overtroisk anelse, men endnu har jeg ikke fundet nogen naturlig måde at forklare den på, for det ubehagelige, der er tilstødt mig, kan, skønt jeg helst ville have undværet det, ikke anses for vigtigere, end at det jo opvejes af de mange skønne erindringer, jeg tager med mig fra Visby."

Rosa tav – var hun blevet smittet af kaptajnens tale om anelser? En beklemmelse lagde sig over det unge hjerte.

"Nu gør jeg også mamsell Rosa alvorlig – ak, tilgiv mig, men jeg er straffet nok, når jeg ser disse ellers så livgivende øjne formørkes af en skygge."

"Åh!" sagde Rosa, idet hun tankefuldt begyndte at slynge sin blomsterkrans om korset, "hvad gør det vel til sagen, om et par øjne, som man måske aldrig får at se igen, ser ud på den ene eller den anden måde?"

"Det gør vist meget til sagen i tilfælde af, at man hænger sig fast ved en eller anden overtro. Således kunne man f. eks. antage, at et dunkelt blik ved skilsmissen mellem to personer betyder en skilsmisse for stedse – et sollyst blik derimod løftet om et gensyn."

Rosas kinder antog et dybere farveskær, men hun var lige så uvidende om dette, som om den omstændighed, at kaptajnen opmærksomt fulgte såvel hendes huds farveskift som den omstændighed, at hendes hånd skælvede under hendes anstrengelser for at få kransen lagt ordentlig til rette.

En følelse af dobbelt gennemgribende styrke bævede gennem sømandens ny så frie hjerte.

"Hvad gør du?" tænkte han ved sig selv. "Du lokker en engel ned fra hendes uskyldigheds Eden for at lytte til ord, som en ærlig mand ikke bør sige til andre end den, som han kan tilbyde både hånd og hjerte!... Men denne engels fader er et lavt, nedrigt menneske, med hvem det ville være vanærende at knytte slægtskabsbånd ... dog, hvad kan *hun* gøre for det? Disse skønne blomster, som udgyder en lige så varm purpurfarve som solen på havet, hvad betyder de – denne skælven, som hun ikke selv forstår, hvilket løfte giver den – disse sænkede øjenlåg, der måske netop i dette øjeblik skjuler et endnu mørkere slør, hvad fortæller de?"

Han sank hen i beskuelsen af hende, og hans hjertes stadig hurtigere slag lod ham gætte, hvad det hele mon betød. Også *hans* kind luede nu af en mørk rødme, og den hånd, han strakte ud for at samle blomsterkransen op, som hun havde tabt, skælvede lige så stærkt som hendes, der modtog kransen.

Der stod de nu, den unge, kraftfulde mand og den ranke ungmø, rosen i sin knop, begge med den første skabelsesdags morgenrødme aftegnet i ansigtet, bly, anende, omslynget af blomsterkæden, og syntes ikke at nære den fjerneste tanke om at forandre deres stilling. Albin havde netop bøjet sig en smule længere frem for at hjælpe Rosa med den anden ende af blomsterkransen, som hun nu for tredje gang havde forsøgt at slynge om korset, da pludselig et vildt og ubeskriveligt klagende skrig fik dem begge til at slippe blomsterne og vende sig om.

Der var intet menneske at se. De kunne ikke, selv om de havde befundet sig nærmere, opdage, at to af kærlighed og skinsyge gnistrende øjne stirrede på dem ved den nederste kant af gærdet. Ej heller kunne de se, at Will lå sammenkrøbet som

et pindsvin i nærheden af buskadset. Ikke en gang Rosa havde den ringeste anelse om, at det kunne være Will; desuden var denne tone ikke Wills sædvanlige klagende suk; heller ikke Rolf hørte man, men han var der dog, og lå lige så ubevægelig som sin herre.

"Hvorfra kommer denne ejendommelige lyd?" sagde Albin, idet han lod sit spejdende blik fare over engen.

"Ak!" udbrød Rosa bestyrtet, "det var vist en eller anden ulykkelig fra de vanvittiges hjem!" Det var heldigt for Will, at han var døv – ellers ville disse ord fra Rosa have gennemboret hans hjerte.

Kaptajnen kunne heller ikke forklare sig lyden på nogen anden måde. Imidlertid var fortryllelsen brudt, og den mand, som ville gennemvandre hele sit livs bane efter *moral* og *grundsætninger*, kunne ikke længere gøre sig skyldig i den forseelse at lade sig rive med af en følelse, som stillede sig i strid med dem, hvor ny den end var, for bortset fra den afsky, grossererens handlemåde og person indgød ham, var det et bestemt og mange gange overtænkt princip, ikke at lade øjeblikkets rus disponere over et helt liv. En kærlighed, som kun havde haft et par uger til at vokse sig stor, kunne umuligt – og så kunne hjertet sige, hvad det ville – være fuldvoksen – den tålte nok at blive prøvet vinteren over og noget af næste sommer med … hvis den da ikke døde i mellemtiden.

"Vinden synes at blive gunstig til i morgen," mente Rosa, som undredes over den forandring, der på en gang var foregået med alt.

"Jeg har også i sinde at gå under sejl i dagningen, men uheldigvis har jeg endnu en del at tage vare på, som …"

"… som hindrer kaptajnen i at dvæle længere på Korsengen? Nå, det passer jo godt, siden det er på tide for mig at udrette et ærinde på en anden kant!"

Rosa følte instinktivt, at der nu fordredes en anden tone.

"I så fald må jeg nu byde Dem mit farvel – jeg havde ikke den fornøjelse af træffe mamsell Rosa hjemme, da jeg i formiddags tog afsked med damerne. Det står i Guds hånd, om eller når jeg nogensinde genser Visby."

"Ak, hr. kaptajn, forfald nu ikke til sådan kedsommelige afskedsfraser – vort bekendtskab har jo i alle tilfælde kun varet så kort, at der ikke er brug for nogen præluderen ved dets afslutning … Desuden kunne vi vel træffes en anden gang: sømænd kommer jo verden rundt, og det vil jeg også, når jeg engang bliver gift. Måske vil min mands fartøj en skønne dag ligge til ankers side om side med kaptajn Stangerlings … det ville være henrivende: så kunne vi omgås hinanden som gode naboer, gå på visit hos hinanden – og hvis hr. kaptajnen til den tid fører et smukkere og mere elegant fartøj end *Den gamle Dreng*, så er jeg sikker på, at han vil arrangerer et lille bal for sin unge nabokone – ville De ikke være så rar at gøre det?"

"Det tvivler jeg bestemt på!" svarede Albin i en harmfuld tone, der voldte Rosa stor fornøjelse.

"Men dog, hvor uhøfligt! Jeg vil så i stedet bede min mand arrangere et bal til kaptajnens ære – og jeg håber da ikke, at kaptajnen så vil gøre sin værtinde den sorg at lade hende savne en gammel bekendt?"

"Åh, vort bekendtskab har vist ikke været langt nok til at kunne smykke sig med betegnelsen "gammel" … Men tør jeg spørge, om mamsell Rosa måske er forlovet fra vuggen af, siden

mamsell Rosa omtaler sit giftermål som noget for længe siden afgjort?"

"Hvilket spørgsmål – som om jeg ikke skulle kunne tale om mit giftermål uden at være trolovet … Jeg vil tro, at jeg til efteråret, når vikingerne kommer ind for at overvintre på vor ø, kan vælge og vrage … kaptajn Stangerling erindrer vel, at jeg har tænkt mig at søge mit livs helt bland dem?"

"Henrivende engel!" sukkede Albin i sit hjerte – og nu var det på høje tid at tage flugten, hvis han skulle slippe væk.

"Lad nu ikke de heldige vikinger udjage alle andre sømænd af mamsell Rosas erindring! … Og nu – farvel!" Han greb hendes hånd og trykkede den til sine læber – en, to, tre gange med en heftighed, der stak skarpt af fra ordenes tvungne rolighed.

"Farvel, kaptajn Stangerling!" sagde Rosa med en selvbeherskelse, som viste, at hun havde draget nytte af Teklas eksempel, men tillige med den indtagende venlighed, der var uadskillelig fra hendes karakter. "Glem, at Visby har haft så meget ubehageligt for Dem!"

"Det kan jeg ikke glemme, for uden det havde måske meget været anderledes."

Han slap Rosas hånd, og efter at have bukket dybt for den unge pige med et blik, som Rosa ofte tænkte på senere, fjernede han sig med raske skridt.

Rosa havde bøjet sig ned ved korset – hun skulle gøre sig færdig med blomsterkransen, som hun nu for første gang vandede med sine tårer. Rosa kunne ikke tilstår, hvorfor hun græd, for hun vidste det ikke selv: blot følte hun, at hvis den unge, fremmede kaptajn aldrig kom til Visby mere, havde det været bedre, om han aldrig nogen sinde havde været der. Men

hvad Rosa ikke selv anede om sine tårer, det vidste en anden, og aldrig så snart var kaptajnen kommet inden for bymuren, før det samme uhyggelige skrig atter lod sig høre. I næste øjeblik fo'r Will med et spring over gærdet, kastede sig for Rosas fødder og omslyngede hende med sine arme så vildt og heftigt, at hun blegnede af frygt.

"Ak, det var den stakkels dreng!" sagde hun til sig selv, "men hvad i Guds navn går der dog af ham? … Will … Will!" Hun forsøgte gennem øjensproget at bede ham fatte sig, men gyste over det raseri, der malede sig i hans blik, og efter at hun med hele sin styrke havde bestræbt sig for at rive sig ud af hans fængslende arme, var hun netop i begreb med at skrige om hjælp, da en kraftfuld hånd lagde sig på Wills skulder. Som rørt af dødens kolde hånd sank den stakkels ynglings arme ned og han slap sit greb.

"For Himlens skyld, gode papa … bliv ikke vred på Will – han ved slet ikke, hvad han gør! Jeg er sikker på, at nogen har gjort ham fortræd, og at han ville beklage sig for mig!"

"Tosse!" tordnede Mørk, idet han kastede Will voldsomt til side. "Ser du ikke, hvad den galning har i sinde? Men jeg skal …"

Mørk fattede sig, og idet hans flammende blik fæstede sig på Will med et udtryk, som befalede denne at fjerne sig, gav han Rosa et vink til at følge sig hen ad en anden kant.

Med sænket hoved og en stærk rødme brændende på panden, vendte ynglingen, ledsaget af sin trofaste Rolf, langsomt tilbage mod det forhadte Elfhagen. Men da han kom til et ensomt sted, satte han sig bedrøvet ned på en kalkstensblok, Rolf lagde sit hoved mellem hans knæ, og bøjet over dette hoved, som tilhørte hans bedste ven, den eneste, hvis kærlighed han, den ensomme,

den forladte, kunne lide på, brast han i heftig gråd – og alt det, han klagede sig over, alt det, han begræd, det mærkede kun *den*, som også forstår den stumme bøn i blomsternes tårer, før solen når at kysse dem bort.

Næste morgen var *Den gamle Dreng* forsvundet fra Visbys red.

Nogle timer efter, da familien Mørk sad ved morgenbordet, ankom posten, men næppe havde grossereren taget et brev op og kastet blikket på dets adresse, før han uden en lyd styrtede fra stolen ned på gulvet.

"Grosserer Mørk har fået et slagtilfælde og ligger på det yderste!" var den nyhed, som i den næste time fløj som en løbeild gennem byen.

Brevet, som havde forårsaget dette røre, var dog ikke til Mørk. Udskriften lød nemlig således:

"Velbyrdige hr. koffardikaptajn Albin Jentzel-Stangerling."

Tredje afdeling

1. På Furuvik

Det duftede fra skoven, fra engene, fra blomsterrabatterne. Fuglene slog deres triller i den stille aftenstund, og solen, der var i begreb med at forsvinde, kastede et gyldent slør over den store dam, hvor ænderne svømmede langsomt frem og tilbage, hver trækkende en lille ø af grønne blade efter sig.

På et gyngebræt udenfor Furuviks smukke hovedbygning sad den gamle Stangerling i sommerfrakke og med en sort kasket på hovedet. Han spillede på sin violin og kikkede snart op på træerne, snart på fuglene og snart på ænderne i dammen, som han syntes at more sig over. Men længst og hyppigst dvælede hans blik ved en stor vidjekurv, som stod ved siden af ham, og ud af hvilken man nu og da så en med linned omviklet pote stikke frem.

"Ser det nok, Lona," sludrede den gamle med sin fortrolige, som til hele huspersonalets hemmelige glæde havde været så ulykkelig ved et eller andet alt for kunstfærdigt spring at forvride sin fod. "Ser det nok … kan ikke danse mere! Stakkels madam Lona – bo i kurv nu … må falde noget uvant, det der!"

Og den gamle mand bøjede sig med inderlig venlighed ned over Lonas leje, der var meget omhyggeligt redt og udstyret med tæppe og lagener af hans bedste ostindiske lommetørklæder.

De toner, han lokkede ud af violinen, blev mere og mere ensformige og klagende, idet han akkompagnerede sig selv med små, korte udråb, passende til takten.

"Satans dreng … ingen kærlighed … intet giftermål … lader mig ene … er vel alligevel fordømt til … at dø … som eneboer!"

Ved det sidste ord døde den sidste tone i violinen. Armene med buen blev liggende ubevægelig, udstrakt på gyngebrættet.

Da lød i nogen afstand andre toner, friske, ungdommelige, sprunget ud af et varmt hjerte – og som en pil fløj kaptajn Albin ud af vognen og hen til den gamle, som nær havde sparket sin ældste yngling til side for at kunne trykke plejesønnen til sit bryst.

"Her kommer jeg, min dyrebare fader, med hilsener fra *Den gamle Dreng*, som ligger i god behold på Gävle red, og med hilsener fra min himmelske *Søfrøken*, som endnu ikke har beæret det blå element med den lykke at bære hende! … Gud ske lov, at jeg finder papa uden podagra! Åh, det gør godt at hvile ved et faderhjerte!"

"Det ville vel gøre endnu bedre," mumlede den gamle, idet han gned øjnene, "at hvile ved en smuk hustrus hjerte – se, det var vel noget! … Men nu velkommen, min nette ungersvend! Hvad kommer du flyvende hertil efter midt om sommeren?"

"Er jeg måske ikke velkommen?" spurgte Albin og så smilende ind i den gamles øjne, der var fugtige af glædestårer.

"Nonsens! – men ser du ikke, at madam Lona er syg?"

"Hvad? … min sandten, så var det jo godt, at jeg kom! … stakkels Lona! Hvor du må have det kedeligt, min skønne!"

"Men jeg da? Har jeg det morsomt? En skam er det, at jeg ikke har bedre selskab end min rare Lona … og det er din skyld, dreng – hører du?"

"Ingen bebrejdelser i aften, papa!" svarede Albin rødmende, for ved den gamles hentydning kunne han ikke undlade at tænke på, hvor herligt den lille tryllerinde på Gotland ville egne sig til at udbrede liv og glæde på Furuvik.

"Hejda der!" råbte hr. Stangerling til en dreng af tyendet, der kom farende ud for at tage imod kaptajnens sager. "Bær madam Lona her ind! … Se så, min kære søn, nu vil vi drikke et glas til ære for *Den gamle Dreng*. I brevet fra Visby talte du ikke om nogen fragt hertil?"

"Det skulle være en overraskelse. Senere havde jeg dog halvt om halvt i sinde at skrive om en stor ubehagelighed, som tilstødte mig der, men så tænkte jeg, at det var lige så godt at gemme den historie, til jeg kom selv."

"Den historie? … for pokker! *Den gamle Dreng* har da vel ikke lidt havari?"

"Nej, papa, det er *mig*, der har gjort det!"

"Stop, min gut … piberne og glassene i orden først! … er yderst nysgerrig efter at erfare, hvad slags havari du har lidt."

Efter nogle minutters forløb var alt, hvad gamle Stangerling mente var nødvendigt til en fortrolig samtale, i orden, og Albin begyndte fortællingen om smugleraffæren. Han kom også til ende med den, uden at den gamle havde afbrudt ham med andet end en grimasse af og til, et *så ad helvede til!* og *hvad skulle min søn på den galej?*

"Så meget er vist," sagde Albin, mens papa Stangerling endnu skar en frygtelig grimasse, "at jeg aldrig viger fra mine grundsætninger mere."

"Å, grundsætning mig her og grundsætning mig der! Det var bedre at handle klogt uden grundsætninger, end at skabe sådanne uden at efterleve dem! Har aldrig smuglet i mine dage, men har Gud ske lov heller ikke haft travlt med at afpæle min vej med milesten … vandret vejen ligefrem endda!"

Albin tav. Den gamle skulle have lov at brumme færdig.

"Nå, nå, kære søn, jeg påstår jo heller ikke, at det altid er en fejl at handle efter regler; jeg siger blot, at det ville være mig vederstyggeligt selv at binde mig op på den måde. Oprigtig talt, tror du ikke, at man kommer til at rette lidt til en gang imellem, når grundsætningerne skal afpasses til nye meninger?"

"Det er nok muligt, at sådanne tilfælde kunne indtræffe, men så må en fornuftig mand jo tage det bedst mulige parti. At fastlægge visse principper for vor måde at handle på forekommer mig klogt i de fleste tilfælde, men at gøre sig til en blind slave af dem, må aldrig komme på tale, for i så fald ville vi jo blot være maskiner."

"Hm, hvis jeg ikke tager meget fejl, tænker du allerede mere liberalt end du før har gjort … Nå, nå, gå du bare løs med dine grundsætninger, min søn … de flyder jo af en god kilde, og hvis de kan afholde dig fra at bruse op og de følger, der kan opstå af en sådan opbrusen, er de jo ganske fortræffelige … husk blot på dem, når blodet koger over!"

"Tak, fader – men hvad skal vi nu sige om vor *Søfrøken*?"

"Intet, håber jeg," svarede den gamle kort, "for du er dog vel ikke kommet hjem for at udruste hende til vinterrejse?"

Albin kvalte et halvt suk.

"Nej, bevares, papa, hun skal vel sove vinteren over – men til foråret? … ak, hvilken stolt stund, når hendes smukke former for første gang vugger på voverne!"

"Ja, ja, til foråret, det er en anden sag. Da skal du få lov at slippe for *Den gamle Dreng*, og i stedet svinge dig på den nådige frøkens hvide planker … men hvad er egentlig din plan for den del af sommeren, vi har tilbage? Bliv ikke for længe ude til

efteråret – her er så forbistret øde uden dig! Selv violinen keder sig, han længes efter fløjtens selskab."

"Hvis papa så synes," svarede Albin med et blik til den anden side, "så behøver jeg blot at gøre en lille tur? Måske jeg kunne få fragt fra Gävle tilbage til Visby – siden vil jeg være hjemme den øvrige del af sommeren, føre opsyn med *Søfrøkenen* og holde papa med selskab."

"Fortræffeligt, du, ganske fortræffeligt! Men hvorfor dælen vil du netop tilbage til Visby? Du kan lige så godt gøre en tur til England eller Frankrig – du kommer dog tidsnok hjem, hvis du ikke gør mere end en rejse."

"Ja, men hvis jeg skulle finde nogen passende fragt til en anden havn, var det vel ikke så afgjort, at jeg tog direkte hjem derfra. Det måtte da bero på omstændighederne."

Efterretningen om at bordet ventede afbrød her samtalen, men idéen om en fragt til Gotland ville ikke ud af Albins hoved.

Den halve nat lå han i sit åbne vindue og grundede over sagen, men lige så meget grundede han over, hvordan han skulle undgå at drage den gamles opmærksomhed hen på den omstændighed, at han netop ville til Visby, hvor han netop havde lidt så mange fortrædeligheder.

"Og hvad skal jeg også der?" sagde han endelig til sig selv, idet han lukkede vinduet og smed sig på sofaen. "Hun kunne tro, at jeg kom for hendes skyld – som om jeg dog ikke ser hende over alt … Og disse blomster," Albin fremtog nogle tørre relikvier fra aftenen på Korsengen, "hm! det var tåbeligt, at jeg således sneg mig tilbage om natten for at skaffe mig dem! … Anede det hende vel, da hun næste gang gik derop, at jeg havde været der senere end hun? Å nej, hun er så ung, hun gætter ikke en gang.

Men jeg gætter, *jeg* – efter den himmelske aften, hendes lille spøg … men nej, jeg bedrager mig selv: det var ingenting, så åben, så fri, så munter kan den ikke være, der føler *dybt* … men hvor skulle det også være muligt, efter et så kort bekendtskab?"

Han sank hen i beskuelsen af blomsterne og rødmede, da han tillod sig den yderligere svaghed at kysse de blomster, som hendes hånd havde flettet sammen.

"Er det muligt – er jeg *virkelig* forelsket? Denne tomhed, denne længsel, denne uro uden ophør … Forelsket – men hvad er da egentlig kærligheden? Giver den os smerte eller glæde? Jeg ved det ikke, for det jeg her erfarer, lader sig ikke henføre til noget konkret. Den ene dag er min sjæl så fuld af liv og spændstighed, at jeg kunne flyve med fuglene gennem luften; den anden overflyves min himmel af mørke skyer: jeg bliver nedslået, sentimental, fuld af vilde, foruroligende anelser om noget ondt, som dog ikke kan finde; en tredje dag sniger et sværmende vemod, skønnere end selve glæden, sig ind i mit hjerte: jeg bygger luftkasteller, og i dem bor jeg og hun, den engleskønne, og seraferne i Himlen kunne ikke være lykkeligere end os – hvilket ordløst sprog, hvilke blikke, hvilke … Nej, nu bliver jeg da fuldstændig tosset … Kender jeg overhovedet denne unge pige – ved jeg, om hendes karakter modsvarer hendes skønhed, hendes barnlige ynde? Ved jeg, om *hun* er den rette, om min følelse er andet og mere end en flygtig grille? Ved jeg, om hun, et barn, endnu overhovedet forstår vigtigheden af en forbindelse for livet? … Ak, jeg ved intet mere … Og Mørk, det lave, bedrageriske menneske til svigerfar! Nej, søde blomster, I farlige fristere, jeg må låse jer inde – væk med jer!"

Men blomsternes forvisning til skrivebordets inderste skuffe hjalp imidlertid kun lidet, for fristeren forblev i hans eget hjerte, og korset, mod hvilket den unge pige lænede sig, var det sidste han så, inden han slumrede ind.

2. Den gamles triumf

Efter at Albin havde opholdt sig nogle dage i hjemmet, fulgte papa Stangerling selv med ind til Gävle, egentlig mest for at have sin adopterede søn om sig hver dag, så længe han endnu var i land, men efter hvad han selv sagde, kun for at madam Lona skulle få en bedre pleje, end den man kunne skaffe ude på landet.

Den påtænkte fragt til Visby ville imidlertid ikke lade sig opdrive, lige meget hvilke krumspring Albin gjorde. Derimod tilbød grosserer N., hans forrige principal, som nu ganske havde glemt deres gamle forhold, ham en ladning at gå til Holland med, og Albin besluttede sig til at tage den, hvor meget det end kostede ham at renoncere på håbet om at besøge den ø, hvor han var kommet til at efterlade sit hjerte. Måske der dog kunne frembyde sig en mulighed på tilbagerejsen … der fandtes jo så mange fartøjer, som ondt vejr og modvind tvang til at søge Visbys havn. Han erkendte dog, at et så fortvivlet ønske var en ærlig sømand uværdigt, hvor naturligt det end måtte være for en elsker, der ikke forsmår hvad hjælp han kan få, det være sig af jorden eller luften.

"Se, her er et brev til dig fra Visby," sagde den gamle Stangerling en morgen, idet han gennemgik dagens post.

"Et brev fra Visby?"

Blodet steg den unge kaptajn til ansigtet, men da han nu med ubevidst heftighed strakte hånden ud, lød det koldt i hans øren:

"Oho, det er mit eget, ser jeg, som kommer retur!"

Med disse ord stirrede den gamle helt forbavset på Albins kinder. Nu forekom det ham for første gang helt besynderligt, at hans kære søn netop søgte fragt til dette sted, som han jo ikke just havde grund til at prise.

"Hm! – her ligger en hund begravet, det slår aldrig fejl!" tænkte papa Stangerling ved sig selv. "Nu falder det mig også ind, at herren blev rød som en tulipan, da jeg første aften efter hjemkomsten begyndte at synge på min gamle vise … jeg må have ham til at skrifte."

"Er det ikke besynderligt, du, at jeg, som således har flakket verden omkring, aldrig har været på Gotland. Efter hvad jeg har hørt, skal ruinerne i Visby være noget af det bedste, vi ejer af den slags her i norden. Men … fanden heller! Det er ikke for sent endnu!"

"Nej, Gud bevares!" udbrød Albin. "Papa er så rask, at en rejse til Visby ville være den mindste bagatel!"

"Ja, i særdeleshed når jeg går under din konvoj. Når du kommer hjem igen kan *Den gamle Dreng* tage sin gamle reder om bord som fragtgods – hvad siger du til det?"

Albin troede at spore en vis ironi i dette forslag, som jo egentlig også var lidt mærkeligt; og af frygt for, at hans kære plejefader var på lur efter den hemmelighed, han ville stikke under stolen, antog han en yderst rolig mine, idet han svarede:

"Det ville være langt bedre, om papa benyttede sommeren, netop den tid, mens jeg er borte, til sådan en lille lysttur. Papa kunne tage postbåden fra Västervik."

"Mener du det, min dreng … men nej, rejser jeg, skal det være i dit selskab … Men hør nu en gang – du skulle ikke tilfældigvis have set noget andet smukt på Gotland end netop ruinerne?"

"Jo, selve kystformationen er også yderst interessant."

"Den har jeg også hørt omtale. Den skal stundom antage formation af kvindelige skikkelser … Så du også det?"

"Nej," svarede Albin og lo hjerteligt, "jeg så ingen kalkstenskvinder, men smukke, levende kvinder findes der skam!"

"Godt, min søn … lagde du mærke til, om nogen af dem fortjente at indsættes som dronning i vort ungkarlerige?"

"Jeg tror det næppe, papa! Vel overværede jeg ophævelsen af to forlovelser, men jeg er bange for, at ingen af de to skønheder ville bestemme sig for *mit* tilbud, hvis jeg gav noget."

Og for nu ganske at vildlede papa Stangerling, skildrede Albin hele historien ved Liljes hule, samt hvad derpå fulgte.

"Himlen bevare os begge for de damer! Stive, stolte og alvorlige fruentimmer holder jeg ikke af – lige så gerne kan jeg se på mine smukke billedstøtter! Letsindige kvinder er endnu værre … kunne finde på at gøre et og andet sidespring, mens du var borte … Gud nåde da mig som oppasser og sætteskipper. Har du forgabet dig i nogen af dem, så får du aldrig min tilladelse til atter at sætte din fod på Gotland."

"Nej, papa, jeg slap lykkelig ud af faren – rasende kønne pigebørn var det dog, rigtige gudinder … Men sig mig for morskabs skyld, hvordan skulle papas tilkommende svigerdatter egentlig være … hvor gammel for det første?"

"Jo yngre, des bedre … danner sig bedst så … og så er det unge hjerte altid mest overbærende; jeg er, som du ved, gammel og vranten sommetider."

"Og dernæst?"

"Bør hun være fager som en frisk blomst. Jeg vil have et smukt brudepar – den gamle holder af smukke fruentimmer. Men skønheden forgår, derfor må du ikke blot tage hensyn til den, men først og fremmest til et varmt hjerte, en ren sjæl. Hun må havet et godt og mildt temperament, så hun skaber glæde i huset – en lille lysalf, som ikke holder sig for god til at tage en lille svingom efter den gamles violin … se, det ville more mig!"

"Gud trøste mig, hvor skal jeg finde alle disse egenskaber forenede, uden at der er en hage, der støder imod? … Papa taler ikke om formue eller familie?"

"Det gør jeg ikke, fordi begge dele er mig temmelig ligegyldige. Har hun penge, er det godt; har hun ingen, så hjælper vi os endda – og hvad hendes familie angår, så er hver klasse lige god, når man kun er blevet enige i hjertets anliggender."

"Ja, men om der for eksempel var noget at anmærke imod faderens karakter – hvis man med nogenlunde føje kunne antage, at han var en skurk?"

"Det ville være højst ubehageligt – men burde det arme, uskyldige barn lide for det, forudsat at faderen ikke var *offentligt* brændemærket?"

"Å nej, ikke just det!" svarede Albin uvilkårligt.

"Din skælm, tror du ikke, jeg ved, du styrer efter en falsk kurs? Stryg nu flag og bekend, hvad du gemmer i dit skjold … du er forelsket, dreng!"

"Papa går mig for nær ind på livet! Men hvis papa nu vil holde inde med jagten, så overgiver jeg mig – dog under betingelser …"

"Lad os høre de betingelser!"

Den gamle smiskede, usædvanlig glad over, at han, som dog hverken ejede teoretiske eller praktiske kundskaber i kærligheden, ikke desto mindre havde kunnet ramme sømmet på hovedet.

"Ser papa, sagen er den, at jeg *ikke* er forelsket, men at jeg måske er på vej til at blive det."

"Godt – videre?"

"Videre har jeg intet at bekende, undtagen, at jeg har gjort mig til grundsætning …"

"Å, lad os nu høre op med de dumheder! … grundsætninger i kærlighed? Må jeg være fri for at høre sligt nonsens!"

"Hør mig dog til ende! Jeg vil blot sige, at jeg har sat mig for ikke at fare af sted som en gal, så snart jeg mærker, at vinden begynder at rumme – ukendte farvande omgår man forsigtigt, eller kan man nemt lide havari."

"Og ved en for vidt dreven forsigtighed hænder det sig, at man smøler tiden bort, indtil man med skam og harme ser en anden sejler styre ind og nok så net optage ankerpladsen."

"O nej, papa. For at tale uden lignelser, så er den, til hvem min hu måske i fremtiden kommer til at stå, kun femten år – og for øjeblikket er det i alt fald bedst, at jeg venter, for efter det forhold, hvori jeg skiltes fra faderen, kan det næppe være tænkeligt, at han ville bekvemme sig til at give den mand sin datter, der har behandlet ham sådan, som jeg i min retfærdige harme gjorde – selv om jeg så på min side så gennem fingre med hans nedrighed."

Albin meddelte nu sin plejefader hele forholdet.

"Fy for en ulykke – det var en dårlig karl! Jeg bryder mig endda ikke så meget om det forslag, han gjorde dig – for sådan

noget kan på en vis måde være indbefattet i forretningslivets gang – nota bene en art, som jeg aldrig har befattet mig med – men gement var det at lade matrosen sådan i stikken – en fattig stakkel med kone og børn og ikke to styver til hjælp? … gid fanden havde sådan en kanalje!"

"Ja, ser papa, jeg tror, at jeg har grund til at betænke mig."

"Men hvis pigebarnet er en lille Guds engel og ikke ligner søstrene, så …"

"En engel, et henrivende væsen, det mest indtagende og uskyldige barn – og god tilmed!" Her indflettede han den lille scene i Olaus Erlandsens stue, som Albin havde opfanget udenfor.

"Ser man … nåja, børnene skal dog ikke lide for fædrenes skyld … Men er du vis på, at hun har fæstet nogen mere end almindelig opmærksomhed på dig?"

"Det er vanskeligt at sige. Hun er så skælmsk, så fortryllende og alligevel bly, at man, uagtet al hendes åbenhjertighed, ikke ved, hvor man har hende. Men jeg vover at tro, at jeg kunne vinde hende."

"Og i den hensigt søgte du fragt til Visby?"

"Nej, papa, blot for at se hende igen og anstille et eksperiment, for det er min bestemte hensigt at prøve mig selv nøje og forvisse mig, om det blot er en flygtlg grille eller en alvorlig følelse, der behersker mig. Er det ikke rigtigt, når man tænker på en forbindelse for hele livet?"

"Å jo, jeg kan ikke sige andet. Men hvor længe skal den prøve da vare, før du er sikker på, at du ikke tager fejl?"

"I den henseende tør jeg ikke tale om noget forsæt, men jeg finder dog, at jeg *burde* bestå denne prøve i løbet af et år."

"Og hun, som ikke ved af nogen prøve?"

"Å, hun er jo kun femten år endnu, og kan jeg få lejlighed til at se hende i mellemtiden, så vær vis på, at jeg ikke skal forsømme det … Men nu min betingelse, papa, for den fuldstændige oprigtighed, jeg har vist, fordrer jeg, at papa ikke stiller mig flere spørgsmål, men lader udfaldet udelukkende bero på mit eget hjerte. Er det såret så dybt, at jeg kan overse det ulidelige i at kalde grosserer Mørk min svigerfader, søger det sig nok frem til målet – i modsat fald har det ikke haft noget at betyde med min kærlighed, og da vil den sikkert opløses af sig selv."

"Jeg går ind på dette vilkår, for det er godt og klogt, men i forbigående sagt så stoler jeg på, at dine nye følelser, kaster både grundsætninger og forsætter af sadlen … Og nu ikke et ord mere om den sag!"

3. En kommission

Nogle dage inden *Den gamle Dreng* for sidste gang forlod Gävles havn under sin unge befalingsmands kommando, trådte Bas en aften ind i kaptajn Albins værelse og begærede med en temmelig vigtig mine, om kaptajnen ville have den godhed at give ham et godt råd i et særligt anliggende.

"Er du blevet forlibt? Vil du gifte dig?" spurgte Albin mut. "I så fald vil jeg råde dig til at vente, for i følge mine principper må man ikke forhaste sig i slige sager – det er det bedste råd, jeg kan give dig."

"Jeg ved ikke, hvorfor kaptajnen straks kommer til at tænke på kærlighed og giftermål, men det ved jeg desværre, at Poll endnu sidder så halsstarrig herinde i hjertet, at det skulle gå underligt til, om hun nogen sinde skulle være til at flytte."

"Ja så!" sagde Albin lidt forlegen. "Hvad er det da om?"

"Kaptajnen ved, at gamle Snurre-Mats i den tid, vi har været borte, har ombyttet sin hytte med en anden og snævrere fire alen længere nede. Gud glæde den gamles sjæl! Han overlod mig slagbænken og lå selv på gulvet … jeg holdt altid af det gamle skrog, for hjerte havde han i livet!"

"Holdt jeg måske ikke af ham? Han fik sædvanligvis mit første besøg, når jeg kom til byen, men denne gang tog ingen imod mig og takkede mig for den rare tobak! … Gamle Ennes har også taklet af og er gået i vinterhavn – Gud ske lov, at han i det mindste i sine sidste dage fik lov til at være herre over sig selv og drikke så megen rom og smøge så mange cigarer, han ville! Mama styrmand har man slet intet hørt til, siden hun forlod ham."

"Så kommer hun vel nu og tager arven – men ellers var det nu ikke om den sag, jeg ville tale – det var det råd, jeg ville bede om."

"Lad da høre, hvormed jeg kan tjene dig?"

"Ser kaptajnen – det angår et nydeligt, lille pigebarn eller rettere sagt en smuk Guds engel, som jeg skal have skrevet et brev til, siden Snurre-Mats nu er død."

"Ser man det – holder du brevveksling med engle?" sagde Albin leende. "Nå, hvem er det så, jeg skal skrive til?"

"Hvis kaptajnen vil være så god at tage fint papir frem og spidse en fin pen, for at det kan blive rigtig sirligt, så skal jeg sætte det sammen i hovedet så længe."

"Her ligger det bedste papir, jeg har; pennen er i orden … skynd dig nu blot, for jeg skal ud i aften."

"Straks, kaptajn."

Bas lagde ansigtet i adskillige kunstige folder, mens han grundede. Endelig kom overskriften på brevet:

"Min gunstige, velagtbare mamsell!"

'Ah! En mamsell? Jeg er ganske nysgerrig."

"'Jeg ville ydmygst bede om, hvis det er imod respekten, at jeg skriver, at den gunstige og velagtbare mamsell vil have den godhed at tilgive mig' – hvordan finder kaptajnen, at det tager sig ud på papiret?"

Bas bøjede sig frem over Albins skulder og smilede selvbehageligt.

"Jo, det tager sig overordentligt pynteligt ud – har du mere?"

"Jo, bi lidt – det er i farvandet."

"Så lad det komme … vi standsede ved tilgivelsen."

"Ja vel … 'for jeg kan ikke andet, eftersom gamle Snurre allerede har lagt op og nu er blevet fortøjet i sin sidste havn' …"

"Hør, det her bliver jeg ikke klog på."

"Vent blot, så forstår kaptajnen det nok … 'siden jeg altså ikke kan levere ham den lille, fine silkepung med sølvmønterne i, som mamsell Rosa var så' …"

"Hvad for noget?" Albin kastede pennen fra sig og vendte sig om så hurtigt, at Bas fo'r et skridt tilbage.

"Hvad befaler kaptajnen?"

"Intet – jeg begriber kun ikke, hvem der skal have brevet?"

"Kors dog, ikke andet? Det skal såmænd mamsell Rosa i Visby, grosserer Mørks yngste datter. Husker kaptajnen ikke hende, hun, som var så smuk og så hjertensinderligt rar og venlig."

"Kender *du* hende?" spurgte Albin, rødmende dybt ved tanken om så aldeles uventet at kunne erfare noget nyt om den, han uophørlig havde i tankerne.

"Skulle jeg ikke det? Jeg så hende mere end en smuk morgenstund stå oppe ved signalstangen, og når hun strakte sit lille hoved frem og tittede ned i søen, med den ene arm slynget om stangen, var det mig akkurat, som om jeg så en fortryllet prinsesse for mig, der nys var dukket op fra havfruens perlesale … jøsses, så smuk hun dog var!"

"Dit dumme øg – hvorfor fanden vækkede du ikke mig?"

"Å, kaptajnen er så stille og rolig af sig, at jeg ikke syntes, at det var værd at purre kaptajnen ud for den sags skyld."

"Stille og rolig – hvor enfoldigt! Du ærgrer mig, min kære Bas, ved du det? Jeg er dog ikke af træ eller sten, skulle jeg mene, og lige så godt som jeg kan se på et smukt maleri, kan jeg

vel også se på en smuk pige, i en så yndefuld stilling som den, hun må have stået i."

"Unægteligt," svarede Bas listigt, "men malerierne var nærmere ved hånden – dem havde kaptajnen jo i kahytten."

"Godt – men hvad har nu alt dette at gøre med Snurre-Mats og det brev, som du umuligt kan sende af sted? Har du noget at sige jomfru Rosa, skal jeg påtage mig kommissionen og hjælpe dig."

"Det skal kaptajnen have tak for, men jeg er ikke ganske sikker på, at mamsell Rosa vil finde det så ganske efter sin smag."

"Hvad nu, ven Bas?"

"Jo, ser kaptajnen, det var et fortroligt ærinde, og da det vist ikke var hendes mening, at jeg skulle sladre til kaptajnen, så kunne det måske mishage hende, at brevet ikke er i mit navn."

"Du kan måske have ret, men i alt fald må du nu fortælle mig alle omstændighederne, for det er dog en højst besynderlig affære!"

"Skal jeg ikke hjælpe kaptajnen lidt med påklædningen imens, så Lill-Petter ikke hører min historie?"

"Å nej, det er alt for tidligt at klæde sig på endnu … hvordan kom du i samtale med mamsell Rosa?"

"Nogen rigtig samtale forekom der ikke før den sidste aften, men jeg havde hilst på hende mange gange forinden, og hver gang nikkede hun så hjertensinderligt venligt til mig, som om hun ville sige: Jeg kender dig godt, konstabel – eller måske min kære Bas!"

"Så skulle man da tro, hun vidste, hvem du var, eller fra hvilket fartøj?"

"Ja, det ved min sjæl; hun vidste det lige så godt som mig selv – det får kaptajnen lige straks at høre."

Albin nikkede, men vovede ikke at sige noget videre af frygt for at forråde sin dybe interesse; Bas havde en fin næse for elskovsaffærer.

"Den sidste aften, vi lå i Visby, sagde kaptajnen til mig, at jeg skulle gå op til Erlandsens kone med en tidalerbanknote. Vel, jeg var netop kommet ind og havde udrettet mit ærinde, da døren gik op, og den fagre mamsell Rosa trådte ind."

"Ah," tænkte Albin, "han har set hende senere end jeg – hvordan skal jeg kunne spørge? … Så jomfru Rosa trådte ind … nå, hun var vel munter som lærken i skyen – den pige havde et let sind."

"Ja, men den gang så hun ikke ud som lærken i skyen. Der sad en lilje på hver kind, og med det samme, hun hilste på os, som var inde, sagde hun: 'Gode madam, jeg glemte vist en nøgle her for et par timer siden?' – 'Ja, her ligger den,' svarede konen, 'og se her, mamsell Rosa, hvad *jeg* har fået!' Hun viste sedlen frem."

"'Se, har konstablen været her med den?' spurgte hun, og øjnene begyndte at stråle som solen om morgenen. 'Kaptajn Stangerling er vist meget godgørende mod de fattige?'"

"Sagde hun netop sådan – kan du huske det, Bas?"

"Akkurat, som jeg siger … hvert eneste ord!"

"Nå, og du kom vel ikke med nogen upassende dumheder, håber jeg?"

"Jeg ved ikke, hvor vidt kaptajnen ville have fundet, at det, jeg svarede, lød dumt, men mamsell Rosa må vel ikke have ment det, for hun sagde til konen: 'Jeg er så træt, at jeg tror, jeg vil sætte mig lidt.'"

"Jeg bør i alt fald vide, hvad du svarede."

"Som kaptajnen befaler. Netop sådan faldt ordene: 'Godgørende?' sagde jeg, 'jo, det kunne nok tænke sig! kaptajnen har selv oplevet så mange drøje eventyr i verden, at han nok ved besked både med det ene og med det andet!'"

"Det var et noget for vidtløftigt svar … Men hvor kunne talen komme på Snurre?"

"Det kom ganske naturligt. I det samme, hun satte sig ned, sagde hun: 'Jeg holder meget af eventyr, jeg, og hvis konstablen har tid, så kan vi tale lidt sammen.'"

"Åh, nu smører du vist for tykt på, Bas!"

"Ikke en hårsbred, hr. kaptajn! Og hun var så smuk og så mild, at jeg, da vi i alt fald havde alt klart om bord, ikke kunne have sagt nej, om hun så havde befalet mig det. Og således gik da den ene historie af stablen efter den anden. Hun havde tårer i øjnene, da jeg talte om mor Kitty, men hun græd virkelig, så tårerne trillede hende som klare perler ned ad kinderne, da jeg beskrev, hvad kaptajnen havde gjort for mig, efter at vi var forlist med *Iduna* og boede i gamle Snurres hytte."

"For fanden, du omtalte da vel ikke, at jeg huggede brænde?"

"Jo, netop det … og hvordan den sidste skjorte sprang for kammeraten – hun lokkede det hele ud af mig."

"Jeg er vis på, at hun fandt sig meget besværet af en så enfoldig fortrolighed?"

"Jeg tror det næppe, for hun takkede mig så hjerteligt og bad mig for al ting gøre hende den glæde at levere den smule, hun havde i sin pung, til den gamle Snurre-Mats til tobak, fra en god ven, sagde hun, som satte pris på hans gode handling, siden

han – skønt han ikke ejede mere end sin hytte og sin slagbænk – havde overladt fremmede begge dele."

Kaptajnen måtte vende sig bort. Hans hjerte bankede voldsomt ved tanken om den tjeneste, Bas havde vist ham. Da han kendte Rosas varme følelser og livlige gemyt, kunne han nu være temmelig sikker på, at han ikke alt for snart ville forsvinde af hendes erindring.

"Pungen," sagde han, "har du den?"

"Ja, her er den."

Bas dukkede med hånden ned i lommen og fiskede en lille pung op, der var strikket af himmelblåt silke og indeholdt to speciedalere, netop halvdelen af Rosas skat – madam Erlandsson havde fået den anden halvdel.

"Nå, hvad er nu din mening?" spurgte Albin, der med møje betvang sin lykke, da han holdt Rosas – sikker egenhændigt fremstillede – pung i hånden.

"Meningen skulle vel være den at spørge om, hvordan jeg skulle anvende gaven, siden Snurre ikke kan nyde godt af den mere – enten jeg skal give den tilbage igen eller give pengene til en anden stakkels fisker, som den kunne gøre lykkelig for mere end en dag?"

"Jeg må tænke over sagen."

"Ja, men der er just ikke lang tid til at tænke i, eftersom vi går under sejl om et par dage."

"Ved du nogen, som du tror er rigtig trængende?"

"Ja, det ved jeg, og det netop en, som jeg ikke ville betænke mig på at give pengene, hvis jeg havde dispositionsret over dem. Jeg mener Fisker-Truels, som sidder med hele hytten fuld

af børn – hr. kaptajnen har selv stukket ham mangen styver i næven."

"Nå, så er det mit råd, at du intet brev skriver. Da pengene er bestemte til et velgørende øjemed, kan du med rolig samvittighed overlade dem som arv fra Snurre-Mats til Truels. Når vi næste gang kommer til Visby, så fortæller du, hvad du har gjort, og hun vil takke dig."

"Nuvel, på kaptajnens ord da!"

Bas strakte hånden ud efter pungen, men kaptajn Albin lod, som om han ikke forstod denne gebærde.

"Det er vel bedst, at jeg veksler pengene til sedler … se her!"

Kaptajnen fremtog og talte en tilsvarende sum op.

"Ja så?" sagde Bas med et ironisk smil. "Er det alt, hvad jeg får?"

"Hvad mener du – har jeg ikke regnet rigtigt?"

"Jo, bevares! Men den lille silkepung hører med til gaven."

"åh ja, den! Det kan vist være det samme – den gamle bryder sig vist kun lidt om pungen!"

"Det er sandt, og siden den netop stiller i samme kulør, som stjernesjalet skulle have haft, hvis Poll var blevet mig tro, så er det lige så godt, at den bliver, hvor den nu er … for så ved kaptajnen kuløren, hvis *kaptajnen* en gang skulle få i sinde at købe et stjernesjal!"

Og dermed drejede Bas om på foden og var ude af døren, inden Albin havde fået tid til at svare et eneste ord.

"Atter en, der har gennemskuet mig!" sagde vor kaptajn, idet han med et blik fuld af utvetydig henrykkelse betragtede Rosas gave. "Kan man da ikke se ud som andre mennesker, når man er

forelsket? … Gud ved, om *hun*? … Å nej, hun er så rolig i sin barnlige lykke!"

Albin anede ikke, hvilken ny forstyrrelse, der var gået igennem det Mørkske hus, og hvor langt Rosa var fra lykken.

4. Moster Tagas nyheder

"Jeg tilstår," sagde fru Ringeborg Salzwedel, idet hun majestætisk hældede sig tilbage i lænestolen, "at jeg føler mig lykkelig over, at min Carl i tide gjorde ende på dette parti. En mand med hans ydre, hans navn, samfundsstilling og formue behøver ikke at tigge sig en brud til. Jeg håber, at Himlen nok beskærer mig en svigerdatter, der ved at skatte den ægtefælle, hun får i min søn."

"... og den familie, hvori hun træder ind," tilføjede moster Taga, som i sin hjertelige og eftergivende godhed for alle andres ønsker ikke kunne lade være med at smigre sin kære bekymrede, fornemme slægtning.

Fru Ringeborg nikkede venligt, fremtog derpå en af sine pyntelige hovedvandsæg, og efter at hun længe og til gavns havde indåndet dens herlige duft, fortsatte hun med et halvt blik, som røbede, at hun til trods for sit oftere omtalte "had til al sladder" gerne ville vide, hvad moster Taga havde opsporet under sin sidste udflugt: "Nå, kusine – du kiggede ind til nogle af dine venner i morges – jeg håber, at de alle befinder sig vel?"

"Å ja, så temmelig, men du ved, kusine Ringeborg, enhver har sit. Dog var det besynderligt nok, at hvor jeg kom og gik, havde næsten alle mennesker glemt deres bekymringer, kun for at deltage i de Mørkske."

"Ja så? Der spores altså ingen bedring?"

"Herre min Gud, netop det modsatte – men folk fortæller så meget, at man ikke skal tro det halve!"

"Det er også min mening!"

Fru Ringeborg optog med prydelig langsomhed et med stene indfattet nålehus, udtog en synål, som hun fæstede i sypuden, og efter at denne vigtige forretning var tilendebragt, behagede hun at erklære, at hvis det *morede* kusine Taga, kunne hun gerne omtale, hvad hun havde hørt … Mørks havde jo fordum stået i så nære relationer til det Salzwedelske hus.

"Det, der omtales, er så utroligt, at det nok kan interessere. Ak, hvor er livet dog en jammerdal – det er ikke altid rigdommen hjælper."

"Nej," svarede fru Ringeborg og lod til at vokse et par centimeter, "der fordres også et godt, gammelt og agtet navn!"

"Ja, der fordres vel noget endnu bedre," mente moster Taga med ydmyg andagt.

"Hvad skulle det da være, kusine?"

"En god samvittighed, kære søster."

"Det er sandt, og det skulle gøre mig inderlig ondt, om noget medlem af det hus skulle savne dette højeste gode!"

"Intet menneske har endnu, skønt det allerede er tre uger siden, grossereren blev så pludselig syg, kunnet udgranske årsagen. En sådan voldsom fantaseren! … Kusine skal vide, at der langt fra spores bedring, tværtimod bliver den syge bestandig dårligere! Man siger, at han i særdeleshed skal have ondt af den stakkels Will, som han sommetider bilder sig ind at have skudt, sommetider druknet … for snart råber han: 'Hørte I skuddet?' – snart: 'Hør, hvor det skvulper! … tilbunds, tilbunds med hvalpen … ja, nu forsvandt han!'"

"Du almægtige Gud!" udbrød fru Ringeborg. "Han må dog vel aldrig have haft ondt i sinde med drengen? Fru Mørk har så ofte sendt ham bort at jeg mange gange har fundet det såre

besynderligt – og rigtigt har han da aldrig handlet med den stakkels døvstumme dreng."

"Det kan ikke være på den måde, som søster tror," vedblev moster Taga, helt stolt over med klare beviser at kunne gendrive selv kusine Ringeborgs formodninger, "grossereren er nærig, og det ville være den største skade for ham, om Will døde. Da gik jo formuen over til et antal døvstumme!"

"Det er meget sandt, men hvad siger folk da egentlig?"

"Alt ondt, desværre. De tror og påstår forvist, at en eller anden hemmelig forbrydelse nager manden – der er så mange besynderlige sammentræf."

"Menneskene er lige så forrykte som ondskabsfulde! Feberen regerer ham – var der noget hemmelighedsfuldt og forbryderisk i sagen, er det jo klart, at Amelie ville holde alle mennesker borte, der kunne finde på at sprede ondsindede rygter."

"Ja, jeg havde nær sagt, det er netop ulykken, for det gør hun netop. Somme tider har selv doktoren ikke kunnet få indpas hos ham. Kun Amelie selv og Tekla våger over ham. De skal begge to være så jammerligt forstyrrede af sorg og nattevågen, at man næppe kan kende dem igen. Løjtnant Viktor er deres eneste støtte, når Mørk bliver alt for uregerlig. Hildur og Rosa får derimod kun lov til at kigge ind en enkelt gang, men bliver aldrig efterladt i enrum med ham, og så såre den syge vågner, bliver de straks vist ud, inden han begynder at rase. Og når man nu lægger det ene til det andet, er det jo klart, at der er noget, de ikke ønsker udenfor husets fire vægge."

"Det var besynderligt, det tager jeg mig den frihed at sige, lige såvel som andre … behøver man at hemmeligholde, hvad et

menneske taler om i feber eller under et anfald af sindssvaghed? … men når de er så forsigtige, hvordan er det da kommet ud?"

"Kære kusine, gives der vel noget, der ikke kryber igennem nøglehullet, hvor der findes piger i et hus? Sommetider må de jo ind for at hjælpe til med et eller andet, og da både hører og ser de meget. Og på den måde er det også kommet ud, at han fantaserer om kaptajn Stangerling og har den gale indbildning, at denne kommer springende ned til ham fra toppen af en mast. En del tror, at dette hidrører fra affæren med det beslaglagte smuglergods. Andre af den årsag, at kaptajnen hedder Jentzel ligesom den døvstumme, skønt *han* ikke hedder Stangerling … det er nok to familier, men selv om det var den samme, kunne han vel ikke berøve grossereren hans myndling. Det eneste sikre er, at der er forefaldet noget mellem ham og kaptajnen, eftersom Mørk er så forfærdelig ræd for ham."

"Den stakkels Amelie, hvor hun dog må lide!" sukkede fru Ringeborg. "Jeg tilstår, at jeg finder, at hun tog sig bruddet mellem sin datter og min Carl noget for let, men det hindrer mig ikke i at indse, at hun er et menneske af stor fortjeneste og stort værd, i særdeleshed som hustru. Det var måske ikke mere end min pligt, om jeg tænkte på at besøge hende i hendes ulykke."

"Mange har tænkt det samme, kære kusine, men ingen bliver modtaget – dog er det en selvfølge," skyndte moster Taga sig rettende at tilføje, da hun blev truffet af fru Ringeborgs forbavsede blik, "at *kusine* bliver modtaget!"

"Det håber jeg også, og siden vi endnu har et par timer til middag, kan kusine ringe efter min mantille; det skal ikke siges

om mig, at jeg lod *dem*, som jeg en dag kunne have kaldt familie, være uden trøst i nødens stund … Også mit grønne slør, kusine!"

Omtrent en time efter finder vi fru Ringeborg på vejen til dette hus, som hun ikke havde besøgt siden den mærkværdige dag, da hun af kærlighed til sin Carl begav sig hen, for, til trods for sin høje værdighed, så at sige, at bønfalde Tekla om forsoning.

Nu ønskede hun helst ikke at træffe Tekla, fordi dette ville have er erindret hende alt for levende om hendes første og eneste nederlag. Og hendes ønske syntes at ville gå i opfyldelse, da ikke Tekla, men Hildur havde en ubeskrivelig ydmyghed, som man ikke var vant til at finde hos denne unge dame, allerede i forsalen kom den gamle frue i møde og under den dybeste nejen med håndkys – noget, som faldt særdeles i fru Ringeborgs smag – på det forbindtligste takkede for tantes store og ubeskrivelige godhed ved i egen person at ville erkyndige sig om papas tilstand.

"Ja, mit barn, dette var virkelig mit ønske; det ville have gjort mig inderlig ondt, om jeg ikke var blevet modtaget."

"Tante ikke modtaget? – Hvis sligt var sket af en misforståelse – for på anden måde kunne det naturligvis aldrig være sket – så ville vi alle have fået en ny anledning til bedrøvelse! … Men, hvis tante tillader, skynder jeg mig at melde mama, at vor nådige tante Ringeborg er her."

"Gå blot, lille Hildur … Stakkels lille!" – Fru Ringeborg klappede med megen velvilje Hildur på kinden – "du har også

haft dine store bekymringer, siden vi sidst så hinanden."

"Nej, søde tante, så snart fornuften atter fik rådighed over mig – undskyld mig, at jeg taler ligge så åbent som til min egen moder – blev mine tanker meget forandrede. Jeg indså, at jeg, som selv er ufornuftig og ofte tankeløs, slet ikke passede sig til kone for en mand, der havde de selvsamme fejl som jeg. Gud ske lov, at mine øjne blev åbnet i tide!"

"Mit kære barn, det glæder mig at høre dig tale således. Af en ung pige i din alder, viser det langt mere fornuft end man havde grund til at vente. Og nu vil jeg derfor også gengælde din oprigtighed med den erklæring, at jeg er af aldeles samme tanker som du med hensyn til din forrige forlovede; den mands letsindighed har afstedkommet mere ondt, end jeg vil nævne."

"Det samme siger jeg, kære tante – Gud bevare mig fra at mindes alle de tårer han kostede mig på den tid, da han forblindede mit sind! Jeg tror dog knap, at jeg virkelig elskede ham af hjerte, siden jeg nu kan tage tabet af ham som om det slet ikke var noget tab … Men jeg skal kalde på Rosa, når jeg går ind til mama."

Næsten i samme øjeblik, som Hildur, hvis friske roser ingenlunde var blevet blegere på grund af den megen uro i familien, gik ud gennem den ene dør, trådte Rosa ind ad den anden. Med en mild alvor i sine øjne nærmede hun sig den velagtede kone og hilste hende ligeledes med håndkys, for sådan havde hendes hjerte lært hende at hilse alderdommen – hun viste moster Taga, skønt denne var fattig, ligesom alle andre gamle fruer den samme opmærksomhed.

"God dag, min lille sukkertop!" sagde fru Ringeborg og klappede Rosa på hovedet, sådan som man gør med børn. "Det

står slemt til, hører jeg?"

"Ak ja, meget slemt, og jeg frygter for, at det bliver endnu værre, for Tekla blev så syg hen på morgenstunden, at også hun næsten har talt i vildelse."

"Det omtalte Hildur ikke!"

"Så fik hun enten ikke tid til det i sit hastværk, eller også mener hun ikke, Teklas tilstand er farlig – vi får at se, hvad doktoren siger."

Rosa havde næppe talt ud, før løjtnant Viktor, bleg som døden og med klæderne i denne uorden, der altid røber sjælens uro, kom ind, og uden at se fru Ringeborg – en fornærmelse, hun aldrig siden glemte – ilsomt spurgte:

"Hvordan er det med hende?"

"På et kvarter kan der vel ikke foregå store forandringer," svarede Rosa noget forlegen. "Ser du ikke tante Ringeborg, Viktor?"

Viktor bukkede og fremstammede en undskyldning, hvorpå han med blikket fæstet på den dør, der førte ind til Teklas værelse, fortsatte:

"Jeg beder dig, Rosa, vær dog ikke så ligegyldig – jeg må dog nødvendigvis vide, hvordan det er med hende!"

"Jeg går ikke ind nu," sagde Rosa i en så bestemt tone, at den ikke tålte nogen modsigelse. "Hun sover nu, og må ikke forstyrres!"

"Lad mig da blot kaste et blik gennem døren!" Viktor gik et skridt frem, ude af stand til tænke på at beherske sig.

"Du får ikke lov til at kaste så meget som et halvt blik ind i Teklas soveværelse, så længe jeg er hendes sygeplejerske!"

Rosa tog nøglen ud af døren og gav Viktor et blik, hvori der lå så megen harme og fortrydelse, at han endelig veg tilbage og gik, vaklende som en drukken, omend beruselsen bestod af fortvivlelse og angst.

"Her må være foregået store forandringer i huset!" begyndte nu fru Ringeborg med en vidtløftig gestus. "Jeg havde aldrig forestillet mig, at min Carl havde en så *velbegrundet* anledning til sin handlemåde!"

"Hvilken anledning da, bedste tante?" spurgte Rosa, nu angrebet fra en anden kant, for at såre Tekla med den slags mistanker var også at gøre Rosa en stor sorg.

"Er du uvidende, min lille ven, om den omstændighed, at min søn – dog, du er for barnlig endnu til at ræsonnere i sådanne ting. Det er imidlertid altid bedst, som Vorherre føjer det … så meget ser jeg."

Og fru Ringeborgs kappebånd kom i en heftig bevægelse ved den gruelige tanke, at den, som havde været bestemt til hendes svigerdatter, allerede så snart tillod et mandfolk slige nærgående fortroligheder.

Til al lykke for Rosa trådte nu Hildur ind, så at Rosa fik orlov.

"Ak, gode, søde nådige tante, mama er for øjeblikket ikke i stand til at forlade papas seng. Han ligger i en af sine heftigste kriser, og Tekla, som ellers har været til stor hjælp, befinder sig heller ikke vel!"

"Så, så!" svarede fru Ringeborg med den skæreste rødme. "Har mama ingen hjælp af sine folk og sine andre døtre? I sygdomstilfælde, især af så farlig beskaffenhed, plejer alle at behøves!"

"Jo, men … papa tåler ingen anden omkring sig."

"Det forekommer mig, jeg har hørt omtale, at løjtnant Viktor har fået den fortrolige post at stå damerne bi?"

Nu var det Hildur, der rødmede.

"Ak, tante," hun bøjede sig dybere ned over fru Ringeborgs hånd, "man må tåle meget, som oprører stoltheden, om det end ikke går til hjertet!"

Dette var et sprog, som slog an hos de højbårnes ætling.

"Min lille Hildur, du har en veninde, som så ganske deler dine følelser, at hun siger: Kom til mig, mit barn, når din blufærdighed såres af et syn, som – må jeg indrømme – også har såret mig!"

"Hvordan, tante – har han været her? Han ville vel erkyndige sig om …"

"Det ville være både under din og min værdighed, mit barn, at gentage den scene, hvortil jeg har været vidne – nok, vi forstår hinanden!"

"Ja, jeg vidste det," sukkede Hildur, "at tantes ædle og fine følelser ville vige tilbage for så megen – offentlighed. Jeg for min del beklager, at folk skulle få en naturlig anledning til sladder!"

"I fortrolighed, barn," – fru Ringeborg sænkede stemmen – "tror du, at Tekla virkelig giver ham nogen opmuntring, som kan retfærdiggøre hans forrykte mangel på delikatesse?"

"På ære og samvittighed, tante, det ved jeg ikke! Jeg betror blot tante, hvad jeg selv ved: At hun sammen med ham, hvis følelser hun kender så godt, våger *ene* hele nætter igennem ved papas sygeleje, mens mama hviler sig i værelset ved siden af – jeg havde næppe tilladt mig noget sådant, mens jeg var hans *trolovede*."

"Jeg vil ikke tænke ondt om Tekla," sagde fru Ringeborg, idet hun rejste sig, "men findes der ingen letsindighed hos hende, så findes der i det mindste en ligegyldighed, som sætter sig ud over alt og en sådan sømmer sig ikke nogen ærbar pige! – Gud være nu med dig, mit barn! Siden man ikke synes at gøre fordring på din bistand, hvor jeg mener, at den kunne behøves, så kom du til os, når du finder det for kedeligt hjemme: du skal altid være velkommen."

En glædesstråle flammede op i Hildurs øjne.

"Ak, min ømme, gode tante, hvilken moderlig velvilje! Med tantes nådige tilladelse, vil jeg gerne benytte mig af den trøst, som virkelig bliver ikke bare velgørende, men ligefrem oplivende for mit hjerte!"

Hildur hjalp fru Ringeborg mantillen på, og under den dybe afskedsnejen udviklede hendes lemmer pludselig en elasticitet, som var aldeles forunderlig.

"Nå, kusine – nå?" Moster Taga umagede sig helt ned til det nederste trappetrin. "Hvad siger kusine *nu* om mine nyheder?"

"Lad os gå ind!" svarede fru Ringeborg højtideligt, men da hun atter var kommet til ankers i lænestolen og fået åbnet lågene på tre-fire hovedvandsæg, som hun skiftevis afprøvede den ene gang efter den anden, udbrød hun med en dyb betoning:

"Verden, kusine Taga, er ikke så ond endda … tak menneskene, fordi de ikke siger alt, hvad de *kunne* sige, hvis de ville!"

"Kæreste dog, de ulykkelige nyheder er altså …"

"Ikke en hårsbred overdrevne – ja, jeg siger ikke mere!"

Moster Taga sukkede andægtigt, og nu kom rådmanden – den stakkels mand, som var så optaget af sine skatteberegninger, at *intet* vidste om alt det, der tildrog sig omkring ham – frem fra baglokalet for at føre moder til bords.

5. Et sygeværelse

Den venlige sol, evigt forvist fra grosserer Mørks soveværelse, legede på vinduesruderne og dannede således en skærende kontrast for den, der – sukkende over det indre mørke – af og til lindede på forhængene.

Ved samme tid som fru Ringeborg Salzwedel forlod huset, var Amelie, i længsel efter et glimt af dagens lys, gået hen til vinduet. Hun bøjede sin blege pande frem mellem gardinerne og vindueskarmen, og det blik, hun langsomt hævede mod himlen, syntes gennemtrængt af en dyb andagt, at man kunne fristes til at tro, at den bøn, der opsteg til altings fader, handlede om en eller anden sjæls forløsning.

Hvis hun den dag, da hun gav efter for den lidenskabelige kærligheds storm og kastede sig til sin mages bryst, havde kunne forudse de forfærdelige kvaler, der ventede hende, hvis hun havde formået at opfatte hele den ubeskrivelige vægt af sin handling, da hun frivilligt fornyede sine løfter om at tilhøre ham for evigt, ville hun kanhænde have haft styrke til at flygte sammen med sine børn, at kræve lovens beskyttelse for dem og sig selv.

Men den arme kvinde havde håbet, at det høje kald skulle blive hende forundt, at hun ved sin hengivenhed og hendes egen tros kraft ville kunne føre en stor forbryder til Gud. Hun havde ikke regnet med alle de besværligheder, som lå i vejen for dette forehavende, hvortil først og fremmest fordredes, at synderens sjæl blev i stand til at føle en langt højere trang end den efter *jordisk* kærlighed.

Først efter den ulykkelige morgen, da det apoplektiske tilfælde kastede Mørk på sygelejet, havde Amelie fuldt ud lært at udmåle dybet af den afgrund, der befandt sig lige under hendes fødder, og hvori måske ikke blot han og hun, men også hendes børn skulle styrtes ned.

Det brev, der havde medført denne forfærdelige virkning, var så hurtigt blevet stukket til side af Tekla, at ingen anden end hun og moderen anede, hvilken sammenhæng det havde med faderens og ægtemandens pludselige sygdom. Men heller ikke de anede den virkelige sammenhæng før senere.

I flere dage var det tvivlsomt, om Mørk nogen sinde ville komme sig igen. Han befandt sig i en apatisk, næsten bevidstløs tilstand, som, i det mindste så længe den varede, befriede ham fra forestillingen om en skæbne, som han senere bestandig så hænge over sit hoved.

Men en nat, nogle dage efter, at han var blevet syg – Tekla og Rosa sad inde, og moderen var netop gået til hvile – spærrede han på en gang øjnene vidt op og udbrød:

"Er kaptajn Donnert derude, så lad ham komme ind!"

For Rosa var navnet Donnert fuldkommen ukendt, men for Tekla genkaldte det et tåget minde fra hendes barndom – hun kunne dog ikke ganske komme på det – og da hun ikke tænkte på, at faderen talte i vildelse, men forestillede sig, at han inden sin sygdom måske havde ventet en person med dette navn, svarede hun roligt: "Vi har ikke hørt noget til nogen, der kalder sig kaptajn Donnert, papa."

"Ja så – men jeg ved med bestemthed, at han er derude for at give mig besked om forberedelserne til *Snarensvend*s forlis! … "Ikke før vandet spiller på låringen!" sagde jeg, og så svarede

han: "Det er blot en lille vildfugl, jeg kneb mig til i Göteborg … nogen påmønstring gjordes ikke behov!" … O, hvor jeg tørster!"

Rosa kastede et bestyrtet blik på Tekla, men hun, som nu forstod, hvordan det var fat, gik hen og satte sig ved siden af den syge.

"Skal jeg give papa noget at drikke?"

"Hu! … blod! … gå! Jeg har fået nok af det! … Donnert ville ikke ud med drengens navn, men siden fik jeg det at se, skrevet med store, tydelige bogstaver."

"Rosa," sagde Tekla, idet hun vendte sig til sin unge søster med den ligegyldigste mine, hun formåede at antage, "jeg lovede mama bestemt at sige til hende, hvis der skulle indtræde nogen forandring i sygdommen – gå du derfor ind og læg dig et par timer!"

Rosa gik, men da hun kom tilbage efter to timers forløb, var døren aflåset, og siden fik hun aldrig mere lov til at våge nogen nat i faderens sygeværelse.

Da Tekla var blevet alene, bøjede hun sig med stor selvbeherskelse ned til faderens øre og hviskede:

"Hvad hed drengen?"

"Læs det på væggen … Der henne flammer det i bogstaver, skrevet med ild: *Albin Jentzel* … Nå, nå, far ikke op, det var ikke ham – nej, Gud bevares, ikke ham på *La belle Coquette*! … tys – tys, siger jeg! Der faldt den lille hue … se, der har vi nu benet … på den ene side … og nu på den anden! … skal vi lege skjul! … ja, se kun! … så, der kom lanternen tilpas … Plaf! Der faldt han!"

Med blodet halvt stivnet i årerne vendte Tekla sig om til den anden side, men hun var nær segnet om af skræk, da hun så sin moder i den hvide natdragt, med foldede hænder og blodløse

kinder, stå der som et spøgelse og stirre på sin ægtefælle, der fantaserede om sine gruelige bedrifter.

"Ak, hvorfor kom mama netop nu!"

"Fordi en hemmelig anelse sagde mig: Gå og hør bekræftelsen på … på …"

Hun havde ikke kræfter til at gøre sætningen færdig.

"… på en feberfantasi, mama!"

Tekla slyngede sine arme om moderens hals.

"Wills broder!" stammede Amelie så sagte, at Teklas øre næppe kunne fange lyden, men i den syges øren lød det klart.

"Er de allerede her?" skreg han med skærende stemme, "er det ham, den anden, som kommer og vil arve? … Fordømte Donnert, som ikke lod ham følge med *Snarensvend*!"

Amelie og hendes datter vekslede et blik fuld af ubeskrivelig fortvivlelse: de anede forfærdelige ting, men fattede ikke sammenhængen med Donnert og *den anden*, for historien med *Snarensvend* var naturligvis aldeles fremmed for Amelie, skønt hun vidste, at en kaptajn Donnert tidligere havde ført skibe for hendes mand.

De følgende dage randt hen under stumme kvaler, der var så meget dybere, som ingen af de stakkels kvinder vovede at give sit hjerte luft i ord. I denne nødens tid var løjtnant Viktor den eneste mandlige støtte, Amelie ville eller vovede at betjene sig af, og en mandlig støtte behøvede hun i bogstavelig forstand, når den rasende patient blev dem for overmægtig.

Ved Viktors bistand klarede man det endelig sådan, at Will (som efter den aften ved Korsengen ikke havde vovet at bede om lov til atter at se Rosa) blev indakkorderet indtil videre i den præstegård, som Amelie allerede havde omtalt, og som lå nogle

mil fra Visby. Ligegyldig, nedslået, fortæret af længsel efter hende, som han nu af skamfuldhed ikke vovede at løfte sine øjne på, var det ynglingen ligegyldigt, hvor man bragte ham hen. Løjtnant Victor havde derfor den uventede tilfredsstillelse ved tilbagekomsten fra denne kommission – som først senere kom til Rosas kundskab – at kunne aflægge en rapport, der betød, at fru Mørk ikke behøvede at forbitres af nogen følelse af at have tvunget Will.

Den stakkels kvinde, der havde så mange forskellige bekymringer af og på grund af sine døtre og deres forskellige kærlighedstvister, som ikke lod til på nogen led at ville jævne sig, måtte holde enhver følelse nede, der bød hende at afslå Viktors så varmt tilbudte tjeneste; for han var uden tvivl – hvor lidet delikat i forhold til Hildur denne fortrolighed med ham kunne synes – en eneste, hvis tavshed var ham en æressag.

Tekla, der havde dyb deltagelse med sin moders lidelser og med blikket rettet mod en fremtid fyldt med rædsler, som måske ventede dem alle, skænkede ikke hverken form eller etikette nogen tanke. Hun så Viktors utrættelige bistand, ikke for at lindre – for det vidste han nok, han ikke formåede – men for at hjælpe dem med at bære deres bekymringers byrde, og hun værdsatte ham stadig mere for hver dag, idet hun dog samtidig undlod at udgranske, hvor høj en grad af egennytte, der var med til at forstærke hendes velbefindende ved dog at have *nogen* at støtte sig til og føle sig tryg ved.

I lysere øjeblikke, og disse indtraf efterhånden stadig oftere, havde Amelie ad tusinde forsigtige omveje søgt at udlede forholdet mellem navnene Donnert og Albin Jentzel, og en gang havde Holgersen med dirrende læber hvisket til hende, at Albin

Jentzel som dreng havde faret med kaptajn Donnert, den samme skipper, som "forliste" med *Snarensvend*.

"Hvad farligt ser du deri, min ven?" havde Amelie spurgt med undertrykt ængstelse.

"Farligt … det var jo kaptajn Stangerling … Jeg ved ikke, hvordan han har fået det sidste navn, men det ved jeg, at jeg fra første øjeblik følte, at det menneske bragte ulykke med sig!"

"Du frygter da, Arne …"

"Så du, om han lignede den døvstumme?" næsten tudede han, for hans stemme blev stedse mere oprørt.

"Hvad ondt følger vel af det? Hvis han var en pårørende til Will …"

"Ti! siger jeg, ti! … ser du deroppe på fokkeråen? … jo, jo, jeg vidste nok …"

Nu begyndte fantasien igen sit vilde spil, og det var umuligt for Amelie at få noget mere at vide i denne omgang. Men gisningernes mark lå dog åben, for ofte forekom under denne vilde fantaseren navnet Stangerling, blandet med Will og Albin.

Om aftenen før fru Ringeborgs besøg havde Holgersen haft et af sine værste anfald og under dette været så ustyrlig, at Viktor havde fået tilladelse til at blive.

Hen ad midnat, da der var indtrådt en dvalelignende ro, sad mor og datter i hver sit hjørne af sofaen. De grublede begge over, om deres forfærdelige frygt for, om den anede forbrydelse mod Wills bror mon nogensinde skulle blive bekræftet – om den ville vise sig sand eller blot en fantasi.

Viktor, som hele tiden høfligt havde indtaget den stilling – skønt han måske inderst inde tænkte noget andet – at Holgersens vilde fantasier blot var feberbilleder, sad i en

lænestol tæt ved sengen og betragtede med blandede følelser det slappe, næsten livløse udtryk, der havde afløst stormen på den ulykkeliges ansigt.

I Viktors eget bryst begyndte nu den uro, som næsten altid vågnede, når der blev stille omkring ham.

"Denne mand," tænkte han, "har uden tvivl en forbrydelse på sin samvittighed, som kan blive opdaget en gang, hvis Gud ikke lader ham dø forinden … Ville jeg vel, med bevidstheden om alt dette, trods alt anse det for min højeste lykke på jorden at blive forenet med hende, som jeg nu tilbeder uden håb? … Ja, og tusinde gange ja – lad ham have fortjent døden – det kan ikke vanære *hende* … Turde jeg blot med et åndedræt lade hende ane … for Hildur, den letsindige, ville det ikke koste den ringeste smerte …"

Længere kom Viktor ikke. En bevægelse af den syge, en bevægelse af den syge kaldte ham til sengen.

"Min kone … væk hende, hvis hun sover."

Amelie sov ikke; hun fo'r sammen, og sad i næste sekund den stol, Viktor havde forladt, mens han gik hen til en side. Tekla havde også rejst sig halvt, men Holgersen så ingen anden end sin hustru og troede, at ingen andre hørte de ord, som han langsomt, men tydeligt udtalte:

"Amelie, tror du, at børnene kan bøde for forældrenes brøde?"

"Ak," tænkte Tekla og pressede hånden mod sit bankende hjerte, "de må bøde med hele deres livs lykke!"

Amelie, der ikke formåede at fatte hans ord anderledes end som en tvivl på Skriftens ord: at fædrenes misgerninger hjemfalder på børnene, svarede i den mest trøstende tone, hun formåede:

"Vi skal håbe, at ingen sådan bøde fordres af ham, som er kærligheden."

"Men den *må* fordres, hører du – den må og skal fordres, hvis jeg skal finde ro. De døde kræver sonofre, eller finder de ingen hvile i deres grave."

Amelies opfattelsesevne nåede ikke her den fortvivlede mands tanker, men i Teklas sjæl slog hans mening ned som et flammende lyn. Dødbleg rejste hun sig, sneg sig sagte hen bag moderens stol og hviskede:

"Lad mig tale et par ord med papa!"

Holgersen betragtede med et mørkt og misfornøjet blik datteren, som han næsten frygtede, men hun, som for enhver pris ville have lys i det mørke, som omtågede hendes sjæl, sank ned på sine knæ og hviskede, idet hun lagde læberne til faderens øre:

"Dette forsoningsoffer, som jeg fatter, og som Gud *måske* vil tillade … er det nok til at forsone …?" Hun så med et dybt, langt blik ind i den syges stirrende øjne. Modet svigtede hende dog, for det var *meget*, hun vovede for at opnå en vished, den vished, hun næsten betragtede som et terningkast over sin kærligheds liv eller død.

"Hvilket?" pustede han og kastede et forvirret blik omkring sig.

"Rejs dig, Tekla – jeg befaler dig det!" sagde Amelie. "Du glemmer din pligt som datter!"

Men Tekla, som så hele sin fremtids vel eller ve hænge i et fint hår mellem dette og det næste øjeblik, kunne ikke høre moderens ord – hendes sjæls faste beslutning lod sig ikke rokke

af noget som helst. Endnu en gang bøjede hun sig hen til faderen og hviskede:

"Er offeret tilstrækkeligt til at udsone … mordet på Albin Jentzel?"

Holgersen udstødte et skrig så gennemtrængende, at det lød gennem hele huset, men inden sidste lyd døde hen, lå Tekla, ramt af et slag fra faderens hånd, besvimet på gulvet.

"Gud, min Gud, hvad har hun gjort?" Amelie styrtede frem til sin mand, hvis hoved nu sank kraftløst tilbage på puden. Viktor løftede Tekla op og bar hende hen på sofaen, hvor han, i raseri mod den vanvittige fader, i fortvivlelse over Teklas livløshed, forsøgte alt, hvad der i hast kunne overkommes.

Men vi forbigår skildringen af resten af natten, under hvilken Holgersen ikke ytrede et ord mere, mens Amelie, den knuste hustru, den knuste moder, vandrede som en skygge mellem de to, der begge var hendes hjerte så nær, uden i sin sjæleangst at tænke på, at et varmt og af virksom deltagelse besjælet hjerte bankede i hendes nærhed. Det var først senere, at hun både med bekymring og taknemmelighed mindedes Viktors tjenester.

Henad morgenstunden blev Tekla flyttet til sit værelse, hvor hun nu slumrede temmelig roligt, mens Amelie, som vi tidligere har fortalt, stod i vinduet med blikket rettet mod himlen og bad om forløsning, ikke for sig selv, men for *den*, hvis kærlighed havde tilføjet hende så stor smerte.

"Og dog vover jeg at bede om det," sukkede hun med et skælvende blik mod den himmel, som hun nylig med et så stort behov om bønhørelse havde set op på, "men hvordan kan jeg *ønske*, at dødens engel må befri ham, som endnu ikke er

kommet hjem til sin forløser … Min Gud, *hvordan* skal jeg føre ham til dig, før dødens dør måske åbner sig, og retfærdighedens tjenere griber ham for at …"

Amelie var sunket ned på sine knæ, men forgæves spurgte hun den blå himmel, den strålende sol og ham, som skjulte sit ansigt bag den: der kom intet svar, intet tegn … "Skulle du, som er kærligheden, have forladt mig fuldstændig – har du ikke mere nogen trøst for et hjerte, som er så opfyldt af angst?"

"Amelie!" lød det sagte henne fra alkoven.

"Ah, det er ham, *ham* som svarer mig, når jeg råber til Gud … Viser han mig tilbage til den, som fylder hele mit hjerte? Er det således, du mener, o fader … eller …" – et solstrejf belyste den fortvivlede kvindes ansigt – "vil sige til mig: gå, og gør dit arbejde færdigt – siden vil jeg svare dig?"

"Amelie!"

"Jeg kommer, jeg kommer … men hvad er det, der foresvæver mig – han talte om udsoning, en straf, der kom over børnene … Stakkels børn, de vil alle komme til at undgælde!"

"Hvorfor forlader du mig – hvor er du?"

"Jeg har aldrig forladt dig, men mens du sov, gik jeg hen til vinduet; det var så skønt at se et stykke af himlen! Vil du ikke have, at jeg trækker gardinet en lille smule fra, så også du kan glæde dig ved dagens lys?"

"Skulle jeg få trøst af Himlens åsyn? Du har glemt den gamle præst i Molde og hans ord, den dag, da jeg fik medaljen for berømmelige gerninger? … Ha ha ha, det går lystigt til her i verden: mens en forbryder som jeg smykkes med æresbevisninger, må en ærlig mand rende op og ned ad de højes trapper med sin ansøgning om en ringe forfremmelse så længe,

at han til sidst ikke har en styver til at få de udslidte støvler forsålet! Hvad mener du om sådan en verden, Amelie?"

"Ak, Arne, jeg siger, at du har nok i at tænke på dig selv!"

"Ja, og på præstens ord – de lød så godt: En gang skal kongernes konge, for hvem intet er skjult, veje dine gerninger og bedømme dem efter deres sande fortjeneste! … Var det ikke sådan?"

Amelie gøs. "Vær vis på, min stakkels ven, at han, som vejer vore gerninger, ikke blot lægger dem på sin retfærdigheds vægtskål, men også på sin nådes … og ingens gerninger, hvor frygtelige de end er, skal trykke vægtskålen i bund, hvis den, som holder vægten, finder en anger, der er dyb og sand hos forbryderen."

"Du taler om bod og anger – har jeg da ikke angret, har jeg ikke erlagt min bod, så at du, om du havde kunnet se den, ville have fundet, at den tusinde gange kunne løfte en sjæl tilbage fra afgrunden? Mine nætter, mine dage, mine pinsler, mine drømme, mine samvittighedskvaler, der har pisket mig, til jeg selv så blodet flyde – åh, om alt dette ved du jo ingenting … men jeg, jeg ved det!"

"Jo, du har ikke været stille i dine drømme, Arne, så jeg har … Men ikke dette blik – jeg beder dig! Forsøg at holde din tanke klare … se på mig: du har jo elsket mig så inderligt, du elsker mig endnu så inderligt, at du vil søge at bekæmpe dit sinds tåger?"

"Ja, jeg har elsket dig inderligt: du har været mig mere end livet, mere end himlen – og derfor er jeg også forvist derfra."

"Ikke derfor – så langt fra … Men vi vil ikke tale mere nu! Senere, når du får det bedre, må du fortælle mig, hvad du

mente med, at børn kan undgælde …"

Han fo'r heftigt sammen. "Det var denne tanke, jeg havde: jeg skulle netop til at meddele dig den, da hun" – han kastede et spejdende blik omkring sig – " med sine store, sorte øjne så mig dybt i sjælen og tvang hemmeligheden ud … hun har ikke dine øjne, for i dem ser jeg alt det gode, jeg nogensinde har set i livet, skønt de også er sorte; hendes trænger som skarpe pile ind i hjertet og river de gamle sår op!"

"Du må tilgive hende: hun var syg af den langvarige vågen. Da vi løftede hende op, havde hun mistet bevidstheden … og for resten svarede du hende ingenting."

"Men hun *spurgte* om noget – hørte du ikke det?"

"Ikke et bogstav!"

"Du ville ikke have haft hjerte til at spørge om … Men jeg bliver træt! I morgen … Arme Amelie, arme kvinde, dine øjne siger mig, at du har været i Himlen med dine bønner!"

Amelie lagde sine læber på den ulykkeliges pande og hviskede sagte: "Jeg bad for dig!"

"Vel ikke om min død?" spurgte han med anende heftighed. "Bed ikke om det, Amelie, for så … så … Pas på: jeg vil ikke dø, og jeg tilgiver dig aldrig, hvis du med dine tårer tigger mig fra jordelivet en eneste time før … Hu, det bliver koldt dernede i gravkoret! Når jeg indimellem har siddet og kigget på min egen grav, har jeg set … tys … mit eget genfærd vanke omkring, uden ro, altid med hollænderen på slæb, og *alle de andre* har slået kreds om os, mens en lille fugl, der sidder i toppen af et træ, har sunget dødssangen … for fuglen hørte med: han var før en … en …Har du hørt eventyret, Amelie?"

Den skælvende kvinde havde gemt sit blege ansigt i puden – lyden af hendes snøften skilte de forvirrede tanker i Holgersens hoved. "Græd ikke!" sagde han klagende. "Hvordan skal jeg dog også kunne svare for *dine* tårer … og børnenes … og Wills … Hvor har du gjort af Will?" spurgte han pludselig mut.

Amelie så på ham med et spørgende blik. "Ønsker du at se ham."

"Nej, nej! … men hvor er han? – kommer han blot ikke herind, når ingen er her! Det forekom mig, at hans øjne deroppe på Korsengen … har du hørt noget om dét?"

"Det er en ide, som blot svæver dig sådan for, gode Arne!" Amelie vidste intet om dette optrin, som faderen på hjemvejen havde forbudt Rosa at omtale.

"Jeg ved, hvad jeg ved … Er han her i huset?"

"Ikke en gang på Elfhagen. Jeg har fået ham anbragt for nogen tid på ***s præstegård, og han syntes ikke selv at have noget imod denne rejse."

"Det var godt!" Den syge virkede meget tilfreds … "I morgen skal jeg betro dig … det om forsoningen!"

6. Aftenscene mellem søstrene

"Jeg begriber ikke, at jeg endnu lever!" udbrød Hildur, idet hun gabende kastede sig ned på sofaen. "Sygdom i hver vrå, dårligt humør, forstemthed både ude og inde, ingen at tale med – endsige at skændes med. Intet nyt, alt gammelt, forslidt, utåleligt … ingen at fortrylle eller fortrylles af, intet kurmageri! … Vort hus er levende dødt … og nu går jeg snart fra det hele!"

"Hvis du," sagde Tekla, der sad på sengen i en halvt liggende stilling, "hvis du for nogle måneder siden havde haft en anelse om, at du en dag ville blive hjemsøgt af så mange savn, så er jeg vis på, at du, mens du endnu holdt lykken i dine hænder, havde båret dig lidt fornuftigere ad for at holde fast på den."

"Du har altid et godt forråd af bebrejdelser – kan jeg måske gøre for, at papa er syg?"

"Det kan du ikke, men jeg er overbevist om, at *hvor* syg han end er, ville du dog ikke blive træt af livet, hvis du havde haft nogen, der hjalp dig at bære det. Jeg mener en, som fandt sin lyksalighed i, under bestandig jubel, fjas og leg, at bære hele slæbet af dine varierende luner."

"Ja hvem kan jeg vel takke for, at jeg ingen har, der bærer det slæb, andre end netop dig? Men jeg forsikrer, at jeg ikke misunder dig din erobring."

Et utålmodigt suk fløj over Teklas læber, men hun indskrænkede sig til blot at svare med et blik af kold, ubeskrivelig ligegyldighed.

Hildur mærkede slet ikke, at Teklas lille udfald udelukkende var beregnet på at forjage ethvert indtryk, som hendes

pludselige ildebefindende om morgenen samt den derpå følgende tilstand havde kunnet frembringe.

I Teklas sjæl lå en stum fortvivlelsens bitre kval, en mørk og evig håbløshed; for nu ved sit dristige spørgsmål til faderen og dennes svar (dette ene sønderslidende skrig) havde hun fået den oplysning, at der lå et uoverstigeligt svælg mellem hende og Carl, et mord, et genfærd, genfærdet af Wills myrdede broder ville altid stå for hende og afspærre hende indgangen til jordens himmel!

Stille og alvorlig, tilsyneladende iskold sad hun der og lænede hovedet ned på puden, inderlig ønskende, ikke at dø – for hun håbede at kunne være sin moder og sine søskende nyttig – men at faderens drøm om en forsoning hernede ikke måtte vedblive at være en drøm – også hun troede på en sådan forsoning.

Stærk i vilje som i legeme havde Tekla, da hun vågnede op af den velgørende søvn, der var fulgt på feberen, fast besluttet ikke at overlade sig til en ufrugtbar sorg, en dræbende uvirksomhed. Hun måtte være sig selv lig – ingen måtte ane, at det *sidste* bånd mellem hende og Carl først var sønderrevet nu. Ingen måtte med den mindste formodning trænge ind i den mørke hemmelighed, der lå begravet i hendes tavse bryst. Og af alle disse forskellige årsager gjorde hun vold på sig selv – hvor dyrebar end et øjebliks fuldstændig åbenhed havde været hende – for sammen med Hildur at sætte sig ind i den tone, der før havde været vanlig mellem Hildur og hende.

Hildurs skarpe pil ramte altså ved siden af, for Tekla var aldrig gået i dybden, hverken hvad Viktors eller Hildurs følelser angik, idet hun anså dem begge for at være af den flygtige sort, der brænder i det ene øjeblik for straks at slukkes i det næste.

Og så, som begivenhederne havde udviklet sig, var hun tilmed tilfreds med den ulykkelige vending, hendes egen skæbne ved Hildurs medvirken havde taget – denne vending havde jo sparet hende for de kvaler, der ellers havde ventet: *selv* at måtte bryde med Carl …

"Du finder naturligvis, at det ville være alt for dybt under din værdighed at svare på anklagen?" blev Hildur ved efter i nogle øjeblikke forgæves at have ventet på en replik af Tekla. "Men jeg finder virkelig, at du her mellem os indbyrdes gerne kunne spare dig det besvær at spille dronning. Der er visse ting, som tager sig godt ud i selskab eller på afstand, men aldeles taber sig, når de ses i nærheden!"

"Skriv dig den bemærkning bag øret, min kære Hildur. Den vidner om, at du begynder at udvide din tankekraft på samme tid som din skarpsindighed. Specielt vil jeg råde dig til at lade den foresvæve dig, når du næste gang får nogen, der hjælper dig at bære livet."

"Og det er dig," sagde Hildur, hvis kinder blussede af fortrydelse, "der anses for et dyds- og et fuldkommenhedsmønster! Men hvis nogen havde hørt dig nu i aften, ville i det mindste *det* menneske sikkert være blevet rokket i sin overbevisning. Med din rolighed, din kulde, din ligegyldighed, ja, med hele din ufordragelige tante-air ærgre en anden en galdefeber på halsen! Jeg havde lyst til at gifte mig med gadefejeren, blot for at blive befriet for den plage daglig at trættes til døde af din ensformighed."

Rosa, som stod ved vinduet, beskæftiget med at beklæde sit fuglebur med frisk siv, havde endnu ikke sagt et ord, men med kummer mærkede hun, at ikke en gang den dybe ro, der gik

igennem huset, formåede at forene hendes søstres gemytter til harmoni. Dog nærede hun ligesom en anelse om, at Tekla var fremmed for den strid, hvori hun deltog. Rosa troede at kunne slutte dette af hendes blikke, hun nu og da opfangede, når hun, idet hun vendte sig fra fugleburet, betragtede Tekla, som på sin seng, med hovedet lænet mod sin bløde, hvide arm, og med de sorte lokker skødesløst bølgende om den hvide natdragt, lå der så skøn som det skønneste, kunstneren drømmer sig under det døde marmor.

"Du må ikke være så slem, Hildur," sagde Rosa, idet hun kastede de sidste sivblade fra sig, ilede hen til sofaen og satte sig hos Hildur: "Du gør Tekla bedrøvet!"

"Bedrøvet – *hun*? … jeg vil se, i hvis magt det står! … Men om hun også var bedrøvet, så for mig gerne. Jeg har desværre været det alt for ofte for hendes skyld! … men vent … vent!" – Hildur nikkede og lagde hovedet i sin lille hånd – "det bliver vel sommer endnu en gang?"

"Du *vil* altså slet ikke, jeg skal holde af dig?" hviskede Rosa og lagde venligt sin arm om Hildurs liv.

"Jo, det vil jeg, for du er for os, hvad blomsterne og fuglene er for dig … ja, ja … le ikke: du er vor lille fugl, som altid slår små forsoningstriller, du er vor blomst, for din mildhed, din sande hjertensgodhed er en frisk og yndig duft – der er blot den forskel, at vi ikke hæger om dig med den omhu, som du om dine favoritter, og det kommer deraf, at vi er mere egenkærlige end du."

"Ak, Hildur, hvorfra taler du så smukke ord i samme øjeblik, som du viser dig så ublid? Tør du vel påstå, til trods for alle dine drillerier, at du ikke i hjertet elsker Tekla?"

"Hører du, Tekla, hvad lillemor siger?" sagde Hildur, halvt afvæbnet. "Mener du, at vi holder af hinanden? … jeg tror vist, jeg, for min part, at det er temmelig fint!"

Tekla så op, og da hun fæstede sine store, sorte øjne på begge søstrene, stod der noget i dem, som fik dem begge til at fare sammen. Det var en tåre, og den sank snart ned til randen af de lange øjenvipper.

Som en pil fløj Hildur hen til sengen.

"Tekla, Tekla, holder du det allermindste af mig, så beder jeg dig: Vær så barmhjertig at sige mig det, og jeg vil gøre mig umage for at tilgive dig alle de fortrin, du har fremfor mig!"

Tekla rakte Hildur sin hånd og svarede med forandret, næsten bævende stemme:

"Du må ikke tro, at alle de er kolde, som bærer på et tungt og indesluttet sind. En del mennesker ser i livet snart en himmel fuld af uudtømmelig salighed, snart en ørken, mørk og trættende. Andre derimod en bane, der er lang nok til at bære både roser og torne, men om de end tror at bemærke, at rosernes antal er langt mindre end tornenes, forsager de dog ikke, men håber, at det ene jævner sig med det andet, idet de frem for alt trøster sig ved, at roserne og tornene er blevet plantet der af dem, som bedst dømmer, hvortil begge gavner. Jeg og du, Hildur, hører til disse jordens forskellige mennesker, men skal vore følelser derfor ikke mødes i kærlighed? Det kan de så meget hjerteligere, som de jo dog forenes i kærligheden til hende, som du så smukt benævnede vor fugl, vor blomst. – Kom, Rosa, og slut dig til dine søstre: de har dig at takke for, at deres gensidige fejl ikke har kvalt naturens ædleste følelser."

Lig en leende engel sprang Rosa med udbredte arme og med hjertet fuldt af salig glæde hen til de to, der var forenede gennem hende. Hildur havde kastet sig på knæ foran Teklas seng, i det næste sekund lå Rosa ved hendes side, og således sænkede alle tre i et inderligt favntag deres pander mod hinanden. Ord, tårer og suk smeltede sammen: det var en aftenbøn, hvori himlens serafer havde kunnet deltage.

Hildur var den, der talte først.

"Ak, hvis vi før havde haft en sådan stund, da ville sikkert meget være anderledes."

"Lad os tro," hviskede Tekla med tilbageholdt åndedræt, "at … det er bedst som det er. I stedet for det, vi har tabt, har vi fundet hinanden … og I kan tro mig, mine dyrebare søstre, nu, netop *nu*, er dette mere end alt andet. Sæt jer her hos mig … er det ikke herligt at føle, at vi kan være *meget* for hinanden?"

"Jo, så herligt," svarede Rosa, idet hun trak en skammel hen til den stol, Hildur havde taget, "at jeg derfor vil glemme, at også jeg, skønt ingen bryder sig om det, har *mine* bekymringer."

"Det gælder den stakkels Will," sagde Tekla med en næsten moderlig ømhed, "men du vil snart få ham tilbage, håber jeg."

Rosa rødmede og hviskede halvhøjt: "Ak ja, jeg tænker meget på Will … også!"

"Nu," fortsatte Tekla uden at lægge mærke til Rosas også, "nu skal vi se, hvad en forening som den, vi nu har indgået, formår – så længe vi var skilte i tanker, følelser og handlinger, kunne hyggeligheden her i huset aldrig vinde fast fod, for på tre voksne døtre beror naturligvis det største velbefindende i en familie. O, hvor vor stakkels moder, hun, som lider så grusomt, hun, som vi alle skatter så højt, vil føle sig lykkelig i sin dybe

smerte, når hun får at se, hvordan fred, ømhed og tillid slynger sig omkring os som et eneste bånd! Der skal ikke tales mere om den forvirring, den splid og elendighed, der går igennem det Mørkske hus, for ved os alle skal alt jævnes og ordnes således, at intet af det, hvorpå der desværre ikke *kan* rådes bod, trænger ud af huset! … vi må have doktoren til at beordre landluft for papa, og derude på det stille, skønne Elfhagen skal vi måske se ham efterhånden vende tilbage til livet, men skal livet end forblive dødt for ham, må man i det mindste ikke længere sige, at en ond ånd hviler over vort hus. Fra i aften har alle gode ånder fået indpas i det."

Tekla havde næppe udtalt det sidste ord, da Amelie trådte ind. Hvilket lægende syn for den af så mange smerter lidende kvinde at se sine døtre således sammen!

"Mama!" råbte de alle tre, og deres hjerter, deres øjne, deres hænder vendte sig mod moderen.

"Se, mama!" tilføjede Tekla. "Her har du dine døtre forenet i kærlighed og den faste vilje at være dig, alle som en, en støtte i bekymringen! Gud skal ikke forlade os, når vi holder fast sammen!"

Amelies hjerte fattede og tolkede datterens ord.

"Fred, kærlighed og fremfor alt enighed imellem jer alle, mine dyrebare, vil ikke blot forlene mig med dobbelt styrke, men også midt i denne ørken magte at skabe en lille grøn plet omkring os, hvor vi kan mødes i glad taknemmelighed mod Gud, som gav os det højeste, da han gav os indbyrdes kærlighed, for ved den kan vi bære alt … og *os* kan meget vente!"

Nu var det en elskende moders arme, der udstraktes om dem alle tre – nu var det mod en moders højt bankende hjerte, de tre

hoveder lænede sig – en moder modtog deres fornyede, hellige og rene løfter, bevidnede af den dalende sol, som kastede sit lys over hele gruppen.

7. Rosa

Den følgende aften stod Rosa, på sit yndlingssted, Visborg slots ruin, ved siden af flagstangen, og så ud over havet.

Dette hav, som hun så mange gange havde set i oprør, lå i aften spejlblankt. Fiskerbåden derude trak lange glitrende striber efter sig. I det fjerne, bag den svenske kyst, sank solen. De lette skyer antog efterhånden mere grelle farver, og et rosarødt skin spredte sig over himmel og vand, over byens tårne og lange rækker af vinduer. Mellem den glødende solkugle og stranden begyndte genskinnet af den førstes ild at udvide sig til en bredere og bredere vej, en guldindvirket løber til Skaberens fod. Men da ildkuglen kom nærmere sin våde grav, skiftede den form: først trak den sig ud til en aflang oval, så delte den sig i to smalle bælter og smeltede så igen sammen til én. Et par forvandlinger til – og den underste halvdel af solen var skjult bag horisonten, mens den øverste endnu nogle øjeblikke glødede i det stærkeste purpur, som et oplyst tempel, gennem hvilket al himlens herlighed glimrede.

Fuld af andagt over dette skuespil, som hun aldrig kunne få nok af at se på, slog Rosa hænderne sammen og lagde armene over kors over det ungdommeligt varme bryst; så stod hun med øjnene hvilende på havet, indtil hele det herlige syn opløste sig i en mild sommerskumring.

"Her, netop her," sagde hun til sig selv, idet hun lænede sig fortroligt mod signalstangen, "var det, at jeg først opdagede den gammeldags skonnert … ak, dengang anede jeg jo ikke, at jeg siden ville komme til at tænke så meget på ham! … Det er uhyggeligt," tilføjede hun i et hastigt tankeskift, "at papa ikke

kan holde op med det der ubehagelige smugleri. Lad mig se – når jeg tænker efter, er der kommet mange forskellige fortrædeligheder ud af det.

Først og fremmest blev et bekendtskab, der allerede på den første dag lovede os så megen fornøjelse, afbrudt på en alt for grim og sårende måde. Hvor vi havde det morsomt på spadsereturen, og hvor han senere om aftenen derhjemme var interesseret af den smukke historie om Jomfrutårnet, som jeg fortalte! Jeg følte mig selv så forunderlig fortryllet den aften, af den stakkels jomfrus skæbne – ikke fordi jeg ikke ellers er fortrolig med Unghanses datter, men den dag var det, som om hun og jeg var et, ligesom jeg kunne have givet mit liv for at skaffe hende den fred, hun endnu sukker efter … Ak, man forstår ikke, hvordan det kommer sig, at man ind imellem føler det, som om man havde vinger, som om man havde mod til at gøre alting: man kan græde, le, more sig, skændes, alting i det samme øjeblik, og alligevel bære hele himlen inde i sig! Jeg kan nu alligevel ikke rigtig huske, at jeg tidligere har følt på den måde, før omkring den tid, da far fik de smukke sjaler.

Forleden morgen, da jeg sad i vognen og ventede på mama, kom kaptajnen også, og vi snakkede så rart og muntert sammen. Jeg var mere barnlig, end jeg egentlig ville, men det gjorde ingenting, for han morede sig vist. Men så kom den væmmelige nat ude på Elfhagen: godset blev beslaglagt, den unge kaptajn blev indblandet i papas forretninger, og dermed var det glade samkvem, som ellers kunne have varet flere uger, på en måde afskåret. Det var den første store fortrædelighed; den anden erfarede vi snart, da han afslog fars indbydelser til

middag og aftenselskab … hvor hævngerrigt og væmmeligt af ham!

Og den tredje fortrædelighed kan jeg mindst af alle glemme: at der ikke blev noget af vort besøg i Jomfrutårnet. O, mit elskede tårn – at han ikke fik det at se, ikke fik lov at sidde på min lille bænk, ikke stå og se ud af glughullet! Hvor ville jeg ikke mange gange efter, når jeg gik derop alene, have haft fornøjelse af det besøg …

Den fjerde fortrædelighed var også ret alvorlig, nemlig at jeg lige så lidt fik lov til at høre ham spille fløjte, som han fik lov at høre mig synge til min guitar.

Men lad mig nu ret udgrunde den femte og sidste fortrædelighed, som overgik alle de andre: at det hele fik en så ufordelagtig indflydelse på hans humør, hans ømtålelighed og hans måde at tænke om papa, at han, da vi om aftenen mødtes ved Korsengen, stadig havde det i bitter erindring. For en stund syntes han dog at have glemt det hele, men Wills heftige skrig – jeg kan stadig ikke begribe, hvad Will havde at gøre der – ligesom blæste al varmen ud af ham. Jeg kan ikke finde nogen sammenhæng mellem dem, men det var som om han vågnede op af en drøm, besindede sig og forvandledes, og igen var det papas forretninger, der var skyld i det … han lod mig jo også tydeligt forstå det med sine sidste ord. Og så gik han bort uden at se, hvor ked af det jeg blev – jeg forstod nok at dølge det, da han ikke forstod at værdsætte det mere … Ak, der går mangen sol op og ned, før en sådan søkaptajn kommer til Visby, – og han, han kommer måske aldrig mere til vor ø!"

Rosa havde glemt tiden, mens hun var fordybet i disse tanker. Skyggerne trak nu sine mørke striber over

kirkeruinerne, over mure og tårne – alt i naturen var blevet stille.

"Hvor gerne blev jeg ikke her hele natten: her er så svalt, så roligt!" sagde hun, idet hun langsomt begyndte at gå ned fra ruinen. – "Men," lagde hun hastigt til, og i hendes skønne blå øje syntes i dette øjeblik – for at bruge gamle Halvars udtryk – selve Gud Fader selv at kigge ud gennem et lille spejl, "nu har vi det jo stille og rolige også *indenfor*. En sådan lykkelig stund har jeg aldrig før oplevet, som da vi alle tre lå forenede ved mamas bryst … og dog skal der jo efter sigende findes en endnu større lykke! Hvor det må være vidunderligt at være *meget* lykkelig – hvis jeg engang bliver det, tror jeg, at jeg vil græde af glæde over at være Gud så nær … Men før jeg går hjem, skal jeg dog sige godnat til Unghanses datter!"

Hun stod i nogle minutter med blikket rettet mod tårnet.

"Se – stikker der ikke ligesom en lille hvid sky ud fra tårngluggen? … Ak nej, jeg indbilder mig så meget, jeg har så mange, mange tanker, men næsten ingen af dem giver mig nogen fornøjelse mere, undtagen dem, som genkalder mig mindet om den store, raske sømand, den rare konstabel … Gamle Snurre-Mats glæder sig nok nu med min gave – den venlige gamle mand, der tog mod den forliste styrmand og hans invalide ven! Sådan et venskab, som mellem den unge kaptajn og hans konstabel, det forstår jeg mig på. Jeg kan se det hele for mig, selv hvordan den fattige, forladte dreng om morgenen stod uden for kogehuset i London, hvor han senere gjorde bekendtskab med den rare mor Kitty … Ak, at han dog ikke selv kunne fortælle mig nogen af sine interessante ungdomseventyr – men selv om vi ofte nok traf sammen og

snakkede hyggeligt samme, kendte vi dog ikke hinanden nok … og Jentzel hed han, akkurat som stakkels Will!"

Ved denne erindring om Will, som hun nu mindre end før havde i tankerne, fo'r der en rødme over Rosas kind. Hun var ikke stand til at gøre rede for, hvorfor hun følte ligesom en slags modvilje mod Will, lige fra den aften, hvor han begik den dobbelte besynderlighed, først ved sit skrig at forstyrre hendes og den unge kaptajns møde, og bagefter med denne forfærdelige vildskab at holde hende tilbage og kryste hende ind til sig så hårdt, at hun næsten tabte vejret.

"Men jeg vil ikke," hviskede hun hen for sig, mens hun gik videre, "jeg vil ikke regne ham det til skade, den stakkels dreng!" Det var tydeligt, at Rosa ville holde den lille modvilje nede, hun bar i sig. "Han var ganske vist oprørt over noget, som ingen kan begribe … Men hvorfor skulle han dog sendes til præstegården? Der ligger noget hemmeligt mellem papa og Will, som jeg ikke kan regne ud, men som nok er meget forfærdeligt! Men nu lød det dog på Tekla, som om han ville få lov at komme tilbage. Hun mente, da jeg fortalte hende om *mine* bekymringer, at det kun var *Will*, jeg tænkte på … Altid skal jeg anses for at være et barn … det var kun kaptajn Stangerling, der havde andre tanker!"

Rosa stod nu ved siden af det hemmelighedsfulde tårn, hvor Unghanses datter på en så frygtelig måde havde måttet betale gælden til sine forfædres by.

"Ak, om din sjæl kun havde ro i lysets bolig!" sukkede den unge pige, som aldrig kunne glemme den dystre fortsættelse af eventyret om Jomfrutårnet; i sin livlige og alt for let ophidsede

fantasi så hun ofte for sit blik jomfruen, der ventede på en ny, ren jomfru, som ville have modet til at frelse hende.

Længe stod Rosa stille, med sin hede pande mod den kolde mur, og tænkte på kong Valdemars elskede og det dystre sørgetog.

En vægters hæse røst forkyndte, at midnatstimen var inde. Da fo'r den unge pige heftigt sammen – så sent havde hun endnu aldrig være alene ude – og idet hun kastede et blik mod tårnets gabende sorte døråbning, skælvede hun rædselsslagen: Tog hun fejl, eller klang der ikke ligesom en hammers dumpe slag … raslede det ikke i muren? Rosa var næsten ved at besvime ved tanken om at se Unghanses datter træde ud, da et vældigt nys drog hendes sjæl ud af dens vildfarelse. Inden hun dog var kommet helt til sig selv, åbenbarede ingen mindre end gamle rådmand Salzwedel sig med hammer i hånd – og den natsværmeriske skattejæger og den generte, overtroiske ungmø stod næsten lige forlegne over for hinanden; begge havde jo så at sige grebet den anden på fersk gerning.

"Det er ikke nogen tid at være ude på for dig, barn! Det ses, at I har uorden hjemme, når du sådan får lov at løbe rundt på egen hånd."

"Å, det er ikke så farligt – jeg vidste blot ikke, at klokken var blevet så mange."

"Nå ja, vort Visby er jo ikke lige så farlig som en stor by, men i alle tilfælde følger jeg nu skønjomfruen hjem – og jeg må vel love, at jeg ikke skal sige noget om din udflugt, så der ikke er nogen, der ler ad dig, min lille sværmerske!"

"Måske jeg kan gøre onkel den samme tjeneste?" spurgte Rosa skælmsk, idet hun tog den arm, den gamle tilbød hende.

"Ja, min dukke, for det kunne nok være, at nogen ville le, hvis de nu mødte gamle Salzwedel i sådant selskab her midt om natten … Se så, nu er du hjemme – god nat med dig, mit barn!"

"God nat, onkel – og tak for selskabet!" Rosa sneg sig sagte op ad trappen.

Da Rosa kom ind, sad Hildur endnu ved vinduet, ganske tavs og ubevægelig – sådan plejede hun sjældent at sidde.

"Åh, er du oppe endnu, søde Hildur … Men hvor er Tekla?"

"Hun gik ind til papa for en tid siden; hun havde nu hvilet sig så meget, at hun nok kunne udholde at våge, sagde hun. Papa sover for øvrigt temmelig roligt nu – så hun nok sidde og nikke i sofahjørnet … Men hvor har du været henne så længe, kære Rosa? Jeg ville ikke gå til ro, før du var kommet."

"Åh, jeg har bare gået og tænkt mine egne små tanker!"

"Jeg er dog sikker på, at vi må have tænkt på det samme?" vedblev Hildur med en usædvanlig svag stemme.

Rose kunne ikke svare på denne formodning, men hun var ganske overbevist om, at hvor end Hildurs tanker havde været, havde de næppe mødt hendes.

"Du siger ikke noget, Rosa, fordi du frygter at såre mig, som ofte er så letsindig … men nu – jeg blues ikke ved at betro dig dette – har jeg netop siddet og overvejet alt det gode, som burde komme af vor inderlige forening her i aften. Jeg har prøvet alt, hvad Tekla har sagt, jeg har prøvet Teklas hele væsen, og jeg er fuldt og fast besluttet på sammen jer begge to at arbejde på at gøre vort hjem bedre og hyggeligere end vi hidtil har haft det … Ak, jeg har jo altid været så egenkærlig, som om

jeg alene er kommet til verden for min egen fornøjelses skyld: Jeg har haft så mange planer, som ikke har været rigtig gode, fordi jeg ikke selv har være god – og det hele kommer af min skinsyge mod Tekla. Nu føler jeg ikke mere på den måde: vi elsker hinanden, og skal sprede denne kærlighed i hele vort hjem, til vore forældre, som ikke er så lykkelige … Sig mig nu, om vi ikke har haft de samme tanker?"

Stærkt rødmende lænede Rose hovedet mod Hildurs skulder. "I aften," hviskede hun, "har du haft meget ædlere og mindre egenkærlige tanker end jeg!"

"Det er vist kun noget, du tror, Rosa – hvornår har du vel sidst haft en egenkærlig tanke? Nej, tro mig, man bliver først egenkærlig, når man bliver forelsket!"

"Men kærligheden kommer jo fra Himlen – hvordan kan den da gøre mennesket egenkærligt?"

"Fordi – hvor himmelsk den end er – Himlen dog kun findes her på jorden."

"Det forstår jeg ikke!" Rosas tonefald røbede, at hun ikke ville have noget imod en lille lektion over dette emne.

"At tænke på den vi elsker og alt, hvad der har forbindelse med ham" – fortsatte Hildur, idet hun antog en alvor og en værdighed, der passede sig for en matrone, der taler om en gammel erfaring, hun har gjort for tyve år siden, og som hun nu vil videregive til sin datter – "er jo allerede, forstår du nok, egenkærligt, for den vi tilbeder er jo en del af os selv, og i denne tilbedelse glemmer vi mange andre ting, eller måske snarere *alt* andet, som vi ellers skylder vor opmærksomhed."

"Det er vel ikke alle, der bliver sådan?" spurgte Rosa med et genert blik på sin søster.

"Å nej, det vil jeg ikke sige … Men ved du, Rosa, at jeg har tænkt over noget, som jeg tror vil give os en dyb og langvarig glæde og forene os for altid?"

"Hvilket, søde Hildur?"

"Jo, vi tre søstre burde altid og for evigt være nok for hinanden! Jeg foreslår, at ingen af os gifter sig, men at vi i stedet lever som fortidens eventyrfrøkener på vort lille trylleslot Elfhagen. Den ene frier efter den anden kan få lov til at drage bort med uforrettet sag, indtil der bliver en hel hær af afviste riddere, som det ville komme til at hedde i visen om de trende søstre … Nå, Rosa, hvad mener du, hvad tror du – ville det ikke være poetisk? … Min Gud, hvor mange sukke ville der ikke lyde i Elfhagens park, hvor mange tåre, presset frem af smerte og krænket stolthed, ville der ikke fældes på den jord, mens vi, der nød vor skønne frihed, aldrig lod os bevæge, men levede i et paradis af uudsigelig fred og glæde!"

"Jo, men bare vi dog ikke kom til at kede os alt for meget!" bemærkede Rosa, som ikke følte noget særligt kald til at følge Hildurs forslag.

"Hvad siger du? Aldrig havde jeg dog troet, at der ville komme nogen indvendig fra *dig* – du, som blot er et barn, der ikke engang ved, hvad du forsager!"

"Åh, jag kan vel nok forestille mig et og andet!"

"Ja, så, du har forestillinger – det overrasker mig virkelig … Men når jeg rigtig tænker efter, så er det jo sandt: den slags kommer helt af selv, når man fylder femten år. Men tro du blot mig, der hele tre gange har givet mit ja og lige så mange gange har trukket det tilbage, at friheden dog er det herligste af alt … Vi burde for resten også stifte en jomfru-orden, hvori vi ville

optage alle smukke piger, der delte vore anskuelser – det kunne næsten blive en slags kloster!"

"Ja vel, kære søster, men hvad skulle egentlig formålet være med det?"

"At blive lykkelige, naturligvis! Det er jo kun på grund af de dumme mandfolk, alt ondt kommer her i verden – det er gennem dem, vi lærer os at blive onde. Lad dem fare, så de selv kan begræde deres gamle vildfarelser, deres gamle overmod, deres gamle letsindighed, så kan det være de kunne forbedre sig i fremtiden, når vi ..." Hildur holdt inde, usikker på, hvordan hun skulle fortsætte.

"... blev kanoniserede til helgener og gav plads til andre, der kunne blive lykkelige!" fuldendte Rosa for hende.

"Ja, netop ... eller noget i den retning. Imidlertid vil vi nu sove på det. Det afgjorte er i hvert tilfælde, at hvordan det så går med vores orden, så vil vi tre kun leve for hinanden ... I al fortrolighed" – Hildurs ansigt fik et udtryk af mørk bekymring – "der er så mange besynderlige ting i papas forhold, så ... Gud alene ved, om vi ikke ... Men læg dig nu, mit kære barn, og drøm om ..." Hildur smilede og kyssede Rosa på panden.

"Hvem skal jeg drømme om?"

"Om din store dukke ... God nat, min lille fugl, min lille blomst!"

"Min store dukke," tænkte Rosa, "hvor er Hildur dog enfoldig, at hun bilder sig ind, jeg kun drømmer om frøken Ebba ... nej, vist ikke! ... Men de stakkels små, hvor de dog alligevel må være kede af deres flytning! De kunne vel gerne få lov til at blive her, især siden Ebbas hat aldrig blev færdig, og jeg selv nok alligevel ikke rigtig er blevet stor denne sommer heller!"

8. Den jordiske forsoning

"Her er jeg nu, Arne! Intet menneske ser os nu, ingen kan høre et ord herfra … tal nu åbenhjertigt: jeg er rede til at høre på dig!"

"Sig mig først – hvad har Tekla forrådt?"

"Intet, men så vidt jeg har kunnet forstå, har hun angret dybt, hvad hun vovede. Jeg fatter dog, *hvordan* hun kunne gøre, hvad hun har gjort – hun martredes af fortvivlelsens uvished, hun havde fået et halvt lys, hun ville have et helt, for derefter at indrette sine fremtidige forhold."

"Hvad kommer *hendes* forhold dette ved?"

"Alle dine døtres forhold er jo så nært forbundet med dine, at du ikke burde kunne spørge således! Du ved, at den Salzwedelske familie er stolt – ja, jeg fristes til at kalde fru Ringeborg en hovmodig kvinde."

Holgersen svarede ikke, men stirrede blot på sin ægtefælle.

"O, nej," skyndte hun sig at svare på dette blik, "de har ikke en gang den fjerneste anelse om, hvad der er blevet forrådt i dette værelse siden din sygdom, men Tekla ville hellere dø end forene sig med et hus, som en gang – Guds veje er jo ikke altid vore – kunne få grund til at angre forbindelsen."

"Men," stammede Holgersen, blegnende ved forestillingen om, hvad han havde kunnet åbenbare i sin fantaseren, "Teklas forlovelse var jo allerede hævet forinden … sig sandheden rent ud, for jeg *vil* vide alt!"

"Nu vel: Tekla har længe anet, at din sindsuro havde en dyb og farlig grund. Du har ved en eller anden lejlighed under dine vandringer dernede i hvælvingerne ytret ord, som hun har opfanget, hun, som af kærlighed og omhu bevogtede dine

skridt, for at de ikke skulle blive bevogtet af andre. Mig har hun først betroet dette, efter at hendes forlovelse var hævet – og du ved nu årsagen til, at hun år efter år, trods sin virkelige, dybe kærlighed til Carl, har vægret sig ved at bestemme tiden til brylluppet og til sidst taget sit løfte tilbage."

"... mens hun i sin sjæl har forbandet den, der gav hende livet!"

"O, min Gud, nej – dertil er hun for alt for ædel og gudfrygtig!"

"Sligt glemmes, hvis hun elsker, elsker på den måde, der ligger i hendes blod!"

"Nej," svarede Amelie rødmende, "således er ikke hendes kærlighed: den kan beherske sig; men for at kunne det, må den ikke have det ringeste håb, og jeg tror heller ikke," – Amelies stemme blev næsten uhørlig, "at den har noget mere."

Holgersen vred sig på lejet i krampagtig angst.

"Mit liv, min ære for verden i to kvinders hænder," mumlede han. "O, at jeg skulle blive så elendig!"

"Er dette ikke en bespottelse, Arne?" sagde Amelie alvorligt, næsten strengt, "dit liv og din ære kunne være faldet i værre hænder – kærligheden og pligten er tro vægtere, når det gælder en dem betroet hemmelighed."

"I kan ikke beherske jeres ansigtstræk, jeres blikke, sådan at de bliver uigennemtrængelige, hvis nogen alvorligt *prøver* på at udforske ... to stakkels kvinder ... Ak, hvem der havde mod til at dø! Angsten myrder mig tusinde gange hvert døgn, men den vækker mig atter for at lade mig dø på ny! Hvilket liv, Amelie!"

"Ulykkelige mand," – Amelie sank ned ved sengen – "hvis du dog formåede at vende dig med hele din sjæl til ham, som alene

kan husvale! … Beder du varmt, beder du oprigtigt om en stråle af lys i dit dybe mørke?"

"Ak, tal ikke om at bede – jeg kan ikke bede … Havde den nat blot ikke været! Der gives en Gud, som hævner! Husker du … Jentzels jammer over den tabte søn – erindrer du, hvordan han truede med at kalde den til regnskab … den, som … Nej, jeg holder det ikke ud – jeg kvæles af denne hede, denne kval!"

Amelie gøs; hun rystede som et espeløv.

"Du … du …" stønnede hun … "dine feberfantasier har altså haft en grund: du … Nej, det er umuligt – jeg kan ikke se ned i denne afgrund, så sort af synd! Den skotske sørøver, som overfaldt det franske fartøj …"

"Ti, kvinde – er du vanvittig … du hvisker ikke: du skriger! … Du vil altså se mig for lovens domstol … du vil se mig brændemærket, du vil høre mit hoved rulle fra blokken? … Og dig, slange, sluttede jeg til mit bryst … dig velsignede jeg … og du – du forråder mig!"

Han sank udmattet tilbage.

Amelies tårer var stivnede på kinden – hendes blod var stivnet. Hun kunne ikke mere tale, men hun så på sin vilde, forfærdelige mand med blikke, der endnu i deres uforbeholdne rædsel og afsky havde et udtryk af kærlighed.

Sådan hengik flere minutter. Kun deres hjerters banken vidnede om, at de endnu åndede blandt de levende.

Da bøjede Amelie sit hoved.

"Jeg har svoret," hviskede hun sagte, "at tilhøre dig tro i liv og død, og med dette forsæt er jeg beredt til at følge dig overalt; om du end forlades af hele verden, om du end forlades af dig selv, skal jeg dog aldrig slippe dig! Findes der imidlertid en

udsoning på jorden, så lad os skynde os at søge den … jeg har dog ingen anelse … Men kom først til dig selv, tving dine tanker til klarhed – disse tilbagefald til forvirring og raseri vil ellers ende med fuldstændig at berøve dig fornuften."

"Jeg skal forsøge at fatte mig! Men tror du ikke, Amelie, at vanviddets glemsel vil være en vellyst for den, hvis største rædsel er at *huske*?"

"Jeg tror," svarede Amelie med stor selvbeherskelse, "at du i en sådan tilstand ikke ville miste bevidstheden om dine kvaler: Dit vanvid kunne jo måske blive en evig genoplevelse af den skrækkelige nat. Søg derfor fornuftens lys, for kun ved det kommer du ud af mørket."

"Ja, ja, jeg søger også! Måske ville jeg dog en gang have fundet et glimt af fred, hvis ikke han, denne *anden* fra Gävle, havde nedrevet alt, hvad jeg havde bygget op. Også han kan volde mig meget ondt: han var med, da *Snarensvend* … Men jeg tror, Donnert er død nu … jeg har ikke hørt fra ham i mange år."

"Har du nogen slags formodning om, at kaptajn Stangerling skulle være i familie med Will? Jentzel sagde jo selv, at han ingen pårørende havde."

"Det sagde han, og han havde ikke mere grund til at lyve i det kapitel, end jeg til at tro på noget familieskab – det er blot navnet og den besynderlige lighed i ansigtstrækkene, der forvilder mig. Men hvis vi blot iler med at fuldbyrde, hvad jeg har i tankerne, så kan han siden komme, når han har lyst og gøre slægtskabet gældende, hvis der skulle være noget."

Ved disse sidste ord fo'r der en trækning af en for Amelie uforklarlig hån over Holgersens læber.

"Lad mig høre dit forslag, Arne! Du har vel ikke sinde at forsone, hvad kun gennem Guds nåde kan forsones, ved en eller anden mindre retfærdig handling?"

"Du, Amelie, som har sådan et sikkert blik, har du ikke mærket, at der er ved at ske noget ejendommeligt med Will?"

"Jo, det kan jeg ikke nægte!" svarede Amelie, som, slået af en ny tanke, følte, hvordan blodet fo'r hende til hovedet.

"Nå, ser du: hvis Will nu gennem os kunne opnå en fuldkommen lykke, så er jeg overbevist om, at den salighed, som kommer af det for *hans* vedkommende, vil blive afdraget på min skyld. Hvad jeg i afsind og ulykkeligt nødværge – og jeg har jo allerede svoret dig til, og gør det igen, at det alene *var* nødværge – forbrød mod Jentzel, gjorde jeg godt i en anden sammenhæng, og mod en, som stod ham lige så nær."

"Udtryk dig noget tydeligere!" sagde Amelie med dirrende stemmende.

"Hør da: Da jeg om aftenen før den ulykkelige morgen, du ved, gik over Korsengen, fandt jeg Will, som havde sneget sig fra Elfhagen, ved Rosas fødder. Hans følelser brød ud i vilde gebærder, som tydeligvis skræmte hende. Hun begreb intet, men kærlighed, dyb og afsindig kærlighed talte ud af *hans* øjne og hele væsen!"

"Videre, Arne!" stammede Amelie ængsteligt.

"Hvad mener du, om jeg lod ham vide, at jeg har besluttet at give ham den, han elsker, til hustru?"

"Men du har ikke ret til at føje en ny synd til dem, der allerede tynger din samvittighed. Eller tror du, at børn ingen fordringer har på deres forældre – er disse Himlens gaver kun en vekselmønt, hvormed vi betaler vor gæld?"

"Amelie, Amelie! Det er dig, *dig*, hos hvem jeg alene har fundet et hjerte, der siger dette! Vil du da sætte dig imod det eneste, hvorved jeg kan håbe på salighed?"

"Tal ikke således, Arne – dette håb er falsk!"

"Nej, det er det eneste!"

"O, langtfra! Forestil dig blot dette ømme, glade barn fastlænket for et helt liv til den stumme Will – forestil dig *ham* grebet af mistankens, af skinsygens raseri! … hvilket ægteskab, hvilken grænseløs elendighed! Nej, Rosa må ikke ofres!"

"Så gå da fra mig alle sammen, I falske trøsterinder! I kaster mig i afgrunden, skønt I kunne have reddet mig … ja, også du! Din kærlighed er slukket, jeg ser det nok – forlad mig med dine døtre, inden … Nej, så vidt vil det dog ikke gå: En mand, der ikke ejer en gnist af håb hverken for denne eller den kommende verden, holder ikke på livet! … Gå, forræderiske kvinde, forlad mig, inden jeg også forbander det øjeblik, da du for anden gang skænkede mig den gave, du nu atter har taget tilbage!"

"Nej, nej, endnu har jeg ikke taget min kærlighed tilbage; din er jeg i selve afgrunden, hvis mine tårer og bønner ikke kan udløse dig … Men for at spare dig endnu flere kvaler, endnu større ansvar … lad ikke Rosa blive ofret – på mine knæ bønfalder jeg dig! Alle hendes sukke vil ellers en gang, så sandt som der er en Gud – og det er det – brænde som ild på dit hjerte!"

"Er hun ikke blod af mit blod? Lad hende da forsone faderens brøde! … Og desuden: ved du, om hun ikke kunne elske Will – hun er jo så god imod ham?"

"Hun er god imod enhver, som hun kan være til gavn og som viser hende ømhed. Hun fatter jo ikke en gang Wills følelser,

som du selv bemærkede. Besvarede hun dem derimod, ville hendes eget hjerte nok lære hende at begribe den stummes … Men jeg gyser, når jeg forestiller mig den stund, da vi skal sige til hende: 'Stakkels barn, du må ofres – din fader fordrer, at du gennem hele dit liv skal lænkes til din døvstumme barndomsven!' … O Gud, Arne, vær barmhjertig – det er umuligt!"

Holgersen svarede ikke, men forvandlingen i hans ansigt talte om en ny forestående kamp: øjnene begyndte at lyse af en unaturlig og fortærende ild, brystet svulmede, en sitren gennembævede hans lemmer – han stirrede på sin hustru med vilde blikke.

Fortvivlet vred Amelie sine hænder, hendes hjerte skælvede af frygt for døden; men nu sank hun, ude af stand til at kæmpe længere, ned ved den halvt vanvittiges leje. "Vær rolig, Arne, vær rolig; jeg lover at betænke mig … jeg …"

Men han hørte hende ikke mere. Et voldsomt anfald indtrådte; han rasede og skreg med sønderrivende smerte under sin fordoblede kval: "Amelie! Amelie! Kom ihu, at du på dommens dag skal stå til ansvar, fordi du har kunnet redde mig, men ikke ville!"

Næste aften – efter lange og tunge kampe og en hel nats overlæg, under hvilken håbet nu og da hviskede om muligheder, som det dog kun var fremtiden forbeholdt at kunne give – lovede Amelie, med sin hånd i hans, at hun ikke længere ville modsætte sig offeret.

Men hun tog også det hellige løfte af ham til gengæld, at Rosa endnu ikke skulle indvies i den grusomme hemmelighed. Moderen ville lidt efter lidt forberede hende på den bitre lod, der var beredt hende.

Fra dette øjeblik af blev Holgersen rolig, og hans helbredelse gik så rask, at familien snart kunne flytte ud til Elfhagen for den øvrige del af sommeren.

Og her indtrådte endelig en rolig tid, som Amelie nød med stille taknemmelighed. Dog kunne hun ikke finde virkelig fred, for Rosas skæbne lå hende tungt om hjertet, og jo oftere hun hørte sin mand omtale dette som en afgjort sag, desto mere gøs hun af frygt for denne fremtid, som hun i sin nød havde anerkendt, i håbet om – ja på beregning af – at den aldrig ville blive til virkelighed.

9. Hildur i kloster

I hele otte dage efter udflytningen til "Vindenes Lysthus" gik Hildur med nøgleknippet i et bånd om livet, med et sort slør fantastisk draperet omkring de lysebrune lokker og med en mine fuld af en så dyster og alvorlig værdighed, at Tekla, sin dybe hjertesorg uagtet, nær havde leet højt en aften, da Hildur sagde til hende med en vis andægtig resignation i tone og mine:

"Ak, Tekla, hvor lykkelig er man dog ikke, når man glemmer sig selv, for kun at leve for sine pligter! Det forekommer mig, at både papa og mama, du, Rosa og jeg selv ligesom er blevet andre mennesker. Hvor er vi dog tilfredse i vor ensomhed! Jeg tåler ikke, at nogen forstyrrer den, og hvis Viktor ville ophøre med sine besøg, ville det virkelig være en velgerning: ikke fordi han stadig sætter mit hjerte nogen som helst bevægelse – så langt fra – men ved hans besøg kommer dog alligevel fremmede tanker ind og blander sig i min stille fred … Lyt, Tekla … hør hvordan vindene taler, hvordan træernes kroner taler med hinanden med en sagte susen! Hvorfor skulle vi, som får lov til at nyde alt dette, dog behøve selskab? Nej, jeg foretrækker langt vor klosterlignende ensomhed, vor kærlighed til hinanden og vor enighed: den skal aldrig, aldrig forstyrres!"

Således talte Hildur i slutningen af den første uge, idet hun med søsterlig ømhed rakte Tekla den ene og Rosa den anden hånd.

Men inden man havde nået lørdagen i den anden uge, havde mere end ét suk, fuldt af … taknemmelighed over, at hendes ønsker var blevet så nøjagtigt opfyldte, trængt sig over hendes læber.

Viktor, som vel havde mærket, hvor besværet Tekla var af hans stadige fortrolighed, nu da hans hjælp ikke mere behøvedes, trak sig dybt såret tilbage. Andre besøgende venner kom heller ikke til Elfhagen og forstyrrede familiens ensomhed – man vidste nok, når man var overflødig: ikke engang den venlige lille sjæl moster Taga, som ellers besøgte alverden, lod høre fra sig.

"Hvor man dog bliver hurtigt glemt!" sagde Hildur nu, idet hun på grund af hovedpine bar et hvidt tørklæde, som havde en frappant lighed med en nonnes hovedbeklædning, over panden.

"Vi har hinanden," svarede Rosa, "du forlangte jo ikke mere, Hildur?"

"Jeg forlanger ikke mere nu heller. Jeg reflekterer blot; refleksioner er en naturlig følge af det stille og tilfredsstillende liv, vi fører her … Så du, hvor hønsefrikasséen smagte papa i middags? Jeg har selv lavet den, og da mama takkede mig for en god middag og sagde, at hun aldrig havde smagt mage til sveskesuppe, forsikrer jeg dig, lille Rosa, at jeg ikke ville have byttet min glade følelse bort for tyve knæfald af en elsker."

"Men hvorfor sukker du så dybt, når du udtaler denne smukke tanke?" spurgte Rosa listigt.

"Fordi mit bryst er besværet af en byrde, der klemmer mig så hårdt, at jeg må sukke, sukke dybt, ja stundom ganske voldsomt, for at få luft."

"Sådan går det vel også stakkels Will," sagde Rosa i en forandret tone. "Ak, hvad foretager sukkenes søn sig nu?"

"Han går vel og græder efter sin hjertenskær, som han ser i sine drømme."

"Stakkels gode Will! Hvor er hans hjertenskær – sikkert ikke her på jorden?"

Rosa lagde hånden over øjnene og græd, da hun tænkte på Will og hans hårde skæbne, lidet anende hvor nær hans og hendes var forenede, at hun, netop hun, var den "hjertenskær", som Hildur mente.

Imidlertid svandt ugerne på det så paradisisk skønne Elfhagen.

Alle var lykkelige der undtagen Hildur, som dog stadig påstod om sig selv, at hun var den allerlykkeligste.

Nu havde hun imidlertid lært "nødvendigheden" af *selv* at køre ind til byen for at gøre indkøb til husholdningen, og under dette påskud forlod hun sit elskede kloster hver anden dag. I byen var hun næsten altid hos fru Ringeborg, der var blevet så indtaget af hendes omvendelse og store huslighed, at hun ofte i stilhed ønskede, det havde været Hildur og ikke Tekla, hendes Carl havde valgt – se, det var en svigerdatter, som vidste, hvad ærbødigheden for en svigermoder fordrede!

"Der bliver en eksemplarisk kvinde ud af denne unge pige!" plejede fru Ringeborg at bemærke til moster Taga. "Sorgen har været hende nyttig, den har lutret hende, og hvis …" Men her afbrød fru Ringeborg altid sig selv og talte om noget andet.

En formiddag i begyndelsen af oktober befandt Amelie sig med sine tre døtre i den mellemste etages smukke salon, der sædvanlige arbejdsværelse. Holgersen, som nu var så vidt restitueret, at han kunne beskæftige sig med forskellige småting, om end kun for et øjeblik ad gangen, sad i

almindelighed i en af de små kahytter og bladrede i en eller anden bog. Efterårsvindene legede i det luftige hus og greb i løvværket omkring gravpladsens hvide urner.

Hildur, som var blevet bleg, mager, utålmodig og gnaven efter to måneders klosterliv, kastede pludselig sit arbejde bort og råbte:

"Nej, mama, jeg vil i det mindste ligge syg i byen, der kan jeg dog blive tilset af en læge!"

"Kære barn, hvad snakker du om: ligge syg – du er da ikke syg?"

"Er jeg ikke? Jeg har gået med denne brystklemmelse i to måneder! Jeg har opofret mig for alles velbefindende, men da tilsyneladende ingen ser, at min begravelsesdag nok snart nærmer sig, skylder jeg mig vel i det mindste selv så meget at tilstå, at mine kræfter nu er udtømte!"

Tekla og Rosa vekslede et blik, som Hildur heldigvis ikke så; moderen derimod sagde ømt:

"Har det ikke været til din egen fornøjelse, barn?"

"Jo vist har det, mama, men til sidst kan man vel blive led og ked af det, der var bedre end at gå som husholderske her i dette vindomsuste, kolde og uhyggelige hus."

"Men vor søsterlige forening, vor jomfruorden?" udbrød Rosa, ude af stand til at betvinge en ungdommelig latter, som harmonerede så udmærket med akkorderne på guitaren … Rosa var netop beskæftiget med at indøve en lille ny vise.

"Hvor den Rosa dog er fuldkommen utålelig!" Hildur knejsede. "Synes moder ikke, at hun er blevet noget næbbet?"

"Det er blot dig selv, der er ophørt at være *helgen*!" hviskede Rosa, som var sprunget op og havde bøjet sig ned til Hildurs

øre. "Ser du nu, at det blev alt for kedsommeligt, at … at …"

"Rosa, vær så god at holde din barnlige tunge i ro – jeg føler mig usædvanlig mat i dag!"

"Hvor sørgeligt!" klagede Rosa. "Der er altså intet håb om at kunne overtale dig til det, jeg har fået i kommission?"

"I kommission?" Hildurs mimik forkyndte straks en tilbagevenden til livet ved denne blotte tanke om en smule forandring.

"Jeg tør næppe nævne det for dig."

"Hvorfor ikke?"

"O, det er så verdsligt, alt for verdslig for dig, som elsker at være afsondret fra hele verden."

"Tag dig i agt, Rosa!"

"Så trættende for dig, som er syg!"

"Vil du så holde inde med dine dumheder?"

"Kan du da virkelig udholde at gå på bal, Hildur? – kan du være med i en selskabsforestilling? Og ville du påtage dig at spille elskerinde over for den ny herredshøvding?"

Hildur fo'r op og fløj Rosa i armene.

"Hvad siger du, budbringerske fra Himlen … et bal, en selskabsforestilling, en elskerinderolle? Åh, *den* rolle tror jeg da, jeg vil kunne spille *con amore* … Og jeg, som ikke vidste, at den ny herredshøvding var kommet! Er han ung?"

"Hildur, Hildur," sagde moderen med et halvt smilende, halvt straffende blik, "du er minsandten meget syg!"

"Hør, hvem er det på trappen?" Hildur fo'r sammen, men sad i næste øjeblik ved sit arbejde, stille og flittig og ganske *døv*.

Det var løjtnant Viktor, der kom, og hans skridt genkendte Hildur så godt, at hun fik hjertebanken ved den blotte lyd af

samme.

"Velkommen, min gode Viktor!" sagde husmoderen indbydende, "vi har ikke haft den fornøjelse at se dig i lang tid."

"Tante er alt for venlig!"

Løjtnanten kyssede fru Mørk på hånden og bukkede for de unge damer. Man så, at han *ville* vise sig ubesværet, men det mislykkedes som sædvanligt, når det kom an på at beherske en følelse, som han tusinde gange havde svoret at besejre og dog alligevel *måtte* underkaste sig.

Bleg og tragisk, med forvoksede bakkenbarter, halvlangt hår, der smøg sig romantisk om den smukke jagtfrakkes nedslåede krave, og så dystre blikke, at Hamlet selv næppe kunne opvise magen til, stod vor løjtnant der, stiv, mørk, fåmælt og dog i den bedste stilling, der lod sig antage af en mand mellem *to* elskerinder, mellem en dobbelt ild; for på trods af den lidenskab, der fængslede hans sjæl til Tekla, drog en gammel, uforklarlig, inderlig trang ham dog nær hen til den stol, hvor Hildur sad.

"Har du nyheder fra byen?" spurgte Rosa.

"Jo, til Tekla, og det tilmed af en art, som formodentlig vil være hende højst behagelige." Han nærmede sig Tekla og så på hende med et udtryk af en så dyb og kvalfuld uro, at det vakte hendes opmærksomhed.

"Hvilke nyheder mener du, Viktor?" Hendes stemme røbede intet, men hendes hjerte bævede, for hun frygtede for at høre, at Carl var kommet tilbage.

"Her har du dem!"

Viktor lagde et brev i hendes hånd: det var fra Carl, men da det var forsynet med poststempel, beviste det, at han ikke var i

Visby.

Med en beundringsværdig ro lagde hun brevet i sin sykurv og fortsatte med at arbejde.

Viktors øjne åd hende; men da Tekla ikke så op, og hans blik således ikke fik lejlighed til at møde hendes, fortsatte han, idet han vendte sig til husmoderen:

"Inden fjorten dage har vi Carl her, efter hvad rådmanden meddelte mig i morges."

Tekla syede og tav, men Hildur spurgte med en rødmen, som dog ingen lagde mærke til:

"Hvornår flytter vi ind til byen, lille mama?"

"Hvis vejret tillader det, bliver vi her vel en lille tid endnu," svarede Amelie, idet hun rejste sig og gik ind til sin mand, som ikke godt tålte at undvære hende længe ad gangen.

"En kort tid!" gentog Hildur med en fortvivlet mine, "så kan vi lige så godt flytte ned i gravhvælvingen … Finder du ikke, Viktor, at her går ligesom en iskold dødsvind gennem sommerhuset og spiller i skibstakkelagen, og at de gamle galionsfigurer derude ligner grinende genfærd, så jeg ræddes blot ved at se på dem?"

"Jo," svarede han med den dybeste stemme, han kunne mønstre – men ak, den nåede ikke Teklas øren – "her går virkelige en dødsvind gennem stuen!"

"Kors, Viktor, du overrasker mig," vedblev Hildur, idet hun med et fortroligt blik stirrede på målet for sin tidligere kærlighed. "Jeg kan ikke erindre mig, at du opførte dig sådan, da du og jeg havde vort lille drama, men du *burde* have gjort det, for det ligger bestemt for dig … Se blot, Rosa, hvor dette blik, denne stemme, hele hans stilling klæder Viktor – skulle jeg have noget at anmærke, ville det være om hans påklædning."

"Ja, jeg beklager!" bemærkede Viktor koldt.

"Du kan gøre noget bedre: afhjælp fejlen en anden gang! Denne frakke røber sit slægtskab med den der, du nok kan huske, som var ved at gøre dig vanvittig, da du første gang så dig i spejlet, og som du sidenhen, fortrædelig over at den ikke gav dig nogen fornøjelse, brugte til at fremstille lokkefugle af … Ak, hvor den stakkels frakke må være blevet overrasket over sin skæbne!"

"Dens tidligere ejer har måske endnu mere grund til at undre sig over, at et fruentimmer ulejliger sig med at dvæle ved så ubetydelige minder!"

"Men denne erindring har jo sin årsag! Vi talte om *harmonien* – jeg ser dig bære en frakke, som ligner den nævnte, finder, at den gør en dårlig figur på dig, og råder dig af rent og skært venskab, af smag, jeg til og med af egennytte – at anlægge dig en noget mere dyster farve, et mere alvorligt snit, for så, på min ære, bliver du ganske uimodståelig!"

Viktor rødmede, men svarede hende ikke – hendes spotske og letsindige drilleri vakte hans harme, samtidig med at den sårede ham dyb. Nu rejste Tekla sig oven i købet og tog sin sykurv med sig, idet hun gik ud.

"Min bedste Viktor," fortsatte Hildur, som i øjeblikket – for at vise sin ligegyldighed – ikke tog sig af, hvilket indtryk hun ellers gjorde, "der skal være selskabsforestilling i byen; jeg skal sikkert spille første-elskerinden – du skulle vel ikke føle dig foranlediget til at spille elskerens parti?"

Rosa – som hidtil havde siddet stum, med hænderne hvilende på guitaren kunne ikke længere tavs sidde og høre på dette. Det gjorde hende desuden ondt for Viktor, som, langt fra

at falde ind i sin gamle tone, forlegent stod og vred og vendte på sin hue, og påfaldende mindede en myg, som var kommet for nær til lyset og var ved at brænde op, samtidig med at den forsøger at slippe væk.

"Nej men se," råbte Rosa, "klosterklokken er jo halv to, Hildur! … du kommer til at gøre din runde, *du*, som er forstanderinde, og opofrer dig for os!" Rosa smilede venligt og skælmsk til Hildur, der omvendt tilkastede hende et blik fuldt af ærgrelse.

"Fra i morgen må enhver, der ønsker det, tage roret i dette kloster. Jeg kører til byen – og den dag, jeg kommer til Elfhagen igen, er der sikker syv måneformørkelser! … vær så god at dække bordet, mamsell spidslærke, og gør dig så færdig til at overtage nøglerne!"

Hildur rejste sig og svansede ned ad trappen.

Viktor tilkastede sin frelsende engel et taknemmeligt blik; og nu ilede også Rosa ned for at hjælpe til.

Viktor blev alene.

"Hvornår," sagde han til sig selv, idet han trådte hen til vinduet og skuede ud over det landskabet, der lå smukt i sine efterårsfarver. "Hvornår skal jeg blive, hvad jeg tidligere var? Og hun, *hun* … ikke et blik! Er jeg da så ubetydelig – har jeg vist mig påtrængende som en nar? Jeg tjente hende, så længe hun behøvede mig, og da modtog hun min tjeneste villigt, men da hun ikke længere trængte til den, viste hun mig bort, og min eneste virkelige trøst er kun den, at hun ikke har troet med et blik, en hentydning at behøve at minde mig om at det, der er passeret indenfor sygeværelsets vægge, bør blive der. Hun stoler

på min ære – og det er en rigdom i min fattigdom at vide dette! Men nu kommer *han*, og alt bliver igen ved det gamle!"

Havde Viktor i dette øjeblik kunnet se ind i Teklas kammer, ville hendes holdning, som hun sad der med brevet i hånden og blikket stift rettet mod himlen, have overbevist ham om, at intet blev ved det gamle. Men han var himmelvidt fra at ane, hvad der skulle indtræffe samme eftermiddag.

Ved bordet viste Tekla sig ikke, men efter at kaffen var taget bort, kom hun ind, rolig i sit ydre som sædvanlig – og hvem blev løftet til himlen, om ikke Viktor, da hun spurgte ham, om han ville tage fløjten og akkompagnere hende til pianoet!

10. En afgørende samtale

Ved Teklas helt uventede forslag – for Viktor havde aldrig akkompagneret hende før, hvor ofte han end havde bedt hende om det – så alle op. Pianoet stod nemlig ikke i denne sal, men i den øverste.

"Vil du ikke, at vi skal tage den *quatremains*, vi indøvede sidst?" spurgte Hildur uvilkårligt.

"Nej," svarede Tekla i en bestemt og afvisende tone, og idet hun gjorde en indbydende bevægelse mod vindeltrappen, lod hun Viktor gå foran, men fulgte lige efter, idet hun kastede et blik til moderen, som denne besvarede med et ømt, men sørgmodigt smil. Moder og datter forstod sikkert hinanden.

"Vil du ikke at gå op og høre på musikken?" spurgte Hildur og så på Rosa.

"Den hører man lige så godt her nede – og desuden er det jo let at begribe, at Tekla vil tale med Viktor i enrum."

"Å ja, for Tekla går alting an, men min Gud, hvis jeg indbød et mandfolk så ugenert til at musicere med mig under fire øjne, så skulle man få se en ståhej over min ubetænksomhed og letsindighed! Himmel og jord ville da komme i oprør!"

"Du har ret, kære barn," svarede moderen, "for der er meget, der passer sig for Teklas alvorlige karakter, som aldeles *ikke* passer sig for dig. Den samme handling får forskellig farve, når forskellige personer udfører den."

"Det ved jeg nok, mama, at alt, hvad jeg gør, får en forkert kulør, men …" Hildurs kind glødede blodrødt, og hendes øjne fik en glans, som lyste klart i skumringens halvlys … "men der

findes mange ting, som, hvor forkerte de end ser ud, kan være mere rigtige end det rigtige."

"Men dog, min lille Hildur, hvis jeg ikke følte, at Viktor nu er død for dit hjerte, kunne jeg tro, at jalou…"

"Ja, det var lige det, der manglede: at mama mener, jeg er skinsyg!" Nu fik Hildur en lovlig anledning til at bryde ud i gråd. "Det kan være lige meget, hvordan man foruretter mig … Skinsyg – min Gud, hvilken tanke, og så fra mama til og med! Jeg, som anser Viktor for mindre end ingenting … Jeg, som ler ad min gamle naragtige kærlighed og spøger med den, som man spøger med enhver anden dårskab … Jeg, som er så kold som is – *jeg* skulle være skinsyg … nej," sagde hun, idet hun tørrede tårerne af de luende kinder, "jeg er vel klogere end som så!"

"Nå, men så er alting jo godt, min Hildur, og du behøver vel ikke tage sagen så heftigt op."

"Hør," hviskede Rosa, "hvilken smuk duet!"

En klokke lød i det samme: det var fra Mørks kammer.

Amelie rejste sig, nikkede et venligt farvel til sine døtre og trådte ind til manden, der sad tavs og indesluttet, med dybt furet pande og blikket som sædvanlig fæstet på gulvet.

"Du bliver så længe borte, Amelie – sæt dig hos mig og tal med mig, det er kun, når jeg hører *din* stemme, at jeg lider mindre!"

"Min stakkels Arne!"

Amelie tog plads ved siden af ham i sofaen, og idet hun lagde sit hoved ned på hans skulder, hviskede hun ømme ord i hans øre.

"Ak," sagde han efter en kort tavshed, "hvor jeg længes efter den dag, da jeg gør Will bekendt med den erstatning, jeg har tænkt mig at give ham for den uret, jeg har gjort ham! … Har du sagt noget til pigen?"

"Endnu ikke. Så længe Will befinder sig så godt, som den gode provstinde skriver til mig, lader vi sagen hvile."

"Men jeg får ingen hvile, før den er afgjort!"

Nedenunder smøg Rosa sig om bag Hildurs stol og lagde sine arme ømt om hendes sænkede hoved. "Du er så stille, Hildur – sig mig blot, om … om du er ked af det?"

"Til *dig*? … Ak, Rosa, hvis du blot snart blev stor, så kunne du forstå!"

"Jeg forstår meget, gør jeg, mere end du tror!" hviskede Rosa, og en fin rødme, som skumringen skjulte, lagde sig over hendes ansigt. "Vil du græde ud ved mit bryst, Hildur, så græd blot!"

"Ja, men hvis jeg græder, er det fordi jeg er syg, og derfor har let til gråd … Rosa, hvis du skulle tro noget andet …"

"Hvad så, Hildur? Hvis jeg havde elsket, ville jeg dog aldrig kunne tåle nogen forandring – hvilket under, om du …"

"Men jeg er ligeglad, hører du!" udbrød Hildur harmfuldt, stødte Rosa fra sig og fløj op på sit kammer.

"Stakkels Hildur," sagde Rosa i en godmodig tone, "mon ikke det føles *meget* bittert, hvad hun for tiden erfarer … jo, det skulle jeg da tro!"

Der oppe i den øverste salon kastede lamperne i det store forgyldte skib op under loftet sin stråler ikke alene over de små

emaljerede kanoner, hvorfra de kom, de gyldne, bred loftsbrædder, den mangefarvede glaskuppel og den med himmelblåt fløjl betrukne sofa, men også på flyglet og den skønne kvinde, som nu, efter at tonerne var døet bort under hendes hænder, syntes at lytte efter sjælens toner … ja, de blide flammer lånte også en mystisk belysning til den mandlige skikkelse, som, med fløjten trykket mod panden, holdt blikket stadigt rettet med hende, som dog måske ikke i øjeblikket erindrede sig hans nærvær.

Der forløb nogle minutter i dyb stilhed.

Da så Tekla op på den unge løjtnant med et godt, venligt og fortroligt blik, et blik, som Viktor kun havde kunnet ane i sine drømme, for ikke en gang i drømme havde han kunnet se Teklas blik brænde af kærlighed. Sådanne flammer måtte, hvis de fandtes hos hende, ligge begravede i hendes sjæl – i hendes øjne viste de sig aldrig.

Men hvad Viktor så, var nok til at lade ham føle hele tyngden af en frygtsomhed, for ikke at sige forlegenhed, der aldrig havde besværet ham før. Han vovede ikke at tro, at der var spor af opmuntring i dette blik. Hvis han tog fejl, hvis han måske blev afvist med foragt, ville han aldrig mere kunne opløfte sit blik til hende.

"Viktor," sagde Tekla endelig, idet hun gav ham et vink til at sætte sig ved siden af hende, "vi har aldrig talt om den sørgelige tid, da du var så meget for mig og mama. Dit opofrende venskab, din utrættelige iver for at tjene os, har efterladt en dyb taknemmelighed hos mig – frem for alt, Viktor, har jeg vidst at skatte den delikatesse, som senere har gjort dig til en så sjælden gæst hos os."

"Det var en nødtvungen delikatesse!" svarede Viktor med al den beherskelse, han formåede at mønstre. "Tekla, jeg tør ikke fortælle dig, hvad den har kostet mig – jeg tør ikke besvære dig med et emne, som er dig så ligegyldigt som mine følelser … du har ikke villet se, hvordan min sjæl, min kraft bukker under i denne strid!"

"Har du aldrig hørt, hvordan tider og forhold forandrer sig? Vi to, min gode Viktor, har oplevet så mange omskiftelser sammen, set de mørkeste ting så utilslørede, at vi allerede kan betragte os som stående i et ganske nært forhold til hinanden."

"For Himlens skyld, Tekla! Vil du drive gæk med mig – eller … Men nej, det er ikke muligt, at de kan indeholde en mening, som jeg tør vove at fortolke i den … den … men tilgiv – ak, tilgiv mig … Jeg ved, at jeg har misforstået dig!"

"Det er muligt, Viktor, hvis du lægger en dybere betydning i mine ord, end de har. Jeg var forlovet i tre år med Carl – han klagede ofte, især i den senere tid, over at jeg ikke elskede ham nok. Hvad tror du om dette forhold?"

"At du elskede ham mere, end han forstod."

"Var det således, hvorfor viste jeg det da ikke?"

"Enten fordi det nu ligger i din karakter at synes kold. Eller … men forskån mig for at tale om det!"

"Nej, det vil jeg ikke! Til en begyndelse må vi være fuldstændig oprigtige mod hinanden."

"Nuvel – jeg troede længe, at du på din side ikke bedømte Carls indre tilstand rigtigt. Du anså ham for at være mindre begavet med dyb følelse, fordi han er rigt begavet med praktisk forstand."

"Og hvad tror *du* om ham?"

"Vis dog barmhjertighed imod mig, Tekla! Jeg har været letsindig, men jeg besidder et hjerte, som ikke lider mindre fordi det føler heftigt."

"Svar mig på mit spørgsmål angående Carl, gode Viktor, jeg lægger stor vægt på det – siden skal jeg svare dig på *dine* spørgsmål."

"Carls følelser kan synes lunkne, i overensstemmelse med hans natur, men jeg har set dem anderledes. Carl vil aldrig glemme dig i hele sit liv. Så længe han kan skabe sig et håb – og længe efter det, hvis du ikke opfylder det – vil hans sjæl være hos dig."

"Tak for disse ord, Viktor, de beviser mere end alt andet, at du er et godt og ædelt tænkende menneske. Og nu vil jeg sige dig, at netop fordi Carls brev hos mig har stadfæstet den samme overbevisning, som du har ytret, var det mit ønske at have en samtale med dig."

"Og nu, Tekla, har jeg dit løfte om at svare på *mine* spørgsmål!" sagde Viktor, og hans øjne skød brændende lyn mod hende, som svagt rystende på hovedet fremhviskede det ene ord: "spørg!"

"Bedrager den smertelige anelse mig, der lyder i min sjæl: 'Du behøver mig?' Disse øjeblikke, fulde af en overjordisk salighed, der tilkastes mig – må jeg ikke snart bøde for dem med den ydmygelse, atter at se mig stødt bort som en unødvendig, overflødig ting?"

"Viktor," svarede Tekla med denne yndige, indtagende værdighed, der var hende så egen, "Hvis jeg har såret dig ved en tilbageholdenhed, der i mit forhold var så naturligt, så tilgiv mig for den gode menings skyld. Jeg havde fattet den

forhåbningsfulde tanke, at din følelse for mig ville slukkes lige så hurtigt som den antændtes."

"Du aner ikke, Tekla, du, som er så ren og ædel, denne følelses ophav – du aner ikke, at den er straffen for et forræderi … og netop fordi den er en straf, er den dobbelt håbløs. Har jeg vel vovet i tydelige ord at udtale, hvad min sjæl, mine øjne stadig har lagt for dagen? – Nej, for jeg ved, at selv om vi nu begge er frie, at jeg er dig så uværdig, at du, om du vidste alt, måske endog ville hade mig!"

"Hvad du nu hentyder til, hverken vil eller bør jeg vide: jeg ved kun, hvad du har gjort for mig … ja, mere end det: jeg ved, at du viser den højeste uegennyttighed, den ædleste glemsel af, hvad der *muligvis* kan komme til at angå dig selv, idet du, skønt du ved så meget, dog antager, din lykke kan skabes ved en forening med vort ulykkelige hus. – Du ser, at jeg taler åbenhjertigt."

"Du taler således," sagde Viktor, idet han henført sank ned for hendes fødder, "at jeg bønfalder dig om tilladelse til at tjene dig for hele livet! Gør med mig, hvad du vil, forskyd mig blot ikke helt, for efter at have levet disse øjeblikke, ville jeg hellere gå fortabt i et evigt mørke."

"Viktor, min trofaste ven, hvis du holder af mig, så stå først og fremmest op – og tilgiv mig dernæst, at jeg siger dig, at alle sådanne scener er mig yderst modbydelige … kort sagt, de trætter mig!"

Dette iskolde bad havde umiddelbart den virkning, at det, om ikke ligefrem afkølede, så i det mindste holdt Viktors følelser i ave. "Jeg glemte," sagde han med genvunden fatning, idet han hastigt rejste sig op, "at man hos dig ikke vover at være

menneske: du tillader vel menneskelige følelser røre sig omkring dig, men du tillader dem ikke at vise sig."

"Nu går du for langt i dine slutninger: det er blot overdrivelsen, jeg afskyr. Således som du har set mig før, således vil du altid se mig, og jeg vil blive mere end ulykkelig, hvis den mand, jeg valgte mig, fordrede mere, end det stod i min magt at give."

Viktor, som havde sat sig, sprang atter op, men satte sig igen.

"Tekla, det er en dræbende pine sådan her, roligt og stille, som talte vi om vejret, at afhandle emner, ved hvis blotte berøring blodet syder og hjertet slår hurtigere … Men jeg sidder nu her ubevægelig som en automat – gør blot pinen kort. Du ved, har længe vidst, at jeg ville give det halve af mit liv, for i den anden halvdel at kunne kalde dig min … du ved, at jeg uden betænkning vil betale denne salighed med … ja, med enhver pris!"

"Nu taler du klart og tydeligt, Viktor! Men er du sikker på, at du ikke siger mere, end hvad du vil stå ved, når dit blod bliver roligere og koldere?"

"Så sikker, at hvis –" Viktors stemme sank ned til en sagte hvisken – "dette hus i morgen bliver omringet af retfærdighedens … jeg håber, du forstår mig? Vi har jo våget ved den samme seng! … at jeg dog ikke ville mene, at jeg havde betalt denne salighed for dyrt!"

"Jo," sagde Tekla med et dybt og tungt suk, der bevidnede den indre kval, hun søgte at holde nede, "det ville være at betale en lykke for dyrt, der dog aldrig kunne blive mere end halv!"

"Halv?"

"Jeg kan ikke elske dig sådan, som du måske håber, Viktor!"

"Men bliver du først min, skal jeg lære dig at elske mig!"

"Gør dig ingen illusioner: jeg bærer en andens billede i mit hjerte – jeg elsker Carl, men jeg vil ikke tilhøre ham."

"Nej," sagde Viktor med unaturlig ro, "fordi du bæver ved tanken om, at der kunne komme den dag, da han ville fordømme denne kærlighed – du elsker ham så højt, at du vil betage ham *ethvert* håb."

"Jeg nægter det ikke, Viktor. Du er alene, uden en stolt, ømfindtlig familie – til dig lænker alene *et* bånd mig. Jeg ønsker at forbinde din ære endnu nøjere med min, og jeg har troet, siden jeg så, at der lå en dyb alvor i din kærlighed, at om jeg end blot kunne byde dig en roligere følelse, ville dog allerede min hånd gøre dig lykkelig og måske gengælde den store gæld, jeg har til dig … men jeg har muligvis overvurderet min formåen."

"Er det dit alvor? Du, du vil blive min – vil erkende dig for verden som min forlovede?"

"Ja, hvis det gør dig lykkelig – på de betingelser, jeg har sagt."

"Himmelske Gud! Om du gør mig lykkelig! *Din* ære betror jeg *min*: som min brud giver du ikke Carl så meget som et blik, uden at jo hele verden tør se det!"

"Ingen forsikringer desangående – dit kendskab til min karakter bør være nok for din ro … Men Viktor – ingen dårskaber! Jeg vil have lov til at tale med Carl ligesom med enhver anden, og det, fordi der er mig mere end dig om at gøre at overbevise ham om mine følelser."

"Og fra dette øjeblik," – Viktor sluttede Teklas bævende hånd i sin – "er du min, hvis da ikke hele denne scene er det rene hekseri, en drøm?"

"Din, Viktor, for livet og døden! Men du må ikke forråde vor hemmelighed før om nogle få uger – jeg vil have tid til at vænne mig til det nye forhold. Og før om et år vil jeg ingen tale høre om bryllup, men hvis du efter dette års forløb endnu nærer de samme tanker om mig – som måske ikke har behandlet dig ganske rigtigt – så er jeg din, det sværger jeg dig til for Gud! … Men lad nu vor samtale ende uden noget udbrud af følelser – din egen finfølelse fortæller dig vel, hvor ubetimelige de ville være. Vi skal derimod begge varmt bede til Gud, at han giver os kraft og mod til at opfylde de forpligtelser, vi har påtaget os."

Hun rejste sig, og Viktor, som vidste, at han burde være i Himlen, men dog desværre ikke var der, den stakkels Viktor udstrakte sine arme, for tydeligt at blive overbevist om, at det var en virkelig elskerinde og intet drømmesyn, der åbenbarede sig for ham.

Tekla modsatte sig ikke denne ceremoni, der bekræftede trolovelsen. Hun gik endog så vidt i sin føjelighed, at hun imødekom Viktors hemmelige ønske om en nøjere besegling, ved at hun rakte sin purpurmund frem til kys. Men næppe følte Viktor sine læber gløde mod dette kølige purpur, før ro og fornuft var som blæst bort. Med hele sin stormende naturs fulde heftighed sluttede han den skønne kvinde til sit hjerte, og ikke et, men utallige kys brændte på hendes modstræbende læber; han var ør af vild henrykkelse, ligesom grebet af et vanvid ved den svimlende salighed, der så pludseligt var blevet ham til del.

På Teklas ansigt lå et udtryk, der snarere var overraskelse end harme, da det endelig lykkedes hende at befri sig fra Viktors dristige omfavnelse.

"Godnat!" sagde hun stille, roligt og behageligt køligt – som en kølende aftenbrise efter en glohed dag. "Husk på, at du ikke må gøre vor forbindelse bekendt, før jeg tillader det, og besøg os ikke oftere her ude."

Med disse ord forlod hun Viktor, der sank ned på divanen, beruset af alle de stormende følelser, for hvilke han havde været et bytte.

Lamperne i det forgyldte skib begyndte at brænde mere mattere: deres stråler, der samlede sig i kuplens glas, lignede nu mere en månebleg skumring … Et forhæng i værelsets baggrund raslede sagte. Et hoved viste sig. Et blik – umuligt at gengive – traf drømmeren på divanen. Derpå sank forhænget, og bævende læber hviskede:

"Så er det dog kommet så vidt!"

11. Den moderlige runde

I sit eget ensomme kammer sad Tekla senere på aftenen i en lænestol, med Carls brev hårdt sammentrykket i den ene hånd, mens hendes brændende pande hvilede i den anden.

Døren gled sagte op; moderen viste sig.

"Nå, mit barn … jeg aner noget!"

Tekla sprang op og kastede sig til det hjerte, der så godt forstod hendes.

"Alt er afgjort, mama – og det er godt, for nu vil jeg sikkert være roligere, hvad der så end venter os."

"Intet af det, der svæver for din opskræmte fantasi, rammer os, mit barn. Denne rædsomme hemmelighed stiger ikke op af havets skød for at straffe de uskyldige. Men dog er det mig, som om min samvittighed er blevet lettet for en byrde, siden jeg ved, at *han*, i hvis bryst *vor* hemmelighed hviler og evigt skal hvile, er blevet belønnet og forenet med os."

"Belønnet!" gentog Tekla og så dybt ind i moderens øjne. "Jeg har dog mine skrupler, mama. Jeg frygter for, at vi måske snarere misbruger denne bedårede og ædeltsindede unge mands kærlighed."

"Hvad i Guds navn mener du? Elsker han dig ikke med en lidenskab, der har fået ham til at anse din hånd for det højeste mål, han kunne vinde?"

"For øjeblikket jo – men hvis …"

"Lad disse skygger fare: Du har belønnet ham med det højeste, du har kunnet give, og jeg velsigner dig for at du betaler af på vor fælles gæld … o, jeg ville have lidt meget, hvis forbindelsen med Carl var blevet fornyet! Den tanke ville

uophørligt have foresvævet mig, at han, som *aldrig* har gjort for os, hvad Viktor har gjort, skulle have fået den pris, som Viktor var for ædel og fintfølende til at fordre, skønt hans blik stadig tiggede og bad om den."

"Men lad mig tilstå, mama – for jeg vil ikke holde noget hemmeligt for dig – at bevæggrunden til min handlemåde langt fra er så ren, som mama forestiller dig."

"Jeg forstår dig ikke!"

"Jeg frygter endog for, at du vil fordømme mig, men bliver jeg Viktors hustru, skal han i det mindste ikke med tilbundne øjne modtage sin såkaldte lykke."

"Forklar dig! Jeg indrømmer, at jeg i grunden undrer mig over, at din beslutning blev afgjort så hurtigt – og især undrer det mig, at den netop blev afgjort i dag, da jeg formodede, at indholdet af Carls brev havde stemt dig ganske anderledes."

"Det var netop hans brev, der bestemte mig for at opstille en uoverstigelig mur mellem mig og ham … Læs, mama!"

Tekla rakte moderen brevet, der lød således:

> "Jeg kommer tilbage, Tekla, for i min sjæl råber en stemme uophørligt, at jeg forhastede mig med den handling, der brød vort bånd, men jeg føler også, at det ikke er brudt – jeg føler, at *du* for mig er livet eller døden. Forbered dig på, at jeg intet middel lader uforsøgt til at besejre din modstand: du skal blive min, og endnu en gang skal du kalde mig din
>
> *Carl.*

Senest om en måned ligger jeg for dine fødder."

Amelie så på sin datter. Det var hende, som kendte Teklas dybe kærlighed til Carl, umuligt at begribe, hvorfor dette brev ikke netop havde bevirket det modsatte af, hvad det havde burde.

"Nuvel, mama. Jeg kan ikke tilhøre Carl! Jeg kender hans karakter – intet ville formå at forsone ham med rædslen ved at være en svigersøn til ..."

"Tys! Hvor du er skånselsløs ... hvad nytter det igen at vende tilbage til disse forfærdelige omstændigheder!"

"Dertil, at vi ikke bliver alt for overraskede, hvis de ved en eller anden tilfældig lejlighed skulle komme os nærmere ... Nok, mama, siden min gruelige anelse blev vished, blev min beslutning urokkelig, ikke at forbinde mig med Carl. Nu trues jeg dog af, hvad der var værst og sværest at modstå: hans egen nærværelse, hans faste forsæt at sejre ... og i denne nød valgte jeg at ..."

"Jeg forstår dig," afbrød Amelie hende med dæmpet stemme, "og jeg kan ikke skjule min smerte for dig over, at det ikke var en ædlere følelse, der afgjorde dette skridt. Hvis nogen her er blevet stedmoderligt behandlet, så er det Viktor, for under sådanne omstændigheder anser jeg den for ulykkeligere, på hvem dit valg er faldet, end ham, som du har afvist."

"Men hvis det havde været anderledes, mama ... hvorledes skulle da vor taknemmelighedsgæld da være blevet betalt?"

"Den højeste kærlighed er virkelig den højeste egoisme," sagde Amelie tankefuldt. "Kender Viktor motivet til din

handlemåde, og finder han endnu under disse omstændigheder sin lykke i at modtage, hvad du vil give ham?"

"Det gør han, for han ved, at om jeg end ikke kan give ham kærlighed, så kan jeg dog heller ikke tilhøre hans rival, og desuden ved han også, at de venlige følelser, jeg nærer for ham, er nok til at gøre ham mig oprigtig kær. Men desuagtet har jeg for at sikre mig mod selvbebrejdelse, opstillet det vilkår, at brylluppet ikke må stå før om et år. Nærer han endnu efter denne tids forløb det samme ønske, så er jeg beredt til at holde mit løfte."

"Godt – det bifalder jeg. Og nu vil jeg ikke tilføje et ord mere, for fra den time af, du for Gud har givet Viktor – det være sig nu af hvilken som helst grund – løftet om din troskab og hengivenhed, vil du også være ham og hans dybe, ædle tillid mere værdig."

"Med Guds hjælp, mama! … Men endnu et ord – Hildur?"

"Hildurs egenkærlighed og forfængelighed vil blive såret, *er* allerede blevet det. Hun vil måske bilde sig ind, at hendes forrige tilbøjelighed flammer op, men hun er desværre – skønt det her kan kaldes en lykke – så letsindig og så let at trøste, at hun efter nogle dages, i det mindste efter nogle ugers, forløb ganske har glemt det sår, hun har fået, og i Viktor kun ser en broder."

"Endnu et øjeblik, mama! Jeg har aldrig vovet at berøre en genstand, som vi dog begge kender: den forsoning, papa imødeser for at vinde fred …"

"Det er min dybeste, min mest nagende sorg for øjeblikket! Jeg kan ikke se det gode, herlige, venlige barn, der ikke har den fjerneste anelse om den skæbne, der venter hende, sidde der i

hele lange timer som en kvidrende fugl og lytte til de hemmelige gensvar, hjertet giver på de toner, hun lokker ud af guitaren, uden at bæve for det øjeblik, da hun erfarer, at netop disse gensvar, som hun anende længes efter og måske tror at høre, aldrig skal lyde for hende."

"Godt for hende," svarede Tekla sagte, "hvis hun aldrig lærer dem at kende – kærligheden skænker ingen lykke!"

"Men et helt liv, som aldrig berøres af en varmere ånde – o, min stakkels, stakkels Rosa!"

"Er da hendes skæbne afgjort?"

I Teklas blik lå, trods den nylig ytrede lykønskning, den dybeste deltagelse.

"Fuldstændig! Det er den eneste tanke, der kan holde håbet ved lige i Arnes sjæl – dog vil jeg udsætte det, så længe jeg formår!"

Amelie sluttede sin ældste datter i sin favn, kyssede hendes pande, og gik derpå ind til Hildur.

"Hvad er der galt med dig, kære barn? Er du syg?"

Hildur lå udstrakt på sofaen med hovedet begravet mellem puderne.

"Jeg har hovedpine, mama – jeg sagde jo før i dag, at jeg var syg, men hvem tror på mig!"

"Elskede barn, hvem kan tro alt, hvad du siger, min lille Hildur? Ikke engang i dette øjeblik tror jeg, at du virkelig er syg. Lad mig se dine øjne, barn, og skam dig ikke for din moder. Hun har grædt så mange slags tårer, at hun nok også forstår dine."

"Men herregud, hvorfor vil mama bestandig påstå, at jeg har grædt? Jeg kunne danse, hvis det kom an på det! Men jeg dør

ganske sikkert, hvis jeg ikke får lov til at flytte til byen!"

"Nuvel da, min Hildur, så skal du denne gang få din vilje! Men lad mig sige dig …"

"Ingenting, moder … for Guds skyld, ingenting, ikke et ord … Der findes ikke noget i verden, jeg bryder mig mindre om end det, mama har i sinde at betro mig!"

"Jeg har ikke i sinde at betro dig noget, det er tvært imod mig, der vil have *din* fortrolighed."

"Den skal mama også nok få, så snart der foregår sig noget i eller udenfor mig, som jeg ikke selv ved råd for! Men, søde, rare, elskede mama, vær nu så god at gå – jeg vil endelig være alene!"

"Men er da din moder ikke det samme som din samvittighed, du stædige, egensindige barn? Ser jeg ikke klart i din sjæl, og hvis du lod mig dele denne snart overståede smerte, ville du finde, hvor langt lettere den ville blive at bære."

"Men når jeg nu ingen smerte føler, hvad mener mama så, jeg skal foretage mig?"

"Så godnat, Hildur – behold dine følelser for dig selv, siden det gør dig lykkeligere! Et må du dog betænke, og betænke alvorligt. Hvad der end kan indtræffe, er det følgen af din egen vilje, og når man høster den sæd, man selv har sået, har man ingen ret til at føle sig ulykkelig."

Hildur svarede ikke anderledes end ved at drage moderens hånd ind under sjalet, hvori hun havde svøbt sit hoved, og efter at hun havde trykket et langt, varmt kys på denne hånd, vendte hun sig om til den anden side.

Med en rysten på hovedet, en brændende bøn på læberne, forlod Amelie sin anden datters værelse, hvorpå hun gik endnu

nogle skridt og endte runden med at se ind til hende, der måske lå moderhjertet allernærmest.

Men inden Amelie åbnede døren, der gik ind til Rosas lille kahyt, lyttede hun med undren til den harmoniske klang af en vuggevise, der blev sunget i sagte toner. Et smil opklarede moderens træk. I de to andre værelser kæmpede bekymringens og lidenskabens uharmoniske følelser – her mødtes hun af uskyld, renhed, med et ord: den friske brise fra barndommens glade Eden.

Hun åbnede sagte døren på klem, og der sad Rosa foran det nedbrændte bål i kaminen med en skammel under fødderne, den store dukke i skødet og hendes vugge ved siden af.

"Jeg vil takke dig, mit søde barn!" sagde den stakkels moder, som her endelig troede at finde lykken. "Du gør ret i at lege med dine dukker!"

Rosa blev ubeskrivelig ulykkelig over at træffes således på fersk gerning, ikke blot med dukken i skødet, men – hvad der var endnu værre – beskæftiget med at iføre hende et ganske nyt og ordentligt svøb.

"Din lille skælm, så du syr dukkesager endnu," vedblev moderen smilende, "skønt du bar hele stadsen op på loftet i sommer?"

"Å," svarede Rosa, idet hun rødmende trak forklæder over frøken Ebba, som lå der ganske *barfodet* helt op til halsen, "det var så koldt nu i efteråret deroppe i det kolde pulterkammer."

"Skam dig ikke, min lille engel, over at du endnu har glæde af dine dukker! Gud give, at de må more dig længe – jeg ønsker ikke bedre, for jeg er sikker på, at ingen fredsforstyrrende tanker da vil kunne nærme sig dig."

Amelie anede ikke, at Rosa var langt fra at lege med *dukker* i dette øjeblik. Nej, Rosas fantasi var netop beskæftiget med billedet af en ung moder, der svøber sit barn om aftenen, lægger det i vuggen, synger for det, leger med det, og imens føler en himmelsk fred og ro i hjertet.

For Rosas uskyldige hjerte var dette virkelig også en leg, men en leg, der morede hende tusindfold mere, end hvad før havde været tilfældet, når dukkerne klædtes ud i selskabs- eller rejse-antræk. Imidlertid var hun dog ikke så aldeles uskyldig, at hun ikke rødmede mere over sine egne tanker end over, at hun var fundet i selskab med frøken Ebba, forvandlet fra dame til svøbelsesbarn.

"Nej, vil man se, hvilke smukke kniplinger!" sagde mama, som havde foresat sig at snakke Rosas forlegenhed bort. "Har du selv lavet dem? … og sikken en bred, nydelig hulsøm … bevar mig, hvor du er flink! – jeg må vist have dig til at hjælpe mig med at sy noget lignende på nogle små pudevår!"

"Ja, hvis mama synes om dem – og kniplingerne skal jeg lave lige så smukke … Mama kan vist ikke tro andet, end at det blot er herude på Elfhagen, jeg har så lidt at more mig med …"

Og atter begyndte Rosa forlegent at pille ved sit forklæde.

"Mit kære barn, jeg ved nok, at dit hjerte ømmer sig ved at rejse bort fra de gamle legekammerater nu når vinteren stunder til … Men hvor er de andre – har du ikke flere end frøken Ebba nede?"

"Nej, mama, jeg vil ikke have så mange!"

Og Rosa blev stedse rødere og varmere.

Moderen lo.

"Gud velsigne dig! Sov godt – Guds engle våger nok over dit leje!" og idet hun kyssede Rosas læber, nikkede moderen og fjernede sig.

Da Rosa blev alene, sank hendes glødende kinder, ombølget af glinsende lokker ned mod dukkens hoved.

Rosa nynnede ikke mere. Hun tænkte på, hvor underligt det var, at mama kunne tro, at ingen fredsforstyrrende tanker nærmede sig hende, blot fordi hun endnu holdt af dukker.

"De udelukker dem vist ikke," sagde hun sukkende, "Gud ved, om gamle Snurre lever endnu, og om den muntre, venlige konstabel har talt til ham om, at der findes en langt borte, der holder af ham! … Jeg tænker også på, hvilke sejlere der monstro er kommet ind til Visby nu i efteråret? Endnu har det ikke stormet så stærkt, og Gud bevarer alle dem, der driver ud af deres kurs! … Men hvad er det? … Du evige Gud, det er *ham*!"

Rosa kastede frøken Ebba på må og få hen på sofaen og ilede ud, ned ad vindeltrappen, ned i selve gården, i den kolde, tågede efterårsaften.

12. Will

Den lyd, der havde indvirket så heftigt på Rosa, var den lange, udholdende, klagende tone fra en sivfløjte, akkompagneret af en hunds vældige gøen.

"Rolf! Rolf! Hvor er han? Hvor er I?" råbte Rosa, idet hun fløj frem og tilbage på terrassen.

Endelig standsede hun et øjeblik for at give bedre agt på Rolfs signal.

"Hu!" hviskede hun. "Det er ved gravkoret, han gør! … Om nu Will var med … om han var død af sorg, fordi jeg … Ak, min Gud! at jeg også har kunnet være så styg, ikke at tænke på Will, min stakkels gode, kære Will, i så lang tid! … Rolf! … store Gud! *Der*!"

Rosa slog hænderne sammen. Ved det syn, der nu mødte den unge piges blik, var hun nær segnet om, men hun besejrede sin svaghed og skyndte sig ned til stedet.

På det første trin af den trappe, der førte ned til de store, mørke jernporte sad Will, ligbleg som de hvide urner, der prydede dette sted. Hans hår hang i vild uorden om de magre, indfaldne kinder, ned af hvilke to store tårer langsomt banede sig vej. Kulden havde stivnet hans lemmer, aftentågen fugtet hans pande – som han nu sad der med et udtryk af ubeskrivelig længsel, ubeskrivelig smerte over de skønne ansigtstræk, med den trofaste Rolf lænet mod sin side og hele gruppen overgydt af et bleghvidt månelys, kunne man tænke sig et sorgens sindbillede opstillet uden for graven.

Rosa var nu kommet ham så nær, at hendes sitrende arme slyngede sig om hans hals.

Da først løftede Will sit dunkle blik, og med et skrig af ubændig henrykkelse omfavnede han den engel, efter hvis ansigt han så længe havde smægtet, men lige så hastigt trak han sig med en udtryksfuld, monoton klagelyd tilbage, idet han strakte de magre hænder, foldede ligesom til bøn, op imod hende.

Rolf gav udtryk for sin henrykkelse ved at hoppe og springe vildt omkring Rosa; men hun havde ikke blik for Rolf: hendes sjæl var hos den ulykkelige yngling, hvis hele skikkelse vidnede om de lidelser, der i tre måneder havde undergravet såvel hans fysik som hans sjæl.

"O, min Will, min arme Will, kom, kom … Ak, han vil ikke følge mig!"

Hun lagde selv hans stivnede hånd i sin, hun åndede på hans pande, hans kinder, for at varme dem, og Will, som begyndte at skælve af stille henrykkelse, vovede ikke at røre sig ud af stedet, af frygt for at blive bragt ud af den paradisiske tilstand, som i dette øjeblik var fulgt efter de kampe og lidelser, han havde udstået.

Nu begyndte man at røre sig oppe i huset: en lygte blev synlig; flere personer steg ned efter hinanden, blandt dem den ømme husmoder, som, skønt hun næsten anså det for en umulighed, dog havde troet at genkende Wills toner og Rolfs gøen.

"Se, her … herovre!" råbte Rosa, og snart var Will ført ind i den nedre sal, hvor han blev omsluttet af Amelies og kort efter af Teklas arme, for alles hjerter fløj ham denne gang venligt i møde, rørt af den stakkels ynglings tilstand og hele udseende.

"Hvorledes kan dette dog hænge sammen?" klagede Amelie, idet hun, understøttet af Rosa, der græd uophørligt, og af Tekla, der tænkte på det materielle behov, syslede på det omhyggeligste om Will, "hvor kunne de dog skrive, at han har det godt og befinder sig vel? … og dog går han sin vej, fordi han ikke har kunnet holde det ud længere der … for det er jo let at forstå, at han har begivet sig på vejen uden nogens vidende."

"Netop det," svarede Tekla med sænket stemme, "beviser, at hans sjæl har været så syg, så opfyldt af længsel, at han ingen sans har haft, hverken for det gode eller onde, hans omgivelser har gjort ham. Dem kan det vist ikke bebrejdes, at han har forladt dem."

"Nej, men de kunne dog have omtalt hans sygdom, for syg må han have været … Spørg ham om det, Rosa; dig svarer han helst."

Rosa bøjede sig fortroligt ned over ham og betegnede ham det spørgsmål, moderen ønskede besvaret, men Will rystede benægtende på hovedet – han havde ikke været legemligt syg.

"Men *her*, stakkels dreng?" sagde Amelie og lagde sin varme moderhånd på Wills hjerte.

Han nikkede og så på hende med et langt blik, der ikke var frit for bebrejdelse.

Amelie tolkede det også som en klage over hans forvisning.

Nu ilede Rosa bort, men kom snart tilbage med et ark papir, hvis eneste skrevne linje hun med et barnligt smil, et smil fuldt af rige og blide løfter, holdt op for Wills øjne.

Og ordene, som han stavede sammen og derpå gemte ved sit hjerte, under gebærder, som næsten vakte forfærdelse, skønt de tydeligvis skulle udtrykke glæde, var følgende:

"Rosa elsker meget sin kære Will og kan aldrig i livet være glad, når han lider. Rosa og Will må nu altid være sammen."

Den fulde betydning af disse ord var den unge pige selv langt fra at ane eller fatte – ak, hun tænkte blot på at trøste og berolige Will, til erstatning for den besynderligt uvillige sindsstemning, hun for en tid havde næret imod ham, en stemning, som hun nu ikke noksom kunne bebrejde sig selv.

"Stakkels barn!" hviskede moderen i sin ældste datters øre – de havde begge fra siden læst brevet til Will – "hun ved kun lidet, at hun en gang skal love dette i en alvorligere betydning end i dette øjeblik."

"Hør!" udbrød Rosa, idet hun heftigt greb moderens arm, "papa kommer på trappen! Hvis han nu behandler Will hårdt eller nænner at vise ham, hvor uvelkommen han er, så dør jeg virkelig af sorg."

Og ligesom for at beskytte den, der trængte så højt til beskyttelse, stillede Rosa sig på den ene side af Will, og Rolf, der altid var opmærksom, indtog den anden, for den kloge Rolf mærkede nok, at der var noget ubehageligt i vente.

Holgersen var ikke længere den smukke, kraftfulde mand, som en gang havde forført en kvinde til at glemme alt undtagen ham; han var ikke længere den forvovne, ukuelige eventyrer, for hvis blik så mange bævede – nej, denne sygdom havde i den grad forvandlet, tugtet, nedbøjet ham, både på sjæl og legeme, at Will slog hænderne sammen og udstødte en slags tuden, der var alt for blandet til kun at kunne tolkes som et udtryk af smerte.

"Søde papa, tilgiv stakkels Will!" råbte Rosa ham i møde i en kærlig og bønfaldende tone.

Holgersens blege træk blev endnu blegere ved synet af Wills tilstand, og for første gang siden han modtog den faderløse, stumme yngling i sit hus følte han trang til at berøre ham. Han klappede Will på den fugtige pande og svarede Rosa sagte:

"Jeg er ikke vred på ham, men på dem, der ikke har taget sig bedre af ham. Lad ham vide, mit kære barn, at han aldrig skal komme fra os mere!"

Rosa udstødte et glædesråb, og Will, der var så vant til at læse i hendes livlige ansigtstræk, forstod alt, inden Rosa havde fået tid til at forklare ham det. Hans blik blev fugtigt, og idet han foldede hænderne, løftede han dem mod himlen. Sælsomt nok var det dog ikke Rosa, han derpå vendte sig til med udtrykket af sin lykke: det var til – Rolf, og rørende var det at se, hvor opmærksomt og klogt Rolf fulgte sin herres tegn. Rolf forstod, at deres forvisningstid var til ende, og efter at Will havde meddelt ham sin glæde, fløj Rolf helt op ad ham, og Will trykkede hans hoved så varmt og inderligt op til sit bryst, at det var let at se, hvordan han dog anså Rolf for sin allerbedste og allerpålideligste ven.

Tyst som et genfærd sneg Holgersen sig atter bort, og da Amelie trådte ind til ham kort efter, fandt hun ham i en stilling, der fik hendes hjerte til at banke højt af håb og himmelsk glæde. Synderen lå på knæ og bad, og at hans bønner nu steg op fra en sønderknust sjæl, fra en samvittighed, hvis eneste trang var et om end ringe håb om barmhjertighed, sås tydeligt på hans ansigt, der aldrig havde været så frit for de vilde lidenskabers voldsomme spænding som nu.

"O, Arne," udbrød Amelie med hellig henrykkelse. "Jeg tror nu at føle Guds kærlighed!"

Og hun faldt på knæ ved siden af ham. Han bøjede hovedet ned i sine hænder, og for første gang i mange år følte han den dug væde sine øjne, der så længe havde været dem fremmed.

"Drengen!" stammede han. "Så du, hvordan han strakte sine hænder op for min skyld – for *min*. Og han skal ikke have gjort det forgæves! Jeg elendige har vovet at bede, og for første gang i hele mit syndige liv erfarer jeg en følelse, der fortæller mig, at ingen er *så* udstødt, at han ikke tør bøje sig for korsets fod."

"Ser du, Arne, ser du den evige kærlighed umådelige magt!"

"Men offer, udsoning må følge angeren! I morgen vil jeg være alene med Will … jeg …"

"Ikke endnu, nej, ikke endnu … ak, hun er så meget et barn endnu! Vis også du barmhjertighed, hvis du trænger til, at Herren skal vise barmhjertighed imod dig!"

"Men han kan ikke have nogen barmhjertighed, før jeg har lagt min anger for dagen i gerninger."

"Jo, vær vis på, at han ser på forsættet! Will er desuden nu så lykkelig, at han kan hjælpe sig med det en lang tid."

"Udflugter, Amelie! Du vil blot vinde tid – og fejt og urigtigt ville det være af mig, om jeg nu gav efter for den magt, du udøver over mig. Bliver pigen meget ældre, kan hendes hjerte snart bindes til en anden, og da bliver det vanskeligere – da først bliver det en ulykke. Nu er hun et så godt og fromt barn, at hun ikke vil vægre sig ved at gøre den stakkels Will lykkelig."

Amelie sukkede dybt. Hun indså, at hendes mand havde ret, og dog kunne hun ikke give efter. Hun vovede næppe at tilstå for sig selv, at det blot var tid, hun ville vinde.

"Jeg ser din bedrøvelse, stakkels kvinde," blev Holgersen ved, mere besejret af hendes tavshed end af hendes bønner, "og vi vil gå den halve vej hver. I morgen åbenbarer jeg som sagt Will mit forslag, dog med det forbehold, at intet skal meddeles Rosa før til foråret. Er du tilfreds med dette, og lover du bestemt ikke at finde på nogen hindringer til den tid, så må hun få lov at leve i uvidenhed om sin skæbne i endnu et halvt år, men heller ikke længere, for når en pige går i sit syttende år, får hun så mange slags griller – vi har så allerede ventet så længe, det er muligt under disse omstændigheder."

Amelie lovede alt for at vinde disse seks måneder, men forgæves bestræbte hun sig for på sin side at vinde sin mands bifald til den bøn, også at lade Will vente med efterretningen. Heri var Holgersen så fast, at han allerede tidligt næste morgen gik for at opsøge sin myndling.

Den stumme yngling var endnu ikke vågen, og han mindede i sin søvn om dengang, da han som dreng slumrede i gamle Karos favn. Han lå med hovedet næsten helt ud over sengekanten, mod hvis træ Rolf hvilede sit hoved og sine udstrakte forpoter, som dannede ligesom en ramme omkring Wills ansigt, hvorpå der trods den forudgående aftens glæder var aftegnet en dyb og bitter lidelse, en længselsfuld, drømmende attrå på de blege kinder.

Idet Holgersen betragtede denne gruppe, kunne han ikke undgå at gyse, og han ville være gået tilbage, hvis ikke Rolf knurrende havde vendt sig om og med et par lette skrab med poten på sin herres skulder vækkede denne – formodentlig var dette besøg efter Rolfs bedømmelse meget mistænkeligt.

Will fo'r op, da han fik øje på sin formynder. Af den bestyrtede smerte, hans øjne forrådte, og den uro, hvormed han krøb sammen og ligesom søgte at skjule sig, var det let at forstå, at han frygtede for en ny forvisning, frygtede for, at han kun havde drømt.

Holgersen bestræbte sig imidlertid for at gøre sine ansigtstræk så milde som muligt. Han ville endog strække sin hånd ud for at gribe Wills, men ved dette forsøg blev Rolf så urolig og ugæstfri, at han måtte trække sig tilbage.

Endelig rev han, for på en gang at gøre sig velkommen og forståelig, et blad ud af en blok, skrev navnet *Rosa* på det og gav det derpå til Will, som øjeblikkelig undergik en så stor forvandling, at Holgersen ikke kunne betragte det forandrede syn, han nu havde for sig, uden den største forbavselse.

Will havde rejst sig over ende og syntes med et næsten dyrisk instinkt at lytte efter skridt, som kun dette instinkt kunne opfange. Hans øjne havde fået et brændende liv; hans legeme skælvede, hans åndedræt var kort og afbrudt – han blev frygtelig under indflydelsen af denne lidenskab, hvis udbrud fremkaldtes ved det blotte navn på den, der var dens genstand.

Holgersen betænkte sig et øjeblik. Hvad han så, overbeviste ham om, at Rosas skæbne *kunne* blive forfærdelig – han huskede sin kones ord: Hvis han en gang skulle blive betaget at skinsyge! Det var ikke langt fra, at Holgersen med tanken på fremtiden havde fjernet sig igen med uforrettet sag, men da indfandt en anden tanke sig, som sagde: "Hun er *mit* barn – det er hendes pligt at forsone, og forsoning *må* gå forud for bønhørelsen!"

Han var allerede gået et skridt henimod døren, men vendte nu atter tilbage, betragtede i nogen tid Wills gnistrende øjne,

hvori der malede sig en utålmodig venten, tog derpå bladet og skrev på ny:

"Du elsker Rosa!"

Will stirrede på bogstaverne og dernæst på den, der havde tegnet dem. En slags krampagtig angst sammenknugede hans væsen. Han skælvede, farven kom og svandt på hans blege kinder, blodet steg ham til hovedet. Han sukkede med et udtryk af dump smerte, og en pinefuld kval, den kval, hvormed et offer betragter sin bøddel, talte ud af hans forstyrrede ansigtstræk.

"Stakkels dreng!" mumlede Holgersen og greb atter pennen.

"Du må gerne elske Rosa: hun skal blive din!"

Et skrig, så rædselsfuldt og modbydeligt, at det næsten skræmte den vilde nordhavsfisker, banede sig vej over Wills læber – det var dog ytringen af en vanvittig salighed, som ikke kunne give sig luft på anden måde. Men efter at have udstødt denne ene lyd, der i sig indbefattede alt det, han ikke selv kunne udtyde, faldt han bevidstløs tilbage på hovedpuden.

Rystelsen havde været for heftig for ham.

I det øjeblik, han vågnede op igen, stod ikke blot hans formynder, men også hans plejemoder ved sengen, men forgæves spejdede han med begærlige blikke efter endnu en anden. Da fæstede han sine vilde øjne på Holgersen, og disse øjne spurgte lige så tydeligt, som ord ville have formået det: "Har jeg drømt, eller har du bedraget mig?"

Nu blev det Amelies opgave ved hjælp af fingersproget – hvori hun næsten var mere øvet end Rosa, skønt Will ikke altid syntes at forstå hende så godt – at forsikre den i sine egne tanker og følelser forvildede yngling om, at fosterfaderens mening indeholdt alvor, men derefter skyndte hun sig med at

gøre ham begribeligt, at det endnu var en hemmelighed for Rosa og måtte forblive det, indtil hun var blevet noget ældre.

Will overlod sig ikke til flere tøjlesløse udbrud – hans få kræfter var under alle omstændigheder fuldstændigt udtømte – men et udtryk af dyb, overjordisk andagt, af hellig, uudsigelig salighed, lagde sig over de ansigtstræk, der nylig havde været hærget af vilde storme. Han lå aldeles ubevægelig – formodentlig så han bagved fremtidens forhæng et maleri, der fængslede hele hans sjæl … endelig strakte han begge sine hænder ud, den ene mod sin formynder, den anden mod plejemoderen, og idet han førte begges til sine læber, så han op med et blik så blidt, så fuldt af dyb og talende taknemmelighed, at Amelies hjerte smeltede. Men pludselig fo'r han sammen. Der gik atter et kvalfuldt mørke over hans sjæl, en veklage over hans læber. Med en veltalende mimik ytrede han sin frygt for, at *hun* ville vende sig bort fra ham med rædsel.

Holgersen så på sin kone; han kunne ikke svare, men overlod det til hende at berolige ynglingen.

"Lad mig være alene med ham," bad Amelie, og efter at hun var blevet det, appellerede hun til Wills hjerte og fine følelse med en opfordring til endnu ikke at forstyrre Rosas barndomsfred ved spørgsmål. Hun viste ham nødvendigheden af at lægge bånd på sine følelser for ikke at skræmme Rosa, men opmuntrede ham derimod til at søge at vinde hende på alle måder ved mildhed og fortrolighed.

Will betragtede hende og opfattede alle disse særskilte tegn og forskrifter med spændt opmærksomhed og lovede med lige så veltalende tegn at ville gøre, hvad der stod i hans magt, dog nærede han åbenbart en dyb mistro til sig selv. Efter nogle

øjeblikkes eftertanke, som Amelie forestillede sig var en slags bøn, løftede han dog hovedet op med heftighed og begyndte at gøre en mængde besynderlige, ubegribelige tegn, som hun var aldeles ude af stand til at fatte. Vel indså hun, at der var noget passeret, som han ville hentyde til, noget, der angik Rosa, men til et videre resultat kunne hun ikke komme.

Et udtryk af mistro efterfulgte hans utålmodighed; han rakte han hånden ud efter blyanten og skrev:

"*Korsengen!*"

Atter rystede Amelie på hovedet. Hun vidste intet om, hvad der havde tildraget sig på Korsengen, men pludselig gik der et lys op for hende: det var jo der, Arne fandt Will ved Rosas fødder – Amelie troede, at der altså måtte være tale om den angst, Rosa havde røbet, og søgte at gøre Will begribeligt, hvordan netop denne hændelse burde tjene ham til advarsel om, at han ikke burde lægge sine følelser alt for voldsomt for dagen.

Men ved denne forklaring rystede Will utålmodigt på hovedet og skrev på ny:

"En mand først, Rosa siden … Will på lur."

Var noget i verden hebraisk for Amelie så var det denne kun alt for tydelige beskyldning, fulgt af Wills gebærder, idet han efterabede både "mandens" og Rosas bevægelser, da de stod omslyngede af blomsterkransen, som Rosa skulle vikle om korset. Alt viste Will så klart og levende, og hans blege kinder fik ved mindet en så stærk farve, hans øjne, som nys havde haft et så roligt og saligt udtryk, fik en så feberagtig glans, at den studsende moder vel måtte tro, at Rosa havde truffet en person på Korsengen – *hvem* var det hende dog umuligt at ane.

Stadig lige sikker på Rosas uvidenhed i alt, hvad der angik kærligheden, gav hun sig til på enhver mulig måde at berolige Will, hvilket da også til sidst lykkedes så godt, at hun atter fik lokket håbet og taknemmeligheden frem i hans sjæl.

Da han senere på morgenen genså Rosa i den nedre sal, hvor hun småsyngende gik og dækkede morgenbord, var han så forandret, at hun, som med et glad "velkommen" udtalt i hvert blik og bevægelse, kom løbende imod ham, blev helt bestyrtet, men fik endnu mere grund til bestyrtelse, da han med genert rædsel trak den hånd tilbage, hun ville tage i sin.

Der lå en dyb angst i både Wills ydre og indre væsen, og uden tvivl var der en besynderlig uorden i hans følelser, hvor den højeste lykke og den højeste uro stredes mod hverandre. Han var tydeligvis bange for ved en bevægelse at skræmme den bort, han aldrig kunne få nok af at se på, og på den anden side kunne han knap tilbageholde sine tårer. Han havde vel sikkert gerne villet dø, den stakkels Will, hvis han i dette underfulde øjeblik havde haft talens brug og haft lov til at sige Rosa alt det, han følte, hvor højt han i sin vilde henrykkelse dyrkede hende, at han helle ville tæres bort af længsel hele livet end gøre hende ondt.

"Min Gud, hvad kommer der dog over ham?" Rosa ville klappe ham på kinden og ordne hans viltre lokker, noget, han altid før havde syntes godt om. "Rolf, min rare ven, ved du, hvordan jeg skal forklare mig dette her? Så sorgfuld han er, men dog på en anden måde end i går aftes!" Hun havde lagt sin arm i Wills og trak ham med sig over til bordet for at forfriske ham med varm kaffe og varme hvedeboller. Men Will fortsatte med at være tilbageholdende og ængstelig – der var intet at stille op.

"Ak, lille mama," råbte Rosa, da moderen i det samme trådte ind, "se på Will, hvor bange han er for mig, mig, som han ellers altid har syntes så godt om – det kan jeg dog aldrig i verden begribe! Han har tårer i øjnene og ser på mig, som om han ville tage mit hjerte fra mig, og alligevel kan jeg ikke formå ham til at give mig det mindste tegn."

"Han holder meget af dig, den stakkels Will, og jeg vil gætte på, at han nu, efter at han er vågnet og har fået orden på sin erindring, med bekymring tænker på den aften, da han opholdt dig ved Korsengen og du blev så bange?"

"Åh, hvem har fortalt om det, mama? Papa bad mig tie!"

"Will har selv betroet mig det."

"Virkelig? Ak, så forstår jeg det; han har angret det og tror, at jeg stadig husker det … Men har han også fortalt mama, hvad der forårsagede hans vildskab dengang? Jeg har aldrig set ham sådan."

"Jo, vil du tro: den ulykkelig dreng, som ikke holder af andre på samme måde som af dig, havde fået den tåbelige indbildning for sig, at …"

"Hvilken indbildning, mama?"

"Han tænkte – for med alle sine besynderlige fantasier kan du vel nok forstå, at han tænker mangt og meget, både rimeligt og urimeligt …"

"Javist – det er jo klart … Men hvad tænkte han?"

"… at du morede dig meget i den persons selskab, du var."

Da disse ord blev ord udtalt, overraskedes Amelie ved at se en dyb rødme brede sig over Rosas kind og en let forvirring gribe hende.

"Hvem var det, du mødte derude?" Hendes blik såvel som hendes tonefald havde en ro, som i dette øjeblik ikke fandtes i hendes indre. "Will synes ikke at vide det."

"Det var … det var … kaptajn Stangerling!" Og atter bredte det forræderiske purpur sig over Rosas ansigtstræk.

Moderen vendte sig om – et sting af en dødelig uro fo'r gennem hendes sjæl.

13. Den tærende længsel

"Hm … det var som syv – du taber jo takten den ene gang efter den anden … Kunne lige så godt overlade fløjten til madam Lona!"

Albin smilede svagt til plejefaderen, som med violinen under hagen stod foran nodestativet og viftede med buen, hver gang Albin gjorde sig skyldig i den ringeste grad af manglende opmærksomhed.

Den sidste halvdel af duetten gik nogenlunde. Alligevel var det dog med en noget mellemfornøjet mine, som til fulde forkyndte, at den gamle ikke var tilfreds, at han lagde violinen fra sig og vinkede madam Lona til sig.

"Kære fader," sagde Albin, idet han vred fløjten fra hinanden og så den efter både udenpå og indeni, "min sjæl, om jeg forstår det her …"

"I hvert tilfælde … av for satan, det var dog pokkers som gigten igen er begyndt at plage mig … i hvert tilfælde finder du nok ikke årsagen inde i fløjten!"

"Jeg har vel mistet lidt af øvelsen her i sommer, hvor jeg mest har blæst mine egne frie fantasier."

"Nå, så er det derfor, du har blæst alle dine fantasier ad hekkenfeldt til, mens du går her hjemme og driver dagen bort i stedet for at udnytte den smule tid, hvor man endnu kan regne med rent vand og bliden bør?"

"Det kan vel ikke," svarede Albin med største godmodighed, "være papas mening, at jeg går og *driver* dagene bort? Når jeg ikke er inde i byen og gøre anstalter for min *Søfrøken*, er jeg jo i

skoven eller til papas disposition – kort sagt, over alt hvor jeg behøves."

"Det er alt sammen udmærket, men både *Søfrøkenen* og skoven og jeg kan nok undvære dig – du mangler energi og mandsmod!"

"Nej, min gode fader," svarede Albin, som nu endelig fattede, hvad stiklerierne gik ud på, "energi og mandsmod er det vist ikke, for hvis jeg endelig ville bryde mine grundsætninger, så ..."

"Må jeg være fri for at høre om de fordømte grundsætninger! Bedre var det, at en ung mand ind imellem sprænger skaglerne, frem for at gå forspændt på den måde, langsomt fod for fod i grundsætningernes tøjr. Jeg bliver sgu vred, hører du, fanden tage mig om jeg ikke bliver vred!"

"Men burde papa ikke først lade mig forklare, hvad jeg egentlig havde at sige?"

"Åh, det ved jeg jo i forvejen: du skal først gå og tænke og overlægge et helt år, mens vindfløjen så blæser hid og i morgen did, indtil det til sidst bliver så vindstille, at det hverken blæser frem eller tilbage ... Men er det da en måde at te sig på for en elsker, som ... pft, pft" – den gamle begyndte at fløjte så blidt, som pustede han til en fjer – "burde flyve rundt på kærlighedsvinger og rosenskyer og hvad man nu ellers kalder alt det krimskrams ... nok: han burde altså flyve og ikke gå rundt som en gammel træbuk!"

"Må jeg så fortsætte, hvor jeg kom til, papa?"

"Jaha – men jeg vil ikke mindes om det der dumme løfte, du aflokkede mig, om ikke at nævne noget om sagen, før du selv kom og sagde: 'Seså, nu er det i orden!' For hvis jeg tav indtil da,

så måtte jeg tie, til jeg lå i min grav … Men tal nu, hvis der da er nogen forstand i, hvad du har at sige."

"Det lader jeg papa selv dømme om!"

"Så kom videre! … 'Om du så ville bryde din grundsætning' – var det ikke ved den yndlingsfrase, du holdt inde?"

"Netop, fader, og fortsættelsen lyder: Om jeg så ville bryde min grundsætning, nemlig den hellere at underkaste mig et års pinefuld længsel, et års prøvetid, end ved en forhastet beslutning stille mig blot for en mulig fremtidig anger, så betød det intet, for sagernes stilling i det Mørkske hus er nemlig i øjeblikket sådan, at ingen frier, og måske mindst af alle mig, ville blive modtaget, endsige være velkommen."

"Aha, du har fået efterretninger – du har altså alligevel ikke sovet tiden bort … Lad høre, hvad du har opdaget, min dreng?"

"Da jeg tog det sidste togt her i sommer, og ikke kunne få nogen fragt til Visby, besluttede jeg på hjemvejen fra Holland alligevel på en eller anden måde at få mit ønske opfyldt."

"Storartet! Men du fik jo ingen fragt dertil?"

"Nej, men jeg ville alligevel til Visby."

"Hm, jeg kan ikke rigtig se, hvordan den skulle gå i hak!"

"Alt det, man virkelig vil, går i hak! Papa kan vel gætte, at jeg ikke forgæves har rejst med den navnkundige kaptajn Donnert; jeg erindrede mig hans vidunderlige opfindelse i henseende til havstrømmene og kompassets misvisning. 'Du må aldrig,' sagde han til mig, 'rette dig efter den kurs, jeg har lagt, når du skal bedømme den virkelige, for det hænder ofte, at jeg i mine beregninger ser mig nødsaget til at styre nordud, når jeg egentlig vil sydpå. Men alt dette vil blive dig klart, når din

uddannelse er nået til det punkt, hvor vi kan trænge ind i den dybeste videnskab.'"

"Ha ha ha, din skælm – har du nået det punkt nu?"

"Så nogenlunde, papa, og derfor var jeg heller ikke i tvivl om, at der nok ville komme en storm, et vindstille eller noget andet, når jeg kom i nærheden af det farvand … Ja, papa, jeg vil ikke engang svare for, at *Den gamle Dreng* måske kom ud for en ulykke eller et lille havari – et eller andet råd måtte der vel være for en stakkels sømand, så han kunne komme der hen, hvor han ville!"

"For tusind djævle, hvis du havde vovet at havarere med *Den gamle Dreng* for din gale kærlighedsfebers skyld! Skammer du dig ikke, knægt, ved at komme med sådan snak til en gammel forretningsmand?"

"Det er vel altid bedre, at en ung mand ind imellem sprænger skaglerne, frem for at gå forspændt grundsætningernes tøjr, ikke sandt, papa?"

"Nå, så det er sådan fat med respekten, at du vover at citere mine visdomsord! Hvad mener *du* om den vanartede knægt, madam Lona? Så næsvis du ellers også er, har du dog aldrig ført dig frem på den måde … Det kunne ellers more mig at få at vide, hvad der reddede *Den gamle Dreng*, for hvis jeg skal tro på det, jeg nu kan læse i dine øjne og dit ansigt, så kan jeg ikke sværge på, at du ikke skulle kunne gøre en større dårskab end som ønskeligt var for dine grundsætningers skyld."

"Jo, papa," – Albin fo'r med hånden over de hede kinder, de luende øjne, som tog sig lov til at fortælle alt det, der boede i hans hjerte – "samme aften, som jeg skulle løbe ud af havnen, traf jeg tilfældigvis på en gotlandsskipper, som jeg tog mig for

at pumpe for nyheder. Han havde gjort en hurtig overfart, så hans nyheder var nyere, end jeg kunne have ønsket – havde de været lidt ældre, kunne jeg i det mindste have trøstet mig med håbet om, at ingen forandring havde fundet sted, efter at han havde forladt Visby."

"Nå, og hvordan lød så de nyheder?"

"Ganske bedrøvelige! Grosserer Mørk var blevet syg, netop som jeg havde forladt Visby."

"Og så – det ved jeg jo også gennem bogholderens svar vedrørende de penge, Stensson remitterede for kornet."

"Ja, men ser papa, det vidste jeg jo ikke dengang, for da jeg forlod Gävle, var pengene jo ikke afsendt. Men en sygdom kan jo være så mange ting, og en bogholder lader ikke et brev til en fremmed forretningsmand forråde, hvad den ene komplet uinteresserede person fortæller en anden, lige så uinteresseret, kan papa nok forstå."

"Jeg forstår det … og denne uinteresserede mand fortalte …?"

"… mærkværdige ting af den mest bedrøvelige art. Han ville vide, at det ikke var en feber, men en sindslidelse, grossereren havde fået: han skulle ind imellem være ganske uregerlig og tale vildt om mange besynderlige sager, så man frygtede, at han ikke stod på fuldstændig god fod med sin samvittighed, noget som yderligere, efter min hjemmelsmands mening, blev bestyrket af, at huset blev holdt lukket for alle besøgende. I de sidste dage var det tilmed blevet forladt; for fuldstændig at afsondre sig fra alle andre mennesker, var familien, dagen før kaptajn B. forlod Visby, flyttet ud på deres landsted, hvor de agtede at blive til sent på efteråret. Og efter alle disse underretninger lod jeg atter mine grundsætninger tage roret,

for hvad kunne det vel nu være værd at følge mine farlige indskydelser? Jeg hverken kunne eller ville træffe den jeg søgte, andre steder end i hendes forældres hus."

"Pokker til postyr – og nu går hele vinteren med det!"

"... og foråret og sommeren, papa, for siden min rejse ikke blev til noget nu, bliver det heller ikke før til næste efterår. Men så, når min stolte *Søfrøken* har badet sine spanter i Middelhavets bølger, lægger hun til ved Visbys red en smuk efterårsdag."

"Og når så hendes unge kaptajn," fortsatte den gamle, "træder i land for at opvarte sine tankers dame, bliver det en uforlignelig behagelig overraskelse, at finde at en klogere fyr i mellemtiden, i stedet for at lade ankeret gå på Visbys red, har lagt bi i pigens hjerte. 'Deres ydmyge tjenerinde, hr. kaptajn – jeg kan desværre ikke have den ære: jeg er allerede budt op til den ægteskabelige kontradans!'"

"Hvordan kan papa dog have hjerte til en sådan spådom?" sagde Albin halvt vred, halvt sørgmodigt. "Jeg kan da ikke rejse nu som en anden galning, når jeg ved, at det er nytteløst, og at jeg under alle omstændigheder ikke havde tænkt mig at fri så snart. Hun må blive noget ældre, ja, det hele år *skal* være gået, og det så meget mere bestemt, at netop den omstændighed, at mit ekstra togt gik i lyset, har indgivet mig den faste overbevisning, at Vor Herre selv derigennem har vist mig, at min første plan var den bedste."

"Nå, men så hold ved din første plan, min dreng – det turde vel imidlertid nok hænde, at du endnu en gang må købe dig et stykke erfaring, som kan komme dig til gavn sidenhen!"

"Finder papa da ikke, at der er det mindste glimt af klogskab i den tro, at jeg, så lidet bekendt med og som så dybt har

forulempet grossereren, skulle blive indbudt i et hus fuldt af uro og fortvivlelse, hvor ikke engang de nærmeste bekendte indlades? Og at ligge der kun for at lade folk undre sig over, at jeg gør det uden nogen fornuftig grund, det er der da ingen idé i!"

"Jeg holder med dig i, at tiden ikke er passende – men for resten er jeg ligeglad med det hele: gigten når snart helt op i maven, og så er det slut … Kom, madam Lona, dans for mig!"

"Men min bedste papa, vær nu ikke så misfornøjet – imellem os sagt er jeg mere tosset, end jeg selv vil være ved!"

Da Albin havde sagt dette, trykkede han den gamles hånd og gik op i sine egne værelser, som udgjorde en mindre del af den store øverste etage, hvor Bas, som om vinteren også boede på Furuvik, mødte sin kaptajn.

"Hør, konstabel. Ved du noget råd mod en sygdom, som ofte kommer over mig, når jeg er i land: Jeg mener kedsomheden? … Sæt dig og tag læderet fra munden … du plejer altid at hitte på et eller andet!"

"Jeg er ikke i humør til det i dag, kaptajn, men siden vi nu dog er på fast grund, så tager jeg mig den frihed at sætte mig – ak ja!"

"Hvad skal det gøre godt for … er du syg?"

"Nej, men jeg havde en sær drøm i nat."

"Lad os høre den da."

"Jeg drømte om Poll … det har jeg nu ikke gjort i lang tid … Ak Herre Gud, at hjertet skulle være så durabelt! Men går det, som

hun spåede mig i nat, så bugter det sig vel endnu en gang på den led, at jeg kommer til at tænke på stjernesjalet!"

"Fanden heller, kammerat! … du skulle virkelig leve op igen? Hvad var det da, hun lovede dig?"

"Hun sagde omtrent som så: 'Bas,' sagde hun, 'nu frigiver jeg dig for bestandigt fra den svære byrde – altid at slæbe på mig, uden at have noget for det. Du skal vende dine tanker til en lille fin, sortøjet og rosenkindet gotlandsmø, som jeg nok skal vise dig, når tiden kommer. Vær nu ved godt mod og stol på mig. Jeg skal nok lave det således, at du bliver betalt for alle de suk, som du har bekostet på mig. Og som tegn på, at du skal vide, når det er den rette, der krydser din vej, så skal hun synge din kære vise, 'Katten hun er mit søskendebarn!' … og da hun havde sagt det, forekom det mig, at hun forsvandt i en glinsende sølvsky med rosenrøde borter. Måske hun er død nu, siden hun ligesom sagde mig op!"

"Nå, det var i så fald ikke en time for tidligt, og i dit sted ville jeg, i stedet for at føle mig i dårligt humør, være let som fuglen. Vi oplever dog den tid, skal du se, at du kaprer dig en smuk gotlænderinde."

"Man finder dem just ikke på gaden, kaptajn, men kommer vi dertil en gang, vil jeg rigtignok se mig om, for da vi var der sidst, skar det mig ordentligt i hjertet, da jeg følte mig selv som en forvildet hvalfisk derhjemme. Alle mennesker så mig ganske roligt i øjnene, ingen ville mindes, at Olle Bas havde set solen gå op på samme sted som de. Nå, nå, de var skikkelige og honnette folk alligevel … og kommer jeg forbi en eller anden honnet lille stue, hvorfra en smuk pigestemme klinger mig i møde, så –"

"Går du ind?"

"Ja, kaptajn, det gør jeg! … Men det er sandt, jeg talte med en visbyer i går, da jeg var derinde i byen, og …"

"Hvad siger du – det har du ikke nævnt et ord om!"

"Bevares!" sagde Bas med sin alleruskyldigste mine, bag hvilken der dog stak en lille skælm frem. "Jeg kunne jo aldrig vide, at kaptajnen anså det for så vigtigt!"

"Jeg har ikke sagt, at jeg anså det for vigtigt, men til steder, hvor man har været, knytter man dog altid en vis interesse."

"Ah, det har kaptajnen ikke udtalt sig med før! Jeg traf også en göteborger, og en skipper fra Västervik og …"

"Tys, sladderhank! … det er da heller ikke hele verden, jeg interesserer mig for! Hørte du noget nyt fra Visby?"

"Å, det var jo blot gammelt nyt! Det lader til, at grosserer Mørk synger på sit sidste vers! De troede, at han ikke ville leve vinteren over, og de fortalte, at han allerede begynder at spøge derude på Elfhagen, hvor de jo har en familiegrav, intet mindre! … hvor det var skade, at der ikke blev noget af kaptajnens rejse!"

"Ellers hørte du intet?"

"Jo, vel gjorde jeg det. En af mamsellerne skal være blevet forlovet i forrige uge."

"Bas!" Albin sprang op fra stolen, så han nær havde revet bordet om, "jeg tror, at det morer dig at komme med sager, som det ikke sømmer sig for dig at spøge med?"

Bas beholdt sin urokkelige ro.

"Jeg beder om forladelse, kaptajn, hvis det er upassende at meddele de nyheder, jeg har hørt, men kaptajnen opfordrede mig jo selv til, at jeg skulle komme frem med dem."

"Jeg spurgte om, hvad nyt der var fra Visby, men jeg forlangte ikke, at du skulle digte noget op!"

"Må jeg være så fri at spørge, hvornår kaptajnen har grebet mig i at fare med usandhed? Løj bådeskipperen, så lyver jeg, men fanden skal tage mig, om jeg ikke selv har hørt, hvad jeg taler om!"

"At hun er forlovet?"

"At en af mamsellerne er forlovet."

"Hørte du ikke navnet?"

"Jo, det nægter jeg ikke, men siden det bliver så ilde optaget, at jeg gør mig flid for at more kaptajnen, så mener jeg, at det er lige så godt ikke at falde til besvær længere."

"Så, Bas … et forhastet ord skal du ikke være så nøjeregnende med … var det hende, du kunne så godt lide?"

"Tror kaptajnen, at jeg ville være kommet så letsindigt med det, hvis det havde været hende?" sagde Bas med et dristigt blik på sin chefs rødmende ansigt. "Jeg husker nok al den ulejlighed, kaptajnen gjorde sig for at fremstille alt i det bedste lys, da vi fik brevet fra mor Kitty, hvori hun fortalte mig om Polls utroskab."

Kaptajn Albin svarede ikke et ord, han tav, betvang sig og smilede lidt ad Bas, der var så ubeskrivelig fornøjet med sin finfølelse.

"Nej, kaptajn, nu skal det vel af stablen, det var den ældste mamsell, der var blevet forlovet."

Albin trak vejret dybt.

"Har da løjtnant Salzwedel fået sin hjertenskær igen?"

"Nej, det var ikke sådan, kæresten hed, men en løjtnant var det."

"For fanden! … mit ulyksalige råd skulle dog vel aldrig have båret frugter? Var denne løjtnant Viktor H…?"

"Netop, kaptajn, han var først forlovet med den anden søster."

"Det er ubegribeligt – hvor kan noget sådant finde sted?"

Og kaptajnen hensank i tanker, som Bas snart overlod ham til at klare på egen hånd. Den gode konstabel var så inderlig fornøjet, hver gang han kunne lade Albin forstå, at han vidste lige så god besked som kaptajnen selv.

Albin skyndte sig ned for at betro denne nyhed til papa Stangerling, som, rystende på hovedet, bemærkede: "Besynderlige damer, dem … de skal ikke være så umedgørlige … højst letsindige! Gud ved, om det ikke er lige så godt, at du bliver ved dine grundsætninger – jeg tror ikke, jeg vil ærgre mig videre over dem."

Albin troede fuldt og fast, at den rolige, utilgængelige Teklas forhold måtte have en hemmelig årsag, men hvordan det nu var, kom han i et langt lysere humør end tidligere, for der kræves blot en forsmag på en ulykke, som ikke bliver til noget, før man bliver så lykkelig, som havde man fået en hel deling til forstærkning af ens livskraft.

Samme aften fik kaptajn Albin noget, som adspredte hans tanker noget: det var et brev, hvis indhold vi imidlertid vil gemme til næste kapitel.

14. Det sidste ønske

"Hr. kaptajn!
En ulykkelig kvinde, dybt nedtrykt af sygdom, af sjælekvaler og bekymringer, for mangfoldige til at opregne, vover at bede hr. kaptajnen om, som en stor prøve på hans godhed, at tilstå hende en times samtale.

Ved gravens port får livet et andet udseende end tidligere, og mit højeste ønske er nu, ved den rette anvendelse af min store formue, at kunne godtgøre alt det i min vandel, der som følge af min opdragelse ikke har været godt. Det er blot få dage siden, jeg ankom til min gård: jeg ønsker at dø i det land, som både fødte og forskød mig. Jeg vil, jeg kan ikke, vende mig til dem, der tidligere har været benævnt mine trosfæller: det er hos en kristen, at den kristne kvinde søger hjælp og trøst. O, kom derfor snart: bevar intet minde om de stunder, der for længe siden er udryddede af *min* erindring! Bedragenes tid er ude – jeg afventer nu tålmodigt en ny dags gry.

Susanna Ennes."

"Jeg må rejse derhen – jeg kan ikke andet!" havde Albin sagt, i det øjeblik han var ophørt med at læse brevet, og stadig næste morgen sagde han det samme.

"Men hvis hun narrer mig, hvis hun stadig tvært imod al fornuft stadig skulle nære følelser for den, som måske netop ved sin utaknemmelighed har blæst til ilden? … Nej, det er ikke troligt: det er mere end fire år siden, jeg sidst så hende – hun

må være gammel nu … Ak, hvilken glæde, hvis jeg med en eller anden god og klog plan kunne formå at gøre hendes formue frugtbar for et godt formål … Ja, jeg rejser – driver hun gæk med mig, står det mig jo frit for at vise hendes min foragt og vende hende ryggen."

Papa Stangerling fik dog ikke noget at vide om brevet, for hvis Albin skulle komme ud for den lille kalamitet, at hans gamle lettroenhed igen spillede ham et ondskabsfuldt puds, var det lige så godt, om han kunne være alene om at more sig over det.

Og under foregivende af at ville opvarte sin *Søfrøken* forlod han Furuvik.

Den Enneske gård lå omkring tre mil fra Stangerlings ejendom, og da Albin om eftermiddagen kom forbi den lille grotte, hvor han ved sit første besøg havde overhørt den lille duet mellem halvkaptajnen og hans gemal og styrmand, kunne han ikke andet end le ved erindringen; men samtidig følte han en virkelig glæde ved tanken om, at den gamle kaptajn ikke længere pintes som offer for sin egen svaghed, men hvilede i fred.

Da Albin var kørt op på gårdspladsen foran huset, som virkede næsten uddødt med sin nedrullede gardiner og mangel på levende væsener, gled hoveddøren efter nogle øjeblikkes venten op, og et par af tjenestefolkene viste sig med den slags lange ansigter, som altid anlægges af de, der befinder sig i et hus, hvor døden sidder på dørtærsklen.

"Jeg håber, at fru Ennes ikke er hinsides alt håb?" sagde Albin for at lade sig indvi en smule i de aktuelle forhold.

"Ak," sukkede jomfruen – og drengen, der tog hesten, sukkede ligeledes – "det er på vippen."

"Er der en læge i huset?"

"Han er nylig rejst."

"Gå ind og underret fru Ennes om, at kaptajn Stangerling venter, men hvis hun er meget syg, så at hun ikke straks kan modtage mig, har jeg ikke særlig travlt."

Jomfruen kom snart tilbage med den besked, at hendes madmor hilste kaptajnen velkommen, og at hun om en times tid håbede at kunne tale med hr. kaptajnen.

Albin lod sig i mellemtiden føre til et stort værelse, som, at dømme efter alle de bekvemmeligheder, det indeholdt, netop syntes at vente på ham, og så snart han blev alene, kastede han sig eftertænksom på den bløde sofa, mens hans blik uden særligt mål og med fo'r rundt på vægge og møbler.

Den korte efterårsdag var allerede begyndt at skumre, men skinnet fra de tændte vokslys i de med sølv og rav indlagte armstager, der stod på høje marmorsøjler på hver side af et stort spejl, kastede et passende lysskær over en pragt, som måske i en rigere belysning ville have virket anmassende.

"Værelserne til denne side," mumlede den unge kaptajn, "må have været tillukkede, da den gamle Ennes boede herude alene – i det mindste så jeg dem aldrig … og aldrig havde jeg heller troet mama styrmand i besiddelse af en så udviklet skønhedssans. Hvilken herlig Venus … åh, men dog – et helt galleri af malerier – kostbare kunstværker alle til hobe … Man mærker nok, at fru Susanna ikke fornægter sin mandige smag:

amazonen mener sig ophøjet over alt snerperi … Herligt, glimrende … hvilken arm, hvilket hoved, hvilken hals!" Og idet han greb den ene lysestage, begyndte kaptajnen at spadsere frem og tilbage i det pragtfulde galleri, hvorved ventetiden på ingen måde faldt ham lang.

Timen gik som et par sekunder, og Albin nåede kun at tænke den egennyttige tanke: hvor passende ville det ikke være, om fru Ennes, for den forventede ulejlighed med opgørelsen af hendes stervbo, testamenterede ham hele malerisamlingen, da døren blev åbnet, og jomfruen forkyndte, at hendes madmoder ventede, men bad kaptajnen om at gå ganske stille, for den ringeste bevægelse eller lyd var en pine for den syge.

"Stakkels kvinde," sagde Albin til sig selv, "hvor bittert må det ikke være for hende at sammenligne sin tidligere styrke med den nuværende svaghed! Måske tænker hun nu med afsky tilbage på de dage, da hendes smidige fod trådte på *Flyvefiskens* dæk, da hendes øjnes lyn var den enevældige lov for hendes undergivne og hendes ordrer lød vidt og bredt … Ak, disse minder flyver nu blot som blege, matte skygger forbi hende leje, mens andre måske dvæler og viser hende billeder så brændende som himlen i det land, de kommer fra! Hvilke forfærdelige syner må ikke forfølge hende – sorte hoveder overalt? Gud give, at jeg, som alene af alle her kender hendes tidligere liv, formår at gyde en dråbe af trøst i hendes hjerte!"

Imens han tænkte disse tanker, havde Albin passeret gennem et par andre værelser, og stod nu sammen med sin ledsagerske udenfor selve sygeværelset, der var adskilt fra resten af huset, ikke ved døre, men ved tykke, dobbelte forhæng af søgrønt fløjl.

En duft, mere i retning af en blomstrende sommereng end medikamenter, parfumerede luften. Albin følte sig straks betaget af en vis uro: han slap de tunge silkefrynser, som han var ved at trække til side, og stod ubevægelig.

Derinde var der stille som i graven, og stille som i graven var der også omkring ham. Hans vejviserske var med et sagte "der!" forsvundet.

"Jeg forstår ikke, hvad det er for dumme påfund, min fantasi har for sig! Jeg spekulerer på, om jeg mon tør vove mig ind, hvis nu Satan selv har iklædt sig mama styrmands skikkelse … En stakkels syg kvinde …"

Han trak atter frynserne til side: fløjlsforhænget gav ingen lyd fra sig, men åbent var det – Albin var inde.

I dette store, mystiske værelse rådede en næsten fuldkommen skumring, ikke på grund af de skygger, som himlen på denne tid af dagen havde trukket over sig, men på grund af en ganske sparsom belysning. Der brændte ganske vist et par lamper, men de var skjult bag en mængde planter, som med deres saftige grønne farve afgav en behagelig kontrast mod det kunstige måneskin.

Albin så sig omkring med stum forundring. Han så ikke det mindste tegn på hverken sotteseng eller patient, men længst borte i værelset anede noget som et lille telt af sammenvoksede klatrevækster. Derhen styrede han nu sine skridt, og stod foran et nyt draperi, men denne gang så let og luftigt, at man næsten blot behøvede at puste til det for at skille det.

Men hvis Albin havde tøvet foran fløjlsforhænget, så tøvede han nu langt mere. Var det vel muligt, at en syg, en døende person, kunne sætte dette sære legeværk i scene? … Men denne

kvinde var jo dog så langt fra almindelig, så … Desuden, når han nu engang var kommet hertil, var det ikke foreneligt med hans "grundsætninger" at vende om som en anden tosse – han måtte have syn for sagn, selv om han måske ville komme til at angre det.

En ængstelig forvirring gennemfo'r ham dog, da hans hånd rørte ved den luftige væg, og da den var gledet til side, tog han forbløffet et skridt tilbage.

Hvad var det syn, som dengang han var yngling havde åbenbaret sig for ham i dette hus, mod det syn, som nu viste sig for *manden*, og hvorved hans blik bogstavelig talt groede fast?

En glaskugle, i sit indre skjulende en klar flamme, var anbragt øverst oppe i teltet som en måne. Hele det magiske tempel lignede en naturlig løvhytte, gennem hvis bladhang og grene månen nysgerrigt kiggede, og det improviserede måneskin spillede på de frodige grønne planter og på en på sin seng af purpurrøde dyner hvilende kvindeskikkelse, der i en stilling, der var antikkens største mestre værdig, lå henslængt med ansigtet skjult af dødens liljer, men i hver en åre et skjult liv, fuldt af flammende ild, som forrådtes af det hvide musselins bølgende bevægelser og de sorte lokkers lette sitren mod den arm, der støttede hovedet.

Nogle øjeblikke hengik i dyb stilhed.

Albin rørte sig ikke af stedet; men nu løftede den *dødssyge* kvinde de store, mørke øjne og fæstnede dem med et udtryk af drømmende melankoli, lidelse og lidenskabelig smerte på ham, som i hendes hjerte havde vækket en følelse, som hverken åren eller adskillelsen havde kunnet dræbe.

"Kaptajn Jentzel!" hviskede hun med brudt stemme, og disse øjne, der kunne tale alle slags sprog, indbød ham til at træde nærmere, og en pude, der lå på den improviserede grønsvær, lod forstå, *hvor* han kunne tage plads, og vi må nødvendigvis tilføje, at han uden at stille noget spørgsmål også havde taget plads, hvis ikke Rosas barnlige og lyse billede i samme øjeblik, han kom ind i det hemmelighedsfulde telt, havde stillet sig mellem ham og hende, der hvilede på purpurlejet. Dog var fortryllelsen ikke helt opløst, da han stillede sig ved hendes side og sagte spurgte:

"Og hvad kan en gammel bekendt så gøre for fru Ennes?"

Fru Susannas svækkede nerver tillod henne ikke at høre spørgsmålet, men da Albin bøjede sig lidt fremad mod hende og gentog det, svarede hun næppe hørligt: "Det er en døendes *sidste* ønske!"

"Hav mig undskyldt, min bedste fru Ennes, men er det mon ikke en falsk indbildning – døden synes ikke at have taget ophold her!"

Hun greb hans hånd og lagde den til sit voldsomt bankende hjerte. "Føl … er det ikke forfærdeligt? Jeg er ved at dø af den mest uhelbredelige af alle lidelser: hjertekrampe!"

Mens denne betroelse i brudte sætninger udgik fra hendes læber, havde hendes hånd prøvende omsluttet Albins håndled … men ak, denne puls kunne have gjort kærlighedsgudinden selv fortvivlet: de par takter, hans puls måske slog hurtigere end sædvanligt, var ikke værd at spilde nogen forhåbninger på.

"Jeg beklager fru Ennes lidelser – men er lægens udsagn i overensstemmelse med den forestilling, fru Ennes selv har om sin tilstand?"

Ved disse, i en kølig tone udtalte ord – for Albin forstod nu alt, skønt hans delikatesse forbød, at han ikke skulle lade som om han stadig troede på den foregivne sygdom – sprang et lyn af raseri, som sjældent ses hos en døende person, frem af den skønne kvindes øjne; men hun beherskede sig, og svarede i samme matte tone som tidligere: "Hvis kaptajn Jentzel nærer nogen tvivl, så kan han spørge doktor C., som forlod mig for få timer siden!"

Hun fortalte ikke, at bemeldte doktor havde forefundet hende i et almindeligt værelse, i en almindelig seng og fremfor alt i en naturligt spillet sygerolle, godt hjulpet af den heftigste, mest glødende feber og hjertebanken, som hidrørte fra hendes frygt for, at Albin ikke skulle komme, men som hun udgav for at være et vedvarende onde.

"Tillad mig da," vedblev den unge kaptajn, som anså det for ikke blot klogt, men ligefrem nødvendigt at få afsluttet denne farlige samtale så hurtigt som muligt, "tillad mig at spørge efter fru Ennes sidste ønske?"

"Jeg skal sige det rent ud, hvis kaptajn Jentzel – ja, tilgiv mig, at jeg stadig anvender det gamle navn – tillader mig en slig åbenhed?"

Albin bukkede.

"Min formue andrager ..." Hun nævnte et tal, hvis størrelse fik Albin til at fare sammen.

"Ha!" tænkte hun, "skulle han da endelig have lært sig at forså guldets værdi?"

"Ha!" tænkte *han*, "og hvor mange stakkels negres sved og blod har denne umådelige sum mon kostet?"

"Ja, det er min formue, som jeg ønsker at anvende på en måde, hvorved den kunne blive nyttig og frugtbar for så mange som muligt. For at et sådant endemål kan opfyldes, er det nødvendigt, at mit testamente får en eksekutor, der har både hjerte og vilje til at arbejde for almenvellet."

Nu vidste Albin ikke mere ret, hvad han skulle tro. Havde hun til hensigt, død eller levende, at aflevere hele sin rigdom for derved at få lejlighed til at udvirke store og gode gerninger, så var hun vel ikke så fordærvet endda. Han bøjede sig med fordoblet opmærksomhed ned mod hende, idet han sagde:

"En så vigtig opgave er jeg langt fra voksen alene, men hvis fru Ennes tillader mig at foreslå noget, mener jeg, at der bør nedsættes en komite til at fastslå, hvad der bedst tjener Deres formål."

"Det vil jeg ikke modsætte mig – men ..." Hun holdt inde.

"Jeg har mistænkt hende!" tænkte Albin næsten angrende. "Den, som giver andre ret til at disponere over sin ejendom, må føle, at enden er nær: hendes bleghed, hendes kraftesløshed er ikke et spil. Hendes sidste koketteri har været ønsket om at vise sig så indtagende som muligt for mig – det tilgiver jeg hende, og den lille synd vil han, som vejer både de store og små synder, nok også tilgive hende."

"Kaptajn Jentzel ..."

"Bedste fru Ennes, tal kun frit!" Og Albin tænkte ikke nærmere over, at han nu i mangel af en stol havde sat sig på puden for bedre at kunne høre.

"Tror kaptajn Jentzel på, at de levende skal anse et ønske som hellig lov, når det ytres af dem, der snart ikke mere kan udtrykke noget?"

"Det gør jeg!"

"O, at det skal være sådan … Undskyld, at jeg erindrer Dem om en tid, hvor jeg, på trods af det bånd, der dengang bandt mig, vovede at nære en følelse, som …"

"… som fru Ennes ifølge sine egne ord i brevet, for længe siden selv havde glemt!" fuldendte Albin rødmende.

"Ja, undskyld mig denne nødtvungne usandhed – jeg havde nok ellers ikke i dag fået lov til at betro mig til den, i hvis hænder jeg vil lægge så meget."

Albin fandt det klogest at iagttage en fuldstændig tavshed.

"Det er," vedblev den forføreriske kvinde, "denne ulykkelige følelse, som har brudt min kraft: for den flygtede jeg til fremmede lande, for at glemme den kastede jeg mig dels ud i adspredelsernes og fornøjelsernes hvirvel, dels i mine gamle yndlingsfornøjelser på havet – men intet dæmpede de bølger, der svulmede *herinde*, skønt jeg tusinde gange for mig selv gentog de ord, der påførte mig tifold mere smerte end et glødende jern, de ord: "Han hader dig – han afskyr dig!" Mangen gang så jeg, så hist, så her, skønt uset af ham selv, den, hvis billede forfulgte mig, og som jeg måtte følge på afstand, idet jeg adlød de samme hemmelighedsfulde magter, som driver den ene planet til at følge den anden. Aldrig forlod håbet min sjæl. Men da jeg blev enke, da denne hånd, som så mange stræbte efter, var blevet fri, da jeg sluttelig følte, at dødens kys havde rørt mine læber, da vendte jeg hjem, for, om muligt, at se den idé virkeliggjort, som alene optog mig, nemlig at lade hele min formue overgå til ham, som var og er mine tankers og følelsers evige drøm."

"Umuligt!" stammede Albin.

"Hvorfor umuligt?" vedblev hun, som kun alt for godt så, at det var lykkedes hende at frembringe følelser af medlidenhed og deltagelse, om ikke mere, hos Albin. "Skulle kaptajn Jentzel vel kunne foragte en kvinde, som ikke har kunnet gøre ham noget ondt, så dybt, at han, blot for den lille sags skyld, i et par dage at kalde hende sin mage, ikke ville skaffe sig selv ret til hele hendes fyrstelige rigdom?"

"Mage?" gentog Albin heftigt.

"Ja vel, mage! Giv mit hjerte denne himmelske fryd … giv mig denne sidste trøst, at have dig," – hun kastede sin arm så heftig, så voldsomt om Albins hals, at han følte sig nærmest lammet og ude af stand til at gøre modstand – "dig, dig at takke for at himlen åbner sig hernede på jorden! Jeg er ikke mere nogen andens hustru: jeg er fri, *du* er fri, og snart vil du være endnu mere fri, når min sjæl der oppefra velsigner dig …"

Nu var den unge kaptajn atter kommet til sig selv. Han vred sig med en kraftig bevægelse ud af sit fængsel, og udbrød:

"Lad nu også mig sige et par ord: jeg foragter dybt og evigt den kvinde, som har vovet at gribe til dette forbryderiske spil for at indvirke på en mands sanser, og om så denne blodbesudlede formue var dobbelt så stor, købte jeg den ikke for denne pris … *Jeg* skulle kalde en kvinde, som har afklædt sig lige ind til det sidste af sit køns ærbarhed, for min mage? Nej, frue, og tusinde gange nej … Driv dine foragtelige kunster med enhver anden, på mig er de spildte!" Han havde rejst sig og stod nu midt i "løvhytten", blussende af harme, med foragt og afsky i blikket.

Nogle få sekunder sank fru Susannas hoved ned mod den voldsomt bølgende barm.; derefter fløj hun som en tigerkat op

fra sit leje, og nu var det mama styrmand, som, med hele den smidighed, hun engang havde vist i kampen mod malajen, men denne gang ikke for underholdningens skyld, kastede sig over Albin, der kun lige akkurat nåede at gøre sig klart, at denne døds- og kærlighedsscene meget nemt kunne ende i en tvekamp på liv og død. Lykkeligvis gjorde han sig ikke nogen samvittighedskvaler over til forsvar mod mama styrmands overordentlige spændstighed og vilde heftighed at udnytte den styrke, som naturen havde givet hans senestærke arme.

I flere minutter syntes udfaldet af striden dog alligevel at være tvivlsom, indtil endelig fru Susannas åbenbare og følelige forsøg på med sin kærtegnende hånd at komme i berøring med Albins strube, gav ham mod til helt og holdent at forglemme, at han kæmpede mod en kvinde. Endnu et par øjeblikke, og træerne, blomstervaserne, espaliererne og lamperne, der væltede til højre og venstre og snart bevidnede amazonens dobbelte nederlag, idet hun selv lå gispende efter vejret på oven på ruinerne af denne udsmykning.

Men sejrherren jog fra slagmarken lige så hastigt, som havde han været i kamp med selve nøkken, og hvert øjeblik ventede at se hende komme efter sig som en hævnende furie.

Det var langt ud på natten, da Albin kom hjem, og alligevel var han næppe vågnet den næste morgen, før Bas med et nyt brev i hånden stod ved siden af hans seng. Albin flåede det op læste følgende:

> "Jeg rejser indenfor de næste par timer, men vi skal mødes igen, når du mindst venter det! Den som venter på hævn, og som *ved*, at hun ikke kan fejle, har tid til at vente."

Albin fandt det ikke tilrådeligt at nævne noget om det skete for sin plejefader; det ville, skønt den gamle sikkert ville have let af episoden, dog nok have foruroliget ham.

"Jeg var for heftig," sagde Albin tankefuldt til sig selv, "jeg glemte mine grundsætninger – hun er jo dog en kvinde: min foragt var det, der sårede hende dybest … Nu har jeg en dødsfjende."

15. Et trin ned ad fortvivlelsens stige

"Nej, ved Gud, det er umuligt – denne letsindighed, denne grusomhed er ikke tænkelig! *Hun*, hun skulle have tilføjet mig dette dræbende sår … hun skulle have opført sig så foragteligt? Gentag det ikke oftere – jeg tror det ikke!"

Det var den for næppe en time siden hjemkomne løjtnant Salzwedel, der sagde disse ord, idet han gik heftigt frem og tilbage på gulvet med alle tegn på en sindsbevægelse, der gjorde fru Ringeborg stum af angst.

Rådmanden, som havde hilst på sin søn straks ved hjemkomsten, da håbet endnu levede frisk og varmt i ham, havde ligesom moster Taga viseligt skyndt sig bort, så snart Carl var begyndt at tale om sin beslutning om allerede samme aften at gå over til familien Mørk – det var således forbeholdt fru Ringeborg alene at tilføje sin søn det frygtelige slag om Teklas forlovelse med løjtnant Viktor, og det var for følgerne af denne meddelelse, hun nu skælvede.

"Det er ikke sandt, min moder – det er en spøg … ikke ilde ment, ved jeg nok … men ubeskrivelig bitter."

"Min søn," svarede fru Ringeborg med en værdighed, som i denne smertestund måtte gøre indtryk på Carl, "kan du forestille dig, at din moder skulle være i stand til at spøge således med dit hjerte?"

"Ak! Altså ikke en gang en gnist af håb!"

Hans ansigtstræk forandredes mere og mere; fru Ringeborg iagttog med overraskelse hvorledes hendes rolige og faste Carl bukkede under for dette forfærdelige slags overmægtige styrke.

Hvor frygtelig forkert havde Tekla ikke dømt, da hun mente, at Carl i selve sin kærligheds mest sørgelige øjeblik ville lade sig lede af fornuften – en køn fornuft … men det skulle hun ikke få at vide!

"Dyrebare søn, for din moders skyld, kom dog til dig selv; tro mig: Tekla er ikke den kvinde, der fortjener en sådan kærlighed, en sådan sorg!"

"Stille, min moder, stille! Hvis ikke jeg havde fået indprentet en så tåbelig og enfoldig stolthed i mig siden barndommen, så …"

"Carl dog, Carl, du er virkelig i dette øjeblik at betragte som en person, der ikke ved af sig selv, men du kan dog gå for langt – og nu må jeg sige dig, at det er dit ædle blod og din ære ganske uværdigt at vise en svaghed, som ikke kan retfærdiggøres af nogen ting!"

"Jeg skal ikke vise den oftere!" svarede Carl og tog sin hat.

"Hvilket – himmelske Gud, vil du flygte fra dine forældres hus, fra den ømmeste moders kærlighed og deltagelse, og gøre dig til nar for alle og enhver derude i byen? Skal der da blive koldt mellem dig og dine på grunde af en udefrakommende magt? O, Carl, min søn, tilføj mig dog ikke en så frygtelig smerte – tro mig: selv en moder kærlighed kan såres så dybt, at såret ikke lader sig hele!"

Carl hørte intet. Med ansigtet skjult i hænderne var han sunket sammen på en stol nær ved fru Ringeborgs sybord, og han hverken mærkede eller følte, at han med armen ragede adskillige af de kostbare genstande på det på gulvet.

"Ja, nu skal vi rigtig leve!" sukkede fru Ringeborg, idet hun med en sagtmodighed, der beviste hendes frygt for sønnens

tilstand, samlede sine dyrebare hovedvandsæg, sine hjertedåser og hvad andet, der var faldet ned, tørrede dem af i forklædet og atter anbragte dem på deres pladser.

Der findes personer – og imellem dem fru Ringeborg – som ikke engang den bitreste smerte kan bringe ud af deres sædvanlige fatning. Endnu et par gange forsøgte hun at tale med Carl, men hun fik intet svar, og i sit hjertes dybe bedrøvelse gik hun ind i den gamles værelse for at holde familieråd sammen med ham og moster Taga.

Rådmand Salzwedel havde nok allerede haft sine anelser om noget ud over det sædvanlige, for han havde skubbet de kære gamle tegninger og sine beregninger til side, og sad nu og grublede, ikke over sine udgravninger – skønt han den forgangne nat havde haft en ny åbenbaring – men på helt faderlig vis over, hvad glæde han ville have af et stort skattefund, hvis hans kære søn forinden var blevet ulykkelig. Vel havde den gamle rådmand på det nærmeste glemt, hvordan det var, dengang han selv var forelsket i sin nuværende kære hustru, men han vovede dog at tro, at han ville have overlevet og være kommet sig over tabet, hvis det havde været Skæbnens vilje, at han ikke skulle have fået den lykke at hjemføre den stolte og misundte Ringeborg Bulmering.

Han var netop nået til dette resultat, da hans kære bedre halvdel åbnede døren og hovedrystende bemærkede: "Far, det her går aldrig godt – jeg vil kalde Taga herind, så må vi sammen ..."

"Undskyld, mor, at jeg falder dig i talen, men var det ikke bedst, om du jeg lagde råd op alene? Den du vil tale om, står dog os allernærmest, og skønt Taga elsker ham næsten lige så

højt som vi, så har hun den svaghed, at hun ikke kan tie stille om noget – og du ved, mor, at vort hus aldrig, lige meget hvad der mellem år og dag er passeret, aldrig har været i folkemunde."

En modstand fra mandens side var i sig selv noget højst usædvanligt, men endnu mere usædvanligt var det, at han til sin hustru, som altid først og sidst holdt sig det Salzwedelske hus' anseelse, fremsatte noget, der lignede en formaning i denne henseende. Men siden det nu skete, fandt den statelig hustru skellig grund til at tage hensyn til fars ord – de var da i hvert fald så kloge, at hun undrede sig over, at de ikke var kommet fra hende selv, og for at gøre bod på denne bemærkelsesværdige omstændighed, sagde hun med stor vægt på hvert eneste ord:

"Ved du, min ven, at en ond tid står for døren, hvor den, der ellers tænker sig om, taler som om det ikke var tilfældet … Gud velsigne Taga, den stakkels sjæl, hun er så deltagende som nogen kristen sjæl kan være, men at lade hende få nys om dybe familiehemmeligheder, som man helst så begravet ti alen under jorden, det går ikke … Men hør nu her, far!"

"Jeg lytter, mor – vil du sidde i lænestolen eller i sofaen?"

"Vi tager begge plads i sofaen, for vi må tale sagte."

Og så sad det gamle par i højtidelig stilhed ved siden af hinanden. Rådmanden havde budt mor en pris fra sin dåse, fru Ringeborg havde budt far en igen fra en af de ekstra dåser, hun altid havde på sig, og alt var således klart til at begynde samtalen.

"Du siger altså, mor …?"

"Jeg siger, at han mister forstanden, hvis ikke der ikke sker noget ganske overordentligt. Du kan selv dømme ud fra to ting: først, at han anklagede mig – mig, hører du – for, at jeg fra barndommen af havde indprentet ham en enfoldig stolthed, som han nu kan takke for hele ulykken; for det andet ragede han med albuen det halve af mine sager på sybordet ned på gulvet, og bemærkede det ikke engang, men lod mig selv om at samle dem op … han, som ellers gerne kravler rundt på jorden, for at jeg ikke skal bukke mig. Hvis det ikke er bevis nok, så …!"

"Skrækkeligt for dem, som kender ham – og nu?"

"Og nu sidder han som en stenstatue og ejer hverken sans eller samling!"

"Jo, moder," lød en stemme henne fra døren, og Carls fortrukne ansigt blev synligt, "jeg har tværtimod så meget sans og samling, at jeg udbeder mig, at fader og moder i samråd opgiver mig en pige, som jeg kan fri til endnu i aften, for jeg vil være forlovet, inden solen står op i morgen."

"Du er alt for klog til at sætte din fremtid og din lykke på et sådant terningekast, min søn," sagde rådmanden med faderlig alvor, mens fru Ringeborg slog hænderne sammen og bedyrede, at der på en så usædvanlig dag måtte vise sig tegn i både sol og måne.

"Nok muligt," sagde Carl med tilkæmpet kulde, "men nu beder jeg min moder være fast overbevist om, at hvad jeg har sagt, er sagt – og forlovet vil jeg være inden aften, om jeg så skal gå fra hus til hus og fri."

"Himmel og retfærdighed!" stønnede fru Ringeborg i fortvivlelse, "en ætling af husene Salzwedel og Bulmering skulle gå fra hus til hus som en tigger efter en hustru, ham, som

enhver pige i Visby med glæde og taknemmelighed ville modtage som frier! Nej, min elskede Carl, du vil vel ikke begå en handling, som dine gamle forældre har nødig at rødme over? Du er da allerede kommet til fornuft, jeg ser det tydeligt – er det ikke rigtigt?"

"Jeg ved ikke, om jeg er fornuftig, men jeg vil have ring på min finger, inden jeg genser hende, der har bragt mig til dette punkt – så meget ved jeg!"

"Men i Guds navn," faldt rådmanden ind, "hvilken hæderlig pige vil give sit ja i den hast? Sandelig, søn, du udviser ikke nogen stor delikatesse overfor din tilkommende, når du vil indtage hendes hjerte på den facon!"

"Nå, det kan vi vel altid tales ved om. Men siden jeg intet godt råd får, vil jeg lade det komme an på Guds forsyn … farvel!"

"Vent!" råbte fra Ringeborg med døende stemme. "Jeg har et forslag."

Carl vendte straks tilbage og stillede sig foran sin moder.

"Men kom så aldrig," vedblev matronen, "og anklag mig, hvis det går galt, for jeg forsikrer dig ved vort hidtil uplettede rygte, at du vil angre det i morgen, når denne rus er gået over, og gerne vil give alt i verden for at være fri af det bånd, du nu i din sindsforstyrrelse efterstræber!"

"Nej, for jeg *vil* og *skal* vise hende, at også jeg kan finde trøst hos en anden! Jeg føler allerede, hvad *hun* vil føle i morgen, når hun erfarer, at mine løfter og min tro er overført på en ny elskerinde – men dit forslag, moder?"

"Siden det endelig skal gå så fortvivlet til, så skal du i det mindste ikke blive til latter. Jeg tror at kende en pige, som med taknemmelighed vil modtage din hånd, og hvad mere er, en

pige, som jeg gerne vil kalde datter, fordi jeg i den senere tid har lært hendes værd at kende så grundigt, at jeg i ethvert tilfælde – vel at forstå med fornuft og ræson – havde kunnet foreslå dig hende til ægte."

"Hvor kan hun være?" råbte Carl med en slags vild tilfredshed. "Hvor skal jeg gå hen for at træffe hende?"

"Du skal intet steds gå hen, min søn. Jeg vil selv sende bud efter hende og tale med hende først … er du tilfreds med det?"

"Ja bevares, når det blot sker straks!"

"Du skal da vel vide, hvem det er først?"

"Som moder vil!"

"Det er Teklas søster, Hildur!"

"Ah, fortræffeligt! Jeg undrer mig over, at det ikke faldt mig selv ind! Den pige har så utallige indfald og nykker, at jeg måtte være aldeles hjælpeløs, hvis jeg ikke levede op igen under hendes behandling. Og desuden vil det vist opmuntre såvel Viktor som hans forlovede at have et så ømt og livsglad par til eksempel og efterlignelse! … Guds død! Så kom kaptajn Stangerlings råd os dog til nytte – jeg ville ikke tro det den gang, men efterhånden tvivler jeg ikke på nogen ting."

"Jeg vil skrive en linje," sagde fru Ringeborg. "Eller hvad siger du, far? Du har endnu ikke ytret dig."

"Hvad skulle det føre til? Carl viser jo, at han ikke behøver sin faders råd."

"Jeg behøver blot en stor rystelse, fader, for atter at blive menneske. Jeg behøver et stærkt medikament, men har jeg først fået det til livs, lover jeg, at jeg ikke vil beklage mig, hvis det smager ilde – jeg ved, det er det eneste, der hjælper."

"Nuvel, kære søn, så træf da i det mindste et mindre farligt valg, end det, mor nu til min forundring har foreslået dig. Skal det endelig være en datter af det hus, så lad det blive den bedste, som du med Guds hjælp vil blive lykkeligere med, end om du havde fået Tekla selv! Fri til den lille Rosa, det er et velsignet barn, som kan udbrede glæde og hyggelighed i et gammelt hus."

"Nej, Gud bevare mig," udbrød Carl, "hun er alt for god til at få en mand, der ikke bejler til hende for hendes egen skyld – det vil jeg ikke tage på min samvittighed. Med Hildur derimod bliver det lige spil … Skriv, moder – skriv!"

"Ikke uden fars vilje og samtykke. Men … lad mig sige dig, gamle, at du kan være tryg ved Hildur. Tro mig, hun har fortjenester, som Tekla ikke ejer, og hendes muntre sind passer bedre til Carl end Teklas kølige alvor."

"Kære mor, siden du tilråder det, og Carl selv vil det, så bliver det, som du synes. Det er jo ikke mig, men Carl, der vil gifte sig; var det omvendt, ved jeg, at den vindspiller var den sidste, jeg ville vælge."

"Du samtykker altså, far?"

"Gør, som I behager!"

Og nu skrev fru Ringeborg med store, sirlige bogstaver følgende ord:

> "Min lille Hildur!
> Hvis din tid tillader det, så se ind til mig i aften! Jeg har en magtpåliggende sag at besvære dig med.
>
> *Ringeborg Salzwedel."*

"Men," sagde rådmanden, "vil de ikke gætte det hele, når der kommer brev fra dig, moder, og det samme aften, som Carl er kommet hjem?"

"Besynderligt, at du nu for anden gang ser længere end jeg! Nej, det går ikke an at skrive – nej, det gør det ikke."

"Men på den måde bliver vi jo aldrig færdige!" brød Carl ind med fornyet utålmodighed.

"Stille … hvad ser jeg! – vil da tilfældet virkelig slutte pagt med Carl? Jeg tænker, at mine øjne er så gode som nogens, og at jeg ikke tager fejl, når jeg siger, at det vist er Hildur, der kommer ned ad gaden!"

Fru Ringeborg havde næppe talt ud, før hun lod det være sig magtpåliggende at gå ligesom tilfældigvis ud i forstuen, som hun derfor ganske naturligt passerede i samme øjeblik, som Hildur gik forbi trappen.

"God dag, min lille dukke! Vil du ikke se indenfor, når du går forbi et hus, hvor gamle venner bor?"

Hildur havde udmærket lagt mærke til fru Ringeborg, men hun ville selv *blive* bemærket, ikke trænge sig på.

Da nu fru Ringeborg tiltalte hende så venligt, steg hun hastigt op ad trappen, greb den stolte frues hånd og nejede så dybt, at hendes knæ næsten berørte fliserne.

16. En kærlighedsløs kærlighedsscene

"Se så, sæt dig, mit kære barn! Har du hørt noget nyt?"

"Nyt, gode tante – hvilket da? Ak, vi hører aldrig noget nyt!"

"Og det kan du sige, når det er så kort tid siden, I havde forlovelse i huset?"

"Ak, kære tante, det var en gammel nyhed, som jeg Gud ske lov ikke ødsler mange tanker på."

"Det gør du ret i, min pige! … For resten er min nyhed den, at Carl kom hjem for et par timer siden!"

"Min Gud, er den stakkels Carl hjemme? Tante har vel endnu ikke vovet at berøre en begivenhed, som jeg ved vil blive ham et grueligt slag?"

"Hvis du tror det, mit barn, må jeg sige dig, at sønnerne af dette hus ikke ved, hvad det vil sige at hænge sig for en piges skyld! Carl nærede unægtelig en dyb følelse for Tekla, men hendes letsindige og i al evighed uforklarlige handlemåde har nedsat hende så dybt i hans øjne, at han synes at være tilbøjelig til ikke at spilde en tanke på hende for fremtiden."

"Jeg forstår og værdsætter denne følelse hos Carl. Sådan skulle alle mænd være, og ikke sådanne vejrhaner, der vender sig efter, hvordan vinden står!"

"Du smigrer mig, min lille ven, ved at erkende min søns fortjenester, men du vil sikkert blive meget overrasket, når jeg nu fortæller dig en ting, som endnu er en dyb familiehemmelighed."

"Man vil erfare," sagde Hildur i en tvivlende tone, "at Carl har forlovet sig andetsteds?"

"Nej – nok er der tale om forlovelse, men ikke helt på den måde! Carl har nemlig alt for megen agtelse for sine forældres mening til at tage sig en hustru fra et fremmed sted."

Hildur åndede lettere, men mente det ikke passende at sige noget, en delikatesse, som fru Ringeborg holdt meget af.

"Carl vil desuden ved sit valg bede om råd hos sin moder – han stoler på hendes fornemmelse."

Hildur slog blufærdigt øjnene ned: denne tale kunne ikke fremføres uden en bestemt mening.

"Jeg frygter for, Hildur, at du føler dig besværet af min fortrolighed?"

"Bedste tante!"

Hildur rødmede ved sine søde forhåbninger. O, om hun kunne vinde denne trumf, så længe søgt og beregnet, over Tekla, som på trods af sit tyveri af Viktor, jo dog ikke elskede andre end Carl!

I dette øjeblik var Hildur ikke blot letsindig: hun var ondskabsfuld, men trods det lovede hun sig selv alvorligt, at hun, hvis hendes største ønske gik i opfyldelse, ville blive en så fuldkommen kvinde, som nogen kunne ønske sig til hustru, for kun derved kunne hun håbe på at blive andet og mere end Carls *trolovede* … Og Viktor? – å, der måtte vel finde et sårbart sted selv i hans hjerte!

"Min lille Hildur, tillader du mig at tale med moderlig åbenhjertighed?"

"Gode, bedste tante!" Hildur bøjede sig ned og samlede det lommetørklæde op, som fru Ringeborg havde den taktfuldhed at lade falde i rette tid til at give sin tilkommende svigerdatters blufærdighed lidt råderum.

"Nuvel, mit barn: Carl har nylig meddelt os, hans forældre, sit ønske om at slutte en ny forbindelse. Han ønsker endog, at alt skal være afgjort, inden han genser den, der en gang var ham dyrebar og måske er det endnu – og da han i valget af sin brud har taget hensyn til mine ønsker, så har jeg rådet ham til at forsøge sin lykke hos dig, mit barn."

"Hos mig?" udbrød Hildur, luende rød. "Hvad tænker min dyrebare tante på? Jeg er et alt for ufuldkomment væsen til i fjerneste måde at kunne tilfredsstille Carls fordringer – ak, jeg er en stakkels letsindig, uforstandig pige, hvis eneste lille fortjeneste er, at hun selv ser sine mange fejl."

"Kære barn, denne smukke selvanklage, denne blufærdige mistro til dig selv viser bedst, hvad du er, og hæver dig i den grad i mine øjne, at jeg beder dig tillade mig at blive min søns talsmand. Du kan naturligvis ikke elske ham lige straks; han byder dig agtelse, venskab og en mild overbærenhed, der jo er så naturlig såvel i jeres tidligere som i jeres nuværende forhold, og hermed er han fuldkommen tilfreds. Mange ægteskaber, som blot er grundet på sådanne følelser, er blevet langt lykkeligere end de, som er indgået i en kærlighedsrus – den rette og ædle kærlighed kommer, når Guds ords tjenere har velsignet foreningen."

Hildur, som kunne mange ting, kunne også, som vi ved, græde, når hun ville det, og nu blev der ikke sparet på noget, som var passende for en stor scene efter fru Ringeborgs smag.

"Må jeg tyde disse tårer til min søns fordel, kære barn – må han i morgen tale med din fader?"

Hildur gled ned af sofaen og sank på knæ for fru Ringeborg. Idet hun lagde hovedet mod den meget rørte og nu virkelig

lykkelige gamle dames bryst, hviskede hun:

"Jeg vil blive Carl, hvis han ønsker det, en trofast ledsagerinde, men hvis jeg skal formå at blive ham en *forstandig* hustru, så kan jeg kun håbe det, hvis Carls agtede moder vil love at danne mig dertil."

"Velsignet være den datter, der udtrykker sådanne ord og føler deres værd i sit hjerte!" sagde fru Ringeborg højtideligt. "Jeg går nu ind for at hente Carl, for at han af dine egne læber kan høre det løfte, du giver ham for hans fremtidige lykke."

Hildur, som alt for godt indså årsagen til Carls så hastigt fattede beslutning, indså også, at al forstillelse her ikke blot ville være forkert anbragt, men aldeles spildt møje, for Carl ville næppe i hele sit liv erindre, hvorledes hun i denne stund havde set ud. Hans tanker var vel nok andetsteds, og det bedste indtryk, hun kunne gøre på ham, ville sikkert være ved at vise sig så lidet sentimental eller besværet som overhovedet muligt.

Hildur havde et par minutter været alene og overladt til sine fantasier, de døren åbnedes og Carl hastigt trådte ind.

Endnu flammede på hans ansigt den stærke glød, som var blevet drevet frem af heden i hans indre, endnu stod den løsslupne, vilde storm gennem hans sjæl, som ikke lod ham i ro et øjeblik for den tanke: 'Du skal hævne dig, du skal vise hende, at du finder hendes eksempel værd at følge, at du vil se det gamle bånd fuldstændig overrevet – og det er det kun halvt, så længe kun *hun* er bundet af nye løfter' – kort sagt, Carl befandt sig i en rus, og beruset var også den heftighed, hvormed han fremsagde følgende:

"Undskyld, kære Hildur, at jeg søger at fange dit ja således i flugten, men oprigtig talt, finder du ikke, at du og jeg, efter det eksempel, der er os givet, ikke godt kan foretage os noget bedre end at gå hen og gøre det samme? For min del kan jeg i hvert fald ikke se, at *du* ikke skulle passe lige så godt for mig, som Tekla passer for din tidligere trolovede."

Hildur, der efter hvad vi har hørt, ikke kunne have alt for store forventninger om opmærksomhed, blev dog virkelig fornærmet over den ubeskrivelige ligegyldighed, hvormed Carl fremsatte sit frieri; og selv om hun havde kunnet fordøje dette på trods af sin stolthed og egoisme – der var jo ingen, der ville få at vide, *hvordan* hun var blevet Carls trolovede – var hun dog klog nok til at tænke på fremtiden og hvilken skade, det kunne gøre hende, hvis hun besvarede en *sådan* begæring om hendes hånd med et øjeblikkeligt kniks og et ja.

Altså tog Hildur sin sjældent anvendte kvindelige værdighed i anvendelse, og idet hun mod en såre naturlig forbavselse trådte et par skridt tilbage, bemærkede hun i en tone, der lød helt kølig og skarp i Carls øren:

"Hvis det ikke er nogen anden bevæggrund, der får løjtnant Salzwedel til i mig at søge den brud, det synes at være ham magtpåliggende at vinde, så må jeg tilstå, at jeg, skønt måske bekendt for min letsindighed, dog ikke besidder denne udyd i så høj en grad, at jeg vover at indlade mig på så voveligt et eventyr."

"Hvorledes?" sagde Carl forundret. "Jeg mente, min moder gav mig et andet håb?"

"Din moder, Carl, betjente sig af ganske andre udtryk for den længsel hos dig, som du nu selv har meddelt mig, og som jeg

ikke kan bifalde, nu, da jeg kender det rette forhold."

"Men for fanden, Hildur, du må dog vel kunne begribe, du, som er så velbegavet, at jeg ikke bejler af kærlighed – Gud bevare mig fra, selv i dette øjeblik, da jeg er kommet udenfor grænserne af min sædvanlige vej, at bedrage dig i det kapitel! Jeg troede heller ikke, at du ville tage hensyn til det, du, som for nylig har lidt det samme tab som jeg."

"Jeg længes ikke efter din kærlighed, Carl, fordi jeg ingen har at gengælde den med, men sagen er den, at da jeg ikke længere elsker eller brænder af skinsyge, så har jeg heller ikke lyst til blot for morskabs skyld at gå hen og kaste mig i ulykken. Jeg kan forstå dit pludselige frieri, så vel som at du vil have det afgjort allerede i aften, men hvad jeg derimod ikke kan fatte, og hvad der giver mig et såre ringe løfte for min fremtidige lykke, hvilende i dine hænder, er den totale mangel på al delikatesse, hvormed du behandler sagen."

"Jeg er vanvittig i aften – jeg ved ikke synderlig af, hvad jeg gør eller siger! Jeg har måske fornærmet dig, Hildur, men jeg sværger dig til, at det ikke var min hensigt! … Og lad mig nu blot tilføje, at sådan som du har lært min karakter at kende i den lange række år, vi har været bekendte, sådan bliver den, når denne gerning har lagt sig – og jeg spørger dig, om du tror, at jeg i min naturlige fornufts- og bevidsthedstilstand ikke vil gøre alt for den pige, der har været ædelmodig nok til at bære over med mig i denne time?"

"Men," svarede Hildur, som i håb om en bestemt modsigelse, satte det hele på spil for end mere at befæste den agtelse, hun nu vidste at have indgivet Carl, "hvorfor ikke vente et par dage, indtil denne gæring i dine følelser har lagt sig? Tro mig, Carl,

du handler ædelmodigere imod os begge, hvis du giver os tid til overlæg!"

"Nej, Hildur, intet overlæg! Hvad der skal ske, må være afgjort med det samme – før forlader denne vilde feber ikke mit blod!"

"Tror du da, at du vil befinde dig bedre senere?"

"Jeg tror det ikke blot, jeg ved, jeg føler det!"

"Men husk vel på, Carl, at du aldrig, når jeg nu giver dig mit ja, må tilregne mig det som svaghed eller letsindighed, for hvis nogen i dette øjeblik er letsindig, så er det *dig*!"

"Kan være, men i morgen er jeg atter fornuftig!"

"Og så vil du gyse tilbage for, hvad du har gjort, og kan ikke gøre det ugjort! Nej, Carl, nej – jo mere jeg tænker på denne forhastede forlovelse, jo mere modbydelig forekommer den mig."

"Du giver mig altså en kurv?" sagde Carl i et tonefald, der røbede, at han var ved blive irriteret over Hildurs indvendinger. "Giv mig et svar, men gør det bestemt!"

"Er det en måde at vinde en brud på?"

"Jeg har jo allerede bedt, og nu beder jeg dig endnu en gang: Bliv min, Hildur! Med de erfaringer, vi hver for sig har gjort os i den lidenskabelige kærlighed, forekommer det mig, at vi kan være tilfredse med tilstedeværelsen af en mere rolig og afdæmpet følelse … Må jeg nu sige 'min trolovede?'"

"Sig det da, Carl, hvis det tilfredsstiller dig!"

"Ubeskriveligt, min skønne brud!"

Carls læber berørte Hildurs pande, mens hans øjne tindrede af en så unaturlig ild, at det næsten skræmte Hildur.

"Hvornår bestemmer du bryllupsdagen – det vil jeg også vide med det samme, for at det ikke skal gå, som da jeg var forlovet

forrige gang … at der intet bliver af det!"

"Det kan stå på samme tid som Viktors og Teklas bryllup."

"Fortræffeligt! … Jeg vidste ikke, at det allerede var fastsat!"

"Jo … efter hvad Tekla selv siger, bliver det næste efterår."

"Nå, det var visselig en lang ventetid for den, der med så stor utålmodighed som jeg venter på at blive lagt i hymens lænker, men når *de* kan vente et år, må jeg vel også lægge bånd på mig! Du vil tillade mig i morgen at skrive til din fader – jeg vil ikke besøge jeres hus, førend alt er på plads?"

"Gør, som finder bedst!"

Nu lindede fru Ringeborg på døren, idet hun vinkede ad rådmanden, at han skulle følge efter. Hvad siden hændte, behøver næppe at nævnes.

Hildur gik dog tidligt hjem, for, som hun sag til fru Ringeborg, i ro at overveje sin nylig påtagne forbindelse – og på hvilken måde dette gik for sig, skal vi se i det følgende.

17. Altså forgæves!

Da Hildur kom hjem, sad familiens øvrige fruentimmer omkring et stort, rundt bord og arbejdede. Viktor læste højt og kastede i ny og næ et flammende blik på Tekla, som dog nu som altid opretholdt sit gamle skjold af ligegyldighed mod slige blikke.

På en skammel ved Rosas fødder sad Will og lod hovedet hvile mod hendes knæ, og ved Wills fødder lå Rolf mageligt udstrakt. Hele dette familieskilderi, der blev oplyst af skæret fra en munter kaminild, havde et præg af venlig og lun hyggelighed, og ville have været fuldstændig harmonisk, hvis ikke husfaderens mørke gestalt, aftegnet som en lang skygge på væggen, gik frem og tilbage på gulvet og kastede et dystert skær over det hele.

"Afbryd blot ikke læsningen for min skyld!" sagde Hildur, da Viktor lagde bogen fra sig for at se på Teklas arbejde. Men disse ubetydelige ord udtalte Hildur med en mine og et tonefald, der begge var lige beregnede på at afbryde al læsning – for hvordan skulle det have været muligt for hende blot at sætte sig blandt de øvrige, med den umådelige hemmelighed, hun bar i sit hjerte? Nej, hendes tilfredsstillede stolthed, hendes tilfredsstillede egoisme vidste bedre at udnytte sine triumfer … O, hvor hun var lykkelig ved endelig, om end på en ganske anden måde end hun før havde forestillet sig, at få lov til at ydmyge Tekla! Dråbe for dråbe ville hun sprede giften i Teklas hjerte, netop når Viktor var til stede, for ham kunne ingen bedre og mere sikker hævn ramme, end den, som nu på denne måde ville nå ham.

"Sikke dog en frisk farve, du har fået," sagde moderen, "du må have gået hastigt til! Havde du det ikke morsomt hos L's, siden du kommer så tidligt hjem?"

"Hos L's, lille mor? – det blev ikke til noget med den visit i dag ..." Hildur så utrolig forlegen og mærkelig ud.

"Hvad er der hændt dig?" udbrød Rosa med et forbavset blik på sin søster.

Nu så også Tekla op fra sit arbejde, og selv hun forstod, at der var indtruffet noget særligt, selv om hun umuligt kunne tyde det udtryk, der lå i Hildurs blik.

"*Jeg* ser det," bemærkede Viktor, som allerede i temmelig høj grad havde antaget den tilkommende svogers naturlige og broderlige fortrolighed. "Hildur har, hvis jeg ellers forstår mig på den slags ting, repeteret den rolle, hun har lovet at påtage sig ved selskabsforestillingen."

Men han havde næppe afsluttet denne sætning, før han fik et blik fra sin trolovede, der til fulde erindrede ham om, hvor upassende dette letsindige minde om hans kendskab til Hildurs inderste væsen var; og bagefter fandt også Viktor, at netop *han* burde have været den sidste, der gjorde en sådan skarpsynethed gældende. Ligeledes indså han med en vis uro, at han ikke gjorde sig ret godt i sin rolle som en rolig og bestemt mand, og at det dog var det, han måtte gøre sig umagen med at være – eller i hvert fald at forestille – hvis hans fremtid skulle ligge sammen med Tekla, der nu mere en nogensinde var tillukket og alvorlig, omend altid med en åbenbar godhed og inderlighed i sit væsen overfor ham.

"Aj, aj," sagde Hildur med sin vanlige ubesværede frækhed, "du har da alt for lidt takt, min gode hr. svoger! Men i hvert fald

er en repetition nødvendig før slige forestillinger."

Viktor begyndte at bladre i Walter Scotts *Rob Roy*, den bog han før havde læst højt af; han passede nøje på ikke at give anledning til et nyt blik fra Tekla, notabene af den sidst erfarede beskaffenhed.

Men Amelie, som anede noget sælsomt hos Hildur, spurgte med en alvor, der ikke tålte udflugter: "Hvor har du været?"

"Jeg kommer fra tante Ringeborg, mama, og hun beder mig hilse."

"Jeg forstår ikke," vedblev moderen, "hvordan du nu kan befinde dig så godt i det Salzwedelske hus! Jeg mener ikke, at du kan have nogen sympatier der: du havde det jo i det mindste ikke tidligere, dengang du mente, at der altid var så umådelig kedsommeligt."

"Kan man måske ikke skifte mening, gode mama? Tante Ringeborg er nu meget mere venlig mod mig end hun før har været – jeg tror, hun nærede en smule modvilje mod mig. Men i hvert tilfælde var jeg ikke gået derhen i aften, hvis ikke tante, i det øjeblik jeg gik forbi, havde set og kaldte mig ind for at dele hendes glæde ved Carls hjemkomst."

Ved Carls navn gled en hvid farve over Teklas matte rosenkind. Viktors ansigt antog derimod en lysende purpurrød farve.

"Han havde det vel godt?" sagde Rosa, som fandt, at nogen dog burde sige noget.

"Ja," svarede Hildur lakonisk, "han havde det udmærket – han kommer herhen i morgen!"

"Her?" gentog Amelie, ude af stand til at undertrykke en bekymret forundring. "Han er dog altid så venskabelig, den

gode Carl!"

"Ja, og han talte også meget venskabeligt om vort hus! Det glædede ham at høre, at Tekla er lykkelig i sit nye forhold."

"Å," udbrød Rosa, idet hun gjorde en så voldsom bevægelse af uvilje og utålmodighed, at Will løftede hovedet og så på hende med et uroligt blik, "det talte Carl vel ikke med *dig* om – du vil blot tilsmudse Carl!"

"Kære Rosa-lille," sagde moderen afledende, "se, hvor bekymret Will ser på dig – han tror vist, at du syntes, han var dig til besvær."

Rosa så ned på Will med et venligt smil, og efter at hun med et blink havde betegnet ham, at hendes bevægelse kom af det, Hildur havde sagt, tog hun ganske ugenert Wills hoved mellem hænderne og lagde det atter mod sit knæ. Og Will, som nu var så salig, at Rosa ikke kunne ane eller drømme sig til højden af denne salighed, sad atter stille og ubevægelig, levende i sin egen lille rosenfarvede verden, for så godt som det nu var for Will, havde det aldrig før være: han havde jo sin fulde frihed til at søge Rosas selskab, så ofte han behagede, og til at håbe på alt, hvad han lystede!

Moderens gode hensigt: at gøre samtalen bort fra det ømtålelige emne, lykkedes imidlertid ingenlunde, for Hildur greb omgående Rosas formodning, og besvarede den med følgende ord:

"Nå, så du mener, at Carl var ganske tavs? Men jeg kan forsikre dig, at det var han aldeles ikke – og hvis du finder, at det er overraskende, så spår jeg, at du i morgen vil få endnu større grund til overraskelse!"

Denne gang måtte Tekla igen se op på Hildur, og igen fandt hun dette mærkværdige udtryk i Hildurs øjne.

Tekla var ikke i tvivl om, at noget ganske besynderligt måtte være hændt med Carl. Og af den sagte sitren, der berørte hendes hjerte, anede hun, at dette besynderlige måtte være sket på grund af den heftige rystelse, han måtte være blevet udsat for ved hjemkomsten. Således forklaret kunne Tekla nok lide for Carls skyld, men ikke på den måde, som Hildur havde håbet, for endnu var der ikke opstået den ringeste mistanke i Teklas sjæl.

"Er der nogen, der ønsker, at vi skal fortsætte oplæsningen?" faldt Viktor ind, idet han forlegent famlede skiftevis ved siderne i *Rob Roy* og ved sin moustache.

"Ja, for min del vil jeg gerne høre lidt mere!" sagde Tekla.

"Også jeg!" udbrød moderen og Rosa samtidig.

"Men hvis jeg må slippe, så siger jeg tak!" svarede Hildur, temmelig fortrydelig over ikke at have vækket mere opmærksomhed ved sine mystiske udtryk og halve vink. "Jeg har hovedet så fuldt af tanker, at jeg, hvis moder tillader, vil gå og lægge mig."

"Vil du ikke først spise sammen med os?"

Nu bøjede Hildur sig med et sideblik ned mod sin moder og hviskede halvhøjt: "Jeg er alt for oprørt! Men kan jeg få lov til at tale alene med mama i morgen tidlig inde hos mama?"

"Naturligvis, mit barn! Og hvis du ønsker det, kan vi gerne tale i aften – det er jo tydeligt, at du har noget på hjerte?"

"Nej, søde mama! I nogle tilfælde er det nok bedst først at lægge råd op med sig selv: jeg er så urolig, så fuld af …" Hun afbrød og kyssede endnu en gang sin moders hånd til godnat.

Derpå gik hun hen til faderen, og efter at hun henne ved det fjerneste vindue, hvor han havde standset sin gang, havde hvisket nogle ord til ham, ord, som syntes at vække ham af hans lange dvale, men som han dog kun besvarede med et blik, vendte Hildur sig atter mod bordet, og idet hun kastede et næsten gennemtrængende blik fra Tekla til sin tidligere elsker, sagde hun: "Jeg ønsker herskaberne en god nats søvn, med ikke alt for mærkværdige drømme, for ind imellem har drømme den fejl, at de kan være så irriterende profetiske!"

Hverken Tekla eller Viktor svarede med andet end et køligt godnat; men Rosa, hvis nyfigenhed var blevet vakt, samtidig med at hendes hjerte svulmede af harme over Hildurs overlagte ondskabsfuldhed og store mangel på finfølelse, gav Will nogle små, letforståelige kærtegn, som dem man giver børn, når man vil bede dem gå, og han, der forstod hende så udmærket, rejste sig straks og trak Rolf med sig bort til den mørkeste del af stuen. Nu var Rosa fri til at følge efter Hildur, hvilket hun da også gjorde.

En time senere havde husfaderen trukket sig tilbage, husmoderen var gået i køkkenet, og skønt Will stadig sad tilbage, kunne man gerne sige, at det trolovede par var alene.

I nogle øjeblikke iagttog de tavshed, men da Viktor nu, så længe han formåede, havde søgt at holde uroen i sin sjæl nede, skønt den allerede længe havde forrådt sin eksistens ved hans heftige åndedrag, udbrød han, idet han tog Teklas hånd i sin: "Han er her! … Men hvad betyder Hildurs hemmelighedsfuldhed … tror du, at … Træk nu ikke din hånd tilbage – en lille gnist af glæde midt i sorgen må du dog unde mig!"

"I sorgen, Viktor?"

"Skulle det måske være en fornøjelse for mig at se eller ane tværs gennem det sjal, du har svøbt om dig, hvordan dit hjerte slår, hvordan det hamrer af angst ved den formodning, som hendes ord vel også har indgivet dig?"

"Hvilken formodning? Lad os være rolige og frem for alt oprigtige – for Guds skyld, ikke flere misforståelser! Hvad mener du?"

"Hvis han var forlovet?"

"*Han?*" Tekla sagde ikke mere end dette ene ord, men i det lå en så bestemt modsigelse, som noget ord kan indeholde.

"Vær ikke for sikker, Tekla – men om han så var, hvad angik det så *dig*, der jo er trolovet med en anden?"

"Giv dig tilfreds, Viktor: det bånd, der forener os, har jeg jo selv *ønsket* at knytte; og om den dag kommer, hvor Carl Salzwedel forener sin skæbne med en anden kvinde, så skal du ikke et sekund finde, at jeg glemmer mine pligter!"

"Det ved jeg, men i stilhed … ak, min Gud … al den tid, hvor jeg ikke ser dig, hvor du ikke behøver at lægge bånd på dig selv, da kunne dine tanker, din sjæl være hos ham, dine tårer være helliget mindet om tabet af ham … Oh, hvilken bleg, mat og farveløs lykke er ikke en forbindelse, hvor kun den ene part brænder!"

"Du bedrøver mig med denne heftighed, Viktor! Tror du mig ikke på mit ord – er du allerede træt af denne farveløse lykke?"

"Ak, tilgiv, tilgiv" – Viktor bøjede sig dybt over sin elskerindes hånd – "tilgiv mig, dyrebare Tekla, men – jeg begriber ikke, i hvilken retning tingene nu vil bevæge sig!"

Inde på pigernes eget værelse gik Hildur heftigt frem og tilbage. Hun havde endnu ikke svaret et eneste ord på alle Rosas spørgsmål.

"Så behold da bare din hemmelighed!" sagde Rosa, idet hun atter gik hen til døren. "Jeg aner, at den nok ikke er noget godt, siden den gav dig mod til at glemme den skånsomhed, du skyldte Tekla!"

"Skyldte Tekla – bevar mig vel, er hun da en helgen, overfor hvem man skal hykle ærbarhed og ærefrygt?"

"Hvis hun var en helgen, så var hun for ophøjet til at føle smerte ved dine stikpiller; men siden hun nu blot er en kvinde med menneskelige følelser, burde du, hendes egen søster, ikke føle nogen tilfredsstillelse i at pine hende på en måde, som er uværdig for dig og ethvert andet menneske med en smule hjerte i livet."

"Jeg siger dig, Rosa, at du er begyndt at anlægge en tone, der passer sig meget dårligt for dig! Vil du opkaste dig til herskerinde over *mig*? Kan du forestille dig, at jeg skulle lade et barn påvirke mig? Nej, spar du dig den sorg at blive nødt til at le over din egen enfold! Der er i hvert fald langt til, før Tekla er blevet plaget lige så meget af mig, som jeg er blevet plaget af hende … Kan du forsvare Teklas handlemåde mod Carl, og siden hen mod mig, siden hun nu er forlovet med Viktor, noget som uden hendes direkte – hør efter, Rosa: *direkte* – opmuntringer nok en dag ville være vendt tilbage til de pligter, han havde besvoret så dybt og helligt? … Nej, ti – intet forsvar!"

"Jeg vil ikke forsvare hende, jeg vil blot sige, at jeg nærer en klippefast tro på ædelheden og renfærdigheden af Teklas karakter. Vi kender ikke hendes grunde, men grunde må hun

have haft; og skulle hun være kommet til at fornærme dine følelser, så er hun i det mindste undskyldt, for du havde selv handlet sådan, at man forstod, de var kølnet."

"Det er de også, og for evigt – og netop fordi mit hjerte er frit, kan jeg også knytte nye bånd uden at rødme, og det tror jeg er mere end hvad Tekla med al sin skinhellighed har kunnet."

"Hvorledes – ny bånd?"

Rosa vendte sig hurtigt fra døren. "Du spøger, Hildur – eller er noget overordentligt, noget ulykkeligt, indtruffet?"

"Ulykkeligt – det ved jeg nu ikke, og jeg ved heller ikke af, at det skulle være noget overordentligt, at jeg skulle kunne finde mig en ny frier!"

"Ikke? Det kommer vel nok an på, hvem denne frier er!"

"Ja, men det kan du more dig med at gætte på til i morgen; men har du ikke løst gåden til den tid, så løser den nok sig selv! Og nu godnat med dig – jeg vil ikke tale mere i aften!"

Denne nat fik Tekla ikke et øjebliks søvn i øjnene. Eftersom hun nu boede alene i det blå kammer, havde hun friheden til at vende og dreje sig hvileløs på sit leje så meget hun havde lyst til: men hvilken stilling hun end forsøgte, fandt hun dog desværre ingen hvile.

Hvad der virkelig var sket, havde hun dog ingen forestilling om – nej, endnu nød hun den eneste lykke, der nu kunne være hendes: visheden om ved sin egen opofrelse at have reddet Carl fra at blive forenet med en slægt, der en dag kunne drage vanæren ned over hans egen … Men der var alligevel så meget at tænke over ved Hildurs beregnende spil. Var det ikke nok, at

Carl var hjemme, at han troede hende utro, hvad der måtte have nedgjort hende alt for meget i hans øjne, men at hun også skulle tro, han havde forlovet sig med en anden … forlovet – umuligt: hans eget brev havde jo netop vist, at han ventede at kunne knytte det gamle bånd på ny.

"Hvad det end er," sukkede hun og strøg hånden over de mørke øjne, i hvis lange vipper der hang et par tårer, "så har jeg ikke mere nogen ret til at beklage mig! Og om et år har jeg ikke en gang ret til at fælde en tåre i nattens ensomhed over den lykke, der kunne have været min, for i hans kærlighed var dog en større dybde end jeg anede … Arme Viktor: du klager allerede over din farveløse lykke, du vil trække hele himlen ned, men favner dog blot den kolde jord! … Men du skal også finde nogle roser, om end de er blege: jeg vil, ja jeg vil med min sjæls hele kraft søge at bringe dem til dig!"

Næste morgen, på samme tid som Hildur havde en hemmelig samtale med sin moder, fik grossereren besøg af rådmand Salzwedel, som på sin søns vegne formelt anholdt om Hildurs hånd, en begæring, som Holgersen, efter at rådmanden havde forsikret om Hildurs eget samtykke, fandt sig så meget villigere til at besvare med et taknemmeligt ja, som det syntes ham at være særdeles lykkeligt at være forbundet med en anset slægt – jo flere, som i tilfælde af det allermest umulige, ville blive draget med i ulykken, des bedre, for så var der lige så mange interesserede forbundsfæller.

Slået med den dybeste forbløffelse – Amelie var jo ikke blevet spurgt, før datteren havde givet sit ja-ord og rådmanden kom

for at begære hendes – skyndte den bekymrede moder sig til Teklas værelse.

Hvordan skulle hun kunne meddele *hende* det frygtelige slag!

"Hvad i Himmelens navn sker der, mama?" spurgte Tekla, som var færdig, ikke blot med sit morgentoilette, men også med den form for åndeligt toilette, hvor sjælsstyrke og en stærk vilje bringes i anvendelse. På kinden brændte ikke mere nogen forræderisk rødme. Øjnene var rolige og klare, panden uden furer, holdningen fast og rank som hele hendes væsen.

"Mit barn, jeg tror ikke at omsvøb tjener noget formål med dig: du er så stærk, så sanselig, så modig."

"Åh, er han syg – er han død?" stammede Tekla. "Tal lige ud, uden betænkeligheder, mama!"

"Ikke syg, ikke død, men … men … Nej, mit barn, du bliver jo så forvandlet, så bleg – jeg savner styrke …"

"Men *jeg* savner ikke styrke, mama, blot jeg slipper for at pines længere!"

"Han er … han er trolovet."

"Er mama sikker på det? Han har jo ikke, før han kom hertil, kunnet få nogen underretning om min trolovelse."

"Han var også fri, da han kom hertil."

"Altså," sagde Tekla, og en bæven brød styrken i de spæde lemmer, "var det i går aftes, han knyttede det nye bånd?"

Den nedtrykte moder nikkede ængsteligt.

"Og den trolovede?"

"Hildur!"

Tekla besvimede ikke, brød ikke ud i gråd, rørte sig end ikke af stedet, men hendes kind mistede den sidste antydning af

livets farve, mens hendes læber kun fremstammede to ord, som til gengæld rummede *alt*:

"Altså forgæves!"

18. Forlovelsesdagen

Da Carl Salzwedel vågnede den næste morgen, efter i tanker have travet frem og tilbage over gulvet den halve nat, var det med besvær og kun lidt efter lidt, at han blev i stand til at udrede de erindringer fra aftenen før, der trængte sig ind på ham.

Det hele forekom ham som en vanvittig drøm efter en kraftig rus. Men ulykken var, at han havde været vågen i drømmen, og derfor ikke kunne råbe: Gud ske lov! at det kun var i søvne, jeg led sådanne plager!

Med et sind som Carls kunne det vel nok gå an en enkelt gang i hele livet at vove sig uden for den almindelige omkreds, der udgjordes af en jævn og ordentlig tankegang – ja, det kunne måske desværre endog passere, hvis et så ekstraordinært tilfælde lokkede fantasien frem i fuldt dagslys, men hvad der aldrig gik an, aldrig kunne passere, var at en sådan tilstand vedblev: i lyset af en ny dags sol *måtte* det holde op, for denne tilstand kunne ikke i længden forliges med Carls nerver. Det var dog langt fra, at selve årsagen, der havde forvoldt denne blodets svulmen, ville ophøre samtidig med at bølgerne begyndte at lægge sig.

Nej, både årsagen og den følger var tilbage; men lige så sikkert som Carl med bestyrtelse og dyb anger fandt sig bundet med nye bånd, lige så sikkert var det også, at han ikke forfaldt til en fej klagesang eller forsøgte at gå på akkord med sin egen æresfølelse. Han var ikke helt sikker på, hvor langt han var nået i sit gale frieri; men da han, efter en samtale med sin fader og moder, fornam, at alt var i så behørig orden, at kun den

formelige anholden om hendes hånd hos forældrene manglede, bad han faderen påtage sig dette ærinde, for det var det eneste, der var ham selv fuldkommen umuligt.

Først da rådmanden havde begivet sig afsted på sin mission, vovede fru Ringeborg sig frem med et fortroligt ord:

"Min dyrebare, kære søn, du føler vist ret tydeligt i dette øjeblik, at jeg ikke havde helt uret i går i mine bønner. Men gjort kan ikke gøre ugjort, og det er min faste overbevisning, at du ikke har tabt noget ved dette bytte!"

Carl nikkede stumt sit bifald til sin moders ord og forhåbninger.

"Jeg så gerne, at du var lidt mere åbenhjertig over for mig, min søn!"

"Hvad skulle de gavne, moder? Hvis jeg i går handlede som en dåre, hvilket jeg har svært ved at bestride, så er der vel nu så meget mere grund til at handle som en klog mand, og en sådan sætter sig ikke til at jamre sig over de dumheder, han selv har gjort."

"Og du mener, du har styrke til at gå derhen i aften?"

"Det skal jeg vel have … Men lad mig nu være lidt alene, jeg har brug for at overveje et og andet – jeg vil sige moder så meget, at det er *nødvendigt*!"

"Gør som du vil, min kære søn – men en ting beder jeg dig om: vær nu ikke alt for alvorlig overfor din lille fæstemø, for dét, må du forstå, ville såre hende dybt."

"Jeg tror nu ikke, hun er så meget finfølende; ellers havde hun nok forkastet et tilbud, der blev fremsat på dén måde!"

"Hvadbehager?" sagde fru Ringeborg i sin stolteste og mest bydende tone, "er det på den måde, du omtaler og bedømmer

den, som din egen moder har udset til dig? … Jeg må sige dig, min kære Carl, at det er nødvendigt at du i dit inderste genkalder dig alt det, I talte om, før hun gav sit samtykke!" Og fru Ringeborg, som med sin dybe følelse for den ægte kvindeligheds værdi, gerne ville redde Hildurs anseelse, gentog nu en stor del af, hvad denne havde sagt, og som Carl havde glemt – *hvordan* den gode matrone kunne vide alt dette, blev der naturligvis aldrig spurgt om.

"Nå ja, det vel så meget bedre, at hun viste sig fra den side!" mente Carl. "Men *et* vil jeg dog sige hende, inden jeg sætter ringen på hendes finger: hun må opgive sit letsindige væsen, for det går ikke på nogen måde sammen med mit sindelag."

"Tag dig dog alligevel i agt, kære søn, at du ikke trætter hende med alt for mange regler og forskrifter. Du er ikke ganske som jeg havde forventet – og, Gud forlade mig, jeg frygter, at du heller ikke bliver, hvad du burde!"

"Du skal ikke bekymre dig, moder; men når man har mistet sin største glæde i livet, kan man ikke godt forlige sig med i stedet at skulle more sig med tomme barnligheder!"

Da Carl og Tekla samme aften i begge familiers nærvær og under Hildurs og Viktors vogtende blikke hilste på hinanden, kunne ingen opdage nogen mærkbar forandring i deres ansigtsudtryk eller nogen skælven i det tonefald, hvormed de udvekslede deres gensidige lykønskninger.

Ordene var måske mere formelle, end de under andre omstændigheder ville have været; men alting forløb så

"anstændigt", så ærbart og roligt, at man rigtig kunne glæde sig, som fru Ringeborg sagde.

Ingen kunne dog bedømme, se eller veje den smerte, den stumme anklage, som lå i Carls hårde håndtryk – ingen kunne heller se *alt*, hvad det fortalte Tekla.

Men Carl fik ingen oplysning til gengæld, for Teklas fine hånd lå ubevægelig i hans. Den stolte kvinde kun ofre hele sin jordiske lykke for den hun elskede, men hun kunne ikke, og da slet ikke nu, hvor hendes offer var gjort, formålsløst ydmyge sig ved den ringeste svaghed; og overbevisningen om, at hun virkelig var så kold som is, at han nu var *intet* for hende, hjalp ham til bedre, end det måske ellers havde været tilfældet, at bære sin svære lod. Men såret havde været dybt, det kunne *aldrig* læges; og han følte med sig selv, at hans sind fra denne tid fik et langt mere alvorligt og tungt anstrøg end det før havde haft.

Tekla viste sig ikke i mindste måde forandret – hun havde altid været rolig og føje meddelsom – men hvem der var forandrede, det var Hildur og Viktor, som ikke rigtig kunne finde sig til rette i deres nye stillinger.

Carls blikke, lunkne som de matte solstråler på en efterårsdag, lod Hildur føle en beklemmelse, der næsten var større end den, hans velmente, men kølige ord efterlod hos hende. Og Viktor, der før havde haft en overflod af liv, stod nu som en stenstøtte bag ved eller ved siden af Teklas stol, og flyttede sig næsten aldrig af stedet, hvis ikke hun tiltalte ham, hvad hun dog denne aften gjorde oftere end vanligt – ja, for første gang tillod hun sig at vise en vis venlig fortrolighed i sit væsen; og da Viktor ved et tilfælde bøjede sig frem for at give

hende et eller andet, hun havde bedt om, lagde hun sin hånd i hans og hviskede i et tonefald, der hævede den stakkels løjtnant et godt stykke over jorden:

"Vær dog ikke dig selv så ulig, min gode Viktor: du får mig ellers til at frygte, at du ikke *vil* se, hvad der kan berolige dig!"

"O, hvor du er himmelsk god!" svarede han lige så dæmpet. "Men hvis jeg aldrig igen bliver mig selv lig, så kommer det sig kun af, at de følelser, du indgiver mig, er så forskellige fra dem en mand føler for den kvinde, han alene dyrker for hendes skønhed – jeg føler mig på en gang så lykkelig og dog så fremmed hos dig …"

På nogenlunde samme tid sagde løjtnant Carl til *sin* trolovede, som allerede i nogen tid havde forsøgt at få lejlighed til en samtale på tomandshånd: "Tillader du mig et øjeblik under fire øjne, Hildur?"

"Hvorledes – mener du lige nu?"

"Ja! Lad os gå ind i det blå værelse, der er ingen lige nu."

"Men jeg tror, jeg skal hjælpe Rosa med teen!" svarede Hildur, som allerede begyndte at få kuldegysninger.

"Jeg er sikker på," vedblev Carl, "at Rosa er så kvik, at hun klarer sig uden din hjælp!" Og – ubegribelige, vidunderlige dristighed – Carl greb Hildurs hånd og førte hende ind i det angivne værelse, inden hun med så meget som et ord havde givet sit minde. Mest forunderligt var det dog, at Hildur ikke følte sig i ringeste måde fristet til at vise sin dybe undren, og – det må vi tilstå – overordentlige harme.

Det var altså allerede den første gevinst i Hildurs første lektion i hendes nye forhold: hun indså nødvendigheden af at beherske sig, og siden hun nu *ville* det, evnede hun det også.

"Min bedste Hildur! En så vigtig helligdag som denne kan ikke, eller bør i det mindste ikke, afsluttes før vi har kastet et blik på de pligter, vi binder os til. Så meget desto mere er det nødvendigt, som vi jo kun har haft ganske kort tid til at tænke over dem."

"Jeg håber ikke, kære Carl, at du glemmer, hvad jeg i går aftes ikke sparede mig nogen umage for at overbevise dig om: at vi havde brug for mere tid til at overlægge sagen, end du ville give?"

"Jeg husker dette lige så godt, som at du – trods den korte betænkningstid – gav mig dit løfte. Ingen af os har nogen ret til granske hinandens bevæggrunde nøjere, for vi var begge frie mennesker, men til gengæld har vi så meget mere ret til at kræve en oprigtig erklæring af hinanden om, hvorledes vi har tænkt os at opfylde vore løfter: ægteskabet er en alt for vigtig sag til ikke at skænke det vor fulde omtanke."

"Men vi skulle jo ikke gifte os før om et år?"

"Det er rigtigt; men forlovelsen er jo en ganske alvorlig forberedelse hertil – og for at indlede fortroligheden, vil jeg sige dig åbent, bedste Hildur, at jeg ikke kan tillade, at du mener dig så fri i din tanke og handling, som du var det i dit forrige forhold!"

Hildur var nær ved at komme med et udråb, som tydeligt ville have forrådt hendes sårede følelser – men det blev kun til et udtryksfuldt: "Ah!"

"At dit hjerte er godt og rent, det tror og ved jeg; men af agtelse for den mand, du har givet din tro, af agtelse for dig selv, og først og fremmest af respekt for det hellige ved den forbindelse, du har indgået, må du afsværge den ulyksalige

letsindighed, som – og det ved du kun alt for godt – har bragt os fire hertil, hvor vi nu er."

"Det var en højst besynderlig indledning, Carl!"

"Det er bedre, gode Hildur, at have alt på det rene fra starten. Du er jo heldigvis ikke ubekendt med mit humør: det er mere til den alvorlige end til den lyse og glade side; dog er jeg sikker på, at du vil finde det besværet værd at udnytte den store evne, naturen har givet dig i dit glade sind på en værdig måde, så vil du sikkert også kunne indvirke på mig længere fremme i tiden, når alting er blevet bedre end det er i øjeblikket."

"At dømme efter det, du der siger, på selve vor forlovelsesdag, har jeg vist kun ringe håb – og det bliver sikkert også ganske umuligt for mig sådan helt og holdent at omskabe mig!"

"Men det kræver jeg ikke – ønsker det ikke engang; men hvad jeg varmt og inderligt ønsker og beder dig om, er at du selv nøje efterprøver den fejl, jeg har antydet, og ikke blot det, men også den naturlige følger. Således har for eksempel en evne til at stille dig an på en måde, som måske er henrivende i andre mænds øjne, men som jeg finder mildest talt kedsommelig. Din næsvished kan også være henrivende for andre, men jeg forstår den ikke. Bliv god og venlig, min Hildur, behold din naturlige munterhed uden søgte tillæg – og frem for alt, tro på mine velmente råd, min oprigtige hengivenhed, og jeg er vis på, at vi en dag vil kunne forstå hinanden og påskønne hinanden bedre end i dag."

"Du er dog alt for streng, Carl: med den tone, du allerede nu anlægger, bliver vi vist aldrig fortrolige med hinanden!"

"Jeg vil aldrig blive streng, Hildur; jeg vil ikke kræve mere af dig end jeg giver igen – og tro mig: det er dit eget ansvar at

vinde din tilkommende mands hjerte og taknemmelighed! Hvem, hvis ikke jeg, skulle påskønne den møje, du vil lægge for dagen med henblik på din forædling, som vil ophøje dig så meget mine og alle andres øjne – hvem, hvis ikke jeg, vil velsigne den stund, som førte os sammen, hvis jeg ved afslutningen af vort trolovelsesår med varmere ord end nu kan takke dig for det dyre løfte, du har givet mig? … Ak, kvindens magt er stor, når hun med omtanke bruger de rige evner, hun ejer, ikke blot i form af hendes skønhed, hendes ynde og elskværdighed, men også hendes forstand, hendes hjertes godhed og den fine fornemmelse, der siger hende, hvordan det hele kan bringes i anvendelse."

"Det er mit faste forsæt om ikke andet så forsøge at blive sådan, som du ønsker!" sagde Hildur, denne gang med en anelse alvorlig bevægelse, for Carls sidste ord havde gjort et dybt indtryk på hende.

"Tak," sagde han med sin venlige, trofaste stemme; "det er alt, hvad jeg nu kan begære, alt hvad du kan love – ja, lovede du mere, ville jeg sætte mindre lid til dine ord, end jeg nu gør. Og vær også forsikret om, at hvad der står til min rådighed af midler til at bidrage til din lykke, vil jeg ikke forsømme at bruge; og så hellig er den titel, du bærer som min trolovede, at jeg, selv om det måske ville være dig lige meget, alvorligt vil arbejde for at befri mig fra de følelsers magt, som jeg i øjeblikket ikke har lov til at nævne."

"Jeg takker dig, Carl, for denne ædle forsikring, og giver dig min tilbage: at heller ikke jeg nogensinde vil glemme, hvad der passer sig for din tilkommende hustru!"

Og hermed var alt, hvad der i øjeblikket kunne afgøres, sagt og beseglet. Men var Hildur vel lykkelig over sin triumf – følte hun denne overvældende lykke, som hun havde ment ville blive hendes sikre ejendom, når hun havde opnået målet for sine bestræbelser, at ydmyge Tekla?

Nej, hun følte ikke en sådan lykke, og kunne heller ikke komme til det, for Tekla var ikke ydmyget: hendes rolige, milde blik fæstede sig ikke med hverken harme, smerte eller fortrydelse på den sejrende rival – tværtimod havde det et udtryk, hvorved Hildur ikke kunne undgå *selv* at føle sig ydmyget.

"O," hviskede det i hendes hjerte, da hun om aftenen lagde sig til hvile, "hvis man blot i forvejen kunne regne ud, hvordan alting ender, lod man ganske sikkert være med at gøre en hel del ting! Hvis jeg kunne trylle alting tilbage til det gamle, ville jeg nok handle klogere – men hvad var det, mama sagde: når man høster, som man har sået, har man ikke lov til at føle sig ulykkelig!"

19. Et brev

Siden deklarationen af Carls og Hildurs trolovelse var dage, uger og måneder henrundet.

De fire forlovede var, så at sige, i besøgstimerne frosset fast på deres pladser. Tekla og Viktor ved det ene vindue, Hildur og Carl ved det andet. Men nu var det også en streng og vedvarende vinter ude, og hvis Rosa ikke med sin friske, varme oprømthed, sine klare, leende øjne havde spredt en smule solskin blandt de kølige tåger, ville man i det Mørkske hus aldeles have glemt, hvordan solskin så ud, og hvordan det føltes.

Hildur satte ikke længere nogens tålmodighed på prøve med sin letsindighed. Hun var så alvorlig og forstandig, som man kunne ønske, men desuden så mørk, så tavs og ængsteligt nøjagtig både i ord og gestus, at det nu endog blev Carl, der forsøgte at opmuntre *hende*, omend det ikke lykkedes. Viktor var blevet melankolsk, distræt og kedelig; og stumt sad hvert par ved sit vindue, pigerne syede, løjtnanterne stirrede snart på loftet, snart på hinanden.

"De er stummere end selv Will," plejede Rosa at sige, idet hun, for ikke selv at fryse fast i det triste havblik, lokkede Will til at danse med sig, og når Will således holdt armen om Rosas slanke liv og følte hendes lokker vifte om sin kind, mens hun tappert og leende trak ham med sig, var i det mindste *han* lykkelig.

Men vi må dog bemærke, at også Rosa havde sine små stunder, hvor ikke alt var så frisk og levende hos hende. Da gik hun til det elskede Jomfrutårn, steg op ad den tunge trappe og

satte sig på mosbænken, som Will havde lavet til hende, netop ved selve det glughul, hvor Unghanses datter måske sad i de hemmelighedsfulde tirsdagsnætter og ventede på sin befrierske.

"O, hvor det dog er besynderligt," sagde Rosa til sig selv, da hun på en mørkegrå formiddag havde indtaget den gamle plads i tårnet, "hvor er det dog besynderligt, at jeg undertiden er så forstemt, så underlig til mode! Jeg tør ikke sige det til nogen, for de er jo selv alle så forstemte, men vist er det, at jeg ville være glad ved at kunne følge de grå skyer langt bort til andre strande! … Der er forfærdeligt øde her i vinter, de gamle søkaptajner samles ikke mere hos papa, som før … mine *vikinger*."

Ved disse ord spillede et fint og blufærdigt smil om Rosas læber, og halvhøjt gentog hun Albins ord:

"Lad ikke de lykkelige vikinger helt forjage enhver anden sømand fra mamsell Rosas erindring!"

Hun bøjede sig ud gennem gluggen – mindet om de kære ord havde bredt en varme ud over hendes kinder, som havde brug for at blive svalet.

"Hu, hvor det ser slemt ud nu på det stor hav: isflagerne er de eneste sejlere, man kan se, og de ser ud som døde skibe i ligklæder … Nej, jeg vil ikke tænke på død og ligklæder: jeg vil tænke på våren, den herlige, friske vår, når rigtige skibe med levende mennesker gynger på de blå bølger og hvor det ene efter det andet kaster anker på vor red. O, hvor skønt er det da at står på Visborgs gamle ruin, at omfavne den kære signalmast og se langt, langt ud i det fjerne … Mange fremmede kommer vel hertil, og også mange, som har været her før … ak, det er dog

ikke helt sikkert … nej, jeg hørte jo, at det ikke var helt sikkert … men i hvert tilfælde er jeg da blevet et helt år ældre: en pige i sit syttende år, som jeg er nu, må ikke være så barnlig, som jeg var her i sommers … Havde han blot en gang siddet på bænken her og set, hvorledes Unghanses datter havde det … Men det er kun stakkels Will, som bryder sig om det – Gud ske lov, at Will i det mindste er lykkeligere i vinter, end han var nogensinde før!"

"Mamsell Rosa!" hørtes en stemme nedenfor.

"Hvad vil du, kæreste Betty?"

Gartnerens Betty var nu blevet antaget til de tre søstres kammerpige, navnlig til Rosas, der betragtede Betty næsten som en selskabssøster. De havde leget som børn, stavet i deres ABC og syet deres første navneklud sammen. De havde også året forud på en og samme dag fejret deres konfirmation, og derefter var det også Rosas største glæde at få lov at undervise Betty i alle slags sømme og andre ting, som det kunne passe sig for hende at lære. Og hvis nogen var en god elev, så var det vist den muntre, raske og behændige Betty – den smukke Betty, som det også hed, for skønt hun var kammerpige for de tre skønneste piger i byen, kunne ingen finde på at benægte, at Bettys kønne ansigt også nok var værd at være opmærksom på.

"Vil mamsell Rosa være så god at komme hjem? Jeg tror, der er noget morsomt, der venter."

"Noget morsomt – jo, det skal jeg love for – midt om vinteren!" svarede Rosa, idet hun steg ned.

"Kors – kan man ikke have det morsomt om vinteren?" spurgte Betty uskyldigt.

"Å jo, det kan man, men det er dog på en ganske anden … på en ganske forskellig måde … Men hvad er det da, kære Betty?"

"Minsandten, om jeg ved det rigtigt! Men så meget ved jeg dog, at posten, som patronen så længe har ventet på, nu endelig er sluppet frem gennem drivisen, og der må vist være kommet et brev, som indeholder store nyheder."

Rosa tog hastigt nogle spring, som om hun agtede at flyve hjem, men pludselig standsede hun, og idet hun rystede på det smukke hoved med en mistroisk mine, tænkte hun:

"Altid er jeg så barnagtig – hvad skulle han skrive om, som man behøver at sende bud efter mig for?"

"Hør, Betty, var det mama eller papa, der sendte dig?"

"Det var fruen, der ringede, og da jeg kom ind, sad hun og patronen på sofaen, og han holdt et brev i hånden, og så sagde fruen, inden hun fik øje på mig: 'O, min Gud, hvor dette vil glæde Rosa! Jeg kan ikke takke dig nok for dit samtykke, min gode Arne, hun kan nok trænge til den glæde, inden …' Her holdt fruen inde, vendte sig om mod mig og sagde: 'Rosa ville gå en lille spadseretur, Betty, men siden hun bliver så længe borte, er hun vist gået op i Jomfrutårnet. Det er forfærdelig koldt at sidde der nu. Derfor må du opsøge hende og bede hende komme hjem.'"

Og sådan videre småsnakkede Betty, indtil de stod hjemme ved porten.

Med bankende hjerte fløj Rosa op ad trappen og ind til moderen, som nu var alene.

"Ville du mig noget, kære mama?"

"Ja, jeg vil, mit barn. Ser du det brev her?"

"Det ser vel ikke alt for interessant ud!" svarede Rosa, som ved det første øjekast på brevet opdagede to mærkelige ting.

Det havde et *udenlandsk* poststempel og var skrevet af en øjensynlig gammel og noget rystende hånd.

"Hvor kan du vide det, din lille snerpe. Jeg burde straffe dig ved ikke at tilfredsstille din nysgerrighed."

"Jeg er ikke nysgerrig, mama!"

Rosa udtalte disse ord med en sørgmodighed, som hun ikke selv kunne forklare.

"Sæt dig her, så skal vi se, om jeg ikke kan live dig lidt op!"

Og det fremmede brev havde virkelig den indflydelse på Rosa, at hun efter den dag ikke gik, men dansede, ikke talte, men sang … og dog fandtes der ikke et eneste ord i brevet, som stod i den ringeste forbindelse med de tanker, hun nylig havde haft i Jomfrutårnet.

Hvad dette brev indeholdt, og hvordan dets indhold siden foranledigede andre vigtige hændelser og forhold, vil vi se i det følgende.

Fjerde afdeling

1. Søfrøkenen

Det er i slutningen af juli.

Morgensolen, som allerede står højt på himmelen, belyser klart de flade kyster på øen Walchern, hvis lange, sorte moler, der udstrækker deres linjer langs hele stranden, i nogen afstand til forveksling ligner skydeskårene i en vældig fæstningsmur, her repræsenteret ved de gule sandbanker, som omgiver øen og beskytter det lavtliggende land bag sig mod de uophørligt angribende bølger.

Det er her, man finder indløbet til det gamle Antwerpen, hovedresidensen og generalbørsen for middelalderens rige købmandsaristokrati, en oplagsplads for den flamske malerskoles skønneste kunstværker. Og kaster man blikket ud over havet, ser man en umådelig mængde af sejlere, der alle stævner mod dette indløb.

Hvis en firsårig sømand, vel fortøjet i sit lille tagvindue, betragtede dette maleri af kraft og liv, helt fra det hvide punkt længst ude i horisonten, og indtil det nærmeste skib, som iler frem over havet for fulde sejl, hvilken frisk brise må da ikke ved dette syn have ombruset ham og fået hans bryst til at svulme, men også, hvilket umætteligt og dybt savn, når han, træt af blot at stå oprejst, med vaklende ben erindrer sin livsglade ungdom, da han også var med, da han i storm, solskin, sommer og vinter, i med- og modgang altid følte det samme varme lyst og mod, og når han ved en rortørn i tyve graders kulde, kun tænkte på dansen med hans pige til jul, når fartøjet lagde op.

Hos ingen andre stænder føles, ligegyldigt under hvilke livsforhold, tabet af en forgangen ungdom, en medtagen kraft

så bitter, så ætsende som hos en gammel sømand.

Se blot det vemodige blik, hvormed han betragter det lille kvartlange skib, som han har forfærdiget til sønnesønnen … hør blot det suk, som hæver hans bryst, når den kraftfulde søn trykker hans hånd til afsked for at gå om bord … *gå om bord … gå under sejl* – han kan det ikke mere, den gamle: hans ønske er derfor det at *gå til køjs*, men til den rolige, kolde køje, hvor hans længselsfulde savn endegyldigt ophører.

På reden udenfor Vliessingen ligger en mængde fartøjer af alle nationer for anker. En del agter sig op til Antwerpen, en del kommer derfra, nu kun ventende på ebben og båden, som er i land for at foretage de sidste indkøb af fersk kød og grøntsager.

Det er en afvekslende scene, fuld af bevægelse og muntert liv til de mindste detaljer.

Her ser man en rundgattet hollandsk kuf med admiral Ruyters forgyldte buste øverst på rorstokken, det lysegule skrog ferniseret og blankt som en violin, ruffet smukt grønmalet, sejlene hvide og velsyede; og hvis man skulle betvivle, at dette er en nederlænder, så bliver man dog overbevist, når man ser et fruentimmer i blændende hvid trøje med alvorligt rolige skridt vandre over det nyskurede dæk, bærende på en kande rygende varmt vand for at servere en kop te for den ubevægelige herre derhenne, som, i sin blå friserkavaj med de umådelige hornknapper, mageligt læner sig frem over skanseklædningen for at betragte, ikke de øvrige fartøjer omkring ham – for efter hans opfattelse er intet andet end hans eget skib nogen opmærksomhed værd – men for med uendelig dyb interesse at følge røghvirvlerne, som stiger op fra hans kridtpibe.

Ved siden af hollænderen ligger en engelsk brig, kulsort, med sejl, som stenkulsrøgen har sværtet brune, og hist og her i takkelagen en rød ulden trøje, der er ophængt til tørring eller luftning. Ved kappen står en mand, på hvis skråsikre stilling og rolige blik man straks kender kaptajnen, og skulle nogen være i tvivl om, at denne kaptajn er en af John Bulls ægte sønner, så henviser vi ham til grog-glasset, som står på kappen og støtter sig fortroligt til et stereotypi-eksemplar af Bibelen. Desuden vajer det britiske flag fra toppen, og manden betragter det med stort velbehag.

Et stykke længere borte ser man et langt, lavt fartøj, udmærket smukt rigget, med alle sejl så elegant og smukt beslåede, at det ville have gjort en orlogsmand ære. På halvdækket, eller den del af dækket, som i hvert fald skal forestille et sådant, går en elegant klædt ung man med elastiske skridt frem og tilbage. Mellem den højre, handskebeklædte hånds tommel- og pegefinger holder han en cigar med ravmundstykke, fra hvilket han af og til suger en mundfuld røg, som siden bortviftes med den venstre hånd. Undertiden standser han og læser nogle sider i *Faublas*, eller bladrer i et nyt bind, som bærer Paul de Kocks navn på titelbladet. En af matroserne er kravlet ud på galionen for at renvaske ansigtet på en velskulpteret Venus-figur, hvis kolde læber han ind imellem kysser, mens han under de livligste grimasser søger at tiltrække sig et blik fra det hollandske fruentimmer i den hvide trøje. At dette er en franskmand er udenfor al tvivl. Men inden vi forlader denne, må vi se på en gruppe midtskibs: den består af nogle fiffige jungmænd, som syntes at more sig overordentligt

ved iagttagelsen af et fartøj, der ligger tæt i nærheden af deres eget.

Man må ikke undre sig over de muntre franskmænds morskab med såvel det nævnte fartøj som dens besætning, der tilsammen udgør en skærende modsætning til deres eget og dem selv.

Taklingen hentyder på en galease, som først er blevet klinkbygget og derefter forhudet og på den måde forvandlet til en mere aristokratisk karavelle. Tjæren, der er smurt på skroget i ærefrygtindgydende mængder, er hist og her smeltet og danner utallige lodrette striber fra rælingen til vandoverfladen ligesom de rustfarvede strimer, som kommer fra spygattet og stikker svært af mod den gulokkerfarvede kant, der bugter sig hele vejen rundt om fartøjet. Skulle nationalfølelsen få overhånd og søger at bestikke os til tavshed, er der dog alligevel en fare for, at en og anden kender har fundet ud af, at man har en ægte svensk "bondefregat" fra rigets vestkyst for sig, for enhver vil fæstne opmærksomheden på den umådelige dækslast, på de grå, røde og hvide lapper, hvoraf sejlene er sammensatte, og som giver dem et udseende som indfattede ruder.

Derudover fylder man på bevisførelsen ved at gøre opmærksom på, at "kaptajnen" er ved at knuse bladtobak mod kahytsdøren, således at den øjeblikkelig forvandles til røgtobak; at to af besætningen ligger udstrakte på maven på dækket og sover i solskinnet, og at endelig en barfodet kok i beskidte skjorteærmer er ved at fodre en lille gris med ærter i et fad, hvoraf han også selv gør sig til gode.

Men heldigvis findes der også en mængde andre svenske fartøjer, deriblandt sådanne, som på grund af deres udmærkede konstruktion tiltrækker sig de omkringliggendes opmærksomhed, især briggen *Vikingen* og skibet *Zenobia* fra Göteborg. Disse pragteksemplarer ses liggende omgivet af slupper med søofficerer og andre amatører. Sømændene smiler let af bare henrykkelse, skibsbygmestrene sukker af harme over deres manglende formåen til at bygge noget lignende, og skibsrederne bander og tager sig en pris af misundelse.

Hvis man er i tvivl om, hvilke af de for anker liggende fartøjer er på vej til søs eller på vej ind til Antwerpen, behøver man blot at se på dem, hvortil nærmer sig en lille båd, ført af en roer, hvori befinder sig en ung mand med dette udtryk af "vigilance", som naturen præger i visse ansigter. Ser man videre denne person ile op ad falderebstrappen, skynde sig hen til kaptajnen og hilse ham med en inderlighed, som var han en længe savnet broder, fader eller ven, så er denne mand ufejlbarlig en mæglerkommis eller en såkaldt "udligger", som de større mæglerhuse i Antwerpen holder beskæftiget i Vliessingen med at skaffe kommissioner – og så ved man ganske sikkert, at *det* fartøj skal indefter.

Men mens vor opmærksomhed hidtil har svævet hid og did, fæstner den sig endelig ved et prægtigt skib, som for fulde sejl er på vej ud fra Antwerpen. Det svenske koffardiflag er hejst, og på det smagfuldt byggede agterspejl ser man et maleri, der forestiller en sønymfe, for hvem en flok forelskede tritoner synes at give en serenade på instrumenter af muslingeskaller. Under maleriet læses i blinkende, forgyldte bogstaver *Søfrøken af Gävle*.

Den sikkerhed og hurtighed, hvormed nedfires eller opgives, vidner om en øvet besætning, og den fuldkomne elegance, hvormed *Søfrøkenen* ankrer og svajer op mellem *Zenobia* og *Vikingen*, minder om den rolige og ubesværede takt, hvormed en dame af høj rang, ved sin indtrædelse i en salon, efter en ugenert hilsen, indtager den plads, der tilkommer hende blandt de fornemste i selskabet.

Ligesom *Søfrøkenen* selv i skønhed og elegance kappes med de göteborgske notabiliteter, således kappes hendes unge befalingsmand i elegance med de sirlige franskmænd. Og vist svulmer det stolte bryst, vist banker det unge hjerte nogle takter hurtigere end sædvanligt, når så mange blikke med forskellige udtryk rettes mod *Søfrøkenen*, hvis ridder, behersker, reder og ejer forenes i en eneste person, nemlig kaptajnens egen.

"Konstabel!" råbte kaptajn Stangerling, da alt var klart på dækket, "herhen!"

Vor ven Bas indfandt sig.

"Lad den ene låringsbåd fire ned, konstabel, og gå i land. Meld min ankomst på konsulatskontoret og hør, om der skulle være kommet nogle baller fra handelshuset Imschout i Middelburg … mægleren i Antwerpen lod nogle ord falde om det. Du har tillige at forsyne os med frisk kød, og hvad du kan komme over derinde af grøntsager … Jeg bliver selv om bord."

"Godt, kaptajn – jeg skal have øjnene åbne."

"Vent: mens du har øjnene åbne, så se, om du kan fiske en matros op i stedet for Pålsson, den …"

Kaptajnen afbrød sig selv, men en rødmen blussede op på hans kind, som fuldstændigt forklarede hvad der manglede af

sætningen.

Der var nemlig tilstødt kaptajn Albin en lille ubehagelighed i Antwerpen, som aldrig var hændt ham lige siden han blev skibsfører, nemlig at en af hans matroser, der var påmønstret på *Søfrøkenen* i Gävle, var rømmet fra ham den foregående aften. En gyldig anledning dertil kunne der så meget mindre findes, som karlen altid havde vist sig særdeles tilfreds og ofte under rejsen til den middelhavshavn, hvorfra *Søfrøkenen* havde fragt til Antwerpen, havde gjort sig værdig til nogle berømmende ord fra kaptajnens læber. Hele sagen ærgrede ham mere end han vil sige højt – ja, det både sårede og ophidsede ham, at en sådan begivenhed var indtruffet under den *retfærdige* kaptajn Stangerlings kommando. Men nu var det altså sket, og derfor fik Bas i opdrag at skaffe en anden matros i stedet.

Efter at kaptajn Albin, under uddelingen af adskillige ordrer, havde moret sig en god halv times tid på den nådige *Søfrøken*s skinnende dæk – hvor alt var så nymalet, blinkende hvidt, som man i virkeligheden kan forestille sig om en ædel frøken, der for første gang gør sin entre i verden i ikke blot ny, men stor stads – gik han ned i en salon, så rummelig, at i tilfælde af, at kaptajnen – som han også havde tænkt på – nu og da medtog passagerer eller en gang i fremtiden fandt på at udvide sin husholdning, så behøvede man ikke at undvære den bekvemmelighed at have et passende selskabsværelse.

Det ville være synd at sige, at papa Stangerling havde sparet nogen bekostning ved indretningen af det værelse. Albins smag var blevet rådspurgt i alt, og eftersom denne smag fik lov at råde frit, så var salonen et fuldgyldigt vidne om den unge kaptajns sans for skønhed, bekvemmelighed og harmoni. Hans

sovekammer stod i forbindelse med salonen, der egentlig var alt for stor for et koffardifartøj, og tog for meget plads af lastrummet. Men skibet var nu heller ikke bygget efter det noget besparelsessystem, og det skønne var ikke ofret for noget, der alene var nyttigt.

En frisk brise spillede ind gennem den luftige salons åbne vinduer og løftede nu og da de kirsebærfarvede silkegardiner, så at de, udbredende deres bløde folder, snart flagrede ind mod siden, hvor de fantastisk draperede sig om et af de marmorbilleder, der var fæstet i deres nicher, og snart fløj ud gennem åbningen ligesom vajende flag, der ved deres tilbagekomst var bestænket med glitrende vandperler.

Albin gik hen til et divanbord, der var dækket med et tyrkisk tæppe, hvorpå han havde sin journal samt diverse bøger, kort og instrumenter liggende, for under den hedeste tid af sommeren arbejdede han helst her. Og efter at have lagt den lange frakke og iført sig sin bekvemme kahytsdragt – en kort jakke af violet fløjl og en lille rund hue af samme farve – kastede han sig ikke i den bløde ottoman, men satte sig med en tændt cigar mellem læberne foran bordet og begyndte at gøre sine optegnelser i journalen.

Efter at denne forretning var endt, skulle vor kaptajn søge efter nogle papirer i bordets hemmelige skuffe – han lagde ofte papirer der – og så forekom det ham i dag, ganske som sædvanligt, at siden han ved et "tilfælde" var kommet til at åbne skuffen, kunne han lige så godt kaste et blik på nogle småting, den indeholdt, og blandt disse småting var der i særdeleshed to, en buket tørrede blomster og en lille blå silkepung, der tiltrak sig hans opmærksomhed.

"Vi får at se, vi får at se!"

Disse ord banede sig i forening med et saligt smil vej over hans læber, da han med pungen i den ene hånd og blomsterne i den anden fik et anfald af den gamle mani for storm- og afdriftsscener, notabene sådanne som skulle bestilles til en særskilt tid på Østersøen. Fragten skulle til Stockholm, og at passere Kalmarsund var så godt som at være i Visbys forstue.

Siden sidste efterår savnede Albin al underretning om sin lille guddom fra Gotland, men så meget vidste han dog, at hvis følelserne havde været af den flygtige slags, ville de sandsynligvis allerede have været flygtet bort med sommerfuglene, og derfor var det hans faste beslutning – såfremt intet tilfælde nu ville føre ham til Gotland, at rejse derhen næste efterår, med eller uden nogen anledning – og når hun, tryllerinden, den lille engel, som til den tid ikke mere var et rent barn, men en endnu skønnere voksen jomfru end da han sidst så hende, fik det maleri at se, der smykkede *Søfrøkenen*, ville hun nok forstå betydningen af og le ad tritonernes serenade.

Fra tritonerne og havnymfen ledtes hans tanker ganske naturligt hen på den, som havde skænket ham en sådan gave som hans prægtige skib; og når hans hjerte åbnede sig for ligesom at omslutte billedet af plejefaderen, flød et andet sammen med dette, nemlig billedet af kaptajn Flyborg, den så højt agtede og ærede officer, som havde været ham i faders sted, da han uden nogen anden beskytter end Bas, var efterladt ensom som en vildfaren fugl i det store London. Et andet minde trængte sig også på: mindet om hans ædle plejemoder, fru Wolk, og så måtte tegnebogen med Tibbs portræt, som også

lå i den hemmelige skuffe, frem og tilkastes et inderligt blik. "Ak, hvor de er herlige og skønne, disse erindringer!" sagde han med et lyst blik. "Alt har vendt sig til det gode, og det er helt sikkert fordi," tilføjede han med en spøgefuld vending i tankerækken, "at jeg fulgte mor Kittys råd om ikke tage hyre på en fredag … mor Kitty, gamle hæderskone – jeg ser endnu for mig, hvordan du sidder foran det vældige bord med kaffekedlen, kiksepyramiden, smørret, der er smukt lagt frem i form af et flag og et anker, og frem for alt den gigantiske Yorkshire-ost, som jeg fik så mangen gratis skive af."

Blød om hjertet rejste den unge kaptajn sig op, låste sine skatte inde og gik atter på dæk.

To timer senere lagde Bas til med båden.

2. Den nye matros

Kaptajnen var i sin kahyt, da Bas trådte ind for at afgive rapport om sit ærinde i land.

"Nå, min kære Bas, du ser mig noget mystisk ud – hvad har du for interessant at meddele?"

"Jeg ved ikke, om der er noget særlig interessant, men jeg har rigtig nok noget at meddele."

"Hvad mener du – har du muligvis mødt nogen fra ..." Albin viste et par stor, overraskede og livligt spillende øjne – Gud ved, hvad han egentlig tænkte.

"Jeg har et ærinde fra konsulen," fortsatte Bas.

"Ja så – ikke andet! Fik du fragtgodset?"

"Ja, kaptajn, det er klart!"

"Og ny, frisk proviant af alle slags?"

"Jeg lurede mig til det bedste, der kunne fås, og jeg har en fin næse, når jeg selv skal sige det!"

"Og matrosen?"

"Ham har jeg også fået fingre i, og det uden stor ulejlighed. Han gik selv omkring og tilbød sin tjeneste. Men jeg er ikke sikker på, at han behager kaptajnen. Han siger, at han er amerikaner og forstår ikke et ord svensk. Men det gør vel ingen ting, hvis han ellers er duelig, siden både kaptajnen selv og flere af besætningen kan engelsk."

"Nej, det gør mindre til sagen. Lad ham komme ned, så kan jeg tale med ham."

"Skal ske, kaptajn – men jeg må først udrette konsulens ærinde. Han bad mig spørge, om kaptajnen ikke ville tage tre kvinder med til Sverige som passagerer. Det er en frue – eller to

fruer, jeg kan ikke sige det så nøje – og en jomfru. Det var dem så meget om at gøre, sagde konsulen, at få en god skibslejlighed, for de havde længe ventet på en, der passede sig til dem. De skal gå i land i Kalmar."

"*Tre* fruentimmer – det bliver et forfærdeligt bryderi og besvær … og just ikke alt for morsomt," sagde den unge kaptajn eftertænksomt.

"Konsulen sagde, at de betaler en anstændig fragt."

"Det er meget godt – men to gamle, kedsommelige fruer på en hel lang sørejse …"

"Jeg ved ikke, om fruerne just er, hvad man kalder unge … men hvad jomfruen angår," tilføjede Bas med en selvbehagelig trækken på mundvigen, "så er hun både ung, smuk og fin, for hende så jeg. Hun var i et ærinde hos konsulen, og da vi gik derfra, lagde hun sin hånd så pænt på min arm og sagde: 'Min kære, gode hr. konstabel, er det et godt fartøj? … Det er vel ikke farligt?' – 'Farligt?" svarede jeg, "nej, bevares, det er lige så sikkert som i land.'"

Albin lo ad den åbenlyse henrykkelse, der udtalte sig på Bas' ansigt, en henrykkelse, som antagelig, hvis tilfælde gaves, ville lade ham opleve en ny kærlighedshistorie, hvor han endelig kunne få brug for det stjernesjal, som den utaknemmelige Poll havde forskudt.

"Nuvel," sagde vor unge kaptajn, "jeg får vel da på din forbøn – og siden det i alt fald ville være synd, nu da damerne kan få en god skibslejlighed, at berøve dem den for min bekvemmeligheds skyld – overgive mit sovekammer til deres disposition. Men det siger jeg dig, at du må tage besværet på

dine egne skuldre. Jeg vil ikke have noget med deres søsyge og gudsvelsignede ængstelser at bestille."

"Vær ganske rolig, kaptajn, jeg tager dem alle tre på min samvittighed, og da jomfruen vel også skal have en plads, så får hun min køje. Jeg lægger mig under trappen – jeg har ligget værre steder end dér."

"Ja så – du agter at gøre det så godt? Har du glemt, at vi hverken kan få vin eller brændevin uden at gå gennem dit kammer til lasten? For dækslugerne åbner jeg altså ikke, når de først er gjort fast, og presenningerne er lagt over dem … eller var det måske den omstændighed, du gjorde regning på med dit forslag om at huse jomfruen hos dig?"

"Å," svarede Bas, idet han smiskende strøg sig om hagen, "det faldt mig ikke ind i hastværket, men i alt fald skal jeg nok lære hende at forstå, at vi ikke kan undvære hverken vinen eller den hollandske genever – hun vil vel finde sig i det, tænker jeg, når jeg for resten viser hende behørig opmærksomhed."

"Nuvel! Gå da i land og underret damerne om, at de er velkomne til de bekvemmeligheder, der kan skaffes – og bliver det sent på natten, som det formodentlig bliver, når de kommer ombord, så før dem her ind og bed dem have mig undskyldt, for jeg agter ikke at sidde oppe og vente på dem."

"Stol på, at jeg skal spille hovmester, så det forslår, kaptajn … og kan jeg få tag i noget mere rart til bordet – frugt, bagværk og noget sligt krammeri – så skal jeg ikke spare kaptajnens kasse."

"Jeg råder dig fremfor alt til at koge en svær masse sød fløde ind med sukker, for bliver de søsyge, og det bliver fruentimmer altid, så fortærer de intet andet end kaffe. Og nu farvel … lad matrosen komme ned!"

"Øjeblikkelig, kaptajn!"

Konstablen forsvandt, og kort efter hørtes, ikke de tunge skridt af en plump matros, men lette, næsten lidt usikre skridt.

Prætendenten til den vakante matrostjeneste på *Søfrøkenen* trådte ind og standsede ved døren, hvor han tavs afventede kaptajnens tiltale.

Det var en besynderlig figur, af et ikke særlig tiltalende ydre.

Mandens farve var brunrød som en indianers. Håret, som var ganske kort i nakken, hang tværs over panden lige ned til øjenlågene, der bestandig blinkede over et par øjne så små, at de næsten ikke ville blive synlige. Et temmelig langt, sort skæg forenede sig med den for en sømand usædvanlige halsbeklædning, nemlig et halsbind, som gik lige op til kinderne, der var udrustede med bakkenbarter af samme farve som skægget. Et stort plaster af samme slags som de Bas ofte bar på, dengang han holdt sine træfninger i kogehuset i mor Kittys påsyn, gik midt over næsen og et godt stykke ned over den venstre kind. Kostumet bestod kun i sejldugsbukser og en rød, usædvanlig lang ulden trøje, dog var alt nyt og pænt.

Det indtryk, den søgende gjorde på kaptajn Albin, var ikke behageligt. Der lå på en gang noget listigt og frækt i mandens udseende, og vor kaptajn var allerede halvt bestemt på *ikke* at antage ham, inden de endnu havde vekslet et ord.

"Hvor er du født, og hvorfra kommer du sidst?" spurgte den unge befalingsmand på engelsk.

"Født i Bahia, kom til Antwerpen, rømte derfra, men nævner hverken kaptajn eller fartøj … vil nu forhyres under en svensker."

"Hvorfor lige det?"

"Fordi jeg har hørt, at svenskerne skal være dygtige søfolk. Jeg har rejst med næsten alle nationer, undtagen denne, taler næsten alle slags sprog undtagen dette … vil også lære mig det."

"Men er du også en flink sømand?"

"Det vil vise sig, når det prøves – tvivler om, at kaptajnen har haft nogen flinkere."

"Beskedenhed synes i det mindste ikke at være din svage side."

"Ved, hvad man duer til, kaptajn."

"Nå, det er muligt, du har ret – jog vil i det mindste opsætte *min* dom. Men hvad er det for mærker, du har i ansigtet? Jeg holder ikke af, at mine folk bærer sådanne."

"Jeg kom til at støde mig mod en knytnæve og skadede min næse – men *den* er vel ikke påkrævet for at gøre tjeneste her om bord."

"Du ser mig så spinkel og klein ud, at jeg finder, du burde have vogtet dig for at komme i labberne på en alvorlig søbjørn."

Fra matrosens dybtliggende øjne fo'r et hastigt lyn, men han sænkede straks de lange øjenvipper og svarede undvigende:

"Egekæppen brydes jo af hr. kaptajnens styrke, men den spinkle rotting trodser den."

Kaptajn Albin, som et øjeblik havde været i gang med en eller anden lille ting, der lå på bordet, så ved disse ord hastigt op. Der var noget vist hos denne mand, som røbede, at hans ytringer ikke var tomt praleri – der var også noget, som instinktmæssigt interesserede kaptajnen og fik ham til at spørge:

"Nå, hvad forlanger du i hyre?"

"Firs francs om måneden."

"Det er næsten dobbelt så meget som mine yngre matroser har."

"Hvis hr. kaptajnen tillader mig at sige min mening, så må jeg bemærke, at jeg anser mig for at være lige så god som tre."

"Uforskammet! Vil du have fyrretyve francs?"

"Nej, hr. kaptajn!"

"Så farvel! Jeg forandrer aldrig det første tilbud, jeg giver … Jeg skal lade dig sætte i land."

"Men, hr. kaptajn, det er mig magtpåliggende at komme til søs, og mine firsindstyve francs fortjener jeg. Enten må jeg have dem eller også ingen ting – hvilken af delene overlader jeg nu til kaptajnen at afgøre … kommer kaptajnen lykkeligt hjem, vil han vist ikke nægte mig det forlangte."

Albin hade vendt sig om til siden og så ikke det hånlige smil, som krusede matrosens læber.

"Da du overlader til mig selv at bestemme vilkårene," svarede kaptajnen efter nogle øjeblikkes betænkning, "så antager jeg dig. Retfærdiggør du din egen pralende anbefaling, hvis du virkelig er så god som tre eller blot som to, så bør du også have hyre derefter, men er du derimod, hvad der er lige så sandsynligt, en skryder, som intet duer til, så får du ingen ting. Nu er akkorden sluttet – du kan gå!"

Den nye matros bukkede med et kort: "Jeg takker, hr. kaptajn!" og forlod kahytten.

"En besynderlig passager, den der!" sagde vor kaptajn, idet han rejste sig og med tanken på de ventede damer tog kahytten i nærmere betragtning, "men han gjorde mig nysgerrig efter at

kende hans dygtighed. Det være nu, som det vil. Tiden er knap, og en rejse er da ingen evighed … her, Petter!"

"Hr. kaptajn!"

"Jeg skal underrette dig om, min kære Petter, at du får et par fruentimmer at passe op her i kahytten, hvor de – velsagtens det meste af tiden – ikke kan passe sig selv. Vær høflig, opmærksom, flink til dine gøremål, og vis frem for alt, at properhed er det nødvendigste her ombord! Arter du dig til min tilfredshed, får du også drikkepenge af mig – kommer jeg derimod under vejr med den mindste smule sjusk eller forsømmelighed, svarer du selv for følgerne."

"Men," indvendte Petter, som mente det var bedre at være på forskud end i efterslæb, "hvis de nu optager mig så meget, at jeg ikke kan være på to steder samtidig, hvilken klokke skal jeg så løbe efter, hvis det ringer fra kaptajnen, mens jeg opvarter dem?"

"Er du hos dem, gør du dig naturligvis færdig, så hurtigt du kan, men for resten, hvor du så ellers befinder dig, så holder du ørerne åbne for min klokke! Og nu rask til værket! Du skal rede begge køjer med madrasser … de fineste lagener vi har og de hvide, strikkede dæklagener. Tilsmuds nu ikke de grønne silkeforhæng, men pas godt på, så alt ser fint og net ud. De her armstager må jeg vel skrue løs for dig – pas på ikke at slå vægspejlet i stykker, når du sætter dem fast igen, og puds dem, så de skinner som guld. Men vent, du må først hjælpe mig med at tømme kasserne her … fandens til besvær! Vi tager det hele ind kahytten, så må jeg gøre plads til det i et af skabene. Rap dig nu; vis hvad du har i dig!"

Efter at kaptajn Albin havde afsluttet sine tilberedelser for de ventende damer, og med fornøjet stolthed overskuet sit værk – den smukke kahyt lignede nu også mere et fruentimmers omklædningsværelse end en koffardikaptajns residens – gik han ind i konstablens kahyt for også at kaste et prøvende blik over, hvad man kunne tilvejebringe af bekvemmeligheder for Polls kommende rival.

Men med en frisk og ungdommelig latter bemærkede han, at al omtanke her var unødvendig: Bas havde givet sig så god tid inden han gik i land, at hans kahyt intet manglede til den kommende herskerinde.

Imidlertid ville ingen, som havde lejlighed til at se den omtanke og kunstneriske ånd, Bas havde bragt i anvendelse ved indretningen, have undret sig det ringeste over kaptajnens munterhed på sin konstabels bekostning – ja, kaptajn Albin lo som en ren knægt, og kastede sig uden hensyn ned på den seng, som Bas omhyggeligt havde beredt for stjernesjalets kommende ejerinde.

Det er umuligt at gengive fuldstændig, hvad Bas havde gjort; vi vil dog forsøge at gøre os en smule fortrolige med det lokale, som måske i fremtiden bliver vidne til en og anden scene, hvori Bas ikke er den eneste medvirkende.

Bas kahyt havde, foruden køjen og det halvanden meter brede gulv foran den, to døre, den ene udadtil, som alle kunne benytte, den anden indad, som var for ham alene, for som *Søfrøkenen*s hovmester og kyper var det kun ham, som havde ansvaret for vin og brændevin med mere, og man kunne, som kaptajnen allerede havde bemærket, kun komme til lastrummet ad denne vej, når først lugerne var skalket. Der fandtes dog i

øjeblikket mere ballast end egentlig last derinde, når man så bort fra en smule let fragtgods.

Konstablen havde naturligvis mere end seng, gulv og døre i sin residens: han havde desuden et fastskruet bord, og det var på dette, han havde gjort sig en del anstrengelser for at få frembragt et stabilt toiletbord. I det lille bord fandtes nemlig runde huller til blækhorn og sanddåse, men eftersom disse ting nærmest var en slags overflødighedsartikler for Bas, havde han renset det hvide, runde blækhorn og fyldt det med Eau de Cologne af den udmærkede slags, som han opbevarede i sin kiste til brug på galladage, når konstablen iført rødt silkelommetørklæde havde landlov. Sanddåsen var fjernet for at give plads til porcelænsæsken til barberredskaber, som netop passede i hullet. Men det var nu ikke ragekniv og barbersæbe, der var i æsken – så langt fra; men sidst han var i byen, havde han på apoteket indkøbt en ekstra fin rosenpomade. Og mellem Eau de Colognen præsenterede sig i en regelmæssig halvbue følgende artikler: i midt et lille toiletspejl, i rødlakeret ramme med forgyldt rand og på hver side et stykke sæbe med et portræt på indpakningen, en halv flaske hårolie fra kaptajnens lager, en lille flaske sprit til at holde under næsen i tilfælde af søsyge eller besvimelsesanfald, og fire ark knappenåle. Således var toiletbordet.

Der manglede imidlertid endnu noget.

En lille tømmermandskiste til finere redskaber var blevet tømt, og forestillede nu, med sit smukt polerede låg, en miniaturechiffoniere, en efterligning af den, som i kaptajnens kahyt stod under vægspejlet. Et af konstablens bedste silkelommetørklæder flagrede som gardin foran vinduet, og

skøderne fra en aflagt blå kavaj gjorde det nu, grundigt fastsømmede, ud for et lille gulvtæppe.

"Hæderlige Bas," sagde Albin, som var så hensynsfuld at rette sengetøjet til igen på den jomfruelige seng, "lad os blot håbe, at din nye guddom er denne hyldest værd!" Og for at glæde Bas lagde Albin yderligere nogle små prydgenstande på bordet, hvorpå han gik til sin kahyt, hvor han fik sig indrettet, og hvor han sov sødeligt, da Bas sent ud på natten vendte hjem med *Søfrøkenens* nye kvindelige befolkning og med sære buk og gestus og undskyldninger for kaptajnens fravær førte dem til det for dem bestemte værelse.

3. Passagererne

Hele det smukke tableau på Vliessingens red lå endnu svøbt ind i morgentågen, da kaptajn Albin kaldte på Petter til opvartning i salonen.

"Hvad vind?" spurgte kaptajnen, idet han gabende strakte sig på den bløde divan.

"Ingen vind, hr. kaptajn!"

Albin gabte en gang til og så umådeligt utilfreds ud.

"Har fruentimmerne ringet endnu?"

"Nej, hr. kaptajn!"

"Godt! Når du får jomfruen at se, forhører du dig, om de vil have te eller kaffe, og hav begge dele klar!"

"Ja, hr. kaptajn!"

"Du havde vel lysene tændt, da de kom, og alting rede?"

"Alt klart, hr. kaptajn!"

"Er det gamle damer?"

"Nej, Gud bevares – de er så kønne, er de!"

"Det har jeg ikke spurgt om. Så snart konstablen bliver synlig på dækket, så bed ham komme ned! … Kaffe om en time!"

"Konstablen er her!" hørtes nu en stemme udenfor.

"Ja så, du er allerede i bevægelse – du har ikke sovet synderlig godt, kan jeg forstå?"

Lill-Petter forsvandt, og Bas' store skikkelse viste sig i stedet for.

"Ikke sovet godt, siger kaptajnen – jo, på min sjæl om jeg nogen sinde har haft en sødere søvn! Jeg var færdig at bande over, at jeg vågnede, men siden det dog var sket, tænkte jeg, at jeg burde høre efter, om kaptajnen ikke havde noget at befale."

"Skaf vind om du kan – det er min første befaling!"

"Har ingen nød, kaptajn. Om nogle få timer frisker det så meget op, at vi kan løbe ud … stol på mig … kaptajnen ved, at jeg forstår at kurtisere vinden på den rette led."

"Ja, men jeg frygter for, at du nu får anden kurtisering at passe."

"Å, man kan vel passe to slags på en gang, tænker jeg … Men undskyld spørgsmålet: Vil kaptajnen have de fremmede damer til frokost, eller skal de spise for sig selv?"

"Jeg bør vel have truffet dem, inden jeg gør noget arrangement i den sag. Du kan melde dem mit besøg, så snart de er kommet i orden – eller hvis de ikke kan tage imod mig derinde, så byd dem herind. Her skal snart være lige så fint som i nogen salon på land … men hvis det heller ikke interesserer dem, så beder du dem gå op på dækket. Jeg vil gerne tale med dem, inden vi går under sejl."

"Så snart de bliver færdige, skal jeg bringe dem herind, mens den lille jomfru sysler derinde, og så kan kaptajnen jo komme på dækket. De ved ikke, hvor kaptajnen bor … jeg slipper dem blot ind i salonen."

"Bevares, min kære Bas, du forbavser mig ganske med al din finesse og store taktfuldhed! Jeg tænker, at et par ligefremme kvinder ikke vil finde sig generede af at vide, at jeg bor i dette værelse … de kan vel for fanden begribe, at hele fartøjet ikke er indrettet til beboelse."

"Jeg ved ikke, hvad de begriber," sagde Bas, idet han med et blik, der var vanskeligt at fortolke, strøg sig om den glatragede hage, "det forekom mig blot, som om det ville passe sig bedre at bede dem gå ind i salonen end i kaptajnens kammer."

"Du kan bede dine damer gå ind, hvor de behager – jeg har ikke i sinde at gøre synderlig stads af dem! Hvad er det ellers for nogen – hvad hedder de?"

"Ja, hvor kan jeg vide det? Konsulen talte rigtignok om det, men jeg har glemt det alt sammen. Så meget ved jeg dog, skønt vi ikke traf sammen, før det blev mørkt, at gamle er de ikke."

"De skal være smukke efter Lill-Petters sigende?"

"Ja så, skal *han* nu forstå sig på den slags … nå, kaptajnen må selv se efter … Men tys – der er små trin derude, så fine som var det små høns, der tripper rundt. Det er vist den lille jomfru, det hører jeg tydeligt!"

"Nå, men så gå da ud og se, hvordan landet ligger!"

Omtrent et par timer senere – solen stod da højt på himlen og kastede et næsten rødgult lys over øen og de mange stolte og prægtige skibe – var vinden, i følge Bas' løfte, virkelig frisket op. På *Søfrøkenen* ventede man snart lodsen om bord, og frem og tilbage på sit rummelige agterdæk gik den unge befalingsmand med kikkerten i den ene hånd og den halvt røgede cigar i den anden, mens han nu og da standsede for at give en ordre eller med egen hånd rette noget, som stødte hans nøjeregnende øje.

"Hr. kaptajn! Fruentimmerne er klar!" rapporterede Bas, idet han entrede op på dækket.

"Godt, konstabel! Jeg vil invitere dem til frokost, så snart vi er gået under sejl. Sig til kokken, at jeg ikke vil have skam af ham!"

"Skal ske, kaptajn!"

Bas styrede sine skridt mod kabyssen, hvor han satte kokken i en vældig virksomhed.

Kaptajn Albin derimod kastede cigaren over rælingen, tog kikkerten under armen og begav sig ned i salonen, for at gøre *les honneurs* som vært på *Søfrøkenen*.

Med en rask bevægelse drejede han dørhåndtaget om, men ikke så snart var han kommet over tærsklen, før han fo'r tilbage med dette udtryk af heftighed og bestyrtelse, der i almindelighed giver sig til kende, når man tilfældigvis støder på en rigtig stor overraskelse, hvad enten den er af behagelig eller ubehagelig beskaffenhed.

"Gudsdød, hvor det ramte ham lige i hjertet! Jo, Bas er mand for at lave en lille spøg!" mumlede konstablen, som havde sneget sig tilbage og netop ved kaptajnens indtrædelse opfyldte åbningen i kappen med sin respektable person. Og skal vi bestemme Albins følelser efter udtrykket i *hans* ansigt, må vi antage, at disse følelser udelukkende tilhørte glæden, for sjældent har vel noget ansigt røbet så megen ublandet henrykkelse, ja, bogstavelig talt strålet af en indre lykke, som hans i dette øjeblik, og det var kun ved den højeste anstrengelse, at han formåede at tøjle sin henrykkelse til en mere passende varme, da han nærmede sig begge damerne, kyssede den ældres hånd og hjerteligt udtrykte sin lige så store som behagelige overraskelse over at have fået fru Mørk og mamsell Rosa til passagerer – en lykke, som selv *Søfrøkenen* sikkert aldrig kunne glemme. Ved hans sidste ord svævede naturligvis hans blik fra moderen over til datteren.

"Hvordan," spurgte vor kaptajn sig selv, idet han til velkomsthilsen rakte Rosa sin hånd, "hvordan har et eneste år kunnet gøre hende så himmelsk skøn?"

Og så skøn, som Rosa stod der i dette nu, havde hun heller aldrig været. Det fulde sollys, som faldt ind gennem tag- og vinduesglas, dæmpet af de røde gardiner, flød som en morgendæmring omkring hendes skikkelse og gav hendes hvide kjole et rødmende genskin. Men dette lån kunne Rosa gerne have undværet, for ingen rosenskyer tålte nogen sammenligning med den skære farve, der i dette øjeblik dækkede hendes kinder: intet lysskær kunne måle sig med det skær, som blufærdighed og lyksalighed udbredte over hendes englemilde ansigt, som endnu havde hele et barns sprudlende overgivenhed, forenet med dette *noget*, som intet sprog rummer det rette udtryk for, men som dog så klart åbenbarer sig hos den unge og ædle kvinde, når hun har nået det tidspunkt, hvor hendes fine og jomfruelige følelser iklæder sig en visse bestemte former, dette tidspunkt, hvor rosens knop åbner sine tillukkede blade og langsomt folder dem ud, når solen har lyst på dem og med sin magt har befalet dem at folde sig ud i deres fulde, fortryllende pragt.

"Herre Jesus, hvor smuk hun er!" bemærkede Bas, der forsigtigt kiggede ind ad døren. "Joho, det har sin rigtighed: hun ser ud, akkurat som om hun venter at fare til himmels i dette øjeblik."

"Min bedste kaptajn Stangerling," sagde fru Mørk forbindtligt, men langt fra i denne hjertelige tone, som Albin gerne havde hørt, "det er os meget behageligt, at vi kan gøre overfarten med en bekendt. Siden i foråret har vi været skilt fra hjemmet, og hvis nogen beder om god vind og en hurtig rejse, så er det sandelig mig."

"Hm-hm – synger hun den vise!" Bas rynkede panden.

"Vi vil håbe," svarede vor kaptajn høfligt, "at fru Mørks tålmodighed ikke vil blive stillet på alt for hårde prøvelser. Må jeg spørge, om mamsell Rosa *også* er heltinde til søs?"

"Også?" gentog Rosa med et smil, "hvor ved kaptajnen, at mama er en heltinde på søen?"

"Det fattede jeg straks af fru Mørks gode ønsker. En dame, som er angst eller lider af søsyge, ville aldrig have vovet at udtale en sådan bøn, hvis virkeliggørelse næsten altid er forenet med storm og søgang."

"Pokkers så snedigt – det havde jeg ikke gjort bedre selv!" Bas trak mundvigene op til et fornøjet smil.

"For alt i verden, kaptajn Stangerling," tog Amelie atter ordet med et let forsøg på at spøge, "skræm ikke den lille smule courage bort, jeg endnu ejer! Sandt at sige, er det kun Rosa, der er heltinde til søs. Det er lige så godt, jeg bekender, at jeg ikke blot er forfærdelig søsyg, men også ræd som en hare. Jeg og Betty, vor lille jomfru, skriger om kap."

"Og dog," svarede Albin oprømt, "vil fru Mørk ved sine bønner lokke luftens ånder i toppen på hinanden. Men jeg skal nok søge at lægge mig imellem, og måske går mamsell Rosa af deltagelse for sin moder over på min side?"

"Hvis jeg blot turde, så … gjorde jeg det måske, for jeg holder af søen og færdes gerne på den, men når mama begynder at råbe: "Rosa! – jeg dør, jeg kan aldrig overleve dette, mit barn!" så må jeg naturligvis også sende en lille bøn op om, at pinen må blive så kort som muligt."

"Men hvorfor skulle damerne antage nogen som helst pine? I en jævn og fredelig kuling, hvor farten måske ikke er så rask, går det helt godt: da bliver ingen syg. Og på dækket vil vi lave os

et telt, hvor herskabet kan sidde lige så roligt med deres arbejde som i noget værelse."

"Nej, nej," forsikrede Amelie, "jeg vil aldrig komme til at vænne mig til et værelse af den natur, og hvis det ikke havde været en pligt, der havde kaldt mig så langt bort, ville intet have formået mig til en sørejse, for jeg har før rejst tilstrækkeligt på det blå element til forud at vide, hvad der venter mig."

"Hr. grossereren har ikke selv været med?"

"Det må dog smage surt at stå der og sludre, når han har hjerte og mund fuld af søde sager!" tænkte den deltagende Bas, som dog nu fandt det tilrådeligt at fjerne sig fra sin udkigsplads og tage sig et eller andet gøremål for, hvis nogen skulle komme forbi.

"Ak nej! Han var" – her rødmede Amelie ganske stærkt – "meget syg sidste efterår. I løbet af vinteren bedrede hans helbred sig vel noget, men det var dog, da foråret kom, ikke så godt, at han kunne tænke på at ledsage mig, for det var egentlig mig, der måtte rejse til en gammel slægtning, som længe havde været bosat i Vliessingen, og da min onkel ønskede, at jeg skulle tage en af mine døtre med mig, fik Rosa den glæde at se sig lidt om i verden."

Næppe havde fru Mørk talt ud og kaptajnen fået tid til at indbyde damerne til frokost, før Lill-Petter viste sig i døren med efterretningen om lodsens ankomst.

"Vi går jo også op på dækket, kære mama?" sagde Rosa. "O, hvor det vil blive interessant at se, når *Søfrøkenen* begynder sin rejse."

"Ja, det vil jeg så vist da heller ikke undvære – vi kommer straks efter, hr. kaptajn!"

"I dag, i dette vejr, kan fru Mørk desuden umuligt blive syg," forsikrede Albin. "Men tillad mig at komme igen om lidt og hente herskabet."

Den unge kaptajn lod sit flammende blik hastigt og brændende som et lyn fare over Rosa; derpå forlod han værelset.

"Din skælm," sagde han til konstablen, som han mødte udenfor, "hvorfor havde du glemt navnet?"

"Jeg kunne aldrig tage på min samvittighed at sige det i aftes," svarede Bas med uendelig selvtilfreds smil.

"Og hvorfor ikke?"

"Skulle jeg da ikke unde kaptajnen nattero?"

"Konstabel! Du forglemmer ganske dig selv!"

"Jeg må først ydmygst takke kaptajnen, som varskoede mig for den fejl i tide, ellers havde jeg vist i den samme selvforglemmelse buset ud med, hvad mamsell Rosa sagde, da hun først kom ind i kahytten … men undskyld, kaptajn, det skal, så sandt jeg hedder Olle Bas, aldrig oftere brøste på respekten!"

Og med et blik og en mine, der var lige så udtryksfulde som den hjerteligste latter ville have været, hvis "respekten" havde kunnet tillade en sådan, ilede Bas til sin post, og kaptajnen gik til sin, idet han i forbigående befalede Lill-Petter at sætte et par stole op på dækket.

"Hvilken vidunderlig, uransagelig Himlens tilskikkelse!" tænkte Albin. "For første gang, *Søfrøkenen* er ude, forundes det hende at bære sin og min fremtidige herskerinde! … Hvad i alverden havde de dog at bestille i Vliessingen?"

Senere hen fik vor kaptajn at vide, at der var tale om en stor arv, som den føromtalte onkel agtede at testamentere sin

broderdatter, fru Mørk.

For at blive indviet i de mærkelige efterretninger, som den for Rosa ukendte slægtnings brev indeholdt, blev hun, som man vil erindre sig hentet fra sine små selvbetragtninger i Jomfrutårnet og det var den ny, fortryllende glæde over at rejse så langt over havet til et andet land, der i den grad opfriskede hendes tanker, at hun næsten glemte betragtningerne. Endnu kunne Rosa også være lykkelig, for på det, at hun til fulde og ublandet skulle nyde sin glæde, var faderen og moderen kommet overens med den stumme, undselige elsker om, at først hendes tilbagekomst til Visby skulle være det tidspunkt, da alt skulle afgøres.

I brevet var der – foruden det bestemte ønske om Amelies nærværelse og testamentet m.m. – talt om en velsignelse i de sidste øjeblikke, men disse sidste øjeblikke indtraf ikke i de to måneder, Amelie sammen med sin datter havde tilbragt hos den gamle pebersvend. Derimod var Holgersens breve så indstændige, så fulde af klager, længsel og sorg, at Amelie trygt kunne stole på hans ord: "Når *du* blot kommer hjem, bryder jeg mig ikke om en skilling af arven!" og hun, som også længtes tilbage til sin vilde, urolige mand, til sine andre døtre, gjorde sig derfor efter det lange besøg færdig til afrejse og ventede blot på konsulens opfordring, for at gå om bord ved den første gode lejlighed.

Ak, hvad havde hun dog ikke villet give, om hun, da hun alt for sent fik at høre, med hvem hun skulle rejse, havde haft et passende påskud til at forandre sin beslutning! Men langt fra at føle sig værre eller vise sig stridig, opfordrede den gamle herre hende selv til at benytte en så yderst gunstig lejlighed, som

måske ikke tilbød sig så snart igen. En gang overvejede hun, om hun ikke burde gå ind på det halve vink, hun havde fået om at efterlade Rosa, men dette kunne blive endnu værre, og sådan fandtes der intet andet råd end at anbefale Rosa og hendes fremtid i Guds hånd og derpå gå om bord på den måske forræderiske *Søfrøken*.

Kun lidt trøstede det Amelie, at hun i sin kuffert medbragte en afskrift af det testamente, der gjorde hende til hendes onkels arving – hvad kunne alverdens gods hjælpe, så rart det ende kunne være at eje sin egen, *ærligt* erhvervede formue, når hun alligevel ikke ved dens hjælp kunne give sine børn lykken!

"Gud ved, om ikke vor egen kahyt bliver den aller svaleste, når vi kommer i orden," sagde Amelie til sin datter, da de nu befandt sig alene. "Der er så meget sollys på denne salon."

"Nej, kahytten bliver bestemt det hedeste sted, siden mama ikke kan tåle åbne vinduer! Men her er luftigt og nydeligt, og på dækket bliver det endnu luftigere, når teltet kommer op."

"Teltet? – nej, det beskytter kun lidt i en sådan solhede! Du brænder desuden dit ansigt ganske op, hvis du sidder for meget deroppe i vejr og vind … O, Gud give, vi var vel hjemme!"

"Søde, lille mama, begynd dog ikke allerede at ønske, inden vi er vel kommet ud! Jeg er så glad og lykkelig på søen – det er også morsomt at være sammen med gamle bekendte, når man så længe blot har set fremmede!"

"Gamle bekendte – jeg tror, du så kaptajn Stangerling to, højst tre gange – han spiste til middag hos os en eneste gang."

"At det ikke skete oftere," sagde Rosa, idet hun leende kyssede moderens hånd, "havde blot sin grund i den ærgerlige hændelse, som mama vil erindre … Men, kære mama, jeg ved

ikke, om jeg tager fejl, men det har forekommet mig, som om mama har været forstemt lige siden i aftes, skønt mama før den tid længtes så meget hjem, og så ofte har forhørt sig hos konsulen om en skibslejlighed?"

"For mig kan der jo findes mange grunde til at være forstemt, mit barn. Synes du for eksempel, at jeg kunne skilles for sidste gang uden bevægelse fra en slægtning, som har vist sig så god mod os begge, og som jeg ved, jeg aldrig mere får at se?"

"Onkel er vist en godmodig gammel herre, men jeg tror dog, han sætter sin kære husholderske både over mig og mama – og desuden var det jo forunderligt sent, han fik det indfald at længes efter os! Tænk, om vi havde været fattige – så kunne vi jo have været sultet ihjel, før det brev kom!"

"Du dømmer, som børn plejer, uden at vide, hvad de dømmer om! Din onkel vidste, at jeg var gift med en formuende mand, at jeg intet savnede af denne verdens goder, og at han nok havde hørt fra mig, hvis det havde været anderledes. I det første år efter min flytning fra Holland, hvor du ved, jeg blev viet til din fader, skrev jeg hvert år nogle gange, men siden jeg kom til Visby, blev det sjældnere, indtil det endelig ganske ophørte – og der var derfor så meget større grund til at sætte pris på, at han selv lod høre fra sig, og det på en måde, som en gang forøger din og dine søstres formue betydeligt."

"Jeg har aldrig hørt mama tale så meget om *sådanne* ting før," svarede Rosa halvt misfornøjet. "Jeg synes, vi har andet, det ville være langt morsommere at tale om. Men nu kommer vist kaptajnen snart tilbage. Jeg løber ind og tager min nye, hat på, mama … og mit røde sjal, der klæder mig så godt!"

"Gud bevares! Du vil dog vel ikke maje dig ud, som om du skulle på en promenade? Tag du din grå hat, den er mere end god nok på søen!"

"Nej, mama, så sidder jeg hellere nede! … skulle jeg gå op på den fine, smukke *Søfrøken* med min gamle, grå rejsehat, som blev så grim på udrejsen?"

"Så tag stråhatten da!"

"Å ja, den kunne vel have gået an, men … den lovede jeg Betty i aftes. Betty brænder sig jo ganske op i det bare tørklæde! … Men hør, nu er kaptajnen der … jeg springer ind og tager min lille, søde hat på!"

"Vent, vent – jeg skal vel også finde mig en hat!" Amelie ilede efter for at gøre sin datter selskab på vejen til deres sovekammer.

4. Selskabsliv til søs

"Finder mamsell Rosa ikke, det kunne være morsomt at være sømand?" spurgte Betty sin unge herskerinde, som endnu ikke havde indtaget den hende bestemte plads i lænestolen ved siden af moderen, men i stedet lænede sin slanke skikkelse mod kappen, hvorfra hun under parasollen så godt kunne betragte de manøvrer, lodsen beordrede ved roret, mens kaptajnen og styrmanden kun så til. "Var jeg mand," fortsatte Betty, da hun ikke fik noget svar, "ville jeg bestemt blive sømand – søfolk er jo aldrig søsyge … Se blot, mamsell Rosa, hvor stolt og sikker kaptajnen ser ud – og hør, hvor frisk og munter hr. Bas synger sin opsang!"

"Du har ret, det er rigtig smukt … men forstyr mig ikke nu. Jeg tænker på noget!"

Betty – gartnerens lille Betty, som efter en rejse til udlandet også var blevet en halv dame – tænkte ligeledes på noget, idet hun lagde mærke til, hvordan mamsell Rosas blik troligt fulgte kaptajnen, når han rettede eller hjalp til ved en manøvre, men hvorledes hun da igen, når han støttede sig mod skanseklædningen og lod sine blikke svæve over til kappen, ikke syntes at have øje for andet end den gamle, firskårne lods og et par andre fartøjer, som også gjorde sig klar til at gå ud af havnen.

Nu havde den stolte *Søfrøken* slået sine vinger ud og svævede for en let sydøstlig brise hen over søen.

"O, hvor det er herligt!" råbte Rosa spontant, da kaptajnen nu gik over til hendes side. "Hvor kaptajn Stangerling er lykkelig, som kan føre befalingen på dette prægtige fartøj!"

"Jeg er endnu lykkeligere," svarede Albin, og et anstrøg af tilgivelig stolthed fløj over hans kønne, mandige ansigt, "jeg kalder mig *Søfrøkenens* behersker i en dobbelt mening, for hun er min egen! Men endnu er denne lykke – jeg mener den, som i dag er blevet mig beskåret – så ny, så ufattelig, at jeg ikke rigtig kan sætte mig ind i den. Nu mindes jeg dog klart, at det var et løfterigt blik, det sidste, jeg fik på Korsengen … men mamsell Rosa har formodentlig glemt den aften og den overtro, jeg knyttede til disse blikke?"

"Nej, min hukommelse er ikke *så* dårlig. Jeg husker tilmed, at kaptajnen den aften fortrinsvis syntes at ville være overbevist om, at han så *Visby* for sidste gang."

"Mamsell Rosas fortolkning af de ord, jeg dengang ytrede, beviser mig, at jeg er alt for dristig, når jeg bilder mig ind, at de ikke er ganske glemt?"

Rosa legede med sit sjals lange frynser; hun ville så gerne høre mere af samme slags, men hendes blufærdighed hindrede hende i ved et eller andet ord at give kaptajnen anledning til at fortsætte.

"Havde Visby mange vikinger i vinter," spurgte Albin med et skælmsk blik, som dristigt skød ind under den smukke parasol, den frejdige lille hat, og lige ind i Rosas eget strålende blik.

"Nej, i vinter var der virkelig mangel på mine kære vikinger," svarede hun muntert, og igen fri for enhver urolig forlegenhed, for nu vidste hun jo, uden at have sagt noget særligt, alt hvad han havde villet sige. At nævne vikingerne var præcis det samme som om han havde sagt: "Erindrer mamsell Rosa ikke min bøn: lad ikke de lykkelige vikinger helt og holdent trænge enhver anden sømand ud fra mamsell Rosas sjæl," og videre

mente han: "Jeg havde ikke sagt sådan, hvis jeg ikke i mit hjerte havde gemt hensigten at komme igen."

Mens Rosa således i største hast oversatte både Albins nuværende og tidligere tanker, og det med en færdighed, som om dette sprog var hende lige så velbekendt som modersmålet, kunne kaptajnen næppe rive blikket fra den unge pige, som i sin lette hvide bluse med sjalet kastet over skuldrene og den lille rosenfarvede hat så ud ligesom – som Bas en gang havde bemærket – en fortryllet prinsesse fra havfruens perlesal.

"Ak, om hun allerede var min, min hustru, min elskede, tilbedte hustru, som jeg måtte overvælde med min omsorg! … Dog nej, jeg vil ikke ved en voldsom afslutning af mit livs højeste lykke gå glip af et eneste af disse mange henførende øjeblikke, som vil komme og langsom berede overgangen til højdepunktet!"

"Bebuder ikke skyerne der, at vi får regn i løbet af dagen, kaptajn Stangerling?" spurgte fru Mørk pludselig, som med denne bemærkning tildrog sig den unge kaptajns opmærksomhed.

Kaptajn Albin ilede hen til den ædle frues side og forklarede hende med al oprigtig artighed, at det hun kaldte skyer kun var let dis, som på ingen måde truede med regn. Men da *Søfrøkenens* hovmester i dette øjeblik stak sit joviale ansigt op over kappen, bød kaptajnen, idet han forkyndte, at frokosten var færdig, fru Mørk sin arm. Naturligvis havde han håbet at få lejlighed til at yde Rosa en eller anden lille bistand, men hun var lige så hurtigt nede som sin mama, og nu trådte hun ind i den hyggelige salon, hvor alt var så vel indrettet, at Amelie følte sig

ansporet til både med ord og blikke at komplimentere kaptajnen, som lovede at befordre komplimenten til kokken.

"Jeg beder på hovmesterens vegne, at han også får sin kompliment," sagde Rosa. "Jeg ved nok, at han har hjulpet til, den gode konstabel, som jeg holder så meget af … hr. kaptajnen ved måske ikke, at han og jeg er gamle bekendte?"

"Jo, jeg skal nok ved lejlighed overtyde mamsell Rosa om det modsatte. Men tillad nu, mine damer, at jeg, der er uvant med at spille vært, ærbødigst anmoder herskabet om at føle sig som hjemme her. Hvis mamsell Rosa vil have den godhed at servere chokoladen, skal jeg imidlertid se til, hvad der lader sig hente ud af denne postej. Men lad mig først hænge mamsell Rosas hat op."

"Ikke så megen ulejlighed, hr. kaptajn," sagde Amelie i et tonefald, der lod forstå, at ulejligheden *virkelig* var overflødig. "Rosa er ikke vant til så megen artighed … og Betty står jo desuden der uden at have noget at bestille. Bær disse sager ind, Betty."

Ordene lød ligesom lidt køligt i Albins øren, men for resten var han alt for optaget af sin uventede lykke til at tillægge det nogen ufordelagtig betydning. Hvis han fik nogen tanke derved, så var det den, at vel alle mødre med en smule delikatesse viste sig lidt skarpe, når de mærkede, at deres døtres yndest var efterstræbt – ingen kunne vel heller forlange det anderledes.

Men hvad følte nu Rosa ved at sidde der, opvartet af kaptajn Albin og så godt som værtinde ved hans bord? Hun havde aldrig hverken drømt, anet eller tænkt sig til en tiendedel af den grænseløse glæde, en sådan rejse sammen – måske i flere uger

– kunne medføre. Nej, det var kun godt, at hendes tanker ikke en eneste gang var gået i denne retning, for i så fald måtte hun jo komme på den ide, der kun ved en ganske ejendommelig tilfældighed ville kunne fuldbyrdes. Og først nu forekom onklens brev hende at være en brevduepost fra himlen.

Rosa trakterede kaptajnen med chokolade, han hende med postej og grøntsager osv., og snart mødtes deres blikke, snart deres hænder.

Men sad de på roser, så sad Amelie i stedet på nåle og glødende kul.

Hvordan i Guds navn kunne dog Rosa være blevet så bekendt med kaptajnen? De måtte have haft mange tilfældige møder. I ethvert tilfælde var det, efter et helt år, ubegribeligt, uforklarligt! Men hvor ubegribelig og uforklarlig sagen end var, så så hun nu for sine øjne begyndelsen til en kærlighedshistorie udvikle sig, og følgelig også begyndelsen til en ny ulykke. Hvor den stakkels kone nu angrede, at hun ikke havde lyttet til sin mands første bøn, øjeblikkelig at underrette Rosa om hendes skæbne! Da ville al den elendighed, som nu formodentlig var i vente, for en stor del være blevet sparet. Ak, hvor godt man tænker, tænker man dog aldrig klogt! Her var nu indtruffet en af den slags muligheder, som Amelie før havde kunnet ønske sig, men siden Will nu havde fået løftet, kunne ingen anden mulighed komme på tale. O ve – mørke og bekymring, hvorhen man vendte sig!

"*Et* år har vi dog at løbe på," sagde hun til sig selv med en vis fortrøstning, "et halmstrå i nødens stund – og mangen en har jo ikke haft mere end et halmstrå nødig for at redde sig."

Hvad Amelie mente med dette, og fra hvilken hemmelig magt hun håbede at få bistand, skal vi lige straks få at vide.

Imidlertid fortsatte frokosten, indtil Bas trådte ind og gjorde en ende på både glæden og bekymringerne ved at rapportere, at lodsen ville "slippe".

"Hvad?" råbte Albin med stor forundring, "er vi kommet så langt? … undskyld, fru Mørk, jeg har sikkert for min egen fornøjelse glemt, at tiden beregnes på ulige måder."

Selskabet rejste sig, men Amelie havde næppe prøvet på at tage nogle skridt over gulvet, før adskillige giringer hid og did tilkendegav, at hendes værste fjende på søen, en fjende, der nu blev imødeset med dobbelt frygt og afsky, allerede var i anmarch.

"Tag min arm, kære fru Mørk. Den friske luft på dækket er vist aldeles nødvendig."

"Nej, hr. kaptajn, bliver jeg syg – og det er desværre udenfor al tvivl – så er det bedste, jeg kan gøre, at holde mig i køjen, og med kaptajnens tilladelse søger jeg den straks!"

"Som fru Mørk befaler, men godt er det ved Gud ikke!"

Kaptajnen førte selv fru Amelie ind i kahytten, hvor Rosa var ilet ind i forvejen for at se efter, om alt var i behørig orden.

"Luk dog ikke vinduet, mamsell Rosa," formanede kaptajnen, idet han med alt tænkelig venlighed og tjenstagtighed hjalp fru Mørk til rette. Han var så ugeneret og fuldkommen i stand til at opfatte alting, at Amelie følte sig hjertelig taknemmelig.

"Mama tåler ikke søluften!" sagde Rosa, som endnu stod ved det halvåbne vindue.

"Nej, føj, hvor det hav lugter! Luk straks det vindue!"

"Umuligt!" afgjorde kaptajnen. "Vinduet må være åbent – ellers går det aldrig i denne varme … Og nu farvel, mine damer! Når jeg kommer tilbage, vil jeg ordinere fru Mørk en passende diæt!" Og inden fru Mørk nåede at forklare, at han ikke behøvede at gøre sig noget besvær, var kaptajnen allerede oppe på dækket og i fuld gang med sine gøremål dér.

Mens Amelie lå og småjamrede sig: "Oi, oi, oi!" stod Rosa, efter at have puslet om moderen, foran det store spejl og krusede sine lokker, mens hun småsludrede med Betty, som endnu holdt sig nogenlunde tapper.

"Hvor det er bekvemt med denne klap under spejlet, man kan slå ned; her har vi jo en hel lille chiffonniere – nu vil jeg lægge forskelligt derned, som jeg nok vil få brug for. Hvad synes du om min lyserøde musselinsbluse, Betty?"

"Er den ikke for fin her ude på søen, mamsell?"

"Hvor du er enfoldig – en sølle musselinsbluse, ikke andet! Har du ikke set, hvor kaptajnen selv går så smukt klædt?"

"Jeg så ham i morges, før herskabet stod op, i en kort morgenjakke, som klædte ham endnu bedre end den, han har på nu; den var af fløjl, præcis den samme lilla farve som i mamsell Hildurs trøje."

"Og jeg, som valgte *grøn* til min! Jeg tåler ikke den grønne trøje … synes du ikke også, den er rigtig grim, Betty?"

"Nej, det synes jeg bestemt ikke – jeg gad gerne opleve den dag, da jeg fik mig en grøn fløjlstrøje! Jeg har bare denne her sorte … men hr. Bas sagde alligevel i morges, at han aldrig havde set noget, der sad bedre!"

"Rosa!" råbte moderen.

"Straks, mama!" Og med favnen fuld af alskens småsager gik hun hen til sin moders køje.

"Hvad vil du med alt det der? Jeg tror," Amelie sænkede stemmen, "at du har tænkt dig rigtig at gøre kaptajnen egenkærlig!"

"Egenkærlig?" Rosa tabte en krave og to par manchetter.

"Du er så interesseret!"

"Hvordan skal jeg da være, lille mama?"

"Som andre piger: høflig, men ikke …"

"Ikke hvad, mama?"

"Ikke andet eller mere – ellers giver du indtryk af at være ringe opdraget."

"Jeg må altså ikke være sådan, som jeg er fra naturen?"

"Jo, jo – gerne glad og munter, men ikke tankeløs – når en pige går i sit syttende år, har hun en vis værdighed at iagttage."

"Var der andet, mama?"

"Ja … Betty, gå ind i din egen kahyt et øjeblik – jeg ville kun sige dig, mit barn, at du aldrig må tale om vor stakkels Will med kaptajnen. Du ved, at kaptajn Stangerling også hedder Jentzel, og skønt jeg ikke har grund til at tro, at han er i familie med Will, så har papa en fiks ide om, at han engang kan komme og gøre fordring på Will … derfor, forstår du …"

"Nej, mama, jeg forstår ikke det mindste! Jeg har aldrig før tænkt på, at kaptajnen kunne være i familie med Will, men hvis så er – og jeg synes, vi snarere burde spørge om det – så finder jeg det grusomt at forholde Will den glæde, han kunne have af det. Hvorfor er det papa så meget imod, at Will får flere beskyttere i verden?"

"Hør, Rosa, hvor ofte skal jeg gentage, at du er for hurtig til at gøre slutninger? Papas vilje burde være dig nok – *må* her være dig nok – jeg forbyder dig udtrykkeligt at tale med kaptajnen om den sag."

"Vel, men om han kommer til Visby, eller om han tilfældigvis fik Wills navn at høre af en anden?"

"Ja, så er der god tid at tænke på, hvad der skal svares – imidlertid ved jeg, at du ikke kan være mig ulydig, når jeg nu har udtalt min vilje."

"Jeg skal nok adlyde, mama, men …"

"Ingen men, mit barn! Og læg nu dine ting på plads – den blå merinoskjole er en passende rejsebeklædning."

"Må jeg nu heller ikke selv bestemme, hvad jeg skal have på! Hvad glæde har jeg da af at være ung og smuk … Ak, tilgiv mig, mama, jeg ved ikke, hvordan det sidste kom ud af munden på mig – jeg er da vist ikke *særlig* køn, men alligevel …"

"Ja, nu kan du jo selv se, om jeg ikke har ret i min bedømmelse – du er ubetænksom. Tænk, om kaptajn Stangerling havde hørt dig!"

Henimod aften indtrådte et så fuldkomment havblik, at Amelie, som ikke havde hjerte til at holde Rosa indespærret længere – hun havde vel tyve gange klaget over den trykkende luft – lod sig overtale til at drikke te på dækket i det telt, som kaptajnen havde ladet rejse på dækket.

Senere, da solen dalede mod sin nedgang og en ånd af stilhed og fred hvilede over såvel hav som skib, tog Albin sin fløjte frem og bønfaldt om tilladelse til at hente Rosas guitar, som han

allerede havde fået øje på i kahytten. Rosa ilede selv ned efter den, for ved det forslag glemte hun aldeles alle mamas forskrifter, som hun ellers ved tebordet havde erindret sig og iagttaget så nøje, at kaptajnen virkelig begyndte at frygte for, at han havde set syner, da han om morgenen havde troet at opdage en himmel af lykke i hendes øjne og hele væsen.

Musikken gjorde imidlertid alt godt igen – eller bragte alt i vildrede, ligesom man vil. Rosas stemme var den smukkest og reneste, man kunne forestille sig, hun var naturlig og hendes kunstneriske sans var ikke uden værdi. Dertil lagde hun følelse i sangen, som gav tonerne en dobbelt rigdom; og når hendes blik faldt på Albin, følte hun med stolthed, at hun aldrig havde haft en sådan triumf som denne aften, og hun følte det endnu mere fuldstændig, da hun, idet hun lod guitaren glide ned over knæet, så, hvordan hele besætningen, siddende hist og her på bakken, lyttede til hende med en formelig andagt.

Albin lod sig naturligvis ikke forlyde med, hvad *han* følte, men også han havde en prægtig stemme, så at han kunne akkompagnere Rosa snart med den og snart med fløjten. De var så ganske optaget af deres øvelser, at de ikke lagde mærke til, hvordan Amelie nu og da med en let gysen trak sjalet tættere over skuldrene, lige så lidt som de bemærkede, at et par flammende øjne af den mørkeste, sorte farve stirrede på dem fra en afsides kant af fartøjet.

Disse øjne, der uophørligt beskuede dem under de blinkende låg, tilhørte den nye matros, som stod sådan, at ingen kunne se ham, mens han selv kunne se alting. Og de indtryk, han følte, måtte have været af mindre behagelig natur, for nu og da knyttedes hans for en mand usædvanlig lille hånd sig

krampagtigt, mens brystet arbejdede så heftigt, som om det havde ligget under vægten af en hel smedje.

Endelig havde den skønne sommernat sænket sin dæmring ned over skibet, og over alle de skiftende følelser, tanker og indflydelser, der rørte sig i dets lille verden.

I sin køje sad jomfru Betty endnu oppe. Hun kunne ikke lægge sig til hvile af bare henrykkelse, for da hun skiltes fra sin unge madmoder, havde denne sagt:

"Hør, Betty, siden vi nu har nogenlunde samme skikkelse, må du gerne arve min grønne fløjlskofte!" Og nu sad Betty netop og funderede på, om den ville sidde lige så godt som den sorte, da nogen tog sig den frihed at banke på hendes dør.

"Der er vel ikke mamsell Rosa?" spurgte Betty, som udmærket hørte, at bankningen havde sit ophav fra en helt anden hånd.

"Om forladelse, lille jomfru! Har jomfruen lagt sig?"

"Kors bevares – er det konstablen? Nej, jeg har ikke tænkt på den sag endnu."

"Da beder jeg jomfruen være så venlig at undskylde," her lindede Bas på døren og gik så ind, "at jeg ikke tidligere i dag kom i tanke om, at jeg skulle ind i lastrummet! Det er nemlig sådan, lille jomfru, at ingen andre end jeg har ret til at gå derind, og jeg ville blive meget ked af, hvis det bedrøver jomfruen, at der ikke findes andre indgange end denne."

"Åh, det kan der vel ikke gøres ved!" svarede Betty en smule forlegent … hvilket for resten ikke klædte hende så ilde. "Men jeg har endnu ikke fået lov at takke hr. Bas for al hans omtanke og

den godhed, at jeg måtte få dette lille, nette værelse for mig selv."

"Det er ikke noget at nævne! Blot ikke jomfru Betty får ondt af søen – det går ikke altid så kønt for sig som i dag, men kan jeg være til en smule tjeneste, så skal det da ikke komme an på det."

"Jeg tror ikke, det bliver så slemt med mig denne gang: jeg plejer mest at være søsyg af skræk, når fartøjet ruller meget. Men lige nu er jeg rigtig tryg, når jeg ved, at der er et sådant mandfolk som konstablen med; hr. Bas er da vist en vældig dygtig og *stærk* sømand?"

"Det skulle jeg mene!" svarede Bas og rankede sig, så han slog hovedet mod en loftsbjælke, "og hvis jomfruen nærer nogen tiltro til mig, så håber jeg, at den ikke vil blive skuffet – jeg ved nok, hvordan man omgås sådanne små, kønne skuder – og hvis det ikke var, fordi Poll ..."

"Konstabel!" lød nu Lill-Petters stemme oppefra, "kaptajnen har kaldt!"

"Udmærket – jeg er ved at hente madvin til kokken."

"Hr. Bas har vist mange fruentimmerbekendtskaber?"

"Åh nej, det er skam ikke tilfældet – Poll kurerede mig for den slags, gjorde hun ... Men undskyld mig, at jeg står sådan og sludrer løs om ting, som jomfruen ikke kan have nogen fornøjelse af! Måske kan jeg vente med at hente vinen til i morgen tidlig – jeg skal ikke opholde Dem længere!"

"Jamen så god nat da, rare konstabel – hvis blot kokken ikke skal bruge vinen alt for tidligt?"

"Jeg skal nok huske at banke på. God nat, jomfru Betty!"

"Oh, hvor han er rar og venlig!" sagde Betty til sig selv. "Men denne Poll, som har bedraget ham – Gud ved, hvad det var for en pige. Men jeg skal nok få ham til at fortælle mig det hele!"

"Hvad djævlen smøler du efter, konstabel?" spurgte kaptajnen utålmodigt.

"Hvad befaler kaptajnen?"

"Jeg ville gerne vide, om du har stuvet pakkerne fra Vliessingen ordentligt ned?"

"Ja bestemt, de ligger i god orden."

"Har du konserveret det ferske kød godt?"

"Så godt det lod sig gøre, kaptajn!"

"... lagt frugten og grøntsagerne på et køligt sted?"

"Det håber jeg, kaptajn!"

"Bas!"

"Hr. kaptajn!"

"Du er en dog en forbandet tværdriver ... stop nu ... du kan vel begribe ..."

"Hvilket, kaptajn?"

"... at jeg vil vide noget andet!"

"Men respekten ... jeg forglemmer mig ikke gerne en gang til!"

"Nå, nok om den sag ... Hvad sagde hun, da hun første gang kom ind i kahytten?"

"Aha, så kaptajnen kryber altså til korset og erkender, at han ikke skal prøve at narre folk med større erfaring! Jeg vidste nok, hvad klokken var slået, lige fra den gang, jeg ville skrive brevet angående pengene til Snurre-Mats."

"Nu undviger du emnet. Da du åbnede døren til kahytten og lod fruentimmerne ind, så sagde hun – gentag det, ord for ord!"

"Jo, idet hun gik over tærsklen, slog hun de små, hvide hænder sammen og sagde: 'Det var dog et fandens sødt lille palads!"

"Er du bindegal?" spurgte kaptajnen utålmodigt.

"Undskyld, kaptajn: nu husker jeg, at det slet ikke var på den måde – men nu har jeg det: 'Nej se, sikken et lille, henrivende palads! Herfra anstår det kaptajn Stangerling at udstede sine befalinger … *Den gamle Dreng* var alt for grim til en sådan kaptajn!'"

"Og hvordan så hun ud, da hun sagde det der?"

"Akkurat som solen, når den titter frem ved daggry!"

"Du forstår at vælge dine lignelser, min kære Bas … god nat med dig nu – og tag dig så gerne mindre god tid, næste gang, du henter madvin til kokken!"

5. Et halmstrå som er finere end et hår

Flere dage var nu forløbet, siden *Søfrøkenen* forlod Vliessingen, og de sidste havde været særdeles gunstige med hensyn til farten – det gik rask med stående vind og stående sejl.

Men søgangen var også svær. Amelie og den stakkels Betty var angrebet i lige stor grad, og Rosa, som alene havde den lykke ikke at være besværet af denne plagsomme sygdom, var uophørligt beskæftiget med sin moder, mens den tjenstvillige Bas for sin del næsten udelukkende tog sig af Betty.

Den unge kaptajn var særdeles utilfreds med denne modgang, som på det nærmeste afbrød hele det smukke forhold, som, skønt det kun havde varet en eneste dag, alligevel havde efterladt en brændende længsel efter hende, som for hver dag der gik, mere og mere tog magten over hans hjerte og sjæl. Han huskede knap nok, at han nogensinde skulle have haft en så tåbelig grundsætning som den, at ville fastsætte et bestemt tidspunkt for sit frieri – han ønskede nu, og bad til Bud, at denne på en gang så blide og dog så viljefaste unge kvinde måtte føle blot en brise af de følelser, hun havde indgivet ham, og han ville føle sig umådelig lykkelig ved at kunne kalde den afskyede Mørk for svigerfader.

Men Albin kunne ikke bedrage sig selv angående den omstændighed, som han frygtede for at indrømme over for sig selv, nemlig at Rosa, mere end almindelig høflighed og hendes kvindelige tilbageholdenhed krævede, holdt sig borte fra dækket.

Det var rigtigt, at plejen af hendes mor gjorde hende uundværlig i kahytten og at den datterlige opofrelse var en pligt

for hende; men hun måtte dog alligevel fra tid til anden have følt et behov for frisk luft, for ind imellem, når Albin ikke var på dækket, vidste han, at hun stod i kappen – og der stod Rosa og så ind mod den endnu fjerne kyst, der ville skille hende fra *Søfrøkenen*, hvor hun, trods den tvang, der var blevet hende pålagt, dog mente at Himlen var.

Albin, som fandt, at dette sted var det eneste, som i øjeblikket – når da ikke fru Mørk selv viste sig oppe – fik lov til at se hans unge herskerinde, lod opstille en bekvem hvilestol ved siden af kappen, som blev surret fast og overdækket med et lille telt, så at Rosa, hvis hun ville, også i regn og blæst kunne sidde i sit eget lille hus.

Hvor kønt overraskedes hun ikke af denne opmærksomhed, da hun, den fjerde dags morgen efter at hun var flyttet ind på skibet, fik øje på det lille telt, hvorfra hun hele tiden kunne se ned, og, når kahytsdøren var åben, høre sin moders stemme, og hvor hun samtidig kunne følge med i alt, hvad der foregik på dette gyngende hjem, der allerede var blevet hende så kært! Hun satte sig i den bløde stol og lænede hovedet mod ryggen for rigtig at kunne føle hvor rart og hyggeligt det var at sidde her på denne plads, som *han* havde beredt hende.

På den tid plejede kaptajn Albin ikke at være på dæk; men Rosa så ham alligevel for sit indre øje, netop sådan som hun den foregående aften havde set ham, da han ved et af de korte besøg, han fra tid til anden gjorde hos hendes moder, men en næsten øm, indtrængende stemme havde bedt denne om dog ikke at lade Rosa sådan lukke sig inde, og som grund til sin anmodning havde peget på Rosas blege kind. "Ak," tænkte hun, da hun nu, mens moderen slumrede, sad og drømte søde

drømme, "ak, hvor lidt han forstår *hvorfor* …" og længere kom Rosa ikke; en skælven fo'r gennem hendes hjerte – hun løftede blikket: kaptajn Albin i sin violette morgenjakke, som Betty havde rost så meget, stod ved hendes side, og da han tog den lette stråhat af og bøjede sig ind i teltet, for med et glad og lykkeligt "godmorgen" at rette på skamlen under Rosas fødder, rørte hans smukke hår ved hendes hånd, der lå udstrakt på knæet.

"Hvordan bliver så vinden i dag, hr. kaptajn," spurgte Rosa, ude af stand til at takke Albin for hans artigheder, men med en rødmen, som både forrådte hendes hemmelige glæde ved at modtage dem, og bevirkede en dobbelt glans i kaptajnens strålende øjne.

"Jeg frygter," sagde han, idet han med armen støttet til det lille telt, blev stående i dets åbning, "at vi snart vil opleve en ændring i vindforholdene, som ikke vil være fordelagtig for fru Mørks velbefindende."

"Stakkels moder, hvor hun må lide!"

"Og hvor andre må lide med hende!" dristede Albin sig til at halvhviske.

"Hvor kaptajnen er deltagende – jeg aner i disse ord en tydelig efterklang af vikingernes ånd!"

"Virkelig? Jeg er alt for lykkelig ved at have henledet mamsell Rosas tanker på hendes yndlingstema; men som tak mener jeg at kunne fordre, at mamsell Rosa også beklager *min* vanskæbne! Med en rolig og passende brise havde hele rejsen været som en lystudflugt i land – og jeg behøver vist ikke at tilføje, at *ingen* af mamsell Rosas yndlinge ville have været mere utrættelig til at

opfinde alle den slags små fornøjelser, som den lille verden på et skib kan tilbyde."

"Ak," svarede Rosa med et halvkvalt suk, "det er dog ikke sikkert, at alt kunne have været afhjulpet sammen med mamas søsyge!" Ordene fo'r ud af hende så hastigt og uoverlagt, at hun først bagefter kunne bedømme det upassende ved sit svar, som hun tilmed ikke på nogen måde kunne forklare.

Bestyrtet søgte Albins blik hendes, men det var sænket, og hendes kind, der nys havde båret så smukke roser, antog nu en snehvid nuance.

"Hvad – skulle den gamle alligevel have ret, så jeg ved min fornuftsmæssige besindelse, i min gale forfølgelse af grundsætninger også i kærligheden har bortsløset en tid, der aldrig kan købes tilbage?" Denne tanke, som øjeblikkelig faldt Albin ind, lod ham erfare hele tyngden af en kval, så stor at han ikke var i stand til at skjule det. Han var ude af stand til at sige noget.

"Her er køligt om morgenen!" sagde Rosa, der ved den pludselige tavshed ikke kunne undlade at føle en vis afkøling; men da hun nu så op, så Albins kind så hvid som skummet, der opkastede sine bobler om *Søfrøkenen* fine former, betoges hun af en så dyb, ren og himmelsk glæde, at hun var nær ved at klage over feber i stedet for kuldegysninger – begge disse symptomer på en stærk, indre bevægelse kæmpede om magten ikke blot i hendes sjæl, men også på hendes ansigt. Og han, der for få øjeblikke siden havde stået ubevægelig, ilede nu bort, men kom snart tilbage med et stort, indisk, blødt og varmt sjal, som han, uden at bede om forlov, hastigt draperede om hende, og så stor var dette sjal, at det både kunne tjene som kappe og tæppe.

Rosa havde aldrig før set et sådant, og hun var barnlig nok til et øjeblik kun at tænke på sjalet, men i det næste vovede hun et blik på ejeren, og sagde et fortryllende smil:

"*Søfrøkenen* har vist en svaghed for beklædning, siden hun har sådanne genstande med sig?"

"Åh ja, hun har sine små svagheder; men hun er også en værtinde, der er høflig nok til at have et sjal liggende i beredskab for passagerer, der i køligt vejr ikke forsmår at udnytte hendes omtanke – og nu" … Albin gjorde et kort ophold … "ville hun være rigtig lykkelig, hvis det kunne få lov at ligge her i teltet til afbenyttelse af den, for hvem det er rejst!"

"Jeg tror ikke," svarede Rosa muntert, "at nogen har ret til at nægte *Søfrøkenen* ret til at lægge sine sjaler, hvor hun har lyst."

"O, tak, tusind tak – og hvis ikke dette sjal hjælper, så … er der intet der kan!"

Rosas levende og skønne ansigt lignede nu fuldstændig en sky af purpur, og der behøvedes intet andet svar for at berolige Albins oprørte følelser, så at han, ude af stand til at undertrykke sin lykke, med denne forførende undertone, som kun en elskers stemme kan have, hviskede: "Er det sandt, at mamsell Rosa har en lille smule trang til at være ondskabsfuld, og at kunne denne trang dikterede de ord, som nylig besvarede mine, da jeg beklagede mig over fru Mørks helbredstilstand?"

Albin var forberedt på at høre et af disse muntre, naive, halvt barnlige svar, som Rosa før havde givet ham, eller måske blot et undvigende, som dog måske alligevel kunne indeholde en ledetråd for ham, men det var var langt fra: Rosas blik og ansigt mistede øjeblikkelig det udtryk af fuld, ren glæde, som nys

havde hvilet over det, og i et sørgmodigt tonefald, med en inderligt bevægende alvor, svarede hun:

"Jeg vil ikke gerne have, at kaptajn Stangerling tænker noget dårligt om mig – og jeg tror" – her blev hendes forvirring for meget for hende, hendes frygt for at sige noget upassende ganske åbenlys – "jeg tror …"

"Hvilket – ak, sig det dog!"

"… at, hvis jeg ville være lidt ondskabsfuld på den måde, som kaptajnen syntes at mene, så ville jeg også samtidig være så fornøjet, som man plejer at være, når man spøger over et eller andet."

"Mamsell Rosas hele væsen er så sandfærdigt, så uskyldsrent, at det ville være en forbrydelse, hvis man nu troede, at mamsell Rosa ikke i dette øjeblik talte alvorligt – og dog ville jeg hellere have …"

"Rosa," hørte man nu moderens stemme med et udtryk, der næsten virkede ængsteligt – "hvor er du?"

"Her, mama!"

Rosa rejste sig, og idet hun med en graciøs bevægelse afkastede *Søfrøkenens* sjal, sagde hun til Albin: "Husk at takke hende for lånet!"

"For denne gang, ja!"

Rosa hørte det ikke, men var allerede nede ad trappen, før kaptajnen kunne nå at byde hende en hjælpende hånd; men da hun stod ned på underdækket, vendte hun sig og gjorde et henrivende lille kniks og gav Albin et skalkagtigt lille, sødmefuldt blik, så at han ganske forvirret vendte tilbage til sin post. Han vidste ikke, om han skulle tro, hun havde ment det alvorligt, når hun antydede, at andre ting end hendes moders

upasselighed skulle forhindre hende i at videre udvikle dette rige, skønne liv, som *han* havde antydet.

"Var du nu der oppe igen, kære Rosa? Ak, hvor jeg dog lider – hvor længe kan denne elendighed blive ved! … Hvordan kan du nænne at gå fra mig!"

Så egoistisk havde Amelie aldrig før været.

"Mens mama sov, tænkte jeg, at jeg kunne trække lidt luft – jeg var ikke længere væk end ved siden af kappen."

"Du talte med nogen?"

"Med kaptajnen, mama."

"Hvor her er varmt og trykkende, og hvor denne lugt virker dræbende på mig! Jeg vil ganske sikkert snart ikke kunne tænke på andet – men hvis det skulle ske, Rosa, så … O mit blide, kære barn, se dog ikke så bedrøvet ud, se ikke *sådan* på din moder: Gud ved, at jeg ikke kan gøre for, hvis jeg bedrøver dig!"

"Hvis det skulle ske, mama, så lover jeg, at ikke vil gå længere op end i kappen – jeg ved det jo nok!"

"Og du må heller ikke opmuntre nogen, som kunne være interesseret i dit selskab!"

"Jeg vil ikke opmuntre ham, mama, men han forstår så godt at opmuntre *mig*: blot vi taler tre-fire ord sammen, så er det straks så morsomt!"

"Oh … giv mig vandet! … Tænker du nu også alvorligt på dit løfte til papa!"

"Mama erindrer mig jo daglig om det!"

"Og det løfte må du holde, Rosa, for vores begge tos skyld – du kender papa og ved, hvad der sker, hvis du er ulydig!"

"Søde, rare mama, vær rolig: jeg vil ikke være ulydig."

"Nej, men jeg frygter, at du kun opfatter dit løfte bogstaveligt. Gentag for mig, hvordan det var, da du blev kaldt ind til papa, den sidste aften før vi rejste."

"Ja, det var sådan, at papa sagde sådan her til mig, og han så meget rar og venlig ud, da han gjorde det: 'Lille Rosa,' sagde han, 'du er nu seksten år, og skønt du endnu er et barn i alle henseender, kunne det nok alligevel hænde sig, at nogen kom til at fæste blikket lidt nærmere på dig.'"

"Og hvad svarede du på det?"

"Ja, det tror jeg også, papa: mange havde vist set nærmere på Tekla og Hildur, da de var på min alder."

"Videre!"

"Så sagde papa, idet han klappede mig på kinden: 'Du har vist god omtanke for dig selv, kan jeg høre, men eftersom du både er ung og har et barnligt sind, så må du love mig og give mig hånden på, at, hvis det skulle indtræffe, at nogen frier til dig, så vil du ikke give ham dit ja eller på nogen som helst måde binde dig til ham. For når det sker, vil jeg fortælle dig noget.'"

"Og du lovede altså?"

"At jeg ville huske papas befaling og adlyde den."

"Det var smukt og kønt; men for at kunne holde ord, må du nok kunne forstå, at det ville være i højeste grad upassende, hvis – og jeg siger kun hvis, for jeg kan jo ikke vide det – kaptajn Stangerling skulle have til hensigt at vinde din kærlighed – du hører, jeg nu taler helt åbent – at lade ham bedåres af et håb, som du ikke senere har mulighed for at indfri."

Rosa tav en tidlang; derpå svarede hun dæmpet, men i en tone, som ikke behagede moderen:

"Det er dog temmelig hårdt, mama, at det, som man ikke selv engang vover at tænke eller ane, og som man endnu er så lykkelig ikke at vide, men blot kan gætte på, at det på denne måde, allerede før det indtræffer, skal overlægges og bestemmes!"

"Kæreste lille engel, hvis du vidste, hvor det smerter mig at såre dine fine jomfruelige følelser, ville du nok af hjertet tilgive mig, hvad jeg er nødt til at gøre – men sig mig så, hvilken nytte ville du have af en advarsel, der kom for sent?"

"Hvornår er *for sent*, mama?"

"Når dit øre og dit hjerte allerede er blevet forgiftede af dette sprog, som jeg håber, endnu ikke har ramt nogen af delene!"

Rosa tav.

"Hvortil gavner dit løfte til papa, hvis du, som jeg nylig sagde, kun efterlever dets bogstav? Når papa sagde, at du ikke måtte binde dig, mente han naturligvis, at du ikke må binde *dine følelser*!"

"Det sagde papa ingenting om, mama; men om han også havde gjort det" – Rosa sænkede sit milde blik i moderens øje – "så ..."

"... så?"

"... havde det jo dog været ganske naragtigt, mama – hvem kan dog binde eller ikke binde sine *følelser*?"

"Ak, mit sidste halmstrå!" sukkede det i den ængstelige moders hjerte – højt klagede hun: "Min Gud, min Gud, at jeg dog absolut skulle foretage denne rejse! Tænk dig, Rosa – jeg siger kun 'tænk dig' – om papa selv havde bestemt nogen til at blive din mage."

"Det kan jeg ikke forhindre," svarede Rosa dæmpet.

"Ser du altså – du *må* erkende det! Hvad om det nu var sådan?"

"… så sagde jeg nej!"

"Du? Kæreste barn, du glemmer vist faders sindelag og den bestemthed, han har i alle forhold!"

"Nej, mama, vist husker jeg det; men jeg ved også, og det ganske udmærket, at intet vil formå mig til at gifte mig med nogen, jeg ikke holder af."

"Det tror jeg heller ikke, papa vil fordre – men man kan elske på flere måder."

"Det ved jeg ikke noget om, mama" – Rosa vendte sit rødmende ansigt bort – "men hvis det kommer dertil, vil jeg elske på *den* måde, som *jeg* synes om, eller … slet ikke elske!"

De fysiske plager tog nu overhånd over Amelies sjæleplager; og under den påfølgende stadig stærkere søgang blev hun så dårlig, at Rosa ikke ville være veget fra hendes leje, selv om hun hverken bad eller befalede.

Kun et par flygtige øjeblikke trak hun nu og da en smule luft på den kære plads ovenfor kappen; men disse få øjeblikke var hende så rige, at de gav hende kræfter til at udholde timerne imellem, for det falder jo ganske af sig selv, at hun ikke tilbragte dem i ensomhed.

6. Besynderlige iagttagelser

En nat, da styrmanden havde vagt, trådte Bas uden nogen forudgående befaling ind i kaptajnens salon.

"Hvad er der på færde, konstabel?" spurgte Albin, der endnu var vågen og havde fuldt op at gøre med sin elskovsdrømme.

"Det er just ikke så let sagt, men da det er, som jeg formodede, at kaptajnen endnu ikke er faldet i søvn, så måske kaptajnen vil tillade mig at sludre lidt?"

"Sæt dig, Bas – du kom lige tilpas. Jeg ligger her og vrider og vender mig … Har du allerede friet til den lille Betty?"

"Men Gud bevares, hvad tænker kaptajnen på? Hun er jo så syg, den stakkel, at jeg må håndtere hende som et lille barn … det ville klæde én godt at fri til den, som næppe har en eneste fornuftig tanke i hovedet! Men selv om det havde været så galt, så ville jeg vel have valgt en anden tid til at betro kaptajnen den nyhed, end sådan midt om natten."

"Nå, hvad er det da?"

"Jeg ville først spørge, hvad kaptajnen synes om den ny matros, John?"

"Jeg bryder mig ikke just om ham, men det hindrer mig ikke i at erkende, at han er udmærket dygtig. Han er forunderlig behændig og rask i alt, hvad han foretager sig. Han er lige så dygtig som du selv, min kære Bas."

"Det tilstår jeg – men har kaptajnen for resten lagt mærke til hans opførsel? Han tager altid hele vagten om natten, når han kan få den, og får han den ikke, bliver han dog oppe. Sove gør han kun om dagen, og da holder han sig af vejen enten i storbåden eller i kabelgattet eller bag en kiste – ja, han har

endog lagt sig til hvile i mærset, men nogen køje har han ikke benyttet, siden han kom om bord. Øjne har han for resten som en los, og ilter er han som en panter!"

"Nå, hvad skal alt dette føre til? Det emne er da ikke særligt tiltalende."

"Men det kan være så meget vigtigere," svarede Bas roligt. "Da han første gang skaffede med de andre, havde han en lille historie med Lange Olle, som ellers spiller bas forude. Da kokken havde slået ærterne op, greb Ole, som tænkte på sin sædvanlige magt, John om halsen bagfra – det skulle være den gamle leg med dåben, siden John for nylig var kommet og just ikke så ud til at kunne forsvare sig. Men netop som Lange Olle rejser sig for at slå en skoggerlatter op, gav John ham, og det uden at anstrenge sig i mindste måde, et let puf for brystet, men hvor let det end var, faldt Olle dog baglæns over kisten og havde nær mistet både vejr og bevidsthed. John tørrede nu ærterne af ansigtet med sit trøjeærme og satte sig så ganske roligt ned for at fortsætte måltidet, som om intet var passeret. Fra det øjeblik har han vundet en stor respekt blandt besætningen, men sjældent taler han til nogen, og der er heller ingen andre, der falder ham til besvær med tungen. Olle lader ham altid gå forud, når de skal til vejrs, og den ære har Lange Olle ellers aldrig afstået til andre end mig."

"Men hvad fanden vil du opholde mig med sådan noget for? Jeg er lige glad med, hvem der går først eller sidst, når blot manøvrerne går rask."

"En smule tålmodighed, kaptajn – alting må have sin orden. Af det, jeg nu har fortalt, vil kaptajnen let indse, at John er forskellig fra de andre. Han har magt over folkene, skønt ingen

kan fordrage ham. Han har, hvad bedre er, magt over sig selv, når det behøves. Han kan give sig i strid med hvem som helst, skønt han ser ud som en æggeskal. Han er djævelsk, han er lumsk … og øjnene – jeg har aldrig set mere end et menneske med de øjne … nå, det er vel galskab at komme på den tanke, men *en* ting er der dog, som ikke er nogen galskab, skønt kaptajnen vel ikke vil tro det – men hvis kaptajnen vil høre et godt råd, så skal han ikke føle sig for sikker."

"Kom dog frem med, hvad du ruger på! Du vil dog vel ikke sige, at han forsøger på at stifte mytteri på *mit* skib? Jeg mener, du kan mærke, om mine drenge holder af mig eller ej, og om den måde, hvorpå jeg fører mit skib, er af en sådan beskaffenhed, at de skulle lade sig lokke til at gøre oprør!"

"Om kaptajnen er afholdt eller ej, er der ikke tale om her, men jeg tror, John har *en eller anden* ondsindet gerning i tankerne. … Men ellers var det nu ikke i den retning, mine tanker gik."

"Nå, i hvilken da?"

"Alt er så desperat, at jeg forud ved, at kaptajnen ikke vil tro et bogstav, men pligt er pligt – ud må det!"

"Det er godt, at vi er kommet så langt! Du påstår altså …"

"Jeg påstår" – her sænkede Bas stemmen og bøjede sig frem mod kaptajnen – "at den usling omgås med … Nej, vent, kaptajn: inden jeg fortsætter, må jeg erkende, at jeg kan have taget fejl, og desuden må jeg bede kaptajnen huske på, at jeg er en ærlig mand, som ikke af ondskabsfuldhed eller ildesind ville være i stand til bagtale eller lyve om nogen sjæl i hele kristenheden!"

"Unødigt at erindre om, Bas, til en gammel ven, der har prøvet lidt af hvert sammen med dig! Syng nu ud – den usling,

sagde du, omgås med …"

"Ja, kaptajn," stønnede Bas sagte – "jeg frygter, at den usling omgås med planer mod mamsell Rosas liv!"

"Har du hilst på gammelrommen i skabet der, eller fantaserer du i søvne?" udbrød Albin med et smil, der dog stod i skærende modsætning til den dødelige bleghed, som dækkede hans ansigt.

"Jeg har allerede sagt kaptajnen, at jeg kan tage fejl, men lad mig nu fortælle, hvorpå jeg grunder min mistanke – jeg har ikke taget den ud af luften, så ville jeg ikke komme her."

"Du *mener* at du har en grund – det andet må jo være umuligt. Men for Guds skyld, tal uden omsvøb!"

"Jo, først har jeg mange gange bemærket, at når kaptajnen har stået ved det lille telt og talt med mamsell Rosa, har John altid gjort sig et eller andet ærinde agterud og lidt efter lidt nærmet sig kappen for at lytte og opfange de ord, der faldt. Hvorfor skulle han vel gøre det, hvis det var sandt, at han ikke kan tale eller forstå et eneste svensk ord?"

"Den skurk er dog vel ikke forelsket i Rosa og af en eller anden slags skinsyge skal omgås med hævnplaner? … Ah, der falder mig noget ind!" Albin rejste sig heftigt. "Hun er så bange for at sætte sin fod på dækket, fordi hun kender denne elendige og ved, at hun er forfulgt … fordi det er en person af de bedre klasser, en eventyrer, der har taget hyre blot for at være på samme fartøj som hun …"

"Nej, nej, kaptajn, det er ikke sådan!"

"Jaså, det ved du så bestemt?"

"Ja, jeg ved ganske bestemt, at mamsell Rosa ikke har den fjerneste anelse om nogen fare fra den kant – og det kan

kaptajnen selv dømme om, når jeg fortæller, at så bange hun er for at sætte sin lille fod på dækket om dagen, lige så rart kan hun spadsere der om natten, når ingen uden nattevagten og søfuglene ser, at hun trækker frisk luft."

"Går hun på dækket om natten?"

"Javist, og hun ved nok, at selv om kaptajnen vidste det, ville hun ikke blive forstyrret … ellers måtte hun jo kvæles ihjel derinde, stakkel … og det var netop om disse hersens dækspromenader, jeg havde nogle ord at sige."

"Men hvad bestiller hun, når hun er deroppe?"

"Å, snart sidder hun i teltet og leger med det store sjals frynser, som hun svøber sig ind i, så snart hun kommer op, snart læner hun sig ud over skanseklædningen og kigger på skyerne og på bølgerne, snart spadserer hun på bagbordssiden, og det så sikkert, at jeg tit har haft glæde af det."

"Har hun talt til dig?"

"Mange Herrens gange."

"Hvad kan hun da sige?"

"Å, snart et, snart et andet – for det meste plejer det at begynde med: 'Min kære konstabel, her er jo ingen på dækket?'"

Albin smilede med så salige følelser, at han næsten ganske glemte den farlige del af Bas' påtænkte rapport.

"Og du svarer da?"

"'Kom kun frit, jomfru Rosa,' siger jeg, 'såfremt der intet indtræffer, som er værd at varsko om, bliver her ingen forandring før dagvagten' … men lad os nu komme til det vigtigste, kaptajn! Da jeg havde lagt mærke til Johns spioneren ved teltet, så besluttede jeg at lure på ham."

"Nå?"

"I går nat blæste det temmelig stærkt på første vagt, så at søen tumlede sig muntert omkring *Søfrøkenens* underskørt. Jeg stod og tænkte: I nat tør mamsell Rosa ikke komme op, men i samme øjeblik stod hun i kappen. Jeg gik hen til hende."

"Videre – videre!"

"Det er køligt i nat, lille mamsell," sagde jeg. "'Å ja, men jeg trænger så hårdt til at røre mig lidt heroppe – det er så kvalmt og lummert dernede.' Og dermed var hun inde i teltet, svøbte sjalet flere gange omkring sig som kåbe, og efter et venligt nik vandrede hun forud. Jeg vidste, at hun, trods søgangen, gik næsten lige så sikkert som jeg selv, men det var ligesom om nogen havde hvisket mig i øret: Du skal følge efter hende! og det gjorde jeg også. Jeg listede mig sagte langs læsiden og kom ud til spillet. Mamsell Rosa spadserede først nogle gange frem og tilbage, gik derpå lige ud til boven, og efter at have taget godt fæste med den ene arm, hældede hun sig ud. Det morede hende, kan jeg begribe, at se, hvor smukt det glinsende skum brød sig mod boven. Imidlertid ..."

"Men for fanden, stræk mig dog ikke længere på pinebænken!"

"Imidlertid" vedblev Bas uden at lade sig forstyrre, "var jeg ængstelig til mode: Skibet huggede så heftigt, at jeg var bange for, hun skulle få en overhaling, når *Søfrøkenen* stak næsen i dybet, og falde overbord, men på den anden side ville jeg ikke være næsvis og forstyrre hende."

"Min brave Bas," – Albins stemme lød nu formildet – "hun var i gode hænder, da hun var i dine."

"Skulle tro det, kaptajn! Jeg lagde mig nu ganske sagte over bovsprydet og kom hende så nær, at jeg, uden at hun mærkede

det, havde et godt hold i hendes kjolefolder. Jeg blev nu liggende ubevægelig. Nå, hun fortsatte nogen tid med at se ud over havet, og brød sig slet ikke om de stænk, hun fik i ansigtet, for hun er ikke så fin af sig som de fleste andre kvindfolk. Da kom det mig pludselig for, som om jeg hørte noget pusle i nærheden. Kaptajnen ved, at vi søfolk forstår at skelne enhver anden lyd fra den, der kommer af vindens spil i takkelagen eller af tømmerets knagen. Derfor vidste jeg, at jeg ikke havde taget fejl. Jeg spændte hver nerve, og det varede ikke længe, før jeg både hørte og så ligesom en snigende menneskeskikkelse. Vorherre havde efterladt en hvid åbning mellem skyerne på himlen, så at der faldt et svagt skær på ansigtstrækkene, og da opdagede jeg – kan kaptajnen gætte hvem?"

"Videre, videre!"

"John, som gled frem, akkurat som et spøgelse."

"Ha, hvad siger du – hvad skal det betyde?"

"Da han kom nærmere, bukkede han sig ned og stod snart i et skridts afstand fra jomfru Rosa. På hans stilling var det let at se, at han agtede at styrte sig over hende og kaste hende overbord."

"Er det da en helvedes ånd i menneskeskikkelse! … Og hvad gjorde du?"

"Jeg holdt så godt fast i hendes kjole, at jeg gerne kunne have ladet den skurk forsøge det, men frygtede for, at skrækken skulle skade hende. Der var ikke megen tid at betænke sig i: netop som han skulle tage springet, greb jeg fyren i nakken og kastede ham flere skridt tilbage. Jeg så noget blinke i hans hånd og beredte mig på et knivstik, men han syntes at besinde sig og trak sig sagte tilbage til luvartsiden, hvor han forsvandt. 'Hvad var det for en besynderlig larm, konstabel?' spurgte mamsell

Rosa, som hastigt havde vendt sig om og fået øje på mig. 'Å, det var blot en af matroserne, som snublede og faldt,' svarede jeg. Hun tænkte ikke på noget ondt, den lille stakkel, men sagde et venligt godnat og gik ned i kahytten … Og nu har jeg lettet mit hjerte."

Albin sad stum. Mange bevægelser kæmpede i ham. Dog indså han, hvor nødvendigt det var at lægge bånd på sig. Ved sådanne, måske ganske løse, mistanker vovede han hverken at slå alarm eller sikre den besynderlige matros' person; men på den anden side, efter at Bas betroelser havde bragt ham i dødsens angst: at tåle skurken i sin nærhed overgik næsten, hvad selv den største selvbeherskelse kunne udholde – og desuden, hvor omsorgsfuldt han end ville overvåge hende, kunne der dog alligevel findes mangen ubevogtet stund.

"Nej, Bas," sagde han, da en klar tanke endelig arbejdede sig frem, "det er for grueligt, for *umuligt* til at kunne eje et spor af sandhed! Hvordan skulle hun, som har et smil til enhver af besætningen, have kunnet pådrage sin nogens had? … Men i selve dette øjeblik, hvor befinder hun sig nu?"

Grebet af en forfærdelig angst var Albin i begreb med at styrte ud.

"Vær rolig, kaptajn; jeg stod ikke her, hvis jeg ikke vidste hende i god sikkerhed nede. Hun går ikke ud i nat. Hun stod i kappelugen for en halv time siden, og idet jeg nærmede mig, sagde jeg ligesom i forbigående til Lange Olle, som blev mægtig forundret: 'Jeg synes, det trækker op til en skybanke – jeg kommer vist til at varsko kaptajnen,' og derpå dukkede hun ned igen som en lille skræmt due."

"Du handlede meget rigtigt," sagde Albin sukkende, "og du ejer en finfølelse, som jeg aldrig kan begribe, hvordan du har fået."

"Ne-ej," svarede Bas lidt ironisk, "det er jo kun *herrerne*, der forstår sig på den slags."

"Det har jeg vist ikke sagt – men at dømme efter dine ret så hyppige besøg hos den lille Betty, så er du jo ikke altid så nøjeregnende."

"Hvad ved kaptajnen om det?" spurgte Bas med en heftighed, der næsten gik lidt uden for respekten. "Tror kaptajnen ikke, at jomfru Betty har sin tilbageholdenhed og finhed lige så vel som mamsell Rosa, skønt det måske er på en anden måde, siden hun jo tilhører en anden klasse? Og desuden ved hun jo nok, at hun er lige så sikker i min køje, som hvis hun sad på sin egen fader skød. Den lille syge stakkel, som kun i ny og næ bliver tilset af mamsell Rosa – *hun* er jo fuldstændig låst til moderens leje – hun bliver så inderlig glad og fornøjet, når jeg kommer og ryster puden for hende, giver hende noget at drikke eller holder lugtesaltet hen for hende."

"Ja, du er lykkelig, er du! … Men for nu at komme tilbage til den frygtelige bekymring, du har givet mig, så er jeg ganske i vildrede med, hvad jeg skal gøre. Jeg må have mere sikre beviser, før jeg kan beslutte mig til noget."

"Det indser jeg nok, kaptajn!"

"Imidlertid vogter vi begge hendes mindste skridt uden at vække hendes uro ved den fjerneste hentydning på nogen slags fare. Om natten – hvis hun skulle blive ved denne vane, som jeg indser er hende gavnlig, for så vidt som hun ellers kunne blive syg af de store anstrengelser, hun pålægger sig – om natten må

jeg naturligvis holde mig nede, da intet giver mig anledning til at være oppe. Men du, min brave ven, skal våge over hende."

"... som jeg hidtil har gjort," supplerede Bas.

"... og aldrig" tilføjede Albin, "tabe den sorte satan af sigte."

"Stol på mig! ... Og nu må kaptajnen gerne hvile sig."

"Det bliver en køn hvile!" mumlede Albin, idet han med et nik skiltes fra *Søfrøkenen*s trofaste vogter.

Bas lukkede forsigtigt salondøren bag sig, men i stedet for at gå til ro, gik han hen og lyttede udenfor jomfru Bettys dør, og lige siden han for længe siden havde fået løfte om Polls tro, havde han ikke oplevet så helt igennem behagelige følelser, som dem han netop nu erfarede, da han hørte Betty, som svar på et eller andet spørgsmål, i et venligt tonefald bemærke:

"Ak ja, mamsell Rosa, det er nok sandt, at han er en rar mand, den hæderlige konstabel – jeg ved ikke, hvad der skulle blive af mig stakkel, hvis jeg ikke havde ham i min nød."

"Men," bemærkede Rosa, "synes du ikke, det er svært, når han sådan kommer ind til dig, når du ligger syg?"

"Man kan nok høre, at mamsell Rosa aldrig har været søsyg: man bryder sig minsandten ikke om, hvem der ser en eller hvordan man ser ud – og hvad konstablen angår, betyder det i hvert fald ingenting – han er som en fader eller en broder."

"Ja så – jeg troede, han holdt en smule mere af dig?"

"En smule – er det ikke ret kønt?"

"Jo, hvis du synes det er godt, så ... jeg har nok bare set forkert, når jeg mente, han så endnu mere venligt på dig?"

Bas hjerte bankede højt, men der kom ikke noget hørbart svar.

"Kors dog," sagde Rosa efter et øjeblik, "jeg synes du græder, Betty?"

"Nej, det gør jeg bestemt ikke: jeg tænkte bare på, at det er så synd for den stakkels konstabel, som blev bedraget af sin hjertenskær – han tænker vist ikke på nogen anden!"

En svag kalden fra den kahyt, hvor Amelie lå, afsluttede samtalen. Rosa ilede forbi den i mørket skjulte Bas; men denne vred sine hænder og så på den lille dør ind til Bettys køje med blikke, som – hvis nogen havde set dem – ville have forrådt alt det varme og ædle, som skjulte sig i den brave sømands hjerte.

7. Endnu et vink

Næste dag hvilede et dumpt vindstille over havet. *Søfrøkenen* lå sagte duvende på sin blå seng som en ungmø i badet.

"Fru Mørk," sagde Albin, idet han ved middagstid bankede på hos damerne. "I dag har vi et vejrlig, som jeg ville råde Dem til at benytte Dem af."

Han vogtede sig vel for at tilføje, hvad han tænkte for sig selv, at denne brændende luft, denne vindenes uvirksomhed spåede et vejr, hvori det ikke ville være godt for hans passagerer at trække frisk luft på dækket.

Rosa åbnede døren.

"Godmorgen, kaptajn Stangerling! Mama er Gud ske lov både oppe og påklædt – jeg sagde lige, at mama ville have godt af lidt bevægelse oppe i det fri."

"Og nu skal jeg ikke vægre mig længere," sagde Amelie med et forbindtligt smil til den unge vært.

"Til en begyndelse kan vi jo servere maden i salonen? Med undtagelse af den første morgen har jeg ikke haft den glæde at se damerne hos mig, og da fru Mørk i dag er ved en smule helse, så må De ikke nægte mig den nu."

"Ak, min bedste hr. kaptajn, jeg formår ikke at spise det mindste."

"Det betyder mindre," forsikrede Albin indtrængende, "det er dog en smule forandring. Jeg er overbevist om, at fru Mørk vil befinde sig vel derved – eller hvad tror mamsell Rosa?"

"Jeg tør aldrig tro noget, hvor det gælder mamas helbred til søs," svarede Rosa med en ligegyldighed, under hvilken der dog skjulte sig en hemmelig glæde over forslaget.

Kaptajnen følte sig heller ikke fornærmet, men skyndte sig at træffe sine forberedelser.

Amelie gjorde ikke Rosa nogen forestillinger, men hun anede dog i moderens øjne en angst, som bevægede hende, samtidig med at den tilføjede hende en dyb smerte. "Hvor skal mama være bange, hvorfor skal hun bekymre sig? Papa forlangte jo ikke andet, end at jeg ikke måtte give nogen et bindende løfte."

"Jeg er i rigtig dårligt humør i dag, mama!"

Således hviske Rosa i moderens øre, netop som de trådte ind i salonen; men aldrig så snart havde kaptajnen med en noget formel og stiv artighed – for Albin havde sat sig for, at han ikke ved en for åben og livlig fortrolighed ville risikere at skræmme fru Mørk bort – budt sine gæster velkomne, før Rosas dårlige humør var som blæst bort af frygten for ved sin kunstlede ligegyldighed ikke blot at have såret kaptajn Stangerling, men måske tilmed at have indgivet ham forestillingen om, at hun var et affekteret og lunefuldt kvindemenneske, eller endnu værre, at hun opførte sig anderledes i moderens selskab, end når denne var fraværende.

Ved den sidste tanke mærkede Rosa, at hun rødmede.

For var dette ikke netop i dette øjeblik tilfældet? Alene med kaptajnen havde hun sandsynligvis straks kunnet finde et muntert ord, der kunne vise ham, at hun ikke var lunefuld; men mama, som mente at alting var en slags opmuntring, ville nok se en smule overrasket ud, hvis noget blev ytret, som hun ikke brød sig om.

I dag blev det ikke Rosa tilbudt at være værtinde. Albin serverede selv suppen, og med samme artighed som han overtalte moderen, overtalte han også datteren til ikke at

forsmå *Søfrøkenens* kogekunst – kort sagt: Rosa blev behandlet som en fremmed dame; men i samme forhold som hun ophørte med at være genstand for en nærmere opmærksomhed, blev Amelie mere snaksom og mere høflig.

Albin, der ikke kunne undgå at bemærke dette, fik nu en noget plagsom mistanke om, at noget andet, end det han først havde forestillet sig, nemlig alene delikatesse, kunne ligge bag fru Mørks bestræbelser for at undgå nogen form for fortrolighed. Som det nu var, altså når hun selv fik lov at optage hans opmærksomhed, lod hun til at være meget tilfreds.

"Hvad kan det egentlig være?" tænkte Albin, mens han ihærdigt søgte at skille vingen fra kroppen på en forhenværende beboer at hønseburene på dækket. "Kan hun have noget at indvende mod min person som sådan, min stilling? Jeg formoder da, at hun ved, skibet er mit eget, og at jeg dermed har ret til frit at se mig om efter en hustru!"

Nu hørte han for sit indre øre Rosas besynderlige og alvorlige bemærkning under deres samtale i det lille telt for nogle dage siden; nu huskede han hendes kølige svar på indbydelse til hans salon – og idet han lagde det ene til det andet – og ikke mindst de ensomme natteпromenader på dækket, som *kunne* have andre årsager end blot at trække frisk luft, blev Albin på en gang så hed om både hjerte og hoved, at han – trods alle sine grundsætninger – måtte lade det gå ud over en eller anden, og det blev så den brave kok, som eller svedte hele dagen i sin kabys blot for … et rosende ord.

"Petter!"

"Hr. kaptajn!"

"Fjern dette her – og hils kokken, at vi må tales ved senere! Bring buddingen ind!"

Og dermed var hønsene, som fru Mørk eller havde set på med stigende appetit, til hendes umådelige overraskelse allerede halvvejs oppe ad trappen, for Lill-Petter kunne nok se, at det ikke var det rette tidspunkt til smøl.

"Men min bedste kaptajn, jeg, som vel også forstår mig en smule på husholdning, føler mig virkelig foranlediget til at tage kokken i forsvar!"

"Nej, det behøver De ikke," svarede Albin noget tvært, "de var så seje, at det var umuligt at skære dem over!"

"Skulle jeg have taget fejl," sagde Amelie til sig selv med en tilfredsstillelse, som hun følte virkelig velgørende – "skulle han alligevel ikke være forelsket? Han ser ikke sådan ud. Når alt kommer til alt, har jeg vel kun min egen forsigtighed og angst at skylde for, at jeg har fået Rosa på nogen tanker, som var ganske ubegrundede – ja, jo mere jeg ser på ham, jo mere overbevist bliver jeg om, at jeg har taget fejl: en mand, som lader noget – hvad som helst – hidse sig op til at glemme sin kærlighed, kan vist ikke være synderlig betaget!"

Rosa var så ked af det og forundret, som hun vel kunne være – hun vidste ikke, hvorfra al denne både hemmelige og åbenbare vrede kom.

Og alt i alt *er* det jo ganske svært at følge i hælene på alle disse listige små tjenesteånder, som i en lille, snæver kreds kan få vendt op og ned på alt, hvad der hedder fred, hygge og glæde.

Der var intet forekommet, som man kunne se eller bemærke, og alligevel havde den ene sluttet sig til det ene, den anden til noget andet, og som resultat var hele den planlagte himmelske

harmoni blevet til noget ganske andet. Nu var det Amelie, der åndede lettet op, mens de to andre fik en kvælende fornemmelse.

Den første gang, man havde spist frokost i salonen, havde det været omvendt – og alt dette var de små tjenesteånders værk!

Både kaffen og teen blev drukket på dækket, og for at få det lidt livligere, foreslog Amelie selv, at Rosa skulle tage guitaren.

Men Rosa kunne ikke synge i aften, og ingen bad hende mere indtrængende om det. Kaptajnen havde meget at tage vare på med sine ordrer: snart var det ét, snart et andet. Han benyttede langt fra al den tid, han kunne have tilbragt i damernes selskab, og derfor var det Rosa, der begyndte at føle sig søvnig og gik ned før moderen.

Så snart hun var forsvundet, satte Albin sig sammen med fru Mørk og tog sig for at være venlig og underholdende.

Han talte om sin plejefader og Furuvik, om sit ungkarleliv på det frie hav, om den glæde, efter en ungdom fuld af prøvelser, at kunne se frem mod en fredfyldt manddom – kort sagt, han var så forstandig, veltalende og underholdende, det var ham muligt; men aldrig lod han noget ord falde, der kunne antyde et ønske om at vinde Amelie for en bestemt mening. Som samtalen skred frem, morede man sig mere, blev mere ugenerte, og havde det ikke været for løftet til den stakkels Will, for Arnes mægtige vilje, o, hvor gerne havde da ikke Amelie ønsket, at kaptajnens følelser for Rosa havde været virkelige.

Med en ro, som hun ikke havde følt længe, forlod hun endelig dækket, høfligt takkende kaptajnen for disse højst behagelige timer.

"Nå, så meget er der da kommet for en dag," sagde Albin til sig selv, da den sidste flig af Amelies sjal var forsvundet ned ad trappen, "at hun ikke er særlig opsat på at få mig som svigersøn … den oplysning har jeg fået – så mangler jeg endnu en: om også Rosa forsmår mig som husbond? Men det behøver jeg nok ikke at spørge om, for hele hendes optræden i dag vidner om, at hun er træt af dette lille eventyr … Åh, hun ligner vel sine søstre; og jeg var virkelig at beklage, hvis jeg var så ufornuftig at tage hele denne fantasi for andet end en poetisk drøm – ikke andet."

Nattevagten var for længst blevet sat. Men på sit leje kastede den unge kaptajn sig hid og did; heden var ved at kvæle ham, og med pinefuld uro lyttede han til bølgernes lette skvulpen mod skibets køl.

"Nej, det her holder jeg ikke ud! Må jeg ikke indånde luften på mit eget dæk? Desuden er hun der ikke nu, det er jeg vis på – ja, ud må jeg, hvis jeg ikke vil brændes op! … Hvad var det for en dæmon, der sad til bords med os i dag? Hvorfor skulle jeg arbejde på at skaffe mig en overbevisning, som jeg havde bedre af at undvære? Jeg fik ikke et eneste godt ord af hende!"

Under sin hastige tankemonolog havde Albin klædt sig på, og gik nu under temmelig megen støj – ingen skulle tro, at han *sneg* sig op på dækket – op ad trappen.

Søfrøkenen lå med hele sit sejlskrud indsvøbt i et skumringslys, så meget mørkere, fordi der var tåge i luften.

Kaptajnen gik straks op ad skansen til, uden at kaste et eneste blik ind i teltet, men selv om han intet så, var det dog

ikke lige så sikkert, at han intet hørte.

"Hvordan skal jeg komme ned – ak, hvordan skal jeg komme ned?" tænkte Rosa ængsteligt.

Hun havde siddet i sine små drømmerier, da skridtene lod sig høre på trappen, og hun var nær faret ned med det samme, men det ville jo have været at møde ham. Nu var han forbi – Rosa trak vejret dybt. Gud ske lov, han havde intet set – hvis hun nu blot ventede et øjeblik, gik han nok så langt bort, at hun kunne liste sig ubemærket ud af teltet.

Hun lyttede, men mærkede snart, at han begyndte på en regelmæssig gang frem og tilbage på dækket. Hver gang det forekom hende, at han nu havde stået længe og talt med rorgængeren, og hun var lige ved at stikke foden frem – ak, så vendte han atter om og kom tilbage, og det samme måtte den lille fod.

På en gang blev hun dog fængslet og sad musestille – Albin begyndte at spille på sin fløjte, og toner var hende velkendte, skønt hun aldrig havde hørt dem før på noget instrument.

Den bitre fortrydelse, den ukendte smerte, som havde holdt Rosa vågen, begyndte at smelte bort, og blide, på en gang glade og vemodige følelser afløste dem.

Det var jo dog kun så lidt, så aldeles – intet, der var sket … hvordan var det muligt herude på havet, med himlen til tag og havet som gulv, med Gud så tæt ind på livet – og … og … i nærheden af ham, som i disse toner udåndede sin varme sjæl – hvordan var det muligt at tænke på noget så *småt*.

"Ak, hvem der dog fik lov at dø i dette øjeblik!"

Således var Rosas eneste tanke, idet han trak *Søfrøkenens* sjal tættere omkring sig og sænkede hovedet for synke ind i sine

tanker – og så dybt sank hun, at hun ikke bemærkede, at tonerne kom nærmere og nærmere, indtil de pludselig holdt inde lige ved siden af hende.

Hun drog sjalet fra de fugtige øjne; men det var så mørkt, at hun intet kunne se, for teltåbningen blev i dette øjeblik formørket af en skikkelse.

"Tilgiv mig! Det var ikke min vilje eller agt at forstyrre mamsell Rosa, men en af disse overtroiske anelser, som vi talte om den aften på Korsengen, sagde mig, at jeg burde gribe øjeblikket i flugten – det svinder så snart; men hvis jeg er til besvær, eller min længsel efter et par minutters samtale er for dristig, så … fjerner jeg mig straks."

Rosa kunne ikke svare et ord, hun fik ikke en gang tid til at tænke på, hvad mama ville sige: hun følte blot, at hun på en gang var så lykkelig og så angst som det var muligt at være.

"Må jeg komme ind?"

"Ak, det ved jeg ikke!"

"O, denne stemme bortjager på en gang alle de dæmoner, som har forfulgt mig hele dagen – det er ikke muligt, nej, det er ikke muligt, at englene kan være vægelsindede!"

"Og hvorfor ikke det," vovede Rosa med en blid og tilbageholdende stemme at modsige ham, "hvis de nu er kommet i dårligt humør?"

"For at dette skulle være tilfældet" – Albin rykkede et halvt skridt nærmere – "må nogen jo have fortørnet dem – er det da sket?"

"Spørg ikke sådan – det er så sent. Jeg er … jeg er så bange for at blive oppe længere!"

"Bliv blot et par minutter, og til gengæld lover jeg, at såfremt min pligt ikke kalder mig på dækket ved denne tid, skal jeg ikke en eneste gang under hele rejsen vove at indfinde mig her i disse timer, som skal være mig hellige. Men er de to minutter nu mine?"

"De er vist allerede gået!"

"Hvad – de skal dog begynde først!"

"Nej, nej, jeg tør ikke skænke dem til Dem – jeg er så urolig, at jeg næppe kan ånde! Tro ikke, at jeg er lunefuld, men … jeg *vil* ned!"

"Farvel da!" sagde Albin i en sagte og sørgmodig tone, "min anelse bedrog mig: denne stund var ikke god."

"Farvel!" hviskede Rosa, "vær ikke vred!"

"Vred? – å nej, men jeg har en plagsom fornemmelse, som siger mig, at den sky, der i dag er gået over min himmel, skal efterfølges af mange andre … Og nu, tilgiv mig min dristighed, sådan at forstyrre mamsell Rosa – vær sikker på, at det ikke skal ske igen!"

Han hilste hende alvorligt og forsvandt så straks ud på dækket.

Et par minutter blev Rosa stående tilbage; derefter ilede hun ned.

"O Gud," sukkede hun i sit hjerte, "om det blot havde været dag og solen skinnede lys og smuk på himmelen, så havde jeg vist været mere modig … Hvis Hildur havde set mig, ville hun have leet … Tekla havde nok klappet mig på hovedet, som *jeg* gør ved små børn … Nej, det rædsomt, forfærdeligt svært – og nu kommer han vel ikke igen i morgen!"

Og det gjorde Albin heller ikke.

Skønt den samme lumre hede og den samme ro stadig lå over havet også i dag, kom der dog ikke nogen middagsinvitation fra kaptajnen. Man holdt sig hver for sig, for nu følte Albin sig lige så fast overbevist, som havde han allerede modtaget den, at han ville få en kurv, hvis han vovede at forsøge et frieri. Han var usikker på Rosas følelser: der fandtes dog en mulighed for, at de var rettet mod ham – ind imellem sagde han til sig selv, at det var de bestemt; men disse følelser fløj dog ikke med en uimodståelig styrke hans i møde, for hvis de havde gjort det, ville hun ikke i den stund, da så meget kunne være blevet anderledes, have kunnet sige: 'Jeg *vil* gå ned!' Nej, der var noget, der havde en indflydelse på hende, som var mægtigere end kærligheden – og en sådan kærlighed … Albin smilede bittert: han mærkede, at det ikke var *den*, der kunne skænke ham den store, harmoniske lykke, som han havde drømt om.

Omtrent klokken fire næste morgen da Bas purrede kaptajnen ud til dagvagten, så han usædvanlig oprørt ud.

"Noget er sket?" udbrød kaptajnen, idet han fo'r op fra køjen.

"Nej, kaptajn, intet er sket, men noget var lige ved at ske, og skønt man har forbudt mig at omtale det, så hverken kan eller bør jeg tie!"

"Tal, tal!"

"Kaptajnen kan jo selv tænke sig til min forskrækkelse …"

"Ingen omsvøb!" afbrød Albin ham utålmodigt.

"Godt, kaptajn. På den første vagt havde vi en svær kuling fra nordvest, søen gik forbandet højt, og hvert øjeblik brød den ind over boven til luvart, og vi måtte holde os godt fast, hvor vi stod.

Men hvem der ligefuldt kom op for at se på styrtsøerne, var mamsell Rosa."

"Min Gud, hvor uforsigtigt!"

"Hun fandt vel også selv, at vejret var for hårdt, for hun satte sig straks ind i sit lille telt. Jeg ved, at kaptajnen i eftermiddags selv så efter, om stropperne og surringerne var sikre, og jeg havde set det efter senere, for at ingen styrtsø skulle rive hele herligheden fanden i vold. Men mamsell Rosa havde ikke siddet der i ti minutter, før vi fik en ordentlig byge, og netop som skibet krængede allersværest, styrtede mamsell Rosa, stolen og teltet ned i læsiden. Men jeg kan i nødsfald være lige så flink som en stormvind: jeg kastede mig fluks ned og fik tag i hende, da hun, lettet af den overskyllende bølge, var lige ved rælingen – men stolen og teltet gik over bord."

Albins forfærdelse, hans dødsangst for den elskede, skønt faren allerede var ovre, greb så dybt i hans sjæl, at han i nogle minutter ikke formåede at fremføre en eneste stavelse. Store Gud! Hvis hun nu havde været borte, begravet i bølgernes dyb! For denne tanke fandtes ingen ord – den var koldere end døden selv … ak, døden ville have været en himmelsk velgerning mod en sådan virkelighed!

"Beviser!" stammede han endelig med dirrende læber, "beviser for, at matrosen havde sin hånd med i det?"

"Jo," svarede Bas, som med hjertelig deltagelse havde fulgt forandringerne i kaptajnens ansigtstræk, "de var tydelige nok. Da jeg undersøgte forholdet, så jeg at stropperne, som var fæstede i kappen, var *skåret* af – ikke revet over … og hvem har kunnet gøre det uden ham?"

"Den fordømte djævel – gid min hævn må nå ham! Men med disse beviser, som betyder alt og dog intet, kan jeg jo intet foretage mig! … Dog, ved min sjæl, jeg skal finde på et middel til at holde ham fra dækket om natten – og Rosa må blive nede! Kan styrtsøerne ikke skræmme hende til blive i kahytten, så findes der vel noget andet, som formår hende til det," tilføjede han bittert, "sig til hende, at *jeg* herefterdags altid tager nattevagten selv!"

"Det er godt nok," svarede Bas, "men jeg sætter mit liv i pant på, at den kanalje gør en ulykke på en eller anden måde, hvis han ikke bliver spærret inde. Det er en tiger, som søger efter blod, og som allerede har færten af det. Kom mine ord ihu, kaptajn – selv om jeg ikke kan bevise det, er jeg lige så sikker i min sag, som om jeg havde fået det pr. brev fra Gud fader selv!"

"Vogt dig, Bas, for at friste mig til en handling, der på en gang måske ville være fej, uretfærdig og farlig – mit blod er nok i kog, også uden dine formaninger."

"Det ser jeg meget godt – men …" Bas rev sig udtryksfuldt i sit kraftige hår.

"Han skal gøres uskadelig ved andet end tvangsmidler – jeg arresterer ham ikke, så længe han ikke er overbevist om nogen forbrydelse … Men for Himlens skyld, hvordan er det med Rosa … alene skrækken kunne jo have dræbt hende! Hun besvimede naturligvis?"

"Nej, bevares, hun gav sig blot lidt og sagde så til mig i sin kønne, venlige tone: 'Tusind tak, min kære konstabel!' og da jeg bar hende ned ad trappen, trykkede hun mig så blidt på næven med sin fine lille hånd!"

"Hvem forbød dig at omtale, hvad der var sket?"

"Det gjorde hun da! 'Konstablen behøver vist ikke at sige noget til kaptajnen – han ville måske blive urolig!' sagde hun."

"Urolig!" Albin sad tavs et øjeblik, derpå rakte han Bas hånden med et blik, som denne godt forstod – intet andet sprog kunne så fuldkomment have udtrykt Albins taknemmelighed mod denne ærlige og årvågne ven.

"Godt, kaptajn – begriber det alt sammen så godt som mit fadervor … Men hvad er det for et middel, kaptajnen har fundet på?"

"Jeg vil underrette ham om, at jeg udtager ham til min personlige oppasser. Han bliver ikke blot derved om dagen ofte fjernet fra dækket, men for at have nogen ved hånden i påkommende tilfælde, skal han om natten ligge inde hos mig i salonen."

"Nej, jøsses dog, lad ham ikke ligge der – det går aldrig godt!"

"Bilder du dig ind, at han også stræber mig efter livet?"

"Jeg ved ikke, hvad jeg bilder mig ind, men jeg siger: lad det være!"

"Nej, Bas, det må ske! Så er han fritaget for arbejdet deroppe – og jeg skal nok vide at beskæftige ham."

Bas så, at ingen modsigelse nyttede, og da han desuden ikke i hast kunne udtænke noget bedre forslag, gik han sin vej, og overlod kaptajnen under den lange dagvagt til selskabet med hans egne tanker og følelser, der vekslede med mørk uro og en ubeskrivelig, brændende taknemmelighed mod Ham, som på ny havde holdt sin hånd over hans jordiske engel.

Men hvor dybt og heftigt Albin end var rystet, besluttede han dog ikke at forråde disse følelser for Rosa – hun skulle ikke vide, hvor meget hun var for ham, hvor meget han led for hende.

Endnu havde han ikke glemt den smerte, hun havde tilføjet ham ved ikke at ville skænke ham de få øjeblikke forleden nat.

8. En er lige så god som tre

Straks, der blev bevægelse i kahytten, skyndte kaptajnen sig ned for at erkyndige sig om damernes tilstand.

Mamsell Rosa befandt sig ikke rigtig vel, hed det i bulletinen, som Lill-Petter afgav, og fru Mørk var lige så ringe som sædvanligt, men hun ville dog tale med kaptajnen om en time.

Og en time efter trådte kaptajnen ind.

Rosa var oppe, men havde, som det syntes, haft et lille feberanfald. Amelie var igen temmelig klein.

"For Guds skyld, kaptajn Stangerling, kan dette dog ingen ende få – kan vi ikke søge havn?"

"Min bedste fru Mørk, Gud ved bedst, hvor ondt det gør mig, men det er virkelig ikke muligt! Her findes intet andet råd end tålmodighed: jo friskere det går, desto før kommer vi hjem."

"Altså ingen trøst … og dertil min angst for Rosa! Jeg beder hr. kaptajnen forbyde hende at sætte sin fod på dækket oftere under en sådan storm som den, vi havde i nat. Jeg kaldte på hende og var nær ved at dø af angst, da hun endelig kom ned, ganske gennemblødt."

"I den henseende deler jeg ganske fru Mørks tanker."

Albin sagde dette, idet han gik hen til Rosa og satte sig på den samme sofa, hvor hun sad.

"Hvad havde der ikke kunnet ske i nat?" fortsatte han med et udtryk i stemmen, som næsten gjorde Rosa helt frisk igen, fordi hun ikke havde hørt det så længe.

"Jeg skal nok blive hernede," svarede hun sagte.

"Ja, jeg er sikker på, at mamsell Rosa vil gøre det – og nu, da vinden er så ustadig," tilføjede han højt, "agter jeg, hvis det kan

bidrage til at berolige fru Mørk, herefter at tage nattevagten selv."

"O, min Gud, hvor kaptajnen er god – lad mig takke Dem!" Amelie rakte sin hånd ud, og Albin skyndte sig at trykke den til sine læber, "nu bliver jeg ganske sikkert roligere."

En halv times tid efter Albins besøg i kahytten stod matrosen John for sin chef, som forkyndte ham sin beslutning, og hvis kaptajnen ikke havde foregivet ligegyldighed ved at studere søkortet, mens han talte, ville han være yderst forundret over den rødme, der bredte sig ud over matrosens brune kinder ved forslaget "om at ligge i kahytten", og over den ild, der blussede i hans øjne, for denne ild var på en gang hadets, hævnens og glædens.

Ikke mange minutter efter at John var trådt af, kom Bas atter ind.

"Hr. kaptajn, har jeg lov at sige et par ord uadspurgt?"

"Hvad du vil."

"Ja, men det kunne ske, at det ikke var rigtigt passende."

"Å, noget upassende kan *du* vel ikke komme med."

Bas rystede på hovedet. "Jeg er dog bange for det."

"Vel, så lad mig dog høre det for sælsomhedens skyld!"

"Kaptajnen er jo flere gange kommet slemt af sted, fordi han har været stædig i et og andet emne?"

"Jeg kan ikke erindre noget sådant tilfælde."

"Ja, men så kan jeg, og hvis kaptajnen befaler et eksempel …"

"Det er lige meget – kom nu frem med, hvad du har at sige!"

"Kort og godt da: jeg har en lille regning, jeg ønsker betalt."

"Aha, og det vil vel komme til at koste mig en hel del, før jeg får din kvittering!"

"Det skal jeg ikke nægte. Det vil koste en lille firen på den der halsstarrighed, kaptajnen nok ved."

"Ja?"

"Mere end en gang har kaptajnen sagt – og aller senest i dag tænkt: 'Min kære Bas, de tjenester du har gjort og gør mig, står ikke til at lønne, for de kommer fra hjertet'."

"Rigtigt – det har jeg tænkt og tænker det stadig."

"Så sker der ikke andet, end at kaptajnen tilføjer dette: 'Nu, Bas, har jeg fundet en udvej til at lønne dig både for hvad du har gjort, og hvad du kommer til at gøre for mig i hele dit liv'."

"Pokker heller – hvad har jeg mon så hittet på? Jeg er ganske nysgerrig efter at vide, hvad jeg videre vil sige."

"Jo, videre siger kaptajnen: 'Og den belønning, som jeg har tiltænkt dig, ven Bas, består deri, at jeg opgiver min beslutning om at tage John, den skurk, til kammertjener – jeg har betænkt mig'."

"Bas, nu er du forrykt!"

"Nej, kaptajn, klog er jeg: jeg så et blik nys i den persons øjne, der gik herfra, og det blik kunne jeg læse noget lettere end jeg læser latin. Men nok, kaptajn, jeg vil have afregnet, og ville anse for en stor ære, om kaptajnen beviste mig, at en gammel ven – tilgiv mig, det er kun i nødstilfælde, jeg bruger dette ord – har mere værdi for kaptajnen end en overilet befaling, der er mindre end et kvarter gammel!"

"Men betænk Bas, at vi derved kan være trygge mod alle angrebsforsøg."

"Mod mamsell Rosa, ja, og det vil vi dog kunne være, når kaptajnen tager første vagt og jeg hundevagten – desuden sætter hun vist aldrig sin fod mere på dækket undtagen om

dagen, når det er godt vejr, og da er der også altid en af os deroppe."

"Nu vel, sig da til ham, at jeg har betænkt mig. Jeg gør det ikke gerne, Bas – du ved, at det strider imod mine grundsætninger at kalde en befaling tilbage – men lad gå da for din skyld! Forlad mig nu!"

"Med al glæde, kaptajn – jeg skal ikke glemme, at kaptajnen har gjort det for *min* skyld."

Da matrosen modtog den efterretning, der afsatte ham fra en bestilling, han endnu ikke havde tiltrådt, syntes han at være fuldkommen ligegyldig, men det varede ikke længe, før Bas fangede ham i et blik, hvori had og vrede flammede om kap.

"Haha!" mumlede Bas for sig selv, "nu har du fået en at bestille med, som ikke lader sig lure! Men jeg ville give, jeg ved ikke hvad, for at opdage, hvorfor han bærer et så giftigt had til kaptajnen og mamsell Rosa."

På højde med Texel sprang vinden til nordøst med svære byger. Kaptajn Stangerling så sig nu nødsaget til at krydse, og under uophørlige storme fortsatte den kontrære vind, i forening med en stadig dis, der forbød alle observationer.

At forsøge at skildre tilstanden i kahytten i denne tid er næsten umuligt. Dens stakkels Amelie var næsten mere død end levende; hun vidste ikke af andet en sin egen undren over, at livet endnu ikke var forbi.

Hvis Rosa havde kunnet eller *villet* være på dæk, ville intet ord fra moderen kunne have hindret hende; men Rosa blev nede, for da hun en enkelt gang viste sig i kappen, opdagede hun med

dyb smerte, at kaptajnen nu *kun* var kaptajn. Hvis han – og det skete da i ny og næ – stjal sig et par minutter fra sin stadige opmærksomhed på skibet og dets bevægelser, så var det kun til hendes eller hendes moders helbred, han spurgte, eller han formanede hende om ikke at være så længe på dæk, at hun forkølede sig.

Noget middel mod "forkølelse" fandtes dog ikke mere: *Søfrøkenen*s prægtige sjal, som var fløjet bort sammen med teltet, var ikke blevet erstattet af noget andet, det være sig fordi *Søfrøkenen* ikke havde flere sjaler ombord, eller fordi hendes hersker fandt, at de lå udmærket, hvor de lå.

"Ak," sukkede Rosa mere end en gang, "det var vel blot en drøm!"

Albin havde ikke så meget tid til overs til sukke.

Men når hans tanker fik tid til at flyve til hende, som havde invaderet hans hjerte så fuldt og helt, var det altid med en følelse af den dybeste og varmeste beundring over hendes tålmodighed, hendes mildhed, hendes standhaftighed i alt, hvad der fulgte af hendes gerning som eneste sygeplejerske for de to andre kvinder – og hendes heltemod, der aldrig lod hende klage, aldrig vise sig ængstelig, aldrig at forsøge at skaffe sig oplysning om det ene og det andet, som fruentimmer ellers altid havde for vane! "Nej," sagde Albin, "hun er lige så fuldkommen, som hun er skøn at skue, lige så englelig god som uskyldig – hun har kun *en* fejl, som hun ikke kan gøre for: hun evner ikke at føle en stor og dyb følelse. Men det er dog også så frygteligt, at vi vel for evigt må forblive fremmede for hinanden, for … *alt* eller *intet*! Denne bly ængstelse, som næsten

må skjule sig for sig selv, er blid, elskelig: den er et barns – men ak, ikke en elskerindes!"

Og efter denne udflugt på kærlighedens område måtte Albins tanker atter tilbage til hans pligter …

En nat voksede stormen til en forfærdelig højde.

Med foldede hænder og hovedet støttet mod sin moders køje – Amelies tilstand berøvede hende næsten enhver af hendes sansers brug – lå Rosa på knæ i bøn. Det forekom hende, at skibets knagen, vindenes spil i takkelagen, havets dumpe brusen, der ind imellem forvandledes til et hylende inferno, bebudede *Søfrøkenens* sidste nat … og dog, hvor forfærdeligt alt dette end var, fik det hende ikke til at komme med noget udråb af fortvivlelse, nej, ikke den mindste klagende lyd forlod Rosas læber: hendes varme bønner om at stormen måtte tie og havets vrede bølger lægge sig gjaldt kun den elskede moder.

Hende selv forekom det skønnere at ile ned i bølgernes favn end ikke længere at være noget for ham, som hendes unge, varme sjæl hvert øjeblik fløj i møde.

Den vilde buldren af en frembrusende orkan, som syntes at skulle slide fartøjet fuldstændig fra hinanden, afbrød Rosas tanker og lod hende med undren lytte til den forunderlige lyd, som fulgte på et øjebliks stilstand i orkanen, drønet af styrtsøerne, der brød sig mod *Søfrøkenen*.

"Mama … søde mama!"

"Stille, stille!"

"Lille mama … svar dog, for Guds skyld!"

"Plag mig ikke, tal ikke – jeg orker ikke at svare!" stammede Amelie med brudt, sløret stemme.

"Men det er så forfærdeligt, frygteligt … ak, hvis mama blot ville forsøge … Er mama meget syg? Elskede mama, hvad skal jeg dog gøre for hende?"

"Lad mig være i fred!"

"Og her skal jeg være indespærret!" sukkede den unge pige i sin store angst, "hvis jeg blot endda kunne få lov at komme op!"

En mægtig og heftig trang drev hende ud af kahytten, men længere vovede hun sig ikke. O, hvor gerne hun ville se *ham* på sin plads i denne stund – men hvordan skulle det vel kunne ske! Ak, når blot den gode konstabel ville komme ned!

Kaptajn Stangerling, som ikke havde forladt dækket hele natten, stod nu, ved siden af styrmanden og Bas, ved roret. Fartøjet gik for klodsrebede mærssejl, forestængestagsejl og mesan.

"Hvor tror kaptajnen, vi er?" spurgte styrmanden, "jeg tænker, vi har en tilstrækkelig rum sø vesterefter?"

"Godt om så var, men jeg er bange for, at den hårdnakkede østlige storm og den fordømte strøm har drevet os længere mod vest, end vi troede – give Gud, at vi ikke ligger på en lægervold under den engelske eller den skotske kyst!"

"Å nej, kaptajn, så galt er det vel heller ikke!"

Kaptajnen rystede på hovedet. "De ved jo af erfaring, styrmand, at strømmen i disse farvande trodser alle vore beregninger, især med denne tykning, når man ikke i lang tid har kunnet tage nogen pejling."

"Jeg gad vide," sagde Bas, idet han vendte sig til kaptajnen, "hvordan fruentimmerne har det dernede … det er vist ikke for

godt!"

"Jeg ville netop bede dig gå ned og høre ad," svarede Albin, på hvis læber denne opfordring længe havde svævet. "Fortæl dem alt det beroligende, du kan! Jeg vover ikke, selv om de ville tage imod mig, at forlade min post, men så længe der er to planker, der hænger sammen på *Søfrøkenen*, så … Nå, det er det samme – gå og bring mig snart besked tilbage!"

En god stund forløb, inden Bas kom igen.

Albin ventede ham med brændende utålmodighed; ikke en gang elementernes rasen kunne stilne hans hjertes klage over Rosas lidelser – og at hun skulle lide i ensomhed, uden at han kunne tilhviske hende et ord til trøst!

Endelig viste Bas sig.

"Nå, det er dårligt, formoder jeg?"

"Dårligt?" gentog Bas, "lad mig opleve den dag igen, da jeg råder til at tage fruentimmer med ombord!"

"Er Rosa syg – er hun angst? Ak, hun kan ikke være andet, den lille stakkel!"

"Mamsell Rosa står sig endnu, og fru Mørk er Gud ske lov i en tilstand, så at hun hverken kan skrige eller tale – hun bryder sig kun lidt om, hvad enten det brister eller bærer. Men min Gud, hvor hjertet bløder i mig, når jeg tænker på den tredje!"

"Jeg kan begribe det!" Albin forstod dén sorg.

"Nå, kaptajn, hvad skal vi gøre med mamsell Rosa?" fortsatte Bas, efter at have tilbagetrængt en tåre for Bettys skyld, "hun vil med al vold og magt op, om det så blot er for et par minutter!"

"Vil hun op *nu*?" spurgte Albin med et udtryk af strålende glæde, "hun må da ikke vide, hvad det er, hun forlanger!"

"Hun ville se, sagde hun – Gud ved, hvad det var, hun ville se, men hun bad mig så inderligt og rørende om at anmode kaptajnen om lov til at være oppe bare et kort øjeblik."

"Gud ved, at det ikke er et vejr for fruentimmer, men hvis hun lider så meget af rædsel ved at være nede, så … prøv du at hjælpe hende op, Bas – hun vil vist være glad ved at komme ned igen – men for alt i verden, sørg for, at hun bliver godt indpakket!"

Til al held gjorde intet særligt krav på kaptajnens opmærksomhed i de øjeblikke, Bas denne gang var borte, ellers havde den heftige uro i hans hjerte muligvis bragt vildrede i hans kommando.

Albin var gået hen til kappen, som han støttede sig til, og da Rosa, på det omhyggeligste *emballeret* af Bas, viste sig i åbningen, var det kaptajnens arme, der modtog hende og *bar* hende hen til den plads, hvor stormen føltes mindst. Rosa havde for ingen pris villet eller vovet at tale først – hun havde nok i at *føle*.

"Hvorfor ville Rosa forlade kahytten?" spurgte Albin med en stemme, som, skønt dæmpet, trængte ikke blot til Rosas øren, men til hendes hjertes inderste dyb.

"Det blev så uhyggeligt dernede: mama hører mig ikke, svarer mig ikke, bryder sig ikke om nogen ting!"

"Og så blev Rosa angst og ville høre menneskestemmer blande sig med stormen?"

"Ja, heroppe er langt, langt bedre!"

"Men denne nat, dyrebare Rosa, er ikke skabt for en kvindes fine lemmer – jeg frygter for … at besøget snart må være til ende."

Rosa svarede ikke, men hendes hånd skælvede i Albins.

Hun tænkte: "O, hvor det bliver forfærdeligt at gå ned nu, at lytte i den indestængte kahyt til alle disse lyde, som synes tusinde gange uhyggeligere *under* dæk!"

"Rosa, Rosa," sagde Albin, og det blev snart lige så hedt i hans hoved, som det var i hans hjerte; "hvis jeg blot vidste, *hvorfor* dækket er bedre end kahytten – jeg ville give meget – men jeg får intet at vide! … Ha!" udbrød han heftigt, idet han lyttede med spændt opmærksomhed. Derpå sagde han kort, næsten åndeløst, "nu behøver jeg hele min åndsnærværelse – Bas skal følge …"

Med en beundringsværdig ro og lige så kort og hastigt, som hun var blevet tiltalt, afbrød Rosa kaptajnen sætning med ordene:

"Kaptajn Stangerling må ikke spilde et sekunds opmærksomhed på mig. Jeg hytter mig nok og vil blot blive, til jeg får at vide, om vi skal hente mama og Betty op."

"Kom da!" Han førte hende med sig hen til sin plads.

Den lyd, der havde vakt kaptajnens opmærksomhed, havde nu også nået de andres øren. Den lignede ikke vindens og bølgernes sædvanlige sus, men en besynderlig, brusende torden af skæbnesvanger betydning for den, der kendte og forstod den – skønt stormen ikke tog af, syntes søen at lægge sig.

"Alle mand på dæk! Styrmand, tag lodlinen og se, hvad dyb vi har! To mand til udkig og færdig ved braserne der!"

Disse var de kommandoord, som blev udtalt i en fast og klar tone. Derpå vendte kaptajnen sig til Rosa og sagde med en stemme, hvori kærlighed og ængstelse kæmpede om magten:

"Om der nu var en virkelig fare på færde, ville Rosa have mod til at erfare den?"

"Jeg kender ingen frygt for mig selv – når kun mama bliver reddet, for *hun* behøver at leve!"

"Det behøver Rosa ikke?"

"Jeg er ikke bange for døden."

"Tak for disse himmelske, trøstende ord, som, selv om de skjuler andre følelser, røber et mod og en selvbeherskelse, jeg aldrig skal glemme! … Men vi er langt fra uden håb: klarer vi os til dag, og tågen letter, har jeg gode forhåbninger."

"Men stormen?"

"Når man blot kan se, styrer man mellem brændingerne bedre under en rasende storm end med laber kuling, for når de ellers usynlige fjender viser os deres raseri ved det høje skum, der koger omkring deres hoveder, advarer de os selv imod at komme dem for nær."

Efter disse ord, der var beregnet på at styrke Rosas mod, henvendte Albin atter hele sin opmærksomhed på fartøjet og manøvreringen.

Der var tavshed en stund. Rosa havde villet trække sig tilbage til kappen for ikke at være til besvær, men af frygt for, at en endnu lumskere fjende end den, de havde foran dem, skulle benytte den farlige lejlighed – Albin havde set et glimt af Johns brune ansigt – vovede han ikke at slippe Rosa. Hun stod hos ham, idet hun holdt sig fast i takkelagen og støttet af ham, som snart tog hendes arm under sin, snart lagde denne som et værn om hendes smækre liv.

"Atten favne!" råbte styrmanden ved lodlinen.

Og et øjeblik efter:

"Seksten favne … fjorten favne …"

Det første skær af dagslyset blandede sig nu med skyggerne og tågen, som endnu rugede over havet.

"Tretten favne … det bryder allerede, kaptajn!"

Et minut efter blev der varskoet fra udkiggen: "Brænding ret forude og i læ!"

"Roret i læ – klart ved braserne!" lød kaptajnens mandige bas, som Rosa til sin usigelige henrykkelse fandt ikke havde lidt den mindste formindskelse i fasthed og rolighed.

O, hvor var det ikke i denne fortvivlelsens stund saligt for Rosa at høre og se ham – faren var for hende ingenting, så længe hun beholdt den plads, hun nu havde, for det var livet i selve døden.

Nogle minutter efter hørtes atter den unge befalingsmands stemme: "Hal om agterbraserne!" og efter endnu en kort pause: "Bras om for!"

Skibet vendte og gik om på den anden bov.

"Nu frygter jeg for, at det ikke går an at være oppe længere," sagde Albin til sin modige selskabsdame, idet han bøjede sig over hende. "Jeg vil selv bære Rosa ned, hvis jeg må."

"*Skal* jeg da ned?"

"Jeg kan ikke tage på min samvittighed at svare andet end ja: blæsten og søgangen kunne skade et stærkere helbred."

"Men angsten da – den vil dræbe mig!"

"Har angsten da mindre kraft her oppe?"

Det var nu så lyst, at blikket kunne spørge lige så tydeligt som ordene.

"Ser jeg da ængstelig ud?"

Rosas rødmende ansigt, hvori en glødende begejstring flammede – en begejstring Albin en gang tidligere havde set,

dengang hun fortalte om optoget, hvori Unghanses datter førtes frem – vendte sig nu mod ham, og det, han nu så, bandlyste enhver tvivl af hans sjæl: den kvinde, som i farens stund havde dette udseende, måtte opretholdes af det mod, som kun kærligheden og den alene formår at indgyde.

Endnu en gang bøjede han sig ned, endnu en gang betragtede han hende med blikke fulde af uskrømtet henrykkelse, da det lød fra udkiggen:

"Brændinger forude og til luvart!"

"Se, kaptajn," sagde Bas, "når kaptajnen bukker sig ned og holder hånden for øjnene, ses brændingerne tydeligt på alle kanter."

"Jeg ser dem," svarede Albin, "vi må holde på og stole på Guds forsyn – det er desuden så lyst nu, at jeg tror, vi vil kunne styre forbi dem. Det er en ydre klippekæde, vi er kommet ind i, og når vi blot slipper lykkeligt igennem, er der nok ankerplads indenfor. Gå forud, Bas, og hold udkig, din stemme høres bedre end nogen andens. Jeg vil selv tage roret!"

Sejlene blev braset fuldt, og skibet lænsede med en forfærdelig fart gennem de vældige bølger.

Albin stod ved roret, Rosa tæt foran ham, støttende sig mod rorstammen. Ingen af dem havde talt efter de sidste ordrer, men under fartøjets heftige giringer havde Rosa følt, at hun havde en mere sikker støtte end før.

"Luf bedre … sådan! ret som det går!" hørtes Bas' stemme gennem stormen.

De var nu kommet brændingerne så nær, at det hvide, frådende skum stænkede højt ind over skibet.

Albins ene arm lå tæt om Rosas spinkle skikkelse.

"Har du endnu mod?" spurgte han.

"Mere end nogensinde."

"Var det hos mig, med *mig*, du ville være? Måske hører jeg ikke dit svar i næste sekund!"

"Hos dig!"

"I livet og i døden?"

"Overalt!"

"O, så findes da også Himlen overalt, mit hjertes elskede brud!"

Og i dette øjeblik, da den stormende torden fra brændingerne fik enhver menneskelig følelse til at forstumme i de andres bryst, tog Albin det første kys fra sin elskedes læber, og det var ikke mindre lifligt, fordi døden omgav dem på alle kanter – kærligheden kender ikke til nogen død. Men Albins anden hånd holdt roret endnu lige fast og sikkert – ikke et halvt sekund glemte han sin pligts umådelige vægt.

Søfrøkenen syntes at flyve sin undergang i møde.

Nu slog to hvide bjerge sammen over hende, men i næste nu hørtes også Bas' jublende stemme: "Klart vande forude, kaptajn!" og styrmanden meldte, at han ikke fandt bund på tresindstyve favne.

"Nu skal jeg gå ned!" sagde Rosa, og det strålende blik, der traf Albin, sagde ham, at hun nu i dobbelt henseende var overbevist om, at der ikke længere var fare på færde – hvor kunne han da nænne at tage denne tro fra hende? Nu, netop nu, havde han med hele sin sjæl villet holde hende fast hos sig; men han beherskede dette overvældende ønske for ikke at forstyrre den fred, den svimlende henrykkelse, som lå både i hendes sjæl og over hendes skønne, åbne ansigt.

"Se så, nu har vi da ingen mangel på vand at sejle i," sagde Bas, idet han kom agterud, "derfor vil jeg nu gøre et løb ned og underrette damerne om at vi snart kan kaste anker, og at de måske oven i købet kan få at se, hvordan England tager sig ud. Nå, skal jomfru Rosa være oppe længere? Jeg finder virkelig, det ser ud som om, der kunne behøves at få noget tørt på!"

"Nej, nu kan du føre hende ned," sagde Albin, og det blik, kaptajnen kastede til sin konstabel, lod denne øjeblikkelig ane, hvilken tillid, der blev vist ham.

"Godt – jeg skal hjælpe mamsell Rosa emballagen af igen."

Rosa som nu atter var blevet sit sædvanlige bly selv, vidste knap, hvor eller hvordan hun gik.

"Får jeg ikke et afskedsord, et afskedsblik?" hviskede Albin med et så sørgmodigt udtryk, at Rosa, som nu bar hele Himlens lykke i sig, hastigt så op.

Men da formåede Albin dog at le og med i det mindste et glimt af ro bemærke:

"Så snart jeg kan forlade min post, kommer jeg til dig – men sig mig nu et blidt ord til farvel!"

"Ak, jeg kan ikke finde noget så skønt, som jeg ville give!"

"Lad mig blot høre, min Rosa, hvordan mit navn lyder fra dine læber, min Rosa – jeg forlanger ikke mere."

"Jeg har ofte udtalt for mig selv: det klinger så smukt – Albin!"

"Tak, o tak! Gud beskytte dig – beskytte os alle – du, min blide engel, skal bede for din Albin!"

"Ja, for min Albin!"

Under denne lille samtale havde de nået kappen.

Bas løftede nu Rosa op i sine arme, og så snart hendes elsker ikke længere kunne se et glimt af hende, som i dette øjeblik havde skænket ham det helligste, det mest dyrebare – den rige skat af en kærlighed, som *før* den blev delt, havde truet med at dø sammen med den, der opvakte den – forsvandt smilet fra hans læber, det talende blik fra hans øje, og med et dysters, langt fra forhåbningsfuldt blik skuede han ud over det vide, i den evige tåge begravede hav.

"Sagde kaptajnen noget?" sagde styrmanden, som, skønt han ingen lyd havde hørt fra sin chefs læber, dog fandt dette middel hensigtsmæssigt til at udforske hans tanker.

"Jeg sagde intet, styrmand, men jeg havde på munden at sige, at det værste måske er tilbage. Tager jeg ikke fejl, har vi snart brændinger igen, som bliver vanskeligere at komme igennem, fordi det faste land ligger på den anden side. Det eneste, vi har at håbe, er hvis vi kunne finde en god ankergrund. Pas derfor vel på loddet, styrmand – og du, Bas," tilføjede han til denne, som snart atter blev synlig, eftersom han af kaptajnens blik havde forstået, at han måtte skynde sig, "gå du forud igen og hold øjnene åbne!"

Vinden havde imidlertid trukket sig mere nordlig, men kaptajnen holdt dog stadig vestlig kurs i håb om at finde havn eller i det mindste ankergrund.

Noget efter blev der varskoet land forude, og kaptajnen lod holde ned bidevind.

Det klarede mere og mere op, men da tågen lettede, var det intet beroligende syn at se fartøjet befinde sig ligesom indesluttet i en krans af hvide, skummende brændinger. En

odde fra det faste land skød langt ud, men bag ved denne syntes havet rent.

"Vi må forsøge at runde odden," sagde kaptajnen, "kan vi det, er vi bjergede."

"Jeg tror, vi lægger forover odden i det andet slag?" sagde styrmanden til Bas.

"Det kan vi måske nok, men hvis hun nægter at vende, er det lige så sikkert, at vi må lade det komme an på, hvad der er af det hårdeste stof, *Søfrøkenen* her eller de hvide klipper derinde – og har styrmanden noget uafgjort med det jordiske, så få det klaret i en fart, for det kunne hænde, at vi drejer lige ind i evigheden."

Kaptajnens stemme kaldte nu mandskabet agterud, hvor alle indfandt sig.

"Mine gutter," sagde han med fast, dyb stemme, "I ser selv, hvordan sagerne står – vi har ikke mere end to ting at vælge imellem: enten må vi holde af og styre lige ind i de sydlige brændinger der nede eller vi må lægge op og dreje klar af pynten. Lykkes det, er vi med Guds hjælp i sikkerhed – i alt fald er det efter min formening vort eneste rimelige håb."

"Det sidste! Det sidste!" råbte hele mandskabet, på en mand nær.

Men kaptajnen savnede lige så lidt denne stemme nu, som han for en time siden blev var, at to øjne, eller rettere to vilde flammer, fortærede ham og Rosa i det øjeblik, da de på grænsen mellem jorden og evigheden udvekslede det første underpant på deres hjerters forbund.

"Godt – så vil vi forsøge det," fortsatte kaptajnen, "men gør først storbåden rede, gør noktaljerne i stand og vær rede til at

kappe tværstagene! Se også efter, at låringsbådene er klar!"

Derpå hviskede han noget til Bas, som svarede:

"Ved mit hoved, kaptajn, de skal være oppe, når det behøves, *hvis* det behøves, og før er det ikke værd at forurolige dem."

"Vi må give hende mere sejl, hvis hun skal stagvende i denne sø," sagde kaptajnen efter et kort ophold til styrmanden, "stik et reb i mærssejlene og sæt fokken til rebet … ret så!"

Skibet skød nu en fart og krængede nu så forfærdeligt, at bølgerne fra læsiden skyllede sydende ind over dækket, og den ene styrtsø efter den anden væltede ind fra boven til luvart og truede med at rive alt med sig, som fandtes på dækket.

"Bedre fart der!" råbte kaptajnen og tørrede søstænkene af ansigtet, "Ret så … Klar til at vende!"

Kaptajnen stod til luvart og holdt sig med den ene hånd fast i stormastens vanter. Da var han tilsyneladende rolig, men hver eneste muskel stod spændt. Hans blik fo'r spejdende fra sejlet til roret, derfra til brændingerne, som gabede forude, fra dem med et kvalt suk til kappelugen og endelig til folkene, som stod ubevægelige, hver på sin post, og ventede på den næste ordre.

En let hånd berørte nu hans skulder og fik ham til at vende sig hastigt om.

Det var den amerikanske matros.

"Tilgiv, hr. kaptajn, jeg ville ærbødigst spørge, om hr. kaptajnen befaler, jeg skal opsætte søforklaringen? Jeg ved vel ikke bestemt, om der bruges sådanne i det land, hvortil vi nu er i begreb med at styre, men efter de tilberedelser, jeg ser, ved jeg i det mindste, at Paradisets porte vil stå på vid gab for hele selskabet inden et halvt glas."

"Far til helvede, hvorfra du er kommet, viderværdige vampyr!" råbte kaptajnen, "forgår vi, så er det Guds straf, fordi vi har mordere om bord! Imidlertid har jeg gjort og tænker med Guds hjælp endnu at gøre, hvad en ærlig og duelig sømand formår under sådanne omstændigheder."

"Ja," svarede matrosen, idet han trak sig noget tilbage, "hvad en duelig, men ikke hvad en *udmærket* duelig sømand formår! Ha, ha, ha! Fanden må hente mig levende, om skibet vender med den fart, og bådene er slået i stykker, så såre de er kommet over rælingen!"

Albin følte hele nødvendigheden af at beholde fatningen i dette kritiske øjeblik. Han tøjlede derfor sit raseri og opsatte sin hævn over den forvovne matros til en gunstigere lejlighed. Men da han indså, hvad denne formodentlig agtede at foreslå, svarede han:

"Jeg er for meget sømand til at kaste fartøj og liv bort for et vovespil, som man må holde en mod hundrede på ikke lykkes – min grundsætning er den, i to fortvivlede tilfælde at vælge det mindst fortvivlede … nu af vejen!"

Da *Søfrøkenen* var kommet brændingerne på godt et halvt hundrede meter nær, kommanderede kaptajnen:

"Roret i læ!"

Søfrøkenen skød op i vinden, luvede op, og skøderne blev løse. Et minut stod skibet stille, mens sejlmasserne slog så voldsomt frem og tilbage, at det syntes som om masterne skulle springe – et minut fuldt af åndeløs spænding. Derpå stod håbløsheden at læse på alles ansigter, for *Søfrøkenen* nægtede at vende og faldt af.

Den fremmede matros, som havde fulgt det hele med et mørkt blik, stod atter ved kaptajnens side.

"Det skulle more mig," sagde han stolt, men uden hån, "*denne gang* at redde fartøj og besætning! Vil kaptajnen overlade mig kommandoen et kvarter, står *jeg* inde for at skibet skal gå over stag – men bestem Dem på øjeblikket!"

Et stolt og koldt afslag stod allerede at læse på kaptajnens ansigt, men da bøjede Bas sig hen over ham og hviskede så sagte, at matrosen kunne høre det:

"For Guds skyld, opfyld hans ønske, kaptajn – i dette øjeblik har jeg genkendt ham – *han* redder skibet, hvis noget menneske kan!"

Det var et ydmygende øjeblik for den stolte unge mand, som de første tusind gange havde opsat regler for alle de uheldige situationer, et skib kunne komme i, og for alle de måder, hvorpå det kunne reddes. Han forstod udmærket den manøvre, matrosen ville sætte i værk, men netop den havde aldrig hørt til hans grundsætninger. I dette sekund – for her drejede det sig ikke om minutter, men sekunder – var dog for oprørt til at stole på sin stemme, sin selvbeherskelse, og med et kort: "Gutter, i et kvarter er denne mand lods på *Søfrøkenen*!" trådte han et på skridt til side og overlod – ja, overlod virkelig befalingen til denne besynderlige matros, for her gjaldt det mere end et menneskes stolthed og grundsætninger: her gjaldt det alles liv, som hang i et sekunds hårstrå.

Næppe havde de afgørende ord forladt kaptajnens læber, før matrosen fløj til roret, hvorfra hans fine, men skingrende slemme hørtes bedre end kaptajnens bas, idet han uddelte

ordrerne med en for en sømand letforståelig blanding af engelsk og svensk.

"Endnu et reb ud i storemærssejl og bras om igen! Gør styrbords anker klart og se efter, at ankertovet er klart til at løbe ud! Konstabel, tag øksen og stå klar ved klysset! Når tyve favne er løbet ud, så stop det i klodset og afvent ordre til at kappe trossen – men det skal være hurtigt og ikke noget fumleri med øksen … Flink, manne, nu rask manøvre!"

Skibet kom lidt efter lidt atter i fart og skar med en forfærdelig hurtighed mod brændingerne.

"Det er en stiv kanalje – må jeg ulejlige kaptajnen med at stikke et reb eller to ud i fokken?"

Albin gjorde det, idet han med et hemmeligt raseri erkendte, at han her havde fundet sin overmand, og at han selv havde haft – ikke uret, så langt fra: endnu i dette øjeblik fandt han det, *han* havde sat i værk, for det *rigtigste* – men uheld, da han ikke straks besluttede sig til at ofre klogskaben for vovestykket.

Havde han haft tid, havde han ganske vist på stedet svoret aldrig mere at handle efter grundsætninger, men øjeblikket var alt for interessant til at gøre plads for betragtninger, af hvilken art de end måtte være.

"Har hr. kaptajnen været i Gävle?" spurgte den dristige matros så roligt og ugenert, som om han havde siddet på et schweizeri ved sin cigar og sit glas jamaicarom. "Efter hvad jeg har hørt, skal det være en af Sveriges betydeligste og bedste søstæder."

"Stille, slyngel! Jeg hiver dig overbord, hvis du en eneste gang til vover at glemme, hvem der befaler her på fartøjet … du har blot mit givne ord at takke for, at du endnu står her!"

"Godt!" mumlede matrosen med et djævelsk grin, "vi ses vel senere, når denne leg er vel overstået."

Da derpå fartøjet næppe var et stenkast fra klippen, lød atter hans skingrende røst:

"Klar til at vende!"

Folkene holdt sig parate – de troede, mennesket ville sætte dem lige på klippen.

Han drejede endnu mere, men endelig lød den for tredje gang under disse angstfyldte timer benyttede kommando:

"Roret i læ!" og derefter: "Lad gå forestang og fokkeskøde – hal op i mesanskøde … ret så!"

Fartøjet skød op i vinden ligesom forrige gang.

"Lad ankertovet gå højst tyve favne … klar til at kappe!"

Ankeret bruste ned, men stoppede ved det angivne favnemål uden at nå bund; men ved den modstand, det udfirede ankertov sammen med ankeret gjorde, påvirkede vinden og bølgerne agterskibet så meget, at *Søfrøkenen* endelig begyndte at gå over stag.

"Kap ankeret … gesvindt!"

Bas' vældige hug hørtes kun to gange.

Anker og tov var mistede, men fartøjet var frelst.

Søfrøkenen lå nu bidevind over på den anden bov. Ved det næste slag blev pynten klaret, og skibet befandt sig atter i rum sø.

Matrosen overgav nu roret til styrmanden og sagde, idet han vendte sig til kaptajnen, hvis blik var koldere og stoltere end nogensinde før:

"Nå, hr. kaptajn, løj jeg – er jeg ikke så god som tre?"

"Jo," svarede kaptajn Stangerling med en værdighed, der ikke tilstedte den ringeste fortrolighed, "jeg erkender, at du havde ret. Du er en dristig mand i dit fag, men dertil er du også noget for dristig uden for det. I den første havn, vi når, forlader du fartøjet, naturligvis med din fulde hyre."

9. I salonen

Ligesom for at krone matrosens lykkelige manøvre med endnu større held, havde *Søfrøkenen* næppe klaret pynten, før vinden sprang om i vest, og hun styrede nu en østlig kurs for fulde sejl. Stormen vedblev imidlertid at rase.

"Konstabel!"

Kaptajnen vinkede Bas hen til sig – de havde endnu ikke vekslet et ord om det passerede.

"Hr. kaptajn!"

For første gang i sit liv fandt Bas, at han havde en smule besvær med at udtrykke sig. Han troede ganske vist bestemt, at kaptajnen ville sige ham noget, som han burde begribe, før det blev udtalt; men lige så vist var det, at han for den nødvendige respekts skyld ikke forstod, hvordan han bedst skulle forklare kaptajnen, at han forstod ham, uden at denne behøvede at sige noget.

"Hvad mener du om vor eventyrer?"

"Mener? Hm – hvad kan man vel mene? Jeg tænker, at han må have lidt af selve fanden i sig, og det har jeg altid tænkt."

"Det var egentlig," vedblev kaptajnen, "en ganske enkel manøvre, han satte i værk, og dette nødgreb ville jeg heller ikke have undladt, hvis jeg ikke havde foretrukket at handle efter en klogere regel."

"Ja, jeg sværger," sagde Bas, ivrig efter at hele sin kaptajns så dybt sårede selvfølelse, "jeg sværger" – og det var Bas' virkelige overbevisning – "at ingen kaptajn, der fører et skib som *Søfrøkenen*, ville have vovet noget sådant, så længe der fandtes andre muligheder. Desuden ville folkene have været mod

kaptajnen, hvis der fandtes andre muligheder! Desuden ville kaptajnen jo, så længe den første mulighed endnu var uprøvet, have haft folkene mod sig."

"Du ved nok, Bas," – og kaptajn Stangerling rettede sig op på en måde, der tilkendegav, at Bas' søde sager smagte betydeligt sure – "du ved nok, at hvis jeg havde haft en anden mening, end den jeg havde, ville der ikke være nogen, der skulle sig mig imod: denne appelleren til mandskabet er en form for ceremoni, der kun hører til ved særlige lejligheder, og som folkene måske så har ret til at kræve, men i sidste ende bliver det dog altid kaptajnen, der har retten til at bestemme."

"Av, Olle Bas, der huggede du nok i den hårde sten!" tænkte konstablen, og videre tænkte han: "Nu er det jo komplet umuligt at lade ham vide, at jeg nok begriber, hvordan jeg skal arte mig dernede!"

"Jeg tænker på," afbrød kaptajnen hans tanker, "hvordan de stakkels fruentimmer har det?"

"Så godt, som de nu kan i dette Herrens vejr, tænker jeg, eftersom mamsell Rosa havde den tro, at al fare var drevet over, da hun forlod dækket; og den tro har hun vel viderebefordret til de to andre."

"Javel, du mener altså, at hun var fuldt overbevist om det?"

"Det mener jeg! Så snart hun kom under dæk, råbte hun til den stakkels syge moder: 'Al fare er ovre, mama, om så bølgerne rejser sig til hele bjerge, er jeg nu rolig!'"

Albin smilede: en følelse af himmelsk oprindelse blandede sig med de bitre, han nylig havde erfaret – han forstod jo Rosas himmelske ro.

"Du modsagde hende vel ikke?" spurgte han.

"Skulle jeg det?" udbrød Bas, som nu fik en lys idé. "Jeg sagde med den ærlige og troværdige mine, som kaptajnen godt ved, jeg kan påtage mig: 'Ja, nu kan mamsell Rosa være så tryg, som sad hun allerede i det nye telt, som kaptajnen den første solskinsdag vil sætte op igen!' Og når jeg nu tænker på, hvor glad og taknemmelig hun da så på mig, kan jeg ikke gøre andet end bede hr. kaptajnen om ikke at forurolige hende med noget, der nu er overstået – hvad skulle det også gavne at fortælle kvindfolkene alt, der finder sted på en vagt som denne?"

("Puh, Olle Bas, hvor sleben du kan være," tænkte konstablen ved sig selv.)

"Måske har du ikke så ganske uret; gå blot ned og hør, om de vil have noget, og om jeg personlig kan være dem til nogen tjeneste – så vil de forstå, at der ikke er nogen fare på færde."

"Udmærket, kaptajn … Men et ord endnu: Hvor tænker kaptajnen at gøre af hende? Kaptajnen må ikke tage mig det ilde op, at rygtet i vinters, da vi lå på Furuvik, gav mig ligesom lidt indsigt både i det ene og det andet – og sig nu, om det ikke var en lykke, som man kan takke Gud for, at kaptajnen ikke fik hende i salonen?"

"Hvad er det for hebraisk, du der kommer med?" spurgte Albin forbavset.

"For Guds skyld, kaptajnen har dog vel også kendt hende igen?"

"Hvem?"

"Ih, matrosen – mama styrmand, selvfølgelig!"

"Aha!" – Albin trådte i bestyrtelse nogle skridt tilbage og lagde hånden over panden – "hvilket forfærdeligt lys går der ikke op for mig nu!"

Han tav i nogle øjeblikke. Derpå fortsatte han langsomt, og ret som om han kun med møje kunne trække vejret efter den overvældende overraskelse:

"Hun lovede mig hævn, og hun har forsøgt den fra en kant, hvorfra hun vidste, at den ville træffe mig dødeligst! Men nu udfordres der en tidobbelt årvågenhed – vi må vogte os for at forråde den ringeste mistanke!"

"Stol på mig, kaptajn! Men var det ikke besynderligt, at hun, og netop hun skulle redde …"

"Gå nu, konstabel … lad mig tænke lidt efter alene!"

"Straks, kaptajn – jeg vil blot have lov til at sige et eneste ord til?"

"Hvilket?"

"Tag hende i forvaring, bind hende – hvis man ikke kan få styr på hende på anden måde – både på hænder og fødder, men lad hende ikke gå løs – dertil er hun alt for farlig! Jeg har givet kaptajnen samme råd en gang før, og om det nu er værre end den gang, kan kaptajnen selv afgøre!"

Albin rynkede panden uden at svare.

"Nå, nå, kaptajn" – Bas trak sig langsomt baglæns gennem kappen – "jeg bliver dog ved min påstand, at rådet er klogt!"

"Klogt kan det være, men mig ville det være uværdigt! Denne højst uretfærdige handling, efter hvad hun har gjort, ville desuden nedsætte mig i folkenes mening – de kan jo intet vide om mine hemmelige grunde til en sådan forholdsregel. Nej, Bas, det er umuligt. Jeg ville aldrig kunne handle sådan mod en mand, endsige mod en kvinde. Årvågenhed, nat og dag, det er den eneste udvej!"

"Som kaptajnen synes – jeg vasker mine hænder!"

Og dermed forsvandt konstablen.

Endelig havde blæsten fået slidt den tykke tåge fra hinanden, men af dens rester havde dannet sig en mængde forunderlige skabninger, der nu fo'r hastigt over den blå himmel, lige så hurtigt som *Søfrøkenen*, der – atter belyst af den klare blå sommersol og stolt efter striden og sejren – fløj afsted på sin flade blå vej.

Kaptajnen, som havde sovet nogle timer, stod nu og betragtede, ikke skyernes, vandets eller *Søfrøkenen*s bevægelser, men slet og ret uret over kappen. Det forekom ham at gå rasende forkert, men Bas forsikrede, at det gik fuldkommen ens med det i kahytten.

"Og det var klokken elleve?" sagde kaptajnen.

"Akkurat!"

Spørgsmålet og svaret havde hensyn til det bud, Rosa havde sendt kaptajnen gennem konstablen, nemlig at hun ville prøve på at sove lidt, men være i orden til klokken elleve, hvor hun håbede, at kaptajnen ville komme ned i kahytten.

Men da klokken nu virkelig blev elleve, og Bas gik ned for at forhøre sig, blev kaptajnens tålmodighed sat på en ny prøve.

Først og fremmest blev Bas forfærdelig længe opholdt, og derpå kom han med den besked, at fru Mørk takkede kaptajnen på det forbindtligste for hans opmærksomhed, men at hun på ingen måde kunne modtage ham.

"Hun har dog taget imod mig mange gange, da det ikke har stået bedre til end nu," sagde Albin stødt og fortrydelig. "Men hvad sagde Rosa?"

Bas var ikke blevet så formelt underrettet, at Albin kunne sige "min Rosa" – endnu mindre vovede han at bruge ordet trolovede, så meget han end længtes efter at høre, hvordan det ord lød.

"Mamsell Rosa så modfalden ud."

"Modfalden – å, det tror jeg ikke!"

"Ja, men jeg tror det. Hun så endog ud, som hun havde grædt!"

"Ja så! Nu begynder jeg at se det klart! Du skal gå tilbage med en lille kurv frugt – lav den til og kom så ned i salonen til mig, så skal jeg have en billet i orden, som skal gøre den rejseselskab."

"Det er godt, kaptajn. Det ærinde skal jeg udrette så fint som nogen."

Og Bas udrettede det også så fint, at Rosa ti minutter efter læste følgende ord:

> "Hvis den salighed, der opfylder hele min sjæl, ikke blot er mindet af en drøm, så lad mig ikke forgæves bønfalde om nogle få minutters samtale i salonen."

Kort efter havde Albin følgende svar:

> "Jeg er så bange!"

Nu kunne ingen billet nå Rosa, før middagsmaden blev båret ind, men da var der atter en, hvori det hed:

> "Hvis Rosa ønsker det, har jeg kun drømt, men en anden sag af stor vægt gør, at jeg må være påtrængende. Salonen

er under den vedholdende storm *Søfrøkenens* eneste selskabsværelse, og den står åben fra klokken tre."

Og klokken tre stod salonen åben. På tærsklen ventede den utålmodige elsker på at få sin dom underskrevet – han kunne slet ikke fatte Rosas fire ord.

Var det frygten for moderens vilje, som nu beherskede hende – var det hendes befaling, der holdt hende tilbage, eller var det muligt, at hun, som i løbet af den forgangne nat havde udvist et sådant heltemod, nu, da faren og spændingen var ovre, atter var blevet et barn? Var hun igen lige så blufærdig og skælvende, at hun ikke vovede at skænke ham de to små minutter, han tiggede om?

"Ja," sagde Albin, "det er kun i kærligheden, min lille heltinde ikke har mod, men får jeg hende blot mellem hænder, skal jeg snart gøre hende modig også i den!"

Nu tog det sagte i kahytsdøren, og så bølgende som skibet gik, så bølgende gik det også omkring i Rosas hoved, da hun trådte ind i den lille korridor. Hun standsede og sænkede hovedet ned i hånden og var allerede i begreb med at trække den udstrakte fod tilbage, da Albins blik, der var rettet mod dækket, opfangede hende. Hun syntes ikke at stå så helt fast – og nu vidste Rosa ikke, hvordan det gik til, før hun sad i divanen med Albin, ikke for åbne, men for lukkede døre.

Tusinde purpurskyer glødede på Rosas ansigt. Hun var sikker på, at man ikke kunne føle sig lykkeligere i Himlen, og dog ville hun have givet Gud ved hvor meget, hvis hun havde været langt borte. Hun var så bly, så bange, så helt og holdent "et barn", at Albin udbrød i halv fortvivlelse:

"Jeg ser, at det kun har været en drøm!"

Rosa tav – hvad skulle hun sige?

"Jeg beder dig, min blide engel, at du i det mindste ser på mig med et eneste af dine herlige blikke!"

Rosa fandt sig umådelig fortumlet – skulle hun ikke lige straks være trolovet, og ved Gud om hun ikke gebærdede sig så kejtet, at end ikke "frøken Ebba" kunne have været mere enfoldig. Men hvad hun end sagde til sig selv, tjente det til intet – hun blev ikke modigere.

Siden det nu tydeligvis ikke ville arte sig hverken til ord eller blikke, søgte Albin at hjælpe sig på vej med begge dele, men da han, ledet på vej af den smule erfaring, han havde fra scenen på dækket tidligere på morgenen, udstrakte sine arme og bøjede sig nærmere til sin bly nabo, fo'r hun sammen og så op på ham med et så ængsteligt og bønfaldende blik, at han ikke for nogen pris ville krænke den bøn, disse vidunderlige øjne udtalte. Det faldt ham så ind at søge sin lykke fra et andet angrebspunkt.

Han flyttede sig lidt væk fra Rosa, og idet han antog en tone af såret selvfølelse, sagde han:

"Jeg var nær ved at glemme, hvorfor jeg egentlig har vovet at bede om denne sammenkomst – vil Rosa vel tillade mig at give nogle advarsler betræffende et overordentligt tilfælde?"

"Meget gerne!"

"Men jeg må forudskikke en begivenhed, som angår mig alene – er det mig tilladt?"

"O ja!"

"Allerede for mange år siden, da jeg endnu førte en husvild ungersvends liv, lærte jeg et fruentimmer at kende af en mærkelig karakter – hun var forklædt som man, og fo'r som

styrmand på sin mands skib. Hun var beundringsværdig som sømand – jeg har aldrig kendt nogen dygtigere."

"Fo'r da," Rosa kunne umuligt få sig til at sige *du* – "fo'r da … hr. kaptajnen med hende?"

"Kun ganske kort. Men nogle år senere, da hun atter havde antaget sit køns dragt, traf vi atter sammen og …" Albin lod sit forskende blik sænke sig i Rosas – han måtte finde ud af, hvordan denne fortælling indvirkede på hende.

Rosa løftede sine skønne blå øjne: de viste uro og forundring.

"Nå, det var dog noget!" sagde Albin for sig selv, idet han fortsatte: "Denne kvinde besad skønhed, rigdom og kærlighed; hun tilbød mig alle sine skatte – men …"

"Men?" sagde Rosa, og hendes fine læber skælvede.

"Hun var gift, og jeg viste hende tilbage til pligtens vej."

En stråle af ubeskrivelig glæde lyste op i hans tilhørerindes øjne, men øjenlågene sænkede sig hastigt over stjerneskuddet.

"Flere år forløb, inden jeg så hende igen: hun opholdt sig stadig udenlands. Til sidst blev hun enke og kom hjem."

"Hvornår?"

"Sidste efterår."

"O – altså efter rejsen til Visby?"

"Ja, flere måneder senere."

"Og hvor boede hun da?"

"På sin ejendom, som ligger tre mil fra min stedfaders."

Nu begyndte roserne på vor heltindes kind at blegne. Denne betroelse forekom så besynderlig – hvad havde den at gøre med det nærværende?

"Vil Rosa høre slutningen?" spurgte han sagte.

"Hvis det passer sig for mig."

"Jeg tror, det desværre er nødvendigt for at kunne bedømme det, der ligger os nærmest ved hånden. For resten er det sagt med få ord: Denne kvinde kendte ikke til den kærlighed, der blegner med tiden: hun kom lige glødende tilbage, og for at lokke mig til sig, skrev hun, at hun lå på sit yderste."

"O, du rejste da ikke … nej, du rejste ikke?" udbrød Rosa, og atter flød purpurflammerne op i hendes blide ansigt, hvorfra al bly rædsel på en gang forsvandt.

"Jo," sagde Albin, som, hvor højt hans hjerte end slog, lod, som om han intet bemærkede, "jeg rejste!"

"Og det samtidig med, at jeg … havde så mange tossede tanker i hovedet – ja, de var vist nok tossede!"

"Jeg troede på hendes brev – ja, jeg troede også en stund på hendes gode hensigt, tilmed endnu, da jeg stod ved siden af hendes improviserede sygeleje."

Rosa skjulte sit ansigt – hvorfor skulle han dog forulempe hende og forgifte hendes øren med denne historie?

"Døm mig ikke uhørt," hviskede Albin, som forstod, hvilket indtryk han havde givet, "dine øren vil ikke blive såret af et eneste ord, du ikke kan tåle at høre! Denne kvindes ønske var, gennem ægteskabets bånd at gøre mig til herre over hendes fyrstelige formue – derfor …"

"Den skændige!" udbrød Rosa med flammende blik, "derfor var hun altså syg?"

"Ja. Hun stolede på at bedrage mig med håbet om hendes død."

"Og hvorfor sejrede hun da ikke?"

"Hvorfra ved du, at hun ikke gjorde det?"

"*Hvordan* jeg ved det?" spurgte hun med en stolthed, der fik Albins lykke til at stige til den højeste henrykkelse, – "er det *mig*, der skal spørges om det?"

"Ja, vist er det dig, du himmelske tryllerinde, som synes fuldstændig at have glemt, at noget er passeret i den forgangne nat! Men nu, da jeg af dit tonefald, dine ord hører, at erindringen er vågnet, nu, før jeg afslutter min historie, kræver, beder, tigger jeg om et eneste ord, som – ikke gør drømmen til sandhed – for det var jo den fuldeste, skønneste virkelighed – men som forvisser mig om, at du føler dig lige så lykkelig som jeg over at vide, at vi har fundet hinanden, og at intet skal iturive det bånd, der i et sådant øjeblik blev knyttet!"

"Du tror altså," hviskede Rosa, "at intet kan sønderrive det, at det er uforgængeligt?"

"Tror du da ikke det samme?" spurgte Albin, og nu var det hans tur til at blegne, idet han, uden nogen modstand fra Rosas side, trak hende nærmere ind til sig.

"Jo," svarede hun beslutsomt, "jeg ved det nu ganske sikkert: dine øjne kan ikke lyve!"

"... lige så lidt som mit hjerte! Jeg har prøvet det et helt år for at blive sikker på, at de følelser, jeg tilbød dig, var ægte og dig værdige: dit billede flyttede hurtigt ind, og det blev siddende fast for evigt ... Og nu, min sjæls elskede, ikke mere denne bly barnlighed, som allerede har berøvet os så mange lykkedage! Er ikke kærligheden den skønneste, den reneste, den helligste følelse, som Gud har lagt i menneskets hjerte – hvorfor er du da bange for at bekende den for din elsker, din trolovede, for den, som snart vil blive din ægtemage?"

"O, dertil er vi endnu på langt nær nået – du er ikke min trolovede!"

"Hvad vil du da kalde mig?" spurgte Albin, idet han trykkede hende endnu fastere ind til sit hjerte. "Er det da ikke din trolovede, der røver dette kys fra dine læber?"

"Nej, nej!"

"Er det da din elsker?"

"Det er ham," svarede Rosa, idet hun nu med hele sin sjæls fulde og stærke kraft så ham i øjnene, i sjælen, "det er den, som jeg her i livet ene og alene vil tilhøre, den, som jeg i dette øjeblik tilsværger, at selv om jeg måske aldrig vil få lov til at kalde ham min trolovede, endsige ægtemage, dog skal bevare min troskab ren og uplettet – i liv eller død!"

"Og det var den følelse, jeg vovede at kalde lunken … o, tilgiv mig! Af og til afslører du for mig en himmel, hvor din og min kærlighed flammer sammen, men så kaster du skyer på denne himmel, så jeg ikke ved, om det kun er en barnlig illusion, der henrykker dig."

"Ak, jeg har jo netop indtil nu været et barn – jeg er genert, når ingen rigtig stor følelse gør mig dristig, som nu! Men efter dette, når jeg nu allerede har vovet så meget, bliver jeg vist aldrig mere bange."

"Himlen være lovet for det … Og alle de ord, du nylig sagde, var altså blot fremkaldt af dit ønske om at stille mig tilfreds for fremtiden?"

"Nej, de var fremkaldt af nødvendigheden! Men, før jeg siger mere, må du afslutte din historie … hun sejrede altså ikke?"

"Hvordan skulle hun have kunnet det? Jeg havde jo set dig, som allerede den aften på Korsengen næsten fik lokket min

hemmelighed ud af mig!"

Rosa nikkede – for sig selv tænkte hun: "Gud give, det var sket – så havde papa aldrig fået noget løfte af mig!"

"Men," tilføjede Albin, "en sådan kvinde, som har gjort sig en så usædvanlig umage for at fængsle en mand, kan ikke afvises, og endnu mindre på den måde, jeg i min harme tillod mig, uden at en vild hævnlyst måtte flamme op i hendes sjæl. Den dødssyge kvinde, den forføreriske nymfe var pludselig blevet forvandlet til furie, som med håndgribelig magt ville kue den, der havde forsmået hendes yndest og hendes rigdom. Men det vil jeg springe over … Kort og godt, den næste morgen fik jeg et brev, som både underrettede mig om hendes afrejse og endvidere lod mig vide, at jeg kunne forberede mig på hævn, når jeg mindst ventede den … og deri har hun holdt ord!"

"Hvordan da?" spurgte Rosa med næsten åndeløs opmærksomhed. "Har du set hende igen?"

"Du har også set hende."

"Jeg – for Guds skyld, hvor da?"

"Her: hun er forklædt her om bord."

"Hvad?" – Rosa slog hænderne sammen, "er det vel muligt, at jeg skal opleve så fantastiske, forunderlige eventyr: en forsmået rival, og tilmed en så mærkværdig rival, forklædt her om bord på min egen … egen …"

"… elskers skib!" fuldendte Albin den afbrudte sætning. "Å, så dette eventyr falder i din smag, du lille eventyrlystne sværmerske. Desværre vil du snart få det endnu mere romantisk."

"Det er da fuldstændig umuligt!"

"Nej, desværre! Denne som matros forklædte elskerinde, som tog hyre fra Vliessingen – hun havde formodentlig selv bestukket den sømand, der rømte fra mig i Antwerpen – har to gange været nær ved at tage *dit* liv, min elskede! Sig mig, om hun ikke var skarpsynet, hun, som allerede forstod min kærlighed, inden mine læber endnu havde forrådt den, og indså, hvordan hun dybest og frygteligst kunne ramme mig?"

"Ak!" udbrød Rosa, stadig i samme tankeløse fortumlethed, "hvad mon Hildur ville mene om alt dette – hvad er vel hendes og Viktors fattige lille eventyr mod dette … Men hvornår stræbte hun mig da efter livet, og hvordan blev jeg reddet?"

"Ved min tro og hæderlige Bas, begge gange."

Albin beskrev nu, hvordan alt var gået til, og at dette var årsagen til, at han selv siden tog nattevagten.

Nu så Rosa lidt alvorligere ud, men det varede kun et øjeblik, hvilket bedst mærkedes ved, at hun snart udbrød i sin klare, friske tone:

"Du overgår alle mine vikinger – jeg vil aldrig savne dem mere! Men hvad er der nu at gøre?"

"Netop for at komme til det punkt, har jeg været nødt til at forurolige dig med denne historie, som jeg ellers ikke ville have såret dig med."

"Jeg er aldeles ikke foruroliget."

Albin så hende ind i de klare øjne.

"Hvad ville du vel sige," spurgte han, "hvis du en morgen fik at høre, at jeg lå død med en dolk i brystet?"

Rosa sprang op og ilede uden betænkning i sin elskedes favn: "Jeg ville følge dig!"

Nogle sekunder holdt han hende fast sluttet til sit hjerte, inden han med et ord afbrød følelsernes sprog. Derpå sagde han:

"Jeg vover næsten at nære denne farlige og dog så salige tanke; men da du, min Rosa, sikkert vil indrømme, at det er skønnere at leve end at dø sammen, så må du også indse nødvendigheden af en til det yderste drevet forsigtighed … tænk dig: hvis Bas ikke havde været, var hun om natten kommet til at ligge i det samme værelse som jeg."

"Min Gud, du skræmmer jo livet af mig – det ville da sikkert være sket for at give mig frihed til mine små promenader?"

"Netop, men Bas bad så længe, at jeg til sidst gav efter og i stedet besluttede at holde dig selv nede … Og nu må du højt og helligt love mig, at du ikke vil forsømme at være på vagt! Gå aldrig, nat eller dag, på dæk, uden at jeg eller konstablen følger dig, og sørg for at holde kahytten aflåst hver nat."

"Det vil jeg! Men hvad med dig, *dig*? Jeg føler allerede hele mit tåbelige overmod bukke under for frygten! Var det ikke bedre, du bemægtigede dig denne farlige kvinde?"

"Det har Bas også rådet mig til, men det er umuligt. Først nu har jeg opdaget, hvem hun er – hun ved det ikke – men i nat var det måske hende, jeg næst Gud havde at takke for fartøjets frelse … det skal jeg fortælle dig en anden gang … Og nu, min elskede, kan vi ikke nægte os den hellige glæde at tænke på fremtiden. Ak, hvad min gamle plejefader, ham, som du også en gang vil elske varmt, vil fryde sig over og nyde min lykke! Hvor han vil vende op og ned på Furuvik, og hvilket paradisisk vinterhjem vi vil få der – for jeg indser ikke andet, end at vi kan fejre vort bryllup mod slutningen af efteråret."

"Bryllup! … Gud ved, hvornår det bliver fejret! Husk på, at jeg kun har givet dig min kærlighed, mit hjerte, min sjæl, men at jeg ikke kan disponere over min hånd. Da jeg rejste, fordrede papa det løfte af mig, at jeg ikke måtte binde mig, mens jeg var borte!"

"O, Rosa, hvad er dette – din moders utilbøjelighed har da været en følge af overlæg, det er afgjort … lad så være, men lige så vist er det, at jeg agter at forsvare de rettigheder, du nu har givet mig – og vær rolig for, min blide engel, at jeg vil forsvare dem! Så snart din moders helbred bliver lidt bedre, skal jeg tale med hende!"

10. Tigerindens hævn

Den stærke storm blev ved at rase, og den var så hård, at *Søfrøkenen* ikke kunne føre mere end klodsrebede undersejl. Efter seks dages sejlads håbede kaptajnen dog snart at kunne pejle Skagens fyr.

I disse dage havde Albin næsten udelukkende måttet ofre sin nuværende lykke for pligten: det var kun få øjeblikke, han kunne stjæle, og Rosa adspredte ikke hans tanker med besøg på dækket.

Hun var bange for, at hvert et blik, der kunne møde hende, ville kunne opdage det, der endnu burde holdes hemmeligt; og Albin måtte tilstå, at Rosas beslutning var ikke alene ganske klog, men også et lykkeligt valg, for det var ikke så helt let at opvarte både sin herskerinde og *Søfrøkenen* på en og samme tid i så hårdt vejr.

Under disse omstændigheder var det naturligvis ikke kommet på tale for Albin at fremsætte nogen anmodning for fru Mørk, men han havde allerede på forhånd regnet ud, at han ville få afslag, eftersom hun til hans henkastede forslag om at føre fruentimmerne direkte til Visby, med nogen kulde havde svaret, at hun ikke kunne have på sin samvittighed, at hr. kaptajnen mistede sin dyrebare tid for hendes skyld.

"Nå, nå," tænkte Albin, og sagde det også højt til Rosa, "jeg kommer vel derhen alligevel!"

Hun havde ytret en barnlig attrå efter at komme til at se sin besynderlige rival på nært hold, noget som Albin umuligt kunne tillade. Kun på afstand fik hun lov at opfange nogle glimt af mama styrmands skikkelse.

Men der opstod alligevel mange romantiske tanker i Rosas livlige sjæl, når hun stak hovedet op gennem kappens åbning og på afstand fulgte den mørke, smidige skikkelse.

Hvordan var det muligt, at en kvinde – tilmed en forførerisk kvinde – ville skjule sig under en sådan maske? Rosa, som ikke forstod, hvilken følelse hævnlyst var, og allermindst den som rasede i fru Susannas bryst, sagde til sig selv: "Hun må elske ham umådeligt for således at kunne afstå fra både hans agtelse og sit køns blufærdighed! Jeg elsker ham også over alt andet, og jeg vil gøre *meget* for ham, men ikke på den måde … Ak, det er vel ikke så mærkeligt, om hun hader mig, som er den lykkelige nu!"

Albin, som tynget af en dybere angst, end Rosa fik lov at ane, så hvert nyt gry i møde, bemærkede med forundring, at den forklædte matros' ansigt og hele væsen havde antaget en vis sløv ligegyldighed.

Han lod ikke til at bryde sig om noget som helst, gjorde næsten aldrig tjeneste, men søgte i stedet de ensomste steder på fartøjet, hvor han lå ubevægelig sammenkrøben. Ingen af folkene havde lyst til at forstyrre ham, for alle var til en vis grad rædselsslagne for denne mand, og havde *Søfrøkenen*s kaptajn ikke været lige så respekteret som elsket, er det meget muligt, at der ville være blevet oprør om bord, da kaptajnen i det vigtige kvarter overlod kommandoen til "den brune djævel", som mandskabet havde døbt ham. De var næsten sikre på, at han ville sætte dem på grund – men gå imod kaptajnen, det ønskede

ingen af dem, og det havde jo da også vist sig, at han gjort ret i at antage manden som "lods".

"Skulle jeg kunne tro," sagde Albin en dag til Bas, "at en gnist af anger har berørt hendes hjerte – at hun har fattet medlidenhed med Rosas ungdom og skønhed?"

"Jo, det kunne det se ud til," svarede Bas med stor fortrydelse over, at der ikke var blevet taget tilbørligt hensyn til hans råd. "Men jeg forstår nu ikke, hvordan kaptajnen kan få sådan en tanke. Nej, så kender jeg mama styrmand bedre og ved, hvad det havblik betyder: så sandt, jeg hedder Olle Bas, så ruger hun over en ulykke!"

Nogle minutter efter havde Albin en af sine flygtige samtaler med sin elskede. De befandt sig da i Bettys kahyt, hvor Rosa var trådt ind for at trøste og opmuntre Betty, og måske samtidig for muligvis at træffe en anden, som nu ligeledes var begyndt at føle stort behov for at forhøre sig om jomfru Bettys befindende.

"Din kind er så bleg, min Rosa," hviskede Albin, "du er vel ikke syg – der er vel ikke hændt noget?"

Betty, som ikke kunne modtage nogen trøst, undtagen muligvis af *sin* elsker, lå vendt imod væggen og hverken hørte eller så.

"Ja, noget er hændt," svarede Rosa lige så sagte, idet hun tog et lille brev frem. "O, hvilken lykke, at du betroede mig alt, ellers var jeg vist blevet vanvittig i dag af sorg!"

Albin foldede brevet ud og læste:

> "Den, som du tror elsker dig, den, på hvis redelighed og troskab du lider, bedrager dig lige op i øjnene! Du er ham blot det samme som et legetøj, som han i ledige stunder morer sig med at kaste blikket på – hans virkelige

elskerinde følger ham her på skibet, forklædt som sømand. Tvivler du om sandheden af dette, så forhør dig, om kaptajnen ikke for nogle dage siden befalede en vis matros at ligge i salonen, hvor han selv bor. Denne befaling blev vel senere tilbagekaldt, men at den overhovedet *kunne* gives beviser allerede, at intet hensyn tages til *dig*!"

Albins ansigtstræk undergik ved læsningen af denne billet en så voldsom forandring, at Rosa greb ham ved armen og betragtede ham med rædsel.

Han ville ile ud uden at sige et ord. Hvis han ikke i forvejen havde beredt Rosa på alt, hvis hun ikke havde stolet fuldt og fast på ham, hvad ville da have været følgen? Nej, nu var det tid at afslutte denne dæmons afgrundsspil: hun skulle låses inde, hvor hverken sol eller måne kunne finde hende.

"Gå ikke, gå ikke," bad Rosa, idet hun hastigt låste døren – "jeg frygter noget forfærdeligt!"

"Min egen blide, dyrebare Rosa, frygt ikke, at jeg ikke tager vare på mig selv! Vel er mit sind oprørt i dette øjeblik, men jeg vil lige så lidt glemme din værdighed, som at dette uhyre er en kvinde! Men nu må jeg have hende under kontrol."

"Og hvor vil du kalde hende til?"

"Til salonen – jeg kan ikke tale med hende i mandskabets påsyn oppe på dækket."

"Men jeg dør af angst, hvis du lader hende være alene med dig!"

"Hvad frygter du da, min elskede?"

"Det værste!"

"Du tvivler vel ikke på min evne til at tage vare på mig selv over for denne eventyrerske, hvis det endnu en gang skulle komme til tvekamp?"

"Jeg frygter, at hun kan have et eller andet våben, en dolk gemt i tøjet – hun må ikke – nej, hun *må* ikke komme ned i salonen!"

Rosas blik havde en så varm veltalenhed, idet hun nu for første gang afprøvede sin indflydelse som elskerinde, at Albin, hvis hele sjæl lyste ud af hans øjne, så beundrende på hende.

"Det er noget nyt for mig, som er så karrig med at dele ud af min magt," sagde han med et ømt smil, "ikke mere at være øverste myndighed om bord på *Søfrøkenen*, men jeg mærker nok, at min regering har kendt sin bedste tid."

Med en udtryk af henrykkelse slog Rosa sine små hænder sammen. Ak, hvis blot Hildur kunne høre, hvor ridderligt *Søfrøkenen* hersker udtaler sig! "Men," tilføjede hun i tankerne, "jeg vil ikke som Hildur afprøve min magt i tide og utide! Det er nok, at jeg ved, jeg har den – og det er vel noget andet at have magt over en mand som Albin end over løjtnant Viktor, som er svag overfor ethvert fruentimmer!"

Albin fulgte de forskellige udtryk i hendes ansigt, han så hendes uskyldige glæde og mente, at han aldrig kunne betale denne åbenbaring for dyrt.

"Nu må jeg gå!" Han tog hendes hænder og førte dem til sine læber. "Farvel, fortryllende troldunge!"

"Farvel!" hviskede Rosa, og eftersom Betty tilsyneladende sov, var hun ikke i stand til at overse sin elskers bønfaldende blik: hendes friske læber hvilede et halvt sekund mod hans; så ilede han op på dækket og hun ned i kahytten til sin mor.

"Jo, mamsell Rosa er kommet langt, er hun!" sagde Betty med et halvkvalt suk, idet hun – vågnede.

"Om forladelse," hørtes nu en stemme, og straks efter åbnedes døren, "måske forstyrrer jeg jomfruen, hvis hun fik en lille blund – for resten er jeg her med suppen."

"Men kære konstabel, jeg stakkel kan ikke sove, og jeg kan for vist da heller ikke spise noget!"

"Kæreste lille jomfru, man er nødt til at overvinde sig selv, når man er ud i noget farligt og ubehageligt, og det ville være hårdt, om suppen ikke smagte, for jeg har selv lavet den."

"Det er ikke muligt!"

"Muligt?"

"Ja – konstablen spøger?"

"Min sjæl, ingen anden end jeg har så meget som *set* på den … men måske netop derfor anstår den sig ikke for jomfru Betty?"

"Men dog, hvilken besynderlig antagelse!" Betty så op med et meget kønt blik.

"Hvis jeg har uret, så …" Bas begyndte ivrigt at puste på suppen.

"Jeg tror nok, jeg kan forsøge nogle få dråber."

"Det var pænt sagt."

"Men hvis jeg kommer til at vælte den?"

"Frygt ikke; jeg skal støtte Dem med et fast tag om livet … Se så, det er intet besvær …"

"Hvilken dejlig suppe!"

"Smager den rigtig godt?"

"Der er meget vin i den!"

"Drik mere, jomfru! Jeg laver gerne en portion til."

"Det går ikke an, at konstablen har så megen ulejlighed for min skyld!"

"Hvis jomfruen tænker på den led, er det klart, at hun ikke gerne modtager nogen opmærksomhed fra ham – det er lige hårdt nok!"

"Hvor konstablen er mistroisk! Men ..."

"Å, vær kun så god at lade resten løbe af stablen!"

"... hvis en ikke kan vise sin taknemmelighed ..."

"Jeg forstår. Men jomfruen bliver vist træt og ..."

"Konstabel! kaptajnen har kaldt!"

Man hørte på Lill-Petters stemme, at det havde hastværk. Bas fik ikke en gang tid til at sige et halvt ord mere.

I to spring var han oppe ad trapperne og på dækket.

"Her, kaptajn!"

Kaptajnens ansigt var blegere end skummet på bølgetoppene.

"Hvor er hun?" sagde han med dirrende stemme. "Hun er ikke at finde."

"Vil kaptajnen tale med hende?"

"Ja vist – gennemsøg hver en krog!"

Bas turde ikke forlange nogen yderligere oplysning.

Da Albin forlod sin elskede, var det hans hensigt at kalde mama styrmand agterud, hvor de kunne have en uforstyrret samtale. Han havde ikke til hensigt at skjule, at hun nu var gennemskuet, og at han krævede, at hun af egen fri vilje lod sig indespærre, indtil de kom i havn – vægrede hun sig mod dette, var det hans faste beslutning at bemægtige sig hendes person med vold.

Men hvilken følelse af bestyrtelse bemægtigede sig ham ikke, da han på sin ordre til at kalde matros John frem, fik det svar, at han ikke havde været at se i flere timer!

Tre muligheder kunne tænkes: enten at hun var faldet over bord i den stærke storm, at hun i fortvivlelse og vanvittig skinsyge selv havde kastet sig over bord, eller – og det var netop det, der bandlyste al farve fra Albins kinder – at hun havde skjult sig i et eller andet fordægtigt øjemed.

Med lange, urolige skridt gik han frem og tilbage på dækket, uddelte en ordre, kastede blikket i alle mulige retninger, hvorfra hun kunne komme – eller ikke komme.

Endelig kom Bas tilbage.

"Hun er borte – hver eneste krog over og under dæk er gennemsøgt."

Bas' blik var koldt og roligt, men det sagde dog kaptajnen mere end ord ville have sagt.

"Det er godt!" svarede Albin utålmodigt. "Her skal søges endnu en gang – hun *må* findes!"

"Godt, kaptajn, men det er forgæves ulejlighed!"

"Du tror altså, at hun findes … der?" Albin pegede på det oprørte hav.

"Det var højlig at ønske, men …"

"Det er godt," sagde kaptajnen endnu en gang. "Gå og udfør min befaling! At du, hvis hun findes, bemægtiger dig hendes person, falder af sig selv!"

Bas gik, mumlende noget, som Albin lod som han ikke hørte, men både denne og flere følgende runder forløb lige så frugtesløse. Det blev aften, det blev nat – matrosen John var og blev forsvundet.

Det var en forfærdelig mørk nat, stormen steg til orkan, og endnu havde man ikke set Skagens fyr. Alle mand var kaldt på dæk og signalmasterne hejst for at hindre påsejling af fremmede fartøjer.

Henved midnat gik kaptajnen ned i salonen for at markere på kortet og fortsætte beregningerne.

Hans nærværelse deroppe var alt for nødvendig til, at han turde tøve dernede et minut længere end nødvendigt. Han var klar til at vende tilbage og ville blot i forbigående berøre døren til det rum, hvor den elskede boede, og, hvis hun var oppe endnu, stikke hovedet ind og fortælle hende, at hun ikke skulle være urolig, men netop, som han trådte ud af salonen, troede han at høre en sælsom jamren fra Bettys kahyt.

Vel havde Albin oftere hørt den unge pige jamre sig før, men hvad enten det nu var indbildning eller virkelighed, forekom det ham, at denne klagelyd var ganske forskellig fra den, der stammede fra søsygen. En gruelig tanke fo'r gennem hans sjæl – og han stødte hurtigt døren op til kahytten.

Der var bælgmørkt derinde.

"Er det hr. Bas, så kom nærmere – men for Guds skyld – tal sagte!" hviskede en afkræftet stemme.

Albin famlede sig frem, stak hovedet ind i køjen og sagde dæmpet:

"Det er kaptajnen, mit barn. Hvordan er det med dig, lille Betty?"

Pigen rystede, ikke som et espeløv, men som om hun havde ligget i den heftigste koldfeber.

"Gud i himlen, kaptajn, jeg har ikke haft kraft nok til at skrige … og jeg er så syg, at jeg ikke kan krybe ud af køjen. Den forfærdelige mand havde en lygte i hånden, og … han lyste ind på mig, og jeg så under øjenlågene, skønt jeg i min angst lod som om jeg sov, hvordan hans øjne brændte og gnistrede … jeg var nær ved at besvime!"

"Og hvor gik han hen? Hvor længe er det siden, han var her?"

"Det er en stund siden, mere end en halv time siden, han var her – døren gled så sagte op, og jeg hørte det ikke, før han var her inde – men han kom heller ikke ad den ydre dør."

"Hvorfra da?" spurgte kaptajnen åndeløst.

"Derfra!" Betty pegede ind mod lastrummet. "Gud, hvor han var gruelig! Han holdt en blændlygte i hånden, som han tændte her, og efter at han en kort tid havde holdt den for ansigtet af mig, blæste han lyset ud, som konstablen havde sat i jernstagen, og efterlod mig i mørket … Men han laver noget derinde, det hører jeg tydeligt … måske stjæler han vinen …"

Det gik Albin gennem marv og ben, men da han indså det farlige ved at spilde et eneste minut, gav han sig ikke tid til at kalde på nogen … hans sjæl var desuden især i faren alt for dristig til, at han ikke skulle vove ene at trodse den, der kunne vente ham.

Da døren ikke var låset, skød han den sagte op og steg lydløst ind i lasten.

Ballasten, der bestod af sand, gjorde hans skridt næsten lydløse, men han havde ikke taget ret mange, inden han, stum af rædsel, standsede et lille øjeblik for at tænke sig om.

Således var det syn, der mødte ham:

Ved fartøjets læside var der opgravet en stor sandbunke af ballasten, og skovlen, som var blevet benyttet, stod tæt ved en lygte, der kun var forsynet med glas for den ene side, så at kun en del af rummet var oplyst, det øvrige var indhyllet i mørke. Hvor Albin stod, så han vel intet menneske, men på den plet af fartøjets indre, der var oplyst af lygteskæret, aftegnede sig i skarpe former skyggen af en figur, som regelmæssigt bevægede sig frem og tilbage.

På grund af skibets stampen mod de svære bølger, knagede og hvislede det i enhver sammenføjning, og man kunne se, hvordan mellemdæksplankerne flyttede sig lidt frem og tilbage, hvor de var befæstede i skroget. Hist og her var en nagle ikke blevet rigtig tilnittet, man hørte, hvordan vandet susede, når det trængte frem gennem den lille åbning. Vandet i kølen skvulpede ved hver slingring frem og tilbage mellem garneringen og tømmeret, og når det skyllede ned langs siderne, skulle en uerfaren have troet, at søen drev ind gennem store åbninger. Over det hele bruste stormen, som snart lignede en døendes sidste rallen, snart et brusende kor af helvedesånder.

Albin nærmede sig forsigtigt. Trods hans vældige uro, havde han nok selvbeherskelse til ikke at forråde sig ved en eneste ubetænksom bevægelse.

Han ville overraske og fange tigerinden, inden hun fik tid til at fuldbyrde den nedrige dåd, som hun havde gemt til sidst, da alle andre forsøg var slået fejl, men hvorved hun kunne være sikker på at tage alle ombord med sig.

Det dybe sand og de uophørlige slingringer bevirkede imidlertid, at Albin snublede flere gange og måtte tage for sig

med hænderne.

Endelig lykkedes det ham dog at komme op på sandhøjen, og det syn, han her så, havde ingen synderlig lighed med det af månen oplyste blomstertempel, hvori fru Susanna på sit purpurleje skulle til at udånde sit sidste suk.

Denne kvinde, hvis kærlighed han havde vovet at afvise, hvis hånd han havde afvist med foragt, hvis brændende følelser, han havde besvaret med isnende kulde, den samme kvinde holdt i dette øjeblik ikke blot fartøjets, men også hans eget, hans elskedes og hele besætningens skæbne i sin hånd: hun var i gang med ved hjælp af en naver at gennembore skibet fra siden og var kommet så dybt ned, at hullet med sikkerhed ville åbne sig under vandlinjen.

"O," tænkte Albin, idet han gjorde sig færdig til at gribe sit farlige bytte, "denne hævn er alt for rædsom til, at Gud vil tillade den!"

Dog følte han sit bryst isne af rædsel ved tanken om, hvad der havde kunnet ske – og på samme tid brændte blodet voldsomt i hans årer, hjertet slog så stærkt, så hurtigt, at han troede, at åndedrættet ville forlade ham.

Han lagde sig nu ned på sandhøjen for at kunne nå hende med armen.

Men ved denne bevægelse gled det ophobede sand ned og i et nu lå Albin for sin forsmåede elskerindes fødder.

Her blev dog ikke tid til elskovsscener, før den vilde hævnerske havde sikret sig sit bytte.

Med orkanens hurtighed og sin utrolige, næsten unaturlige behændighed kastede hun sig over Albin, som, halvt begravet

under det nedstyrtende sand, af alle kræfter arbejdede på at komme op fra sin tvungne stilling.

Han var faldet sådan, at han var kommet til at ligge på ryggen mellem garneringen og ballasten.

Kun de stønnende åndedrag under den gensidige anstrengelse hørtes, blandede med stormens brøl og bølgernes slag.

Havde Albin blot kunnet se, ville han dog muligvis have beholdt noget håb tilbage, men hans øjne var fulde af sand og tillod ham ikke at se noget.

Det mål, han stred for, var dog alt for stort til ikke at gøre det umulige muligt. To gange var det lykkedes ham at kaste tigerinden fra sig, men uden at det lykkedes ham at rejse sig – det sørgede hun for, som med tankens hurtighed atter sugede ham til sig, mens hendes vilde følelser endelig fandt ord til at ytre sig.

"Ha, min elskede, du kom dog til mig til sidst. Det var en upåregnet gunst af lykken, men den skyldte mig også meget for al den tid, den har bedåret mig med falske løfter! Jeg skal udvaske dine øjne med mine tårer, for at du kan kende din varme brud! Men anstreng dig ikke så forfærdeligt … ah, det var et favntag … hvor du presser mig til dit hjerte … skønt, himmelsk at hvile bryst mod bryst … og betænk … alle mand på dækket … vi får tid til at tales ved, inden … Så! Rør dig ikke, min brudgom, ser du denne? … eller hvis du ikke ser den, så føl!"

Og for Albins halvblinde øjne lynede en dolks blanke stålklinge i lygteskinnet.

I det næste sekund følte han dens iskulde på sin strube.

Hidtil havde han ikke sagt et ord; at råbe om hjælp i en sådan storm havde før været frugtesløst – nu ville det have betydet øjeblikkelig død.

Det eneste, der kunne redde ham, hvis noget kunne, var koldblodighed.

"Susanna," sagde han i en tone, der var beregnet på at gøre indtryk – han havde aldrig før nævnet hende ved fornavn – "Susanna, jeg har for længst genkendt Dem, og vidst, at De var her for at hævne Dem … og dog har jeg ikke villet lægge hånd på Deres person. Jeg ville foragte mig selv, hvis jeg havde vist mig så fej mod en kvinde. Jeg stolede på Deres ære og lod fartøj og liv hvile i Deres hænder."

"Hvæs ikke så melodisk, slange! Disse toner er blot for hende derinde – tænk på dit synderegister mod mig, og du vil ikke længere forsøge din stemmes indflydelse! Dråbe for dråbe har du gydt denne brændende gift i mit hjerte: du har fyldt den med denne guddomsgave fra afgrunden, dette af Himlens salighed og Helvedes magter sammensmeltede vanvid, som kaldes kærlighed! Det er, hvad du har gjort mig – det er jo ingenting, men jeg elsker, jeg forguder dig dog alligevel … ja, jeg elsker dig, til trods for de kvaler, du har beredt mig, og som jeg ikke kan finde ord for, eftersom de ord ikke er opfundet, der kan skildre dem!"

"Men betænk vel: har jeg tilføjet Dem disse kvaler med vilje – Susanna – var det for at håne Dem?"

"Nok om det – der findes kun en udsoning: du må dø … og hun, den blåøjede, skal også dø, for hun elsker dig, dig, som *jeg* har udkåret til min! En elendig, hensygnende potteplante elsker jo også solen, lige så vel som den vilde, friske blomst – men den

vilde, den friske, tåler ikke denne indtrængen ... hører du: tåler den ikke! *Min* kærlighed er frisk, vild som min sjæl og stærk som en naturrevolution: jeg holder dens tolk i min hånd ... men også jeg skal dø ... dog, en herlig død, for det bliver i dine arme! Og når denne dolk har nået sit mål, som jeg ikke har formået at nå, når dit varme hjerteblod oversprøjter mit bryst, da rykker jeg boret ud af fartøjet, så vandet bruser ind, og da, min elskede, lægger jeg mig ved dit hjerte. Sandet breder snart tæppet over vor brudeseng ... o, hvor vi skal slumre trygt i det blå dyb dernede! ... tror du måske, at *hun* bliver reddet? Nej, alle bådene er gennemborede, flere planker er revet løse i dem – hun skal drukne og blive fiskeføde, mens vi ligger her – i et kosteligt mausoleum!"

Der lå en dæmonisk højhed i den vilde kvindes blik, en dyb, alt for levende kraft i hendes stemme, som vidnede om, at hun agtede at fuldbyrde, hvad hun sagde.

Endnu holdt hun spidsen af dolken så nær Albins hals, at han ikke formåede at gøre den mindste bevægelse – hans sidste håb var rettet på det punkt, da den inspirerede kvindes vanvid ville tie. Hun ville da formodentlig gøre en bevægelse, der kunne blive ham gunstig.

Dette sekund var nu kommet.

Hun bøjede sig tilbage og betragtede ham med blikke fulde af afsindig, blodtørstig lidenskab.

"Vent," sagde hun pludselig, "vent et øjeblik! Vil du sværge mig ved din Gud at tale sandhed, hvis jeg spørger dig om noget?"

"Det vil jeg ... tag blot dolken bort, for gør du ikke det, da sværger jeg ikke på noget!"

Hun holdt den hen til siden, men stadig parat.

"Hvis jeg skænker dig livet – du ved, at du må dø, men lyver du, så vær vis på, at min hævn vil ramme dig endnu en gang – vil du i mig se, om ikke din mage, det fordrer jeg ikke, men din elskerinde – vil du forlade dette barn, som ikke begriber, hvad kærlighed er – for siden i morges ved hun, at hun har en begunstiget rivalinde om bord, og har dog ikke kunnet finde denne rivalinde, som har hvilet her, skjult under et løst sandtæppe. Jeg ville have opsøgt hende i Helvede selv, hvis jeg ikke havde fundet hende andetsteds … Vel, vil du forlade hende for at tilhøre mig alene? Sværg, at du er min!"

"Nej," svarede Albin med fast og tydelig stemme, "for den pris køber jeg ikke mit liv – jeg kan aldrig blive din!"

"Besind dig!" næsten hylede den afsindige, "jeg kræver ikke at blive din hustru – betænk dig vel!"

"Det behøves ikke!"

"Ve! Endnu en gang, betænk dig!"

Albin tav.

"Vil du da love mig *aldrig* at forene din skæbne med den blåøjede Rosas? Sværg ved din sjæl, at du vil forlade hende, og jeg vil endda have forbarmelse med dig!"

"Lige så godt kunne jeg sværge, at jeg ikke ville eftertragte den evige salighed!"

Og idet han sagde disse ord, gjorde han en så voldsom anstrengelse, at Susanna blev kastet halvt tilbage.

Men det var også alt.

"Ha," udbrød hun, "nu slukkede du den sidste menneskelige følelse, der fandtes i mig!"

Hun hævede dolken, men i samme sekund faldt slaget af noget tungt på hendes hoved … hun tumlede et par skridt tilbage og tabte dolken … det var øjeblikkets ubevidste handling.

Men dette øjeblik var nok til at give Albin pusterum: han fo'r op, og da han var kommet på benene, sluttede hans arme som en skruestik om tigerinden, som i sit raseri søgte efter dolken uden dog at nå den; for her, mod en mands fulde, stærke kraft, forslog ikke hendes smidighed, hvor slangeagtig hun end snoede sig.

Albins blik søgte nu den reddende hånd, og på samme tid, som hans læber udstødte et jublende henrykkelsesskrig, udstødte den af tusinde kvaler martrede kvinde et andet råb, hvori fortvivlelse, vrede og raseri smeltede sammen til den vildeste tuden.

Skinnet fra lygten belyste et åndesyn. På den gyngende sandhøj stod, bleg som dødens engel, en hvid kvindeskikkelse, ubevægelig, forstenet, med den atter løftede skovl i sin hånd.

"O, du, heltinde blandt kvinder, som har vovet dette, som har reddet mit liv, reddet det hjem, der bærer dig … hør mig: skynd dig op på dækket! Kald på konstablen … lad ham komme med reb!"

Rosa svarede ikke, men hendes små, hvide, nøgne fødder ilede tilbage over den mørke sandhøj … man troede at se de lette vingeslag af en hvid terne, der svævede ned mod vandfladen.

"Giv mig dolken, jeg vil støde den i mit eget hjerte – af barmhjertighed, giv mig den!"

"Nej, afsindige kvinde, den skal ikke vendes hverken mod dig eller mig. Du skal stå loven til ansvar for dit mordforsøg!"

"O, du er fej, hvis du handler sådan mod den, der har villet dø, blot for at kunne dø med dig!"

"Havde jeg været fej, så havde jeg fornægtet min kærlighed og reddet mit liv – eller svoret et falsk løfte, og livet havde dog været reddet! Men lover du, sværger du mig ved den Gud, som du vel en gang bliver nødt til at anråbe om din sjæls frelse, at du vil ophøre med dine forfølgelser, så vil jeg skjule dit græsselige mordforsøg for besætningen og lade dig gå i land i Helsingør."

"Hold dette ord, og jeg sværger – både ved Himlen og afgrunden, ved selve min vanvittige kærlighed – at jeg herefter vil være død for dig!"

Nu hørtes Bas' vældige stemme og tunge skridt.

"Nå, for djævlen, kaptajn – nu tror jeg dog, kaptajnen har fået at se, hvad et godt råd duer til! Jo, her har været en artig historie … men nu har vi sat en stopper for Dem, madam! Jeg bærer en svær respekt for Dem, siden jeg havde den ære at sejle på *Flyvefisken*, men desværre må jeg nu slække på respekten, mens jeg gør dette her – sådan, ja – vi skal nok blive enige om, hvem der bestemmer."

Nogle øjeblikke efter var tigerinden, som siden Bas' indtræden ikke havde sagt et eneste ord, aldeles uskadelig og konstablen i færd med at reparere den skade, *Søfrøkenen* havde lidt.

Med nogle spring stod kaptajnen på dækket, og det første syn, der mødte ham, var ham tilfredsstillende: Skagens fyr!

11. Mama Styrmands afsked

"Rosa, min Rosa, hvor er du?" klynkede en stemme fra kahytten.

Det var Amelie. Hun var vågnet op af en dødlignende dvale, hvori hun vel i et godt kvarter havde forglemt sine lidelser, og ved et blik på Rosas køje, der blev oplyst af lampe, der svingede frem og tilbage under loftet, havde hun fundet køjen tom.

Rosa kunne ikke høre moderens klager. Hun lå nu besvimet på sofaen i salonen, og ved hendes side knælede Albin under uophørligt gentagne forsøg på at kalde det liv tilbage, der næsten syntes at være flygtet bort.

Om det var det kolde vand eller de hede kys, der endelig sejrede, ved vi ikke – vi ved blot, at hun til sidst åbnede sine øjne, og det ellers så milde blik var forvirret af rædsel. Men da hun fandt ham, som var hendes liv, så nær ved, da gik der over hendes blegnende læber det skønneste smil, og på hendes hvide kind blomstrede atter roserne frem.

"Du lever!" hviskede hun.

"Lever ved dig, min forgudede engel, lever for dig, så længe mit hjerte slår! O, Rosa, Rosa, hidtil har jeg elsket dig, fordi du var den skønneste for mig, fordi kærlighedens uudsigelige magt drog min sjæl til din, men nu – efter denne nat, siden jeg til fulde har lært at indse, at dit mod, din åndsnærværelse ikke blot var frugten af det første øjekast, i hvilket vore hjerter fandt hinanden, men at disse store og ædle egenskaber *tilhører* dig, du himmelske væsen – nu elsker jeg dig ikke blot med en jordisk, men med en himmelsk, ja, med en uforgængelig kærligheds evige magt!"

Rosas skønne øjne tindrede som to klare stjerner, oplyst af en hellig fryd.

"Ak," sagde hun sagte, "hvor urimeligt var det ikke af mig at klage, som jeg stundom gjorde, fordi jeg ikke havde nogen anden end frøken Ebba at elske – tænk om jeg var blevet stor før, så havde måske en anden snappet mit hjerte bort, inden du kom!"

"Hvad mener du, min elskede?" spurgte Albin, "har du haft en ungdomsveninde af dette navn?"

Rosa skjulte den rødmende kind ved hans skulder.

"Ja, så kær, så kær! Men le ikke – nej, jeg tror ikke, at du, som er så øm, så god, og som forstår mig så godt, kan le af det. Frøken Ebba er kun en stakkels dukke … men hvis du vidste, hvor megen glæde jeg har haft af hende."

"En *dukke*! Min Gud, hvor du er et fortryllende væsen! Det er først nu, siden jeg mere og mere har lært dig at kende, at jeg kan fatte dig rigtigt – ja, du er virkelig på en gang et uskyldigt barn og den mest fuldendte, ædle kvinde, og det er denne forening, der gør dig til det herligste, jeg kan tænke mig. O, hvor papa Stangerling vil få dig kær – jeg indser allerede, at du vil fortrænge mig og måske selveste madam Lona! Men nu, for Guds skyld, et ord om, *hvordan* du kom til at udføre den for mig endnu uforklarlige heltebedrift!"

"Mama var faldet i slummer … men, min Gud," afbrød Rosa sig selv, "tænk, om hun er vågen og savner mig! … det er bedst, jeg straks skynder mig ind til hende! Ellers bliver hun så gruelig urolig, stakkels mama!"

"Har du hjerte til at forlade mig, nu da jeg er ved at dø af nysgerrighed ved dine fødder?"

"Åh ja, og hvor det er morsomt at se dig på den måde! Tekla og Hildur har altid ment, at jeg var et barn. 'Å, det er ikke noget for Rosa at tale om den slags, lillemor forstår det ikke – leg du nu bare med dine dukker.' Jeg ville gerne have haft, at dem derhjemme, også Tekla, i nat drømte, at jeg havde sådanne eventyr, og at … en som elsker mig, netop nu ligger på knæ ved min side – åh, de ville slå hænderne sammen og råbe: 'nej se, om ikke lillemor nu også vil lege elskerinde!' Men det er ikke noget, jeg spiller – jeg *er* det!"

"Og du indgyder en tusinde gange stærkere kærlighed end Hildur og Tekla er i stand til!"

"Tror du det?" spurgte Rosa med glimtende øjne. "Jeg er ikke ret egenkærlig, men siden de altid har ment, at stakkels Will var nok for mig … Åh Gud," afbrød hun sig selv, "at jeg kunne glemme dét!"

Rosa blev ganske forbløffet over at Wills navn sådan, ganske uden at hun havde villet det, var kommet over hendes læber.

"Will," gentog Albin med et let suk – dette navn var ham alt for dyrebart til, at han kunne høre det uden at føle bevægelse – "hvem er Will?"

"Det må du ikke spørge om!"

"Hvordan?"

"Det er en … en, jeg holder meget af, og som holder endnu mere af mig."

"Og ham måtte jeg ikke spørge dig om?" sagde Albin forundret – "det kan vel ikke være din oprigtige mening?"

"Jo, helt og holdent."

"Hvordan vil du da have, jeg skal få et øjebliks ro? En, du holder meget af, og som holder endnu mere af dig … man kan

ikke elske uden også at være skinsyg på alle, konkurrerer om den elskedes kærlighed."

"Jamen, det er ikke umagen værd, at du bliver skinsyg på stakkels Will: han elsker ikke på den samme måde som du og jeg – men han holder så meget af mig, på sin egen måde … ak, han er så ulykkelig, sukkenes søn!"

"Åh, hvilket poetisk navn! Jeg hørte det allerede første gang, jeg var i dine forældres hus – det var jo din faders myndling – men jeg nåede aldrig at se ham."

"Han var på landet dengang … Men ville du ikke høre noget om, hvorfor … før var du jo så nyfigen?"

"Det er jeg stadig, men du har det i din magt at distrahere mig på mangfoldige måder … Er det sikkert, at jeg kan være rolig … har denne sukkenes søn aldrig hvisket noget kærlighedsord i dit øre?"

"Aldrig, og det kommer han heller aldrig til, for han er …" – døvstum, skulle Rosa til at sige, men da hun indså, at hun allerede havde overtrådt sin moders befaling, fortsatte hun hastigt – "kun en broder!"

"Så kan han holde af dig, så meget han lyster! Og nu, min elskede – din moder sov, sagde du?"

"Og jeg lå vågen, da jeg hørte nogen røre ved håndtaget på dørlåsen. Da jeg havde denne bluse på, stak jeg fødderne i tøflerne og skyndte mig hen til døren – jeg tænkte …"

"… at det var mig?" svarede Albin smilende.

"Det vil jeg nu ikke sige," svarede Rosa rødmende, "men det stormede så voldsomt, at jeg ikke kunne vide, om vi skulle leve eller dø. Nuvel: jeg åbnede døren lidt og blev så gruelig forskrækket, da jeg så, at det var Betty, som havde slæbt sig hen

til den, og hun så virkelig mere ud som et lig, end som et virkeligt menneske."

"Den flinke Betty! Det vil fryde Bas at høre!"

"'Mamsell Rosa, jeg kan ikke komme længere,' sagde hun, 'men jeg tror, at der er noget galt på færde i lasten: først listede den stygge matros med det sorte plaster sig ud derfra og tilbage igen, og kaptajnen kom og spurgte mig og så skyndte sig bagefter … jeg hørte også nogle besynderlige lyde derinde fra.' Bettys fortælling vakte følelser, som på en gang bedøvede mig og dog fremkaldte hele mit mod. Jeg var ikke bange mere, jeg blev så stærk, så modig som en løvinde, og den eneste klare tanke, jeg havde, var den: Det er *hende*! Så ilede jeg gennem Bettys kahyt ind i lasten. Jeg så lygteskinnet, hørte ord, tog i forbigående den store skovl med mig og sneg mig op på sandbunken, hvor jeg, netop fordi jeg tabte mine tøfler, kunne røre mig uden at høres af dem, der befandt sig nedenfor."

"Og da du stod på den forræderiske høj, som kun bar dig, fordi du er så let, hvad følte du da, hvad følte, hvad tænkte du da?"

"Jeg nåede ikke at tænke, men jeg hørte desto mere, hørte hendes spørgsmål til dig, om du ville købe dit liv ved at blive hendes."

"Gud ske lov, du hørte dette!"

"Jeg var ved at tabe vejret – men dit svar, o min Albin, hvordan skal jeg beskrive, hvad jeg følte derved. Endnu engang spurgte hun: om du blot ville afsværge den blåøjede og …"

"Jeg svarede, at jeg lige så gerne kunne afstå fra den evige salighed."

"Ja, det var sådan, du sagde, og da blev min hånd så stærk, så sikker, at jeg ikke fejlede, da hun løftede sin dolk, men lod mit slag ramme hendes hoved. Blot jeg ikke har gjort hende nogen skade – o, min Gud, om slaget har været farligt!"

"Å, det har ingen fare med det. Det bedøvede hende kun for et halvt minut, og det var alt, hvad jeg behøvede for at få magten over hende."

"Men, hvordan var du selv kommet derind og i hendes vold?"

"Jo, ser du, foruroliget dels af mit instinkt for fare, og dels af Bettys fortælling, havde jeg sneget mig ind i rummet for at hindre den hævngerrige kvindes nedrige dåd: hun var i færd med at bore fartøjet i sænk. Men jeg var for tung, sandhøjen, hvorpå jeg stod, styrtede sammen under mig, da jeg strakte armen ud for at få et sikkert hold på hende. Presset ned på ryggen, kæmpende med denne furie, som lå over mig, måtte jeg høre den vanvittige historie om hendes vilde kærlighed, beskrivelse af vor brudeseng, min og hendes, mens dolken uafbrudt lynede for mine øjne. Det var et øjeblik fra Helvede – men en engel kom fra Himlen og løste den forfærdelige trolddom!"

"O, hvor Gud er stor og god," sagde Rosa med foldede hænder, "og," tilføjede hun sagte, "hvor det er vidunderlig himmelsk at have oplevet et øjeblik som dette … men lad mig nu gå!"

"Ja, jeg vover ikke at opholde dig længere; men der kommer en dag, da den salighed, vi nu føler, ikke blegner bort, en dag, da den afløses af en endnu større … da jeg skal slutte dig i mine arme som min viv!"

En gysen fo'r gennem Rosas lemmer. "For Guds skyld, sig aldrig, at jeg har givet dig noget *løfte*: jeg vil holde mit ord til

papa, men *din* er jeg for evigt, i livet og døden, selv om jeg aldrig bliver din ægtehustru!"

"Rosa, Rosa!" klagede endnu uophørligt den af angst halvdøde Amelie og stirrede på kahytsdøren.

Og nu fløj Rosa til sin moder og bad hende ømt ikke at være så ængstelig – der havde været noget skrækkeligt på færde, som mama senere skulle erfare.

"Angik det fartøjet?"

"Ja, mama, men nu er alt godt igen. Vi ser Skagens fyr, og hvis vinden føjer sig lidt, varer det ikke længe, inden vi kaster anker ved Helsingør."

"Godt," sukkede Amelie, "ja, jeg ved at *det* er godt, og bedre vil det vel blive!"

Ved ankomsten til Helsingør blev de bånd løst, der havde fængslet mama styrmands smidige lemmer, og da hun gik over dækket for at stige ned i båden, var det med en holdning som en chef, der forlader sit fartøj.

Albin skulle selv i land, men for ikke at forurolige Rosa havde han ladet to både bemande. Rosa blev om bord hos sin moder – Amelie ønskede blot at være i fred til de ankom til Kalmar.

Vel havde Rosa en gang vovet at ytre, at det vist var bedst at følge med lige til Västervik, men derpå havde hun fået et kort afslag, så at hun klart indså, at mamas eneste ønske var at kunne forlade *Søfrøkenen* snarest muligt.

Kaptajnen stod selv ved falderebstrappen og lænede sig mod rælingen, da matros John, der, som det hed, havde fået tilladelse til i Helsingør at søge hyre med en amerikaner –

hendes morderiske anslag havde man skjult – trådte frem for at stige ned ad denne vej, som ellers ikke er sædvanlig for matroser, når de går i land på egen hånd, men hvor Albin dog, som en slags honnør for den raske "lods", havde befalet at holde båden klar.

Da hun kom forbi kaptajnen, bukkede hun med kold stolthed, og det hånsmil, der krusede hendes læber, det lyn, der fra hendes øjne traf Albin, sagde denne, at han mere end nogen sinde før havde en dødsfjende i hende.

Ligesom helt uvilkårligt lagde han sin hånd på hendes skulder, idet han med et vink bortfjernede ethvert vidne.

"Måske jeg skal holdes tilbage?" spurgte fru Susanna med en bæven, der ikke blot udstrakte sig til stemmen, men til hendes hele legeme.

"Det ville unægtelig være det sikreste, min frue, men da jeg anser det for en ringe ære at blive helten i en proces af denne beskaffenhed, afstår jeg derfra. Husk dog det løfte, De gav mig dernede. Jeg har holdt mit: jeg har skjult dette attentat, De var nærved at udføre, for mandskabet – kun konstablen, en mand der er lige så tavs som jeg selv og desuden Deres ældste bekendt, har besørget Deres oppasning. De går nu i land i Helsingør … bør jeg ikke for denne eftergivenhed, denne måske alt for samvittighedsfulde ordholdenhed, kunne gøre regning på, at De ophører med at forfølge mig?"

"Hvis kaptajnen behager at handle som en dåre, er det ikke dermed sagt, at jeg skal følge hans eksempel … Men skal vi ikke skilles nu – jeg tror, vore forretninger er afgjorte?"

"Slange!" sagde Albin rødmende, "så du ville bide i sidste øjeblik – du har altså ikke tænkt dig at holde det løfte, du gav?"

"Nødtvungne løfter er ingen løfter – jeg kunne give tusinde sådanne og dog bryde dem alle."

"Og hvis jeg nu betænker mig og overgiver Dem i lovens hænder?"

"Så skulle jeg uden synderlig anstrengelse glide ud af dem … Men er det værd at tale om sådanne dumheder? Du har ikke mod til at slæbe din lille drivhusplante for domstolen. Hvis du anklager mig, ville jo også hun, som var det eneste vidne … ha ha ha! … Jeg tror ikke, du befinder dig rigtig vel, kaptajn?"

"Ned med dig!"

Albin gjorde en foragtelig bevægelse med hånden. Men i det samme, mama styrmand med en abes behændighed havde svunget sig ned og fået fodfæste i båden, rakte hun et papir op, som hun havde glemt at overlevere kaptajnen.

Albin tog det, og efter at hans blik havde hvilet et øjeblik på det, kastede han det med afsky over rælingen.

Papiret indeholdt følgende ord:

> "Farvel og *på gensyn*!
> Min kærlighed, mit had er lige frisk – du kan derfor lade din fantasi more sig med at forestille dig, i hvilken skikkelse jeg næste gang lader mig til syne. Se dig om, hvor du går, hvor du ligger, hvor du sidder … dit trofaste genfærd forlader dig ikke … hendes tankers børn omsvæver dig uophørligt!"

12. På Kalmars red

En varm, strålende sommerdag lå over den gamle unionsstad og dens fæstningsmur mod søen, det langstrakte Øland. Allikerne kredsede i store flokke frem og tilbage omkring slottets spidshovedede bygning, dette skatkammer for det svenske riges blodige minder. De vingede skarers jubelskrig kunne nu om stunder fortsætte uforstyrret fra morgen til aften: de kunne trygt bygge og bo i de bekvemme glughuller, hvis hagebøsser og kanoner i fordums tid havde skræmt dem såvel som fjenden på flugt, og i dag syntes deres glæde mere højlydt end ellers, som de sværmede omkring i den rene, sommerklare luft.

Hvor de er rige og behagelige, disse følelser, vi oplever, når vi efter en lang sørejse genser de kyster, som, uden dog at være vort egentlige hjem, alligevel er os så dyrebare, fordi de i vor erindring genkalder os dette hjem, hvis trygge havn vi nu ved, er inden for rækkevidde!

Hvor ofte havde ikke Amelie under den trættende rejse sagt til sig selv: "Skal jeg vel nogen sinde gense Visbys ærefrygtindgydende mure … ak nej, jeg kommer aldrig derhen mere!"

Nu, endelig, var hun nær ved hjemmet, efter Kalmars gamle mure og tårnruiner var Visby ikke så fjernt, for Øland lå jo nærmest i dobbeltseng med Gotland, og mågerne her fremmanede billeder af de kære stære og deres små huse derhjemme. O, det var så herligt: hun var så godt som hjemme! Og aller lykkeligst følte Amelie sig ved tanken om, at hun nu

kunne forlade *Søfrøkenen*, som for nogle timer siden havde kastet anker på Kalmars red.

Men var Amelie glad, så var der andre, som ikke var det – Albin havde udsat den vigtige samtale til sidste øjeblik.

I dag skulle fruentimmerne for sidste gang være gæster ved en middag om bord på *Søfrøkenen*.

Fru Mørk ville allerede samme aften med sin datter gå ombord i en slup, som den følgende morgen ved daggry agtede sig til Visby.

Der var liv og bevægelse i både kahyt og salon.

Amelie var i utrolig virksomhed, Betty ligeså, skønt *hun* havde sine tanke både for og imod den lykke at blive sølivet kvit.

"Har det end haft sine store, rædsomme ubehageligheder," tænkte Betty, mens hun hjalp sin madmoder med at pakke ned, "så har det også haft sine små morsomheder, som vil blive afløst af en ikke ringe tomhed."

Men den, som ikke rørte sig, men sad sammenkrøben oppe i sofahjørnet uden at bestille noget, det var Rosa.

"Herregud, hvorfor skal du være så doven?" spurgte moderen, "jeg tror, det er din tur til at blive søsyg nu, da vi andre bliver friske! Gud være lovet, så snart skibet kastede anker, følte jeg mig som et helt andet menneske! – Nej, kære Betty, hvorfor tager du den flaske, det er jo kaptajnens! Se her, på denne side ligger det, du skal pakke ned … men jeg tror du er så klemt i Rosas grønne trøje, mit barn, at du næppe kan røre dig!"

"Jeg er aldeles ikke klemt!" sagde Betty noget fornærmet, for hun var præcis lige så spinkel som mamsell Rosa, og for at vise dette, begyndte hun nu at vende og dreje i så mange retninger,

at Amelie med et lille smil bad hende passe på, hun ikke kom til at skubbe alle de ting ned, der lå på bordet og sofaen.

"Hørte du ikke, jeg talte til dig, Rosa?" spurgte moderen efter denne lille afbrydelse med Betty.

"Jo, mama!"

"Nå?"

"Jeg vidste intet at svare."

"Vil du da ikke ordne dine sager? Du ved, at vi skal gøre et par visitter her i eftermiddag, og derpå gå om bord i god tid."

"Ak, søde mama, kan jeg ikke slippe for at gøre visitter?"

"Hvor vil du være imens?"

"Her naturligvis, til vi rigtig skilles fra fartøjet!"

Amelie rødmede stærkt. "Vil du blive alene her på *Søfrøkenen*, når din moder har forladt den? Du overrasker mig virkelig, lille Rosa!"

Rosa kastede sig om på den anden side.

Hun var ikke ligesom Hildur, men alligevel var det hende umuligt at holde tårerne tilbage. At forlade *Søfrøkenen* var at forlade et stykke af Himlen – ikke mere at se den elskede, var så godt som at give afkald på livet.

"Nej, jeg vil i det mindste have ret til at græde ud!" råbte hun næsten voldsomt.

Og dermed var det forbi med al den selvbeherskelse, Rosa hidtil havde pålagt sig overfor sin moder.

"Det mangler blot, at kaptajn Stangerling skulle komme nu!" sagde Amelie halvt fortvivlet. "Rosa, tænk om dine søstre kunne se dig nu – tænk, om Tekla kunne tro, at du …"

Det bankede på døren.

"Tillader fru Mørk, at jeg aflægger et afskedsbesøg?"

"Min bedste hr. kaptajn, jeg står netop … jeg er i begreb med at pakke …"

Sætningen blev ikke fuldendt, for Albin åbnede døren og trådte ind med en buket friske blomster – han havde selv været i land for at hente dem.

Efter at han med et dybere buk end sædvanligt havde hilst på fru Mørk, gik han hen til sofaen.

"Rosa befinder sig ikke rigtig vel," sagde Amelie undskyldende.

"Så vil disse blomster vist være velkomne. Deres duft er så opfriskende."

Og trods moderens nærværelse bøjede den unge kaptajn sig over sofaen og trykkede selv buketten i Rosas hånd, som han samtidig kyssede.

Ved synet af de skønne blomster, skænket af ham på denne måde, blandede der sig et smil med Rosas tårer, og uden at tænke på moderens forundring, rejste hun sig op og kærtegnede blomsterne.

Amelie svedte ordentligt.

"Lille Betty, du har vist noget at bestille inde hos dig selv … gå og få det gjort, for straks efter middagen er vi færdige!"

Betty fløj ud.

Hun havde ventet på denne frihed hele formiddagen og ønskede nu blot i sit hjerte, at "nogen" deroppe på dækket, som hun måske aldrig mere fik at se, måtte ane, at hun var ledig.

Betty kunne ikke gøre sig noget ærinde derop – nej, det havde hun ikke mod til. Desuden skulle hun jo bringe sit tøj i orden … men det ville være passende at synge en lille vise under arbejdet, af glæde over at være – i havn.

Og idet hun vendte op og ned på alt i konstablens lokale, hvor hun stod bøjet over køjen og pakkede ned i en lille kiste, sang hun den første sang, der faldt hende ind, og det var "Uglens vise":

"Katten hun er mit søskend'barn,
hun har så gode dage!
Men jeg, mit fule skarn,
se, jeg må stå tilbage.
Hvorhen jeg flyver, ud og ind,
river de alle i mit skind …
Må jeg ikke græde og tude?
Jo, jeg må tude!

Jeg ved, hvor der står et egetræ hult,
det står i provstens have,
men da jeg ville flyve derhen,
så jeg Per og Poul gå og grave.
De efter mig rendte med råb og skrig –
jeg måtte flyve det hul forbi!
Må jeg ikke græde og tude?
Jo, jeg må tude!"

Netop som de første toner af Bettys sang lød over sundet, kom konstablen vandrende med en alvorlig mine henne fra kabyssen med et fad hindbær.

Men ved den bekendte melodi gjorde han et så heftigt hop, at både fad og hindbær rullede hen ad dækket. Derpå standsede han brat og – om vi så må sige – indsugede hver en tone, mens hans ansigt og hele stilling røbede den største, mest rørende glæde.

"Polls drøm!" mumlede han sagte for sig selv – "nu ved jeg, hun er den rette!"

Og netop som visen hørte op, opfyldte Bas' store skikkelse den lille dør, men i begyndelse var det sådan med ham, at han af bare bevægelse ikke kunne få et ord over læberne, og han måtte nøjes med at stå og se på Bettys slanke liv og fine, nydelige former – for man kan vel ikke tro, at Betty havde hørt, at der var kommet nogen ned af trappen og nu stod i hendes dør!

"Jomfru Betty!"

"Kors bevares! … jeg hverken hører eller ser … men jeg har så travlt?"

"Ja så, man har travlt?"

"Forfærdeligt!"

"Jeg ville ellers takke jomfruen for den sang, som listede sig så glædeligt ind i mit hjerte og mindede mig om et og andet fra den tid af, da jeg var lille og legede i Hoberggubbens sovekammer."

"Ak ja, konstablen er jo også barnefødt på Gotland – men konstablen bryder sig ikke om det nu mere?"

"Gør jeg ikke? I lang tid havde jeg ligesom glemt det, men nu herefter – jomfru Betty tager mig ikke min oprigtighed ilde op, håber jeg – glemmer jeg aldrig Gotland og heller ikke den, der sang min kære, gamle vise. Herre Gud, hvor jomfru Betty har en køn stemme!"

"Å, det er vel ikke hr. Bas' mening?"

"Hvis jomfruen vil vende sig lidt om, ville hun nok se det på mig … men undskyld, at jeg er kommet så ubetimeligt – jomfru Betty har ikke tid til at vende sig om!"

"Det er snart gjort, og hvis det kan more konstablen …"

Bettys rødmende ansigt vendte sig nu mod den ærlige Bas, som med tårer i øjnene og hjertet på læberne fremsukkede:

"Åh herregud, hvem der bare havde mod, som man har vilje."

Betty lagde tørklædet, som hun havde i hånden, halvt sammen, men tabte det, tog det op igen, fingererede med det og tabte det atter, og dog fik konstablen ikke mod.

"Jeg må sandelig skynde mig – fruen kalder vist snart."

"Lille jomfru Betty!"

"Min kære konstabel – ak, når jeg blot vidste, hvad jeg skulle sige for at takke konstablen for al hans godhed og omhu for mig!"

"Har det været jomfru Betty så hårdt at se mig, siden hun taler om taknemmelighed?"

"Er man da ikke taknemmelig mod den, man gerne ser?" spurgte Betty.

"Jeg ved det ikke: jeg ved kun, at det har været den lykkeligste tid, jeg har haft i alle mine dage. Vel nærede jeg stor kærlighed til Poll, men nu er den for alvor rigtig slut!"

"Konstablen har vist et ømt hjerte!"

"Ja, det kan jomfru Betty være så vis på, som om hun allerede havde modtaget det til evig skænk og gave – men det var vel alt for dristigt at spørge, om jomfru Betty ville forsmå en så simpel present?"

"Som hr. konstablen kan tale – det kan da vel ikke være konstablens oprigtige mening?"

"Jo, det må Gud fader selv vide: det er min fulde mening! Men jomfru Betty stiller sig måske tvivlende for at vise mig, at jeg skal holde inde med den slags taler?"

"Men jeg er så ung: jeg er kun seksten år!"

"Jeg er næsten dobbelt så gammel, men det er da heller ikke så meget, lille jomfru, for en mand. Jeg er ung indeni – og hvis der ikke er andet imellem os, så … Men jomfru Betty kan da vist ikke holde rigtigt af mig?"

"Åh, konstablen har sådan en rar måde …"

"Tak for de ord, det var dog noget – men jeg kan vel ikke have fortjent, at jomfru Betty skulle nære nogen slags kærlighed til mig, og det gør hun vist heller ikke?"

Betty tav.

"Herre min Gud, hvor man bliver dristig ved denne tavshed! Jeg beder den lille jomfru være så rar ikke at holde det skjult, om hun har en smule til overs for mig, for herre Gud, jeg har ikke mange timer til overs til at passe på min lykke, men jeg har nok fri i eftermiddag, og det er så kønt at spadsere her i Kalmar, og den, der havde lov til det, kunne nok i al ærbarhed få talt ud med sin hjertenskær."

"Det er så længe siden, jeg har set grønne træer – der er vist mange af den slags derude?"

Nu var Bas på kendt grund.

"Søde Betty, jeg tror, vi forstår hinanden og at vi er på rette spor, og jeg er ikke den, der tror han kommer til at høre et ja-ord i første forsøg. Og om Betty ville kaste bare et lille blik i mine øjne, så vidste jeg, hvad jeg har at rette mig efter."

Betty prøvede på at kigge *en lille smule*, og Bas blev så tilfredsstillet, at han hviskede med bævende stemme, idet han lagde sin kraftfulde arm om Bettys slanke liv:

"Alt er godt: du har mig kær – og hvis du har det nu, så skal jeg vel sørge for, at kærligheden ikke skal dø ud … Måtte jeg ikke

begære ligesom en lille stadfæstelse?"

Betty, som den morgen, da hun *sov*, dog havde mærket, hvad der tildrog sig mellem kaptajnen og hendes unge herskerinde, kunne ikke være så enfoldig at misforstå meningen. Hun anså det måske for passende at vægre sig, at vende og dreje hovedet i alle retninger, men det hjalp ikke stort, og således blev Betty da fæstemø, forlovet med den rare og mandige konstabel på *Søfrøkenen*.

"Å jo, det gik dog!" tænkte hun. "Min lykke har jeg ikke sovet bort!"

"I eftermiddag, når jeg har talt med kaptajnen, opsøger jeg fru Mørk, som er dig ligesom i moders sted, og til efteråret har du mig i Visby for at begære dig til ægte af dine forældre. De siger vel næppe nej?"

"Det tror jeg ikke – jeg *ved*, at de vil sige ja til den, jeg selv har skænket mit hjerte."

"Må Gud være med dem for en sådan retfærdighed! Men et vil jeg sige dig, min kæreste: svigt mig ikke, for den sorg overlever jeg ikke igen! Og nu er jeg vel så lykkelig som et menneske kan blive her på jorden. Hvor kaptajnen vil glæde sig med mig … Gud give blot, han selv var sit mål så nær, som jeg mit!"

Men det var kaptajnen nu ikke.

Betty havde næppe lukket døren efter sig, før han vendte sig med flammende kinder mod Amelie, som indså, at hun ikke kunne undgå denne samtale, og derfor næsten mekanisk satte sig.

"Min kære fru Mørk," – nu stod Albin ved hendes side – "jeg tror ikke, at de følelser, jeg nærer for Rosa kan være Dem en hemmelighed, men lad mig blot tilføje, at disse følelser, som har haft år til at modnes, allerede til efteråret ville have bragt mig til Visby, selv uden dette lykkelige møde, der nu har afgjort vor skæbne nogle måneder tidligere … jeg vover at sige *vor*, eftersom Rosa deler mine følelser."

Albin valgte med vilje sine udtryk således, at Amelie, i det sandsynlige tilfælde af et afslag, forud kunne være overbevist om, at et sådant ville møde en lige så stor modstandskraft.

"Sagde kaptajnen afgjort?" spurgte Amelie, og en livlig rødme farvede hendes kinder.

"Ja, min bedste fru Mørk, jeg vover at benytte dette udtryk i håb om, at mine ønsker ikke heller hos min Rosas forældre skulle møde nogen modstand, da min stilling er sådan, at jeg kan tillade mig at bejle til Deres samtykke."

"Har Rosa kunnet give hr. kaptajnen nogen opmuntring?"

Ved disse ord bevægede Amelies blik sig hen til datteren, som med det rødmende ansigt bøjet over den store buket, lyttede uden at turde drage ånde.

"Hun har vægret sig ved at love mig sin hånd, et løfte, jeg heller ikke har kunnet fordre, siden dets opfyldelse beroede på hendes forældre; men efter en undvigen, der nær havde bragt mig til fortvivlelse, har hun ladet mig ane, og endelig se de dyrebare skatte, hun selv ejede ret til at bortskænke: sine følelser, sin tro – og disse skatte tilhører mig."

"Har du, Rosa," Amelie vendte sig nu om imod datteren med et udtryk, hvori smerte, medlidenhed og angst blandede sig,

"har du, som allerede var bundet ved det løfte, du gav din fader, vovet at forsikre kaptajn Stangerling om din tro?"

Rosa forlod sofaen og gik langsomt hen til den side, hvor moderen sad. Hun prøvede ingen udflugter, sagde ikke et eneste ord; men hun sank ned på knæ og lænede grædende hovedet imod moderens bryst.

"O, mit barn!" klagede Amelie, som nu næppe kunne holde sine tårer tilbage, "jeg havde dog for længst advaret dig!"

"Ah, nu forstår jeg Rosas ængstelige frygtsomhed," sagde Albin, "hendes frygt for dækket. Denne forbindelse var altså, inden der blev spørgsmål om den, fru Mørk så meget imod?"

"Tilgiv, hr. kaptajn, at jeg må være oprigtig! Allerede den første dag, vi kom om bord, lå hr. kaptajnens følelser åbne for mig, og så bittert det var mig at berøre en sådan genstand for dette barn, ville jeg dog lade hende undvige faren, for jeg vidste, at kaptajn Stangerlings ønsker aldrig ville vinde min mands bifald."

"Sig ikke *aldrig*, mama!" udbrød Rosa, idet hun løftede et blik til moderen, hvori den højeste smerte afspejlede sig.

Amelie løftede hende op og trykkede hendes hænder i sine – hun, som selv havde elsket så dybt, ja, sågar havde elsket en … o, dette var en forfærdelig stund: skulle hun fra sit barn, sin yndling, løsrive genstanden for så uskyldige, himmelsk rene følelser? … og dog, når hun tænkte på Arne, på Will, på de tunge forpligtelser, der påhvilede hende, i denne tid ene at våge over Rosa, måtte hun have mod til at frarive hende lykken.

Albin, som med stigende håb havde set Amelies kamp, men nu på hendes ansigt læste den bitreste håbløshed, kunne ikke

forklare sig, hvordan en moder, der elskede sit barn så højt, mægtede at modstå disse tårer.

"Tør jeg," sagde han efter et øjebliks tavshed, "spørge om, hvad det kan være hos mig, der i så høj grad har mishaget hr. grossereren? – Fru Mørk kan dog umuligt tro, at erindringen om den lille affære, vi havde sammen sidste eftersommer, skulle have avlet denne aversion?"

"Jeg ved ikke bestemt, hvad der tildrog sig ved denne lejlighed, men jeg nødes til at erklære, at min mand ikke let glemmer en, om nok så velbegrundet, fornærmelse."

"Han vil dog vel aldrig lægge nogle i oprørt sindsstemning udtalte ord i vægtskålen mod sit barns lykke? Og her kan jo så meget mindre være tale om *hans* afslag, som jeg endnu ikke har haft den ære at gøre ham noget tilbud."

"Det er heller ikke om dette afslag, jeg taler, for så vidt det angår kaptajnen personligt – fandtes der ingen anden hindring for Rosas lykke, kunne vi vel have håb om at besejre hans utilbøjelighed. Men enhver anden, der havde begæret Rosas hånd, ville jeg have givet det samme svar, som jeg med blødende hjerte ser mig tvunget til at give kaptajnen, nemlig et bestemt nej!"

"Et bestemt *nej*!" gentog Albin med blussende kinder, "er unægtelig let givet, men jeg håber, fru Mørk er overbevist om, at de følelser, Rosa har indgivet mig, er af en alt for stærk og ædel beskaffenhed til at lade sig afvise med samme lethed."

"Jeg kan ikke," svarede Amelie med en vis stolthed, "råde over hr. kaptajnens følelser, ej heller over min datters, men som en mands hustru, hvis vilje jeg i et tyveårigt ægteskab har lært at agte, bliver det ikke i dag, jeg unddrager mig den. Arne vil selv

disponere over sin datters hånd, og da Rosa har erkendt, at dette er en magt, mod hvilken *ingen* opposition gælder, så tror jeg, delikatessen fordrer, at vi anser dette emne for udtømt."

"Lad så være," sagde Albin med denne kulde, der stundom baner sig vej til læberne, når hjertet gløder af den vulkan, der brænder derinde, "lad så være … fru Mørk turde dog undskylde, at jeg om nogle måneder indfinder mig i Visby, for af hr. grossereren selv at modtage den dom, der nu er blevet mig forudsagt."

"Jeg ved virkelig ikke, hvorfor hr. kaptajnen skulle behøve at vente på den så længe. Siden hr. kaptajnen ikke holder det afslag, jeg som moder har givet, tilstrækkeligt, skal det sandelig ikke vare mere end et par postdage, inden kaptajnen får min mands svar gennem Stockholm."

Albin bukkede.

"Lad hr. grossereren ikke gøre sig den ulejlighed. Jeg kommer i ethvert tilfælde til Visby, når jeg har gjort næste rejse."

"Men er det delikatesse, hr. kaptajn?"

"Når det gælder om to menneskers hele jordiske lykke, ville al delikatesse og falsk skånsomhed være på sit urette sted – og her i min elskedes moders påhør, forsikrer jeg Rosa om, at kun døden kan hindre mig i at være hos hende i slutningen af oktober, måske også langt før! Og elsker Rosa mig, som hun selv er elsket, fornyer hun de løfter, jeg har modtaget."

"Det bestrider jeg, for hun er et barn, som endnu ikke kan handle for sig selv!"

"Nej, mama!" udbrød Rosa, som med stedse højere hjertebanken havde hørt Albins ord og hans faste forsikring, "nej, mama, jeg er ikke længere noget barn! Vel kan jeg være

barnagtig, men jeg ved dog, hvad jeg vil, når det gælder noget vigtigt. Jeg kan ikke elske nogen, sådan som jeg elsker Albin – derfor kan jeg heller aldrig blive ham utro. Når han kommer – tøvede han end lige så mange år som dage – skal han enten finde mig tro, eller også skal han finde den græstørv, hvorunder jeg hviler, for tvang hjælper ikke, hvor kærligheden findes!"

"O, tusind tak, min sjæls elskede, for disse ord, som jeg ved hos dig ikke er tomme!"

Og idet han glemte alt andet end sin kærlighed, udstrakte Albin sine arme, og Rosa kastede sig i hans favn med en tryghed, som om hun allerede var i sikker havn.

Amelie vendte sit hoved bort: hendes hjerte var sønderrevet, og da det var Rosas sidste salige stund i livet, nænnede moderen ikke at forstyrre den. "O, mit elskede barn, du kommer nok til at betale dette øjeblik med tusind andre, som ikke bliver så lykkelige!"

"Nu," sagde Albin endelig, idet han mandede sig op og lagde den elskede i moderens arme, "nu må jeg gå, for nu er jeg tryg for, hvad der end måtte hænde."

Ud på eftermiddagen, netop som Amelie, der nu var færdig med at pakke, stod rede til at forlade kahytten – Rosa var allerede gået ud i gangen – skød konstablen med et venligt: "Med forlov!" døren op, og da hun så Bas forsvinde ind i kahytten, var Rosa øjeblikkelig som ved et trylleslag inde i salonen.

"Jeg skulle netop til at opsøge konstablen," sagde Amelie med et venligt smil, "for jeg ved ingen andre, jeg kan vende mig mere

trygt til for at få disse uddelt blandt folkene." Hun rakte han et bundt sedler. "Konstablen er vel nok så venlig at påtage sig dette lille besvær?"

"Takker skyldigst: det skal blive forrettet efter Deres ønske! … Men det er sådan, at jeg engang i min tidlige ungdom havde sat mig i hovedet at købe mig et himmelblåt sjal med stjerner på … for det har nu altid været min tanke, at kærligheden er himmelblå, hvis man ellers kunne sætte en farve på … men det blev der ikke noget af dengang, ligesom der heller ikke blev noget af noget andet."

"Hvor i Guds navn," tænkte Amelie, "skal dette dog føre hen til? Det er en sand Herrens nåde, at vi med al den kærlighed er kommet hjem i god behold."

"Skulle ydmygst spørge," fortsatte Bas, "om min fortrolighed bliver taget ugunstigt op?"

"Nej, vist ikke, min bedste konstabel, men jeg fatter ikke rigtig …?"

"Åh, men herre Gud, det er ganske let at forstå! Stjernesjalet er nu gennem nogen tid igen begyndt at spøge for mine øjne, og nu var det så mit ærinde at spørge, om fru Mørk ville have noget imod, at jeg, når jeg finder det, køber det og giver det til lille Betty, som jeg tror vil være vel tilfreds med den gave, eftersom hun allerede har gjort mig den ære at modtage en anden present."

"Af hvilken slags da?" spurgte Amelie, ude af stand til skjule et lille smil.

"Dette her," sagde Bas og slog sig med en værdig og fornøjet gestus på brystet; "og jeg håber da, at fruen ikke finder, at hun

har gjort noget forkert derved, for hun kunne vel have haft en dårligere smag, når jeg selv skal sige det."

"Jeg klandrer skam ikke hendes smag, min bedste konstabel, og jeg håber og regner med, at Bettys forældre vil synes om hendes valg. Men da jeg kun er Bettys madmoder, har jeg ikke ret til at give noget bestemt samtykke."

"Det er som det skal være, men jeg skal skrive et brev til dem, og eftersom min kaptajn – jeg beder fruen lægge sig dette på minde – den prægtigste, hæderligste og dygtigste karl, der nogentid har slidt en dæksplanke, holder mig i nogen agtelse, og skylder Betty tak for en heldig håndsrækning, hun har givet ham, så har han for nylig lovet mig en net lille kapital som brudegave til Betty. Jeg står heller ikke selv sådan helt på bar bund, og derfor beder jeg ydmygst fru Mørk om at holde såvel det ene som det andet op for øjnene af Bettys forældre. Så vil de vist ikke sige nej."

"Vær forsikret om, min gode konstabel, at jeg skal holde mig til sandheden – for det er vist det eneste, der behøves. Og det kommer for resten heller ikke på tale, at Betty skulle forlade *vort* hus uden en medgift!"

"Jeg takker allerydmygst! Men nu har jeg endelig en sidste lille anmodning, som det påhviler fruen alene at love, og hvis jeg under rejsen har været til nogen ringe nytte, vil den nok blive opfyldt."

"Hvad da?"

"At jeg får lov at have jomfru Bettys selskab på en lille spadseretur her eftermiddag: det lyster hende at sidde i det grønne, og jeg har nok et og andet at sige hende, som jeg endnu ikke har nået."

"Kun alt for gerne! Så snart Betty har sørget for at vores sager er kommet om bord og ordnet lidt i vor kahyt på sluppen – hvorved jeg er sikker på, konstablen vil være hende behjælpelig – er hun fri helt til i aften."

Dybt bukkende, takkende og skrabende gik Bas baglæns ud gennem døren, og da hans rolige skridt hørtes inde i salonen, trak Rosa sig tilbage fra sin elskedes favntag.

"Nu, nu," hviskede Rosa, og en smertelig iling fo'r gennem hende, "nu … er det slut – skal vi gense hinanden her eller … der oppe?"

"Først her, min elskede, siden hen der oppe, for hverken tid eller evighed skiller elskende hjerter!"

Albin kunne ikke ane, at de netop nu med hastige skridt nærmede sig en mægtig afgrund, der kunne opsluge alting.

"O, jeg kan ikke gøre for," sukkede Rosa, "at der lægger sig en gruelig angst på min sjæl! Et brev fra dig får jeg sikkert ikke lov til at modtage, men når konstablen skriver til Betty …"

"Det er hårdt, når man skal benytte sådanne udveje – men det kan ikke nytte: du skal få breve, som kan hjælpe dig at forkorte ventetiden."

"Og når du kommer … hvis noget frygteligt er sket, hvis tusinde frygtindgydende hindringer har stillet sig imellem os?"

"Så går du om bord på mit skib, og vi sejler til Norges kyster: der kan man blive viet uden så mange omstændigheder."

"Min Gud, hvad er det, du siger … ak, det er ikke din mening … Og dog … hvis der ikke er anden udvej tilbage …"

"Rosa, Rosa!" lød nu moderens røst.

"Hør, moder kalder … Gud, hvorfor skal jeg lide så meget, være her en hel aften uden at se dig … Men ikke til Norge: det

var der, moder havde så mange sorger …"

"Rosa, Rosa!"

"Ved Norges kyst – har hun altså …"

Men nu lød for sidste gang den moderlige kalden. Endnu et favntag, en omfavnelse der skulle var for både livet og døden – et kys så hedt, at ingen kulde kunne afkøle de følelser, der flammede i det – et blik, ikke kun i øjnene, men i hjertet … og alt var forbi!

Ved solens opgang afgik sluppen til Visby.

Fra *Søfrøkenen*s dæk viftede to lommetørklæder, fra sluppen lige så.

Straks efter udspændte skibet sine sejl. Men kaptajn Stangerling glemte aldrig Kalmars red.

13. Hjemkomsten

"Min opfindelsesgave er udtømt. Han har hverken kraft eller vilje mere – snart er det vel helt ude med ham!"

Det var Tekla, der sagde disse ord til sin fader, som sad ved siden af hende på en lille sofa lige overfor en hvilestol, hvor skelettet af et menneske lænede sig i en halvt liggende stilling mod nogle opstablede puder.

Holgersen besvarede blot sin datters ord med et dybt og tungt suk.

Selv så han heller ikke ud til at have megen livskraft tilbage: der lå en dødskamp i enhver muskel i hans ansigt. Han måtte have lidt uhyre meget – og dog, når man sammenlignede ham med den gennemsigtige skikkelse i stolen, kunne man næsten mene, at hvis denne stod med den ene fod i den åbne grav, så befandt han sig endnu på manddommens faste land.

Siden den stakkels Will mistede den sol, som varmede og oplivede ham, var der gået en tæring gennem hans sjæl. I den første måned holdt han sig dog ved en vis magt. Snart stod han i hele timer på Rosas yndlingsplads, Visborgs ruiner, og stirrede ud over havet, snart lå han i gluggen på Jomfrutårnet og tænkte på de tider, da han hjalp Rosa at bygge mosbænken og snart vandrede han med Rolf omkring i de øde ruiner, hvor han de hundrede gange studerede de små breve, som Rosa havde sendt til ham fra det fremmede land. Men snart formåede de døde bogstaver ikke mere at give næring til den hensygnende sjæl, hvis liv lidt efter lidt slukkedes, og jo mere sløv og tom den blev, des mere sank også kroppen sammen.

Han ville ingen føde nyde, og kun ved tusinde forskellige opfindelser lykkedes det at få ham til at fortære så meget, som fordredes til at opholde den blafrende flamme. Han havde allerede længe været ude af stand til at forlade værelset, hvor han lod sig håndtere næsten som en ting, uden at røbe den mindste følelse af hver taknemmelighed, glæde eller sorg, lige meget hvad man gjorde for ham.

De fornyede tegn på, at Rosa snart ville komme hjem gjorde heller ingen virkning. Han syntes at have opgivet håbet om at se hende igen, og mente formodentlig, at man havde narret ham med de billeder af lykke, man havde foregøglet ham.

Kun en eneste menneskelig følelse syntes han endnu at havde tilbage: kærligheden til Rolf.

Men også Rolf var mismodig, og lå sammenkrøbet ved sin herres fødder, lige så stille og ubevægelig som denne. Men gjorde Wills matte hånd, der sædvanligvis hvilede ubevægelig på Rolfs hoved, en bevægelse, da rørte også Rolf sig, og fæstnede med et forskende blik øjnene på sin herre. En svag rysten på Wills hoved besvarede Rolfs spørgsmål, og de sad så der sammen, som en lille afsondret gruppe, ingen kunne betragte uden at fatte en dyb og vemodig interesse.

Holgersen selv havde været utrættelig i at pleje og opmuntre Will, så længe det var muligt, og Teklas tålmodighed var næsten lige så eksemplarisk.

Tekla var i denne tid blevet *meget* for sin fader: han havde overvundet sin frygt for hende, hun sin tavse afsky for ham. De havde lidt, sørget og bedt sammen, og ofte var det Teklas stemme, som med stærkere ord, end Amelie kunne finde, havde ført den livstrættes sjæl til randen af nådens kilde, hvor han

kunne drikke af den livgivende flod, indtil han atter, styrket og husvalet, tog korset på sin skulder og gik fremad, skønt han dog stadig med længsel ventede den stund, da dødens engel ville åbne porten til det ukendte land, som han snart tragtede efter, snart veg tilbage for.

"I dag har jeg hverken fået et smil, et blik eller en eneste bevægelse af ham," sagde Tekla. "Jeg kunne have lyst til at hente Rosas dukker fra Elfhagen – måske ville der kunne udvirkes en rystelse ved synet af disse barndomsminder."

"Der må være liv og blod i det, der skal formå at bevirke en sådan rystelse," sagde Holgersen; "dukkerne er stumme og døde som han selv – han vil ikke engang se på dem."

"Men jeg vil dog forsøge – først vil jeg spørge ham, om han ikke har lyst til at se Rosas dukker."

Tekla gik nu hen til Will, berørte hans pande og blev ved at se så stift på ham, at han endelig måtte åbne de matte øjne, men det var ikke muligt at få ham til at holde dem åbne så længe, at der kunne gøres noget tegn: øjenlågene faldt atter tungt ned over de tågede sjælespejle, som ikke opfattede et eneste billede eller udtryk.

I samme nu hørte man lette skridt flyve gennem det ydre værelse. Døren sprang op, og Hildur skreg højt, næsten åndeløs af glæde og løb:

"De er her! De er her!"

Will var ikke bevidst om, at han blev ladt alene, men på grund af Rolfs heftige skraben og skubben løftede han endelig hovedet en smule. Rolf sprang da straks hen til døren og tilbage igen, som ville han opmuntre sin herre til at gøre sig selskab. Denne

fulgte dog ikke kaldet: han så med sløv forundring på hundens utålmodige bevægelser – det var alt.

Men ved den første lyd: "De er her! De er her!" havde Holgersens sjæl, idet den rystede det tunge gravstøv af sig, endnu en gang følt sig gennemtrængt af den samme flammende ild, der luede i hans blod, da han for tretten år siden modtog Amelies fornyede løfter.

Nu blev hun ham skænket for tredje gang, og i den lidenskabelige heftighed, hvormed han knugede hende, den eneste, han nogen sinde havde elsket, til sit bryst, lå så meget af en henrundet ungdoms fulde liv og kraft, at Amelie først senere, da følelsens første heftige udbrud var ovre, blev i stand til at iagttage den hærgende virkning, som disse tre måneder havde frembragt på hendes mand.

"Jeg havde snart ikke holdt det ud længere!" hviskede han. "O, sig mig, er også du blevet martret af længsel – var jeg endnu noget for dig?"

"*Noget*, Arne … var mit hjerte ikke altid hos *dig* … bliver det ikke altid hos dig?"

"Hvor det gør godt at høre disse ord! Amelie, det var godt, at du kom. Nu skal din kærlighed holde mig i live til alt er blevet så godt, som det kan blive."

Ved denne hentydning gik et dybt suk over Amelies læber, hun vidste, at det ikke ville blive godt, men idet hun opsatte det til en anden time, spurgte hun nu efter Will.

"Du skal få at se! Sorgen har grebet ham så hårdt, at han har brug for et sikkert håb, og de skal vi ikke lade ham vente længe på: hendes hjerte vil gribes af ømme følelser ved hans lidelser."

Mens begge ægtefællerne udvekslede deres hjerters følelser, lå Rosa først i Teklas, så i Hildurs arme. Derpå var det Hildurs og Teklas tur til at hvile ved deres elskede og elskende moders hjerte, mens Rosa sluttedes i sin faders favn.

Men vi vil forbigå disse første øjeblikke, hvorunder man næppe når at føle, eller blot ane, hvilken forandring nogle få måneders adskillelse kan medføre for alle parter.

Rosa var den første til at gøre denne erfaring.

"Ak," råbte hun, "hvor det var herligt, da vi igen fik øje på de gamle ruiner, stærekasserne, blomsterne, flagstangen og alt det andet! … Men Herre Gud, hvor er da min rare, kære Will henne?" vedblev hun, utålmodig efter at komme til at hilse på sin barndoms legekammerat, sin ungdoms fortrolige. "At han dog ikke er her – men han ved nok ikke, vi er hjemme."

"Mit barn," sagde faderen og antog med vilje en imposant tone, "du vil sikkert med stor smerte erfare, hvad din lange fravær har kostet den stakkels yngling, hvis liv uden dig er intet."

Men den dybere mening af disse ord gik Rosas øren forbi.

Det var hende så bekendt, at Will holdt af hende og måtte have savnet hende, at de ikke kunne vække andre tanker hos hende, end den, at hun måtte skynde sig til ham for som vanlig at forsikre ham om, at "Rosa stadig elskede sin rare Will højt".

Og da hun hørte, at han befandt sig på den anden side af væggen, ilede hun øjeblikkelig til det værelse som var indrettet til Will.

Faderen fulgte Rosa i hælene. Amelie, med sine kære døtres hænder i sine, kom lidt bagefter, for Tekla ville gerne – i al hast – have underrettet hende om den arme drengs tilstand.

Da Rosa trådte ind og så Wills spøgelse ligge der i den store lænestol, udstødte hun et skrig og blev stående ganske ubevægelig.

Det var ikke blot deltagelse i Wills lidelser og bestyrtelsen over den voldsomme forandring, der rystede hende så heftigt: det var en tanke, en anelse, som ingen kunne gætte – det var et forfærdeligt lyn, der slog ned i hendes hjerte og næsten knuste det.

Will forsvandt for Rosas syn.

Det var ikke ham, hun så. Det var Albin, blegnet i døden! Det var jo hans, denne pande, denne mund, disse øjenlåg, denne fint buede næse – ja, hele denne skikkelse var hans, ikke sådan, som da hun sidst skiltes fra ham, fuld af livskraft, spændstighed og mod, men sådan som han måske snart skulle blive, hvis enten den forsmåede kærligheds dolk traf hans bryst eller den forræderiske havfrue trak ham ned til sig og lod hans varme hjerte stivne i sin favn.

Ingen tvivlede dog om, at det var smerten over Will, som således greb Rosa.

Holgersen og Tekla byggede store forhåbninger på denne stærke bevægelse. Amelie så blot et svagt håb deri. Hildur tænkte kun på, hvad hun så, for hun vidste intet om den skæbne, der var bestemt for Rosa.

Ingen ville forstyrre det forventede indtryk ved at forberede Will på overraskelsen, men Rolf tumlede sig om sin herre så længe, indtil denne, som man havde regnet med, endelig måtte opløfte det trætte blik.

Med dyb interesse blev dette blik fulgt af alle.

Øjenlågene sank ikke straks slapt ned, som de plejede: de "tågede sjælespejle" antog efterhånden et bevidst udtryk, på kinderne sås en svag rødme, i lemmerne en let bæven. Livet arbejdede i ham, og under dette arbejde var blikket ligesom fastvokset ved Rosa.

Nu blev han på en gang ligesom berørt af et mægtigt elektrisk slag.

Han havde formodentlig troet at drømme, men nu opvågnet til vished, rejste hans sig og slæbte sig hen til Rosas fødder, og under strømmende tårer og forunderligt skærende toner – glæde, kval, fortvivlelse og henrykkelse ville udtrykke sig i dem – omfattede han den unge piges hænder og fødder med kærtegn, vilde og heftige som en tro hunds ved gensynet af sin herre, og havde man ikke set to skarpe flammer brænde i hans øjne, skulle man have troet, at han også ville have været tilfreds med de samme små kærtegn til gengæld, der gives disse menneskenes mest trofaste venner.

Rosa, hvem dette vækkede af de tanker, der for nogle øjeblikke siden havde ført hendes sjæl langt bort fra Will, så nu hele den trøstesløse elendighed, hans person frembød, og idet hun adlød sin naturlige følelse, bøjede hun sig ned og slog sine arme omkring hans hals.

Men næppe havde ynglingen følt hendes ånde på sin kind, hendes lokker på sin pande, før lidenskabens voldsomhed gav hans udtærede lemmer kraft og hans blod ild; hans svage arme holdt op med at være svage og rullede sig som lænker omkring Rosas slanke liv; hans læber ville søge hendes, mens hans bliks fortærende brand pludselig oplyste hende, som nu havde lært at

forstå disse blikkes betydning, om hele den forfærdelige virkelighed af Wills følelser.

Med en rædsel, som var uden ord, men desbedre udtrykte sig i gebærder, stødte hun Will så heftigt tilbage, at han sank tilbage mod stolen, og hverken hans tårer, hans vilde tuden – for nu kunne lyden ikke lignes ved andet – eller hans udstrakte arme formåede at fremkalde spor af medlidenhed på Rosas ellers så milde ansigt.

Hun stod stum, med bølgende bryst og rødmende kinder.

Hvis Will havde lov til at fornærme hende sådan i hendes forældres nærværelse, så lå der også noget frygteligt til grund, og havde hun med salig henrykkelse læst kærlighedens sprog i Albins øjne, blev hun betaget af en så uovervindelig modbydelighed ved at læse det i Wills, at det næsten var had, der nu afløste det forrige venskab. Ingen måtte elske hende uden den eneste … men, o Gud – en pludselig dødskval berørte hendes hjerte – hvis det var for *Will*, for den stumme Will, hun skulle bevare sin tro! Rosa var nær ved at segne til jorden.

Den dybe tavshed, som hidtil havde hvilet over dette optrin, blev afbrudt af Arne, som trak Amelie til side.

"Hvad vil dette sige! Hvorfor forstår hun *nu* – hvor har hun fået den kundskab fra?"

Amelie skælvede – det var noget græsseligt, hun læste i sin mands blik.

"For Guds skyld, berolig dig, min ven! Du vil dog ikke forbitre vort første gensyn ved at berøre en genstand, som vi bedst afhandler i enrum."

Tekla havde imidlertid skyndt sig hen til Will.

Det var hende, som atter hjalp ham op i stolen, som lod hans matte hoved hvile mod sit bryst, og som sagde til Rosa med et blik fuldt af dyb misfornøjelse:

"Er det sådan, at du behandler den, der har givet dig sin hele sjæl, sin hele tankekraft, og som uden tvivl nu vil dø af smerte over din kulde?"

"Min kulde?" gentog Rosa og så på Tekla med et blik, der var helt og holdent fri fra den afhængighed, som tidligere altid havde været i det blik, hvormed hun besvarede en af Teklas bebrejdelser – Tekla, som jo var Rosa så overlegen i forstand, at det aldrig kunne være muligt, at noget hun sagde, var forkert.

Ved Rosas ord, udtalt i et tonefald af overraskelse og fortrydelse, mødtes Teklas og Hildurs øjne for anden gang. De havde første gang mødtes med et udtryk af dyb undren, da Rosa så skånselsløst stødte Will fra sig, og nu sagde disse øjne til hinanden: "Der må være sket store ting, siden Rosa er blevet sådan, og taler i denne tone og med en sådan sikkerhed!"

Men alt dette gik så hurtigt, at der næppe var forløbet et sekund, før Tekla svarede:

"Hvorfor undrer disse ord dig? Har nogle måneder været dig nok til at glemme det forhold, hvori du har stået til Will i årevis – et forhold, du selv har opmuntret?"

"Hvis jeg," sagde Rosa, "har, som du siger, opmuntret Wills følelser, så er det – og det var let at forstå – sket af en barnlig uvidenhed, som ikke begreb, hvad den gjorde. Men du, som altid lod mig vide, når jeg handlede uret – hvorfor gjorde du mig ikke opmærksom på noget i dette tilfælde? Eller har du været lige så blind som jeg – er du det måske endnu? Ser du

ikke, at Wills følelser er af en slags, som jeg ikke kan lide at se, siden jeg nu forstår dem?"

Faderen stod med et vidt opspilede øjne. "Amelie! Amelie!" Han kunne ikke sige mere.

"Du er undergået en mærkelig forandring," sagde Tekla, og hendes stemme forrådte en bevægelse, der var ubegribelig for både Hildur og Rosa, men ikke for faderen og moderen, som vidste, at Tekla lige så inderligt som den ulykkelige forbryder selv havde knyttet sine forhåbninger til denne forsoning.

"Ja, jeg erkender, at jeg er undergået en forandring, men mærkelig kan du ikke kalde den, Tekla … jeg kunne jo ikke altid blive ved med at være et barn?"

Idet Rosa sagde disse ord, tog hun Hildurs arm og sagde med et bønligt blik til moderen:

"Må jeg gå nu, mama?"

"Hvis du *kan*!" svarede Amelie, idet hun fæstede sit blik på Will, som sad der som en vanvittig og stirrede snart på den ene, snart på den anden.

"Ingen må tro, at jeg ikke holder af Will; ja, jeg lider for ham" – Rosa kunne ikke tilbageholde en svag skælven, idet hun så på den ulykkelige yngling – "men hvad trøst har jeg vel at give? Alt, hvad jeg kan gøre for ham, vil kun forværre det onde – nej, jeg kan ikke være her!"

Hun ilede ud, og trak Hildur med sig.

"Det værste, det jeg så meget har frygtet, er altså indtruffet!"

Holgersen havde ikke hjerte til at såre sin kone med bebrejdelser, men i hans øjne læste hun tydeligt disse ord: *Du ser nu, hvor urigtigt du har handlet i at modsætte dig mit ønske, den gang det kunne opfyldes uden vanskelighed!*

"Nej, se hans blik!" sagde Tekla, idet hun vinkede sin fader og moder nærmere. I den lange tid, hun havde beskæftiget sig med at passe Will, havde de forskellige grader mellem liv og døsen, som var blevet hende åbenbaret i hans øjne, fået hende til med dyb interesse at følge udviklingen i hans sjæls- og kropssygdom. "Se efter, om dette blik indeholder det mindste glimt af åndsnærværelse. Tænk hvis … nej, jeg tør ikke tænke på det!"

"Ja, *det* var lige, hvad der manglede!" bemærkede Holgersen. "Skal jeg da også have på min samvittighed at have bragt ham fra forstanden!"

"O, nej, nej," udbrød Amelie i et tonefald, der ville trøste, skønt hun selv i øjeblikket havde mere brug for trøst end nogen anden. "Tekla tager fejl: dette blik indeholder ingenting, der kan berettige nogen til at tro, at han ikke er bevidst om sin smerte!"

"Men smerten vil få ham til at gå fra forstanden, hvis han ikke allerede er det!" fortsatte Holgersen, og trådte med den fortrolighed, som i den sidste tid var opstået mellem ham og ynglingen, hen til Will for med livlige tegn at tilkendegive, at Rosas optræden kun var en følge af hendes ængstelse, og at hun snart ville blive som før.

Men han kunne med øjne og tegnsprog give al den trøst, han ville: Will sad der så sløv og fraværende, at man tydeligt kunne se, at hans formynders anstrengelser ikke rørte ham mere end en sten.

"Lad mig prøve!" sagde Amelie.

Hun tog Wills hoved mellem sine hænder og holdt det ind til sit bryst, hendes tårer flød på hans pande, hendes kærtegnende hænder klappede de afmagrede kinder, han havde jo altid haft

hende så kær – men intet viste, at han fik noget ud af disse tegn på en øm moders varme deltagelse. Hun viste ham ved tegn, at Rosa havde være meget syg, og at hun derfor ikke lignede sig selv.

Will reagerede ikke.

Han var en maskine, han var ingenting, og efter endnu et par forsøg sank han sammen som et luftvæsen, der kun i nogle få timer mægter at iklæde sig og opretholde det jordiske hylster for så på et bestemt klokkeslæt atter at nedsynke i sin grav. De gulnede øjenlåg faldt tungt ned over disse øjne, der nys havde glødet med en jordiske lidenskabs mægtige ild – hans åndedrag forsvandt næsten – den stummes ånd syntes at være flygtet derhen, hvor selv de stumme udtrykker deres følelser og finder svar på dem.

En forfærdet tavshed opstod.

Kun Rolfs sørgmodige klage og hans skraben på sin herres fødder brød den.

14. En læges dom

"Tvært imod!"

"Siger hr. doktoren dette 'tvært imod' af virkelig overbevisning, og ikke blot for at berolige mig?"

Amelie var alene med den tilkaldte læge.

"Fru Mørk knytter altså en meget alvorlig mening til dette ord?"

"Ja, det ved Gud! Jeg ved, at læger sommetider giver håb, hvor de selv kun nærer et ganske ringe; men her" – Amelies kinder dækkedes af en dyb rødme – "her er det vigtigste at få sandheden at vide."

"Nuvel, jeg skal så forklare mig tydeligere. Efter min overbevisning skal, trods hans nuværende svaghed, denne krise, i stedet for at slå ham ihjel, netop redde dette liv, der er så nær ved at slukkes, hvis den yderste påpasselighed og varsomhed iagttages."

Der opstod et par øjeblikkes stilhed.

"Hr. doktor!"

"Frue?"

"jeg tror, det er nødvendigt at være fuldstændig oprigtig!"

"Det tror jeg også, og for at springe over omsvøbene, skal jeg sige, at jeg, som har passet ham siden begyndelse af denne melankoli, var beredt på lidt af hvert, når genstanden for hans voldsomme passion igen viste sig, men jeg var ikke forberedt på, at krisen ville blive *så* heftig."

"Ak, den kunne ikke andet: han, der ikke er nogen selvbeherskelse mægtig, afslørede hele styrken af de følelser, som udgør hele hans tilværelse, og …"

"... og hun?"

"Ja, hun, som for første gang indså, hvad dette rettelig var for følelser, stødte ham fra sig med afsky."

"Jeg forstår."

"Nuvel, hr. doktor, hvad er der så nu at gøre?"

"Det beror ganske på den vigtighed, der tillægges det arme væsens liv. Jeg føler, at han har næret et bestemt håb om at se sin til afsind forstyrrede kærlighed kronet med den højeste lykke, nemlig at få den han stræber efter til ejendom."

"Min mand har altså nævnt ..."

"Ja, han har betroet mig, at han har delagtiggjort ynglingen i denne – vel jeg tillade mig at sige – mere ædle end just kloge beslutning, for klogt var det ikke, når han ikke havde bedre borgen for sin datters beredvillighed end hans egen vilje og den søsterlige ømhed, hun har vist sin barndomsven."

"Ville da Wills kærlighed, efter hr. doktorens mening, ikke have nået denne forfærdende styrke, hvis han ikke havde haft noget håb?"

"Den kunne visselig have nået den samme styrke, men virkningerne havde været anderledes: han kunne jo ikke miste, hvad han aldrig havde ejet eller drømt om. Men lad os tænke os – hvis vi kan – til et væsen, hvis hele, måske for ham selv ufattelige, tilværelse er koncentreret i en eneste følelse, et væsen, hvis fysiske og åndelige liv, forenet med det spinkleste bånd, beror på dennes fuldbyrdelse – lad os tænke os ham, isoleret fra alt, ensom i sit eget indre, stadig søgende lykken, eftersom begæret efter denne er det eneste han klart kan fatte ... bedraget, narret i sit eneste håb ... han må da dø, eftersom hele hans livskraft har koncentreret sig i denne farlige lidenskab."

"O min Gud, hvor gyseligt!"

"Ja, det er det virkelig, og hvis De synes, jeg overtræder grænsen for en læges frihed, så husk, at den arme døvstummes sygdom ikke kan behandles som en blot og bar fysisk sygdom: den har sin rod i hans sjæleliv."

"Og, hvis det var tænkeligt, at Rosa skulle kunne overtales til at adlyde, eller at hun af medlidenhed," rettede Amelie sig selv, "skulle ville ofre sit liv for sin barndomsven, så ..."

"Så ville han atter blive til menneske, livets ånde ville atter trænge ind i det forstenede blod – med et ord: han ville blive frelst."

"Men hun, hun?"

"Jeg har ikke mere at tilføje: jeg har sagt, hvad min pligt pålagde mig, da jeg blev bedt om det – hvilke interesser, der her er de vigtigste, ligger helt og holdent uden for min formåen at bedømme, endsige ane."

"I sandhed, et forfærdeligt valg!" Amelie så med et ængsteligt udtryk på lægen, hvis ansigt atter havde antaget sin forrige udtryksløshed – han var nu igen kun læge.

"Jeg indrømmer det, men kan kun tillægge, at ligegyldigt hvordan det så falder ud, har denne samtale mellem os aldrig fundet sted, uanset om udfaldet bliver graven eller brudeskamlen for den ulykkelige yngling."

"Endnu et ord, doktor, kun et, på ære!"

"Nej, min gode frue, råd kan jeg ikke give, og som læge har jeg, på ære, intet mere at tilføje."

"Det er ikke noget råd, jeg havde i tankerne at afkræve Dem: jeg vil blot have besvaret et spørgsmål, som jeg stiller hr. doktoren som menneske."

"Nå?"

"Ville hr. doktoren anse det for … for …"

Amelie manglede mod til at fortsætte: det var alt for stort, det ansvar hun, for nogle øjeblikke overvundet af moderkærligheden, ville lægge på *sin* samvittighed.

Doktoren så på hende med et blik, hvis eneste udtryk var et spørgsmålstegn.

"Jeg er moder," fortsatte Amelie, da hun havde samlet sig en smule sammen, "og denne, den helligste af alle titler på jorden, gør mig sikker på ikke at blive misforstået, når jeg nu spørger doktoren, om han finder, at jeg ville pådrage mig en stor skyld, hvis … hvis jeg undlod at nævne for min mand, hvad vi her har talt om?"

"Siden fru Mørk har ønsket min mening i denne sag, så er min tanke den, at fruen gennem sin tavshed ville forskaffe sig en nagende smerte i al fremtid. Det er jo i det mindste muligt, at *hun*, der alene kan redde Will, også vil gøre det, og gør hun det *ikke*, så er dog deres pligt opfyldt, som har indgivet ham det håb, han bukker under for."

"Tak for Deres oprigtighed – jeg havde jo dog nok alligevel ikke handlet i strid dermed."

"Og når han i morgen" tilføjede doktoren, "vågner op af den søvn, hvori han nu er faldet, så bør han ikke se nogen anden hos sig end den, der så længe har plejet ham med ømhed: jeg mener mamsell Tekla, for så vidt der ikke til den tid er blevet fattet nogen for ham gunstig beslutning."

"I så fald burde måske Rosa …"

"… sidde ved hans seng – ja, det ville sikkert virke velgørende. Men ingen anden forklaring end hvad blikket og opførslen kan

give. Det vil han begribe, det bliver hans lægedom, for da vil viljen til at leve atter vågne."

Nogle minutter senere var lægen forsvundet. Men i Amelies bryst lå en hel verden af bekymringer.

Den foregående samtale var blevet holdt i Amelies private kabinet. Det var kun ved sovekabinettet skilt fra det, hvori Will lå på den seng, som han måske aldrig skulle forlade mere.

Nogle minutter var forløbet. Da hørte den beklemte kvinde sin mands skridt. Hun væbnede sig med hele sit mod, med hele sin styrke – begge behøvedes, nu da det pålå hende at underrette ham, ikke blot om lægens erklæring, men også om den store modstand, hans plan havde fundet i Rosas kærlighed til den mand, som den skælvende forbryder frygtede mere end noget andet menneskeligt væsen på jorden.

Holgersen trådte ind.

Uden et ord tog han sin hustru i favnen, og hun var taknemmelig for dette korte pusterum.

"O, du elskede, evigt elskede kvinde, om jeg ikke havde fået dig tilbage, hvad var der da blevet af mig! Hvad bryder jeg mig om guld, hvad tager jeg mig af, at man siger: 'Den rige grosserer Mørk står til en stor arv' … jeg bryder mig kun om dig og det store udsoningsarbejde – jeg mener ikke kun Wills lykke, men *enhver* udsoning."

"Gud være lovet, at du udstrækker det så vidt, min Arne; det er lifligt for mig at høre!"

"Jeg strækker det så langt ud, jeg kan. Jeg har hensat Olaus Erlandsson i omstændigheder, som han aldrig havde kunnet

drømme om: han fører nu eget skib, købt for mine penge – jeg vidste, at den nyhed ville glæde dig, når du kom hjem."

"Mere end jeg kan udtrykke det!"

"Og mange, som ikke ved, hvorfra hjælpen er kommet, har jeg understøttet; jeg har sendt store pengesummer til brandskadede, til enker efter forulykkede sømænd på flere kyster; jeg har hjulpet en ærlig købmand på fode igen – med andre ord: jeg har hjulpet, hvor jeg kunne. Er du glad, og tror du, det kan gælde for et lille afdrag på den store gæld?"

"Troede jeg ikke det, så vidste jeg ikke, hvor uendelig Herrens nåde er: han vil vist være barmhjertig mod dig."

"Det vil han, når vi nu blot får det vigtigste i orden. Gud ske lov, at ynglingen nu sover roligt … der var vel ikke nogen fare, sagde doktoren?"

"Han gav mig håb."

"Hvis han var død i den stund," fortsatte Holgersen med en stemme, der rystede af rædsel, "var jeg faldet tilbage i min gamle fortvivlede tilstand."

"Men hvis det havde været Guds vilje?" indskød Amelie.

"Så," – han skjulte ansigtet i hænderne, – "havde min dom været forkyndt! Hvad kunne jeg håbe, hvis Will gik bort, før jeg kunne indfri mit løfte?"

Amelie følte en krampe i hjertet. Hun vidste ikke, hvor hun skulle ende eller begynde.

Hun fik dog snart en ledetråd.

"Jeg ville ikke," vedblev han, "bedrøve dig, som er min eneste fattige glæde her i verden – men … jeg frygter, at du ikke handlede så klogt, som du plejer, da du sidste år nægtede at delagtiggøre Rosa i min beslutning. Jeg ved ikke, om jeg lader

min uro skræmme mig, men det forekommer mig, at hun ikke alene af instinkt kunne vise en sådan afsky for den beklagelsesværdige?"

"Du har ret, Arne, såvel i det ene som det andet, men hvis du elsker mig lige så højt som før, så har du ikke hjerte til at bebrejde mig noget! Selv har jeg oprigtigt angret, at jeg ikke dengang gav efter for din vilje."

"Amelie," – han så på hende med en smerte, som næsten var uden grænse, – "du har ikke våget over hende, som du lovede?"

"Jo, så meget, at min forsigtighed måske netop har været mere skadelig end noget andet, men skæbnen arbejdede mod mig. Jeg var rede, og lå og ventede på en passende skibslejlighed til Sverige. Da sendte konsulen mig bud om, at et stort, prægtigt indrettet skib netop var ankommet, og at jeg skulle holde mig klar til om aftenen. Og det var ikke før om aftenen, jeg fik kaptajnens navn at høre, og da var det for sent at ændre noget – og hvordan kunne jeg da have anet det værste?"

Amelie gik ikke så vidt i sin oprigtighed, at hun afslørede den halve kundskab hun allerede før havde haft om faren gennem Wills beskrivelse af mødet ved Korsengen.

"Hvem var da kaptajnen?"

"O Arne, skræm mig nu ikke allerede denne første aften med et udbrud af din vildskab! Jeg ved, at du vil blive meget oprørt, men tro mig: jeg vil hellere ligge begravet på havets bund end leve i dette nu, hvis du ikke bærer over med mig!"

"Frygt ikke … tal blot frit!"

"Kaptajn Stangerling!"

Holgersen veg tilbage – han blev ligbleg.

"Ja så," sagde han endelig langsomt, "kaptajn Albin Jentzel Stangerling skulle altså alligevel nå mig! Det var et djævelsk spil af skæbnen … men," – han rettede sig op og en frisk manddomskraft syntes at vokse i hans årer og give styrke til hans lemmer og hele holdning, – "endnu er ikke alt tabt; endnu er jeg Arne Holgersen, en mand, som ved, hvad han vil, og ikke lader et barn drive gæk med sig … Hun glemte vel ikke sit løfte?"

"Nej, hun erindrede det nok, men desværre kun efter dets bogstav!"

"Hvad mener du?"

"… at da jeg på dine vegne gav ham et bestemt afslag, så bestemt, at nogen videre appel var unødvendig, lovede hun, at hun aldrig ville bryde den troskabsed, hun havde svoret ham – og at hun vovede dette i mit nærvær, viser os, at hun sikkert vil gøre hvad som helst, hellere end at tilhøre nogen anden end den, hun elsker."

"Og han – hvad sagde han?"

"At vi kunne vente ham her til efteråret."

"Godt, så slipper vi for ham til da! Jeg er alt for oprørt til at sige mere nu, og jeg vil ikke bebrejde hverken henne eller dig noget. Når kærligheden kommer og timen er inde, kan ingen modstå sin skæbne; men siden hen kommer det an på, hvem der sidder ved roret – at elske, og at få den man elsker, er to forskellige ting. Hun vil få nogle dages frist, og det har jeg også brug for – så vil jeg tale med hende. Hun ved endnu ikke, at det er Will, der er tale om?"

"Ikke gennem mig, men jeg tror, at hun for et par timer siden fik sine anelser."

"Det er ingen skade til – så har hun tid til at tænke over sagen i forvejen. Lad os nu forlade dette emne: jeg vil søge ro og trøst og læne mit hoved til dit bryst!"

Amelie, som sad tilbagelænet i sofahjørnet, lod ham indtage den ønskede stilling – for havde ikke også hun brug for at samle sig lidt, før hun gav ham det sidst slag? Gud give, at det dog blot havde været sådan, at nogle dage havde kunne forløbe, i det mindste med et skin af fred!

"Ak, hvor skønt jeg nu hviler – tænk dig, hvor jeg, som selv så dybt fatter kærligheden, har lidt og stadig lider for Wills skyld! … Nå, han skal blive belønnet: hun er vel ikke helt uden hjerte!"

"Nej, bestemt ikke – men tror du, at jeg nogen sinde skulle kunne afstå fra dig, Arne?"

"Nej, for så havde du sikkert allerede gjort det; men hun er kun et barn: kærligheden er da anderledes – og jeg tror desuden ikke, mellem os sagt, at det kommer til nogen galskaber fra kaptajnens side: han lod til at være en så gennemhæderlig mand og havde så overdrevne forestillinger om ære, at det ikke kunne falde ham ind at besvære sig hverken særlig meget eller særlig længe, når han har fået et fornyet nej. Han følte sig vel ganske såret allerede af det første?"

"Det gjorde han, men at han skulle give op så let er ingenlunde sikkert."

"Skidt med, hvad han gør: ham har jeg bestemt ingen medlidenhed med, når blot vi får magt over pigen … Ak, hvilken

stor Herrens nåde, at doktoren gav sikkert håb om Wills helbredelse!"

"Jeg sagde ikke, at han gav *sikkert* håb. Kun at han gav håb."

Holgersen fo'r op. "Har du da bedraget mig?"

"Bestemt ikke, Arne, men du har endnu ikke givet mig tid til at forklare dig alt, hvad doktoren sagde … der var en del!"

"Jaså, *en del* – det var ikke noget rart ord … Men lad mig høre!"

Amelie redegjorde for indholdet af sin samtale med lægen.

Imens havde Holgersen siddet aldeles ubevægelig, stirrende på sin hustru, men da hun endelig tav, hviskede han med en stemme, hun kun alt for godt forstod – den stemme, hun vidste, ingen menneskelig magt kunne stille noget op imod: "Han skal ikke i graven, Amelie … hører du? Jeg vil ikke lægge flere mord på min samvittighed! Det er mig, der har givet ham håbet – det er også mig, som viser, at det skal gå i opfyldelse!"

"Og i morgen, når han vågner?" stammede Amelie.

"Skal *bruden* sidde ved hans seng og forlovelsen ikke holdes hemmelig et eneste minut!"

"Men hvordan kan vi besejre hende? Hvem skal først prøve det, du eller jeg?"

"Gør du kun begyndelsen! Kan alt gå af i stilhed, så er ingen datter blevet så velsignet, som hun skal blive det, men går mit hede blod igen hos hende, og hvis hun kan beslutte sig til at lade *ham* dø, i det gale håb, at hun skal få *den anden*, så vil jeg i nat, når alt bliver stille i huset, tale med hende i enrum. Men begynd dit værk, jo før jo hellere – og lad mig blot lægge *dig* en ting på sinde: Nær ikke en så farlig og syndig indbildning som den, at jeg skulle lade Jentzels søn synke ned i sin grav, når jeg kan redde ham, jeg, som hvis dette håb ikke gik i opfyldelse, aldeles

intet har at lægge i vægtskålen mod mine synder! Nej, når du erindrer dig dette, kan du ikke bilde dig noget andet ind, og hvis du har det mindste begreb om, hvad du har at udrette, så vil du nok også formå det!"

"Jeg fatter og føler den fulde vægt af denne stund, nær ikke nogen tvivl om det – men for alle tilfældes skyld må du dog sige mig, hvad du har tænkt dig at gøre, hvis vi ikke besejrer hende?"

"Spørg mig ikke – det vil du tids nok få at vide!"

"Arne, du taler med en sikkerhed, som skræmmer mig og vækker min dybeste forfærdelse; du har altså allerede på forhånd taget en beslutning?"

"Ja. Jeg har på forhånd besluttet, hvad jeg har at gøre – det kan kun blive *én* ting!"

"Du må betro mig det – du kan ikke forlange, at jeg forlader dig før!"

"Nuvel da … Nej, du får ingen ting at vide! Gud være med dig og dit værk – jeg vil i mellemtiden vende tilbage til Will."

Amelie havde ikke mod til at fremture; hun var mere skræmt og forvirret over den uventede ro, hvormed hendes mand handlede, end hun ville have været, hvis han havde raset som i afsindets dage.

De skiltes ad uden at sige et ord mere, men det gensidige stærke håndtryk sagde dem, at det måske var i mere end en henseende, livet eller døden skulle bestemmes, når de sås igen.

Efter at Amelie havde tænkt nogle øjeblikke over, om hun burde sende bud efter Rosa eller gå ind i pigernes værelse, hvor Rosa befandt sig sammen med Hildur, besluttede hun sig for det sidste.

Den første mulighed kunne ved den vægt, der allerede i forvejen ville være lagt på den, give Rosa tid til at stålsætte sit hjerte og tage sin beslutning på forhånd.

Efter en kort, men varm bøn, ikke blot for et heldigt udfald, men også for Rosas evne til forsagelse, rejste Amelie sig og begav sig over til pigeværelset.

15. Graven eller brudekammeret

I den lille sofa i pigernes værelse sad begge søstrene sammenkrøbne og udvekslede ivrigt deres fortrolige tanker.

De vidste intet af, hvad der var passeret i Wills værelse, siden de havde forladt det, for ingen havde forstyrret dem, og selv var de alt for optaget til at mærke tidens flugt. De troede, at de kun havde snakket i en time, og alligevel var det nu henad aften, og altså næsten tre timer, hvori de ikke havde taget notits af noget uden for den verden, der udgjordes af dem selv.

Men dette var nu let at forklare.

Rosa meddelte Hildur hele romanen ombord på *Søfrøkenen* fra begyndelsen til enden, et eventyr, som på skift lokkede smil, udråb, rædsel, bestyrtelse og tårer fra Hildur, som i den grad levede med i den, at hun, efter hvad hun selv tilstod, var ved at forgå af misundelse over, at ingen lignende store eventyr var faldet i hendes lod.

Hun var henrykt til grænsen af galskab over den amazone-lignende hævnerinde; hun beundrede og tilbad Albins sjælsstyrke, som ikke afsvor sin kærlighed, skønt han bogstavelig havde kniven for struben, og hun vil havde givet sit halve liv for at være Rosa, da hun efter at det afgørende slag var faldet over tigerinden, stod på sandhøjen med det løftede våben i hånd, hilst af sin elsker med jubelråb som heltinde og befrierske.

"Å min Gud, må jeg ikke dø af sorg og ærgrelse, når jeg sammenligner din uhørt farverige lykke, hele dette brogede maleri af din første kærlighedsaffære, med den stillestående sump, hvortil mit liv er indviet."

"Hvorledes, Hildur – skulle det stå så dårligt til?"

"Dårligt?"

"Men søde Hildur!"

"Du udtrykker dig for mat, når du taler om mig, Rosa!"

"Ak min Gud, er det værre endnu?"

Hildur nikkede.

"Forfærdeligt?"

"Værre!"

"Men jeg vover ikke at gå længere."

"Jeg vil citere konstablens ord, dengang du om natten gik op på dækket og var bange for at møde kaptajnen: "Gå kun frit, mamsell Rosa!" – Ja, gå du kun frit, for du finder alligevel aldrig ord, der kan beskrive det virkelige forhold."

"Ak, Hildur!"

"Ingen beklagelse, Rosa! Var du også ulykkelig, kunne vi klage om kap, men som det er, er det for ulige."

"Men sig mig alligevel en ting!"

"Jeg burde gemme mig nede under jorden."

"Der er altså indtruffet en stor forandring, mens vi var borte?"

"Ja!"

"Meget stor?"

"Umådelig."

"Ak, hvor ville jeg gerne vide det."

Hildur så ikke ud til at være til at bevæge.

"Hvad der angår Tekla, kan du vel sige mig – er stadig bestemt, at hun og Viktor skal holde bryllup her i efteråret?"

"Det er bestemt."

"Og dit og Carls?"

"Skal også stå i efteråret."

"Men deri ser jeg ingen forandring?"

"Der findes mange forandringer, som ikke er synlige."

"Det er rigtigt – men, Hildur, er det særlig venligt af dig sådan ikke at være oprigtig mod mig, som har lagt hele mit hjerte blot for dig?"

"Gå hen og bliv ulykkelig, så kan vi klage sammen!"

"Ak, Hildur, jeg ved nok, du ikke taler af hjertet nu, og alligevel taler du langt mere profetisk end du aner: min ulykke vil snart banke på døren."

"Hvordan det?"

"Husker du ikke, at mama gav min Albin et bestemt afslag? Oh, hvor det er herligt at sige 'min Albin' – det er første gang, jeg kan udtale det for andre end mig selv!"

"Ja tak, du, jeg kender de der følelser – men angående mamas afslag, så betyder det vel ikke noget farligt; hun ville ikke afgøre noget uden faders tilladelse, og når din ridder kommer hertil, skal han nok tage vare på sine rettigheder."

"Men hvad så med mit løfte til papa?"

"Blot almindelig faderlig forsigtighed, så du ikke skulle tabe dit hjerte til hvem som helst."

"Å, mon ikke han havde vigtigere grunde!"

"Hvilke grunde skulle det være?"

"For eksempel ..."

"Nå?"

"... hvis han nu havde nogen i tankerne til mig?"

"Hvor tosset du er! Her i Visby har vi jo anset dig for at være det rene barn, lige indtil du rejste; jeg kender ikke nogen, som

papa kunne have kastet sine øjne på, og oprigtig talt kender jeg heller ikke nogen, som har kastet deres øjne på dig."

"Å jo, der var nok *nogen*!"

"Det gad jeg godt vide."

"Men så du da slet ingenting derinde før?"

"Hvad – Will … men det er jo det samme som ingen; han kan vel ikke komme til at krydse nogens planer."

"Gud ved … men jeg frygter, at jeg var lidet ædelmodig derinde, når jeg kunne glemme, at Will ikke forstod, hvor dybt han forulempede mig. Jeg vil være meget ked af det, hvis han har taget det alt for ilde op."

Hildurs ansigt antog en besindig alvor. "Jeg frygter, at det netop er tilfældet, men du må vel så søge at bortvejre hans sorg, for sukkenes søn skal vel ikke sukke uden nogen slags trøst – så drager han da snart sit sidste suk."

"Hu," sagde Rosa efter en stunds tavshed, "der går ligesom en gysning gennem mig … Men se, min Gud, Hildur: solen sænker sig ned over fugleburene og blomsterne derhenne, og vi har endnu ikke hørt noget til hverken mama eller Tekla!"

"Og teen!" udbrød Hildur – "men jeg troede, at Tekla … hun styrer jo alting. Hvad vil mor ikke tænke?"

"Lad os skynde os ind! Jeg må dog høre efter Will … men er det ikke mama, der kommer inde i stuen?"

"Jo, det er rigtigt!"

Amelie åbnede døren og trådte ind til sine piger.

"Søde mama!" råbte Hildur, idet hun ilede hen og slyngede armene om moderen, "jeg forgår af skamfuldhed over, at jeg i min glæde over at være sammen med Rosa igen, har snakket hele eftermiddagen bort; men Tekla har ganske sikkert besørget

tebordet dækket … skal vi nu gå ind, søde, rare mama, som Gud ske lov nu er kommet hjem igen?"

"Bryd dig ikke om tebordet, kære barn. Jeg har allerede haft så store og dybe huslige bekymringer, at ikke en gang den første aften kan fejres i andet end sørgelig betydning."

"Hvordan, kære mama?"

"Har I da intet hørt, børn … ikke engang at doktoren har været her?"

"Doktoren?"

Nu var det Rosa, der sprang op og med blege kinder ville ile til døren.

"Bliv!" Amelie udtalte dette ord med en strenghed, der var ganske usædvanlig for hende.

Rosa standsede brat – hun følte, at doktorens besøg angik hende personligt.

"Ingen må gå ind i Wills værelse," fortsatte Amelie, "som ikke har selvbeherskelse nok til at tænke på de hensyn, der skyldes et så svagt væsen – og endnu mindre må nogen gå derind, som kan være hjerteløs nok til at glemme, at den stumme, som ikke kan iklæde sine følelser ord, lægger dem i sine gebærder."

Rosa stod bævende for sin moder, som i dette øjeblik forekom hende som en retfærdighedens straffende engel.

"Men," vovede Hildur at mægle, "det var vel ikke så underligt, at Rosa blev bange, gode mama, hun, som ikke har anet, hvad den stakkels dreng gemte i sit hjerte?"

"Jeg takker dig, Hildur, for din bestræbelse for at forsone Rosa med sig selv, men hvis Rosa ikke er blevet sig selv alt for ulig, vil denne forsoning måske ikke blive så let!"

"Kan det da," sagde Rosa og løftede sit blik med noget mere frimodighed, "være syndigt at nære afsky for udbruddet af så voldsomme følelser – eller skulle jeg modtage, hvad jeg ikke kunne dele?"

"Du taler om Will som om en fremmed person. Havde en fremmed tilføjet dig en fornærmelse, ville du have haft den fuldkomneste ret til at vise din afsky og foragt – men Will, din broder, din ven, din legekammerat, dette stakkels ulykkelige væsen, som elsker dig ubeskriveligt, og som du selv før har været så varmt hengiven – at behandle *ham* på denne grusomme måde, når du efter en lang tids fravær kommer tilbage og finder ham fortæret af sorg og længsel, med den ene fod i graven – det var på en gang så uventet og så smerteligt overraskende for os alle, at denne overraskelse kan lignes ved den, vi senere har følt ved *ikke* at se dig komme tilbage og gøre godt igen, hvad du har forbrudt imod ham, der ikke kan gøre dig nogen bebrejdelse, men hvis stumme smerte anklager dig desto højere."

"Søde mama, elskede mama – mama har aldrig før været sådan!"

"Du har heller aldrig opført dig sådan, mit barn!"

"Ja, men nu ved Hildur, at jeg var i færd med at gå ind, og hun ved også, at jeg med anger og uro talte om min ufrivillige opførsel imod Will. Men, mama, jeg blev så overrasket, og det var mig så gyseligt modbydeligt at modtage kærtegn af nogen anden …"

Rosa holdt inde, og moderen vendte sig fra hende med en velberegnet kulde.

"Min lille Hildur, jeg ved, *hvor* din forlovede er. Ham ser vi vel ikke så snart, men jeg har endnu ikke spurgt Tekla efter hendes – jeg er forundret over, at Viktor endnu ikke er kommet for at hilse på os!"

"Viktor?" – Hildurs kinder brændte – "har Tekla ikke omtalt, at han ikke har været i Visby i flere uger?"

"Ikke et ord har jeg hørt."

"Han er i Göteborg og kommer ikke igen foreløbig."

"Nå ja, han kunne behøve en lille adspredelse … men da du vist har nogle små forretninger at passe i husholdningen, min egen Hildur, så vil mama nu ikke opholde dig længere – Rosa, som endnu er så godt som fremmed hjemme, kan holde mig med selskab en stund."

Hildur kyssede sin moders hånd og forsvandt.

Næppe var de blevet alene, før Rosa kastede sig til moderens bryst.

"Mama, mama, hvorfor alle disse kolde, hårde ord? … Har mama ikke selv elsket varmt?"

"Jo, det er sandt" – Amelie trykkede datteren tættere ind til sig – "men har jeg været lykkelig af den grund?"

"Har mama aldrig været lykkelig?"

"En gang var jeg beruset af den salighed, kærligheden skænker. Men en rus er snart forbi, livet er langt, og under den trættende vandring findes blot én lykke, der er værd at tragte efter, den, som bevidstheden om en opfyldt pligt skænker. Jo flere smukke minder af denne art, vi kan samle, jo riger bliver

vi: det er *de* minder, der lever, selv efter at kærligheden er flygtet."

"Men den flygter da ikke, moder, når der er af den rigtige slags? Hvor højt er mama ikke stadig elsket, og det efter så mange år!"

"Ja, din fader er det sjældne eksempel på en mere tyve år lang vedholdende og trofast ømhed, som aldrig har svigtet, men det sker jo kun en af hundrede gange, for i de fleste ægteskaber kvæles den første søde følelse snart af de tusindtallige bekymringer, der trænger sig om den. Men uagtet din fader har elsket, og i mig stadig elsker, sin allerførste ungdomskærlighed, så har dette dog ikke kunnet beskyttet os mod ulykker … frygtelige ulykker – og tro mig, Rosa: de er ikke blevet mindre bitre af, at de har ramt dem, som vi ville beskytte med vort eget liv."

"Alt dette tror jeg gerne, mama, men siden vi jo ikke kan blive fri for bekymringer gennem hele livet, er det vel bedre at bære dem for kærlighedens skyld, og sammen med en, man elsker, end uden kærligheden."

"Du taler, mit barn, som om der ikke fandtes noget på jorden, der kan sammenlignes med denne følelse; men en kærlighed, som opofrer sig for et stort og ædelt formål – dét er en ægte himmelsk flamme!"

"Mama, hvorfor taler vi om dette?" udbrød Rosa pludseligt.

"Sæt dig herhen til mig, mit elskede barn. Timen er kommet, da du skal have en forklaring på min opførsel på vor hjemrejse."

"Ak, om jeg dog blot … om jeg kunne slippe for at høre denne forklaring!"

"Tror du da, at du alene ikke skulle være født til at lide? – Du, min Rosa, har *været* lykkelig."

"Ja, mama, ubeskriveligt lykkelig."

"Nå, mit barn, hvordan kan du da vove at klage? Tænk på, hvor mange mennesker, der aldrig i hele deres liv får det mindste glimt af solen at varme sig ved: de må dog bære deres kors, og mange gør det med en tålmodighed, der gør dem fortjent til en martyrkrone!"

"O, mama, den er dog tung i forhold til myrtekronen!"

"En myrtekrone kan stundom også blive til en martyrkrone!"

"Aldrig, hvis bruden bærer den som tegn på sin højeste lykke!"

"Jo, selv da … men hvis hun bar martyrkronen som et sejrstegn?"

"Det forstår jeg – jeg vil ikke tænke på den krone."

"Og hvis du ikke kan få nogen anden?"

"Så nøjer jeg mig med ligkransen!"

"Rosa, lille Rosa, du skal ikke tage beslutninger om ting, som du endnu ikke ved noget om! Tror du da ikke, at hvis det var muligt for mig at give dig den, du elsker, ville jeg gøre det: denne udmærkede mand, agtværdig og indtagende som han jo er, ville jeg gerne kalde min søn."

Rosa så på moderen med ildrøde kinder og hendes øjne strålede, idet hun kyssede sin moders hænder.

"O, tak, tak, for at moder skænkede mig denne uudsigelige glæde! Ja, min Albin er … Nej, jeg vil ikke vise mig utaknemmelig nu, hvor moder har været så god – mama kan sige alt, hvad hun vil!"

"Men du svarede mig ikke?"

"Jeg tør ikke, mama!"

"Jo, tal frit, barn!"

"Så siger jeg, at hvis mama, som har en så umådelig magt over papa, rigtig ville, så …"

"Forgæves nu! Det havde måske været muligt, hvis kaptajnen havde fremstillet sig i fjor, inden papa blev syg, men under sin sygdom lagde han en plan, som han nu aldrig – mærk dig det: *aldrig* – vil fravige."

"Og hvilken …?"

"En forening mellem dig og …"

"… Will?"

"Ja!"

"Men mama," sagde Rosa, uden at blive hverken overrasket eller skuffet, for moderen gav jo blot ord til den tanke, som for nogle timer sider havde ramt hendes sjæl så dybt og heftigt, "hvorfor skal denne lod ramme mig? Tekla og Hildur har jo selv fået lov til at vælge, og jeg nægtes ikke blot denne ret, som dog er den mest naturlige af alle, jeg dømmes også til at blive lænket til et væsen, som netop fordi han er stum, bliver så meget mere uhyggelig, når han vil udtrykke de følelser, der hos andre *kan* være så skønne."

"Det kan vel synes så ved første øjekast, men når du har haft tid til at tænke dig om og føle dette væsen, som i dette særskilte tilfælde ikke formåede at udtrykke sine følelser på andre måder, vil du måske betragte dem ganske anderledes."

"Aldrig!"

"Det ord håber jeg for Guds og din egen skyld, at du tager i dig igen, når du nu hører, at du – du alene – holder Wills liv i dine hænder."

"Hvorledes, mama?"

"Det var lægens ord, mit barn, og det er umådelig vigtigt, at du ikke bare tager dem som et forsøg på at skræmme dig for at få vort ønske opfyldt."

Rosa rystede stille på hovedet.

"Hvorfor," sagde hun efter et øjebliks tavshed, "ønsker papa så ivrigt denne unaturlige forbindelse? Han har før så langtfra elsket Will, og pludselig er det ganske modsat. Will er rig; hvis han gifter sig, bliver hans rigdom her hos os – hvis han dør, forsvinder den så?"

"Himlen bevare mig, er det *dig*, der kan tænke således? Nej, ved den levende Gud, som ser os i dette øjeblik, sværger jeg, din moder, at der findes en anden grund til din papas beslutning! Jeg vover ikke at fortælle dig denne grund, men sætter du dig imod, bliver følgerne forfærdelige, ja, så forfærdelige, at jeg ikke engang tør ane dem. Og din betænkningstid er ganske kort: inden i morgen tidlig skal alt være afgjort – ellers er det for sent!"

Rosa blev hvid som blomsterne på den tjørnegren, hun holdt i hånden.

"Vær barmhjertig, mama – for ulydig må jeg dog være!"

"Du vil ikke være ulydig, når du har fattet, hvad jeg taler om … Hør nu efter!"

"Jeg lytter, mama!"

"Wills liv hænger nu kun i en tynd tråd. Den stærke krise, der kom, da du så voldsomt stødte ham fra dig, kan måske blive hans redning, men kun på én måde. Siger du nej, får du ham aldrig mere at se, for synet af dig ville bringe de følelser i oprør, som ellers nu bragt til tavshed i dødskampen. Men kalder du ham tilbage til livet, så sidder du i morgen, når han vågner, ved

hans seng, og dit blik, dit smil, det lette tryk i hånden vil fortælle ham, at du vil indfri det løfte, som dine forældre for otte måneder siden har givet ham!"

"O Gud – et løfte er givet ham!"

"... ja, morgenen efter den nat, da han fra præstegården havde slæbt sig helt til Elfhagen! Du husker hans tilbageholdenhed og ængstelse, da han kom ned, og hvordan han siden hen så ofte sad og så tænksomt på dig. Var han ikke blevet indgivet dette sikre håb, ville hans følelser ikke være steget til så forfærdende højder, og sikkert er det, at han aldrig før har lidt så meget, som han gjorde, da han i går fra sin himmel, hvor han lå ydmygt for dine fødder og afventede sin dom, blev slynget ned i den sorteste afgrund. Og nu må du beslutte dig: Will dør for sin kærligheds skyld, hvis du afslår at besøge ham i morgen som hans trolovede brud; men besøger du ham, så redder du ikke blot ham, du redder også din fader fra hans i øjeblikket kun hvilende sindsuro, og du redder os alle fra en elendighed, som du ellers en skønne dag dybt og forgæves angrende vil begræde at have trukket ned over din familie."

"Til hvilke lidelser er jeg dog dømt!" stammede Rosa, idet hun gav efter for stormen i sit indre og vred hænderne i frygtelig sjæleangst. "Jeg har svoret Albin min tro, mama, og jeg vil hellere dø end at bryde det løfte!"

"Er da han – denne unge mand, du kun har elsket så kort en tid – alt for dig? Har din kærlighed da fortrængt både forældre, pligt og menneskelighed af dit hjerte, så du vil ofre alt for ham?"

"O, mama ved ikke, at han, for ikke at fornægte mig, ofrede både sit liv og hele besætningens ... ja, alles liv!"

Og nu beskrev Rosa med glødende farver den scene i lasten, som hun ikke hidtil havde vovet at omtale.

"Se mama," tilføjede hun, "sådan er den rette kærlighed – forlang da ikke, at jeg skal fornægte ham, som elsker mig så sandt! Og jeg skulle fornægte ham … hvilken tanke!"

"Ti! Ti!"

Amelies ansigt, der var badet i tårer og angstens sved, vendte sig imod himlen – hun følte, at Rosas og Albins således befæstede kærlighed var blevet en uindtagelig magt. Men Will, men Arne … nej, hun kunne ikke lade Rosa slippe.

Rosa var sunket ned på knæ ved moderens fødder.

"Forlang alt af mig, undtagen at jeg skal vanære mig i dens øjne, som jeg tilbeder! Jeg kan underkaste mig, aldrig komme til at tilhøre ham, måske dø, men aldrig skal han komme til at vende sig med foragt fra hende, som brød sit hellige troskabsløfte!"

"Og har du," stønnede Amelie, "tænkt på, hvordan du skal leve efter i morgen? Stands et øjeblik i din vilde begejstring, mens du endnu har tid, stands og se dig tilbage, se fremad – hvad er det, du ser? Bag dig samvittighedskvalerne, Wills blege genfærd, der rejser sig af graven, stirrende efter dig med sine tomme øjne … bagved ham din faders ånd, truende, mørk, anklagende dig som den, der forstyrrede freden i hans dødsstund … måske også genfærdet af denne moder, som endnu med varme bønner beder dig forbarme dig over os alle, for der hænger en græsselig hemmelighed ved Will; det er et dybt og stort forsoningsværk, der pålægges dig, når du redder ham! … og se nu fremad, hvad ser du? Et ensomt, forladt liv, for fra Albin bliver du skilt ikke blot ved pligt og samvittighed og de

begivenheder, du selv har fremkaldt, men måske også ved din faders forbandelse … Det bliver en lang bodsøvelse, under hvilken du med fortærende længsel måske ikke vil finde nogen gladere beskæftigelse end den at vende timeglasset, for at tælle de langsomme timer til din egen dødsstund."

Rosa var alt for rystet til i flere minutter at kunne sige mere, og Amelie, der havde fulgt den tiltagende forvirring, fortvivlelse og dødsangst i hendes ansigt, begyndte allerede at fatte et svagt håb, da datteren, der hidtil havde ligget aldeles fortvivlet ved sin moders fødder, pludselig rejste sig op og råbte, idet hun strakte sine hænder imod himmelen: "Lad så være! Lad min gladeste beskæftigelse være den at vende timeglasset og tælle timerne til min dødsstund! Da kommer jeg ham dog tro i møde!"

Amelie sank tilbage.

"Og Will … du forkynder hans dom – skal han da dø?"

"Kan han ikke leve uden mig, så lad døden tage ham i sine milde arme – ved mit hjerte skal kun Albins banke, hans eller intet. Gud har hørt mig – det er sagt – og nu er jeg beredt til at begynde bodsøvelsen."

Forfærdet så Amelie den jernvilje, der gemte sig bag Rosas øjeblikkelige inspiration: i disse mod himlen vendte øje, denne løftede hånd, lå et ubrydeligt løfte. Hun rejste sig. "I nat venter din fader dig til en samtale under fire øjne."

"Jeg skal komme!"

"Og Will skal nedstige i sin grav?"

Rosa nikkede tavs.

16. Forberedelsen

Da Amelie vendte tilbage fra Rosa, gik hun ind i Wills værelse, hvor Arne i øjeblikket befandt sig alene, eftersom Tekla var gået for at sørge for, at aftensmaden fik i det mindste et overfladisk præg af festlighed.

Begge ægtefællerne behøvede næppe at veksle ord, deres blikke talte.

Amelie satte sig på sofaen ved siden af sin mand, men det var nu ikke på ham, hun fæstede sit blik. Det dvælede ved sengen, hvor Will, bevogtet af sin tro Rolf, hvilede så stille, som om han allerede havde ladt jordens mørke bag ved sig.

"Han skal altså hvile i det dybe brudekammer?" hviskede Holgersen endelig.

"Hun vil ikke redde ham. Hendes kærlighed krympede sig under kampen mod pligten, men denne kærlighed er allerede fuldvoksen – den vil ikke dø."

"Godt!" sagde Holgersen.

Men han udtalte dette ord med en forfærdelig kulde.

"Arne," hviskede Amelie og lagde sit hoved tæt op til hans bryst, "din sjæl ruger over en uhyggelig beslutning. Hav medlidenhed med min angst – lad mig være hos dig, når du taler med Rosa!"

"Nej!"

"Å jo, du kan ikke, du må ikke nægte mig det!"

"Jeg nægter det bestemt, Amelie! Jeg må være alene med hende – hun skal møde mig nogle minutter før klokken tolv."

"I salen?"

"Nej, i kælderhvælvingen."

En kold gysen fo'r gennem moderhjertet.

"Jeg tror, det strider imod min pligt og ret, at jeg lader dig gå alene derned med hende, Arne! Jeg, som kender dit vilde og ubændige sind, som begriber, hvor langt større dit oprør vil blive, når du med forsæt vælger dette sted, hvor du har gennemvåget så mange nætter under lidelser, som kun Gud og disse uhyggelige hvælvinger kender, jeg siger dig, Arne, at du kan henrives til en forfærdelig handling, ja, til en forbrydelse, jeg ikke har mod til at udånde i ord, for blodet stivner allerede i mine årer!"

"Frygt ikke for barnet! … tror du, jeg også vil blive en barne…"

"Tys! … Du vil ikke vide, hvad du gør!"

"Det ved jeg heller ikke nu … sidder jeg ikke her og siger dig med koldt blod, at der kun står *en* vej tilbage for mig … denne er da allerede i forvejen besluttet."

"Pas på, Arne, pas på: du står på randen af en afgrund og stirrer ned i den – dit hoved forvirres, du svimler, du vil styrte ned!"

"Jeg bliver ikke selvmorder!" sagde ham dumpt.

"Giv mig din hånd, dit hellige løfte, at det ikke er denne tanke, der overvælder dig."

Holgersen rakte hende hånden: den var gloende hed, men trykkede dog trofast hendes.

"Og du vil ikke begå noget koldblodigt angreb på dit eget barn, det ved jeg – men sig mig, at der intet ondt vil ske hende, trods alle de sindsforstyrrelser, du kan komme ud for dernede!"

"Intet ondt!"

Atter fik Amelie sin mands hånd som pant.

"Men for Guds skyld, hvad agter du at gøre?"

"Jeg agter at bringe hende så vidt, at hun i morgen sidder ved sengen her."

"Jeg forstår: du tror, at underretningen om … om den dybe vigtighed, dette ægteskab har for dig, vil virke? Men lad dette håb fare, Arne! Hendes kærlighed er en slags vanvid!"

"Det håb nærer jeg heller ikke! Hvad skulle vel en faders fred og forsoning," sagde han bittert, "betyde for den, der befinder sig under indflydelsen af en lidenskab, hvis magt jeg selv alt for levende har prøvet? Det er igen mit blod, der spøger overalt!"

"Sig mig blot et endnu – så skal jeg ikke besvære dig med flere spørgsmål. Har du håb om at kunne kue Rosas stærke sjæl?"

"Ja."

"Og hvis du ikke kuer den?"

"Spørg ikke mere, Amelie – lad os nu samles derinde uden ord – de forstyrrer blot. Gud holde sin hånd over dig, stakkels kvinde. Din kærlighed er blevet ilde lønnet, og endnu har du måske ikke tømt den bitreste kalk! Men tys! tys! – lad mig nu have et øjebliks ro."

Ved måltidet var alle familiens medlemmer, med undtagelse af den syge, samlet om et bord, der på denne første aften efter de elskedes hjemkomst skulle have været præget af fest og hygge, en huslig glæde, men om hvilket gæsterne nu sad blege som billedstøtter, mekanisk i gang med at opfylde deres materielle behov.

Rosa så ud som en brud, der nylig var taget op af kisten og anbragt på den plads, som hun skulle udfylde under måltidet.

På Holgersens pande stod tydeligt at læse en beslutning, der var hård som jernet i hans sjæl. Tekla så med et profetisk blik for sit indre øje gravkorets døre åbne sig og igen lukkes til bag seks sorte kister. Hildur stred imod, men hvad skulle hun gøre, når hun var den eneste, der ikke stod ved den kampplads, ved hvis kant de øvrige befandt sig?

Efter at man havde smagt på alle retter – for tjenestefolkene måtte jo intet ane – rejste den forstemte familie sig op. Man læste en stille bordbøn. Derpå gik døtrene hen til faderen for at modtage det sædvanlige kys.

For første gang nogensinde lagde Holgersen da sin hånd på deres hoveder og udtalte et: "Herren velsigne dig!" i et tonefald, som om han nu havde fortjent den fulde ret til at velsigne sine døtre, som om det ikke længere var et kætteri, når synderen udtalte disse ord.

Tekla og Hildur var passeret.

Nu var det Rosas tur. Hun bøjede knæ, mens hun modtog kysset og velsignelsen. Da hviskede faderen i hendes øre:

"Saml hele dit mod, mit barn! Om tre timer mødes vi – jeg kommer her og henter dig."

Den blide tone, ømheden i faderens blik, håndens sitren, løste det hårdtspændte bånd om Rosas hjerte: hun brast i gråd, og mens en hulken rystede hendes fine legeme, blev hun af Tekla ført ind i det samme værelse, der så ofte havde været vidne til glade scener i hendes barndom, hendes søde, glade barndom, dengang dukkerne og Will udgjorde hendes hele verden.

"O!" udbrød hun og slog sine arme om Teklas hals, "jeg blev tids nok stor – jeg havde ikke haft behov at forhaste mig sådan

med det!"

"Arme barn! Det er forbi med vor liflige blomst – livet er så hårdt og koldt! Men læg dit hoved ved mit hjerte. Det har længe kæmpet! Den højeste kærlighed, som vi byder vore elskede, er ikke altid den, der kan ses – nej, den dybeste er den, vi kun selv kan måle … Skal jeg våge med dig, til den afgørende stund kommer?"

"Nej, lad mig være alene – bank blot på døren, når klokken er tre kvarter til."

Tekla gik.

Hun og moderen blev sammen, de havde endnu så meget, meget at betro hinanden, denne moder og denne datter, der var ligesom to fortrolige søstre.

Faderen forlod ikke Wills værelse.

Rosa havde låst døren indvendig fra.

Hun ville være alene med sig selv, med Gud, med sin kærlighed og sine erindringer.

Hun ville styrke sit mod gennem bøn, men forfærdet opdagede hun, at hendes sjæl var så oprørt, at den ikke kunne bede. Med tårerne strømmende ned over de marmorhvide kinder lå hun lænet mod sofaen og anråbte døden, for at leve – hvordan kunne hun vove, hun som havde forkyndt en andens død, at tænke på det?

Nej, hendes drøm om lykke tog Will med sig i kisten.

Will … hun løftede hovedet, en hemmelighedsfuld magt drog hendes blik til side: var bodsøvelsen allerede begyndt – var det

Wills hvide genfærd, der allerede rejste sig af graven for at komme og bebrejde hende, at der var så koldt dernede?

"Jeg fryser!"

Den unge piges lemmer begyndte at skælve.

"Der er noget, der bevæger sig derhenne – o, måske er han allerede død … måske flyver i dette øjeblik hans ånd til Gud … nej, jeg må se mig omkring; jeg skal have mod … jeg skal sige ham, at det var umuligt, at min tro kunne gives nogen anden end den, som har fået mit hjerte.

Hvor jeg lider, hvor jeg brænder – men det gør ikke særlig ondt, ikke særlig, for det er jo for *ham* jeg lider!

Måske var det en sådan kamp, Unghanses datter stod igennem, natten før den, hvor rådet, i hvilket hendes egen fader sad, fældede dommen over hende!

I nat skal der også fældes dom over mig, men ligesom Unghanses datter skal også de mure mig inde i levende live, før jeg bryder min kærligheds ed – min kærlighed … aldrig, aldrig! Med jublende tunge skal jeg besynge den korte drøm, selv når jeg er trådt ind i den kolde grav … og hvad bliver da mit liv, andet end én stor, tom grav, hvor jeg, som mama sagde, med timeglasset i hånden vil tælle minutterne til befrielsens time slår!

Hvem banker? … er det Unghanses datter, som kommer for at sige mig, at hun venter? Tys! Klokken slår et … to … tre kvarter, men over ti … endnu en time har jeg at leve!"

Det bankede atter.

Rosa næsten slæbte sig hen til døren.

"Hvem er det?"

"Mig, mamsell!"

"Betty?"

Et ubeskriveligt smil dvælede et flygtigt øjeblik på Rosas læber. Med Betty stod for hendes sjæl, som ved et trylleri, hele det korte, himmelske liv på *Søfrøkenen*.

"Må jeg komme ind, mamsell?"

"Nej, Betty, jeg må være alene."

"Lås op, blot et sekund!"

"Gå til ro, du som er lykkelig!"

"Jeg har noget til mamsell!"

"Hvad er det?"

"Et lille brev!"

Rosa trak slåen fra. Betty fo'r forfærdet tilbage, da hun fik sin unge herskerinde at se.

"Brevet … brevet … hvor har du det fra?"

"Om morgenen, da vi forlod Kalmar ved solens opgang, kom han, som har mig kær, og tog sin sidste afsked med mig – da gav han mig dette og sagde: 'Kaptajnen betror dette brev i dine hænder, men du må ikke give mamsell Rosa det, før I kommer hjem, og du ser hende i stor bedrøvelse.'"

Rosa lagde brevet på sit hjerte, trykkede det til sine læber, men efter at hun sådan under utallige kærtegn havde budt det velkommen, lagde hun det atter i Bettys hånd og sagde: "Jeg vil ikke læse det nu – ikke før i morgen tidlig. *Da* skal det være min belønning. Nu vil jeg ikke opildnes af nogen anden indflydelse end den kærlighed, der bor i mig … den er dyb og stor nok til alene at holde mit mod oppe. Gå nu og bevar tro den skat, du bærer … den er mit liv!"

Hun skubbede Betty ud og blev derpå liggende i samme stilling som før, indtil Tekla bankede på. Da fo'r hun op, dødens

kulde kom atter over hende, hun kunne ikke ane, ikke fatte, hvad der ventede hende: hun fattede blot, at man ville forsøge at indvirke på hende på en eller anden frygtelig måde – men hun var stålsat.

"Lille Rosa?"

"Ja!"

Døren var nu åben, så Tekla kunne komme ind.

"Er du rede?"

"Ja!"

"Hvor du dog skælver, arme offer. Giv dig – for ofres må du under alle omstændigheder – det vil være bedre sådan!"

"Jeg skal *ikke* ofres, for jeg *vil* det ikke – følg mig nu ud!"

Tekla tog et stort sjal og svøbte det om Rosa.

"Hvorfor dette sjal! – vi går jo blot ind på den anden side?"

"Papa vil nok sige dig det; han venter."

"Jeg er beredt."

De gik.

Ude i salen tog faderen mod sin datter.

Han var næsten lige så bleg som hun.

Den tidligere nordsøfisker, den vilde kaptajn på *Medborgeren*, var ikke en af disse fædre, der søger at påvirke deres børn ved en slags teateroptræden; når han førte sit barn til den del af huset, hvor man mindst burde vente, at den tilstundende samtale skulle gå for sig, var det ikke for effektens skyld, men fordi dette sted forekom ham mest passende til det, han havde at sige, og at dette ville blive ord, som ikke ville blive udtalt mere end en gang, var tydeligt at se på hans holdning og ansigtstræk, hvori en urokkelig beslutsomhed stod skrevet.

"Kom!" sagde han og strakte sin hånd ud imod Rosa, som næsten krampagtigt greb den.

"Hvor går vi hen, papa?"

"Til kælderhvælvingerne."

Tekla, som havde været borte et øjeblik, kom nu ind med en lygte.

Hun ville række faderen den.

"Lys du for os til vi er kommet ned, og den første dør er åbnet."

"Men, papa – dette holder jeg ikke af!"

Rosa gjorde en bevægelse ligesom for at trække sig tilbage.

Hun havde i erindringen bevaret skildringen af faderens tidligere vildhed, ligesom et dunkelt sagn.

"Jeg kan ikke gøre for, at du ikke holder af det, mit barn – gå må du dog!"

"Må?"

"Tvang er det ikke: beslutter du dig allerede her til det, jeg har bønfaldet dig om gennem din moder, så gå med min velsignelse og læg dig til hvile – jeg ønsker intet hellere."

"Nej, så går jeg hellere, hvorhen det skal være!"

Hun greb efter faderens arm og gik bag efter Tekla, der bar lygten, ud af salen, gennem den mørke forstue og ned ad den store trappe til stueetagen, hvor de standsede ved de svære jerndøre til en af disse hvælvinger, der spiller en så stor rolle i Visbys historie.

Holgersen slap datterens arm og tog nøglen frem.

"Vent lidt, papa," sagde Tekla, idet hun så på Rosa, "jeg vil foreslå noget."

"Hvad da?"

"Hvis papa vil dvæle her nogle øjeblikke og vente på os, vil denne gang måske ikke behøves. Rosa bør, inden hun stiger derned, først kaste et blik ind i Wills værelse. Rosa, elskede søster, gør det for min skyld – og virker det ikke, så følg papa i Guds navn!"

"Det tjener ikke noget formål!"

"Det ved du ikke, Rosa. Du må skænke mig, som holder så inderligt af dig, den tilfredsstillende bevidsthed, at jeg har gjort, hvad der har stået i min magt."

"Gå!" sagde Holgersen, "jeg venter."

"I slæber mig jo som en forbryderske fra tortur til tortur, for at få det løfte, der alene kan redde mig!" sagde Rosa med næsten kold uvilje.

"Tilgiv mig, tilgiv mig – det sker alt sammen for at spare dig for fremtidige samvittighedsnag … se, nu står vi ved døren – se nu ind!"

I det store, gammeldags værelse med sine mørke malerier på væggene, brændte kun en enlig natlampe, men dens skær var tilstrækkeligt til at oplyse det tableau, som Rosas blik, snart blændet af tårer, søgte og fandt.

I den hvide seng lå Will udstrakt ligesom på den sidste paradeseng. Over de indfaldne, voksgule kinder faldt lokkerne lige ned til den hvide skjortekrave, sådan at panden med sine furer næsten var bar. Lampens skin faldt på denne, men kastede en slagskygge over øjenlågene, der var sunket dybt sammen over de i deres hulninger indfaldne øjne, som omkredsedes af mørkeblå ringe. Den spinkle arm med magre, tynde fingre lå udstrakt langs med siden.

Hverken Rosa eller Tekla vovede at ånde.

"Jeg vil gå nogle skridt længere frem," hviskede Rosa.

Men hun gik blot tre. Med en gysen, der gik hende gennem marv og ben trak hun sig tilbage, og først, da de atter var kommet ud i det yderste værelse, formåede hun at tale.

"Mennesker uden barmhjertighed!" stammede hun, "det er jo et lig, I vil vie mig til! Kom – gør ved mig, hvad I vil! Har jeg hidtil vaklet et sekund, ejer jeg nu et tusind gange stærkere mod!"

Tekla sukkede – synet af Will havde gjort en virkning ganske modsat den, hun havde forventet.

De stod nu atter ved døren til kælderen, hvor Holgersen stod ubevægelig og lænede sig til den tunge bom.

"Nå?"

"Luk op, min fader!"

17. En natlig scene i den inderste kælder

Nøglen hvinede i den store lås.

Et dumpt, uhyggeligt bulder, som gav genlyd i den øde stenforstue, lod sig høre, da døren endelig bevægede sig knagende på sine hængsler.

En iskold luft fo'r dem i møde.

"Giv mig lygten!" sagde Holgersen.

Tekla tændte det lys, hun havde bragt med for at lyse sig tilbage.

Derpå rakte hun faderen lygten og Rosa sin hånd.

"Farvel, elskede søster!"

"Farvel!" hviskede Rosa med bævende stemme, "kommer jeg ikke mere tilbage, så skriv til ham og sig, at jeg bevarede min tro: at jeg for vor kærligheds skyld havde mod til alt."

"Ledes du ikke af en faders hånd?" sagde Tekla næsten strengt. "Gå trygt – Gud bevare dig!"

Holgersen steg først et par trappetrin ned og rakte derpå Rosa hånden.

"Stå stille, mens jeg låser døren igen."

Han skød en jernstang for.

I dette øjeblik følte Rosa sine fødder vakle under sig. Hun var nær styrtet ned af de trappetrin, der endnu var foran hende, men faderen lagde sin arm om hendes liv og ledede hende varsomt ned.

De stod ved døren til den anden hvælving. Den var lang og dyb, båret af en dobbelt række enorme støttepiller, som i den skumle belysning forekom at være vagtposter, udsat til at passe

på skattene fra de gamle hanseater, der her måske endnu hvilede i deres nøje tilpassede grave.

De gik forbi brønden, hvor stormændene havde opbevaret deres fisk. Den var stadig fyldt med rent og klart vand.

"Lad mig hvile et øjeblik, papa!"

"Gerne, mit barn."

"Behøver vi at gå længere?"

"Til den næste kælder."

"Lad os blive her ved brønden – jeg føler mig så træt."

"Der er ikke så langt."

"Ak – hvis *han* så mig nu!"

"Kom – tiden iler!"

De stod nu ved døren til den anden kælder.

Det var her Holgersen havde udkæmpet så mangen voldsom kamp: det var her han, forfulgt af sine myrdede ofres ånder, stundom havde ilet frem og tilbage som en sindssyg, stundom slået sin pande mod den kolde mur, til han var blevet fuldstændig følelsesløs og glemte sine plager – det var også her, den beslutning var taget, som nu skulle meddeles Rosa, og som, længe overvejet, også skulle gennemføres, uanset om hun blev ved med sin vægring.

De var inde.

En lille stenbænk, grå af mug, afgav det eneste hvilested. Holgersen satte lygten på en fustage, der stod med bunden i vejret.

Rosa kastede et langt, ængsteligt blik omkring sig. Det var den samme arkitektur som i den første kælder – det forekom hende dog, at de grå stenpiller herinde ikke lignede vogtere af hanseaternes skatte, men de harniskklædte genfærd af Visbys

gamle borgere, der i den natlige time samledes for at rådslå om valget af den jomfru, der skulle forløse Unghanses datter, så hendes støv kunne finde ro i graven.

I dette øjeblik hørte man vægterens hæse råb forkynde midnatstimen.

Rosas hoved sank ned mod brystet.

"Elskede barn, fald til ro," sagde Holgersen mildt, ja, med en stemme, der var blød af uendelig ømhed, "din faders hjerte har aldrig slået stærkere og varmere for dig end i denne stund, hvor jeg i dine hænder lægger afgørelsen af et spørgsmål, der betyder mere end du kan ane!"

"Papa!"

"Du har stridt som en heltinde for din kærligheds sag; jeg agter dig dobbelt derfor! Jeg havde ikke tiltroet dig denne standhaftighed, som er stor for din alder og kun kan eksistere ved kærligheden, hvis magt er så umådelig!"

"Ak, hvor papa er god: papa forstår mig – papa er ikke vred på mig?"

"Jeg, mit barn, forstår dig bedre end nogen, for i intet menneskeligt hjerte har den følelse, som lever i dig, bruset stærkere end hos mig … hvordan skulle jeg da kunne blive vred? Nej, min datter, misforstå ikke din fader – det er helt andre følelser end vreden, der gennembæver hans sjæl; jeg lider med dig, for dig … mit hjerte vånder sig for din skyld!"

Rosa kastede sig til sin faders bryst. "O, hvor det er lifligt, hvor det er godt! Jeg troede, jeg skulle dø af sorg, da jeg kom herned, og jeg finder i stedet en himmelsk fred, for jeg får lov at græde ud ved et hjerte, der ikke fordømmer mig!"

"Græd, mit barn, græd – sådan trøst er sjældent mig forundt – men jeg har jo heller ikke en skyldfri sjæl, som du."

"Men papa, hvorfor må jeg græde, når papa er så uudsigelig god mod mig?"

"Fordi, mit barn, det bønfaldende blik, du nu retter mod mig, ikke kan få nogen trøst. Din fader elsker dig, *beundrer* dig, men han kan ikke – formår ikke – fritage dig for det valg, du her skal tage."

"Papa giver tvangen et mildt ansigt – kan det da kaldes et valg, det som man på alle måder søger at tvinge mig til?"

"Din moder har søgt at overtale dig til at gå ind på mit ønske, men om tvang har der ikke været tale … Hvordan skulle vi mod din vilje kunne tvinge dig til brudeskamlen?"

"Hvorledes," spurgte Rosa med bøjet hoved, "skal jeg ikke tvinges – var det ikke derfor, jeg kom herned?"

"Her vil du være mere fri i dit valg end nogensinde. Hvis du forkaster Will – hvis sag jeg ikke vil forsøge at tale med et eneste ord, siden hverken hans egen udtærede skikkelse eller dine tidligere varme følelser for ham gør det – skal du ikke høre en eneste bebrejdelse fra mig."

"O, elskede papa, så er jo alt afgjort, for aldrig, aldrig modtager jeg nogen anden mands hånd end min Albins."

Ved dette navn gik der en så kraftig skælven gennem Holgersen, at Rosa fo'r sammen. Der gik nogle øjeblikke, før den i sine frygteligste minders afgrund nedslyngede mand formåede at beherske sig igen, men da sagde han så lavt, at Rosa knap kunne høre det: "Nævn ikke den mand, du elsker, ved navn, barn! Det er ikke af had mod ham, jeg beder om dette, for han kan ikke gøre ved sit navn, men jeg tåler ikke at høre det!"

"Ak, om papa vidste, hvor ædel, hvor stærk og god han er, ville papa også holde af ham!"

"Jeg hørte i dag fra din moder de begivenheder, du oplevede ombord på *Søfrøkenen*, og havde det været Guds vilje, ville jeg kun have været glad og stolt ved at kunne give dig til en mand, hvis følelser for dig havde været gennem en sådan ildprøve … men lad os komme tilbage til vort emne – du afviser Will, og eftersom du gør det, nødsages jeg til at give dig valget mellem ham og … Men nu må jeg først indvie din unge sjæl i en hemmelighed, en forbrydelsen, der endnu ligger uforstyrret skjult. Har du mod, mit barn, til at se denne hemmelighed?"

"Jeg skal jo, papa!"

"Sandt nok, du skal det! Nuvel, min datter – en handling af den mest barbariske uretfærdighed drev mig ud af mit fædrene hus, med vægten af en faders forbandelse hængende over mit hoved. Ve det barn, over hvilket en sådan hviler; det er hjemfaldent til de onde magter."

"Hu, papa, tal ikke sådan!"

"Skælv ikke, Rosa: dig vil en sådan straf, hvordan du end handler, aldrig hjemsøge. Jeg var vild af naturen, født med mægtige lidenskaber, forbitret ind i sjælden af den frygtelige smerte, min faders handlemåde havde tilføjet mig. Jeg levede længe alene i fjeldene, ensom og som en vild – blevet det også til sidst. Jeg valgte søen til min levevej, og mangen forvoven og syndig handling, som jeg den gang udførte, og som havet endnu dølger, ville have gjort mit navn til en rædsel, hvis … havet ikke var så dybt!"

"Men kærligheden til mama?" stammede Rosa med bævende stemme.

"Ja, den var ved at bringe mig fra forstanden, og det trak ud i lang tid, før den gjorde mig til det bedre menneske, jeg siden hen blev gennem hende."

Rosa vovede ikke at se op.

"Tag dig vel i agt, mit barn, for at mistænke din moder, den reneste og ædleste blandt kvinder! Det var først flere år efter, at hun opdagede, hvad hendes mand havde været og endnu var. Hun ville flygte fra mig og tage jer alle tre med sig, men jeg ville have opsøgt hende ved verdens ende om nødvendigt, jeg havde langt hellere slået hende ihjel med mine egne hænder, end vide at hun levede adskilt fra mig."

"Det var kærlighed, papa!"

"Det var en syndig passion! Hvis min kærlighed havde været ren og ægte, havde jeg ladet hende gemme sig langt borte med sine børn og aldrig mere vist mig for hende, men jeg kom først senere til at lære, hvad det vil sige at beherske sine følelser. Og nu, mit barn, kommer jeg til det værste. Giv mig et blik af dine milde øjne – jeg har ellers ikke mod til at fortsætte!"

"O, papa!"

Rosa lagde gysende sit hoved mod hans bryst, for hun vidste endnu ikke, hvorfra han mangeårige sjælekvide stammede.

"En nat for mange år siden angreb jeg en fransk skonnert, lastet med smuglergods. Vi havde en forfærdelig kamp. Mandskabet blev hugget ned – men først efter at have taget skibet, erfarede jeg, at der var passagerer i kahytten: en gammel, syg mand og – en stum dreng."

"Min Gud," udbrød Rosa og knyttede hænderne fast sammen, "de blev dog vel reddede?"

"Ja, men de var ikke de eneste, den syge havde endnu en søn, som oppe på dækket anråbte mig om sin faders og broders liv."

"Papa, papa!" Rosa skjulte sit ansigt.

"Ja, skjul dig, arme barn, for du er datter af … af en sørøver og en morder!"

Et halvkvalt udråb undslap Rosas læber, men intet ord – hun følte sit hjerte næsten stivnet.

"Wills broder kunne ikke få lov at leve: han havde set det hele, han kunne forråde mig. Men hør nu nøje efter: drengen flygtede for min dolk op i takkelagen, han skjulte sig, han sprang rundt i vanterne, stormen tudede og peb omkring os, de sammenlænkede fartøjer kastede sig knagende og bragende gennem bølgerne. Natten var sort, men lygteskinnet viste mig et ben, som stak frem – hører du efter? – Hans lille hue faldt ned – et skud gik af, fartøjet sank i en bølgedal – og drengen styrtede ned – ned i dybet."

Nu sank også Rosa om – hendes kræfter var udtømte, hun besvimede ved faderens fødder.

En god time forløb.

Bleg og tilintetgjort sad den ulykkelige datter igen på bænken ved faderens side.

"Se," sagde han, "disse nøgne mure, mit barn. Kunne de tale, ville de fortælle en historie, langt mere forfærdelig end den, jeg netop har fortalt dig. De ville fortælle dig en samvittighedskvalernes historie; den er skrevet i et sprog, som menneskelæber ikke kan udtale: den er skrevet med en flammende blodskrift, som menneskeøjne ikke kan udholde at

se – men i sjælen findes en tolk, som kan tyde dette sprog … og jeg har lært det til fulde!"

"O, hvilke lidelser!"

"Lidelser … jeg har i Herrens mange år båret hele helvede i mig, og når min byrde blev for tung, og mit bryst var ved at sprænges, flygtede jeg herned, hvor jeg vovede at ånde frit – her kunne mine læber udtrykke mine tærende kvaler. Denne kælder har været din faders torturkammer, hans skærsild, som han er gået ud fra, opbrændt i sjæl og legeme, men dog med det håb, at barmhjertighedens herre ikke ville afvise ham, hvis han kunne bringe ham et forsoningsoffer. I Wills kærlighed til dig så jeg et vink fra Himlen, og jeg håbede, at du, mit barn, for Wills egen skyld – for tanken om et sådant overtalelsesmiddel som dette var mig dybt ækelt – ville billige denne forsoning, hvorefter min sjæl tørstede."

"O, min Gud, hvorfor fik jeg ikke straks del i det, dengang denne idé opstod hos papa? Så … så havde jeg jo endnu kunnet …"

"Din moder tiggede om skånsel for dig, og jeg var svag nok til at give efter."

"Ak, at det ikke skete! For hvis papa havde bedt mig for et år siden, ville jeg have lyttet, det sværger jeg, men …"

"Men? … Sig frem!"

"O, papa, det jo blot en smuk fantasi, denne forsoning! Gud, kærlighedens kilde, vil dog vel ikke, at papa skal rive to elskende hjerter fra hinanden! Han *kan* ikke se i nåde til et sådant offer: papas dybe, umådelige fortrydelse har talt langt mere til ham – og hvis jeg nu, skræmt af alt det forfærdelige, jeg har hørt, hvis det, som presser på min sjæl, til sidst aftvinger mig det løfte,

papa ønsker, da skal papa en dag lægge mit og en andens ødelagte liv i vægtskålen sammen med de forfærdelige plager, papa allerede nu lider under."

"Tror du da, Rosa, at jeg ikke havde mere at sige dig, når jeg har kaldt dig herned? Mærk dig, mit barn: din fader tigger ikke sin egen sjælefred af dig – den skal være din egen frivillige gave – og jeg tvivlede aldrig et øjeblik på, at dine følelser ville sætte din egen lykke først. Jeg dåredes ikke af noget håb om, at du, med din kærligheds afgud i tankerne, skulle ofre dig for en fader."

"Papa! Papa!"

"Jeg ser din rødmen, mit barn, og tilgiver dig dine følelser, der er så såre menneskelige, at jeg forudså dem, men – nu gælder det valget."

Holgersen rejste sig op, gik hen til en niche i muren og åbnede et skjult gemmested.

Rosa skælvede fra øverst til nederst – hun syntes, hendes sidste stund måtte være inde.

"Se her, mit barn …" Holgersens tone var endnu behersket, men denne beherskelse indeholdt en rædsel, som indvirkede mere på Rosa end selv den heftigste bevægelse ville have gjort.

Han rakte Rosa et papir og holdt lyset nærmere hen til hende.

Men næppe havde Rosa læst de første linjer, af dette hemmelighedsfulde skrift, før hun tabte papiret, omklamrede faderens fødder og råbte med hele styrken af en fast og urokkelig sjælens beslutning: "Jeg er din, min fader, med liv og blod! O, jeg var gået vild – foragt ikke din datter … Befaler du, jeg skal vies til Will i denne time, dette minut? Se, jeg er rede,

ikke ved overtalelse, nej, af fri vilje, med glæde og taknemmelighed!"

"Glem blot ikke, når du atter kommer ud af den spænding, hvori din sjæl nu befinder sig, at jeg ikke tvinger dig, ikke beder dig: din handling er fri – du har selv valgt!"

"Ja, jeg har selv valgt, og i hele mit liv vil jeg med henrykkelse genkalde denne stund, hvis blot papa siger, at alt er godt, at du modtager dit barns sonoffer!"

"Jeg modtager det, og velsigner dig med evige taknemmelighedstårer – ikke for din skyld, for måske havde det været bedre for mig, om du havde valgt anderledes, men for din moders, dine søstres – *du* er martyren, som Gud har udset til at redde hele din slægt!"

"Og nu er dette mit," sagde Rosa og tog papiret op igen, "det er mine hænder, som skal rive det i tusind stykker: det er mig, der skal brænde stumperne til aske og sprede den, så at ikke det mindste fnug nogensinde kommer udenfor disse mure."

Det papir, som Rosa nu tilintetgjorde, begyndte således:

> "Jeg, Arne Holgersen, i tretten år tynget med en forfærdelig blodskyld, går nu for at aflægge regnskab for domstolen. Fortæret af samvittighedsnag ønsker jeg intet højere end med mit blod at udsone det, der er udgydt ved min hånd."

Da Rosa havde strøet asken af papiret på gulvet og trådt den ned i jorden, kastede hun sig til faderens bryst, styrket og holdt oppe af en højere kraft end noget andet, hun nogen sinde havde følt.

Holgersens tårer faldt på datterens kind. "En engel kom og forløste mig! Men tro ikke, jeg ville have vaklet. Jeg har så ofte netop her set øksen lyne og mit hoved falde, at jeg ikke ville have fornedret mig ved fejhed."

"O, ti, ti! – berøv mig ikke forstanden: jeg ved, papa ville have holdt ord."

"Ja, jeg sværger ved den højeste dommer, at jeg havde gjort det, for min sjæl har ofte, i særdeleshed i de seneste måneder, længtes efter denne forsoning, skønt jeg ikke har vovet at fortælle det til din moder. … Men kom nu, barn, vor families redning, din faders forsonende engel – lad os forlade denne hvælving, der nu atter har bevidnet en scene, som dens tavse mure vil bevare lige så trofast som vore sjæle."

"Ja, kom, min fader: om nogle timer sidder bruden ved brudgommens seng."

18. Verdens dom

"Og jeg, der havde så gode tanker om den pige!" sagde fru Ringeborg, da hun sad i højsædet ved middagsbordet.

"Jeg ville aldrig have troet at se egennytten i en så ren sjæl som hendes, men …" tilføjede rådmanden med en vis uklarhed i stemmen. "Det piner mig, mor, så det svider i hjertet: hun, denne Guds engel, gifte sig med et lig, en stum, en halvt åndssvag, for at sikre sig en rigdom, der ellers var gået dem af hænde – som om de ikke havde nok foruden!"

"Og det tilmed," vedblev fru Ringeborg, "i selvsamme stund, som Amelie har fået testamente på sin store hollandske arv – men mere vil have mere!"

"*Jeg* kan ikke få den tanke ud af hovedet," sagde moster Taga, som nu, efter at hun havde ladet suppen vederfares sin ret, og ville give sit besyv med, "og så kan resten af byen snakke som de vil – at hun må være blevet overtalt og lokket og tvunget til det."

"Kusine" – fru Ringeborg så meget overrasket ud – "kusine har altså allerede glemt, at jeg selv talte med pigen, da jeg formiddags var derhenne for at byde dem velkommen hjem? Hun tabte ikke fatningen, da hun blev præsenteret som Wills trolovede, og så hverken op i loftet eller på væggen, men ret ind i mine øjne, da jeg sagde: 'Det må da vist være en ondskabsfuld spøg'."

"Men hun tav dog stille, den lille stakkel – hun havde ikke mod til at svare dig, Ringeborg?"

"Jaså, det tror du ikke, min kære Taga? Men du skal vide, at du i dette – som i så mange andre tilfælde – tager grundigt fejl!"

"Men nådigste kusine, hvad sagde hun da?"

Moster Taga var nylig kommet hjem fra sin daglige runde, så de to gamle fruentimmer mødtes først her ved middagsbordet, og det emne, der optog dem, var i dag og flere andre hele Visbys samtaleemne.

"Jo, hun sagde sådan: 'Hvordan skulle vi dog kunne spøge med så alvorlige ting, bedste tante? Will har længe haft mig kær, ja, helt tilbage fra barndommen, og lige så længe har jeg holdt af ham."

"Herre min Gud, hvor sælsomt, kusine!" Moster Taga rystede på hovedet.

"'Det må jeg sige, mit barn,' svarede jeg, 'du er jo svært fornuftig af dine unge år at være!' Men så kom Amelie og begyndte at tale om alle deres giftermål her til efteråret, så jeg ikke fik mere at vide … nå, jeg spår ganske vist ikke ligefrem ondt vejr, men jeg vil nu lade være usagt, om dette tredje bliver til noget!"

"Mor!" Rådmanden trommede med gaflen i bordet.

Men 'mor' lyttede ikke til hans velmente signaler.

"Jeg gentager, kusine Taga, at vi ikke har set det tredje bryllup endnu, og med Guds hjælp vil vi også blive fri! Den pige har altid haft en noget tvetydig karakter – egentlig er de alle tre nogle besynderlige unge kvinder!"

"Men som du nok kan huske, mor, havde du engang andre tanker om hende: jeg vovede dengang at gøre en lille anmærkning?"

"Det er ikke menneskets lod at være alvidende, gamle," svarede fru Ringeborg med en opblussende rose på hver kind. "Desuden lovede hun dengang godt, og hvis begge giftermål blot havde fundet sted med det samme, så hvert par var gået til

sit, kunne alt have været godt – men … moderens bortrejse og Carls bortrejse – alting er af lave!"

"Er du sikker på det, mor?"

"Du er dog sær i dag, far! Siden hvornår er jeg begyndt at tage så meget fejl, at *du* ikke skulle kunne regne med mine forudsigelser. Tak blot Gud for, at ikke andet og mere er af lave!"

"Det er også tilstrækkeligt som det er, mor, og når Carl vender hjem, vil han jo nok finde det mere end rigeligt!"

"Tag låget af klatkagerne, kusine Taga: det er på høje tid, vi finder noget andet at tale om – og hvad det andet angår, så hørte jeg nylig fru E… bemærke: Gud give, at ikke egennyttigheden bærer sin straf i sig selv … for det var dog et grimt træk hos så ung en pige!"

Således dømmer verden.

Handlinger, hvis grunde forbliver hemmelige, *må* nødvendigvis have sit udspring fra en grumset kilde.

Nogle timer før samtalen i det Salzwedelske hus fandt sted, var Will vågnet op af sin apatiske dvale.

I værelset befandt der sig da kun tre personer: doktoren, der sad på en stol nede ved fodenden, Holgersen, der stod og lænede sig op til kakkelovnen, og Rosa, som lå på knæ ved den syges hovedgærde og stirrede resigneret på de ansigtstræk, der snart ville miste deres dødlignende stivhed.

Wills tunge øjenlåg løftede sig langsomt. Han fæstede sit blik på Rosa, som betragtede ham med et mildt og blidt smil: det var det forklarede smil på en engels læber – og dog følte hun i dette nu sit hjerte ligesom berørt af dødens isnende hånd.

Nogle øjeblikke hengik.

Da løftede ynglingen sin kraftløse hånd mod hendes ansigt. Han syntes ved følelsen at ville forvisse sig om, at det himmelske syn ikke var en drøm.

Rosa tog den magre hånd og førte den over sin pande, sine kinder. Derpå beholdt hun hånden i sin og nikkede med et udtryk, som sagde: *Tro alt!*

Men Will kunne ikke tro alt.

Det sagte bølgende bryst, den til øjnene tilbagevendende sjæl, det til kinderne strømmende blod udgjorde lige så mange spørgsmål. Doktoren gav Holgersen et vink: det var ham, der skulle give ynglingen den vished, han attråede, for det, hans øjne så, kunne være en misforståelse.

Med et udtryk, hvis strålende glæde forekom doktoren ubegribelig – for i hans øjne var det snarere en stor sørge- end en glædesfest, her blev fejret uden et ord – nærmede Holgersen sig sengen, og efter at han havde peget på den ring, han selv havde på fingeren, løftede han Rosas og dernæst Wills hånd op og antydede ved tegn, at også de, inden solen stod op igen, skulle bære sådanne ringe.

Der gik en voldsom skælven gennem den syges lemmer, så fæstnede han blikket på Rosa med et udtryk af overrasket angst. Hun gav ham et endnu skønnere smil tilbage, og idet hun lænede sig frem, så hun på ham med et blik, der var lige så løfterigt som ringen.

Wills øjne, der var tilslørede af en fugtig tåge, dvælede et kort øjeblik på Rosa. Derpå vendte de sig med et søgende udtryk mod gulvet.

Holgersen lokkede for Rolf.

Rolf, som var krøbet ind under sengen, kom nu frem og lagde med en varsomhed, som om han kun alt for vel havde mærket, hvilken forsigtighed, der her fordredes, forpoterne på kanten af sengen og begyndte ganske sagte at stryge hovedet frem og tilbage mod sin herres hånd.

Nu smilede Will og slumrede snart ind igen.

Lægen forlod den syge.

På Holgersens spørgsmål gav han det bedste håb, men erklærede samtidig, at der i det mindste ville gå et par måneder, inden Will kom så vidt, at han blev rigtig menneske igen.

Holgersen sukkede og gik ind igen. Nu var han alene med Rosa.

"Min ømme og elskede datter," sagde han og greb hendes hænder, "vær nu ikke blot halvt heltinde, for da nytter det måske ikke, alt hvad vi har stridt og slidt!"

Rosa så op med en vis ligegyldighed – hvad kunne man vel kræve nu, der behøvede så mange omstændigheder?

"Jeg må bede dig om noget, der vil blive hårdt for dit hjerte – noget, hvorved du vil bevise din lyse forstand, og som jeg derfor trods alt håber, du vil billige."

"Jeg lytter, papa!"

"Hvad har du besluttet med hensyn til den unge kaptajn?"

"At skrive til ham, papa, at sige ham, at jeg ikke, hvordan det end kan se ud, fortjener hans foragt, og at jeg i efteråret, inden jeg forener mig med min stumme brudgom, vil se mit *hjertes* brudgom en eneste gang, for jeg vil stå ren i hans øjne, inden jeg bringer det sidste offer."

"Hvilket alt sammen vil sige, at det svage vindstille, der nu er indtrådt, vil blive blæst bort af en orkan."

"Skulle jeg bryde mit ord, givet under omstændigheder, der for mig er mere dyrebare end både kærlighed og liv?" råbte Rosa med lynende øjne.

"Jeg har ikke næret en eneste tanke, som kunne krænke dine ædle følelser, mit barn, men skriver du gennem Stockholm til kaptajnen om, hvad der har tildraget sig, så får *Søfrøkenen* formodentlig en anden fører på sin næste rejse, for du kan vel begribe, at han så vil slippe alt, og når han først er kommet hertil, vil jeg lade dig bestemme, om dit hjerte ikke – foruden al den alarm, en ung, fyrig elsker kan afstedkomme – om det ikke, bestormet af hans bønner, hans forestillinger og magtsprog, vil få en endnu tungere kamp at bestå?"

Rosa sænkede hovedet, hvorved hun beviste, at hun til fulde indså dette.

"Du giver mig ret, mit barn, og skriver ikke?"

"O, hvad vil han da tænke! Lad mig vente med at svare, til jeg har rådført mig med mig selv en stund. I går aftes ville Betty give mig et brev, som han havde sendt med og bedt hende levere mig, når hun efter hjemkomsten måske så mig bekymret (han anede det allerede); men jeg bad hende gemme det, for jeg ville have den ædle triumf at sejre for min kærligheds skyld, uden hans medvirkning … brevet skulle siden være min belønning. Men nu, da så meget har forandret sig, da jeg har sejret på en *anden* måde, ville jeg ikke læse det, før denne time var ovre, før jeg havde siddet ved Wills seng og havde givet ham mit løfte."

"Tak, elskede datter, for din ædle oprigtighed! Gå da og læs dette brev og giv mig dit svar siden – jeg er vis på, at det vil blive dig og dine nye forhold værdigt. Men giv også din mor et øjeblik: hun længes og skælver på samme tid efter at gense dig. Hun havde ikke styrke til det, før dit tunge hverv her inde var overstået."

Rosa rejste sig og gik straks ind i soveværelset, hvor Amelie, omgivet af sine ældste døtre, syntes at være en sådan tilstand af svaghed, at hun næppe kunne holde sig oprejst.

Så snart Rosa viste sig, rakte hun armene frem mod hende.

"Fordøm os ikke, mit barn – hav medlidenhed med din moders kvaler: der er lige så store som dine! … O, hvad kostede ikke alle disse ord i går mig, hvor jeg ville lokke dig ud fra dit friske, smukke Paradis for at nedstyrte dig i … Gud, Gud, tag mig bort fra denne jord, hvor så umådelige lidelser knuser min sjæl!"

"Mama, elskede mama, jeg er stærk; jeg lider ikke – slet ikke!" Rosa smilede let, og hendes sjælfulde blik fik moderen til at fatte håb.

Moder og datter kastede sig stumme til hinandens bryst.

"Jeg vil aldrig i evighed kunne begribe," sagde Hildur, "hvad denne ulykke skal gøre godt for!" – Hildur og brudgommen selv var jo de eneste, der ikke kendte sandheden – "Jeg synes, Rosa er tosset."

Men da Rosa nu gik fra moderens til Teklas favn, forstod hun, at denne vidste *alt*, og hun forstod det endnu bedre, da Tekla hviskede: "Fat mod, mit barn! Jeg har længe lidt, og min kærlighed til den, jeg elskede, var for stor til, at jeg ville have

trukket en fremtid, der måske blev fuld af rædsler, ned over *hans* hoved."

Disse ord gav hendes optræden natten forud et andet lys, og kastede også et andet lys over Rosas egne forhold.

Skulle vel hun, som elskede Albin med en så tilbedende ømhed, vise sig mindre højsindet end Tekla, som frivilligt havde afstået sin elsker uden nogen tvang – Tekla, som havde set Hildur ødelægge alle sine bestræbelser! Når Rosa nu kastede et blik tilbage på Teklas treårige forlovelse, bruddet med Carl og forbindelsen med Viktor, da først forstod hun Tekla og hvilke kvaler, Tekla måtte have gennemgået, da hun fik underretningen om Carls forlovelse. Og hun, hun havde lidt i stilhed, uden at nogen havde kendt til den dybe jammer i hendes sjæl! "O, hun er et værdigt ideal: jeg vil følge i hendes fodspor!" Og det var med næsten datterlige følelser den unge pige lagde sit hoved mod Teklas stolte og ømme bryst, hvori smerten aldrig klagede højt, og som aldrig havde ladet et suk slippe fri, hvis hun ikke troede, at Rosa derved bedre kunne opretholde sin styrke. For Tekla mistænkte, at det indtil nu næsten alene var Rosas ophedede fantasi, der opretholdt hendes forsæt – kun Tekla kunne ved sine forudgående samtale med faderen have anet, hvilken magt, der havde indvirket på Rosa.

"Men så omfavn da også snart mig!" udbrød Hildur utålmodigt. "Jeg må vel også deltage en smule i din tåbelige selvopofrelse for den stakkels Will og papas ønsker. Vi bliver nogle kønne brude at se til, vi tre!"

"Jeg må ind til Will!" sagde Tekla, idet hun lod, som om hun intet hørte.

"Og jeg," bemærkede Amelie, som ved at se Rosas mod mærkede sit eget vokse, "må vel betænke den stolte fru Ringeborg med en visit …"

"… mens jeg," faldt Rosa ind, "vil være ensom en stund i det blå kammer."

"Men så er jeg jo igen alene og til overs!" småknurrede Hildur.

"Men dog, mit barn," svarede moderen, "jeg regner dog ellers netop med dig til at få vore ting pakket ud og ordnet – du er så god til den slags, Hildur! Men vil du ikke først med op til din fremtidige svigermoder?"

"Å nej, søde mama, må jeg ikke nok være fri: der er så utrolig kedeligt der henne, og tante Ringeborg selv med sin velsignede hovmodighed er det kedeligste af det hele!"

"Bevar mig vel, du har da nok skiftet mening om den fine gamle dame!"

"Fine gamle dame – jo tak, det ved jeg nok … ak, hun er så klog, så sleben og fuld af prætentioner … Men undskyld mig, mama, det er virkelig ikke passende, at jeg siger sådan noget!"

"Vi er alene," sagde Amelie – Tekla og Rosa havde arm i arm forladt værelset – "det her er ikke rigtigt – hvilken ond ånd har indsneget sig i mit fravær?"

"Jeg tør ikke sige det, mama!"

"Du tør vel sige alt til mig – finder du det måske svært at imødegå Carls ønsker på den måde, din pligt byder dig?"

"Det var såmænd ikke meget, mama!"

"Ikke meget?"

"Nej, for så havde jeg dog kunnet håbe på noget mere og bedre."

"Kan du da ikke det nu?"

"Nej!"

"Du skræmmer mig!"

"Lad os ikke tale mere om det, mama!"

"Umuligt … Tror du da ikke, at Carl endnu har vundet sejr over sine følelser?"

"Det har jeg aldrig troet, at han ville."

"Skulle Tekla da være mindre stærk end før?"

"Ser mama ikke, hvorledes vore gamle mure endnu står? De ejer vist mindre styrke end Tekla!"

"Er det da dig selv, min Hildur, som er blevet overrasket ved nogle usædvanlige symptomer i dit hjerte?"

"Det er ikke det værste!"

"Nå, men så i Herrens navn da …"

"Bliv her, mama, bliv for Guds skyld!"

Med et dybt og alvorligt blik så moderen ind i den skælvende datters øjne. "Hildur!"

"Mama!"

"Viktor *kan* da ikke være blev køligere overfor Tekla – han tilbad hende jo."

"Det gjorde han."

"Og tilbeder hende stadig?"

Hildur tav.

"Han tilbeder hende, gentager jeg – andet er da ikke muligt?"

"Ak, mama, der er meget, som er muligt!"

"Du store God," udbrød Amelie med fortvivlelse i stemmen, "skal denne uorden i vort hus da aldrig ophøre! Hildur, ved du, at man kan blive så fortvivlet!"

"Ja, mama, jeg undrer mig blot over, at jeg ikke er det mere!"

"Du siger altså, at Viktor …"

"Jeg siger ingenting, mama!"

"Nå, lige meget, du gætter altså, at hans følelser for Tekla er kølnet, hvilket er ganske ubegribeligt – men værre kan det vel ikke være?"

"Det ville jo kun være den halve misere!"

"Han er altså atter begyndt … nej, jeg kan ikke få det over mine læber!"

Hildur så til siden.

"Er dog et så umådeligt, uværdigt, utroligt letsind muligt?" sagde Amelie, mere henvendt til sig selv end til Hildur. "Kan Viktor atter være begyndt at hviske i dine øren …"

Holgersen trådte nu ind i værelset og afbrød samtalen mellem moder og datter, og før Amelie nåede at gøre sig klar til besøget hos fru Ringeborg, ankom denne, som vi allerede ved, i egen person, og hjembragte fra sit besøg den nyhed, som moster Taga allerede tidligere havde erfaret gennem doktorens kone og bragt vidt og bredt omkring i Visby.

Holgersens ønske om, at nyheden måtte blive spredt så hurtigt som muligt, var således gået fuldkommen i opfyldelse.

19. Anger og et pusterum

Først da fru Ringeborg var gået igen, fik Rosa tid til at åbne det brev, hun om morgenen havde modtaget fra Betty.

Da hun forlod sin moder, var hun ilet ind i det blå kammer for at læse det budskab, hendes Albin havde sendt hende.

Men den rystelse, som allerede synet af dette brev havde forårsaget, var så heftig, at hun ikke var i stand til at åbne det, og endnu holdt hun det uåbnet trykket mod sine læber, da Tekla stod uden for døren og forkyndte, at Will atter var vågnet og spejdede uroligt rundt i værelset efter Rosa.

Så gemtes atter den dyrebare skat, og det var årsagen til, at Rosa så tilsyneladende rolig kunne møde fru Ringeborgs blik og svare med den fatning, hun gjorde. Var den værdige dames besøg indtruffet *efter* læsningen af brevet, havde hun lettere kunnet formode, at tvang og overtalelse, ikke en fri vilje, havde dikteret Rosas samtykke, for fra det øjeblik, hvor hun anden gang forlod det blå kammer, var inspirationens hellige glimt forsvundet fra hendes ansigt: englen var blevet menneske, og mennesket betalte med sin bitre kvide for den ære at være martyr.

Allerede i det øjeblik, da seglet blev brudt af Rosas fingre, brødes også de sidste rester af hendes mod. Hun havde udsat at læse, hvad der stod i dette brev, og deri havde hun haft ret: det var ikke egnet til at befæste hendes heltemod.

Albin skrev:

"Min blide, herlige engel!

Et par timer efter at vi havde udvekslet vore løfter, modtog jeg fra din moder et brev, hvori hun underrettede mig om den rette årsag til sit afslag. Hun erklærede nemlig, hvad jeg forud havde anet, at din fader mod dit vidende havde lovet en anden din hånd.

Jeg nedskriver dette med en ro, som du fuldkommen fatter. O, hvor jeg ville være dig uværdig, du ædle, rene, hvis jeg med et eneste, ja, blot med et halvt ord hentydede til muligheden af, at disse planer kunne have nogen indvirkning på dig!

Nej, min Rosa, jeg skriver ikke for at formane dig til troskab. En tvivl om dit hjerte ville være en større synd, end jeg kunne sone, men jeg skriver for at sige dig, at jeg ser, hvor mægtigt du strider for vor kærlighed, jeg hører, hvordan du med din skønne, milde stemme taler for den, og hvordan du ved forøget modstand begejstres af denne højere kraft, som er din i store øjeblikke. O, jeg tvivler ikke på, at du vil sejre, og i mine tanker synker jeg tusinde gange for dine fødder, velsigner dig, fordi du har givet mig denne himmelske gave, som du ikke kan, ikke vil tage fra mig: *din kærlighed*!

Føler du også i dette øjeblik, da din Albin omsvæver dig, lykken gennemstrømme din sjæl – føler du hans varme kys på dine læber – hører du ham hviske til sit hjertes brud: 'I drømmen, i virkeligheden, i livet, i døden, alene dig … dig overalt?'

O, hvor den er beroligende, saliggørende – denne vished, at **intet** kan overrive vor kærligheds bånd! Hvis det var anderledes, hvis blot en gnist af mistro blandedes med

denne salighed, ville jeg bukke under for de endeløse kvaler, der da vil være mit eneste selskab!

At miste *dig*, at vide, du tilhørte en anden!

Den blotte tanke sætter mit blod i et sådant oprør, at jeg næppe magter at stilne dets bølger – men er det for resten ikke naragtigt, sådan at opkaste idéer, der kun tjener til at berøve os forstanden?

Jeg har tusinde gange sagt til mig selv, at jeg havde fået magt over mine følelsers medfødte voldsomhed; jeg har sagt til mig selv, at jeg aldrig kunne miste forstanden for en kvindes skyld – og dog føler jeg i dette øjeblik … forstår du, min elskede … ved den blotte forestilling om, at du kunne glemme dine løfter, at jeg kunne ende som en dåre, men … som en dåre, der først havde tappet sin rivals hjerteblod.

Ak, hvilket afsind, der har grebet mig – et det mon jeg, der skulle fantasere så vildt, jeg, som to gange har modtaget de største beviser på, hvad din højsindede, stærke og dog så barnefromme sjæl formår! Tilgiv din Albin: det var blot for ret at kunne måle den højde, hvor han står, at han kastede et blik ned i afgrunden. Berolig dig, min elskede, dyrebare Rosa: jeg skal ikke oftere gøre den slags tankespring, for selv som blotte fantasifostre udtømmer de mine kræfter.

Jeg ved ikke bestemt, hvornår jeg kan forlade Stockholm, men jeg bliver der ikke længe, for jeg har allerede ladning, som venter på mig. Imidlertid håber jeg at modtage brev fra dig, og jeg behøver vist ikke at forsikre dig om, min elskede, at hvis du nu anser min nærværelse i

Visby for gavnlig, forlader jeg øjeblikkelig alt for at flyve til dig!

Mener du derimod, at der vel kan behøves nogle måneder til at jævne forholdene, så rejser jeg og vender atter tilbage i oktober måned, tryg og glad, for enten med dig at vinde adgang til Himlen, eller for i forening med dig kæmpe for vor fælles ret dertil.

Din egen Albin."

Rosas tilstand under og efter læsningen af dette brev trodser enhver beskrivelse: det var en uophørlig skiften mellem den højeste angst og den højeste henrykkelse.

Endelig beholdt den første dog overhånden. Hvad ville det blive til, når han kom? Hun turde ikke betro ham sin faders græsselige hemmelighed – og at trodse den magt, Albin ville gøre gældende overfor hendes hjerte under indflydelsen af sin heftige lidenskab – hvor var det muligt? Nej, det var kun, når han var borte, at hun kunne fuldbyrde kampen – og dog: en gang *måtte* hun se ham, inden det rædsomme gik i opfyldelse. Ja, hun måtte tage afsked med sit hjertes afgud, for før hun havde fået hans tilgivelse, som hun på sine knæ ville trygle om, skulle intet …

En banken på døren og et: "Må jeg komme ind, mit barn?" afbrød hendes tanker.

Hun lukkede døren op for faderen og eftersom han nu var lige så fortrolig med hendes kvaler som hun med hans samvittighedsnag, hans bitre lidelser, som til trods for hendes hemmelige angst for denne fader, alligevel drog hende til ham,

rakte hun ham brevet. Hun var sikker på at han ikke ville bedrage hende med noget falsk råd.

På Holgersens ansigt vekslede stærke bevægelser, mens han læste.

Da han var færdig, sagde han med et udtryk af slet skjult rædsel:

"Ja, det var vel noget at få ham hertil *nu* – er det endnu stadig dit ønske?"

"Men," svarede Rosa dæmpet og gøs ved sine egne ord, "han vil foragte mig for min handlemåde, for den kan synes lav, ja uhyrlig, og jeg, papa, o papa, jeg kan ikke leve med *hans* foragt."

"Han vil ikke foragte dig: han vil rejse uden at ane noget, eller slet ikke rejse."

"Men hvis rygtet … Kunne Betty …"

"Det er der ingen fare for: mellem Visby og Stockholm rejser rygtet ikke så hurtigt, og Betty får af mig et strengt pålæg om ikke i sit brev til konstablen, som Amelie vil læse, at forråde et eneste bogstav af, hvad hun kan have hørt."

"Men hvad vil han mene om min tavshed?"

"Overlad det til mig at forklare det! I et brev, hvori jeg formelt afslår hans andragende, uden dog at berøre nogen bestemt årsag hertil – han forstår den nok – vil jeg sige, at jeg har afkrævet dig et løfte om ikke at skrive til ham."

Rosa rystede på hovedet. "Ak, han ved, at jeg ville have fundet en udvej for at skrive – desuden, papa, jeg har sagt det, og således bliver det: jeg vil se ham endnu en gang!"

"Ja, det kan vel ikke forhindres, hvis der ikke sker noget, der holder ham tilbage – men indtil efteråret …"

"Hej, papa," afbrød Rosa ham beslutsomt, "intet før til efteråret! Will er jo ikke blevet helt rask før om flere måneder, og – ja, med et ord, papa: hvis døden ikke forhindrer dette møde, vil jeg ikke vies, før …"

"Men lyse for jer kan vi vel?" stønnede Holgersen.

"I Guds navn, papa, vi må da mødes på halvvejen. Lad mig nu lægge en lille billet ved papas brev, blot et par ord, som ikke siger andet end, at jeg venter ham i oktober!"

"Så lad det da være så … men kom vel i hu, at denne billet ikke må indeholde så meget som et bogstav, der kan indgive ham noget håb!"

"Frygt ikke!" svarede hun med døende stemme.

Næste dag blev der i det brev, der afgik fra grosserer Mørk til kaptajn Stangerling, indlagt to mindre, det ene fra Betty til konstablen, indeholdende hendes forældres ja og velsignelse, det andet fra Rosa til Albin.

Rosas brev indeholdt blot den ene linje:

"I oktober venter jeg dig!"

Men aldrig så snart havde postbåden begyndt sin gyngende færd over Østersøen, før Rosa henfaldt i en så sønderrivende fortvivlelse og anger, at ingen kunne få hende til at falde til ro.

"Jeg har bedraget ham – jeg lokker ham til at rejse, til at holde sig borte herfra, mens Will får tid til at leve op igen og myrde min Albins lykke! Og når han en gang får at vide, at jeg … at jeg har været delagtig i et afskyeligt komplot mod *ham* … o nej, nej,

jeg udholder ikke dette – pålæg mig ikke denne tortur: jeg må opgive ånde under dens lidelser!"

"Du kan stadig gøre, som du vil," sagde Holgersen; "jeg ved også, hvad jeg så har at gøre!"

"Nej, nej, jeg adlyder, jeg gifter mig med Will; men jeg må skrive til Albin om det hele: jeg underkaster mig hans afsky, hans foragt, ja tilmed hans kærligheds undergang! Men jeg var afsindig, da jeg gik ind på dette bedrageri, som han aldrig vil kunne begribe, og endnu mindre tilgive!"

"Men så kommer han jo," stønnede Holgersen, "og der er jo netop det, der må forhindres! Denne Albin Jentzel, som måske af sig selv, eller ved hjælp af uberegnelige begivenheder, vil udlede sandheden, ham vil du sende over mig! Barn, barn, du driver gæk med din faders smerte – kærligheden berøver dig alt fornuft!"

"O, om blot det var så vel!" Rosa vred hænderne i fortvivlelse.

"Prøv du!" sagde faderen til Tekla.

Og Tekla talte om alt det, et sind så sjælsforsagende som hendes, og et hjerte så varmt som hendes, formåede – men forgæves: Rosa kunne ikke mere beroliges eller trøstes. Endelig sagde hun:

"Hvis jeg får lov at skrive, indvilliger jeg i, at der lyses for os næste søndag: så kan han jo komme uden at det er til fare for papa?"

"Tror du ikke, papa selv ville have foreslået den udvej, hvis den havde været mulig? Men Will hverken er eller synes snart at komme i en tilstand, hvor man med fuld ret kan sige, at han er ved sine sansers fulde brug og har en egen vilje, og uden dette kan en lysning ikke finde sted."

"Og derfor skal Albin, som ikke kan have mistanke om en sådan list, gå i den afskyelige fælde; men når han ikke mere kan skade nogens planer, så må han komme, for at være til latter for sin stumme rival! … Nej, lad mig være, tal ikke til mig – det må ikke ske på denne måde: jeg vil skrive, og det gør jeg!"

Men af alle de utallige breve, Rosa begyndte på inden den næste gang, postbåden skulle afgå, nåede intet sin fuldendelse, for så snart hun skulle forklare, eller blot forsøge på at finde på en rimelig grund til sin handlemåde, faldt pennen ud af hendes hånd: den forfærdelige scene i kælderen havde affejet ethvert spor af den kamp, hun indtil da havde udstået – hvad nyttede det at tale om den, når hun dog måtte afslutte med at indrømme, at hun havde givet efter, havde svigtet sin elsker, sin tro, sine eder?

Nej, alt dette var umulig: hun afstod frivilligt fra at skrive, og måtte erkende, at der ikke var andre valg tilbage end det, der allerede var gjort.

Det er ondt at måtte sige, at der kan være forhold indenfor en familie, hvor man næsten ønsker at sindsbevægelsen og lidelserne måtte finde en afleder i en legemlig sygdom.

"Jeg tror ikke," sagde Amelie, "at hendes feberagtige tilstand ville vare så længe, hvis ikke hun allerede havde en anden feber i blodet."

"Jeg tør ikke selv håbe på en sådan lykke!" svarede Tekla, og forfærdedes i det samme ved sine egne ord.

Men hvad de så end frygtede eller håbede, kom der ingen legemlig sygdom til at optage Rosas voldsomme sjælekvaler i sig. Hun var for ung, for stærk til at bukke under: hun levede af sine lidelser, sin sorg, sit sidste håb om et gensyn.

At hendes forening med Will først skulle forkyndes i kirken, bekymrede hende ikke – hun skulle jo under alle omstændigheder ofres.

Fjorten dage efter brevets afgang ankom Albins svar.

Det til Holgersen indeholdt følgende:

"Hr. grosserer!

Efter et så fuldstændigt afslag, som det, jeg har fået, kan det måske synes hr. grossereren mindre passende, at jeg falder besværlig med et svar. Men at skille mig ved håbet ville være at skille mig ved livet, og det gør man ikke uden først at have kæmpet.

Jeg er fuldt og fast overbevist om, at noget, som man ikke har anset det nødvendigt at meddele mig, er forefaldet efter Rosas hjemkomst, men jeg er lige så sikker på, at dette noget ikke vil blive fuldbyrdet, før jeg har set hende igen, og derfor rejser jeg, dybt bekymret for min fremtids lykke, men dog langtfra uden håb. For den omstændighed, at Rosas brev lå i hr. grossererens, var mig et klart bevis på, at hr. grossereren kendte dets indhold, og at min ankomst i efteråret følgelig ikke vil være uventet.

Jeg gemmer således til da, alt hvad jeg har anføre, men beder imidlertid hr. grossereren være overbevist om, at jeg med blufærdighed og anger har overtænkt min voldsomme fremfærd ved den lejlighed, hvor vi sidst havde forretninger. Dog, dette kan hr. grossereren vel ikke bringe i betragtning, når to menneskers hele jordiske lykke eller ulykke skal afgøres.

Idet jeg formelder min ærbødige kompliment til fru Mørk og ytrer det håb, at vort gensyn ikke må blive alt for bittert, har jeg den ære med den største højagtelse at tegne mig som hr. grossererens ærbødigste tjener

Albin Stangerling.

P.S. Om et par dage går jeg fra Stockholm til Lissabon."

Brevet til Rosa var åbent og lød således:

"Frygt ikke for, at jeg har misforstået kortheden af dit svar. For mig indeholdt det *alt*, hvad jeg behøvede at vide. Ingen forklaringer, ingen forsikringer kunne have sagt mere, og kun døden kan hindre mig i at være hos dig til den fastsatte tid. Tro dog ikke, at jeg bedårer mig selv med alt for sikre forhåbninger, men jeg skal se dig, du venter mig, og – for resten råder Gud.

Jeg har den tillid til din faders ære, at lige så lidt som han nægtede din billet en plads i sit brev, lige så lidt vil han nægte denne at komme til sin bestemmelse.

I liv og død din

Albin."

Nu indtrådte en vis ro i de stormende familieforhold. Holgersen trak vejret dybt, for i sine tanker så han *Søfrøkenen* på dens lange vej til Lissabon.

Rosa så i sin elskers fatning og fortrøstning et slags bolværk, mod hvilket hun kunne støtte sig, indtil det faldt og knuste de sidste skår af deres kun alt for korte lykke.

I Wills tilstand var der endnu ingen stor forandring mærkbar, men at han ville komme til at leve, så man tydeligt.

Endnu syntes han dog hverken at ønske eller tænke på nogen højere lykke end at holde Rosas hånd op for øjnene, mens han med blikke, som kunne lokke tårerne frem hos andre, betragtede den ring, hun bar. Når Rosa ikke var hos ham, når han ikke solede sig i hendes smil, kunne han ligge hen i hele timer og stirre på sin egen ring, som han ind imellem førte til sine blege læber, eller holdt frem for Rolfs øjne, så at også hunden kunne se og begribe hans lykke.

Det var mærkværdigt, at Rosa, hvis sjæl lå bundet i den stumme fortvivlelses lænker, og hvis læber uden for Wills værelse aldrig fortrak sig i et smil, kunne styre alle sine bevægelser, når hun befandt sig inde hos sin stumme brudgom. Hun nikkede så mildt og blidt til ham, mens hendes hjerte var ved at briste under den tunge byrde. Hendes øjne fik et udtryk af fred, mens hun næppe kunne holde tårerne tilbage, og for ham havde hun så blide smil, at det var et under, at de således *kun* fandtes på læberne.

Efter disse overmenneskelige anstrengelser, besøgende i Wills værelse, faldt hun udmattet om på sofaen i sit eget. Men nogen klage undslap aldrig hendes læber, undtagen når hun var alene i Jomfrutårnet.

20. Lad os træde varsomt

Løjtnant Viktor var kommet tilbage. Men intet, der blot kunne ligne huslig lykke, indtraf hos nogen af den grund, mindst af alle hos hans trolovede, som dog modtog ham med en vis hjertelighed.

Han viste sig nu ikke mere hverken som den forgudende og jublende elsker, som vi har set på forlovelsesaftenen på Elfhagen, eller som melankolske og kølige person, vi sidst så. Han havde afkastet begge disse skikkelser for at iklæde sig den ubesværede ægtemands ham, en ægtemand, for hvem hvedebrødsdagene allerede var så fuldstændigt overståede, at han næppe syntes at erindre sig, at de nogen sinde havde fundet sted. Han talte højt og meget, lo ad sine egne bemærkninger, lo endog over sin egen latter og gjorde ærligt forsøg på også at få alle andre til at le: hele hans liv syntes at være en jagt på kvikheder og morsomme indfald, der dog ind imellem nærmede sig rene tåbeligheder. Rosas og Wills forlovelse fandt han "et guddommeligt arrangement". Til sin trolovede sagde han ofte i en dybt alvorlig tone: "Hvor dog din matroneagtige værdighed henrykker mig – hvor kan jeg vel tro andet, end vi har været gift i ti år … og denne behagelige ro efter beruselsen er mere værd en tusinde kærlighedsruse!"

På sådanne betroelser plejede Tekla at svare med et koldt blik, ind imellem endog med nogle værdige alvorsord, som dog ikke havde anden effekt, end at han tog sin hat og forsvandt for både resten af denne dag og hele den næste med.

"Jeg tror ikke, elskede barn," sagde Amelie en dag, "at du bruger din magt over Viktor på nogen nyttig måde?"

"Man kan ikke bruge noget, man ikke ejer, mama!"

"Hvis du ville, kunne du have den."

"Måske vil jeg engang kunne genvinde den, og så skal jeg også forsøge at gøre god brug af den, men for nærværende må han have lov at rase ud på egen hånd."

"Jeg frygter blot …"

"Hvilket, mama?"

"… at han ikke tager det så nøje, om det nu også er på egen eller på tomandshånd."

"Mama!" Teklas ansigt farvedes af en mørk rødme.

"Tilgiv mig, mit barn, hvis jeg sårede dig – men vær dog ikke så ligegyldig!"

"*Jeg skulle* vel ikke føle mig så dybt såret; jeg har hele tiden anet, at hans følelser for mig var en opbrusende bølge, der snart ville falde igen, men hvis Carls trolovede kunne glemme, hvad han havde at fordre af hende, da ville jeg føle en umådelig smerte: han måtte da til slut miste troen på kvinden, på alt ædelt og godt."

"Måske skal han blot gøre sig fri."

"Det tvivler jeg på, så længe hans ære ikke *tvinger* ham til det, og så langt vil det vel ikke gå."

"Men du, mit dyrebare barn, har du, når trolovelsesåret er ovre, tænkt dig at tilbyde Viktor hans frihed?"

"Det har jeg, som mama nok erindrer, bundet mig til, men han synes ikke at have mod til at tage mod den: også han har en ære at opretholde."

Til Hildur sagde den i evige bekymringer levende moder:

"Hvorfor er dine øjenlåg så ofte røde og opsvulmede? Det ser grimt ud på en trolovet pige."

"Ikke når hun *venter* på sin trolovede."

"Tag dog ikke din tilflugt til denne kolde hån, du skulle hellere tage vare på din værdighed! Viktor ser disse tegn på svaghed hos dig – og de bedårer ham."

"Tror mama, at to mennesker, som engang har elsket hinanden af hele deres sjæl, således kan vildlede og bedrage hinanden? Skulle de ikke kunne se ret gennem slørene, om de så lå i tusinder af lag?"

"Men Hildur, i Himlens navn, hvordan kom det dog til dette ulykkelige punkt, I letsindige væsener?"

"Spørg vindene, mama! Jeg har altid vidst, at Viktors hjerte ville afkaste det fremmede åg og komme tilbage til mig."

"Men da vi rejste?"

"… havde han endnu ikke ganske afkastet det, men han var ved det; og allerede i vinter, da Carl en gang værdigede mig et køligt kærtegn, så jeg i Viktors øjne afglansen af en morgenrøde, som lod ham indse, at hans fantasi om Tekla kun var en rus, som han snart måtte vågne fra, og som han nu *er* vågnet fra."

"Og du?"

"Jeg kunne, hvis jeg havde villet det, for længe siden have set ham ligge for mine fødder i sine gamle bånd, men jeg er ikke uværdig nok til at glemme, hvad Carl har betroet mig. Jeg elsker Viktor, det har jeg jo hele tiden gjort, og jeg er ved at græde mine øjne ud over, at jeg med en vild ondskab og som hævn over Tekla antog Carls tilbud; men, mama, selv jeg føler nu et behov for at handle rigtigt og klogt. Jeg kan ikke mere være det tankeløse, letsindige væsen, jeg før var; jeg har fået en lektie, hvis følger for altid er prægede i min sjæl."

"Gud være lovet for disse ord, mit barn! Ja, du har handlet ilde, meget ilde; men ved disse tanker forsoner du dig både med den, der bliver din ægtemand og med dig selv"

For sig selv tænkte Amelie: "Kanhænde der sker noget, når Carl kommer – men det kan jo kun være for det ene par." At tro, at *Tekla* skulle skifte mening, så langt kunne Amelie ikke få sig selv til at tænke.

I en slags træg dvale gik august og september.

Oktober nærmede sig.

Nu kunne Will både gå og bevæge sig. Han formåede at tænke, begribe, fatte alting, både glædeligt og smerteligt, og man kunne nu ikke længere sige, at grosserer Mørk for at sikre sig arven lod lyse for en datter og en stakkels tåbe, som ikke vidste, hvad man gjorde ved ham.

Vel sandt, Will selv begærede hverken lysning eller vielse. Han var alt for salig i sin overstrømmende lykke til at drømme sig noget højere, men nu havde Holgersen ventet så længe, som det var ham muligt for ikke at overraskes af et besøg som kunne bringe stor forvirring i den fortræffelige *orden*, der nu fandtes i forholdene – notabene dem, der angik Rosa og Will. De andre – må vi indrømme – befattede Holgersen sig ikke synderligt med, hvor ofte Amelie end sukkede over dem og sagde:

"Vi får se, når Carl kommer!"

Men Carl lod vente på sig.

"Og desuden," sagde Holgersen en gang, "ville det være det allerbedste, hvis det første bryllup er overstået, inden vi begynder at tænke på de andre."

"Bryllup?" gentog Amelie, "hvor kan du kalde det sådan!"

"Nå, begravelse da!" svarede manden i en bidende tone, som sjældent havde lydt for Amelies øren. Men sagen var den, at Holgersen nu begyndte at martres af en dyb uro, en nervøs frygt for, at der skulle indtræffe nogen forstyrrelse.

"Hvem skulle have troet, at lillemor ville have giftet sig før dig og mig?" sagde Hildur til Tekla. "Der burde lyses for os alle tre på en gang!"

"Det havde jeg ikke haft hjerte til at bifalde," svarede Tekla. "Vi, du og jeg, går ikke til alteret med alt for store forhåbninger, men det er dog vort frie valg, der bringer os dertil. Rosa går dertil som en martyr."

Og martyr blev Rosa benævnt af alle mennesker, når hun ved sin blege brudgoms arm, mere støttende ham end selv at blive støttet, var ude for at trække frisk luft.

Ak, hvor hun dog også havde frisk luft behov!

Men hun lyttede ikke til de bemærkninger, man ytrede omkring hende, så ikke de blikke, som med et blandet udtryk af forundring og medlidenhed mødte hende, for hun så som oftest kun på Will, som lidt stolt og lyksalig, med en rødmen, hver gang nogen hilste, knap vidste om han var på jorden eller i himlen. Han var nu mere tilbageholdende og kejtet en nogensinde; han vovede aldrig at tage Rosas hånd, hvis hun ikke rakte ham den, og selv da holdt han den kun i de yderste fingerspidser. Noget kærtegn havde han aldrig vovet; han syntes at have en dunkel erindring om anledningen til sin sygdom, og måske det netop denne Wills tilbageholdenhed, som gjorde de muligt for Rosa at udholde det så rædselsfuldt

bitre forhold og tilmed af og til berøre Wills pande eller kind med et søsterligt kys.

Under en af disse promenader mødte det tavse par en kostbart udstyret fremmed dame, som opholdt sig i Visby for at se byens mærkværdigheder. Men Rosa bemærkede ikke det af triumferende had lynende øjekast, som foragteligt mødte hende og hendes stumme elsker. Til lykke for hende blev hun heller ikke såret af den fremmedes kolde, hånende smil: dette smil havde ellers bragt ikke blot minder af den mest kvalfulde art til Rosas sjæl, men også en frygtelig anelse. Men hun så intet, for når ikke Will krævede hendes opmærksomhed, var det mørke og glædesløse blik fæstet på gaden eller husmurene.

Endelig kunne sagen ikke opsættes længere.

Med vanvittig henrykkelse erfarede Will, at der skulle skrides til lysning næste søndag, den 30. september, og fra brudgommen gik faderen til bruden for en sidste gang at forvisse sig om, at hun var rede til at indfri sit løfte.

Man havde forberedt sig på en ny forestilling, men Rosa, som var træt til sin inderste sjæl af kampen, udstrakte mekanisk sin hånd efter lænken: der fandtes jo alligevel ikke nogen mulighed for redning; hun kunne ikke så meget som tænke derpå uden samtidig at anklage sig selv som ikke blot ødelæggeren af hele sin familie, men som den mest unaturlige datter. Skulle hun for blot nogle års jordisk lidelse, som måske tilmed kun blev ganske få, åbne døren til fængslet for sin fader? Hu – hvad så hun der i det fjerne, hvad lynede for hendes øjne … var det dette forfærdelig instrument, som skulle … "O, min Gud, hvordan kan

jeg dog nogensinde vakle – en datter, der overgiver en faders hoved til bødlen … Nej, nej, lad *mine* bødler komme – jeg lægger villigt mit hoved på puden i brudesengen!"

"Mit barn," sagde Holgersen højtideligt, "føler du i dette øjeblik nogen anger, er den arme Will dig alt for modbydelig, så sig blot et ord – og dine lænker bliver løst!"

"Det er en ondskabsfuld spøg, papa," svarede hun næsten koldt. "Har jeg noget valg – jeg var dog ikke noget menneske, hvis jeg mente, jeg havde!"

"Du sønderknuser mig, min datter, men skån mig," – der kom en vild bestemthed i hans blik – "jeg tigger ikke om din opofrelse som en nådegave … og her må jeg sværge ved Frelserens blod, at hvis jeg ikke måtte anse offeret af din lykke som forholdsvis ringe mod en hel families nedstyrtelse i elendighed og vanære, ville jeg aldrig have bedt dig om noget! Min sjæl er træt, forstår du det, træt, og den udsoning ville have overvældet den."

"Ikke et ord mere, papa, hvis papa ikke vil berøve mig den smule forstand, jeg har tilbage! Lad dog i Guds navn lyse for os: jeg er rede! Det er kun vielsen, der ikke må fuldbyrdes, før Albin har løst mig fra den troskab, jeg har tilsvoret ham."

På dagen for lysningen stod solen op, som den plejer.

Hildur havde i tankerne sammenstillet en hel roman med både sol- og måneformørkelse, lyn og torden, for aldrig kunne noget så gyseligt finde sted, uden at der kom *noget* imellem. Rosas ridder burde ane faren, ile til hendes befrielse og bortrøve hende. Men ak – intet kom til hinder, og da Betty med

øjnene røde og forgrædte kom hjem fra kirken og fortalte, at der var blevet lyst, virkeligt og regelret lyst for Will og Rosa, da knugede Hildur hænderne fast sammen og græd om kap med Betty, som også så småt havde drømt om en befrier.

Rosa havde været alene hele formiddagen, lukket inde med sig selv og sin dødskval. Hun håbede, at Gud af barmhjertighed ville drage hende op til sig, men han lyttede ikke til disse bønner, disse pinefulde sukke, som alle gemte på et og samme ønske. Ikke engang de velgørende tårer, disse himlens dugdråber, kom og lindrede hendes brændende øjne. Og med følelsen af en lidelse, trykkede hende til jorden, sagde hun sagte til sig selv, men med en stemme, der viste, at hun var på randen af sindssyge:

"Gud har forladt mig, fordi jeg brød mit hellige løfte – der venter mig kun en lang og evigt trykkende livsdag."

Tre gange havde moderen banket på Rosas dør. Endelig den fjerde gang åbnede hun.

Ak, havde allerede de seneste måneder forandret hende meget, så havde dette sidste døgn gjort det dobbelt! Hun var hvid som marmor, blikket ganske udtryksløst og hovedet bøjet.

"Velsign mig, mama, så at jeg kan vide, at jeg ikke er forladt af både Gud og mennesker!"

"Hvad siger du dog, du arme, forvildede barn," sukkede moderen – "skulle Gud have forladt dig?"

"Ja," udbrød hun skælvende, "jeg har anråbt ham, og han hører mig ikke!"

"Måske har du så ikke bedt, som det passer sig for dig, om mod og kraft til sejrende at fuldbyrde dit offer – du har bedt om døden, barn, det kan jeg se på dig?"

"Ja, mama, jeg har bedt om døden … ak, hvor den må være himmelsk!"

"Siden den jo kommer efter Guds beslutning, er den det ganske sikkert. Men også jeg har fremsukket sådanne bønner, og han vendte sit ansigt fra mig."

"Og blev det så ikke pludselig nat i din sjæl, mama – du så hver eneste stjerne slukkes. sådan som jeg nylig så dem slukkes for mig?"

"Jeg så det, men jeg gik i mig selv og fandt, at hvis jeg blot prøvede at fatte mod, ville den mørke nat spredes og stjernerne atter komme frem. Det er kun underkastelsen, ikke den sløve, dødlignende, men den varme, levende underkastelse i den lod, vi er tildelt og for Guds vilje, som kan redde os og forene os med ham. Og nu må du græde ved din moders hjerte; hun kan lokke dine tårer frem, for hun behøver blot at nævne ét navn, som snart blot vil være dig et helligt minde: Albins navn!"

Rosa udstødte et råb. "Albin, Albin!" gentog hun gang på gang, og nu var hendes øjne ikke længere tørre: dets kilder strømmede frit, og idet hun sank ned for sin moders fødder, gemte hun sit ansigt ved hendes knæ og græd ud. Og derefter vendte Herren ikke mere sit ansigt fra hende, for hun bad ikke mere om at måtte dø, men om mod til at leve.

Da hun kom ind til middagsbordet, kunne man i den unge pige med det forklarede udtryk gerne tro at se en engel befriet fra jordens støv. Med et mildt smil, en barnefrom underkastelse, modtog hun velkomstkysset fra Wills bævende læber, og gik derpå fra den ene til den anden for at modtage deres velsignelse og en omfavnelse. Teklas bevægelse var dybest: hendes sjæl, så stærk overfor hendes egne lidelser, var nær ved

at bukke under for hendes deltagelse i Rosas, men Rosa hviskede med blid og kærtegnende stemme: "Græd ikke for mig: jeg er stærk – stærk som Unghanses datter!"

Også Viktor havde denne dag samlet sig sammen til at opføre sig besindigt: han havde, da han så denne unge piges mod, følt sig så ringe og nedtrykt, så aldeles tilintetgjort over den letsindighed, der hidtil havde styret hans liv og handlinger, at han nedslået trak sig ind i sig selv; så ofte han kunne, nærmede han sig Tekla med ord og blikke, der fortalte, at han erkendte, hvor forbryderisk han havde handlet mod hende.

Lige fra den første dag efter lysningen, eller rettere lige fra oktober måneds begyndelse, begyndte Rosa at vente på underskriften af sin dødsdom, men den ene dag kom og gik efter den anden. Halvdelen af oktober gik, og der var blevet lyst både første, anden og tredje søndag, men endnu hørte man intet til *Søfrøkenen*.

"Hvordan var det, han skrev?" sagde Holgersen til sin kone: "Kun døden kunne hindre ham? Nå, nå, vi har jo først den tyvende i dag!"

"Tys, for Himlens skyld!" hviskede Amelie, "jeg føler, at vi går som på en vulkan … lad os træde varsomt!"

"Ja, lad os gå forsigtigt – men lyst er der dog blevet!"

"Lysning er ikke vielse!"

"Nej, men jeg tror, at hvis du forsøgte at vise hende det tåbelige i denne venten, ville hun også indse den og …"

"Vogt dig, Arne! Vi er gået så langt, vi har kunnet. Grib nu ikke ind i begivenhederne, men lad dem udvikle sig selv – ellers

kunne de nok få et andet udfald, end du aner!"

"Hvad mener du, Amelie – er du blevet overtroisk?"

"Behøver jeg at være det, min ven, for at se, at vi nærmer os et farligt vendepunkt? Har du betragtet Rosa rigtigt – har du set, hvordan hun tæller timerne, med hvilken spænding hun kaster sit blik på havet – har du hørt disse sukke, disse klager ved hver sol, der går ned? Ingen vover at tale til hende om, hvad der rører sig i hendes sjæl: hun tør heller ikke tale til nogen om det, men bed du nu til Gud med mig om, at kaptajnen kommer, for en hel revolution er bedre end denne stilhed, denne snigen sig over grave."

Da Rosa kaldte på Betty til at gøre sig selskab, var der ingen af søstrene, der gik med, for de vidste kun alt for godt, at hun så havde behov for at tale alene med den, der ved sin forbindelse med kaptajn Stangerlings nærmeste ven var ligesom et forbindelsesled mellem ham og hans elskede.

"Vi går ind her i St. Lars … ak, der er så skønt og roligt! Synes du ikke, det er rart, Betty?"

"Nej, mamsell, her er så grueligt, jeg bliver ganske mørkeræd ved højlys dag … og om efteråret – huh!"

"Men det er jo netop da, det er skønnest … Hør, Betty, engang, når du er blevet gift med den ærlige mand, der holder dig så kær, og *nogen* kommer og hilser på og måske bliver siddende og taler om gamle dage, så behøver du ikke at være så stille som i dag – så kan du jo fortælle om alt det, du har set – og der har jo været en del, ikke sandt, Betty?"

"Jo, mamsell Rosa, der har været så meget, at hjertet ind imellem har været færdigt at briste i mit bryst. Ak, Herre Gud, hvor han vil sørge!"

"Tror du, han kommer til at sørge *dybt* over mig?" Der gik en sky over den unge piges pande, hendes læber ville forsøge et smil – men ak, de havde helt glemt at smile, disse læber, der før var så friske og rosenrøde og smilede til hele livet.

Betty gemte øjnene i sit forklæde og græd stille.

"Har du din trolovedes brev på dig, Betty?"

"Ja," svarede Betty, ligesom lidt forlegen, og tog brevet, der var halvvejs ødelagt af at blive læst gang på gang, og som hun havde fået syv uger tidligere og hvori det blandt andet hed:

> "Kaptajnen iler så hurtigt, han kan, så jeg tror ganske sikkert, at jeg kan holde dig i mine arme en af de sidste dage i oktober, min hjertenskær. Ak, hvor liflige tanker jeg får, når jeg tænker på den stund – og du kan tro, at det gør jeg mere end en gang om dagen! Men når jeg ser på kaptajnen, så går der ligesom et koldt jern gennem mit hjerte. Jeg ville hellere, at du lå under mulde, lille Betty, end at du svigtede mig – og Gud bevare kaptajnens forstand, hvis sorgen lurer fra den kant!"

"Lille mamsell Rosa, læs dog ikke i'et," sagde Betty bedende, "det river bare op i det!"

"Å nej, du, det gør ikke så ondt: når man lider meget, er der visse smerter, der føles lifligt. Men Betty, har du da ikke nogen forudanelse, nogen frygt: vi har jo i dag den 24., og endnu …"

"Ak, Herre Gud nej, jeg vil ikke tænke på noget så grufuldt – nej, aldrig!" sagde Betty og blegnede.

"Men hvis … hvis …"

"Nej, sig ikke mere: mamsell Rosa skræmmer livet af mig!"

"Du skal ikke være så svag, Betty – jeg siger endnu en gang: hvis de var borte – borte for evigt – kunne *du* da leve?"

"Leve – jøsses, det ville jeg vel nok, hvor meget jorden end stod i brand. Ville mamsell da ikke leve?"

Ved disse ord, som Betty udtalte med rædsel i stemmen, raslede det oppe på en af de forladte trapper: det lød, som om en del af den forfaldne mur var sparket ned af en ukendt fod.

"Jøsses være os nådig: det spøger vist! … Ville mamsell ikke leve, sagde jeg?"

"Ak, du forstår ikke så meget, lille Betty!" Rosas tonefald sagde mere end ordene.

Ved deres hjemkomst mødtes Rosa af en broderlig omfavnelse: Carl Salzwedel var kommet.

I hele hans væsen sporede man en mandig vilje, men også i *hans* blik lå sorgen gemt.

"Det forfærdelige kommer nærmere!" sukkede Amelie – "lad os træde varsomt!"

21. Atter en gang på Kalmar red

Forfulgt af ugunstige vinde, som syntes at med vilje at ville holde hende tilbage, havde *Søfrøkenen* lykkeligt besejret alle hindringer og lå nu atter på den samme plads som for lidt mere end tre måneder siden.

En del af lasten skulle losses i Kalmar, og ved kaptajnens feberagtige virksomhed blev arbejdet tilendebragt som ved et trylleri. Den øvrige last tilhørte ham selv og var bestemt til at sælges i Visby.

Det var om morgenen den 30. oktober.

Solen formåede ikke for i dag at gennemtrænge den tykke dis, som hvælvede sig sortgrå over sundet, hvor et tableau af vild karakter – højst ulig den, vi så julisolen belyse – fremstillede sig for de urolige blikke, der uophørligt stirrede udefter.

I dette efterår havde man ingen egentlige svære storme haft. Vindene syntes at have set ned på Østersøen med mild nåde, men siden gårsdagens aften var nådeterminen opsagt, og et vejr, som man ikke kunne mindes i mangt et efterår, syntes at ville forene himmelhvælvingen og havet i ét sammenhængende kaos.

Stormen brølede i gaderne og sang sine høje klagesange i kor med allikerne, der skrigende flygtede ind i det gamle slot, som syntes at skælve i sine inderste grundvolde. Men værst hørtes dog orkanens gny i havnen, hvor skibe og både tumlede sig rastløst omkring. Mange af de sidste rev sig løs og sejlede på egen hånd, uden styrmand og kaptajn eller kompas, ud på dybet, for aldrig at vende tilbage mere.

Søfolkene var i den uhyggelige bevægelse, som altid spores i havnene under sådanne optrin.

Blandt alle de kaptajner, hvis fartøjer trodsede stormen til ankers på Kalmars red, fandtes kun en eneste, som ikke takkede Gud for den havn, han havde nået, men denne ene agtede heller ikke at benytte sig af havnens beskyttelse: når det var klaret lidt op hen på formiddagen, ville han begive sig ud.

I kahytten på *Søfrøkenen* sad kaptajn Stangerling med hovedet lænet mod de samme puder, på hvilke Rosas kind så ofte havde hvilet.

Over hans kønne, mandige ansigt svævede intet udtryk af glæde. Man troede ikke at se en håbefuld elsker, som, brændende af utålmodighed, trodser elementerne og døden, for at flyve til sit hjertes brud. Snarere så man hævneren, for hvis feberhede blod enhver modstand måtte vige, når han ville bane sig vej, om det også var gennem de skyhøje bølger, for at nå det billede, skygge eller virkelighed, der uophørligt viser sig for ham, antagende alle mulige skikkelser.

Albins pande var dækket af en dyster sky, hans læber var hårdt sammenpressede, og hans øjne, ikke milde og ildfulde som før, men skarpe og gnistrende, stirrede uafbrudt på en eneste genstand – og denne genstand var Rosas små tøfler, som hun havde tabt i sandet i lasten den nat, da hun så heltemodigt reddede sin elskers liv, og hvor hun senere med så hellige ord fornyede sine løfter.

Da Albin rejste bort, havde han ikke følt et eneste spor af den sindsstemning, som nu beherskede ham. Ellers havde han

sikkert ladet sig nøje med at tage den korte tur til Gotland og overgive kommandoen over *Søfrøkenen* til en anden på rejsen til Lissabon.

Men her havde han på konsulatet fået et brev, som bevirkede den første revolution i hans følelser.

Vi vil anføre dets korte indhold:

"Min elskede!
Fra hvem skulle du vel hellere modtage en salig nyhed end fra mig … ak, jeg ved, at den netop derved vil blive dig tidobbelt kærkommen, tidobbelt dyrebar!

Du godtroende, enfoldige nar, som ikke begreb, at man blot ville være dig kvit!

Samme aften, som din trofaste mø steg i land på de gamle hanseaters jordbund, forlovede hun sig med din rival – ha, ha, ha! hvor det må være en himmelsk følelse for dig at ligge som en lænket tiger, uden at kunne nå den elskede eller, endnu bedre, genstanden for hendes kærlighed! Hvor det må være dig en ubeskrivelig salighed at lytte til lyden af deres kys!

Så tro var hun – nej, mere tro vil du finde

din vilde blomst.

P.S. Jeg vidste dette, da du var i Stockholm, men det havde jo været højst uædelt af mig at distrahere dig, da du var beskæftiget med forberedelserne til din rejse, som måtte holde dig borte, indtil du havde fået tid til at vænne dig lidt til tanken om min nyhed."

I det første øjeblik havde Albin med foragt bortkastet dette nye bevis på sin evige fjendes forfølgelse, men snart overrumplede han sine tanker i en slags hemmeligt spioneri.

Hvilken omstændighed kunne vel have hindret Rosa i at bestyrke sin tro med et eneste ord? Hun havde kun skrevet én ting, at hun ventede ham.

Og han gjorde nu ærligt alt, hvad et menneske kunne gøre, for at fremskynde sin afrejse. Kom han blot til Visby – det var hovedsagen. Der ventede løsningen ham – han var i det mindste selv ventet!

For at skænke sig den størst mulige lindring i sine pinlige tanker, betroede han Bas brevets indhold, og så kraftige var Bas' argumenter betræffende umuligheden af, at en sådan engel som mamsell Rosa kunne bedrage, at Albin, der havde brug for at kunne klynge sig til håbet, begyndte at tro, ligesom konstablen, at intet andet var sandhed her end fru Susannas nedrighed: hun havde opfundet denne gift for at forbitre hele rejsen for ham.

"Det skal dog ikke lykkes hende," tilføjede han med heftighed, "for det ville jo være alt for tåbeligt at fæste nogen som helst lid til *hendes* rapporter!"

Men nu kom der et andet brev fra hans plejefader, hvori det hed:

> "Så lykkelig, så inderlig glad jeg følte mig over dine breve, såvel det fra Kalmar som det fra Stockholm, hvori du med farver, dyppede – man så nok i hvad, beskrev hele din romantiske rejse, dine afvekslende, interessante eventyr, din rosenrøde kærlighed og den elskelige lille heltinde, som jeg gerne ville have aftegnet, sådan som hun stod om

natten på sandhøjen – ja, min dreng, så højt alt dette opløftede mig og fik mit gamle hjerte til at slå, som det ikke har slået i mange år, så nedstemt er jeg nu, så kold er min lykke blevet. Hele denne sommer har jeg huseret i den øvre etage, som om jeg ventede bryllup til efteråret. Og da Gudfader selv sendte dig hende lige i favnen på dit eget skib, syntes jeg i min taknemmelighed, at han havde gjort alt, hvad der kunne gøres, og bekymrede mig aldeles ikke om moderens små krumspring, om hvilke jeg tænkte: De gælder til Wandsbeck, når han blot kommer overens med pigebarnet!

Men nu, *nu* … hør, dreng, du må ikke lade denne forbandede efterretning tage forstanden fra dig … sandt er det dog, at hun – tvungent eller utvungent, det kan være det samme, siden hun har *ladet* sig tvinge – er blevet forlovet med en anden, og det endnu inden du forlod Stockholm.

Jeg vil ikke fornærme dig, min søn, ved at omtale, hvad det er for en slags person, hun har foretrukket. Det er så usselt, så forbandet gement og lavt alt sammen, at jeg gerne vred halsen om på hver eneste sjæl i Visby!

Sjældent har man hørt mage: således at bedrage en gammel mand i hans sikre, glade forhåbninger, at afskedige en ung, statelig frier, der var tusinde gange for god til den lille pyntedukke, for at gifte sig med en tåbe, der allerede ligger i dødens arme – og det blot fordi, faderen skal rage en arv til sig, som ellers ville gå ham af hænde. Jeg er afsindig, jeg brøler, så madam Lona bliver ganske ræd for mig, og jeg har lyst til at slå både lysekroner

og spejle og malerier og statuer og Gud ved hvad i stumper og stykker!

Hvad har jeg nu for alt mit besvær, alle mine store udgifter?

Jeg kan godt betro dig, at jeg enten var blevet kvalt eller havde fået et bommesislag, hvis jeg ikke, da jeg først fik denne skammelige underretning havde givet min store og retfærdige vrede luft ved at slå en stor, kostbar vase itu sammen med et lille spejl og to-tre dumme kopper, der bare stod til pynt og gloede så underligt på mig, da jeg ødelagde vasen, som skulle have huset *hendes* blomster, og spejlet, hvori **hun** skulle have spejlet sig, for det stod alt sammen i det lille hjørneværelse, jeg altid har haft i sinde at lave til et lille privat paradis for min kommende svigerdatter … Men fanden hente mig, om jeg gider befatte mig mere med hverken paradiset eller … Nå, men jeg blev altså ligesom lidt beroliget, da jeg havde været gennem denne lille revolution: den rensede luften, og derfor skriver jeg nu her som et ganske fornuftigt menneske, der Gud ske lov kan bære hvad som helst uden en skramme.

Du ved, hvad jeg mener, min dreng, og hvis du er så utaknemmelig, at du for sådan et stykke legetøj som en kvinde kunne glemme din gamle fader, så – slår jeg ikke mere i stykker, men jeg lægger mig ned for at dø, for så har jeg levet længe nok.

Min søn, min kære, elskede søn, rejs ikke til Visby nu, rejs aldrig derhen, men kom hjem og lad os, i Herrens navn, stilfærdigt eller det modsatte, klage vor nød sammen!

Det var vigtigt for mig, at skulle få at vide, hvorledes tingene stod, mens du endnu var langt væk – så du kunne få tid til at falde til ro. Gud være med dig! Endnu en gang: Rejs ikke til Visby: din ære forbyder dig det, og det kan ikke føre til andet, end du vil stå tilbage som taberen …"

– osv. osv.

Nu var der ingen tvivl mulig mere, og dog tvivlede Albin. Rosa skulle have bedraget ham, med vilje have valgt tavsheden for at få ham af vejen … nej, nej, et rygte, et falsk rygte havde nået hans plejefaders øren. Rosa kunne ikke bedrage. Hun kunne ikke have skrevet: "Jeg venter dig!" hvis hun ved hans ankomst tilhørte en anden.

Bas blev atter indviet i affæren, og atter stred han mandigt mod alle gale rygter, men nu stod troen ikke så fast som før i konstablens egen sjæl. Han fandt det underligt, at Betty i sine breve ikke havde nævnt jomfru Rosa, og netop fordi hans argumenter nu savnede den bedste grund at støtte sig på, nemlig en fast tro, virkede de ikke heller, men viste Albin den forfærdelige mulighed, at Rosas troskab kunne betvivles.

Vi skal ikke opholde os ved nogen beskrivelse af Albins følelser – brændende og heftige som de var, måtte de jo rase voldsomt – men lader os nøje med at nævne, at han, i lang tid kastet frem og tilbage mellem håb og fortvivlelse, nu endelig, da han nærmede sig målet, ligesom kunne afkaste sig det trykkende åg og ruste sig til strid mod hvad som helst, der kunne møde ham på den fjerne strand, mod hvilken han ville

styre, om så tusinde storme slap deres kræfter løs mod hans fartøj.

Med tanken på hende, der befalede over hele hans væsen, rejste han sig op, idet han udbrød:

"Hun skal ikke forskanse sig bag det påskud, at jeg ikke kom inden oktobers udgang. Endnu er der to dage tilbage, hvori hun venter mig – og inden solen går op den første november, ligger *Søfrøkenen* enten på Visbys red eller med sin herre på havets bund!"

Nu åbnedes kahytsdøren, og konstablen trådte ind.

"Hr. kaptajn!"

"Hvad er der, Bas – jeg håber, du ikke vil forsøge at råde mig fra at stikke i søen? Lad mig i så fald sige dig, at om du ikke længes efter Visby, så gør jeg det des mere, og om end hele Kalmar holder mig for en vanvittig nar, og hver sjæl på skibet siger, at jeg vil gøre det af med dem, så letter vi dog anker om en time. Har du forstået mig, konstabel?"

"Jo, kaptajn – men jeg må sige Dem, at folkene –"

"Ikke et ord! Findes der nogen, som har bemærkninger at gøre, så lad ham komme her ned gøre dem, og straks få lov at blive afmønstret! For kaptajnen har sat sig for, at han vil til Visby inden i morgen aften, og han skal dertil, om han så skal gøre det med et fartøj uden besætning!"

"Vær rolig, hr. kaptajn! Ingen har talt om at forlade skibet. Det var blot som et lille vink … og desuden er det et andet ærinde, jeg har at udrette."

"Hvilket?"

"Her er kommet en gammel herre om bord, som ser betydelig luvslidt ud, men dog med en vis fornemhed. Jeg tør bande på,

at jeg har set ham før, men jeg kan ikke tænke mig hvor eller hvornår. Han har ikke nævnt sit navn, men begærer at få kaptajnen i tale, og jeg kan forstå, at han vil være passager til Visby."

"Nå, så er der da en, som ikke tvivler om, at vi kommer derhen, siden han selv har indfundet sig for at få plads. Lad ham komme ned!"

Nogle minutter senere stod en høj, mager person bukkende ved døren. I hans udseende røbede der sig en komisk blanding af luvslidt fattigdom og fordringsfuld stolthed.

Ved synet af ham trådte Albin et skridt tilbage og et heftig udråb af overraskelse var ved at forlader hans læber, da den fremmede, som opfattede kaptajnens åbenlyse bestyrtelse, ytrede sig som følger:

"Det er muligt, hr. kaptajn, at vi har truffet hinanden før, da jeg ikke var under det inkognito, som jeg har den ejendommelighed at gemme mig bag, selv for mine venner. For det er besværende for en rig mand at se sig omsværmet blot på grund af sine jordiske ejendele: jeg forsager denne tomme smiger, som ellers er målet for mangen dåre. Måske er dette en ejendommelighed, som verden ikke kan forstå, men det ler jeg ad, og tænker, at Konradin Donnert dog vel ikke af den grund kommer i lavere anseelse hos de få, som virkelig kender ham. Dog kan jeg ikke erindre at have truffet nogen ved navn Stangerling?"

"Måske," svarede Albin smilende, "måske navnet Jentzel har mere håb om at blive genkendt?"

"Jentzel … Jentzel … ah! Jeg erindrer en ung dreng af dette navn. Han var blandt de søgende, der sædvanligvis trængtes om

mig i hver eneste havn for at blive antaget som kahytsdreng, dengang jeg morede mig med at føre eget eller andres fartøjer. Rigtigt, rigtigt! Lille Jentzel … en god og køn dreng, med hvis opdragelse jeg gjorde mig megen umage, og som uden al tvivl ved min mellemkomst og anbefaling ville have fået en udmærket stilling, hvis vi ikke under et skibbrud var blevet adskilt. Er han kommet frem i verden, den stakkels dreng? Er han muligvis i slægt med hr. kaptajnen, så er jeg sikker på, at han nok mere end en gang har nævnt sin gamle foresattes navn med bevægelse og taknemmelighed."

"Det er netop ham, som nu har den ære at se kaptajn Donnert i sin kahyt, og den person, som meldte hr. kaptajnens ankomst, er den samme person som på det norske og svenske konsulatskontor i London på en særegen ubehagelig måde gjorde sig bekendt under den lille affære med *Snarensvend*. Men," tilføjede Albin, grebet af medlidenhed ved det ynkelige syn, kaptajn Donnerts mine og hele stolte væsen frembød, i skærende kontrast til den lappede frakke, "det er gamle historier, som det ikke er værd at belemre hukommelsen med. Må jeg i stedet spørge om, hvad jeg har at takke for kaptajn Donnerts besøg på *Søfrøkenen*?"

Efter at Konradin Donnert, den stærkeste blandt de stærke, havde trukket vejret dybt og med et forskende blik på Albins ærlige ansigt havde forvisset sig om, at det ikke gemte på nogen gammel hævntørst, sagde han langsomt, men med en stemme, som røbede, at søgangen i hans indre ikke havde nået at lægge sig:

"Det var en højst munter og behagelig overraskelse, dog vel ikke ganske uventet, for alle, der har fået en del af deres

opdragelse hos mig, har siden hen haft god medvind. Men det er en ejendommelighed hos mig at glemme alt det ubehagelige, der som følge af min originale og bizarre karakter har mødt mig gennem livet. Den mand, der har en så umådelig mængde erindringer som jeg, behøver ikke at være nærig med dem: han kan uden skade bortkaste dem, han ikke synes om … Og for nu at forlade disse, som kaptajnen så glimrende udtrykte det, gamle historier, og komme til mit egentlige ærinde, så var det min hensigt at høre, om kaptajnen ville tillade en passager at følge med til Visby. Man kan virkelig sige, at vejret egner sig til at skræmme alle passagerer, men den dag er endnu ikke oprundet, på hvilken noget sådant formår at skræmme Konradin Donnert. – Desuden kaldes jeg til Visby af den ære endnu en gang at hilse på en der bosat gammel ven."

"En der bosat ven?" gentog Albin med slæbende stemme. Hvad var det, som nu kom over ham igen – hvorfor denne pludselige gysen? Hvorfor kunne han næppe udtale spørgsmålet: "Og denne vens navn?"

"Nuværende grosserer Mørk."

"Og før?"

"Kaptajn Holgersen."

"Fra Norge?" fortsatte Albin næsten tonløst.

"Ja, fra Molde. Vi har haft mange forretninger sammen, og det er også derfor, jeg vil erindre ham om vor forrige venskabsforbindelse. Men min Gud, hr. kaptajn, jeg håber ikke, jeg har sagt noget ubehageligt? Det er jo ellers en af mine ejendommeligheder, at jeg gerne vil gøre alle mennesker glade og tilfredse."

"Undskyld," – Albin fo'r sig med hånden over panden – "undskyld!" gentog han endnu en gang mekanisk, hvorpå han, næsten kvalt af sindsbevægelse og rædsel, faldt om på sofaen.

"En ubegribelig, kuriøs hændelse!" mumlede Donnert, temmelig utilfreds med den nuværende tingenes tilstand. Han havde håbet at få fri overfart til Visby – for på anden vis kunne han ikke komme dertil – og derhen måtte han, for at meddele sin gamle patron, hvor fortvivlet Konradin Donnerts pekuniære stilling var. Han havde brug for penge, måtte have penge – hvis han ikke fik dem, skulle den hæderlige grosserer få at føle, at en mand med Donnerts færdigheder ikke rejste fra Norge for sin fornøjelses skyld: der måtte kunne gøres nye forretninger på de gamle "håndsrækninger".

"Nej, det må være en djævelsk drøm!" Det var disse ord, Albins læber udstødte, da han atter åbnede øjnene. I tankerne tilføjede han: "Det var da ikke Holgersen, han hed, den mand, som om natten overtog lasten fra *Snarensvend* … nej, ejeren hed vist sådan, så vidt jeg husker, men … Ah, det er umuligt!" Det svimlede for ham.

"Måtte jeg tilråde en god dram og en påbid," bemærkede Donnert og smaskede allerede forventningsfuldt ved tanken – "jeg tør sværge på, at kaptajnen ikke har fået morgenmad endnu?"

"Kaptajn Donnert," sagde Albin endelig og forsøgte at lade som om, han var kommet helt til sig selv igen, "vil De oplyse mig om en sag, som det efter så mange år ikke kan genere Dem at tale om?"

"Min bedste hr. kaptajn, det er en af mine ejendommeligheder, at jeg i visse tilfælde lider af dårlig

hukommelse; jeg vover ikke at lide på, at den vil stå mig bi, hvis spørgsmålet angår en sag, der kan have sammenhæng med min ære … mærk vel: jeg sagde min ære … Donnerterne har aldrig taget dette ord letfærdigt i deres mund!"

Albin beherskede sin utålmodighed. "Jeg forsikrer Dem, at jeg ikke vil beklikke hr. kaptajnens ære, og her mellem os her alene kan der vel ikke engang blive tale om noget sådant; men jeg lægger vægt på fuldstændig oprigtighed – og skulle jeg på nogen måde kunne yde Dem en gentjeneste, så …"

"Så lad høre!" Kaptajn Konradin Donnert anlagde en meget vigtig og værdig mine; han syntes at tænke på, hvor stor fortjeneste han mon kunne få ud af sin tidligere lærling. "Lad høre, unge mand."

"Jeg ønsker blot at vide, om," – men her blev Albins stemme utydelig, og flere sekunder gik hen, inden han formåede at fortsætte, "jeg ønsker at vide, om *Snarensvend*s reder, hvis navn jeg udmærket godt kender fra affæren i London, nemlig Holgersen … om han var den samme person, hvis stemme jeg hørte om natten på *Snarensvend*, da lasten blev udlosset? Hvad jeg her mener, ved kaptajnen vel af den angivelse, jeg gjorde hos konsulen."

Donnert tav i nogle øjeblikke. Derpå spurgte han lidt tvært:

"Hvad er hensigten med dette spørgsmål?"

"Ingen anden end at få det besvaret. Jeg håber, at kaptajn Donnert ikke har nogen grund til at mistro *min* ære?"

"Nå, jeg ser heller ikke noget farligt i at besvare spørgsmålet sådan her mellem fire øjne. Det var patronen selv, som tog imod kornet."

"De husker vel ikke hans sidste ord?" spurgte Albin skælvende læber.

"Jo, det hører til mine ejendommeligheder at erindre udtryk af denne beskaffenhed. "Donnert," sagde han, "forlad ikke skuden, før vandet spiller på låringen, og spøger hun ikke igen, skal dusøren blive derefter!" Men dusøren blev forbandet lille, fordi det netop traf sig sådan, at hun spøgede. Nå, men nu skal han erstatte mig det, den gnier … ikke fordi," – Donnert tog sig i det, "det har meget at betyde for en mand i min stilling, men fordi det altid har været en ejendommelighed hos mig ikke at eftergive noget i mine fordringer, om jeg end tøver med at gøre dem gældende, og den rige grosserer vil vist ikke betænke sig – det har altid været ham magtpåliggende at vise verden en ulastelig yderside."

Donnert kunne have talt, så meget han behagede: Albins hoved brændte. Han følte, det havde været ham en vellyst pludselig at miste al følelse, al bevidsthed om en så frygtelig tilværelse. Rosas fader – sørøveren, morderen, blodmanden på *La belle Coquette*, hans egen elskede faders banemand! O, hvorfor blev han ikke forrykt – hvorfor havde han ikke adlydt det hemmelige vink, han fik, da han første nat efter sin ankomst til Gotland stod på ruinerne af Røverliljes hule! Det var da altså ingen overtroisk anelse! Det var anelsen om et tilkommende helvede, der skulle møde ham der! … og dog – hvor var det muligt – dog svævede over dette helvede en hvid, uskyldsren engel med skinnende vinger!

"Jeg tror, at mit selskab besværer?" tog Donnert sig den frihed at bryde tavsheden, "og hvis kaptajnen befaler, kan jeg på et

andet sted fortære den frokost, som vist bliver nødvendig, inden vi går under sejl?"

"Et ord endnu – og De kan disponere over, hvad her er! Sejlede kaptajn Holgersen selv nogensinde med nogle af sine fartøjer?"

"Å ja, småture. Han beskæftigede sig mest med fiskeri i Nordsøen og tjente godt på det, efter hvad man fortalte."

"Godt, godt," stammede Albin, "og familien?"

"Det er en ejendommelighed hos mig, at jeg ikke er nyfigen efter, hvorfor andre interesserer sig for … men sandelig …"

"Havde han familie, spørger jeg?" Der lå en så befalende overlegenhed i Albins spørgsmål, at Donnert følte sig nødsaget til at besvare det.

"En såre vakker familie: en smuk kone, som styrede ham, og tre små døtre."

I dette øjeblik trådte Bas ind for at modtage kaptajnens ordre, men da han så sin chef stå der mere lig et spøgelse end et levende menneske, vendte han sig til den fremmede, som han anså for årsagen dertil. Donnert trak sig imidlertid nogle skridt tilbage: han huskede alt for godt, at den person, han nu så for sig, engang havde overvundet den mest uovervindelige af de uovervindelige.

"Hvad fanden!" udbrød Bas, som nu betragtede manden nøjere og i sin overraskelse glemte både sin kaptajn og hans forstyrrede udseende, "er det ikke … jo, så min sjæl, er det ikke kaptajn Donnert! Nå, hvordan lever verden nu om stunder med sværdfiskene og lakfernissen?"

"Bas!" afbrød Albin ham med en på skærende og brysk stemme, "kaptajn Donnert er gæst på *Søfrøkenen*! Følg ham ud i

salonen, giv ordre om morgenmad og kom straks tilbage!"

Da Albin blev alene – alene med denne verden af kvaler, følte han sig fuldstændig tilintetgjort. Men pludselig randt ham en, nej flere omstændigheder ihu: navnet Will, udtalt af Rosa, den stumme yngling, han havde set på Korsengen og som i sit udseende havde haft noget, der vakte mindet om … "Ak, min Gud," udbrød han, "det er en og samme … sukkenes søn … og sukkenes søn er –"

Han fuldendte ikke sætningen, han styrtede så heftigt ud i salonen, at kaptajn Donnert, som allerede var begyndt at indrette sig det på det bekvemmeste, ganske bestyrtet vendte sig om.

"Endnu en ting, kaptajn Donnert, endnu en ting, hvis det er kommet til Deres kundskab! Havde Holgersen ingen plejesøn, myndling eller noget lignende?"

"Jo, bevares – hr. kaptajnen er jo vel underrettet … formodentlig i familie med den stakkels dreng: jeg mindes netop, at han også hed Jentzel."

"Det er godt, det er godt … Men en gammel mand … han havde jo en fader, denne myndling?"

"Upåtvivlelig, men da han døde, afstod han formynderskabet over sin søn til patron Holgersen."

"Umuligt! Umuligt! Hvem så det testamente? Hvem bevidnede det?"

"Eftersom det er en ejendommelighed hos mig, at jeg kan huske alt, kan jeg tjene hr. kaptajnen med den underretning, at testamentet både blev bevidnet og underskrevet af magistraten i Molde."

"Af magistraten i Molde? … Gud lade mig beholde mine sanser!" sukkede Albin. "Den gamle mand døde dog ikke i Molde?"

"Jo, det er ganske vist, og han blev begravet med stor stads, og til Holgersen testamenterede han en stor dusør særskilt, fordi denne med egen livsfare havde reddet ham og sønnen samt en stor del af deres formue fra … lad mig huske mig om … ja, hvordan var det … fra en fransk skonnert, som blev angrebet af skotske sørøvere."

Albin tumlede nogle skridt hen imod døren.

"Er det fuldkommen bevist sandhed, at den gamle herre kom levende til Molde?"

"Da han døde der, må han vel være kommet levende dertil, og sønnen, der var døvstum, forblev i Holgersens hus. Om han er der endnu, ved jeg ikke, men da familien flyttede til Visby under navnet Mørk, tog de drengen med sig, og patronen har sikkert set sin fordel ved at pleje ham godt, for jeg husker, at formuen, ifølge testamentet, skulle tilfalde et antal døvstumme, hvis han døde."

Albin stod et øjeblik ubevægelig. Derpå randt et par store tårer ned ad hans kinder – de kom som en velgørende dug på hans feberhede, voldsomt kogende blod.

"Han lever! Han lever!" var de eneste ord, der kunne bane sig vej ud af hans sjæl. Men nu fløj han som en stormvind op på dækket og viste sig for sit mandskab med et udseende, der fik dem til at frygte for deres kaptajns forstand.

"For Guds skyld, jeg holder ikke denne angst ud!" udbrød Bas i en fortvivlet tone. "Hvad skal der ske – hvad har den satan dernede sagt eller gjort?"

"Tal ikke til mig, Bas! Elsker du mig, så adlyd! … hurtigt … klart skib! Klart i en ruf!"

"Gutter!" Kaptajnen talte nu i åndeløs hast til folkene: "Jeres kaptajn har hastværk! Glem ikke det, og jeg skal aldrig glemme jer for jeres lydighed og kærlighed!"

Der blev liv i hver en krog. Stormen havde nær fejet flere af besætningen overbord, og på land sagde man:

"Den mand må være moden til dårekisten, som begiver sig ud i et så forrygende vejr, når han har havn!"

Men på trods af dette blev *Søfrøkenen* gjort klar, og en halv time efter så de på stranden stående med navnløs forundring hendes afgang. De vældige bølger syntes at sluge hende med det samme, vinden var imod, alt imod, men chefen var betaget af et raseri efter at komme ud, som ikke lod sig tøjle.

Og til kalmarboernes endnu større forundring fulgte en lille slup det farlige eksempel, og denne slup syntes at styre samme kurs.

Vi skal ikke her komme nærmere ind på *Søfrøkenen* overfart, men blot nævne, at kaptajnen, så snart de forskellige manøvrer begyndte at kræve hans udelte opmærksomhed, følte sig ligesom fastgroet på sin post. Under den trættende, vilde kamp mod havet og vinde udvidedes hans bryst og bølgerne i hans oprørte sjæl blev roligere.

Men lidt efter middag kom Lill-Petter med et gudsjammerligt ansigt og bad hr. kaptajnen tilgive, at han i hastværket havde glemt at levere ham et brev, som en eller anden, Gud ved hvem, havde stukket ham i hånden.

Albin tog det mekanisk, brød det og sank, uden at give en lyd fra sig, bevidstløs om på dækket.

Brevet indeholdt disse linjer:

"Du kommer lige tilpas til brylluppet. Der er allerede blevet lyst alle tre søndage. Har hun ikke en god smag, din lille blåøjede, som foretrækker en døvstum frem for dig? O, hvilken nydelse for mig at være den første, der giver dig denne efterretning!"

22. Et hemmelighedsfuldt budskab

Hvidere end hvide roser, hvidere end nyfalden sne stod Rosa på Visborgs ruin, støttet til signalstangen og med blikket uroligt fæstet på de blå bølger.

Det ene fartøj efter det andet ilede i havn, men intet sås, hvis agterspejl var prydet med en forelsket skare tritoner, der knælede for en herlig havnymfe.

Og dog skrev man i dag den første november.

Vinden viftede skarpt om den unge piges kinder, løftede hendes lokker og slyngede dem frem og tilbage i bølgende leg. Disse vinde ville efterligne Ægirs døtre, som dansede derude, ikke under solens glimtende lys – for foran solen hang en stor, sortgrå sky, en blafrende sorgens fane, som skjulte dens ansigt – men ved genskinnet fra bølgernes hvidbræmmede hoveder.

"Han kom ikke!" sukkede Rose lydløst.

Hvorfor kom han ikke? "Ved han alt og er dette hans svar …" Hendes hoved sank ned mod brystet.

En arm lagde sig om Rosas liv: det var Teklas. "Kom ind – vinden gennemisner dine lemmer!"

"Jeg fryser ikke!"

"Jo, du skælver, din hånd er ganske stiv – kom nu!"

"Ak, om den så også er stiv! Den stivner nok for altid, når jeg lægger den i …"

Tekla greb en smule voldsomt sin yngre søster og førte hende væk.

I hjemmet modtog faderen dem: han ville følge Rosa op til hendes værelse.

"Hav barmhjertighed, papa!"

"Mit barn, vil du vente endnu længere?"

"Lad mig blot leve for hans minde i endnu fjorten dage, bare fjorten dage! De dødsdømte bliver jo somme tider benådet på skafottet – jeg beder blot om udsættelse … nægt mig det ikke, papa!"

Med et mørkt blik, der vidnede om en vild, indre kamp, gik Holgersen til sin hustru. "Amelie, Amelie, jeg var så tryg, da jeg fik dem forlovede, endnu mere tryg, da der blev lyst, og dog begynder jeg nu ligesom du at gribes af en unævnelig frygt. Hvorfor kommer han ikke? Vil han snige sig ind fra en anden kant – vil han bortføre hende? Jeg forestiller mig tusinde gale ting, jeg pines til døde og dog dør jeg ikke!"

"O, om vi blot alle var døde! Will er allerede begyndt at se klart: han skælver, når han betragter hendes blege kinder, hendes udslukte blik: hun har i de seneste dage ikke kunnet beherske sit ansigts udtryk – og hvem kan undre sig over det, når man kender den forfærdelige spænding, hvori hun tilbringer både nat og dag?"

"Jaså, han kan mærke, at det er en komedie, en tragedie, man opfører for ham! Ja ja, han kan vel heller ikke være blind for evigt … Han går alene ud igen. Du kan se, Amelie, at alt, hvad jeg vil, er forgæves! Will bliver ulykkelig … Herren har for evigt, ja for evigt vendt sit ansigt bort."

Holgersen lukkede sig inde på sit værelse. Amelie gik til og fra, udførte mekanisk sin husmoderlige pligter, men havde sjælen opfyldt af en aldrig hvilende angst.

Carl og Viktor fortsatte som altid deres regelmæssige besøg. Man hørte intet om nogen ændringer i forholdene fra deres side, men man kunne hverken tale om lysning eller bryllup, så

længe den spændte situation omkring Rosas giftermål ikke var bragt til ende.

Ofte sad fru Ringeborg, der nu helt og holdent var blevet omvendt i sin tro på Carls og Hildurs for hverandre passende temperamenter: "Hvis du ville følge din moders råd, min Carl, så satte du hælene i, jo før jo hellere!"

"Nej, moder," plejede Carl så at svare, "jeg er kommet hertil ved min moders omsorg – nu må det være således!"

"Jamen for Guds skyld, ser du ikke, kæreste søn, at hun ikke nærer flere følelser for din end ..."

"Hun føler lige så meget for mig, som jeg for hende! Lad os nu bare passe os selv – når vi først er vel gift, kommer vi vel til rette ..."

Tekla havde sagt til Viktor:

"Prøvetiden er ude – er dine ønsker nu i modstrid med dem, du ytrede for et år siden, så sig det?" Og Viktor havde med fuld åbenhed svaret: "Jeg tror ikke, jeg er dig værdig, Tekla, eller rettere, jeg ved det, men vil du tage dig af mig resten af livet, får jeg måske endelig mere stadighed og kraft."

Tekla havde ladet sig nøje med dette svar, men hun ville ikke have gjort dette, hvis hun ikke havde set, at Carl ikke tænkte på noget brud med Hildur. Det lå i vægtskålen – bryllup skulle der være inden jul, men man ventede.

Det blev den første, den anden, den tredje november.

Rosas kræfter var udtømte. Hun kunne hverken leve eller dø. Som hun lå der på sin jomfruelige seng, lignede hun en død; kun det svage åndedræt, den stundom krampagtige sitren viste, at det var en skindød.

"Jeg ville ønske, vi fik en krise – jeg ville være tilfreds med hvad som helst," sagde lægen.

Og der kom en krise.

Den tredje november kom Holgersen ind til sin kone, bleggrå i ansigtet, men med blikke, hvori en uhyggelig sorg afvekslede med en halvt vanvittig glæde. Hele hans væsen forrådte dette på en gang tvungne og stormende hastværk, som følger på usædvanlige, uventede forhold. Han havde nær skræmt livet af Amelie.

"Fat dig! Her er store nyheder!"

"O, vent, vent – giv mig tid! Mit hjerte slår ikke mere … nej, jeg vil intet høre!"

Nu kom Tekla til. Hendes ellers så smukt og omhyggeligt ordnede lokker var uværdigt kastet til side; man så på uordenen i hendes klædning og ansigtstræk, at hendes sjæl måtte have været udsat for en bemærkelsesværdig rystelse – hendes læber kunne næppe fremstamme ordene:

"Er det sandt, min fader, er det sandt?" Og hun faldt om på stolen.

I næste øjeblik var det Hildur, som med højlydte udråb kom brusende ind. Hun ville formodentlig stille det samme spørgsmål som Tekla, men kunne for bare bevægelse ikke fremtvinge et ord.

"Må jeg nu tale?" sagde Holgersen i en unaturligt iskold tone.

"Ja," stønnede Amelie, "jeg kan vel sagtens ikke undgå den skæbne, der skal ramme os alle!"

"Du ved jo, Amelie, at stormene renser luften, og jeg tænker, vi kan håbe, at når den, der her er tale om, har udraset, vil der atter komme ro i huset."

"Tal!"

"Nogle fiskere fra Carlsøerne er kommet hertil med et grufuldt fund, de har gjort der … Men, Herre Gud, kvinde, skælv dog ikke således! Du havde mod engang, Amelie, men nu er du blevet meget svag!"

"Et grufuld fund," gentog Amelie uden at ænse sin mands bebrejdelse, "hvad … hvad er det?"

"En flaske … og når den kommer *sådan*, kan der rummes meget i en snæver flaske."

"Store Gud!" Hun slog hænderne sammen med et udtryk, som om hun ville bønfalde om at blive skånet fra sin værste anelser.

"I flasken fandt de et papir, som jeg her har med mig. Hvis du, Amelie, hvis I, børn, kan tåle at høre det, så må vi siden hen samle os sammen til en fornuftig overvejelse."

"Læs! Læs!" stammede Amelie.

Holgersen rullede papiret op, som han på grund af sine hænders heftige skælven næppe kunne holde, indtil han endelig, mens han hvert sekund hev efter vejret, læste følgende hemmelighedsfulde budskab:

"I Østersøen mellem Øland og Gotland
den 30. oktober …

Skibet *Søfrøkenen* af Gävle, fra Kalmar med destination Visby, er sprunget læk og er hvert sekund færdig til at synke.

Alle bådene er skyllet over bord. Jeg, Albin Jentzel Stangerling, reder og skipper, styrmanden Malmros og tømmermanden Hölje er de eneste overlevende. Stormen tiltager hvert øjeblik. Ingen redn… –"

"Her," sagde Holgersen med næppe hørlig stemme – "er skriften afbrudt: det øvrige er med en anden hånd."

"En styrtsø har skyllet kaptajnen over bord. Snart er alt forbi. Min hustru, min hustru … ikke en linje kan jeg skrive mere … jeg får næppe tid til at skrive dette og tilproppe flasken.

Niels Malmros
Styrmand."

Der herskede en dødsstilhed i værelset, man vovede ikke at se på hinanden – vovede ikke at se hinandens tanker.

Endelig brød Holgersen trolddommen, idet han mumlede:

"Hvem skal berede hende?"

"Hun er allerede beredt!" svarede en forunderlig klar stemme, og da man så op, stod Rosa på dørtærsklen – ingen havde bemærket hende.

En himmelsk glæde strålede ud af hendes øjne, snarere lig to lysende sole end jordiske øjne … en rødme, skær og fin som aftenrøden, farvede hendes hvide kind … hendes foldede hænder var strakt mod himlen – aldrig før havde Rosas skønne ansigt ejet dette udtryk af hellig forklarelse. Med hvilke ord ville man trøste hende, som snarere syntes at ville trøste alle?

Moderen rejste sig sagte, og skønt hun næppe kunne holde sig oprejst på de rystende ben, slæbte hun sig hen til datteren,

som forekom hende i begreb med at flyve fra jorden til himmelen.

"O, mit barn, mit barn, fordøm os ikke, giv os din tilgivelse!"

"Tilgivelse? Ak ja, mit hjerte er så fuldt af kærlighed, af salig glæde! Han kom dog, han *ville* komme – han fordømte mig ikke: han gav sit liv for sin kærlighed!"

"Det kan være falsk det hele!" udbrød Tekla med genvunden kraft og ikke tilfreds med den dybe, forunderlige ro, som lå udbredt over Rosas både indre og ydre væsen.

"Hvorfor vil du, det skal være falsk?" svarede Rosa mildt og greb efter papiret – "denne skrift … du kender den ikke, men jeg kender den. Min Albins hånd har hvilet på dette papir. O, mit hjerte kan ikke bedrages!"

"Jeg tror dog ikke et ord, papa!" Teklas tone var nu fast og bestemt.

I dette øjeblik trådte Carl ind, og på hans ansigt stod også bedrøvelige efterretninger at læse. Han standsede, da han fik øje på Rosa.

"Tal!" sagde Holgersen, "du ser for dig en kvinde, så stærk, at kun Guds engle i Himlen kunne udvide et sådant tålmod … Har nogen bekræftet budskabet?"

Endnu en gang så Carl sig undrende om, derpå gik han hen til Tekla og hviskede:

"Hun bliver vanvittig – hvordan vover I at tale til hende om ham?"

"Hun bliver ikke vanvittig," sagde Tekla, "det er en højere inspiration end vanviddets, der taler ud af hendes øjne … Sig – hvad har du at forkynde?"

Rosa nærmede sig dem sagte og lagde sin hånd på Carls skulder.

"Skjul ikke noget for mig! Jeg sørgede så dybt og så meget, fordi han ikke kom – men nu er jeg rolig, lykkelig, salig: min tro blev reddet … tal, tal!"

"Arme, unge pige, du ved ikke, hvad du siger, men måske findes der en kærlighed, der hæver sig over jorden. Hør da – hvis det kan gøre dig lykkelig at vide, at han ville hertil, så vid, at han ville det med hele sin viljes kraft. Den 30. oktober under den forfærdeligste storm, man kan mindes i mange år – fortæller en nu netop fra Kalmar ankommende skipper – gik *Søfrøkenen* derfra. Alle troede, at hun aldrig ville nå sit mål, og det gjorde hun heller ikke, lige så lidt, som man har hørt noget til den lille slup, som gik derfra samtidig …"

I dette øjeblik hørte man lydelige skrig og heftig hulken udenfor.

En hånd bankede på døren.

"Lad mig komme ind! Lad mig komme ind!"

Det var Betty, med den vildeste fortvivlelse malet i de forstyrrede ansigtstræk.

Hun styrtede ned for Rosas fødder, og under en heftig, krampagtig bæven omfavnede hun sin unge herskerindes knæ.

Der lå en uhyggelig, men dog skøn kontrast mellem disse to, som begge havde mistet deres hjerters alt.

Rosas blege ansigt, hvori himlens lyse fred endnu lå udbredt, bøjede sig ned mod Bettys, der var mærket af de strømmende tårer, den indre smerte.

"Græd kun, Betty, græd du ud hos mig – det er skønt for den, der kan græde! Klag så dine kvaler: jeg vil høre dig, men kan

ikke trøste dig. Græd, græd … o, hvor han havde dig kær, din elskede!"

"Men mamsell Rosas ven da," snøftede Betty, "har mamsell Rosa slet ingen tårer for den, der havde hende kær?"

"Nej, Betty, jeg har ingen tårer; jeg har allerede grædt dem alle bort! Men sørg du ikke over det – *han* vil nok forstå mig … Kom, lad mig føre dig til mit kammer, du stakkels unge enke!"

Flere dage var forløbet.

Havde der eksisteret tvivl hos nogen, så var den nu bortvejret.

Søfrøkenen måtte hvile på havets bund, for hvis hun ikke hvilede der, ville hun vel være blevet sporet fra land eller strand, og hvis hendes unge kaptajn var blevet reddet, havde man vel hørt fra ham; men intetsteds fandtes underretning, andet end det i flasken indelukkede budskab, senere bekræftet af flere indkommende sejlere fra Kalmar.

Betty græd dag og nat.

Men Rosa sad roligt med sit forklarede udtryk og syntes mildt at lytte til alt, hvad der blev sagt, skønt hun vist egentlig ikke lyttede til noget som helst, andet end den stemme, der talte i hendes indre, hvormed hun dog var så lykkelig, at alle i hendes omgivelser veg tilbage i rædsel for denne stilhed.

Og mest af alle frygtede brudgommen, for når han ydmygt og rødmende nærmede sig hende, viste hun sig ganske vist mod ham som tidligere, men han mærkede med beklemt hjerte, at det kun var øjnene, der hvilede på ham, ikke sjælen.

Han kærtegnede hendes hånd – hun smilede. Han lagde sig ved hendes fødder og så op på hende med en uudsigelig kvalfuld og rørende bøn … hun smilede atter. Han vovede en gang skælvende at lægge sine læber til hendes, og hun smilede stadig … Ak, hun havde hverken følt eller bemærket noget af det, og hendes blide ligegyldighed var for den ulykkelige langt mere smertefuld end hendes afsky.

Will sygnede atter hen, og begyndte igen at elske sine ensomme vandringer.

Han havde fået nogle dunkle ideer om, hvad der var sket omkring ham. Rosa havde elsket nogen, som nu var død; det var over denne døde ven, hun sørgede, det på ham, hun alene tænkte, når hun med blot og bar mekanisk venlighed så på ham, som gerne havde givet sit liv for hendes lykke.

I en af ruinerne havde Will sit yndlingssted: det var i Helligåndskirken, også kaldet Hospitalskirken, dette på en gang så usædvanlige og ærværdige tempel med sin ottekantede form, sine to etager, sine trappegange og sine mørke celler. I dens gård ligger hospitalet, og kirkens pudsede skib tjener til gravkapel for de stakkels væsener, der, befriede af døden, er gået bort fra dette de fattiges og afsindiges hjem.

Her plejede den stumme yngling, siddende ved siden af den sorte ligkiste, at søge hvile efter sin trættende færd.

Her var det, at hans ånd forsøgte at udrede det mørke, den var hensunket i, her græd han sine bitre kvaler over den ubesvarede kærlighed ud, og her drømte han om en tid, hvor den måske ville blive delt, og hvor Rosas læber skulle gløde mod hans og hendes blikke ikke sænkes for det, han nu tvang til at se langt ned i hjertets dyb. Her påkaldte han det uklare billede af

en rival, som han hadede endnu mere efter dennes død – og her greb endelig forestillingen om hans egen død ham, om hvilen i den stille, mørke bolig, hvor alle storme stilner.

Og når han kom dertil i sine tanker, faldt han mere til ro: han syntes da, som han sad med fødderne hvilende på det sorte ligklæde med Rolf ved sin side, at der var skønt her, men skønnere dernede: han mærkede ikke den skarpe efterårsvind, der hvinede om ham, så ikke, hvordan de gulnede blade i store flokke blæste ind i den øde kirke og bredte sig over ham, ligkisten, ligklædet og Rolf.

23. Jomfrutårnet

Med en ubeskrivelig angst fulgte både forældre og søskende udviklingen af Rosas hemmelighedsfulde sjælstilstand.

I begyndelsen vovede man knap at lade hende alene, men dette mærkede hun, og når hendes blik bad, kunne ingen misforstå hendes bøn.

Nogen vågede dog altid over hende i nærheden, men ingen lod sig mærke med noget, der kunne øge hendes uro, og da man frygtede for, at man ved at trænge sig for meget ind på hende ville vække tanker, som endnu aldrig var opstået i hendes sjæl, viste enhver, der nærmede sig til hende, en ro, som ingen af dem blot et øjeblik følte.

Og trods alt dette, hvor langt var de ikke alle sammen fra at ane Rosas virkelige tilstand!

For den tanke, man frygtede for at vække hos hende ved en alt for udstrakt omsorg, *var* allerede fuldt modnet i hende, og deraf kom hendes milde, fredfyldte ro, som de fleste tog for det første tegn på et gryende afsind.

Beslutningen om at følge den elskede var opstået hos Rosa allerede fra det første øjeblik, hvor den forestilling var opstået hos hende, at andre magter end hans egen vilje kunne afholde ham fra at indfinde sig til den fastsatte tid.

Først hed det:

"Hvis han ikke kommer, hvis den kolde død har fundet vej til hans hjerte, hvorfor skulle *jeg* da forsøge at henslæbe *mit* liv? Nej, det kan jeg ikke, for den første betingelse for dette liv har været hans tilgivelse og tilladelsen til at hellige det den tunge

pligt. Hvis han nu hverken kan give mig det ene eller det andet, så ..."

Og hun tænkte videre og udviklede de farlige tanker stadig mere.

Derpå begyndte hun at sammenligne Albins død med den mulighed, at han *frivilligt* havde overladt hende til hendes skæbne, frivilligt havde afstået fra et gensyn, om dette så også kun havde været for at udtale et evigt farvel – og ved denne sammenligning fik idéen om hans død som tegn til hendes egen en stadig stærkere magt over hendes hjerte, der ikke havde plads til nogen grufuldere smerte end den, som lå i ordene: "Han foragter dig!"

Da nu det sørgelige brev fra havets dybder kom med den underretning, som alle troede, fuldstændig ville knuse hende, følte hendes sjæl sig grebet af et stort mod, en stærk og glad forhåbning, for hun var allerede da nået til det punkt, hvor Albins død for hende ikke blot var en hellig fritagelse fra de pligter, hun havde påtaget sig, men også at den forsoning, faderen ønskede, lige så godt kunne ske ved, at hun gav sig til døden som til livet – der var blot den forskel, at den første mulighed var så tusindfold lifligere, eftersom den ville forene hende med Albin.

Det var dog tydeligt, at tanken om en dyb og stor synd aldrig fandt plads i hendes sjæl. Hun plagede sig ikke en eneste gang med spørgsmålet: "Hvordan kan du vove dette – vil Gud holde sin barmhjertige favn åben for en selvmorderske?" Nej, hun tænkte ikke engang på sig selv som en selvmorderske. Hun var træt, hun ville hjem: i Himlens skønne sale, hvor hun og Albin

kunne leve fra evighed til evighed, der fandtes ingen træthed, ingen lidelser, kun en rus af salighed.

Men hvordan, *hvordan* skulle hun komme derhen?

Det var den tanke, som uden ophold holdt hende beskæftiget.

Beslutningen var uigenkaldelig, udførelsen derimod endnu et kaos – dog bebrejdede hun sig selv, at hun var så fattig på idéer, så at Albin måtte vente så længe på hende, men hun ville komme på en lige så liflig og skøn måde, som hendes kærlighed hernede på jorden havde været skøn og liflig.

Endelig en nat, da hun lod som om hun sov, men i virkeligheden lå og grublede over løsningen på dette problem, fo'r hun sådan sammen, at Hildur, som også syntes at sove, skønt hun også blev holdt vågen, satte sig op og så hen mod Rosas seng, som natlampen kun svagt oplyste.

"Var der noget?" hviskede Hildur med uro i stemmen.

Rosa fortsatte med at lade, som om hun sov, og Hildur, som mente, at den bevægelse, hun havde set, havde sin årsag i en eller anden smertelig drøm, lukkede atter sine øjne og sank tilbage i *sin* tankeverden.

Imidlertid vædede Rosa pudebetrækket med stille tårer, ikke frempressede af smerten, men af en stor og herlig glæde, der var den overspændthed værdig, som hendes sjæl nu befandt sig i.

"O," jublede en stemme i hendes hjerte, "jeg vidste jo nok, at jeg ville finde det bedste, det rigtigste, det skønneste, og det er kun mærkeligt, at min øjne så længe skulle være lukkede! Nu har jeg et mål, som kan overvinde dødens smerte ak, døden har ingen smerte for den brud, der iler sin brudgom i møde … I

morgen, du lidende jomfru, som i århundreder har ventet på din befrierske, i morgen, inden nattens time indtræder, har din trætte ånd vundet den evige fred!

Jeg husker nu, hvordan der gik ligesom en gysen gennem min Albins hjerte, da jeg fortalte ham eventyret om, at Unghanses datter ikke vil finde hvile i sin grav, førend en anden af Visbys døtre ofrer sit blod for kærlighedens skyld: det var anelsen, det hemmelighedsfulde bånd mellem os og åndeverdenen, der lod ham vide, at denne jomfru berørte ham. Og jeg, som så højt har elsket Unghanses datter, hvorfor var min tanke indtil denne stund bundet … burde jeg ikke have set, at alt, hvad der er sket, *måtte* ske som det gjorde, netop sådan, at en befrierske skulle opstå … Ak, i morgen – hører du, Albin, min elskede – i morgen kommer jeg! Skynd dig at møde mig: ikke et sekund vil jeg være i himlen alene uden dig, for hvis skyld jeg vover at gå, før jeg bliver kaldet …"

"Men," tilføjede hun, "i morgen er der også noget andet!"

En feberrystelse gennembævede heftigt hendes krop, en sky faldt over hendes sjæl.

Hun så i disse fantasidrømme sin fader og sin moder, Will, Tekla, Hildur, med stirrende, tåreløse blikke søge efter datteren, søsteren, bruden, og til sidst finde hende, men ak – flygtet bort for evigt!

Det var en forfærdelig kamp, der nu begyndte, for fra de elskedes øjne udgød sig snart hele floder af anklagende tårer og snøften, og senere hørtes råb, så skærende, at de nåede hende i himlen, og genlød i hendes øren. Hun følte sin ånd standse på halvvejen for at bønfalde disse klagende stemmer om at tie, men de blev tværtimod stadig højere.

"Vend tilbage, vend tilbage!"

"Umuligt … hør – Albin kalder deroppefra, stadig højere!"

"Kom – skynd dig, skynd dig! Det er mig, din Albin … gå ikke tilbage: da har min sjæl intet hjem."

Og lyt, også andre råb lyder – de kommer fra Jomfrutårnet, fra jomfruens grav:

"Forræderske, bryder du dine løfter? Jeg var allerede halvvejs begyndt at smage håbet om forløsningens salighed, og nu tvinger du mig til at vedblive min vandring … Vend ikke tilbage – jeg beder, jeg tigger – mine plager bliver da endnu mere grufulde end før!"

En fortærende feber brændte i Rosas årer; den løsslupne fantasi, opildnet med stadig større kraft, tvang hende fremad, uophørligt fremad, indtil søvnen endelig forløste hende fra den overmenneskelige smerte, der var fulgt efter den første salige vilje.

Det var blevet sent, da hun vågnede, men hun havde ikke glemt sin inspiration; den antog atter skikkelse af en forsonende fred, og hvis hun huskede, at en magt havde villet drage hende tilbage, var det kun for at minde hende om, at hun burde skynde sig at udnytte den tid, hvor de bønfaldende røster tav.

I Rosas sind fandtes, som vi så ofte har set, et medfødt poetisk sværmeri, ligesom der i hendes sjæl brændte en følelse for det hemmelighedsfulde, overnaturlige; og at disse farlige egenskaber tilsammen skulle nå deres fulde højde under de forhold, vi har beskrevet, er så naturligt – ja, man havde vel næppe kunnet forvente andet.

Væsener, der er begavede med de samme egenskaber som denne unge pige, kan ikke nås af den kolde og ræsonnerende fornuft, men angriber man dem forsigtigt fra en af de veje, der fører til deres rige fantasi, vil de med lethed lade sig påvirke. Hvor meget forstand, erfaring, gudsfrygt og sand godhed kræves der ikke for at vejlede og opdrage sådanne væsener! En ren tilfældighed kan forhindre, at deres iboende egenskaber udvikles til fare for dem selv – og en ren tilfældighed kan medføre det stik modsatte resultat.

Amelie var en god kvinde, en øm hustru, måske alt for meget en sådan overfor en sådan mand som Holgersen. Hun var også en øm og kærlig moder – men hun var langt fra den fuldkomne opdragerske af tre døtre med så forskellige naturer, som dem vi har søgt at skildre, thi for den rette opdragelse kræves mere end blot det at *elske* og *ville det gode*. Hun ville af sjæl og hjerte det rette, det bedste, men hvad hun manglede var, hvad så mange mødre mangler: kraft, og noget endnu farligere, hun manglede den fuldstændige indsigt i størrelsen af det umådelige ansvar, som påligger en moder, der stadig skal iagttage de dyder eller karakterfejl, som udvikler sig hos deres børn, og som ofte er så sammenfiltrede som skud, der vokser på samme gren – hvilken varsomhed kræves ikke for med held at afskære det ene uden at skade det andet!

Novemberdagens slør dækkede allerede ved middagstid himlen: det var en dyster, solløs dag – og dystert var det også i familiens liv.

Husfaderen var atter begyndt at opsøge kælderens ensomhed.

Vel var alt gået langt over hans beregning. Og dog følte han sig længere end nogensinde fra målet, for han var kommet på den fikse idé, at Herren ikke *ønskede* at modtage noget offer. Hans ituslåede, sønderrevne sind begyndte igen at dækkes af et dybt mørke, og i baggrunden anede han de grufulde spøgelser, som han den hemmelighedsfulde nat havde hentydet til overfor Rosa.

Denne dag, som vi nu omtaler, havde han ikke forladt kælderen siden morgenstunden, og Amelies angst var ikke til at beskrive; hun var på uafbrudt vandring mellem den øverste og den nederste etage, men hendes bønner tjente til intet.

Hun fik ikke lov at komme ind.

Hildur havde af sin trolovede modtaget en indbydelse, som hun ikke havde vovet at afslå, nemlig til at spise til middag i hans forældres hus.

Rosa og Tekla sad alene sammen.

Tekla havde bemærket, at Rosa i dag var mere rolig end sædvanlig, og det var en ro, som ikke skræmte Tekla, for det var en bevidst og god ro, som tillod dem at samtale om mange forskellige emner – og dog var det ikke længere end tolv dage siden, Rosa havde fået underretningen om *Søfrøkenens* undergang.

Man skrev i dag den 15. november – en dag, som man aldrig ville glemme i den Mørkske slægt.

"Will får vi heller ikke hjem til middag," sagde Tekla med et udtryk af dyb bekymring. "I denne tid er det ikke værd at dække

noget middagsbord. Ingen samles, og ingen spiser. Tror du, at det nogen sinde bliver bedre, Rosa?"

"Det tror jeg," sagde Rosa med tillidsfuld stemme.

"Hvorpå kan du grunde denne tro med alle de skygger, vi har omkring os?"

"På årstidernes såvel som på livets evige gang!"

"Det er dig, stakkels barn, der taler sådan?"

"Ja! Vi har storm både ude og inde, og det vil måske storme endnu i nogen tid, men du skal få at se, Tekla, at disse skygger, du taler om, opløser sig, og når du engang tænker på denne tid, vil du sige: "Gud ske lov, der blev fred efter den!" Og når du tænker det, ønsker du ikke, at *noget som helst* skulle have været anderledes, men takker Gud for alt, for – er det ikke sandt, Tekla – de store smerter altid medfører noget godt?"

"Jovist, de lærer os at kende os selv og bedømme vore kræfter ret … men jeg kommer tilbage til Will: Det går aldrig godt, at han med sit svage helbred sidder længere derude i de kolde ruiner."

"Er det ikke Helligåndskirken, han for tiden helst opholder sig i?" spurgte Rosa tvært.

"Jo, det har noget sørgeligt tiltrækkende for ham at færdes der, hvor han så ofte træffer dødens sindbilleder … Stakkels Will!"

"Ja, stakkels Will!" gentog Rosa langsomt, men med en stemme, der bævede hørligt – først senere forstod Tekla, hvorfor. "Tror du ikke, at det ville være godt for ham, om jeg opsøgte ham?"

"Vil du da det?" spurgte Tekla.

"Ak ja, jeg vil sætte mig ved siden af ham og være hjerteligere imod ham, end jeg har været længe, for jeg føler ligesom en trang til at bede ham om forladelse – han har lidt så meget, og jeg har ikke formået at gøre det bedre for ham."

"Gud velsigne dig for disse ord! De indeholder et trøstende håb."

"Ja," fortsatte Rosa med en stemme, der sitrede endnu mere, "et trøstende håb! Jeg vil straks klæde mig på … Men hvor er mama? Jeg skulle vel sige farvel, inden jeg går?"

"Åh, du bliver vel ikke så længe borte! Mama er dernede og forsøger at komme ind til papa … o, hvis hun fik magt med *ham*, såvist som du får magt med Will og snart bringer ham med hjem."

Rosa havde nu ved et tilfælde fundet det påskud, hun havde tænkt over i flere timer, for uden at vække opmærksomhed at kunne komme alene ud.

Da hun var færdig til at gå, ville hun ikke tillade sig den mindste svaghed.

Hvor lidt ville ikke have været nok til at vække Teklas opmærksomhed! Og dog havde det vel været uvist, om Rosa denne gang havde kunnet forlade fædrenehuset, uden at kaste sig i Teklas arme, hvis ikke Viktors ankomst havde givet hende den kraft, der begyndte at svigte.

Hun rakte dem en hånd hver og sagde dem farvel.

"Og snart et velkommen tilbage med vor stakkels syge ven!" hviskede Tekla, idet hun trykkede et moderligt ømt kys på Rosas pande.

Den unge pige vidste næppe, hvordan hun kom ned ad trappen.

Da hun nåede forstuen, sneg hun sig hen til den hvælvede kælderdør og trykkede sine hede læber mod det iskolde jern. Det var hendes farvel til forældrene, og nu ilede hun, grebet af frygt for at blive indhentet, gennem gaderne.

Klokken i St. Karins tårn slog netop to, da hun åndeløs standsede ved Helligåndskirken og så ind i den øde helligdom.

Der stod i dag to ligkister.

På den ene sad Will. Over hans kind randt sagte nogle ensomme tårer, mens blikket var ligesom fastvokset til kisten lige overfor ham. Han havde formodentlig følt sine lemmer gennemisnet af kulden, for han havde taget det tæppe op, der havde ligget over kisten, og draperet det om sin ene skulder ligesom en kappe. På denne sorte baggrund fremhævede hans lange, gule krøller sig, som de bølgede uordentligt om hans hals.

Rosa følte en ubeskrivelig smerte gennembæve sig, da hun så den blege, sammensunkne skikkelse sidde der, sådan indsvøbt i ligtæppet, med ansigtet dunkelt oplyst af det grå dagskær, der trængte ind i tempelruinen. Hans tårer brændte på hendes hjerte, og det eneste, der trøstede hende var, at han vel snart ville have grædt ud.

Hun gik langsomt ind og lagde sine arme om hans hals.

Ved denne berøring fo'r han højt i vejret, og da han fik at se, hvem der havde givet ham dette venlige kærtegn, trykkede han Rosa ned på ligkisten: hun skulle sidde der, og selv tog han plads ved hendes fødder, idet han med tårer og hede kys på hendes hænder tilkendegav hende sin taknemmelighed og glæde over den uventede lykke.

I flere minutter fik Will lov til at nyde sin lykke.

Rosa trak ikke sine hænder tilbage og betragtede ham ikke med denne ligegyldige mildhed, der intet sagde. Hun så på ham, snart med et vemodigt, snart med et strålende udtryk og hvilede flere gange sin pande mod hans skulder. Derpå tegnede hun det spørgsmål på ligkisten, om han ikke fandt, det ville være godt og roligt at sove i den, hvis *hun* hvilede i den anden.

Will opfattede denne ide med en slags vild henrykkelse.

Det forekom ham himmelsk i forhold til, hvad han havde lidt, og nu, da Rosas tårer blandede sig med hans, og hendes håndtryk stedse blev varmere, begyndte der at indfinde sig en svimmelhed for hans øjne – hans få sjælskræfter var nær ved at forlade ham.

"Stakkels dreng," tænkte hun, "sådan vil det snart blive: han hverken kan eller vil overleve mig, og han vil vist dø saligt, for han har nu i denne ene stund følt så megen lykke, som kunne beskæres ham hernede … Og nu, nu til ham, der venter mig!"

Hun rejste sig.

Will gjorde det samme – han skulle jo følge hende.

Men hun gav ham et tegn til at han skulle komme bagefter senere, og lydig og tålmodig satte han sig atter ned, og da hans livsstjerne forsvandt med et sagte kys på hans pande, blev det på ny koldt omkring ham – ja, en virkelig dødskulde sneg sig gennem hans hjerte. Han krøb sammen, svøbte ligtæppet om sig og lod Rolf lægge sig ned på hans fødder for at varme dem, mens han selv varmede sin sjæl ved tanken om de nys henrundne salige øjeblikke, der forekom ham som en hellig åbenbaring.

Han hensank i skønne drømme, hvor livet og døden på en sær måde smeltede sammen.

Imidlertid steg den unge dødsbrud med faste skridt op ad trapperne i Jomfrutårnet.

Ankommet til gluggen, hvor hun så ofte havde stået og skuet ud over det vide hav, så mange gange grundet over den hemmelighedsfulde skæbne, der var blevet *hende* til del, efter hvem tårnet havde sit navn, faldt hun på knæ ved bænken og bøjede sin blege pande ned mod muren.

Hun havde ikke en eneste gang i løbet af hele dagen følt sig grebet af vankelmodighed, og heller ikke nu nærmede dette sig hendes sjæl, men da timen nærmede sig, følte hun behovet for i en brændende bøn at flygte til ham, som hun ikke før havde vovet at spørge om sit forehavende.

Men hvordan bad Rosa?

Bad hun om overbærenhed med sin ugudelige, syndefuld beslutning?

Ak nej, for tanken om synd ville ikke komme hende nær og ødelægge den ulykkelige forestilling, hvori hendes vilde, poetiske kærlighed, hendes til sværmerisk overtro tilbøjelige sind havde indhyllet hende!

Hun bad derfor i første række ikke for sig selv: hendes bønner angik dem, som hun ville frelse.

Den forbrydelse, hun havde hensigt at begå, skete ikke i fortvivlelse, så den derved kunne få et skær af afsind – nej, det var ro, med glæde, med salig tilfredsstillelse at hun nærmede sig det øjeblik, hvor hendes sjæl ville genfinde Albins og sige til ham: "Ser du, jeg holdt ord, jeg fulgte dig!"

Men dette besynderligt sammensatte unge væsen ville have følt det som en alt for stor selviskhed, hvis hun kun søgte sin

egen lykke i det, hun ville gøre: hun var lykkelig ved at kunne opildne sin fantasi endnu mere ved det dobbelte håb, at Gud ville modtage hendes blod som soning for hendes faders umådelige skyld, og at Unghanses datter, hvis natlige veklager så ofte i hendes vågne og sovende drømme havde lydt for hendes øren, nu endelig gennem hende skulle finde den himmelske, den evige fred.

"O," hviskede hun sagte, idet hun pressede sine hænder sammen til en inderlig bøn, "o, min Gud, du modtager mit unge liv som forsoning? Det var en ren jomfru, der skulle ofre sig for kærlighedens skyld; er jeg ikke ren, og er jeg ikke end mere renset gennem de forfærdelige lidelser, jeg i den sidste tid har gennemgået? Jo, jeg føler det: du vil, min Gud, modtage dette offer – du vil lade det gælde for hende, for min fader … stakkels papa, tilgiv mig, at jeg ikke formår mere! … Og du, moder, ømme moder, hvor du vil græde og forgæves kalde mig tilbage! Ak, råb ikke sådan: jeg er så lykkelig, så fri og stærk blandt de skønne engle, som trykker mig ind til sig! Men jeg, jeg iler fra dem til min Albin; han er også ren, vore sjæle skal gennemflyve verdenerne sammen og bo snart i den og snart i den stjerne, og så skal vi skue ned på jer, I arme, som græder, og bede til Gud, at han vil husvale jer.

Tekla, Hildur, elskede søstre, farvel! Tilgiv mig, at jeg gik fra jer. Jeg kunne ikke dvæle … og Will, han vil i døden blive lykkeligere, end jeg kunne have gjort ham!

Og nu en bøn for mig selv, du milde Fader, som snart tager dit trætte barn i din favn! O, lad mig ikke vente længe på min Albin! Når jeg føler mine sanser døves, når blodet strømmer ud, lad mig da allerede skimte ham, lad det blive ham, der bærer

mig til din fod! … Min Albin, hører du mig? Ak, om det var mig forundt at se dit billede, før jeg åbner disse kilder, der snart vil være udtømte … ak, min Gud, min Gud, da ville jeg være forvisset om, at du så i nåde til mig."

Hun løftede hovedet og sendte et bønfaldende, himmelsk inspireret blik rundt i tårnets mørke skygger.

Men Albins ånd viste sig ikke.

"Hvorfor skulle jeg ønske dette? Han venter mig, så snart jeg overtræder livets tærskel, og jeg vil skynde mig! … Albin, jeg er her – vær rede til at hente mig!"

Hun tog hurtigt en lille, sylespids kniv frem af barmen og førte den uden at skælve ned til de blå årer på sin hvide arm.

Men inden den endnu havde overskåret disse bånd, som forener et jordisk og et åndeligt liv, følte hun pludselig længsel efter at se ud igennem glughullet.

Hun ville tage afsked med de gamle ruiner, med flagstangen, med havet, med alle disse elskede billeder fra hendes glade, skønne barndom.

I disse tempelruiner havde hun ofte vandret, skælvende af hellig gysen; mod den elskede flagstang havde hun så ofte lænet sig, mens hendes blik skuede ud over det skønne hav – og dette hav – hvor havde det været hende kært – det havde jo ført så mange af hendes vikinger til hendes kyst!

"Ak, mine vikinger" – et smil af henrykkelse oplyste hendes skønne åsyn – "nu går jeg til min viking … ja, nu går jeg …"

Hendes sidste blik gennem lugen faldt på en åben plads et stykke udenfor tårnet. Skumringens skygger indsvøbte den i en grå tåge, men gennem denne tåge troede Rosas øjne at skimte

billedet af den elskede. Hun udstødte et jubelråb, for nu vidste hun, at Herren modtog offeret.

"Farvel, farvel, alle I, som jeg her efterlader – tilgiv mig … jeg flyver til min elskede!"

Med lynets hurtighed for kniven dybt ind i de blå årer – to høje, røde stråler stod i vejret.

Rosa sank sagte ned på bænken. Hun følte en ubeskrivelig vellyst gennemstrømme sine lemmer: med hver en dråbe af det blod, der randt, var det hende, som om sjælen flygtede. Billeder, mere fortryllende end hun nogen sinde havde skuet i livet, begyndte deres luftige dans omkring hende. Udmattelsen tiltog, snart ville hun være fuldkommen fri, og signalet til, at hun var gået over i den skønne, med længsel imødesete verden, var hendes Albins stemme. Selv udtalte hendes læber endnu uophørligt hans navn … og nu, nu – nej, hun tog ikke fejl – nej, nu hørte hun ham svare:

"Rosa! Rosa!"

"Her!" hviskede hun med døende stemme. "Her! … men det er ikke lyst nok endnu … jeg ser dig ikke dine hvide vinger … O, min Albin!"

"Rosa, Rosa!" lød det tæt ved hendes side i fortvivlelsens vildeste og mest sønderrivende tone, "Rosa! Hør mig! Svar! … du er ikke død! … Det er mig: din Albin lever, og du skal også leve … befal din sjæl at komme tilbage!"

"Ja … til din favn i Himlen … Tak … nu er det godt!"

Der hørtes støj nedenfor, hastige skridt på de forfaldne trapper … faste forbindinger sluttede sig snart om den blege jomfrus arme.

Hun havde ingen bevidsthed mere om dette livs sorger og glæder, ellers ville hun være vågnet, for det var Albin, virkelig hendes egen Albin, der fæstede denne forbinding, og hvis arme bar hende bort.

24. Guds dom

Vi må nu vende tilbage til *Søfrøkenen* og det øjeblik, hvor vi forlod vor helt.

Da Albin, der forud var blevet rystet af så mangfoldige, voldsomme sindsbevægelser, havde gennemlæst det brev, der var blevet afleveret til hans kahytsdreng om morgenen, dette brev, som underrettede ham om, at han kom tilpas til brylluppet, og at der var lyst tre søndage for Rosa og Will – Will, hans broder, der var genopstået fra de døde – mistede han, som vi har set, på en gang bevidstheden.

Men for en ung, stærk mand som han, kunne denne velgørende dvale ikke vare længe.

Han kom til bevidsthed, men denne bevidsthed var så rædselsfuld, så overmenneskelig svær at udholde, at han flere gange, idet han fo'r med hånden over den brændende pande, troede, at han fantaserede eller havde mistet sin forstand.

Alle disse opdagelser havde afløst hinanden så hurtigt, at det hele var ligesom et kaos, hvori han kun så to billeder, han kunne fastholde:

Rosa var datter af en sørøver og en morder – men Rosa tilhørte ham ikke længere, hun tilhørte *Will*, hans egen broder!

"Og jeg," sagde han sagte, "jeg tilhører dårekisten!"

En kold sved sprang frem og bortjog den hede feber, men han vidste intet om sin legemlige tilstand, heller ikke bekymrede han sig om eller mærkede, at alt omkring ham blev kastet omkring med et tordnende bulder, og at *Søfrøkenen* arbejdede så heftigt mod vind og bølger, så hendes mandskab næsten med

vished forudså den grav her, som hun havde undgået for nogle måneder siden.

"Hr. kaptajn," sagde konstablen og lagde med kraftfuld alvor sin hånd på Albins skulder. "Det står nu sådan til, at kaptajnen må se at komme til fatning og besindelse, ellers kan kaptajnen aldrig stå Vorherre til ansvar for de mange liv, der hviler i hans hånd."

Det var dristig tale, men Bas vidste udmærket, hvad han gjorde.

Albin rejste sig, og i hans mørke øjne tindrede en heftig vrede.

"Godt!" tænkte konstablen, "når han bare får luft, så bliver han nok menneske igen!"

"Hvor tør du føre et sådant sprog? Er jeg ikke længere den øverste på dette skib?"

"Gud må vide, hvem der bliver den øverste om et øjeblik!" svarede Bas, uden at lade sig mærke med kaptajnens oprør. "Alle og enhver vil vel snart tage kommandoen, siden den, hvem den tilkommer, ikke passer den … til en begyndelse har nu kaptajn Donnert taget den."

Et øjeblik betragtede Albin sin ærlige, gamle ven. Derpå rakte han ham hånden og sagde:

"Jeg forstår … tak skal du have, Bas! Men der er heller intet menneske, som har lidt, hvad jeg nu lider. Dog – nu er jeg kold og skal atter indtage min plads."

Han ilede op, synede hele stillingen og uddelte sine ordrer.

Men hvordan lød da disse ordrer? Folkene troede at drømme.

Deres kaptajn, det mest rettænkende, det mest afholdte, men også mest hårdnakkede af alle mennesker, besluttede, ja

besluttede virkelig – at vende.

Dog ikke tilbage til Kalmar.

Et kvarter efter styrede *Søfrøkenen*, drevet fremad af den gunstigste vind, kurs mod Stockholm.

"Det er en af mine ejendommeligheder," sagde Donnert, "ikke uadspurgt at spilde mine gode råd på folk, der ikke ønsker dem, men hvis min stentorrøst kunne nå den slup derhenne gennem stormen, så ville jeg fravige denne min grundsætning for at fortælle den, der har kommando, at han begår en forbandet dumhed, siden han ikke følger *Søfrøkenen*s eksempel. Hun syntes tværtimod at være noget forbavset over hr. kaptajnens manøvre. Nå, men lykke til – den som ikke tager mod gode råd, har kun sig selv at takke."

Sluppen styrede mod Visby og forsvandt i nogen tid ligesom *Søfrøkenen* i et hemmelighedsfuldt mørke. Man fik dog sidenhen begges skæbne at vide.

Dagen efter havde man vel endnu en vedholdende storm, men ikke mere nogen orkan. Vinden var fremdeles udmærket – der var ingen særlig grund til uro.

Kaptajn Stangerling havde ikke forladt dækket hele natten, i alt havde han vel nu været atten timer på dæk. Han ville trætte sig selv til den højeste grad af udmattelse for at kunne få nogle timers søvn.

Dette mål havde han nu nået: han var blevet styrket gennem både kroppens og sjælens hvile, og havde sendt bud efter kaptajn Donnert, som, uden at beklage sig over tidsspildet, var fornøjet, så længe han kunne leve gratis.

Den beslutning, der både havde overrasket og tilfredsstillet besætningen, var, som man vel let kan gætte sig til, ikke

fremkaldt at frygt for nogen fare, for efter Albins overbevisning havde denne ikke være så stor, at det kunne anses for at være noget ekstraordinært for en mand i hans situation at trodse den, men efter at han havde læst dette brev, om hvis oprindelse han ikke kunne være i tvivl, og da han, ifølge de oplysninger, kaptajn Donnert havde givet ham, vidste, hvem der var hans rival, fandt han det umuligt at vise sig i Visby, før han havde nået at få rede på sine tanker, sine stormende følelser. Nej, han ville ikke derhen: det ville blot trække ødelæggelse med sig – og skulle ødelæggelsen ramme denne arme broder, som hans fader så ofte havde testamenteret ham til hans kærlighed og ømmeste pleje? Desuden … men der var hundreder af ulykkelige "desuden" – nogle for, andre imod.

Sørøveren, morderen, denne mand, der fortjente at komme til at lægge sit hoved under bøddelens økse, denne mand havde dog alligevel vist medmenneskelighed med hans fader, hans broder: faderen var ikke druknet, men var afgået ved en fredfyldt død i denne mands hus … hvorledes – fredfyldt mens han kaldte på sin søn og følte sig sønderrevet af sorgen over hans død! … Og den forunderlig milde, den venlige sørøver, den gamle, der frelste drengen Albin og satte ham ud i den lille båd, så han alene kunne søge livet eller døden, havde han ikke fået et helligt løfte, ikke mindre helligt nu end dengang … Men hvorfor havde han fortiet, at faderen og broderen var reddede?

Albin så ingen udvej af denne forfærdelige labyrint. Han mente dog at kunne forstå, at den gamle sømands forlegenhed stammede fra den overbevisning, at Holgersen, hvis han igen fandt Albin, for anden gang ville myrde ham, for et *vidne* kunne ikke få lov til at leve.

Og denne nedrige usling, denne morder, som overfaldt *La belle Coquette*, han havde vovet at fortælle den djævelske løgn, at han havde reddet den gamle købmand og den stumme dreng fra et synkende fartøj, der var blevet overfaldet af skotske sørøvere og siden forladt!

Albin spurgte sig selv, hvordan så stor, så overmenneskelig en frækhed og koldblodighed kunne findes hos et menneske; han spurgte sig selv, om det var rigtigt at beskytte denne mand mod lovens dom … Å, han havde jo reddet hans fader, han havde passet Will, og Rosa kaldte ham fader: Rosa skulle jo sone hans forbrydelse!

"Ja, det er helt sikkert, at angeren har grebet synderens sjæl; det er et spørgsmål om udsoning … Nej, jeg kan ikke begive mig derhen; jeg kan ikke kæmpe med Will, jeg kan ikke angive Holgersen, men når mit blod er kølnet, når jeg atter kan tænke klart, så vil jeg rejser derhen, se Will – jeg kan jo stadig erindre dette skønne, lidende ansigt derude ved Korsengen – se, omfavne og elske ham af hele min sjæl, den stakkels "sukkenes søn", og også se *hende*, som jeg hverken vil dømme eller fordømme, skønt hun har gjort mit hele liv til en lang fordømmelse, en evig ødemark … ja, men en ødemark, hvor jeg heldigvis snart vil forsmægte og endelig dø, for at leve uden hende … nej, det formår jeg ikke!"

Således var tankerne faret frem og tilbage, før han faldt i søvn. Da han vågnede, bad han, som tidligere nævnt, om at se kaptajn Donnert, og vi ser nu denne værdige herre træde ind.

Således fo'r tankerne frem og tilbage, indtil Albin faldt i søvn. Da han vågnede, bad han – som vi allerede har nævnt – kaptajn

Donnert komme, og vi kan nu se denne værdige herre træde ind.

"Det var en ærgerlig fejlberegning, dette her," begyndte Albin, "og jeg beklager, hvis det falder sig ulejligt for kaptajn Donnert, at det nu bliver en tur til Stockholm frem for til Visby?"

"Stockholm – men hr. kaptajnen var jo destineret til Visby, og styrer nu mod Stockholm?"

"Skibet her, såvel som den last, hun har inde, tilhører mig alene, hvorfor jeg, eftersom vinden var os så fordømt kontrær, besluttede i stedet at afslutte mine forretninger i Stockholm. Det siger sig selv, at i det tilfælde, hvor hr. kaptajnen fastholder sin beslutning om at tage til Visby, tilkommer det mig at bekoste denne rejse."

"Nå ja, hvorfor ikke – det hører til mine ejendommeligheder ikke at være storagtig overfor en kammerat! Jeg indser, at det ville være en særdeles delikat affære for hr. kaptajnen, hvis jeg nægtede at modtage erstatning for min tabte tid, og jeg sætter ikke gerne mine venner i forlegenhed, for jeg har aldrig selv kunnet tåle at være i en sådan."

"Jeg takker kaptajn Donnert for hans velvillighed! Men tillad mig nu at bede hr. kaptajnen, siden vi nu ikke har andet at foretage os, endnu engang at opfriske sin hukommelse i henseende til det emne, vi havde oppe den første dag – jeg mener kaptajn Holgersens, den nuværende grosserer Mørks liv … Gik der mange år, efter at Holgersen fik formynderskab over den unge Jentzel, før han ophørte med sit nordsøfiskeri og flyttede til Gotland?"

"Jeg kan ikke erindre mig, at han foretog nogen senere rejser end den, hvor han havde det held at redde den gamle herre. Året efter flyttede han til Visby."

"Man havde ingen formodninger angående årsagen til denne flytning?"

"Formodninger?" Kaptajn Donnert åbnede sin snusdåse, så eftertænksom ud, men sagde ikke noget.

"Var kaptajn Holgersen velanset på sin hjemegn?"

"Det var han ganske sikkert. På samme tid, som han var nær ved at miste både sit skib og sit liv – han mistede to karle af sin besætning (der kun var på tre i alt) – reddede de ulykkelige, som var ladt tilbage på det franske fartøj … på samme tid, siger jeg, for det hører til mine ejendommeligheder at huske selv de mindste detaljer, blev han af Hans Majestæt begavet med medaljen for berømmelige gerninger."

"Hvad?" Albin rejste sig, aldeles blodrød i ansigtet.

"Ja, sådan var det! Men han havde også formået at vække stor opstandelse på grund af sin uegennyttige handlemåde i henseende til den arv, jeg sidst omtalte, han fik for sin egen del."

"Det vil sige?"

"… at han testamenterede denne store sum til grundkapital for en indretning, der skulle yde husly og beskyttelse for værgeløse sømandsenker og deres mindreårige børn."

"Ved Gud, dette er højst mærkværdigt!"

Albin sank hen i tanker. Han dvælede nogle sekunder ved den lyse forestilling, at Holgersen, allerede dengang grebet af anger, havde taget til det eneste middel, han havde til rådighed for at begynde udsoningen.

Men da han i det samme så op og opdagede et ikke ganske utvetydigt udtrykt i Donnerts blik, måtte han så meget hurtigere forkaste denne formodning, som det var mere end et år *efter* dette tidspunkt, at affæren med *Snarensvend* indtraf.

"Kaptajn Donnert," fortsatte han med al den beherskelse, han under indtryk af så stærke følelser kunne lægge i sit tonefald, "må jeg bede kaptajnen fortælle mig hans personlige opfattelse af karakteren hos den person, vi taler om?"

"En klog mand," svarede Donnert med megen værdighed, "må se sig godt for, før han svarer på et sådant spørgsmål! Hr. kaptajnen har, for nu at tale ligefremt, behaget at pumpe mig – nu må jeg stille et modspørgsmål: hvad er meningen med alt dette?"

Albin rødmede af harme over at se sig blotstillet for denne fortrolighed, men var nødt til at lægge bånd på sig selv.

"Der kan ikke godt findes mere end en årsag til mine spørgsmål, nemlig at jeg er interesseret i at få dem besvaret, og da de alle er af en beskaffenhed, der ikke kan pådrage hr. kaptajnen nogen senere ulejlighed, ser jeg ikke nogen grund til, at hr. kaptajnen skulle holde nogen oplysninger for sig selv."

"Javel så, kaptajn Stangerling ser ingen grund! Men min ære, Donnerternes ære, som ligefrem er blevet et ordsprog, er den ikke til hinder for en fortsættelse af denne samtale? Holgersen og jeg har engang haft forretninger sammen, og eftersom jeg stadig har en større fordring på ham, som jeg agter at inddrive, ønsker jeg ikke at rage uklar med ham på nogen måde."

"I så fald skal jeg ikke opholde hr. kaptajnen yderligere, og er ked af at have gjort ham så stor ulejlighed! Jeg tænker dog, hr.

kaptajnen kan bekræfte, at han er bekendt med den lille ubetydelighed, der netop faldt mig ind."

"Hvilken ubetydelighed? Jeg kan vel høre den – dét er ikke under min værdighed."

"Hr. kaptajnen nævnte, at Holgersen mistede to af sine karle ved den omtalte redning, men den tredje – fik han ikke, ligesom Holgersen, nogen belønning af den gamle herre for den ædle dåd, han hjalp sin herre med at udføre?"

"Der erindrer jeg ikke … men hvorom alting er, havde han ikke fået nogen glæde af det, for han druknede den efterfølgende vinter, da han reddede nogle sømænd fra et forlist fartøj."

Nu havde Albin fået det at vide, han mest af alt ønskede. Den gamle, gode sørøver var død; der fandtes ikke andre vidner tilbage til Holgersens græsselige dåd end Albin selv – Rosas fader, Wills svigerfader ville *aldrig* blive vanæret, aldrig blive dømt her på jorden – men han havde en himmelsk dommer at stå til ansvar for.

I løbet af den dag, der fulgte på denne samtale, overlagde Albin de tusinde mulige måder, han kunne handle på. Så ville han skrive til Rosa og fortælle hende, at han ikke kunne sørge over tabet af en kvinde, som ved sin svaghed havde forskertset hans agtelse, så ville han skrive, at han tilgav hendes forbrydelse mod ham, når blot hun ville godtgøre den mod den, der var hans andet jeg, for han var hans broder … Nej, det kunne han ikke: hun vidste jo ikke dette – så var det bedre at lade helt være med at skrive, blot lade hende se forandringen i hans følelser ved hans kulde, hans foragt … Men pludselig blev han grebet af en tanke, som var ved at gøre ham fuldstændig

vanvittig: om det hele blot var en djævelsk leg, om hele dette opspind blot var noget, som den frygtelige, blodtørstige, evigt hævntørstige fru Susanna havde fundet på … hvis Rosa ventede ham, og først som følge af hans udeblivelse, træt til døden og ligegyldig for livet, når hun troede at være forladt af ham, ville lade sig overtale til denne forening, som jo dog, hvilket også brevet fra hans plejefader bevidnede, måtte være planlagt?

På en gang glemte han alt, undtagen at det måske ikke var helt ude med hans forhåbninger, og følte sig fristet til endnu en gang at ændre sine ordrer om kursen og styre tilbage til Visby. Men da han indså, at han ved en sådan opførsel ville miste enhver anseelse hos mandskabet, noget som, hvor oprørt og forvildet han end var, ikke kunne undgå at have en vis indflydelse på ham – måtte han sejle videre til Stockholm.

Og til Stockholm kom han.

Her havde han nu to sager at afgøre, som var ham vigtigere end både skib og ladning – det første overlod han til sin styrmand og det andet til sin kommissionær.

Konstablen blev sat i virksomhed betræffende den første affære.

Næppe var *Søfrøkenen* kommet op på Strømmen og visitationen foretaget, før Bas kastede sig i en båd og fløj som en storm fra havn til havn, indtil han endelig fandt en Gotlandsskude, der netop lå sejlklar. Bas afgjorde øjeblikkelig sagen med skipperen og hastede derpå tilbage om bord, for at give sin rapport til kaptajnen, hvis sidste ord endnu lød i Bas' øren: "Kom tilbage med gode efterretninger, Bas – ellers går jeg snart fra forstanden!"

"Bare der ingen skruer er løse allerede," tænkte konstablen, "for sådan har han aldrig været før! Det er noget mere end kærligheden, der er i ulave. Gud ske lov, at jeg må følge med!"

Og dette sagde den ærlige sømand ikke blot for sin egen længsels skyld, skønt den var lige så varm som hans hjerte, men fordi han da straks kunne være ved hånden, hvis noget tilstødte hans elskede kaptajn.

Mens konstablen var ude i *sit* ærinde, udførte Albin sin anden forretning, som bestod i at holde Donnert tilbage i Stockholm eller hvor denne selv fandt for godt, når han blot indtil videre holdt sig væk fra Visby. For han kunne ikke tænke sig noget værre, end at han og Donnert skulle optræde på samme tid, hvilket ville blive signalet til en mængde uhyggelige forklaringer, og man havde vist, Gud bedre det, nok i dem, som hans ankomst alene ville forvolde.

Donnert var en mand, som indså sin egen fordel, og da han aldrig havde behøvet penge i en så presserende grad som nu – for han var aldeles blottet – gik han med fornøjelse ind på Albins forslag: At lade ham (Albin) afgøre historien med grosserer Mørk, og i stedet for at få kommissionsgebyr, måtte Albin betale en provision, stor nok til, at Donnert kunne overvintre i Stockholm, al den stund denne værdige hædersmand havde gjort sin tidligere kahytsdreng den ære at udnævne ham til hans befuldmægtigede.

For så vidt havde alt da ladet sig arrangere.

Og næste morgen var kaptajn Stangerling atter på farten, om ikke til Visby, så dog til et sted der i nærheden, for fartøjet hørte hjemme på Carlsøerne og skulle samme steds hen.

Vinden, som formodentlig for at vise vor helt en speciel gunst, havde vendt sig i løbet af natten, var ganske fortræffelig. Overfarten skete derfor også hurtigt, især når man betænker, at det var temmelig sent på efteråret.

Det er ikke ulejligheden værd at forsøge at skildre alle de planer, Albin havde udkastet og forkastet, alle de gale tanker, han havde tænkt under denne overfart, for hverken planer eller tanker holdt så længe, at de kunne blive til beslutninger. Hans sjæl var ganske og aldeles sanseløs da han nåede til Carlsøerne, men de nyheder, han modtog, da han landede der, rystede ham således igennem, at han kom til sig selv igen.

Man kan dømme om Albins bestyrtelse og hans angst, da han hørte tale for det første om *Søfrøkenens* forlis og sin egen rapport i den tilproppede flaske, og for det andet om, at der den foregående dag var drevet to lig i land, som man formodede hørte til den slup, der havde forladt Kalmar på samme tid som han. Den ene af de døde var nemlig blevet genkendt som en rask sømand fra Kalmar, men det andet lig – og det var netop det mærkeligste af det hele – viste sig at være, ikke en mand, men en kvinde forklædt som mand.

Et eneste blik, udvekslet mellem Albin og hans konstabel, udtrykte deres fælles tanke.

Albin forlangte straks at se det sidstnævnte lig.

Undervejs til druknehuset, hvor det lå, overvældedes han af en ubeskrivelig grufuld følelse, en virkelig rædsel. Skulle Herrens hånd have ramt denne kvinde, netop som hun var i færd med sin sidste sorte dåd? Hun havde fulgt ham fra Kalmar for fryde sig over de kvaler, som formodentlig ventede ham i Visby. Men da hun så ham vende, var en dristigere tanke

opstået i hendes sjæl: hun havde, idet hun efterlignede hans skrift, skrevet denne rapport, lagt den i flasken, og haft til hensigt selv at bringe den i land. På en vidunderlig måde var dette også lykkedes, men Herrens hånd indhentede hende på veje: døden kom som et lyn, slog ned på hende og høstede hende før nogen tanke om dommens dag kunne nå at opstå i hendes sjæl.

Der var endnu tilbage at finde ud af, hvilken frugt hendes sidste udsæd havde båret. Måske havde denne sidste hævn ramt bedre end de foregående?

Albin blev vækket af denne tanke ved at høre nøglen støje i låsen til døren i druknehuset, og en stemme bad ham gå ind.

Han væbnede sig med mod.

På låget fra en gammel skibskiste, opstillet på et par bukke, lå den døde kvinde med et sejl udbredt over sig.

"Løft et hjørne, Bas!" sagde Albin med en gysen.

"Min sjæl, jeg tror ikke, jeg har kurage, kaptajn! Herre jemini, om hun dog blot havde kunnet besinde sig … Men jeg skal vel …" Bas tog i et hjørne af sejldugen, men det var ham umuligt – han vendte sig bort.

Da tog Albin et rask tag og drog det mystiske slør bort.

Under det lå – fru Susanna, ikke glødende, med et skjult liv i hver en åre, som dengang hun hvilede på sit falske dødsleje, ikke med fortvivlede træk, som hendes passion havde fortrukket dem, da hun på det voldsomt gyngende skib med den blinkede dolk i hånden bøjede sig over den mand, hun elskede så afsindigt, med et koldt, strengt og hånende udtryk, antagelig netop det, hun havde haft, da hun udførte sin sidste handling. Dette så brændende hjerte var endelig blevet koldt,

disse ildfulde øjne for evigt slukkede, men ingen fred, ingen forsonende ro lå over dette blegnede hylster.

Albin bad af sin sjæls dyb en varm bøn for den, som så ofte havde nedkaldt hævnens lynslag over ham. Nu var han i det mindste forsonet. Han nærede ikke den mindste følelse af had, og han følte, at han heller ikke kunne nære en sådan følelse mod hendes *minde*, lige meget hvilket ondt hun havde ført med sig, for dette onde stammede fra hendes usalige kærlighed – og hvad denne følelse formåede, vidste han jo selv.

Først da han havde forladt den døde og af al sin kraft havde forberedt sig på at modtage en hvilken som helst underretning, spurgte han om nyheder fra Visby og fra grosserer Mørks hus.

Ak, hvad han fik at vide, oversteg dog selv hans værste anelser! Susannas brev havde ikke løjet … store Gud – der var virkelig blevet lyst for Will og Rosa!

Albin lå i vild feber hele natten, men da morgenen gryede, stod han op – han *måtte* til Visby.

"Herregud, kaptajnen ser jo ud, som om han ville skræmme dem ihjel allesammen!" – Og over Bas' kinder banede to ensomme tårer sig vej. "Rejs ikke sådan – kaptajnen går jo i graven!"

"Desto bedre," sagde Albin med urokkelig viljefasthed. "Vi rejser!"

Og en time efter rejste de.

Ved ankomsten til Visby – klokken kunne vel være henved tre eftermiddag – sagde Albin:

"Gå i forvejen, Bas, og skaf os logi – jeg må fatte mig lidt, inden … inden … Se ikke sådan på mig! Jeg går blot en lille tur hernede for at få rede på mine tanker!"

Han tog vejen mod fiskerihavnen.

Inden han opsøgte nogen, ville han sidde på den plads ved Jomfrutårnet, hvor han en gang havde siddet med Rosa, men idet han standsede et øjeblik – for en gennemgribende træthed havde bemægtiget sig både sjæl og legeme – kastede han et blik op til det skæbnesvangre tårn, hvad var det, han skimtede der? … et liljehvidt ansigt … ikke Rosas, og dog alligevel Rosas! Det var vel blot et syn – det kom og forsvandt. I nogle minutter stod han ubevægelig, derpå ilede han med lynets hurtighed frem og op ad trappen.

Omtrent et kvarter i forvejen havde Tekla og Viktor, som begyndte at undre sig over Rosas lange fravær, begivet sig til Wills yndlingsplads for at hente dem begge hjem, men da de ankom til Helligåndskirken, fandt de sukkenes søn siddende der ganske alene på ligkisten, mekanisk legende med de gule blade, der flagrede omkring ham.

Ved dette syn blev Tekla grebet af en ubeskrivelig angst, som ingenlunde blev beroliget, da hun gennem Will erfarede, at Rosa for længst havde fjernet sig.

"Du blegner, du skælver – hvad i Himlens navn frygter du?" spurgte Viktor, idet han med besvær overvandt sin egen uro.

"Jeg ved ikke – kom blot, lad os skynde os til Jomfrutårnet … hun kan ikke være noget andet sted!"

De ilede afsted.

"Der er nogen, der taler deroppe!" sagde Tekla åndeløs. "Himmelske Gud, det er *ham* Han er ikke død – men *hun* … Og jeg som lod hende gå!"

Teklas sjæl segnede ikke under byrden af dette øjebliks uhørte rystelse: det var hende, der med Albins bistand stemmede op for Rosas udstrømmende blod, men det var Albins arme, der bar hende til hjemmet, mens Viktor ilede efter lægen.

25. Kaptajnen på *Medborgeren* og drengen fra *La belle Coquette*

Hvad havde vel de sorger og forfærdelige optrin, som i de sidste henrundne måneder havde afløst hinanden i denne ulykkelige familie, at betyde mod de optrin, der nu gik på!

Den sorg, det vanvid, de samvittighedskvaler, der rasede ved Rosas dødsleje, åbenbarede sig i så mange nuancer, at man skulle tro, hun alene havde været det led, der havde holdt alle de øvrige led sammen.

Alle andre følelser: had, bestyrtelse, skræk, alt var trængt i baggrunden af den eneste martrende tanke: "Vi mister hende!"

Hele lægens magt og myndighed, understøttet af Teklas alvorlige bønner, måtte til for fra det værelse, hvor Rosa, som en visnet, blegnet lilje hvilede på sin hvide seng, at fjerne al denne klage, denne stumme og dog højlydte fortvivlelse.

Wills skærende skrig – han var ulykkeligvis netop kommet hjem, så at han mødte Albin med den blege, blodbestænkede brud på armene – lød gennem hele huset, idet han som en afsindig kastede sig på gulvet og under de frygteligste gebærder, ledsaget af strømmende tårer, gav den frygtelige smerte luft, der rasede i hans sjæl. Amelie faldt fra den ene besvimelse i den anden. Hildur fløj snøftende rundt i huset fra værelse til værelse for at hjælpe, men var så forvirret, at hun intet kunne huske. Holgersen var atter flygtet til kælderen, hvor han, med panden lænet til den kolde mur, lå på knæ og forsøgte at bede. Den rystede synders sjælskvide var nu så umådelig, at han gerne havde velsignet den hånd, som havde befriet ham fra

livets byrde – selv turde han det ikke; han vred sig i støvet for Frelserens fod og kunne blot fremstamme det ene ord: "Nåde!"

I det blå kammer, som befandt sig overfor Rosas værelse, sad den tilbagevendte elsker ubevægelig, som om han havde mistet både følelse, bevidsthed og liv. Han græd ikke, han tænkte ikke engang – han vidste af intet. "Han", sagde doktoren hviskende til Tekla, "fordrer mere omsorg end nogen af de andre: han mister forstanden!"

Tekla havde intet svar, hun fæstede sit trøstesløse blik på Rosas hvide ansigt. Derpå vendte hun det atter imod doktoren.

"Lykkeligvis har hun ikke gjort det så slemt, som hun let havde kunnet," mumlede lægen. "Hjælpen kom ikke for sent i denne henseende – men nu kommer det an på, hvad virkning det hele vil have."

Og fra Rosa, for hvem der nu var gjort alt, hvad der for øjeblikket kunne gøres, begyndte lægen sin runde hos de andre. Carl fik Will at tage sig af, og Viktor blev ansat som doktorens medhjælper hos Albin, som uden at gøre modstand lod sig bringe op i et af gæsteværelserne, hvor han måtte gå til sengs. Først efter at de kolde bade havde virket på hans hoved, begyndte det halvt ødelagte maskineri at virke igen, men nu brød den feber, som allerede den foregående aften havde raset i hans årer, for alvor ud. Takket være den omsorg, man viste ham, truede dog ingen virkelig fare; men et vildt raseri indfandt sig, som igen blev efterfulgt af en dyb og sløvende mathed.

Vi må springe over de næste tre uger, for vi kan ikke trin for trin følge alle disse tusind forskellige omstændigheder, der lod

håb og fortvivlelse skiftevis nærme sig til de hjerter, der her bankede så fortvivlet.

Endelig kom den dag, da lægen forkyndte de sørgende forældre, at deres datter var dem gengivet.

Dybe og brændende sukke trængte ud fra deres sjæle.

Men med dette friske håb skød dog alligevel ikke nogen friske skud frem, for endnu fandtes der jo stadig de mange bitre årsager til angst tilbage. En brud til to brudgomme … Man vovede knap at tale, knap at ånde, man turde knap se på hinanden, idet man hviskede: "Gudskelov, vi fik lov til at beholde hende!"

Ak, til hvilket liv vendte hun dog tilbage!

Rådløsheden og fortvivlelsen begyndte på ny at indfinde sig.

Og nu måtte tages en beslutning, for den unge fremmede var atter oppegående, og hver dag frygtede man, at han ikke længere ville lade sig nøje med lægens forsikringer om Rosas helbredelse, men forlange selv at se hende – men endnu tøvede han.

To gange havde han derimod ytret ønske om at komme til at se Will, men før ønsket kunne opfyldes, havde han taget det tilbage, og til sidst syntes han slet ikke at ville se nogen, undtagen doktoren og den trofaste konstabel, som helt og holdent glemte sin egen lykke for udelukkende at passe sin herre.

Hverken Holgersen, hans hustru eller Will havde således endnu været i berøring med Albin siden hans ankomst, men de førstnævnte, som stadig gik som på glødende kul, følte, at forklaringernes tid nærmede sig.

Det var en morgenstund.

Holgersen, som lige havde besøgt sin myndling, trådte netop ind til Amelie for at sige hende, at han, hvad Will angik, havde fået den opfattelse, at han i det mindste næppe ville gøre dem flere bekymringer. "Han har fattet sig på en mærkværdig måde efter det første slag – og er det ikke underligt, at han lige så lidt som den anden har villet se Rosa?"

"Det er ikke underligt," sagde Amelie med denne svigtende og trætte stemme, som forråder sjælens uimodståelige trang til hvile, "de elsker hende begge for højt til ikke at unde hende den nødvendige tid til fuldt ud at genvinde sine kræfter."

"Har hun spurgt efter nogen af dem?"

"Ikke mig, men til Tekla sagde hun en gang, lige efter ulykken: 'Det var Albin, der befalede mig at vende tilbage til livet – hvorfor kommer han da ikke og ser, at jeg har adlydt ham?'"

"Stakkels barn!"

"Når du bliver rask, – havde Tekla svaret – kommer han og takker dig."

"Men efter Will har hun ikke spurgt?"

"Hans navn svæver ofte nok på hendes læber, men hun synes ikke at have styrke til mere."

"Og hvad skal det nu alt sammen blive til – kan du ane noget glimt af dagslys i dette mørke?"

Amelie svarede ham kun med et suk.

I dette øjeblik trådte Hildur ind og meldte, at konstablen havde indfundet sig med en anmodning fra kaptajnen om at få hr. grossereren i tale.

Der gik en isnende kulde gennem Holgersens legeme.

"Jeg skal komme," sagde han.

Hildur gik.

"Nu, Amelie, nu! Jeg ved ikke, hvorfor det griber mig så heftigt – manden kan vel ikke være så tosset at tro, at han kan lave nogen optrin: vi har haft sørgespil nok for hans skyld, og hvis han har den mindste smule ære i livet, rejser han, inden havet fryser til."

"Men, Arne, hvis han – hvilket han sikkert gør – forlanger en afskedssamtale med Rosa, så kan det ikke nægtes ham – det forstår du vel."

"Ja, men jeg forstår også, at det kan gælde hendes liv for anden gang, at det næppe vil komme til at blive til noget bryllup med Will, og at jeg alt dette upåagtet ikke kan sige nej, for så bliver det vel endnu værre."

"Netop." Amelie nikkede.

Holgersen steg med uvillige skridt op til gæstekammeret, men ved døren blev han grebet af en så pludselig og ubestemt uro, at han var lige ved at gå tilbage, da konstablen åbnede døren og vakte ham til besindelse med et høfligt:

"Vær så god at træde nærmere, hr. grosserer!"

Han trådte ind, men formåede blot at hilse på Albin med et stumt buk, for netop *hans* udseende, der syntes at vise den højeste spænding, en med den yderste møje opretholdt selvbeherskelse, bragte Holgersens altid ængstelige sjæl tæt på den afgrund, der aldrig var langt borte.

Der gik flere minutter, inden nogen af dem kunne gøre så meget som et forsøg på at tale.

Det blev Albin, der brød tavsheden, idet han, pegende på en stol, hvorpå Holgersen mekanisk tog plads, med sagte stemme bemærkede:

"Jeg har at takke hr. grossereren for tre ugers gæstfrihed."

"Jeg håber," svarede den forlegne vært, "at hr. kaptajnen er blevet fuldstændig restitueret?"

"Sygdommen er ophørt, men kræfterne har endnu ikke helt indfundet sig."

Holgersen udstødte et ubevidst suk. "Aha, han vil finde en undskyldning for at blive her endnu længere!"

"Jeg mener at kunne forstå, hvad hr. grossereren frygter. Jeg er en ildeset gæst, som ikke kan foretage sig noget bedre end at vende hjem, jo før jo hellere?"

"Hr. kaptajn, vore huslige forhold er ingen hemmelighed: pigen kan jo dog kun tilhøre en!"

"Og hvem denne ene er, det har hun til fulde bevist ved at opsøge ham i døden!"

"Forvildelse … vanvid!" stammede Holgersen.

"Hun gjorde det ikke i den første sorg; hun syntes at have betænkt sig vel: graven, som forenede hende med den, hun alene elskede, var varmere end den brudeseng, der ventede hende."

"Hr. kaptajn, for Guds barmhjertigheds skyld," – den ulykkelige fader stemme fik en bønfaldende klang, – "lad mig ikke tro, at en ærlig mand skulle være kommet til et hus som vort for at drage flere ulykker ned over det! Har vi ikke nok som det er?"

"Men hvem," sagde Albin i et dybt bebrejdende tonefald, "har skabt disse ulykker?"

"Guds hånd," svarede Holgersen dumpt, "det er en straf, der er kommet over mit hus … Men forlad os, kaptajn, forlad os snart, så kan vi måske stadig håbe!"

Albin rystede på hovedet. "Sig mig – hvis grossereren kan – af hvilken grund denne stumme, ulykkelige yngling bliver foretrukket for mig? Hvilke fortjenester har han – hvilken ret til denne begunstigelse?"

"Spørg ikke om det – han har den højeste ret!"

Albin betragtede et øjeblik Holgersens udtærede ansigtstræk, hans indsunkne øjne, hvori en evig uro afspejlede sig, så med et dødlignende udtryk, så med en brændende ild.

"Denne unge mand, hr. grossererens myndling, er altså en kær søn?"

"Kær – ja, hvis det er kærlighed at ville give sit hjerteblod for en andens lykke; jeg ville give mit, hvis jeg kunne dø i den overbevisning, at han var lykkelig!"

"Har han da altid været bestemt til at blive Rosas brudgom?"

"Jeg kunne svare ja, men jeg vil ikke lyve. Hvis hr. kaptajnen sidste år, da meget var anderledes, havde begæret min datter til hustru, ville der intet have været til hinder, for jeg havde dengang endnu ikke tænkt på at gifte hende med Will, men straks efter hr. kaptajnens afrejse opdagede jeg ynglingens tilstand: det var forfærdeligt, og jeg lovede ham Rosa, som alene kunne erstatte ham alt det, han var dømt til at savne."

"Og hans kærlighed var hans et og alt?"

"Ja, hans et og alt! Ak, hr. kaptajn, der er dog en forskel mellem hr. kaptajnen og ham: han ejer intet, *intet* andet end hende. Hr. kaptajnen har meget – ja, alt – undtagen den fattige ene ting, som han attrår, og tilmed også den, for kaptajnen ejer jo hendes hjerte."

Med usikker, stadig mere bevæget stemme svarede Albin: "Jeg bærer agtelse for den følelse, der forener hr. Mørk med denne

yngling. Og lad mig tilføje, at også jeg ynkes over hans lidelser, at jeg elsker ham som … som en broder: vi er jo også i familie – vi må være det!"

Holgersen så op. Hans kinder blev askegrå.

Albin, som hidtil havde siddet lige overfor ham, rejste sig nu og gik hen til døren, hvis slå han skød for.

Med stirrende blikke fulgte den ulykkelige forbryder hans bevægelser.

Da Albin vendte sig om igen, blev han forfærdet over det udtryk af rædsel, af dødsangst, der lå over Holgersens ansigt, og han skyndte sig, med al den sikkerhed, han kunne lægge i sin stemme, at bemærke:

"Frygt ikke: jeg kommer ikke som fjende – måske jeg tvært imod kommer for at afløfte en byrde, der længe har tynget hr. grossererens samvittighed. Fat mod! Gud vil sikkert være barmhjertig, siden han har bragt os sammen nu, uden at mit hjerte kender mindste spor af had eller hævn."

Holgersens skælven og hele udseende mindede Albin om den sygdom, der forrige år nær havde berøvet den ulykkelige mand sans og fornuft. Han var tvivlrådig, men han måtte tale, både for at berolige synderens sjæl og for selv at få den rettighed, han længtes efter: den at se og omfavne sin stumme broder – som broder.

"Hvad … hvad," stammede Holgersen med skælvende læber, "hvad er det om? … jeg ønsker ikke at forlænge min dødskamp; den har været lang nok!"

"Jeg ser det, jeg tror det, men hvis hr. grossererens hånd den nat, vi begge kender, forfejlede målet … hvis drengen styrtede ned, bedøvet af skræk, ikke ramt af skuddet … hvis han netop

senere på *Medborgeren* fandt en beskytter, der gav ham midler til at redde sig – ville ikke alt dette bevise, at Herren giver håb om forsoning, og det er så meget mere sikkert, som forbrydelsen ikke blev fuldbyrdet!"

For hvert ord, Albin talte, gik der en forandring over Holgersens ansigt: i det tegnede sig forbløffelse – frygt – håb – og til sidst ligesom en sitrende lysning; og idet Albin tav, styrtede han hen og sank med foldede hænder sammen for den unge mands fødder.

"Sig det … sig det igen!" hviskede han med mat stemme, "sig mig, at denne forbrydelse, som i så mange år har tynget på min sjæl, er taget fra mig … og lad mig siden dø!"

"Jeg gentager, at Gud på en vidunderlig måde reddede mig ved en gammel sømand, hvis navn jeg ikke kender, men som jeg svor aldrig at omtale, hvad der havde tildraget sig om bord på *La belle Coquette*. Dette løfte har været mig helligt … Men for Guds skyld, rejs Dem dog op – jeg bryder mig ikke om at se hr. Mørk således."

"Det er den stilling, der tilkommer morderen foran sit offer, og jeg vil blive her, indtil jeg har hørt det ord, som alene kan fuldbyrde den himmelske husvalelse, som gennemstrømmer mit hjerte. Men er det vel muligt, at dette ord skal nå mit øre – er det vel muligt, at hr. kaptajnen vil lade en trettenårig anger, en trettenårig dødskval bøde for det uhørt onde, jeg har afstedkommet, udsone alle de bitre smertensdage, som denne nat må have kostet hr. kaptajnen?"

"Det er sandt, at jeg i min barndom og ungdom måtte lide bittert under den ulykke, at jeg ikke kunne gøre rede for mig, men jeg fandt en plejefader, et hjem, et nyt navn, og jeg ville

ikke eje en menneskelig følelse i mit bryst, hvis jeg ikke gav denne tilgivelse, gav den af min ganske sjæl. Min fader, min broder blev plejet med omhu, dem skete intet ondt … se her forsoningen!"

Albin rakte sin hånd frem med et blik, som tolkede hele den medlidenhed, han følte med den angerfulde forbryder, og med heftighed greb Holgersen denne hånd, som havde magt til – sådan forekom det ham – at rense ham fra den tungeste blodskyld, der hvilede på hans samvittighed.

"O," sukkede han endelig, idet han atter satte sig ved siden af Albin, "hvorfor tav kaptajnen om dette! Alle disse sorger, disse græsselige ulykker ville da ikke have været til – forsoningen med Will ville da ikke være blevet en fiks idé hos mig!"

"Den gang vidste jeg ikke, at hr. grossereren var den samme mand, som … Med et ord: Jeg erfarede dette for ganske nylig på en sælsom måde af kaptajn Donnert."

"Ah, lever han endnu? Men han vidste jo slet ikke …"

"Han vidste intet, som ikke enhver kunne vide – jeg skal forklare alt."

"Jeg beder Dem, start med begyndelsen … Det var altså gamle Halvar, jeg har at takke for den nåde, som mig arme synder er vederfarets … Ak, båden, der havde revet sig løs, som ikke kunne være på grund af stormen – det står nu klart for mig. Velsignet være denne mand! Herren havde også miskundhed med ham: han døde under udøvelsen af en kristens mest ærefulde gerning … Men fortæl alt! Jeg må tydeligt og klart vide, at ingen mistanke, som kan komme min familie til skade, hænger ved den forgangne tid."

Albin begyndte og afsluttede en kort oversigt over sin skæbne, og det bedste bevis for Holgersen på, at Albin aldrig havde haft i sinde eller forsøgt at opsøge morderen og kræve ham til regnskab, var det, at han i London lod lejligheden til denne opdagelse gå sig af hænde. Derpå kom skildringen af kaptajn Donnerts sidste optræden samt den måde, hvorpå Albin havde holdt ham tilbage i Stockholm for at forebygge hans besøg i Visby.

"Aldrig," sagde Holgersen sagte, "har jeg kunnet forestille mig, at der boede så megen ædelmodighed og sand menneskelighed hos noget menneske – og for den, der har gjort alt dette for mig, kan jeg *intet* gøre! Himmelske Herre, en stor elendighed hviler over mit hus: det er mig, der har myrdet mit barn, min Rosa, for hun skal dog dø … hun kan ikke overleve dette!" Holgersen brast i en voldsom gråd.

Et øjeblik tav Albin – den var kun alt for sand, denne selvanklage. Derefter fortsatte han langsomt, som om hvert ord kostede ham anstrengelse: "Sig nu også mig, *hvordan*, ved hvilke uforklarlige midler det var muligt at tvinge Rosa med hendes stærke, faste sjæl, til at bryde de hellige løfter, hun har givet til mig!"

"Dertil fandtes kun *et* middel, efter at bønner og overtalelser forgæves var blevet anvendt, og hun til og med selv havde afsagt den stakkels ynglings dødsdom … o, hun var stor i sin hengivenhed, i forsvaret af sin kærlighed!"

Nu beskrev Holgersen med glødende vendinger, som Albin fulgte med åndeløs opmærksomhed, alle Rosas kampe og sejre, mødet med Will og dets følger, lægens udtalelse i henseende til den stakkels yngling, og hendes ord, som Amelie ofte nok havde

gentaget: "Må døden tage ham i sine milde arme, hvis han ikke kan leve uden mig, for ved mit hjerte skal alene min Albin hvile, eller også slet ingen!"

"Engel, hellige engel!" hviskede Albin og hans bryst hævede og sænkede sig af en salighed, der ikke blev mindre af, at den var spiret af sorgen, "men hvilket var da det middel, der til sidst formåede at besejre hende?"

"Det var et, som hr. kaptajnen vil kunne forstå, at hun ikke stod imod."

Holgersen skildrede scenen i kælderhvælvingen, og da han kom til det sted i sin fortælling, hvor han, ude af stand til at vinde nogen magt over hende, fremtog det dokument, hvori han angav sig selv, fo'r en heftig bæven gennem Albins lemmer.

"Hun vaklede ikke – hun vaklede ikke et eneste øjeblik?" udbrød han.

"Nej, det gjorde hun ikke. Hun blev den martyr, som villigt opofrede sig for sine. Ja, i det øjeblik var hun en hellig engel, som ikke følte jordens smerter; men hun vågnede, og selv om hendes beslutning stod fast, begyndte allerede fra det øjeblik den dødskamp, som hun ville afslutte deroppe i Jomfrutårnet."

Mange forklaringer fulgte på disse, og først da Albin så lige så klart i de ulykkelige familieforhold som Holgersen selv, kom denne til det spørgsmål:

"Hvad er der nu at gøre?"

"At fuldføre det påbegyndte værk," svarede Albin med fast stemme. "Her findes intet andet valg! Will – o Gud, at jeg atter skal slutte ham i mine arme – Will skal ikke blive den lidende: min fader lagde mig ham altid ømt på sinde … og desuden får

han dog den mindste del, da han ikke kan vinde hendes kærlighed."

"Men," sagde Holgersen tvivlende, "findes der ingen udvej – nu, da alt er forandret, kan denne tanke, denne *forsoning* ikke eje samme magt som før over mig … Mit stakkels barn, hun vil ikke kunne udholde det: det er mig, der tager livet af hende … men på den anden side: Will, Will – ak, hvor han har lidt for hende, for sin kærligheds skyld – skulle han …"

"Nej, han må ikke ofres, og Rosa, min stærke, herlige Rosa, bliver heller ikke så ulykkelig, når jeg ikke blot tillader hendes ædle offer, men selv gør nødvendigheden ret klar for hende … Men hemmeligheden om slægtskabet mellem Will og jeg må vi holde for os selv – er det ikke rigtigt – for hvis den skal lovmæssigt bevises, kræves der nok flere beviser end vi kan stille med?"

"Gud være lovet: det var netop ængstelsen for disse beviser, for verdens indgreb, der endnu tyngede på min sjæl. O, hav tak for at jeg blev befriet for denne frygt … Og nu – hvornår vil kaptajnen se ham?"

"Endnu i denne time."

26. Fire møder

Vi vil ikke være til stede ved, men blot med nogle ord berøre Albins og Wills første, på en gang så rystende og rørende møde.

Endnu huskede Albin det gamle tegnsprog, og da Will genkendte det, netop *det*, hvortil han var blevet så vant fra barndommen, kunne hans stumme henrykkelse kun sammenlignes med Albins ædle tilfredsstillelse ved, at han til denne ulykkelige broder, hvis hele så glædefattige liv lå afspejlet i hans lidende ansigt, kunne afstå sin egen højeste jordiske himmel – sin Rosa.

"O, min Gud!" tænkte Albin, da han holdt dette næsten åndelignende væsen i sin favn, "skulle jeg, jeg kunne støde ham dolken i brystet! … nej, det mægter jeg ikke! Lad ham være lykkelig i den korte tid, han formår at slæbe sig igennem livet, og jeg vil være lykkelig i bevidstheden om at have ofret min kærlighed for hans."

Wills hjerte lå snart åbent som en bog for broderens blik.

Men kunne Will være skinsyg *nu*? O nej, ikke på Albin, på Albin, som forklarede ham, at han alene var kommet for at grundfæste Wills lykke. Will græd ved sin længe savnede broders hjerte, men det var skønne tårer, sådanne, som han aldrig havde fældet før.

De to til hverandre gengivne brødre ilede med på deres fortrolige og hurtige indbyrdes sprog at genfremkalde deres barndoms første rene lykke, deres lege, hvorved Albin altid opofrede sin egen stædige vilje, ja ethvert af sine ønsker, for den stumme broder, den tid, da deres fader endnu levede og delte sin rige og dybe kærlighed mellem dem. Will var lykkelig,

uudsigelig lykkelig når han med et begærligt blik fulgte alle Albins bevægelser, og denne lykke øgedes i samme takt som hans erindring lod det ene skønne billede efter det andet genopstå fra den verden, der så længe havde været lukket for ham. Når man så ham, skulle man tro, at hans sjæl allerede var i Himlen – og det var den måske også: en sådan salighed havde han jo aldrig oplevet på jorden.

Efter disse dobbelte forklaringer mellem Holgersen og Albin, mellem Albin og Will, gik der en tavs, men vidunderlig forandring gennem hele huset: et opfriskende sollys brød nu frem gennem tågerne.

Ægtefællerne sluttede sig nær til hinanden.

Hvorledes var denne himmelske nåde mulig – kunne den vare ved … vovede man at gøre sig fortrolig med tanken om ro … ville der ikke komme flere storme og afskære disse nye knopper af håb?

I den friske følelse af denne nye, så uventede lykke, glemtes til og med deres bæven for Rosas fremtid – ak, også hun skulle få lov at nyde godt af sin faders fred, hans frigørelse fra den forfærdelige forbrydelse!

Men længe inden man havde fattet nogen beslutning om, hvordan alt dette skulle fortælles Rosa, som endnu lå på sin seng som en knækket lilje, var Tekla blevet indviet i forholdet – og på hvem kunne det udøve en større og mere omfattende indflydelse end på hende, som mente, at dette var den eneste blodskyld, om end ikke den eneste vilde handling, der nu hvilede på hendes faders samvittighed!

Med en heftighed, der var aldeles fremmed for hendes natur, kastede hun sig fra faderens i moderens arme.

Glæden fandt hende uden fatning – hun, som dog havde lagt en så stor selvbeherskelse for dagen under sorgen.

"Vil ikke alt blive godt, i det mindste for jer to?" hviskede Holgersen, idet han endnu en gang trykkede den grædende datter til sit bryst. "Du og Hildur skal kende lykken."

"Ja," svarede Tekla med bævende stemme, men med en åbenhjertighed, som tydeligt forklarede hendes tanker om, hvad hun nu havde at iagttage; "vi skal blive lykkelige … og frygt ikke for, at jeg ikke skal lede disse kildne forhold sådan, at alt synes naturligt. Viktors hjerte er for længst vendt tilbage til den, han kun var utro under en flygtig illusion – mit, Carls og Hildurs har derimod aldrig fornægtet deres første følelser, skønt de en tid var nødsaget til at lade som om det var sådan."

"Dog fordres der mere end takt og fornuft for at alt kan bringes i orden igen, kære barn," indvendte Amelie. "Carl … jeg frygter for …"

"Lad mig blot styre det alene, mama, og det vil blive så meget lettere, som Viktor har anmodet mig om en samtale om en time. Jeg har allerede i flere dage mærket, at han vil se sin skæbne afgjort på en eller anden måde."

"Lad os fortrøste os på Teklas egen klogskab," sagde Holgersen. "Jeg nærer den faste overbevisning, at hun bringer klart lys i det hele … Jeg ved desuden, mit barn, at du ikke kan glemme hverken din faders og din egen ære."

"Tak, papa. Jeg misbruger ikke denne tillid – og dog skal jeg være så åbenhjertig, som jeg behøver at være det for at genvinde og for evigt grundfæste Carls følelser."

I det blå kammer afventede Tekla Viktors komme, og hun ventede ikke længe.

"Tilgiv mig," sagde han, idet han satte sig ved siden af hende og tog hendes hånd, "tilgiv, hvis du ikke synes om min stædighed, men det overgår mine kræfter at leve længere på denne måde … Hvornår skal der lyses for os?"

"Min gode Viktor, du stiller dette spørgsmål i et tonefald, der er så temmelig meget anderledes end den, hvormed du for et år siden spurgte mig om præcis det samme!"

"Kunne det glæde dig at se mig rødme for dig?"

"Rødme?"

"Ja, netop rødme! Spar mig for denne fornedrelse: det er dig uværdigt at handle således."

"Men tænk dog efter, Viktor, om det ikke var mig endnu mere uværdigt, ikke at fæste lid til din ærlige bekendelse … på – med et ord – dine følelsers forandring!"

"Tekla!"

"Hvorfor skulle jeg modtage løfter, som kun din æresfølelse tvinger dig til at fremstamme?"

"Fordi det på den måde bliver mere jævnbyrdigt os imellem: på den måde gør vi jo den samme indsats i ægteskabets lotteri!"

"Ganske vist … men eftersom den eneste følelse, som gjorde vor forbindelse naturlig, nu er aldeles udslukt, findes der ingen grund til, at denne forbindelse skulle have lov at fortsætte. Så længe den havde et mål i din lykke, havde vi noget fælles at leve for. Dette mål findes ikke mere – det må altså være forbi mellem os, Viktor!"

"Hvorledes – forbi?"

"Ja! Har *du* da noget at indvende imod dette?"

"Men hvad skal der så blive af mig?" udbrød han, idet han fo'r med hånden gennem sin yppige hårvækst. "Jeg bliver til sidst … Gud ved hvad! Jeg er modløs. Jeg foragter hele verden, mig selv naturligvis i første række; du gør ret i at forskyde mig – jeg har været et stykke legetøj i dine hænder, intet andet."

Tekla blegnede stærkt. "Du er meget oprørt!" sagde hun i et besynderligt tonefald.

"Det er jeg – men vil du bestride, at jeg har ret?"

"Vover du virkelig, Viktor, at fremsætte en anklage mod den, som har handlet så åbent og ærligt mod dig? Skjulte jeg noget for dig? Troede jeg måske ikke, at det stod i min magt at give dig lykken – troede du ikke selv det samme, og gav jeg dig ikke allerede dengang det løfte, at hvis du var af en anden mening efter et års forløb, skulle du være fri til at trække dig tilbage?"

"Ak, tilgiv mig, tilgiv mig, Tekla, jeg ved kun halvt, hvad jeg siger – jeg ved blot, at du er den eneste for mig i verden, når jeg ikke kan blive forenet med *hende*, som jeg alene elskede, selv når jeg i en fremmed rus hengav mig til følelser, der var både dig og mig uværdige, eftersom de hvilede på et så løst grundlag, at det ville blive bortblæst ved det første vindstød."

"Men hvis, Viktor, hvis det nu var tænkeligt, at der var indtruffet hændelser, der gjorde det til en mulighed, at i det mindste du og Hildur kunne vinde den lykke sammen, som I nu sikkert bedre ville forstå at bevare?"

"O Gud, hvad siger du? Findes der et glimt af håb – har Carl nogen tanke på at bryde sin lige så unaturlige forbindelse med Hildur?"

"Nej, han har det ikke, men måske *vil* han gøre det."

"Måske?"

"Du ved, Viktor, at selv om vi ikke elsker hinanden, vil der altid bestå en ubegrænset fortrolighed, et uendeligt venskab mellem os – du ved, at visse familieanliggender forener os …"

"Har de noget med denne sag at gøre?"

Tekla nikkede uden dog straks at svare.

"Jeg behøver vel ikke," fortsatte han heftigt, "at fornedre mig yderligere ved at ytre noget om min fortsatte tavshed, min forsigtighed – du har prøvet mig i de dele!"

"Det har jeg, Viktor."

"Og netop fordi der altid vil være et fortrolighedens bånd imellem os, behøver du ingen omsvøb for at sige mig, hvad det for hændelser, der er indtruffet."

"Jeg skal forklare så meget, jeg kan, og det må være dig nok."

"Nuvel?"

"Du husker, at i de nætter, hvor vi vågede sammen, frygtede vi noget grufuldt?"

"Og dette spøgelse?"

"… er forsvundet!"

"Hvad siger du!"

"Den person, som den ulykkelige troede at have sendt over i evigheden, lever – forbrydelsen findes ikke mere … tror du, hvad jeg siger?"

"Måske," sagde Viktor eftertænksomt, "ville jeg ikke have været så let at overbevise, hvis jeg ikke nylig havde våget ved en anden sygeseng – du ved, hvis jeg mener. Nu forstår jeg de ord, de råb, der undslap ham i hans vildelse … Men går da alt dette så roligt hen, så stille, at det kun genlyder i de hjerter, det nærmest berører?"

"Ja, vær kun sikker på, at det aldrig kommer udenfor dem!"

"Men vi andre … hvad mener du?"

"… at du kan begynde at håbe på det bedste, at vi alle har grund til at håbe, for så vidt som … Men tys – hvad hører jeg … det er Carl og Hildur, der kommer ind i salen! Du skal få at se, at … at …"

Tekla blev ganske bleg.

"Rolig, Tekla – intet bliver bestemt, som du ikke atter kan lave om! Men jeg må sige dig, at din anelse var fuldkommen rigtig, for Carl og jeg var enige om, at vi i dag ville se vore skæbner afgjorte."

"Godt!" svarede Tekla med et hastigt glimt af adspredthed – "forlad mig nu! Jeg vil gå ind til Rosa."

Hildur sank mere død end levende, næsten åndeløs ned på den stol, hvortil Carl havde ført hende.

"Er du så opskræmt af mit blotte ønske om at komme til at tale med dig i enrum?" sagde Carl mere sørgmodigt end bittert.

"Ak, alle den slags *krævede* samtaler har jo et anstrøg af tvang – man er ligesom bundet af en eneste tanke!"

"Tør jeg spørge, hvilken tanke det da er, som netop i dette øjeblik binder dig?"

"Den," svarede Hildur sukkende, "som jeg bestandig søger at holde mig fra livet: at du engang, måske netop nu, skal forlange, at jeg opfylder mit løfte."

"Du gætter rigtigt: det var netop min hensigt!"

Hildur tav.

Carl gik frem og tilbage på gulvet, som det syntes i dybe tanker, idet han ind imellem betragtede sin trolovede med et

skævt blik.

"Hør på mig, Hildur!" sagde han endelig. "Jeg vil stille dig et andet spørgsmål, før jeg kræver, at du opfylder dit løfte, men jeg beder dig: lad ikke nogen falsk delikatesse eller en eller anden form for falske følelser forlede dig til at overse vægten af dette spørgsmål – du vil være helt oprigtig, for det har jo ret til at fordre af dig?"

"Så oprigtig, som du ønsker!"

"Og du lover, at du ikke vil føle dig forulempet af, at jeg kræver denne prøve af dig?"

"Du, Carl, har for megen selvrespekt til at ville forulempe en kvinde; hvad du har at spørge mig om, vil jeg på forhånd anse for en dig tilkommende ret at vide."

"Tak for denne tanke, gode Hildur! Nu vover jeg trygt at appellere til din samvittighed … Kan jeg, som har min ære næsten mere kær end selve mit liv, uden at såre den bede om, at du fastsætter vor bryllupsdag?"

Hildur blev rød som blod, hun forsøgte et par gange at åbne munden, men kunne ikke få et ord frem.

"Din sindsbevægelse er i sandhed stærk!" sagde Carl med en panderynken.

"Ja," stammede Hildur, "men det kommer sig af, at dit spørgsmål også var temmelig stærkt!"

"Det var nødvendigt, og … jeg venter nu dit svar."

"Og på dette svar beror vor skæbne?"

"Naturligvis."

"Det vil altså sige, at jeg … Nej, Carl, du har ikke talt tydeligt nok! Din ære kan være såret af ingenting – vi må forstå hinanden fuldt."

"Jeg skal ikke efterlade dig nogen tvivl om, hvordan jeg forstår besvarelsen af mit spørgsmål. Da vi trolovede os, sagde du til mig, at dine følelser var helt og fuldstændigt kølnet for den, som ikke så lang tid forinden havde ejet din kærlighed."

"Det sagde jeg, Carl, men jeg er sikker på, at du bedømte mig bedre, end jeg selv var i stand til dengang, hvor min sjæl på så mange måder var såret og oprevet i sit inderste."

"Ja, det gjorde jeg virkelig: jeg mente ikke, din kærlighed var kølnet så meget, som du selv ønskede at tro."

"Men desuagtet mente du ikke, at din ære ville lide under en forening med en pige, hvis følelser det ikke mere stod i hendes magt at give?"

"Under andre forhold end dem, der dengang fandtes, ville jeg aldrig have tilbudt min hånd til den, hvis hjerte jeg ikke i samme øjeblik kunne søge at vinde, men sådan som sagerne stod, havde jeg ikke ret til at ønske noget bedre – jeg mener at huske, at vi i fuld gensidig åbenhed betroede hinanden vore inderste forhold?"

"Det erindrer jeg også."

"Men erindrer du da også vore gensidige løfter om i alle forhold at søge at blive hinanden værdige, at søge at overvinde de følelser, som kunne stride mod vore nye pligter?"

"Ja vist!"

"Har du holdt dette løfte, Hildur?"

"Har du holdt dit, Carl?"

"Ja, det ved Gud, og det mener jeg nok, du har kunnet se!"

"Du vil altså sige, at du ikke mere elsker *hende*, som du tidligere hengav dig til af hele dit hjerte?"

"Hvis jeg gav dig en sådan forsikring, ville jeg selv såre min ære, for jeg ville da sige dig en usandhed, men derimod kan du tro mig, når jeg forsikrer dig om, at jeg med dyb alvor og af en ærlig og kraftig vilje har modarbejdet denne følelse, og at jeg aldrig for dens genstand har forrådt den ringeste svaghed: ikke et blik, ikke et ord har vi vekslet, som du ikke har kunnet se og høre. Er forholdet mellem dig og Viktor lige sådan? Jeg må sige dig, at det har forekommet mig anderledes, og det er denne oprigtighed, jeg kræver – for har du ikke respekteret den titel, du i øjeblikket bærer som min trolovede, vil du nok heller ikke respektere titlen af hustru!"

"Sig mig helt åbent, hvad *du* egentlig mener med, at jeg har krænket denne titel?"

"Hvis du et eneste minut har glemt den, hvis du under mit månedlange fravær har givet dine øren lov til at lytte til ulovlige kærlighedsløfter …"

"Hvis jeg sagde ja til dette, ville vor forbindelse da være brudt?"

"Det ville den!"

Hildur sank nogle øjeblikke hen i eftertænksomhed. Derpå sagde hun hastigt:

"Nej, jeg er ikke mere det letsindige og ubetænksomme væsen, jeg var tidligere! Ved en ubevidst usandhed blev jeg din trolovede – en bevidst skal ikke løse vort bånd. Så hør altså, Carl: jeg har aldrig glemt, at jeg bærer din ring på min finger. Jeg har i Viktors øje set en nytændt, langt dybere og stærkere flamme end tidligere, men jeg er flygtet for enhver tilnærmelse, og endnu i denne stund har alene hans øjne, hans opførsel forrådt den."

"Tak, Hildur, tak af mit ganske hjerte! … Svar nu på mit næste spørgsmål: *hvornår* fastsætter du bryllupsdagen? Det bør ske jo før jo hellere, for først når det er afholdt, bliver alting bedre."

Hildur så på Carl med et granskende blik. "Er du sikker på, Carl, at det ikke først da bliver rigtig slemt?"

"Min faste tro er den, at vi på egen hånd og overladte til os selv, vil lære hinanden bedre at kende, og samtidig af en fast og oprigtig vilje vil søge at overvinde alt, hvad der måtte lægge mellem os. Og frygt ikke, Hildur, at jeg da vil være så kold og barsk som nu, nej, alting vil falde langt naturligere, når vi ikke mere er under denne tvang – du skal få at se, at jeg ikke vil komme til at gøre dig livet så svært, som du i øjeblikket synes at frygte."

"Men Carl, lad så mig stille dig et spørgsmål: Når ingen af os elsker, hvad skal det da gavne at fuldbyrde denne forening?"

Carls kinder blev overtrukket af en stærk rødme. "Det har vi jo afgjort allerede for et år siden. Jeg længes efter denne havn som en afslutning på alle uroligheder."

"Men du burde dog vente, til dit hjerte atter talte!"

"Så kom jeg vist til at vente meget for længe! Desuden – regner du mine hjertelige følelser for dig for intet? Tro mig: så lidt du end mener, jeg føler for dig, ville jeg dog næppe kunne føle det for nogen anden!"

Et dybt suk steg op fra Hildurs bryst.

"Giv mig betænkningstid til i morgen ved samme tid!"

"Så farvel da til i morgen – Gud velsigne dig!"

"Farvel!"

Carl forlod hende.

"Hr. løjtnant," sagde Betty, som mødte Carl i forstuen, "mamsell Tekla bad mig aflevere dette!"

Hun rakte Carl et brev.

I flere minutter efter at Betty var forsvundet, stod Carl tilbage med det lille brev i hånden. Han var yderlig bleg, og hånden, der omsluttede dette stykke papir, som var kommet fra *hende*, han nylig havde lovet højt og helligt at glemme for evigt, dirrede heftigt,

Endelig gik han hen til vinduet, brød seglet og læste:

> "Hvis du har tid til at ofre mig et kvarter af din tid, kom da til min moders værelse.
>
> Tekla."

Denne prøve stod da tilbage! De skulle vel planlægge festlighederne – eller hun ville bede om medlidenhed med Hildur? Ja, sådan var det: Viktor var måske fri og …

I sin moders kabinet sad Tekla alene, lænet mod rygstødet på den indiske gyngestol og med ansigtet skjult i begge hænder.

Formodentlig hindrede hendes bevægelse hende i at løfte hovedet ved Carls indtræden, for han gik ikke ligefrem så stille, at man ikke kunne høre ham.

"Du har bedt mig komme!" Carl sagde disse få ord temmelig ubesværet, men hans stemme ejede ikke den fasthed, han ellers plejede at kunne bryste sig af.

Tekla tog hænderne fra sit ansigt … det glødede af rødmen og tårerne – det havde et udtryk, der var hende så helt og holdent

uligt, at Carl af ren bestyrtelse og sindsbevægelse blev stående ubevægelig foran hende.

"Carl," sagde hun i et tonefald, som aldrig før havde lydt for hans øren, "hvad mener du om det budskab, du fik fra mig – jeg ved, du er ude af stand til at sige andet end sandheden … Men tag dig en stol og sæt dig her ved siden af mig: vor samtale bliver næppe helt kort."

Mekanisk tog Carl en taburet hen til gyngestolen, mod hvilken hun lænede sig så behageligt tilbage, men da han nu sad ved siden af hende, var hun nødt til at gentage sit spørgsmål, før han blev i stand til at svare.

"Jeg troede," sagde han, "at du ønskede at tale med mig om Hildur og Viktor – og jeg forestillede mig, at du måske allerede havde givet et eksempel, som du ville råde mig til at følge."

"Således er det da også virkelig! Jeg har ikke fundet anledning til at holde på Viktor: hans illusion er bortvejret, og ved vor forlovelse afkrævede jeg ham det løfte, at hvis han efter et års prøve fandt sig at være af en anden tanke end den, han dengang ytrede, skulle han få sin frihed."

"Var jeres forlovelse da så vilkårlig?"

Carl prøvede at skjule sin overraskelse, men det ville ikke rigtig lykkes.

"Ja, jeg mente at skylde Viktor – ja, også mig selv – dette."

"Jeg har ingen som helst ret til at spørge hvorfor?"

"Men det må du gerne, hvis du vil! Men jeg beder dig vente med det spørgsmål, indtil jeg har fået dit svar på et, som *jeg* ønsker at stille dig."

Carls svar fandtes allerede i hans blik.

"Hvad mener du har den højeste værdi, virkeligheden eller skinnet?"

"Hvordan kan du spørge, Tekla?"

"Fordi jeg kender dig så godt, Carl! Nu mener du, det strider mod din værdighed – det vil sige, hvad verden mener er din værdighed, altså det ydre skin – hvis du ikke holder det påtænkte bryllup med Hildur: verden ville jo, hvis også denne forlovelse gik fløjten, mene sig berettiget til at snakke en hel del om ting, du ikke er helt ligegyldige overfor?"

"Nuvel," sagde han rødmende, "man bør ikke give verden anledning til snak."

Der mærkedes en vis grad af irritation i Teklas væsen.

"Er din selviskhed da så stor, Carl, at du, for ikke at underkaste dig et mindre ubehag, hellere opofrer to menneskers lykke? Og tro mig, at de nu, efter at de har gennemlevet disse prøvelser, gjort disse erfaringer, vil vide at tage vare på sig selv; de har nu lært sig at indse, at lykken, når man har den, er for dyrebar til at sætte i vove ved letsindige lege."

Carl forblev tavs; hans øjne vovede ikke at møde Teklas.

"Du tier … kan det være muligt," vedblev hun med en beherskelse, som måtte koste hende umådelig anstrengelse, "at disse kedsommelige forhold har filtret sig sammen på en ny måde – skulle du, Carl …?"

Carl hævede langsomt sit blik mod hende. "Hvad mener du?"

"… er det muligt, at du nu skulle have lært Hildurs elskværdighed at kende?"

Han rystede blot på hovedet, men denne bevægelse viste en så bestemt modsigelse, ja nærmest fortrydelse, at Tekla atter

kunne trække vejret frit – hun havde næsten tabt det.

"Nuvel, Carl … hvad har du at svare?"

"… at jeg rejser, så snart jeg kan komme væk herfra."

"… og at du allerede i dag løser Hildur fra sit løfte – du vil jo ikke lide ved at se deres lykke?"

"Vil jeg ikke?" sagde Carl bittert og fæstede et langt, bebrejdende blik på Tekla.

"Nej, hvorfor skulle du dog det?"

"Ak, Tekla, Tekla, denne hån er dig ikke værdig! Når jeg for mine øjne ser dette billede fra en forgangen tid, skulle jeg da kunne betragte det med ligegyldighed?"

"Du misforstår mig i høj grad, Carl – skulle jeg ønske at såre dig, og det på en så lidet fintfølende måde?"

"Du har vist aldrig taget dig særligt af, om du kom til at såre mig! Men tilgiv mig – dette er et emne, som …"

Han rejste sig op, skød taburetten til side og greb sin hat.

Dette havde Tekla ikke ventet.

Hendes stolthed gerådede i svær strid med hendes kærlighed. Carl var blevet dybt forurettet af hende; han kunne ikke drømme om, at der kunne ske en forandring i hendes hensigter, for hun havde selv sagt, at de ville være *uforanderlige* – hvad kunne han da gøre andet end følge den ædle selvfølelse, der bød ham forlade hende? … Men gik han nu, hvordan skulle de så nogensinde igen komme tilbage til det emne, han ikke mente at have ret til at berøre? Skulle hun for en overdreven finfølelses skyld sætte hele denne himmel på spil, som hun nu allerede i flere timer havde drømt om – var denne svaghed under hendes værdighed, under en ren og virkelig kærligheds værdighed?

Carl havde, idet han stod foran hende, betragtet de skiftende følelser i hendes ansigt. En ubestemt anelse, et lynsnart håb ville nærme sig hans hjerte, men så tænkte han på Teklas karakter, og både anelse og lynglimt forsvandt igen.

"Du har ikke mere at befale?"

"Nej, Carl, men jeg ville ønske … at du ville være lidt mindre formel, hvis det da ikke er dig alt for fremmed!"

"Tekla," svarede han i et tonefald, der var så fuldt af alvor, at det trængte helt ind i hendes inderste sjæl, "hvad kan disse ord fra dig, sagt til mig, betyde? Du vil da ikke igen begynde den ondskabsfulde leg med mit hjerte? Det gør stadig ondt efter de utallige sår, du har tilføjet det – og lad mig tilføje, at denne smerte vil vare for evigt, for du tog det fra mig, som var mig endnu mere dyrebart end din kærlighed: troen på dit hjertes fulde renhed!"

"Men, Carl, hvis jeg nu fik lejlighed til at give dig denne tro tilbage – hvis jeg i dag kunne tvinge dig til at rødme over de ufordelagtige tanker, du har gjort dig om mig?"

"O Gud, hvis du formåede det, hvis du *ville* det, så sværger jeg dig til, Tekla, at jeg vil tilgive dig, at du ikke ved afslutningen af vor forbindelse kunne elske mig på den måde, jeg ville elskes!"

"Sæt dig hos mig igen, Carl, så skal jeg forsøge at gøre dig det klart, som så længe har været skjult i mørket."

Carl tog nu plads ganske nær ved den, han så trofast og længe havde elsket; han vovede tilmed at tage hendes hånd i sin, og da hun ikke trak den tilbage, kunne han ikke forhindre sit hjerte fra igen at svulme af forhåbninger, som så længe havde været det fremmed.

"Hvor skal vi begynde?" spurgte Tekla.

"Fra det tidspunkt, da jeg først lærte smerten at kende. vi havde ikke været trolovede ret længe, knap et halvt år, da du allerede begyndte at tage din tilflugt til allehånde udflugter, så snart talen faldt på bryllupsdagen."

"Det kom sig af, Carl, at jeg, allerede nogle måneder efter at jeg havde givet dig mit ja, gjorde en forfærdelig opdagelse."

"Det ved jeg, det ved jeg: nemlig den, at du havde bedraget dig selv, at du ikke elskede mig – det fik jeg tids nok erfaret!"

"Nu er dig selv, der bedrager dig, Carl: det var ikke sådan, det var!"

"Ikke?"

"Nej! Hvis jeg sidenhen syntes dig kold og stadig koldere, kom det sig ikke af, at jeg havde tage fejl af *mine* følelser, men at jeg måske tog fejl af *dine*."

"Umuligt: du fortalte mig ofte nok, at netop sådan, som vor kærlighed var – rolig, fortrolig, uden voldsomme udbrud – syntes dig at være den bedste måde."

"Således udtalte jeg mig af to grunde: jeg var alt for stolt til at vise dig et glimt af følelser, der var varmere end jeg mente dine var – og desuden, som følge af den opdagelse, jeg netop nævnte, var jeg på sæt og vis ganske tilfreds med, at intet inderligere forhold opstod."

"Inden du forklarer mig dette, så tillad mig at opholde mig et øjeblik ved det første, nemlig vore følelser!"

"Nej, nej, ikke endnu," sagde hun rødmende; "du bør vide den bitreste del først – men glem ikke, at hvad jeg nu agter at sige, betror jeg til din æresfølelse, ikke til din kærlighed!"

"Vær blot rolig!"

"Det er jeg! Under min faders vanvid gjorde jeg en opdagelse; nogle ord lod mig ane, at …"

"Hvilket?" spurgte Carl og bøjede sig frem mod hende.

"… at en svær forbrydelse havde besudlet hans hænder. Jeg vidste dog intet med sikkerhed: det var en anelse, men den var meget sandsynlig."

"Nu vel?" Der lå en usædvanlig påtrængenhed i hans stemme.

"Nu vel, Carl … tvivlrådig fik jeg den tanke: 'måske skal du engang, hvis du stadfæster denne forbindelse, trække vanæren ned over ham, med hvem du har forbundet dig!' kunne jeg ikke andet en gang på gang udskyde vor forbindelse, og når du endelig afkrævede mig en bestemt dag for vort bryllup, helt og holdent afbryde den."

"Men denne beslutning kostede dig jo intet," faldt Carl næsten åndeløs ind, "ellers havde du vel ikke haft styrke til at gennemføre det?"

"Hvis du vil det, Carl, så tro blot, at det ikke kostede mig noget!"

"O, om jeg kunne tro noget andet! Så sig da … ak, und mig for alle mine lidelsers skyld denne himmelske glæde … sig mig, stred dit hjerte mod din ædle – alt for ædle – handling – gav det sig ikke ganske uden strid?"

"Behøver du at spørge således, Carl, når jeg i tre år holdt dig hen … Men hør nu videre! Det blev forbi mellem os. På den tid blev fader sygnede fader endnu mere hen, og i hans vildelse hørte jeg ting, som fik min frygt til at blive vished … og da, Carl, takkede jeg Gud for, hvad jeg havde gjort. Du elskede mig – jeg blev ikke blot overbevist; jeg kunne jo se, hvor dybt du elskede mig – men du ville alligevel have hadet og afskyet den hustru,

der plettede dit navn dit navn og kastede en uhjælpelig skygge over din ære."

"Nej, nej, du anser mig for mere egoistisk end jeg er! Jeg sværger for Gud, at selv om jeg bittert ville have sørget over denne vanære, som du taler om, havde jeg dog aldrig kunnet elske dig mindre!"

"Kan være, men jeg ville være død af sorg, og så din stolte moder … nej, det var mig en umulighed, og derfor, for at bringe mig i fuldstændig sikkerhed for dig, besluttede jeg, netop i samme øjeblik, dit brev ankom, at lytte til Viktors på dette tidspunkt så varme ønske."

"Hvad siger du? Min Gud, var det da kun for at flygte fra mig, at …"

"… at jeg forlovede mig med Viktor."

"Og han?"

"… var ikke uvidende om motivet til denne hastige beslutning. Viktor havde våget ved samme sygeseng som jeg, han var indviet i den frygtelige familiehemmelighed, han var desuden alene i verden, han beherskedes ikke af en alt for stor stolthed – kort sagt: jeg kunne, da jeg ved mit løfte fastsatte betingelsen om et års prøve, give ham det, han ønskede."

"Og du fortalte ham … fortalte ham ganske åbent, at …"

"… at jeg ville blive hans, eftersom jeg elskede dig for højt til at blive din!"

I samme øjeblik Tekla havde udtalt disse ord, lå Carl ved hendes fødder.

"Tekla, Tekla, din sjæl er alt for stor, alt for ophøjet til et kunne trives side om side med min, som først i dette øjeblik

fatter hele dybden af din kærlighed, dit offer! Du blev grusom, du blev egoistisk overfor en anden, fordi …"

"… fordi jeg for enhver pris ville redde dig. Du kan nu se, hvor tilgivelig, Viktors tilbagevenden til hans første kærlighed er."

"Hvor tilgivelig – sig hellere: hvor over al beskrivelse lykkelig, thi for denne lykke kan vi aldrig prise Gud nok; uden den, hvis han havde fortsat at elske dig …"

"… ville jeg være blevet hans hustru. Og du kan være forvisset om, at uanset hvilke grunde, der havde været årsag til vor forening, ville jeg altid have anset det for min højeste pligt at virke for hans lykke."

"Og jeg, som i raseriet over din formentlige utroskab, din uværdige handlemåde, ilede afsted og friede til Hildur … Men den aften var jeg ikke ved mine fulde fem!"

"Det forstod jeg, men du vil aldrig kunne forstå min umådelige smerte, da jeg så, at mit offer var forgæves."

"Jo, jo, naturligvis!"

"Forenet med Hildur svævede jo den samme skæbne over dig."

"Store Gud," udbrød Carl, idet han lagde sine arme fast om hende, "var det dog blot derfor, du ønskede at se denne forbindelse afbrudt? Nej, du gør mig igen tosset … Hør, du, min sjæls elskede, for min skal du blive, du må ikke tage håbet fra mig igen … for håbet, det er livet!"

"Men du ved jo endnu ingenting, Carl – du føler ikke …"

"Stille, stille – jeg vil ikke vide noget andet, end at du elsker mig, mig alene … Hvad bryder jeg mig om verden! Der kan ske hvad som helst – du skal hvile trygt ved mit hjerte!"

"Tak, Carl! Du må dog ikke tro om mig, at jeg skulle have været så svag, at jeg havde afsløret alt dette, hvis ikke mine bekymringer nu var borte. Papa selv har ingen skyld: den, han troede, hans hånd havde truffet, lever og er forsonet med ham, og derfor …"

"… er alt fuldkomment … Men kan jeg tro på denne himmel – kan jeg tro, at det højeste, jeg har stræbt efter, nu er mit, mit ved din frivillige gave?"

"Ja, Carl, nu og for evigt er jeg din! Men lad os nu gemme lykken i vort eget bryst: Rosa …"

Carl sukkede, et suk, der rummede både smerte og lykke. "Jeg skal vel ikke vente endnu et år?" sagde han uroligt.

"Rejs dig nu først – tænk om nogen så Carl Salzwedel ligge for en kvindes fødder – den slags kurmageri er ny for dig, Carl!" sagde hun med et fint smil.

"Men er jeg ikke også netop genfødt til en ny tilværelse! Ak, tro dog ikke, at jeg vil falde tilbage i min gamle stivhed, efter at livets skønneste sol nu har lyst så varmt på min sjæl! O, Tekla, min brud!"

"Min Carl!" Hun bøjede sig ned mod ham.

Men i dette øjeblik, hvor vidner ellers var mindst belejlige, lindedes der på døren.

Det var Viktor.

"Å, min Gud – jeg beder allerydmygst om forladelse!" udbrød han heftigt.

Og uden at spille et ord på at lykønske dem, smækkede han døren i igen.

I salen, hvor Carl havde efterladt Hildur, sat hun endnu, da hendes tidligere elsker kom styrtende ind.

"Hildur, Hildur, en himmelsk nyhed: Carl ..."

"Ja?"

"... og Tekla ..."

"Videre?"

"Ak, mit hjerte, det kvæles af denne overmenneskelige, skyhøje, utrolige ..."

"Men så tal da – jeg vil ikke kvæles! Carl og Tekla?"

"... er på ny og denne gang for evigt trolovede!"

"Ah!"

Hildur var sprunget op, men skælvende fra over hele kroppen måtte hun atter sætte sig.

"Du blegner!" sagde Viktor, idet han med brændende heftighed drog sin genfundne skat ind til sig.

"Men, Viktor," – Hildur prøvede at skyde ham fra sig – "nu må vi aldrig mere ... hører du, aldrig mere ... være letsindige!"

"Nej, aldrig igen!"

"Du har været meget, ja forfærdelig grusom mod mig, og jeg tror ikke, vi nogensinde kan blive så lykkelige som før."

"Det er sandt!"

"Hvorledes?"

"... eftersom det, vi nu føler, ikke tåler sammenligning med noget tidligere – eller vil du måske påstå, at du nu elsker mig mindre?"

"Og du?"

"Jeg, min henrivende gudinde, har fuldstændig ophørt at elske dig, af den ene grund, at jeg herefter vil dyrke dig på en måde, der ligger hinsides kærligheden!"

"Det er godt – det tager jeg imod!"

"Gud ske lov for det! – Og du?"

Og dermed var erklæringerne forbi.

"Bare vi ikke dør af denne rus!" hviskede Viktor nogle sekunder senere, da han mærkede Hildurs læber gløde mod sine.

"Hvad siger du?" svarede hun, "pas på, kald ikke vor lykke for en rus!"

"Sagde jeg det? Nå, det er lige meget, jeg har alligevel *aldrig* tænkt mig at blive ædru igen!"

27. Brødrene og bruden

Om morgenen efter alle de forskellige optrin, vi har skildret i de to sidste kapitler, stod Albin foran Wills seng, som efter begges ønske var flyttet op i den førstes værelse, og betragtede med dyb bevægelse sukkenes søn.

Will sov endnu.

Den foregående dag havde lykken givet hans ansigtstræk liv, men natten havde atter borttaget ethvert spor af liv og lykke. En træt slaphed, et udtryk af længselsfuld lidelse lå udbredt over hele hans væsen.

Angående Albins redning fra fartøjet, hvis sammenstød med et andet Will klart mindedes, havde man meddelt ham følgende:

Nemlig, at Albin, da han den forfærdelige nat var kommet op på dækket for at forvisse sig om ulykken, her var blevet bortført af sørøverne, men senere ved en af disses bistand havde fået lejlighed til at rømme og redde sig i den lille båd, hvorfra Bas tog ham op på *Flyvefisken*.

Albins øvrige eventyr blev fremstillet dels gennem tegnsproget, dels ved at skrive, og dels ved små blyantskitser af visse scener, for brødrene var sammen hele dagen. Og denne så hastigt opståede fortrolighed vakte ingens forundring. Det hed sig, at man havde opdaget, at Will og Albin var i meget nær familie, samt at de som drenge havde været så meget sammen, at de var forenede gennem det varmeste venskab.

En del af nattens timer havde Albin derimod tilbragt med at skrive til sin plejefader, og denne beretning var på en gang så åbenhjertig, som det pålå hans sønlige følelser, og dog så

forsigtig og skånsom, som hele hans vanskelige stilling fordrede det.

Han omtalte mødet med kaptajn Donnert sammen med visse af sine opdagelser, den dobbelte virkning af det brev, fru Susanna havde skrevet, samt udtalte det som sin inderligste overbevisning, at Gud selv havde sendt ham så betimeligt til Visby for at tilbagekalde den elskedes flygtende ånd. Efter at alt dette – det sidste naturligvis først og fremmest – var blevet skildret med glødende farver, gik han over til den vidunderlige måde, hvorpå han havde genfundet Will, og meddelte sin plejefader historien om sin gamle faders og sin broders frelse – netop den samme historie, Holgersen havde disket op med i Molde.

Endelig gjorde han ham i udtryk, der forrådte alt det ædle og faste i hans karakter, bekendt med den pligt, der bød ham kue stormen i sit eget hjerte for alene at beskæftige sig med at berede Wills vej til lykken, et mål, han havde haft for øje selv under sin nu overståede sygdom, hvorpå endelig fulgte nogle linjer om Rosas tilstand, der afsluttedes med ordene:

"... Vi har endnu ikke genset hinanden, men i dag vil jeg, styrket af min pligt, min faste vilje, forlange at opleve denne lykke, hvilket jeg ved, jeg vil få lov til, men om hvilket jeg også ved, at jeg ikke vil misbruge den. Jeg har anråbt Gud om styrke til selv at lede hendes skønne, uskyldsrene hjerte mod de pligter, hun har lovet at opfylde overfor Will."

Beroliget af den trøsterige følelse, der altid følger på udgydelsen af store sjælekvaler, stod Albin, som vi ovenfor har omtalt, foran sin broders seng, og da han i tankerne gennemgik alle de bitre dage, Will havde oplevet, da han mindedes alle de

spredte træk, han den foregående dag havde samlet af ynglingens glædesfattige liv, følte han sig salig til mode ved tanken om, at fader og moder skulle se, *hvordan* han, Albin, holdt sit løfte. For resten fandtes der ikke mere den mindste gnist af bitterhed i forsagelsen, for fra det øjeblik, han havde fået kendskab til alle Rosas kampe, havde hun stået for hans sjæl ren som en engel med martyrkronen; fra det øjeblik, da hun havde villet give sit liv for sin kærligheds skyld, kunne han forsage – for var ikke det bedste lod alligevel tilfaldet ham?

"Og du, ærlige kammerat, som med din hengivenhed forsøder hans livs bitterhed," sagde Albin, idet han klappede Rolf på hovedet, "tak for det – jeg ved nok, hvad en trofast ven vil sige!"

Ved de sidste ord rakte Albin sin hånd til Bas, som netop trådte ind og med et stolt og glad smil modtog det hjertelige bevis på sin kaptajns smukke tanker.

"Ak, herre min Gud," sagde han, idet han afvendte opmærksomheden fra sig selv og fæstede et inderligt deltagende blik på Will, "at kaptajnen dog kunne finde en så stor lykke midt i al ulykken! … Men hvorfor hejse falsk flag – når nu drengen er kaptajnens broder, så synes jeg, alle mennesker skal vide det!"

"Hør, Bas, jeg beder dig om aldrig mere at huske den tid, dag jeg blev taget op af *Flyvefisken* – jeg vel gerne selv glemme dette for altid! Er jeg og denne stakkels dreng da ikke lige lykkelige, når vi blot selv kender det rette forhold? Der kunne komme en meget lang og kedsommelig retsproces, hvis det skulle bevises og bekræftes, at vi er brødre … og hvortil ville det tjene – andet end, hvis han dør, at tage arven fra de stakkels døvstumme? For

du bør vide, at hr. Mørk så sent som i går aftes sagde til mig, at han ikke ønsker, at hans datter skal have denne arv – og dette er en smuk tanke: alverden vil derved vide, at det er af ædelmodighed, ikke af egennytte, at denne forening kommer i stand. Altså, min kære Bas, ved dit gamle venskab: tavshed, evig tavshed i denne sag!"

"Som kaptajnen befaler – jeg vidste nok, at det ikke var for kaptajnens egen fordel … Men hvor længe skal vi blive her?"

"Du længes vel ikke ligefrem efter at komme væk?"

"Nej, bevares: hvis jeg ikke havde haft sådanne bekymringer for kaptajnen, så havde jeg levet her som i Paradiset. Men, herre Gud, når man har et hjerte, så …"

"Så ved man, hvad det vil sige, Bas, at komme hjem og finde sin elskede halvvejs forenet med en broder så … forstår du … så ulykkelig som denne. Hvis det var dig, Bas, havde du så villet tage hans fattige, hans eneste lykkelige håb fra ham, for at skaffe dig selv alting – alting, bortset fra en rolig samvittighed?"

"Nej, kaptajn, min sjæl om jeg havde hverken villet eller kunnet … og der er lyst alle tre søndage – Gud bevare hr. kaptajnen!"

Nu vågnede Will, og da hans første blik faldt på Albin, som med en uendelig, man kunne næsten sige faderlig kærlighed betragtede ham, udstrakte han straks armene, mens de matte træk atter fik farve og liv og øjnene en glimtende ild.

"Herre Gud, hvilket maleri at se de to sammen!" sagde Bas til sig selv, idet han med trøjeærmet gned en tåre bort. "De er hinanden så lig, og dog så forskellige: kaptajnen er en køn, prægtig ung mand, men den anden er justement som en rigtig engel. hvilket han vel Gud ske lov også snart bliver!" tilføjede

den ærlige matros i sine tanker, hvorefter han gik ned for at opsøge sin egen kæreste, som han endnu ikke havde set i dag.

Efter at Will længe uden at vise nogen trang til at meddele sig havde holdt sit hovet tæt lænet mod Albins bryst, spurgte han pludselig med tegn, om Albin i dag havde tænkt sig at besøge Rosa.

Og da Albin nikkede til dette, bad Will om sit papir og sin blyant.

"Hvad kan han ville?" tænkte Albin, idet han lagde begge dele frem foran ham.

Will skrev med sine sædvanlige store bogstaver flere sætninger og overvejede nøje hver eneste af dem, som han plejede, når han skulle søge de ord frem, hvoraf han ville danne en forståelig sætning. Mens han skrev, smilede han, så skiftevis på Albin, ned på papiret og endelig på sig selv. Albin forstod ham ikke, og netop dette syntes at volde Will en ubeskrivelig morskab – han var øjensynlig meget lykkelig ved sin hemmelighed.

Endelig stod der tre hele linjer med forskellige sætninger, og nu gav Will tegn til, at det var færdigt.

Albin rakte hånden frem for at modtage det – men nej, det fik han ikke lov til.

Will rystede på hovedet og tilkendegav, at papiret ikke var beregnet til Albin – denne skulle tværtimod give ham lak og segl.

Albin adlød ham med en hemmelig anelse, og den bedrog ham ikke. Da brevet var forseglet, skrev Will med skælvende hånd udskriften:

Rosa.

Derpå gav han Albin et tegn til at tage brevet med sig.

Albin blev urolig.

Will havde hidtil ikke i nogen henseende røbet sine tanker om det afbrudte giftermål. Når Albin hentydede til det, smilede han blot og nikkede, som om han ville sige: "Jeg er tålmodig – jeg venter!"

Nu forsøgte Albin på ved spørgende tegn at få brevets indhold at vide.

Men Will lod, som om han ikke forstod disse tegn, klyngede sig blot fastere ind til Albins bryst, som om han der havde fundet et hjem, som han ikke ville forlade.

"Måske," tænkte Albin, "er vore følelser truffet sammen i en og samme tanke, en og samme opofrelse – men jeg ville hellere dø end modtage hans offer … *hans*!"

Og Albins tårer faldt ned på Wills blege pande.

Klokken var lige slået tolv middag.

For slutningen af november måned at være var luften temmelig klar.

I Rosas værelse, hvor vi nu træder ind, havde nogle vildfarende solstråler trængt sig ind igennem de smukke drivhuse, som vinduerne udgjorde. De friske grønne blade, de blomstrende rosentræer og fuglene, der kvidrede i deres bure, dannede en behagelig kontrast mod det hvide snedække, der lå udbredt over de lave hustage og den lille have nedenfor.

At vi indtil nu har afholdt os fra at tale om Rosa, skyldes at vi har villet føre de forskellige spredte parter sammen, før vi kunne påbegynde de sidste, vigtige hændelser i vor historie.

Rosa havde ikke talt med nogen om sine nuværende følelser, sine længsler, sin frygt eller sine forhåbninger – og mindst af alt havde hun talt noget om sin ulykkelige vildfarelse, som det nærmest *så ud* til, at hun fuldstændig havde glemt.

Men det var dog langt fra tilfældet.

Med sine sjæls dybe følsomhed var hun veget tilbage for med nogen at berøre dette farlige emne, som ingen lod til at mindes, men i de ensomme timer i sygesengen havde hun ofte overvejet det, og hendes tanker havde under disse overvejelser taget en helt anden retning end de tidligere havde haft.

Vel fandtes der i Rosas sjæl nu som altid et tilstrækkelig stort sværmeri, der kunne udsmykke og på det nærmeste overskylle den nøgne virkelighed – det vil sige: synden i hendes handling.

Hun var dog kommet dertil, at hun var blevet bevidst om, at hun havde begået en stor synd, men hun fandt et lifligt behag i at udvikle den tro, at Gud, som er kærlighedens kilde, ville dømme hendes vildfarelse mildt, eftersom den jo netop var foranlediget af kærligheden, og den inderlige fortrøstning, at hun samtidig med sin egen frelse havde kunnet berede en andens.

Måske bestod Rosas bitreste smerte i ødelæggelsen af den blændende illusion om jomfruen, der skulle blive forløst ved en anden jomfru, for jo mere hun lod overtroen bag sig for at søge lys og oplysning i visse moralske og religiøse betragtninger – det var om sådanne emner, hun ofte samtalede med Tekla – desto fjernere blev også afstanden mellem hendes nærværende og tidligere tro på den forløsning, der ventede Unghanses datter, og til sidst stod af hele den så inderligt elskede illusion kun det poetiske i selve eventyret tilbage.

Tekla, hvis jordbundne sjæl i det nærmeste havde opdraget sig selv, blev for Rosa under denne hendes både fysiske og moralske helbredelse det dyrebareste selskab.

Amelies religiøse grundlag og forhåbninger var mere bekvemme og smukke end egentlig faste og stærke. Hun havde af den grund ikke kunnet give sine døtre, hvad hun ikke selv ejede. Hvor meget mere ville denne ulykkelige, så varmt elskende moder være blevet sønderknust, hvis hun havde haft nogen anelse om dette! Hun troede, som hun netop i øjeblikket havde behov for at tro, for ikke ganske at tynges ned af selvbebrejdelser ved tanken om den tid, hvor hun, hvis hun havde haft mod, havde *kunnet* redde sig selv og sine børn, men i stedet ofrede både sig selv og dem for en blind passion.

Rosa vidste, at Albin lå syg, men hun var så lykkelig over at vide ham i sin nærhed, at hun næsten frygtede for at erfare, at han var blevet rask, for i hendes tanker var helbredelsen og en evig skilsmisse den samme ting – sygdommen havde jo ikke frataget hende dette ene minde: i *livet* var hun Wills brud … i *døden* Albins!

Men nu var det ikke spørgsmålet om at dø, men om at leve og sone sin synd. Hun ville dog få lov at tage afsked med Albin – og forestillingen om denne stund var nu det skønneste lyspunkt i hendes tanker.

Rosa vidste intet om de store opdagelser, som var blevet gjort dagen forud: Albin havde forbeholdt sig, at han selv ville meddele hende disse, som han troede, bittersøde nyheder.

Da Tekla om morgenen hilste sin unge søster, sagde hun blot: "I dag kommer kaptajn Stangerling ned!"

Derpå klædte hun Rosa på og følte glæde ved at gøre hende så smuk, som Rosa selv åbenlyst ønskede at være det til denne højtid.

Da hun endelig var helt færdig og var blevet ledet hen til sofaen af Tekla, hvor hun lænede sit trætte hoved mod de fine puder, mens søsteren kastede et rosenfarvet silketæppe over hendes hvide morgendragt, sagde hun med et smil, der mindede om hele hendes forrige sjælfulde barnlighed:

"Ak, søde Tekla, vil du holde det store spejl op foran mig – men skub først lidt til sofaen, så at solen kan lyse smukt på mit røde tæppe!"

Tekla iværksatte begge disse små befalinger, og da den unge pige nu så sit skønne billede, det blege, fine ansigt med den matte rødme, og de yppige, bløde lokker bølgende let omkring halsen ned på den hvide kjole, sagde hun med et ubeskriveligt udtryk af lykke:

"Jeg er rigtig glad over, at sygdommen ikke har medtaget mig værre … men tror du, Tekla, at der er noget syndigt i, at man vil være smuk for den, man elsker?"

"Gud," sagde Tekla mildt, "har givet os den legemlige skønhed ligesom sjælens: vi har derfor ret til at pleje den og glæde os over den – og først da bliver det strafværdigt, når vi glemmer, hvor uendelig ringe den er mod den åndelige, som vi ikke skuer anderledes med øjnene, end når vi ser den afspejlet i ansigtstrækkene."

"Kender du nogen skønhed af den slags, Tekla?"

"Ja, jeg kan nævne to slags."

"Gør det da!"

"Den ene har jeg fundet hos den ærlige konstabel, som har ledsaget sin kaptajn hertil. Han er ikke smuk, men ser man på ham, når hans ædle hjerte, hans simple, dybe og ægte højsindede følelser taler, da bliver han så smuk, at jeg intet ansigt har set, som det har været mig mere tilfredsstillende at betragte. Betty er i sandhed lykkelig, at hun har vundet ham, og min hengivenhed for denne enkle sømand er så stor, at det er med stolthed jeg siger, at vi har lært at forstå hinanden."

"Hvor du er god, Tekla – hvor du tænker dybt! Men den anden slags af denne åndelige skønhed – hvor har du set den?" spurgte Rosa med en fin rødmen.

"Hos Will!"

"Så?"

"På hans ansigt åbenbares den i en endnu mere hellig form. Hans hjerte er blødt og rent som en dugdråbe. Han kender ikke en eneste uren tanke – og hvis hans sjæl var blevet rigtig modnet hernede, hvilke rige frugter ville den ikke have båret! Men den er lænket, og derfor er det blot glimt af skønheden, der frembringes, men de er også ubeskrivelige, ligesom de dybe og afvekslende følelser, der arbejder i ham. … Den stakkels yngling, som med sit rige hjerte skal gå så uforstået igennem livet!"

"Sig ikke det, Tekla! Også jeg vil herefter studere den åndelige skønhed, og det kan jeg, når jeg ikke forfølges længere af den uophørligt martrende tanke: 'Din Albin foragter dig!' … Nu kan han det ikke mere, og – tys! … der kommer nogen, Tekla! Hvor er jeg lykkelig, at øjeblikket er kommet. Lad os være ene … det gør ingenting, for også han, min Albin, har denne åndelige skønhed, du taler om."

Tekla nikkede bifaldende og trak sig med et smil tilbage til det blå kammer. I næste øjeblik blev Albin lukket ind af en, som selv blev stående udenfor.

Det var Holgersen, som endnu befandt sig under indflydelse af en usigelig beroligende drøm.

Han havde dog ind imellem en trykkende følelse af frygt, eller rettere, en slags anelse om noget, der ikke var afsluttet. Han var også i både krop og sjæl så mat og medtaget af alle den senere tids rystelser, at han flere gange sagde til Amelie:

"Hvis dine tårer kunne fremskynde befrielsen, så ville jeg ikke klage … O, om du vidste hvordan min sjæl, efter den umådelige nåde, der er blevet den til del, længtes efter en endnu større nåde!"

"Og vil du så lade mig tilbage, som er dit alt?" sukkede Amelie.

"Du vil snart følge efter – det er bedst sådan!"

Da Albin var kommet ind i det værelse, hvor han skulle gense hende, der havde været den dyrebare genstand for en så dyb kærlighed, hende, som selv havde bevist det umådelige dyb i sin kærlighed, var det ham, som om han havde betrådt indgangen til Himlen.

Det var ikke længere de jordiske lidenskabers voldsomme storme, der rasede i hans hjerte. Det var en flamme af en så langt helligere oprindelse, der varmede det, af en oprindelse så ren, at flammen ikke kunne blusse op i vilde luer.

Han nærmede sig sagte, men det løb rundt for hans blik, da han nu rigtigt fik lov til at se Rosas skønhed, med dens glorie af

himmelsk klarhed, som samtalen med Tekla havde efterladt på hendes ansigt.

Uden at sige et ord knælede Albin ved sofaen og så hende dybt i øjnene, disse øjne, der nu endelig hvilede på ham, som hun heller aldrig før havde fundet så skøn.

Albin bøjede sit hoved mod hendes bryst, hun sin pande mod hans hoved; derpå brød de begge på en gang ud i tårer, og deres tårer blandedes ligesom deres kys og deres sukke.

Det var deres kærligheds svanesang.

Albin fattede sig først.

"Jeg ved alt, alt – jeg har følt dine kampe her i mit eget hjerte – jeg har set, hvad din kærlighed har formået."

"Men du ved ikke, hvorfor, for *hvad* min kraft dog bukkede under … o, vidste du blot det!"

"Jeg ved det, du ædle og englegode, jeg ved, hvad der tildrog sig mellem dig og din fader. Han har selv sagt mig det."

"O, priset være Gud, fordi han har haft den styrke og tillid til din ære, at han har betroet sig til dig!" hviskede Rosa og slog hænderne sammen med et udtryk af brændende taknemmelighed. "Så har du altså forstået alt?"

"Ja, og så ganske billiget det, at jeg har velsignet dig, fordi du ikke har taget min skønne tro på din sjælsstyrke fra mig. Hvis din kærlighed *ikke* havde givet efter i det øjeblik, ville en forbandelse have hvilet over den!"

"Du billiger min handlemåde, du velsigner mig!" udbrød Rosa gang på gang, "du harmes ikke over det beklagelsesværdige væsen, til hvem offeret skal bringes? Du tilgiver også ham?"

"O, tusindfold! Han er mit hjerte nær ved hellige, stærke bånd!"

"Hvordan, min Albin? – for i dag siger jeg endnu min Albin – den var altså grundet, denne frygt, eller rettere denne lykke, for hvilken min fader frygtede: du er en pårørende af Will?"

"Mere end en pårørende! Gud har tilskikket os en stor trøst i smerten. Den forbrydelse, som har hvilet så tungt på din faders samvittighed … du ved, hvad jeg mener!"

"Ja, drengen – Wills broder, som faldt for … for …" Hun sænkede blikket.

"Denne dreng blev reddet som ved et underværk og er nu kommet for at sige dig: da du ikke kan blive min brud, så bliv min søster! For gennem alle disse stormfulde prøvelser har Gud forbeholdt mig en belønning, som skal erstatte noget af det tabte. Jeg har i Will genfundet den broder, som vor fader mere end en gang anbefalede til min kærlighed!"

"O, er det sandt?" udbrød Rosa med funklende øjne, med en henrykkelse, som hævede hende over al egennytte, alt jordisk, "er denne lykke forundt min fader, min stakkels fader, som er blevet martret så grusomt, så ubeskriveligt? … hvis det er sandt – og jeg ser det i dine øjne – så har vi intet at bestille mere med sorg eller klager … hvem formår ikke at opofre sig, når så store og herlige belønninger giver svagheden styrke?"

"Tak, tak, du blide, du dyrebare, for at du ikke et eneste sekund klyngede dig til et andet håb! Hvor bittert ville det ikke have været for mig at berøve dig det igen! … Men se her, et brev … jeg ved ikke, jeg gætter blot, hvad dette indeholder – og nu da jeg ved, hvordan du tænker, ligesom du ved, hvordan jeg tænker, så læs det! … hvad det end indeholder, kan det nu ikke mere have nogen virkning!"

"Nej, ingen, for du, min Albin, vil skue mig, når jeg ved alteret rækker hånden til ham, din fader har befalet dig at elske og ære … er det ikke således – du lader mig ikke ene?"

"Nej, jeg lader dig ikke ene, før alt er overstået og du er blevet vant til din høje forsagelse – jeg ved, at vi nu begge er i den sindsstemning og ejer det mod, at kan vove dette uden at træde de pligter for nær, som du snart skal iklæde dig!"

"Ak, at høre *dig* tale således!"

Der lå en farlig henførelse i Rosas tone, i hendes blik.

"Bryd nu brevet og læs!" sagde Albin sagte.

Rosa tog Wills brev; og idet hun tænkte på, hvad Tekla havde sagt til hende, på Albins ædle, opofrende ømhed, formåede hun at se Will i dette poetiske lys, der alene kunne forlene ham med den glans, som var nødvendig for at få hende til at glemme alt det uhyggelige ved hendes tilstundende bryllup.

Hun brød brevet og læste med flere udbrud af stadig stigende bevægelse følgende linjer højt:

> "Will over alt … elske Rosa, Albin. Albin – elske Albin – Albin elske Will så højt, så Højt – Will taknemmelig – Will ikke Sørge – ikke græde – Albin, Rosa – Rosa Albin – Will *ikke* græde – Will lykkelig – Rosa fri – Will fri – give Albin Wills ring."

"Nej, aldrig, aldrig!" udbrød Rosa og trykkede Wills brev op til sine læber, "han må ikke overgå os i ædelmodighed! Jeg ved nu med sikkerhed, at jeg skal formå at gøre ham lykkelig!"

"Det vil du, men lad det ske snart, snart, mens vi endnu besidder styrke!" sagde Albin med stærkt skælvende stemme.

I det øjeblik Rosa, henrykt ved Wills offer, udtalte sin vished om at kunne gøre ham lykkelig, gik der et dolkestik gennem hans sjæl: han frygtede, at han havde haft for stor tiltro til sine kræfter – de var jo dog blot et menneskes. Men også ham havde Wills brev bevæget, og idet han følte behovet for øjeblikkeligt at sætte en stærk bom for alle disse kvalfulde længsler, der ville bruse frem og måske ødelægge hele effekten af den just overståede time, hviskede han: "Må jeg bringe ham til dig nu med det samme – og du vil da fastsætte … fastsætte … bryllupsdagen?"

"Ja, ak ja – men skynd dig!"

Det var ligesom forandringen i Albins stemme elektriserende havde berørt en streng i hendes egen sjæl, også hun følte, at det var nødvendigt at benytte øjeblikket.

Albin styrtede ud uden at have vovet et eneste blik.

Fem minutter efter var det Will, der lå ved Rosas sofa, Will, der fik det varmeste tryk af hendes hånd, Will, der følte hendes kys på sin pande – mens Albin med smilet på læberne og døden i hjertet, gav hende sit fulde bifald i det blik, der adlød hans stærke vilje – og Will, som endelig måtte række hende blyant og papir for at modtage svaret på sit brev.

Og dette svar lød således:

> "Rosa kan ikke modtage Wills ædle og store gave, for så kunne hun ikke blive lykkelig med *nogen*. Rosa tilhører Will, og Will Rosa. Om otte dage bliver Rosa Wills kone."

Da Will læste dette, blev hans blege ansigt overtrukket med en mørk purpursky. Han strakte sine arme mod himlen, derpå, med et udtryk, for hvilket intet sprog findes, mod Rosa, som bøjede sig ned over ham.

Albin følte sine kræfter svigte. Uden at vide hvad han gjorde, åbnede han en dør – han befandt sig nu i det blå værelse.

Næsten samtidig trådte Tekla ind fra den anden side. Hun løb hen og førte Albin til sofaen.

"Hvordan går det?" hviskede hun åndeløst.

"Alt er godt ... Will er derinde: om otte dage står brylluppet!"

Og Albin lod sit hoved synke mod Teklas skulder.

Hun trøstede hviskende hans hjerte.

28. Brylluppet

Rosa havde betinget sig otte dage som sin frihedstids sidste – vielsen skulle altså fejres en uge efter den afgørende samtale med Albin.

Denne uge var nu forløbet.

Man skrev den 12. december.

Ingen fremmede vidner var blevet indbudte, undtagen familien Salzwedel, hvis medlemmer næppe kunne benævnes således, og ceremonien skulle gå for sig i al stilhed lige før middag.

I ugens løb havde Albin hver dag besøgt Rosa to eller tre gange, men de var ikke igen truffet sammen alene.

Det lod til, at Rosa med vilje sørgede for altid at have enten sin moder eller en af søstrene hos sig, og Albin røbede ikke med et blik eller den mindste antydning noget ønske eller behov for endnu en gang at tale med hende uden vidner.

Og dog var dette netop hans mest brændende begær.

Men han turde ikke give efter for det, for han kunne mærke på sin for hver dag aftagende evne til at beherske sig, eller rettere sagt, de stadig mere plagsomme anstrengelser, som denne selvbeherskelse koste ham, at en sådan samtale under fire øjne meget vel ville kunne ødelægge og tilintetgøre den højspændte flugt, der holdt Rosas ånd oppe – og hvilke samvittighedskvaler, mere bitre end alt andet, ville han da ikke få bagefter!

Hvad betød vel *hans* lidelser i vægtskålen mod hendes! Var det ikke alene gennem hende, at Will kunne håbe på lykken … ak, en bleg lykke! Nej, han måtte blive herre over denne storm,

som på ny var begyndt at vokse – han *ville* ikke møde Rosa, undtagen når andres nærvær stilnede de farlige stemmer i hans hjerte.

Denne sidste uge var Albin meget sammen med Carl, for Viktor og Hildur fandt, at de selv havde lidt så meget, at de nok kunne have krav på en erstatning, hvilken de da også tog for sig i rigeligt mål. Carl var derimod mindre selvisk.

Efter at han i Teklas øjne havde læst den himmelske sikkerhed for sin kommende lykke, ville han ikke vise sig hende uværdig, eller såre nogen ved sin glæde. Derfor sluttede han sig stadig nærmere til Albin, til ham, som nu ikke mere havde nogen udsigt til at blive lykkelig, og Carls ædle og alvorsfulde sjæl var i denne tid mere end Viktors egnet til at være selskab for Albin.

De to unge mænd betroede hinanden alt, og med kraftige ord opmuntrede Carl Albins mod, idet han på en fin og delikat måde anerkendte hans storsindede handlemåde mod den beklagelsesværdige Will.

Men lukkede Will da øjnene for Albins hemmelige kvaler? Så han kun den ædle overflade, som Albin viste ham, kun den ømme og åbne kærlighed, som udtalte sig i alle hans bevægelser, hele hans væsen?

Nej, Will så også gennem instinktets og den nu forædlede jalousis øjne hvad der skete *under* overfladen. Ikke sådan at forstå, at Will så meget som et sekund mistænkte renheden og uselviskheden i den ømhed, Albin viste ham, men han så, hvor stor og stadig vold denne gjorde på sig selv for hele tiden at synes rolig og tilfreds, og hvordan han frem for alt lagde ikke blot sine følelser, men selv sine blikke, sine ansigtstræk i stærke

lænker, når han sad hos Rosa, og Wills undersøgende blik fulgte så hende, så ham.

Om natten, når Will lod som om han sov, mærkede han da ikke gennem de ikke helt tillukkede øjne hvordan Albin først satte sig op og lyttede, hvordan han derefter, nu fuldstændig uden at skjule noget, med et blik, hvori den dybeste sorg, men aldrig misundelse eller hårdhed anedes, så hen mod Wills seng, og hvordan han så stod op og halvt påklædt gik frem og tilbage på gulvet i flere timer? Men gjorde Will den mindste bevægelse, standsede han straks, og ligesom ved en trolddom antog hans ansigtstræk straks deres sædvanlige mildhed, deres sædvanlige ro, for det kunne ske, at Will åbnede øjnene, og Albin ville ikke overraskes.

Mellem Rosa og Will herskede et smukt forhold, næsten som i tidligere tid. Will fik igen lov til at sidde ved hendes side, at modtage og besvare hendes små breve, og selv disse breve lignede dem fra gamle dage. "Rosa holdt meget, meget af sin rare Will, og ville altid have ham kær."

"Hvis et jordisk væsen nogensinde lignede en af Himlens serafer," sagde Tekla, da hun om morgenen på den fastsatte bryllupsdag kom ind til moderen, "så er det da vist Rosa i dag! Ak, mama kan ikke forestille sig, hvilken højtidelig fredfyldthed, hvilken stille kraft, der viser sig hos Rosa!"

"Jeg priser ydmygt Gud for den store nåde, han har ladet os vederfares!" sagde Amelie sagte. "Rosas ydmyghed er et kærlighedens underværk – men hvad mener du om en forsagelse som kaptajnens … hvad synes *du* om ham?"

"… en mand, der er min fuldeste, dybeste agtelse værdig, og består han denne dags prøvelse, har han også min dybeste beundring og taknemmelighed, for på ham kommer det allermest til at bero, om hele denne dag skal være, som den er begyndt. Jeg længes efter at se ham – snart samles vi alle til frokost i salen, undtagen Rosa, som vil holde sig for sig selv, indtil …"

"Ja, ja, men det er langt fra godt med Arne i dag: jeg har ikke kunnet få et eneste ord ud af ham – jeg troede, at hans sjæl nu burde finde fred, men hans sjælsro er for evigt rystet … Og denne dag … Rosas skæbne, hans ubeskrivelige taknemmelighed mod og medfølelse med kaptajnen … Ak, mit barn, jeg ser ustandselig som et sørgeflor flagre for mine øjne!"

"Mod, elskede mama … bryllupsdagen er naturligvis den sværeste – siden vil det blive bedre!"

"Måske … men synes du ikke, at det er overraskende, at Wills lyksalighed ikke udtrykker sig mere håndgribeligt?"

"Håndgribeligt?"

"I går aftes, da jeg og Hildur var ved de sidste forberedelser i brudekammeret … ak, min Gud, hvilken brudgom! …" Amelie afbrød sig selv for at aftørre de frembrydende tårer.

"Nuvel, mama, hvad da?"

"Da kom han ind og stillede sig op og stirrede på sengen, hvorover Hildur netop var ved at prøve det lyseblå silkeomhæng – ja, den måde han stirrede på, den skræmte mig virkelig!"

Tekla kunne ikke holde en let gysen tilbage.

"Ja, ja," vedblev Amelie, "du skulle blot have set ham! Hans øjne havde det ene sekund en så stærk og unaturlig glans, at mit blod var ved at stivne, det næste udtrykte de en så stille,

klagende og håbløs sorg, at jeg, grebet af den inderligste medlidenhed, tog hans hånd og søgte med tegn at vise ham venlighed. Men han trak hånden til sig med en bevægelse, som om min berøring var ham plagsom, og efter at han havde bøjet sig ned for stille at trykke læberne mod de hvide puder, i hvis kniplingsværk jeg så hans tårer falde, ilede han ud med en nærmest vild fart, som om han var forfulgt af de forfærdeligste syner."

En time efter denne samtale begyndte familiens medlemmer at forsamle sig i salen.

Carl, som havde været oppe at besøge Albin, var blandt de første, i håb om at få et fortroligt øjeblik med sin elskede.

Viktor, som havde håbet det samme, stod allerede ved det fjerneste vindue med Hildur. Tekla gik frem og tilbage, ordnede snart et, snart et andet, men da Carl kom, da han uden ord, men med det mest udtryksfulde blik lagde sin arm om hendes liv, brast hun, rystet af den store lykke der var hendes, i en heftig gråd og skjulte sit ansigt ved hans bryst.

Han løftede sagte hendes hoved op og bortkyssede tårerne.

"Har vi ret til at være så lykkelige?" hviskede hun i en tone, som for Carl var det stærkeste bevis for, at hun virkelig ejede sin lykke i ham.

Denne overbevisning bibragte hans stemme en svag skælven, idet han lige så sagte svarede:

"Når vi, som nu, gemmer denne lykke i vore sjæle, er den vor ret – og er det ikke netop i den, vi henter mod til at ofre næsten hver eneste time for dem, vi elsker og beklager?"

"Jo, min Carl, du har ret … Hvordan er det med den stakkels kaptajn i dag?"

"Bedre end jeg nogensinde vovede at håbe. Han har aldrig haft større magt over sig selv."

"Og Will?"

"Han er vel ikke glad som en brudgom, men han ser rolig og lykkelig ud … Ah, der har vi dem! … Nej, det er kun Albin!"

Kaptajnen trådte ind og hilste med en utvungenhed og en sikkerhed, som ikke røbede mindste spor af sindsbevægelse.

Han havde, som Hildur udtrykte det, en "superb" kulør, men om den var den slags, der fordum prydede hans kinder, eller blot et genskær fra det feberhede blod, kunne man ikke så nøje afgøre. I hans øjne sås et alvorligt og tankefuldt udtryk, ingen skiftende glimt af fortvivlelse og tvungen fatning: han syntes at være virkelig fattet, og han havde da også haft otte pinefulde dage til at forberede sig.

Kort efter Albin kom Holgersen.

Det var smerteligt at se den dybe og trykkende nedslåethed, der lå i hele hans væsen; han syntes lige så lidt at formå at tale selv, som at svare, når han blev tiltalt. Med en konvulsivisk bevægelse gengældte han Albins håndtryk. Derpå fæstede han sit blik ufravendt på døren, indtil Will trådte ind.

"Brudgommen!" sagde han da i en sløv, næsten døende tone, idet han med heftighed sluttede Will i sine arme.

Will smilede mildt og venligt og lod derpå *sine* øjne hvile på døren. Han ventede også nogen, men han erfarede snart af Tekla, at Rosa ikke blev synlig før ved vielsen, og at hendes moder ikke forlod hende i mellemtiden.

Frokosten blev ekspederet med en skyndsomhed, som om enhver havde et overordentligt hastværk.

Næppe havde man rejst sig fra bordet, før brudgommen gik hen til vinduet og skrev følgende ord på et stykke papir:

"Will ønsker et øjeblik se Rosa!"

Han rakte det til Tekla, som skyndte sig bort med det. Hun kom imidlertid straks igen og vinkede til Will om at følge sig.

Da sukkenes søn gik ud for at indfinde sig til det af bruden bevilgede møde, blev flammerne på kaptajnens kinder afløst af en dyb bleghed. Han vendte sig om og tog, uden at vide det, et hårdt tag i Viktors arm.

"Vil du gå op på dit værelse?" spurgte denne med inderlig deltagelse.

"Å nej, jeg vil vente til ..."

Han mente til Will kom tilbage.

Imidlertid havde Tekla lukket Will ind i Rosas kammer.

Den unge pige, der endnu var i sin hvide morgendragt, sad ved vinduet og betragtede med dyb opmærksomhed sine fugle i deres forgyldte fængsel: de hoppede glade og muntre omkring på deres trange areal.

"Åja," hviskede Rosa, "deres fængsel er lifligt, for de *vil* dele det med hinanden – de kvidrer om deres kærlighed!"

Ved lyden af Wills skridt rejste hun sig hastigt og gik ham i møde med et blidt og venligt smil.

Han så længe og opmærksomt på hende, og der var noget i hans blik, som rørte Rosa heftigt, skønt hun ikke ret forstod dets udtryk.

Derpå så han sig langsomt omkring i værelset, bemærkede den hvide brudekjole, kronen og kransen, som lå på et bord, og brudesløret, som hang på en stol ved siden af. Han gik hen og berørte enhver af disse genstande med en øm forsigtighed – han smilede – han så atter på Rosa, som nu følte tårerne trænge sig frem i sine øjne; hun vendte sig bort for at tørre dem væk.

Will rystede sagte på hovedet, gik atter hen til hende, som om nogle timer skulle være hans, hans for evigt, og faldt på knæ, idet han greb hendes hænder og med en heftighed, han kun med besvær holdt i ave, førte dem til sine læber.

Rosa begyndte at skælve og at kaste et frygtsomt blik omkring sig.

De var alene.

Amelie, som under frokosten havde siddet hos Rosa, var fulgt med Tekla hen i det blå kammer; de havde endnu nogle ting at ordne, der ikke før havde været tid til.

I nogle sekunder tiltog brudgommens stærke bevægelse og brudens tavse frygt. Deres blikke havde ikke mødt hinanden, siden han havde kastet sig på knæ for hende.

Men nu begyndte en voldsom skælven at fare gennem Wills lemmer. Hans hænder sluttede sig stedse hårdere om Rosas, mens hans øjne langsomt løftedes op til hende, som i dette øjeblik ikke vovede at se, hvad der stod at læse i dem.

Denne undvigen syntes imidlertid at vække hans utålmodighed, og efter at han flere gange uden held havde berørt hendes kjoleærmer med sit hoved og søgt at drage hende ned til sig med sine hænder, hvori hendes endnu hvilede, rejste han sig heftigt og gik hen imod døren.

Ved denne bevægelse samlede Rosa hele sit mod.

Skulle han på denne dag gå misfornøjet, ydmyget, opbragt fra hende? Hvordan skulle hun, som … som om tre timer skulle binde sig til ham som viv, nægte ham det blik, han bad om? Nej, hvad som helst, der end stod i hans øjne – her krympede Rosas hjerte sig – måtte hun dog eje styrke til at møde det med mildhed.

"O, denne angst, denne forfærdelige angst – hvis jeg blot kunne besejre den!"

Men den måtte besejres.

Hun gik efter ham, hun greb hånden, som han allerede havde lagt på dørlåsen, og førte ham tilbage, men hendes legeme dirrede sådan, at hun måtte sætte sig ned på sofaen. Med en mat hovedbevægelse bad hun ham tage plads ved siden af sig.

Han gjorde det.

"Nu," sagde hun ved sig selv, "skal jeg se rigtig inderligt mildt og venligt på ham, og er der noget farligt, noget frygtelig galt ved ham, så vil han dog beherske sig."

Men netop som Rosa ville til at prøve sine øjnes magt, følte hun sig pludselig fængslet af hans arme og trykket til hans bryst, ikke broderligt og genert – som han flere gange havde vovet det i forlovelsestiden – men sådan som brudgommen trykker bruden ind til sig.

Hun følte pludselig ligesom en kvælende fornemmelse, en dødskval i hjertet, men hun forblev ubevægelig, for skrækken og den trøstesløse bevidsthed om, at han havde *ret*, ret til at omfavne hende sådan, lammede hendes lemmer.

Dog måtte hun forsøge, hvad magt en bøn havde over ham.

Hun overvandt sin svaghed og så op, uden at hendes øjne forrådte den rædsel, der isnede hendes blod.

Men ak, dette blik, som ikke befalede, men bønfaldt, det var alt for skønt, alt for ømt til at bevirke andet end netop det modsatte af det, hun ønskede!

I Wills øjne brændte fortærende luer, luer, som jog ethvert glimt af livsfarve bort fra den unge piges kinder – og nu berørte hans hede åndedrag hendes kind: hans læber nærmede sig hendes.

Hun lukkede øjnene … hun håbede i det mindste at miste bevidstheden.

Men nej … fængslet ligesom af en magnetisk fortryllelse, så hun gennem de halvt tillukkede øjenlåg, hvordan hans blikke, stadig mere og mere vilde og forvirrede, syntes at nyde hendes angst, så, hvorledes disse læber, som før var så nær ved hendes, nu trak sig tilbage, nu atter nærmede sig – så, hvorledes hans ansigtstræk udtrykte en fortvivlet kamp, snart en død, slap trøstesløshed, snart et raseri, der var mere frygteligt end alt andet.

Men nu var hans selvbeherskelse slut.

Hans omfavnelse blev krampagtig, hans læber pressede sig hårdt, vildt, brændende mod hendes og dog kunne hun i sin ubeskrivelige dødsangst ikke gøre den mindste bevægelse, for hans øjne, på en gang strålende og truende, fulde af kærlighed, rædsel og medlidenhed, beherskede hende helt og holdent.

Et par sekunder forløb.

Da, efter et af disse moralske jordskælv, hvorunder lidenskaberne underkues af en højere magt, kastede han sig på ny for hendes fødder, vædede hendes hænder med sine tårer og så op til hende med den mest ydmyge bøn om tilgivelse.

Den unge brud var endnu alt for rystet til at kunne tilkendegive hverken mishag eller smerte. Hun var lykkelig over at føle sig fri et øjeblik, og det blik, der besvarede hans, røbede derfor snarere taknemmelighed end bebrejdelse.

I næste øjeblik blev døren åbnet af Tekla, som kom for at melde, at det nu var på tide at gøre toilette.

Will hørte det ikke, men han mærkede, at der var kommet nogen ind.

Han rejste sig, kastede endnu et langt blik på sin brud og gik hen til døren, men efter at have åbnet den, vendte han sig endnu en gang om og strakte sine foldede hænder ud imod Rosa.

"Han ser så oprørt ud, kære Rosa," sagde Tekla. "Gå dog hen og giv ham et lille kærtegn – det vil berolige ham."

Rosa ilede hen til døren.

Forandringen i Wills ansigt havde overrasket hende. Hun rakte ham sin pande, som han let berørte.

Næste øjeblik var han borte.

De tre sidste timer var gået.

Gæsterne var forsamlede.

Brudetæppet lå udbredt i salen, skamlerne og puderne ventede, ligeledes bryllupstaflet, der var dækket på den anden side. Kun præsten var endnu ikke kommet, men han kunne indtræffe hvert øjeblik.

"Er bruden helt færdig, min datter?" spurgte fru Ringeborg, idet hun med et fortroligt blik, der vidnede om hendes nuværende venlige følelser, trykkede Teklas hånd.

"Fuldkommen, min gode moder," svarede Tekla ærbødigt.

"Og brudgommen?" hviskede Carl til Holgersen, som kort forinden havde været deroppe.

"... venter," svarede denne dumpt.

"Hvor har vi kaptajnen?" spurgte rådmanden, som endnu ikke havde mødt brudgommens eneste slægtning.

"Her, fader!"

Carl så hen mod døren, hvor Albin netop i dette øjeblik trådte ind, men ikke med den højtidelige værdighed, som dagens og timens betydning fordrede, ejheller med denne frie, behagelige og ubesværede holdning, som ellers var hans, men tvær, heftig, med et besynderligt udtryk; han gav sig næppe tid til en kort hilsen, inden han gik hen til Viktor og hviskede ham nogle ord i øret.

Viktor blev dødbleg og forlod øjeblikkelig værelset med Albin.

"Hvad skulle det betyde?" stammede Amelie og så på sin mand.

Holgersen stirrede op i loftet. Han syntes at være halvt bevidstløs, og alligevel kunne man sige, at han hørte og så med både øre og sjæl.

Man hørte støj og løben i forstuen – der herskede en dyb gravstilhed i bryllupssalen.

Carl ilede ud.

Han fandt Viktor og Albin stående som to billedstøtter udenfor døren til det værelse, der i den senere tid var blevet beboet af begge brødrene, og hvor de begge for nylig havde klædt sig om.

"Hvad i Himlens navn er her på færde?" spurgte Carl.

I en kort, brudt tone svarede Albin:

"For lidt over en time siden var jeg færdig, men da jeg mærkede, hvor meget min stakkels Will led ved at se mig, gik jeg ned til konstablen, i hvis kammer jeg tilbragte den sidste time … jeg efterlod Viktor hos Will. Da jeg kom tilbage, fandt jeg denne dør, som du ser, aflåst og nøglen ude … Smeden! smeden!" råbte han utålmodigt, "ah, endelig! Hurtigt – op med døren!"

"Men det er jo at skræmme livet af folk for så godt som ingen ting!" sagde Carl. "Er det ikke naturligt, at han har villet være alene?"

"Jovist," svarede Viktor, "jeg har jo allerede sagt Albin det samme over ti gange, og det kan ikke være noget andet, for Will viste mig det ganske tydeligt med sine tegn – ellers var jeg ikke gået ned."

"Hold dog op med det fumleri – kan du ikke få låsen op, menneske?" udbrød kaptajnen utålmodigt.

"Se så … nu er den oppe!"

Smeden trådte til side – Albin styrtede ind.

Værelset var tomt.

Uden at veksle et ord fløj de tre unge mænd med lynets hast ned ad trappen og ud.

Helligåndskirken og flere af tempelruinerne blev gennemsøgt, men ingen brudgom fandtes.

Nu ilede de til Jomfrutårnet – han havde måske forglemt sig selv på Rosas yndlingssted.

Albin ilede foran, og skubbede heftigt Carl til side, da han mærkede, at denne, ligesom efter en instinktiv anelse, ville være først deroppe – Carl måtte vige.

Og således ser vi da Albin endnu engang vakle op ad trappen til det hemmelighedsfulde tårn, hvor han for en måned siden mødtes af et så forfærdeligt syn.

Hvilket syn mødte ham vel der i dag!

Han vaklede tilbage mod muren.

Begge de to andre trængte ind bagefter.

Men ikke en lyd hørtes fra nogen af dem … deres øjne var som fastvoksede ved den samme genstand som Albins.

På græsbænken, denne bæk, som Will havde opført til sin barndomsveninde, og hvor *hun* havde ofret sit blod for kærligheden til en anden, der sad nu Will, *sukkenes søn*, med et himmelsk smil udbredt over ansigtet … men han sad der – død, med den trofaste Rolf i sine arme.

En afbrændt pistol lå ved siden af ham og en anden på gulvet.

Med den første havde han skudt hunden – den eneste ven, som han vidste aldrig ville kunne trøste sig – med den anden sig selv.

I hans tegnebog fandt man senere et ark papir, som bar følgende overskrift:

"Wills testamente."

Og dette testamentes bestemmelser, af hvilke enhver indtog sin særskilte linje, lød således:

"Plejefader – sin taknemmelighed.
Plejemoder – sin kærlighed.
Hildur – sin juvelnål.
Carl – sin agtelse.
Viktor – sit venskab.

Tekla – sit hjerte.
Rosa – sine tårer, sit blod.
Albin – sin sivfløjte, sin ring, sin brud."

Længere nede stod følgende sætninger:

"Will meget lykkelig.
Længe tænkt.
Will sødt at dø.
Will velsigne!"

Samme aften besøgte dødsenglen endnu en gang det Mørkske hus.

Ved den efterretning, der på en så forfærdelig måde afbrød bryllupshøjtideligheden, fik Holgersen et nyt hjerteslag: hans legemskræfter, der forud var blevet totalt undergravede af de mange voldsomme sjælsrystelser, formåede ikke at bære denne sidste store, uventede byrde.

Efter et par timers forløb kom han dog så meget til sig selv, at han med et taknemmeligt blik kunne overskue alle dem, der knælede omkring hans seng.

Hans øjne faldt på den liljeblege enkebrud, som, idet hun strakte sine arme op imod ham, råbte med fortvivlelsens styrke:

"O, gå ikke fra os, du også, papa – hvortil har da det hele nyttet?"

"... til at belønne dig, elskede barn!" hviskede han mat. "Fra disse to grave skal friske blomster skyde op for dig."

Han berørte velsignende hendes pande og så sig om efter *hende*, som han savnede i selve døden.

Støttet af begge sine ældre døtre vaklede Amelie frem til sin mands dødsleje.

Hvad de talte om, hørte ingen. Dog lå der fred i deres blikke, fred i deres sjæle, midt i skilsmissens sorg – men det var kun hende, der led af denne sorg. Holgersens blik havde vendt sig med håb og fortrøstning derop, hvor han følte, at han snart skulle havne. Dog så man, at han endnu ventede, at han søgte efter nogen.

Tekla ilede ud.

Ved den seng, hvor Will, vædet af en broders tårer, slumrede i den evige søvn, sad Albin ubevægelig, ligegyldig for alt andet end sin egen sorg.

Da berørte en let hånd hans skulder, og der blev hvisket ham i øret:

"En døende venter – kom!"

Albin vågnede op af sin smertens dvale, forstod alt og skyndte sig som et trøstens, fredens og forsoningens budskab til Holgersens seng.

To timer efter stod den angerfulde, livstrætte synder for den dommer, som han havde vovet at nærme sig med en så ydmyg fortrøstning.

Hans sidste forståelige ord var disse:

"Min faders ånd … besøgte mig … i nat … fred. Forbandelsen er … løst!"

29. Paradiset

Året efter de sidst skildrede begivenheder i Visby befinder vi os nu på Furuvik.

Det er i begyndelsen af september.

"Jeg arresterer hende, madam – hører hun, jeg arresterer hende … har hun ikke lavet værre optøjer end jeg selv gjorde på den usalige dag i paradiset!"

Det var papa Stangerling, som i et vredladent og irettesættende tonefald ytrede disse ord til madam Lona. Hun var ved et af sine allerkæreste små spring af vanvare – helt og holdent af vanvare, hvilket hendes ynkelige mine da også beviste – kommet til at støde en glaskuppel, der beskyttede en udsøgt gruppe Sèvres-porcelæn, på gulvet, og ulykkeligvis havde porcelænet gjort kuplen selskab i faldet.

Den gamle havde ikke et kvarter i forvejen egenhændigt sat gruppen fra sig på chiffonnieren, hvor han mente, den burde være i sikkerhed, mens han ordnede nogle andre småting, før han med sin skat ville have begivet sig op til det værelse, hvor han samlede alle disse skatte.

"I alle tilfælde," vedblev den gamle herre i samme forgræmmede tonefald, idet han flagrede frem og tilbage med en adræthed, som om gigt og podagra kun var noget, der fandtes i gamle sagn, "i alle tilfælde må jeg lade hende vide, madam, at hendes regimente har kendt sin bedste tid – hvaba … forstår hun det? Snart kommer her en anden herskerinde … Jaha – så kan man forstå at gøre sig til!"

Madam Lona havde påtaget sig et udtryk af den mest tragiske art, for hun mærkede udmærket, at hendes husbond

var mere end blot misfornøjet; men da tragedien ikke var hendes stærke side – hvad hun også kunne forstå af sin ringe fremgang – havde hun takt nok til uden unødigt tidsspilde at skifte kurs; og idet hun opbød hele sin behagesyge, hele sin forførende elskværdighed, begyndte hun nu at opføre en henrivende lille ballet: "smil gennem tårer".

Det snedige dyr så nok, at hendes herres ansigtsudtryk, efterhånden som hun under dansen nærmede sig til ham, efterhånden fik et mindre strengt udtryk; og da hun endelig så det skifte til et udtryk af hengiven ømhed, standsede hun og holdt poten frem. I den gratie, hvormed denne manøvre blev iværksat, fandtes noget virkelig rørende – men hvad havde denne gratie, denne rørende enkelhed at sige imod det blik, der fra madam Lonas øjne ramte den gamle … o, det var umuligt at modstå det: hans hjerte smeltede, og idet han tog mod den tilbudte hånd, brummede han:

"Nåja, så er det vel godt igen! Men hold dig nu smukt i ro, og vent tålmodigt til jeg sætter dig fri igen: for, allerkæreste ven, i spjældet må du dog, indtil vor unge herskerinde kan nå at føle sig hjemme, fordi, madam Lona, du ind imellem har en måde at opføre dig på, som er temmelig tvivlsom – jeg må fortælle om dine meriter før jeg præsenterer dig!"

Og som timen for en i Furuviks og dets ejers annaler stor og vigtig begivenhed nærmede sig, tog papa Stangerling madam Lona i armene og var hende ind i et lille, afsides kammer, som i forvejen var gjort i stand, og hvor hun kunne nyde al mulig "komfort", dog undtagen det, hun elskede allermest – nemlig friheden.

"Se så, Lona, bliv nu ikke stødt over det her: min sjæl om jeg kan gøre ved det – og jeg lover, at det vil være min fejl, hvis du ikke snart kommer ud igen!"

Ved dette uventede og mærkværdige vendepunkt i madam Lonas liv antog hun et udseende af melankolsk værdighed. Der var ingen bebrejdelse i det blik, hvormed hun betragtede sin husbond; men i den måde, hvorpå hun lagde hovedet tilbage og viftede med poten, sås en dyb, nærmest uhjælpeligt såret stolthed.

I dette øjeblik var madam Lona sublim!

Det var da også noget særligt at se, hvordan den gamle, som han stod der med kroppen uden for og hovedet inden for den halvåbne dør, undergik den ene forandring efter den anden. Snart var åbenbart, at han ville give sig og lade sin yndling komme på fri fod: han var jo dog så svag for hende; snart antog han en martialsk, ubevægelig mine, som lod forstå, at han ville, eller rettere *måtte* holde sig tapper – og under indflydelse af den sidstnævnte følelse var det, at heftigt slog døren i, stak nøglen til sig og ilede bort.

Men nye, friske tanker udviskede snart madam Lonas minde; og efter at den gamle herre havde samlet stumperne af sin skønne gruppe sammen, havde set på uret og derefter i spejlet, hvorved et selvbehageligt lille smil tilkendegav, at han fandt sin person ganske smukt i stand – han havde da også gjort et meget omhyggeligt toilette – gik han op ad trappen til den øvre etage, hvor man fra balkonen i salonen havde den mest vidtstrakte udsigt nogetsteds i huset.

Skønt man var i september, lå der en så frisk og fløjlsblød grønning over træer og enge, og bakker og dale – Furuvik lå

ligesom omgivet af en kreds af højdedrag – så man næsten følte sig tilbage i juli, og denne fornemmelse mindskedes ikke, når man så, hvor glødende guldrød middagssolen legede blandt åkandebladene i den smukke, brede å, der tjente som spejl for bakkerne.

En sval og behagelig sommerluft strømmede ind gennem de festligt udsmykkede rum, mens duften fra en mængde skønne, udenlandske drivhusvækster derinde blandede sig med den endnu friskere duft, som kom fra skoven og blomsterterrasserne rundt om huset, hvor rosenbusken og lavendelen grupperede sig omkring de i utallige nuancer lysende efterårsblomster. På den anden side af blomsterterrasserne sås den store, klare dam, hvor ænder og gæs i tam fortrolighed lå og snadrede og plaskede omkring deres små grønne holme, netop som vi en gang tidligere har set dem i et andet billede fra Furuvik.

Den gang, da den gamle sad ude på gyngen og spillede violin for madam Lona, der lå i kurven med papa Stangerlings bedste lommetørklæder som underlag, ventede han ingen, men fik alligevel ved sin elskede plejesøns hjemkomst en behagelig overraskelse – i dag var det omvendt: i dag ventede han sønnen, dog ikke alene, men sammen med den skønne brud, som med moder, søstre og svogre var kommet over fra Gotland til Stockholm og videre derfra til Gävle, hvortil Albin dagen i forvejen var rejst for at møde og hente dem.

Allerede i august havde vor kaptajn dette år lagt *Søfrøkenen* til hvile, og havde det alene beroet på ham, havde hun nok fået lov til at ligge stille allerede fra midsommer, men alt her i verden må jo have sin ordentlige gang, og det var kun ved de mest

indtrængende bønner fra Albins egen side og de mest overtalende breve fra hans plejefader, at fru Mørk endelig havde givet lov til, at brylluppet kunne stå inden sørgeårets slutning.

Fornemmeligst kom dog dette tilsagn sig af, at brudeparret, hvis man ventede meget længere, måske ville være iset inde på deres kærligheds ø, og derfor ulykkeligvis ikke ville kunne komme over til den uroligt ventende fader.

Albins og Rosas bryllup og samtidig konstablens og Bettys skulle fejres på Furuvik – det havde der aldrig været to meninger om; men begge de to andre par var derimod nogle få dage inden afrejsen fra Visby blevet viede i den store Salzwedelske familiesal, under guldgåsens beskyttelse og fru Ringeborgs taknemmelige tårer over, at hendes elskede søn nu endelig tydeligvis havde fundet sin lykke.

Man kan forestille sig, hvilket rejseselskab som derefter gik ombord til Stockholm!

Carl, henrykt og salig med sin unge kone; Viktor, svævende med sin gudinde i rosenskyer; Rosa, hvis samtlige smerter var afløst af en himmelsk ro – barnlig, naturlig, strålende og livlig som før, for efter de store begivenheder var Rosa atter blevet et barn, med hjertet fuldt af en salig længsel – og endelig Betty, dansende af glæde ved tanken om brudgommen og stjernesjalet, om hvilket sidste konstablen havde skrevet, at det endelig var fundet og købt, og at det i god behold og smuk som en nyfødt dag lå i hans kiste og ventede.

Det var kun over Amelies træk, at et stille vemod for altid havde bredt sit slør ud.

Hun smilede ad sine børns rene glæde, men hendes egen lykke kunne ikke mere skyde blomster på jorden. Hendes indre

blik var rettet mod himlen og mod det tavse gravkor på Elfhagen, hvor hun snart håbede at blive bragt til hvile mellem sin mand og sin plejesøn.

Hun formåede dog at beherske dette vemod, for hun nænnede ikke at forbitre sine elskede døtres lykke: de havde jo dog i ni måneder grædt og lidt med hende – skulle hun så ikke, når de nu trådte ind i deres nye liv, også glæde sig med dem!

Og det gjorde hun.

"Jeg synes min sjæl godt, at herskabet kunne være her nu!" sagde den gamle, idet han utålmodigt forlod vinduet og gjorde en flygtig vandring gennem de vist tyve gange forud såvel af ham som af Albin mønstrede stuer. Det var i det kommende ægtepars elegante lejlighed, at hr. Stangerling i dette øjeblik stod, men netop som han mente at have tid nok til at flagre over til den anden side for at kaste det enogtyvende granskende blik over stuerne, standsede han brat.

Det buldrede i det fjerne, som om Tor havde kørt med ti tordenslag – og alligevel havde den gamle intet bemærket deroppe ved svinget på den skovklædte bakke, som dominerede den store perlegrå hovedbygning.

"Aha, øjnene begynder at slå fejl, mærker jeg, men ørerne – Gud velsigne dem! – de ved endnu, hvad de har at gøre!

Hej, dernede, Olle, Petter, Kristine, Charlotte, Marie – hvor er I henne? Ud med jer og hold jer parate! … men intet postyr, hører I … Stands, vent, lad mig komme ned ad trapperne … Se så, børn … Nu skal I bære jer forstandigt ad, ikke fare rundt som en flok forstyrrede høns, men ordentligt og smukt bære alt det

krimskrams, der er medbragt, til hvert sit værelse. Glem nu ingenting: alt skal gå som et urværk – ellers, fanden annamme mig, slår jeg arme og ben af jer, I hundehoveder … Nå, nå, godtfolk, så er det vel heller ikke ment værre! I skal få jeres fest bagefter, så … jaja, I får vel at se … Stakkels madam Lona, som ikke kan være med og se hele herligheden, men, som Albin også sagde, hun kunne jo finde på at tage lidt for kærligt mod de unge damer. Aha – nu lad os se … endelig: der har vi den første vogn!"

Den gamle stillede sig gravitetisk med den grønne kasket i hånden på trappens nederste trin.

Karavanen bestod af to vogne og en gig.

I den forreste vogn – kaptajn Stangerlings smukke landauer, som alene var kørt for at hente den unge brud – sad fru Mørk med Rosa og Albin. I den anden – papa Stangerlings egen gammeldags berliner – sad de to nygifte par, og i giggen konstablen og Polls lykkelige arvtagerske.

"Herre Gud!" stønnede oldingen. "Bare nu *det første* var vel overstået – det er så fordømt ceremonielt og stift, at man ikke ved, hvad ben man skal stå på!"

"Se her, papa – se her!" lød en frisk og munter røst.

Og næppe havde vognen gjort holdt, før Albin stod på jorden med et spring, men inden han endnu havde vendt sig om for at hjælpe Rosa ned, var hun allerede nede og forbi ham. Hun ventede ikke på nogen præsentation, men kastede sig, glad og varm, med et udråb af barnlig hengivenhed i den gamles vidtåbne favn.

Aldrig kunne Rosa have gjort noget bedre end sådan at følge sin øjeblikkelige følelse, sin dybe, uimodståelige impuls.

Da den gamle ungkarl for første gang i sit liv mærkede brisen fra en ung, skøn og uskyldig kvindes kys mod sine læber, en fin, kærtegnende hånd mod halsen, blev han så bevæget, så varm om hjertet, at al ubehagelig forlegenhed straks var som blæst væk.

Uden at bryde sig om en eneste anden end sin datter – hvor han var stolt af at sige: Min datter! – førte han hende i triumf ind i stueetagen, hans egen, hvor de rejsende først skulle modtages, og da det lod til aldrig at få ende med de gensidige udbrud af lykke og henrykkelse mellem fader og svigerdatter, måtte Albin tålmodigt spille vært for det øvrige selskab.

"Nej, nu er det på tide, at de andre også får deres del!" sagde Rosa, idet hun med sin lille hvide hånd tørrede tårerne af den gamles kinder og så på ham med et smilende og glædestrålende blik. "Vi må ikke være egenkærlige, gode papa. Og da jeg nu ser, at jeg allerede har sat mig i besiddelse af favoritskabet, så begynder jeg også straks at udøve min magt!"

"Herren velsigne dig, hvor fortryllende og elskelig du er! Vel troede jeg altid, at den skælm havde en god smag, men at han havde haft en lykke som denne, troede jeg aldrig! Du, lille alf, du vil vel nok danse, når den gamle stryger på violinen!"

"Danse? Papa skal være sikker på, at jeg skal kappes med madam Lona selv! … papa hører, at jeg kender min rivalinde … Men tænk nu også på mama, hun dør jo af længsel!"

Og nu blev der stor ceremoni med håndkys, skrabud og tusind andre smukke ting.

Den gamle var i den syvende himmel over alle disse skønne fruentimmer, som syntes at have sat sig for at gøre ham ganske ør i hovedet ved deres ynde og elskværdighed: dette var den

anden fuldkommen lyksalige dag i hans liv, og derfor kom han da heller ikke ud af sin fortryllelse de første mange timer.

Men var han da den eneste, som oplevede denne beruselse – var der ikke to andre, som delte den? Albin havde næppe to minutter til overs til sin elskede, og dog strålede hans øjne af overjordisk fryd, for næst efter følelsen af hans egen umådelige lykke kunne der ikke findes noget lifligere syn end det at se, hvor stort indtryk Rosa gjorde på hans plejefader, denne gode og ædle fader, som nu endelig havde vundet den så meget eftertragtede lykke at se en familie omkring sig.

Brylluppet skulle fejres nogle dage efter, når gæsterne havde hvilet sig ud.

Efter middagsmåltidet og kaffen, da man var blevet lidt mere hjemmevante og bekendte med hinanden og, så at sige, var kommet i en vis ordentlig sindsstemning, der smagte dem rart og godt efter de stærke spændinger i det seneste år, foreslog den gamle, at moder og søskende skulle bese det ny pars lejlighed.

Men langtfra at følge med ved denne procession, som papa Stangerling fører an, gør vi en afstikker tværs over gården for at træde ind i det lille, venlige, gule hus, der ligger så yndigt tæt ved den store have mellem to æbletræer, en gammel eg og en ny kaprifoliehæk. Denne lille havebygning, der bestod af tre værelser, var af ejeren blevet udset til bopæl for konstablen. Det var her, han om vinteren skulle bo med sin Betty, det var her, hun om sommeren, lykkelig, tro og arbejdsom, skulle vente på ham.

Mens herskabet gjorde sin runde, tog konstablen sin kærestes arm: *de* skulle jo også ud på deres runde.

"Se dig nu rigtigt om, sødeste Betty. Jeg tror, at det falder i din smag … her kommer du til at bo lidt rummeligere end i min kahyt på *Søfrøkenen*."

"Men den bolig glemmer jeg dog aldrig – nej, aldrig i livet!" svarede Betty og smilede gennem tårerne til den forelskede konstabel, som på sin side betragtede hende med blikke, hvori al den varme, der levede i hans indre, afspejlede sig på det smukkeste.

"Herregud, lille Betty, hvor du vil blive vakker og nysselig som kone – *kone* … hør blot, hvor rart det kan klinge … er det vel muligt, at en sådan overmenneskelig lykke skulle falde i min lod – men det må vel være således … og jeg lover, at jeg skal bære dig på mine hænder! De har flere værelser og større delikatesse deroppe på gården, men de har ikke mere lykke end os to. Somme tider er det næsten, som om mit bryst ville sprænges – hvordan føler du det, lille Betty?"

"Ganske på samme måde … men hvilken smuk sofa: her kan jo sidde som en rigtig dame!"

"Jovel skal du det – og ser du ikke, at jeg også har lavet dig en fin polstret skammel? Da jeg så alle dem, kaptajnen havde sat frem oppe i *sin* lejlighed, så sagde jeg til mig selv: 'Min Betty skal ikke have det mindre godt!' og så lavede jeg selv en og polerede den fin og glat, som du kan se, og beklædte den med dette smukke stykke klæde fra en silkevest, jeg købte i Marseille samtidig med stjernesjalet … Men siden vi nu er kommet ind på det emne, så skal du også have det og tage det på – eller måske vil du ikke se det før på selve bryllupsdagen?"

"Jo, hvis du tillader det, vil jeg vist gerne se det."

"Tillader … tillader – nej, skulle jeg vel kunne nægte dig noget, Betty – og slet ikke når du sætter det ansigt op … Nå, kom så – du vil gøre store øjne, tror jeg!"

"Åh, hvor du er inderlig god – det er vist sandt, hvad de siger, jeg har haft lykken med mig."

Bas smilede over hele ansigtet.

"Ser du den gentile kommode?"

"Den er vel dog aldrig vor … med marmorpladen og det nydelige ur ovenpå?"

"Vort, hver smule! For resten er det en foræring fra den gamle herre, som vist flere gange vil komme herned og holde en lille faddersladder med dig … nå, pas nu på: nu trækker jeg skuffen ud!"

"Sikken stor pakke!"

Bettys røst bævede af henrykkelse – men hvordan blev det vel, da Bas åbnede pakken og udbredte et himmelblåt silkesjal, overstrøet med gule, glimtende stjerner!

Betty troede bestemt, at hun skulle besvime, men hun overvandt dog lykkelig denne svaghed, for, efter at kæresten havde svøbt hende ind i stjernerne og ført hende med sig hen til spejlet, rigtig at nyde beskuelsen af sin indtagende figur.

Dog må vi sige, at Betty allerhelst spejlede sig i den henrykte brudgoms øjne.

"Men sig mig, hvorfor vi ikke før, da vi var her alle sammen og beundrede din faders smag i dette smukke hjem, som jeg allerede tilhører af mit ganske hjerte, fik dette værelse at se?" sagde Rosa med livlig nysgerrighed til Albin, som i det samme kom ilende over salongulvet med en nøgle i hånden.

"Fordi papa, min dyrebare, som besidder en så stor finfølelse, ville unde os den glæde først alene at træde ind i dette lille asyl, som han for spøg, men vist ikke uden betydning har givet det navn *Paradiset*."

"Paradiset?"

"Ja, det skal jo være dit lille tempel, min ædle, herlige, endeligt vundne herskerinde – men bild dig kun ikke ind, at du får lov til at nyde ensomheden alt for ofte!"

Disse ord blev vekslede, mens papa Stangerling og "kusine Amelie" havde indkvarteret sig i et afsides værelse for her at tale fornuftigt, mens Viktor og Hildur spadserede eller rettere fløj op og ned i havens gange, og Carl og Tekla havde taget plads på divanen i en lille pavillon, der var opført midt i parken.

Alle disse lykkelige mennesker havde nok i sig selv og deres egen lykke, så de kom ikke til at savne de trolovede, og mens disse endnu står uden for døren til paradiset, skal vi i al korthed opsnappe et par samtaler mellem de nygifte.

"Hvordan tror du, en krans af disse blomster ville klæde mig i morgen?" sagde Hildur til sin "elsker", for naturligvis benævnte hun stadig Viktor som sådan.

"Da du jo selv, min engel, er alle blomsters dronning, behøver du vel ikke deres hjælp til at blænde og henrykke din stakkels slave; ja, *deres* smukke farver vil låne yderligere skønhed fra dine silkeglinsende lokker. Men lad os ikke plukke dem allerede i aften: i morgen formiddag henter jeg dem, førend duggen er tørret ud på deres blade."

"Men bagefter går du din vej og venter med tålmodighed, indtil jeg bliver færdig?"

"Jeg ville langt hellere hjælpe dig, men jeg underkaster mig, fordi jeg ved, at jeg vil blive så meget mere betaget, når jeg vender tilbage."

"Ja, det var også det, der var meningen! Men her kommer mange fremmede, og jeg vil gerne, at du skal føle dig lidt stolt over din hustru … Apropos, når vi kommer i eget hus, vil vi vel ikke lukke os inde? Det kan være meget godt i en almindelig ægteskabsidyl, men vi vil variere vor."

"… så den bliver så meget mere henrykkende – lidt selskab i ny og næ skader ikke."

"Og et bal frisker sindene op … Men se dog, en herlig sommerfugl – skynd dig … hjælp mig straks med at fange den!"

"Umuligt … mener du virkelig, jeg skulle fange sommerfugle til dig? Nej, nej, du må slet ikke tænke på sådanne farlige insekter: jeg finder det så helt og aldeles i strid med min værdighed som din ægtemand at tillade dig den slags!"

"Hvad vil du så have, jeg skal tænke på, min herre?"

"På mig – altid på mig!"

"Er det da ikke ganske det samme? Du mener altså, at det nærmest vil være mig en pligt at lære mig kunsten at fange og fastholde sommerfugle?"

"Hildur, det må du ikke spøge med! Alt andet, men ikke det – skulle jeg da nogensinde igen kunne flagre bort fra dig?"

"Fremtiden," svarede Hildur med et skælmsk blik, "har én forfærdelig fejl!"

"Hvilken? – at der ikke er nok af den?"

"Åh nej: det, at den ikke allerede har været der!"

"Hvor min lille Rosa vil blive lykkelig her, og hvor også Albin vil blive lykkelig ved hende!" sagde Tekla med en stemme så blid, at man tydeligt kunne høre, at Tekla var en ganske anderledes person end før.

"Ja," svarede Carl, idet han sluttede sin unge hustru fastere ind til sig, "men hvor lykkelige de end bliver, så ved de det endnu ikke – for hvad er kærligheden mellem elskende mod kærligheden mellem mand og hustru … Ved du, at jeg har svært ved, når vi er sammen med andre mennesker, at dølge mine følelser under en rolig overflade – men jeg vil dog ikke have, at andre end vi selv skal kunne se klart ind i vor himmel!"

"Denne finfølelse er mig meget værdifuld, min Carl – hvordan kan Hildur og Viktor give ikke blot deres følelser, men også deres indbyrdes kærtegn til pris for alles blikke?"

"Denne pavillon," vedblev Carl med et smil, som forskønnede hans mandige og alvorlige træk, "har en indtagende beliggenhed: her må vi have vore små møder, salige stunder, stjålne fra selskabeligheden, og så, når vi kommer i vort eget skønne hjem, så vil vi leve for os selv, elskede Tekla – for findes der vel nogle glæder, der er større end dem, vi har i vor egen lille verden?"

"Altid mødes vore ønsker – og alligevel tror jeg ikke, at vi af den grund får grund til at beklage os over nogen slags ensformighed."

"Skynd dig da at lukke op!" sagde Rosa med sit sødeste smil, "jeg længes efter at skue ind i min helligdom!"

"Også jeg – vi har jo ikke haft lejlighed til at veksle et eneste ord med hinanden endnu!"

Han skød døren op, og Rosa troede virkelig at træde ind i en smuk lille afdeling af paradiset.

I dette rum, som var ottekantet af form og mellem hver fremskudt pille var udstyret med et smalt spejl, mødtes øjet af en sådan mængde af herlige kunstgenstande, arrangeret mellem laurbær, myrter og andre yppigt blomstrende pragtvækster, så at man ikke vidste, hvad man først skulle se på. Det var et henrivende hele, hvorpå aftensolen nu kastede sit rødmende guld. Overalt så Rosa sit eget og sin elskedes billede, begge gengivet med et lykkeligt smil i alle disse spejle, der var halvt skjulte bag de høje, saftige klatrevæksters grønne blade.

"Ak ja!" udbrød Rosa med glad bevægelse, "her har din plejefader skabt os en jordisk himmel. I dette stille og hemmelighedsfulde rum, opfyldt af Guds og store kunstneres mesterværker – denne udsigt er også guddommelig – her kan ikke andet end lykke og taknemmelighed bo. Og nu ved jeg, at jeg er din for evigt – ingen skilsmisse mere – ikke mere død!"

"O nej, ingen skilsmisse – ingen død, min elskede, min brud, min hustru! Hvilke dage skal vi ikke tilbringe her, når nu alle storme og prøvelser er ovre … Gud gav også dem, der nu hviler, deres største lykke."

"Ja, Gud være lovet!" hviskede hun. "O, det er herligt at bede for de hensovne også for den, der ville os ondt! Den ulykkelige …"

"Ak, sig ikke hendes navn her! Hvilket dybt blik må hun ikke have kastet ind i dit inderste, siden hun ligesom kunne forudse det forfærdelige resultat af sin sidste handling – for det var vel

en anelse om følgerne, der gav hende mod til denne hendes jalousis sidste forbrydelse!"

"Jeg tror ligesom du, min Albin, og jeg har *grund* til at tro det, efter at jeg atter har erindret mig meget af det, der tildrog sig forrige år. Hun var helt bestemt i Visby: hun så mig vist ganske ofte, og en aften, da jeg troede mig alene med Betty i St. Lars' ruin, hørte hun sikkert tilstrækkeligt til at forstå, hvilken indvirkning underretningen om din død ville have på mig. Både jeg og Betty anede en lyd på trappen: det var utvivlsomt hende … Men mindet om hende må ikke forstyrre vor glæde."

"Er du nu fuldkommen lykkelig, min elskede Rosa? Er din Albin dig nok – er han alt for dig?"

"Ja, alt!"

"Gid du ikke må tage dette ord tilbage, når du ser din moder, dine søstre forlade dig, og du kun har mig tilbage!"

"Sig ikke sådan … du er alt for ædel til at misunde dem de varme følelser, som ved skilsmissen følger de elskede til det gamle hjem! Du ved også, at jeg ikke vil bytte det, du giver mig ved dit hjerte, bort for *noget*! Overalt, hvor det banker, er mit hjem!"

"O, hvor dine ord gør mig rig! – ja, sådan drømte jeg mig kærligheden!"

"Men hvad ser jeg – hvad er dette?" råbte Rosa, idet hun pludselig brast i gråd og styrtede hun hen imod den lille sofa, hvortil Albin netop havde villet føre hende.

Albin lo og betragtede sin unge brud med ubeskrivelig henrykkelse – han, som selv havde udtænkt dette, vidste alt for vel, hvilken genstand der fængslede hendes opmærksomhed.

"O, aldrig, aldrig," udbrød Rosa, idet hun, på engang leende og grædende, begyndte at danse omkring i værelset, "aldrig kunne et skønnere og gladere møde vente mig. Intet gøre mig mere hjemme i mit nye hjem! … Tak, min Albin, tak tusinde gange for en så velsignet ide!"

Og nu var Rosa så helt og holdent et glad og ivrigt barn, at hun øjeblikkelig glemte sin elsker, sine omgivelser, ja alt, for mødet med – frøken Ebba.

Det var virkelig frøken Ebba, ganske vist ikke mere som et svøbelsesbarn, men iført stort udstyr, sådan som Rosa ved skilsmissen under et dybt afskedssuk havde stillet hende ind i dukkeskabet, hvilket hun naturligvis ikke havde kunnet tænke på at tage med sig.

En hjertelig og varm latter lød nu fra døren.

Det var papa Stangerling, som havde sneget sig efter, i håb om at se et lille glimt af en lykkelig elskovsscene i paradiset, men i stedet fandt sin unge svigerdatter i fuld dans med – med en dukke.

Om "Jomfrutårnet"

Forfatter: Emilie Flygare-Carlén (1807-1892).
Org.udgave: *Jungfrutornet – Sjöroman af Emilie Carlén.* Nya Svenska Parnassen – Bibliotek för Sveriges Roman-Litteratur. N. H. Thomsen, Stockholm 1848.
Oversat og redigeret efter førsteudgaven af Kim N. Jensen (1955-).
Forside: Efter Per Lindroth (1878-1933): Smudsomslag til *Jungfrutornet*, bd. 2. Åhlen & Åkerlunds Förlag, Stockholm/Göteborg 1929.

ISBN 978-87-7979-921-9

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-147-3 (Ølstykke 2008).

© 2023 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1: **Hoberggubbens sovekammer:** En grotte på Gotland. *Overs.anm.*